Copie vande resolutien
genomen bij den heer
Gouverneur Generael ende
sijnen raedt

Ady 20 december Aº 1610

Op dato des achtermiddachs der Generale beroepende om voorder te schicken den raetspersoon die noch tot den raet van Indien is resterende, Jaques lhermite Mathys Cotteels, Steven doensen ende Abraham theunemans, Is geproponeert ende voorgedragen de persoon van Hendric van Oesteren, als tot sulcx seer bequaem synde, dan alsoo langen tyt siec is geweest, ende geene apparentie is om tot syn voorige gesontheyt te geraken is dese saecke in suspensie gehouden, om te sien hoet met syn siecte sonde mogen passeren, alsoo hy desen staet bevindende nootwendich es ande sal moeten syn gedaen.

Ende aengesien Abraham theunemans voor desen tot het officie van fiscael is gestelt, ende nootwendich es een ondercoopman op tschip Amsterdam dient gestelt, is goet gevonden ende geordonneert dat Mathys de Muller sal bedienen d'officie van ondercoopman blyvende by syn voorige gagie.

Is mede geordonneert alsoo assistenten nodich ende doch waren door de weynich promissien ons uyt Hollandt gedaen, soo syn tot assistenten gestelt Jacob Scott schryver van de Compe van capn Niclaes Sprint, Hendric Deling voor Bottelier uyt gestaen op schip Amsterdam, ende is hunluyden toegeseyt sestien gulden ter maent, was onderteckent

Pieter Bot
Jaq. l'hermite de Jonge
Steven doensen
Mathys Cotteels
Abraham theunemans

Adij 20 december Ao 1610.

Alsoo den Gouvernr Generael op den 19 dito hier gearriveert op de reede voor Bantam, soo heeft hij den 20 dito synen breeden raet beroepen, de welcke bestaende is in dese naevolgende persoonen als te weten Matthijs Cotteels, Steven Doensen, Abraham Kemmerman, Dirc Pietersz Cast, Claes Outgersz Smit ende Jacob Ysbrantsz, ende daerbeneffens den oppercoopman van de logie te weten Jaques l'Hermite, ende is hier geresolveert in dito vergaderinge 't naevolgende.

Alsoo by de heeren Bewinthebberen is geordonneert dat ter aencompste van den Gouverneur tot Bantam alle raedtsluyten ende tot onderstant van fiscale ende Bouckhouder mandaten de resterende raden van Indien neffens de gecommitteerden te vercyesen, soo is goet gevonden, aengesien dat geen fiscale noch Bouckhouder is mede gegaen, voor eerst twee persoonen tot sulcx bequaem synde te vercyesen, ende onder sulcx is met gemeene stemmen geauthoriseert ende aengenomen de persoon van Abraham Kemmerman voor fiscale generael, ende hebben deselve tot verbeteringe toegesyt ende belooft dertich guldens ter maent, soo dat voortaen sal winnen sestentsestich guldens.

Voor Bouckhouder Generael is als boven aengenomen ende vercoren de persoon van Matthijs Cotteels, ende hebben tot verbeteringe toegesyt dertich guldens ter maent, soo dat voortaen ter maent sal winnen sestentsestich guldens ende dat onderteeckent.

Pieter Bot
Jaques l'Hermite de Jonge
Steven Doensz
Claes Outgersz Smit
Dirc Pietersz Cast
Jacob Ysbrantsz

24. december 1610 —.

Heeft den E[dele] Generael Gouverneur syn raedt vergadert om te resolveren tgeene nodich soude wesen. /

Soo is voor eerst goet gevonden alsoo de peper was tot bantam in de logie dat het schip Oraingien aldaer syn last soude innemen ende daermede seylen naer vaderlandt. /

Alsoo Jan hillebrantsz by den raedt in pertem gekosen was voor schipper opt schip delft, doordien den schipper Maerten Symonsz overleden was, soo is door groote willigheyt vande matroosen uytgeworpen ende gekosen den persoon van Jan de Water voor schipper die tselve officie heeft bedient tot Bantam toe ende hem [illegible] ende muiterie onder de matroosen was gepasseert, hebbende de groote willigheyt by den [illegible] ende justitie daer over geadministreert, hebben die halven naer de matroosen de generale commissie voorgelesen, haer den eedt van getrouwicheyt afgenomen ende hebben den voornoemden hillebrantsz in syn gekosen schippersschap geauthoriseert, ende Jan de Water gecondemneert voor passagier onder te gaen opt schip Oraingien, op datter opt voorss schip delft geene questie meer souden mogen rijsen

Is mede aengenomen voor assistent [illegible] Cornelis de Bie voor adelborst uytgevaren uyt Seelant onder de comp[agnie] van Cap[itei]n hendrick Dircksz blyvende verbonden int lant te blyven den tyt van 5 jaren, ende sal ter maent winnen 12 gulden.

Alsoo Jacob Schot aengenomen is voor assistent ende wederomme een ander schryver van noode was soo is daer toe gekosen den persoon van Jaques L'hoirs voor soldaet onder Cap[itei]n prins uytgevaren. /

Is alsoo door afsterven van officianten onder de compe van Nicolaes prins, wederomme andere nodich waren gekosen soo is gekosen Bernt aertsz voor lantspassaet, frans Jansz ende Batten Jonckers voor adelborst, alle voor slechte soldaten uytgevaren onder de comp[agni]e van Cap[itei]n prins, was onderteyckent.

Pieter Both
Jan Lhermite de jonghe
Steven doensz
Mathijs coteels
abraham ternimans

Adij 28 decemb. 1610.

Heeft de Gouverneur Generael de Nono sijnen raedt doen vergaderen, ende tsamender handt geresolveert dit naervolgende.

Alsoo Matheus Coteels geordonneert van heeren bewinthebberen tot raedt van Indien, ende daeromme sijne residentie moet houden in Indien, ende tschip Craingie ut voorgaende resolutien geordonneert is naer vaderlant te gaen, soodat de plaetse van Coteels bedienen bleven moste werden, soo is goet gevonden dat toe gevonden den persoon van Willem Jansz, dat hij in de reyse naer vaderlant d'officie van opperkoopman sal bedienen de wijle hij mede sijnen tijt in Indien heeft geexpireert.

Alsoo oock mede noch assistenten van doen waren, soo hebben dan toe begnaden gevonden den persoon van Willem van Hatten van Amersfoort, sijnde uytgevaren voor adelborst onder de compe. van Capn. Jeprinis, blijvende vrijwillich boven sijnen voorigen aengenomen tijt te dienen vijf jaren, ende is hem toegeseyt ter maent te winnen twaelf guldens.

Is oock de ondergeschreven raden van Indien voorsz. den eedt by den Gouverneur Generael gedaen inde handen, ende hunlieden dienvolgende oock den eedt van getrouwicheyt afgenomen, te weten Jaques Lhermite de Jonge, Steven Doensz, Mathijs Coteels, ende Abraham tgeunemans.

Is oock goet gevonden alsoo tschip Craingie naer tvaderlant sal strecken, datte het niet langer en sulle blijven geprovideert, als datte het die reyse na tvaderlant sulle mogen doen, waeromme hem is geordonneert uyt te sullen geven dese naervolgende victualie, te weten

Het broot commende met broot
15 vaten vleys
1 vat boter
20 vaten speck
16 aem olij
16 leggers bier

Jacatra

Alsoo noodich was dat den Gouvern.r Gnael selfs sonde spreecken met den coninck van Jacatra, om van hem te ~~[illegible]~~ tgene ons noodich dochte, soo is tot de selve voyagie geordonneert, tschip Vlissinge den swarten leeuw de brack, en een sloep./

Alsoo de soldaten die opt schip Oraingie waren ver= deelt dienden, soo is geordonneert dat opt schip Vlissin= gen sonde gaen den lieutenant met syn huijsvrouwe, ende brengen hem noch acht soldaten, ende opden swarten leeuw alle de vrouwen met mans, opt schip den witten leeuw, ende Amsterdam de resterende ver half ende half./

Alsoo den oppercoopman Lodewijck Isaacsz vant schip Vlissingen is overleden, ende den ondercoopman Labbe Stradt voor coopman nade cust gesonden is, soo dat het schip Vlissingen sonder coopman ende ondercoopman was soo is voor coopman opt voors schip geordonneert Albert van Bergen, ende voor ondercoopman Hendr. Jansz van Straelen uyt gevaren met het schip Oraingie./

Ende door dien de reijse langer geduert heeft ende de soldaten genoechsaem qualijc van sich uyt Hollant sijn gevaren, soo dat se calde ende bloot sijn, is door versoeck van Cap.n ende soldaten selfs geconsenteert de soldaten gegeven sonde worden twee maenden gagie in gelde, om hemluijden te cleeden./

Is geordonneert den Matthijs van Bronck predic.t op morgen aen lant inde lodgie te comen met hem brengende alle synne schriften, als oock mede copien van brieven, naer tvaderlant gesonden, soo voor syne confraters als door hem opt tschip den [illegible] om hem te defenderen, ende alle questien neder te leggen./

Was onderteekent.

Pr de bolle
Jaques lhermite de Jonge
P. vanden Broeck
Mathijs Coteels
Abraham Thijsmans

Adij 20 decemb. 1610.

Heeft den Heeren Generael met sijnen raedt geordonneert dat Dirc Mathijssen vander Burch voor onderstierman, uytgevaren opt schip Orangie, als oock Wouter Andriessz van Amsterdam voor Cunstabel uytgevaren opt voorsz schip, sullen overgaen, sullen oock gaen opt schip de witte Leeuw blijvende ider in sijn officie./

Is mede goet gevonden dat Andries Wouterss bosschieter sal overgaen opt schip de witte Leeuw vant schip Orangie blijvende by sijn officie./

Was onderteeckent,

Pieter Both
Jaq. l'Hermite de Jonge
Steven Doensz
Matthijs Cotees
Abraham Sedelmans

Adij Primo Januarij Aº 1611.

Alsoo duer de schaersicheyt van coopluyden die met dese vloote uyt Hollant gecomen, andere coopluyden noodich hebben te gebruycken, alsulcke diensten daer van verwillich, soo hebben daer toe den persoon van Hendric Jansz van Groeningen, alhier uyt Pattane gearriveert met het schip Delft, verkooren ende aengenomen voor coopman te leggen in Pattanij inde plaetse van Victor Sprinckel, blijvende bij sijne voorige bedongen gagie te weten tsestich gulden ter maent, verstaende dat hij ter discretie vande heeren bewinthebberen sal verbeteringe genieten soo hij eenige extraordinaris proffyten der Compe. sal doende./

Alsoo alle de persoonen tot Pattania leggende dienst verandert ende van daer gereijst, als alreede hier qualijck commanderende, soo is geordonneert Mathijs de Mere voor ondercoopman aldaer bij Hendric Jansz te leggen.

Ende [illegible] hebbende [illegible] van Pr. Sedrijcxsz van Vlissingen lange in Pattania geweest, ende de sprake cunnende, hebben den persoon verwillicht weder na Patania te trecken met Hendric Jansz hem verbindende drij jaren voor tachtich gulden ter maent./

Alsoo voor ons tot slichtinghe claghten gecomen sijn vande predicanten, ende de questien tusschen Zacharias Heyngius, Matheus Coutiers ende Rymelandt soo hooge geloopen sijn dat den breeden raet voor sijne compste alhier, tot slichtinge daer mede is gemoeyt geweest, ende eyndelijck soo verre gecomen is, dat den voorsz Heyngius vant schip Orangien op een ander is gestelt ende van sijn bedieninge opgeschorst, welcke questien al van 4en Maijo [illegible] sijn begost, die hij voorgenomen hadde inde tafelbaij af te doen, ende doordien van den anderen [illegible] sijn niet is geschiet

#

De heeren met communi advys goet gevonden, gesien hebbende alle de pampieren, attestatien ende andere sutte tegen den voorss. Dominicum bracht, ende oock syn weerantw. daer tegen overgelevert, dat over dese saecke, overmits dese selvet is onclaer, geen sententie en sullen strycken, maer dat alle dese pampieren ant antiquo copie aen de heeren bewindthebberen seynden, op dat daer by mogen sien wat stichtinge hy by syn L. vaders heeft gegeven, ende daer beneffens hare advis dat indien hy het leven ware gebleven.

Item is alle syn maent gelden ende vordere arbitrale correctie sonde hebben gecondemneert, ende alsoo by eenige attestatien bleyct dat Matthys vanden Broecke, predicant opt schip Vlissingen, door syn groote partialiteyt ende qualyc spreecken, oorsaecke causa movens is, dat de saecke van Margaritas Haginus soo verre geloopen is, ende noch syn qualyc spreecken niet en can laten, ja in presentie van geheel raet alle de getuygen die tegens hem getuycht hebben verclaert voor schelmen ende schelmdenden, sonder eenich vorder bewys dan syn egen seggen, ende andere meer diergelijcke die hier te lanck souden vallen te verhalen, hebben geresolveert ende goet gevonden, dat men in dese saecke, tusschen Matheus Cocke ende den voorss. vanden Broecke eewich silentie sal doen interponeren, sonder yets daer af te verhalen oft spreecken, op pene van partyen, die het contrarie doet arbitralyc gestraft, ende dan syn offitie gedeporteert sal worden, condemnerende daerenboven den voorss. vanden Broecke in twee maenden gagien, welcke condemnatie secreet sal gehouden worden, sonder het selve te openbaren tot nader gelegentheyt.

Is oock goet gevonden dat vanden Broecke predicant hier sal transporteren opt schip Amsterdam ende Willem Fransen hier sal transporteren opt schip Vlissingen, om door dese middel by eenige sonde syn qualyc spreecken, dat andere sutte qualyc laten staen wat te becletten, ende alsoo te beproeven oft hem van

sinnen comen door te veranderen, want anders sulx geen vruchten en sal comen doen, ende met de eerste schepen sulcken dingen overgesonden. /

Ende alsoo men tot Bantam geen gelegentheyt en is om het generael Contoir te houden, door de weynige vryheyt die wij daer hebben, en andere swaricheyden, is goet gevonden dat men op Dato dach eerstcomende sal gaen na Jacatra om te sien of men aldaer het Contract met hem, bij Lhermite ende Corteling gemaect, soude connen vercrygen vryheyt om een bequaem fort tot onse versekeringe te maken, want sonder sterckte oock veele swaricheden in dese saecken syn gelegen, ende indien den Coninck niet en wil consenteren, gelyck altereyts gesuspicieert wort, dat men dan volgens Contract met hem gemaect, een huys daer sal beginnen te bouwen, en hem in goede devotie houden, tot dat onder luyden de plaets van Jaer die tot den Commandeur residentie, oft eenige andere daer ontrent gelegen, de bequaemste achten versocht, en sien oft men daer beter tot ons sal connen geraken, in welcken gevalle dese plaets so lichter voorbij timmeren wederom gesonden.

Ende alsoo dese Jachten seer weynich van sich sijn van gesien, en in Banda noch wat te doen souden mogen vallen, is goet gevonden dat men het schip Delft (die noch met 22 stucken schiet) sal lichten en metale en 2 ijsere stucken, die recht op de schepen die de sterckste beyde hebben sullen worden verdeelt.

Was onderteeckent

Pieter Bot
Jacob Lhermite de Jonge
Gerard Reynst
Abraham ...
Hendric van ...

Jacatra

Adij 11 Januarij A° 1611.

Heeft den Generael ende raedt hunnen raedt beroepen om voorder te resolveren dat noodich mochte wesen.

Alsoo s[r] Jaques Lhermite inde loogie alhier tot Bantam synen tyt getrouwelyck heeft geexpireert in dienste vande Comp[e] soodat hy nu uytterlyck was versoeckende om naer patriam te keeren, twelck niet heeft connen geschieden, sonder voor eerst een bequamen persoon in sijn plaetse te mogen stellen die voorts op alles wat aldaer soude mogen te doen vallen geinformeert moeste wesen, soo heeft daeromme den voors[z] geconsenteert dit jaer alhier te blyven, alsoo t contoor alhier niet onversien en mochte blyven om der Comp[s] voordeele, soo verre alst mogelijck soude mogen wesen waer te nemen, waertoe gevonden hebben bequaem te wesen de persoon van s[r] Matthis Coteels, die alhier alle rek[s] ende restanten sal aenvaerden van den voors[z] Lhermite afnemen, op dat den voors[z] Lhermite met de naeste schepen als synen tyt wel geexpireert hebbende mochte naer patriam vertrecken /—

Ende aengesien tcomptoir van Patanij van capitael moet versien, tot betalinge vande syden by Victor Sprinckel met de Chinesen gecontracteert, welcke tegen april oft mey ten langsten daer moeten syn, is geresolveert dat het jacht den Brack de waren ende naer Johoor sal worden gesonden om het seeckere capitael ende andere sorten die waren te voeren./.

Is oock goet gevonden dat inde voors[z] jacht sal geladen worden 40000 realen van achten om daer af het Comptoir tot Johoor ende principalijck Patanij te providieren ende soo veel wel wesen mochten voor die plaetsen, nadien is, om de ladinge van 't schip dat derwaerts sal gesonden worden, ende andere sorten te procureren, hebben niet geraden gevonden, overmits de cleynte ende onweerbaerheyt vant jacht mede de

Capitale daermede te aventuren, alsoo hij daer mede sullen connen bekeren, tot de Comptoir vant voors schip, daermede de voors Comptoiren volcomentlijck sullen connen werden gefondeert

Is voor goet gevonden dat de Lackenen, de carsaijen ende de rest vande Olifants tanden, dieder noch in de schepen resteren, met het voors. Jacht de Brack na Pattanij sullen werden gesonden, om van daer na Japon off daer se sulcx mogen van den [illegible] gesonden te worden./

Ende alsoo [illegible] dat Jac. Obbeecx Coopman [illegible], in alle manieren van daer dient verlost, vermits door sijn vremdicheyt, [illegible] ende andersints de Compie. geheel ondienstich is, Is goet gevonden dat Sr. Hendrick van Boecholt met het Jacht sal gaen derwaerts in des voors Obbeecx plaetse, het officium van oppercoopman te bedienen./

Ende alsoo tselve het Sterven vande schepen de Leeuw met de pylen ende de Griffoen van Japon [illegible] aldaer een contoir hebben geplant de plaetse niet meer [illegible] ende noodich achten niet tegenstaende het cleyne Cargasoen sal derwaerts connen werden gesonden, dat ijmant derwaerts gae, Is goet gevonden dat het voors Jacht de Brack na Pattania sal worden derwaerts gedepescheert met sulck cargasoen als de cooplieden aldaer sullen geraden vinden, ende alsoo het voors Jacht niet en sal versien sijn van cooplieden, ende sonder de cooplieden niet wel en dient derwaerts te varen sal Pieter [illegible] die tegenwoordich in Pattanij is leggende, hem uyt voors Jacht sal transporteren, om de voors voyagie te doen ende met het selvige Jacht weder keeren, om den Heere Generael van alles te mogen informeren, Is voor goet gevonden dat d'ambassadeurs van Siam met het voors Jacht sullen gaen nae Pattanij, ende alsoo het Jacht met hunlieden niet nae Siam sal connen gaen, ende by tyts weder keeren, om sijne reyse nae Japon te vervorderen, sullen de

[illegible]

Heeren Ambassadeurs met de Joncken met behoorlijck
tractement nae Siam gesonden worden, ende
Nadien hunluyden ymant uyt de logie die al
t'samen aende coopluyden daer liggende addresse-
rende, alsoo tegenwoordich nyemant van qualiteyt
uyt de schepen can gemist worden die met hunluyden
sende mogen gaen./

Is mede goet gevonden alsoo voor desen uyt-
commissie is gesproocken onder de goederen by
Pieter Hustaert stuerman vande Witte Leeuw
voor hem selven als voor anderen mede genomen
te hebben Michiel Hoppe van Amsterdam, ende
alsoo de heeren bewintshebberen expresselyck
gelasten gene coopmanschappen het sy oft andersins
noch voor hem noch voor andere mede te nemen
op peyne van confiscatie ende van syn officie gedeporteert
te worden, soo hebben dese goederen als te
weten 22 casten met glase flessen ende coralen
waerdich f 19.16. noch 45 Casen flessen
bevonden, geconfisqueert ende verbeurt gemaeckt
alsmede mede vyf realen van achten die door Hoppe
mede gegeven om franicheyt voor te bringen./

Alsoo bevonden syn by Jan Joosten knecht vande
Capn. Michael Prins twaelf realen van achten
omme daermede mede te bringen voor Michiel
Hoppe eenige franicheyt, alsoo hy die tot dien
intentie syn mede gegeven, hebben de heeren
voor vorders van de heeren bewintshebbers verbeurt
gemaeckt ende geconfisqueert

Ende alsoo Matheus Cotaer niet alleen alhier
inde logie en mach blyven sonder assistente
die hem mogen assisteren, soo is goet gevonden
tot synder assistentie by hem te blyven sal Jacob
Costt. ende Hendrick Vaeght diamant kender./

Is oock goet gevonden alsoo gedetermineert is, datter
veertich duysent realen van achten na 't hooft by
Patany gesonden sullen worden, dat de selve sullen
worden gelicht uyt het schip Orangie ende uyt
de Witte Leeuw./

Dan alsoo het noodich is de chaloupe moet gesonden worden na Gritsick om rys en boonen, die sullen wy met de selve te becomen, soo wert geresolveert geordonneert dat schipper Dirck Pieterss. de selve sloupe te mannen van sijn volck en te victualeren en stellen voor schipper Jacob Claess., onderstuirman van 't schip Wapen van Amsterdam./.

Is mede aengenomen de soldaet gemaect onder de Comp.e van Cap.n Prins Tymmen Bruynsz van Delft, sal ter maent winnen negen gulden.

Is mede aengenomen de soldaet gemaect onder de Comp.e van Cap.n Prins Willem Corstiaensz. van Groeningen, sal ter maent winnen negen gulden./.

Is aengenomen de soldaet gemaect onder Cap.n Hendric Verhee saliger, Jacob Gedeonsz. van Leyden, hem verbindende int Lant te blyven dry jaren, sal ter maent winnen acht gulden.

Is mede aengenomen voor soldaet Jan Jooste voor Cap.ns jongen ~~[illegible]~~ uytgevaren onder de Comp.e van Capiteyn Prins, sal ter maent hebben negen gulden./

Is mede aengenomen voor soldaet Dirck Joosten van der Wurde uytgevaren met het schip Orangien onder Cap.n Hendric Verhee saliger sal hebben ter maent acht gulden./

Was onderteykent

Pieter Both

Jaques l'Hermite de jonge

Albert Dircksz.

Matheus Cotteels

Abraham Kemmemans

Heeft den Gouverneur Generael synen raedt beroepen, ende doen verhaelen, van wat nodich is te resolveren

Alsoo den Moussoen vast begint te verloopen, ende om in Banda, Amboina, ende ternate daermen souden moeten wesen te laet souden vallen om daer te comen, soo is nodich geacht dat wy ons souden spoeyen om de reyse te vervorderen soo is goet gevonden dat wy souden vertrecken na Jacatra, ende soo voorts den 19en dito —

Jacatra

Alsoo in voorige resolutie hebben verhaelt wegen de bevindichheyt van Obelaer Coopman in J'hoor, soo is goet gevonden datmen Jaques Obelaer voorts sal remanderen ende informatie nemen van syn comportement aldaer, alsoo ons is aengedient hem niet behoorlijck en is dragen.

Dan doordien opt schip t'wapen van Amsterdam nodich van doen hebben een ondercoopman soo hebben tot dien eynde aengenomen Hendrick Jacobss. hy voor dry jaren int lant te blyven ende sal winnen van nu den eersten January 1611 de somme van tweeendertich guldens.

Alsoo bevonden wort dat Pieter Reyniers alhier in de lodgie geen dienst en can gedoen, soo is goet gevonden alsoo op Oraingie geen onder-coopman en is, dat ditto sal overgaen opt schip Oraingie om naer Patanien te gaen.

Alsoo Willem Hendricxs Hoogeveen een steng hadden uytgaen, ende geabsenteert wiel van syn officie, ende alsoo tselve dat hy gecommitteert door eenige faulten daer af suspitie was, ende by een ander bevonden wort wederom aengenomen ende goet gekent in syn officie.

Alsoo Ventura swart hier heeft uytgaen in eenige dingen te steelen, waer op is betrapt en Jasper Rijckx dat af hadde gesworen, soodat hij 't selvige heeft verdroncken, waer ouck ditto Rijckx te cort comt, soo is geconsenteert dat ditto sal ontfangen seven realen van achten vant geene Ventura te goet heeft.

Doordien Orangie geen onderstierman en hadde, en alhier was Willem Vliegen van Bremen hier int lant gewaert hebbende, is goet gevonden ditto Vliegen voor onderstierman sal gaen opt schip Orangie.

Wort aengenomen voor soldaet Jan Jansz van Angeren onder de Compe. van Capn. Sorms sal ter maent hebben tien guldens, de welcke geschiet doordien hier int lant gedient heeft, en sal ter eerster gelegentheijt adelborst gemaect worden blijvende int lant noch drie jaren.

Wort voor soldaet aengenomen onder de Compe. van Capn. Hendric Verhee, Jan Lambertsz, sal ter maent hebben acht gulden.

De wijle opt schip geen onderstierman en hadde, doordien den onderstierman vant schip te weten t'wapen van Amsterdam voor schipper gestelt is op de sloupe die na Mexicx verdommert is, wort in sijn plaetse gestelt den hoochbootsman Sijmon Jansz om den onderstiermans plaetse te bekleeden alsoo daer toe bequaem is.

Wort inde plaetse van Sijmon Jansz bovengesz. hoochbootsman van t'schip t'wapen Amsterdam gestelt, Hendric Jacobsz van Enckhuijsen voor hooch-bootsman bijt gewaert opt schip Walcheren, blijvende bij sijne gagie te weten negenentwin-tich guldens.

En ondersulx geconsenteert dat gemelte Jacobsz bovengesz. alhier ontfangen sal, twaelf en een halve realen van achten.

Is goet gevonden dat Thonis Ughtermann, van 't schip den witten Leeuw quartierm.r sal hem transporteren op Orangie, bedienende d'officie van hoochbootsmans maet, blyvende by syne voorige gagie, en Willem Gouters hoochbootsmans maet sal bedienen t quartierm.rschap a twintich gulden smaents,

Francisco de Spier sal overgaen opt Jacht de Brac van t schip Orangie, blyvende by syn voorige gagie en laet alle syne gagie loopen opt schip de Brac

Alsoo t schip Delft uyt en van [illegible] volck is [illegible] door de siecten, soo is schipper Claes Outgersen geordonneert over te gaen en liggen [illegible] Battavia [illegible]

Is geordonneert dat Wouter Cors ondersticman synde voortaen oppersticman sal wesen opt schip Delft, en vort mede geordonneert, dat den hoochbootsman als den barbier opt schip Delft als andere getracteert worden, en niet Inde Campt eten

Is geordonneert en goet gevonden dat Joost Jaspersen Cock van Brack sal overgaen opt schip, en sal ter maent hebben dertich gulden in plaetse van twintich gulden opt Jacht bedongen.

Ende alsoo bevonden wort dat Jan Pieters Mulder botteilier op den Brac niet bequaem is de comp.e te dienen wort goet gevonden dat hy sal overgaen opt schip Delft, ende daermede overvaren na t vaderlant

Aldus gedaen tot Bantam in de Lodgie op den 15e Jannuarie a.o 1611.

Was onderteeckent. Pieter Both
Mateleus Cotteels
Jacq. l'Hermite de Jonge
Steven Doensz
Abraham [illegible]

Alsoo Jacob Pietersz Sputger tot de cloot gecommen wort gerekent, voor maes tho barch soo wat hij daer voor aengenomen op de Jacht de Brack, sal ter maent hebben acht guldens./

Is geordonneert dat Rodolff Jansz van Aelten uutgevaren met schip Groningen, sal hier inde lodgie blijven, ende in sijn plaetse blijven Willem Corneliss van Ede uutgevaren met den admirael Pieter Willemsz

Is goet gevonden alsoo Cornelis Rijmelant den grooten boot heeft daer mede de Compie seer wel gedient heeft dat hij de schepen sal vergeven aen schipper Claes vutgeest smit, ende weder in sijn plaetse crijgen de boot van ditto smit

Is geordonneert alsoo der altijt een smit alhier inde lodgie moet blijven, dat Jacob Jansz uutgevaren met de boot van Pieter Willemsz hier voor smit sal blijven ende winnen ter maent dertich guldens

Aldus gedaen ter presentie van den heer Generael Generael ende syne raden inde lodgie tot Ban-tam den 18en Januarij ao 1611

Was onderteyckent

Pieter Both
Steven Doensz
Jacques l'Hermite de Jonge
Abraham Heuvelmans

Den Gouvern.r Gen.l ende rade heeft syne raeds-
brieven ende den sgaderen gesien ende gelesen hebben-
de requeste door Jan Corneliss van Wissekerck
gepresenteert, en voor den Monderingen thoght
achten Gouvern.r Gen.l ende rade te mogen keeren
na 't vaderlant als passagier, sonder eenige
gagien te trecken op de wedercomste deses
alleendelyck nemende syn optie op wat schip
hy syne verdiende maentgelden soude mogen
laten loopen./

Doe is met advys van Gouvern.r Generael
ende syne rade hier present goet gevonden den
suppliant syn thoit te advoyeren, ende dat hy
dadelyck met het jacht de Brack sal varen
nae Bantam, ende hy aldaer transporteren
opt schip Orangie om naert vaderlant
te varen

Aldus gedaen in ons schip 't wapen van
Amsterdam liggende op de reede voor Jaca-
tra den 29.e Januarie 1611.

Was ondertekent

Pieter Bot
Abraham [illegible]
Matheus Cotteels
[illegible]
Claes Uytgeest Smit
Jan Pieterss. Caef

Jacatra

Adij 28en Januarij 1611.

Jaccatra

Desen dach Coninck van Jacatra voor desen met grooter instantie geinsisteert heeft, het artyckel dat hij t'oort roepende de Sincker van rijs & arack sonde toe geroepen sonde mogen worden, alhoewel sijne Mayt. heb[ben] ... & was, naer hem geaccordeert te hebben sonde gevonden worden, alleghende dat bij dat hij niet wel ... minimeert & sijne vrouwen daer toe souden houden van sulcx hem toe ende ons te prefenderen, ende sijne Magistraet gebracht sijnde, wat de principaelste versaecke was, hem daer toe moverende, antwoorde dat ten tijde van Caerten van Nijmegen sonde ... dwingen te leven, het hene hij sijne ... wt en coste ontnemen, de welcke hij sulcken Cas geprefereert begeerden te sijn, & hij sijn ... predicanden het selve te royeren alst mogelijc was, dan het dede het alleghende het ordinaer was van mijne Meesters, & sulcx wijt doch en sonde sonder mijne raet, die parthije noch tot Bantam was, & te Bantam gevallen sijnde, hebben sulcx den raet geproponeert & worde goet gevonden den Coninck te complaiseren & nijet te irriteren, is goet gevonden het artyckel te royeren

Is mede goet gevonden alsoo Thijs Veirsingen sonder ondercoopman is als dat Salomon Cats assistent sal bedienen het officium van ondercoopman bij provisie tot nader advijs. /

Sijn mede geordonneert de schippers als te weten Claes Uutgeest Smit, Cornelis Claesz, Dire Pietersz Calf, Jacob IJsbrantsz om te resolveren wat wech te kiesen om het spoedighste van dese reede van Jacatra tot Amboina te geraecken, hebben goet gevonden als volcht te weten hier buyten sijnde te seylen na Japara & soo na Madura, & van daer voort naer twist ... van ..., dat op de hooghte leyt van 5 graden 50 minuten & soo voorts door de bouckeronck naer Botton, & voorts na Bouro, & soo tot Amboina, & sal Claes Uutgeest Smit continuelijc tot daer toe voorseylen, /

Claes Uutgeest Smit
Dirc Piet[ers]z Calf
Corn Claesz
Jacob IJsbrantsz

was onder

Pieter Bot
Mathellis Cotteler
Abraham Tommenaer
Gheen Doncker

Dese 4 personen hebben het attestert dat den cours aengaet tot Amboina.

Is. Den Admirael Generael met sijnen raet gehoort ende gesien hebbende de requeste op dato overgegeven door Jan Corneliss Witmeester, ende op alles rijpelijck gelet, dat op te letten stonde, hebben door Commiseratie des voorsz. suppliant geremitteert ende remitteren met desen hem sijn voorgaende offitie Condemnerende nietemin den selven tot een amende in een maent gagie. Aldus gedaen bij den Admirael Generael ende sijnen rade liggende voor Jacatra int schip Wapen van Amsterdam desen 29 Januarij ao. 1611.

Was onderteeckent

Pieter Both
Mateo Cotteels
Steven Doncker
bekent bij de voorgaen absentie
Abraham Schemmerman
Claes Outgerss
Jan Pz. Kalf

Den 18en February Ao 1611 int
Casteel Amboina, heeft de
heer Gouvernr. Generael den
Raeden, de heer Frederick de Hout-
man, Jaspar Jansz, Steven Doensz
Jacob van Bearlanden ende
Abraham Theunimans om te
resolveren eenige nodige moghe-
lycke saken /

Voor eerst voorgelesen sijnde d'Instructie vanden heer
Gouvernr. Generael, als mede den eedt door den
Generael aen heeren Staten gedaen, Soo is ditto
Houtman, Jaspar Jansz, als Bearlanden den
selvigen eedt afgenomen /

Is goet gevonden de Chaloupe geladen sijnde met
Rijs te senden na Banda, alsoo daer eenige
corcorren haer aldaer sijn onthoudende, is geordonneert
tot sijn defensie mede sullen nemen veertien soldaten
ende eenige bootsgesellen, maeckende tsamen 25
persoonen

Alsoo 't Casteel van Amboina qualijck sterck is van
soldaten, is geordonneert dat altyts sullen bewaren
hondert coppen, onder de welcke sullen wesen
begrepen alle de gehuurde persoonen uyt Hollant
mede gebracht, soo vande Zeeusche Compe.
als vande Hollantsche /

Wort goet gevonden, omme alle practycken te eviteren
die heden ofte morgen souden mogen voorvallen, datter
geen hoger Officiant sal toegelaten worden te
trouwen met eenige vrouwen als de Sergant
ten ware eenige uyt t Vaderlant overcomen souden
van meerder qualitie

Dewyle hier eenige joncken sijn geladen met rijs
die apparentlyck seer goet tot tamelycken prijs
gecocht soude connen werden, Soo is geordonneert
deselvige te coopen, al waert drie hondert
lasten ofte meer, alsoo het Casteel benoodicht
van doen is /

Is geordonneert den barbier Mr. Joost Varendes
op de Cleyn Sonne nu in Banda leggende / hier
opt Casteel Amboina, sal blyven voor opper bar-
bier

Voort aengenomen voor adelborst Daniel Dammans
van Rotterdam / uytgevaren voor bootsman, met
het schip Vlissingen, in plaetse voor Jan Smijs [?]
adelborst onder de Compe. van Capn. Verhel-
ree en andere maentgelden als officier [?] te trecken

Actum ut supra

Was onderteyckent

Pieter Bot
Frederic de Houtman
Elbert Doncker [?]
Jasper Janss
Abraham Heynenmans [?]
Jacob van Schaecklaecken [?]

Den heer Gouverneur Generael heeft
synen breeden raedt int casteel
van Amboina doen vergaderen / omme
te resolveren tgene noodich sal
wesen. /

Alsoo Mathys vanden Broecke uyt Banda opt
schip Vlissingen ons heeft doen vertonen syn authe-
risatie ende Commissie van date 3 decembris
1609, daer respect op gedaen synde bevonden inde
selve de Machtens van Brabant te ordonneren
dat ditto vanden Broecke soude getracteert worden
van spys / dranck ende huysinge als de Commisen
ende dat vanden Broecke gehouden sal wesen
den Gouverneur Generael genaemt Pieter de Bot
te gehoorsamen / off dien in absentie van voorn.
Gouverneur soude mogen in dienste vande Comp.
commanderen

Op alles respect genomen, hebben met commis
advys goet gevonden / den predicant voort mette
de Commisen te tracteren / ende tafel ende voor de
partement geven het voordesen geschiet is. In
sulcken gevalle, sal den predicant onder de
gehoorsaemheyt staen / van sulcke die den Gouverneur
sal ordonneren, het sy Commis off andere, ende
off bevonden datter eenige questien geresen
tusschen den predicant ende den gheenen die over hem
gestelt is, sal de decisie staen aenden Gouverneur
ende synen raedt / ende nyttemin sal den predicant
in geen saecken mogen bevryt van dienst te
syn. /

Is goet gevonden dat vanden Broecke hier sal
blyven voor predicant nevens Cornelis Aertsen
van Amersfoort die hier is, die mette eerste
gelegentheyt sal vertrecken naer 't Vaderlant /
omme malcanderen de maniere van dese landen te
onderrichten. Aldus gedaen den 19e Febr. Ao 1611.

Was onderteekent
Pieter Bot
Frederic de Houtman
Steven Doensz
Jasper Jansz
Abraham Teunemans
van Schaerlaken

Den heer Gouverneur Generael heeft
synen raedt doen vergaderen om te
resolveren tgene dat nodich is

Int voor eerst goet gevonden alsoo tschip twapen van
Amsterdam noch seer groote mast was ende
noot wendich eenen van doen hadde, dat hy alhier
soude houwen, alsulcken houten daer toe van doen syn
om ter gelegender tyt tsy in Banda off andere
plaetse den boeg mast te mogen maecken.

Is goet gevonden dat vande schepen alhier alle dage
aent lant sullen wacht tien persoonen, die s'avonts
sullen maecken, voor de tromme slach weder aen boort
te gaen, ende datter niemant sonder verlof
sal anders aent lant te comen, op pene van drie
dagen ende ijseren gesloten te worden, ende die des
nachts aent lant blijft sal drie dagen ende ijsers
sitten, verbeurende mede een maent gagie

Is claes outgers smit schipper van witte leeuw
gecondemneert, alsoo hy twee balgen doot hadde voor
de generale schepen, dat hy soude vereeren aen het
schip twapen van Amsterdam, ende tschip den
swarte leeuw een 200 ellen.

Alsoo noot wendich alhier in Indien coopluyden
van node syn, omme te verlossen alsulcke die
haren tyt geexpireert is, ende gaerne na tvaderlant
souden vertrecken, soo is goet gevonden dat Jacob
van schaellacken opper coopman opt schip Hollandia
(hoewel noch eenige maenden alhier in dienste
vande comp.e soude moeten blijven) alhier noch
drij jaren int lant sal blijven, treckende alle
maenden voor gagie twee ende seventich gulden
Gedaen int casteel Amboyna desen 20 febr
Ao 1611

Was onderteeckent

Pieter Both,
Frederick de houtman,
Claes Jacobs
Jasper Jansen
Abraham Schoonenman

Is den heer Gouverneur [illegible] heeft
synen raedt doen vergaderen omme
te resolveren tgene noodich sal
wesen /

Alsoo Claes Pietersz van   nyt gevaren met
tschip Orangie, syne gesontheyt verloren heeft
in dienst van comp.ie soodat hy onbequaem is
tschips eenigen dienst te doen, is goet gevonden
door syn E: dat, alhier een hadt soude blyven int
Castiel wonende sulcx als hy sal connen, om te
sien of hy tot syn voorige gesontheyt soude mogen
geraken, midts dat hy in plaetse van ses guld.
ter maent, bedongen vande heeren M.rs niet meer
en sal ontfangen den tyt dat hy hier blyven sal, als
acht guldens ter maent

Alsoo tschip Hollandia een seer schoon schip, als mede
noch tamelyck versien van broot / noch niet en can
verduymen in een maent twee oft twee, ende
apparentelyck schynt dat schepen en volck in Banda
van doen sullen hebben, soo is goet gevonden tselve
schip mede met de broot daerwaerts te seylen.
Ende alsoo tvoors. schip door de langen tyt die
t'selve int lant geweest is, als mede [illegible]
heeft vul broot doort [illegible] /
[illegible], als andere noottwendicheden, is
goet gevonden dat hy sal ontfangen vant gene
overgebleven is, uyt het schip Orangie, vier
vaten [illegible], vier vaten speck, twee duysent pont
broot, en eenige stockvis, mede drie oxhoofden
[illegible], en noch uyt tschip [illegible]
een oxhooft [illegible] /

Alsoo voorders by den heer Vice admirael Symon
Jansz. Hoen, ende syne breeden raedt goet gevonden
is geweest, doordien dat Frederick de Houtman
Gouverneur alhier vant Castiel van Amboina syne
tyt alhier voldaen hadde, en naer vaderlant
wilde vertrecken, dat S.r Jasper Janssen soude
succederen int Gouvernementschap alhier van
Amboyna, als mede soude genieten hondert en
vyftich guldens ter maent, in het welcke tot

noch toe niet en is getreden, door dien de Houtman
altyt dus lange syn residentie noch gehadt
heeft, ende alsoo Jasper Janssz voors. by den
heeren Majesteyt van Bantam, geordonneert is raet
en Judicie. Soo is goet gevonden by den heer
Gouverneur ende Admirael ende synen raet, naer dat den
heer Admirael aen ditto Jasper Janssz. syn
keur hadde gegeven, ofte vertrecken hy wilde
hy wilde bedienen, dat den voors. soude dattelve
aenvaerden, het Commandeurschap altyt op
sekere conditie als by de resolutie vanden heer
Vice-admirael Symon Janssz. Hoen ende synen breede
raet genomen, aldus gedaen int casteel van
Amboyna den 26en February Ao 1611.

Wederstaen dat de Ed. Jasper Janssz voors. hier heeft
bevonden, altyt int lant te blyven ende tgommandeur-
schap te bedienen voor den tyt van drie jaren
ter maent gerekent hondert ende tachtig realen
aldus gedaen ter plaetse voort datum als
boven

Was onderteekent — Pieter Bot
Frederic de Houtman
Steven Doensz
Abraham [illegible]

De Heer Gouverneur Generael heeft
synen raet doen vergaderen om te
resolveren dat nodigh sunde
moghen wesen /

Alsoo 't schip Hollandia seer noodigh vanden hadde
pick ende teer, dewelcke(?) in Bantam(?) niet en hadde gecregen(?)
gebreckt en geen remedie en wiste om sulcx te doen
is goet gevonden dat men uut het (?) smit(?) hem
sunde verleenen drij oxhoofden teer, ende een oxhooft
pick, ende Jan Cornelisz vant schip Veere een oxhooft
teer /

Alsoo Pieter Claesz Heijlmans maet opt jacht de Haen(?)
hem uutgaen heeft met dobbelen(?) gesprecken(?) ende in
partijen gedronck(?), dat bij hem gevonden is vant
vercoopen(?) heeft 't gedaen aen de inwoonders(?) als partije
noch int contant bij hem hebbende, wort goet ge=
vonden dat 't selve gegeven goet te boecke sal
gestelt worden a 4 per dierhalve(?), ende hem int
contant gerembourseert worden 11 $\frac{3}{4}$ realen van
achten, ende de 100 realen sullen gestelt worden
aen Steven Doensz om aen sulcke persoonen wedder
te geven dien 't selve toecomen sunde moghen hebben. /

Alsoo Hendric van Rhijn(?) coopman vande Hoope(?)
dewelcke afgenomen is vanden Heer Generael, om het
in alles te quijten volgens den articulen, soo ist dat
hij vuer(?) heeft staet(?) in contant te hebben 260
realen van achten, waer af een partije heeft mede
gebrocht uut Vaderlant, ende een ander partije ge=
procedeert van 3 stuc laeckens hem gegeven van
admirael Pieter Willemsz Verhoef, ende die hem
naermaels tot groot profyt in Japan brocht
waer naer gehadt heeft een stuc Corael(?) voor
Malacca hem gegeven door een Portugiesche
Capiteijn staende onder (?) [illegible]
(?) spillen(?) bij hem brocht voor 120 realen van
achten, soo is door den Generael ende synen raet
goet gevonden dat dese gelt ten comptoire sal
bringen, ende tellen aen Sr. (?) de 120 realen
behoudende syn actie ende de rest sal hij behouden
(?) aennemende daer verlet(?) te doen den
gesprocken(?) te hebben tot onderhout van syne persoon aldaer

Gedaen int casteel Amboina
den 25 Februarij Ao. 1611.

Was onderteeckent:

Pieter Both
Frederic de Houtman
Steven Doensz
Jasper Jansz
Abraham Heijlmans(?)

Is mede goet gevonden alsoo alhier sommighe
vande Coopluyden deliek gedient als ondercoopl.
dat haren tyt uyt is daeromme groote moeten
wesen. soo is goet gevonden dat Heyndrick Jacobss
Heijn sal becleeden den plaetse van Hendricksen (onderst)
Lintgens, & dat detto Lolgans sal gaen in plaetse
van Pieter Dircxs opt schip Hollandia, & detto
Pieter Dircxs weder opt schip Amsterdam.

Is mede goet gevonden dat Salomon Cats
ondercoopman sal becleeden den plaets op Cambello
mede noch een ander tot slooten de ...
assistenten, Willem van Hatten, de bin ende
Thomas Brethen.

Is goet gevonden alsoo daer veele sijn die sustineren
dat haren tyt omme soude gaen van dat sy eerst
int lant gecomen sijn & dat om dat het der tweede
oft 3 gradnoyeert is, soo wert goet gevonden
van ons voortaen tselvige niet meer ende toe
consenteren.

Aldus gedaen int casteel van Amboyna den
10sten Junio Ao. 1611.

Was onderteekent.

Pieter Bot
Frederic de Houtman
[illegible]
Jasper Janssen
Abraham [illegible]

29

De Gouverneurs Gnade heeft syne
raedt den Schadeen ommelatie gesproken
onder syne Modes souden Mogen
[illegible]

Inden voort rapport van den Gouverneur Houtman
den Gouverneur Jasper Janssen als St. Niclaes [illegible]
van persoon van Albert Dircxsz, buijt gedaen met den
admirael Pieter Willemsz Verhoeff voor gedaen
alhier opt Casteel gecomen den 17 September 1609
ende gebrengt voor assistent, hebben daeromme met
commun advijs goet gevonden dat den selven voor
verbeteringe ende die daer af sal genieten tien
gulden ter maent, ende tsamen met syn voorige
gagie thien gulden, ende van date deser af sal ter
maent winnen sestich gulden.

Ende alsoo Mattijs vanden Broecke predicant heeft
gesproken uut gaen gehadt met qualycke spreecken tegen
Salomon Cats, hem beschuldigende met valsche
testamony als anders, soo is goet gevonden dat
dito vanden Broecke souden compareren voor
den heer Gnade ende den Gouverneur Houtman als
den Gouverneur Jasper Janssen om hem als noch te
interponeren perpetuum silentium ende de lesten
silentium (siggen) maer, volgens de sententie
tot Bantam

Is mede geordonneert alsoo Casteel van
Amboyna ende [illegible] [illegible] sijnt van geschut
dat het schip de [illegible] souden aent [illegible] drij
ijseren ende drij metalen stucken van geschut gehaelt
van Madagascar.

Aldus gedaen int Casteel Amboina den [illegible]
[illegible] maert Ao. 1611.

was onderteeckent

Pieter Bott
Frederic de Houtman
Steven Doensen
Jasper Janssen
Abraham [illegible]

De Coninck van Ternate heeft sijne raet den Staden om te refreseren dat nodich was /

Alsoo Hans Ullemans coopman uyt den Moluques gedepescheert is om herwaerts aen te comen, duerdien schaerste der pancken met Cuinees geladen aldaer uyt verleden was alsoo datse seer benaut waren, midden door dien de vloote, uyt de Manillies met 31 seylen was gearriveert, soo is goet gevonden dat het schip de Roo Leeuw met Pijlen sal worden gesonden & derwaerts gesonden worden, ende sal tot defentie noch lichten vier ijsere stucken die hij te boorde leggen sal, in plaetse van vier lichte.

Alsoo de soldaten onder Matelief hier gelaten, nu geeyst worden, eyscht gelden van twee maenden gagien, soo sij seggen om haer schulden te betalen, deselve haer is afgeslagen /.

Is goet gevonden dat Philip de Negro, die nae door Matelief hier gelaten int casteel die hem eerlijck & wel heeft gedragen inden dienst, soo wert goet gevonden dat hij noch drij jaren verbonden sal blijven, & daer vorens genieten alle jare 50 R dat hem sal gegeven worden de drij jaren omme sijnde /.

Aldus gedaen int Casteel van Amboina den 7 Maert Ao 1611.

Was onderteeckent.

Pieter Both
Frederic de Houtman
Steven Doensz
Jasper Jansz
Abraham Creummans
Jacob van Haerlem

De heer Gouverneur Generael heeft synen raet doen vergaderen om te resolveren dat noodich was ./

Alsoo hier int casteel van Amboyna noch noodich bevonden te wesen een assistent, ende van de schepen geen ander en hadden, soo is daer toe aengenomen Pieter Pietersz van Rotterdam, ende dat voor 14 guldens ter maent, op dat de salaris can

De ondergenoemde geconditioneerde bevelhebbers by requeste versochten dat hemluyden mochte geadmitteert worden sulcken brieffen, als hemluyden gedaen is geweest door den admirael Cornelis Matelief, van gelycken als de vice admirael Symon Jansz Hoen, soo is goet gevonden dat sy haer maentgelden sullen ontfangen alle ses maenden, latende alle de resterende maenden te goede van haer gewonnen gagie, sy op 't lant, ende de overige comen sullen gebruycken tot wedersegginge toe sonder yets meer te pretenderen ./

Is goet gevonden alsoo Pieter Pietersz van Berg schipper vant schip Hollandia, ons adviseert van Lonthoir 60 baren nagelen ingenomen te hebben ende dat hy noch 150 baren soude connen becomen ende alsoo goet gevonden is dat men den 20 desen 't schip sullen gaen nae Banda, wort ditto Pieter Pietersz geordonneert soo veel hem te laden als hy tusschen den 20 desen can bekomen ./

Wort mede goet gevonden hoewel de sloupe seer leck is, dat dese mede genomen sal worden naer Banda mogende synde

Is goet gevonden dat Gysbrecht Cornelisz van Montfort jongh gevaren met 't schip Vlissingen voor ses guldens, hem sal verbonden int lant te blyven drie jaren, ende sal ter maent winnen thien guldens

Alsoo . . . . . . varende op de Spaense gebrocht is ditto met nagelen, dwelcke voor verbeurt gemaeckt ende geconfisqueert

Is goet gevonden dat 8 potten arack ende speck, ende twee potten met verjus, gecocht van Jan Valkijden ende Heindrick ... ... [illegible] hulpen vanden Coopman liggende in Macassar om hun proffijt daer mede te doen, dat sij sullen wesen verbeurt, ende geconfisqueert, gecocht hebbende incoops 27 realen van achten, daer voort door commiseratie hen gegeven acht realen van achten.

Desen Castele Amboyna vervallen, moest by deses besien en geprovideert werden, soo is goet gevonden datter sende werden als volght

Uyt den Swarten Leeuw	1½ aem olij	Cogels	100	16 lb
	2 tonnen vleys		25	18 lb
	3 tonnen speck		50	5 lb
	4 vaten grof sout		100	12 lb
	1 legger wijn		75	4½ lb
	180 lb was		100	8 lb
't Jacht Ternate	1 pot kruyt			
	2 potten gesoute vis			
	50 bos bengaelsche rottingh			
Uyt der Gouda	3 metalen stucken			
	3 ijsere stucken			
	10 stucken loot			
	6000 lb cruyt			
	12 vaetgens quaet cruyt			
Uyt den Witten Leeuw	25 pycken			
	25 musketten			
	100 [illegible]			

't schip Amsterdam. een [illegible] coper

Actum gedaen int Castele van Amboina den 11 Martij Ao 1611.

Was onderteyckent. Pieter Both
Frederic de Houtman
Steven Doensz
Jasper Jansz
[illegible]

Den heer Gouverneur ende raede
sullen synen raet doen [illegible] vnd
tgeene noodich is /

Aldus bevonden is by herman Jansz dat de hout
quartiermr. opt schip vlissingen vnd leden is &
by hem bevonden is, vijf stroomgelden [?] met de cort
roer, dewelcke goet gevonden is geconfisqueert te
werden, aldus gedaen opt castel van amboina
den 12e Martij Ao. 1611.

Pieter Both
[illegible] Doensz
Jasper Jansz
Was onderteeckent abraham [illegible]man
Hermen [?] van bergen

Is goet gevonden dat de [illegible] getrouden, ende haere eerst gehouden hier op Amboyna getracteert werden, te weten het [illegible] maent gelt tot [illegible] van dese plaetse, sal blijven staende ende [illegible], ende dan naer noch ses maenden onder ons gehouden te blijven van dag van ses maenden tot ses maenden hun gelt t'ontfangen na believen der tijts./

Instructie voor Sr. Steven Cotteels coopman ende Cornelis [illegible] schipper opt schip de [illegible]

Wort bij desen geordonneert te seijlen na de Molucques met de ingeladen rijs ende arack, te weten een hondert acht en [illegible] drij hondert vijfentwintich gantas Malleijsche [illegible] rijs, met een hondert acht ende tachtich potten arack, yder pot à 20 stoopkannen, omme de steden ende respective forten aldaer te spijsen, met remisse vande beide raets persoonen na gelegentheijt der tijts./

Voorders de heeren brede raden an te dienen dat wy ontfangen hebben haer schrijven van 29 februarij passado door Hans Meermans, ende den [illegible] bestand Dirck Meermans met t boot schip hier mede gaende, die van alles mondelinge rapport sal doen daer op ons refererende
actum int casteel Amboina den 16en Maert 1611

Den coopman Sr. Steven Cotteels wort mit desen [illegible] int seijlen na de Molucques, mede de Comp.e te nemen, 't jacht den Griffoen, 't sij op wat plaetse hij 't selve soude mogen rescontreren, geladen oft ongeladen synde, alsoo den dienst vande Comp.e daer grootelijck an gelegen, actum int casteel Amboina 16 Maert ao 1611.

Is mede goet gevonden dat de soldaten van desen [illegible] hier te blijven tot 100 coppen toe, ende [illegible] sullen gaen na Banda om aldaer daer noodich synde gebruijckt te werden
Int casteel Amboyna den 16 Maert ao 1611

was onderteijckent Pieter Bot

Is heer Gouverneur Generael heeft sijnen
raedt doen vergaderen omme te resolveren
tgene noodich sende mogen wesen

Alsoo ons is gerapporteert hoe dat d'inwoonders
van Lonthoir & Cambello haer nagelen uyt & willen
vercoopen tot de prijs van 50 R[ealen] de bhare, gelijc sy
eenige voorgaende hare hebben gedaen, seggende te
allegeren dat sy aen alsulcken prijs niet gehouden
en sijn, daer by voegende dat sy vrije luyden sijn, daer
niemant haer in haer eygen goederen en mochte dwingen
alwaert voor haere commt vergatenate heeft, daer sy
onderstaen, soo ist dat wy siende hebbende de reso-
lutie by den raedt op Amboina genomen den 8 dach
Novemb 1610 daer bij de voorn inwoonders geboden
is tot den 60 R voor de bhaer nagelen, waer voor sy
hebben beginnen te leveren, doch verstaende dat met
de selve inwoonders geen vast accort en was
gemaeckt, maer het gestelt tot onse compt
alhier op Amboina, om met de selve inwoon-
ders aengaende te accorderen opdat geen vreemde
natie den nagelen in handen mochte crijgen, soo is
by ons gecommitteert Nicolaes Puyck oppercoop-
man op Amboina om de voorn inwoonders te halen
naert casteel te brengen, waer inne sy weygerich
gevallen sijn, eenige van haer vertrouwende voor de
monsoen geen nagelen meer te hebben, hoe wel wij
versekert & volcomen kennisse hebben eenige
quantiteyt onder hun is berustende.
Ende omme te schouwen dat de nagelen die by haer
noch sullen mogen wesen in geen handen van Engelsen
off andere vreemde natien & quamen, soo hebben wy
geauthoriseert & authoriseren by desen den voorn
oppercoopman Nicolaes Puyck omme met kennisse
vanden Gouverneur Jasper Janssen te handelen te-
gen de voorn inwoonders, nopende den prijs
vande nagelen tot meeste dienst & profijt vande
heeren Majores, acht nemende soo veel doenlijc is
geene nagelen verbort en werden
Aldus gedaen int casteel Amboyna den 19 Maert 1611

Was onderteyckent
Pieter Both
Steven Doensz
Jasper Jansz
Abraham Heymans
Jacob van Raephorst

Den heer Generael heeft synen raet
doen vergaderen omme te resolveren
tgene men hierinne soude mogen doen.

Soo de getrouwde persoonen alhier tot Amboina
een requeste overgegeven hebben ende daer by versocht
omme vrije handelinge alhier mogen te doen,
wort de suppliantien gepermitteert te mogen
handelen in dese omliggende eylanden met vrouwe
& kinderen, & voor eenige cleeden vande comp.ie te mogen
coopen om daer te verhandelen, & dat alles met
consent vanden heer Generael sonder de comp.ie
te ontrechtigen, aldus gedaen int casteel Amboina
den 19 Maert A.o 1611

Was onderteyckent. Pieter Both
Steven Doensz
Jasper Jansz
Abraham [illegible]

Opden 30 Martij ao 1611 deses naer
volgende raedt gehadt, sijnde door
convocatie vanden heer Gouverneur
Generael int schip twapen Amsterdam
is geresolveert als volcht

Alsoo opden 28 dito, wij met de vloote gearriveert
zijn in Banda te weten met dese volgende schepen twapen
van Amsterdam, den witten ende swarten Leeuw, Veere
de Haen, & t Jacht Cenaten, & bevonden dese
gevonden aldaer t schip Middelb. Hollandia & de clejne
Sonne, tsamen int getal van negen schepen, ende alsoo de
Bandanesen voor desen den admirael Verhoef met ontrent
veertich persoonen hebben vermoort ghestaende noch by
sulcken verstant als dagelycx is bevindende, soo
heeft den Gouverneur Generael op dato doen roepen
alle de Coopluyden & schippers, Capn luijtenant
& Vendrichs, omme te deliberen oftmen sulcks
moort voor dato geschiet soude laten ofte de
selve wrecken, als mede insiende soo lange de
saecke in sulcken stant bleeft geen voordeel voor
de Mtie can geven, daeromme dient besocht oftmen
se [illegible] mede soude connen dwingen./

Soo is eenstemmich handt goet gevonden datmen met
500 man sullen lande voorts kommen te weten
230 soldaten benevens 270 bootsgesellen & daer
voorts twee jachten leggen, omme continuelyck te
spelen met het canon te weten de 2 cleijne Sonne
& de Haen, omme door sulcks midler de plaets [illegible]
te [illegible], ende [illegible] voer de heer Commandeur
vande voorde sal commanderen & naest hem Capiteijn
Prins, die mede sal commanderen over de selve
soldaten met ons gekomen, & Jacob Gerritss de
Bout over de soldaten vant Casteel, & voorts soo
sijn gestelt over de bootsgesellen die geligt sullen worden
uijt de ses groote schepen van elcx 45 coppen die
met de boots aen lant gesett sullen worden, tot
bewaringe van dieselve boots, ende voort sullen bleijven
12 bootsgesellen, tot overhooffden dese persoonen voor
Capn Mr Pieterss Heijn, Jan Cornelisz van Wessel
voor luijtenants, Hendric van Raij ende Pieter Ban[illegible]
[illegible] voor Vendrichs Jacob van Schaerlacken & Wilhem
van Berchem, aldus gedaen int schip twapen Amsterdam
dato ut supra

Pieter Both
Frederic Houtman
Nicolaes Prins
Hendric van Raij
Willem vande Voort
Jacob Gerritss Bout
Corn. Lenartsz Craeck
Matijs Hendrickss
Jan Dirckss
Christoffel Velt
Claes Outgaerss Smit
Corn. [illegible]
Steven Doncker
Abraham [illegible]
Gisbrecht Gisbrechtss
Pieter Bahuijt
Cornelis Wessel
Jacob van Schaerlacken
Wilhem van Berchem

Adij 7 april a° 1611 heeft den heer
generaele synen raedt doen vergaderen ende
is geresolveert tgene volcht

Alsoo t jacht de Halve Cop de reede voor Amboina
liggende, uyt t Ternate by ons gecomen is, seer
qualyck gesteldt synde, doordien het langen tyt niet
schoon gemaeckt, ende dewyle by resolutie goet
gevonden is, mette vloot na Banda te vaeren, streckende
soo dat den tyt niet en heeft gehadt omme aldaer
te schoonen, soo is op dato goet gevonden, op datmen
eenigen dienst noch vant selve jacht soude mogen
hebben, dattet alhier verhaelt [?] sal worden en
schoongemaeckt [?].

Ende alsoo hier in Banda liggende met een
heerlycke vloot schepen, vorbaerlyck [?] is, de wyle de
Bandanesen een hart beginnen [?] te mottwillig [?],
datmen haerluyden alle afbreuck doet, die mogelyck
te doen is. Soo is goet gevonden dat beyde de
loupen, als de boots van Wesp [?] en Swarte Leeuw
geaccompaigneert met 98 soldaten, sullen seylen na
t eylant van Poulo Way omme te ondersoecken,
offer eenige bequaemheyt soude mogen wesen, omt
eenige jachten aldaer te ancker[en], om den vyant
alsdan afbreuck te mogen doen / actum ut supra

Was ondert.

Pieter Both
Frederic de Houtman
Willem van der Voort
Steven Doens [?]
Abraham Theunisz [?]
Dirc Pieterss
J. van Beaulieu [?]
Claes Outgerss Smit
Wemmer van Berchem
Cornelis Reyerss [?]
Com. Lenartss Cracht [?]
Jaderg [?] Slam

Den 11e april Aº 1611 den breeden raet door bevel vanden heer Gouvern'r Generale, int casteel Nassou in Banda vergadert sijnde

Is goet gevonden, alsoo die vant Casteel nu sonder predicant sijn, dat Jan Dircxsz voor predicant uijt gevaren opt schip den Witten Leeuw, alhier sijn residentie int casteel sal houden, om te predicken /

Ende op dat men den viant te weten de Bandanesen in eenich abuijs souden mogen houden, soo is geordonneert dat de 2 sloepen met de boots vande Witte ende swarte Leeuw geaccompaingeert met 48 soldaten sullen besichtigen het eylant van Poulleroon, ende in passant eenmael dichte onder het eylant Poulewaij, ende sal over dit volck commanderen als Commandeurs Frederic de Houtman, [illegible] Pieter Pietersz Heijn, Jan Cornelisz van Wisse, [illegible] Claes Uijtgeest Smit, ende Capn. Nicolaes Prins

Alsoo tschip Vlissingen nu sonder ondercoopman is daer nootwendich een moet wesen, Soo is goet gevonden dat Cornelis Comans voor assistent uijtgevaren opt schip de Witte Leeuw aldaer het officie van ondercoopman sal bedienen /

Aldus geresolueert actum ut supra.

Was onderteeckent

Pieter Both
Frederic de Houtman
Willem vande Voort
Steven Doensz
Ab. Theunemans
Dirc Pietersz
Jacob van Bylaer
Claes Uijtgeest Smit
Cornelis Reijersz
Wemmer van Berchem
Cornelis Lenartsz Cantelo
Jan Dircxsz Lam.

Den 19en April Ao 1611 Is geraemt
door brieff vanden heer Gouverneur
ende raede Generael sijnde int Casteel
Nassou in Banda vanden geheele
raedt tegenwoordich./

Alsoo op den 12en deser onse sloepen ende booten op de
tocht sijnde na Poulo Ay, ettelijcke hebben een champan
(met sagu geladen sijnde op Lonthor) daer op waren
28 persoonen, woonende inde eylanden van Amboina
onder t casteel behoorende, ende een slaef vande
Bandanesen ontnomen, uyt welcke persoonen hebben
verstaen, dat Cey Tagy met sijn Jampan tot
Lonthor was leggende, is goet gevonden, twee
van dese gevangenen met een brief aen ditto Cey
Tagy over te senden, dat hij sullende aent Casteel
comen oft sijn passpoort hem gevende opt Casteel
van Amboyna over senden

Waerop is goet gevonden de bovenverhaelde persoonen
vande gevanckenisse te ontslaen, en vrij te laten
passeren, houdende haere goederen voor geconfisqueert
Mits dat se int casteel eenige dagen arbeyden sullen
maecken om de huysen daer mede te beteren
actum ut supra

Was onderteekent

Pieter Both
Frederic de Houtman
Willem vander Voort
Claes Doensz
A. Schimmelmans
Dirc Pietersz
J. van Gaelkercken
Claes Outgaertsz Smit
Wemmer van Berchem
Cornelis Reyersz
Cornelis Lenaertsz Cracke
Jan Dircksz Lam./

Den 15en april 1611 der raets
vergaderinge vanden heer —
[illegible], int casteel
Nassou in Banda vergadert sijnde
is geresolveert tgene volcht

Alsoo Jacob Claesz van Amsterdam schipper gestelt op de sloep den 12en deser sijnen arm is afgeschoten ende daer van dat[e]lijck gestorven, soo is in sijn plaetse daer op gestelt voor schipper Pieter Thijsz onderstierman vande swarte leeuw, ende alsoo de sloepe nu wel maenden, door het volck van tschip twapen van Amsterdam gebout is geweest soo is goet gevonden dat se nu eenige tijt gebout sal werden door tvolck vande witte ende swarte leeuwen, van der wijs maer die schiedende hant over gaende der voor 14 dagen sullen provideren. /

Alsoo opt schip Hollandia geen provoost en is, ende bemerckt daer een dient hooch noodich gestelt te worden, soo is goet gevonden dat Sywert Pietersz cock op den witten leeuw voor provoost opt schip Hollandia sal gestelt worden, ende sal in sijn plaetse voor cock vervangen, Symon Otsen van Antwerpen a f 17 - 5 st. ter maent

Wijders is goet gevonden dat Gijsbrecht Gijsbrechtsz schipper op de pauw, voor opperstierman opt schip Hollandia sal vervangen, alsoo sijnen tijt hier int lant geexpireert is, ende wert in sijn plaetse voor schipper gestelt opt jacht Cornelis Fransz vander Beets, opperstierman geweest sijnde opt schip Hollandia. /

Alsoo de wille ende uytersten begeerte vande heeren Meesters is, als volgende in particuliere instructie aenden heer [illegible] mede gegeven, datter in Banda een casteel gemaect soude worden, om alsoo alle de vruchten die in de eylanden van Banda souden mogen vallen, in handen vande heeren Meesters te geraecken /. —
Ende nu in Banda comende hebben hier een fort bijde vloot van admirael Pieter Willemsz Verhoeven

saligen gemaect te geweest, tenware hy een hoernwerc
werc gemaect is, maer door ~~sulcx~~ accident niet
werde gebouwt, te weten door den berch die t' voorn. fort
commandeert, ende voordien hoe wel wy schoone
plooten gesien hebben, maer ontrent sich van volcks
waer ende met force, sonder groot perijckel niet
en connen met gewelt ijets attenteren, soo is goet
gevonden het casteel te versterken in dese manie-
ren, te weten dattet een fort op den berch geleyt
sal worden tot meer fort te fabriceren, ende is af
te teeckenen, syn gecommitteert Frederick de
Houtman, Willem vander Voort, Jan Dircxs Lam,
Pieter Pietersz Heijn, Jan Cornelisz, Cornelis
Claesz, Hemme [illegible] Berghen, Hendric [illegible]
Capn. Nicolaes Primus, Capn. Jacob Gerritsz
den Bout, ende Cristoffe Voet lieutenant
actum ut supra

Was onderteekent

Pieter de Both
Frederic de Houtman
Willem vander Voort
Steven Doensz
A. Heijndricxs
Dirc Pietersz
J. van Bogaerdaeten
Claes Outgersz mil
Hemme van Berghen
Cornelis Reijersz
Cornelis Lenaertsz Cracht
Jan Dircxs Lam.

Den 29en april heeft den raet bevinden verwaerde, synen raet saemt alle de Crijchsluiden ende schippers int Castell Nassou by Bandadoor gehadt hebben, ende in presentie hebben als volcht./

Alsoo der eenich vleys ende speck by ons is ontfangen, uyt het schip Orangien, twelcke is geladen int schip den swarten leeuw, ende alsoo 't Castell Nassou als andere schepen qualijck versien sijn, is goet gevonden dat sij sullen hebben als volcht./

't Castell Nassou 4 vaten vleys ende 4 vaten speck
't schip Hollandia 4 vaten soo vleys als speck met eenighe [illegible]
de eenhoorn somme 2 vaten vleys ende speck
't Jacht de Pauw 3 vaten soo vleys als speck

Alsoo der oock eenige stockvisch is bevonden onder Claes uytgeest smit, ende uyt Orangien gecomen, is goet gevonden dat d'selve sal gedeelt worden by dese manieren

Eerst dat hij het Jacht [illegible] daer eenighe [illegible] af sal genieten ende de resten in vier hoopen deelen, daer af 't Castell Nassou sal hebben een vierdepart, Hollandia een vierdepart, Middelburch 1/4, ende de eenhoorn somme ende 't Jacht de Pauw tsamen een vierdepart

Alsoo 't schip Middelburch vast geselschap maeckt om te [illegible] halen, soo sijn gecommitteert voor eerst om het schip te visiteren, off tselve noodich sonden [illegible], Marten [illegible], schipper Claes uytgeest smit, ende Cornelis Claesz.

Is mede goet gevonden dat Cornelis Fransz van [illegible] (die op den 15en deser by den raet als schipper opt Jacht de Pauw is gestelt) gehouden is int lant te blijven, tot dat hij met de eerst comende schepen na 't vaderlant mach vertrecken, ende sal genieten van ons voor tafel sestich guldens./

Alsoo dire Commandeur opperstierman van 't schip Vlissingen hem heeft verstout int bos te gaen sonder consent, nemende als toesiender vande arbeyders, wort daer om gecondemneert aende armen te betalen ses guldens./

Desoo Pieter Mathijsz het officium van opperbarbier nu vier maenden lanck heeft bedient opt schip Vlissingen, wort door sijn Ed. hem tot opperbarbier gemaeckt, genietende ende de gagie prorato./

Alsoo den 28en Januarij a° 1609 by Pieter Barentsz coopman, Cornelis Laurensz schipper als den scheeps raet van tschip de Grote Sonne liggende voor Jacatra, geconde[m]neert [illegible] ende van sijn officie gedeporteert, den persoon van Sijmon Sijmonsz quartiermeester ter cause dat hij sonde siecke was de morbo gallico, ende den halven de comp.e geenen dienst en conde doen, Waer over voor mij ende den raet hebben doen compareren m.r Pieter van opperbarbier vant casteel Mauritius, die verclaert by eede den persoon daer niet mede besmet te sijn geweest maer met een natuerlijcke siecte, wort derhalven de voorgaende sententie nul ende van geender waerde gemaeckt, latende den voors. Sijmon Sijmonsz by sulcken gagie als hij vanden meester heeft bedongen, beginnende te loopen van dat hij uut lant voer den tijt van twee jaren, aldus gedecreteert actum ut supra

Was onderteyckent.

Pieter Both
Frederic de Houtman
Willem vander Voort
Steven Doensz
A. Heijnemans
Jac. Pietersz.
J. van Schaelaecke
Claes Uytgeest Smit
Wemmer van Berchem
Cornelis Adriaensz
Cornelis Leenartsz Cracke
Jan Dircxsz Lam

Den 26en april Ao 1611 heeft den heer
Generael [illegible] syne raet
sampt alle de cooplieden ende schippers
int casteel Nassou op Banda doen
vergaderen, ende is geresolveert t gene
volght./.

Alsoo by de voorgaende resolutien goet gevonden is
het schip Middelburch te laten visiteren door schipper
Cornelis Claess. ende Claes Outgersz. Smit, omme te sien
of het soude verdubbelt souden mogen na t vaderlant
varen, de visitatie gedaen hebbende, hebben bevonden
t schip vanden worm seer beschadigt te wesen, waer
van een stuc hout vanden selven huyt, inde raet
hebben laten sien, d welc geheelyck vanden worm door
geheten was, soo is goet gevonden ende geresolveert
gehoort hebbende de voorgenoemde Commissarissen
dat het voornoemde schip Middelburch alhier sal
kielhalen ende verdubbelen./.

Alsoo t schip Hollandia nu veertien maenden meer als (?)
uyt geweest, ende seer noodich soude wesen gekielt (?)
hadde te werden, doordien het uytsetten in tyde
seer gestorten heeft, t welc (hoe wel daer geplact
af hebben genomen) nochtans niet en is toegegaen
sonder beschadinge van het schip, daer de kielen (?)
seghsie (?) oostleyckende last is inhebbende, te weten
ontrent de 1400 baren nagelen, welcke nagelen
nu int bewaren syn, soodat se sonder groote schade
niet geroert en souden mogen werden, t welc alles
geconsidereert synde, als mede dat de tyt begint
te verloopen, is goet gevonden ende geresolveert
dat het selve schip Hollandia, op ultimo May eerst (?)
hier sal vertrecken na Bantam, om aldaer syn
resterende last in te nemen, ende vandaer naer
t eylant Mauritius, al waer hy sal verwachten
t schip Middelburch om alsoo aen een te mogen kiel-
halen, ende alsdan gelyck naert vaderlant vertrecken.

Alsoo Jacob Reynst saliger by testament gemaect
heeft aenden armen twee hondert guldens, begerende
dat vyftich realen van 8en soo (?) onder hem waren
berustende, tot haer proffyt mochten uytgeset
werden, om te sien of deselve totte somme van 200 guldens
souden mogen comen binnen soo (?) soo veere (?) [illegible]

quamen, dat Weeckere [?] de 200 guldens betaelt sullen
worden, doch is goet gevonden dat men de 50 realen
van 8. sal vuytdoen, ja vier guldens d'n reael van
8. Ende so dat van dese [illegible] datse by hen altijdt
armen gemaect sijn
Aldus geresolveert ende onderteeckent uyt supra

Was onderteeckent

Pieter Bot

Frederic de Houtman

Willem vander Voort

Steven Doncker [?]

H. Schuurmans [?]

Jacob Pieterss [?]

J. van Spaerlaecken [?]

Claes Willemss [?] smit

Cornelis Adriaenss [?]

Lenaert [?] van Berghen

Cornelis Lenartss Cracker [?]

Jan Dirckss Lam [?]

Den 29 april A° 1611 den raet
vergadert alle de Coopluyden vant
schip int Castell Mauritius door
bevel vanden heer Commandeur
Verhagen vergadert sijnde.

Alsoo den heer Commandeur Verhagen den raet voorhouden
d'onwilligheyt vande soldaten vant castell Mauritius
int arbeyden van het [illegible] soo hem [illegible] Castele als
het [illegible] op den berch geordonneert, waeronder op
alle [illegible] gewerckt is goetgevonden ende
geordonneert dat de soldaten van t castell sullen de
wacht houden vande arbeytsluyden, en niet wercken
ende voorders dat sullen steen dragen vande compe: van
Capiteyn prins alle dagen veertich persoonen oft soldaten
vande ses groote schepen 72 bootsgesellen, vant
Jacht de pau ses, vant schip den [illegible] acht, vanden
Sonne ses, is tsamen 132 man, behalven dat van
yder schip de boots [illegible] niemant sullen worden
[illegible] te halen die 4 [illegible] dagen sullen
moeten doen, waervoren alsdan int Commandere soo
soldaten als bootsgesellen des avonts voor haren
arbeyt betaelt sal worden, [illegible]
ende oft geviel dat de Matroosen mette boots niet
meer als een tocht conden doen des daegs, sullen niet
meer genieten als [illegible] want sy [illegible]
ander werck doen, Ende worden tot
Commandeurs voor eerst hier gestelt Jacob van
[illegible] ende [illegible] van Bergen, als onder
den boots [illegible] pietersz Caef, ende Claes [illegible]
smit Schipper, die [illegible] persoonen die hen [illegible]
mogen [illegible] int [illegible] te arbeyden oft [illegible]
oft qualyck spreecken na gelegentheyt der saecke sullen
straffen.

Desen schip den [illegible] commandeur Jan [illegible] wesende
[illegible] hooft [illegible] by groot
[illegible] vande droochte [illegible] steenen [illegible]
als Cornelis [illegible] te samen [illegible] gevonden hebben t schip
door [illegible] ende [illegible] visiteren, die hem vande [illegible]
[illegible] gebracht, twelck by den raedt [illegible]
[illegible] sijnde, is geresolveert dat tschip den [illegible] alhier sal
[illegible]

Is mede goet gevonden alsoo de victualien seer [illegible]
[illegible] datter [illegible] sal

[illegible]

i.

Ghestatt worden als volcht, die weeck met een feest dach
de dry vier daghen te wercken, ende een voort ontfanghen
voor hantschoen 2½ st te wercken, actum vt
supra

Was onderteikent

Pieter Bot
Frederick de Houtman
Cornelis Lenartss
Ysbrant Jans
Aelbrecht Jacobss
A. Hemmemans
Willem vander Voort
Abraham van Berchem
Dirc Pieterss
Jacob van Schaeckelaken
Claes Outgerss Smit
Cornelis Reyerss

Den 8en Mey aº 1611 heeft den heer
Gouverneur Verdrade, sampt
sijnen docters ende abraham th'cimen
mans, geroepen die volgen persoonen
omme rechtens gelijcken alle saecken
voorvallende saecken af te doen.

Voor eerst den Commandeur fredrick de houtman
Willem vande voort Commandeur vant casteel Nassou
Dirc pietersz calf schipper
Jan dircxsz Lam
Cornelis Lenartsz cracker
pieter pietersz Heyn, Jacob van Gaerlaecken
Claes outgersz smit, Reijnier van Breegen
Cornelis ...sz

Welcke persoonen sullen compareren als den heer
Generael ende Joost vanden Kant vant Rotterdamme punt
laet weijgen, ende sijn op dato vergadert geweest om
alles dat voorgevallen waes af te doen

Is goet gevonden dat Mr pieter van opperbarbier
van t'casteel Nassou, gemerct sijnen tyt uijt is,
sal gaen opt schip t'wapen van Amsterdam, Mr
Anthonij Otto van Emden barbier op ditto schip
sal overgaen over tschip de witte leeuw, in plaetse
van Mr pieter pietersz opperbarbier van soldaten
van Cap.n Nicolaes prins, die alhier int
Casteel Nassou sal blijven.

Wijders alsoock hout moet gehouwen werden om calc te
branden, Is goet gevonden datter alle dagen aent lant
sullen comen 36 man vande drie groote schepen van
yder 12. waer over sullen commanderen schippers
Dirc pietersz calf, ende Gysbrant Cornelisz.

Alsoo tschip middelborch op sijn liggen om te dubbe-
leren, soo datmen t'selve genouchsaem onder visiteren
soo sijn gecommitteert alle de schippers om tselve te
besien. Gehoort hebben haer rapporte is goet
gevonden ende geresolveert, dat het voors schip een
half hout sal uijtgestelt, ende voort gedubbeert sal
werden. aldus gedaen int Casteel Nassou in Banda
datum als boven

Ende was onderteykent als de voorgaende

Den 11en Mey ao. 1611, den raet door be-
roep vanden heer Gouvern.r Generael ver-
gadert synde, opt casteel Nassou omme
te resolveren t naervolgende./

Alsoo d'officieren van Paulle[?] hier instantelyck versocht
omme verlost te wesen, is goet gevonden ende geresolveert
dat s.r Steven Doensz ende Jan Dircxsz Lam sulcx gaen by de
pau.[?] als voor opt schip Middelburch ende Hollandia omme
te dienen, wie dat de Comp.e noch sonde behoeven te dienen

Alsoo den tyt van Adam Schult onderkoopman opt schip
den Swarten Leeuw, geexpireert is, ende daer over versocht
met het schip Middelburch na ~~huys~~ tvaderlant te gaen is hem
tselve gegunt./

Alsoo de Negotie ofte den handel vande cust van Coromandel
in dese landen het fondament van Indiaens handel is
als mede dat de meeste proffyten van hier spruyten
soo is goet gevonden dat het schip den O..[?] alhier vol
rys geladen sal worden, ende daer mede gaen na Am-
boyna, ende van daer na Ternate daer hy ontladen sal
ende voorts na Bricke[?] om te sien oft hy aldaer eenige
nooten oft macis ~~off~~ becomen mochte, ende soo voorts
na Bantam alwaer hy gedespescheert sal werden na
de cust./

Ende wyle den Ondercoopman Coutman[?] instantelyck heeft versocht
syne stucken mochte ontsich[?] worden, syn daer toe ge-
committeert Cornelis Lenartsz Cracker[?], Jan Dircxsz
Lam, Wemmer van Berchem, ende Abraham Schelmman[?]
fiscael./

Alsoo de syde gelost uyt Hollandia gedommageert was
omme te gepackt in cassen, om alsoo vant gewormte
te minder beschadigt te mogen werden, 't welck schynt
hier soo gevoechelyck niet geschieden te can, als wel tot
Bantam, soo is goet gevonden dat ditto syde weder sal ge-
imbarqueert werden, ende tot Bantam gebrocht alwaer
se door eenige van Chinesen gepact sal worden./

Alsoo in Hollandia mede is eenige gewerckte syde als
Musoens[?], met eenige juweelen, die geordonneert is, deselve
na Bantam gebracht sullen worden./

Alsoo de Bandanesen hun dagelycx meer ende meer stouten, in te
vallen als anders smets[?] voor onse oogen, by nachte eeni-
ge lichten brandende, is derhalven goet gevonden dat de
prau vant casteel, des nachts achter de Gunongapi sonde
ombvaren, omme alsoo de Bandanesen te beletten, dewelcke
oft so van Poulo Ay mochte comen, ende sonde innemen 10
soldaten met vier roers, waer over sal commanderen p.r p.r ..[?]
actum vt supra

Was onderteyckent als de voorgaende./

Den 16en Mey ao 1611 heeft de
heer Gouverneur Wittert den raet
int Casteel Nassou in Banda doen ver-
gaderen, ende in deliberatie geleyt tgene volgt

Alsoo Dirc Wericx (?) van Delft opperstierman opt schip
de Bock (?) by requeste versocht heeft omme weder te
gaen opt schip twapen Amsterdam, alwaer hy opper-
stierman is, soo is hem sulx vergunt geconsenteert

Is mede aengenomen (dewyle het volck al lange
vant Jacht de Pauw verlost moet werden) dat
Joachim (?) was Moelquick (?), voor bootsman uyt ge-
varen met schip twapen van Amsterdam, ende
tegenwoordich voor hoochbootsmans maet gestelt
opt Jacht de Pauw, behoudende verbonden der Compe
drie jaren int lant te dienen.

Alsoo bevonden zyn ingebracht by den heer Gouverneur
Frederic de Houtman, achtien hondert seven en
twintich realen van 8en geprocedeert [illegible] van donatie
vande Portugiesen, die hy nader hadde [illegible]
gegeven heeft als partye geprocedeert van Amboinsche
heeren geschoncken, soo in nagelen, [illegible] en anders
volgens syn eygen declaratie daer van gedaen, wort
daeromme den Gouverneur voorsz. gecondempneert de
voorsz. penningen te betalen aen Steven Doensz (?)
als ontfanger Generael, mits nemende van
den recepisse behoudende repetitie vant gene daer aen
hy gerechticht is

Ende alsoo de selve Houtman ingescheept heeft
int schip Hollandia tien baren nagelen volgens
d'acte hem gegunt by den Vice admirael Symon
Jansz Hoen, is oock bevonden dat den schipper
Lysbet (?) Pietersz heyn, behoorlyck cognoschement
geteeckent heeft om de nagelen voorsz. te leveren in handen
vande Majoris, gelyck hy mede doen sal van al
sulcke confituren als hem sullen overgesonden
worden int Vaderlant [illegible]

Ende wat aengaet de declaratie vande diente,
want van Vrancx (?), met de syne, [illegible] d'ant woorde
door den Gouverneur Houtman daer op gedaen, hebben
goet gevonden met de saecke te surcheren ende
nader te informeren, alsoo de partyen ter wedere

syn beschuldigt werden, de falsitatie ende
in malcanderen absent sijn

Alsoo den Commandeur Houtman by requeste te
kennen gegeven in wat qualiteyt hy op tschip Hollandia na
huys soude varen, onder andere verhalende de
dienste aen Compie gedaen, sulcx by mij ende
den raedt ingesien hebbende, als mede overlegginge
dat Jaques l'Hermite de Jonge by zijne hooft
woorden met mij gesproocken was geresolveert met
het schip Hollandia nat vaderlant te strecken, de
welcke synen tyt lange geexpireert was, soo is
goet gevonden en geresolveert dat ditto l'Hermite
sal gaen opt schip Middelb. als coopman gelijck
den Commandeur Houtman ooch sal op tschip Hollandia
ende omme nyet te doen tegens d'ordre by de meesters
gemaeckt, dat twee schepen nat vaderlant varende, datse
sullen maent om maent presideren, soo wort den
Commandeur Houtman, de wyle hy de outste is
geordonneert dat hy d'eerste maent sal presideren
actum ut supra

Was ondertekent

Pieter Both
Willem van der Voort
Steven Doensz
A. Hemmemans
Dirc Pietersz
J. van Braeckel
Claes Outgersz Smit
Cors Rijcksz
Hinrick van Berghen
Cornelis Lenartsz Crackel
Jan Dircxsz Lam

Den 18en Meij ao. 1612 heeft den heer Gouverneur vergadert den raedt int Fort Nassou in Banda door den welcken is geresolveert tgene volcht./

Alsoo opt Jacht Ternate jegenwoordich hier van [illegible] is ende alsoo Jorge Bottens chirurgijn al hier gedient heeft int Castell den tyt van 2 jaren, ende gebonden is de Compagnie int lant te dienen dry jaren, soo is goet gevonden ende geresolveert noch 2 jaren hem twelck verbonden boven synen eersten verbonden tyt, in welcke 2 jaren sal genieten drie guldens ter maent verbeteringe boven syn eerste bedongen gagien./

Alsoo de Comp. niet wel sonder is van ondercoopluiden als assistenten, soo is door sulcx aengenomen Hendrick de Vroom lyfknecht vanden Gouverneur, ende vanden voort voor assistent, ende alsoo niet meer gaadt heeft te maent als elf guldens, soo sal hem nu voortaen voor twee jaren ende een half die hy hem is verbindende genieten vyftien guldens ter maent

Andries heeft hem op een nieuwen verbonden (hoe wel noch tot den 5en octob. toecomende verbonden was) van Meedert ondercoopman op de cleyne Sonne, voor den tyt van dry jaren na synen eersten verbonden tyt, ende sal voor die drie jaren genieten acht ende veertich guldens ter maent, ende de wyle ditto van Meedert voor desen op de cust van Coromandel twee jaren heeft gelegen, is goet gevonden hem desen aengenomen tyt op de cust sal besteden./

Alsoo op den handel van cust van Coromandel voor al ende principalyck moet werden gelet, soo dat op ditto cust noodtwendich een directeur wegen de comptoiren aldaer syndie is dienende, soo is voor eerst goet gevonden ende geresolveert, hoe wel den tyt van [illegible] Schmit is geexpireert, dat men hem sal hier te bewegen de Comp. noch eenige jaren te dienen hem presenterende dese volgende conditien, voor eerst in te wesen raet van Indien off directeur op de cust off noch te beyden tot Bantam, ende soo ditto Schmit is persisteren om na Vaderlant te strecken, dat sal [illegible] anderen persoon van [illegible] van welck liggende op de

Cust van Choromandel officie van directeurschap aen
te vaerden, dan alsoo hij het is begrypende in
syne brieven van verlost te wesen, soo voort van
dat sulcke plaetse niet onbeleet behoorde
te blyven, goet gevonden dat Sr. Wemmer van
Berchem derwaerts trecken ende de comp.e aldaer
dienen den tyt van drie jaren, ende soot geviele
dat ditto van Wesick noch een jaer oft twee de
comp.e op de cust begeerde te dienen, als directeur
soo sal Wemmer van Berchem wesen de tweede
persoon ende soo ditto van Wesick begeert te vertrecken
sal van Berchem het officie van directeurschap
bedienen ende aenvangen

Alsoo de meesten van haer instructien expresselyck
syn belastende, dat men van alle comptoiren in
Indien synde, een nette ende bequame reeckeninge sal
senden, aende Gouverneur Generael, om alsoo een
generale masse te maecken vanden staet van
Indien, waer uyt de generale boecken commen gefor-
meert worden, soo is het gevonden ende geordonneert
dat tot dien eynde met t'schip den Arent gaen sal
de fiscael Abraham [illegible], omme de reck.en
soo van Amboina, Ternate, als Banda te lichten
ende te oversien, ende alsdan deselve te brengen tot Bantam
aen d'heeren als Gouverneur Generael ende Raede volgende
aldus gedaen int casteel Nassou desen 18 Meij ao.
1611.

Onder was onderteeckent als voorgaen

55

Den 21en mey Ao. 1611 heeft den heer
Commandeur Admirael den raedt int
Casteel Nassau in Banda doen
vergaderen ende is geresolveert tgene
volcht

Alsoo voor desen aen heer Commandeur Willem vanden Voort
gegeven is de tyt van dry off vier dagen om hem te
beraden, off hy het Commandeurschap (twelc hy nu
een jaer lanck ofte wat meer bedient heeft) souden
willen aenvaerden, waer op hy den date synen meninge
gegeven als dat de comp.e noch een jaer offte twee
gedient souden hebben, maer door het overleveren van een
quesel als een ongefondeert requeste by den soldaten
overgegeven aen den heer Commandeur Admirael, ende
synen raedt, waer uyt genoechsaem was te mercken
seeckere ongebondigen haet die sy ditto Commandeur waren
toedragende, soo is by den opperen raedt, ende
anders heer Commandeur Admirael goet ende
synen raedt, van ditto Commandeurschap ontslagen
ten wegen de wyle synen tyt geexpireert was,
op welcke saecke [illegible] geweest synde, is hy
het selvige geconsenteert

Ende alsoo den Cap.n Jacob Gerritsz Dubbelt, ernstelycken
by requeste is versoeckende, omme alhier van
tcasteel Nassou in Banda slot te vertrecken ende
naer vaderlant te trecken, is hy het selvige
geaccordeert.

Alsoo by voornaemde resolutie goet gevonden is, dat
Abraham [illegible] sal gaen uyt schip
den Oost, om te expedieren alsulcken commissie als
in ditto resolutien is verhaelt, [illegible] de welcke
gaen sal als ondercoopman op ditto schip [illegible]
Medemblick ende voor assistent Hendrick de Groot, waer
onder tot dienst van comp.e [illegible] sal wel
transporteren, Steven Coteel op het schip Vlissingen
voor oppercoopman ende [illegible] als [illegible]
olina op sulcke schepen offte plaetsen daert den heer
Admirael ende synen raedt sal goet vinden actum ut
supra

Was onderteyckent als de voorgaende.

Den 24en May Ao. 1611 De Raet door
beroep vanden heer Gouverneur
Generale int casteel Nassou in
Banda vergadert synde is by haer E.
geresolveert tgene volcht./

Alsoo Juriaen Symonss van amsterdam, eertyts geweest voor
schiemans maet op tschip de Vereenichde Provintien ende
tot Bantam synde, hem heeft gestelt opt schip de
cleyne sonne, sonder bedingende verbeteringe van
gagie, op ditto schip een jaer te varen. Ende hem nu
den voorss. Juriaen by requeste is versoeckende aenden
heer Generale ende synen raet, omme te mogen verlost
worden, alleggerende de Comp.e geenen dienst oft
weynich doen can, soo is by den heer Generale ende
synen raet, tselve wel overwogen op alles
rype lettende (dewyle deselve persoon sulcx is
voorwendende, de comp.e geen oft weynich dienst doen
can, als mede een persoon wesende seer moetwillich,
waeromme hy geen verbeteringe tot Bantam heeft
gepretendeert.) dat den persoon syn versoeck sal werden
geaccordeert, om na vaderlant te varen, blyvende by
syn eerste bedongen gagie van hem mede bedongen./

Alsoo den heer Gouverneur Generale siende het casteel
van Nassou ~~oft~~ ~~[illegible]~~ sonder Gouverneur oft hooft
de wyle de Gouverneur vanden voort van syn
Gouvernement ontslagen is./ Ende de soldaten op ditto
casteel liggen, haer seer moetwillich ende onghehoorsaem
syn aenstellende, heeft geproponeert ende aengedient
den gantschen raet, weder best soude ~~[illegible]~~ een
absolut Gouverneur te vestigen, oft een Capiteyn
staende onder een Coopman, waerop den Gouverneur
Generale voor 2 dagen voorleden haer beraet gegeven
heeft omme daerop te resolveren, tselve tsamenderhandt
op dato hebben goet gevonden dattet een
Souverain Gouverneur gestelt sal werden. Actum
ut supra.

C.

Ende was onderteekent als de voorgaende.

Den 25en Meij Ao 1611 heeft den heer
Gouverneur ende den raet int
casteel Nassou in Banda doen
vergaderen ende geresolveert t'geene
volcht

Alsoo by de voorgaende resolutien by den heer Gouver-
neur ende sijnen raet goet gevonden is geweest van een
Souverain Gouverneur alhier opt fort Nassou te ver-
kiesen, maer oock den heer Gouverneur ende den
geheelen raet schriftelijcken heeft den Commandeur
versocht van alle de gene die hier in Banda souden
mogen wesen omme uyt de selve te verkiesen een persoon
tot sulcx bequaem sijnde, ende hoe wel onder de
gecommitteerde vele persoonen waeren tot het voorsz
officie bequaem, maer alsoo sij in andere saecken
nodiger dienst conden doen, soo is tot het
Gouverneurschap gecosen den persoon van Capiteyn
Nicolaes Prins, omme het Gouvernement vant
Casteel Nassou aen te vaerdigen deser maniere

Voor eerst dat hij Gouverneur hem in geender hande
maniere sal hebben te bemoeijen off te commanderen int
stuck der coopmanschappen, maer alleenlijck met
het fort ende soldaten, ende den coopman met sijn onder-
coopman als assistenten.

Den breeden raet deser fortressen sal vergaderen opt stuck
vande Negotie, tot den welcken mede sijn geroepen worden
den Gouverneur, opper ende ondercoopman, in welcken
raet den Gouverneur sal presideren doch nyet meer als een
stemme hebben.

Wat aengaet den Crijchsraet daer in sullen compareren dese
volgende persoonen, te weten den Gouverneur die hebben sal
twee stemmen, den oppercoopman, den lieutenant met
de 2 outste sargenten.

Sal mede den Gouverneur gehouden wesen altijt den raet te
doen vergaderen wanneer den coopman oock sulcx is begeerende
sonder tegenseggen.

Alle cargasoenen soo van gelden, penningen als andere
waren sullen sijn berustende in handen vanden opper-
coopman die perfecte rekeninge van alles sal gehouden
wesen te doen, soo van schenckagien van fortificatien als

alle andere oncosten die uut castye off andere
souden mogen werden gedaen, rekeninge mede houden
van alle de soldaten als andere gagie winnende vrijgesellen,
dat,

Desen dach Domine Danckaerts ende synen raet in-
siende den persoon van Jan Dircxsz Lam, als volcomen
wetenschap hebbende, soo wel het stuck het
schipperschap betreffende, als oock van het stuc
van negotie, is geschreven ende goet gevonden
dat hy sal wesen een persoon van raet van Indien
waertoe den voors. Jan Dircxsz Lam hem heeft
verobligeert, 't selve te bedienen voor den tyt van
een jaer

Desen 't schip de Cleyne Sonne, eenige jaren hier in 't
lant heeft gevaren, waer over gants onbequaem
in de Comp.e eenigen dienst meer te connen doen, doch
om van sulcx seeckerlyc te wesen geinformeert, syn
tot dien eynde gecommitteert den schipper, te weten
Pieter Pietersz Heyn, ende Cornelis Fransen, om
't selvige schip te visiteren, waervan sy schriftel.
rapport hebben gedaen op dese maniere, dat de
spiegel geheel krank was, als oock het rancheros
hout, 't welck de principaelste stutten van de
kiel is, geheel ende gaer verrotten, mede de
voorsteven ende de planken daer aen, heel af-
gebroken, ende voorts onbequaem tot geheele reysen
soo is goet gevonden bij den Heer Generael ende
synen raet, dat het voors. schip sal werden
gesloopt ende 't werck op de stranden verdeelt./

Desen 't schip de Cleyne Sonne onbequaem bevonden is
om eenige voyagie meer te doen, soo is goet
gevonden dat Pieter Cornelisz van Vlincke
opper stuyrman van ditto schip sal gaen opt schip de
Ster, hem verbindende de voyagie met voors.
te doen op de cust van Coromandel ende voorts tot
Bantam, somme soude eenige commoditeyt souden
mogen wesen van daer naert vaderlant te varen
en soude geen schepen syn die na 't vaderlant
souden varen, sal voorder met 't schip varen tev

plaetsen daer hij eenighe [illegible] souden mogen vinden
daer hij alsdan mede naer huys sal gaen

Is mede goet gevonden ende geresolveert, dewijle het
Sloot comende tot bantam, uyt hollant, dat men de
Schepen sal senden mettet alder eersten, alhier naer
Banda, ende soo der een Jacht souden mogen by wesen
dat het selve datelijcken sal moeten worden naer
Ternate, om de heer Gouverneur van 't voorgaende alles
te adviseren, actum vt supra.

Was onderteeckent

Pieter Both
Frederic de houtman
Willem vander Voort
Steven Doensz
Jasper Jansz
A. Heijnsmans
J. van Segaerlaken
Claes Pietersz Smit
Cornelis Lenartsz Craecke
Cornelis Jansz
Lammert van Berghen.

Den 28en Mey a° 1611 is de raedt
door believen vanden heer Gouverneur
ende raede int casteel Nassou in
banda vergadert geweest ende
geresolveert tgene volcht./

Alsoo Jan Arentss van Rotterdam assistent de heeren
meesters tot noch toe geene dienst gedaen heeft
daerom heeft hij hem geobligeert noch drij jaren int
lant te blijven./

Alsoo het schip Middelb. ende Hollandia beter als
ander schepen nu mede vuyt tvaderlant gebrocht
versien sijn van geschut is daerom goet gevonden
dat tschip Hollandia sal geven aent schip twapen van
amsterdam, twee metale stucken, aent schip de
witte leeuw, twee van sijn beste ijsere stucken ende
tschip Middelburch sal leveren aen tschip den swarten
leeuw 16 [illegible] ende 2 metale stucken

Alsoo der een kist met getwernde sijde was bevonden
uit schip Hollandia, die door voorgaende resolutie
aent lant gebracht is, is goet gevonden de selve
te verdeelen op dese manieren, een derdepart
hier aent lant te blijven, ende een derdepart opt Lunate
ende de rest te senden na de cust van Coromandel
met vijf doosen Muscus./

Alsoo den Lieutenant vande compe van Seelant
[illegible] met sijn huijsvrouwe die seer sieckelijc is,
[illegible] gebrocht metten [illegible] van Troij [illegible]
Joost Pieterman met noch den bottelier [illegible]
salghier getrout sijnde over acht dagen met een sober
tkind, is goet gevonden met de selve altsamen
met schip der Goes sal brengen op Amboyna./

Alsoo opt Jacht Lunate noch geen schipper is, is goet
gevonden dat Jan Janss onderstierman vant schip der
Goes sal gaen voor schipper opt Jacht Lunate ende
verbinden hem voor twee jaren ende sijn gagie heeft bevonden
int lant te dienen a 44 gulden ter maent.

Is mede goet gevonden dewijle de [illegible] somme gesleten
wort dat Gerrit Gerritss hoochbootsman vande Somme sal
vergaen voor hoochbootsman opt schip der Goes ende den
hoochbootsman van ditto schip genaemt Bartholomeus Lucas
sal blijven onder stuijrman actum ut supra
ende was geteijckent als de voorgaende./

Den 30en Maij A° 1611 Is in raedt
door het beroep vanden heer Commandeur
Venckade int Castell te Banda
genaempt Nassau vergadert ge-
weest ende geresolveert tgeene
volgt

Desen by voorgaende resolutien goet gevonden is
en geresolveert dat tschip Hollandia op den 31en Maij
a° 1611 van Banda, sonder vertrecken naer teylant
Mauritius omme de zeylen synde nagels int
brengen waren aldaer te haelen, soo is goet
gevonden en geresolveert dewyle tschip Middelb.
alhier geladen is dattet voors. sal seylen na
Mauritius om hem aldaer te assisteren te weten dat
ditto schip Hollandia syn last voor de Compe.
en ditto schip sal sien te crygen om beter te spoeden
en sal alsdan Cornelis Lenartsz Cracht schipper
vant schip Middelb. gehouden wesen hem alles te assisteren
tot dat ditto Hollandia seylreet wesen sal ende soo
met malcanderen seylen na tvaderlant,
Ende oft geviele dat Cornelis Lenartsz Cracht aldaer
quam te weten ende t uytvoert gaen, en met den voorn.
tschip Hollandia sal gehouden wesen thien dagen te
wachten, en alsdan te vertrecken, en soo Cornelis
Lenartsz bevinden aldaer op Mauritius te
comen ende daer faelen, waer van hij gehouden
sal wesen behoorlycke aenwysinge te doen, sal
verbeuren duysent daelders tot een amende, en sal
gehouden wesen hier van beyden van daer streckende
tschriften laten ontrent het voeten vanden [illegible]
boom ende int opst haken aende syde daer Compe.
merck sal gesteeckent staen oft gesneden op den
boom,

Is mede goet gevonden dat uyt schip de Sonne sullen
overgaen opt schip Hollandia ses cloecke mannen
alsoo tschip van volck seer swack is

Is goet gevonden dat Cornelis Reyers sal overgeven vier
[illegible] vlagh, voor tschip twapen van Amsterdam en voor
tjacht de Paeuw 1/2 [illegible] grooff pick en [illegible] grooff [illegible]
actum ut supra, sal mede overleveren twee vaten
[illegible] en drie vaten speck

Onder was onderteeckent. als de voorgaende

Den 16en Junij Ao 1611 heeft de heer
Gouverneur Wenckade den raedt int
Casteel Nassou in Banda doen verga-
deren, ende is geresolveert then volcht

Alsoo wy op den 13en deser des nachts alhier opt eylant
Nera, een Bandaneesche slave gevangen gecregen hebben
die door den arm met eenen geschoten is, waerdoor syn
arm is affgeset, door dattet seer quam. Soo is
by den heer Gouverneur Wenckade met syne raedt
goet gevonden, dito slave met een brieff en paspoort
over te senden aende Orencayen ende overste van Banda
omme soo het haer believt binnen ses dagen over te comen
by ons om met ons te tracteren nopende de twee onse
overloopers by haer sijnde, ende ons de selve weder te
geven, voor een gevangen Bandanees ende een overlooper
die wy int casteel hebben ofte anders mits dien
want soo sy hierbinnen tyt niet en comen
dat men de selve aen een galge sal op hangen.
Actum ut supra ——.

Was als de voorgaende

Den 21en Juny 1611 in raedt door beroep van den Heer Gouverneur Coenraede int Casteel Nassou in Banda vergadert sijnde is geresolveert naervolgende.

Alsoo men den brief by de Bandanesen op den 20 dese aen ons gesonden nyet en verstaen, off den inhout van dien te staen, ende wy niet haer meeninge weten, wat sy gesint syn te doen. Soo is goet gevonden dat Jan Dircxs Lam met een schuyt ende een orembaey dese achtermiddach over sal varen tot Ortattan soo naer aen wal dat hy gevoechlijck met de Bandanesen can spreken, omme haer aen te dienen dewyle wy niemant en hebben die haer brief can lesen dat sy ymant aent Casteel souden willen senden die mette Heer Coenraede mocht spreken, nopende onse overloopers by haer ende de twee Bandanesen by ons sijnde ende datmen haer oock ymant van d'onse souden laten. Waer toe geordonneert is Melchior van Baskode assistent vant Casteel.

Is mede goet gevonden dat voortaen geen schippers sullen mogen aen lant te comen sonder consent van haren raedt te hebben. Op pene van een maent van 8 gulden te verbeuren.

Mede dat van nu voortaen geen coopluyden, schippers, ondercoopluyden, stuyrluyden, off assistenten alhier sullen mogen aent lant comen sonder verlof, op pene van een maent te verbeuren voor den eersten ditte.

Alsoo opt jacht Fernate geen opperstuyrman en is, soo is Dirck Matthysz vander Donck onderstuyrman op de Witte Leeuw, aengenomen voor opperstuyrman opt voorsz jacht, bevonden de Comp. int lant te dienen den tyt van twee jaren ende een half a f 30 ter maent.

Is mede aengenomen voor timmerman van beyde dese Casteelen voor den tyt van vyf jaren a 18 f ter maent.

Alsoo opt den 28en mey eerstleden by resolutie goet gevonden is dat Cornelis Lenartsz Cracker, schipper opt schip Middelburch, soude overgeven aen Cornelis Claesz schipper op den Swarten Leeuw twee metale stucken, ende Cornelis Claesz onwillich is te ontfangen de 2 stucken geen by Cornelis Lenartsz toegeseyt, seggende deselve niet goet te wesen, niettegenstaende deselve by drie constabels ter overstaen van eenige van raedt geproeft, ende bevonden syn goet te wesen, maer begeerde 2 andere stucken te hebben die Cornelis Lenartsz nyet geven en soude missen. Ende heeft mede tegens Jan Dircxs Lam gesegt ick wil die stucken in myn schip nyet hebben al soude ick staen ja al soude ick daerom hangen, daer na is hy gecomen by S.E. ende dierglycke woorden mede gesproocken. Waer ghelijcken hy gedaen heeft tegens de Heer Coenraede. Waer op de Heer Coenraede hem met soete woorden antwoorde dat hy soo in sijn schip soude nemen ... capiteins ... tegenstaen heeft d'voorsz Cors Claesz by syn voorgaende woorden al doen gepersisteert. Ende alsoo inde voorgaende insolentie

niet en is vergaert wat stucken hij sal ontfangen, Soo is alsus
bij den Heer Gouverneur Mendrade ende sijnen raedt goet ge-
vonden, den voorn. Cornelis Claess bij ordonnantie te or-
donneren dat hij daer een stuck in persoon, met sijn boot, sal
gaen halen de twee metalen stucken vant schip Middel-
burch van Cornelis Leenaertss toebehoort, ende die selve bringen
in sijn schip de swarte Leeuw, alwaer hij die te boorde
sal lichten, actum ut supra

Was ondert. als de voorgaende

Den 22 Junij Ao. 1611 heeft den Heer
Gouverneur Mendrade den raedt int casteel
Nassou in Banda doen vergaderen, ende is
geresolveert tnaervolgende.

Alsoo Jan dircxs Lam, op dato met de schuijt ende [illegible] weder
aende overzijde is geweest soo naer aent lant dat hij ge-
hoorlijck mette Bandanesen conde spreecken, die bij hem mette
[illegible] vaden mede opt strant quamen, ende den voorsz. Jan dircxs
gevoert hebbende trapport off antwoorde van Bandanesen
als te weten dat sij niet van meeninge en sijn onse 2 overloopers
weder in onse handen te geven, over sulcx onnoodich daeromme
met en verder tot weder over te comen, maer sij wel genegen
met ons met ons in eeuwige ende vaste payx te treden, mits dat
wij eerst ende voor al souden moeten afstant doen vant casteel
ende haer tselve met het eylant Nera weder over geven, ende
souden ons alsdan gunnen een huijs te timmeren om met haer te
handelen, als van te voren, ons belovende aen niemant anders
als aen Hollanders de Noten ende foelie te leveren, ende ons in
goede vrede te laten woonen, Seggende voorder bij aldien
den Gouverneur sulcx niet en wilde doen dat sij in geender
manieren payx met ons begeeren, maer een eeuwigen bloedigen
oorloch sullen houden. Op alle twelcke voorsz. vergadert bij den
bij den Heer Gouverneur Mendrade ende sijnen raedt
rijpelijck gelet sijnde, is goet gevonden dat Jan dircxs
Lam, den Ondercoopman Willem vander Voort, ende Wemmer
van Berchem, met hun nemende den gevangen Bandanees ende
den overlooper, op morgen vroech met de schuijt ende witte
vane, aende overzijde ontrent het strant sullen varen
omme de Bandanesen te relateren den Inhout van onsen
brieff voor desen aen haer gesz. ende haer noch tijt te geven
drie dagen die gepasseert den eersten gevangen, ende over-
looper aen de Galge sullen ophangen, mede haer aen te
dienen, dat wij in geender manieren gesint sijn dit lant
te verlaten veel min haer tcasteel off de minste vant
selve te geven, maer dat wij noch een ander sijn machtich
ende tselve gedaen sijnde, daer naer noch op een ander plaets
een machtich sullen, actum ut supra

Was ondertekent als de voorgaende.

Den 24en Junij Ao. 1611 den raedt door
t'beroep van den heere Commandeur
[illegible]rade int Casteele Nassou vergadert
synde, is geresolveert naervolgende

Alsoo de Bandanesen uyt gesint es, sijn meester, een overloper
by onse Schanse te gedaen, de welcke tegens den gevangen
Bandanees overloper dien wy hier hebben [illegible] by
den heer Commandeur [illegible]rade ende synen raedt goetgevonden,
dan dat den Bandanees alhier int casteel gevangen
sittende op morgen vroech aen de galge sal opgehangen worden.

Wijders dat de overloper voor dien hij hier slecht is
onnosel is, ende met syn vrije wille hier overgecomen, op
morgen verlost sal worden, met een brief aen den
[illegible] van Banda, haer adviserende, dat wij door haer
opstinaetheyt den gevangen Bandanees hebben doen ophangen
ende dien weder aen haer senden uyt ons liefde [illegible]
[illegible] die by ons haer hebben, maer alleen ten respecte
van syn onnoselheyt, ende door commiseratie [illegible]
simpelen, actum ut supra.

2e

Was onderteykent als in voorgaende

Den 26 Junij Ao. 1611 den raedt door beroep
van den Commandeur [illegible]rade
int Casteele Nassou in Banda vergadert
synde, is geresolveert naervolgende.

Alsoo Jacques Mottet uyt [illegible] voor assistent met het
admirael Pr. Willemsz. Verhoeven saliger, ende tegenwoordich
bottelier in dit casteel Nassou, synde syn tyt geexpireert is
ende den [illegible] versocht vant botteliers officie ontslagen te
worden, hem presenterende voor assistent de Comp.e noch
eenige jaren op een ander plaetse te dienen, soo is hem sulcx
syn versoek geconsenteert, ende weder aengenomen voor den tyt
van drie jaren omme voor assistent off ondercoopman
gebruyckt te worden, beginnende by syn ende gagie van [illegible]
gulden ter maent.

Item Teeus Teeusz. [illegible] voor bootsman met het schip Hollandia
van [illegible] van admirael Verhoeven sa: ende tegenwoordich
dienaer in dit casteel Nassou, is aengenomen voor bootsman
voor den tydt van drie jaren de Comp.e in een lodgie te dienen
beginnende by syn ende gagie van tien gulden ter maent.

Wyders alsoo der 2 off 3 personen weder syn aengenomen
op nieuwe, [illegible] gagie verbetert, welcke verbeteringe
ingaet van dien sy weder aengenomen syn, hoewel haer
eerste verbonden tyt noch uyt geexpireert en was, soo
wort alsnoch by den heer Commandeur ende synen raedt goet
gevonden dat voortaen alle degene die noch souden mogen
aengenomen worden, haer verbeteringe uyt en sulcks geniete
dan de haer eerste verbonden tyt geexpireert sal wesen.

Ende alsoo dit op gelijcke fait voorvallen in Amboyna [illegible] in ordeningen vanden heer generael ende synen raedt al is gedaen, maer alsdoch by den fiscael Abraham Heijndemans qualijck is te boeck gestelt, soo is t'selve alhier gedebiteert. —

Alsoo Coert Jansz van Amsterdam [illegible] Aldenburch, smidt geweest synde by dit castele Nassou, uytgevaren met de vloot van admirael van Caerden, naer gelijck heeft 142 3/9 realen van 8en welcke penningen hij [illegible] sijn leven met clerck maecken heeft verdient, doch is goet gevonden dat men d'selve 142 3/9 realen tis profijte van sijn [illegible] genamens aen sijn cosijn Balten Gottfriesz van Munster bootsman opt schip wapen van Amsterdam [illegible] sal uytdoen, daer van men den voors. Balten debit ende den overleden op haer rekeninge credit sal maecken, mits dat de voors. Balten Gottfriesz d'selve penningen tot syner ontlastinge weder opt schip alsoo sal uytsetten. Actum ut supra.

Was onderteeckent als de voorgaende.

Den 3 July a° 1611 heeft den heer gouverneur generael den raedt in t'castele Nassou in Banda doen vergaderen, ende is geresolveert t'naervolgende. —

Alsoo door de langduricheyt van reysen het broot seer vermindert, soo wort goet gevonden dattet van nu voortaen op alle de schepen van de vloot sal gegeven worden [illegible] pont broot voor yder man ter weecke. —

Alsoo den heer gouverneur [illegible] willen vanden voorden synen tydt voldaen uytgedient heeft ende sulcx tot sijn gouverneurschap [illegible] instantien [illegible] omme met het schip Middelborch naer vaderlant te gaen, soo is het selve geconsenteert ende sal voor passagier daer mede overgaen, doch mede als [illegible] raedts persoon in alle voorvallende saecken [illegible] Jacques l'Hermite de jonge voor opperkoopman op ditto schip geordonneert [illegible] onder gouverneur [illegible] opperkoopman opt schip Hollandia maent om maent presideren sal [illegible]

Jaques Lhermite met het schip Middelburgh niet over
en gaet, soo sal ditto vande voorden daer op Opperkoop-
man wesen, wijlt schip Hollandia sijnde, Mathijs Donker,
nu Houtman, maent om maent verbeteren. ———.

Nademael alsoode ontrent by off 70 bharen nagel-
en alhier int Casteel sijn leggende, die vuyt het
schip Middelburgh sijn gekomen, ende voordien d'selve
int innemen [illegible] te natte door het vele natten sal
verbroyt en beschadigt sijn, soo wort by den heer
Jonckhr. Admirael ende sijnen raet goet gevonden
dat den schipper Cornelis Lenaertss Cracke d'voors.
beschadichde nagelen sal innemen, ende datmen aen
Sr. Jaques Lhermite tot Bantam sal schrijven d'selve
nagelen aldaer soot eenichsints mogelijck is te
vercoopen, oft op andere plaetsen te versenden daerse
best vercoght connen werden, want men niet geraden vinde
dat se naer tvaderlant sullen gaen soo men se hier
int lant can stieren, voordien in tvaderlant
groote quantiteyt is, en noch met Hollandia ende
Middelburgh compt. — — — —.

Isaac Jansz van Leeuwaerden assistent uytgevaren met
tschip Middelburgh vande vloot vanden admirael
Hoeven saliger, is aengenomen voor drie jaren
de Comp.e alhier int Casteel Nassou voor
assistent te dienen voor achtien gulden ter maent.

Michiel Fryman, uytgevaren voor soldaet met tschip
Delft vande vloot vanden admirael Hoeven saliger
is aengenomen voor barbier opt jacht de Pauw
de Comp.e den tyt van drie jaren te dienen ———.
a sesthien gulden ter maent. Actum ut supra

Was onderteyckent als de voorgaende.

Den 13en July Ao 1611 den raedt doort beroepen van heer Gouverneur Generael Both int Casteel Nassou tot Banda vergadert sijnde heeft geresolveert naervolgende. -/

Alsoo Cornelis Fransz schipper op de Pauw aenden heer Gouverneur Generael ende sijnen raedt heeft te kennen gegeven dat hij geen teer bijt voorsz jacht en heeft gevonden ende over sulcx vier teer uijt het [illegible] schepen om sijn jacht te besich heeft genomen, ende gemerct alsnu bevonden is, dat hij en vaeten vol teer onder twater heeft gehanden, maer ende hij den raedt gefraudeert heeft, soo heeft den selven ten respect van sijn quaedt aengeven aenden heer Generael ende den raedt gedaen, gecondemneert in 25 gulden contant te betalen te distribueren na believen vanden heer Generael.

Alsoo opt schip de Witte Leeuw tegenwoordich geen ondercoopman en is, door dien Jan Pietersz uijt Indien heer is gereijst, soo is bij den heer Gouverneur Generael ende sijnen raedt goet gevonden, dat Jan [illegible] van Hoorn, uijt gesonden mette vloot vanden admirael Verhoeven, het offitium van ondercoopman opt schip de Witte Leeuw sal bedienen, ende waernemen, ende aengaende sijn verbeteringe sal staen tot discretie vanden heeren Meesters. -/

Hendric Nijs van [illegible] assistent op den Swarte Leeuw sal voor ondercoopman overgaen opt jacht de Pauw omme t'selve offitie aldaer getrouwelijck te bedienen, staende sijn verbeteringe tot discretie vanden heeren Meesters. -/

Is mede goet gevonden dat het schip Middelburch den 18 deser van hier sal seijl gaen na Bantam ende van daer na Mauritius, alwaer t'schip Hollandia aldaer sal achterhalen, ende t'selve gedaen sijnde voorts gesamentlijc na t'Vaderlant seijlen. -/

Is omme den Bandanesen naer [illegible] afbreuck te doen voor het goet gevonden, datmen op morgen nacht, de zeventien [illegible] soldaten, onder t'commandament van den sergeant, met de prauwen drij uren voor dage, achter [illegible] vande Bandanesen aen lant gesedt sal werden, om aldaer te leggen in embuscade, ende te sien oft men ijmant van haer sal connen crijgen, haer bevelende sich niet te openbaren, voor datse de persoon van qualiteijt gevangen off doot gecregen sullen hebben,

waer door sy mede nemen sullen de Jonghe verloopa
tot der gunde —

Blyvende alsoo de comptoiren op de cust van Cormandel
synde seer verlegen sijn van contant, ende nodich dienen
geprovideert te werden, Soo is by de Heer Comma-
ndeur Vanderhage met synen raedt goet gevonden, dat het
Comptoir tot Bantam, sal mede geven met tschip
de [illegible] dertich off veertich duysent realen van
achten tot provisie vande comptoiren aldaer

Molukken.
Amboina.
Banda.

Conditien ... voor ... daer op de ...

Memorie vande Garnisoenen, Wapenen, ende Amonitie
van oorloge der forten ende Castelen, die de E. Heeren Bewinthebb.
der generaele vereenichde Oost Indissche Companhie In de molucos
Banda Ende Amboyna syn hebbende gedaen den 15 mayo Aº 1612

Hoofden

...eft 74 hoofden tot
... andere offitianten
...e als ysere, groote
...n toe maer hebben
...yn beter voorsien
...van Inder verouerde
... geweest die ouer — 74

... voor Assistent
... op Bantam
...s voorsien met
...roote ende gemeene
...raer hebben 20
...p naer aduenant
... want behelpen
...egelyckx van
...s gemaeckt werdt
...oet werden — 45
...n malayo, ende
... Gouuerneur gnal
...nen, sal versien
...n plaetse Js seer
...e ses Lepelstucken
...ot cruyt ende — 18

...nan ouer maquian
... heeft gemeen
...n Jn alles 62
...4 schoone
... heeft daertoe
...np doort verlies
... heeft geen
...aelt Js gemaeckt
...ncesters — 62
... schots compa.
... garnisoen
... vee punten gemaeckt
...d stadt gestaen
... meer dat van
...nmeer daer Jnalles
...5 ofte 16 stucken
... halue vaaten cruyt
...ltoos — 30

Op ... leyt maer een
Sargeant van schots compa. opt fort dat int viercant met 2
punten op een stercke hoocte Js gelegen, met 17 man tot garnison
ditto fort heeft poorten tot 10 stucken dieder oock op behoyrente
leggen doch hebbender niet meer als vyue daer toe 5 halue
vaten cruyt goede partie scharp en geen prouisie lont altoos. — 17

Op termate ende maquian leggen In garnisoen ...

Conditie ... Voorschadr... daer ...

Memorie vande Garnisoenen, Wapenen, ende Amonitie Van oorloge der forten ende casteelen, die de E. Heeren Bewinthebb der generaele Vereenichde Oost Indissche Companhie In de molucos Banda ende Amboyna syn hebbende gedaen den 15 mayo Ao. 1612

		Hoofden
Ternate	Op Malayo Is Capiteyn Adrian Wouters stoops heeft 74 hoofden tot Garnisoen soo soldaeten bosschieters als alle andere offitianten Is Voorsien met 25 lepelstucken soo metaele als ysere, groote ende gemeene die op 3 punten leggen daer toe maer hebben 35 halue vaaten cruyt doch van scharp syn beter Voorsien ende lont tot prouisie hebben geen altoos, dan Inde verouerde Joncken Is vry watt cocos lont verouert geweest die ouer de forten sal Verdeelt werden	74
	Op Tacome Is Capiteyn Adriaen Corsen Vandort voor Assistent Wtgevaeren met den Admirael Van Caerden op Bantam heeft 45 hoofden In alles tot garnisoen, Is Voorsien met 14 lepelstucken soo metale als ysere, groote ende gemeene die mede op drie punten leggen, daertoe maer hebben 20 halue vaaten cruyt, doch meerder scharp naer aduenant Lont hebben egeen Altoos op Voordeel, want behelpen haer gelyck alle de forten doen met die daegelyckx van cocos bast tot wtnemenden dieren prys gemaeckt werdt daer hoochnoodich Anders In Voorsien moet werden	45
	Telluco gelegen op ternate, een half myl van malayo, ende twee myl van tacome, datt by den heer Gouverneur gnal versterckt wert ten geryue der ternatanen, sal versien werden alsoo een sonderlinge wel gelegen plaetse Is seer sterck wt der natuyren met vyff ofte ses lepelstucken ende 15 ofte 20 man tot garnisoen met cruyt ende scharp naer aduenant dandere plaetsen	18
Maquian	Op Taffaco Leyt Capn. Apollonius schott hopman ouer maquian ende Motyr, die een lieutenant by hem heeft gemeenlyck scheelen dirck genaempt heeft maer In alles 62 hoofden tot garnisoen Is Voorsien met 24 schoone stucken geschuts die op vierpunten leggen, heeft daertoe 30 halue vaaten cruyt ende goede partie scharp doort verlies van walcheren ende china van lont en heeft geen prouisie altoos dan die daegelyckx als voorhaelt Is gemaeckt werdt tot groote costen vande heeren meesters	62
	Op Noffaquia Leyt den Vaendrict van schots compa. Carel boullens genaempt met 30 man tot garnisoen Aent nederlantsche fort werden noch twee punten gemaeckt daert schut datt op de bollewercken vande stadt gestaen heeft op geleyt sal werden, met eenich meer dat van Banda ende Amboyna comen sal wanneer daer In alles op vierpunten sullen comen te leggen 15 ofte 16 stucken ygenwoordich synder maer 11, daertoe 10 halue vaaten cruyt goede partie scharp, ende geen lont altoos	30
	Op tabalola ouermits der Cayoanen getrouheyt leyt maer een Sargeant van schots compa. opt fort dat int viercant met 2 punten op een stercke hoochte Is gelegen, met 17 man tot garnisoen ditto fort heeft poorten tot 10 stucken dieder oock op behoorden te leggen doch hebbender niet meer als vyue daer toe 5 halue vaten cruyt goede partie scharp en geen prouisie lont altoos	1..

Op ternate ende maquian leggen In garnisoen ...

Op Ternate ende maquian liggen In garnisoen als hier achter blyct | Hoofden 246

Motyr — Op motyr Leyt een Lieutenant van Capiteyn Apollonius scot datt een Wael van geboorte Is heeft by hem tot garnisoen 40 man Is voorsien met 10 stucken geschuts op 3 punten gelegen heeft daertoe 14 halue vaaten Cruyt, goede partye scharp, ende geen Lont altoos op voorraet — 40

Tamcanorao — Op dees plaetse Leyt een Lieutenant met twintich hoofden tot garnisoen op een wel gelegen fort Redoubts gewyse gemaect op een plaetse sterck wt der natuyren, vant schut datt daer leyt ben niet verseckert dan hebbe verstaen van 2 lepelstucken met cruyt ende scharp naer Aduenant de Andere plaetsen — 20

Bachiam — op Bachiam Leyt by prouisie Heyndrick van Raye, Ende Adrian vander dussen die daer Capt. was, Is ouermits syn quaet gouuernement gelicht, daer liggen opt fort van Labua 36 Man tot garnisoen hebben op 2 punten 9 stucken geschut doch weynich cruyt, scharp, ende lont, — 36

Banda — Ouer Nassou Ende Belgica In Banda Is Capitan gestelt by prouisie tot naerder oordre vanden heer gouuerneur gnal den Lieutenant Cristoffel Voeth, ende als Lieutenant Josias de moor hebben In alles tot garnisoen noch 165 hooffden doch daer onder veele siecke persoonen
Opt fort nassouw liggen 26 schoone lepelstucken ende
Op Belgica - - - - 12 hebben daer tot maer 48 halue vaaten Cruyt daer onder eenich datt nat geweest is goede partie scharp wt de groote ende cleyne somme ende geen Lont altoos op voorraet dan die de soldaeten daegelycks Int fort van cocos lont macken die niet veel Besonders Is ende seer diere compt te staene — 165

Amboyno — Op Amboyno Is Gouuerneur Jaspar Jansen de Jonge heeft by hem 105 man tot garnisoen, ende geweyr voor wel 300 mannen, Syn voorsien met 25 schoone lepelstucken 45 halue vaaten Cruyt goede partye scharp, ende van cocos bast comen altyts goede partie lont byt quaerts volck der Inwoonderen vant lant laeten maken doch onse lont Is ongelyc veel bequaemer — 105

Bedraeghen tsaemen de Garnisoenen van alle de forten hoofden — 622

Tot versterckinge deeser garnisoenen syn gecomen eerstelycken met den Rooden leuw met pylen, der veer, ende gouda eenighe soldaeten daer van by der hant waeren doen wy wt molucos scheyden maer 40 man d'andere syn gestoruen gebleuen ende geuangen | Hoofden 40
De viant heeft op de galey geuangen gecregen 28 soldaeten daer onder veele seer gequest waeren, die yegens geuangene spanjaerden vry sullen comen — 28
Banda Is naer ternate geseylt met 64 soldaeten — 64
Op de Jachten den harewint, brack, halue maen, ende cleyn der veer syn 35 soldaeten wt Banda ende Bantam om op de tochten van Succadana ende sambas te gaen — 35
Bantam heeft tot Bantam ende Jacatra gelaeten 80 man daer van 8 off 10 thien ouerleden syn ende heeft oock noch 10 soldaten opt schip gehouden ouermits door sieckte swack van volck was — 80

Somma — 247

3

Jucatra

Daer eerst moeten afgaen die op tellinco sullen gestelt werden
Ende eenighe die tot Bewaeringe vande huysen van Bantam ende
Jacatra sullen blyuen, oock synder veele In molucco die met reden
verlossinge versouken, Andere die lam creupel ende sieck
syn Ende die den heere jaerlyckx thuys soeckt dat tusschen
de 50 ende 100 man des jaers Js

Op de Jachten die In dienste vande E. Heeren Bewinthebbers
der generale vereenichde oost Jndissche Compe. Int lant blyuen
vaeren de naevolgende persoonen gedaen den 25en Junio
Anno 1612 opt Schip den Rooden Leuw met pylenten
Ancker liggende voor Bantam

Op den Pauw	Js schipper Cornelis francen wtgevaren voor onderstierman op walcheren Oppercoopman by prouisie Clemens kersboom wtgevaren op der deer syn voorsien met 29 hoofden die alle met reden verlossinghe versoucken, ende syn bloot ende kael van alle vitualle ende scheepsbehouftene	29
Op den Gryffoen	Js schipper Cornelis Cornelissen het Eart die daer op wtgevaren Js. oppercoopman by prouisie Cornelis adriaensen van der gou syn voorsien met 28 hoofden die van gelycken altesaemen mede met reden verlossinge versouken ende syn Jmmers soo cael van alle behouften als den pauw	28
Op den Harewint	Js schipper Evert Jansen die daer op wt gevaeren Js Ondercoopman Hans dragon om de bouken te houden Js voorsien met 21 hooffden ende sober van alle behoufsten	21
Op den Braeck	Js schipper Jacob Ysbrantsen die daer voorendaer op wtgevaren is Heeft een Assistent Bastiaen matheussen genaempt om de bouken te houden ende Js voorsien met omtrent de 22 hoofden	22
Op Cleyn derveer	Js Schipper Willem Martsen van Armuyden Quartiermeester geweest op der veer ende om de bouken te houden Js tot naerder oordre geordineert bytcomptoir van Bantam dat hans dragon tselue versorgen soude Js alsnoch voorsien met vyfthien hoofden	15
Op den haluen maen	Js schipper Melis Andriessen die der op wtgevaren Js om de bouken te houden Js by hem geordineert Willem symonsen saluament heeft alsnoch Jnalles op 18 hoofden	18

Alles wtgesondert de 35 soldaeten die meer op de selue Jachten wt Banda en Bantam geordineert syn dat hier sy per memorie

Soodatt Jnalles op deese ses Jachten varen hoofdene | 133.
Alles naer de beste onderrechtinge die met veele vraegens mij gedaen Js
Henricq brouwer

Anno 1612

Staet van Alle de forten van Indien tot den 27en Junii Anno 1612

No 9

Conditien [illegible] daer op de

Memorie vande guarnisoenen, wapenen ende ammunitie van oorloge der forten ende casteelen die de E. heeren Bewinthebberen der Generale Vereenichde Oost Indische Compagnie inde Molucques, Banda ende Amboyna hebben, ende den 15en Mayo Ao 1612

Op Maleyo de capiteyn Adriaen Wouters Stoop(?) heeft vierentachtentich hoofden tot guarnisoen soo soldaten, bootsgesellen als alle andere officianten; 't voorsz met 25 [illegible] stucken soo metale als ysere, groote ende cleyne die op 3 punten leggen ende toe macht hebben 35 halve vaten cruyt, doch van scherp syn beter voorsien ende lont tot provisie hebben geen altoos, dan inde [illegible] [illegible] dat soo lont [illegible] gewaeght [illegible] de forten sall verdeelt werden.

Ternate

Op Tacome de capiteyn Adriaen [illegible] van dort voor [illegible] met den Admirael [illegible] op [illegible] heeft 45 hoofden in alles tot guarnisoen; 't voorsz met 14 [illegible] stucken soo metale als ysere groote ende cleyne die mede op 3 punten leggen ende toe macht hebben 20 halve vaten cruyt, doch mede van scherp ende ammunitie lont hebben geen altoos op voorraet, want [illegible] gelyck alle de forten doch met de gelegentheyt van [illegible] tot [illegible] prys gemaeckt werdt ende hoe [illegible] int versien moet werden.

Tolucco gelegen op Ternate een halff myl van Maleyo ende twee mylen van Tacome, dat by den Hr. [illegible] versterckt naer [illegible] der Ternatanen, sal [illegible] werden als een sonderlinge wel gelegen plaetse is [illegible] met ses ofte acht [illegible] stucken ende 15 ofte 20 man tot guarnisoen met cruyt ende scherp ende ammunitie d'andere plaetsen.

Maquian

Op Machian leyt capiteyn Appolonius Schot [illegible] ende Mathias [illegible] die den lieutenant by hem heeft [illegible] [illegible] gemaeckt heeft in alles 62 hoofden tot guarnisoen; 't voorsz met 24 [illegible] stucken geschut die op vier punten leggen, heeft ende toe 30 halve vaten cruyt ende goede partye scherp [illegible] van [illegible] ende [illegible] van lont heeft geen provisie altoos dan die [illegible] als voorgaende gemaeckt werdt tot [illegible] van [illegible]

Op Noffaquia(?) leyt den [illegible] van Schots compie. [illegible] [illegible] met 30 man tot guarnisoen, [illegible] dit fort werden [illegible] twee punten gemaeckt [illegible] op de bolwercken [illegible] sal werden met [illegible] dat van Banda ende Amboyna [illegible] sal [illegible] alles op vier punten sullen [illegible] leggen 15 ofte 16 stucken [illegible] hebben maer 11 ende toe 10 halve vaten cruyt, partye scherp ende geen lont altoos.

Op Tabulola [illegible] [illegible] leyt [illegible] van Schots compie. [illegible] fort dat [illegible] met 2 punten [illegible] stercke [illegible] met [illegible] tot guarnisoen; ditto fort heeft [illegible] stucken [illegible] op [illegible] leggen [illegible] hebben ende [illegible] ende toe 5 halve vaten [illegible]

[illegible]

74

4

18

62

5

6

		Hoofden
	Op Ternaten [illegible] is guarnisoen als hier vooren blyckt	246
Motyr	Op Motyr leydt de lieutenant van Capn Appollonius Schott dat de welcke van geboorte [illegible] by hem tot guarnisoen 40 man, is voorsien met 10 stucken geschuts op 3 punten, hebbende [illegible] ende tot 14 halve vaten cruyt goede partye scherp ende landt altoos op voorraet	40
Gammacanorre	Op dese plaetse leydt de lieutenant met twintich hoofden tot guarnisoen op een wel gelegen fort [illegible] ende de plaetse sterck uyt der natuyre, want sy hebben dat ende leyt [illegible] hebben verstaen van [illegible] scheelstucken met cruyt ende [illegible] plaetse	20
Machian	Op Machian leyt by provisie [illegible] van [illegible], ende Adriaen van der Dussen die onder Capn [illegible] was [illegible] sijn [illegible] gelicht, ende liggen opt fort van Tabalola 36 man tot guarnisoen hebbende op 4 punten 9 stucken geschuts [illegible] cruyt scherp ende loot	36
Banda	Onder Nassauw ende Belgica op Banda is Capiteyn [illegible] by provisie tot [illegible] den Gouverneur [illegible] de lieutenant Christoffel [illegible] ende als lieutenant Josias de Moor hebben in alles tot guarnisoen noch 165 hoofden doch daer onder veele siecke persoonen. Opt fort Nassauw liggen 26 schone scheelstucken ende op Belgica [illegible] 12 hebben ende tot meer 40 halve vaten cruyt ende [illegible] goede partye scherp uyt de groote [illegible] ende landt altoos op voorraet [illegible] fort van [illegible] veel [illegible] te standen	165
Amboyna	Op Amboyna is Gouverneur [illegible] Frans de Jongh ende heeft by hem 105 man tot guarnisoen [illegible] voor welcke [illegible] sijn voorsien met 25 schone scheelstucken, 45 halve vaten cruyt goede partye scherp ende [illegible] goede [illegible] landt [illegible] volck der guarnisoenen [illegible] lant [illegible] is onghelyck veel [illegible]	105
	Bedraegen tsamen de guarnisoenen van alle de forten hoofden	612
	Tot versterckinge deser guarnisoenen syn [illegible] met den [illegible] Dersdeer ende Sonde [illegible] soldaten ende van [illegible] wanneer [illegible] ontrent 40 man [illegible] syn [illegible]	40
	[illegible] heeft op de [illegible] 28 soldaten ende [illegible]	28
	Banda is noch [illegible] gesterckt met 64 soldaten	64
	Op de [illegible] der welcke sijn 35 soldaten uyt Banda ende Amboyna omme de [illegible] van [illegible]	35
	Amboyna heeft tot [illegible] ende [illegible] soldaten [illegible] noch 20 soldaten opt [illegible] gehouden [illegible]	80
	Somma	859

Conditien [illegible] voor [illegible] daer op de

Daer de eerst moeten uitgaen die op [illegible] sullen [illegible] werden. Onder deselve die tot bewaringhe vande huijsen van Bantam en Jacatra sullen blijven. Doch [illegible] in Moluco die met haere verlossinghe versoecken, [illegible] [illegible] sijn, [illegible] thuijs souden [illegible] 50 en 100 man [illegible]

Op de Jachten die hy dienste vande E. heeren bewinthebberen der Generale Vereenichde Oostindische Comp.e int landt blijven de navolgende persoonen [illegible], [illegible] den 25en Junio A.o 1612 opt [illegible] [illegible] legghende voor Bantam —

Op den Haen.	De Schipper Cornelis Fransz uitgesonden voor onderstierman op [illegible] ofte onderkoopman by provisie [illegible] [illegible] sijn voorsien met 29 koppen die alle met haeren verlossinghe versoecken en sijn bloot en kael van alle [illegible] behoeften —	29
Op den [illegible]	De schipper Cornelis Cornelisz [illegible] die onder op uitgesonden is, ofte onderkoopman by provisie Cornelis Adriaensz van [illegible] sijn voorsien met 28 koppen die van gelijcke [illegible] mede met haeren verlossinghe versoecken en sijn immers soo kael van alle behoeften als den Haen —	28
Op den Hasewint.	De schipper [illegible] die onder op uitgesonden is — onderkoopman [illegible] te houden is voorsien met 21 koppen en hebben [illegible] van alle behoeften —	2
Op den Bracke.	De schipper Jacob IJsbrantsz die onder [illegible] op uitgesonden is [illegible] Mathijsz [illegible] onder te houden is voorsien met ontrent de 22 koppen —	22
Op Cleijn [illegible]	De Schipper Willem Mertsz van Arnemuijden [illegible] op den [illegible] te houden is tot [illegible] int Comptoir van Bantam [illegible] is [illegible] voorsien met 15 koppen —	15
Op den Halvemaen.	De Schipper Melis Andriesz die der op uitgesonden is, onder te houden is by den [illegible] Willem Symonsz [illegible] is alles op 18 koppen —	18

Alles uitgesondert de 35 soldaten die meer op deselve Jachten uit Banda en Bantam [illegible] sijn dat hier by [illegible] memorie.

Comt in alles op deese ses Jachten [illegible] koppen. | 133

Alles naer onderrechtinghe die my nader [illegible] is, Onde [illegible] Henrick Brouwer

246
40
20
36
165
105
612
40
28
64
35
80
59

Staet vande fortres bas [illegible]
Tot den 23en Junio 1612.

No 9

aen d'ander zyde staen soldaten	859. —
met de vaste van [illegible]	600. —
met de vaste van [illegible] . .	900. —
	2359

Conditien by voorwaerden daer op de
Duitse soldaten / leggende op de forten
ende moluques / die, haer tijt
verstreken is. / op nieuws by de heer
gouverneur generael / ofte syne raedt
van Indien / weder sullen werden aen
genomen / In dienst van de ho: mogende
heeren Staten generael. Sijn princeps
Ex.tie ende heeren bewinthebberen der
generale vereenichde oostindische comp.e

… van heer Gou"
… maent gouverneur.
… vordich gestelt sijn /
… yne geëxploiteerde
… tijt vg drij ofte
… / inne gaende.

… yrende de voorss
… sade van ne.
… gagie contant
…, nade monsteringe
… p haer onder
… en Edient sal

… ten als breeght
… uijs / daer voor de
… maent / item
… maent voor
… t soldt, ijder chelt
… e gaet vas 8.
… ter welcke nae
… maent voor drie
… aracq. soo lange
… voor ses jaren
… vas 8. bedragen
… maent. twee
… dat de jaer-
… sal mogen gaen /
… talinge sal

… quame te unt"
… / Salhun
… eden werden gedt

… rnijcken te wate
… dt sij daer de soo
… wen bey ge
… empleijeringe /

Staet vande forteresse Hudick
Tot den 25a Junio 1612

No 9

an dand
met d
met d.

Conditien ende voorwaerden daer op de Inde soldaten, liggende op de forten Inde Molucques, die haeren tijt verstreecken is, of nieuwe by den heer Gouverneur generael ende synen raedt van Indien, weder sullen werden aengenomen, by order van de Ho: Mogende heeren Staten generael, syn princes Ex.tie ende heeren bewinthebberen der generale vereenichde oostindische comp.e

1

Eerstelijcken dat sy haer sullen verbinden aen heer Gouverneur generael ende alsulcken luytenant gouverneur, cap.n ende andere officieren, als tegenwoordich gestelt syn ofte namaels by den heer generael of synen gedeputeerden gestelt souden mogen werden, ende dat voor den tijt van drie ofte 4 jaren onbegrepen, uyt lant te dienen, ingaende op huyden date deses.

2

Item dat sy sullen gehouden wesen gedeurende den voors. tijt te doen haer eygen cost, mits dat haer van nu voortaen altijt alle maenden haer bedongen gagie contant betaelt sal werden, ende sullen ontfangen naer de monsteringe twee maenden op de hant, dat haer op haer ende rekeninge van tgunt sy voor desen gehadt verdient sal werden gestelt

3.

Ende sullen voor eerst haer provisie genieten als volcht, te weten alle weecke yder man tien pont rys, daer voor te betalen drie quart van een reael van 8: ter maent. Item twee kan sagou ter weeck, dat is 8 kan ter maent, voor een reael van 8: Noch drie vierendeel pont sout yder weeck, dat is ter maent drie pont, voor een achtste reael van 8. Item noch drie quart pont vets ofte speck ter weecke naer gelegentheyt, welck is drie pont ter maent voor drie achtste van 8. ende dagelicx een mutsken arack soo lange alst altijt sal connen werden becomen, daer voor een yder ter maent sal betalen drie achtste reael van 8. Bedraeght tgunt voors. is, in als voor een yder ter maent twee realen van 8en ende vyf achtste deel. Mits dat een yder voor hem binden, maer niet over dien taex sal mogen gaen, het welcke hun alle maenden aen haer betalinge sal werden afgetrocken. — . — . —

4

Ende ingevalle yemant van het voors. rantsoen quame te ontbreecken, ofte by hun niet gehaelt en wert, sal hun tselve inde betalinge van haer maentgelden werden goet gedaen. — . —

5.

Voorders sullen haer gewilliglycken laten gebruycken te water ende te lande op alsulcke tochten ende plaetsen daer ende soo menichmael haer de heer generael, ofte die over hun gestelt souden mogen werden, sal geraden vinden te employeren.

6

Bovendien sullen gesonde luijden tot dienst van de Comp.e te arbeijden int maecken van fortressen, batterijen, loopschansen ofte alsulcke wercken, geene uijtgesondert, als geraetsaem bevonden sal worden, mits daer voor genietende een quart van een realen van 8 daechs boven haer gagie. — .

7

Wert mede toegelaten van nu voortaen soo wel de getrouwde als ongetrouwde soldaten te mogen coopen, ter tijt haer boontges tot haer behoefte, als oock eetwaren van de Comp.es werckluyden sullen mogen coopen als Inwoonders voor geldt ofte speceryen, en namaels gehouden wesen d'selve speceryen te leveren aen de Comp.e ter prijse als die andere Inwoonders betaelt wert. — . — . —

8.

Ende opdat alle goede discipline en ordre onder haer mach werden onderhouden, sullen haer gouverneren en reguleren naer den artyckelbrief van sijn princelijcke Ex.tie als mede alle ordonnantien by de heeren bewinthebberen ende den heere generael gemaect en noch te maecken. — . —

9.

Ingevalle eenich officier quame te sterven ofte in eenich exploict te blijven, sal bijden chrijsraedt een ander in sijn plaetse geordonneert ofte gestelt werden van alsulcke als haer alderbest en bequaemst ten krijchsdienst sal gedragen en gequeten hebben, mits genietende de selve gagie die de overledene gehadt heeft. — . —

10.

Ende ijder officier en soldaet sal tot bevelen van den gouverneur ofte die over haer sal commanderen van sijnentwegen gehouden wesen te vertrecken, soo dicmael t'selve hun sal worden bevolen. — .

11.

Officieren sullen gehouden wesen sorge te dragen dat de soldaten haer geweer altyts schoon en vaerdich houden.

12

Ende soo't quame te gebeuren dat er eenige exploicten te lande werden gedaen, en daer over eenige buijt by hun becomen werde, sullen daer van genieten na de costuijme van t'vaderlant.

13.

Sullen oock d'officieren en soldaten op de schepen daer mede sij naer dat haer tijt geexpireert sal sijn in sullen comen over te varen, haer onderwerpen alsulcken straffe en peene als opt selve schip souden mogen geordonneert werden.

14.

Mede sullen d'officieren en soldaten over de quartieren verdeelt en gestelt werden om haer wacht te bewaren en te wacke te gaen, en voorts scheepswercken te doen, uytwysende des scheeps artyckelbrief, en nader ordre van coopman ofte schipper, die daer inne met discretie sullen handelen. — .

Artyckelen voor de soldaten
inde Molucquos.

[illegible]

volle [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]

nº 3.

Rolle vande gevangens vant schip Gouda
ady 23 mey 1612 vande Spanjaerden
ontfangen

Nebbert Gysbertsz hoochbootsman - 1
Jacob Claesz schiman 1
Cornelis Heyndricksz quartiermeester
Cornelis Gerritsz Constapel
Heer Heyndricxz Constapels maet
Evert Willemsz timmerman
Claes Woutersz opperkuyper
Claes Cryensz onderkuyper
Claes Jansz cock
Jacob Gerritsz bosschieter
Nebbert Albertsz bosschieter
Jacob Cryensz bosschieter
Bastiaen Tysz bosschieter
Kersten Jansz bosschieter
Nebbert Pietersz bottelier
Dirck Jorisz
Jurriaen Roelsz
Dirck Roelsen
Pieter Gerritsz
Jan Jansz schiemansmaet
Jan Jansz Jongen
Pieter Claessen
Johannes Crupelyn barbier
Jan Barentsz barbier
Symon Pietersz
Aert Jacobsz
de Assistent vanden voor Jacob de Voocht gehangt
Willem Jansz onderbarbier
Willem Arentsz voorleser
Jan Cornelisz quartiermeester
Carsten ~~Jansz~~ Fransz trompetter
Harmen Albertsz botteliers maet
Hermen de Jongen
de ondercoopman van Tassoso
· Claes Nebbertsz Cappiteyn
· Nebbert Hermensz schipper -
Tys Tysz ondertimmerman

Copie vanden Rolle de. gevangenis
vant [illegible] Gouda.

N.º 22.

Rolle van onse gevangenen vande galleyen sittende in spanien ternate

gequetsten

Jacob ianssen patacke gequetst 7
iacob lodestyn vant schip derveer gequetst 7
Ysbrant schuers timmerman van taffasoho
isack heyndricksen barbier
iacop ysbrantsen vant schip den rooden leeuw
frans ruders van taffasoho.
pieter claris vant schip derveer
heyndrick muners van taffasoho.
pieter vanden bos corporael vant schip den rooden leeuw
iacop iacop timmerman vant gouda
gerit ianssen vanden rooden leeuw seylmaker
Uldrich thomassen van taffasoho
gerrebrant symonssen van taffasoho
hendrick pietersen van taffasoho
adriaen lammertsen vant schip derveer
Jan aschers vant schip derveer
Ide wiers vant schip den rooden leeuw met pyne
andries rophens vant schip de roode leeuw
Jurgen visscher vant schip gouda
Jan andriessen bottelier vant schip den swarten leeuw
Lenaert ianssen geweldiger.

gesonden

Adriaen aryts vant schip derveer
Jan du pladt sergant op malleyen
heyndrick geerlofsen corporael van gouda Cappiteyn Jacob
german franssen soldaet opt schip derveer
tomas mont soldaet opt schip derveer
hector gemmell soldaet van taffasoho
Symon allertsen vanden rooden leeuw
maerten cos van den roode leeuw
aldert hermensen vanden rooden leeuw
Jan steyns van gouda
Jacop claessen vant schip derveer
pieter lenaertsen vanden swarten leeuw
Ysbrant dircksen op malleyen
Jacob ianssen op taconme
cornelis pietersen van batsian
corstiaen rycke van goch op gouda
frans heynsen van taffasoho
meynert gerrits van taffasoho
Cornelis adriaensen Vendrich

N.º 147 Inventaris vande pampieren van [illegible] gesonden inde [illegible] tot Amsterdam den 5 September 1608

15

[illegible] brieff [illegible] by Padre Alexio aenden generael Padre Claudio aquaviva [illegible] 1603 tracterende vande

Inventaris [illegible]

[illegible] Alexio op de differenden [illegible] olindra [illegible] Macao

[illegible] ...

[illegible] Coninghen [illegible]

[illegible] ...

[illegible] to Lacerdo provincial [illegible] 5 February 1607

[illegible] ...

[illegible] van [illegible] Dos P.º

[illegible] Fazenda [illegible]

[illegible] Cardoso [illegible] tracterende [illegible]

[illegible] ...

[illegible] geschreven aenden [illegible] van Bengala, van

[illegible] Felipe [illegible] inne

[illegible] tado

[illegible] Henriques [illegible] Jaer 1152

N°. 147 Inventaris vande pampieren van Paulus van Soldt salig[er] gesonden aende Camer tot Amsterdam den 1 September 1608

15

... brieff ... by Padre Alexio aende[n] ... Padre Claudio aquaviva ... 1603 tracterende vande ...

Inventaris van de pampieren
van Paulus van Soldt zal[iger]. gesonden
aan de Camer tot Amsterdam
den 1e September 1608.

Bantam.

1608.

...lexio op de differen...
...Colimbra ... Macao

...vande ...

... Coninghen ...

... ghende ...

...to Laerzio provincial
... 5 February 1609

... vande ...

... van ... do ...

... da fazenda ...

... Cardoso ... Bacam
... tracterende ...

... om ... van

... geschreven aende[n]
... van Bengala, van

... Felipe ...
... soudet inne

...tado

...Enriques ...
... Int Jaer. 1152

Bantam.

1603.

N.o 147

Inventaris vande pampieren van [illegible] gevonden inde caracke tot Amsterdam den [illegible] September 1608 —

15

N.o 1. Is een brieff geschr. by Padre Alexio aenden generael Padre Claudio aquaviva In roma van 6 Septemb. 10 octob. en 12 Novemb. 1603 tracterende vanden staet der Christenheyt in Japan en China —

N.o 2. Is een brieff geschr. aende visorey van India by Padre Alexio op de [illegible] van Gonsalo Rodriges met den Paulo Juan Cavado en Pedro de Limera uyt Macao den 23 November 1603 —

N.o 3 Is een Missive geschreven by Zyn Ma.tie aenden keyser vande [illegible] Coninck van Candy den 30 November 1603 —

N.o 4. Is een Missive geschr. by Zyn Ma.tie aenden Coning der Coningen en keyser van Choromandel etc. vanden 30 November 1603 —

N.o 5. Is een missive geschr. door Padre Luys de Vasconcelo gomez zynde gevangen in Petapolim den 18 decemb. 1605 aende zyne —

N.o 6. Is een missive van Fray babtista geschr. aen Padre alberto [illegible] provincial tracterende vanden staet vande Molluques In dato den 5 February 1607 uyt Mallaca —

N.o 7. Is een brieff die nergens toe dient —

N.o 8. Is een missive vanden factuer van ormus geschreven aenden visorey van Indien den 15 october 1604 —

N.o 9. Is een missive vanden visorey van Goa aenden Cap: van ormus Don P.o Coutinho den 5 February 1607 —

N.o 10. Is een missive vanden factuer van ormus aenden veador da fazenda generael vanden staet van Indien geschreven den 15 october 1604 —

N.o 11. Is een missive ~~vanden factuer van ormus~~ Andries pinto Cardoso uyt baçora vanden 5 Septemb. 1604 aenden Aerts bisschop van Goa tracterende den handel aldaer —

N.o 12. is een bestellinge vanden Capiteyn Paulo de Lima met consent om drie van [illegible] te bescadigen —

N.o 13. is een missive van Padre m.el garcia van dianga geschreven aenden Bisschop van Cochin daer inne hy schryft de gelegentheyt van Bengala, van date 25 January 1605 —

N.o 14. is een missive vanden 20 Septemb. 1606 van Felipe perestrello da Mag.ta aenden bisschop van Mallaca en houdt niet sonders inne —

N.o 15. Is een Journael vande Molucos van Andries furtado —

N.o 16. Is een cort verhael byden Coninck don afonso henriques goeder memorie van tgene hy gesien heeft en hem geopenbaert is int Jaer 1152 —

No. 17. Is een missive tracterende vanden prys vande Indigo soo die in ormus geeft 14 octob. 1604 —

No. 18 Is een missive van alvaro Caravallo aenden Aertsbisschop van Goa geschreven in ormus den 14en octob. daer inne hy tracteert vande gelegentheyt van Persien

No. 19. Is een missive aenden Coninck van Portugael vanden Coninck van ormus tracterende vande Staet van Indien ende van Persien —

No. 20. Is een provisie vanden cracht ende auth.e voor mogade Comara
d de lemos

No. 21. Is een missive vanden visitador vande Comp.e van Japan aenden Aertsbisschop van Goa —

No. 22 Is een missive van Luys daraujo aenden Archidiaken van Goa

No. 23. is Copie van een brieff genomen uyt handen van een Armeniaen in ormus

No. 24. Facture van eenige goederen inde schepen gesonden aenden Adm.l Cornelis Matelieff —

No. 25. Facture vande Coopmanschappen ende gelden door Wittert gelevert aen Jan Willemss verschoore —

No. 26. Sententie gegeven tegens Jan Pieterss Wolleer opt Casteel van amboina

No. 27. Somme vande goederen ende Contante penningen ontfangen uyt de schepen vanden Adm.l Warwijck ende sonden als retouren daer tegens gedaen —

No. 28. Facture vande goederen gesonden van Bantam nae Grissee int schip Delft den 27en Januarij 1607 —

No. 29. balance uyt de boecken van Jacques van Zaen adi 18 sept.e 1605 in Bantam

No. 30. balance uyt de boecken van dezelve adi 4 Junij 1605 In Bantam

No. 31. is een balance niet uytwysende uyt wat boecken datze is getrocken —

No. 32. is een adm.lschap gemaect door twee schippers op de Cust van Sunda.

No. 33. brieff van geleyde vanden Sabandar van Musulipatan —

No. 34. is een missive geschreven in Damaon den 11en april 1603 by adriaen de Boyssot ende gerrit Wyntss —

No. 35. ordre gelaten door den Adm.l Hans schenemans opt beneficieren der goederen adi 11 Mey 1602.

No. 36 een missive van Adriaen schaeck den 22en Mey in grissee ofte Jortan aen Paulus van Solt.

No. 37. een ander missive vande selve vanden 28en Februarij 1603 —

No. 38. een missive van Jacob heemskerck vanden 25en augusti 1602

No. 39 een missive van Adriaen schaeck van 13 septemb. 1602

No. 40. een missive vanden Adm.l heemskerck van grissee den 10 augusti 1602

No. 41. een missive vanden selve van 10 augusti 1602 In grissee —

17

N°. 42. een missive van Reynier van der Does geschreven 30 Marty in Bantam 1603. aen Francois Abelyn

N°. 43 is de relatie van 't Capiteyn tot Bantam van ... Wybrant Warwyck 17. augusti 1603

N°. 44. is een missive van Dirck van Leeuwbeck van 29 Juny 1604 in Petapouli aen Pauls van Soldt

N°. 45. is een missive van Pieter Ysaacsz. Eloff uit Musulipatan

N°. 46. een missive van denselven van 10 July 1606 in Musulipatan geschreven Pauls van Soldt

N°. 47. een missive van denselven van 14 July in Musulipatan 1606. aen Pauls van Soldt

N°. 48. een missive van Dirck van Leeuwbeck van 24 augusti 1606 in Petapoli aen ditto van Solt

N°. 49 een missive van Pr. Ysaacsz Eloff van 23 July in Musulipatan aen van Solt

N°. 50. een missive van Pr. Ysaacsz Eloff aen van Solt van 10 Juny in Musulipatan

N°. 51. een missive van denselven van 8 July in Masulipatan van 8. July aen denselven

N°. 52 een missive van Pr. Ysaacz in Masulipatan den 26. Juny. 1606 aen Pauls van Soldt

N°. 53. een missive van Pieter Ysaacsz van 28. Juny. 1606. uit Masulipatan aen denselven

N°. 54. een missive van denselven uit Musulipatan van 11. may 1606 aen van Soldt

N°. 55. een missive van denselven adi. 5. may. 1606. aen Pauls van Soldt

N°. 56. diversche ... gemaect in Amboyna 10. marty. 1607

N°. 57. een lyst der Coopmanschappen die op diversche plaetsen vallende begeert zyn

N°. 58 factura van de Coopmanschappen ende gereede penningen aen Pauls van Solt gaende met 't schip Delft na de custe van Coromandel Ao. 1605

N°. 59 is de specificatie van 't gene de verloste gevangenen van Soma schuldich zyn
een obligatie op Adriaen Jacobsz. van der Dussen varende op Erasmus van 36 R. te betalen van Soldt
den andere op Jan Jacobsz. varende op 't selve schip van 20 R.
een andere op Lucas van Offenburg varende op 't selve schip van 59 R.
het testament van Pauls van Soldt met de Copie — 115 R.
van 't selve te behandigen aen zyn oom Hans van Soldt
... in dit ... gaen ... ende zyn gesonden aen zyn oom Hans van Soldt

N°. 60. is een missive van den ... Warwyck geschreven aen Frans Hendricxz Wittert tot Bantam den 12. January 1605. onder 't lant Tyamh

N°. 61. copie van een missive geschreven door Jacob de Bruyn in Batoucabel den 2 Jan. 1605.

N°. 62. copie van een missive van Pauls van Soldt geschreven in 't schip Delft den 15 Febr. 1606

N°. 63 copie van een brieff gesonden door Pauls van Soldt over lant na de Surrat aen van der Hulst uit Bagnagar den 25. July. 1606

N°. 64 is een missive geschreven aen 3. gevangen bootsgesellen int casteel van Condepoli

N°. 65. is een missive van Pauls van Soldt geschreven in Condepoli den 7. augusti 1606 aen Pr. Ysaacsz Eloff

N°. 66. is een missive van selve geschreven in Bagnagar den 17. July. 1606 aen de schipper op 't schip Delft

N°. 67 is copie van de antwoort geschreven aen Pr. Ysaacsz ... d'acte van den gouverneur Ragamoota die hy pretendeert op de 3 schepen voor Santome verbrant

N°. 68. is Copie van den brieff geschreven by den Coninck van Aracan aen Pr. Ysaacsz

N°. 69. is copie van den brieff geschreven aen den Coning van Jaffanapatan den 9 Juny. 1606

N°. 70. is copie van een brieff geschreven uit Petapoli aen Pr. Ysaacsz den 10. May 1606

N°. 71. is Copie van een missive geschreven by Pr. Ysaacsz. den 9en Maii
N°. 72 is Copie van Pr. Ysaacsz. ende Coninck schip van Mussilipatan
N°. 73 is Copie van een brieff aen Jan Willemsz. Verschoore gelaten in handen van Jan Dircx
N°. 74 oncosten gedaen op de equipage vande reyse nae Golconda adi 30.
Maii 1606. in Mussilipatan
N°. 75. vande verteringe gedaen in golconda ende tgeen aende schenckagie
N°. 76. is een rekeninge van 852 hoon 12 fan
N°. 77. oncosten uytgetrocken gedaen zynde in Nagnegar
N°. 78. memorie vande schenckagie gedaen in Petapoli Ao. 1606 —
Een Journael ende groot boeck in een vande administratie van Pauls van Soldt
vande goederen gebeneficieert ende vercocht in Bantam inden Jare 1602. voor
rekeninge vande Compe. van Middelburch
Journael ende groot boeck in pampier vande selve administratie
Journael ende grootboeck in pampier vande administratie van goederen int schip Erasmus
Een cladde van den verstrecte coopmanschappen gelaten in Bantam den sbock vanden
Admirael Heemskerck den 9en Maii 1602
Een smal quaderno van oncosten verstrect by Pauls van Soldt vanden 20en January
tot 7 Maii 1603 —
Een copy boeck vande brieven in Bantam geschreven int Jaer 1602 —
N°. 79. is een memorye van utstaende schulden
N°. 80. is een prys courant vande goederen in Mussilipatan getrocken
N°. 81. is de factuere vande monsters der cleetgens gelevert in handen van Pr. Ysaacx
N°. 82 is de rol vande ammonitie ende vivres op tschip Delft
N°. 83. een note van Jacques Pietersz. Willaerts van brugge
N°. 84 factuere vande robynen gepact in 2. bisallos N°. C.D. costen 3375. pagoden
de 3. pagoden voor. 4 rjalen van. 8en — voor de 14. schepen
N°. 85. factuere van 3. bisallos robynen N°. A.B.E. costen 6338 $\frac{2}{3}$ rl van 8en voor de 14. schepen
N°. 86. Is een instructie op de monsters der cleetgens
N°. 87. Is een examinatie van Claes Lenertsz.
N°. 88. Instructie voor Pieter Ysaacsz. Slooff opper Coopman op tschip Eendracht
gedestineert nae de Custe van Choromandel
N°. 89. een memorie om te senden nae eenige goederen van China
N°. 90. Een memorie vanden Admirael Matelieff om te senden de staet ende
gelegentheyt van Banda mitsgaders de antwoort daer op gedaen bij Pauls van Solt
N°. 91. is een attestatie van Pauls van Soldt ende Willem Cornelisz. Schout
dat den gouverneur Houtman hem in zyn gouvernement wel gedragen heeft
N°. 92 factuere int generael vande 161. packen choromandelse cleeden door Jan
Willemsz. Verschoore overgelevert vande bunt goederen door Pauls van Soldt
met tschip Delft verovert
N°. 93. is de balance van tscheeps boeck vant schip Delft uytgetrocken den 24 Decemb. 1607.
N°. 94 een recipisse van [doorgehaald] Steven Doensz. van gromandijn van 164 $\frac{1}{8}$ rl van 8en
by Pauls van Soldt getelt
N°. 95. een connossement vanden opper Coopman vant schip Delft van 8. packen
cleetgens ontfangen van Steven Doensz. te leveren in Amboyna
N°. 96. een recipisse van Pauls van Soldt van 7. packen cattoenen cleetgens ontfangen
vanden Oetbrugge te leveren aen Berghe
N°. 97. bekentenisse van Pieter Ysaacx vanden uytstaen van een Journael gehouden
door schipper Jan Gerritsz. van Moggelum

Van ob Ghe — Nº 98. attestatie vande quantiteyt vande fardelen vertges verovert
uyt het Galioen Sant Anthonio
Nº 99. recepisse van tgemeyne thienmeester van 40 plancken gelevert door
Pauls van Soldt op de provintie —

Van ob Ghe — Nº 100. recepisse van deselve van 4 metalen stucken geschuts verovert
uyt het galioen Sᵗ Anthonio
Nº 101. connossement van Reynder van berge van 12 packen ende kistgen
met cleetges ontfangen van Pauls van Soldt —
Nº 102. connossement van Dirck Janss vander Eerdtbrugge van 8 packen
cleetges hem gelevert door Pauls van Soldt —
Nº 103. connossement van Dircq Hoffman van diversche goederen hem gelevert door Pauls van Soldt
Nº 104. connossement van Dirc Janss van Eertbrugge van 20 fardelen cleetges hem by Soldt gelevert
Nº 105. Connossement van Willem Cornelisz Schout schipper opt schip Enckhuysen
van eenige vivres hem gelevert door Pauls van Soldt —
Nº 106. connossement van Steven Doensz van 20 ℔ cleetgens hem gelevert door P. van Soldt
Nº 107. connossementen vande selve van 180 plancken 30 ribben met 121 ℔ boter ontfᵉ vande selve
Nº 108. connossemᵗ van Dirc Francen van 2 gotelingen wegende 500 ℔ ontfᵉ van Pauls van Soldt
Nº 109. connossement van Jan Willemsz Schoorre van 130 packen lynwaten met 500
packskens staal inhoudende 1000 stucx 2 stucken fyne Sarassen gebar 22 packen
lynwaten 3 bisalos met also jar met 1270 ℔ hollants benjouin by Soldt gelevert
Nº 110. connossemᵗ van Schoorre van 5 bisalos benjouin Nº a b c d e by Pauls van Soldt gelevert
Nº 111. resolutie genomen inde logie tot Atcha by den Admᵗ Matelieff den 12 April 1607 —

Van ob Ghe — Nº 112. attestatie van Schoorre ende Bleyswyc van 234 fardelen lynwaten gelost
uyt tschip Delft by Pauls van Soldt —

Van ob Ghe — Nº 113. Connossement van Jan Willemsz Schoorre van 20 kisten lynwaten
231 fardelen 1 $\frac{1}{8}$ ℔ hollants gewicht fyne camfer verovert uyt het galioen Sᵗ
Antonio met noch 88 balkens benjouin hem gelevert by Pauls van Soldt
Nº 114. Zyn connossementen van Jan Willemsz van Schoorre van boter, scheeps behoeften
ende cleetgens hem by Soldt gelevert

N. Voret — Nº 115. attestatie wegen het lappen vande goederen verovert uyt het galioen Sᵗ Anthonio
Nº 116. connossemᵗ van Sʳ Ysaacq Sloff van 7000 ℔ van 8ᵉⁿ hem gelevert door Pauls van Soldt
Nº 117. connossement van Gerrit Mercelis van eenige ryals 20000 stucx staal elanders
te leveren aen Jan Dircksz in Schip —
Nº 118. connossement van Sʳ Ysaacq Sloff van 1600 ℔ van 8ᵉⁿ ontfᵉ by Soldt van
wegen Jan Dircksz van Vlissingen in Atchin
Nº 119. connossement van Dirc van Leeuwen opper coopman tot Petapoli vande
goederen hem gelevert door van Soldt
Nº 120. Connossement van Jan Dircksz tot schip vande gelden en coopmanschappen
hem gelevert door Pauls van Soldt —
Nº 121. Connossement van Jacob Janss Schoot van 6 ellen blauwe wolle laken hem gelevert
door van Soldt —
Nº 122. Connossement van Cornelis Eggertsz van 36 pottegraeft belopende 54 ℔ van 8ᵉⁿ
door Soldt gelevert —
Nº 123. factuere vande Coopmanschappen ende gereden pen door Pauls van Soldt
gelevert aen Sʳ Ysaacq Sloff inde loge tot Masulipatan den 9ᵉ Juny 1606 —
Nº 124. factuere vande goederen geschept int schip Delft nae Amboyna den 9 Febʳʸ 1607 in gepresᵗ
Nº 125. Attestatie van den van Masulipatan dat de gelt kisten hem gelevert
door Pauls van Soldt by hem niet geopent zyn maer versegelt gelyck die tot
Bantam ontfangen zyn —
Nº 126. Rekeninge van Pauls van Soldt van eenige kinderen die hy heeft laeten
maken en gecocht belopen 9 ℔ van 8ᵉⁿ

N°. 127. is de copie van een brieff van date 17 Septemb. 1606. door David van Deynss uit Suratte geschreven, sent nae Musilipatan —

N°. 128. de rekeninge testamenten gemaect van twee gevaren hebbende op tschip Delft ende in oost Indien gestorven —

N°. 129. Instructie vande[n] Comm.t verhaghen voor tschip Delft

N°. 130. is een quaderno van reck.e by Pauls van Soldt overgedragen op den 15.n Septemb. 1606. —

N°. 131 sijn onrechten van vervolginge gedaen by Soldt op tschip Delft

N°. 132. is de reck.e van tgeen t comptoor tot Bantam geeft betaelt voor tschip Delft

N°. 133. is een reck.e van Willem Corn. Schout schipper op tschip Delft van betaelde gelt.

N°. 134. is een quaderno met de resolutie van verscheyden handelingen vande Portugesche Campan daer uyt genomen is 13 schepen bestonyn de rest te lacten vanden alsoot den Coninck van Siam toequam —

N°. 135. is een reck.e van eenige dingen betaelt voor tschip Delft met tregen van Soldt voor hen geeft uytgegeven na tvertreck van Masulipatam —

N°. 136. is een minute gemaect by Pauls van Soldt wat hy daer by seggen wil dat en verstae ick niet —

N°. 137. is een Journael beginnende 18. decemb. 1603 tot den 3. decemb. 1606 —

N°. 138. is een relatie van tschip Delft vande gecomen met tschip uytgevaren als op gecomen en vergegaen —

N°. 139. is een verclaringe van Pauls van Soldt wat hem inde stat Bisnagar ende Golconda is wedervaren met de Coninck aldaer — int Jaer 1606. — ende vrijheyt vercregen vande goederen niet meer te betalen als 4. per cento van incomen ende 4. per cento van uytgaen —

N°. 140. is een cuyterboeck daer inne van Soldt stelt sijn gevoelen vanden handel van Cambaya dat deselve seer swaerlijck sal sijn te vercrijgen —

N°. 141. Is het sententy boeck van tschip Delft als de relatie vande persoonen die inde boeyen hebben geseten —

N°. 142. is de resolutien genomen int Jaer van anno 600 op den handel als onder Pinto

N°. 143. is een discours op den handel van arabien gusarat Cambaya Musilipatan golfo van Bengala Aracan Martaban queda Patana —

N°. 144. is een Journael vande goederen van het schepsvolck vanden op het schip Delft vanden Indien gebrocht

N°. 145. Is een Journael vande belegeringe van Malacca Pinto 29. april tot den 6. novemb. 1606 —

N°. 146. Is een relatie vanden handel van geheel oost Indien mitsgaders prijsen der Coopmanschappen hoe die begeert sijn mitsgaders waerden van gelden als gewichten —

N°. 147. Is een Inventaris vande pampieren van Pauls van Soldt nader Amsterdam gesonden den 15. September A°. 1608

Het meeste deel van bovenstaande papieren heb ik gedurende mijn aanwezen op het archief nooit kunnen opsporen.

de J. (= J. K. J. de Jonge)

[illegible] Januari @ [illegible] Bogaardt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nombers

no. 90. 110. 101 112 113 115.

Item [illegible] [illegible] [illegible]

C41 i ll

25 January 1608

2

21

Eersame Wyse voorsinnighe ende discrete Heeren

Matelief de Jonge
comptoir ende factorye
dry Jachten
met weder
door den tyt en oft
versekeringe
aen myn Vader
sullen my op
sal soo het rechten
legghende door
Erasmus geordonneert
Wel Ed.
Boven aen myn
handwerken
so wel
met een mach
overgecomen sal
ende beyde
Schepen
hypotecquen of
met een Sulcken
door ouderdom
gelyck
worden
dat
meer
Emde.

heeft
Bantam

Jonge
de Jonge

A Janvier @ Roy [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] nombre

nº 99. 110. 101 112 113 115.

Item a Espagne

C81 n12

20 January 1608

21

Eersame wyse voorsienige ende discrete Heeren

Alsoo by de Heer Admirael Cornelis Matelief de Jonge
ende synen Raet goetgevonden is my ulieden uwe E. Comptoir ende plaetse
van Jan Willemsz Verschoor te stellen, voor den tyt van drie jaeren
waerdoor met het schip Oranje daer ick mede uytgevaeren ben, niet weder
naert Vaderlant en can comen, ende myne gagie, voor den tyt die opt
schip gedient hebbe tot den selve overcompst te sal syn vereffeninge —
Is myn vrundelyck versoeck datt uwe E. believen aen myn vader
Jacques l'Hermite te betaelen, sulcke als uwe E. bevinden sullen my op
het schips boeck schuldich te syn, dwelck wesen sal soo ick [illegible]
f 496.1.1. — Ende alsoo voor Malacca leggende door
doot van den Coopman Adriaen Franssen, opt schip Erasmus geordonneert
ben ende opt selve eenige maenden hebbe gevaren, wil uwe E.
gebeden hebben deselve myne verdiende gagie als boven aen myn
voorsz vader te betaelen, beloopende volgende de inleggende rekeninge
uyt het schips boeck getrocken f 543.2.0. Ende hoe wel ick
wel wete tselve volgende den Artyckelbrief niet en mach
eysschen voor ende alleer het selve schip met lyff overgecomen sal
wesen, laete my nochtans voorstaen (aengesien ick hier blyve
ende uwe E. ordonneren datt de gagie die overgaen op andere schepen
ende principalyck op die naer huys vaeren, haere hypotecquen op
deselve moeten nemen) datt myn Heeren my tselve niet en sullen
weygeren, te meer alsoo ick achte ditto schip door ouderdom
niet bequaem en sal syn naert Vaderlant te gaen, maer gelyck
de jachten hier int lant sal moeten gebruyckt worden —
dwelck doende my niet alleen sonderlinge faveur [illegible]
sal geschieden maer oock sy uwe E. dienst meer ende meer
encourageert worden, om dieselve te vlytiger ende
getrouwelycker (gelyck geobligeert ben) waer te nemen —

Hiermede

Eersame wyse voorsienige Heeren discrete Heeren wilt
den Almogenden Godt bevolen — Geschreven in Bantam
desen 25en January 1608.

Uwe E. dienstwillige dienaer
Jacques l'Hermite de Jonge [illegible]

A

... 1601 ... Bantam ... 25 novemb

40

Berre

wvel

ch

eb

werd

Ich

intdet

ewe

ede

allent

wte

yte

van

bewoorde

rdt

wt

was

souder

ste

tot

andere

ijne

soo

ches

wnt

unban

uis

sal

unde

Soor

Den Eersamen Wyse voorsienige
Zeer discrete Heeren

Myn Heeren de Bewinthebbers
der Generale Oostindische
Compagnie

tot

Amsterdamme

Portef. 1608–1612

N 1

Inv.
25 Jan 1608 – 5 Dec 1612

Copie.

Bantam desen adi 28 January Aº 1608 In Bantam.

Erentfeste wyse voorsienige seer discrete heeren
mijn heeren de bewinthebberen der Generale
Oost Indische compe.

Mijn lest heb aen uwel. is geweest met de schepen den
Swarten Leeuw ende Erasmus, in welcke ick voor desen by uwel.
wel sulcx syn geadviseert, waer by uwel. geadviseert hebbe
tgeene hier als doen was passerende, ende onder andere hoe
dat den Coninck van Bantam geconsenteert had, dat alle de
zyde door Sr. verschoor gecocht sonder eenigen tol te betalen souden
laden. Maer over soo veele mogelyck was inde 2 voorschreven
schepen werden gescheept, vreesende dieselve beloften namaels
souden mogen vergeten, welcke sorge niet ydel is geweest,
aengesien, soo haest de voorschreven schepen vertrocken waren
den Coninck Gouverneur, ende Sabandaer terstondt, om den
tholl. van deselve hebben gesonden, seggende wel geconsenteert
hadde deselve zyde te laden maer niet sonder toll te betalen,
welcken eysch my niet weynich verwonderde, alsoo tselve
voort vertrecke vande schepen (die eenige dagen naer dat de
zyde geladen was) bleven leggen, wel hadden konnen eyschen
ende haer door Jan Willemsen verschoor den deselve geladen
hadde doen betalen. Doch also den schryver die daer komme alleen
ten huyse gesonden wierden, niet geheel wydenen en wilde
laten contenteren, hebben selve te hove gegaen, ende den Coninck
ende Gouverneur die saecke voorgedragen, die vastelycke
sustineerden van sulcx, niet te weten, ende sulcke dotatie van
tolle niet geschiet te zyn, waer op anders niet en wil te antwoorden
als dat uwe E. van sulcke subite veranderinge niet en souden
connen laten haer seer te verwonderen, aengesien tselve met
ditto schepen alreede was geadviseert, ende dat dit geschiet was
in recompense vande oncosten, seggo recompense van oncosten
die wy alreede gedaen hebben, sampt schip dat den voorschreven Coninck
mede naer Palimban soude hebben gegaen. Te meer dat noch te
disputeren stont, off tol schuldich waren off niet, aengesien de
selve zyde niet ons gelt in China waren gecocht, ende geen tol
betaelt wort van goederen die inbrengen, en weder om laden, met andere
redenen tot desen proposte dienende, waer mede, als eenige [illegible]
presenten aen sommigen gegeven, die desaecke meest aendreven, soo
veel verkregen hebbe dat men der niet meer af en soude spreken
mits conditie dat ick myn best doen soude dat den eerst commende
Admirael haer luyden met eenige schepen met stucken naer Palimban
soude helpen, op welcke conditie de rest tiende 217 baeltgens
my door Jan Willemsz in handen gelaten tegenwoordich, int
schip Dragon hebbe geladen, wat er nu voorts affvolgen sal
leert de tyt.

Daer naer op 17 Novemb is hier gearriveert de Jacht comende
van Madagascar ontrent Antipira, alwaer de caraque St.
Antonio byden Admirael Warwyck in Patana verovert, door

leckeyt hebben moeten verlaten, ende het goet op den Eylanden ge-
gelost, ende dit Jacht daer gemaeckt, om hier te Bantam van
haer weedervaren te waerschouwen, ende eenige schepen te
versoucken om deselve goederen te gaen laden waer over Claes
Symonsz meebare, ende Jan Fransz schipper van ditto caraque
Instantelicken versocht hebben het schip de groote sonne; Dat
laeten Claes comen mitten eersten naer Ternaty te vertrecken
dwelcke haer en hebben afgeslagen aengesien de nootwendige
sulcx die in ternati van doen was Sonder dewelcke ons
volck aldaer apparentelycke het landt soude moeten verlaten
hemluyden hope gevende op de compste vanden Admirael
Matelief van China, die welcken ghy uyt lycken den 27 Novembris
hier met syn schip Oraigne is gearriveert, sonder aldaer yets
uytgerecht te hebben, alsoo vande Portugiesen met 6 schepen sterck
waren wert veriaget, Gelijck ulieden van hem selfs breeder
sullen connen verstaen, soo haest hier gecomen was ende
't Comptoir van het was voorseyt. hebben geresolveert het
Jacht Madagascar met een partye cleetgens ende gelt in
aller diligentie af te veerdigen naer Amboina en Banda
om ons volck aldaer te waerschouwen vande compste van den
Engelsen Jacht, dat hier den 24 novembris van Engellandt gecomen
is. tydinge bringende noch 2 groote schepen op komende wege
waren, om den voortocht vande Inkoope, banda folie, ende andere
specerijen te mogen genieten, vermits hem gereet maecken
om mitten eersten naer de Molucos en banda te vertrecken
Hebben int selve Jacht madagascar geladen by packen lynwaet
ende 33400 ryalen van achten ende 1000 rosenobles voor
Amboina en banda, als ulieden by de medegaende Cognossementen
ende facturen sullen connen sien Ende is alsoo den 4 decembris
t seyl gegaen, Godt wil het behouden reys verlenen, daer is voor
schipper opgestelt Willem Jansz, eertyts schipper op 'Westvrieslandt'
vrieslandt, ende Jan Maertsz Stuurman het welck eenige
dagen voor den Engelschen in Banda sal geweest syn, alsoo het
Jacht 14 dagen naer ons van hier is vertrocken

Het schip de Groote Sonne is den 3 decembris van hier vertrocken
naer Grisse, om aldaer soo veel rys ende boonen te laden
als mogelyck is, ende indien aldaer geen quantiteyt van Rys
ende boonen en conden bekomen heeft ordre in Maccassar aen
te loopen, ende daer soo veel rys te coopen als hen nodich sal
duncken om het fort ternati te versien, soo eenige quantiteyt
Ingreete kan bekomen sal in Maccassar niet aenloopen
omtyt te winnen, Op dat int leste van februario in Ternati
mach geraecken, d'welcke dienstich is dat de Spaignaerden
uyt de manilhas comen, Ende deselve soo mitt eenige
macht quamen te beter te weder staen, alsoo de schepen dan
daer liggen, ende het fort seer swacke van volcke syn. Ick hebbe
In ditto schip geladen 170 packen cleetgens voor Amboina en
Banda, alsoo in ternati niet langer sal bezeijlt liggen als
tot het leste van April om met den monson noch in Amboina

ende banda te geraecken, Om in dene often d'andere
plaetse sijn ladinge te halen, De welcke wij echter soo de
schepen in ternati leggen geen verlies trecken van nagelen
souden mogen hebben becomen In Amboina voorts wel sal becomen
soo niet in banda is altyt ladinge genoech, alsoo t schip de provintien
vanden monson van Ayer pute niet en heeft geladen, soo dat icke
achte dit jaer aldaer 3 schepen sullen connen worden geladen

Ontrent den maent voort vertrecke vanden Generael Both
hebben het Jacht Duyf [illegible] oock derwaerts gedespescheert
met een deel rys ende arrac tot provisie vanden Soldaten en
het fort, op dat se alsoo geanimeert mogen blyven tot de compste
vande groote schepen, heeft een ingenomen ontrent
10 last rys, ende 7 leggers arracke, die wy te sonde in [illegible]
[illegible], alsoo hier geen quantiteyt en was te becomen om
hem te vollasden hebben Jn ditto Jacht oock geladen een partie
met gemaeckte kleederen voorde Soldaten vant fort ende
eenighe [illegible] pampier voor [illegible], als [illegible] bijde
mede gaende cognossementen connen sien.

Naer het vertrecke vande lest schepen naert vaderlandt hebben
alle diligentie gedaen, also den peper tot redelycken prys
te becomen was, om een partije te bekomen, ende tegen de
compste vanden Admirael een scheepsladinge by den anderen
te hebben, waer toe alle soorteringen van kleetgens die
alhier gesocht conden vertiert worden voorden dach hebben gehaelt
ende de selve tegen peper verhandelt met redelicke goet
proffyt ende ontrent de 7000 sacken bekomen, die gemeenlyck
hebben a 2 ende 2 1/4 realen den sack, Ick hebbe de handt int vercoopen
vande cleetgens een weynich moeten lichten Door dien de sorteringe
die tot noch toe in Musilipatan gemaeckt syn, een weynich
connen vertiert worden ende voor sulcx Ternaten niet [illegible]
het packhuys souden moeten bewaren, ende int lyste tot niet
gecomen hebben, By myne voorganders hebben wel
gedaen bescheet de ordre die tot de continuatie vanden handel
hebben gegeven. Ick [illegible] sal niet off sal voortaen beter
proffyt geven, aengesien nu met de Eendracht alle monsters
ende informatie, op de selve is gegaen, als de soorteringen
gemaeckt worden die hier dienstich syn sal Jaerlycx soo
veel peper daer voor konnen becomen als [illegible] van noode hebben
ende sullen met groot proffyt verhandelt worden, De schepen
die [illegible] derwaerts [illegible], [illegible] eerst een jaer
te komen ende geene die ginder liggen, altyt te komen
adviseren vant geene daer te doen staet, Welcke schepen oock
wel [illegible] van eenige kleyne Jachten ende goederen
aldaer op de kust te [illegible] ende te laden, want alsoo
de [illegible] vande wal moeten by [illegible] souden
ons de Portugesen den handel met den paer fusten konnen
beletten, gelycke ick achte Jaer [illegible] konde, [illegible]
niet naerlaten en sullen alsoo [illegible] handel veel Jmporteert
de Jachten moesten sulcx wesen dat tegen 2 off 3 fusten konden

ingehouden, ende het placcaet gaende om aende wall ende
inde rivieren te mogen geraecken. Vant schip d'Eendracht
hebbe tot noch toe niet vernomen, alleen eenige Javanen die
van malacca comen weten te seggen dat daer een schip soude
gepasseert wesen, 't welcke vande Portugesen verbolget
doch ontsnapt niet connen crygen. Godt geve hem voorder
behouden reyse.

Hiermede ben ick oock sendende copie vande recepisse ge-
aen Jan Fransen schipper vande Caraque St Anthonio
gegeven vant Jacht Madagascar, 't welck hy met alle syn
toebehooren van wegen de heer coninck vande 14 schepen selfst
overgelevert hebbe, hier niet connende in geen verdinge
wederstreven, alsoo t'selve by myn heeren selve beter ende
genoechelicker sal connen geschieden. Hiernevens gaet oock
recepisse van Claes Symonsz inhebbende van 1300 realen
van achten hem gedaen tot betalinge vande lascaren met ditto Jacht
vande Caraque gecomen, ende andere [illegible] sulcx waeraf hy
't huys commende rekeninge sal connen doen.

Naer het arrivement vanden Admirael Matelief hebben
hebben de voornoemde Claes Symonsz ende Jan Fransz versocht
om het schip Draigue te hebben, ende de goederen van Madagascar
te laten, 't welcke de heer Admirael om veel redenen, ende
principalycken omdat de ladinge hunder niet seecker en was ende
apparentelycken dit jaer niet besonder comen souden hebben, geraetsaem
bevonden heeft geweygert ende geresolveert hier te laden, gelyck
oock gevoecht is, ende hebbe in ditto schip geladen het naervolgende

1697 sacken en 8 catti Priamansche peper my door Jan
Willemsz verschoor overgelevert

6751 sacken Bantamsche peper tegen dit secretelyck verlaten
ende andere sulcx verhandelt [illegible] comen.
hier mede gaende vande welcke niet meer hebbe
connen uytleveren als de 6700 de resterende 51 sacken
syn int packhuys ingebrocht voor dat de selve wat
ordinarie ontfangen is geweest.

Waer na heb

661 baeltgens Bengaelse suycker rock weegende ontrent
100 lb uyt schip de groote Sonne verovert.

69141 Catti notenmuscaten by ditto schip verovert

116 Mosticoff stucken ebbenhout uyt schip d'Eendracht
hier gebrocht

Ende voor rekeninge vande restanten hebben geladen 1709 sacken
Bantamsche peper, ende 217 baeltgens [illegible]
syn my door den voorsz verschoor hier gepackt gelaten wegende

volgende syne facture 11017½ Catti netto Godt gebe
uwe E. alles wel mogen ontfangen hebben hier alle diligentie
gedaen omme den toll den welcken te verminderen alsoo den
selven extraordinaris hooch loopt, doordien goeden koop vanden
peper, ende deselvichgen 4 ryalen den sack rekenende, daer nu
ter tyt niet meer als 2 ende 2½ ryalen en gelt doch hebben ende
niet in konnen te wege brengen, alsoomen desen barbarij met
geen redenen can handelen. De Heere Admirael
hier is geweest hebbe hem alle gelegentheit vanden huyse ende
anderen [illegible] te kennen gegeven, Ende alsoo de negotie inde soo
plaetse dagelycx is toenemende, ende de huysinge te cleyn
valt, om alles watter komet te bergen, ende dan peper, ende
andere sorte op voorraet te koopen heeft geordonneert dat men
aenden Coninck licentie soude versoecken om de logie ofte packhuys
met steen ofte andere huysinge te mogen maecken. Maer
tot alle diligentie gedaen hebbende, hebben t'selve nyet
willen consenteren, alsoo het schynt ons noch niet volcomentlick
en betrouwen soo dat wy het daer by moeten laten bezyen, Ende
ons behelpen so beste dat wy konnen. Het waere te wenschen
myn heeren eenige plaetzen hadden, daerse generaelicken haer
magasyn mochten maecken. Want men nu dickwils
verlegen is, overmits men de huysen met al te swaer capitael
niet en derf belasten. Ende tot welcke deser plaetse wel
voordeelichste voor ons soude, boven alle andere is nochtans
niet sonder achterdencken. Desoo de saecken van regeringe
hier lichtelycke comen te veranderen. De Heer Admirael
met hem overcomende, twyfele niet off sal uwe E. van
staedt van Indien anders informeren als tot noch toe is geschiet
alsoo nu alles selfs heeft doorsien.

Den 19en decembris is hier gearriveert het schip Mauritius van
Patana, met sonders van ladinge mede brengende als 60 off
70 last goets welcke al is wat se naect voort hette vande
laetste schepen hebben connen vergaderen, ende dat door de
grootte scheeminge vande Montryns, die de onse alle dage
wel dede den incoop van peper ende andere [illegible] verbieden
so ehunde heeft alles op te koopen, om alsoo daer naer tegen
sine soude mogen vandoen hebben, wt haere handen te halen
welcke geen maniere is van handelen. Ferdinando Michiels
die daer voor Oppercoopman heeft gelegen is overleden, in
syn plaetse is gesuccedeert Victor Sprinckel Oppercoopman
van ditto schip Mauritius, hebbe uyt ditto schip ontfangen 7 kisten
met gelt inhoudende tsamen 57000 realen van achten ende
daerenboven noch 33000 ryalen van achten uyt het comptoir van
Patana gelicht alsoo het huys met vele gelts daer was
belast adviseren de welcke vanditto 33000 ryalen te wesen
voor sekere rekeninge vande restanten, ende d'ander heeft voor
rekeninge vanden Admirael tomme. Welcke alsoo te
boeck hebbe aengeteyckent volgende de ordre [illegible]
hier met [illegible] gaende. Het voorsz schip Mauritius is den
27 ditto vanhier vertrocken naer Madagascar ende goeden

vande gebleven Caraque te laden. God wil eens besonder
reyse verleenen

Naert vertreck vant voorschreven schip Mauritius is alhier
vroech reede gearriveert het schip Nederlandt daer
Coopman op is Hendrick Jansz Craey, ende Jan Jansz Mol
schipper die welcke inde Mayottes aengeweest hebben, ende
aldaer vernomen den Admirael van Caerden met 7 schepen
8 dagen te voren vandaer vertrocken, Ende is soo de kuste
van Goa langes gecomen in Calicut aengeweest ende
met den Samorijn gesproocken, dieselve verwondert was
syn belofte eens door den Admirael verhagen gedaen niet
en wert volbracht, waer over die selve (welcke niet uyt wat last)
heeft vermindert, vandaer syn buyten Sumatra omme, Nae
dat sy aldaer geen schepen van geender importantie hebben
gevonden hier tot Bantam gecomen. Alsoo voor contrarie
vinden de strate van Mallacca niet hebben connen bezeylen
den waerschout saemen seer verheugt te verstaen de vloote die U.E.
soo corts naer ons vertreck hadden uytgesonden onder
t'beleyt vanden E. Admirael Pauwels van Caerden, in
welcken alsoo het schip Nederlandt van hem niet en hadde
vernomen wy voor seecker achteden voor Mallacca te
wesen, d'welcke in seer slechten staet souden gevonden hebben
alsoo door de groote sterffte ick sorge seer was [illegible]
doch onse hope was niet alsoo den voors. Admirael van
Caerden den 6en deser reede met 7 schepen hier is
gearriveert hebbende de straet van Mallacca niet connen
crygen, hoe de reyse gesucedeert is dunckt my onnoodich
te verhalen also syn E. daervan t'selve largo is schryvende

Het Schip Nederlandt hier gearriveert synde is by den
Admirael Matelief goet gevonden t'selve dat [illegible]
te despacheren naer Ternate, om het volck ende de
schepen die daer leggen ende nodich dienen gerepareert te
werden, syn hebbe in ditto Schip geladen 25 packen cleetgens
20000 realen ende 250 Rosenobels voor Amboina ende
Ternata, gelyck U.E. by de [illegible] vande facturen, ende
cognossementen connen sien. Heeft ordre in Maccasser aen
aen te loopen, ende aldaer 150 last ryst te laden. Om
daermet t'casteel van Ternate ende Amboina te
versien met eenige provisien die U.E. hem tot dien
eynde hebben ingegeven, die welcke de Heer Admirael
Matelief geordonneert heeft (die vele die voor
Amboina gedestineert syn) meest na Ternate gevoert
sullen werden, alsoo de selve daer voor desen tyt noodiger
als in Amboina van doen syn. Want soo lange Ternate van
onse gesonden wert, heeft Amboina vande kant vande
Manichas geen noodt, Ende van daer ende sullen de Portugesen
dit jaer niet doen alsoo voor [illegible]. vloote die nu int

Landt is, haere maiest van Malacca niet te [illegible] derwaerts trecken, hebben hier uyt ditto schip aen landt gelaten —
30 off 40 quintael Canele, by [illegible]

Den heer Admirael van Caerden is den 10 desen van hier vertrocken om soo mogelyck waer tot hoor te comen, Ende aldaer de Caraquen die met dit Jaer van China verwacht waeren te nemen, ende de Stadt van Mallacca te benouwen tegen de compste vande toecommende vloot, dwelcke indient te wege haede comen gebracht worden, een eerlycke saecke soude geweest syn. Dan alsoo tegenwoordich het eynt vanden mouson is heeft [illegible] geprocht doch niet comen [illegible] waer over met advys vanden Admirael Matelief met syn e vloot naer ternate is gevaren, alwaer ick hope yets goets sal comen uytrechten alsoo een fraeye macht by den anderen sal hebben. Godt geve syn voornemen veel mach succederen. Het waer te wenschen dese expeditie eens vande Spagnaerden werde verlost, soude hopen de portugesen wel vandaer souden beyven, alsoo de middel genoech heeft de plaetsen wel te versien. Met den van Banda sal een ander resolutie moeten genomen worden, off anders salt opt leste dwingen, het syn moetwillige boeven, ende andere natien worden der door opgerockt, Ick soude achten het Engels Jacht derwaerts is, sullen in schoone conjuncture komen alsoo ons volck den tyt kranck soude geen Coopmanschappen hebben gehatten, dan syn nu wel versien, door het Jacht Madagascar 14 dagen voor hemlieden daer gearriveert sal wesen. Ende de onse mede sullen gehadt hebben alleen opte cooren. Dan haer twee andere Schepen hebben noch niet vernomen mogelyck noch een maendt off 6 weken toeven, sullen ons inde molucques dit Jaer geen schade doen. Het is verdrietich dat wy lieden [illegible] moeten, ende dat dese Engelschen soo gemackelyck haere ladinge onder onse vleugelen comen halen. Inde Molucques connen sy ons geen schade doen als alleenlyck in Banda. dwelcke oock wel te beletten waere als men den van banda wel op de mues settede, Sonder het welcke de Engelschen dese vaert niet en sullen laten te continueren. Want daer vallen te groote proffyten, ende noch meer vallen soude als u e alle de molucques waere alleen in handen hadden. De Engelschen hebben hier noch veel cattoenen lywaten, doch meest bedorven ende vergelegen goet, sullen der inde molucques gebieden mede cladden, om haer deselve quyt te maecken. Ende principaelicken soo de groote Schepen comen derwaerts. gae waer het [illegible] dientyt het succes sal leeren —

Alsoo het schip Bantam gedestineert is hier te laden hebben hier door ordre vanden Admirael van Caerden aen landt gelaten 40000 realen van achten om deselve in peper te besteden dwelcke in aller diligentie sal sien naer te comen.

hier is oock aen landt gelaten 2 kisten met 2040 bundeltiens
goudtdraet die uwe E. ontbieden op 3 guldens tstuck
welcken prys hier noch nergens en sullen gelden, Desoo de
Chinesen hier deselve vercoopen 3 bundels voor eenen ryael
van achten, salder met de eerste commoditeyt een partye af senden
naerde kuste van Choromandel alwaer ick achte beter
sullen vercocht worden dan niet in menichte, Hebbe uwe E.
voor advys —.

De ordre die uwe E. syn gevende opt laden vande schepen etc.
speceryen, sullen soo veel mogelyck wort naerkomen, als oocke
tgene voorder syn ordonnerende, De redenen voor desen
syn overgesonden verstaen wyt uwe E. schryven vanden 19en
Marti seer seecker wesen ick vreese dat die daer naer eer
te Bantam vande Chinesen syn gecocht, niet beter sullen
vallen Het en is met dese Chinesen niet te handelen, Ten
waere datse de goederen hier wilden brengen omme te vercoopen
sonder eenich gelt vande handt te geven, dwelcke sy oocke
niet en connen doen, alsoo hier niemandt en is die de waer
soude connen af coopen, als wy, Ende dergelycke niet meer
als ons belieft te souden begeeren te geven, Maer over icke
geresolveert heb stelle te setten tot dat uwe E. anders
ordonneren, Te meer overmits de borge die sy hier stellen niet
seecker en is, angesien als de saecke qualycke succederen
de borgen niet en souden connen de betalen, soo het moste
haer wel gelucken, also hier geen forme van justitie. Ick
wort geobserveert. En is in allen gevalle is Patana tot sulcx
bequamer als de plaetse.

De Certificatie vande ryce vande Engelsen voorde genomen
Jonck. Het is een scheinde kan eer qualycke wettelyck off
by overheydt alhier gemaeckt worden, Dan evenwel hebben
alle diligentie gedaen om een certificatie vanden Gouverneur
ende andere daer af te crygen, Die welcke in Arabisch
soude geschreven worden, Dan is tot noch toe niet gedaen
Het welck eer Bantam schier daermede hebbe moeten behouden
soo voort vertreck vanden Heer Admirael commen bekommen
salt hem behandigen, Doch niet sien geen raedt om yets te krygen
waer by ul. de goederen souden mogen reclameren, hebben eenige
Chinesen die borge voor de selve partye geweest waren, voorde
Engelsen soecken te brengen Op dat sy lieden souden verclaren
ende certificeren, dat de Chinesen getuygen des woorden weyten
sulcke goederen in sulcke Joncke by Eduard Nitchelborn genomen
gehadt hebben, dwelcke sylieden ons hardelyck geweygert, seggen.
daer niet de saecke niet en wilden moeyen Idwelcke. Den
Gouverneur en andere wel hebben aengedient, Ende dat daer
uyt anders niet te verstaen en was dan dat de saecke van
Nitchelborn voor goet achteden, ende niet daerinne moeyen en

hebbende, belegeren ons niet behulpich te wesen ende willen wesen
om aen het onse te geraecken, vandaer hy voeght niet naer
soo dat ick achte alle de diligentie meest te vergeefs zal
wesen per advys.

Het schip Erasmus, dat naer Johor vanden Admirael Matelief
gesonden was, is op den 15 deser hier gearriveert, mede brengende
ontrent [blank] baar peper in Johor door Cornelis Francen
ingescheept, brenght tydinge de saecken van Johor in seer
sobere staet stonden door het langh tarderen vande Hollandsche
schepen, den vyandt is seer met eenige fusten, galeyen
ontrent geweest, ende hoe wel het landt tocht ende vreden
waren de Jhoresen soo bevreest, dat se de stadt in brandt
steeckende, alle tsamen int gebergte offte bosschagie
vluchteden, daer naer syn der Ambas[sadeurs] [illegible] over
ende weder gegaen, ende sijn met den vyandt in vredehandelinge
getreden, de articulen die vanden eene ende andere syde geraemt
waren sullen UE. E. commen syen by het origineel dat de
onse in Johor hebben becomen, ende den heer Admirael
in handen gelevert. Rajabonsu heeft hier toe niet willen
consenteren, maer over oock naer Bintam ende Linga
welcke hem toecompt is vertrocken, het schynt hy nu
het Gouvernement van meest het coninckryck te in handen hebben
gestelt, alsoo syn broeder daer toe niet en dient, ick vreese
weynich sullen uytrechten, alsoo door het lange tarderen vande
schepen den moet gantsch sullen verloren geven. Ende alsoo by de
Portugysen den ongeweyst heet als de schepen van China sullen gekomen
syn eenige macht byden anderen sullen hebben, onder gebrocht worden
t welcke ons credit niet alleen byden van Johor, ende omleggende
plaetsen, maer oock by alle Coningen van Indien seer sonde verminderen.
Het waere wel noodich geweest den Admirael van daer den daer
hadde geweest, dan tgeene hy ondersoecke dingen is niet te doen
waer over de uytcomste vande saecke met patientie moeten
verwachten, het capitael dat daer aen landt is, sal niet weynich
perickel loopen, ende dat van Patana van gelycken, alwaer
noch wel 60000 realen hebben, ende in Johor ontrent 10000
het schip Gouda commende sullen sien off niet geraden is
hetselve derwaerts te senden, om partie vant capitael te
lichten, ende eenige factoors lywaten ende plaets te laten
om daer niet geheelyck te ontbloten. My verwondert eenigesins
dat het schip voor Nederlandt is vertrocken, tselve soo lange tarderende

Het schip Erasmus is geretourneert, de peper ende en in is ende te
lossen, ende naer Banda om syn ladinge [illegible] alsoo ende het
middel is om hem voor wel februarij off tot half maert voort
te volgen, ende van apparentelicke in seer quaden tyt de Caep souden
moeten passeren, t welcke UE. E. in haere instructien
scherpelick verbieden, het schip is seer ontrampoineert alle de
buytenste huyt, ende het loot is tot op de kiel toe af, soo dat
nu op syn eyntelycken eynde vaert, het waer wel noodich dat
ordre hierinwaerts gemaeckt [illegible] moeste verdubbelt worden
van daer is geen tyt toe, alsoo den monson dagelycx verloopt

Nagelen in planthen medegeven, omt selve soo doenlick is in
Amboina offte Banda te doen, dat meer dan den vorm be-
schadicht wordt, soo niet sal hier weder commende moetelos be-
kende van verdubbelen afschoon mede icke wedder onbequaem sal
syn om naert vaderlandt te gaen. Wy syn hier van spysen
ende anders [illegible] tot sulcx dienende niet versien. Mauritius
heeft hier 3 vat speckers van Patana gebrocht, daer eenige
ancker ende dubbelde middelnagels in syn dan heeft niet te
beduyden, die 2 soorteringen syn hier dagelycx wandelen ende
hebben hier wenich middels om te maecken. Dergelycken met quaet
sal syn uEd. daeraf een partye senden, cleyne speckers
hebben sonderlinge geen vandoen. Ick hebbe by myne voorgaende
geadviseert, hoe noodich hier alle scheeps gereetschappen als
touwen, seylen, vlant, anckers ende anders [illegible] van noode syn
tot de jachten die hier int landt gedestineert syn te beyren,
alsoo de schepen die naer huys varen van geen overgeven en
weten te spreecken, ende naer haer seggen selfs alles van doen
hebben gebreck oock somwylen wel gebeurt, alsoo door de
langdurige reysen alles comt te gebreecken, dergelycken
uEd. daer inne gelieven te versien.

Aengaende de coopmanschappen van onse landen, souden voor deser
tydt niet wel te ontbieden, daer eenich proffyt, als soude
mogen gedaen worden als alleenlyck ten tyde by myne voorgaende ick
voor de Custe van Choromandel hebbe ontboden, welcke jaerlycx
dienen gesonden. Voor desen hebben uEd. quantiteyt
van rosennobels gesonden, die soo nu als dan hier en daer syn
vertiert, daer commende jaerlycx 3 offte 4000 inde
Molucos, ende andere plaetsen vertiert worden, ende dat niet
eenige proffyt, ende alsoo nu hier in Amboina en Banda
groote vraeghe naer, ende om alle specerien in handen te
houden, dienende plaetsen van alles wel voorsien, om ider een te conten-
teren te mogen geven, uEd. sullen believen jaerlycx 3 offte
4000 te senden per advys.

Met het schip [illegible] by myn door den heer Admirael Matelief
aen landt gelaten 76800 realen van achten ende 1339 stucx
sandelhout groot ende cleyn onder malcanderen, wegende
35670 3/5 lb en 2623 3/5 lb. [illegible] inde straet van
Mallacca uyt die Portugeese schepen verovert als oock eenige
silverwercke volgende de cognossementen daeraf
aen den heer admirael voorss. gegeven.

Ick soude uEd. mede selve geerne gesonden hebben het extract
uyt de journalen vande boecken, hier gesonden als oock alle
oncosten soo tot de logie als schepen gedaen. Dan hebbe selve
door siecte van myn volcke niet connen te wege brengen.
Myn ondercoopman Niclaes van [illegible] by den Admirael heen
uyt het schip Zeelandt gerecommandeert, leyt plat te bedde
met noch 2 offte 3 van myn volcke. Dese plaetse is wonder
ongesont ende sulcx veel volcks sterft, want daer al sestentich

die by my geordonneert waren, syn der alreede 6 gestorven, hun
ontbreeckt tyt dat ick hier gebleven ben, waerdoor somwylen tyen
veel noodich is, ende geen menschen soude niet te verkrygen konnen brengen,
sal alles met de eerste te schepen senden, soo my Godt gesondt spaert

Int het schip Zeelandt is mede achter aen landt gebleven Hendrick
Symonsen ende Lambert Doensen, waeraff de lesten alreede
overleden is, ende met de vlote van den admirael Paulus van Caerden Pieter
Barentss Bontemantel, soo dat tegenwoordich soo sieck als gesonde
noch 7 stercke syn behalven den predicant, botteliers en barbier
met noch 7 oft 8 bootsgesellen spier adyns.

Hiermede

Eersame wyse voorsienige seer discrete heeren Godt bevolen
Gedaen in Bantam desen 20 January ao 1609.

Copie van eenen brief
gevonden met het Engels Jacht
gesonden de consent

Mijn lesten aen u E. is geweest op 28 Januario met het schip
Graviane welcke ick hope als mede d'andere, als namentlyck
Mauritius, Provintie ende Swarten Leeuw voor desen by u E. ofte
sullen syn gearriveert, het schip Gouda hebbende seer lange
uytreyse gehadt by t welck ontfangen hebbe u E. brieven
van den 9 decemb. ao 1606 aen Jan Willemsz verschoor geschreven
waeraff de antwoorde uyt stelle tot het vertreck van onse
schepen, also desen gaet met het schip de consent van Capn. op 15 do.
Middleton die mitten eersten van hier meent te vertrecken
heeft syn ladinge in Ternate becomen bestaende in 250
bharen nagelen die vande Castilianen gecocht hebben a 80 ps de
bhaar, coopmanschappen hebben sonderlinge geen verhandelt
als alleenlyck 14 stucken geschuts, ende eenige musquetten ende
andere victualie, ende amonitie die sy seggen voor rantsoen van
voors. Middleton hebben moeten geven. Den interinatie door de
voorss. Castilianen als gevanckelyck gehouden wiert, dan ick
achte dat het pryssen syn water af is, sullen met der tyt vernemen
t welck u E. mitten naesten particulierlyck sal worden
geadviseert

Het schip Gouda is volgens d'ordre vanden heer Admirael Matelief
naer Jhor ende Patana vertrocken den 8en Marti daertoe geladen
hebbende een partye cleetgens uyt de Bevir het contant dat inde
plaetse is te mogen lichten, de victualie ende andere munitie
die u E. daer mede hadden geladen, voor het Casteel van Amboina
hebben met schip Erasmus geladen, t welck den 14en februari van
hier is vertrocken naer Amboina ende Banda, hebbe hem noch
innegegeven een partye cleetgens, ende want gelt dat hun hadde
25000 realen laten behouden, omme op de voorss plaetsen tot syn
ladinge te dienen, den fiscael Martinus Apius sieckelyck van hier
gaende is corts daer naer gestorven

Daer naer op 25 Juny is hier gearriveert het schip de Groote Sonne
commende van Ternate alwaer door het langer aerderen vande
nieuwe schepen soo lange gehouden is dat in Amboina noch Banda
niet heeft connen comen, hoe wel hebbe dient by Hitto ende by naer
in de bay gewaren, alwaer Abraham Matthysz. Haerlandt voor

omme den Gouverneur van syne comste te verwittigen opkomende heeft aldaer gevonden den Admirael van Caerden die alreede 2 van syn schepen namentlycken de Zon ende Ceylon naer Banda (omdat geene ladinge hadde) gesonden hende t schip Erasmus om aldaer in Amboina te laden. Ende alsoo het voorschreven schip de groote Sonne niet in Bantam conde commen (overmits door den syn mast gebroocken was met het conde laveren ende de contrarie winden hadden beginnen te waeyen) heeft in allder haest syn bescheit vanden Admirael genomen om te sien off noch in Banda soude connen geraecken, twelck hem oock gefailleert heeft (naer eenige dagen in Maccasser daer aen te loeft te hebben, om syn mast te maecken, ende eenige rijste te coopen) ende tot Bantam gearriveert, wederomme brengende alle de goederen die hem voor Amboina ende Banda waren meegegeven, heeft het Ternate fort van alle nootlyckheden versien, twelck in seer soberen staet stondt. Overmits den viandt alreede ontset van Maniekas hadde gecregen, ende de victualie ende volck in ons fort gantsch geconsummeert was, twelck den anderen dages vanden vyandt met alle macht soude aengetast geworden hebben ende consequentelycke in groot perijckel gestaen, hadde dit schip niet op de handt gecomen. Den vyandt was van eenen overloper vanden soberen standt vant fort gewaerschouwt. De schepen [illegible] de cleyne Sonne waren seer machteloos van volcke, den Enckhuysen was alreede op Pulolo gebleven, alwaer de goederen meest aen landt gebrocht hebbende het wrack vanden viandt in brandt is gesteecken. Eyndelyck door de comste vant schip Zeelandt, aldaer is de groote Sonne vertrocken naer Amboina doch gelyck voren geseyt hebbe is te laet gecomen.

Den Admirael van Caerden meenende met syn vlote by noorden hebbes om te loopen om in Ternate te geraecken is door contrarie winden in Amboyna gedreven, van waer uit leste van April naer Ternate is vertrocken. Godt geve aldaer wat goets mach uytrechten. Op Ternate hebbe geschreven, alsoo den viandt daer machtich sterck is. Soo der wat gedaen werdt sal op Tidore moeten gedaen syn, alwaer hen de Spaignaerden ooc eenichsins versterckt hebben, ende door dien malcanderen met haer galeyen in corten tyt, soo met volcke als anders connen ontsetten, sullender oock al die difficulteyten vallen om tselve te veroveren. Ben syn vast met de volle tydinge verwachtende wat hier af geschiet sal syn, twelck U Wel Edele ter syner tyt sal geadviseert worden.

Van Musilipatan, Johor ende Patana hebbe noch geen tydinge.

De 2 Engelsche schepen die U.E. adviseren uyt Engelant geseylt te syn, hebbe hier noch niet vernomen, syn die gedestineert naer Aden ende Cambaya, soude ick geraeden syn om daer te handelen, doch icke ick kant niet wel gelooven, sullen met der tyt het succes verwachten.

Wat aengaet Amboina alhier is jegenwoordich in [illegible] standt, door de groote questie die tusschen den Gouverneur [illegible] [illegible]

gebleven is, waer over beyde Indië wapenen, ende veel
den grooten veranderinge met hen causeren, het is goet een
tegenwoordich den schip op de reede te hebben anders, sonderlinge
niet sonder perijckel vreesen als de partyen tegen malcanderen
quamen te vechten. Dan hebben nu met Godts hulpe geleyn noot
waer uytbreken sal sullen daerst een, wy souden ons onderstaen hen
stil ende neutrael alleenlyck hoede beschermingen van onse logie
hetwelcke ende tegens buyten de selve. Inde [illegible] van laemon
ende de Ledens hebben leggende

Hebben voor deser ontrent 20000 sacken peper gecocht altot 2½ reaelen
den sack d'welck al gereet liggen, tegens dat de schepen commen om te
laden. Ick hadde geerne gesien dat het schip de Groote Sonne
hadde begonnen te laden om tgene dat buyten hem blyft te versekeren
dan het schynt het volck van eenige opgeroert synde swaricheyt
maecken, omme het selve schip over te varen, Overmits dat
ondercom, willende het selve eerst gevisiteert hebben. Soo dat
wy [illegible] syn te wachten tot de comste van d'ander schepen
die daegelycx syn verwachtende, soo veel my aengaet achte wel
wel sekerlyck, ende swackste schepen voordesen syn uytgevaren
van welcke opinie den schipper ooc is, die golden moet eerst
om met tselve naer't vaderlandt te varen. Dan ick achte
het volcke ende vreede ende meerder schepen waren daer van [illegible]
drincken overvloet is; ende daeromme de saecke swaerder
maecken als [illegible] of het is schip gevisiteert synde, sullen
de wercken daerna ende tot onse Compagnies proffyt doen, onder
tusschen wort alle diligentie gedaen omt selve te repareren
ende te wesen om alsoo gereeder te syn tot de ladinge
oft ander [illegible] te gebruycken daer den noodt sal vereyschen

Hiermede

Eersame voorsienige wyse discrete heeren Godt
bevolen Geschreven in Bantam desen 24 July Ao 1601

De voorgaende syn copie van myne laetste geschreven, met den
heer Admirael [illegible] ende het Engelsche jacht
welcke den 25 July van hier is vertrocken, hope U.E. de
selve wel sullen syn behandicht

Op den 29 augusti is hier gearriveert het schip Erasmus
commende van Amboyna geladen met ontrent 700 baren
nagelen, waer toe wy hier hebben nogh doen 1750 sacken peper
voor eene betalinge vande reste ontfangen vande 14 schepen, vande gelucken
die hier te voren uyt het selve schip is gelost waer mede wy [illegible]
[illegible] hebben hem voorts hier houden leggen tot de comste
van andere schepen die uyt de molucques verwachtende waren
om wegende U.E. ordre niet alleen maer in compagnie
vande resterende schepen te seylen, welcke ooc daer naer

Hier mede zyn geaccordeert als namentlyck der vier ende Cheyeren seer vruchtelyck in Banda volladen zynde hebben tzamen geladen ontrent 3100 sockels foelie ende 1800 baar gegarbuleerde notten, welcke de eerste vruchtladinge is dat gevoel ued. E. alles ter handt maer komen, Sulcx dat de saecken in Banda staen, sullen ued. E. particulierlycke van den Vice admirael Adriaen Maertss ende andere medegaende coopluyden konnen verstaen, hebbende wederomme naer haer oude gewoonte den eenen wat gestelt van alles is. Dien bestendt af te geloopen, Ick vreese soo der geen ander ende dit eylant gestelt en wort, dat het quaelycke sal af loopen, want dagelyck zy moetwille toebrengen Ende daer en is nyet wel remedie toe te sien, dat menselyck met gewelt dwinget, d welcke oock zyn Excelentie belast. Niet alleen onder van Banda, maer oock ten respecte van alle andere landen hier ontrent, die daermede groot acte nemen. soude gegeven worden dat van Amboina worden seer door de Bandanesen verdruckt, ende is te besorgen schier oft morgen daer oock insturten sal. Tennemael haer haer mondt gegeven is naer ick verstaen dat de brieven by syn Ex.tie aen hemlyden geschreven (die haer nochtans om hetselve eedt ende met en worden belastiget) luyden als aen bontgenooten ende nyet als ondersaten, ende naer haer seggen nyet als ondersaten maer als slaven getracteert worden, Ende principael het werck van ontrent het Casteel, overmits in gedurich arbeyt werden gehouden waer op wel dient gelet, want alsoo wy voorgeven gheelanden en begeeren, maer alleen de Indianen vande slavernye vande Portugesen soecken te verlossen, meynen dat se beter van ons als vande Portugesen behoiren getracteert te worden. Waer af ick achte ued. E. voor desen volcomelyck vanden Gouverneur ende andere sullen zyn geinformeert

In Banda is noch voor opperkoopman gebleven Heyndrick van Berghe, alsoo de Wr. Adamsen heem met de velden nu sijn waer door Cornelis Pieterss die aldaer vanden heer Admirael Matelief was gelaten, (int Castel in plaetse van Steven Jansen die met dese schepen overvaert) is gestelt. Sy de plaetse van Doreowalt seer welmeent doch, soo dat dickwils by den Admirael hier deliberatie is gestelt geweest, oft men t huys van daer souden te lichten oft nyet dan tot noch toe is seer nyet synnaelycke raet gevonden Soo ons volck daer besyden sullen moeten altijts kryge maecken, ende vande vroom test doen. Desoo het onder tselfs vervallen is, Doet de Admirael van Caerden daer selfs eens sal loopen, ende op alles goede ordre stellen, welcke als de onse landaer waren, de Portugesen ende noch zyn selfs vast souden te stellen, die ons in dese hoecke van Banda seer schadelycke souden connen wesen.

Het succes vanden E. Admirael van Caerden inde Moluccos sullen ued. E. byden voorn. medegaende, die hy selfs is schryvende connen verstaen, heefft Tafasoa verovert, ende t selve met ons volck beset, d welcke ick hope met der tyt

goede quantiteyt nagelen sal uytleveren, alsoot voor desen het meeste baert [illegible] eylandt van allen placet te wesen.

Naer het innemen van Taffasoa synder 2 schepen, als namelyck [illegible] Walcheren ende [illegible] op de reede gebleven, ende daer [illegible] lupe groot perijckel, dat waer [illegible] groot ongeluck sij, doch gevende schade weder commen in een ander maet geroompenseert worden het capiteel, ende voorts eenige victualie [illegible] Junij was [illegible] geborget, ende weet voorts op de andere schepen gerepartieert, ende principaelyck op de schepen Bantam, Cleyne Sonne [ende] Gelderlant dewelcke waerts geestimeert waeren te commen, waer at [illegible] Bantam den 5 Octobris [illegible] geaerriveert is, hebbende Gelderlant ende de cleyne sonne onder wegen gelaten, [illegible] tot noch toe nyet en hebbe vernomen, [illegible] alsoo den monson [illegible] verloopen is, dit jaer [illegible] nyet [illegible] succedeeren konnen, dwelck eenichsins seer sal discommodeeren, alsoo de cleyne sonne [illegible] leck was, ende [illegible] quasi omt [illegible] verdubbelen, ende Gelderlant met 175 man met [illegible] victualie daer toe beschaert is, was geestimeert in [illegible] aen te loopen, om daer te laden, [illegible] daer souden mogen gebrocht syn. Ende voorts [illegible] van syn ladinge [illegible] te wenden. Doch alsoo de vice-admirael [illegible] van Banda commende daer aen lucp ende [illegible] hadden (voor [illegible] monson opt eynde was) dit jaer geen schepen aldaer en souden commen, hebben de goederen in 2 jonken geladen, ende derwaerts gebrocht om alsoomede de schepen overgevoert te mogen worden.

Den admirael van Caerden is selfs in Ternate gebleven om [illegible] alles goede ordre te stellen by [illegible] ende de schepen Banda, Patana, Delft ende het jacht de Jager, het [illegible] is [illegible] verdubbelen geboorstel, soo dat [illegible] eenige [illegible] met victualien ende anderen [illegible] derwaerts sullen moeten gesonden syn. Want den admirael met het schip Patania van daer naer Amboina ende Banda sullen moeten loopen, om aen ladinge te soecken, ende het schip Delft met het jacht den Jager, [illegible] bastand onder [illegible] te wederstaen [illegible] met eenige macht vande Manilhas quamen. Ende alsoo de cleyne Sonne soo lange getardeert sal [illegible] kommen, wallen [illegible] uytgaende Januario 1609 oft int beginsel van February weder daer te syn. Alsoo [illegible] 3 maenden werck sal hebben omt [illegible] te verdubbelen ende te repareren, soo dat [illegible] wesen [illegible] [illegible] hebben om de Molucos te prosideren. Ende de ordre [illegible] den admirael int senden vande schepen derwaerts naer [illegible] te commen. Alsoo andere plaetsen als namentlyck de kuste van Choromandel ende Banda (door de comste vande Engelschen) [illegible] eenige schepen [illegible] [illegible] Waertoe voor desen tyt anders nyet [illegible] als [illegible] schip d'Eendracht, dwelck op 6 Octobris alhier vande kuste van Choromandel is geaerriveert, derwaerts [illegible] gestelt, alsoot daer [illegible] nyet en gaet soo goet als hiernaer [illegible] sal verhaelen. [illegible] Molucques soo hebbe [illegible] commanderende [illegible] [illegible] moeten commen. Soo hebbe alle andere [illegible] gestelt, ende [illegible] dat

Het voorsz. schip eendracht is eerst haest sal toegemaeckt
werden, ende is en deel offte maccassar aenloopen om soo
veel rys als doenlyck sal syn te laden, ende vandaer vandaer fort
tornate te loopen tot welckers dyenste daerop gestelt hebbe
voor Coopman ende schipper willem Jansen ende voor
ondercoopman   Jelanon alsoo de gesonde delle
te voorsz. opwachten met geen ondersoecken langer daermede
te wachten ghelyck wy dese beide copyen gaende
medegaende resolutien sullen connen sien
Bij mynen voorgaenden hebbe uwe Ed. aengediendt de
swaericheyt die alhier gemaeckt wirt int ondersoecken
vande Groote Sonde de welcke nade Comste vande
schepen gelaeden visiteren ende hebben de ondersoecken
hebbe gedaen ende sterck bevonden de meeste sante waerop de
ondiep al werdt op sommighe plaetsen vry wat verghaen
was waerdoor het kopen verbrecke sulcx soo dat was door
alsoo ghelyck wel becandt dat comt ende onderloop
naer gedaen tot voorsz. met kleyne prejuditie ende
Schippers is geordonneert het bondts versieckt van schip
wat te laden verbrecken alsoo sulck hoofsche immidt
om soo veel te stijven te syn waermede mijn Edele
gelost ende sterck gemaeckt wordt
hebbe int selve schip Eendracht het navolgende
4371 Sacken peper voor reckeninghe vande generale
Oostindische Compe.
20 vaetgen met benguijn inhoudende No. 1 a 16. 155¼ picol
gementeerde benguijn ende is No. 17 tot 20, 52 picol 19 catti
hele witte benguijn
13 sockels foelie wegende 1114 catti
26 bhaer nagelen welcke weder voor het lange leggen int
packhuys 81 baraer 400 cattij ingewoght syn gelijck
voorsz. by de medegaende facture te bevinden wordt
ende is dit schip geladen 1796½ sacken peper 234 bhaer
nooten ende 64 sockels foelie mitsgaders 27 sockels van Eerd
gecomen
Int schip Bantam hebbe geladen het navolgende
4118½ Sacken peper voor reckeninge vande restanten
8440 Sacken peper voor reckeninge vande Generale Compe.
489 Sacken serammanse peper met het schip Eendracht van
achin gecomen ende door albert willemsz coopman aldaer
gecocht synde de 259½ sacken voor reckeninghe
vande generale Compe. ende 229½ sack voor reckeninghe
vande restanten
270 Sacken voor reckeninghe vande restanten welck is de
reste vande peper die twee baerder uyt Erasmus gelost
hebben ende in nyt eenighe tonnen laden hebbe den selven
hier altsamen laeten herpacken waerdoor int wtleveren
46 Sacken te cort syn gecomen
4 Cassen met zyde No. 1.2.3.4. inhoudende
No. 1. 3 picol ronwe zyde voor reckeninghe vande restanten
160 stucx swarte armosynen } voor reckeninghe vande
31 stucx damasten 24@ } generale Compe.
No. 2.3.4 inhoudende 11 picol 9 catti ronwe zyde ende 72 st.
geroede damasten voor reckeninghe vande generale Compe.
85 baelkens inhoudende 3050 catti canneel by het schip
Eendracht becomen

In dese nagelen heb abuys
moet wesen 27 bhaer 416 catti
soo datter niet te cort en compt
gecomen

Heeft noch daerenboven geladen ontrent 600 bhaers nagelen in amboyna ende
Ternaten ingenomen Soo dat het voorn. oost Eenck schip [illegible] Godt
laeten in salvo int vaderlant arriveren
Ick houde nu noch int packhuys ontrent 4640 sacken peper die int
schip Zeelant soo dit jaer hier compt sullen comen geladen
worden de geheele partye die dit jaer gecocht is voor rekeninge
vande generaele Compie. is ... sacken ende voor rekeninge
vande restanten 4260½ sacken / dewelcke door malcanderen
gecocht int packhuys gelent ende gescheept syn ende comt op de
geheele partye int ontfangen te [illegible] ... sacken welcke
door dien soo langhe int packhuys gelegen hebben ingedrooght syn alsoo
wel [illegible] peper die der ontfanghen wort / noch wat gronachtich was
Soo dat op de 4260½ sacken vande restanten 142 sacken te cort
comen ende [illegible] voor rekeninge vande generaele Compie. als uwe
E. breeder sullen connen sien inde copye vande journaelen vand
boecken hiermede gaende waer by bevinden sal alles tgeene by
mynen tyt hier gehandelt is, welcke alle [illegible] hebbe
laeten copieren op dattet uwe E. altyt [illegible] vande [illegible] bekant
come

Uyt het voorn. schip Bantam hebbe ontfangen 5 1100 [illegible] die den
admirael van Caerden in Ternaten daer [illegible] gescheept ende
152 olifants tanden in Mosambique [illegible] met
eenighe slechten coraelen ende [illegible] tanden
van gheleycken hebbe ooc ontfanghen [illegible] eenige peper [illegible]
dewelcke gheen van [illegible] connen [illegible] door [illegible]
[illegible] ende de [illegible] syn [illegible]
[illegible] ontbelen

Naer het vertreck vande schepen van Ternaten heeft den admirael van
Caerden [illegible] ghewaerdeert [illegible] jacht [illegible] genaemt [illegible]
waer by avisseert met eenighe chinesen die daer gevangen hadde
een contract ghemaeckt te hebben om teghen het toecomende
jaer daer te brenghen 100 picol rouwe chineesche syde, is met
haer verdraghen a 150 rialen het picol ende hen opde hant gegeven
5000 realen van achten ende opdat desen handel daer mochte
ghestabileert worden is den heer admirael voors. ontbieden
goede partye sandelhout olifants tanden ende ander waeren [illegible]
chineesche [illegible] / dewelcke hem (: [illegible] voor soo veel by
my hebbe) met het schip de Eendracht sal worden gesonden / Ick
achte desen handel met de chinesen [illegible]
voordeelich sonde [illegible] om [illegible] de forte was [illegible]
victualien [illegible] moghen [illegible] maer [illegible]
andere contracten van coopmanschappen [illegible] met de
chinesen sonde moghen aengaen [illegible] als hier te bantam
[illegible] brief admirael van Caerden geschreven [illegible] sullen nummermeer
voldaen worden alsoo de chinesen [illegible] bedrogh [illegible] laeten
comen / Dan [illegible] dat [illegible] brenghen [illegible] de goederen
te coop brochten [illegible] manillas [illegible] sonde het
opde hant [illegible] gheven [illegible] sonde men moghen wat goets vercoopen
dan alsoo in Ternaten noch ooc hier anders niemant [illegible]
[illegible] de syden sonder [illegible] coopen als [illegible] deselve
met brenghen [illegible] met [illegible] connen
[illegible] Ick hebbe hier dit jaer met [illegible] doende
gehadt om de [illegible] daer toe te brenghen dat sy de
syde hier souden brenghen met belooften soo veel [illegible] dat men
[illegible] tot sulcken prys [illegible] als
met malcanderen souden verdraghen / sonder [illegible] gelt [illegible]
hant te gheven dan hebben [illegible] niet connen
[illegible] / alsoo [illegible] over [illegible] groot [illegible] ende hen
[illegible] 500 [illegible] te [illegible] wilden winnen [illegible]

voor de Camguinse sijde 190 Rs voor 't stuck ende voor de Chinese als t contra pro sijde van 160 Rs dewelck mij te veel docht soodatter niet angevallen ende so heeft dit jaer veel sijde mette joncken gecomen sonde achten datmen wel 100 stucx soo van d'een als d'ander [illegible] sonde gecocht hebben dan hebbe deselve niet derven coopen, overmits haer slechticheyt

Van wegen de goede coop halven hebbe 114 stucx sijde a 90 Rs 't stuck die int schip Bantam geladen hebbe, dan alsoo se niet en is soo hoort hebbe mij niet derven vorder avanceren. De sijde stoffen als damasten ende armosynen die [illegible] gepackt int schip Bantam geladen sijn hadde gecocht worden [illegible] van Choromandel ende alsoo dit jaer geen commoditeit en sullen hebben om deselve derwaerts te senden, hebbe deselve [illegible] opdatse hier [illegible] alle [illegible] tedert ons [illegible] daerinne te besteden ende naer [illegible] sijnde, in Pattania comen ongelooflick [illegible] gecocht worden soo dat men sulcks nyet meer derven besteden als hier [illegible] lant van doen hebben

Soo haest het voorsz jacht de Draeck hier gearriveert was hebben t' selve weder gestuert naer Sucadana, overmits wij den jongen coninck van daer [illegible] ende [illegible] coninck aldaer gecomen was ende wij weten [illegible] stonden door den jongen coninck by haer hadden hebben, daermede [illegible] ende hem mede gegeven 1000 realen van achten ende 492½ [illegible] om [illegible] deselve [illegible] daer souden [illegible] noch [illegible] datter comen heeft alles te beter [illegible] gewonnen [illegible] wij wel [illegible] hadden [illegible] die daer [illegible] hadde sijn [illegible] ende [illegible] betaelt 2256 [illegible] die hij [illegible]

[illegible] met het jacht uytgecomen [illegible] ende [illegible] dat sijn coninge schulden [illegible] gebleven [illegible]

[illegible] brengt mede ontrent 275 [illegible] caraet steenen welcke gepackt sijn in een besaeckken ende Abraham Mathijsen coopman ende schipper op de Groote Sonne overgelevert [illegible] besaer steenen in [illegible] ander besaeckken gepackt alle het welcke geprofiteert is van [illegible] dat in Patania ontrent 4000 gulden gecost heeft ende als de [illegible] hadden comen [illegible] ende [illegible] sonder [illegible] 150 caraet [illegible] soude dit een seer [illegible] handel [illegible] ende alsmen dit jacht [illegible] hadde datmen [illegible] alle [illegible] gebruycken om te halen [illegible] sonder [illegible] hebben / [illegible] wij wat opbrengen [illegible] te meer alsmen [illegible] naer Landa [illegible]

[illegible] met sulck jacht [illegible] Ick hadde Samuel Blommaert belast dat in Sucadana sijnde alle [illegible] soude doen om naer desen handel te vernemen dan alsoo de [illegible] van Landa noch nyet gecomen en waeren heeft het rechte fondament nyet connen weeten, dan soo veel [illegible] dat die van Sucadana den handel op Landa nyet en connen beletten [illegible] nyet [illegible] alsoo die van Landa oock nyet veel op die van Sucadana [illegible] dan voor eerst is 't best met vrientschap geschiet / om [illegible] nyet [illegible] met [illegible] Daernae als ons alles bekent sal sijn, connen dan naer gelegentheyt vande saecken handelen, want ick acht als die van Sucadana bevonden sullen datse [illegible] bij [illegible] sullen [illegible] consent [illegible] sullen [illegible] overmits de [illegible] soo [illegible] ende [illegible] comen [illegible] met [illegible] Op dat men [illegible] het rechte fondament vande selve handel

souden te vellen comen / Ick bevinde verder het goet gevonden dat het
Jacht wederomme derwaerts sal gesonden worden ende hebbe Samuel
Blommaert aengenomen om aldaer woonen tot dat Jacques de
leggen als vore ende bydie copye vande resolutie sulle connen sien
dat voorss. Jacht met de eersten sullen te despatcheeren / Oock
van alles wat mogelyck syn sal provideeren op dattet de voor
partie diamanten mach becomen worden / Soo geder
het Jacht te Succadana het volck ende ander sulx gelaten
sal hebben Is goet gevonden voort te loopen naer banda om het
comptoir aldaer met eenige comptanten te provideeren
bedraecht 12000 realen daertusschen sal laden ende van daer sal wederomme
herwaerts comen ondertusschen sullen beyde Jonckens den
dagelyckx van Succadana herwaerts comen verstaen
hoe met den handel van landa staet ende [illegible] noodich sal dienen
gesonden als wanneer tselve Jacht wederomme derwaerts
comen sonder alsoo hebt seer begeeren het [illegible]
van landa op te raden ende ander dienst daeromtrent te doen naer
dat van de gelegentheyt sal presenteeren mette [illegible]
ofte sal tot sonderlinge dienst vande Comp.e strecken /
bedraecht [illegible] was mynder [illegible] vent
[illegible] alnu [illegible]

In voorgaende hebbe ick UE adviseeret hoe
dat haer de saecken vande Engelsche In dese quartieren
toedroegen [illegible] hier op 15 octobris [illegible] de groot
Engelsche schip genaemt den Dragon Generael Commandeur vande
[illegible] voorleeden jaer [illegible] ende is [illegible] Socotora
[illegible] naer [illegible] sonderlinge
[illegible] gehandelt maer alleen [illegible] / [illegible]
[illegible] Soo [illegible] naer Cambaya
geloopen ende dat [illegible] aengeslooten [illegible]
omtrent 1500 baharen [illegible] peper die aldaer [illegible]
hebben voor 22 realen [illegible] daeromtrent de [illegible] suyckers
bantamse

A

[illegible] 160[illegible] [illegible] Bartanz [illegible] 25 novemb[illegible]

49

XXXI

+

[illegible] 1601 [illegible] Bantam [illegible] 25 novemb

[illegible] 1601 [illegible] Bartanz [illegible] 25 novemb

49

A

[illegible] [illegible] 1601 fer Bartanz [illegible] 25 novemb

XXXI

49

[illegible]

nº 16

Bantam — 1608

Copie van eenen brieff van
Jacq. l'Hermitte . Indato
28 Januario
24 Juli

15 [December] 1608 — Ont[fangen] a[nn]o 1609 per Bantam den 25 novemb[er]

49

XXXI

43

10 April 1608

Instructie voor den E. Manhafften Verhoeff Admirael, Raedt ende officieren vande vloote schepen in Oost Indien in dienste vande vereenichde compaignie ende elck van hen int bysonder om alle den selven hebben te behandelen met den Coningen, Princen, Republijcken, Landen ende Steden van Asia ende d' Oost Indische Landen in begrepen sijn ~ ~

Sullen doorsteden [illegible] ende [illegible] recommanderen van wegen de machtige Heeren Staten Generael der vereenichde Nederlanden, [illegible] Prince Mauritius ende met [illegible] vande Bewinthebbers vande Generale Nederlantsche Compaignie [illegible] op Oost Indie met aenbiedinge van haere [illegible] [illegible] [illegible] ende [illegible] ~

Daer beneffens te kennen gevende dat wy bevelen te vertoonen dat wy voor onse [illegible] [illegible] worden met [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ende [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] dat den Coninck van Hispaignen onse gemeene vyandt met den welcken wy nu 36 Jaren soo swaren oorloge gevoert hebben, [illegible] [illegible] groote bataillien [illegible] wy [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ende [illegible] [illegible] victorien die wy door godts [illegible] [illegible] [illegible] hebben [illegible] [illegible] ende Europa ende [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Gibraltar [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] volck [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dat hy de machtige Heeren Staten ende [illegible] [illegible] [illegible] nu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] met [illegible] [illegible] [illegible] met aenbiedinge van [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ende [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] —

Maer [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ende [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] den Marquis Spinola, met 4 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Januario [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] M. E. ende [illegible] M. E. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Oost Indien [illegible] [illegible] M. E. ende [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Oost Indien [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ende [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ende [illegible] [illegible] [illegible] —

Maer [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] M. E. [illegible] Indianen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] M. E. [illegible] [illegible] 36 Jaren [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] —

Maer [illegible] Ambassadeurs van andere Coningen ende Princen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Coninck van Spaignen [illegible] [illegible], [illegible] M. E. Heeren Staten ende [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Oost Indien [illegible] [illegible] ende dat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Indien [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] —

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Heeren Staten ende [illegible] [illegible] [illegible] dat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Portugijsen [illegible] [illegible] September anno 1609 ende dat [illegible] —

Ende dit met [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Indianen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Portugijsen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] —

Maer wy dat wy niet ordentlijck malcanderen te senden beramden hebben
uytgesproocken dat tusschen den plaetsen der Portugiesen ende wy alsoo
sulcken handel ende werck met den Indianen onse geconfedereerde vrienden der selve
souden begeeren souden besloten worden als [illegible] van wegen dat wy
dat wy malcanderen niet en souden mogen beschadigen voor den tyt van 9
jaren den beginnende souden te loopen den [illegible] September anno 1609 ende dat [illegible]
[illegible] naer dat [illegible] voor den [illegible] den [illegible] marty anno 1611 [illegible]
welcke tyden gedurende souden waeren by [illegible] sunne [illegible] vrienden
Indianen [illegible] met [illegible] souden [illegible] te syn —

Waerom wy [illegible] ende beyde syden genomen hebben hadden [illegible] van
[illegible] den [illegible] van [illegible] van Spaignen hebben [illegible]
[illegible] wy binnen den voors. [illegible] te [illegible]
[illegible] ende [illegible] ende de [illegible] Staten
ende [illegible] sullen [illegible] hare [illegible] —

Ende hoe wel dat dit [illegible] of [illegible] sal hebben, soo hebben
wy [illegible] dit [illegible] hadde [illegible] te [illegible] ende
[illegible] dat [illegible] van alle [illegible]
[illegible] ende Steden [illegible] met [illegible] ende [illegible] niet [illegible]
[illegible] syn [illegible] gy sult [illegible] syn [illegible]
[illegible] ende [illegible] mogelyck sal [illegible]
sult [illegible] op dat [illegible] mogen [illegible] ende [illegible]
[illegible] van [illegible] ende [illegible] syn [illegible]
[illegible] dat de mo. Ed. [illegible] Staten [illegible] syn [illegible]
[illegible] ons [illegible] willen met [illegible] te den dat
[illegible] souden [illegible] of [illegible] syn ende [illegible] dat onse
[illegible] ende [illegible] by [illegible] souden mogen
[illegible] maer dat wy [illegible] dat sy [illegible] alle tyden
[illegible] sullen [illegible] getrouwicheyt ende [illegible] als
wy [illegible] met onsen [illegible] ende met [illegible]
ende [illegible] gehadt hebben [illegible] —

Ende dat wy den Portugiesen niemmermeer en sullen [illegible] dat sy den
Indianen onse vrienden ende [illegible] souden mogen [illegible]
[illegible] dat wy [illegible] godt met [illegible] van
onse [illegible] ende [illegible] sullen [illegible] gelyck [illegible]
[illegible] gehadt [illegible] ende [illegible] macht [illegible]
[illegible] wy sullen [illegible] dat den Portugiesen [illegible]
[illegible] sullen willen [illegible] dat sy [illegible] van [illegible]
[illegible] souden mogen [illegible] de 9 jaren [illegible]
[illegible] souden [illegible] de mo. Ed.
Staten [illegible] ende [illegible] mogen [illegible]
[illegible] te [illegible] lant [illegible] godt [illegible]
[illegible] ende [illegible] met [illegible]
[illegible] ende [illegible] sulcx wy [illegible]
[illegible] hebben [illegible] ende [illegible]

Het [illegible] dat alle Conincken [illegible] Republicken landen ende Steden
van [illegible] ende [illegible] wy [illegible] met [illegible]
[illegible] subjecten [illegible] ende [illegible]
[illegible] ende [illegible] met [illegible]
[illegible] malcanderen te [illegible] alle
[illegible] ende [illegible], ende dat
[illegible] ende wy [illegible] sullen [illegible] ende [illegible] met
alle macht [illegible] ende Portugiesen [illegible] ofte
[illegible] souden willen beschadigen —

Ende dat [illegible] sulcx sy ende wy [illegible]
ende [illegible] gehouden syn te [illegible] met dat sy [illegible] onse god
[illegible] sullen [illegible] of [illegible] met [illegible] hoe [illegible]
[illegible] souden mogen [illegible] ende dit alles met [illegible]
[illegible] ende [illegible] van [illegible] godt ende onse [illegible] schuldich syn

Als [illegible] ende [illegible] sult van [illegible]
[illegible] ende [illegible] begeerlycke [illegible] by [illegible]
[illegible] ende [illegible] beyde syden ende [illegible]
[illegible] sulcx [illegible] soo sullen wy met [illegible] dat
wy [illegible] lant [illegible] sullen [illegible] ofte met
onse [illegible] ende [illegible] de [illegible]
by de mo. Ed. [illegible] Staten [illegible] ende by sy [illegible]
met [illegible] van [illegible] Cornelis [illegible]

Voorts hebben verstaen dat alle de ... die noch eenige portugysen
int spaengnaerden in haer landt gebleven ... [illegible]
... [illegible] ...
... [illegible] ... September 1609 ... [illegible]
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ...
... [illegible] ... den 10 April
A° 1609.

Onder was ondertekent [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
Martin van [illegible]
[illegible]
Leenaert [illegible]

Instructie gesonden met
degoede hoope by de E heeren bewint
hebberen aende overicheyt in
oost Indien om aliantie ende con
tracten met deoverheyt der
selver landen aentegaen

11 November 1608

Ao 1608 in Bantam den 25 novemb

49

Toeban

47

Declaringe der wapenen ende geweeren, welck
die doorluchtige hooghgeboren Prince
Mauritz, Grave van Nassau etc. sendt
aenden grootmachtighen Coninck van Tuban,

Een schoon vergulde partisane verciert met rooden
syden quast, met een goude [illegible], den stock
beleet met root cramosyn fluweel,

Twee cortijnsche(?) bedas(?) tassen blanck en verguldt
met rooden syden quast, ende een gouden [illegible]
verciert, den stock beleet met root cramosyn fluweel,

Een slachsweert met een verguldt cruys,

Een schoon vergulde cortelas etc. met een rood
cramosyn fluweelen schede, en bandolier met
goude passementen verciert,

Een rappier en poignaert verguldt versilvert ende
gedamasquineert, met een nieu en hangsel
geborduert met gout ende diversche coleuren
van syde bloemen,

Een schoon verguldt roer met syn vierslot, horne,
cretsers(?) ende alle toebehoorten,

Twee excellente schoone fransche pistolen
met alle haer toebehoorten,

Een rondtasse metten stormhoet gheboordt met
root cramoisijn fluweel, roode sijde ende vergulde
fraengien verciert,

Een musquet met sijn forquet, quater hangers,
een lederen bandoliere verguldt, vorme adtsie,
een tommeken sijn bussecruit ende gesoolden
Louts /.

Voor boeck van Sijn Excellentie

Cello

11 November 1608

Anno 1608 In Bantam den 15 novemb

11 November 1608

Aen den E. Leoen tot Bantam den 25 novemb.

49

Eersame gunstige vrient Sr. Coenders [illegible] Jacobsz [illegible]
bij Godt dat den 25 october hier wel gearriveert
met beyde de fourken [illegible] hebben hier gevonden het schip
der [illegible] Leroy [illegible] de [illegible] Boyls het schip
de [illegible] draeght
[illegible] sende v.l. met brenger deser wederom de 10 [illegible]
van [illegible] door dien [illegible] [illegible] [illegible] hebbe Coninck [illegible]
[illegible] hier [illegible] van [illegible] hebben [illegible] munste
[illegible] met het advys dat [illegible] waer naer v.l. [illegible]
naeste [illegible] [illegible] v.l. [illegible] [illegible]
met [illegible] Coninck [illegible] v.l. [illegible] [illegible] met
[illegible] [illegible] gevonden worden // [illegible] de [illegible] naer
[illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] te [illegible]
[illegible] [illegible] de reste door wederom [illegible]
[illegible] soo veel [illegible] [illegible] dat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] niet [illegible] [illegible] maer [illegible] het [illegible]
te [illegible] staet
voor nieuwe tydinge [illegible] hier niet [illegible] den
den Sr. Admirael [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
door oorsaecke dat [illegible] [illegible] gebeden [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] die [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
de [illegible] van fourken [illegible] hier alle [illegible]
advys // hebben [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] v.l. te [illegible] gevonden te [illegible] maer [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] met Coninck [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] te [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] v.l. [illegible]
Sr. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] hier [illegible] [illegible] [illegible] v.l.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] v.l.
[illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] hadden [illegible] [illegible]
½ [illegible] [illegible] te [illegible] [illegible] [illegible] met
[illegible] [illegible] v.l. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] het [illegible] met [illegible] [illegible]
[illegible] worden

Verbaemne voorsieninge der
Cornelis Pietersz van Meer
Coopman

Cor

Gedicht

met brieve die godt bewaert

Inhebbendes Instructie

26 January 1608

Lieste broeder den 26 January 1608 In Bantam

51

Beminde broeder abraham van den broeck [illegible]

[illegible]

Instructies

26 January 1608

Copie brief den 26 January 1608 in Bantam

51

[illegible]

vande malaca sonder want hy de [illegible] der portugase comen meer ghe
genomen schip [illegible] dat de coninck [illegible] hulp der portugase aen India
[illegible]

daer is niet veel [illegible] lading voor schepen nodich door meer [illegible] sonder
[illegible] alles de [illegible] malacca te [illegible] want [illegible] meer seker dat
datter een armada der hollanders comen sal [illegible] met de coninck van
Johor gemaeckt [illegible] ick meer vinden [illegible] moeten [illegible] hebben
[illegible] mondelinge [illegible]
op morgen [illegible] dagen [illegible]
van Jacatra [illegible] met [illegible] dagen na banda

Copie van een brieff [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Johore

Inhebbende Instructie

Memorie van't Comptoir tot Bantam

53

In het tot Bantam blyft voor opperkoopman Jaques l'Hermite de jonge / voor onderkoopman Arent van Zelling / voor boeckhouder Jan Carstens / Samuel Bleumert / Jacob Abrahamsz / Jan Cornelisz Jacobsz / ende voor assistents Pieter Gerritsz Gerdemans ende Hendrick . . . die alle tot directie van den handel gestelt zyn, ende sullen haer reguleren naer de ordre van den Heeren bewinthebberen aen alle de comptoiren in de Oostindische plaetsen gesonden.

. . . mits de onderkoopm . . .
. . . Abrahamsz ende
. . . daer aen gehouden
. . . opperkoopman sal
. . . selven stellen
. . . aengesteldt op de
. . . interpreteren
. . . Bradenghel

. . . ende den handel

. . . ir tot Bantam

. . . Matelieff

landen malacca souden want bij de bedinghen die de portugesen dien mede ge-
nomen hebben is dat de coninck van Spagnien hulpe de portugesen in India
moet schicken.
daer is wel eenighe ladinghe voor schepen nu doch doch niet dat ghe sonder
hebben alle die zijn van malacca ende [illegible] hebben want ghij weet wel seker dat
datter een armada van hollanders comende is arrivert met den coninck van
Johor gemaeckt heeft is oock niet vinden ghij moetet bequam hebben
voornemen [illegible] van [illegible] mondtane bevelen onderweghen
op morghen [illegible] [illegible] dagh gestorven
van Jacatra [illegible] met [illegible] [illegible] binnen 8 dagen na banda

Insgelijcx Instructie

Memorie van't Comptoir tot Bantam

53

Int comptoir tot Bantam blyft voor opperkoopman Jaques l'Hermite de Jonge / voor onderkoopman Arnout van Zelling / voor boeckhouder Jan de Lasser / Samuel Bleumert / Jacob Abrahamsz ende Cornelis Jacobsz / ende voor assistents Pieter Carelsz Bontemantel ende Hendrick [illegible] die alle tot directie vanden handel gestelt zijn ende sullen haer reguleren naer de ordre vande Heeren Bewinthebberen aen alle de comptoiren in de Oostindische plaetsen gesonden —

De opperkoopman sal in alle [gewichtighe] saecken raet houden met den onderkoopman Arnout van Zelling ende met Samuel Bleumert, Jacob Abrahamsz ende Cornelis Jacobsz ende alle gaer besluyten met de meeste stemmen [illegible] verstaende dat de opperkoopman sal hebben twee stemmen ende [illegible] stemmen quamen te staken sal de opperkoopman de saecke in bedencken nemen ende tot dat [illegible] op de naeste vergaderinge ~~sal de opperkoopman~~ sijn autoriteyt interponeren ende [illegible] meeste profyt vanden [illegible] handel [illegible] best [illegible]

In [illegible] ende rekeningen sal [illegible] van [illegible] ende den handel [illegible] voor [illegible] —

Memorie voor 't Comptoir tot Bantam

NB 2 = H.S. v. Cornelis Mateliefj

[illegible]

[illegible] malaca ghouden want hij de [illegible] vande portugesen [illegible]
[illegible] dat de coninck [illegible] vande portugesen in Jndia
[illegible]

daer is hier weijnich ladinge voor schepen [illegible]
[illegible] alles [illegible] malacca [illegible] want [illegible] niet seker dat
datter een armada van hollant [illegible] met de coninck van
Johor [illegible] moeten [illegible]
[illegible]
[illegible] dagen [illegible]
van Jacatra [illegible] dagen na banda

Memorie voor 't Comptoir te Bantam

No 2 = No 7 v. Cornelis Matelief

Inschrijvingen Instructie

Memorie vant Comptoir tot Bantam

Int tot Bantam blyft voor opperkoopman Jaques l'Hermite de Jonge / voor onderkoopman Ayrlant van Zeelingh / voor boeckhouder Jan de Carpentier / Samuel Blommaert / Jacob Abrahamsz Jan Cornelis Jacobsz / Ende voor assistenten Pieter Gerritsz [illegible] Jan Hendricx die alle tot directie vande handel gestelt sijn ende alles sal geregeert worden naer de ordre vande heeren bewindthebberen aen alle de comptoiren in de Oostindische plaetsen gesonden —

De opperkoopman sal in alle saecken [gewichtigh wesende] raet houden met den onderkoopman Ayrlant van Zeelingh ende met Samuel Blommaert Jacob Abrahamsz ende Cornelis Jacobsz ende alle gearresteerde resolutien int boeck daer aen [illegible] met de meeste stemmen volgen, verstaende dat de opperkoopman sal hebben twee stemmen ende indien de stemmen quamen te staken sal de opperkoopman de sake in bedencken dagh nemen ende tot dat [illegible] naer syn goetduncken ~~sal de opperkoopman~~ sy syn autoriteyt interponeren ende int meeste proffijt vande comp. handelen [illegible] mogen [illegible]

De commisen ende assistenten sal hy gebruycken in het [illegible] ende den handel ten meesten proffijt vande comp. —

De onderkoopman Ayrlant van Zeelingh sal hebben het opsicht op de packhuysen ende alles wat daer incomt ontfangen ende [illegible] dat men vindt ende [illegible] ende dan [illegible] met de opperkoopman liquideren [illegible] dat de opperkoopman [illegible] van packhuysen [illegible]

Ende hebben geraden vinden dat de Carpentier alle achtdaechs balans van de cassa maecken ende de opperkoopman op dat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] maecken de Carpentier de cassa [illegible] [illegible] [illegible] de opperkoopman [illegible] [illegible] [illegible] hadde —

[illegible] bantam 2

5

Mijnheer [illegible] vry broeders uwer E. schryven op gisteren ontfangen
ende daeruyt met leetwesen verstaen dattet U.E. al eenen
[illegible] werck begonnen t'employeren ende dat met
een persoone [illegible] van Sr. [illegible] packen, Ick
heb het U.E. te voren wel geseyt [illegible] ooc
U.E. ende mits wat hy [illegible] is die den
coopluyden [illegible] maer maer U.E. [illegible] beter
[illegible] maer soeckt [illegible] is soo maer U.E. [illegible]
[illegible] soodat het eynde sal wesen met [illegible]
[illegible] Hiermede blyft van my Sr. Jacob ende alle de Comp.
seer gegroet bidden ons [illegible] alle
[illegible] U.E. [illegible]
[illegible] U.E. sal [illegible] danck [illegible]
aengaende van de stucken van [illegible] 8 ofte
4 [illegible] Jacob [illegible]
[illegible] gevonden

U.E. ende mits dat [illegible]
ooc [illegible] U.E.
[illegible] dattet beter machte too
gaen

U.E. dienstwillige vrienden
Samuel [illegible]
Jacob [illegible]brant

OWZN

30 January 1608

55

Bantam

Eersame seer discrete Ho:
Heeren Bewinthebbers van de
Compagnie

Per

Schip Orange

Beantwoort Adi Ditto.

Van: s:ri Samuel Blomaert
ende Jacop Isebrants
uut Bantam. Van dato
Adi 30. Januarij 1608

8 February 1608

[illegible] van Bantam

57

Looft Godt, adij 8 februarij ao 1608 int schip Erasmus van Rotterdam op de Reede van Bantam

Eersamen goede vrient Jan Molijn naer alle groetenisse [illegible]
mijn [illegible], als ick u. L. beloofft hebbe [illegible] brieff [illegible] te
schrijven, doch wel bijsonders [illegible] weet niet te schrijven als
dat ick u. L. brief [illegible] Molijn [illegible] op den [illegible]
[illegible] segge doet weet, naer patria [illegible] gesonden met schip oranje
[illegible] aen de assistent [illegible] van Paulo van Caerden
[illegible] Salomon [illegible], die mij belooft heeft den selven weer te
bestellen met [illegible], van onse [illegible]
alle andere nieuwmaren van onsen lande [illegible] u. L. niet te schrijven
want d. Cornelis francen [illegible] sal u. L. alles mondelinge
verhalen [illegible] wat op ick [illegible], wilt soo wel doen ende
seggen [illegible] vanden broeck dat ick [illegible] admiraal [illegible]
[illegible] aengaende tegen [illegible] vanden broeck [illegible] oranje [illegible]
[illegible] mij voor antwoort gaf niet [illegible] door wat
[illegible] gesonden worden. wilt mijn
groetenisse doen aen Adriaen [illegible], Warner [illegible], Abraham.
Thomas, Symon Jacobsz, ende aen [illegible] u. L. noch [illegible]
wilt Symon seggen dat ick alsnu sijne brief [illegible]
[illegible] Indien [illegible] tijdt [illegible] soo [illegible] sal [illegible]
van Amboyna daer nae toe schrijven. Vaert wel

U. L. dienstwilligen vrient

Adam Verhult

Den eersamen seer discreten Dierck
Jorz Edwaerdz Damile
[illegible]

Schip Orangie

Bantam Ao Ditto
Van S.r Samuel Bloemaert
ende Jacop Iselbrants
uit Bantam den lesten
Ao 30 Januario 1608

8 February 1608

[illegible] van Bantam

57

Loff Godt, Den 8. februarij adi 1608 int schip
Erasmus van Rotterdam op de Reede van Bantam

[illegible] Godt [illegible] molisi naer alle groetenisse [illegible]
[illegible], (als ick u. l. belooft hebbe) [illegible] brieffkens te
schrijven, dog voor bysonders en weet niet te schrijven als
dat ick u. l. brief an Mattheus molisi [illegible] op den [illegible]
[illegible] naer Patani [illegible] gesonden met t schip oranje
[illegible] an den assistent Frans Wittert van Paulo van Caerden
[illegible] salomon [illegible], die my belooft heeft den selven wel te
bestellen met [illegible], van [illegible] en van
alle andere nieuwmaren van onse lande schrijve u. l. niet te [illegible]
want de Cornelis francen [illegible] sal u. l. alles mondelinge
verhaelen [illegible] waer op ick my refereere, wilt soo wel doen en
seggen de Vanderbroeck dat ick [illegible] adm[illegible] knecht [illegible]
[illegible] tegen de Vanderbroeck [illegible]
[illegible] voor [illegible] gaf niet [illegible] door [illegible]
[illegible] gesonden [illegible]. wilt mijn
groetenisse doen an Adriaen [illegible], Warner Hendricx, Abraham
Thomas [illegible] Jacobsz, en an [illegible] u. l. [illegible],
wilt [illegible] seggen [illegible] brief [illegible]
[illegible] Indien [illegible] / [illegible]
van Amboyna daer na toe schrijven. Vaert wel

U. L. Dienstwilligen vriendt

Adam Verhult

Eersamen, wijsen ende seer discreten
Sr. Jocas Cornelisse ende Coopmas
Int Comptoire

Bat Easanzvar.

Anetwerpen

Mijnen lesten aen ue is geweest met het Jacht Madagascar waer
mede u.e gesonden hebben een partije gelt ende [illegible] die ick hope
u.e wel voorders sult ontfangen hebben ende voor de comste vant
[illegible] Jacht goede gelegentheijt tot profijt vande comste sult [illegible]
gerecht hebben twelck mij seer lief soude sijn te verstaen het is
voordienstich dat des schepen soo onder ons [illegible] hebben [illegible]
comen hadden wij moeten het [illegible] afbreken [illegible] sij [illegible] morgen
naer [illegible] ick hoore de admirael [illegible] comende dat de [illegible]
hebben soo geinformeert sullen worden dat [illegible] ende anderen
[illegible] [illegible] remedie sal gesocht worden onder tusschen moeten
ons hebben [illegible] haer soo seer [illegible] wegen [illegible] alle moeyelijck [illegible]
haer 2 grote schepen sijn tot noch toe niet vernomen soo dat ick
hoopende u.e dit jaer geen noot was haer sal hebben twelck [illegible]

Met het schip de grote sonne hebben u.e ock een partije [illegible]
sonden [illegible] met [illegible] sal crijgen alsoo het wel sou
[illegible] comen dat sij was [illegible] niet soo haest sal connen [illegible]
als wel was noodich om tot amboyna & banda te geraecken
[illegible] dat u.e comtoir [illegible] het voor leeden Jaer niet
geprovandeert & sonder blijven de schepen gelaeden sijn hebben
het schip Erasmus daer coopman op is de heer [illegible]
mantmes apius [illegible] gelaeden 11 packen met [illegible]
[illegible] als u.e bijde [illegible] factoren [illegible]
daer [illegible] het schip noch [illegible] 250 realen [illegible]
[illegible] daer sullen geladen werden met 70 stucken damast
[illegible] de heer [illegible] hebben toegestelt soo dat ick achte het
comtoir dit jaer wel [illegible] sal blijven.

Soo [illegible] was [illegible] daer comen gelijck
ick achte [illegible] alsoo daer [illegible] ock
[illegible] partije gelt [illegible] was 50000 [illegible] die u.e niet [illegible]
ock sullen comen [illegible]

Hier is onder eenige dagen geaermeert het schip gouda waer
het het schrijven vande heeren bewinthebberen is verstaen de grote
schade die het geschiet is hunne sorge zutschye vande admirael
stom verhagen welcke door dus quaelijck gestout was door
de hetten vande noote verbroeyt ende meest schaet geborden is
waer mede wij hier bij bevinden een memorie hoe de gewo
bewinthebberen begeeren dat men alle specerijen sal laden
waer naer wij ons hebben connen reguleeren. Ick hebbe ons bevindinge
vande heeren bewinthebberen voor Banda met dit noch andere
scheepen vernomen als eenige voor particulieren. Die ick hier
mede bij sende —

Den admirael was haerder is met sijn hele vloote naer
Ternaten gaet eenen heere goede maer obtinuerden hoeft voor
Malacka niet gehert soo dat hier is seeckere staet is weder
met den vijant sulcx geen dese verscheyden die was daer
comet sal wel beter was alles geinformeert —

Soo veel den negotie aen gaet is tegenwoordich de
door dus veele jaeren oorloch doet de goede coop met de
heele mogen vercoopen gelt tegenwoordich 2½ rs. de pimienten
dan daer is noch niet sonderlinge vercocht sijn want doorden niet
den oorlog te stellen sonder hoopen dit jaer een grote schepen
ladinge sonde becomen ende dat tot redelijcken prijs
soo de Engelsen achter blijven.

Hier mede bij wij ook bevonden een extract bijs advys
dat de bewinthebberen sijn bevindende vande eistige aenslagen
die den vijant voor heeft om dese landen weder omme
te subjugeren tvolck wel wat hebbe willen senden om
het, dat mede noot sijnde te mogen becomen

Hiermede blijft den heere bevolen.

Eersame seer discrete S[ignor]s
Hendrick van Bregel ende
Cornelis Pietersz vander meer
Opperhoofden

In

Banda

ort.

Desen ontfangen by S. G. admiraal
Pauwels van caerden adij 13
maert In amboyna 1609

Laus deo Adij den 18 April Anno 1608

Eersame ende bescheiden goede vrindt Hendrijck Jansz Jongelinck
Ick laet U L weeten als dat wij den 13 november tot
Succadadana gearrivert zijn ende als soo wij om trent drije maenden
tot Succadana hier geweest hadden heeft pieter aertsz
goet gevonden om mij naer bantam te senden met den [illegible]
Lacka ende voort alle gelegentheijt van Succadana aen
den Coopman tot bantam te kennen te geven ende ben als soo den 22
februarij van Succadana gescheijden ende den [illegible] maert tot
bantam gearrivert [illegible] van ick mede een oorsake
om dat wij qualick [illegible] want den Artijckel
die U L ons mede gegeven hadde daer wij ons naer souden

wij niet willen

[illegible] ende [illegible] naer [illegible] want zij tot [illegible]
[illegible] dat [illegible] met den Artijckel niet te
doen en heeft ende dat [illegible] soo well den Coopman als alle den
Artijckel gemaeckt [illegible] mede gegeven heeft
gelijck om over zijn [illegible] te gaen ende [illegible] van
die steenen [illegible] ende [illegible] willen [illegible]
want daer well ontrent hondert [illegible] steenen ingecocht waren
door [illegible] ick daer van daen ginck van [illegible] zijn [illegible]
kennisse van steenen ende [illegible] niet veel [illegible] soo het
volck van Succadana [illegible] van de steenen die
dagelicx met [illegible] handelen want alle de steenen die tot
noch toe zijn gecocht [illegible] al door ander [illegible] gecocht want
[illegible] een [illegible] niet [illegible] hier mede wil ick U L
den Almachtigen godt bevelen groet mij [illegible] ende
voort alle de [illegible] bekende vaert well

U L goetwillighen dienaer
Albert [illegible]

Laus deo Adij 28 Nouembris Anno 1600 In Bantam

ontfangen den 14 maijo a° 1606
wt Bantam den 2 april a°
1606 van albert Rutgers

Aende eersamen Hendrick Jansz
Jongelinck ondercoopman tot
patanij

Laus deo Adij 28e Novembris Anno 1608 In Bantam

Laus deo a° 1608 den 27 april

27 April 1608

Eersame Sr Gerrit Gerritsz Gouverneur opt fort voornijde
ul belieft te weeten als den brief gesonden van den 26
dito dien is mij wel behandicht en ooch seer wel verstaen
aengaende dat ul schrijft wat in den voorgaeden stont // den
brief voor desen is geschreven en ooch wel verstaen
voort ul schrijft inden lesten brief als voor desen als
dat pieter gerdericksz hem haesten sal al wat dat
moogelijck is om naer Tampsarnore te varen maer
alsoo capiteijn Loos in Jelolo leit en pieter hem
al soo veel an gelegen heeft als mogelijck is soo ver-
staen ick dat capiteijn Loos sijn volck int bos gesloo-
is en capiteijn Loos maeckt sijn onschult maer ul sult
het breeder verstaen uit pieter sijn schrijven // voort aen-
gaende hier is die tijdinge geweest dat ons vlootie
al in Machian was waerdoor den Singadie
bereiden sijn corcor des daechs daer na af te setten
maer als het weer anders verstont soo bleef het weer
naer en seit ofte ick al naer Meleijsen trock en sten-
daer vijftijn of sestijn dagen soo moet mijn volck weerom
en haelen weder eten en soo moegt die capiteijn begeeren
waerom dat ick soo haest weerom trock // soo maeckt
hij sijn achterblijven en seit soo // hij sal daer haest te lijck coomen
voort soo heeft hij pieter tot diversche reisen den praeu
geeist om nae Tampsarnore te varen maer en heeft
hem geen gedaen en heeft telcken reisen achterblijven ge-
maeckt op capiteijn Loos omdat die hem niet en be-
voerde nae Tampsarnore te varen // voort soo heeft hij geeist
meugen den praeu te bestellen // voort op dito sijn hier ses
bij nachten gecoomen wachten met den bijneesche boot en brengen
geven bericht van ul mede waer door ick meene dat sij stil
schrijvens door gegaen sijn en hadden Jan en pieter niet nae
Jelolo gesonden en den Singadie was ooch niet sonder
dat sij hadden al inde boeijen geweest als hier stoeten
te crijgen geweest hadden maer hier en sijn geen, soo
moet ul se missen en senden met die eerste ge-
legentheit soo het goet gevonden waer

voort aengaende u l schrijft van cleeden te senden met een eerste
gelegentheit soo daer eenighe swarte ofte blauwe
verteeringe van cleeden bij u l sijn conde / u l daer ooch
wat van senden daer is hier veel vraechs naer be
naemen schaerlaeken // voort aengaende den prijs van die
fijne witte cleeden en can ick u l niet beschrijven anders
dan ick hebbe een fijn wit stuck linnen hier gecost aen
den singaedi voor 40 pas bageo het was lanck neghen
vaem en een half al sulck wilden den singaedi we
der heel garen coopen // voort als u l cleeden sent moch
soo veel doen en senden ons toe een weinich gewanden m
het waer van vleijs ofte speck en olij benaemen
die hier ooch al voort is en hebben gans geen meer om
te eeten ofte inde lampe te branden // diech franschen heeft
ons soo veel olij ghe laeten als wij tot desse tijt
toe van doen hadden maer en heeft ons ander sins gans ni
laeten hou wen soo groot als een boon aengaende cost
en hier en is somtijts gans niet te coopen al wilde
wij oock soo veel gheeven als het waerdich is soo
en hebben wij dan niet anders dan droge bageo te eeten
niet meer op dit pas dan den heere bevoolen en seer
en ghe groet met al het volck

Wessel Janssen u l dienaer
wat ick vermach

tiet Sijnerssen segghen dat hij hier coomen om wat rijs
en araeck te coopen en segghen dat hij sonder te weten daer
weer nae maelsdichen wilden coomen en wij hebben
haer soo wel met haer niemen in ons be waerim
en soo hij sonder te weten dagen met weer nae ma
[illegible]dicheit en teecken moecht u l schrijven hoe dat
ick best met haer aen legghen sal oft ick haer
in de boeyen setten sal ofte niet

Laus deo Adij 28en Novembris Anno 1608 In Bantam

18 November 1608

Laus deo Adij 18 novembris 1608 In Bantam

1 November 1608

Laus deo a[nn]o 1608 adi 5en novemb[er] int schip de Vere op de rede voor bantam

65

Eerentfeste voorsienige seer discrete // d'heren int Corte [illegible] adij [illegible] tot [illegible] // [illegible] het schip genaempt de Vere daer vijsadmirael op is Adriaen Martss[en] [illegible] coopman [illegible] den lesten Augusti ende den 2en Septemb[er] [illegible] [illegible] daer coopman op is [illegible] tot gresick [illegible] gearriveert [illegible] van banda [illegible] [illegible] met foelij ende noten // dan [illegible] daer noch [illegible] [illegible] gebleven // [illegible] [illegible] [illegible] vijsadmirael ende den raet [illegible] [illegible] te nemen [illegible] [illegible] te laden [illegible] [illegible] van [illegible] [illegible] [illegible] voor [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] te maecken [illegible] [illegible]

Den 16en Septemb[er] [illegible] int schip de Vere 16 [illegible] met [illegible] [illegible] 20 [illegible] met [illegible] [illegible] 60 [illegible] met noten [illegible] [illegible] 6[illegible] [illegible] bandanees ende [illegible] met 45 stucken [illegible] dyamanten [illegible] 24 $\frac{7}{8}$ [illegible] // int schip [illegible] 50 [illegible] foelij [illegible] 7 bhar 2 [illegible] bandanees ende 76 [illegible] met noten [illegible] 21 bhar 7 $\frac{1}{2}$ [illegible] bandanees [illegible] [illegible] [illegible] connossementen

[illegible] [illegible] [illegible] goederen [illegible] [illegible] door den vijsadmirael ende den breeden raet te laden [illegible] [illegible] [illegible] op bantam te brengen door [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] schip [illegible] [illegible] op gresick [illegible] was daer [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] door [illegible] de mouson [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] // [illegible] [illegible] van den vijsadmirael met [illegible] [illegible] [illegible] den 12en ditto van daer [illegible] ende den 25en ditto [illegible] tot bantam [illegible] gearriveert [illegible] [illegible] [illegible] van den vijsadmirael de goederen te laden int schip de [illegible] [illegible] schip bantam int schip [illegible] daer coopman [illegible] op is Abraham Matijss[en] [illegible] [illegible] 190 $\frac{1}{4}$ [illegible] 66 [illegible] [illegible] foelij [illegible] 24 bhar 15 [illegible] bandanees 232 [illegible] bandanees ende 2 bhar [illegible] [illegible] int schip bantam 22 bhar [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] connossementen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dat de goederen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

In gresick [illegible] [illegible] [illegible] voor Coopman [illegible] [illegible] van [illegible] [illegible] door ordre van den vijsadmirael ende den breeden raet [illegible] // [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] goederen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

v. Z.

U. E. sal believen te weten dat hi den geordineert op het Reys der
vere ende te vromen hoope mettet schepen tyn mij godt almachtich geleyde
spoedt tot Amsterdam te vromen van alles voorkomynge te zende
[illegible] meede synde de vlie [illegible] U. E. ander behoeringe des [illegible]
hooghe lovende U. E. dienaer altijt bereyt

Adriaen [illegible]
van Swanendyck

fo 51

Laus deo Adij 28en Novembris Anno 1608 In Bantam

18 Novembri 1608

Laus deo Adij 18en novembris 1608 In Bantam

Eerentfeste voorsienyge wijse
heer directeurs ende be-
windthebberen residerende

Tot

Amsterdam

met vrient die godt bewaert

No 4

50 -

Laus deo Adij 28 Nouembris Anno 1608 In Bantam

18 November 1608

Laus deo Adij 18 nouembris 1608 In Bantam

67

Eersaeme seer discrete Sr. ende goede vrundt V.L. schrijuen vanden 2 en 3 oct? is mij met de schepen der Veer en Ceylon wel gheworden, welcke naer dat sij hier den 3 octobris wel gearriueert waeren, den 16 deses weder vertrocken sijn naert vaderlant in comp: vande schepen Bantam, Erasmus, ende de groote Sonne, de Heere laetse alle In saluo ouercomen.

Dese wenijghe regulen sullen alleen dienen om V.L. te aduerteeren dat hier op 15 passado gearriueert is een Engels schip ghenaempt den dragon comendr van Priaman alwaer gheladen heeft 1500 baer peper sal hier voorts sijn ladinghe innemen, ondertusschen [illegible] ghelegen heeft sijn daghelijcx doende gheweest om een Jacht van 8 à 10 last te maken, waermede met den eersten derwaerts sullen comen ende daer sullen 2 Coopliedden mede gaen om daer te blijuen ligghen, d'welck ons niet voorderlijck en sal wesen, het ander schip den Hector seggen daghelijcx verwachten ende so bij tijts compt t'wijffels niet of sal derwaerts gaen, waer naer V.L. hem een weynich sal connen reguleren, hebbe ghelegentheijt can sonderlijcken niet verstaen alsoo alles seer secreet houden, dan ich soude achten gheen quantiteyt van gelt en hebben, altijt in dit schip niet, wat het andre brenght sal leeren den tijt. ende op dat V.L. hier aff soude moghen verwitticht wesen, hebbe goet geuonden dat dit Jacht den vlieghenden draeck in Succadana aenghe[illegible] hebbende In alle diligentie naer banda sal loopen waer mede V.L. ben sendende 12000 realen van 8 In 2 kisten waer aff hier mede de Cognossement ben sendende, waer mede V.L. hem sal connen behelpen tot de compste vanden E. Admirael van Caerden die ich achte met het eerste vande toecomende monson bij V.L. sal wesen die gelts ghenoech heeft om de plaetsen ginder te versien d'welck oorsake is voor desen tot niet meer en sende. [illegible] deses schrijuende arriueert hier een Jacht op de cust van Malabar van een vloot van 13 seyl ghescheyden den 10 octobris daer Admirael op is den E. Pieter Willemsz Verhoeff en Francoys Wittert Vice Admirael, die hier compt om tot Bantam te leggen soo dat ick hope met de eerste schepen sullen ouercomen d'welck godt gheue

De schilt hebbe uit het schip der Veer wel ontfangen V.L. believe voor eerst op te houden met coopen alsoo hier een goede prijs voor den Admirael Matelief is ghelaten en in Grisick oock eenighen gheschiet is

Arnoldt le pipere is hier weder verhuert voor den tijt van 2 jaeren, Godt gheue ons altsamen vrede ende ghesontheijt, waer mede desen eyndigende wil V.L. den Almoghenden Heer beuelen

Het Jacht sal V.L. believen [illegible] altijt [illegible] alsoo [illegible] nodich tot de [illegible] van Succadana [illegible]

V.L. dienstwillighe vrunt
Jacq l'Hermite de Jonghe

Den eersamen vroomen
Sr. Hendrick van bergh
Opper Coopman
in
Banda

Laus deo Adij 28 Nouembris Anno 1608 In Bantam

18 November 1608

Laus deo Adij 18 nouembris Anno 1608 In Bantam 69

Eersaeme specialen goeden vrient Sr. Hendrick van berchel naer behoorlijcke recommandatie en vrindelijcke groetenisse dient desen alleenlijck om u.l. te advijseren de male fortuijne die mij begegent is door ons en vies ad.o de welcke u.l. wel int langhe soude verhaelen, daer door mismoedicheijt sal het selue naer laeten, maer verseckert ben Jacob gaermans u.l. tselue genoechsaem verhaelt heeft, andere soude geen noot gehadt hebben, hadde ick niet tot greffich en mariage van 100 realen gecocht ende aenden viceadm.l geschoncken dan ick houde mij bij het spreeckwoort die sijn meerder gelt wijnt wijsheijt leert etc.

U.l. sal believen te ontfangen vanden brenger deses een packen Inhouden als hier onder gespecificeert staet door Jacob gaermansen gecocht Jacob vermelt in sijn brieff van 2 stucken wit satijn is abuijs wel is waer dat hij de selue van barbier vande logie gecocht heeft, dan de betalinge is niet geschiet want liet hem duncken dat het genouch was dewijle sij hem toe geschickt waeren, ende alsoo ick de selue nu meende te packen soo seijde mij den barbier aen andere vercocht te hebben om dat hij Jacob niet gehaelt hadde, dat ick er in beschaemt ben, dan om dat het gelt niet stille soude blijven liggen hebbe daer voor gecocht 4 potten heeten arack 160 ellen passament.

Ick soude u.l. een partije tinnewerck en andere waeren gesonden hebben dan daer was gansch niet te becomen soo dat ick beschaemt ben, doch hope mij als de Jioncken comen van alles te versien en met u.l. comste gansch aen niet ge=breck sal wesen — Hier mede sende u.l. eenighe brieven die hier inde logie gevonden hebbe. hier mede gaet oock eenen brieff aen dirick Janssen met een vrouw dat hem van huijs gesonden is en ons langhe inde logie heeft gelegen.

op dat u.l. is hier een sloupe gearriveert als u.l. wt hermite brieff sal mogen verstaen brengt tijdinge datter 13 schepen naer malacca sijn den adm.l heet Pieter willemsz verhoeff, en den viceadm.l is frans wittert die hier in bantam sal liggen en hermite verlossen, bittert en symon hoen sijn mede inde vloot, daer compt oock een gouverneur die is genaemt Jan de molen— alsoo bouen niet verhaelt hebbe op wat voet aengenomen ben, is te weeten (ghuldens) a 12 gl ter maent & dat ick sampte blapmerts plaetse sal besitten den welcken opperkoopman sal wesen in Succadana, dan alsoo hope hermite het te commanderen daer sal vrij geraken hope oock niet een jaer ontslagen te wesen noch isser wat nieus alsdat den Admirale heemskercke onder Jubraltar tegens een groote armade spaignaerden geslaghen heeft en die gansch geruineert en met eens van dons verloren doch den admirale is strax doot geschoten en ontrent 40 van ons volck; den Admirale is tamsterdams

N

gebalsemt en begraven met sulcken magnificentie al waert syn Exc. mitgaders meerder staet moeste begraven worden. want over de 400 persoons met koumanties gingen mede syn begraeffenisse over de 500 gul. groot heeft die de staten en bewindthebbers bekostigen gedaen —

de roode steenkens als u.e. wel weet hebbe Jacob verbest en verliese daer op 25 realen. de witte hebbe Jan francen vercocht en daer op verloren 40 real. want daer 2 gelaesen onder waeren te weten die u.e. van Jaques de molder gehadt en geslepen was hadde die oprecht geweest soude hier wel 60 reals gegolden hebben, want was 2 caraet swaer — Ich bidde u.e. vrindelycken so u.e. den turquois van dirick Janssen cont wederom becomen den selven te coopen en wat u.e. daer voor geeft sal tot allen dancke betaelen. u.e. moeste dirick Janssen en ander woorden seggen dat haer van alle soude vers hebben dan is myn te hebben becomen alse sullen mogen hier by het gewin u.e. gesonden wort t'welck altemael stuckx en lappen syn —

Hier mede wil desen eyndigen alsoo wat veele te doen is en den tyt niet lanc wil lyden om u.e. alles met breede te schryven. doch bidde myn vrindelycke groetenisse te doen aen van voort dirick Janssen en alle de goede vrinden t'welck te langhe soude vallen om alle te noemen. als mede oraedode clong en syn wyve en de kinders. ich soude eenige kleeden aen haerlieden senden dan alsoo noch nieu ben. moet wat patientie hebben tot dat beter bekent ben —

Jacop ysbrantsen en Cornelis Jacobsen met samuele bloemert doen alle goede hulleken aldaer by u.e. seer groeten. met gaetse datum als voren

u.e. dienstwillighe vrient
Arnolt de pippere

In een pacquet.

4 ellen swart fluweel ... ƒ 3 —
7 ellen root fluweel ... ƒ 7 —
5 ellen blau fluweel ... ƒ 5
½ lb swart satyn ... ƒ 8.
1 stuck gestreept ... ƒ 10.
1 stuck blau armosyn ... ƒ 2.
voor knoopen ... ƒ 8.
voor nayside ... ƒ 3.
voor gaesselit en swart ƒ 1½
160 ellen passement ... ƒ 6.
53½
2 carpetten costen ... ƒ 2½ hangende mede conyt
4 potten mostaert ... ƒ 10.
somme ƒ 66 real.

de bringer is albert harmensen bidde hem wat behulpelyck te wesen

Laus deo Adij 28e Novembris Anno 1608 In Bantam

Ick hadde U.L. vergeett in mijnen brieff
van 4 potten arack die U.L. met het Jacht
wert sendende, het naert sluijten van dese fijn
wederom aen lant gebrocht door dien het
selve met heel romme schuitjes met noch
meer ander goet als U.L. van de schippers
sal mogen verstaen soo hier dan enige ander schepe
[illegible] sal maken ick van alles besien sal te worden
want dit Jacht is te cleijn. Arnolt le Sipper

N

gebalsemt ende begraven met sulcken magnificentie al waert syn Exc. mitgaders meerder staet moeste begraven worden. want over de 400 persoonen mede commandeer ginghen. meens syn begraeffenisse over de 50 V gul. gecost heeft die de staten ende selbmt hebbers bekostigen hebben —

de roode steenkens als u.l. wel weet hebbe Jacob verbeest ende verliest daer op 25 rialen. de witte hebbe Jan francen vercocht ende daer op verloren 40 rial. want daer sa gelaesen onder waeren te weten die u.l. van Jaquue de molenaer hadde ende geslepen was hadde die oprecht geweest soude hier wel 60 rialen gegolden hebben, want was 2 caraet swaer — Ich bidde u.l. vriendelycken hoe wel den turquois van dirick Janssen cont wederom becomen den selven te coopen ende wat u.l. daer voor geeft sal tot allen dancke betalen. u.l. moecht dirick Janssen van ander woorden seggen dat haer van alles soude versien hebben dan is myn te seer becomen als sullen mogen hier by het geene u.l. gesonden wort t welck altemael stucken ende lappen syn —

Hier mede wil desen eyndigen alsoo wat veele te doen is ende den tyt niet lanc wil lyden om u.l. alles int breede te schryven. doch bidde myn vriendelycke groetenisse te doen aen van voort dirick Janssen ende alle de goede vrienden t welcke te langhe soude vallen om alle te noemen. als mede Aracbade Clong ende syn wyf ende de kinderen. ich soude eenighe kleeden aen haerlieden senden dan alsoo noch nieu ben moet wat patientie hebben tot dat beter bekent ben —

Jacob ysbrantsen ende Cornelis Jacobsen mede samuel bloemaert doen alle goede kullekens aldaer by u.l. sende seer groeten. met haeste datum als boven

U.L. dienstwillighe vrient
Arnolt de pippere

In den packen.

4 ellen swart fluweele	lb	3 —
7 ellen root fluweele	lb	7 —
5 ellen blau fluweele	lb	5
½ stuck swart satyn	lb	8.
1 stuck gestreept	lb	10.
1 stuck blau armosyn	lb	2.
voor knoopen	lb	8.
voor naysyde	lb	3.
voor gaeren wit ende swart	lb	1 ½
160 ellen passement	lb	6.
		53 ½
2 carpetten costen	lb	2 ½ gaen daer mede conijt
4 potten met tarak	lb	10

somme lb 66 Rialen

de bringer is albert garmentsen bidde hem wat behulpelyck

Laus deo Adij 28e Novembris Anno 1600 In Bantam

E. n n

Eersamen ende discreten
Sr Hendrick van Berghe
opperecoopman

In
Banda

Per schipper Allert
Zeemanshoop die Godt bewaert

Laus deo Adij 28 Novembris Anno 1608 In Bantam

28 November 1608

75

24 November 1608

Laus Deo September

73

Naer hertelycke gebiedingen dient desen om u Sr Michiel
Koppen u gesontheyt mitsgaders u huysvrouwe ende kinderen wens
my van herten liet voor myn persoon dancke godt voor syne
Genade voorder sall u weeten dat ick myn huysvrouwe ende
[illegible] hondert achten veertich gull all waer u gelt mede
In gecredeert is alsoo dat myne huysvrouwe is u betaelen sall
hondert en tweeen veertich gulden welcke vande vande sestich gull
de somme syn die u my mede gedaen heeft opde derdepart
wynst welcke derdepart wynst u aen myn huysvrouwe mach
betaelen de oorsaecke waeromme ick u dat gelt te huys
sende is dat ick gedeputeert ben op dat Casteel van Amboi
nae dat ick de selve niet op eten ofte drincken en kan ende
de maal. Ick groet dat dese sobre Commissie is van ons
hebbe oock [illegible] van achten nyet hoger konnen uyt
doen alse 5 gul. ofte voor en Royall twee schillingen sult ben
begeerende als u soo niet nodich waere dat u sall so valle
doen will en gaen mit myne huysvrouwe mit Aertien Eyndrick
aen myn neve de bewinthebbers en helen dat gelt want
ick sulcx aen haer luiden geschreven hebbe oock bidde ick u
vrientelyck oft dyt gebeurden dat ick wille godt nyet hoopen
will dat myne huysvrouwe afflyvich was geworden dat
u will om godts wille soo vele doen en lichten dit gelt-
ende betaelen daermede wat wy schuldich syn en de reste
op rente doen, tot proffyte van myne arme kindt sulcx
kan u na myn uyterste vermogen te vorderen sulcx sy my
alle tyts willich en bereyt syende bedancke u dat u my
soo vele troe betrout heeft ende voorde goede recommandatie
aen deese Coplieden welcke my dick wils aen recommandert
wyns ofte ten minste goede gunst geproxiteert heeft. wensche
u mitsgaders u huysvrouwe ende kinderen veele duysent goede
nachte met grooter haest tot bantam den 29 november
Anno 1608 — Onder stont [illegible] voor grotius
[illegible] Dienstwillige [illegible]

28 November 1600

Laus deo Adÿ 28e Novembris Anno 1600 In Bantam

Copia vande [illegible]
der [illegible]
[illegible]

No 36

Laus deo Adij 28e Nouembris Anno 1600 In Bantam

28 November 1600

75

Eersaeme gunstighe Cousyn Sr Aernoldt de laet U.L. gesontheyt t'sampt alle de goede vrinden ben altyt verhopende, myns ghoons dancke dancke den lieuen Godt, In mynen voorgaenden vanden 14 ditto met Jacob gaermans ende noch eenen vanden 15 ditto met Sybrant Corneliszen beyde vaerende opt schip Celon hebbe U.L. myne ghelegentheyt van alles gheduiseert, met ooch t'geend met haerlieden ghesonden hebbe, ondertusschen is hier gearriueert een saloupe vande Admirael Pieter Willemszen die met syn Armade naer malacca is vertrocken, waer mede verstaen hebbe dat den Vice Adl. hier sal comen om te succederen inde plaetse van Sr l'hermite, waer inne my grootelycke verbleyt hebbe want hope mi met een Jaer verlost te worden want ben niet langer verbonden als den tyt van Sr l'hermite sindert is hier noch gearriueert het schip Gouda comende van Petany ende Joor, ende alsoo verstaen hebbe vanden Oppercoopman dirick Leuertszen dat hy my U.L. brieff mede ghebroecht hadde hebbe niet comen naerlaet U.L. met den seluen wederom dese luttele woorden te schryuen ende hier in te verhaelen t'geend U.L. met de bouen sr persoonen ghesonden hebbe te weeten met Sybrant Corneliszen een cleyn dooken daer in wesende 43 R. wegende 26½ den seluen heeft noch een hantschrift die buyten den brieff is van 32 reglen van sij In bouen sr kist ghin is noch 6 steens besaren porco inden brieff die Jacob gaermans heeft is een obligatie van 400 gul die den voorschr Jacob my schuldich is voor diuerse goeders hem alhier vercocht, noch heeft den seluen Jacob een Smeeszes doos met peerls gheborduert voor niclt Waechtmans ende mt scheeps bouck vant schip der veer ben credit 289 gul 12 st. als U.L. in myns voorighe verhaelt hebbe ooch soo machs U.L. van myns diende gagis ontfangen 1000 guldens ende t'selue tot mynen proffyte employeren als Ick met lieff ouercome sullen t'selue met malcanderen wel maken, niet sonderlycx meer te schryuen hebbende beuele U.den Almoghende Heere en weest van harten met alle de goede vrinden seer gegroet mit groote gaedschap,

U.L. dienstwillighe Cousyn
Aernoldt le Hippre

Den Eersaemen ende vroom
Sr Arenoldt de Laet
Coopman tot
Amsterdam

Met vrindt die Godt
bewaere

N° 34

4 october ao 17
ontfangen

1 December 1608

Laus deo Ady 9mo Decembris 1608 Jn Bantam

81

[illegible]

Copie — Eerentfeste wyse voorsienige seer discrete heeren —

77

28 November 1608

Tzedert het vertreck vande scheepen van hier hebben tydinge becommen dat het schip de groote Sonne in see heel leck geworden is waer door bijde den Vice Admirael ende den breeden raet goet gevonden is het selve wederom herwaerts te laeten comen om hier te lossen ende voorts int landt te gebruycken — alsoot nu niet overgevoert en sal connen werden dwelck seer qualyck compt alsoo de selve ladinge apparentelyck en haer sall versmachtet sijn waerdoor de waren van Enden geladen gansch bedorven ende het stoff sullen gebroken. Waer het schip Gelderlandt nu hier sonder metter haest sijn ladinghe comen hebben ende dit haer streckende dan wij en hebben dese tot noch toe niet aff vernomen. Soo dat niet en twijffele oft sij wederom naer Ternata oft Amboina gevoeren —

Dewijl de scheepen onder Bantam liggen en wachten om alle ordre int schip de groote Sonne te stellen dat verandert vant volck als anderssins is hier gearriveert het schip Gouda comende van Patania ende Johor meest volladen met peper het welcke wij in aller dilligentie hebben herwaerts gesonden ende om aldaer tgene hem sonde gebreecken van sijne ladinge alsoock van victualie vant schip de groote Sonne overtenemen ende met de andere scheepen te mogen zeylen dwelcke wel noch sij sall aengesien oock om het oudt schip is Godt de heere wilse alsamen behouden reyse verleenen ende met lieff int vaderlant laeten coomen —

Op den 18 deser is hier gearriveert een kleyn jachten offte Caloupe by den heer Admirael Verhoeff herwaerts gedespacheert van de custe van Malabaer waermede heel geerne verstaen hebbe sijn voorspoedich arrivement aldaer schrijft van sinne wel recht naer Mallacca te loopen als uwe E. bijde Coppye vanden meedegaende brieff sullen connen sien waervan het voors. jacht volgen sijn ordre op 19 deser wedercommende derwaerts hebben gedespacheert daer by adviserende tgene hier in dese quartieren was passeert ende om hem daer naer te mogen reguleeren nae die tydinge die ons Gouda brengt is Mallacca seer gefortificeert ende de victualie seer goeden coop maer daer is weynich volck binnen soo dat ick vreese aengesien de onse wederom een stercke vloote scheepen op zeeren hebben sy lucht ende weynich sullen verrichten ten waere metter haest met alle gewelt aengetaest wierden waer toe de soldaeten die inde vloote sijn wel sullen te passe comen. Spaense haer meest gebrecken sall is cruyt ende loot alsoo ick verstaen daer aff niet beter als de vloote vanden Admirael Matelieff sijn —

Twelck veel swaricheyt in brengen sall principalijck soo de
belegh wat lange duert wij sullen met Honger tot Godt sue
als sy vechten aengeslagen hoochtijt ende hooch nodich is dat de Com̄
eenen vaste plaetse hebbe om daer een Magasijn ende de stapel
vande negotie te maecken want op alle deese plaetsen van-
Indien haer ooch hier te Bantam geweert worden den Wel ende
onder Malckanderen naer de doot vanden Gouverneur werden
omme den questie gebracht hebben ooch eensdeels tegen den Comi
nck Soo dat veele vande principaelste opgesetten hebben soo
den Coninck haer niet naer haeren lust en tracteert te strecken
en soo het landt te ruineren gae hebben haer wel laeten ont
vallen dat wij luyden oock niet vrij en souden wesen aengesien
met haere sterckte de straffe niet souden connen ontgaen Ick
ben op mijn hoede ende als eer opt uyt souden willen attenteren
sullen et haeckende om bijten vinden als mogelijck wel maecken
dan hebbe achte geen noot en sal doen ende dat het meede-
vitgisselte en sijn van eenige quaetwilligen en sijn Ick houde
mij enderen tusschen onpartijdich sonder mij int minste eenich
mede te moeyen alsoo ons de saecke niet aengaet soo lange
Ons met vreeden laeten —

Met uwe schrijven vanden 25 November 1602 met het Jacht
ontfangen hebben sien wel verstaen tgene uwe E sijn advis over de
wegneminge vande Engelsche vrybuyter uyt de Chinise joncke
genomen hier en is geen middel om dat opde Chinese te verhalen
alsoo het geen forme van recht en is ende gewelt mogen gebruycken
tee maecke te leyden dat selve stilick bewaren haer niet en sijn
ende de Borgen niet veranderet geslechtet en hebben als dat de
Syde uyt China souden gebracht werden ende alleenlijck de per-
soonen geabonneert naer de rijs vande see (voor soo veel als
het beloopt datse op de hant ontfangen hadden) loopt tot laste
vande voorseyden bewinthebberen soo dat wij niet gerechticht en sijn
yets daer op te pretenderen gelijck uwe E door Ed. kan wille
te geschrijver brenden sullen hebben connen verstaen den welcken
ongetwijffelt als eenige pretentie op de Chinesen gehadt hadde
voor desen eenige dilligentie souden hebben gedaen Soo dat
van deser syden daer daff niet te verwachten en is —

Sende mede by uwe E ordonnantie de facture ende cognossemente
van Dammuck Blomaert vande goederen met haer naer Succadana
gesonden en een Commissiebrief van 1200 R8 met het Jacht
naer Banda gesonden ooch een recepisse van Steven Doensz
van 1056 Realen hem alhier getelt tot betalinge vande waere
te Jonckens waer off hy uwe E rekeninge doen sal —

Laus deo ady 1mo Decembris 1608 Jn Bantam

[illegible]

Angaende tgene uw E. my adviseerende vanden Benjuyn Ende datmen hier eenige quantiteyt sonde sien te coopen hebbe wel gestaen hoe ick wiste datter eenige was maer is geen quantiteyt noch oock geen seer groote claerheyt oock hebbe hier geen wercken om den selven te drogen oft nae behooren te beneficieren dan sal altyt myn beste doen om eenige te crygen om tot een monster over te seynden —

Wat de Johor ende Patania passeert sullen uw E byde medegaende brieven connen sien Johor is in goeden staet geweest dan — hoop met de compste van onse schepen alles sal beteren —

Jck hebbe gelyck verstaen dat de vice Admirael Wittert by uw E gedisponeert is hier te Bantam te blyven doo[r] hy dit hier comptoir sal hem alles volgende uw E ordre ordonneren hoe wel my wel dunckt dat hy sonde dat myn bestemde tyt mochte vuytdienen alsoomen alle de werelt qualyck dan [illegible] stoppen [illegible] sal in alles de ordre vanden Admirael volgende opde plaetse behoordemen ten minsten 4 oft 5 jaeren naer den anderen te liggen anders lyden uw E. niet weynich schade want eenmen wel de kennisse vande kleeden ende anderssints heeft ende de Compa best soude mogen gedient worden. by de drie jaeren omme di al soo swaer valt hem voor sulcken tyt te schicken behoorende ander cooplieden te wesen die suffisant waeren om in des coopmans plaetse te treden. soo en sonde sonderlinge geen fauten ge geschieden met het fact ofte [illegible] van Jauwels van Ouwerkerck om hier byden voorsz vice Admirael te liggen sal hem soo veel mogelyck weet in alles instrueren ende gebruycken op dat de Compa hier naermaels te beteren dienst van hem mach trecken —

Het Schip Eendracht is meest reet hope binnen 3 ofte 4 dagen sal connen strecken het timmeren heeft langer aengeloopen als wel meenden ende was wel voor deesen strecken —

Met het schip Gouda hebbe ontfangen 2000 [illegible] van achten door Abraham vanden Broucke in Johor daer inne gescheept volgende de ordre vanden heer Admirael Matelieff de helfte was meest besteet soo datter niet by het Comptoir en blyft als de cleetgelt hem van hier gesonden die al meest hoocht waren uyt het comptoir van Patania is niet gelicht aengesien dit jaer veel gehandelt hebbe ende alle mede gelt van doen sullen hebben om de schuyde die toecomende jaer verwachten te betaelen —

Hiermede

Oversulcks wyse voorsichtige seer discrete heeren blyft Gode bevolen Geschreven in Bantam den 28 Novembris 1608 —

Ende was onderteekent Ul. dienstwilligen dienaer

Jacq l'Hermite de Jonge —

Beritcom

Verhaeghe Phlippe de Jonge

den 20 novembre

1600

1 December 1608

Laus Deo Ady 1.mo Decembris 1608 In Bantam

Eersame discrete S.r V. L. schryven van 11 September en 12 october met het schip den [illegible] ende de Jonckeyn door Steven [illegible] gebracht sijn mij wel geworden waerbij wel verstaen hebbe V. L. daer geordonneert te blyven, als ooc tgene V. L. is vuytbedelt [illegible] bij V. L. met [illegible] Willem Jansen coopman en schipper vant schip de Admirael gesonden 10000 realen van achten ende 400 [illegible] en gesonden 10845 catty [illegible] volgende de cognosement [illegible] als ooc 200 plancken, welck V. L. altsamen sal ontfangen [illegible] tot profyt ende welvaert van de Comp.a [illegible] die V. L. is vuytbedelt [illegible] voor dese tyt met [illegible] verlaten goulong [illegible] Cassa [illegible] met [illegible] daerop dat V. L. altyt geit soude hebben te vercoopen [illegible] V. L. met [illegible] bij de groote somme van [illegible] rode en witte cassa en [illegible] cassa [illegible] als ooc van [illegible] partye plancken van het hout [illegible] gesandt worden want alle plancken soo lange [illegible] comen [illegible] als [illegible] soo V. L. [illegible] gebruyckt [illegible] tot de schepen altyt [illegible] te passe comen [illegible] stade dat V. L. soude mogen van doen hebben sal V. L. [illegible] dit schip comen lossen alsoo hoopwerck voor ballast [illegible] hebben comen [illegible]

dan is bij het schip 4000 realen van achten [illegible] te laden met [illegible] hebbe [illegible] Vice-admirael verstaen [illegible] dit jaer seer abondant [illegible] waerover [illegible] hebben [illegible] te den tyden, V. L. sal [illegible] alle diligentie te doen dat het [illegible] alleen [illegible] maer getrachten [illegible] ende soo V. L. de 10000 realen soude mogen van doen hebben [illegible] andere dingen t'employeren, soo can V. L. [illegible] schipper [illegible] betalen ofte restitueren [illegible] tot behoeve van syn schip soude mogen verschoten worden ende ofte [illegible] soo veel tyt [illegible] soude te becomen [illegible] als van noode hadde [illegible] betalen [illegible] dat daer [illegible] soude becomen [illegible] met [illegible] getrachten [illegible] dat bij tyts [illegible] geraeckte [illegible] sal V. L. [illegible] alle behoorlycke diligentie [illegible] te doen.

Aengaende tgene V. L. schryft vant gelt [illegible] soude daerop te [illegible] dat het [illegible] alleen gevallen [illegible] te voegen [illegible] geraden vinden dat V. L. den heer admirael [illegible] alle [illegible] int largo van [illegible] plaetse [illegible] bij [illegible] tgene daer jaerlycks soude comen [illegible] als ooc ingecocht worden met alle andere particulariteyten tot desen propoost [illegible] dat de heer admirael

costen de 6 ƒ 10 st. thondert pont hollants

Tgunde die Compste vande Molucquen alleen geordonneert op datt
Comptoir naer gestelt, alsoo gijl. 't advijs sullen daer
geschickt hebben.

Aengaende de Sijden die U. E. versocht sijt vande Chineesen
te coopen, moet wel gelet worden dese die vande beste sorteringe
sij, want de geene voor desen gecocht is gansch bijeenhebbende
[illegible] bevonden hebben met [illegible] in 26 balen [illegible]
[illegible] vast [illegible] gecocht, [illegible] U. E. [illegible]
[illegible] memorie [illegible] de Heeren bevonden hebben sijn [illegible]
opt stuck vande Sijden daer naer U. E. [illegible] sal weten
te schicken.

Den Incoop vant garen sijn de Heeren [illegible] hebben
wedercommen recommanderende, daer alsoo [illegible] alle Jaer
[illegible] offte 300 balen [illegible] souden wel vercocht worden, [illegible]
halven sal U. E. believen wedercommen alle [illegible] te coopen datt
gevoechlijck sal connen becommen, [illegible]
datt [illegible] weder [illegible] handel [illegible] geforceert [illegible] wil
sijn [illegible] Javanen [illegible] datmen quantiteyt [illegible]
[illegible] kondt op hooger prijs houden [illegible]
vant garen met [illegible]

Aengaende de cleeden die de Commandeur [illegible] gehandelt [illegible]
sijn ende wedercommen gelost, [illegible] te [illegible]
wedercommen laden, [illegible]
Ditt Jaer [illegible] Madurae coopl. tot naerder advijs [illegible]
[illegible] Molucquen.

Den [illegible] teghenwoordeghe [illegible] staet door [illegible]
[illegible] alle [illegible] den peper
gelt ontrent 2½ realen sack [illegible] de 4 [illegible] daer
becommen voor 4 Realen picol, [illegible] beter coop als [illegible]
[illegible] soo vele [illegible] alsoo [illegible]
betaelen moeten, den peper die van Jambe compt [illegible] ordinarie
[illegible] door den [illegible] loop
datt [illegible] prijs [illegible] U. E. sal daer [illegible] op
believen te letten.

[illegible] Jacht geaerriveert vande Cust
van Malabar voor den admirael [illegible] geraden
[illegible] tijdinghe [illegible] datt [illegible] 12 [illegible]
[illegible] ontrent 2000 [illegible]
te coopen naer Malacca [illegible]
[illegible] U. E. [illegible]
[illegible]

P. Li: de [illegible]
Jacq. l'Hermite de Jonge

[illegible] Jaer
naer [illegible]

Den eersamen seer discreten Sr
Cornelis Pietersz vander meer
Coopman ter Goes (?)

Met het Schip Eendracht datt
Godt bewaere

Sr. Adriaen Wouters
1 Decembre 1608

Laus deo Ady 9mo Decembris 1608 In Bantam —

Eersaeme voorsienige seer discrete Sre voor desen en hebbe niet
cort geschreven par faulte van ocasie, ende dese teghenwoordighe sullen
sullen alleen dienen om V: L te adviseren datt mette brenger deses Sr
Willem Jansz coopman ende schipper opt schip d'Eendracht heb
gescheept 42 packen met verscheyden sorteringhen van lynwaet en
mitsgaders een kiste met damast ende armosynen, 12 [illegible]
Sampsule ende 10 sacken peper, alles volgende de facture hierin gestelt
staende, het syn meest halfsyne cleeden, ende alsoo hier seer beclaecht
syn met polings offte potas ende andere dierghelycke slechte goeden
soude V: L [illegible] mett dit schip en partye toegesonden hebben, dan
het is gelaten om datt het soo veel te meer syn soude comen laden
alsoo men [illegible] [illegible] [illegible] ende [illegible] [illegible] wel [illegible]
Ick hope voortaen de cleeden dair wat [illegible] [illegible] sullen haer
[illegible] te wenschen waren want hier noch teghenwoordich [illegible]
800 fardeelen [illegible] hebben waeraf [illegible] [illegible] sullen
comen vertuylt worden alsoo meest goederen syn die [illegible] [illegible]
dienstich syn, Amboyna ende Banda trecken weynich ende meest
met gelt datmen daer handelt, Soo datt [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ick [illegible] [illegible] goede cleeden ende man
sullen gebruycken, die door langhe liggen [illegible] [illegible] sullen
bederven, [illegible] de groote somme [illegible] sal V: L van
dese partye providere, ende ick soude [illegible] [illegible] [illegible]
tot vercoopen coude gebruycken de handt [illegible] [illegible] [illegible]
te wachten vande slechte sorteringhen, want de [illegible] syn
altyt handtgelt weert ende comen op prys gehouden [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] jaerlycks soo veel
laeten comen, alsmen ten naesten by op alle plaetsen van Indien sal
comen vertieren, waerop V: L [illegible] sal believen te letten
want het my uytermaeten leet is de goederen soo men [illegible] [illegible]
sonder [illegible] te comen [illegible]
Ick ben V: L [illegible] oock [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] van verscheyden collueren [illegible] ende [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] 28 [illegible] van achten [illegible] V: L [illegible]
ontboden [illegible] tot cleederen [illegible] schipper [illegible] hebbe [illegible]
comen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sulcke weynich te crygen [illegible] ende [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] op datt V: L [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
oock [illegible] 21 [illegible] blau [illegible] [illegible]
[illegible] gecocht hadde costen [illegible] 8 realen van 8 [illegible] stuck [illegible]
met het [illegible] 44 [illegible] waeraf het comptoir aldaer [illegible]
gemaeckt hebbe. V: L: believe oock soo [illegible]
Wy verwonderen ons seer datt V: L: off yemant anders [illegible] [illegible]
[illegible] watt cleeden [illegible] het schip [illegible] [illegible]
syn alsoo [illegible] 23 packen met slechte sorteringhen

int voorleden jaer hebbe ghesocht gelyck beyde factoren van alhier hebbe admiraele daer bij schenden of verkrencken / laten mij [illegible] tadverteeren wat [illegible] gepasseert is / [illegible] datte [illegible] batten [illegible] wat hebbe voorder [illegible] alles gepasseert bij [illegible] heer admirael [illegible] by faulte [illegible] [illegible] mij [illegible] [illegible] heer bevelen [illegible] bewaren [illegible] gesontheyt ende voorspoet [illegible] salicheyt

U E: dienstwillighe [illegible]

Jaques l'Hermite de Jonghe

Laus Deo Ady 19 novemb 1608 In Bantam

85

Manafften voorsienighen ende
seer discreten. Fredrick
Woutersen Capiteyn ende
Opperkoopman opt fort van
Oraigne In
Ternaten

met t'Schip d'eendracht
dat Godt bewaere.

Primo dec. ... [illegible] Brantom
...om 1609 [illegible]
Ad 13 mayo [illegible]

X

19 november 1608
en 29 dec 1608

Laus Deo Ady 19 novemb[e]r 1608 In Bantam

85

Eerentfeste manhafte wijse voorsinnighe heer directeur
Heere

Uwer E schrijvens vanden 18 october voor Cochin geschreven is mij bij het Jacht
wel geworden waer bij het Succes van uwer E vloote, tot dier tijt toe wel
hebbe verstaen. als oock uwe E. voornemen met de vloote naer malacca
te loopen. hoopende uwe E. beter geluck ende Succes daer sall
hebben als wijlen met de vloote vanden admirael Matelieff
gehadt hebben. waer toe ick de heere bidde sijn godde[lijcke] seghen tel.
uwe E. sullen door
brieven vernemen.
de loopende [illegible] allo gelegentheijt vande voors. Stadt als
oock wat aldaer bijden Admirael Matelieff is uytgerecht voor —
[illegible] wel hebben verstaen. als oock het tgene denselven in China
is gerencontreert. Waer aen mij disaengaende refereere hier mede
den uwe E. seijnende een packet brieven mij door de voors. admirael
hier gelaeten om uwe E. ofte de gemene die hier eerst vant
vaderlandt souden mogen comen te behandigen waer bij (soo als ick achte)
uwe E. sijn wedervaeren in China. oock sullen connen verstaen
hoe dat op [illegible] Januario passado van hier vertrocken meest geladen
met peper. ende te vooren sijn vande selve vloote oock vertrocken
de Schepen Amsterdam ende Witte Leeuw. meest met peper.
ende de Swarte Leeuw ende Provintie met nagelen ende foelie
ende vande vloote vanden admirael Steven verhagen het Jacht
Middelburch met nooten ende foelie geladen. welcke ick verhoope
voor desen al int vaderlandt sullen sijn gearriveert. het Schip
Mauritius is gesonden naer Antipera. om aldaer te laden de goederen
vande genomen Caracque St. Antonio bijden admirael Warwyck
in Patania verovert. vande welcke alle de goederen aen landt
gebrocht sijn. op een Eylandeken met vierre van Antipera gelegen
alwaer een Jacht getimmert hebben. waer mede hier het advijs
vant voors. gebrochten, over 3 daegen sijn van hier oock vertrocken
vande voors. vloote vanden admirael Matelieff de Schepen
Erasmus ende de groote Sonne. d'een met nagelen ende d'ander
met peper geladen soo datter nu vande voors. vloote geen
Schepen int landt en blijven als de cleijne Sonne die hier
binnens landts sal moeten gebruijckt worden. alsoo niet bequaem
is om over te vaeren. de Compaignie vande voors. schepen
sijn hier oock vertrocken vande vloote vanden ad. Paulus van
Caerden, de Schepen [illegible] Bantam ende Ceylon
alle [illegible] eerlijck geladen. Soo datter vande 8 schepen
bijden voors. admirael van Caerden uytgebrocht niet meer als
2 Schepen overschieten. die noch te laden sijn te [illegible]
[illegible] ende Patania. de resterende 3 Schepen sijn ver
ongeluckt als namentl. de Middelburch in Mossambique ende

Spaengiaerden met Tsima ende Molucquid, naer het innemen van Makian
als u.E. breeder bij de medegaende Copijen vande brieven door
den ad.l van Caerden aen mij geschreven sal connen sien. voorsz.
Zijn noch hier int landt boven de 2 voornoemde schepen
't schip Gouda ende Gelderlandt, waer aff het eerste den [illegible]
April voorleden van hier gesonden is naer Johor ende Patania
om aldaer meest 't het Capitaele, t'welck daer (naer ons duncken)
onseeckere laet te liggen, ende eenige Catoene lijnwaeten in
de peraeuwen te laeten. t'welck hier dagelijcx sijn verwachtende. Het
schip Gelderlandt was beneffens hier ad.l van Caerden geordonneert
op Gresse ende hier te laeden, ende is in Comp.a vant schip
Bantam ende de cleyne schepen van Ternate gesonden, dan
alsoo wat laet opt Jaer was heeft Bantam alleen de eerste
bekomen, ende de andere hebben hier noch niet vernoomen
achte wederommen naer Ternate sullen sijn geloopen alsoo boven
den hoeck van Celebes niet hebben connen geraecken

Den heer admirael van Caerden is selffs in Ternate gebleven op datt
't alles goede ordre mochte gestelt worden, sal tegen den maent van
Meert met t'gene daer soude mogen bekomen hebben loopen naer
Amboyna ende Banda. alwaer ick achte reeckel de ladinge
voor de 3 schepen te weten Banda, Gelderlandt ende Patania
sal connen bekomen, ende op dat het fort van Makian ende
Ternate niet van schepen en souden [illegible] provideert tot beyden
naert vertreck vanden admirael. soo doen alle diligentie
om het schip Eendracht toe te maecken, om t'selve
met rijs ende arack derwaerts te senden. den welcken in
Grisse oft te Macassar sal aenhaelen, welck schip daer
sal moeten blijven met het schip Delft [illegible] ende
Jager tot de compste vande nieuwe schepen, alsoo de forten
altijt met eenige Jachten ende schepen moeten versien sijn
ende dies om van andere plaetsen de nootdruft te haelen, als
oock omt geweldt vanden viandt dat uijtte Manilles ter zee
soude mogen comen te wederstaen. De Spaengiaerden hebben
Ternate ende Tidore geweldich versterckt, ende hebben alleen
gecommandeert 800 oft 900 soldaten op, ende crijgen alles watse
vannoode hebben vande Manilles. soo dat ick vrese qualijck
daer uijt te crijgen sullen sijn, ten waere hierbinnen de victualie
conde benomen werden, waer toe eenige Galeyen oft [illegible]
seer dienstich souden wesen, alsoomen de schepen aldaer tot
sijnen wille niet can gebruijcken. soo u.E. eenige
[illegible] waer inne ongevallen desselve tot schepen te
bewaeren. Ick en weet niet off de heer admirael van
van Caerden eenige plaetsen soo wel verlaeten dattet niet
weder te gaen omsien naer en sal. want indien het
schip Gouda hier ongelaeden compt, ende dat het den Jaer

met de Jonke comen overgaen sall oock derwaerts eenmael op dattet
nimmer geen scheepen en gebrecken, om de forten te versien ende
ander ladingen dueller soude mogen vallen mede tet nemen

87

Het Casteel van amboyno heeft sonderlinges geens eal [illegible]
soo langen weylen in Ternate sijn ten waere van [illegible]
quamen. daer toe noch weynich apparentie sinde. Dit
Eylandt sal metter tijt veel nagelen voortbringen daer als
het voorleden jaer niet veel min als 1000 baren becomen
doch was enckel groot gewas. dit jaer salder over de 200
baren niet vallen, overmidts enckel een gewas is. Den
Gouverneur Frederick de Houtman is daer noch voor een jaer
gebleven ende soude wonder geerne verlost sijn. d welck
gelijck den admirael van Caerden oock belooft heeft, segget
in selder maniren langer en sal blijven. waer op niet
en weynich sulx bevonden te letten, de Coopluyden
die daer leggen sijn noch alle verbonden. overmidts
eenigen vande selve door den admirael Matelieff ende
andere door den admirael van Caerden daer sijn gelaeten

In Banda achte dit jaer wel 2 groote scheeps ladingen
sullen vallen ende soo de Engelschen niet ende weynich sijn
mogelijck mede, Ick hebbe gistren van hier een Jacht
derwaerts gedepescheert om heilvaerdich te [illegible]
de compste van een Engelsch Schip genaemt de Dragon
het welck hier een spina heeft laeten maecken, om met
eenige Coopluyden derwaerts te schicken, om de ladingen
tot het Schip den Hector dat naer Cambaja gegaen is
ende dagelijcks hier sijn verwachtende te procureren.
dit Schip heeft hier ende ladinge gebracht en Priaman
outrent 1600 baren peper [illegible]
hier laden / het voorsz Jacht sal onderwegen de Succadana
aenloopen om aldaer eenich volck op te setten dat daer
van wegen de Compie aengenomen sijn te liggen, alwaer ick
hoope dat eenige goede partijen diamanten sullen connen
becomen

Dit Comptoir de Banda es qual geprovideert van gelt
alsoo dit jaer veel meer folie becomen hebben als wel
gerekent hadden, alsoo de selve 3100 [illegible] gehad
hebben, waer over met het voorsz Jacht 12000 Realen
derwaerts senden, om voor de Compie te handel Engelsche
soo veel foelie sal coopen als mogelijck sal sijn, watte
voorts in amboyna of te Banda soude mogen van doen wesen
sal den admirael van Caerden connen provideren alsoo capitein
Schouten de [illegible], de opperkoopman ende

voorts moet 't alle die bij hem liggen sullen tegen het toecomende
jaer moeten verlost worden, alsoo haeren tijt langhe overstreckt [?]
is. De Bandanesen hebben dit jaer een wat d'pertegel [?] tot
dan zo ten besten affgeloopen, dit volck is wetten [?] van brood,
droncken & watdoen [?], ende hoe meermalen onse naturalijck
hertoghen [?] te meer om datter sich datter andere metnaer
in volgen. wat opinie d'heer admirael Matelieff vande plaets
hadde sal uwe E. by sijn schrijven connen sien daer den ick
refereere.

Het Comptoir tot Grissé is op tijt lanck [?] gebleven tot
dat men 't selve op bevelen souden of te niet. dan d'h admirael
Verhaegen heeft 't selve uytgestelt tot sijn compste aldaer
om alsoo te beter de gelegentheyt vande plaetse te doorsien
Steven doentse [?] die tot noch toe gelegen heeft is met
dese Schepen naer Vaderlandt vertrocken. brengende de
goederen die daer gecocht waeren is Jonckers herwaerts
volcke ende Schepen gelaeden sijn soo datter niet met en
resteert, daer is voor opperCoopman gebleven
eenen Cornelis Pieterssen vander Meer. ende daer beneffens wort
admirael Adriaen Maertssen is gelaten, ende alsoo de
noch 2 ofte 3000 sacken peper te coop waeren, is bevel
gegeven [?] heeft geordonneert hem 10000 realen of 't daer
ontrent souden schijnen, alsoo der niets gebleven en is. ende
hondercapitael daer niet gecommen sijn. 't volck hem met het
Schip d'Eendracht derwaerts te seijnden.

Watt in Johor ende Patania passeert hebbe niet vernomen
alsoo in langen tijt geen schrijven van daer ontfangen hebbe. U. E.
sullen daer best alle gelegentheijt connen vernemen
alsoo daer dagelycx tijdingen van malcanderen hebben.

Hier nevens sal uwe E. vinden de copie van eenige memorien
mij door de Coopluyden overgelevert die op de cust van
Choromandel leggen, waer by uwe E. den Standt van die
plaetsen Masulipatan sullen connen sien. het gaet in
Mussilipatan niet soo voort, watt de Gente de oorsaecke
daer af is hebbe niet connen vernemen, onse natie-
watter int eerst te wonder wel gesien, ende is nu daer
herwaerts hoo verandert, datter te verwonderen is
daer geen op doende 2 huysen te wetten is Mussilipatan
ende Petapoeli, ende is oock de oppercoopman ofte
hooft gecraeckt, ende alsoo door quade correspondentie
die met malcanderen hielden, als oock om d'oncosten die
seer groot sijn wat te verminderen, is het voorleden

daer hier tot Bantam, bij E. Brouwer raedt goetgevonden, dattet
maer een hooft over beyde de plaetsen wesen en soude, ende in
Mussilipatan residerende, ende Petapolij soude met een bequaemen
persoon uijt de logie van Mussilipatan besien worden, op dat den
verloop vanden cleeden met meerder ordre ende fondament soude
geschieden. want te voren socht ider een sijn cargasoen maer
te bestellen, sonder ogemerck te nemen wat sortimenten
van cleeden den eenen off den anderen gecocht hadden, waer
toe lichtelijck meerder disordre soude hebben connen volgen.

Evenwel dese ordre wordt bij de coopluyden van daer commende
gants verworpen, gelijck uwe E. breeder bij de voorschreven
memorie sullen connen sien. hoewel tot noch toe geen bastante
redenen gehoort hebbe, die mij de Ed. van opinie can doen
veranderen, over de Gouverneur van Mussilipatan wordt seer geclaecht alsoo

Van missilipatan

seer onbeleeft is, om groote somme gelts geleent
te crijgen, die niet geraecken connen hem veel te borghen
aengesien een pachtinge is, ende niemant anders desselve
onder de coopen beswaerde. de Comp.a quaelijck [illegible] gelede
gelt soude connen geraecken. Soo dat daer wel eenige
goede ordre dient gestelt. die van Petapolij hebben ons
oock veel soetelijcker getracteert [illegible] ymmers ick en
hoore daer over soo seer niet claegen. Soude eenige
schepen derwaerts gaen, dienen wel van clouck coopluy-
den te zijn, alsoo aen dese negotie veel is gelegen, ende
een wonder subtijle volck is, dat bij naer alle natien te
boven gaen om iemant te bedriegen. ende het is een seer
vieuw ende aengelockende landt. waer het oock wel eenich
ondersoeck soude connen ontdecken, die geene die
geestimeert is daer te leggen dienen wel een saeckvoor-
verstaende vande andere coopluyden daer te zijn, om alle
sortimenten van cleeden ende lijwaeten te leeren kennen
want sonder dat sal de Comp.a nimmermeer [illegible] suecces
sortimenten [illegible] op andere plaetsen wel dienen
waer aff Sr. Pieter [illegible] die tegenwoordich voor coopman
daer light wel [illegible] Informatie is gegeven. hy is noch
gesonden een jaer naer derwaerts te blijven, ende
onderkoopman Jan van Wesel is niet gesondt langer te
blijven. waer naer uwe E. hem sal connen reguleren

Hier nevens gaet oock een Informatie van Pieter Willemsen
overgelevert wegen den handel van Arracan ende Bengala
dewelcke aldaer met een schip van Mussilipatan
geweest is. alsoo de Coninck van Arracan de comste
van onse natie aldaer dickwils heeft versocht, ende
het een plaetse daer de Comp.a mettertijt wel proffijten

int landt commen trecken, aes uwe E. by de voorss. Informatie
breeder sullen sien. Waerdeur uwe E. dese saecke wat ernstich
believen te overwegen, tenderende de Coninck soude beletten
het waere mijns bedunckens wel 't 3de werck. dan daer es
op soo veel plaetsen soo veel van doen. dat ick qualyck remedie
sien om alles t'effectueren ende boven dien moeten de schepen
noch om haere ladinghe dencken. twelck de Coninck dick,
bessel doet bevachteren (alsoom (gelyck het spreeckwoort seyt)
qualyck twee heeren te passe can dienen —

De Coopluyden die in Achin leggen waeren oock geerne verlost
daer valt heel weynich te doen. dan het schynt dat hunne daer
noodich dient gehouden om de vyantschap tusschen die van
Achin ende de Portugiesen te onderhouden. anders souden de
plaetse de handel wel schadelyck commen syn —

Angaende het comptoir alhier tot Bantam es tegenwoordich
in sulcken stande als volcht —

Sr. Jan Willemsen Verschoor die hier van weegen de Generale
Compa. gelegen heeft. es in october 1607 met het schip de
Provintie naert vaderlant vertrocken. met meest al het
volck die met hem hier gewoont hadden. alsoo twelve eer
ons tweyck aenden admirael Matelieff hadden versocht
ende ten leste hen versoucke consenteerde overmidts syn
tyt van ontrent 3 jaeren dat gehouden was hier te verbeyden
al eerlle verloopen was, ende tegen wil qualyck te houden
waeren. Soo es by den voors. adl. Matelieff ende synen
raet goet gevonden my (hoewel onwerdich) daer toe te
gebruycken ende alsoo niet gesonden en was int landt
te blyven. ben op nieuws aengenomen ende by my verbonden
ten tyt van 3 jaeren hier tot Bantam te blyven. welcke
tyt ynne gaet pmo Junio 1607. ende alle het volck dat
ende logie by my hebbe syn soo lange gehouden te verbeyden
aes ick. twelck alleenlyck aenroere opdat uwe E.
weten souden hoe 't hier staet. alsoo ick sien by gesenden
van de heeren Bewinthebberen. dat se andere geen
rekeninge en maecken. of Jan Willemss souden noch hier
syn) Ick hebbe hier geerne verstaen dat de heer Vice
admirael Francois Wittert hier geordonneert es te verbyven
voort geve hem gesontheyt ende bewaeren. of dat alles
tot proffyt ende welstandt vande Compa. mach gedyen
het es hooch noodich een persoon met meerder authoriteyt
(maer tot noch toe geroept es, alsoo de negotie
dagelicx toeneemt. ende alle swaricheden op Bantam

uytgevoert worden, dit dan altemets swaricheyt comen gedemandeert
worden. Den onderkoopman Pauwels van Overbeecke de hier wel
te passe gearriveert sal hem volgende uwe E. ordre in
alle d'instructien ende niets voor hem verborgen houden
op dat hy weten mach wat hier sal volgen. Wy
syn hier tegenwoordich wel versien met cargasoen, daer
is ontrent 150000 realen in contant waer af het
t comptoir van Banda ende Grisse sal provideeren, ende
met Gonda ende Nederlandt syn noch 70 of 80000
verschaffende. soo dat de selve quartieren geen gelt van
doen en hebben. hebben oock ontrent 6 of 700 balen met
cattoene cleeden meest cleene malayos die hier weynich
getiert worden. van ladinge hebben niet als 4 of 5000 sacken
peper ende naer myn gissinge sullen der daer weynich comen
becomen, alsoo het gewas vande peper dit jaer soo slecht is
datmen in veele jaren sulcx niet gesien heeft soo
dat ick meene ten hoochsten de E. Heeren hare ladinge
sullen connen crygen. daer inne begrypende tgeen al reede
vande logie hebben. Twelck het schip Gouda inhout
geordonneert wert naert vaderlandt te gaen, meest sal
innemen, tgeene dat daer ende Molucques ende Banda
souden mogen vallen sal d'admirael van Caerden met de
E. schepen by hem heeft t gemoet comen verboden
soo dat ick niet en sie waer uwe E. voor desen met soo
machtige groote E. schepen hare ladinge sal becomen
ten sy t wort iemmers geluck extraordinaris verleent

Aengaende den handel van China vertrecke met sonder te adviseren
den admirael Matelief hadde goeden moet toe om den
handel te vercrygen waerschynlick dat hem de Portugesen
niet beyaecht hadden. Dan d'eenwel raden den admirael
van Caerden dat die voyagie soude laten varen ende
voor eerst opt recontreerment vande Molucques
letten. alsoo het eene d'andere soude beletten. met tegenstant
ick altyts geneygen geweest om de reyse te doen dan
het is hem door het verongelucken vande schepen belett
Ick achte niet tot handelinge sullen geraecken, ten sy
middel hebben de Portugesen uyt Maccau te verjagen
Want op andere plaetsen als Canton geen toeganck int
landt en sullen vercrygen, overmits elcke provincie
syn privilegie heeft, dat daer seer strickelyck worden
onderhouden. Chinesen en mach niemants vreemts
comen maer mogen op alle plaetsen varen ende van
Canton en mach niemandt varen, maer wel van andere

quartieren commen comen. Den admirael Warwyck meende altyt
het [illegible] te handelen, dan de experientie heeft geleert sulcx
niet en sal comen te wege gebracht worden. In februario
lestleden syn der 4 schepen van Macau seer rijckelijck
naer Malacca gecomen waer aff het eene ontrent Johor
is verongeluckt, hadden onse schepen daer ontrent geweest
souden ongetwijfelt veel in onse handen gevallen hebben daer
[illegible] dit jaer wedercommen [illegible] daer naer toe dus
ick achte in februario toecomende sullen welcke comen
'twelck lichtelijck souden waer te nemen zijn —

Aengaende tgene me. E. adviseren van 2 a 3 schepen
van hier naer Calicut te senden. is voor desen tot
[illegible] middel alsoo 3 schepen die tegenwoordich daer
landt syn in die quartieren, noodelycker van doen syn
oock eenige alle onder Molucques. dan waer niet eer
als in augusto van't toecommende jaer. herwaert comen
comen. my dunckt (onder correctie) dat onse handel
op die plaetsen voor desen tot noch niet voordelyck en
commen syn, alsoo daer niet anders en valt als peper
'twelck genoech te becommen is. soo hier als op ander plaetsen
het principael fondament van alle de negotie in dese
quartieren bestaet hier in. dat de Comp.a eenige vaste
plaetse hebben daerse meester van syn. om daer den handel
gantschelyck te dwingen op alle andere quartieren
van oost Indien, waer toe dese plaetse seer bequaem
souden syn als wy hier meester waren. dan het is
onderdessen. soude Malacca gewonnen worden alle
andere dingen, als den handel van China. Japan
Choromandel ende Bengala souden van selffs comen
ende oft soo gebeurde ('twelck godt verhoede) dat me. E.
Malacca niet cregen, soo dient den handel plaetse
voorgestelt. want sitten hier over al op dese cust, en
het komt op vele plaetsen. de Malaeyen van onse natie
beginnen te sterken: ende hier te Bantam soo-
wel als op andere plaetsen (hoe wel dese noch wel voor
de Hollanders 't achten) comen alle dage met menichte
voort, dats ende ten is nimmermeer gehoort welcke
ende het ergste, dat onse seggen. als ons van haer onrecht
qualyck genoegen. is dat soot ons in sulcke voegen
niet anders staet, dat wy mogen verhandelen, ende
haer veel proffyten waeren souden wy hier geen loogen en
hadden. 'twelck [illegible] den admirael Matelieff selffs
wel hebben hooren seggen. ende dit gebeurt meest

op alle plaetsen van Indien — Hier mede blijve gaet

Copie van eenen brief by den Bisschop van Malacca
aenden Coninck van Spaignen geschreven, die ontrent
Macassar in een fregatte is gevonden, waerby particulier
den Staet van Malacca wert adviserende, daer uijtte
U E hem sal weten te dienen.

Wat U E tullen voor desen oock wel verstaen hebben hoe leelijck
onse volck in Suratte vermoort is, ende dat door toe-
doen ende blyckinge wel derhalven van Portugesen, datmen
eenige Guserattes ter contrarie wyle, waer wel geleken dat tulte
betaelt wordt, want wy en tullen op die plaetsen doen
geenen handel ingetrigen, soo lange de Portugesen daer
de sterckste zyn.

Den Schipper ofte Stuerman van ditto Jacht heeft
versocht om een lootsman te hebben, om hem in Johor
te brengen, hebben niemandt connen becomen, waer over
alleen vertreckt. hadde hem geerne eenige boomen mede
gegeven, dan heeft niet meer connen laden als tot
zyne provisie van doen heeft, hebbe hem mede gegeven
21 pranckes alsoo 't selve door last van den schipper
haer versouckende

Hier mede

Eerentfesten Manhaftten voorsienigen zeer discrete
heere blyft Godt bevolen, die ick bidde uwe E gesont
gesontheit ende geluck in zyne aenslagen etc.

Dese voorgaende is copie van mynen lesten gesonden met het Jacht
Zeelandt, de welck ick hope voor desen by uwe E wel sal syn geraect,
met tgeen hebbe met van uwe E vernomen, hoe veel schepen Jonck
van Malacca ende andere plaetsen daer ontrent hier syn geraect
die anders geen tidinge en brengen, als dat de Portugesen tidinge hadde
vande compste van uwe E op de Custe van Malabar voorts
voor alle Joncken ende andere vremdelingen in aller haest deden
vertrecken, hope met den eersten van uwe E goet Succes te vernemen

Zeer naer 't vertreck vant voorschreven Jacht Zeelandt hebben hier
tidinge gecregen vanden Heer Admirael Adriaen Martsen liggende
inde Strate van   dat hy Schip de Groote Sonne

heel leck geworden ende onsequaden gevoordeel wat om de reyse nader
vaderlant te doen, ende dat ondersulcx de selve met den eersten
herwaerts soude comen om gelost te worden, om hier in landt boeck
te brengen, welck schip hier den 10 deser wel is gearriveert
ende syn vast doende met het te lossen, om met den eersten
nader de Molucques te gaen, volgende d'ordre byden Admirael
voorseyde daeraff genomen, ende sullen alle devoir doen met den
eersten dan hier geraecke, om den Admirael van Cadiden van
alles wat hier tyden strect vant schip Eendracht is gepasseert

Het schip Sonda is hier op 20 Novembris wel gearriveert meest
volladen met peper ende is met de andere schepen strecken —
Godt wel heulynden besonder reyse bleven —

Daer nader op 29 ditto is hier gearriveert het schip de cleine
Sonne, die ick meende als oock het schip Gelderlandt door
contrarie winde wederomme in Ternate souden syn geloopen, dan
het is anders volgevallen, ende syn nae veel moeyte ende
quade weder gepasseert te hebben in Patania geraeckt al
waer het schip Gelderlandt met de ladinge bleeft liggende
die aldaer ontrent 2/3 van syne ladinge soude becomen, nae het
seggen van Sr. Victoor Sprinckel, gelyck uwe E. voor desen
door het Jacht Zeelandt, dwelck de cleyne Sonne inde
Strate van Calimban rescontreerde wel sal verstaen hebben —
waer aen my dies aengaende refereere, dito schip en is hier tot
noch toe niet gearriveert, hier comende sal alles doen wat
mogelyck wesen om hen by tyts van hier te helpen, alsoo den tyt
van doen sal hebben om de caep te passeeren, dwelck nader
ultimo februario van hier streckende, wel swaer soude mogen
vallen, dan ick vreese te laet sullen comen om den toecomende
Somer hier in Vaderlandt te mogen geraecken, alsoo door de moet-
willigheyt ende groote disordre vant volck de ladinge soo haest
niet ingecregen en sullen hebben, als wel meenden, het is soo
verre met heulynden gecomen dat se de logie in Patania hebben
willen overvallen, gelyck eenige al begonnen hadden, halende
den gevangen met gewelt uit de boeyen, waer onder den Coopman
hulpe vande Coninginne moeten soecken, om dese disordre te
stillen, ende alsoo uyt vande principale muytmaeckers
waer aff den eenen totter doot toe is gequest, waer uit ick vrese
naermaels meeder quaet sal geresen syn, waer aff metter tyt
het succes sullen [illegible] —

Het schip de cleyne Sonne is vast doende met timmeren, hebbende
tot op den onderloop toe afgeloopt, ende sal vanden kiel aff
moeten dubbelt syn, het is noch een heel starck schip, soo
dat het besonder cost is dieder aengedaen wort, ende sal starck
ende vast tam genoch syn, om naer vaderlandt te gaen, wan
onder water is 't soo goet als nieuw, sal niet comen [illegible]
om dit jaer nae de Molucques te gaen, alsoo noch ontrent de
drie maenden werck heeft, eer volcomentlick sal comen
stimmeert wesen, ende het alderwoorst te sal wesen dat is
Greco geraeckt, om te laden tgene daer soude mogen gecocht
syn, dwelck nae myn gissinge ontrent syn halve ladinge
sal mogen wesen, sullen ondertusschen sien watter voorvalt
waerinne de Compa. meeder dienst soude connen doen, alsoo hier
den gantschen somer niet stille en dient te liggen

Op gisteren is hier gearriveert het Jacht genaemt de goede hoope
dwelck den 25 april uit Texel is geseylt, bynde heeft brenght
hebbende gedespacheert, om uwe E. te soecken, ende te waerschouwe

vant geene int vaderlandt is passerende, wegen den pest die op
hooge voor Stadt, met den Coninck van Spangien ende veel In-
landen in dese quartieren gheen saken te wege gebracht, als blyc-
kende vande E. Heeren Bewinthebberen is blyckende, vande welck
alsoder 4 van eenen inhoude syn, hier een hebbe gesonden, om aende
Admirael van Cadiden te senden, alsoo de saecken vande
Molluques opt hooghst te syn recommanderende, daer wonder-
veel dingen voorgeslagen maer door de cortheyt des tyts, sal-
der weynich ten effecte commen gebracht worden, het hadde wel-
der goet geweest, dat die Jacht mette E. hadde gerencontreert
eer hy hier quam, wiens brieff aengesien tegen monsoen is qualick
voor Mallacca sal commen geraecken, ende ondertusschen wech
sal den tyt soo verre loopen dat de Molluques oock ongeholpen
sullen blyven, twelck nochtans hun principale oochmerck
is vande Heeren Bewinthebberen, overmidts van daer voor eerst
de proffyten sullen moeten commen, sonderlinge de Spangaerden
den uyt Tidore dryven, ende Banda sluyten, dat waer
een groote saecke, dat van Tidore soude moeten met alle macht
aengevangen worden, alsoo den Admirael van Cadiden geen macht
tot sulcx en heeft, dan inde saecken van Banda sonden
maer myns oppinie noch yets commen te wege brengen, als met
eenich volck sterckt waer, Ick achte alle contracten
die met haer souden mogen aengegaen worden, soo veel als
niet sullen syn, want syn te onmachtigen volck, soo datse
met gewelt tot redenen sullen moeten gebracht worden, ende
men sal daer een fort op den neuse moeten stellen, twelck
alser volcks ware wel te wege soude commen gebrocht worden
want soo dit by ons niet en geschiet, treckt d'Engelsen of te Portu-
gysen tselve sullen doen, welck mette E. alles beter sullen commen
overleggen, Ick soude die Jacht geerne soo haest hier quam
geexpedieert hebben, dan syn en weynich verhindert geweest
door dien dese Javanen hier te Bantam heel in roere syn
ende tegen malkanderen dagelicx handtdadich syn, soo dat
wy vant geene van doen hadden niet veel en hebben connen krygen

Het Engels schip dat hier geladen heeft, is thyt geweest ende
inde Strate gerencontreert hun schip genaempt den Hector
commende van Cambaya, alwaer sy de Portugesen ontrent
9000 realen aen goeseratse lywaten hebben ontnomen, met
eenige victualie ende andersints soose de selve meenden
scheep te brengen, den Generael is want geladen schip
op die overgegaen, ende maecken hun vast reet om naer Banda
te seylen, alwaer ons ongetwyfelt veel groote schade
sullen doen, ende principalick in dese conjunctuere, want als
met gewelt hy op Banda soude getentert worden, hebben
daer sulcke getuygen met van doen, die de saecken by andre
ervaren van Cius tearzet altyt ten quaetste den sullen aengeven
syn seer swack van volck, ende hebben tegenwoordich noch veel
siecken, het geladen schip sal met den eersten vertrecken

Aengaende de Negotie al hier is tegenwoordich heel in stilstant
door de questien die den adel hier met den anderen hebben
die ick vreese noch niet haest sal eyndigen, het gewas vande
peper is dit Jaer heel sober geweest, ende wort geenen peper
vet hier gebrocht gehaelt, Ick achte binnen een geene gelde-
landt soude mogen hier eenen groot scheeps-
ladinge sal blyven, waer naer mette E. sy sal commen reguleren
Indien de Engelsen in Banda commen sullen van daer soo veel ladinge
niet commen crygen als sy voorleden Jaer want het is een groot

Uwe Eerw. [illegible] ende sullen seer met de oude [illegible] die noch hebben [illegible] om de selve quyt te worden -

Hiermede

Eerwerdighe Magistraet inne voorsieninge Uwe Eerw. discretien - blyft Godt bevolen, Geschreven in Antwerpen desen 29 decembris A°. 1608. -

Uwe E. dienstwillighe dienaer
Jacq. [illegible]

De heeren [illegible] t'antwoorde dat
tussen den anderen [illegible] hebben met
de geheele Stadt afgebrant, welcke dat [illegible]
quartier oock met [illegible] en sal, wy houden ons [illegible] ende [illegible]
[illegible] partye alsoo ons [illegible] met [illegible] [illegible]
Uwe [illegible] macht van [illegible] datmen den [illegible]
[illegible] men soude [illegible] van [illegible] wattmen [illegible]
[illegible] anghesien tot [illegible] macht en hebben [illegible] alleenlick
[illegible] de bevestiginghe vande [illegible] — Valet

Erentfesten Manhafften Wysen voorsienigen seer
discreten Heere
Pieter Willemsz Verhoeff Admirael van wegen
de Generale Oostindische Comp.a

Voor
Malacca

Memorie vande pampieren ande camere van Amsterdam gesonden met het schip de provintie
~~tot~~ ~~vergeneraele~~ comp^e ~~vande~~ eerste ~~scheepen~~ ~~tot~~

N° 1 Copie uit het journael vande boeken primo novemb: A° 1620

N° 2 copie uit het journael vande boeken vande vercochte goederen ~~bey~~ de

1

Overgecomen
Brieven e papieren 1607-1612/3 I.

Bantam
1620.

1

Memorie vande papieren ande camere van Amsterdam gesonden met het schip de provintie [illegible]

N° 1 Copie uit het Journael vande Boeken primo Novemb: A° 1610

N° 2 copie uit het Journael vande boeken vande verovorde goederen [illegible]

[illegible]

Overgekomen Brieven en papieren 1607–1612/3 I.

Memorie vande papieren ande camere van
Amsterdam gesonden met het schip de proventie
ter generale comp^e vanden eersten Septembri tott

N° 1 Copie wt het Journael vande Boecken primo Novemb: @ 1610

N° 2 copie wt het Journael vande boecken vande verovorde goederen vanden
18^e Septembris 1609 tot den 25^e Septembris 1610

N° 3 copie wt het Journael vande boecken vande restanten vanden 25

Overgekomen
Brieven en papieren 1607 - 1612/3 I.

Copie - resoluties Gen. Heer. Both en Raden
1610 dec. 20 - 1611 Juli 13.

Molukken - Ambon - Banda

Bantam
1608
1610
1611 - 1612

Ternate
1607 - 1608
1610
1612

Batjan

Macquian

Motir

Gilolo

Amboina

Banda

Makassar

Grissee

Memorie vande pampieren ende saecken van Amsterdam gesonden met het schip de provintie
aende generale comp.e vanden eersten September tott

1

N° 1 Copie uyt het journael vande boecken primo Novemb: A° 1610

N° 2 copie uyt het journael vande boecken vande voorverde goederen vanden 18 Septembris 1609 tot den 25 Septembris 1610

N° 3 copie uyt het journael vande boecken vande restanten vanden 25 Augusti 1609 tot den ... Julij 1610

N° 4 copie vande resolutien vanden breeden raet Indie eenige tot Bantam genomen tsedert den 16 Septemb: 1610 tot den 11 Novemb: —

N° 5 contract door Jacques l'Hermite met den coninck van Jaccatra gemaeckt

N° 6 copie van eenen brieff door Pieter Gerritsz Bergenjie uyt Tiroepopelier aen Jacques l'Hermite geschreven.

N° 7 copie van eenen brieff door Hans Marcelis uyt Paliacatte aen Jacques l'Hermite geschreven: —

N° 8 copie van eenen brieff door Jan van Wesick uyt Mesulipatan aen Jacques l'Hermite geschreven —

N° 9 copie van eenen brieff door ditto Wesick uyt Mesulipatan aen ditto l'Hermite geschreven: —

N° 10 copie van eenen brieff door Abraham Fonteyne uyt Paliacatte aen ditto l'Hermite geschreven: —

N° 11 copie vant accoort door Arent Maertsz gemaeckt ~~...~~ ende Pieter Gerritsz Bergenjie met Wengapo Naycker grave over de landen van Tonda Madalam: —

N° 12 copie vant accoort door Arent Maertsz gemaeckt met den coninck Vimrata Patj Raja alias ofte den grooten coninck van meest de cust van Choromandel —

N° 13 copie vant accoort door ditto Maertsz gemaeckt met Tierouwingelaya gouverneur van Tiroepopelier —

N° 14 Memorie vande goederen die den gouverneur van Paliacatte heeft ontboden —

N° 15 Memorie van S.r Arent Maertsz vande goederen die men jaerlijcx op de custe souden connen vertieren: —

N° 16 Memorie van Jan van Wesick vande goederen die jaerlijcx in Mesulipatan ende Petapoelij connen vertiert worden

N° 17 copie vande instructie door Arent Maertsz ende Willem Jansz ende coopluyden van Tiroepopelier ende Paliacatte gelaten: —

N° 18 copie van eenen brieff door Jacques l'Hermite van Bantam aenden Admirael van Caerden geschreven: —

N° 19 factura vande goederen geladen int jacht den Griffoen gaende van Bantam naer Ternate: —

N° 20 cognossementen van Cornelis Cornelisz schipper: van goederen geladen inden Griffoen naer Ternate gesonden: —

N° 21 copie uyt eenen brieff uyt Banda met den Griffoen ontfangen vanden gouverneur Willem vander Voort: —

N° 22 copie van eenen brieff door Jacques l'Hermite van Bantam aen Jasper Jansz gouverneur in Amboyna geschreven

N° 23 facture vande goederen ende contante penningen met de Roode Sonne: naer Amboyna gesonden: —

N° 24 cognossementen van Hendrick Sz ...: vande goederen met de Roode Sonne: naer Amboyna gesonden: —

N°25 copie van eenen brieff door Jacques l'Hermite van Bantam aen Willem van der Voort gouverneur in Banda geschreven

N°26 facture van de goederen met het schip de Vereenichde Sonne naer Banda gesonden

N°27 cognoissement van Jan Dirckssz Lam: met ditto Sonne naer Banda gesonden

N°28 facture van de goederen met den Hasewint naer Grissij gesonden

N°29 cognoissement van Wemmer van Bergen van de goederen met den Hasewint: naer Grissij gesonden:

N°30 facture van die goederen met den Draeck naer Suckidane gesonden

N°31 cognoissementen van Jan Claessen schipper van de goederen met den Draeck naer Suckidana gesonden:

N°32 rekeninge van de goederen vant sterffhuys van Pieter Haarx: saliger:

N°33 facture van 74 packen met indigo int schip de Provintien geladen

N°34 facture van een besaecken diamanten N° 3 int schip de Provintien geladen:

N°35 facture van 24 balen met cattoenen garen int schip de Provintien geladen

N°36 facture off cargasoen vant gene hier tot Bantam inde Provintien geladen

N°37 cognoissement van Arent Maertsz coopman: vant gene hier tot Bantam geladen is int schip de Provintien

Dit dubbel van alle de pampieren
gedaen hier tot Bantam om mett het
schip Delft off iemandt anders [illegible]
[illegible]
op dat [illegible]
[illegible]
In Bantam den 12en novembris 1610

Jacques l'Hermite de Jonghe

Inventaris [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
de 3 July 1611 —

23 October 1610

3

Laus Deo adij 23 Octob: A° 1610 In Bantam:

Eersame wijse manhafte seer voorsienige seer discrete heere:~

Uwe E. schrijven vanden 15en Juny Passado uit Mallayo geschreven hebbe per Augustij met het schip die Proventie wel geworden: waerop dese voor soo veele mij die gelegentheijt toe laet voor antwoorde sal dienen

Eerstelijck hebbe met groote blijtschap verstaen uwe E. verlossinge uit die elendige gevanckenisse: dweelck ons hier geen weijnige vreucht & heeft veroorsaeckt: siende in wat conjuncture sulcx is geschiet: & die groote schade die die compa: apparentelijck in die quartieren soude geleden hebben bij faute van een generael hooft: alsoo die uwe schepen op te extraordinaris lange toeven: & door het achterblijven offte overlijden van den heer admiraal Witter: groote swaricheden: soo met d' inwoonders als ons eijgen volck door faute van victualie & andere sints seer ontstaen sijn: die uwe E. door sijne presentie lichtelijck sal hebben connen remedieeren: soo dat godt die heere dubbel schuldich voor dese verlossinge hebben te dancken: hoopende uwe E. naer 't vertreck vande schepen weder tot sijn volcomene gesontheijt sal sijn geraeckt: dweelck ons tot sonder tijt eens te weten verstaen:~

Voirder hebbe seer wel verstaen die gelegentheijt vande forten op Machian & Maleijo: oock het maken van fortken op Motier: Batian & Tacomij: dweelck Ick hope die heeren bewinthebberen tot groot voordeel sal strecken Maer dat die selve soo quaelijck versien sijn van victualie dat men bij faute van dien eenige soude moeten verlaeten: is een beclagelijcke saecke: te meer gemerckt die remedie midden dien hier tegenwoordich hebben om sulcx te remedieeren: want hier in 't eerste moment & hebben als het schip die Regina sonde den Griffoen: heen verovert voorts ongeschepen van Juste gecomen: dat hier geordonneert is te blijven tot een packhuijs: vande voorss. 2 als uwe E. broeder persoon gelaeten sal vergaden:~ schepen is het schip den griffoen geordonneert te loopen naer Macasser om rijs te laden: & vandaer mede oostelijck te loopen naer Ternate hebbe hier int selve geladen 138: packen met cleeden & andere sints amfioen: omtrent 1000 lb. was: eenige weijnige peancken & andere sints als uwe E. broeder bij die medegaende factuire sal connen sien: waer door als oock door dien een seer cleijn ruijm heeft: soo weijnich rijs: sal connen laden: dan overmits een handich besoigne jacht is: tijtse connen laden: dan overmits een handich besoigne dat het schip die reise niet off sal goeden dienst daer connen doen:~ wij sonden het schip die reise ~~hier: & mogen sonne: geerne derwaertss gedestineert hebben: door dien groot en is: & mede deur rijs: ende morcht soude connen brengen: dan overmits een oock hooft oock sijn groote mast & boegspriet: heel instucken is: hebbent met der vaer avontueren: alsoo lichtelijck daer door van reijse soude connen verstoken blijven: angesien ande beelinge moet geladen sijn: waerover hem gedestineert hebben naer Amboyna: & Banda: om het fort aldaer van peancken gont versoreck: & andersints te versien: & principaelijck om met het eerste van Monson in Banda te sijn: om die Joncken & ander sints die der met rijs souden mogen comen onder het casteel te brengen want indien daer geen schip offte Jacht en ware: souden die Bandenesen die selve Joncken op veele plaetsen sonder eenige verhinderinge connen aengaen: & daer door sonder middel van rijs & andersints versien: als uwe E. broeder bij die copije vanden brieff vanden gouverneur vande Fort voorde: sal connen sien: als oock in wat miserabelen staet dito fort Inde Moluccas dweelck die schepen ext vertreck vant Jacht den Griffoen is geschreven: dweelck die schepen met ... die daer gedestineert waren te laden: & in Maijo vandaer sijn vertrocken ... wel hadden connen remedieeren: hadde Ick en wilt met wat schepen onnodige vrese van ongeleste (die daer met een cleijn schip genoech gecomen waren) te vertoonen met te veele peaetse in genomen der gegrepen want soo haest die Bandenesen sagen dat het voorss. ongeleste schepen uit het gewelt van onse was: die hem hadden laten gaen onder belofte dat naer Ternate soude seijlen: daer den Monson ...~~

Verloopen was: hebben terstont met hen aengespannen: ende hem op een [illegible]
in Ceram gebracht: alwaer hem alle toevoer van nooten ende folly hebben g[e]
daen: ende benevens door desen middel versterckt vindende: hebben terston[t]
die vrede met de onse gebroocken: ende al wat buyten t'casteel vonden gedoot
waerdoor die schippers van voorsz. scheepen die daer het volcommen gebiet
hadden: haer gefrustreert siende van haere ladinge: syn gelijck geseyt
hebbe in Mayo: vandaer vertrocken: sonder hooft verder in die sake te
avontueren: laetende den ongeluckman in alle vreedsaemheyt Bandoe[sen]
[illegible] vyanden van tevoren: voorsz: ende ander ammonitie voorsien: haer ge-
neraelijck nu versterckt vindende: dat see sonder een groote macht niet tot red-
ne ende stilte connen werden gebracht: als uwe E. door brengers deses verneli-
vernemen sullen mondelingh breeder sal connen verstaen: —

Het fort gelijck boven aengeroert hebbe: staet in eenen miserabelen
staet: alsoo niet een hooft buyten die poorte en mogen steken: ende genoech
saem belegert zyn: waerdoor (alsoo het volck niet te eten en hebbende at
[illegible] ende sagen: sonder groots anders daertoe veel siecken sijn geworden: ende soo
belegert dat voor een ratte: offte een dozijn spinckhanen: een ey: ende
diergelijcke onder maer anderen een ¼ reael betaelden: ende hoewel de se
schepen dat eensdeels wel hadden connen remedieeren: alsoo noch boven
maten wel voorsien waren van victualie: hebben int minste niet willen
overcomen: gelijck ooc hier sijnde gants niet en hebben willen doen an[dere]
Proventien: die gelijck uwe E. weet van eerst seer ontbloot was: —
Ditto schepen sijn eyndelijck op 5. septemb: van hier vertrocken naer
Mauritius: om daer die andre scheepen te verwachten: alsoo haer volck
seer begon in te vallen: ende voort sierp niet geraden en was hier
lange te liggen: hebben ingenomen [illegible]: ende aldaer gheladen
hebben ingescheept 14800
omtrent 4000: sacken peper: ende hier hebben ingescheept 14800
sacken: waermede volladen sijn: godt die heer wil se een gesonde reyse
verleenen: — die proventie is hier beyden [illegible] alsoo geen la[st]
dinge bij die logie en hadden omt [illegible] affteladen: doordien
ons die voorsz. 2 scheepen verwacht toequamen: ende de coninge gemaeckt
hadden haere ladinge in Banda sonder hebben becomen: ooc gants
geen last gehadt en hebbe van: heer admi: verhoeven saliger. om eenige
peper te coopen: die hier het voorleden jaer in overvloet ende tot seer
goeden prijs te becomen is geweest: doch alsoo dit jaer het gewas
seer goet is geweest: hebbe die resteerende last vant voorsz. schip
die proventie ooc gerocht: a 1½ [illegible] den sack: die nu tegenwoordich
root [illegible]: ende is doende met laden: soo dat ick hoope binnen 8. offte 10.
dagen van hier sal connen vertrecken: godt die heere wil hem begon[stigen]
den reyse verleenen: —

Want angaende schip daer hier boven af vermaent is: en hebben
noch niet vernomen: hoe wel opt vertreck van grif[f]oen van Band[a]
die onse vermoenden al herwaerts aen sinde vertrocken sijn: overmits
meer als sijn schip vol [illegible]: ende een groote partye nooten hadde
waertoe noch geen joncke hadde bevracht: vande welcke noch geen tij[dinge]
ge en hebben: waerdoor ick vrese angesien de Monsson al rede ver[loopen is]
loopen is: dat daer met het schip sal gebleven sijn: om die ander scheep[en]
die in onggelant te maken te verwachten: d'welck noch het naeste
van allen sinde sijn: want met sijn schip over ende weder varen. sae die
Bandenesen van alle nootdruft connen voorsien: ende haere scheepen wo[rden]
die onse comende: sal ons Banda hoe eeringste loos gemaeckt worden
want wy eynden geenen handel met die Bandenesen ende sullen becom[en]
soo lange niet door hongersnoot gedrongen en worden: waeraff in sulc[ke]
gevalle geen weet en sonder hebben: In summa deese sake van Banda is
niet sonder perijckel: sonder met haestelijck eenige vloote wt het
vaderlant en compt: ende die ongeesh gants van daer gedreven worde[n]
want sij ons veele harder vyanden sijn als die Bandenesen selffs
ende hoe wel haere prerogatien die meer als vyantelijck sijn ons wo[rden]
bekent sijn: ende dagelijcx voor onse ogen siet: soo sijn wy noch scheepen
loos gen eynden tsoeve [illegible]: d'welck my een vreempt dinc[k]
dunckt: wat wt compste dese sake sal hebben: sullen met patienti[e]
verwachten: ende ondertusschen den heere bidden alles ten besten wil
schicken: —

Wy hebben hier tegenwoordich geene middel om uwe E. noch ooc
het fort van Banda te voorsien met araq: alsoo den seeden in [illegible]
en qualijck rangevoert worden: ende geene loggers by die logie en

Hebbe noch oock in die schepen die tot Suratte sullen comen gebruicken: en het is on-
mogelijck eenige uit die schepen die naer huijs varen te lichten: jae al hebben se
al schoon te veel: en alsser nieuwe schepen comen die middeles genoech
hebben om den aracq te voeren: hebben hier qualijck tijt om den selven in te ne-
men: door dien hier gemeenelijck niet lange en liggen: en soo tijt hebben om den
selven te laden: willen geen selven niet benauwen: want alsoo alsdan noch
geenen honger offe gebreck in haere schepen en gevoelen: laten ons vast
roepen van't gebreck in die Molucques: sonder op die sake verder te letten
gelijck met die vloote van d'heer admiral verhoeven wel is gebleken: daer men
soo veel niet te wege en conde brengen dattet leggers gegeven worden, tot
hebbe 400 potten aracq: die in Angier gereet stonden: en met die halve
lichte eijnden conde geladen worden: in Jacatra bleeft op die tijt ooch noch
hooperwerck staen: hoewel dattet een schip voor wt gesonden was om den selven
te coopen: wat oorsake hem daertoe moverde dien niet te laden can qua-
lijck weeten: en soo voortaen geen beter ordre hier in wort gestelt weete
geen middel om die forten van haren nootdruft te versien: want die
schepen die int lant blijven ordinaerlijck gantsch qualijck van fastagie
sijn versien: ~ Ondertusschen sal alle neersticheit doen dat soo in Angier
als Jacatra: soo veele aracq gebrant worde als mogelijck is: op dat
die nieuwe schepen comen: daer naer niet en hebben te wachten: ~

Tegens u.E. voorder van houtwerck en andersints bij sijne memorie is
ontbiedende sal soo veele mogelijck is: en hier comen bequamen met eerster
gelegentheit gesonden worden: en hebbe in dit jacht sonder eenige goet
houtwerck geladen: overmits als dan weinich rijs sonde connen laden: die
schachte meer als het hout van doene is: die memorie van die cleeden
en sal ooch niet volcomentelijck connen sijn: overmits veel sorteeringe
sijn ontboden: die tegenwoordich niet en hebben: en noch eerst sullen moe-
ten geordonneert worden te coopen: alsoo voor desen wijt eenige schrijven
dies angaende van die coopluijden aldaer en hebbe becomen: en alsoo
voor desen weijnigen trock in die cleeden is geweest: hebben het
maken van dingeri: potas: salampuri en andre sorteeringen geheel-
ijck doen staken: alsoo voor desen van die gelijcke cleeden quantiteijt
gehadt hebbe: en nergens vercocht en conden worden: dan nu weete
waer er van daer is: sullen an die van cust van Cormandel het geene
noodich is connen verwittigen: ~ wat angaet die taxatie van die
goederen voor desen derwaerts gesonden: die u.E. die coopluijden
andienen in die eerste gesondene cleeden heel veele van die eerste
met goede ordre ontfangen te verschillen: dunckt mij seer vreempt
en wiede wel u.E. die saken niet anders angedient en worden: als
soo in effecte sijn: want S.r verdorst schrift in sijn memorie een-
ge sarasses ontfangen te hebben die getaxeert staen op 6 realen
die slechter sijn als andre voor date ontfangen die op 2 1/2 rl stonden
waerop u.E. sal believen te weeten dat die sarasses van 2 1/2 rl
waren sarassas hora siam die op d'eene zijde geschildert en hier
gantsch niet getrocken: en d'ander hora malleijos op beijde sijden ge-
schildert: die en staen op 6 rl maer alleenelijck op 5. rl als bij die
facturen is blijckende: die sarasse gebaer die op 10 rl staen worden
hier tot 12. en 15. rl vercocht: en die weijnich die der gesonden sijn
is maer tot een proeff geweest: waeran mijnes bedunckens weijnich
verbeurt is: wat die taxatie van die andre verovende goederen an
angaet is hier geschiet volgende d'ordre van alle die voorgaende
tontijde dat mij die selve van S.r Jan Willemsz wierden overgele-
vert: als wanneer altsamen worden gepresenteert: en bij den
raett dien doen hier was: volgende d'ordre van die heeren bewintheb-
beren getaxeert gelijck soe hier ter plaetse souden mogen gel-
den: soo dat het geen wonder en is dat die selve hooger staen alsoo
op die cust souden ingecocht worden: die andre goederen in Musi-
lipatan: potapolij: offe elders ingecocht de worden in die
factuiren niet gebargeert: offe meer getaxeert als eerst incoops
sonder eenige oncosten daer bij te rekenen costen. en is sake dattet
eenige goederen van die eerst gesondene dierder ingecocht sijn als
die voorgaende: wiede wel mij die coopluijden watt particularij
tijt schrijven: van watt packen en sorteeringen het sijn: oock waer
see ingecocht sijn: op dat die comptoiren op die custe van sulcke
muchten verwittigen: tot welcke eijnde ooch altijdt in die factuiren
stelle op watt plaetse en door wien ingecocht sijn op dat men int
verroepen souden mogen sien waer der best coop gecocht wirt dan
alsoo in die memorie alleenelijck int generael van hooge rargeringe

Vande cleeden vermaent wert: sullen dese sake moeten laten berusten tot dat naerder informatie daer van hebben: want ick achte dat die cleeden die jongst ingebracht sijn: tot beteren prijs connen te staen als die eerste dewelck in die Javaensche sorteringen die hier gebracht hebben. merckelijck hebbe bevonden: ende principaelijck van die in Musilipatan sijn gebracht: van die hare Malaysse sorteringe can niet oordeelen: also hier van seer noch weynich offte geene en hebbe vercocht: uwe E. biddende andere coopluyden te belasten voortaen wat particulierelijck yder stuck vande cleeden te advijseren: op dat men den incoop met meerder fondament can laten doen: dewelck qualijck sonder goede advijsen can geschieden want tot noch toe van S.r den Dorste offte andre niet connen [illegible] angaende en hebbe gehadt: —

Het schip die Reyne sonne: is hier op 9.en deser vande custe van Cormandel ende Atchin wel gearriveert: als oock eenige dagen te vooren het verversde schip Ternate: brengende tsamen over die 311. packen cleeden: met 24. packen garen: ende 72. balen Anijs: die int schip die Proventie sijn geladen: die cleeden hier dienstich wass geresolveert hier meest te lossen als hier goede partijen Javaensche cleeden connen vertieren: doch vermits den gouverneur die selve niet en wil laten lossen op den ouden voet: 1 maer tol van 5. ten hondert wil hebben: ben van resolutie verandert: ende 40. packen vande selve naer gresik gesonden: die reste hebbe met die Reyne Sonne gelost: ende int schip Ternate geladen dewelck geordonneert is hier voor den pachtgniss: voor een maent offe 2 te beyden: om ondertusschen eenige betere gelegentheit in Jaccatra offte andersins te soecken: want die saken (van Bantam naer die doot vanden gouverneur ende vertrock vanden principaelsten adel) dagelijcx soo verloopen: dat naer alle apparentie hier niet langer met vreeden en sullen connen huyshouden: Overmits nu tegenwoordich hier niemant en hebben die onse sake soeckt te gedaen: offte tegen den gouverneur dewelck een vande coninckx oomß is doet derff seggen: want door het dagelijcx schatten ende schoren: dat die coopluyden angedaen wordt: begint alle neeringe te verminderen: ende hoe wel hem met den overgrooten tol die hem vanden peper betaelt wel geerde te laten contenteren als soo meer als 35. ten hondert betaelen: is nochtans daermede niet te vreden: Maer wil ons in alle andere dingen noch meer als andre natien belasten: ende wat meer staet ende andere dingen [illegible] van diligentie dat anwende om hem tot redene te brengen: can hem van opinie niet doen veranderen: soo dat noot wendich genootsaeckt sullen moeten een andre plaetsen daer meerder vrijheit hebben te soecken: waer toe sijn andre plaetsen daer meerder vrijheit hebben te soecken: waer over met Mataram gheen gevonden hebben: hier geene cleeden te eenich verdelijck lossen: Maer comende met den coninck van Jaccatra eenich accoort maken: die selve aldaer lossen ende vercoopen: waer van uwe E. voort schrijven vande selve breeder hoope te advijseren: ende soo niet die selve int voorsz: schip Ternate houden liggen: tot die compste vanden heer Gouverneur generael: die dagelijcx verwachten: die als dan naerder ordre daer in sal connen stellen: —

Watt ginder op die custe passeert: ende hoe alle saken daer staen sal uwe E. uit die copye vande brieven van S.r Jan van Wesick: opper coopman in Musilipatan. eens doorsien connen: S.r Pront Maertssz. is op alle plaetssen geweest: ende met den Nayck van Tegenampatnam: als ooc den grooten coninck vant lant: daer hij geweest is geweest: hoe vaste contracten gemaeckt: waer over noch een comptoir in Palacatte hebben gestelt: dewelck ick achte de compa.e seer vorderlijck sal wesen: overmits die beste ende bequaemste plaetse is: om alle sorteringen van cleeden te becomen die op die geheele custe gemaeckt sijn: welcke met cleeckx coopluyden versien sijnde: men Petapoly offte een ander plaetse soude connen verlaten: om niet al te veel plaetssen over hoop te houden: ende die oncosten wat te verminderen: dan daer moet voor al geseyt die hen vanden handel verstaen: als soo den tijdt vandie gene die daer liggen al over lange is verstreken: ende S.r Jan van Wesick die hem nu seer wel op die saken verstaet daer niet langer blijven wil: ende heeft hem noch dit jaer laten bepraten: alsoo door die doot van S.r Pieter Isaacsz. niemant en hadden die die saken conde bij die handt nemen: dewelck alles den oppercoomanden admi-sal andienen op dat er met den eersten ordre in mach worden gestelt dan soo niet bij tijdts en compt: alsoo het schip dat derwaerts moet gaen

7

Niet langer als November: mach wachten: sal ons hier vallen alles te
remedieren: alsoo ider een roept om verlost te wesen: waerto voor die
compste van die nieuwe schepen weynich middel weete: derhalve sullen
niet laten alle voorsichticheit an te wenden: dat ten minsten een partye offte
ofte ooch de nodichste geremedieert worde: ende besten noch voor wenden: op
dat der compa.e dienst niet veragtert en blyve: ~

Het schip de eendracht is daer gebleven: soo ick achte om te verdubbelen
alsoo hooch lech was: ende niet bequaem geacht en wiert om die reyse hier
waertis an te doen: wat er van comen sal sullen met er tyt vernemen:
alsoo worden tot compste van de schepen van die custe veele cleeden
by particulier worden gebracht: die hier an [illegible] ende tavanden tot
groote schade van der compa.e worden vercocht: hebben met malcanderen
goet gevonden dattmen an boort soude varen eer die schepen ten ancker
quamen: ende het volck voorsegghen dat alle die cleeden die souden mogen
hebben: haer niet en souden vervorderen te vercoopen: maer die selve
overleveren: op dat die selve te beter in handen mochten crygen
alsoo wy soo niet middelen hebben die selve te verstecken: ende sonder
onse weete te vercoopen: gelyck my met der tyt [illegible]: ende vaeck: is
gebeurt: daer die overheit selffs naer ick daer naer verstaen
hebbe: groote partyen an die ongoelschen vercoften: hebben goet gevon
den dat men behendigen die selve tot eenen redelycken prys sonder be
talen: op dat men se soo te beter in handen soude crygen: dwelck soo
is geschiet: dan alsoo die overicheit van dese schepen hen selven
[illegible] niet bequaem en hebben: isser niet sonder eenichs gevonden:
het ware te wenschen dese particuliere handel geheel conde
affgeschaft worden: alsoo die compa.e daer by groote schade is lydende
dan dient wel met ander autoriteyt te geschieden als hier tot noch
toe hebben gehadt: want als er schepen comen daer die overheyt
selffs niet suyver en is: connen gantsch niet wtrechten: ick hebbe
[illegible] soo veel my mogelyck is geweest beleth: waermede geenen
cleynen haet van sommige principaelyck deser vloote van den heer
admi. Pr. willemsz. op myn hals en hebbe gehaelt: doch men moet
dat niet ansien die die compa.e wel ende trouwelyck wil dienen: ~

My is van herten leet geweest te verstaen het gene daer in ternate
over 2. jaren met een canasser met eenige goederen tot cleedinge
an Sr. Jansz boom jaeger: gesonden is gepasseert: dwelck my geen
cleyne herteleet: ende een quaden roep: soo by die heeren die [illegible]
hebben als anders int hooft geraecht: met dat die sake in
sich selven eenichsints quaet is geweest: alsoo ick meene die selve
genoechsaem sal connen verantwoorden: maer alleenlyck vermits
uwe E. van die sake niet te rechte en is geinformeert geweest:
ende bedortinisse yder een sonder partye te horen ten quaetsten
aff oordeelt: waer in voortaen tyt meer patientie nemen: alsoo der
met anders en is te doen: dan op dat uwe E. soude mogen weeten
wat van die sake is: sal met corte woorden eenvoudelyck verhaelen
hoe die selve is gepasseert: ~ Alsoo Sr. Jansz boom jaeger: by
den heer admi. Matelief geordonneert was in ternate voor
coopman een tyt lanck te blyven: belaste my van onder vrientschap
wegen: hem met het schip [illegible]: eenige goederen tot cleedinge
voor hem ende die vrienden te senden: alsoo daer niet en was te becomen
ende andere die daer lagen hem daerom hadden gebeden sulcx an my
te schryven: waerover hem met ~~me~~ [illegible] Indie voorss: ende 35 stucke
canasser gesonden hebbe: 5 stu.s Damasten: 10 stuck armosynen: ende 35 stucke
[illegible]: ende gingans: costende tsamen omtrent 90: Rs van 8en sonder
[illegible] anders: gelyck by myne brieven an den voorss: Sr. boome geschreven claerlyck
is blyckende: tot dwelcke soo see uwe E. gebruyckt hadden geweest: myne
onschult genoechsaem soude gebleken hebben: ende tot myne verantwoordinge
anders niet als die selve behoeve: alsoo hem daer by schreeff my dese voorss:
90: Rs met den eersten soude weder schicken: offte op rekeninge van t comptoir
[illegible]: waer wt blyckt t selve niet gesonden te zyn om eenich proffyt te
trecken: maer om den vrient te accomoderen: Ick hebbe oock gesien by die
door: maer om der vrient te accomoderen: Ick hebbe oock gesien by die
recepisse van Sr. Adriaen wontersz eenige andere goederen als angefit
lywaet: ende andersints hey te staen: als off mede by t voorss: het waer
gesonden: dwelck ick verclare my niet toe te behooren: alsoo niet anders
als voorgaende en hebbe gesonden: wat oorsake gerrit gerritsz jaeger
gehadt heeft dese goederen op mynen naem an te laden te teyckenen is
my onbekent: dan men soude soo ten naesten by wel raden: ende op dat uwe E.
niet dese particuliere sake niet te lange bemoeyt en honde sullen hier
by laten: hopende uwe E. hier comende beter contentement van
alles te geven: als ick wel mercke tot noch toe in die practycke van my
is geweest: want van alle myn doen altyt met een vooroordeel is ge
weest segge geoordeelt: dwelck ick quade tongen mach danck weeten

Uwe E. ondertusschen bidden wij dit cort verhael ten beste te affnemen
alsoo niet en hebbe connen laten In passant de seer weynige woorden aenteroeren
alsoo Ick wel weete uwe E. den brieff des aengaende geschreven niet en
is behandicht: wel hoeck eenige andre brieven het generael angaende: waer
aff uwe E. hier neffens die copyen sal sendende: op dat hebbe vanmijne
zijden daer Inne niet en is versuijmt: ~

Alsoo het volck vant schip die reygne somme niet gesinden en sijn langer
Int lant te blijven: & het schip die proventien hier wel leijt: hebben andere
raet versocht over gevoert te worden: deweelck gen tijden niet en hebben
connen weygeren: & alsoo het schip wederomme diende gebruijckt te worden
& op die proventien bij naer niemant en is: die noch gesinden is Int lant
te blijven: hebben goet gevonden wederomme andre te verwilligen &
voor een jaer aen te nemen: alsoo ondertusschen den heer gouverneur
generael hier Int lant sal sijn: & andre ordre E. In sal connen stellen
waerover Sr. Jandirckss. Lam: verwilligt hebben noch een jaer Int
met het voors. schip te varen: & hem wederomme angenoomen: als uwe
E. bij die copye vande medegaende resolutie sal connen sien: Ende alsoo van
Sr. Aront Marttss. hebben opt schip die proventien In plaets soo van
den voors. Lam gestelt: deweelck Ick hoope als mede tgene meer hier
Is geresolveert: uwe E. voor goet sal annemen: ~

Daer is naer het arrivement vant schip die reygne somme: Is hier
oock op die reede gearriveert een Jacht genaemt den haeswint: trecke
comende wt het vaderlant: alleenelijck omden gemaeckten treves
metten coninck van Spangien voor 12. Jaren op alle plaetsen te
notificeren: & alsoo hier tegenwoordich schepen liggen die naer die
Molucques: Amboyna: & Banda gaen: & soeffe die Notificatie
op alle plaetsen niet en canden: heeft mij die brieven derwaertss
sprekende: vande heeren staten & zijne Ex.tie overgelevert: die
uwe E. hier neffens hebbe sijndende: als oock copye vande brieven &
andre pampieren bij die heeren bewinthebberen aent comptoir alhier
gesonden: waer bij uwe E. sal connen sien watter passeert: ~ Dit
Jacht is In Octob: wt het vaderlant vertrocken: & is In
Lix.a angeweest om eenige portugesen In te nemen: die die Noti
ficatie van coninck weegen souden doen: doch naerdat daer eenen tijdt
lanck gewacht hadde: is hem niemant mede gegeven: ~
In February A.o 1609: hebben die heeren Bewinthebberen het
schip Medenblick: herwaertss affgevaerdicht: waeraff tot noch toe
niet en hebben vernoomen: Maer naer Sr. Aront Martss. ons
seijt soo heeft, In santhome verstaen: datter een hollantss schip op die
Maldives soude gebleven sijn: doch weet geen particulariteyt hoe
noch In wat manieren: deweelck Ick vrese dit schip Medenblick sal
sijn: angesien dus lange tardeert: & niet te voorschijn en compt: ~
Het voors: Jacht den haesewint hebben geordonneert te gaen naer
Atchin & die custe van Cormandel: alsoo derwaertss: & principaelijck
tot Musilipatan eenige waren & coopmanschappen dienden gebrocht
als uwe E. large door schrijven van Sr. van Wesick sal connen sien
& overmits hier tegenwoordich niet sonders bij die logie en hebben
op die plaetse dienstich: & die schepen van Patana moeten wachten
om eenige dingen daer wt te lichten: ~ alsoo die schepen Rotterdam
& hoorn: voor die compste vandit advis alreede waren vertrocken
hebben goet gevonden dat het voors: Jacht ondertusschen loopen soude
naer gerrij: om aldaer het sandelhout te haelen deweelck over
twee Jaren wt d'eendracht daer is gecost: & noch onvervocht leijt
hoopende met het weijffelen vanden Monson Int corter tijdt sal
connen over & weder keeren: ondertusschen sullen alles wat tot
die reyse nodich is: connen gereet maken: op dat ginder op die
custe vant noodige wel mogen worden versien: & die coopman vant
Jacht behoorlijck van alles mach worden geinformeert: die
saken vandie cust stonden In seer goeden standt: opt vertrock
vandie somme: behalven In Musilipatan daer wat moeyte
voorhanden was: door die schoemorije van gouverneurs: dan dat
hoope sal wel geremedieert worden: alleene gebrocht In pala
catte: tegenampatnam: & petapoelij: elcke persoonen
die den handel verstaen: dirigeeren & met het volck om te gaen
waeraff die voors: plaetsen tegenwoordich weijnich sijn versien:
deweelck ter compste vande nieuwe vloote sal dienen versorcht: ~

Het nieuws wt het vaderlant weete uwe E. niet sonders
te schrijven: alsoo het schijnt datter Indie gemeene lantssaken
geen veranderinge en is: door het besluijt vanden peijs wat die

Wat compste raeckt sal leren den tijdt: vrese die heeren comint
hebben in dese quartieren niet vele verdocts daer wij sullen hebben
angesien die peertijgen noch in die beste plaetsen blijven: & overal
sullen meester connen: waerdoor ons onderdegaen met alle haere
listicheit groote schade sullen doen: — die heeren comint hebben
beginnen oock een ander voet opt stuck vanden handel te nemen
als: mijne E. broeder, segge eens deses bij hare brieven sal connen
sien: waermede ick achte so die sake niet heel verkeert wt en
compt: meerder proffijt sullen doen als te vooren: want dese tgien
jarige rekeninge weynich ofte geen verdeel sal geven: waerdoor
veele particulieren haer capitael sullen soecken naer huys te
trecken: — die schepen der voor: Bantam: Ceylon: & Gouda: sijn
wt vaderlant gearriveert: als te vooren de heer admi:
Matelief [illegible] voor Johore was van voeck: het schip Erasmus is naer
Mauritius gecomen door eensheyt: tot wecken ende het schip
Ceylon: weder weert gegaen voort: om die goederen vant voors:
schip te halen: —

Vant schip Delft noch oock van 3 schepen die met den heer admi.
wintert naer die Manillas waren vertrocken: hebben noch geen
tijdinge: achte al samen in Patana sullen sijn: & een ofte ander
haest hier sullen hebben: die jachten hier comende: sullen die selve
soot mogelijck is: weder derwaerts depescheeren: alsoo hier geenen
dienst en connen doen: dan alsoo oock een roepen sal om vercost te
worden: vrese sonder moeyte niet sal connen geschieden: —

Het volck van 3 [?] vant schip Middelburch sijn met t veroverde
schip Ternate hier gecomen, niet meer als 5. stuck sijn opt selve
geordonneert te blijven: om naer Ternate te gaen: alsoo bij den raet
(die pachten sullen gecost sijn) naer
is goet gevonden het selve alsoo haest af te voerdigen: is noch een nieuw
Ternate met alle moedelijckheit af te voorderen: om in die Molucques over & weder te
schepen & seer bequaem om in die Molucques gevoert worden: & wel ge-
varen: alsoo met weynich volck sal connen gevoert worden:
ofte 100 last rijs sal connen laden: —

Angaende: die negotie alhier is tegenwoordich in slechten stant door
dat die cleeden die vande custe gecomen sijn niet en mogen costen
den peper in die proventie
& met en hebben om te verhandelen: den peper in die sack: hebbe
gelaeden is meest met contant gecocht: a 1½ Rl. die sack: hebbe sulcke ladinge sal
ick vrese het schip Delft in Patana qualijck sijn volle ladinge sal
connen becomen: & het schip Hollandia tegen decemb: hier met
10. ofte 15000
sijn halve last sijn verwachtende: sal noch moeten ongetwijfelt
sacken coopen: want als die schepen comen sal den peper ongetwijfelt
op slaen: het waer te wenschen die schepen hare ladinge op andere
plaetsen mochten becomen: sonder dese plaetse te moeyen: alsoo
die tollen te ondraechelijck groot sijn: & moet het goet dat daer van
compt wort den gouverneur so dertel dat niet en weet wat voor
wonderen sal om ons spijt te doen: & te Molucsteren hem alle onde
voorstaen dat dese plaetse legge sonder dese plaetse niet en sonder
connen handelen: & als int jn 2 ofte 3 jaren geen peper ge-
laden en wort sonder wat beter coop geven: alsoo die ander grooter
vandie chinesen als anderssins niet wel en hebben te bedinden
& angesien den peper van Patana & Priaman veele grooter &
schoonder is als desen: hope naer die ontset so groot niet
en vallen: sal met voortaen daer wat op moeten letten: want hoe
hier meer peper coopen: hoe meer gequelt & geperst sullen
worden: — het is noch heel onseker gelegen dat men so stale die
steenen huysen vandie chinesen hebben laten afbreken: sonder te
willen consenteeren dat er yemant eenige nieuwe huysen bouwe
daer oock die toepeiden over mits woelen brant onderworpen sijn
soo dese camodoort: heeft oock hert angestaen om onse huysen
bovenaf te breken: & ten was die vrese Matteran die gecomen
noch een weynich in toom houdt: sonde al geschiet geweest sijn: waer
an mijne E. sal connen bemercken wat voor correctheyt hier hebben
want mi die vrese vanden Matteran een weynich over is: & die toe
rustinge die gedaen hadde op een ander geschiet gewent: soo begint
mi wederomme & heeft ons over 2 dagen geordonneert onse poorte
af te breken: & die heyninge: 2. vaem inwaert an te setten

Dan is tot noch toe niet geschiet: met noch duysent andere dingen van minder importantie: die te schrijven souden vallen te verhaelen. & uwe E. believe hier comende beter te connen sien: Ick hadde wel gehoopt angesien hier nu 3½ jaer tot Bantam hebbe geweest & mijnen tijt verstreken is: met dese schepen verlost te worden: dan angesien tot sulcx geen offte weynich middelen is: & uwe E. mij ordonneert noch een jaer te blijven: oock den raet alhier sulcx hoochnoodich achten: hebbe mij daertoe niet onwillich willen laten vinden: maer volgende uwe E. exempel des compa. dienst voor mijn eygen gerieff offte commoditeyt gestelt: hoope ende met die eerst commende vlote geen commoditeyt van verlossinge en sal gebreken & het toecomende jaer: met Godes hulpe sal mee gen overgaen: —

Angaende Hendrick Simonssen is over een jaer met het schip Banda naer huys vertrocken: alsoo hier geen dienst en conde doen: Overmits naer die tydinge van uwe E. gevanckenisse hy om dese offte eenige andere oorsaken swaricheyt maeckte, die soo ter herten heeft getrocken, dat int lanckste heel berooft wert van sinnen: & hoe buyten weten was: die welck alsoo lange geduyrt hadde: & geen apparentie sagen van beteren: wiert by den raet goet gevonden hem met het voors. schip over te seynden: —

Tegens uwe E. is ontbiedende van damasten & fluweelen expres te syn: sal dit jaer niet connen gesonden worden: alsoo met die joncken heel weynich is gecomen: & is soo na uwe by die gensoraten ex gerecht dat een stuck fluweel onder die 14 Rs met en can becomen: tegen het naeste jaer sullen sien te coopen tgene tot tydeelijcken prys sullen connen becomen: hier nevens ontfangen 300: stucken armosynen die hier gecocht hadde om naer die custe te seynden: dan vallen soo slecht dat het schande is: dan alsoo der geen betere te becomen en syn: moeten ons met dese behelpen: —

Het garen syn sal uwe E. met het schip Ternate seynden: als ooch het gout wercke dat uwe E. is ontbiedende: maer die olye is hier tegenwoordich soo dier & soo weynich te becomen dat ick vrese daeraff niet en sal connen seynden: die vernevinge van knyff & visch: die uwe E. is ontbiedende hebbe ooch seer weynich connen becomen: als brenger dese uwe E. sal connen seggen: hier nevens ontfangen -20- potten storcken draecq: & eenich mostersaet: commende ondertusschen noch andere becomen sullen uwe E. met het schip Ternate provideren: —

Dit woorden die uwe E. is ontbiedende: hebbe an Samuel Denis ex Macassar geschreven die mede en eersten seynde: waeraen ick achte geen faute sal syn: —

Het jacht den draeck hebben hier nu wederomme verduyrt: & naer Succadane affgevaerdicht: al waer goeden dienst doet. Samuel Bloemaert die omtrent 2. jaren daer geleghen heeft, is met dese schepen naer huys vertrocken: alsoo sijnen tijt die gedient was te beyden verstreken is: In sijn plaetse is gestelt eenen Pieter Aertsen: & in Sambas eenen Jacob Pietersen van der Meer: dan alsoo den voors: Pieter Aertsen ooch lange over sijnen tijt is gebonden: sal ooch moeten verlost worden: & die plaetse soo van een cloeck overste versien: die beyde die plaetsen commandeere: want ick hope datter voortaen meer als yet te voorden sal te doen vallen: waertoe ick Godt bidde sijnen segen te willen verleenen: —

De wijle dese beschrijvende is hier gearriveert het Engelsch schip daer hier boven aff vermaent hebbe: verladen sijnde meest met peper & eenige nooten: & heeft daer en boven noch 2 joncken bevracht: waeraff deene met hem van daer is geseylt, doch tot noch toe hier niet gearriveert: & dander bleeff noch sonder ladinge liggen: soodat noch boven sijne ladinge omtrent 50. last heeft becomen: dat voor hem een goede reyse sal maken: maer danck weeten die welcke ons volck dien doen in Banda lagen: & het landt dat soo die saken soo slechtelijck hebben laten vallen: & soo vroech hebben verlaten: want voor haer vertreck seer weynich ladinge conden becomen: alsoo noch eenichsins die schepen

Prosper: Maer soo haest vertrocken waren: quamen die Spanjaerden met
menichte: sonder eenich achterdencken: wat hen gemoveert heeft soo
haest vandaer te scheyden: sullen sy selffs moeten verantwoorden: het
heeft ons hier vrij wat vreemt: te meer niet eenige merckelicke
redene tot sulcx en hebben connen bemercken: want die schepen
noch meer als genoech van victualie waren versien: — Ick en can
niet vernemen eenich volck daer gelaten heeft: om te blijven:
hoe wel eenige suspitie hebbe op die joncke die seggen daer gela-
ten te hebben, om te laden: daer het anders onder schijnen moet:
alsoo ick niet en achte dat lant soo gantselijck sullen verlaten hebben:
hoe die sake tusschen die onse ende die Bandenesen staen: hebbe oock niet
sekers connen verstaen; als alleenlijck dat soo noch in oorloge
met malcander continueeren: sijt oock die Bandenesen van sinne waren
die Eylanden te verlaten: daer altsamen op Ceram te begeven
dan ick cant qualijck gelooven: Ende acht het maer voor een wtgeven
wat van die sake geworden sal sullen met er tijt vernemen: hoe
wel ende dat die nieuwe vreede hier in [illegible] sal connen worden
alsoo met die oorloge van Ternate overmits den peys sonder eenich
gedeen veranderinge en sullen hebben: het is te verdrietich
dat dese Engelsen: ons soo inde wege sijn: die onder onse vleugen
geleden soo die ladinge voor haer schepen becomen: Ende daer sal voor
tijen eenen anderen voet op moeten gestelt worden: want als sy
lieden ons den vyant altijdt sullen stijven: Ende van wapenen ende amon-
nitie versien: sullen nimmermeer gedaen werck hebben: Ende
die heeren bewinthebberen sullen die vercken ende sy die
schapen scheren:

Met dit schip compt eenen Jongen die vant schip Banda
in Amboyna by den Gouverneur Houtman was gelaten: Ende
door hem met eenige brieven: naer Banda gesonden: die van die
Bandenesen genomen weert: Ende van die Engelsen weder gecocht
voor 125. R van achten: die ick hem wederomme hebbe betaelt
Ende den Jongen voorss: naer my genomen: hebbe hem van die gelegen-
theit van Banda ondervraecht: verclaert inde tijt die schepen
daer geweest hadden: Ende den Engelsman eenige beleth
hadden gedaen hy sijne ladinge met sijnde getrocken hebben: Ende
sy eynden daer en tegen haer schepen volladen: ofte ten minsten
een groot deel L.a. A: die welcken Engelsen capiteyn oock eens
deels becont: — Naer het vertreck vanden schepen: hebben
een geweldige anslach opt casteel gehadt: soeckende met alle
middelen an vierwercken ende andersints het casteel in brant
te werpen: Ende deden alle neersticheit om een forteken te ma-
ken: op die hoochte van het bergsken dat over het casteel
commandeert: waer toe alle haer macht by den anderen hadden
vergadert: sijnde over die 3000: sterck: doch het is hen door die
onse belett: Ende in een schermutsinge eenige van die Bandenesen
doot geslagen: Ende veele gequest sijnde: hebben t alles verlaten
Ende die vlucht genomen: door welcken verlies: als oock over-
mits den Engelsman: haest wede vertrocken: Ende die compste
van die nieuwe schepen vreesden: den moet gantsch hebben laten
vallen: versoeckende wederomme peys te maken: die welck
hen eyndelijck van die onse sijnde geweygert sijn: sijt oock over al opt
lant hoopwerck Noten ende Foelij tijt: Ende oock veele verloren
gegaen is: dat met gepeinst en hebben: dat wel te dencken
is: want genoech te doene hebben gehadt met den rijst te
soecken: alsoo den honger hen eynden meest verpeert: Ende noch meer
gedaen sonde hebben: Indien vanden Engelsman geen onderstant
van cleeden: Ende andersints en hadden gehadt: waer mede haren
rijst op die Naest gelegene Eylanden hebben connen soecken
die welck hen nu by faute van dien sal missen waerdoor te hopen
staet: hen die noot wat bet sal dwingen: Ende onse schepen in sulcken con-
fonture op die hant comende wat goets sullen connen uitrechten
waer van die wtcompste met verlangen sullen verwachten:
Jtem: voorss: Meusquetten: ende ammunitie hebben geen ge-
breck: alsoo daer af vandie Engelsen als oock met raet ende daet vol-
comelijck sijn versien

Vant Castel van Amboyna: Noch het schip Hollandia
hebben noch niet vernomen: hoe 't gaen met den oorloge hier sal sijn
dan als hebben Gouverneur schrijft eerst int leste van Octob:
van daer meent te vertrecken: achter Java om te loopen
tardeert noch niet: Godt wil hen behouden reyse verleenen:

Jacatra

Angaende die saken van Jaccatra daer en is noch niet inne gedaen
dan alsoo lange sieck hebbe geweest: Ick hadde ick loeffe wt die
logie mach: haer Sr Cront Maurits: met Ternoeis Jacob
Hondertooxman: met het tegenwoordige Jacht den Griffoen
derwaerts: om alles te verrichten en by wesen van Ternoeis
Ternoeis: die daer 6 offte 8 dagen werck heeft om arack
water: brantholt & andere sijn inne te nemen: den
weecken ... want sij ... sal commen verwittigen: hoope
de alles ter beste snel te worden te brengen d'weeck
Godt geve:

†

1 Copye van den brief
door Jacques l'Hermite
van Bantam aen den
Admirael van Caerden
geschreven met het jacht
de [illegible] gedateert
den 23 October 1610

No. 18

Laus deo Adij 10. November 1610 In Bantam

Eerentfeste Manhafte Voorsienighen seer discreete Heere

10 November 1610

V. E. schryven vanden 26.en Augusti met de Copye vande
brieven over Greco gesonden, is mij door het Jacht den Griffoen
wel geworden, maer de brieven over Greco en syn mij tot noch toe
niet behandicht.
Den ontfanck vande Cleeden met het voors.de Jacht den Griffoen
gesonden hebbe seer geerne verstaen maer dat V.E. de potaer[?], ende
Draggams[?] soo groff ende beplackt heeft gevonden, dat se niet venbaer
en syn, weete niet wat daer op sal seggen, alsoo van andere plaetsen
oock dergelycke clachten over de Cleeden met het Schip d'Eendracht
over 2 Jaren ontfanghen, hoore. ende principalyck vande van petapoli
door Lucas Janssen Sume[?] gecocht, dan daer en is nu niet toe te
doen, men moetse sien te vercoopen voor datse syn, ende de Coopluyden
die daer liggen, daer af waerschouwen, op dat int incoopen beter
achtinge mach genomen worden, ende vreese dese ofte dergelycke
faulten voortaen al meer sullen worden gevonden, principalyck als
de liggers verandert worden, ende die nieuwe comen altyt voor eerst
minder experientie hebben. ——
Met bringer deses S.r Jan Dirckss Lam sende V.E. [?] syndeende 53 packen
met verscheyden sorteringhen van Cleeden, waer af de 36 nu eerst
met de Sonne[?] vande Cust hebbe ontfanghen, twyffele niet off
deselve sullen beter als de andere bevonden worden, alsoo S.r Pieter
Isaacksen[?] saliger, hem op den handel vande Cust te boven andere door syn
lange experientie seer wel verstondt. V.E. biddende mij vande bevindin
der selver een weynich te adviseeren, ende wat coleuren de beste syn
te weten die van Petapolie, ofte musilipatam, ende mij sal sonder
linge vrientschap geschieden. V.E. gelieve oock een memorie
te laten maken, wat sorteringe van cleeden, ende hoe veel
van elcx daer Jaerlycx soude connen vertiert worden, daer Inne alder
hande sorteringe stellende want hoe wel tot noch toe alles niet na
onsen wille en hebben connen becomen, hope nu voortaen met den peys
als oock door dien nu een Comptoor, In Palicatte is gestelt beter
tot ons gerief sulcx connen geraken. ——
Gelyck dat V.E. by syne memorie is ontbiedende, hebbe soo veel gesonden
als doenlyck is geweest, van Carrouwals[?], Bengaelse Cassas, Dra[illegible]
ende andere hebben dit Jaer niet becomen, de Gouverneur[?] gaet syn[?]
sulcx goede quantiteyt connen laten maken, waer op V.E. oock
vernoechte vande oude cleeden ben met desen meer syndende als
wel gewilt hadde, dan geschiet door dien hier tot Bantam teghen
woordich niet seer versocht en syn, ende niet veele capitaels
hier en becomen, de oorsake hier af is de veranderinge vant gouver
nement, dwelck nu gevallen is Inde handen van des Coninckx Oom,

Die dagelycx soo vele onlustichheyts woorts brenghen, ende
ons soo plaeghen, dat het qualyck langer verdragelyck is, ende
nu noch corts geleden met de compste vande schepen met de
cleeden vande custe heeft de selve nyet willen consenteeren
te lossen, maer pretendeerde alle de packen te openen, ende daer
af 5 p cento voor tol te nemen, twelck in geender manieren
om gewichtige redenen, nyet en hebben willen consenteeren, ende
alsoo de Javaensche verteringhe nyet al in haest en connen vertiert
worden en syn hier door genootsaeckt geweest den Coninck van
Jaccatra, aen te soecken, met den welcken vast doende syn om
een vast contract te maken, twelck den desen groote Jalousye
causeert, ende alsoo nyet sonder sorge en is yets quaets hier
wt soude moghen spruyten, Synde alle de Maleyse cleeden
vander hant om soo vele minder Capitael by de logie te houden
tot welcken eynde ick V.E. oock hier sende ende 6 kisten, inhoudende
48 000 realen van achten, en soude meer schicken dorste ick
meerder met een schip betrouwen, alsoo noch over de 100 000 realen
by de logie houden, twelck een groote somme is, ende hier mede
avontueren en soude ten ware hier noch een schip bleef ligghen,
ende de schepen van Patanie dagelycx syn verwachtende —

Op primo passado is hier gearriveert een Jacht genaemt den
hasewint, by de heeren Bewinthebberen door last vande heeren
Staten afgeveerdicht om den gemaeckten treves met den Coninck
van spagnien in dese quartieren te notificeeren, die noch ten
lesten voortganck heeft gehadt, soo dat de hollantsche schepen
nu overal vry moghen varen, twelck int eerste wat moeyinge
heeft gecauseert, dan alsoo over al wynnich te winnen is, ende
malcanderen doot loopen, sal ongetwyfelt wederomme slappen
wat effect desen treves sal hebben, sullen metter tyt vernemen
de opinien syn daer af diverssche — Brenght oock tydinge
int voor Jaer in februario 7 ofte 8 schepen syn wt gesylt om herr
herwaerts te comen, waer mede een persoon voor hooft comt
met tytel van Gouverneur Generael die hier ettelycke
Jaren Indtlandt sal blyven, om alle affairen met authoriteyt
te dirigeeren, alsoo de heeren Bewinthebberen eenen geheelen
anderen voet opt stuck vanden handel beginnen te raemen,
als uwe E. by de copye van eene memorie hier mede gaende
sullen connen sien, waer aen my refereere, gelyck oock aent mondeling
rapport van Sr. Jan Dircksen, die uwe E. van alles wat hier
passeert volcomelyck sal connen verwittighen. —

De schepen Rotterdam ende hoorn syn van hier vertrocken op 5 sep
tember naer het vaderlant meest volladen met peper, twelck ons
binnen Tissinge ginck, alsoo van daer met als volle scheepen en
hadden verwacht, wat redenen gehadt hebben soo vroech van daer
te scheyden is my onbekent, naer ick verstaen can van eenen
hans verhoeven die by de Bandanesen is gevanghen geweest
ende door den Engelsen wederomme vrygecocht, Soo waeren de
Bandanesen van haer hasticht vertreck seer verwondert —

Ende verstouten hun daer op niet weynich, Soo dat het Engels
Schip door heel gemackelyck synne ladinge aen boort wert gebrocht
daer te vooren noch niet offe ymmers heel weynich hadde connen
becomen, hy is hier op 23 passado gearriveert geladen hebbende
ontrent 600 sockels foelie ende de reste noten, heeft noch
2 Joncken geladen, dan syn tot noch toe hier niet gearriveert
het Schip de Provintie legt tegenwoordich hier in de ladinge
hebbende synne geheele last gecocht meest voor 1½ Real de
Sack, dwelck redelyck coop is, Ick sal sorge draghen dat
teghen de kompste vant schip Hollandia 8 offe 10 000 sacken
reet hebben, op dat morgens mach. E. belooft te wachten, want
alsoo laet hier comen sal, niet wel tyts mughen verlotten, ende
alsoo anders niet besonders voor E. valt te adviseren sal desen eyndighen

Ende uw E.

Eerentfeste Wyse voorsienighe seer discrete heere, den Almachtig
Godt bevolen, dien Ick bidde U. E. beware in lanckdurighe
gesontheyt ende verleene E. goede lange regeeringe met geluck
ende voorspoet Vale —

1 Copie van eenen brief
door Jacques l'hermite
van Bantam aende Capit.
[illegible] Houtman op
Amboyna geschreven
met het schip de Halve
Maene gedateert den
10en Novembris 1610

N°. 22

Bantam

4 Sept – 13 Nov 1610.

4 Sept Bantam ... –13 Nov 1610

Laus Deo Adij 4.e Septemb: A° 1610: In Bantam.

Eerwaerde wijse voorsienige seer discrete heeren mijn heeren
de bewinthebberen der Generale Oostindische Compa:~

Het voorgaen: is copie van mijne lesten geschreven met het schip de Leeu
met pijlen: vertrocken den 10.e Januarij passado: de ich hope noffende
andere schepen daer toe voorden vertrocken met voorspoet bij u. E. sal sijn gearri-
veert: daernaer hebbe het jacht de griffoen voort gesent: & met peancke
arack: & eenige reeden naer Amboyna & Banda affgevaerdicht wij
staen met eenen dat het geariveert: & de goederen ter gedestineerder
plaetse gelevert: bedragende f 32878: 17: 6. als mede
bij de copie van facture hier nefens gaende sullen vinden: t'sedert
sijn hier op 4. Augusti geariveert de schepen rotterdam & Hoorn: van
Banda omtrent half geladen: & het schip de Proventien van ter-
nate heel ledich: t'welck ons hier vrij wat buijten gissinge is gegaen
alsoo van de plaetsen dit jaer met als volladen schepen & waren verwachtende
doch alsoo het gewas op ternate & Amboyna tegen alle opinie dit jaer
uijtermaten schraes is gevallen: & de saken van Banda met de compste
van een engelsch schip seer verandert sijn: Is alles ten quaesten geslagen
het casteel op Banda was oock verstrocken van de selve schepen in seer sobere
staet: doordien seer qualijck versien bleeft van victualie: & niemant
buijten het casteel gaen dorst. overmits de Bandanesen het geheele
lant van Nera: so hebben gehouden dat het casteel geneen slaen beleggert
is: voor de compste van 't Engelsman: waren noch eenige [illegible]
& daer wort noch alle tijt met wat gehandelt: maer soo haest de Bandanesen sijn
compste vernamen: & onse schepen bemerckten onder doch soldaten
naer ternate wilden gaen: hebben hem geheel op een reede in [illegible]
& daer alle noten & foelie gebrocht: & hem gestelt: waerdoor de Ban-
nesen ons eijnden niet alleenelijck niet meer & wilden handelen, maer dat
& boven het costant onder't favour van 't Engelsman broken: hebben
alles begost door te snijden wat buijten het casteel hebben connen vinden
& verscheijden anslagen van brantstichtinge & anders omtrent de schepen
gemaect: gelijck u. E. breeder door rapport van 't Medegaen: sullen
connen verstaen: waer aen mij refereere: alsoo alle particulari-
teijt hier te lanck sonde vallen too verhalen: de Engelsman
heeft vertrocken van de selve schepen noch een redelijcken handel: soo dat
ongetwijffelt sijn schip vol foelij sal crijgen: alle de amunitie de
geladen hadde om in ternate te brengen heeft verhandelt nu met de Band-
& en laet met geen eijnden van alles wat ons schadelijck is te insti-
geren soo dat naer mijn opinie geen vijanden in de selve quartieren &
hebben: die ons meer quaets & hinders doen als de Engelsch: & soot
soo gevalt dat eenige andere schepen wt Engelant comen: sullen onse
Banda heel vrij [illegible] maken: d'welcke men in de selve consequentie
wel sonde hebben connen remedieren: In gevalle eenige onnoodige
vrese van 't Engelsch too vertoornen niet soo veele plaetse in de
onse & hadde genomen: wel wilende In ternate hadde connen ge-
raken: alwaer althans ons weijnich in de wege sonde geweest sijn
dan mij het anders gedenckt Is moeten patientie nemen: hopende
dat de menige [illegible] de dagelijcx verwachten: soo veer als [illegible]
[illegible] naer verlanget wort: alles sal connen remedieren:
het jacht de griffoen is in Banda gebleven: op avontuere
offer noch goets voor viel & in dienst conde doen: hoopt [illegible] in
Augustus vandaer herwaerts te comen: om victualie voort casteel
te halen: soodat hem dagelijcx sijn verwachtende:~

de ladinge de voorss: 2 schepen rotterdam & Hoorn: In Banda
hebben ingenomen is weijnich: In rotterdam sijn geladen 519
sockels foelij: & omtrent 212 bhaer noten: — In Hoorn
341. sockels & 272 bhaer nooten: — In Proventie hebben oock
ingenomen 3000. sacken peper: & hier hebbe [illegible] Junio geladen
tnaervolgende: —

In rotterdam 8800. sacken peper: & 6 cassen met 15. picol
96 3/4 catti ronwe sijnese sijde: —
In Hoorn: 6100. sacken peper: & een casse No. [merck]. Ingesonden
240. catti gimbo gemoede: — waer mede beijde seer volle
last hebben: Godt wil hen geleijden t'samen begonden reijse & [illegible]
[illegible] Proventien hebbe geladen 3000. sacken peper der de
int schip de Proventien sijn gelost: met de reste van sijne ladinge
wt het jacht de griffoen: wachten tot de nieuwe peper: alsoo ons geen
ge sal moeten wachten tot de [illegible]
meer bij de [illegible] bleijft: hopen [illegible] met den eersten

Endt tot redelijcken prijs tee te comen ingevalle ons geen andre peper
op den hals en comen de ladinge van deese schepen: hadde ick eenichsins ge
weten hoe wiet geweest: souden het voorleden jaer peper genoech hebben
connen coopen: dan overmits de grijse verwarren: en geen gelden meer en
hadden tee handelen: hebbe wy niet verder derven avanceeren: hoope ange
siende het gewas redelijck schoon staet: dat ons geen peper tot de ladinge
en sal ontbreken ~

~~Wat de comptoire van deese peper: belijden commick geweest: gelijck oock~~
~~verschreven copie tee vooren gesonden hebben: om eenige affslach te hebben~~
~~vanden tol: doch hebben niet connen verwerven: alsoo naer geen reden en~~
~~willen luijsteren: en ons noch dagelijcx met nieuwe lasten en tollen soecken~~
~~tee beswaren: tee offsenden van alle pinoose waren: die men sonde mogen~~
~~coopen en laden: dwelck voordesen noijt betaelt en is: met andre diergelijcke~~
~~nieuwicheden: daermede ons dagelijcx soecken tee quellen: soo dat op de~~
~~se plaetse voortaen geen rekeninge en [illegible] gemaeckt worden als te voorden~~
~~want naer dat de regeeringe gevallen is in handen van de coninck~~
~~ommes: ons alle dingen verandert: en de inwoonders soo tot armoede gecomen~~
~~dat ick vrese hier naer wel eenigen anstoott sonden mogen lijden: princi~~
~~palijck als dese logie soo beclast blijft met taxtitaes: waerover geresolveert~~
~~hebben: met deerste jachten de naer amboyna offte ternaten sonden~~
~~mogen gaen: den Mooste deel van contante penningen derwaerts tee~~
~~senden: alsoo daer beter bewaert sullen sijn als hier: alleenelijck by my~~
~~houdende tgene hier sonde mogen van doen sijn: en waert dat men diergelijcke~~
~~mette cleeden ooch doen conde souden maer soo veel tee beter sijn~~
~~want bevende weijnich versekeringe de mi[?] van coninck hebben: soo hebben~~
~~noch dagelijcx den vyant van buijten tee verwachten: alsoo den Mattarandese~~
~~plaetse mi onbaer met overlegge begint aen te tasten: en sier [?] over~~
~~comen: sonde dit huijs eerst voor hebben: alsoo buijten de stadt staet: en van~~
~~niemant assistentie sonde connen genieten: soo dat wy in alle manieren~~
~~ongeraden dinckt hier voortaen soo swaren taxitaes by de logie te houden~~
~~overmits t soeve (gelijck geseijt hebben) veele sekerder in amboyna~~
~~can bewaert worden:~~

Watt vorder inde Negotie ommegaet: weete niet veele tee schrijven alsoo
dese naeste 5. offte 6. maenden heel stille hebben geseten: en door de
compste van eenige gesoratten met de pinoose niet sonderlinx en hebben
connen handelen: de sijde de dit jaer gecocht hebben: cost 160. realen
het picol: en hebbe met eenige pinoose gecontracteert: dat alle de
sijde de van suecken sorte sonde mogen brengen: tot die prijs hen leveren
sal affnemen: dan alsoo soor [illegible] geen proffijt en ope [?] en connen hebben
vrese weijnich sullen brengen: daer aff ons de tijdt het succes sal leeren:

Ick hadde gehoopt alsoo onse tijdt de gehouden sijn hier tee blijven ge
expireert is: met dese schepen souden hebben mogen vertrecken: dan alsoo
door t [illegible] vande nieuwe schepen: de besettinge met gevoechelijck
en heeft connen geschieden: [illegible] raett noodich achte noch eenige tijdt hier
te blijven: hebbe my hier in niet weygerich noch onwillich willen toonen
maer my selven noch een jaer indien t [illegible] hebbe [?]: hoope onder tusschen
eenige betere gelegentheijt van besettinge sal voorvallen: de andre
persoonen de tot mi toe by my hebben gelegen: hebben ooch wederomme
voor een jaer angenomen: als v. E. [illegible] copie van de resolutien hier
neffens gaende breeder sullen connen sien:

Watt angaet den standt van ternate sullen v. E. largo by het
schrijven van de admiraal van caerden connen sien: de wijle de tegens een
ge gevangen zyn in 2. schepen van de Mannilhas comen [?] Sevart
is [?] boost: en frais praet sal [?] boost in absentie van de admiraal wittert
gebleven: dwelcke een hooch nodige sake was: overmits door de mennich
te van soldaten: de capiteynen sonder een generael heeft heel qualijck
souden connen accorderen: de admiraal wittert was met het schip amster
dam en 5. jachten van ternate vertrocken naer de Mannilhas: omden
vyant eenich affbreuck tee doen: en tee letten op de pinoose soncken
de daer jaerlijcx comen: met belofte dat met de eerste wederom
in ternate sonde sijn: dwelck alsoo niet en is achtervolcht: en geen
tijdinge en hebben waer vervaren sijn: ik presumeere dat de voorss: admiraal
wittert sonde overleden sijn: en dat de schepen met disordre in Patane
offte eenige andre plaetsen souden geloopen sijn: waer van tot noch toe
geen tijdinge en hebben becomen: presumeere t samen der handt
in patane sijn geloopen: om daer hare voedre eerst te procureeren
en alsoo naert vaderlandt tee loopen: overmits het volck van de jachten
generaelijck protesteerden niet langer gehouden sijn int landt tee
blijven als de van de groote schepen: dwelck de schippers confirmee
ren: seggen het volck niet angenomen tee hebben om int landt tee
blijven: dwelcke ons groote Moeyte maken sal: en dagelijcx
Maeckt: alsoo met onwillich volcke quaet hand gaen is: waer
tee wensen alle tesamen hier waren: op dat soo mette eerste

Naer de Menincqhen mogen gedeelt werden: alsoo daer hooch nodich van doen sijn gelijck u. E. bij de copie vanden brieff van admirael van caerden hier neffens gaende sullen connen sien: het schip Hollandia is geodestineert naer Amboyna: alwaer het sal blijven leggen tot in septemb: en sijn meeste last in nagelen connen becomen: sal achter Java omme loopen: en herwaerts comen: soo niet sal daer tot het toecomende jaer blijven leggen: in plaetse van commandeur hoутman is Jasper Jansen als gommerneur gestelt en Ariaen Maertsen in plaetse van Jasper Jansen voor coopman: soodat de plaetse versien heeft: — het schip delft is naer Patania om sijn ladinge te halen: de welcke te bomdaer niet en sal ontbreken: alsoo Bronckel een goede partije peper gecocht hadde: — het schip Middelborch blijft in ternate tot het toecomende jaer: alwaer moet sijn ladinge van nagelen te becomen: twelck godt geve: —

Den 12en passado is hier gearriveert het jacht den draeck comende van Succidane waer naer soo veel lange hebben moeten: alsoo al over lange hier hoorde geweest te hebben: door sake van sijn verdement is dat soo in Sambas opgehouden worden van conninck: vermits dagelijcx de van borne met een armade waren verwachtende: door den inlantsen oorloch sijn der dit jaer weijnich steenen becomen: en brengen alleenlijck 154½ caraet: waeronder veele groote steenen loopen: welcke al samen voe geende dordre van raet int schip de Proventie sijn geladen — hoope dit jaer meerder quantiteijt sullen becomen: door dien den handel van Sambas met de wilden op goeden voet staet: en in beijde de plaetsen in weesende sijn van Bont: gelijck u. E. breeder door Samuel Bloemaert die daer in 2. jaren gelegen heeft: en met dese schepen overvaert breeder sullen connen verstaen: in sijn plaetse is in Succidane gebleven Hr. Cortsen en in Sambas Jacob vander Meer: sijn tegenwoordich doende met het jacht toe te maken: om wederom derwaerts te seijnden met eenige goederen en bont: dat hier op voorraet hebben gecocht waermede Verdonck is toegaen [illegible] salvement om voor onder coopman inde loge tot Succidane te leggen: en metter tijt mach geinstrueert worden om in plaetse van Victor Aertsen voorss: te succederen alsoo gerne soude geroest sijn: en sijnen tijt al eenen lange heeft: —

Van de reijse somme en doordracht: en hebben geen naerder tydinge als dat op 25en Januwarij gestorven sijn van Atchin: naer de rust van Cormandel: gelijck u. E. bij de copie vanden brieven van atchin en schippers vande schepen hier neffens gaende sullen sien: daer naer hebben over Priaman schrijven becomen van Masilipatan van Hr. Haarsen gedateert: waer bij adviseert ons volck uit tegenam patnam door practijcke van de Portugesen sijn gestooten: en de plaetse door den Neijck in haere handen is gecomen: welcke op maken met de Mattoriaelen de deen sedaer tgoo hadden gecocht gemaeckt: gelijck u. E. breeder bij de copie van sijne brieven connen sien: wat de schepen derwaerts gestoken sijn sullen wedergecocht hebben: staen dagelijcx te vernemen: alsoo de selve van dage tot dage sijn verwachtende: —

Uit het schip Rotterdam: hebbe ontfangen 8500. realen van achten en uit het schip Hoorn: 6500. Rls. als u. E. bij de recepissen daer aff ande coopluiden gegeven sullen connen sien: —.

Laus deo ady 10 Novembres 1610 In Bantam

Dit voorgaende is copie van mijnen lesten geschreven met de schepen Rotterdam ende Hoorn die ick geopent hebbe: en welck sullen sien toecomen, tzedert is hier op 11 September gearriveert het jacht den Griffoen van Banda, die geen betere tydinge vanden standt aldaer en brengt als de voorgaende. alsoo de Bandanesen noch in oorloge waeren continuerende, sonder apparentie van beterschap. gelijck u. E. bij de copie vanden brieff vanden Gouverneur vandaer hier neffens gaende sullen connen sien. Daernaer is hier op 16 September gearriveert een vervolt schip geheeten Ternate comende vande custe van Coromandel

Ende Achates dat waer is Compagnie vande Alckmaer Somer was
vertrocken ende onderwegen door contrarie wint van andere
versteecken, waerdoor beghonnen te vreesen voor eenige ongeluck
overmits de Somer lange tardeerde ende een groot leck hadde.
Doch is eyndelyck Gode lof op primo october hier wel gearri-
veert brengende tsamen 292 packen Cormandelse cleeden
24 packen met garen 12 balkens Anil en 39 packen met
Gousaratse lynwaeten is Achates door Albert Willemsz ingecocht
gelyck uwe Ed. breeder byde facturen sullen connen sien. Het
schip Eendracht is gunder op de cust te gebleven, alsoo door
leckheyt niet bequaem geacht en wert om de reyse herwaerts
te doen, meenende in een plaetse bij Mussulipatam gelegen
genaempt Narsapoerpeta tselve geheelyck te vertimmeren,
alsoo het schynt daer goede comoditeyt van alles tot sulcx is
ende veel nieuwe schepen gemaeckt worden, waeraf met der
tyt het succes sullen vernemen —. Alle saecken staen
tegenwoordich op de custe in beteren doen als voordesen geweest
syn, overmits d'heer Arent Maertensz selfs byden Coninck van
Bisnagar is geweest ende de plaetse van Paleacatte heeft
vercregen om een huys te maecken en daer vryelyck te
mogen handelen, twelck geen cleyne saecke en is, angesien
het een vande bequaemste plaetsen is vande geheele custe
ende men daer alle sorteringen van cleeden aldereerst
sal connen becomen —. De plaetse van Tegenapatnam
heeft oock in goeden doene gebracht met den Naick gecontracteert
ende het comptoir in een plaetse Tirepopelier geleyt
ontrent 2 mylen landewaerts in, dat het veel bequamer is als
in Tegenapatnam dat maer een woeste plaetse en is, om niet
bequamen in te woonen. De coppyen vande contracten die deswegen
aengaende syn gemaeckt gaen hier nevens, alsoock de
instructien byden voorsz Arent Maertensz den coopluyden
vande voorsz twee plaetsen gelaeten, alsoo daer door onwetentheyt
ery wat disordre was geschiet, soodat dese plaetsen tegen-
woordich in goeden doen blyven, ende alsoo voortaen de principaelste
sullen syn vande custe voornamentlyck Paleacatte —
gebruycken anders niet als clocke coopluyden die de saecke
weten int effecte te brengen ende den handel naer behooren
te dryven, aen het welcke [illegible] is gelegen —.
Tot Mussulipatam en Petapoli aengaet syn wel versien van volck
goede sr Pieter Jacobsz saliger seer subitelyck is gestorven
in wiens plaetse sr Jan van Wesick is gestelt, die een, overmits
geen gelegentheyt en saech van verlost te werden, noch de
daer heeft laten bewilligen daer te blyven, dwelck geschiet
synde, yemant anders in syn plaetse sal moeten werden gestelt
het wel beter waere noch eenigen tyt bleve om de gene
die van nieuws daer souden mogen comen van alles t'instrueren
alsoo daer soo gewent met den setten als op de andere plaetsen

Door de schelmerye vande Gouverneurs die hier daer veel moyte aendoen, als uwe E. uyt lange byde brieven van Sr. van Wijck waeraf de Copye hier neffens gaet, als oock het Journael op de reyse van Bagnagar ofte Golconda gehouden, sullen sien waeraen wij ons aengaende refereren, daer sal het stuck wel dienen goede ordre gestelt want soomen hier quaet voornemen doorcomen, sal tot een quaet exempel vande andere plaetsen strecken vande welcke ons sulcks gevallen niet minder en sullen hebben te verwachten, Ick wenschte wel dat de nieuwe Boote hier bijtijts waeren ende het Schip daer verwachte ende tweede maels van hier vertrockt op datter volcomen ordre mochte werden gestelt, sonder twelcke maer half werck ende sullen comen doen ende alles sal imperfect blijven —

Alsoo voor desen met de Schepen vande cust te comende veel cleeden bijde Bootsgesellen ende anderen sijn medegebracht die hier binnen de merckt tot groot achterdeel van des Comp.a cleeden verkocht, hebben ter comste vande selve Schepen alle de cleeden die onder particulieren waeren naer ons genomen ende hebben deselve tot eenen redelijcken prijs betaelt op dat daeraf geen achterwegen en souden werden gehouden, dan alsoo voor haer vertreck van hier hebben gewaerschout hadde, ende de Overheit vande Schepen haer beste gedaen hebben sulcke te beletten, hebben geen quantiteyt gebrocht, soodat dit jaer de Comp.a daerbij geen schade sal lijden, het waere goet dat den Coopman die hier licht speciael last gegeven werde om dese ende dergelijcke dingen te verhoeden want als de Overheit vande Schepen met sulcke oock besmet sijn ende niet met ons alles behulpelijck en sijn, soo en commen ganschelijck niet te wege brengen, als voor desen bij eenige Schepen van daer gecomen niet is gebleecken die eenige Engelsche ende andere goede partijen hebben vercocht, dienhalven sullen uwe E. believen de bequaemste ordre hierinne te stellen, alsoo niet te veel hier aen en is gelegen —

24 Febr. passado is hier oock geaerriveert het Jacht den Hardewijck [?] bij uwe E. afgevaerdicht om den besloten treves met den Coninck van Spaignen te vercondigen, waermede seer groot verstant hebben dat voorseide 7 ofte 8 Schepen bij uwe E. verwacht sijn uytgesonden die wij alle dagen met groot verlangen sijn verwachtende, overmits meest alle plaetsen yets van doen hebben, ende veranderingen daer wel noodich ordre is dient gestelt tot haere comste te wert uytgestelt, het Schip Medenblick daer uwe E. vermanen aft maecken int jaer 1609 hierwaerts gesonden te hebben, is tot noch toe niet te voorschijn gecomen, soo datt te grootelijcke vreese staet dat hetselve eenich ongeluck sij, te meer Sr. Arent Maertsen voor Santhome ende vande Inwoonders verstaen heeft, datter een Hollandts Schip op de Maldivas souden gebleven sijn, doch niettemin sonderlinge gheen particulariteyt te seggen, dan is seecker datter veel gebleven is — ende aengesien uwe E. ordonneeren dat men het voorß Jacht den Hardewijck gebruycken soude daer het best te passe soude comen hebben tselve weder tweede maels te Jaca[…]

Nademael custe van Choromandel, alsoo met de schepen der
van hier naer de Molucques Amboyna en Banda sendende [?]
de notificatie gevoechlyck sal connen geschieden
Ende aengesien de crachten ende [?] vreeden der inde ontschip [?]
Mussilipatam niet aengedaen, principalyck [?] inspreken [?]
uyt het miscontentement dat hebben, overmits niet genoech van
alle coopmanschappen ende principalyck van Moluckse
waeren en werden versien, hebben goetgevonden aengesien het
tegenwoordich ende [illegible] van suecke niet geprovideert en syn
[illegible] is alleen hier t' sal loopen naer Tiecoe om van daer te
halen een partye Sandelhout die daer over 2 jaeren by het
schip Eendracht is gebleven, ende noch onvercocht light
hoopende dat ondertusschen de schepen van Patane hier sullen
syn om daer uyt eenighe nagelen ende andere coopmanschappen
daer dient tiet te mogen lossen, alsoo van nooten is want
soo het dit jaer niet en sullen connen werden versien, door dien wy
de verhoopte schepen niet en hebbe connen op voorraet
crygen [?] overmits den Gouverneur tol [?] is pretendeerende van
alles wat [illegible] suecken [?] souden mogen aen lant brengen
tweelck voor desen noyt en is geschiet gelyck uwe E. hier naer
breeder sal verhaelen, soo dat dit jaer niet sonder op de Custe
en sal connen werden gesonden, ende tot het toecomende jaer
sullen moeten patienteeren tweelck niet wel connen en sal
overmits hondertduysent [?] partye nooten ende [illegible] vastgestelt
is toegeseyt, den incoop van t jaer ende andere cleeden
die uwe E. syn ontbiedende sullen sien int werck te stellen
dan vrese niet wel soo veel capitael en sullen connen bekomen
ende dit maecken vande cleeden soude mogen schadelyck
vallen, met dit schip by uwe E. 24 baelen [illegible]
al eenige somme van daer ontfangen, als ook 14 baelkens
aniel tot een proeve die in Mussilipatam is gecocht en daer
vantant valt naer ick sien can is vande best te slaghen niet
dan overmits het gelden [?] coop is ingecocht, achte dat het geheel
quaet aen gedaen en sal worden. den aniel over lant van
Lahor tot Mussilipatam ofte Petapoli te brengen, [illegible]
swaerlyck sal connen te wege gebrocht worden en soude niet
bedencken veel gevoechelycker over Bengala connen geschieden
alwaer desselve tamelyck [illegible] met minder cost en macht
ook meerder quantiteyt souden connen gebrocht worden, principalyck
alsoo vande [illegible] naer Lahor ende der quartieren [illegible]
gesonden waerom ick achte metter tyt het best middel soude syn
als in Bengala een comptoir hadden, doch aengesien
tot noch toe hier niet en hebben gehandelt, en niet en weete
wat ordre uwe E. dit stuck aengaende aende Gouverneur
generael sullen gegeven hebben, en niet [illegible] hadden dat [illegible]
van Mussilipatam of te Petapoli versoeckt gelyck [illegible]
by dan van [illegible] is bekomen, waerop hem voorts met den
[illegible] sal adverteeren, als mede dat uwe E.

Monsters van allerhande sorteringen van Cleeden toe te senden
op dat uwe E. mogen sien welcke daer meest getrocken sijn —
Voorders is Achin maerts is Achin wat is ons door eenighe Jonckeren
Schippers aengedient dat onder de goederen van David van Deynsen
Saligers een goede partye Aml was welcke haer luyden den Jonker
obligeeren is Achin te bringen, alsoo het schynt dewelcke noch
bewaert worden tot datter yemant naer soude comen talen; haer
soude oock macht gegeven worden, om de lackenen, olifants tanden en
anderssints datter noch is tegens Aml te verhandelen, dan alsoo
vandewaert ende anderssints met malcanderen niet en conden accorderen
ooc den Coninck niet tot Achin en was, om borge daervoor te bevryen
is alles blyven steecken, de nieuwe Cheute comende soude niet
quaet sijn eenich schepken derwaerts te schicken om te sien watt
dan te wege brengen, soo uyt oorsaken vande voorsz goederen als ook
van eenigen handel te procureren, die ick achte ons aldaer niet
en soude gebroken hebben hadden onse Schepen op de saecke vervolght
want door de ongewoonde saken, wysende daer niet meer en quamen
hebben naer het quaet ingeven vande Portugesen beginnen te [illegible]
waerdoor de saecke ondertusschen tot den tegenwoordigen staet is
gecomen, de heer Gouverneur generael hier comende salder
de saecke aendienen, of datter wel op moet worden gelett alsoo van
geen cleynder importantie en is, ende wel een goede resolutie
dient genomen hoemen met haer luyden sal handelen, op dat andere
Natien daer door geen quaet exempel en werden gegeven, oock
door al te groote strengheyt van die negotie niet geheel
en blyven versteecken, maer ick vande Gouverneurs verstaen can
soo synder dingen seer wel getracteert en is goede estime en
is apparent metter tyt daer eenen goeden handel sullen drijven
dan daervan is noch niet veel aff te seggen, alsoo hier nu oock in
langen geen schepen van haer luyden en sijn geweest, door dien
het schip dat derwaerts meinde te seylen daer [illegible] de graeu
Schipper op was is verongeluckt, [illegible] vernemende
salt niet laten uwe E. t'adverteren —
Aengaende de saecke van Arecan wort tegenwoordich by de Hooplieden
op de custe leggende van cleynder importantie gehouden, overmits
de cleyne proffyten die daer vallen comen ende de groote
onkosten die de comp.e voor eerst soude moeten doen om den Coninck
wederom in sijn Rijck te bevestigen, die oock tegenwoordich hebbe
is troubel, gelyck uwe E. by de copye vande brieff van
S.r van Wijck ten deele sal connen sien, als oock by het resolu=
tie boeck dat goetgevonden hebben die saecke voor eerst te
laten varen, alsoo daer sonder een groote macht niet sonder is
niet is uyt te rechten, de plaetse van Bengala soude mynes
bedunckens van meerder importantie sijn, alsoo men langs Porto
Pequeno den handel van Lahor ende Agra daer den Aml valt
ende gemaeckt wort soude connen in trecken brengen, en daer
ontbreken veelderley vele schoone witte lynwaten die in
Nederlandt ongelyck dienstiger souden sijn als die van Mussilipatan
Cleet met noch meer andere manifacturen, waeraff ick achte uwe E.

voorder breeder informatie sullen hebben gehadt vanden Heer
Gouverneur Generael alle noodighe ordre van hier [illegible]
int aengaende sal brengen, want het vande rechte tyt
is in alle de plaetsen te versoecken, alsoo met den 4 ofte 5 de
jachten tot sulcke sullen connen ledich syn, want tot noch toe
is tselve altyt by faulte van dien naergebleven, ende daer is
altyt soo veel inde Molucques te doen geweest, dat men naeuwelicx
eenich jacht tot yet anders heeft connen missen, ende is noch
altyt beter om [illegible] uytgecomen, gelyck uwe E. genouchsaem
bekent is, hopende met dese nieuwe vloote hoopwerck van
coopluyden ende bequame persoonen sullen connen, dewelcke is dergelycke
saecken sal connen gebruycken, want Indiae is tegenwoordich
gansch daeraf gedestroveert, alsoo vuyt de vloote vanden
Admirael Pieter Willemsz saliger qualyck yemant is
overgebleven, die nochtans tot de generale verlossinghe [illegible]
tydt [illegible] waerdoor alle den last op dese tegenwoordige
vloote sal vallen, alsoo yder een naer syne verlossinghe verlangt
ende nu voorheen gecomen syn, dickwils meer als de geaccordeerde
[illegible] jaren voor haer int landt hebben geleeft, dewelcke
[illegible] tot groot achterdeel vande Compe. is strekkende,
want alsmen de gelegentheyt vande plaetsen wel
twelck men niet sonder schade vant gemeene en heeft geleert
soo syn de drie jaren vertreckende, ende als wilmen naer huys
soo dat het naer myn oordeel goet waere (onder correctie
van u beter gesproocken) de coopluyden als oock al het
volck met de schepen varende voor 5 ofte 6 jaren wierden
aengenomen, gelyck het oock eerst van uwe E. met dese nieuwe
vloote hebben begonnen te doen, twelck hier een groote rust
sal inbrengen, want de mochte dan hebben om eenich jacht
ofte schip van nieuw volck te versien, als de oude verlost
moeten wesen, souden hare te lanck vallen te vergeefs, alsooder
eenighe toe syn te vervolgen, overmits gemeenelyck
seer mager op de jachten die lange int landt hebben geweest
wert gehaelt, doordien de victualie gemeenlyck is
geconsumeert ende is hier synde op droogen [illegible]
daer matroos niet veel [illegible] ende [illegible] daerenboven is der
dan noch alles gebreck als pick, teer, schepen, want cabels
ancker ende dergelycke, ende vande schepen die naer
huys varen is niet te crygen, al hebben sy het al so hooch te
vele, twelck voorwaer verdrietich is. Alle het welcke
ick hope als de heer Gouverneur selve int landt sal
bevinden sal connen beter geremedieert, alsoo
dergelycke saecken met authoriteyt moeten gedaen worden
sonder dewelcke niets te wegen en is te brengen.
Tegens uwe E. voorder opt stuck vanden handel recommanderen
sal soo veel mogelyck wert naergecomen worden, dan en
dat alles met goet fondament begonnen worde, dient voor
eerst tien plaetsen gesocht daermen alle dinghen vry [illegible]
is mach voeren sonder tol ofte belastinghe en daermen

hy sich maer laeten maecken soo veel en soo groot als de gelegentheyt hem
verschaft. Dat men de goederen veylich mach betrouwen, 't welck
hier tot Bantam niet en sal connen geschieden, want het haer noch
te veel is dat dese huysen hier staen ende soecken dagelycx oor-
saecken om deselve onder eenich apparentie schyn af te breecken, om
tot het meeste soo veel te beeter te connen, nu cortelinge int stellen
de steenen huysen vande Chinesen deur het Chinees quartier
staen heeft laeten afbreecken, ende ten waere eenige vreese
vanden Mataram die dese plaetse met oorloghe dreycht, soude
al geschiet geweest syn. Watter nu voorder af worden sal
sullen metter tyt gewaer worden. — Doch de gelegentheyt niet
de oloeden vande Ensse gecomen waeren, deden den Gouverneur
naer ouder gewoonte aenseggen dat wy sinnens waeren de peper
te lossen, heeft het selve op het voorgaende accoort over 2 jaeren
met den overleden Gouverneur gemaeckt niet willen consenteren
maer daeraf 8 percento voor tol gepretendeert, 't welck wy
geender manieren geraeden gevonden hebben te consenteren, ten
sy dat ons in alle andere dingen oock gelyck andere natien
wilde tracteren en principaelyck het vervoeren vande peper
daeraf den tol voor de hooge taxatie te onlydelyck hooch
loopt, heeft naer gehouden voorslach of eenich accoort willen
hooren, uyt wel onbeleefdelycken ende buyten propoost gegeven
dat hy den tol niet willen betaelen die ons naer syn believen
soude opleggen, dat wel mochten vertrecken, gelyck wy mede
resolutie bevorderlyck aengetekent daer by uwe E. de voordere
particulariteyt sullen connen sien, waerdoor wy dan oock wel
genootsaeckt syn geweest ons naer Jacatra te wenden, en den
Coninck aldaer (die ick verstaen eenighen rouw voor hadde
doordien het voorleden jaer de gepresenteerde conditien niet
en hadden aengenomen) te versoecken of men wat accoort of
contract te treffen, waertoe te meer syn geneycht geweest,
sulcx de ordre die uwe E. opt stuck van den handel syn
seyndende, ende hier ontrent nootsaeckelyck eenighe plaetse
sullen moeten hebben om een magazyn te maecken, alsoo 't hier
voorde handel ende commercie gelegen boven alle andere
plaetsen seer wel is gelegen. — Dies sulcx is raetsaem
gevonden Cornelis Jacobsz. Marcus onderkoopman van
dese logie derwaerts te schicken om te sien hoe verre de
Coninck genegentheyt tot dese saecke is streckende. —
Dewelcke ons seer goets heeft gerapporteert van den
Coninck selve tot sulcke genegen, waerover in Achter
Mattys, Cornelis Cornelisz. t'Haert en den voorsz. Cornelis
Jacobsz. wederomme derwaerts syn gesonden met volcomen last
op alles wat redelyck is finaelyck met den Coninck t'eens
te besluyten, waeraf uwe E. voor het sluyten van de brieven
het effect hoope te adverteren, ick hadde gaerne
self eens derwaerts gereyst, dan ovemits langhe

Jacatra

Jacatra

Duckeroh bij geweest, ende behalve met welbe logie en
commen syn. alsoo wij ons verseecken bij 't volck ende met het
affveerdigen vande schepen naer de Molucques de handt
hier ook vol hebben, hebben tselve niet geraetsaem gevonden en
uytgewyst heeft als de Gouverneur dit stuck van Jacatra
sal gewaer worden, sal hy seer spyten want meent dat de Conninck
van Jacatra sonder ons contract niet en sal derven doen, ofte als
superioriteyt daerover pretenderende, waerin sy haer
bedrogen sal vallen, want die van Jacatra nu ter tyt op hem
niet en past. Alle de maelder sorteringen van
cleeden die nu met de schepen gecomen syn, als ook den
meestendeel die voordesen by de logie hebben gehat, syn met
deze schepen naer de Molucques Amboyna en Banda gesonden
met noch 48000 realen naer Amboyna alsoo onder verscheyden
logien als hier ende de logie noch meer als met 100000 realen
van achten contant gelt geprovideert blyft, waeraff de
custe van Choromandel sullen moeten versien, de resto dient
hier met van doen en hebben sal ook ter eerster gelegentheyt
naer Amboyna offte Ternate senden, op dat hier soo veel te
verminderen ende soo loopen ende desen schepen door het groot
capitael geen oorsaecke gegeven en worde om quaet op ons
tattenteeren,
Het schip de Leeuw Somme hebben wy hier gedestineert te
loopen naer Amboyna ende Banda, de cleeden die van de
custe gebracht heeft hebben by provisie int schip Ternate
geladen dat hier geordonneert is voor eerst op plaetse van
het packhuys te blyven, hebben inde voors. Somme geladen
1261 pakjens, 68 baelkens en 27 packen met cleeden voor
Banda, en 53 packen met cleeden met 48000 Rls voor
Amboyna, als UE breeder by de medegaende facturen
connen sien, ende alsoo het volck dat op het voors. schip
was vaerende niet gehouden en waeren langer hier int lande
te blyven, hebben deselve niet connen weygeren met de Provintien
over te gaen, waerover [illegible] haer plaetse
hebben verwillicht ende voornamelyck S. Jan Dirckss
Lam, die door persuasie vanden raet hem heeft laten bewilligen
en daer op ditto schip te vaeren, waerby wy achten de Comp.e
geen cleynen dienst sal geschieden, vermits de bequaemheyt
vanden persoon ende sonderlinge qualyck middel souden gevonden
hebben om het schip beeder vanden wal te crygen, tsy
waere S.r Arent Maertsen hem hadde laten bewilligen omme
int landt daer op te blyven, want anders hier geen stoffe
en is die eenichsints tot saecken of [illegible] soude connen werden
gebruyckt, op plaetse vanden voors. Jan Dirckss
hebben Arent Maertsen opt schip de Provintien [illegible]
gelyck UE breeder by de copie vande resolutien
hier [illegible] sullen connen sien

Jacatra

Het Jacht de Greijffioen is hier op den passado vertrocken naer
Jacatra om daer eenigen arack te laden, die bij faulte van vaten
ende mogen van bergen, sal daer voorts [illegible] naer Macassar
om het schip geladen hebbende met rijs voorts loopen naer
Ternate, alsoo daer groot gebreck is van rijs ende Sagou
ende bij faulte van dien veel nagelen sullen moeten verlooren
gaen, hebbe daer inne geladen 138 packen allerhande
cleeden 5 potten amfioen eenige planken [illegible]
als uwe E. bij de facture hier nevens gaende sullen connen
sien, die hier wel sijn behouden [illegible] verkleeninge de brieven
vande heeren Staten ende sijne Excellentie houdende aenden
Coninck van Ternate als oock de copie van alle pampieren
met den hasewint ontfangen hebbe met den voorsz Greijffioen
naer Ternate aenden Admirael van Caerden gesonden op datt
deselve van uwe E. ordre mochten sijn verwittiget. Van gelijcken
hebbe oock naer Amboyna ende Banda gesonden met het
Schip de Cleyne Sonne.

Soo haest 't het verovert Schip Ternate de packen met het
cleeden sal gelost hebben is geordonneert hier eenige planken
ende houtwerck inte nemen ende Macassar rijs te gaen
laden om soo voorts met den eersten te loopen naer Ternate
hebbe noch een nieuwe schuytken ende het [illegible] vertimmert
daer soude soo goeden dienst doen als eenige vande andere jachten
want is groot van last ende [illegible] gaende ende can met weynich
volck gevoert worden, soo dat is Ternate wonder wel te passe
sal comen.

Den 18 passado is hier gearriveert het Engels schip dat is
Banda is geweest ende inhebbende ontrent 800 sockels foelie
en beste nooten, heeft noch daerenboven 2 jonckens bevracht
die oock meest met nooten ende eenige foelie sijn geladen
welcke hier dagelijcx is verwachtende, met dit schip
compt een jonckman genaempt hans [illegible] die door den
gouverneur Houtman met eenige brieven naer Banda was
gesonden ende vande Bandanesen gevangen geworden
welcke den capiteyn het hare handen voor 125 R8 heeft gelost
die hem weder hebben [illegible] ende den jonckman naer
ons genomen, die ons vande gelegentheijt van Banda wel
[illegible] heeft geinformeert, waermede het volck vande
Engelsen capiteyn oock [illegible] over een compt, het
schijnt naer het vertreck vanden Greijffioen eenige gewoldighe
aenslach met alle haere macht op het casteel hebben
gehadt, ende begonnen den forten te maecken op den bergh
dat rechtaen het casteel is gelegen, dan alsoo in
schermutsinghe die tegen de onse hadden eenige doot
geschooten, [illegible] gequetst ende 3 ofte 4 gevangen, hebben
sij moet gantsch laten vallen, ende beginnen wat op Seram
te vluchten, ende principalijck die van Pulo Wai dat
de courage van onse schepen begonnen te vallen

Ende vanden Engelsman den oorloch daernaer meende te vervolgen
geene hulpe en hadden te verwachten, soo dat de Bandanesen wel
lichtelyck tot peys souden willen verstaen, dan naerdien Engelsche
schepen soo souden haerder oorloge sulcke gevolch niet hebben, want
d'Ed. sullen metter tyt vernemen, het waere te verhoopen indien
hadden de schepen daer noch wat langer gebleven noch veel voordeel
souden hebben connen uytrechten, want de Engelsche verclaren
ons oock ses [illegible] warachtich, dat voor het vertreck vande
schepen noch geen 20 bhaer nooten en hadde connen becommen, hoe
wel alle mogentlycke neersticheyt daertoe hadde gedaen.
Maer soo haest de voors. schepen vertrocken waren, was hen
niet meer van noode met syn chaloupe hier ofte daer te varen
want de Bandanesen hem selfs goets genouch toebrochten sonder
eenighe vreese, dwelck haer met een cleyne saecke niet en
beletten hadde geraeckt, want haere macht van corracorren
niet altyt byden anderen en hebben connen houden, ende gearmeert
houdende conden den Engelsman geen ladinghe favoreren —
Ende daerenboven alsoo redelyck wel te sien dat alleen
door ingeven ofte opstoken vande Engelsche de Bandanesen
tegens ons waren gerevolteert, en deselve met eenighe [illegible]
ende andere amunitie haer met [illegible] ende daer behulpich geweest
waren, hadde reden genouch geweest te hebben om hem
niet alleen den handel te verbieden, maer oock gantsch van daer
te verdryven, want het is niet lydelyck dat soo ons alle
quartieren van dese Engelsche werden geplaecht, ende dat dan
noch niet en derven doen tegens de nature ende [illegible]
waeromme voortaen ons dit stuck beter voorsien sal moeten
werden, het valt want d'Engelsen en sullen het hier by niet laten,
als de proffyten van sulcke sullen beginnen te genieten —
De saecke staet tegenwoordich ons Banda soo, dat ingevalle
de Engelsche schepen den dagelycx verwacht worden
voorde ons oft nu stont hier daer mogen comen, sullen ons
niet alleen op Banda maer oock Ambon en Combello vruchteloos
maecken, ten sy met gewelt van daer werden gedreven, dwelck
particuliere schepen sonder expresse last niet en sullen
derven beginnen, onderentusschen moghen het beste verhopen
ende verwachten d'ordre die de heer Gouverneur generael
derwaerts sal brenghen, hoopende met dese vloote
alwaer syn voor den tyt inde Moluques geen marct van den
en 26 alleen sal comen gestelt ende ons goede ordre gebrocht
worden, dwelck te wenschen waere, op dat de Compagnie
voor de groote extraordinaris oncosten voor desen tot de
oorloghe gedaen, voortaen eenighe proffyten mochten
genieten, welcke uyt den plaetse ende de Moluques voor
eerst moeten comen, want sonder dat den handel op andere
plaetsen niet veel en heeft te beduyden —
Int schip de Provintien hebben geladen 1983 $\frac{3}{4}$ sacken
peper costende meest a 1 $\frac{1}{2}$ realen de sack, het meer ende byde
Mollhanden factorie sullen connen sien, [illegible]

Soude om noch een partye Peper te coopen voor het Schip
Hollandia dat hy derwaerts heen sy verwachtende van Amboyna
ende niet meer als syn halve last sal brengen, op dat men hem
niet en hebbe te wachten, Ick hoope een goede partye a 1 1/4 R.
oft weynich meer te becomen dat seer goeden coop is, ende waer
saecke de cleeden hadden mogen lossen, soude boven de ladinge hun
vande Provintien ende packhuysen al wedder voor hebben, alsoo de
Javaense Sortingen redelyck goet syn, ende doordien een groot
gewas van Peper is geweest wel vercocht souden worden, twelck
nu ten deele sal moeten achterblyven, dan nietemin hoope soo ick
Jacatra comen te wege raecken, dat men daer oock een groote
partye sal connen vercoopen — hebbe voorts in dit Schip
geladen een Juweelkien No. 3 met 386 st. diamanten wegende
tsamen 154 1/2 caraet, 3000 sacken Pattanise peper hebbe
het Jacht den Dreyfloot gelost, en casken met eenige Syde
wercken(?) en geborduurde deckens en 100 groote porceleyne schotels
als uwe E. breeder byde meedegaende facture sullen connen sien
dat stuck vande Porceleynen en lackwerck sullen voortaen
wel eltien(?) en syn met de Chineesen te contracteren dat se
daeraf dadelycke goede partye brengen, want het gene
tot noch toe gebrocht hebben is niet veel te beduyden geweest
ende meest tael slecht goet waerdoor deselve niemant en [illegible]
hebbe derven coopen om naer t vaderlandt te senden wel wetende
dat daer niet dan seer curieus goet en dient, daerenboven soo
wort het porceleyn hier ordinarelyck sodanich vercocht principa
lyck deser Schepen syn die tselve terstont op hoogen prys
jagen dat ick sonderlingen geen profyt daer op en can
bereeckenen, twelck ick achte wel beletten sal. Als er ordre
sal gestelt syn dat de Bootsgesellen en andere voor haer selven
daeraf niet en sullen mogen coopen, twelck ick achte seer
swaerlyck sal connen te wege gebrocht worden, overmits door
oude gewoonte seer is ingewortelt, het lackwerck dat van
China compt is gemeenlyck seer slecht sodat het niet
seer dienstich en is om over te senden ende valt ooch seer
duer, Ick hebbe eenich lackwerck gesien in het Schip den Leeuw
met pylen dat van Japon quam dat seer schoon en perfect [illegible]
vat, alwaer men seer gevoechlyck sal connen becomen, Ick
laten maecken tgene men van de ingaende soude mogen van
doen hebben, twelck met het eerste Schip dat derwaerts soude
mogen werden gedestineert aen Jacques Specx die daer
voor coopman gelaten is sal adviseren, alsmen den handel
op Japon soude continueren, dient wel metten alder eersten eenich
Schip van Pattane derwaerts gesonden, om daer eenige
goederen te brengen die ick achte U.E. specialyck geseyt(?)
sal hebben, omme het tarderen vande nieuwe Schepen hebbe
ick geen middel gehadt om yemandt derwaerts te senden
twelck wel noodich hadde geweest, alsoo by faulte vandien

Die Portugesen niet laten en sullen haere practycken int werck
te stellen om ons van daer te helpen, daer alleenlyck de natuere
seer haest naer lust tenen alle de proffyten niet en volgen die by
ons vermeent worden te genieten, die doch niet seer groot en sullen syn
overmits ons den handel van China (die het principael fondamente
is vanden handel van Japon) ontbreeckt, ende de manufacturen
uyt ons landt wel goet sullen syn voor d'eerste 2 ofte 3 jaeren
dan eens daer af vervult synde en quantiteyt daer af gesonden
wordende, achte al mede sy sal gaen gelyck op alle andere plaetsen
daermen voor eerst om de nieuwigheyt eenige dingen wel vele
voor geeft, maer daernaer heel kleyne niet willen achtsaem
gelyck uwe E. voorderen bij experientie genoechsaem sullen
hebben bevonden — Ende de chinese waren van Patane derwaerts
te brengen sullen soo dier comen te costen dattet sonder eenige
ghan proffyten op en sullen vallen —
Van 't schip Delft dat van Jacatra naer Patane is gesylt
om te laden, hebben noch niet vernomen, noch oock van 't schip
Amsterdam ende de jachten die met den admirael Wittert
inde Manilla syn geweest, daervan haest eenige tydinge
hoope te becomen, alsoo 't nu den tyt is dat de schepen van
Patane hoorden te comen, wat aldaer alt oock is door
passeert en is niet adviseren overmits t'sedert de schepen die
in januario van daer quamen geen brieven noch tydinghe
van die quartieren en hebben becomen — Indien het schip
Delft daer gelyck syn ladinge sal comen vinden alsoo
het comptoir gansch qualyck geprovideert is geweest van capitael
ende commissie en andere veel schulden waren gebleven
't welck nu met de compste vande schepen aldaer sal syn
geremedieert ———
Het jacht den Draeck hebbe op 6 october passado wederomme
afgevaerdicht naer Succadana met eenige cleeden voor
diamanten, als uwe E. by de medegaende facture sullen connen
sien, hebbende wederomme heel verdubbelt ende alle stuck
soodat ick achte noch wel een jaer ofte 2 sal connen vaeren
t'sedert de compste van Samuel Blommaert hebben geen
tydinghe van daer gehadt, hoope alles ten besten sal syn
gelukt, het is gewaldich periculeus met dit volck te handelen
want die daer liggen syn nimmermeer versekert van haer lyf
gelyck uwe E. mitsgaders alle andere gelegentheyt uyt het
rapport van ditto Blommaert genoechsaem sullen hebben connen
verstaen ——
Hiernevens gaen alle de boecken en pampieren vanden
Pieter Jacobsz salliger gelyck die mij dan van Ternate toe
heeft gesonden, syne goederen syn hier vercocht volgende
de presentie is [illegible] gedaen gelyck uwe E.
bij de [illegible] rekeninghe sullen connen sien

Tegens dit jaer hier gehandelt hebben sullen uwe E. hun largo commissen by de copye vant journael vande boecken dat hier met ben handel tot op 9en Novembris — soo dat hier niet meer noodich sal sijn yets daeraf te verhalen, de goederen die hier noch sijn vande restanten sijn heel weynich, bestaende meest in eenige smallekens ende een partye bedorven pampiere dwelck hier niet sal connen vercocht worden, waerdoor voorgenomen hadde de selve met seeckere goederen met advys vanden admirael te tapperen ende voor de generale compe over te nemen om alsoo de boecken te mogen sluyten, dan alsoo dit jaer geen admirael hier gecomen en es, hebbe tselve uytgestelt tot de comste vanden Gouverneur Generael, alwien wederom de saecke sal voordragen op datter een ende van dese reckeninge mach werden gemaeckt, alsoo ick achte dat niet geen andere eenige goederen daeraf sijn liggende, als hier alleen de verbodene goederen sijn niet te vercoopen en versonden, de weynighe die der noch met seeckere sal oock sien uyt den [illegible] te helpen op dat de boecken oock met den eersten mogen gesloten worden.

Ende —

Eerentfeste wyse voorsienighe seer discrete heeren hierme Gode bevolen, den ick bidde uwe E. alle bewaerenisse, lanckduerighe gesontheyt ende alle wat salicheyt

V. E. dienstwillighe dienaer
Jacques Lhermite de Jonge

Jacatra

Sommes Ady 13 Novembris naet schryven van desen sijn de gecommitteerde van Jacatra wederomme gecomen ende met den coninck het contract besloten waeraf uwe E. hierinne neffens copye ben sendende, hope tselve naederhant de compa seer profytelyck sijn sal, de plaetse daer de huysen sullen staen is gecocht, op datter den coninck daernae te meder actie op soude hebben te pretenderen, soo haest den Gouverneur generael compt sullen sien watt op de saecke ordonneert, ondertusschen sullen de plaetse laten afteekeningen ende eenighe steen ende hout tot de bouwinghe gereet houden, op dat tijnde tyt alles gereet sy, de cleeden ende andere goederen die daer voor eerst tsouden mogen lossen sullen sy als gehuerde tenten hier daer voor bequamer onderdessen wel bewaert sijn gelecht worden, waermede ons voor eerst daer sullen connen behelpen —

Jacatra

Naer de wedercomst vande voorsz. gecommitteerde van Jacatra
heeft mij den coninck te hove ontboden, ende naer eenighe beraet-
slaginghen geaccordeert dat de Hollanders op den ouden voet
voortaen vrij souden lossen, welcke ocasie niet en hebbe
willen laten verbij gaen, alsoo tot Jacatra voor eerst wat
lywaeten vercocht souden worden, aengesien eenighe quantiteyt quamen
maer hebbe dadelyck eenighe packen doen aen lant comen
die tot seer goeden prys vercocht worden, te weten de
Tays goulongs 35 en 36 sacken peper de corge, de goede
tape chiassa a 18 sacken de corge, twelck een
seer goeden prys is, alsoo den peper [illegible] op slandts
[illegible] voor contant gelt [illegible] minder als 1½ [illegible]
[illegible] te becomen. De Tayn goulongs die tot Chiampatnam
vercocht syn costen yder pack 52 a 53 pagoden ende van
Masulipatan en Petapoly 100 pagoden, [illegible] de selve
soo veel vercocht als de andere waerbij u E. sullen connen
sien van wat importantie de plaetse van Paliacatte
[illegible] syn daer alles naer advenant noch beter coop
ingecocht sal worden als tot Chiampatnam, soo dat u E.
van nu voortaen (soo der goede ordre gestelt mach worden
en bequaem volck derwaerts wort gesonden) sullen bevinden te
vercrijgen wat profytelycke handel is, alsoo alles
[illegible] voor den [illegible] 26 [illegible] gegeven is
by [illegible] voorgaende 26, derhalven sullen u E. [illegible]
saecke believen in recommandatie te houden, [illegible]
sullen [illegible] de saecke ten besten mogelyck wert [illegible]
werck te stellen, waeraen gheene moeyte noch neersticheyt
en sal gespaert worden by de gheene die derwaerts gaen, van
alles wel t'informeren, [illegible]
[illegible] te geven op dat by [illegible]
van den de [illegible]

U E. dienstwillige dienaer
[illegible]

[illegible] gaet oock den coninck
van [illegible]
[illegible] tot Masulipatan
gesonden

S.r Willem vander Voort:

Bantam 10 nov 1610

Laus Deo adi 10 November a.o 1610 In Bantam

E: Manhaften voorsienighen seer discreeten heer

U. E: schryven vanden 21 Augusti is my met het Jacht den
Griffoen wel behandicht waer by den Stant vant Casteel als
oock vande andere plaetsen, int lange wel hebbe verstaen, ende
is hier op 22 October gearriveert het schip Engels Schip
dat daer in Ceram heeft geladen, Inne hebbende ontrent 200
soeckels foelye; ende de reste ongegarbuleerde nooten, heeft
2 Joncken geladen die hy dagelycks is verwachtende, doch tot
noch toe niet te voorschyn gecomen, hebbe hem vande gelegentheyt
vande Bandanesen als anderfints wat ondervraeght doch en connen
van hem sonderlinge geen bescheyt weten, alsoo ons anders niet
esecht als tgene wil dat wy weten, Doch onder andere verclaert
verwondert te syn (gelyck het ons oock niet weynich vreemt heeft
gedocht) dat de Schepen Rotterdam ende Hoorn soo haest van
daer syn vertrocken, want soo lange als daer laghen, en hadden wel
thien 20. bhaer noten connen becomen, hoewel alle neersticheyt
daer Inne hadden gedaen, ende soo haest vertrocken waren quamen
de Bandanesen sonder eenich achterdencken, offte vreese, met
groote menichte hem de ladinge selve brenghen die te vooren niet
en hadden weten te becomen ende Indien hem eenich belet geo
weynich het oock geweest hadde gedaen ware, sonde hyne ladinge
niet hebben becomen, ende de Bandanesen souden wederomme tot
vrede gedronghen syn hebben geweest, alsoo hun niet en souden
hebben connen sustenteren, ende met de Cleeden die vande
Engelse bequamen hebben hem eenichsins beholpen, dwelck eenen
hans ocker hooch die by de Commandeur houtman niet eenighe
bruken ae uwe E. wort afgeveidert(?), ende vande Engelse
uit de Bandanesen handen wederomme Is gecocht oock verclaert
syt ons oock dat de Bandanesen naert vertreck vande geassiores(?)
met alle hare macht op Nera waren geweest, ende eenen aenslach
opt Casteel hadden, oock bereyde hadden gemoeest met een fortken
op het berghsken by het casteel geleghen te maken, Doch dat
de onse In een schermutselinge eenighe vande hare doodschiets
ende quetsende den vyant van daer hebben gedreven, waermede als
oock onder mits den Engelsman haest wilde vertrecken, ende
de comste van onse Schepen begonden te vreesen, den moet
soo hebben laten vallen, dat niet meerichte op Ceram comen
gevlucht, ende op meest alaert die van Poulewey ende Poulorон
soo dat de Inwoonders selve op Ceram de plaetsen meest verlaten
ende te landewaerts Inne loopen, ondermits het schynt de Ban
danesen daer oock qualyck connen verdraghen, ende souden nu weder
omme wel tot peys gesint syn, dwelck hem d'Engelsman heeft
soecken uit den hoofde te stecken, hem toeseggende alle daghen
van hare schepen waeren verwachtende, wort dat hier af is, ende

Noch af worden sal sullen metter tyt vernemen, my dunckt (onder correctie gesproken) de schepen Rotterdam & Hoorn seer qualyc hebben gedaen hen soo te laten slippen, ende achtervolgens het blyckelyck getuychnis, dat onse vyanden met cleyn loot ende alle ammonitie assisterende, hoorde schade genoch geweest te hebben niet alleen om hen den handel te verbieden, maer oock om hen gansch van daer te jaghen, waer an de Comp.ie ende het vaderlant sonderlinghen dienst soude geschiet hebben, dan alsoo dese reyse met en is geschiet ende de faulten sich sal in toecomende met de comste vande volle vloote beter ordre in dergelycke dinghen moeten gestelt werden, naedt de voorss.de Schepen genouchsaem heeft soo vroech van daer te vertrecken ende alles in soo verwerren staet te laten, hebbe van hen niet connen verstaen, alsoo geen Raporte ofte redenen en wisten te alleggeren, als de sieckte vant volck ende weynighe victualie, dat hier wel anders is gebleken, want alsoo de Schippers hier oock den necke begonnen te stecken, ende op haer vertreck met groote onbeleeftheyt wel seyden conden, dat op raet noch resolutie met en passten, vantwoorden haer dat se noch soo veel vlys ende speck inde schepen hadden datse haer volck meer als een jaer alle daghe vol op conden schaffen ende hoe wel wel wisten ofte de forten ende andersints van noode waeren 'tselue lieuer onderhout sonder suyten als overleveren, waer uyt wel te bemercken is, wat redenen men met sulcke luyden can gebruycken, ende den dienst die de Comp.ie is geschiet hunluyden niet raedt te autoriseeren, ende de coopluyden die van rechts weghen in behooren gekeent te syn daer niet te stooten, hoop ende voortaen beter ordre of in sulcke dinghen sal werden gestelt alsoo het seynt de heeren bewinthebbers gansch een ander voet in dese quartieren soo opt stuck vande negotie als andersints begonnen te ramen ——

Ick en can niet vernemen de Engelsche eenich volck aldaer hebben gelaten, dwelck my nochtans vreemt geeft, dan alsoo seyt een vande Jonckes die bevracht heeft noch inde ladinge bleef liggen, geeft my eenighe suspitie. alsoo alreede laet was doen van daer vertrock ende den mouson haest sal veranderen, daer is noch onder al veel folie & noten op t'landt & daer is oock veel verlooren gegaen dat niet geplucket is, soo dat ick achte Indiender wederom met de bandanesen wert gehandelt datter veel goets sal vallen.

Den primo October is hier gearriveert een Jacht genaemt den Haesewint commende vot het Vaderlant principaelyck afgesonden om hier op alle plaetsen den gemaeckten treves met den Coninck van Spangien te verkondighen, die noch in lest voortganck heeft gehadt gelyck uw E. uyt de medegaende extracten sal connen sien. ——

Brengt oock tydinge in februarij voorleden seven schepen
ende een jacht syn uytgeloopen, die eerst herwaerts aen souden
comen, alsoo nu mettertyt geene andere plaetsen en sullen becomen
aen te soecken soo dat ick hoope met den eersten hier sullen syn, daer
compt voor Overste over de voorsz. schepen eenen met
tytel van Commandeur generael die gehouden is 5 offte 6 jaeren
hier in Indien te blyven, tot wiens last alle saken in dese quar-
tieren sullen staen, waer mede ick hoope vele faulten sullen worden
geremedieert, watter voorts int Vaderlant gepasseert sal by
desen niet verhalen alsoo bringer deses uwe E. daer af monde-
linge sal connen informeren waer aen my refereere, de heeren
Bewinthebberen schryven oock de Engelsche 3 schepen
toemaken om herwaerts te comen die oock dagelycx sullen ver-
wachten, het waere te wenschen de onse eerst quamen, om den
voortocht in Banda te hebben want alsoo door den vrede in
Ternate geen macht vandoen en sal syn, overmits yder
een houden sal t'gene hy heeft, sal alle devoir doen de voorsz.
comande dat alle de macht derwaerts werde gedirigeert
op dat die saken die tegenwoordelyck wel den meesten last
lyt voor eerst mochten afgedaen worden, waer toe geen dilligentie
vanden Admirael wel te informeren ende andersints en sal
spaeren waer op uwe E. hen mach verlaeten —

Aengaende het jacht de Duyffken is over eenighe daghen
van hier vertrocken naer Macasser & Ternate en in syn plaetse
hebben het schip de Cleyne Sonne derwaerts gedestineert
daer sr. Jan Dircksz Lam opperCoopman ende schipper
op is, eysschende uwe E. van planken swalpen ende andersints
is ontbiedende hebbe soo veel inne geladen als voor en van als
uwe E. by de mede gaende facture sal connen sien, ende de nieuwe
schepen comende sal alles schicken watter te becomen is waer
toe hier noch goede gelyck planken ende spalxen gereet souden
Arack en connen sonderlinge geene schicken by faute van liggers
daer hier gantsch niet af gesien en syn, ende met de schepen die naer
huys varen niet en is te becomen al hebben soo al schoon te veel
dwelck verdrietich is, waer omme dit oock op de compste vande
nieuwe schepen sal moeten uytgestelt worden, rys —
gesouten vleys ende andersints is hier niet te becomen, maer
gaet hier mede 150 cattyloot 130 ℔ in 4 gelt kisten gepackt
ende 6 leggers Arack waer mede uwe E. hen voor eerst sal
moeten behelpen, alsoo tegenwoordich geen middel en hebben
om yts anders te schicken —

De chinese werckluyden die uwe E. is ontbiedende connen van
hier niet gesonden worden alsoo men hen qualyck de volgentheyt
van Banda can wys maken, ende hier andere middelen genoech
hebben om den cost te winnen soo dat sulcx van andere plaetsen
sal moeten worden versien. — De schepen Rotterdam &
Hoorn syn van hier vertrocken op 5en September naer t'Eylant
Mauritius om de andere schepen te wachten, daer onder de coppye

Van uwe E. brieven met het schip de Provintien, dat teggenwoordich hier inde Ladinge leyt sal schryven, als mede al tgene met den Engelsman Bander Negaende hebbe connen verstaen.
Aen Sr. Bagnel bij hier nessens schryvende vant gene hier inde negotie passeert seynde hem 24 packen met cleeden als blyckt bij de facture, welcke ick hope nessens de andere cleeden wel sullen verhandelt werden, soo uwe E. wederom in treves met de Bandanesen is getreden. —
De vier woorden die uwe E. sijt ontbiedende can niet schryven overmits hier teggenwoordich geene en syn als eenighe tarbynders die niet veel besonders syn, waer af uwe E. desen en desyn bij schryvende, bij avonture off se souden mogen te passe comen.

Hiermede —

Erentfeste manhafte voorsienighe seer discreten heer beveel uwe E. naer hertelycke groetenisse godt almachtich in sijn heylighe bewaringhe, die uwe E. bewaere in lanckdurighe gesontheit en geve wat salich is.

Uwe E. dienstwillige
Jacob l'Hermite de Jonge

Erentfeste manhaften voorsienigen seer discreten heer Willem van der Voort Gouverneur van Casteel Nassau
ter Neira

met vrient die god bewaere

12 November 1610

Edele Erntfeste wyse voorsienighe seer discrete heeren
Myn heeren de Bewinthebberen der Generale Oostindische
Compagnie

Angesien den tyt van 3 Jaeren die de heer Admirael Matelief
mij geordonneert hadde hier te blyven op Maro ofte Amboino
ten eynden op verstreken, ende dit Jaer met den Schepen
mede overtecommen op mij selve by den Raet alhier niet toe
gelaten, maer op mij begeert noch een Jaer hier te blyven, tot
datter beter gelegentheyt van volck ende waeren, waeromme
mij [illegible] den dienst vande Compagnie suecke
versocht niet ongewillich hebbe willen laten vinden, maer alleen
particuliere gelegentheyt achter [illegible] teellende, mij
noch verbonden hier een Jaer te blyven, hopende ondertusschen dat
den Gouverneur generael sal comen, die hier hem naer gelegentheyt
des tyts breder sal connen stellen, ende alsoo vande gagie
die gedurende de voorsz. 3 Jaeren hier verdient hebbe, geen
Cargo en begeere te nemen op eenighe Schepen, so mijn
vrientelyck versoeck Uwe E. de selve aen mijn Vader
Jacques l'Hermite believen te betalen, als oock het
Surplus dat volgende het acoort met den heer admirael
Matelief ende synen Raet gemaeckt tot Uwe E.
discretie op gestelt, gelyck Uwe E. sullen connen sien byde
Copye vande medegaende acte, die hier insgelycx ben
sendende, waermede mij niet alleen sonderlinge faveur
ende weldaet sal geschieden, maer oock soo veele te meer
verobligeert blyven Uwe E. met allen vlyt ende neersticheyt
te dienen. Ende alsoo dit tot geenen anderen
effecte is dienende en hebbe [illegible]
ben schryvende sal desen eynden. [illegible]

Edele Erntfeste wyse voorsienighe seer discrete heeren
den Almogenden Godt bevele ick Uwe E.
altsamen bewaeren in langdurighe gesontheyt ende
voorspoet. Geschreven [illegible] op Bantam
desen 12en Novembris 1610.

Uwe E. dienstwillighe dienaer
Jacq. l'Hermite de Jonghe

Eerentfeste wyse voorsienighe
seer Discrete heeren
Myn heeren de Bewinthebberen
der Generale Oostindische
Compagnie

Bantam
Van Jacques L'hermite de Jonge
dat. 12 [illegible]
ontfangen 26 augusti
A° 1611

1610

[illegible] 1611

Eerentfeste Myn Heeren voorsienige zeer discrete Heeren
Myn Heeren de Bewinthebberen der Generale
Oostindische compagnie —

Cott

Amsterdamme

Mette een Schip de Provintien daer Godt bewaere

Laus deo Adij 24 Nouembris A°. 1610 In Bantam

39

26 November 1610

Erentfeste wyse voorsinnige Heer discrete Heeren
Myn Heeren de Bewinthebbers der Generale Oost
Indische Compagnie

Met andre hier nevens gaende hebbe uwe E. largo geschreven van geene hier
is passeerende, dat 8 naer heeft ha ons schip de Provintie inde Strate
van Sunda gerescontreert 4 ons schepen vande vloote vanden Heer Gouver-
neur Pieter de Both, namentlick den witten Leeuw, den swarten Leeuw Oran-
ge ende Vlissingen, waermede door resolutie vanden raet wederom herwaerts
is gekeert, op dat uwe E. mochten geadviseert worden van geene hier heeft
is gepasseert, de Heer Gouverneur met de andre ons schepen en is toe
noch toe niet te voorschyn gecomen, syn ontrent de Cabo de Bona Esperan
door den storm vanden andren gedwalt, ende dese ons schepen syn binnen Mada-
gaskar door geloopen, ende inde Mayottes verversche, alsoo seer gequelt waren
van den Siecken volck, hebben groote vreese alsoo de groote mast van des
Gouverneurs schip seer quaet was, dat de selue inden storm wel mochte
overboort geraeckt syn, d'welck Godt seer sonde beclagen, ha ware hooch
noodich de voorsechreven Heer Gouverneur hier ware, want eenige saecken
geen langer uitstel en connen lyden, ende principalick ha afsenderingen
van ons schip naer de cust te van Coromandel waer toe den tyt albereede
seer verloopen is, maer met alle andre saecken sonden noch eenigen tyt connen
wachten, ende alsoo alle brieuen ende Instructien op den Heer Gouverneur
sonden, ende niet geopent en mogen worden in syne absentie, connen niet beginnen
ende moeten noodsaeckelyck syne comste verwachten, dan evenwel eenige
saecke vande cust te seer veel is gelegen, ende geen ons schip derwaerts gaen
de saecke wel in disordre sonde mogen geraecken, sullen soo lange uitstellen
als den tyt eenichsints sal mogen lyden, ende soo onderentusschen de Heer
Gouverneur voorss. niet en compt, sullender van noots halven mede moeten voort-
varen, ende de saecke bynder hande nemen hoe, wel met volcomentheden daer
inne en sullen connen ordonneren, ontermeden seer wenige cooplieden met dese vloote
comen, waer af eenige syn gestorven, ende op veel plaetsen eenige verlost sullen
sal moeten geschieden, ooch den raedt van Indien wel complet dient te blyven
waer mede albereede de principaelste vande vloote sullen geoccupeert blyven
soo dat hier in geen cleene swaricheyt en sal ontstaen, alsoo Jan van
Wesick in geender manieren langer en wil blyven, ende de andre cooplieden
meest haren dienst verlost, ooch en hoort onder alle de plaetsen dient gestelt
om den Incoop vande cleeden ende anders met better ordre te mogen verrichten.
den Coopman van Atchin moet ooch verlost wesen soo dat als men dese plaetsen
naer behooren sal versien, qualick iemande tot de andre comptoiren sal
overblyven, d'welck niet wel en sal connen in den besten middel moet ende
wel voorgenomen syn, ende dan wantmen can, alle saecken hier te lande staen gans
anders als uwe E. naer, ick in de Instructien bemercken kan wel reeckeninge
gemaeckt hebben, waer door alles soo volcomentlick voort gaet tot niet werck niet
en sal connen gestelt worden als den tyt wel vereyst, ende in E. ordonneren. -

Principalick soo de Heer Gouverneur lange tardeert naer wiens compste wy verlangen sullen verwachten

Op 18 deser is hier gearriveert een Galeye comende van Amboina die ons tydinge brenght van een Schip vande 4 Schepen met den Admirael Witter naer de Manillas geseylt, waer aff de 2 te water [illegible] ende de Walck op [illegible] van 12 Schepen ofte seylen der Spangaerden syn genomen, den Arent verbrant ende de [illegible] mede Galeye ontseylt die tot noch toe niet en weten waer se verwaert syn, Godt de Heere wil ons betere tydinge daer aff verleenen, de Heer Admirael Witter is doot geschoten met noch veel meer andere tot [illegible], gelyck uwe E. [illegible] vande medegaende brieven sullen commen sien, als oock hoe den Admirael van Caerden voor de tweede reyse op Ternate is gevangen ende genomen, gebeden met [illegible] dagh de goede hoope, dat voorwaer een seer droevige tydinge is, ende met den eersten [illegible] eenige remedie vereyst, dan alsoo hier geen Jachten meer en hebben te schicken ende de vloote voor de compste vanden Gouverneur niet en dient gescheyden moet die mede gelyck hier voorgaende tot syner compste te wachten volgen [illegible] waer aff uwe E. met de eerste schepen alle breeder gelegentheyt sullen com adviseren

Het Jacht den Hasewint is hier op 16 deser weder gearriveert van Borneo. alwaer de saecken een redelycken goeden doch heel [illegible] gevonden, den Coopman is noch seer sieck, ende van syn memorie berooft, soo dat de Compa. geen dienst en can doen, ende wel naer Vaderlandt diende gesonden, dwelck met de schepen die daer aengeweest syn wel gevoechlick hadde connen geschieden, dan niemandt en wil hem [illegible] alle dingen mogen dan loopen soo se willen den ondercoopman en was van syne quetsueren noch niet genesen, ende [illegible] oock laet te blyven, van het Sandelhout [illegible] vercocht, soo dat de reys te syde ontrent 17 bahar mede brenght, van andere dingen naer de [illegible] dienende hebben daer niet connen becomen

Het Engelsche Schip is [illegible] Banda geladen achte met de [illegible] sal strecken syne [illegible] en syn tot noch toe niet gecompareert, ende alsoo de monsoyn alreede verloopen is, achte wy en sullen connen comen, waerse verwaert syn sullen metter tyt vernemen

Hiermede

Eersame wyse voorsinnige seer discrete heeren Blyft Gode bevolen dien ick bidde uwe E. verleenen een lanck geluckzalich leven ende voorspoedige regeringe, In Bantam datum ut Supra

Uwe E. dienstwillige dienaer

Jacq. Lhermite de Jonge

Beantwoort 1610

Van Jacques Hermitte de Jonge
de dato 24e novembre
ontfangen den 3 julio
met 't schip de Provintie

Van Jacques Hermite de Jonge
de dato 24 novembre 1610 —
ontf. 3 July 1611 met schip de
Provintie —

Erentfesten Wysen voorsinnigen
Heeren Directeurs
Mijn Heeren de Bewinthebbers
van de Generale Oost
Indische Compagnie
tot
Amsterdam.

Met het schip de Provintie dat
Godt bewaere

Sr. Abbert Willems
Coopman In Achin

Laus Deo adi 12 december 1610 In Bantam 41

12 December 1610

Eersame voorsinnighe ende discrete Sr. W. L. schrijvens met de schepen
de reguame sonne ende Eclenate is ons wel geworden als oock 39 parten met syn
vrachten ende 2 Martavanen met amfioen dese beginninge eenige sullen
allen dienen om te accompagneren bringer deses Sr. Pieter almerijn die
geordonneert is daer in U. L. plaetse te liggen alsoo U. L. tyt alreede lange is
verstreken ende met en verlangen oft het verlangen bloot te sijn derhalven sal U. L.
soo haest mogelyck is alle boecken, schulden, acten ende rekeningen sluyten ende
alle goederen, contante penningen ende behoorlycke vereyschte onderrichtinge
aende voorss. Almerijs ende hem vande gelegentheyt vanden lande als anderssins
wel informeren opdat de Comp.e by faulte van dien geenen ondienst en geschie,
ende dit gedaen synde ter eerster commoditeyt vant schip vande custe de reeden
die U. L. soude mogen gerocht hebben daerinne laden ende met het selve her-
waerts comen om van alles rekeninge aenden heer gouverneur ende Ed. te doen

Wanden coopen dien der voorts dienen gerocht hebbe aen Sr. Almerijs een memorie
gegeven waer nae hem sal hebben te reguleren Carikams ende Candekins ende
commanderen niet wel gerocht worden want commen tegenwoordich groote
menichte met Moliguis stuers de Bastas ende andere soorteringe sijn in soo
grooten quantiteyt niet getrocken waer onder hier aff met seer veel schaden gerocht

T' geene aldaer gepasseert is met de goudtrachten opt stuck van goederen van
David van Dynes hebbe seer wel verstaen U. L. sal alle neersticheyt doen
naer de saecke wel te verneemen ende sien het rechte fondament daeraff te
weeten opdat de heer gouverneur het rechte fondament weetende naerder
vande saecke mach disponeren alsoo de heeren bewinthebbers hem ordre
hebben gegeven wat in dit stuck begeeren gedaen ende naer het schijnt t'en hert-
sen willen uytgevoert hebben soo dat hier in tot naerder advijs niet voorder
en dient gehandelt ende alsoo dese tot geenen anderen effecte is dienende
blijft naer hertelycke recommandatie Godt de bevolen —

Pieter Dircxs
Borgon

Laus Deo adij 12 December 1610 Ao In Bantam

Derselve seer discreete Sr. U. L. schrijvens vanden met het schip de Cleyne
Sonne en de 29: parten met reeden sijn mij door Sr. Arent Maertensz wel
geworden op welcken brieff dese weynige regulen voor antwoort sullen
dienen, Eerstelyck aengaende de reeden hebben daer aff eenige kayn gou-
longs gepresent en tot goeden prijs vercocht dan sijn wij wat besorgt als die
van Petapoly offte Paliacatte daer op voortaen wat dient gelet want
groff goet met veel vande hant gewilt behoorden oock geraeckt te sijn Petti-
pat gewoonlick want de Javanen huijsen daer seer aen stooten het mercke-
sel vande reeden is veel en dierghelycke sorteringe van hier veel gestiert
worden als oock Tape grande en de selve manier gemaeckt en vande selve
Colouren gelyck de rayn goulongs de malayse soorteringe hebben hier niet
an lant gehadt soo dat daer aff niet en weet te schryven de Serassa ber-
malayo hebbe oock gesonden dan voortaen en dient hier aff soo groote quantité
niet gemaeckt noch oock van Serassas gebat daer aff alle plaetsen noch veel
versien sijn overmits van andere Cantooren oock veele hebben gecregen Tape
Serassa van 4 en 5 asta commende veel gestiert worden gelyck U. L. breeder
door Sr. van Weesick sal commen verwittigt worden wiens ordre U. L. in alle
sal volgen alsoo hier bijden Raet is goet gevonden den voorsz Sr. van Weesick
als hooft en continuele president over alle de Cantooren voor ruste te au-
thoriseeren alsoo de Heeren Bewinthebbers begeeren datter een hooft over alle
plaetsen zij gelyck blyckt bijde Instructie aenden Directeur Frans Witte[rt]
hier tot Bantam gesonden en oock bijden brieff aen Sr. Jacob van Groenewe-
gen waeraff de Copien hier nevens ben sendende, den welcken geordonneert
was derwaerts te gaen dan gelyck U. L. weet hij in Banda is gestorven en
Ick oock tegenwoordich niet van hier can hebbe niemant bequamer tot
het selve offitie connen voorwenden als den voorsz van Weesick alsoo hem
door de lange experientie vande gelegentheyt vande Custe en stuck
van reeckeningen seer veel is bestaen derhalven U. L. hem in alles naer
behooren sal respecteeren en gehoorsamen, Sucht te nemen dat door parti-
culiere questien den dienst van Compe. niet en worde verachtert gelyck ick
alreede gemerckt hebbe wat eenige twisten die tusschen U. L. en Sr. Pieter
Isaacksz, saliger ende en weeder sijn geweest daer van veel nergens toe en
commen strecken als tot twist en tweedracht te verwecken waer bij de
Compe. ten langen lesten den last en schade moet dragen

Soo haest U. L. dese sal ter handt commen sal U. L. alle neersticheyt doen dat
alle boecken en reeckeningen van U. L. Cantoor gesloten en gebalanceert worden
en de Copie daer aff met den eersten herwaerts aende Heer gouverneur gene-
rael senden als mede Inventaris van alle goederen coopmanschappen contant
pen artien, Schulden en Crediteuren daer onder U. L. sonde mogen berusten. En
de goederen tot geldt estimeeren en eenige goederen hebbende die geender
waerdije en souden mogen hebben de selve estimeeren in alle redelyckheyt
naer dat se daer souden mogen waerdich sijn en waer aff de Copie herwaerts sen-
den en den ander aen Sr. van Weesick om daer uyt sijn generale boecken te forme-
ren want U. L. voortaen contabel sal sijn en sullen alle reeckeninge niet ge-
houden opdat de Heeren Bewinthebbers door sulcken middel mogen weeten

wat Capitael hier in Indien hebben ende wat Jaerlycx dienen te furneeren
wat voorder het stuck van Reeckeningen aengaet sal U. E. in alles vol-
gen de ordre van voorss. Sr. van Welsinck alsoo hem dies aengaende vol-
comen last is gegeven —

U. E. sal oock sorge dragen dat met den aldereersten herwaerts ende den Sr.
van Welsinck gesonden worde de rollen van alle de persoonen die in Indien,
[?] in den dienst van Compe. — met namen tot namen qualiteyten,
Jae wat gagie sy luyden winnen met wat schepen sy in India gecomen
sijn ende in wat dienst sy gebruyckt worden vanden meesten tot den minsten
toe, ende wat Jaerlycx offe met alle gelegentheyt continueren, ende
Iemant stervende off verandert worden de selve rollen corrigeren met
aenwijsinge wie hem wel offe qualyck is dragende sonder door faveur
offe gunste yemant te verhogen offe verschoonen —

Wat hier voorder Int Lant is passerende sal U. E. door brengers deses
volcomentlyck connen verstaen als oock wat Int Vaderlant omme
gaet waer aen mij refererende den Treves met den Coninck van Spangien
is eyntelyck besloten soodat hier voortaen geen vyantlycke proceduren
tusschen ons ende de Portugiesen sullen mogen gepleecht worden gelyck
U. E. by het mede gaende Tractaet sal connen sien, doch alsoo de Portug.
ondertusschen niet stille en sullen sijn ende ons met alle middelen ende sinistre
practycken sullen soecken ende odieux by alle natien te maecken om daer door
onsen handel te beletten sal U. E. alle vlytigheyt aenwenden om t'selve
soo veel in hem is met alle behoorlycke middelen te weeren ende alle neersticheyt
doen dat de Compe. ende onse natie in crachtige vrientschap ende alliantie
met alle Coningen ende Potentaten mogen blyven ende toenemen —

Wande vloote vanden heer Gouverneur Genl. sijn hier tegenwoordich
4 schepen gearriveert de heer Gouverneur selve met noch 2 andere
schepen ende een Jacht sijn hier noch niet gecompareert, sijnde aende
Caep met storm van malcanderen gescheyden Godt geve met den eersten
hier mach comen alsoo den tegenwoordigen staet van Indien sijn presentie
hooch noodich is [illegible] gelyck U. E. breeder by brengers deses sal
connen verstaen —

Sr. Johan van Wesick   Laus Deo adij 12 December 1610, In Bantam

Eerntfeste Voorsinnighe seer discreete Sr. uwe E. schrijvens vanden
15 en 20 Junius is ons met het schip de cleyne Sonne en het Swarte
schip Ternate wel toecomen mitsgaders de packen met cleeden gaern
Amil en andersins soo in Petapoly als Mustilipatam gescheept alles
volgens de factuere en cognossementen die u. E. daer aff is seyndende de
cleeden in Palicatte Ingecocht sijn seer wel gemaeckt soodat daer
niet op en valt te seggen alleenlijck datter te weynich groene onder
gesortiert sijn die hier seer gaerne hebben als oock wat meer petas sullen
hier te willigher vercocht worden de goulongs in Petapoly gemaeckt sijn
oock goet en sullen gelijck ander en hadde nu sonder hem genoechsaem mede
connen behelpen, sooder voortaen eenige meer aldaer gemaeckt worden
dienen gevolt te worden gelijck die van Palicatte want hare de Javanen
daer seer aen stooten de Tape grande sijn heel slecht soodat sulcx noch niet
gesien en hebben de Tape kitjil sijn redelijck en omdatter weynighe
sijn sullen mede ten prijse vande Caij goulongs connen vercocht worden voor,,
taen dienen de Tapes soo groote als cleyne van coleuren en sorteringe ge,,
maeckt gelijck de Caij goulongs en niet alle van een coleur en dan sullen se
oock williger vercocht connen worden en principalijck de Tape besar vande
Tape kitjie moet soo veel niet gesonden worden alsoomen daer aff soo
groten quantiteyt niet can slijten vande ander geschilderde cleeden is
niet veel te seggen de groene Tape sijn noch gelijck het voorleden Jaer
de Tape chere chinde onder Japenijs sijn seer excellent gemaeckt en
worden wel meer als die met Japonijs getrocken al waerende en weynich
smalder ronder, niet schaden want de fijnste en weynich te breet sijn dan
dat schaet sonderlinge niet de Baboerkes en andere sorteringe sijn oock
wel uwe E. salder niet meer aff laeten maecken als in de memorie hier
nevens gaende gementioneert staet want meerder quantiteyt sijnde en
souden se onder de marckt moeten vercoopen waer op u. E. wat sal be,,
lieven te letten de Malleysche sorteringe en t'geene den Admirael van
Caerden voor de Molucques is ontbiedende, te weten groote partije en
alsoo der niet capitaels genoech met dit Jacht gesonden can worden
sal U. E. van elcx laten maecken t'geene gevoechlijck becomen sal,,
als oock van t'geene de heeren bevolen hebben naert Vaderlant sijn
ontbiedende daer oock voor eerste soo veel aff gedient gesonden als het
Capitael sal connen lijden en van elcke sorteringe wat dient u. E.
geraet te laten maecken vande sorteringe van cleeden die der sullen mogen
te becomen sijn 2. oft 3. packen van elcx en die in 2 packen packen nij
by schrijven schrijven aende heeren bevolen hebben naert Vaderlant
sijn ontbiedende gesonden te mogen worden de selve nombreren en den fac,,
tuere vanden prijs van elck stuck apart daer aff maeckende op dat so
daer by mogen sien welcke sorteringe int Vaderlant meest oft profijt geve
en meest vertiert connen worden d'welck U. E. in alle manieren met dit
Jacht sal soecken te seynden oft ommers soo veel alst mogelijck is,

op dat onse monsters voorss. mochten eerstu daer off haer intentie mogen
becomen alsoo het schynt voortaen op desen handel van redden nae 't
Vaderlant te seynden sonderlinge begeeren gelt waer toe inkoopte
de lywaeten van Bengale seer dienstich souden syn, alsoo daer seer
fraeye witte lywaeten werden gemaeckt als oock in Suratte die
byde Portugiesen veel gevoert werden gelyck u E. kennelyck is,
dergelycke waer monsters u E. van dergelycke sorteringen van Bengale
oock inde voorss. packen dienen gepackt

Voorder Is ons seer leet geweest te verstaen de haestige doot van d'Sr.
Harabs S. zaliger daer de Comp.e eenen goeden dienaer aen heeft verloren
dan tegen Godes wille en is niet te doen alsoo alles tot onsen besten
geschiet hebben daer tegen weddrom verblyt geweest u E. hem in
plaetse vande voorss. Harabs, heeft laten gebruycken daer aen de
Comp.e merckelyck dienst is geschiet, en is voorwaer een billycke
saecke dat een man die soo langen in Comp.e dienst is geweest en eenen
nu tot het verlaeten der selver heeft, een Jaer ofte twee niet aen
en siet als den noot en de gelegentheyt der saecken sulcx vereyscht
principaelyck als sulck bequaem niet tot [illegible] syns persoons
maer veel meer tot eere en reputatie is strekkende, daer alle luyden,
met eenen insonderheyt nae behooren te trachten, en alsoo eenen
vastelyck in beyden plaetsen voorstaen, Jae alreede by experientie
hebben bevonden dat dese goeden niet tot des Vaderlants en Comp.e saecken
in u E. niet ontbreeckt en dies volgens hem in alles sal laeten gebruy-
cken daer de voorss. Comp.e syns persoon sonder mogen van doen hebben, Is
hier byden breeden Raedt in absentie vanden heer gouverneur gen.l
goet gevonden en geresolveert u E. persoon als hooft en continueel
president over alle de cantooren en plaetsen vande custe te authoriseren
op dat den handel en groote van deese allen door u E. en synen raet
werde gedirigeert en volgende de instructie daer aff byden voorss.
Raedt gesonden, en hier nevens gaende waer inne verhoopen u E. hem
niet weygeren en sal stellen gemerckt den grooten dienst die daer
toe is dringende want alsoo de heeren bewinthebberen groote dingen
verhoopt hebben van geweldige vloote vanden Admirael Pieter
Willems S.al en de coopluyden der selver (: die meest al doot syn:)
tot de generale verlossinge hadden gedestineert, soo is deese vloote
daer de heer Gen.l mede compt soo sober van coopluyden werck
en ondersins verlies dat noch weynich desgelyck hebben gelost en daer
en bouw hebben alreede eenige vanden principaelsten verloren soodat
te sien saeck dat de coopluyden die tegenwoordich int lant liggen, en
haren tyt verstrecken is hen wedder laten bewilligen qualyck
middel sien hoe de ordre vande heeren bewinthebberen sal connen
int werck gestelt ofte volbrocht werden derhalven aengesien
gelyck het [illegible] voort sijt en gemeene plaetsen veel rust,
sal u E. sich seer hierinne te beter connen te vreden stellen

te meer gemerckt de commissie en last grootelijcx tot u E. eere,
proffijt en reputatie sal strecken wat de gagie aengaet hebben niet
geraeden gevonden # aen te sien u E. hem voorleden jaer tot de discretie
vande heeren bewinthebberen heeft geraeden dat u E. hem oock in alle
redelyckheyt sal laeten vinden en de heeren bewinthebberen volcomelyck
tevreden te stellen datse goeden dienst niet ongeloont sullen laeten vande
andere die voorder int stuck vande reeckeninge en underrichtinge dient gehou-
den en waer u E. voor eerst syn residentie sal houden sal hier niet
geraeden aengesien inde nevensgaende Instructie alles largo wordt
geordonneert / wy hoopen hier dat de contracten by sr. Gent Maertensz
gemaeckt en het planten van comptoor in Pallaratte de Comp.e tot groot
voordeel sal strecken en dat u E. daer door middel sal hebben die van Mislipa-
tan wat in toom te houden daer ons natie niet naer meriten gerespect getraen-
tert wat de oorsaecke van sulcx is, hebben seer veel staets gewerck tegen-
woordich noch niet en connen remedieren overmits weynige comoditeyt
die nu hebben van u E. de coopmanschappen te provideren die by synne memorie
is ontbiedende want met dit jacht anders geen cargasoen en gaet als een weynich
sandelhout porceleyn aluyn spiautter en eenige laeckenen en carsayen als u E.
breeder bye factura sal connen sien en voorts 42000 realen van achten soodat
u E. deese saecken met alle goede redenen voor deese reyse noch sal
sachte moeten passeren hopende het toecomende jaer van alles de ruymte
sullen connen senden want dit jaer door de oorlooge in Banda die ons door de
Engelsche is opgehaelt geraeckt niets van daer is gecomen en in Ternate
en Amboyna is sulcken droochte geweest dat van het gewasse geweest dat int
eerste heel schoon stondt en eyndelyck als maer nadelen tot perfectie is ge-
comen soodat hier de lesse a. 90 R. het picol is gecocht en alle de schepen dat
jaer met peper geladen syn over gegaen soodat in dit stuck hooreve niet hebben
connen schaffen de vinde waren syn hier dit jaer oock soo en weynich te becomen
geweest doordien de Guseratten alles hebben opgecocht dat daer aff niet als
eenige slechte armosynnen hebben connen becomen waer aff hier nevens q[?]o stucken
en sendende de memoria van deegen die inde Malucques als herwaerts syn ontbie-
dende bedraecht ongelyck meer als het cargasoen dan u E. en sal hem daeraen niet
stooren maer coopen alleenlyck tgeene noodich is en sullen sorge dragen dat het
toecomend jaer soo veel onder geholpen werden / wat aengaet de saecken van Bag-
nagar offte Golconda hebben by het journael seer veel gesien wat schelmerye
daer omme gaet waerinne naer gelegentheyt des tyts vlys voels, hadden me
Adriaen Maertensz connen stellen derwaerts te gaen achte de saecken wel
gevoordert sonde hebben dan nu niet geschiet en is moeten duerwel de beste
weet voorwenden en sien ten besten mogelyck syn te remedieren by dese vloot en
compt niet van eenige curieusheyt die men tot geschencken sonde connen gebruy-
cken noch oock niemant die men gepresseleyck derwaerts als Ambassador sonde
mogen senden soodat u E. deese saecken met de middelen die daer syn sal moeten sien
te remedieren / waer de heer Gouverneur Generael hier sonden in deese saecken
wat volcomelyck connen ordonneeren maer nu hier niet en is syn inbeeldingen
te hebben noch te halen overmits niet meer dan 4: schepen van syn vloote

daer aff niets te handelen alsoo wij niet en twijffelen

tot noch toe hier sijn gecomen wordt geene mette eerste hier mach sijn, want
den tegenwoordigen staet van Indien hooch nodich sijn presentie vereyscht de
ordre die de heeren bewinthebbers nu sijn gevende is seer goede en noot medecine
en waere te wenschen dat al over langen int werck waere gestelt geweest tewijle
niet ofte daer souden veel disordres en schade meede voorgecomen sijn dan is better
wat laet als nimmermeer, de coopman opt Jacht sal u.L. alle Instructien connen
toonen alsoo van alles dat hier is verloopen tot dien eynde is meede gegeven waer by
u.E. alles sal connen verstaen, als meede wat ordre de heeren bewinthebbers opt
stuck van Anil daer u.E. wel op sal dienen te letten alsoo de negotie van groote
importantie en principaelijck hoemen den Anil Lahor en Agra gevoechlyck sal
connen becomen t'sij over Bengala ofte anders opdat byden heer Gouverneur Genl.
voorder in mach worden geordonneert onder den ontfangen Anil is sommige die naer
mijn verstant heel goet is maer wel slecht, hoe die van Lahor sal vallen
die u.E. ontboden heeft al metter tyt vernemen Ick acht dat den Anil by u.E.
gesonden geen quaet en sal gedaen worden en tot desen prijs connen copen souden niet
ongeraeden achten Jaerlycx eenige partyen te coopen tot naeder ordre vande
heer Gouverneur dan men most niet sijnde dan vande beste dienen wel de geborgte
prijs soude connen wel loopen en de slechte weder omme verkopen hier is tegenwoor-
dich niemant die hem sonderlinge daer op verstaet hier nessens gaet eenige monsters
van goeden Anil daermeede u.E. sal connen behelpen

Den inkoop vant gaern sijn de heeren bewinthebberen hooch gelijck recommanderende
u.E. daer in den oirboor sal weeten te schatten en haere ordre volgen

Wat hier voorder in dese quartieren is passerende sal niet hier verhaelen alsoot te lanck
soude vallen te schrijven, ul.E. den brenger deses van alles sal informeeren waer an mij
refereere alle saecken loopen int Genl. niet gelyck ickt wel wenste de Admirael
witter is inde molucques doot geschooten ende drie van sijn schepen genomen, den Admirael
van laeden wat wel de gevangenis verlost doch daer naer met het Jacht de goede hoope
weder om gevangen geworden dat een groot ongeluck is hoe dese saecken sullen genomen
worden staen metter tyt te vernemen want de peys ofte treves is voortgegaen en besloten
en deese capelooten sijn naerden genomineerden tyt gedaen soodat daer door veel wat
vreemts uit soude mogen springen Int Vaderlant gaet sonderlinge niet om alles
is stil staet en seer weynige neeringe hoe wel op alle plaetsen mogen varen

Opt stuck van Perras geweeten niet sonderlinge te advyseren alsoo wy achten den heer Gou-
verneur eenige particuliere Instructie heeft die saecken aengaende Ick ben hier in van
u.E. opinie dat dese plaetse soo profytelyck niet sijn en sal als sij wel voor gedragen
is ondermits de onkosten die de heeren bewinthebbers voor eerst souden moeten doen de
plaetse van Bengala souden ons mijns beduncken nutter sijn niet alleen om de cleeden
maer oock door den handel omes soo dat u.E. op dit stuck voor eerst wel sult dienen
te informeeren van alle particulariteyten aenden heer Gouverneur Genl. over-
schrijven om daer voorder op te letten

Wat inde saecken van Ceylon by - - - - - -
sal gedaen sijn salmen metter tyt vernemen sonder middel gevonden worden om jaer-
lijcx den goeden peper handel te becomen soude goet sijn, alsoo de heeren bewinthebb[ers]
jaerlycx sijn ontbiedende en tot noch toe van sonderlinge hebben geweest Ick
achte dat met desen Cruyts hierinne wel ietes goets sal connen gehandelt
worden van t'geene u.E. daer aff soude mogen vernemen believe ons
participant te maecken

S.r Hans Marcelis

Laus Deo Adij 12 December A.o 1610 in Bantam

Derselver dit rechte S.r U.L. schrijvens van 30 Meij uyt Palicatta is mij met
Pieter Maertens wel geworden waer bij gesien verstaen hebbe het oprechten
vant Cantoor in Palicatta dater ick hoope de Comp.e metter tijt goet proffijt
sullen trecken aengesien de cleeden aldaer tot ongelijck beter prijs sullen ingecocht
worden als in Mislipatam ofte Petapoli ende alsoo wij achten de principaelste
plaetse sal sijn van gehele custe ende de heeren bewinthebbers begeeren datter
een hooft sij over al die plaetsen ofte Cantooren op de voors custe gelegen com-
manderen, is bij den breeden raedt alhier in absentie vanden heer Gouverneur
Gen.l daer toe geordonneert ende geauthoriseert den persoon van S.r van Welsinck
oft die in sijn absentie ofte afflivicheyt in sijn plaetse soude werden gestelt
ende alsoo hem geordonneert wort voor eerst sijn residentie in Palicatta te houden
sal u.E. soo haest hem deses ter handt sijn gecomen sijnde sijnne boecken
rekeninge sluyten ende alle goederen contante penn. schulden ende wes't is
bij Inventaris stellen ende senden voors Jan van Welsinck onder behoorlijcke
recepisse overleveren ende daer aff als oock vande boecken laten maecken 2.
Copijen ende den eenen aenden heer Gouverneur Gen.l metten eersten herwaerts
senden ende het ander onder S.r van Welsinck opt Cantoor aldaer laten berusten
ende voort in alle andere dingen sijn ordre volgen ende hem behoorlijck respec-
teren op dat den heer Gouverneur Gen.l geen oorsaecke en hebbe van
miscontentement ende den dienst van Comp.e partialiteyt die daer altemet
niet dan al te veel gebruyckt is geweerdt niet en worden verachtert d'
welcke U.L. opt hoochste seer recommanderen etc.

De steenen die U.L. is seyndende hebben wel ontfangen dan sijn hier sonderlinge
niet weerdt ende soude niet hooger als 5 A 6000 rasieren het stuck connen
vercocht werden soo dat daer aff geen meer en dient gecocht

Wat het stuck vande cleeden aengaet ende watter jaerlijcx dient ingecocht
sal hier niet schaden alsoo an S.r van Welsinck alle instructie worden
gesonden die op d'andere plaetsen ordre geven sal wat ijder een hebben salte
coopen oft te laten maecken van soorten glasen oft andere dierghelijcke
cleynicheyt hebben tegenwoordich niet by de logies dat men soude mogen schrij-
ven pampier gaet hier mede een bale van 15 Riemen waer aff alle die
die Cantooren sullen connen versien werden, wat hier voorder in alle saecken
gepasseert sullen hier niet schaden alsoo brenger deses S.r Jan de
Labistrate U.L. van alles sal connen informeren waer an wij
refereren ende alsoo deses tot geen andere eynde is dienende sal
eyndigen ende U.E. naer groetenisse den Heere bevolen

Loge Bantam
6 aug 1610

Op heden den 6 augusty anno 1610 is byde onderscreven persoonen inde logie tot Bantam vergadert synde geresolveert als naervolgende —

Aengesien de schepen Rotterdam ende Hoorn comende van Banda met ontrent hare halve ladinge, ende het schip de Provintien van Ternate meest ledich, hier gearriveert syn om hare voordere ladinge hier te nemen, is ter geresolveert aengesien met pepers genoech by de logie en is tot de volle ladinge vande voorscreven 3 schepen, ende tegenwoordich geen te becomen en is, dat de schepen Rotterdam ende Hoorn eerst sullen afgeladen worden, ende dat het schip de Provintien sal blyven liggen tot dat den nieuwen peper geplucht worde, 't welck ongetwyfelyck sal syn binnen 6 weecken, alsoo wy achten an syne ladinge het schip syn de 2 derdendeelen sal comen te gebreecken —

Is oock goetgevonden dat den peper hier an landt uit het Jacht den Griffioen gelost, in het schip de Provintien sal geladen worden, door den Rotterdam geen bequame plaetse en heeft om den selven vanden anderen peper af te sonderen.

Aldus gedaen ter vergaderinge ten dage ende jare als boven —

Was onderteeckent

Samuel Kint — Jacques l'Hermite de Jonge
Anthonij van Teemis — Jan Dircksz
Jan Pietersz Coen — Hendrick van Stegel
Jan Cornelisz vande Weyde
Augustyn Thomasz —

Op heden den 6 augusto 1610 is byde onderscreven Breede raeden inde logie tot Bantam vergadert synde geresolveert als naervolgende —

Eerstelyck is by Jacques l'Hermite geproponeert ende aenden raet versocht, aengesien den tyt die hy ende andere persoonen by hem hier toe gesonden waren de Compa.e hier tot Bantam te dienen, tegenwoordich geexpireert is, datmen soude willen bestellen datter andere persoonen in haer plaetse werden geordonneert, ofte anderssints sulcke ordre stellen als tot dienst vande Compa.e, sullen bevonden meest te behooren, op welck versoeck ryppelyck geleth hebbende hebben eensstemmich goetgevonden, aengesien ons tegenwoordich niet weynich stof toe tot sulcke verlossinge bevinden, datmen sal sien met de voorscreven persoonen te overcomen, ende haerluyden wederomme voor een jaer ofte meer in dienst vande compa.e aennemen —

Waer over Eerstelyck Jacques Lhermite de Jonghe Coopman inde Logie
tot Bantam bewillicht hebbende noch een Jaer inde voorseyde bedieninge
te blyven, alsoo hem niet langer en wil houden, Ende hebben hem boven de
gagie hem by den Heer Admirael Matelief belooft ende voorder actie
die op de Heeren Bewinthebberen heeft te pretenderen, toegeleyt ende
belooft tot een Erkentenisse twintich guldens ter maent.

Cornelis Jacobsz Mayrot ondercoopman inde voorseyde Logie hebben
aengenomen ende met hem geaccordeert voor vyff entwintich guldens
ter maent ende dat voor den tyt van een Jaer —

Warnaer Jansz Assistent ende Bottelier inde voorseyde Logie
hebben aengenomen voor tweeendertich gulden ter maent oock voor den
tyt van een Jaer, wel verstaende dat alle de voorseyde gagien ende
verbeteringen sullen blyven loopen tot huys toe

Is ooch goetgevonden aengesien het schip de Proventien seer qualicken
versien is van Leggers dat men uit het schip Rotterdam sullen geven
neghen woorden 10 leggers, ende uit hoorn soo veel als comen mogen, maer
aengaende de quantiteyt noch niet weten en can door dien syn vaten noch inde
Ruympt en syn —

Is ooch geordonneert dat alle de Metaelstucken ende Gotelingen die de
schepen commen mis syn aen Lande inde Logie sullen gebrocht worden —
om te gebruycken dat se souden mogen noodich syn, als ooch een cleyn
metalen stuckken toebehoorende de oude Compa[e].

Ende alsoo hier tegenwoordich de Logie seer swack van volck is —
Is oock goetgevonden dat Pieter Reyersz van hoorn drogist, Ende
Andreas Hermansz Assistent beyde varende op het schip hoorn —
hier tot Bantam aen Lande sullen blyven, sonder eenige verbeteringe
alsoo noch gesonden syn in Lande te blyven —

Aldus gedaen ter vergaderinge den dage ende Jare als boven —

Was onderteeckent —

Samuel kinde. — Jacques Lhermite de Jonghe
Anthony aus Welmis — Jan Dircksz —
Jan Pietersz Coen — Hendrick van Berghel
Jan Cornelisz Reyde
Aert Jansz Tomas Jansz

Op huyden den vyffentwintichsten augusti 1610
is byde ondersoevende Breeden raets persoonen inde Logie
tot Bantam vergadert synde geresolveert naervolgende

Eerstelyck is goetgevonden ende geresolveert aengesien de schepen
Rotterdamme ende hoorn tegenwoordich volladen syn, ende het schip
de Proventien noch eenigen tyt sal moeten naer syne ladinge wachten
dat de voorseyde 2 schepen tegen het Jonck te vande tecomende
weecke synde den 5 augusti by van hier sullen vertrecken naer Lampon
om hem tevoorsien aldaer van water ende andere nootlyckheden te hebben —

Ende van daer voorts naer 't Eylande Mauritius, om aldaer aende
Noortwest t syde van voorsz Eylande, segge aen westsyde ende
de reede verwachtende de schepen te verwachten soo veel de proventien als
andere die naer hen souden mogen comen, tot op den 15 decembris
toecomende, ende ingevalle middeler tyt geene schepen en —
quamen sullen voorts vertrecken naer St. Helena ende daer
blyven wachten tot op primo april 1612, latende soo veel op deese
als d'andere plaetse brieven van haer wedervaren, volgende de ordre
by de Heeren Bewinthebberen daer op geraempt, op dat de nacomende
schepen altyt van haer successen mogen syn verwittight —

Aengesien het Jacht den Draecke hier op 13 deser is gearriveert van
Sucadana ende de gelegentheyt verstaen hebbende het selve wederom met
den eersten ter bequamste werde gesonden, om de persoonen ende goederen —
die daer aen landt syn te verlichten, alsoo der de saecken vry vele
wanckelbaer staen, is goetgevonden aengesien tegenwoordigh geen andere
commoditeyt van jachten en hebben, datmen het selve soo veel doenlyck
vele sal doen vertimmeren, ende versien is volgen datmen noch een jaer
ofte meer can gebruycken, waer toe van elck schip een timmerman
sal gegeven worden, om daer aen op ordinarise dachhuren te wercken

Ende alsoo het volck tegenwoordigh op het Jacht den Draecke —
varende hen op dese reyse moetwillich tegen haren overheyt hebben
gedragen, is goetgevonden datmen van alles behoorlycke informatie
sal nemen, op dat de schuldige naer verdienste mogen gestraft
worden, ende aengesien den tyt der zeylluyden gesonden syn op het
Jacht te varen tegenwoordigh is geexpireert, is goetgevonden datmen
zeylluyden op de schepen sal verdeelen ende andere in haer plaetse
bewilligen —

Waer onder met Jan Claesz van Harlingen schipper opt voorsz
Jacht geaccordeert syn ende hem wederomme aengenomen voor dryen
dertich guldens ter maent ende dat voor den tyt van een jaer en maent
ofte 2 onbegrepen —

Jan Claesz van Hoorn genaemt hebbende voor bootsman opt schip
Hoorn gedient aengenomen voor cock voor 13 gulden ter maent voor
den tyt van een jaer en maent 2 ofte 3 onbegrepen —

Willem Egbertsz van Enckhuysen bootsman genaemt hebbende —
opt schip Hoorn, aengenomen voor 10 gulden ter maent voor den
tyt gelyck de voorsz, Dirck Pietersz van Hoorn bootsman genaemt
hebbende opt schip Hoorn aengenomen voor 10 gulden ter maent voor
den tyt als boven —

Egbert Sleyse genaemt hebbende voor hoochbootsmans maet opt
schip Rotterdam aengenomen voor bosschieter segge voor stierman
ende hoochbootsman ende met hem veraccordeert voor vierentwin-
tich guldens ter maent —

Pieter   van Schoonhoven voor bosschieter genaemt hebben
op schip Rotterdam aengenomen voor bosschieter ende botteliers —

voor seventhien guldens ter maent —

Cornelis Jacobsz van Utrecht gevaren hebbende voor bootsman op 't schip Rotterdam hebben aengenomen voor 10 guldens ter maent

Ende aengesien in Sucadana iemandt van noode is om in absentie van Pieter Aertsz (die noottsaeckelijck met de vloote sal moeten gaen handelen) de logie in Sucadana waer te nemen, is goet gevonden dat Willem Symonsz Salomon met het Jacht den Draeck sal derwaerts gaen, om de officie van ondercoopman ende selve logie te bedienen, wel verstaende dat niet gehouden sal syn langer int landt te blyven, als andere persoonen die met teeuw hier inde vloote vanden Admirael Pieter Willemsz int landt syn gecomen, latende syne verbeteringe staen tot discretie vande heeren — bewinthebbers

Is oock geresolveert dat de diamanten by Samuel Blommaert van Sucadana gebrocht int Schip de Provintien sullen geladen worden, de syde dieder inde logie syn int Schip Rotterdam — ende de [illegible] gemoede int Schip Hoorn.

Aengesien inde logie noodich een bottelier was is hebben Adriaen Crynsz voor sulcx aengenomen, ende aengesien synen tyt die gedaen was inde logie te blyven sloopen is hebben hem toegeleyt 14 gulden ter maent, ende dat voor den tyt van een jaer —

Aldus gedaen ter vergaderinge ten dage ende jare als boven

Was onderteeckent —

Jacques l'Hermite de Jonge

Jan Dircksz —

Jan Cornelisz van Wyde —

Rutger Thomasz

Samuel Kindt.

Anthony van Hemert

Jan Pietersz Coen.

Hendrick van Berghe.

21 Aug. 1610 53

Extracte uuijt de Resolutien inde logie tott Bantam genomen den vijfentwintichsten Augustij 1610.

Inde aengesien in Succadana gemaect van [illegible] om den absentie van Pieter Aertsen (die nootwendich met de welcke sal moeten gaen handelen) de logie in Succadana waer te nemen is goetgevonden dat Willem Dymelsen [illegible] van de Jacht den Draeck sal de wacht gaen om het officie van ondercoopman inde voorss logie te bedienen, welverstaende dat niet gehouden sal sijn langer int landt te blijven als andere persoonen ende officieren inde vloote vanden heer admirael Pieter Willemsen int landt sijn gecomen latende sijne plaetse bij teeckeninge staen tot discretie vande heeren bewinthebberen.

Jacq. Hermite de Jonge

16 September 1610

Den huyden 16en September 1610 Is inde Logie tot Bantam byde onderschreven Breeden Raets persoonen geresolveert het naervolgende.

Aengesien het vermoeden Schip Ternate op huyden hier vande
Custe van Choromandel Is gearriveert ende een vermoeden
dinghe cleeden by het volck mede gebracht worden, waerbyde Compa
dinghe schade soude moghen lyden, Ingevalle deselve onder de Chinesen
ende Javanen vercocht worden, overmits door sulcx de merct vande
Compes cleeden wert bedorven, Is goetgevonden dat op morghen vroech
met den dage sullen aen boort varen, ende het volck voorhouden hem
nyemant en vervoordere dinghe cleeden te verstoppen, maer de
selve altesamen te voorschyn brenge, ende onden Coopman vande
Logie leveren. Ende op dat de selve te beter in handen souden becomen
ende geene achter de hant gehouden ofte verstecken worden
datmen haerlieden deselve voor dese tyt sal betalen, te weten de tape
Seraffa van vier a vyf tot vyfthien realen de Corge, ende alle
andere cleeden Indiender dinghe syn naer advenant, ende hen wel
weten datmen de selvige volghens den Articulbrieff wel soude
moghen confisqueren. Nadyemael nyemant voor sich selfs yet mach
verhandelen, hebben nyet tegenstaende het bovenschreven om redenen
voorschr voort beste gevonden. Alsoo duysent middelen hebben om de
selve te verstecken gelyck met de Jachten voor desen vandaer gecomen
genoechsaem is gebleken.

Ende alsoo het Jacht den Draeck noch niet wel versien en is van volck
hebbende ondergeschreven persoonen aengenomen om op t voorsz Jacht ende
ende in Sucadana aen landt te dienen den tyt van een Jaer.

Gerrit Rutgersen van Campen gevaren hebbende voor bootsman op
tSchip de Provintien hebben aengenomen voor elff gulden ter maent.

Jacob Gerritsen van Amsterdamme gevaren hebbende voor Jonghen
op het voorsz schip de Provintien hebben aengenomen voor negen
gulden ter maent

Frans Pietersz van Middelborch ontgevaren op het Schip Walcheren
voor thien gulden ter maent

Lyn Pauwelsen van Vlissinghen uytgevaren met het schip Walcheren
voor thien gulden ter maent

Is oock noch goetgevonden datmen de Saraffa ghelike Malays die
byt volck souden moghen gevonden worden sal betalen voor negenthien
realen de Corge.

Aldus gedaen ter vergaderinge ten dage en Jaere als boven ende
naer onderteeckent,

Jacques l'Hermite de Jonge
Jan Dircksen
Cornelis Cornelisz Hart

Op huyden den 3en October 1610 is inde logie tot Bantam by de ondergeschreven breeden raedt persoonen geresolueert het naervolghende. —

Alsoo Sr. Wemmer van Berchem met het Jacht den hasewindt op den eersten October uyt het vaderlant is gearriveert, met brieven vande heeren Staten aende syne excellentie om op alle plaetsen den tractaet met den Coninck van Spangien gemaeckt te verkondigen, hebben goet gevonden (aengesien geen presenten en brengt om neffens de voorss. brieven te presenteren, ende geene met van cleeden ofte andersints uyt de logie souden moghen geven hoogh te gelde souden loopen ende weynich aengenaem syn) oversulcx wel weten sulcx vande voorss. heeren Staten ofte syne excellentie niet en wordt gesonden) datmen den Coninck alleenlyck mondelinge den voorss. Tractaet sall verkondigen, ende de brieven bewaren tot compste vanden Hr. Gouverneur generael, om alsdan soo de saken sulcx bevonden wordt te eysschen gepresenteert te worden. —

Ende alsoo het schip de cleyne Sonne hier op ultimo passado is gearriveert, hebben eenige Sonmeerder van wegen den Coninck dadelyck doen aensegghen gelyck de manniere is, dat de selve cleeden soo vande voorss. cleyne Sonne als het schip Ternate niet den eersten vermaende te lossen, maer op ons segghen noch 2 off 3 dagen moesten wachten, alsoo hem eerst wilde ondervraghen, wat gerechtichheyt den Coninck voor desen daer af hadde genooten, ende dan voorts soude beraetslagen wat daer inne wilden gedaen hebben, waer over goet gevonden hebbende met malcanderen te hove te gaen, om hem syn meeninge af te vraghen, alsoo vastelyck justitie ende ongehoorde nieuwicheyt wilde eysschen, aengesien ons het lossen niet en hadde willen toelaten heeft ons aengeseyt dat aengesien de Guseratten, ende andere die dit Jaer met cleeden van Priaman waren gecomen, hem voor tol betaelt hadden vyff ten hondert, dat sulcx oock van ons wilde hebben van welcken ongeschickten eysch, verwondert synde hebben hem met verscheyden redenen syne onredelyckheyt ende de schade die de Coninck door sulcke nieuwicheyt soude comen te lyden, als oock het accoort voor desen op 't stuck vande cleeden met den voorleden gouverneur gemaeckt, int lange aengewesen, waeromme niet connende voorderen alsoo hy seyde hem naer anderen die syn slaven waren gebaert niet en wilde reguleren, hebben hem ten lesten oock gedient aengesien hy ons als andere Natie wil tracteren, dat te vreden syn hem sulcx te consenteren, Ingevalle ons int uytvoeren vande peper niet meer als de voorss. Guseratten Chinesen off andere Natien en wilde beswaren waer naer int minste niet en wilde hooren ende alsoo wy hem daer op protesterende seyden, dat het ons naermaels niet en soude lusten soo de neeringe van dese plaetse op en ander getrocken wiert, antwoorde wel onbeleefdelycken ende buyten propoost dat hy niet en vraeghde in syn landt, ende soo niet volghen en wilde wat hy goet vondt, dat wel mochten vertrecken, ende de cleeden op en ander brengen. Summa met sulcken redenen ons voor het hooft gestooten vindende, hebbent nochtans daer by niet willen laten blyven, maer om hem de mate vol te meten goet gevonden te versoecken dat aengesien het Schip heel leck was ende den admirael dagelycx zyns verwachtende, off wilden consenteren datmen de selve packen mochte lossen ende by provisie aen landt brenghen sonder de selve te vercoopen, om ter compste vanden Admirael de sake te slechten, heeft hier op oock als boven geantwoort waeromme ons offseyt nemende ende inde logie met malcanderen vergadert synde hebben geresolueert het naervolgende. —

Eerstelyck alsoo ons de heeren Bewinthebberen inde Instructien ende brieven met het Jacht den hasewindt ontfangen expresselyck belasten datmen sulcke practiken ende nieuwe schattingen strekkende tot groot prejuditie van onse Natie ende quaet exempel voor andere omleggende Coningen —

Jn gemeender vergaderinge soude consenteeren hebben eendrachtelyck
geresolveert ende goet gevonden geen cleeden hier te lossen, ende dat
voornemelyck omme de voorsz. redenen, als oock om voor te comen die groote
onredelyckheden die ons dagelycx gesocht worden hals te dringhen, want
hoe meer men doet, hoe datse meer willen hebben, ende als hen eenighe tol
consenteeren, soude altyt weten wat sortteringe ende quantiteyt van cle
den by ons hebben, twelck ons naettermaels schadelyck ende groot soude
syn, gemerckt de Javanen ende andere coopluyden het wege door de
meldinge te verwult hebbende op veel naer de waerde daer voor en niet en
souden willen geven. —

Ende aengesien de pecken met de voorsz. schepen ende principa
lyck met de Cleyne Sonne door den heel lecke is dienen gelost, hebben
goet gevonden dat Cornelis Jacobsz onder coopman inde logie tot
Bantam, op morgen sal gaen naer Jaccatra, om te sien van wat
sinne den Coninck daer is, ende offtmen het accoort met hem over een
jaer begonnen op de gepresenteerde conditien soude connen volbrengen
ende ons datelyck adviseeren van tgeene gepasseert op dattet yemant
met den eersten afgeveerdicht worde tot voordere ordre. —

Ende alsoo dese sake soo haest niet can geeffectueert worden, ende
uyt de traecheyt van dese Coningen ende den tyt naer by is, dat
de schepen naer de Moluques ende andere plaetsen moeten
vertrecken, is goet gevonden dat het verrotte schip Ternate, —
hier voor eerst sal gehouden worden, in de plaetse van een packhuys,
ende dat de cleeden met de Cleyne Sonne, die niet naer Ternate, —
Amboyna ende andere plaetsen connen versonden worden, int voorsz.
schip Ternate sullen geladen worden, tot dat de sake van Jaccatra
in effecte sal gebracht syn. —

Js oock goet gevonden aengesien noodwendich eenich schip naer der
Cust van Cormandel met eenighe coopmanschappen dient gesonden
ende tegenwoordich als niet inde logie daer toe en hebben, dat het Jacht
den Haesewint hem met den eersten sal gereet maken om te gaen naer
Solor om aldaer in te nemen het sandelhout, daer over 2 jaren
met de aendracht gelost, alsoo tselve hooch noodich op de voorsz. Cust
van doen is, ende hem met den eersten weder comme herwaerts spoedigen
om alsoo met het voorsz. sandelhout ende andere coopmanschappen
die onder tusschen met de schepen die van Patane syn verwachtende
sullen connen krygen, als oock de advysen ende ordre vande heeren
bevonden hebbende, naer de Cust van Cormandel te vertrecken

Ende alsoo in Ternate hooch noodich eenighe jachten van doen syn om
de forten aldaer van tyt ende andere noottelyckheyt te versien, Js goet
gevonden dat het Jacht den Griffioen met den eersten van hier sal
vertrecken naer Macassar, ende daer syn last ingenomen hebbende van tyt
syn reyse by noorden Celebes vervorderen naer Ternate, ende hoe
wel men verstaen de Cleyne Sonne dienstiger soude syn om derwaerts
te gaen, overmits meerder quantiteyt goederen soude connen aende marckt
bringen, hebben hem nochtans derwaerts niet derven conteren gemerct
synne groote masten ende bootstriel In stucken is, ende daer door
lichtelyck van synne reyse soude connen versteecken blyven, ende wel
eenighen tyt sal van doen hebben om het welck nu in tyt verloopen is
te vernieuwen, ende eenighe noottelycke reparatie te doen

Js oock goet gevonden dat de Cleyne Sonne op tspoedichste
mogelyck synde sal vertrecken naer Banda om daer planken boomen
ende andere nootlyckheden te bringhen, alsoo by faulte van liggers
dese plaetse noch oock de Moluques niet van ontrecken connen
blyven, twelck ter compste vande nieuwe vloote sal moeten geschieden
Aldus gedaen ter vergaderinge ten dage ende jare als boven
ende was onderteeckent

Jacques l'Hermite de Jonge
Wemmer van Berchem
Jan Dircksz
Cornelis Cornelisz Ghaert
Aert Martsz

Op huyden den 5en October 1610 Is Inde Logie tot Bantam bij de ondergheschreven breeden Raets persoonen gheresolveert het naervolghende. ——

Eerstelijck aengesien het volck varende op het Schip de Cleyne Sonne, niet gehouden en syn langer int Landt te blyven, overmits haeren tyt is verstreecken, ende met het schip de Provintien versoecken overgevoert te worden, Is goet gevonden dat men haer 't selve sal consenteeren, Ende alsoo der op de schepen hier hier tegenwoordich liggende geen volcken is, die gehouden syn langer int Landt te blyven, dat men weder ander volck uyt 't selve Schip sal soecken te verwillighen ende op nieuws aennemen voor den tyt van een Jaer, alsoo ondertusschen den Hr. Gouverneur Generael int Landt sal wesen, die alsdan andere ordre in alles can stellen.
Waer onder voor eerst met Sr. Jan Dircksen Oppercoopman opt Schip de Provintien geaccordeert syn, ende hem mits desen aengenomen om het officie van Coopman ende Schipper te bedienen opt voorsz. Schip de Cleyne Sonne hem toegeseyt hondert gulden ter maent, wel verstaende dat men gehouden sal syn langer als een Jaer opt voorsz. schip te varen. ——
Hans van Moldert voor Assistent gedient hebbende inde Logie tot Masilipatan hebben aengenomen voor Ondercoopman opt voorsz. Schip de Cleyne Sonne, ende hem belooft sesendertich gulden ter maent.
Ende alsoo het Jacht den Hasewindt noch wel versien is van volck Is goet gevonden datter vyff man van 't selve sullen overgaen opt voorsz. schip de Cleyne Sonne, alsoo weynich volck connen becomen die daer op willen varen overmits syn leckheyt.
Ende op dat het aennemen van 't volck met ten eersten mach voortganck hebben, is goet gevonden dat Sr. Jan Dircksz, Cornelis Cornelisz thart ende Sr. Arent Maertsz op morghen aen alle de schepen sullen varen, ende sien wie dat sulcks connen bewillighen, alsoo te veel tyts soude verloopen eer al het volck aen lant soude connen ontbieden.
Is oock goet gevonden dat Sr. Arent Maertsz hem sal transporteeren op het Schip de Provintien ende op het selve het officie van Oppercoopman In plaetse van Sr. Jan Dircksz met gelijcke macht ende Authoriteyt bedienen. ——
Jan Gerritsz Buyl van Amstelredamme hebben aengenomen voor ondercoopman opt Jacht den Hasewindt, ende hem belooft dertich gulden ter maent. ——
Ende alsoo Gabriel de Nobleourt ondercommis opt Jacht den Hasewindt, gehouden is ettelijcke Jaren Int Landt te blyven, Is goet gevonden, dat hier voor eerst Inde Logie aen Landt sal comen om ter eerster gelegentheyt gebruyckt te worden daer hy soude moghen van noode syn. ——
Ende alsoo het Schip de Griffioen geen coopman oft assistenten en heeft om de boecken te houden, Is goet gevonden dat men Willem van Huysen voor assistent ende boeckhouder sal gebruycken ende hebben hem toegeleyt vyfthien gulden ter maent. ——
Ende alsoo Sr. Cornelis Cornelisz thart aendient datter vier persoonen op syn Jacht syn die voor Jongens syn uytgevaren ende tegenwoordich cloecke mannen syn, is goet gevonden, overmits het Schip swack is van volck, dat menze voortaen sal gebruycken voor mannen ende heluyden van nu aen tot gagie geven seven gulden ter maent ——.

Aldus gedaen ter vergaderinge ten daghe ende Jare als boven, ende voort ondertekent,

Jacques L'hermite de Jonge
Wemmer van Berchem
Jan Dircksz
Cornelis Cornelissen thart
Arent Maertsz

Op huyden den 8 October 1610 is inde Logie tot Bantam by de ondergeschreven breeden Raet gepresenteert geresolveert het naervolghende

Eerstelyck is geresolveert aengesien by het Schip de Cleyne Sonne geen victualie van vleys speck ofte andersints en is, dat uyt het Jacht den Hasewint sal gegeven worden een vat vleys, ende een vat Speck, op dat het volck ten minsten eens ter weecke eenighe toespyse mach geschaft worden, tot de compste vande heer Gouverneur Generael, als wan men nader voorder sal connen versorgen.
Is oock goet gevonden dat uyt het voors.^de Jacht den Hasewindt sal gegeven worden aent Schip de Provintien, ende de voors.^de Cleyne Sonne elck een halve legger wyn voor de siecken, alsoo daer af oock gants niet en syn versien, waer voor wederomme aent voorschreven Jacht gegeven sal worden 3 leggers Arack.
Ende alsoo de Schepen ende Jachten hier teghenwoordich leggende als oock de forten over al seer qualyck versien syn, van medicamenten, ende uyt Jacht den Hasewint, een Barbier is in Lisbonna aengenomen, die een kiste heeft hem selfs toecomende, is goet gevonden datmen de selve kist vanden voors.^de Barbier sal coopen, ende syn eyndelyck met visitatie vande andere Barbiers met hem veraccordeert voor 220 realen van achten, welcke hem byden Coopman tot Bantam sullen worden betaelt
Aldus gedaen ter vergaderinge ten dage ende jare als boven, ende waert onderteeckent Jacques l'Hermite de Jonge, Wemmer van Berchem Jan Dircksz, Cornelis Cornelissen thart, Arent Maertsz;

Op huyden den 9.^en October 1610 is inde Logie tot Bantam by de ondergeschreven breeden Raets persoonen geresolveert het naervolghende. —

Eerstelyck, aengesien by het schip de Cleyne Sonne noch veel swaer geschut is, dat hier binnens lants niet veel te passe en comt, is geresolveert dat een halve cortouwe, die van ysere is, aent Schip de Provintien sal overgelevert worden om de selve naert vaderlandt te voeren. —
Ende alsoo op 5 deser, aen Sr Jan Dircksen Lam, Arent Maertsz, ende Cornelis Cornelissz thart wiert gecommitteert om het volck op de Cleyne Sonne aen te nemen, ende te huren syn met de naervolghende persoonen veraccordeert, ende henluyden aengenomen op het voors.^de Schip te varen den tyt van een Jaer ten prijse als volcht —
Pieter Cornelissen van Monnickendam opperstuerman, ende met hem veraccordeert voor drey ende twyntich gulden ter maent. —
Joost Syvertsz Opperbarbier ende assistent voor eenendertich gulden ter maent
Gerrit Gerritsen hoochbootsman voor dertich gulden ter maent
Pieter Hendericksen Taback timmerman voor twee entwintich gulden ter maent
Pieter Cornelissen van Utrecht Schuman voor eenentwintich guld. ter maent —
Jan Cornelissen van Berghen op Zoom trompetter voor vierthien gulden ter maent
Jacob Albertsz van Alcmaer hoochbootsmans maet voor veerthien gul. ter maent
Geertjen Jans Schiemans maet voor sesthien gulden ter maent
Pieter Gerritsen Constapel, voor vierentwintich gul. ter maent
Jan Janssen Constapels maet voor achthien gulden ter maent
Wessel Harmansen van Embden bosschieter voor twaelf gulden ter maent
Andries Claesen van der Veer bosschieter voor twaelf guld. ter maent
Jan Gerritsen van Essen bosschieter voor twaelf gulden ter maent

Symon wellebortsen botteliere voor sesentwintich gulden ter maent
Stoffel Maertss botteliers maet ende Corporael voor sesthien gulden ter maent
Elbert Everts Cuyper voor achthien gulden ter maent
Claudyn Gueraertsen, Cock voor sesthien gulden ter maent
Lambert Jansen quartiermeester, voor sesthien gulden ter maent
Hendrick Symonss van Amstelredamme provost voor twintich gulden ter maent
Abraham Pieterss van Vlissinghen Bootsman voor elff gulden ter maent
Willem Gerbrantss van Hoorn bootsman, voor twaelf gulden ter maent
Jan Reynertsen van Hamborch bootsman voor twaelf gulden ter maent
Marten Claessen Platt bootsman voor thien gulden ter maent
Dirck Thysen bootsman voor thien gulden ter maent
Joris Claesen van Amstelredamme bootsman voor thien gulden ter maent
Jan Aertssen bootsman voor thien gulden ter maent.
Jacob Louwerissen bootsman voor elff gulden ter maent
Aldus gedaen ter vergaderinge ten dage ende Jare als boven
ende was onderteeckent, Jacques l'Hermite de Jonge, Jan Dirckss
Cornelis Cornelisz t Hart, Arent Martss.

Dijnsdach den vyfthienden October 1616 ins Jndie
Logie tot Bantam by de onderschreven Raets persoonen
geresolveert het naervolghende.

Aengesien het verrotte Schip Ternate hier gecondemneert is voor dat in plaetse van een packhuys gebruyckt te worden, ende het Volck dieder teghenwoordich op varen niet gesindt en syn langer int Lant te blyven is goet gevonden aengesien versochten verlost te worden, datmen deselve sal accommoderen te gaen op het Schip de Provintien, ende wederomme andere in hare plaetse bewillighen ende dienen voor den tyt van een Jaer, ende syn veraccordeert met de naervolghende persoonen.
Isbrant Cornelissen van Petten Stuierman geweest hebbende opt schip Eendracht, is geordonneert opt voorsz. Schip voor Schipper ende also synen tyt die geholden was voor Stuierman int Landt te varen, nochmits en is verstrecken, sal syne verbeteringhe blyven staen tot discretie vande heeren bewinthebberen.
Bartholomeus Pieterss van Bergen op Soom uitgevaren met het schip Middelborch is geordonneert voor Stuierman latende syne verbeteringe ter discretie vande heeren Bewinthebberen.
Johannes Eyckaert van Leyden uitgevaren opt Schip Hoorn voor Sieckentrooster is geordonneert ock het officie van Assistent te bedienen laten syne verbeteringe tot discretie vande heeren bewinthebberen.
Stoffel Marinssen van Roosendael aengenomen voor constabel ende hooch bootsman voor twintich gulden ter maent
Bartholomeus Claessen van Amsterdam barbier aengenomen voor twintich gulden ter maent
Lambert Arentss van Borcum quartiermeester aengenomen voor vyfthien gulden ter maent
Jacob Olofssen van Amstelredamme quartiermeester aengenomen voor vyfthien gulden ter maent
Jan Buys van Hoorn Trompetter ende bootsgeselle aengenomen voor vyfthien gulden ter maent
Jan Jacobssen van Flensborch bottelier ende bosschieter, aengenomen voor twintich gulden ter maent
Jan Hendrickss van Munnickendam bosschieter aengenomen voor vyfthien gulden ter maent.

Pieter wybrantsz van Amsterdam Cock aengenomen voor sestich gulden ter maent
Ende alsoo de heer Admirael van Caerden ordonneert dat men het volck vant schip Middelborch met de chaloupe naer de cust ofte gesonde weder omme naer Ternate soude schicken is goetgevonden dat de wyle men die vant selve syn overbleven vyt voorsz. schip Ternate sullen blyven, om alsoo naer Ternate gevoert te worden
Ende aengesien het voorsz. schip met volck genoech heeft om tselve te voeren, ende de andere schepen gheen volck connen missen, is goetgevonden, dat de Lascaers die daer teghenwoordich op syn varende, ende daermede vande cust syn gecomen, daer op sullen blyven varen tot nader resolutie ofte beter commoditeyt —
Aldus gedaen ter vergaderinge ten Jare en dage als boven, ende was onderteeckent, Jacques l'Hermite de Jonge

Jan Dircksen Lam
Cornelis Cornelissen thart
Arent Martsen

Op huyden den twee en twintichsten October 1610 inde Logie tot Bantam byde onderschreven raets persoonen geresolveert het naervolgende

Jacatra

Aengesien voor desen met den Coninck van Jacatra hebben begost te handelen om met hem een vast accort ofte contract te maken hy deselve redelycke conditien presenteert is goetgevonden dat men daermede sal voortgaen, aengesien die van Bantam tot geen redene en syn te brenghen, tot welcken eynde d'heer Arent Martsen, Cornelis Cornelissen thart, ende Cornelis Jacobsen ondercoopman inde Logie alhier, derwaerts met het Jacht den Grijffoen sullen vertrecken, om met den voorsz. Coninck, alles finalycken te besluyten ende de contracten laten schryven ende segelen, In sulcken forme als best ende gevoechlycxt sullen connen te wege brenghen.
Aldus gedaen ter vergaderinge ten dage ende Jare als boven — ende was onderteeckent.

Jacques l'Hermite de Jonge.
Jan Dircksen Lam.
Cornelis Cornelissen thart.
Arent Martsen.

Op huyden den lesten October 1610 Is Inde logie tot Bantam byde onderschreven breeden raets persoonen geresolveert het naervolghende —

Alsoo hier Inde logie tot Bantam tegenwoordich seer belast zyn met Contant gelt ende door de schelmerye vanden Gouverneur hier nyet seer versekert en sitten, hebben goet gevonden datmen met het schip de cleyne Sonne naer Amboyno sal seynden Achtentwintich duysent realen van achten, om hier te minder Riesgo te loopen, ende daer versekert connen bewaert worden — Actum gedaen ter vergaderinge ten dage ende Jare als boven

Ende was onderteeckent
Jacques Lhermite de Jonge
Jan dircksen
Arent Maertsen

Op huyden den 10 Novembris 1610 Is Inde logie tot Bantam byde onderschreven raets persoonen geresolveert het naervolghende. —

Alsoo den Coninck van Bantam den Coopman vande logie alhier op gisteren heeft doen te hove roepen, ende naer veel beraetslaginghen geconsenteert heeft de cleeden vande Cust te gecomen voor dese reyse op den ouden voet te laten lossen hebben met malcanderen goet gevonden aengesien sy Contrarie de cleeden voor eerst nyet wel en sullen connen vertiert worden ende men hier een partye door den goeden coop vanden peper sal connen vercoopen, datmen hier een partye vande voorss. cleeden sal lossen ende vercoopen soo veel ofte soo weynich als de gelegentheyt sal vereysschen, ende den Coopman alhier sal goet duncken — Actum gedaen ter vergaderinghe ten dage ende Jare als boven

Ende was onderteeckent
Jacques Lhermite de Jonge
Jan dircksen
Arent Maertsen

Op heden den 11en November 1610 is inde Logie tot Bantam by de onderschreven Raets Persoonen geresolveert het naervolghende

Alsoo het schip de Provintien teghenwoordich volladen is, ende gereet om te commen seylen is goet gevonden op overmorghen den 13en deser syn reyse sal vervoorderen naer het vaderlant, ——

Ende alsoo by het Schip altyt noodich eenich gelt dient te blyven om by noot te moghen gebruycken is goet gevonden dat daer by sal gehouden worden dryhondert realen van achten, ofte daer ontrent

Is oock goet gevonden alsoo het veroverde schip Ternate geen Timmerman en heeft, ende noch eenighe noodighe reparatien daer aen dienen gedaen dat Claes Berl Timmerman daer op sal blyven tot de compste vant Schip Delft ofte eenich ander om daermede met den eersten verlost te worden, ——

Aldus gedaen ten dage ende jare als boven

Onder was onderteeckent
Jacques l'Hermite de Jonge
Arent Maertsen

+

Copie vande Resolutien
bij den breeden Raet vande
Logie tot Bantam genomen
tsedert den 16en Septembris
1610 tot den 11en Novembris

No: 4.

ontf. 3 July 1611 met
tschip de Provintien.

20 November 1610

Anno 1610

Copÿe vande Resolutien hier tot Bantam genomen tzedert de Comste vande Schepen Witten Leeuw Swarten Leeuw. Orangien & Vlissinghen

Beginnende den 20.en Novembris tot den 20.en Decembris

1610

Opheden den 20en November is bijden ondergeschreven breeden raedt versaemt inde logie tot Bantam geresolveert het naervolgende

Alsoo het schip de Provintie op wech van hier wesende naert Vaderlant, ende mits eenige schepen wt de vloote vanden Heer Gouverneur Generael inde Strate van Sunda gerencontreert hebbende weerom met heuluyden is gekeert opdat aende Heeren bewinthebberen rapport mochte brengen vant geene hier gepasseert, is goet gevonden hier sal blijven liggen tot op woonsdage toecomende, synde den 29en deser ende het dan Indien de Heer Gouverneur voorsz. ondertusschen niet en compt heen laeten steecken, alsoo met het schip Delft dat dagelijcx hier verwachten, de Heeren bewinthebberen sullen connen geadvyseert worden vant geene nader dato soude mogen voorvallen.

Ende alsoo het voorsz. schip de Provintien, niet meer als 2 touwen by het schip en heeft, d'welck heel weynich is om de reyse naert Vaderlant te doen, ende dese schepen door dien seer sober versien zijn, ende apparentelijcken noch een lange reyse voor handen hebben, niet van sulcx en mogen missen, is goet gevonden aengesien inde Engelsche logie een touwe is van 13 offte 14 duym, datmen het selve sal gaen besichtigen, ende bequaem synde het selve coopen ten besten coop doenlijck synde, alsoot seer noodich van doen is —

Angemerckt de Heer Gouverneur Generael hier noch niet en is gecomen, ende dagelijcx eenige noottsaeckelijcke dingen voorvallen soo wel het landt als schepen aengaen die tot synder compste qualijck connen werden uytgestelt, Is goet gevonden dat voortaen alle vergaderingen van breeden raedt, sulx landt inde logie sullen geschieden ende door Jaques l'Hermite de Jonge coopman alhier beroepen worden alsoo hem alle gelegentheyt vanden lande best is bekent tot de compste vanden Heer Gouverneur Generael voorsz. —

Is oock goet gevonden dat Sr. Hendrick van Westerdyck voortaen mede inde voorsz. vergaderinge sal compareeren, om in alles watter soude mogen voorvallen ten besten vande Comp.e te helpen raeden —

Ende alsoo voor de schepen groote quantiteyt arack sal van doen wesen, ende tegenwoordich tot Jacatra weynich op voorraedt is gebrant, ondertusschen seer by de schepen nade Molucques streckende meest is verbruyckt. Is goet gevonden dat Pieter Hoemdorp ondercoopman vant schip de Witte Leeuw derwaerts sal gaen met het chaloupe van Amboina gecomen, ende daer soo veel arack coopen ende doen branden als mogelijck sal sijn, opdat de forten ende schepen daeraff voor haer vertreck wel mogen versien werden —

Is oock goet gevonden datmen op de schepen dewelcke hier liggen alle weecken sal slachten 2 hoenderen daegs, soo der soo veel hoenderen te becomen zijn, ende nu aen yder barck van 7 mans 3 hoenderen daechs, opdat alsoo de schepen leggende scheeps victualie waeraff de schepen niet te veel versien zijn soo veel te meer mach gespaert worden —

Aldus gedaen ter vergaderinge ten dage ende jaere als boven

Onder was ondertekent
Jaques l'Hermite de Jonge
Claes Govertsz Smit
Steven Doensz
Matheus Coteels
Wemmer van Berchem
Jan de Labistrate
Adriaen Maertsz

Op heden den 22en November 1610 is door bevele van Jaques L'hermite de Jonghe de breede raedt met logie tot Bantam vergadert en geresolveert het naervolgende ——

Alsoo het cabel vanden Engelsman inde voorgaende resolutie aengeroert bij alle de schippers is gevisiteert en rapporteren t'selve goet en bequaem te sijn is goet gevonden datmen t'selve sal coopen gelyck geresolveert is ten besten datmen can. Ende angesien het schip de Provintie gantsch met versien is van vleijsch en [illegible] van wijn is goet gevonden dat aent voorss schip uyt den Swarten Leeuw sal gegeven worden acht vaten vleijsch en halve legger brandewijn, uyt het schip de Witte Leeuw een halve legger wijn en uyt de schepen Orangie en Weirlinge acht vaten vleijs ——

Is oock goet gevonden dat de drije bootsgesellen met de Galeye van Amboyna gecomen vant volck van Groote Sonne sullen geconsenteert worden met het schip de Provintie naert Vaderlant te vertrecken, alsoo den tijt die gehouden waren int lant te blijven meer als een jaer is verloopen ——

Ende alsoo dagelijcx groote disordre geschiet met droncken drincken als het bootsvolck aen lant comt, is geresolveert datmen voortaen niemant uyt de schepen sal laten aen landt comen als de gene die yets noodich souden mogen van doene hebben, en niet meer als vier ofte vijff man dagelijcx uyt elck schip —

Aldus gedaen ter vergaderinge ten dage en jare als boven

Ende was onderteykent

Jaques L'hermite de Jonghe

Claes Rutgersen Smit

Steven Doensz

Matheus Cotelle

Wemmer van Berchem

Jan de Labistrate

Arent Maertss

Heindrick van Westerveen

Eerentfeste wyse voorsinnige zeer discrete heeren myn heeren de bewinthebberen der Gen.le Oostindische Compagnie

Naedat de vier schepen ende t'Jacht van Enchuysen op 30 January wt Texel syn t'seyl gegaen, gelyck u E. bekent is, hebben onder Engelant op den eersten Februarij de voorsz schepen bevonden omtrent het eylant van Wight, namentlyck Orangien, Vlissingen ende der Goes, ende syn t'samen den 21 Februarius onder Ilio de Mayo wel gearriveert, den 27en dito van daer weder om t'seyl gegaen ende by het eylant Sta Jago gecomen, aldaer 4 ofte 5 schooten op de vloote gedaen wierden, wt den fort [illegible] van St Jago liggende waer aff den Witten Leeuw alleen weert geraeckt, doch hadde niet te beduyden, wy versochten met den vrede van waeter te mogen halen ende eenige verversinge te hebben, waer op den gouverneur vant voorsz fort ons ten antwoorde gaff soo eenich bescheyt ofte brieven van synen Coninck conde toonen, alle vruntschap ende faveur soude bewysen ende anders niet, maer syne plaetse te bewaren ende defenderen volgens de last van synen Coninck ende d'articulen van Treves, soo dat daer gans niet en hebben becomen, hoewel hem eenighe present weert gedaen, waer onder van daer verstecken synde, hebben haer den 17en April bysuyden den Equinoctiael bevonden, ende den 9en Julij ontrent de Cabo de Bone Esperance aldaer door eenen grooten storm [illegible] van den anderen syn verstecken ende de schepen twee van Amsterdam ende [illegible] gemist, de fock van des gouverneurs schip waeyde wt de lycken, als oock die vanden Witten Leeuw, ende moest alle d'ander schepen hebben eenige schade aen haer seylen geleden, dese 5 schepen met het Jacht haer soo vanden Gen.l verstecken vindende, ende door dien met den storm by oosten de Cabo gedreven waren de tafel baye volgens genoomen resolutie niet conden aendoen, hebben met den anderen goet gevonden alsoo het volck noodich eenige verversinge van doene hadde in St Augustijns ofte Monkes baye te loopen, al waer op den 24en Julij ten ancker syn gecomen, onder tusschen is het Jacht de Brack tusschen den 23 ende 24en Junij oock van dese schepen verstecken, d'welck hoope by den Gen.l sal zyn geraeckt, het schip Ceylon is tusschen den 3en ende 4 Julij oock van dese schepen gescheyden ende volgende syne ordre den cours naer het eylant Mauritius gestelt, al waer hoopen met lieff wel sal zyn gearriveert.

Naedat de voorsz 4 schepen inde voornoemde baye eenighe verversinge van limoenen appelen ende eenige andere dingen van cleyner weerde hadden verkregen syn den 6en augustij weder om t'seyl gegaen, ende haren cours gestelt nae de eylanden vande Comoras ende den 29 dito onder t'eylant Mayotte geanckert aldaer goede verversinge van ossen, ryst, bocken, hoenderen ende [illegible] voor cleynen prys hebben becomen, den 27 Septembris syn weder om t'seyl gegaen ende den 16, ende 19 Novembris met de 4 schepen hier op de reede voor Bantam gearriveert, te weten de Witte Leeuw, Swarte Leeuw, Orangien ende Vlissingen de compste vanden gouverneur sullen met verlangen verwachten alsoo hier sonder synne presentie niet connen wt rechten vreesen der voor eenich ongeluck alsoo het schip Inden

stroom seer slingeren ende hunne groote mast niet zeer goet en was, dan daer en is
niet van te seggen, Uwe hooren alles goets ende hunne rompe is alsdie

Dese 4 schepen ende insonderheyt de witte leeuw ende swarten leeuw sijn in seer
slechten staet geweest van siek volck, want over de verversinge plaetsen aende
hadden geen 10 gesonde mannen op elck schip liggende meest al stijff vant schuer-
buyck, waer tot anders geen remedie en hadden als het weynige lamoenen dat
inde schepen was, doch vonden daer sonderlinge goede bate by, versuymende wacht-
lijck deese siecte haer nergens door bygecomen te zijn als vant weynich eeten d'
welck seer oudt ende qualijck eetbaer was, ende lange daer onder gestaen hadden
want de Zeeusche schepen hebben weynich offte geen siecten gehadt hebben,
hadden oock sulck verversinge niet te doen. Godt sy loff dat alles ten besten geco-
men is, dan daer soude lichtelijck eenige schade uyt connen ontstaen, ende hadden
die twee schepen noch 8 offte 10 dagen in zee moeten blijven ende vande andere
versteecken geweest, souden sekerlijck geloopen hebben ende van tweeden te moeten
sladen, verwerke u. E. alles sal dienen voor advijs

voor advijs. De schippers clagen oock seer dat de schepen soo weynich versien sijn
van touwerck, seylen, cabels ende insonderheyt waer aff niets connen missen, voor de Jachten ende
andere schepen die hier noch int landt zijn die van selver seer wel gedient ende niets meer
by te setten hebben, hebben haer tot noch toe beholpen ten besten sy costen, ick hoope haer
dat met deese schepen van alles soude geprovideert worden, vande victualie tot de
schepen moete gegeven connen, oock niet missen om de Jachten offte eenige der selve
te versien, ondermits die schepen noch lange sullen moeten reeden ende ghewone dat tot
de forten is meede gegeven sal niet veel helpen, ondermits menichte van forten ende
volck datter tonderhouden is, soo dat veel wensten van alles wat beter versien waren
het schip de provintie is seer qualijck versien van touwen, waer over de coopman ende schip-
per versocht hebben eenige cabels vande schepen te hebben, alsoo niet meer en heeft dan
2 touwen van 70 offte 80 vadem, tweeck te weynich is om de reyse te doen, dan wel
alsoo de schippers verclaren niet van selver te connen missen sonder hun selven gevaerlijck
t'ontrieven, hebben hem niet connen accommoderen, maer van noots halven gedrongen
geweest een cabel vande ongeschen te coopen van ontrent 12 offte 13 duymen dat
volgen dan voor dat schip is, dan sal hem ter noot noch eenichsins connen dienen, t'
sedert het arrivement van schepen is hier op 28en decemb. gearriveert een
chaloupe die van Amboyna herwaerts is geexpedieert, tijdinge brengende vant
deerlijck succes vande schepen met den Admirael Wittert naer de Manillia ge-
seylt, waer aff den 3 te weeten Amsterdam, Arent, ende den Valck, van Spangaerden
sijn genomen, den Admirael doot geschoten ende de Zeeuwe met de chaloupe zijnt
ontseylt van welcke noch geen tijdinge en hebben waer sy gevaren zijn Godt
wil ons daer aff beter tijdinge senden, van Ternate advijseren oock den
Admirael van Caerden voor de tweede reyse met het Jacht de goede hoope
is genomen ende gevangen gelijck u. E. bijde copije van meede gaende brieven int
lange sullen connen sien, dit welck een groot ongeluck is, den vyant doet nu alle
neerstichheyt om ons afbreuck te doen ende sal hier meede niet ophouden als voor-
der op de onse sal zijn, ondermits met de schepen niemant van de Coninck
van Spangien gecomen en is om de notificatie vanden gemaeckten Treves aen den
vyant te doen, wesen anders nergens op wet en sijn als d'onse in schade te brengen
om ondertusschen haer reputatie te mogen hooden waer toe te meer

geincourageert sullen zijn als verstaen dese vloote soo swack compt van volck ende macht en sal connen te wege brengen als de saecken van Banda vereist sullen eischen, waer Jnne wel met de eersten sal dienen versien want anders de Engelsen die dagelijcx verwacht worden ons zeer inden wege en scha-// delyck sullen zijn

Wat voorder van alle andere gelegentheyt van dese quartieren aengaet sullen wij niet verhaelen alsoo u. E. tselve door het schrijven van Jaques l'Hermite largo sal connen verstaen waer aen ons dies aengaende refereren

Eerentfeste wyse voorsienige seer discrete heeren blyft Gode bevolen die wy bidden uwe E. altsamen bewaren in lanckdurige gesont-// heyt ende wat salich is. Gedaen in Bantam desen 29 novemb. 1610

Onder stont onderteyckent

Jaques l'hermite de Jonghe
Clais outgerssen smit
Steeven doensen
Jan de labistrate
Wemmer van Berchem

Desen dagh den 26en November 1610 Is door beroep van Jaques Lhermite de Jonghe den breeden raedt inde logie tot Bantam vergadert ende geresolveert het naervolgende

Alsoo voor desen byden breeden raedt hier tot Bantam geordonneert is het Jacht de Hasewindt met de weynige coopmanschappen die tegenwoordich hier zijn, ende eenich gelt naer de custe van Choromandel te senden is goet gevonden datmen het selve saldoen gereet maken, ende alle wat daer dienstich is daer inne laden, opdat het soo veel te spoediger gedepescheert mach werden, ende alsoo daer nootwendich eenige bequame persoonen met het voorss. Jacht dienen gesonden om in Regiment [?] vande Custe van Chormandel te leggen, ende door absentie van heer Gouverneur niet volcomelycke inde saecke connen disponeren, Is goet gevonden datmen het selve Jacht hier soo lange sal houden liggen als den tijt eenichsins sal cunnen lyden, waer onder alle de schippers ende stuerlyden beroepen hebben om haer advys van sulcx te hooren, hebben gesamender handt goet gevonden tselve hier te houden tot den 10en ofte 12en December ende niet langer, ende soo ondertusschen den Gouverneur Generael niet compt datmen met de saecke ten besten mogelyck synde sullen voortvaren, ende volgen d'ordre vande E. Heeren bewinthebberen, Iemant nomineren ofte deputeren destineren die het Gouvernement van alle de plaetsen aldaer aenveerde alsoo hoochnoodich achten den hooft daer weder gestelt, om het stuck vanden handel ende andersints datter soude mogen voorvallen met volcomen authoriteyt te dirigeeren, dewelck alsoot den saecke is van grooter Importantie ende daer de Comp.e seer veel aengelegen is, sal hem den yder hier op bedencken ende overleggen den best dewaerts dient gesonden, op dat ter naester vergaderinge deselve ende andere saecken dit stuck aengaende mogen affgedaen werden.

Ende alsoo Werner Jansz bottelier hier inde logie tot Bantam overleden is ende geene bequame stoffe hebben om tot sulcx te gebruycken Is goet gevonden dat Arent Jansz hier voor eerst aen lant sal comen ende hem vervoegen byde gene die tot den marckt gaende sijn gecommitteert ende hem van alles informeren ende leeren op dat hem selver ofte mede daer toe bequaem gevonden wordende voor bottelier mach gebruyckt worden.

Is oock goet gevonden ende geresolveert datmen voortaen aen t'volck geenen wyn tot rantsoen sal uytdeelen alsoo der arack genoech in Jacatra te becomen is, maer geven in plaetse van wyn aen yder man 2 mutsjes arack daechs. Actum gedaen ter vergaderinge ten dage ende jare als boven.

Ende was onderteyckent

Jaques lhermite de Jonghe
Claes Outgersen Smit
Steeven Doenssen
Matheus Cotelles
Wemmer van Berchem
Jan de Labistrate

Opheden den 3.en December 1610 Is door beroep van Jaques L'Hermite de Jonge den breeden Raedt inde logie tot Bantam vergadert ende geresolveert het naervolgende —

Alsoo op 26 passado is geresolveert het Jacht de Halvemaen hier niet langer en sal gehouden worden als tot den 10 ofte 12.en deser, ende nootwendich eenige persoonen dienen genomineert, om met voorss. Jacht naer de Custe van Cormandel te gaen, als oock een persoon dient geroepen tot hooft van alle de Cantooren aldaer op dat het stuck vande rekeninge ende Incoop vande reeden met goede ordre mach toe gaen ende alle andere saecken, wel ende behoorlijcken mogen gedirigeert worden is geresolveert het naervolgende

Eerstelijck alsoo hier tegenwoordich niemant en is die hem op t'stuck vande reeden, ende de gelegentheyt vande Custe van Choromandel verstaet, Is by den stemmen goet gevonden, dat den persoon van Jan van Wesick tegenwoor=dich Oppercoopman vande Cantooren tot Masulipatam ende Petapoly sal authoriseeren, gelijck mits desen geauthoriseert wort, als hooft ende continueel President over alle de Cantooren ende plaetsen, die van wegen de Ed.le Comp.e op de voorss. custe van Choromandel werden gehouden, ofte noch gestelt zouden mogen worden. —

Ende alsoo niet gehouden en is langer te blijven int landt soo wort mits desen den raedt vant voorss. Jacht de Halvemaen belast alle behoorlijcke mid=delen aen te wenden, om hem te bewegen, noch eenigen tijt int lant te blij=ven ende dese saecke daer de Comp.e seer veel aen is gelegen by der hant neme, ende de saecke soo voorsichtelijcken beleyden dat hij er in gelieft te consenteren ende daer toe alsulcke middelen gebruycken als den tijt ende gelegentheyt sal toelaeten

Is oock geresolveert dat Sr. Hendrick van Westerden hem sal transporteren vant schip de Witten leeuw opt voorss. Jacht de Halvemaen, om op de voorss. Custe van Choromandel gebruyckt te worden, op een vande Cantooren, dat bijden raedt sal goet gevonden worden, om mettertijt van gelegentheyt vanden lande ende negotie van reeden cuntschap hebbende in plaetse vanden voorss. van Wesick gebruyckt te mogen worden, soo ondertusschen bijden heer Gouverneur, niets anders inde saecke en wert geordonneert

Ende alsoo dese vloote seer weynich versien compt van coopluyden ende hier vande selve niemant meer en connen missen ondermits de heere Gouverneur noch niet is hier gecomen, ende den raedt van Indien met andere nootwendicheden, daer veel hooftden toe van doen sijn noch moeten versien worden —

Is goet gevonden dat Sr. Wemmer van Berchem (: hoewel bijde Ed. M. heeren Staten Gen.l, tot de notificatie vanden Treves is genomineert) hem voor eerst sal transporteeren vant Jacht de Halvemaen op het schip den Witten leeuw tot de compste van heer Gouverneur Gen.l alsoo de voorss. notificatie noch op veele andere plaetsen moet werden gedaen, te meer wy achten sijnen persoon noodiger van doen zal sijn om te gebruycken tot de verlossinge vant volck ende schepen, naer den tijt vant bestant bijde Spangiaerden inde Manillia ende den persoon vanden Admirael van Caerden inde Molucques compt, als tot de coopmanschappe vande Custe, wel verstaende dat de Commissie ende last hem bij de heeren Staten Gen.l gegeven, sal blijven in sijn geheel sonder int minste niet in sijne authori=teyt verkort te werden Is oock geresolveert dat Marcelis Michielss

Voorhouder onderkoopman vant schip de Swerte Leeuw met den Hase-
wint zal gaen nae de Custe van Choromandel, als oock Jan Daert assistent
opt schip Orangien om aldaer in dienste van Comp.e gebruyckt te worden, daer
de gelegentheyt sal vereysschen, alsoo deselve die daer liggen dienen ver-
lost te zijnne. ——

Ende alsoo Albert Willemsz oppercoopman in 't schip dient, versocht alsoo sijn
tijt al lange is expireren is goet gevonden dat Pieter Almeryn, onderkoop-
man op de Witte Leeuw hem derwaerts sal begeven, om den voorsz. Albert
Willemsz te verlossen ende in sijn plaetse het officie van oppercoopman met
gelijcke authoriteyt ende macht te bedienen ——

Ende aengesien de redenen, ende ondervinte die tegenwoordich vande Custe ontboden
worden, soo voor de Molucques, Java ende het vaderlant onder de 150000 realen
van achten souden bedragen, ende met dit jacht ondermits niet seer weerbaer en is
soo groote capitael niet en derven avonturen, is goet gevonden, datmen met het
voorsz. jacht boven het cargasoen van coopmanschappen daerinne nae de Custe
sal senden 92000 realen van achten ende 8000 realen voor 't schip, alsoo daer seer
weynich cargasoen is ende een goede partije gouts contante reden moet worden inne-
gecocht ——

Is oock goet gevonden dat Jan Dircxsz Uyl hem sal vant jacht de Hase-
wint transporteren, opt schip de Witte Leeuw ende aldaer het officie
van ondercoopman in plaetse van Pieter Almeryn met gelijcke macht
ende authoriteyt bedienen ——

Is mede geresolveert dat Adam Sbulst hem sal transporteren opt schip
de Swarte Leeuw ende aldaer het officie van ondercoopman in plaetse van
Marcelis Michielsz bedienen ——

Ende alsoo den stierman vant schip Ternate over eenige dagen is overleden,
ende noodtwendich een ander in sijn plaetse dient gestelt is goet gevonden dat
Gerrit Maertensz van Enckhuysen, onder stierman opt jacht de Hasewint
sal overgaen op voorsz. verdemde schip Ternate ende aldaer het stiermanschap
in plaetse van overleden te bedienen ——

Ende gemerckt in desen scheepen tegenwoordich weynich stoffe is tot stuerlieden, ende
het schip de Witte Leeuw, sonder opperstierman is ondermits Pieter Sywertsz
van sijn officie is gedeporteert soo is goet gevonden, gemerckt geen ander midde-
len voor dese tijt en weten, dat Claes Pietersz van Edam opperstierman opt schip
de Hasewint hem sal transporteren opt schip de Witte Leeuw om daer het officie
van opperstierman te bedienen ende in sijn plaetse zal opt voorsz. jacht gebruyckt
worden den voorsz. Pieter Sywertsz, latende zijnne gagie staen tot discretie vande
heeren bewinthebbers, wel verstaende datmen hem hier om die quade consequentie
wille niet en sal authoriseren maer als den bootsman opt jacht sal doen gaen ende
den coopman ende schipper belasten hem niet als voor stierman te gebruycken, voorts
alleer den dach ofte twee sal zijn geweest, tot weder [illegible] met hem acte van
dese resolutie sal mede gaen

Ende alsoo het schip Ternate geen timmerman en heeft sonder den welcken qualijcken
droogen waren can voeren, is goet gevonden dat Cornelis Jacobsz ondertimmerman
vant schip de Swarte Leeuw, sal overgaen opt voorsz. schip Ternate ende in sijn
plaetse sal aende voorsz. Swarte Leeuw weder gegeven worden een bootsman uyt de logie —

Is voorder geresolveert ondermits het schip [illegible] gans niet versien is van virtualie, datmen hem uyt de schepen geven sal het naervolgende —

Uyt het schip Orangie een vat speck, alsoo weynich een vat wijn, ende provintie hebben gegeven, een halven legger wijn —

Uyt het schip de Witte Leeuw een vat wijn —

Voorts uyt ider schip twintich stock vis ende twee sacken broot voor de [illegible]

Ende ondermits het Jacht den Hasewint niet meer en heeft als een timmerman, ende beyde synne barbiers onderwegen overleden zijn, is goet gevonden dat Lambert Eymonsz, onder timmerman varende opt schip den Swarten Leeuw sal gaen opt voorsz Jacht, mits dat in plaetse van dien weder een botsman over gaen opt voorsz schip den Swarten Leeuw, ende Cornelis Claesz onder barbier oock varende opt schip den Swarten Leeuw sal hem transporteeren opt voorsz Jacht den Hasewint, ende daer het offitie van barbier in plaetse bande overleden bedienen

Is oock goet gevonden dat uyt de schepen den Witten ende Swarten Leeuw aent voorsz Jacht gegeven sal worden vier vaten wijn alsoo daer aff niet wel versien is —

Angesien het broot op de schepen seer begint te minderen ende noch een lange reyse voorhanden hebben is geresolveert, datmen voortaen niet meer ter weecke en sal uyt deelen als drie pont broot ijder man, ende alsoo de boter meest op is salmen voortaen aen ijder man uyt deylen een mutsken olye ter weecke, sonder eenige ander spijse over de visch

Is oock geresolveert dat de barbiers kiste van meester Mirgiel Corstiaens van Lubeeck saliger voor reeck van wegen de Comp.e van hem gecocht, hier aen lant sal gebrocht worden uyt de Jacht den Hasewint, om onder alle de schepen verdeelt te worden als eenige medicamenten grootelijx van doen hebben, Aldus gedaen ten dage ende jare als boven.

Ende was onderteyckent

Jaques l'Hermite de Jonge

Claes [illegible] Smit

Steven Doensz

Matheus Cotelles

Jan de Walbestrate

Wemmer van Berchem

Alsoo inde kiste van voorss barbier (Mr. Michiel Tortelius) saliger is bevonden twee hondert vijff stucken en eenen halven realen van achten, geprocedeert van de kiste met de medicamenten aende Ed. Comp.e vercoght, is goet gevonden deselve op des overledens rekeninge sal worden gestelt ende sulles de voorss penningen gebruyckt worden tot dienste vande Comp.e ende sijn bewustigh onder Jan S. schipper vant selve Jacht. Aldus gedaen ten dage ende Jare als boven.

Ende was ondertekent
Jaques l'Hermite de Jonge
Claes Rutgersen Smit
Steven Doens
Matheus Cotelet
Wemmer van Berchem
Jan de la Bistrate

Op Maendach den 7 Decemb. ao 1610 is door beroep van Jaques l'Hermite de Jonge den breeden raedt inde logie tot Bantam vergadert ende geresolveert het naervolgende.

Alsoo het Godt belieft heeft an Sr. Hendrick van Wasteveen, met een seer swaere siecte te besoecken ende gehoor in sijnne Memorie is geslagen waer door onbequaem geacht wert de gedestineerde reyse naer de Custe te volbrengen ende nootwendich een ander in sijn plaetse dient gestelt, Is bijde meeste stemmen goet gevonden dat Sr. Jan de labistrate hem derwaerts sal vervoegen met het Jacht den Haes vint, om op een van Cantooren van Custe gebruyckt te worden, daer het byden raedt aldaer sal goet gevonden worden, als breeder bijde Instructie hem daer aff mede gegeven. Aldus gedaen ter vergaderinge ten dage ende Jare als boven.

Ende was ondertekent
Jaques l'Hermite de Jonge
Claes Rutgersen Smit
Steven Doens
Matheus Cotelet
Wemmer van Berchem
Jan de labistrate

Memorie voor Pieter Kemeryn gaende met het Jacht den Haswint van hier naer Atchyn

Sal hem vant begin de(n) eerste(n) goede wint Int Jacht den Haswint en met Godes hulpe in Atchyn gecomen zijnde aen Sr. Albert Willemsz Coopman aldaer overleveren dese medegaende brieff, en soo haest mogelijck is sorge dragen dat de boecken van voorn. Willemsz worden gesloten en gebalanceert, en daer aff volgende de ordre vande Ho. bewinthebberen copije bijt Cantoor houden, en alle actien schulden contante penningen en Coopmanschappen hoedanich die souden mogen wesen perfectelijck bij Inventaris stellen en onder behoorlijcke recepisse overnemen, en alle goederen te goede estimeren, en soo der yets waere dat geen rechte waer- dije en hadde tselve taxeren, naer dat met malcanderen in redelijckheyt sullen vinden te behooren naer dat het soude mogen gelden, om daer vet nieuwe boecken te formeeren, dwelcke Jaerlijcx sonde moeten gesloten en gebalanceert worden, en daer aff de copije te senden vant Journael en groot boeck oock certificatie van alle oncosten met alle gelegentheyt herwaerts aen Sr. Gouverneur Gene- rael waer vorder in alle manieren goede sorge moet worden gedragen alsoo sonder het selve alhier de Generale boecken niet en sullen connen worden geformeert

Sal oock sorge dragen dat nevens de voorn. copijen van boecken en Inventaris oock met de eerste herwaerts gesonden worde de rolle van alle de persoonen die opt Cantoor van Atchyn in dienste van Compe. blijven met namen tot namen qualiteyt en wat gagie sij des maents met wat schepen sij lieden in Indien gecomen sijn en in wat dienst die gebruyckt worden van meesten tot den minsten toe en de selve be- hoorlijck onderteyckenen aen Sr. Gouverneur sijnde, en dat Jaerlijcx oock met alle gelegentheyt continueren, en niemant avanceren ofte verandert wordende de selve rolle corrigeren met aenwijsinge waerom wel oft qualijck is dra- gen sonder door faveur ofte gonste Iemandt daer inne te vorderen ofte te verschoonen

Ende alsoo voor desen den particulieren handel bij sommige seer in swanck heeft gegaen tot groote prejuditie van Compe. sal sorge dragen en goede achtinge nemen datter niemant wie het oock zij int alderminste niet voor sich selven handele coope ofte vercoope, en niemant hem hier inne misgaende daedelijck met confiscatie van goederen ofte andersints naer behooren straffen oft ten minsten aen Sr. Gouver- neur Generael adverteeren opdat daer in naer gelegentheyt worde versien —

Soo daer yemant waere die hem in sijn offitio qualijck draeght sal sorge dragen de selve met de eerste gelegentheyt aen Sr. Gouverneur Generael worden gesonden daer beneffens behoorlijcke certificatie waer inne hij hem heeft misgaen op dat de delinquanten naer behooren mogen worden gestraft

En alsoo de Portugiesen ongetwijffelt sullen trachten om onse natie overal odieus te maecken, en daer door onsen handel sullen soecken te beletten, tsamen met alle moge- lijcke middelen soecken te weeren, en sullen vlijt aenwenden ten eynde de Compe. en die van onse natie in trafficque vrientschap en aliantie met alle Coningen en potentaten mogen blijven en toenemen soo veel mogelijck zijn sal : —

In alle andere saecken sal hem voorts gouverneren naer den Inhout van Articul brieff en ordre van Heeren bewinthebberen waer aff de copije van Sr. Labestrate sal connen voorderen —

Wat aengaet den handel vande Contracte reeden en andersints sal alle neersticheyt doen om Jaerlijcx soo veel te coopen van Specerijen die Jaerlijcx Inde Molucques getrocken zijn, als tot redelijcken prijs sal connen becomen waer onder hier nevens een memorie stelle van recepten die de Heer Admirael van Caerden alleen

nelyck voor de Molucques is ontbiedende ——

50 Corge oft 1000 stux chindees van Sergijen lanckte

1000 Corge oft 20000 stux blauwe rannekins en Cosmanijs de lange gevouwen sijn best begeert, platte gelijck van Mossambicque quamen, sijn mede veel getrocken principalyck in Taliabo. Daer menichte geconsumeert wort, Candekin wesen sijn soo veel niet getrocken ondermits tot hooge prijs inne gecoft worden waer door de selve weder tot meerder prijs als d'andere moeten vercoopen

150 Corges oft 3000 stucken Cacirangis mede Molucques genaemt Larra Mera sijn roode cleetgens met goude wercken tot noch toe van dese soorteringe niet gehadt en daer wort zeer nae gevraeght ——

200 Corges Gewerte fyne bastas breet geheten malayo de smalle soo seer niet begeert als de brede ——

50 Corges witte Bastas ——

Dese bovengeschreven soorteringen worden alleenlyck voor Ternata ontboden en sulcx meer te becomen waren souden voor Amboyna en Banda oock die partie mogen coopen dan alsoo ick achte Jaerlycx soo veel niet te becomen en sal sijn en door de cleynte vant Jacht geen commoditeyt en hebben om capitaels genoegh tot den Europe te furneren salmen voor eerst mogen coopen tgene men gevoechlycx sal connen becomen en principalyck van Caciraris en Candekins die aldernoodichste van doene zijn ——

De Heeren bewinthebberen ordonneren oock datmen Jaerlycx 1000 lb Anphion mede sou nae't vaderlant seynden alsoo tegenwoordich geldt 75 a 90 st t'pont soo daer eenigen te becomen is, waer niet quaet een partie tot den proeve wort gecoght, maer moste van besten sijn anders waert beter gelaten, ontbieden oock Cardamomum en ander drooggen, daer veel schorpelyck dient nae gesonden, en yet vindende oft tot redelycken prijs te becomen sijnde eenige partyen coopen, en met den eersten herwaerts seynden hier met gadt prijs courant van voors. droggen alsoo oock de quantiteyt die de Heeren Bewinthebberen daer aff sijn ontbiedende waer nae hem sal connen reguleren ——

Voor desen is by Sr Arent Maertensz met de Gouverneur in Atchin begost te tracteren, op de goederen van Daniel van Deijnsen saliger in Atchin te brengen mits betalende sekere vraght en provisie van goederen die noch te vercoopen sijn, gelijck Sr Albert Willimsen beeter bekent is, en alsoo de Heer Gouverneur breeder brengt van Heeren bewinthebberen, wat in dit stuck begeeren gedaen, en alle onrusten en Intresten te verhoeden zal nae dit stuck neerstelyck ondernemen en sien alle geeldt ontfangt, daer van te weten op dat de Heeren Gouverneur daer aff geadverteert zyne ordre mach stellen wat daer inne begeert gedaen ——

Aldus gedaen ter vergaderinge inde logie tot Bantam desen 12 Decemb Ao 1610

ende was onderteyckent

Jaques l'Hermite de Jonge
Claes Rutgersz Smit
Steven Doensz
Mattheus Coteels
Jan de Labistrate

Instructie voor Sr. Joan de Labiestraten waernaer hem sal hebben te reguleren in sijn reyse van Bantam naer de Custe van Choromandel

Sal hem den voorss. Sr. Jan de Labiestraten vant schip Vlissingen transporteeren opt Jacht den Haswint ende daer mede in aller diligentie steecken door de Strate van Malacca naer Atchijn, ende daer aen landt laten Sr. Pieter Elmeryn om in plaetse van Sr. Albert Willemsz het offitie van oppercoopman te bedienen.

Den voorss. coopman ende cargasoenen hier nevens gaende, daer aen landt gelaten zijnde, sal Sr. Albert Willemsz daer laten om ter weederompste vant Jacht vande Custe naer Bantam gebrocht te worden ende ondertusschen alle goede onderrechtinge aen voorss. Elmeryn te doen, ende hem van alles wel geinformeert hebben ende int geene daer meede soude mogen voorvallen goede ordre gestelt hebbende, zal sonder tijt te verletten hem begeven naer de Cust van Choromandel, ende voor eerst Teginampatam aendoen liggende op de hooghte van 11 graden 44 minuten, daer gecomen zijnde sal den oppercoopman Pieter Gerritsz Borgon de brieven van Jacatra overleeveren, ende voort hem doen vande Heeren bewinthebberen opt stuck vande reeckeninge ende boecken ende dies volgende ordre geven dat de boecken ende reeckeningen mogen werden gesloten. Sal oock met de voorss. Pieter Gerritsz Borgon overleggen wat cargasoen daer sal dienen gelaeten, ende de cleeden die daer zijn int schip laden, dan voor namelyck daer op letten dat Indien het Jacht weederom van Musilipatan in Teginampatam can geraecken niets te doen sonder eerst by Sr. van Wesick geweest te hebben, opdat hij in sijn offitie geauthoriseert zijnde alle de saecken van handel nevens den raedt mach bedriegeeren, dan in gevalle men niet weeder tot Teginampatan soude connen comen gelijck vasteliyck presumeeren, soo zal in deese saecken nae gelegentheijt handelen, ende daer laten geene noodich van doene hebben ende niet meer tot datter anders by Sr. van Wesick geordonneert worde, alsoo derck aen soorten van groot cargasoen bij hem te houden —

Van daer zal voorts steecken naer Paliacatte liggende op 13 graden 46 minuten ontrent 7 mijlen van Santome ende hem aldaer van alles geinformeert hebben, In alderhaest yemant van logie oft anderssints naer Petapoelye senden seggen ende naer Mussilipatan depescheeren, aen Sr. Jan van Wesick ende hem de ordre van de Heeren bewinthebberen ende den raet alhier largo adviseeren, maer geene brieven ofte instructien seynden alsoo den boeden niet heel veylich connen reysen ende daer soo lange met het Jacht blijven liggen tot dat d'ordre van Sr. van Wesick hebben wat dat best sal dienen gedaen ende hem daer naer reguleeren —

Onder ondertusschen sorge dragen dat de boecken ende reeckeningen opt voorss. Cantoor tot Paliacatte naer behooren gesloten ende gebalanceert worden ende alle dingen claer gemaeckt opdat ter compste van Sr. van Wesick niet en naer te vragen en zij.

Ende alsoo Hans Marcelis coopman opt Cantoor tot Paliacatte noch gehouden sal zijn een jaer int lant te blijven, salmen mogen hem oft op eenige andere plaetsen in dienst van Compie. gevoechelyck sal gebruyckt worden. Ende soo hulp niet noodich en is sal connen met het Jacht herwaerts gesonden worden, alsoo het cleen niet veel alleen en dient te varen, ende altijt yemant daer op moet zijn, om de

wercken ende campieren waer te nemen, waer inne naer gelegentheyt des tyts sal connen gehandelt worden ——

Hier nevens gaet copye van resolutien bij den raet genoomen aengaende den persoon van Jan van Wesick waer bij ul. gelast wort nevens den raet vant Jacht om met hem alle mogelijcke middelen te bewegen om dit officie aen te nemen, ende noch eenigen tyt aldaer te blijven, al waert maer voor den tyt van een jaer. waer in ul. geen diligentie offte vlijt en sal sparen alsoo de comp.e seer veel hier aen gelegen is, ende maecken in alle manieren dat hier aen geen faulte en sij, ende als daer toe sal verstaen hebben ende het officie aenveert gelijck wij niet en twijffelen hij doen sal soo sonde ul. de plaetse van Musulipatan, connen waer nemen alwaer ul. van alle gelegentheyt van custe seer veel sal connen geinformeert worden om alsoo mettertyt, soo de h.re gouverneur niet anders ordonneert, in plaetse van h.r van Wesick voorss gebruyckt te mogen worden ——

Ende off gebeurde twelck godt verhoede dat den voorss h.r Jan van Wesick deser werelt ware overleden off datter geen middelen en waeren om hem te bewillighen desen dienst noch aen de comp.e te doen, daer wij nochtans niet aen en twijffelen, soo wort mits desen den persoon van h.r Jan de Labiestrate geauthoriseert het voorss officie van hooft ende continueel president over alle de plaetsen van gehele custe van Choromandel aen te nemen ende te bedienen volgens de instructie daer aff aenden voorss h.r van Wesick gegeven, ende goede sorge dragen dat alles ende principalyck het stuck vande [illegible] op den volgenden maer worden int werck gestelt, alsoo sonder het selve de wercken van den h.r gouverneur niet en connen worden geformeert ——

In Tegenapatam, sal hem seer scherpelyck informeeren hoe de saecken van huyse worden gegouverneert, alsoo voor desen daer bij wat disordre is geweest, den ondercoopman Jacob Stuyt achte niet langer gehouden heb te blijven, soomen hem eenichsins missen can, maer met het Jacht herwaerts connen, ende jemant anders die nuchteren ende bequaem is in sijn plaetse gestelt worden ——

Den ondercoopman in Paliacatte Abraham Fontaine is een seer bequaem Jongman, daer ick achte de comp.e goeden dienst aff sal trecken derhalven in recommandatie dient gehouden ——

Aldus gedaen ter vergaderinge inde logie tot Bantam den 12en december 1610.

Ende was onderteyckent

Jaques l'Hermite de Jonghe
Claes Outgerssen Smit
Steuen Doensen
Mathius Cotilles
Jan de Labiestrate

Alsoo de voorgaende Resolutien hier inde Logie tott Bantam genoomen hebbende den twintichsten Novembris 1610, ten overstaen vanden breeden Raedt persoonen vande schepen Orange · Witten ende Swarten Leeuw ende Vlissingen mij sijn vertoont ende deselve hebbe ondersocht, alsoo daer niet in is dat tot ondienste vande Comp.e is strekkende heb deselve mits desen geconformeert ende voor goet gehouden. Actum in Bantam desen 13en January 1611

Was onderteykent

Pieter Both

Van [illegible] ... bet
Bantam [illegible] tot Achin
[illegible]
[illegible] ... ghe den zaselbins
[illegible] 12 [illegible]mber A° 1610

Mofte

Erentfeste voorsienighe seer wijse
discrete heeren,
Mijn heeren de bewinthebberen der Vereenichde
Oost-Indische Comp.e naer saluijt.

Alsoo bij resolutie vande heer Gouverneur Generael
[illegible] ende geresolveert
[illegible] es was geladen
[illegible] wij daermede souden
[illegible] voort met ditto
[illegible] boyne als Ternaten
[illegible] lichtinghe verclaringe
[illegible] enighe ende te
[illegible] houder generael
[illegible] Majoors ruchter
[illegible] Amboyne, al waer
[illegible] dat daer wij gebonden
[illegible] heer Maermans
[illegible] reijse geddespescheert
[illegible] met brieven vande
[illegible] nefflens hem
[illegible] principaelste
[illegible] landt ende noodt
[illegible] nghe was, wegen
[illegible] cedaer gebruyckten
[illegible] eijlande, waer
[illegible] se presentij ditto
[illegible] dat wij de
[illegible] voorsz. strecken,
[illegible] noch naerder sullen
[illegible], offte met
[illegible], ganz voorwt
[illegible] als sonder de
[illegible] waren sustineren
[illegible] naer met schoone
[illegible] heeft doch den
[illegible] van Sr. Heus
[illegible] lichtijt
[illegible] sijnde te committen
[illegible] te senden werck
[illegible] en, ende nodijt
[illegible] twaris hadden
[illegible] inghe me - alle
[illegible] sijnde 4: soldaten om aen te porren noch
[illegible] versocht soude worden, ende dat wij met het schip oock
[illegible]

Erentfeste voorsinighe seer wijse discrete heeren,

Mijn heeren de Bewinthebberen der Vereenichde Oost-Indische Comp.e naer saluyt.

Alsoo bij resolutie vande heer Gouverneur Generael ende sijnen Rade, in Banda goetgevonden is, ende gheresolveert naer dat het schip Vergoes met vivres was gheladen soo rijs, arack, als eenighe cleeden dat wij daermede souden seylen nae Ternaten om aldaer de forten met ditto vivres te provideeren als mede soo in Amboyne als Ternaten de reste vande cooplieden aldaer te lichten rekeninge ende reliqua van hun ontfanghen op het spoedichste over te senden aen sr. Mathijs Coteels boeckhouder generael tot Bantam, Soo ist dat wij op den 31en Maij ons ancker gelicht hebben ende sijn t'seyl gegaen nae Amboyne, alwaer wij den tweeden Junio wel sijn gearriveert daer wij gevonden hebben bij den Gouverneur Jasper Janssen Hans Marmans coopman van Tacomy voor de tweede reyse gedepescheert met een prauw aende heer Generael met brieven vande Raden vande Moluques om assistentie, nochtans [illegible] aldaer gecomen sijnde eenighe vande principaelste der Ternatanen, om den Generael den standt ende noodt te kennen te geven, dewelcke inde Moluques was, wegen de hostiliteyt die de Spangiaerden aldaer gebruijcken als den honger becommer die se aldaer waren lijdende, waer onder den Gouverneur Jasper Janssen in onse presentie ditto Ternatanen heeft laten compareren, opdat wij de selve mede mondelinge souden mogen hooren spreken, die ons verclaert hebben als mijn heeren noch nader sullen verstaen, waer onder hun ghebracht hebben, oft gij niet ons nae de Moluques wilden steecken, gans voort [illegible] woort liever hun hoofden wilden vlieden als sonder de vloot aldaer te willen comen, wesende waren sustinerende datter geen vloot int lant en was, ende maer met schoone woorden en wilden gecontenteert, Soo heeft doch den Gouverneur aldaer op het versoeck van sr. Hans Marmans als ditto Ternatanen, alle mogelickheyt gedaen om den heer Generael in Banda sijnde te verwittigen als om ditto brieven uyt de Moluques hem te senden, welck tot drije bijsondere reysen heeft doen versoecken, ende nochtans niet heeft willen gheluckt door contrarie harden windt, soo is eyntelijck goetgevonden, het selve met een prauw, daer inne sijnde 4 soldaten om ons te porren nae ons vervolght souden worden, ende dat wij met het schip ooc

ons

ons devoir souden doen om te sien off wij weder in Banda souden
connen geraken, t'welck alles in haesticheyt heeft moeten
geschieden, alsoo de vivres inde Molucques noodich vanden
waren, waeronder aldaer naer geene wercken en hebben
mogen wachten, die noch heel ongerepareert waren soo
doort versterven vanden [illegible] als door de siecktens vanden
anderen, sint het sterck vanden Admirael van Amboyna
is den Ondercoopman van Luijn op ditto in haesticheyt ghe=
storven van een seer hete cortse die daer seer was
regnerende, als oock den Assistent de Vries op Combello
en totter doodt toe was cranck leggende Heyndrick Jacobs
hebbende Ondercoopman op Lovo, wes mede int Casteel [illegible]
[illegible] waer door als voorn schadet niet mogelijcken
was de wercken soo haest te becomen —

Den 6en ditto hebben ons ancker gelicht ende zijn t'seijle gegaen
om te seijlen nae Banda ende naer dat wij een etmael bij ghe=
houden hadden, siende de stroom ons soo veel om noort was
crijgende dat het niet mogelijck om doen was, waer onder
de schoot hebben aff geworpen ende onsen cours recht
nae de Molucques geset, ende zijn den 11en deses gearriveert
voor Batsian wesende wij gevonden hebben t'iachtie weij
van Maleijen met eenighe corrcorren om sagou te
halen, met welcke corrcorren Capiteijn vander Dussen ver=
trocken was nae Obij om de sagou aldaer te maecken
ende naer dat wij aldaer eenighen tijt hadden geweest siende
Capiteijn vander Dussen niet thuijs en was, soodat naer de
wercken niet en vermochten te wachten waren ghenoodsaect te
vertrecken nae Matsay, soo sijn aldaer gearriveert van
wegen den staet vande Molucques, maer wesende wel met
een corcor die expres was aff geveerdicht met brieven
aenden Hr Gouverneur generael, om als voorn geas=
sisteert te mogen worden, den welcken wij hebben op ghe=
houden, insiende de voorgaende aldaer niet hadden connen
comen, ende dat naer ons opinie den Hr Generael met
de vloote haest soude volgen —

Den 15 ditto hebben ons ancker gelicht ende zijn den 17en voor
het Eylant Mat-Jan gearriveert alwaer wij ons
ancker geset hebben voor Nofficquia

Den 19en ditto des s'morgens is den Luijtenant van Capiteijn
Schodt soo hij op een tocht geweest hadde op Tidoor, alwaer
hij een dorp in brant hadde gesteecken, mede brengende
twee hooffden vande Tidoresen als eenighe gevangenen
bij het schip gearriveert, hebben vorder hier mede
verstaen van Capiteijn Schodt, hoe dat Spangiaerden alle

dagen

dagen met alle practijcken als gheweldt tegen ons waren wercken
doende de onse alle afbreuck die sij conden doen, Oock soo voort
eerst ons hadden aff genomen de vaste Custe waer van
de Ternatanen meest werden gedestruijt te weten Sabou ende
Gilolo alwaer 16: van onse Soldaten met twist ende doodt
gheslagen ofte gevanckelijck genomen hebben, welck het
welcke gheschiet is, naedat deur de Staden aldaer, sij=
luijden ghewillich sij geweest Noopende het Stuck
vanden Treves ende volcomentlijck tegens haerlieden ghe=
protesteert, Oock soo daer niet van en waren houdende
Religerende ghene brieven hadden van haren Coninck ende
soo langhe die niet en hadden tot sulcx vuijt wilden staen,
Vorder is wederomme door versoeck vanden Admirael van Caldes
noch gevangen sittende in Sammelama (alsoo hij verstondt
dat de Spangiaerden hem mede ghelijck als alle onse
andere gevangen die naer de Manillas gesondt waren
hem mede wilde verschepen) dat den Meester del Campo
de onse noch eens bevestigde te hooren spreecken wegen het
Stuck vanden Treves, om off hij 't oock waer, waer van
noch onwetende waren, haerlieden mochten aendienen
d'welck alsoo is gheschiet, waer onder godt gebonden
bij, dat Capitein Schot met noch eenighe andere
derwaerts sonden gaen, alwaer sij 't samen met den anderen
hebben ghesproocken, ende hun largelijck aengedient wat
van het stuck vanden Treves hun aenbedient stont,
waerop gaven voor antwoort, wel ghehoort en alsulck
Accoort ghemaeckt ofte besloten was tusschen den
Coninck van Spangien ende de Edele mogende heeren
Staten, Maer soo langhe sij geen bescheet en hadden van
haren Coninck, waren als voorens daer niet van houdende,
Weijgerende onder al mede voor wegen 't restitueren van het
Schip Amsterdam de hoop als andere bij haerlieden ons
aff genomen, Maer den bestemden tijt waer naer gaende
niet wilden hooren, soo heeft Capitein Schot Antwoort
weder tegen hun geprotesteert, ende sijn alsoo gescheijden
daernaer hebben sij lieden niet gelaten alle vijant=
=schappen te bewijsen ende wat moghelijck was haer
voordeel te soecken, als sij bevaren hebben, meenende
met gheweldt Gamacanor aff te loopen, dan alsoo tot
bewaringhe vandien 't Jacht den Griffioen, met
eenighe Corrcorren voor de Rivier waren leggende
hebben sonderlinge niet connen attenteren, dan de
Spangiaerden meenende eenighe Ternatanen aen strant
sijnde —

Sijnde te verrassen heeft het Jacht onder Antiedan(?) gheschooten soo dattet drij Spangiaerden met eenen schoot ghebleven sijn, waer onder de Vaendrich(?) hebben ghenomen —

Wij hebben alhier mede aenden Vijant(?) Matian gelaten eenighe Rijs, Arack, als Cleeden ende wederom hun ghenomen eenighe Naghelen om nae de Cust van Cormandel te voeren, de Capiteijn vande Moren(?) mede hebbende sijn den 27 ditto t'seijl gegaen nae Motier daer wij mede als voren geweest hebben ende wat Naghelen gheladen ———

Den 31 Julij sijn met het Schip gearriveert voor Makkian alwaer wij ter aencomste hebben verstaen dat de Span=giaerden daechs te voren eene vande onse haer Corracorren hadden affghenomen waer van 11: persoonen sijn doodt ghebleven ende de resterende ontrent 50: persoonen ghevangen ghenomen, Ende dato is bij ons gecomen de Malleijsche Capiteijn Corssen(?), die ons verhaelden hoe dat 3: dagen geleden den Vijant met 500: Man hun hadden verborghen in het bosch ... buijten Tacomij met hun hebbende menichte van Leeren(?), om alsoo des nachts Tacomij te beclimmen, maer Corssen hun ghewaer wordende is met weinich Volck buijten ghegaen om hen te ontdecken, ende ontrent hun comende, is door onvoor=sichtichen(?) van eenen vande onse sijn mosket los ghegaen waer door sijlieden waren ghewaerschout, soo dat se datelijck sijn vertrocken —

Alsoo den Sengagie(?) van Gamcanor seer wat aenhoudende om eenighe Soldaten aldaer te mogen crijgen tot be=waringhe vande plaets aldaer is goet ghevonden ende ghe=resolveert dat men met het Schip Dergoes(?) aldaer twintich Soldaten soude brengen, ende alsoo de forten seer weijnich van Soldaten sijn versien, hebben 4: van onse bootsghesellen aldaer ghelaten int ghetal vande 20 gherekent, het waer te wenschen, alhier in desen tijt meer Soldaten waren, alsoo den grooten Noodt sulcx is vereijschende, want niet mogelijck en is, met weij=nich Soldaten de forten te bewaren, mijn heeren moeten bedencken maecken dat se hier inde Molucques 6: plaetsen met Soldaten moeten besetten die oock niet alleen en sijn, welcke Soldaten inde Molucques sijnde hunnen tijt alle hebben gheexpireert ende ernstelijck sijn versoeckende, om verlost te mogen worden, waer onder den heer Gouverneur [illegible] niet weijnich moeijten ontstaen sal, Godt voor Advijs(?) —

Den 12en July hebben ons ancker voor Sambcanor[?] gelicht
om onse kost te soecken, bij noorden Celebes om
naer Grice, alwaer wij den 4en Augustus comende
aende Noort West hoeck van Celebes gesien hebben een
cleijne prou, so daer onder bij den Radt goet gevonden de
Schuijt uijt te setten, om het selvighe met eenen van
te besichtigen ende met haerlieden te spreecken om te
vragen waer sij van daen quamen, ende waer sij naer toe
wilden, ende wat sij voor volck waren, de Schuijt daer
ontrent comende de prou van off hebbende heeft met
haerlieden gesproken ende bevonden dat Tiliandeses[?] te
waren, waer onder versocht met ons te willen spreecken
t'welck volcomelijck hebben aff geslagen seijden
met ons niet te doen en hadden, seggende benedien[?]
met de schuijt niet naerder te willen comen, den
oversten vande prou boven opstaende met een schilt
ende swaert inde handt, settende vast hare roers naer
de wal, die inde schuijt sijnde versochten dat sij het
Schip souden verwachten om als voorn. [illegible]
met ons te spreecken, waer naer gansch niet willen
horen, maer de Schuijt wat na bij haer sijnde, hebben
met een schoot 2: Moticos[?] ende 6. off 8: musquetten[?] geschoten
op de schuijt gedaen, sonder dat de onse haer anders als
met beleeftheijt hadden bejegent, waeromme dat eenen
bij haer Champan[?] sijn gevallen, naer dat sij al haere
Listen[?] roeren[?] hadden op gebroken ende leedich gemaeckt
daer mede aen lant gevaren ende bosswaert in gevlucht[?]
wij bijde prou comende hebben daer inne gevonden on=
trent 16 bharen Nagelen die wij in ons Schip
hebben genomen ende daer naer de prou inden brant
gesteecken, ende ditto sijn eenighe Chinesen die in
ditto prou/ geweest waren bij ons gecomen, ver=
soeckende met ons te mogen varen, die ons hebben
verhaelt dat der 10: Spangiaerden in geweest waren
ende haer seer qualijck hadden getracteert

Den 2: Augustus 's morgens hebben wij ons ancker gelicht
ende onsen coers geset naer Grice daer wij den 21
Augustus sijn gearriveert, daer wij het Schip
Middelburch op de reede leggende hebben gevonden
Na dat weijnich Rijs als wat verversinghe hadden be=
comen, sijn den 23 ditto t'seijl gegaen naer Jacatra
In Compangij van het Schip Middelburch daer wij
t'samen den 20 ditto wede sijn gearriveert.

Jacatra

Den 5en September naer dat ons Arack tot Jacatra
hadden ingenomen tot Bantam gearriveert alwaer wij het
schip, soo haest het Vaderlant waren gecomen op de Reede
gebonden te weten den Leeuw met Pijlen &c. 't schip Gouda
hier mede Eerentfeste voorsienighe seer wijse discrete
heeren wille U. E. inde protectie des alderhoochsten bevelen
die ons allen wil verleenen dat salich is. Actum ende gedaen
int Schip der Goude den 9en September leggende op de
Reede voor Bantam Ao 1611

U. E. Dienstwilligen Dienaer
A. Hermanss. fiscael

U. E. dienstwillighe dienaer
Cornelis [illegible] schipper

Erntfeste voorsinnighe seer
wijse discrete heeren de-
Bewinthebbers der Vereenichde
Comp.e residerende

tott

Middelburch

per 't schip Middelburch dat
Godt bewaere —

9 Sept° 1611.

Brief van den fiscael
[illegible] op de [illegible] voor Bantam
de 9 Sept° geschreven

n° 13.

9 septe 1611.

Brief van den fiscael
thundmans op de reede voor bantam
den 9 septe geschreven

Ick ondergeschreven, approbere ende bevestige alle 't geene tot Bantam, bij den E. Jacques l'Hermite de Jonghe, president, met den raedt bancquesterende, op den 12en december anno 1610 geresolveert ende goetgevonden is, dat den Eersamen Sr. Wemmer van Berchem, gecommitteerde vande Ed. Heeren Staten Generael, ende de Vereenichde Oost-Indische Comp.e om te denunchieren aen onse comptoiren alhier de treves gemaeckt tusschen den Coninck van Spangien ende de Hooghmogende Heeren Staten, Ende alsoo Sr. van Berchem voorss. bancquesterende, nyet en brochte eenige gecommitteerden van wegen den Coninck van Spangien, om het selfde mede te doen, aende syde vande partye adverse. Waeromme den [doorgehaald] president l'Hermite met sijnen raed goetgevonden hebben, dito Sr. van Berchem, bij hande te houden, om te verwachten mijne compste aldaer ende 't macht der [illegible] tot Landen ende te nader Atchyn, de cust van Coromandel tot dienste van Comp.e alsoo de denunchiatie aen onse syde alleen niet minder [illegible] soo als Sr. van Berchem come geschieden. Waeromme dito Sr. van Berchem, met ordre van [doorgehaald] president ende den rade tot Bantam, d'selve bevindinge mede gedaen heeft aen Adriaen Jansz. Labestraete ende gesonden is nade custe, ende alle ander bevelen aen hem ontfangende. Actum int Casteel Nassau in Banda, desen 15en July anno 1611.
Ende was ondertekent. Pieter de Bot.

Copie vande Acte vanden
Heer gouverneur generael
pieter de bot vande over-
leveringhe vande missive
vande voorgemelte
heeren Staten generael
ende sijne princelicke
Ex.tie nopende de denunciatie
vanden gemaecten treves
tusschen den Coninck
van Spangien ende
voorsz Staten

Instructie voor den Directeur vande negotie van Custe van Coromandel ende andere plaetsen daer ontrent gelegen —

Soo de heeren bewinthebberen, opt stuck van negotie ende Commertie niet de vooren volcomen ordre stellen, hoemen de selve sal drijven, ende sulcx herwaerts sijnde den E. heere Pieter Both als Gouverneur Generael van geheel Indien om met den raedt nessens hem geordonneert alle saecken ten besten van Comp.e te volvoeren, oock bijde Instructien ende brieven voor desen met het Jacht Medenblick, aenden Directeur Frans Wittert gesonden blijckt dat de voorgemelde heeren de negotie van Custe van Choromandel hoochlijck recommanderen, ende een hooft over al de Cantooren die daer souden mogen sijn begeeren gestelt waer tot Jacob van Breeckvelden ofte Jaques l'Hermite de Jonge staen genomineert om over alle saecken inden handel ende principalijck het stuck van rekeningen goede sorge te dragen, soo ist dat uyt cracht vande voorss. Instructie ende macht aenden directeur tot Bantam gegeven, alsoo de heere Gouverneur Generael voorss. noch niet is gecompareert, ende dese saecke om het verloop van tijt geen voorder uytstellen mach lijden geresolveert ende goet gevonden het naervolgende —

Eerstelijck alsoo Sr. Jacob Breeckvelden sijn ouderdom ende expedientheijt vande saecken alhier niet toe en laeten dat Jaques l'Hermite de Jonge derwaerts can ofte mach gaen, soo hebben in plaetse vande voorss. genomineerde ende mits desen geauthoriseert den E. Jan van Wesick als hooft ende continueel president over alle de plaetsen ende Cantooren op de Custe van Chormandel sijnde oft die der naer desen souden mogen gestelt worden —

Ende alsoo wy verstaen de plaetse van Paliacatte de principaelste sijn van alle andere sal hem den voorss. Sr. Jan van Wesick derwaerts transporteren ende aldaer voor eerst sijn residentie houden, van waer hem naer gelegentheijt van tijt, ende saecken op de andere plaetsen sal connen vervoegen, daer sijn presentie soude mogen vereijschen —

Sal den voorss. president in alle voorvallende saecken raedt houden met de bequaemste persoonen die bij hem souden mogen wesen niet connende alsoo niet geweten weynich veel dat daer sal commen houden, dan alsoo de heeren bewinthebberen begeeren dat alles bestaen in een seker getal van raden wort mits desen nessens den raedt vant Jacht geauthoriseert, sulcken raedt te vercriesen ende te nomineeren als den tijt ende gelegentheijt sal toelaeten, regart nemende indien de distantie vande plaetse sulcx niet en belet dat de opperkoopluyden van resorterende Cantooren, daer in geleyck needen is, worden bekent, op andere Cantooren sijnde sal hem beraeden met de coopluyden op die plaetsen liggende, ende aen raedt ende advys van alles geven op dat alles met rijpe deliberatie int werck mach werden gestelt —

Soo haest die Jacht op de Custe sal sijn gearriveert sal den voorss. president ordre stellen dat alle boecken ende rekeningen op alle Cantooren gesloten ende gebalanceert worden, ende daer aff copije, aenden heere Gouverneur op Bantam sijnde de welcke gedaen sijnde sal alle articulen, crediten, contante penningen, ende Coopmanschappen bij Inventaris doen stellen, ende selve goederen te geven doen estimeeren naer waerdije van plaetse, daer de selve gevonden worden, ende voor geen rechte waerdije en hebt taxeeren, naer in redelijckheijt sal vinden te behooren, ende daer het sijnne dien.te boecken

formeeren, maeckende alsoo een masse ofte Capitael van alles wat de Comp.e
op de geheele custe is hebbende, makende het Cantoor generael crediteur ende
yder Cantoor debiteur vant ondert'selve is berustende, ende soo vervolgende op dien
voet van alles wat U. L. bij deesen ofte anderen wert gesonden, de realen
instellende a 47 stuyvers, de Coopmanschappen volgende de facture die
daer aff werden gesonden, waer wel voegen sal dat U. L. sal moeten houden,
2 distincte reeckeningen van winst ende verlies, d'eene van geestimeerde
goederen b van hier toegesonden, d'ander van goederen die U. L. op de res-
pective Cantooren doet coopen, van welcke reeckeninge van winst ende
verlies op ijder Cantoor particuliere reeckeninge wert gehouden, soo oock
moet gehouden werden, met particuliere specificatie vande onkosten
vant onderhouden vant selve Cantoor, ende wat daer toe meer is behoorende
om daer wel te vinden de reeckeninge int gen.l van winst ende verlies van
geheele custe ende vanden voorss. Inventaris copije ende verste staet in be-
hoorlijcke forme onderteyckent herwaerts sijnde, welverstaende dat
alle Cantooren contabel sullen sijn aenden voorss. President, ende de selve van
geheele masse, die daer soude mogen bevonden ende gesonden werden aen heer
Gouverneur Gen.l die de generale boecken met niemant anders
reeckeninge en sal houden als met hem. Derhalven sal sorge dragen ende
over al goede ordre stellen dat alle de boecken ende reeckeningen in
debita forma werden gehouden, ende de selve alle jaren doen sluyten. Ende
daer aff als mede van sijnne gen.l boecken, jaerlijcx copie, aen heer
Gouverneur senden, soo vant Journael als groot boeck met balance van selve
opdat daer door bij de heer Gouverneur de geheelen staet van custe mach werden
gesien

Sal oock sorge dragen dat met dit jacht herwaerts gesonden werde een particu-
liere rolle van alle de persoonen op de respective Cantooren in dienste van Comp.e
sijnde vanden eersten tot de lesten toe met naem ende toenaem, qualiteyten ende wat
gagie sij lijden, wanneer met wat schepen sij in India gecomen sijn, ende in wat dienst
sij gebruyckt zijn, tot de alderminste jongen toe, ende de selve rolle behoor-
lijcken onderteyckent aenden heer Gouverneur senden, om dat daer wt mach weeten
van wat persoonen de Comp.e gedient werdet ende yemant sterrvende ofte verandert
wordende sal de voorss. rolle corrigeeren ende jaerlijcx diergelijcke herwaerts
zenden, met aenwijsinge ofte adviis wie wel oft qualijck dient sonder door
faveur ofte gunste yemant daer inne te verschoonen ofte te vergroten

Ende alsoo de heeren Bewinthebbers ordonneeren op den handel van Indigo
veel te letten, ende wt eenige … schriften van Pauwels van Solt bevonden
hebben, dat men lichtelijck van Masulipatam over landt den handel van Cambaya
soude connen dryven door de veylheyt vanden wegen ende menichte van cameelen
daermede men de goederen soude connen doen bringen, sal U. L. hem op dit stuck
wel informeeren, alsoock vanden handel vanden Indigo van Lahor ende Agra
ende lange wat plaetss, men de selven gevoegelijck ende met de minste costen soude
connen becomen t'sij over Bengala, ofte anderssints oock wat gunste ofte genee-
gentheyt de Coningen ofte volcken daer ontrent, alsoock langs de geheele
custe Suratte ende alle andere daer ontrent gelegen tot onse natie sijn
hebbende, ende wat handel daer soude connen gedreven werden, bij wien de Coninck-
rijcken werden geregeert, ende wie onse oft der Portugiesen vrienden ofte vijanden

zijn met alle andere circomstantien dese saecke aengaende, ende daer aff als oock
wat meer tot der Comp.e dienst can gedencken, een memorie int breede maken, ende
d'H.r Gouverneur Generael oversenden, op dat daer uyt den staet ende gelegentheyt van
alles mochte weten, ende hier naer met fondament van sake mach disponeren,
ende in alles ordre stellen ——

Ende alsoo voor desen groote disordre is bevonden int stuck van particuliere handel
ende hier gemeenderlijck meenichte van cleeden bij de coopluyden, bootsgesellen ende alle andere
werden gebrocht die tot groote schade van Comp.e aende Engelsen, Chinesen, ende
andere verkocht sijn geweest, soo wort mits desen expresselijcken opt hoochste be-
last, alle neersticheyt aen te wenden dat sulcken particulieren handel als opcoo-
pinge van goeden in allerhande manieren werden affgeschaft ende weert de overtreders
dadelijck daer aff tot exempel van andere straffende met confiscatie van goe-
deren ofte andersints naer ul bevinden sal de saecke te vereyschen, stellende goede
ordre dat de scheepen voort vertreck van daer wel ende behoorlijcke werden gevisi-
teert ofter eenige goederen souden mogen innegecomen sijn iemandt anders als de
Comp.e toecomende, ende daer aff de H.r Gouverneur waerschouwen sulcx datter
geen schepen van daer herwaerts oft naer Atchin sullen mogen vertrecken, son-
der behoorlijcke certificatie dat de voorss. visitatie in behoorlijcke maniere
is geschiet, alsoo het seer te vrederen van H.ren bewinthebberen wort belast
ende hier in niet t'alderminste en begeeren toe gelaeten te hebben —

Opt stuck van handel van Bengala sal ul oock met alle vlijt letten ende op alles
wat daer aen is de [illegible] goede informatie neemende van alloo daer veele cleeden
vallen, die niet alleenelijck in dese quartieren ende de Molucques seer getrocken zijn,
maer oock goede diensten om naert Vaderlant te senden, salmen moeten practiseren
om daer metten eersten een cantoor te planten, te meer wij achten, den handel van [illegible]
van Lahor ende Agra alderbest over die wegen sal te becommen zijn op dat de H.r Gouver-
neur van alles geinformeert zijnde met de eerste gelegentheyt, ordre hier in
mach stellen, oock volck ende schepen derwaerts destineeren die het seer mogen int
werck stellen.

Maer tot tegenwoordich geen middel en hebben [illegible] fauten van jachten ende principalijck
van coopluyden die seer weynich met dese vloote comen —

Sal oock sorge dragen dat alle onbequame persoonen ofte die haer in dienst van Comp.e
qualijck dragen metten eersten herwaerts aen H.r Gouverneur gesonden worden
daer benevens behoorlijck certificatie schrijvende waer inne haer hebben misgaen
op dat naer merite van saecke mogen werden gestraft

Wat aengaet den handel van cleeden ende inndersints wat jaerlijcx dient gesonden sal
hem reguleeren naer de memorie daer aff gemaeckt, ende hier nevens gaet, ende ordre
stellen op alle cantooren wat ijder sal hebben te coopen ofte laeten maecken, alsoo eenige
goederen op d'eene plaetse veel gevoechlijcker ende beter coop connen innegebrocht
worden als op andere

Ende alsoo de Portugiesen ontwijffelijck sullen trachten om overal onse natie odieus
te maecken ende daer door onsen handel sullen oock soecken te bederven soo veel haer moge-
lijck zijn sal, salmen t'selve met alle mogelijcke middelen soecken te weeren, ende alle
vlijt aenwenden ten dienste der Comp.e ende die van onse natie trafique vrientschap, ende alliance
met alle Conningen, ende potentaten mogen maecken ende toecomen soo veel mogelijck wesen sal.

Met die jacht de Hasewint gaet S.r Jan de Labistrate ende Marcelis Michielss, onder-
coopman met noch 2 assistenten die u.l. gebruijcken sal ter plaetsen daer se den meesten
dienst sullen connen doen, ende alsoo wij noodich achten u.l. sijn residentie eerst neeme
in Paliacatte soo sal S.r Labistrate de plaetse in Mussilipatan connen bekleeden
op dat van de gelegentheyt van de custe ende kennisse van de cleeden mach

geinformeert worden ende voorenen kennisse crijgen, om alsoo metter tijt in ul. plaetse gebruyckt te mogen worden, want weerte de Comp.e seer veel is gelegen, want sonder de kennisse van reeden de Comp.e grooten ondienst in plaetse van dienst soude geschieden ——

Ende hoe wel wel weeten, dat Sr. van Welsick het Vorckt ouer te gaen, alsoo zynnen tijt lange is verstreecken, hoopen nochtans vastelijck aengesien den dienst van Comp.e sulcx vereyst, dat hem niet weygerich en sal toonen dese ordre naer te volgen ende het weeght van dese saecken daer de Comp.e soo veel aen is gelegen, ende hem tot groote eere sal strecken, acht te nemen, want al waert saecke dat dese vloote van loopende schepen hoame om de Eden.te verlossinge te doen, waer toe zeer weynich stoffe mede brenght, soo dienen nochtans de eerst commende van allen geinstrueert, ende onderwesen, ende sal beter byde geene die alreede int lants manieren geexperimenteert sijn, te wercke konnen gestelt worden, als byde andere, waer door wy ons versekert houden de Comp.e dese merckelycken dienst niet en sal weygeren. ——

Ende alsoo de voorsz. persoonen die met dit Jacht worden gesonden niet bestant en sijn, om alle d'andere die haren tijt geexpireert sal zijn te verlossen, soo woort ul. mits desen nessens den breeden Raedt geauthoriseert alsulcke persoonen, die daer dienstich zijn ende niet gemist connen worden, wederomme voor eenige tijt in dienst van Comp.e aen te neemen ende te versekeren met de bequaemste middelen, die ul. ende den raedt sullen weeten te bedencken ende den tijt ende gelegentheyt sal toelaten, regardt nemende dat de tijt van geene die met de vloote van Admirael Pieter Willemsz. int landt zijn commen, noch niet en is geexpireert alsoo ons de Heeren bewinthebberen schryven altesamen voor 3 ofte 4 Jaer zyn aen genoomen ende noch van geene plaetsen en sullen worden verlost ——

Ende alsoo wy verstaen dat den Coninck van Golconda beloofft te sijn met den eersten eenigen Ambassadeur soude gesonden worden om het stuck van tollen, ende andere beswaringen, die der souden mogen voorvallen, synde dieder dagelyckx voor vallen aff te doen, sal tot sulcx Iemant de outeden van geene die daer al reede zijn ende sijn de saecken met den besten middel te eyndigen achten nu veel waet beter coop sullen geven, aengesien in Paliratta reeden genoech sullen connen becomen.

Ende Musulipatan voortaen niet dienstich als tot de witte reeden en sal zijn, ende de goederen te versiers, d'weelck oock noch dese reyse met de beste middelen die men sal mogen bedencken, sal moeten geexpirseert worden, en alsoo met dit Jacht sonderlinge geen coopmanschap en seynden, d'weelck sonder eenige fante tegen het toecommende Jaer sal geschieden ——

Ende aengesien de cleeden voor desen in Petapoly gecocht meest van andere plaetsen daer te coop gebrocht zijn d'weelck nu niet van nooden zal zijn, ende mits in Paliaratte ons Cantoor hebben, soo dient geleit, oft oock raetsaem sijn sal t'selve op te breecken, om de Comp.e ~~van~~ van soo veel oncosten te ontlasten, d'weelck ons hooghlyck wert gerecommandeert, doch daer inne moet naer gelegentheyt gehandelt worden ende soo niet en dient geleght dat het selve met soo weynnigen volcx sijn wort als doenlyck is ende ondertusschen den Hr. Gouverneur van gelegentheyt adviseren op dat daer in met den eersten ordre mach gestelt worden —

Actum gedaen ter vergaderinge inde logie tot Bantam den 12 Decembris A.o 1610

Ende waes onderteyckent

Jaques L'Hermite de Jonge

Claes Cutgertsz Smit

Steeven Doensz

Matheus Coteels

Jan de Labistraten

~~M M M~~

S. Heyndrick Janssen

20 Maart 1612

Adi. 20. Martij, Anno 1612. In Bantam

Naer Groetenisse, Is t'Jacht den Brack, op. 8 Janu. lestleden hier gearriveert, Is my geworden vl. schryven van 4. decemb. Als mede te vooren vl. van 14. Novemb. pr. Intche nachoda muda, en dien van 22. gb pr. Ellert ellertsen een van vl. Assistenten, volght d'Antwoorde

Alvooren, Tot leedtwesen verstaen tongeluck Costs over de logie Commen door een subyten brant, Is verdrietich de Compe. met soo vele quade fortuynen gevisiteert wordt, man moeten pasienteren, den Almogenden verhope salt In een ander voorsien —

Geerne vernomen de vente der goederen, tot goeden pryse —

De Portugesen Neme haerlieden debvoir om ons of onse vrienden afbreuck en te doen, verhope sy oock rencontres vinden sullen, en niet al tot hen voornemen en valsche aenslaegen commen sullen, want willen sy dien wech In, ongetwyffelt daer sal In voorsien worden —

Tgone vl. van d'Ambassador van Siam en de 2. holland. wedercomste en de tydinghen van Conneke, mede vernomen, waerop voor risposta weynich valt. Ellert Ellertssen Assistent gemerckt synen tyt geexspireert is, hebben hem andermael aengenomen In dienst der Compe. Soo dat hy nu by desen Comptoore blyft —

Wat den Persoon van lambert Jacobsz heyn belangt hebbe gesien tgone vl. segt, voor risposta, sal vl. den voorn. lambert laeten over gaen op t Jacht den haesewint om hem herwaerts aen te vervoeghen pr. Advys daer en tegen sal vl. een van twee Juweliers van Siam ontbieden en Cost houden, naedien beyde In Siam niet behoefuen of van doen syn, In Succudana, syn aldaer genouch voorsien van Juwelier bpe kendert —

De Maleyen, met t voorn. Jacht gecommen, hebbe gelogeert In onse logie en worden getracteert naer behooren —

Voorder, by t Jacht den haesewint daer schipp. op is Evert Janssen brenger deser, ben vl. seyndende een redel. Cargasoen, Als by de facture sal vernemen, de heere verleene hem voorspoedighe reyse, vl. sal geen debuoir laeten manequeren, om ter goeder vente te brenghen ten meesten proffyte mogel. —

V. L. sal Int voorn. Jacht den haesewint laeden Alsulcke syden ende syde laeckenen als onder vl. syn berustende, en Consign. die aen Sr. Specx alzoo t Jacht naer Japon gedestineert wordt, midtsgs. sal vl. an den voorn. Specx, alla longa, alle pticulariteyt vanden handel adviseren, en houden goede correspondentie —

Den handel alhier is sober, en cleyne apparentie van beteringhe ten waere den gouverneur In plaetse van het quaet tracktement dat hy alle Coopluyden aen doet, niet goet bejegende —

Op. 2. passato, en 3. stantis, syn hier gearriveert de schepen Banda en Bantam, wel voorsien met soldaeten, die In de Molluccos niet quaeli te passe sullen commen, —

Over, 5. a. 6. daeghen Is hier gearriveert een Ghineesche Joncke, dan brengt niet veel dat te beduyden is, syn noch andere Jonckx verwachtende wat die mede sullen brenghen sal den tyt leeren — waermede naer hertel. groetenisse sal vl. en vl. geselschap, Altsaemen den Almogend. bevelen, Vale.

Ul. goetgunstige vriendt

Jacatra Coteels

ersaemen discreten voorsienighen S:
Heyndrick Janssen, Coopman
vanWegen de Generaele Comp.e

Tot

Petana

[illegible] t Jacht den [illegible]
[illegible]at Godt bewaere

Uyt Sumatra adi [illegible]
ontfangen adi 8 Julij [illegible]
8 Martio [illegible] Octobris

[illegible] Lett[illegible] [illegible] Patani [illegible] 20 Martio 16[illegible]

Sr. Heindrick Jansz.
21 Maart 1612

Laus Deo adij 25 Mert 1612 . In Bantam 9

Eersame discrete Sr., op den 20en deses was mijnne
lest v.l. gesonden met Jacht de Halfemaen die van hier nae Borneo
ende Patana op 20 voorsz. vertrocken is, so daer bij
geordonneert vijfftich duysent realen van achten, een hondert
olijphants tanden, ende eenighe cleeden de welcke laet het v.l. met
liefde geworden tot proffyt van Comp.e Imploeijeren, Regard
nemende de tanden als bij cargasoen bleyct, dien ingedocht sijn
want sij swaer en goet sijn, waer nae v.l. hem int vercoopen heeft te
reguleren, want op de laest met Jacht den Brack gesonden verscheyden
calouerschiots, lackens, seijdes en Norenbergen ende syjde v.l. met
also presenteren het comptoir daer van ontbloot is, ende also sijn offerten terug
souwde des ende ander in gedachten, alsmede van pampier daer v.l.
voor dat tot coopmanschappe ende sal van noden, want daer van heel
onuerseker, soo hebbe v.l. twee Riemen pampier gesonden per
Jacht den Halfemaen ende ander coopman geschickt sij v.l. per Aduys.
Als in eerste verhaelt soo sal v.l. alle de syde ende syde lackens laden int
voornoemde Jacht, nae Jappon alsmede goede partye porceleyns van alle
voortkeringe uytwysende den prys courant de v.l. by Sr. ... gegeven
te laten, want de Comp.e die handel soecken te onderhouden als nu
laetste met twee scheepen begost, die een treffelijck cargasoen hebben
soo om de nederlantsche manifacturen te vercoopen, van by v.l. met
alle vlyt de Chineesche waeren die men geschept en inmegedocht, sijn
de beste plaetse waer de Chineesen gemunt hebben dese plaetse doort
quaet ontsadle van desen gouverneur wort van alle cooplieden geschuwt, soo dat v.l.
int coopen van Chineesche waeren hem nae de prys courant ende de
memoria van heeren Mr. sich hebt te berichten, wat aengaet
het coopen van peper tot civilen prys comen becommen vinde
met ongelt ... den partye te coopen, want voorsechter souwde de heere
generael ... schip van Ternaten derwaerts sal schicken, waer
van noch geen tydinge, t'sedert sijn vertreck van Banda
de heere geue eenige goet succes mogen innemen, waer van v.l. tydinge
tyt sal geaduyseert worden, dat ... innemende bidde ons delachtich
te maecken, brenger deses sijn de twee Maleyen van costij met de Jonckes
gecomen die hier inde logie huis tractement nae behooren hebben genoten en
nae vermogen geassisteert, den orangkaya hun ende Mr. al hoewel
onbekent moet gegroet sijn, den ... Prinches acste v.l. schrijft
waer ... mijn voorts ... van nieuws t'sedert mijnne
laeste niet besonders, mede weynich handelinghe in coopmanschappen
maer verhoopen met die nieuwe ... comste ... betteringe, dat
ons de almogende gunne den welcken ... nae hertelycke salutatie v.l.
met sijn geselschap ben beuelende. Ende vaert wel van
alle de vrienden al hier gegroet

v.l.

gelieuet my van Bruintenisse van Serassas vant pack No. 2
wat te aduyseren wat cantitedt cumt alsmede
van petafranji, soude v.l. veel meer ... tydt schryven maer
... van Maleysche soorteringe gansche ongewis, maer met het
... comste Jacht van custe sullen volcomentlyck geadverteert worden
per aduys.

Laus deo Ady 17 april 1612 Int Bantam

Eersame seer discrete E. op 25 passato was aen U. L. met de malleys van Costy mynen leste, die door beriaertheyt van Roouers van Palimbam hebb hier ten deele wederom sijn gekeert, soo dat naer op deden verstaen hebbe den derwaerts strockeren te synne, ende int schryven van deselve doch noch naer den anderen synne, om dat met de gelegentheyt van dit schip genaempt Bantam daer mochte, is goede versekeringe geraecken altyt in Recommandatie houwende die onse naer die goet tractement aendoen van U. L. gerecommandeert soo voort sluyt deselve te voorschip comt, dat met den coopman naer Jaccattra omme derselve costy te commen soo niet hebben om ten volle gequeten sijn U. L. derselve Advys —

Ende alsoo brenger deses de heer Willem nobbelet en Cornelis arrislez schipper opt schip Bantam, die doordien laet hier gearriveert sijn, en naer de Moluques versocht hebbe te geraecken en door contrarie Mousson, sijn gedwongen geweest wederom te keeren, soo om sulcken swaeren schip hier niet te houwden liggen is goet gevonden naer Choor en costy te commen en hem soo veele peper, Chineesche waeren hem te geven als by U. L. waeren berusten, offte t'sedert mochte gecocht sijn, soo dat U. L. alle diligentie sal gelieven aen te wenden hem deselve Redelycken Laet hem te geven, van alles dat daer mochte berusten omme alsoo wederom herwaerts aen te keeren t' zyn om de nieuwe schepen, die van de Molucquo te verwachten te vollarden het selve schip schuyten naert patria te senden, waerent uyt sulles advys tydinghe het vant succes van heer Gouverneur Gondre, alsoo de Mousson int varieren is, en soo gewilt datter de schip van generael ende ladinge laeght, soo sal U. L. volcomentlyck de ordre van Heere Generael volgen en sien soo veele peper als doendelyck sal wesen, tot sulcken prys ingecoft sijnde daer hem te laden U. L. buyten het Capitael per den hadsewint geschreven (omme Capitael per den hadsewint geschreven) 10, a 16 U — Realen int het voorts omme Capitael mancqueren, soo mach U. L. want om merckelycke schip lichten, de selve somme niet passeren. met besondere consideratie het selve soo continueren, van nieuwe t'sedert mynen laetste

In coopmanschappen weynich handelinge, hier hebben twee Chineesche joncken brenghende met besonder dan hebben wat zyden en zyde laeckenen, om de Custe, en andere plaetsen te provideren gecocht, maer niet naer den noot eyst, U. L. aldaer omme Specerye, alluyn, goede witte suyckeren tot Redelycken prys commen bekommen, sult den selve prys coopen en met ditto schip derwaert Bantam senden, want de custe jaerlycx hem nodich is, negotie toe neempt, mede sal geerne verstaen, de tidinghe en de prys van alle de cleeden die daer getrocken sijn, als voorenseyde, de bewintemeester van gesonden derselve dach schrint, het cargazoen naer Japon derselve ditto Jacht geordonneert laetst van alles tot alles want beste wesen want sijnde het eerste Cargazoen sal omme ick het U. L. gelieven derselve spreken, opt stuck van silver a meer te adviseren om dat int toecommende sijn hooft te berichten. Secht mynen laetste het int veranderinghe van nieuwe niet bysonder en soo dese besluytende bevele U. L. met alles het geselschap inde bewaringhe godes vertrouwt van herte seer gegroet, alsmede van E. heer prinsipael en wint hem tot Jacattra, vale

U. E. goetgunstige vriende

Mateo Coteels

Lett. Gov. in Datary dels 26 marzo [illegible]

Den Eersamen voorsienigen S.r Hendrick Janssen coopman van wegen de generale Oost Indische Comp.e resideren

In

Patane

Per Amys q Dios guarde

Patani 24 Oct / Bantam a° 17 april [illegible] ontfangen [illegible] den 16 July [illegible]

183

20 Maert 1612

11

Instructie ofte memorie voor den breeden raets persoonen van iachten den Haeswint, Craen, Salm mede, en die der V.E. vertrecken van hier naer t'eylant Borneo, ofte omliggende plaetsen

Met de hulpe Godes sullen van hier vertrecken, recht toe naer t'eylant Borneo, naer de haven ofte revière van Benjarmarsin, de selve binnen zijnde sullen sonder eenich dilai ditto rivier voorts op varen, tot bij Benjarmarsin en onder wegen eenige prauwen, joncken, corrocorren, ofte galleyen ontmoetende tot Benjarmarsin thuys hoorende sullen de selve viantelijck attacqueren, en van noode hebbende eenige stuerluyden de selve lichten, het sij bij goede ofte gedwongen wille, de gelegentheyt van rivière, en situatie van stadt, doen bekent maecken van inwoonders voorsd.

Int gaen varen naer Benjarmarsin als int wederom commen sal bij den president een boeck ofte journael gehouden worden, als mede de andere breede raets persoonen, en te samen en dergelijcke copie, wel verstaende den ontsteken van ieder die te bewaren vant succes van reyse als streckinge van landen, diepten van rivière, als anders wat daer mochte voorvallen,

Ende alsoo dese tocht niet en requireert groot dilay dan met den verschen daer ofte ick dient int werck gesteld, om alsoo onse partie onversiens te bespringen, en geenen tijt geven tot defentie, daerom sullen U.E. recht aen voor Benjarmarsin sien te commen en alsoo gij daer den gelegentheyt is, de selve sien te destrueren, alsmede alle andere prauwen, corrocorren, ofte joncken die Benjarmarsin aengaen, maer wel acht nemen eenige Javaensche, Maleysche, oft Chineesche joncken te beschadigen, ten ware die in defentie tegen U.E. haer stelden/.

Tot Benjarmarsin gedaen hebben sullen U.E. naer Sambas afcommen alwaer laetsten in Jan.o 1611 het iacht den Draeck overweldicht is met alle het volck soo aen lant als aen t schip vermoort, als S.r ... ten vollen van alles daer van can informeren als hebbende plaetse en gelegentheyt bij experientie wel bekent is. daerom sullen U.E. wat geleyden naer sijn berichtinge luysteren

Mede is aen S.r ... bekent, die macht, gelegentheyt van plaetse van Sambas als gouvernement ofte regieringe van ditto coninck, mede waer het geschut vant iacht den Draeck gesoncken leyt, waer naer U.E. sullen gelieven wat –

schepen te nemen, enige quanteijt becommen, de selve
(alsoo mede t' door haer opspreecken bij is gecomen) met den doot
straffen naer den raet sal vinden te behooren de crijchs
disciplijne eyscht /

Te bevinden bij voorgaende schrijvens en instructien als dat de
Conninck van Sambas en die van Landa, vianden sijn soo den noot
eyscht en die van Landa tot hulpe te roepen om den tocht
te doen sonder niet ongeraeden vinden om dat de voorschr.
natie, van nature genegen sijn hooren met den schepen
mede naer onnse opinie sal den Conninck met Succadana
daer in groot genoegen in hebben, om die diamanten op Landa
vallen te Succadana te brengen —

Vorders als bij resolutie blijct, sal den raet bestaende in 6 persoonen
te weten den president van ... te in ... af tot den
naervolgende in ..., door wien alle vergaderinge en bij een
comsten sal worden beroepen, en alle voorvallende propositien
sullen worden gedaen achtervolgende den articulbrieff van
heeren bewinthebberen mede gegeven den raets persoonen sijn dese
te weten Cornelis Jansz. Jacop IJsbrantsz. Cornelis Andriesz
Willem Maertsz. Pr. Aertsz. en Willem Simonsz ...
alles breede raetspersonen in crijchsraet sullen ...
worden den 2 corporaels en een van ... adelborsten
en aen lant comende sullen bij tochten den voor d'ander naer
den ... te in ... bevinden het gebiet hebben over de
soldaten sijn van haerluijder capp. en luijtenant geordonneert

De saecken aldaer bevinde sijnde sullen U.E. schrijven naer
Succadana en verneemen in wat staet den comp.e affaires en
dienaers aldaer staende en sullen U.E. het gelt overgeven
aen Cornelis Jansz om sijn geordonneerde reijse naer te
comen/ en de resterende schepen sullen hun herwaerts aen
vervorderen. Aldus gedaen in logie tot Bantam den —
20 Meert 1612.

[signature]

Bantam

Lof Godt in Pattany den 20 Martio 1612

13

20 Maart 1612

Eersame wijse voorsienighe, naer groetenisse ons arrivement is alhier
geweest op 8en januarij passato, naer dat wij 10 dagen tot Jhor gelegen
hadden. voorts en twyfele niet, offe U.E. zal genoech verbittert wesen
hoe dat Jaquis obelaere naer Malacca geloopen is, en datter met adresse
van tomegon van Malacca en meer andere de Portugesen toegedaen zyn dat
voorwaer claechlycken is voor den coopman, t'sedert hebben verstaen naer Jhor
vertrocken te wesen, zyne rekeninghe hebben alhier mede gebracht die hier
gesloten syn, niet connende oordelen wat hem tot sulcx gemoveert heeft
dan alleenlycken de sinistre gevanckenisse die hem geschiet en claechende is
want alle syne affairen staen [illegible], en den compt met ten arresteren
Voorts wat aengaet de negotie alhier is niet zeer groot, dan [illegible]
vergadert al vaste peper [illegible] dattet is manghelinge van [illegible] daer se
goede proffyten connen doen, t'welck causeert den hooghen coop peper alhier
daeromme ongeraden syn Patani meer peper te coopen als d'heeren bewinthebbers
schrijven, noch ook geen fitta mondo meer tot ander avijs, voorder U.E. zal
(met Godes hulpe) met d'jaeght den Hasewint een schoon cargasoen zoo
van gelt, als oliphants tanden en 't restant ontfangen, wij hebben alhier
wel vier balotten ontpackt, om die saraffen uut te zoecken die hier
U.E. [illegible] sendende is voorwaer tot [illegible] en excellent goet niet
twyfelende offe en zult daervan goede ventes krijgen. t'Comptoir
van Jhor hebben wij ook, by offe ommers gecontinueert, t'selve wesen by
met 8 offe 1000 R.n 8en en en partie cleetkens [illegible] is
hier wederomme aengecomen voor twee jaeren tot 20 en 3 maent
met eenen Bastiaen die wij van Jhor hier mede gebracht hebben, daeromme
en zult niet laten zyne rekeninghe met alle syne goederen mettet alder
eersten hantwaerts te senden, voorts wat aengaet Lambert Jacobsen is
is alhier geordonneert dat hy hantwaerts comen zoude, om zekere redenen
alzoo daer door t'gheit dit veel [illegible] en snappen zoo hy my ende
veel andere gewaerschuwt heeft, zoo U.E. sr Heyndrijck selve best weten condt
Ick en hadde hier geen 14 dagen geweest of den fiscael syn E. Abraham [illegible]
ende [illegible], hebben my t'selve voor oogen geleght, en getoont, en t'selve gaf
daer op beantwoort, dat sy zelve daermede hebben al laechende den spot
ghehouden hebben, zeggende dattet maer al [illegible] en snappen en is
dat d'eene brenght, dat d'ander wechnaemt, maer dat sulcx offen daer en is niet
beter, dan selve syn persoone hem te verantwoorden, ick wilde om en [illegible] dinck
dat Lambert Jacobsen met my gecommen hadde, hy hadde hem mogen ver-
antwoorden en wederomme hem in compe dienst (zoo hy gewilt hadde)
begheven, dan hy can alhier altoos aengenomen worden als hy wilt
Wat aengaet de genomen [illegible] van d'sr Empo, is hier onder raet [illegible]
voorgestelt, dat t'selve gaet aengedraegen, maer daer en can niet gevonden
worden voor d'heeren syn E. compt offte avys uut vaderlant offe datter door
iemant van onse schepen eenighe van viants goederen genomen worden
om daervan hem te mogen rembourseren, dan hier en gaet geen ander hope
dan dat den pachts zoude mogen gebroken worden. Voorts op 2en februarij
lestleden is alhier gearriveert t'schip [illegible] uut vaderlant waer coopman
op was sr Abraham van Francker, welck naer 10 dagen hier gelegen hebbende
den broeder en Evert Jansen [illegible] op den Hasewint, d'welcken met
syne [illegible] geweest dattet den [illegible] daedelycken naer [illegible] is

Onder den derden dach daer naer presentatie, naer Chinesen [illegible] [illegible]
en heen an Packe (die in plaetse van den overleden graf staedt) gesonden met [illegible]
[illegible] [illegible]. En alsoo met 6 lasten musquet [illegible] over syn legaedt gesegt
nademaels hi van Coninck van Tangeran blyven is gebleven. daer beter omme
te doene is geweest, en geluckelyck de doot ontgaen, niet [illegible] dat
alle syne soldaten [illegible] hebben, alle syne jagten [illegible] en van
alle [illegible] d'[illegible] ende officieren gepreveniert, en of gestelt, en alsoo sonder
[illegible] naer den generael inde Molucos gesonden met schip Bantam, om [illegible]
(soo den generael believet) syn dienste van Comp^e. te nemen. Den 2^en martio is
hier noch gearriveert t'schip Bantam (waer coopman op was Willem Noblet)
mettet jacht de Halve Maen, waer mede Andries [illegible] op was
dese twee groote schepen Banda en Bantam die van verscheiden [illegible] waren
syn naer de Molucos gemaeckt op hebbende 230 soldaten fray volck met
ettelicke 10 offte 12 vrouwen met 4 a 5 cleyne kinderen op zee gemaeckt
voorder [illegible] 6 maenden synder noch naer de Molucos vertrocken, de [illegible] schepen
van [illegible] mette [illegible], t'schip der [illegible] en Gouda, oock mede geformeert
met soldaten en vrouwen, Banda ende Amboina syn geheel (Godt lof) verseeckert
en [illegible] volck, maer wat den generael syn ternaten uytgerecht
sal hebben zal ons den tyt en [illegible] brieven condt doen
voorts ~~[illegible]~~ Jan [illegible] daer van [illegible] naer dat hi [illegible] tyt
gewoont hadde, is naer de custe van Petapoli by ons volck gecommen die
hem hier gebracht hebben, [illegible] inde [illegible] geseyt is gebleven, en soude
[illegible] gevangen geweest hebben. maer om redenen dat van Broucke
alhier blyven is gebleven van Coninck, is naer [illegible] en ander consequentie
maer met [illegible] jacht inde [illegible] gesonden met schip Banda
[illegible] die het [illegible] de [illegible] hadde [illegible]
[illegible] ende daer [illegible] 400 [illegible] alles ter [illegible]
syn [illegible] naer den [illegible] syn voor de Comp^e.
voorder E. Heyndrick [illegible] dat om de [illegible] te [illegible] plancken
om de [illegible] binnen te maken, [illegible] van doene heft (offte hebben [illegible])
hadde [illegible] datmen [illegible] 200 [illegible] sonder [illegible]
[illegible] te [illegible] maer [illegible]
datmen [illegible] 200 stuck [illegible] door [illegible]
[illegible] E. [illegible] met den Olifant oock mede [illegible]
syn [illegible] hier den 13 [illegible] vertrocken met den schepen Middelburch ende
Hollandia, soo dat wij [illegible] commoditeyt moeten verwachten. Dat wy wisten
hadden dat onse jagten in Hollant waren gearriveert, en is soo niet, maer
wel de jagten van Heyndrick Janssen Craey en Jan Janssen met, want mede
Andries [illegible] de [illegible] gegeven heeft [illegible] Heyndrick Janssen Craey
Patania is bleven mette laetste schepen naer de Molucos met groote [illegible]
[illegible] hadde 130 [illegible] maent, [illegible] 2 coopluyden [illegible] 120 [illegible]
120 [illegible] hebbe gebleven. Voorder E. Heyndrick [illegible]
[illegible] brieven van [illegible] ontfangen, [illegible]
[illegible] sonder [illegible] soo E.
[illegible] heeft, dat de [illegible]
[illegible] te [illegible] om [illegible]
blyven met [illegible], t'welck my alle dagen gerepresenteert wort
maer als noch [illegible], wat Godt [illegible] zal, zal den tyt leeren
mynen [illegible] syn [illegible] ende [illegible], maer den tyt
[illegible] te hebben, sonder yet ter werelt te doen
[illegible]

te voeren ende hulpe te maken, ende tot den Coningh te gaen verandert, suldt oock
weten dat hier aencomende E. zijnde ick groote sieckte gehadt heeft ende
2 maenden anders niet of en hadde medecijne gebruyckt hebben. Ick hebbe oock
sedert myn U.E. daernae gehadt wel 14 dagen lanck met groote sieckte ende
lanckgaende, den danck hebbe Godt, ben daer nu al door ende de koorts verdwenen
ende nu principalick mette [illegible] die hier nu mette remedien soecke comen
sijn daer wort gesegt van Chinesen nergen onder 3 commen sullen die hier geaenmaeckt
sijn bemerckt luttel zijde onder, maer sedert zijde weten wat d'ander brengen
sullen sal den tijt leeren. Ick ben altijt geseyt voor de Comp.e voor en zijn zijde waren
om naer de Moluccos te senden om t'werck aldaer te rechten ——
Den Jagter, d'Hasewint, d'halfmaen, de Brack ende t'Jacht der [illegible]
in aller meeste haest, om naer [illegible] Macassar ende Cambodia te gaen ende
aldaer de moort [illegible] te wreken van onse confreres, Pieter [illegible]
is daer mede op, overmidts hij daer bekent is. Godt segene het wat ——
[illegible] maecken op dat se anderswerf ende alle andere meenen ende gheleerdt
haer wachten van [illegible] moorden met t'attenteren, t'succes van dien
zal U.E. alsoo haest verstaen als wij't weten, door t'Jacht den Hasewint ——
Voorders E. en weete U.E. wat met schrijven, overmidts U.E. alles mondelinghe bevinden
door den Opperh. ende Coopman verstaen sult, daeromme zal desen eyndigen biddende
Godt Almachtigh U.E. t'samen met ons in continuele gesontheyt te sparen tot
zaligheyt Amen. ——

U.E. dienstwillige vriendt
Victor Sprinckel

Voorders E. U.E. sal believen onse hartelijcke groetenisse te willen
doen aen E. Mathys de [illegible] van [illegible] ende Mr. Frans
zonder te vergeten alle goede vrienden, ons bekent ——

15

Den Eersame Wijsen voorsienighen
Heyndrijck Janssen Opper
Coopman van wegen der Ed.le
Vereenichde Oostindische Comp.ie
Ligghende — tot

Patane

Par t'Jacht den Haesewint
dat Godt bewaer &c.

Quit Bantam a° 1612 adij 20 Maerte
ontfangen adij 3 junij van
Evert Reiniersz

20 Maart 1612

Loof t Godt jn Bantam A° 20 marty A° 1612

Eersame & seer discreeten E hendrick Jans,
naer wenschinghe aller goedts hoope v.l. gesontheit
van mijnent halven danck Godt voor sijnder
ghenade // Jck ben alhier te Bantam wel ghearriveert
den 10 dessember // ooch mede v.l. brief gedateert
den 9 settember is mij wel behandicht //
waer jnne v.l. mij verclarende is // mijn instructi
naer te volghen het welck jck ghedaen hebbe //
& ooch alles dat v.l. mij belast heeft & toteleet
an ghedient // want welcker compste van mij mach
op desen tijt niet wesen, het welck mij van herten
leet is, // hebbe mij weeder ghebonden voor den tijt
van twee Jaren // jnne permaendt 20 gulden (?)
weete niet offte ick hier te Bantam blijvende sal
doen of Jck gesonden sal worden // daeromme bidde
v.l. mij niet te vergeten mijn rekeninghe beliefte
te senden & ooch meden offte te maeken met
Jan Spoor (?) van het goedt dat ick hem gelaten
hebbe // jck hebbe ontfangen van E. Spinnekol dat
v.l. ghenoemden heeft naer mijn sterck int kappan (?)
kistgen noch eenighe stucken van 8t, het welcke
jck niet ghewetten hebbe dat die daer jnne waeren
v.l. sal ghelieven het gelt met al datter is
tsamen te quaderen op dat jck effen rekeninghe
mach crijgen & watter ... te cort compt
sal v.l. gelieven in mijn rekeninghe te trecken
dit doende sult mij groote vrientschap doen
& hoope het weeder an v.l. te verdienen
den man van E. Jnpon (?) is van meninghe naer
(?) te trecken door dien alhier noch gheen
ghelegentheit is om naer patani te gaen // &
heeft hier niet veel proffijts ghedaen //
van nieuwe tijdinge is hier niet besonders // dan
dat alhier ghearriveert is den 2 februwarij
uit het vaderlant coomende het schip banda
waer coopman op was Abraham van den broeck //
& het Jacht de halve maen waer schipper
op is meliss andriessen noch alhier ghearriveert
den 2 marti het schip bantam //
het Jacht de haswint bij v.l. ghearriveert
sijnde sal v.l. van [illegible] breeder [illegible] //
[illegible] hebbe an Jan Spoor (?) beschrijving [illegible]
dat jck hem schuldich ben // & bidde v.l. hem
daer van te contenteeren // [illegible] jck hier blijve
offte jn Jacatra [illegible] sal v.l. met [illegible]
sonder verwaeren (?)

Vergaende van [illegible] mijn [illegible] te [illegible], hebbe
ontfangen tomme bij [illegible] als ooch moede [illegible]
[illegible] dat die [illegible] maer tevreden sijn
van [illegible] met [illegible] tot sonck van [illegible]
[illegible] van [illegible] providentie [illegible] altijt voor [illegible]
van [illegible] wanneer [illegible] maer van [illegible] ontfanghen
[illegible] met [illegible] [illegible] altijt mijn best
doen, als ooch meede van andere [illegible] vrintschappen
[illegible] [illegible] vrindelijck [illegible] van het
geene dat ick te [illegible] ghecomen ben [illegible] te
[illegible] op mijn [illegible] te setten als
of ick het op [illegible] hadde [illegible] welcke
ick meyne dat nu niet [illegible] [illegible] sal
dit doende sal [illegible] mij groote vrintschap doen
[illegible] meede [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] der [illegible] [illegible] hoop dat
[illegible] [illegible] bij [illegible] comen sullen [illegible]
[illegible] dat ick [illegible] maer dan moet voor dese
tijt pasientie hebben het [illegible] welck [illegible]
mijn dancke [illegible] de grootenisse van
[illegible] [illegible] [illegible] beliefven te doen aen
[illegible] matijs de meyer Lambert [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] soo veel believen te doen en seggen aen
[illegible] Lambert [illegible] als dat sijn [illegible]
[illegible] [illegible] bij de [illegible] [illegible] sal [illegible]
[illegible] met [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]
[illegible] matijs van [illegible]

Den Eersamen heer en discreten
Hendrick Jansz
Coopman

Tot

Met vrient die godt bewaert
pat amij

Uijt Santam a° 20 Martij
ontfangen a° 8 Junij [illegible]
[illegible]

S: H: Jansen patane

Copie

17 Aprill 1612

Laus deo Adi 17: April A 1612 in Bantam

Eersamen discreten Sr: op 25 passato was aen ue, met de maleijsch van cost
mijnen laesten, die door ervarentheit, vande rovers van palimbanboe
hier ten deele wederom sijn gekeert, soo dat naer op heden [illegible]
hebben den comen vertrocken te sijnne, ende int schrijven van desen
den ~~mocht~~ naer de andere [illegible], ons dat met de gelegentheit
van dit schip genaempt Bantam daer mochte, mijnen [illegible]
geraken, altijt in recommandatie ~~[illegible]~~ houdende die onse natie goet
tractement aendoen, ende van ue gerecommandeert, soo voort tschip
desen te voorschijn compt, sall met den Coopman naer Jacatra omme
in costi te coomen, soo niet hebben ons ten volle gequeten, sijn ue [illegible]

Ende alsoo brenger deses is Sr: Willem noblott en Cornelis aris
schipper op tschip Bantam, die door dien laet hier gearriveert sijn,
ende naer de mollucos, gesocht hebben te geraken, ende door
contrarie moesson, sijn gedwongen geworden wederom te keeren, soo
om sulcken swaeren schip hier niet te houden liggen is goet gevonden
naer door in costi te comen, ende hem soo veele pepers ende chines-
waeren mede te geven, als bij ue waren bevinden, offte sedert mochte
gecocht hebben, soo dat ue alle diligentie sal gelieven aenwenden
hem eenen redelijcke last inne te geven, van alles dat daer
mochte bevinden, omme alsoo wederom herwaerts aenne te keeren,
ten omme de nieuwe scheepen, die vande molucos verwacht werden
te volladen, offte het selve schip selve naer patria te senden,
waer in tusschen sullen advijs ende tijdinge hebben vant succes
vanden heer Gouv.r Gen.l, alsoo de monson int [illegible],
ende soot gebeurde datter de schip van s Ed: ~~[illegible]~~ niet en ladinge
laste, soo sall ue volcomentlijcke de ordre vanden heer Gen.l
volgen, ende hem soo veele pepers als doenlijck is (als worden),
tot chinesche prijse ingecocht sijnde, daer inne laden ue buiten het
cappitael van de [illegible] gesonden, eenen cappitael [illegible]
soo mach ue 10: a 16: [illegible] dat het voorss schip lichte, de selve
commende niet pas [illegible], want om [illegible] conservatie
het selve soo commandeert, van nieuws, t'sedert mijnen laetste
niet besonders, de coomanschappen weijnige veranderinge
hier hebben twee chineese jonckens bevonden, niet besonders,
dan hebben wat sijde ende sijde lakens, omme deselve te en
andere plaetsen te probieren gesocht, maer niet naer de
wol verwijst t'ue aldaer [illegible], [illegible], alums, [illegible],
[illegible], tot redelijcke prijs commende bekoomen, wilt de
goede partije coopen, en met dito schip op Bantam senden,
want de sulcke jaerlijcks hoe meer, in [illegible]
mede sall geerne verstaen, de bevindinge ende de prijse van
alle de cleederen die daer getrocken sijn, ende als voorss [illegible]
de verstantenisse vande gesonden [illegible] de [illegible],
het cargasoen naer Japan op dito jacht [illegible]
laettet van alles tot alles wat het te [illegible].

Valete.

Want sijnde het over te Cargasoen sal wesens hebben / ende de [illegible] der Specke, want silver ampel te advisseren, om dat in toecoomende sich daernae te berichten, 't welck niemant laet te [illegible] verandering, van [illegible] niet besonders, ende sal [illegible] beschermen [illegible] met alle het geselschap inde bewaringe Godts ende wert van herten seer gegroet / —— [illegible]

[illegible]

Adij [illegible] 27 Junij 1612 In Bantam [illegible] voor het [illegible] van [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Bantam [illegible] [illegible] van Bantam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Banda [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Bantam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Commandeur [illegible] Commandeur Hendrick Brouwer [illegible] Cargasoen [illegible] [illegible] 1050 baren [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

Matteo Coteels

+

Eersaeme Discrete Voorsienighe S.r
Heyndrick Janssen, Oppercoopman
Van wegen de Generaele O: Comp.e

In

Petane

p. t'Schip den Rooden Leeuw
met Pylen, dat Godt bewaere

Uit Bantam aº 1612 adij 27 Junij ontfa:
adij 19 april aº 1613 van
Jule Matheo
Cotees

8 Hendrick Janssen
20 Maert 1612

21

Laus Deo adi 20 Meert Ao. 1612 in
Bantam

Wijse, Voorsinnige en seer Discrete Heeren. Naer groetenisse
p t iacht den brac op 8 Januarij lest, van hier
gearriveert, is mij geworden V.L. schrijven van 9 desemb
als mede de voorsz V.L. van 14 do p iachte Mataboda.
Anda en dien van 22 do p Eldert Eldertsz een van V.L.
assistenten, volcht d'antwoorde alvooren tot lettwesen
verstaen d'ongeluc soo tu over de logie comen door den
subiten brant, is verdrietich de comp.e met soo veele quade
fortuijnen gevisiteert wort, dan moeten patienteren, den
Almogende hope salt in een ander schicken, gelerne vernomen de
vente der goederen tot goeden prijs, de portugesen
sullen wel haer best devoir, om ons of te onse vrienden
afbreuc te doen, verhope sij oock rescontre vinden sullen, en
niet al tot haer voornemen, en valsche aenslagen comen
sullen, want willen sij dien wech in ongetwijfelt daer sal in
versien worden, tgene V.L. van ambassadeure van Siam, en de 2
Hollanders wedercomste en de die tijdinge van Comme mede
vernemen, waer op voor rispost ta wijnnig valt. Eldert
Eldertsz gemerct sijnen tijt gepasseert is hebben hem
andermael aengenomen in dienst der comp.e soo dat hij
nu bij desen comptoire blijft, watden persoon van Lambert
Jacopsz heyn belangt. hebbe gesien tgene V.L. scrijt, voor
rispost tee sal V.L. den Hs Lambert laten omrynen opt
iacht de hasewint om hem herwaerts aen te senden padanij
daerentegen sal V.L. een van 2 inwoners van Siam
ontbieden, en soo tu honden naerdien beyde in siam niet
behoeven of te vanden sijn, Succadana sijn aldaer genoech
versien van inwoners of te kenders, de malijen met Hs.
iacht gecomen hebbe gelogiert in onse logie en worden
getracteert naer behooren, Voorder hijt iacht de hasewint
daer schipper op is Evert Jansz brengen desen bij V.L.
schicken een redelijck cargasoen, als bijde factura sal vernemen
die haere hebben een spoedigen reijse, V.L. sal geen
devoir laten manqueren, om ter goede vente te brengen
ten meest ten proffijte mogelijck, V.L. sal int Hs iacht den
hasewint laden alsulcke sijden en sijdenlaeckens als onder
V.L. sijn berust hebben en consigneren die aen Hr. Specx alsoo
t iacht naer Jappan geladen eert wert, Mitsgaders sal

V. L. aen den voorn Spex, alla longa, alle particulariteyt
van handel gadviseert en sonder goede correspondentie, den
handel is sober en cleyne apparentie van beteringe ten den
Gouverneur in plaetse van het quaet tractement dat hy alle
coopluyden aendoet, met goede beliefende, op de pass[to] en s -
tantij, syn hier gearriveert de schepen banda en -
bantam, wel voorsien van soldaten die in Molucos niet -
qualyck te pas se sullen comen, omtrent 5 a 6 dagen is hier
gearriveert een Engelsche joncke, dan brengt niet veele
dat te beduyden is, syn noch andere drie swachten, -
wat die mede sullen bringen sal den tyt leeren, waer
mede hertelyck groetenisse aen V. L. en al V. L. geselschap
den heere benolen

Sommier 28 meert 1612 in Bantam [illegible] voorn.
in [illegible] van [illegible] aen [illegible] V. E. gesonden [illegible]
[illegible]
[illegible]
van [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] vande Compagnie [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Compagnie [illegible] handel [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible], ende [illegible] / sijnde [illegible]
waert / [illegible] schepen [illegible] / [illegible] voort
gevaert ontfangen [illegible] Comp.e woorde dat alle voor=
seide [illegible] / [illegible] dat v.e [illegible] vande schepen
waert / [illegible] maer [illegible] sijn [illegible] vande
[illegible] / [illegible] / dat [illegible]
voorts [illegible] / [illegible] sijn [illegible] gecommen.
ende [illegible] partie [illegible] / [illegible] voor
[illegible] / [illegible]
[illegible] / waer dat [illegible]
Ternata [illegible] van Banda-
[illegible] / [illegible] sijn [illegible]
[illegible]
[illegible] dat v.e [illegible] worde [illegible]
[illegible]
[illegible] / [illegible]
[illegible] / [illegible]
[illegible] / [illegible]
[illegible] / [illegible]
[illegible] v.e [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] / v.e ende [illegible]
[illegible] dat alle [illegible]
[illegible] vande [illegible]
v.e [illegible] vande [illegible] / [illegible]
[illegible] dat [illegible]
[illegible] / [illegible] v.e [illegible]
[illegible] vande [illegible]
[illegible] maer [illegible] vande [illegible]
[illegible] maer [illegible] worde [illegible]
v.e [illegible] worde [illegible]

v.e goetwillich vriende

Matelieff

Ed.

Den Eersamen voorsienige discreten
Sr. Hendrick Janssen
Coopman van wegen de
Generale Compagnie

Tot

Patane

[illegible]

[illegible]

Copia

Eerwar. wijse ende seer voorsienige heere de heere den Gouverneur generael

Edele Eerwaerdige (niet sonder redene) sijn wij al verwondert geweest ende noch blijuen, met groot verlangen te hooren van uwer Eerw: welvaert, ende alle de sijne, als mede vant schip ter goes, welcke mede soo lange absent is bleuen, Ick bidde den almogende schepper, haest een blyde tijdinge, ofte presentie ons wil verleenen, want nu d'walende [illegible] gelijck schapen sonder herder ende alsoo brenger deses is, het schip Ceylon, die van alles uwer Eerw. sal verwittigen, vinde noodeloos voorder discours vant gepasseerde te verhalen, Eyntelijcken segge noch dat dit schip redelijcken sijn, met weijnige siecken, den heere sij gepresen, het verdriet mij het soo lange op anderen, Maer wat salmen doen, de heere wrocht door wonderlijcke wegen, blijvende goddelijcke wille is en alsoo gepresumeert wort, soo uwer Eer. de Taeffel bayt becomen hadde, huysen omme te sijlen en wij nu binnen deur gaen, geschiede dese weijnige regulen, mij voorders gedragende aende Instructie die het schip Ceylon heeft, dus Eyndende.

Bevelle uwer Eerw: ende alle de sijne en particulier en bysonder, inde bescherminge godes, die v Eerw: verleene alle geluck, voorspoet en gesontheyt, ende een salige bij een comste, Wat voorder aengaet, hier int cort refererende mij aen heere president, claes outgaertsz Smit, Orangien, 26 Junio 1610 op de hoochte van 35 graden en 20 minuten in zee,

Onder stont geschreuen

V. Eerw: dienst schuldich

Mates Coteels

+

Edele erentfesten vromen de
Heere Pieter de Both Gouvern.r
generael

In

Madagascar ofte daer
hij soude mogen wesen

Sr. Heyndrick Janss. Laus Deo Adij 17 April 1612 Bantam

Batani

S. hendrick J...

20 Maart 1612

27

Adij 20 maart 1612 in Bantam

goer gearriveert
... is na
... geweest dat
... niet nemen
...
... met
... met ...

... Int
... dat ...
... ...
... gearriveert
... banda naer ...
... met 140. ...
... augusto ...
... Hendrick ...

... Ceert ...
... nederlandts
...
...
... voordes van ...

... Zeelandt ...
... Willem Jans

... groot 80 lasten.
... van der Broec.
... om ...
... ander soort ...
... 9 martio

... Willem ...
... op 10 ...

... ...

vo.

Heyndrick Janss [illegible]

Hendrick J[illegible]

20 maert 1612

27

[illegible] de [illegible] maerti 1612 in Banten —

[illegible] voorsinnige [illegible]

[illegible] december [illegible] tot Johor gearriveert

[illegible] Jan Jacques [illegible] is na

[illegible] geloopen ende uit het gevangenhuys gebroocken dat

[illegible] Jnnemen

[illegible]

[illegible] met

[illegible] dat met [illegible]

[illegible] geweest [illegible]

[illegible] desen stant Jnd[illegible]

[illegible] dat de

[illegible] gedaen [illegible]

[illegible] op [illegible] Julio 1611 gearriveert

[illegible] van Banda nae de

[illegible] met 140. [illegible]

[illegible] gearriveert voor [illegible] op 18. augusto [illegible]

[illegible] met [illegible] op [illegible] Hendrick [illegible]

[illegible] maert [illegible]

[illegible] op 24 augusto. Coopman Claes [illegible]

[illegible] beyde geladen met nederlandts

[illegible] voor Japan [illegible] van [illegible]

[illegible] maer [illegible]

[illegible] het Cargo [illegible] gedaen [illegible] van [illegible]

[illegible] ende also naer Japan te varen —

[illegible] het schip [illegible] Zeelandt gr[oot]

450 lasten: [illegible] Coopman [illegible] Jac[ob]

[illegible] —

[illegible] het [illegible] groot 80 lasten.

schipper [illegible] Coopman Abram van der Broe[ck]

[illegible] tot Bantam om [illegible]

[illegible] met [illegible] naer

[illegible] ende dit schip [illegible] 7 martio

[illegible] —

[illegible] martio [illegible] Willem [illegible]

[illegible] Cornelis [illegible] op 10 ma[ert]

naer [illegible] daer [illegible]

[illegible]

2 februarij is met [illegible] Banda gecomen [illegible] [illegible] man[illegible] met
28 stuks groot 50 lasten. Schipper [illegible] andriess [illegible]
[illegible] koopman. oft commies [illegible] [illegible] goe
[illegible] ende [illegible] [illegible] gae
met dit [illegible], soo [illegible] hem [illegible] [illegible] [illegible]
houden al oft [illegible] proprie gedaen [illegible] [illegible]
[illegible]

met [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ende [illegible] [illegible] waren
ende [illegible] gecomen. [illegible] voor 4 [illegible]
[illegible] met [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] alsoo [illegible] [illegible]
[illegible] sonde [illegible]
[illegible] [illegible] groot [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] 30
[illegible] ende [illegible] van 4: 3.
[illegible] 10 [illegible] ende [illegible]
t volck [illegible] hollant [illegible] [illegible] kennen
[illegible] dat [illegible] [illegible] [illegible] te doen
[illegible]

De boecken van Pieter [illegible] [illegible] ende de
[illegible] tot [illegible] [illegible] hebbe de
[illegible] met [illegible] gemerckt
[illegible] [illegible] waren. alle
[illegible] met [illegible] overgedrag
waren [illegible] [illegible] dagen met
[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] 18 dagen [illegible] goet lost
[illegible] [illegible]

Pieter [illegible] [illegible] op [illegible] Julij 1609.
[illegible] [illegible] ende
[illegible] [illegible]
[illegible] 80: 17: 17 [illegible] $38\frac{1}{4}$ van 8
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] abuso: soo dat hij [illegible] [illegible] Creditore
[illegible] $38\frac{1}{4}$ [illegible] 80: 17: 17 [illegible] hij
[illegible] [illegible] op de
[illegible] [illegible] ende

[illegible]

Sr. Heyndrick Janss. — Laus Deo Adi 17 April 1612 Bantam

+

In somma water van Jo: den orancaija Sirmaris vaux sa ha
daer niet van willen weten: nochtans so het recht verdien
schuldich: ende sij onthouden de rekeninghen niet als reg
gelyck dat we kennelyck is het met de mallaijers is
my sal verlangen vande disposite te hooren. voor mijn strook n
vaderlandt dat Godt geve.

Hiermede Eersame voorsinnighe ende seer discrete
vrienden gegroet met Sr. de Merre ende 't ganse Colle
D. orancaija ende alle onse goede mallaijsche geassocieerde
vrinden. bidde de Godt U. E. te sterken sijne
gratie mij grondelyck recommanderende ende [illegible]
als ook aen [illegible] Comerave die [illegible] by U. E.
[illegible] met des maison die gene hem voorstond
gesondtheyt en wat men gaets can wenschen amen

U. E. toegedienste

Pieter Rogers

Eersaeme voorsinnige ende seer
discrete Sr. Hendrick Janssen ende
Coopman In Oostindien voorde g[ener]ale
Vereenichde Compaignie Tot

Met een vrindt die
Godt bewaere

Patani

Sr. Heyndrick Janss.
In Patani

Copie

Laus Deo Ady 17 April 1612 Bantam

17 April 1612
20 Maart 1613

Discrete Sr. op 25 passado vhab aen ue. met de Maleyss va
[illegible] van. Ecouers van
[illegible] gekeert + soo dat mad
[illegible] te sijn, en int schip
[illegible], om dat met de
[illegible] Bantam daer moghte
[illegible] recommandatie –
[illegible] anders, en van ue.
[illegible] voorschrijs compt,
[illegible] te comen
[illegible] ue. advijs,
[illegible] nobelt en Corneeis –
[illegible] voor dien eaet hier –
[illegible] hebben te geraeckhen
[illegible] gehebt + beideron
[illegible] niet te gronden liggen
[illegible] comen en hem so veer
[illegible] als by ue. vhaeren
[illegible] sijn, soo dat ue.
[illegible] hun eenige redeeijcken
[illegible] moghte bevinden omme
[illegible] om de nieuwe –
[illegible] te doe laeden,
[illegible] te schijnden, vhaeren,
[illegible] van t'Gurres vande
[illegible] int varieren
[illegible] generael onder
[illegible] de andre van. hier
[illegible] dreeeijcken sal beet
[illegible] inne landen, ue.
[illegible] sonder eenige capitael
[illegible] hebt het voorss schip
[illegible], vhant om merckel
[illegible] van nieuws t'sedert
[illegible] mansschappen vheijnig
[illegible] [illegible] brenghen niet
[illegible], om de huys te
[illegible] naer niet naer den –
[illegible] alleijn, goede vbitte
suijckeren tot redeeijcken prijse commen, becomen, sucr en goede
parteijen coopen en met ditto schip Bantam schijnden, vhant de
huys de taereijse hoe meer in negotie toe neempt, mede sal

Sr. Heyndrick Janssz.
In Patani

Copie

17 April 1612
30 Maart 1613

Laus Deo Adij 17e Aprill 1612 Bantam./

Discrete Sr. op 25 passado schreef aen U.E. met de Maleysche va-
rcoste mijnen laetsten, die door veraerdtheijt van Schouwers van
Palimbammers hier ten deser wederom sijn gekeert, soo dat ma
op heden staen hebben den eenen strookes te sijn, en int schrijven
van desen den noch naer den anderen [illegible], om dat met de
gelegentheijt van dit schip genaempt Bantam daer mochte
in goede versekeringe geraecken, altijt in recommandatie
houdende die onse natie goet tractement aendoen, en van U.E.
gerecommandeert, soo voort sluijten desen te voorschreven compt,
sal met den coopman naer Jacatra omme [illegible] coste te commen
so niet hebben ons ten volle gequeten van U.E. advijs,
Ende alsoo brenger deses is Sr. Willem Robbert en Corneis-
arissen schipper opt schip Bantam, die door dien laet hier
gearriveert sijn, en naer de mousons sorge hebben te geraecken
en door contrarie mousson, sijn gedwongen geweest wederom
te keeren, soo om sulcken swaren schip hier niet te houden liggen
is goet gevonden, naer Jhoor en costij te commen en hem so veel
pepers, chineesche waren inne te nemen als bij U.E. waeren
berustende, ofte tsedert mochte gesorcht sijn, soo dat U.E.
alle diligentie sal gelieven aen te wenden hem eenen redelijcken
last inne te geven, van alles dat daer mochte berusten omme
alsoo wederom herwaerts aen te keeren t'sij om de nieuwe
scheepen, die van mousons sijn verwachtende te voladen,
ofte het selve schip selven naer t'patria te schicken, waeren
tusschen sullen advijs en tijdinge hebben van t'Succes vande
heer Gouverneur Generael, also den mousson int varieren
is, ende so t'gebeure datter een schip van generael onder
ladinge ware, so sal U.E. volcomentlijcken de ordre van heer
Generael volgen en sien so veel pepers als doenelijcken sal weesen
tot civilen prijse innegecoft sijnde daer inne laden, U.E.
buijten het capitael [illegible] den hebbende gesonden eenich capitael
manqueeren. so mach U.E. 10 a 16 [illegible] opt het voorss schip
lichten, de selve somme niet passeren, want om merckelijcke
consideratien het selve soo convenieert, van nieuws t'sedert
mijnen laetsten niet besonders, in coopmanschappen weijnich
veranderinge, hier hebben twee chineesche joncken brengen niet
bijsonders, dan hebben wat sijden en sijden laeckens, om de hu[illegible]
en andere plaetsen te provideren gesorcht, maer niet naer den-
root gewenscht, U.E. aldaer eenich speautie, alluijn, goede witte
suijckeren tot redelijcken prijse commen becomen, sal een goede
partheij coopen en met ditto schip Bantam schicken, want de
huijse caveijre [illegible] meer in negotie [illegible], mede sal

geerne hooren, de stieringe ende prijse van alle de reeden die daer getrocken sijn/ ende als voorens seyde/ de bekentenisse vanden gesonden-
den haseweindt/ het Cargasoen naer Japon ende ditto Jaght geordon-
neert, eaetet van alles tot alles vant beste wesen, want sijnde het eerste Cargasoen sal ick Insicht hebben ende ue. geeren Sr. Spex, opt stuck vant silver ampel te adviseren, om dat int toecomende sich heeft te berichten, tsedert mijnen laetsten geen veranderinge van nieuws niet bysonders/ ende soo desen besluijt ende beveele ue. met allen het geselschap inde bewaringe Godes ende weest van herten seer gegroet, als mede van Sr. Hettens Sr. Sprinckel benime hem tegenwoordich tot Jacatra. Vale./

Adij sijn 27 Junij 1612 in Bantam desen hier voorens is copije van mijnen laetsten ue. gesonden met den haseweindt, die hope bij ue. wel sal sijn gearriveert, als mede het schip Bantam copije van voorgaende gesonden, het stucken van d'en, naer Jappon ende het wedercaeren herwaerts van Bantam, sal geen vreemde, nettens het geen daer inne geladen sult hebben, het welcke wel te passe sal comen, om t'schip t'wapen van Amsterdam nettens andere goederen af te veerdigen, dat schijnt dit Jaer alleen naer huijs geordonneert is, overmits den oorloge inde Molucos toecomt, ende Banda geen macht te water en hebben, soo dat de schepen hooch nodich int eant dienstich sijn, Int wedercaeren van t'schip Bantam, soo het Jappon aendoet, sal ue. hem belasten eenige nagelen die Jaers in Japon eijgende herwaerts aen te brengen, seyde spijckers want hier alles geschoten is, ofte so daer eenige bij t'comptoir hebt moghte hebben, waerts sijnden sullen te passe comen, want de aencomende ende t'huijs varende schepen, die hooch nodich van doen hebben sij ue. tot advijs./

Brenger deses is den Commandeur Heyndrick Brouwer vuer t'schip ende Cargasoen daer inne geladen, van Godes Zeebus met pijlen naer Jappon geordonneert, heeft hier noch 1050 sacken peper inne genomen tot volladinge, dewelcke bij ue. sal aencomen, maer can niet wachten hebben den tijt hooch nodich van doen, van welck ue. alle gelegentheijt vanden heelen standt van Indien can vernemen, waer aen mij gedrage, soo ue. met alle het huijsgesin inde bescherminge Godes beveelende met hertelijcke groetenisse &c./

Adij Siams adi 20 Maerts 1613 — Eersame discrete Sr. v. E. aengenaem schrijven van 15 October Ao. 1612 is mij op 14 deser per schip Bantam seer wel geworden, met alle bouckens ende pampieren waer op sal antwoorden als volcht, Deser dick voorens is copie van mijnen laesten, v. E. gesonden den welcken bij desen confirmeere mij noch self synde Bantam ende soo goeden tijt van opte raden den haseweindt welck waer heeft geweest, met verhoope de reyse dick wel sal geweest hebben dat godt gheue, Het is mij self een aengenaem geweest, de ladinge vant schip

Aengaende ~~[doorgehaald]~~ dat met de ladinghe van Thor ende hier een goede
partye pepers noch sal commen op den 3 January In Comp.e van 3 schepen
van Wort van den Gouverneur generael heeft verstaen de welcke
verclaerde te sullen becomen eenige, tot d'Ed. Comp.e voordeel ende prof
fyt, want nu een schoon cargasoon crygen —
Dat u verwondert de weynighe Chineese waeren hier vallen, ende u
becleert onder het tecorten van contant ende cargasoen, waer op segge
de tirannie van desen Gouverneur de Chineesen ende andere noch en
dagelycx aendoende, doet aerder blyven de comoditeyt van schepen
ons onbekende can niet geaugmenteert offte gesonden worden, want
In Jacatra alle onse waere geconsumeert wordt, ende de desen gouverne
rade seer swaere een poose tyts heeft geleyt, soodat op de Crafique
ende Milizia te sullen (synde twee contrarien) qualyck can
gepast worden, daer by de tyt de vervoorderinghe der Chineesen
ende geldt heeft moeten op nemen van dese Mag.t op Interest het
welcke al eenighe Jaeren syn, ende dagelycx hoe meer sullen toe
nemen, [illegible] schouwen meer als de pest (maer alsnu geeindicht
seyt noch [illegible]) maer hebben voorss. Mag.t voor desen het Comp.e
toe altoos met contant geholpen, ende een [illegible] schulde
ayne becoorden, de mandarinus daer mede aen te laden, geholpen
maer moeten syn van sulcken aert sonder daer meer consenteert dat ghe
lyck met willen hebben, ende dat voort aencommen der Engelschen
waer van hier 3 Compagnien off 4e Legen syn, die de Comp.e seer schade
lyden vallen, ende dese moeten daer vorsts dan op stellen, soo
seght ul. welcomme memorie dient te senden wat coopmanschappen
als contanten principalycken als dienende dagelycx daer cont van
doen hebben, het welcke lichtelycken t'ondersoecken is, als u: l. by
experientie bekende syn wat Chineesche Joncken dagelycx van
China comen, als Siam ende Cambaia, soo maecken daer op een
voordeel [illegible], met een defensivel schip ende groot capitael te
seynden, het welcke moest door de swaricheyt van Jacatra als
schepen wordt naer gelaeten, ende [illegible], want de Comp.e sullen
peryckel niet en dient te coopen, ende alles wat tot d'Ed. Comp.e best
gedaen wordt, Is [illegible], die waeren van [illegible] met de planting
deser Engelschen, [illegible] dat den gouverneur mede alle syden op coope
ende tot synen prys wilt vercoopen, soo dat eindlick stille sitten dan
d'Ed. Comp.e geldt qualycken tot schade [illegible], soo hebben ul.
partyen schoone witte syde a 165 ende 160 reael maer Engelschen
geven 175 [illegible] op 80 ende meer te commen, soo dat 3 Joncken
hier gecommen met sonderlinge tydinghe als gilt porceleyn, ende slechte
Javaensche groene waeren, doen dingen voor ons diensten voor
de custe als Molucken, het is redelycken goeden coop door de
menichte, want d'Engelschen niet coopen, soo dat goede partye
van fyn goet hebben, het welcke u: l. niet te willen mede can
coopen [illegible] de welcke groote schotels, men moet daer
niet aene commen, want daer is groote partie, naer ons ende de
[illegible] met de 13 gecommende landt te schepen onder de
twee maenden hier gearriveert (ende naer de Molucken vertrocken
blyven) [illegible] mandelicke [illegible] als ons te senden want
alle [illegible] wordt wel commelycken [illegible], dit dienende by 29 aug
u. l. wyt discours opt stuck van Chineesche waeren als Chineesen ende het
naer nemen van [illegible] van syde hebbe wel verstaen is alsoo
van d'een ende d'ander, ende soo de Chineesen daer beginnen qualyc
ken getracteert te worden dat die plaetse als dese [illegible]
tiranny soecken, dat sy eenen metter tyt wel sullen gebrack worden
dat u: l. weder met [illegible] in geloofwaerdich is geraden —

Is seker wel soo naer commende het geheel beloofde maer tot Sangora te
brengen sal wat moyelycke wesen, synde alsoo de handel v. E. de plaetse
bekent synde doch daer inne naer gelegentheyt des tyts, en d'occasie presen
teert, maer E. van Boeckholt met synen laetsten schryft van goederen in
Bantam gelaeden goet en quaet heeft moeten nemen van Chineesen wat
crygen conde voor de Hollantsche coopluyden gedaen, soo dat de Chin
eesen, niets en syn te betrouwen, het is wel coopluyden verboden het
van den slechte debiteurs niet meer te brengen, want t'ontbreeckens commende
ende en syn in ons landt doch niet getrouwen, ten syn bevangsels geboorduert
op goet fluweel, en dat oft cost [illegible], die en coope gans geene
debiteurs want te slecht vallen, Wat den [illegible] belangt, als
suyckers sandys, als nette poyesen a 3 1/4 en 3 1/2 realen netto picols
daer [illegible] en can geen quaet gedaen worden —

Ende in hoope synde goede partyen Chineesche waeren [illegible] hebben soo
synde v: E. brengen deses synde het schip de Hoope waer voor opper
coopman op compt den fiscael Abraham [illegible] en schipper
Isbrant Jacobsz waer inne gescheept hebben 70 V realen van 8en voor v: E.
[illegible] cleeden [illegible] soorteringe van [illegible]
die hebben als hy facturen conde syn, alsoo de grootste niet en syn en
daer van geprouveert syt (en weynich avans hadde op valt) hebbe
met de presente occasie van Joncken niet willen versuymen te verkoopen
volgens 6 1/2 realen t' picol, de memorie van cleeden hebt in memo
rie, maer hebbe nu geen soorteringe dat met d'eerste te commende
schepen van [illegible] sal commen geschieden, daer en sit hy v: E. noch
gans niet op ter advyse —

Seer confuys bevonden, met de comste van't Engelse schip hebbe schryvens
van my en vernemende, het welcke door dien sy ons seer afgunstich en
nydich syn (siende de vrienden [illegible]) te meer daer twee
[illegible] commende die des compes. best te vrinden niet en
syn, is naer gesanten, die met haere differente [illegible] syn [illegible]
onder den anderen, soo dat v: E. wel afnemen conde, die den handel
hier dryven moeten, hebben voordere het gepasseerde met de mande
rins, het is al om hebben met dese moort, en die meest geeft syn
de willecomste, waer het [illegible] luyden te [illegible]
vinden in den handel, als [illegible] als de compe. [illegible] syn
waere [illegible], maer syn onderdaenen van [illegible]
wy [illegible] coninck, maer op niets en contra en hebben, hier
wachten wy alsoo meede ter advyse —

Met de comste van Chineese Joncken dit Jaer alhier ofte Sangora
sal v: E. wel afnemen wat den handel inne de Mandorins
als Chineesen int sinne hebben, ofte beter tractement genieten
ofte de plaetse van Sangora willen verbeteren, weet v: E. wel
moet wesen, waer naer schicken moet, waer naer ons dan moeten
volgen, en alsoo nu met de comste van't schip [illegible] was raeden
[illegible], hebt daer niet te discoureren, en het [illegible] te
voorneemende, hebbe met den fiscael tot diversche reysen van
gesproken, want my niet de situatie van plaetse en gelegentheyt
onbekent is ter advyse —

Hebbe verwondert my niets van Japan en vernemen, verhoope in goet
[illegible] sullen syn geaccomodeert, en alsoo d'opinie meest was, met
[illegible] inde wedercomste van Japon [illegible] souden [illegible]
soo [illegible] den rooden [illegible] met [illegible] daer ofte by v: E. dat
staen te vernemen, mede wat [illegible] voordere sal geordonneert
hebben, alsoo niet van [illegible] gans [illegible] syn, als v: E. comptoir
mede soo en voorts [illegible] schip dit Jaer [illegible] geordonneerde

want de meesten vande gedaene partye lywaet [illegible] crygen om contant te maecken soo als wel Ed: E is becommen, moest laeten ende hooge den peper loopt wat hooge in prysse, doch om van alles wat te hebben tot moderaeten prysse sullende [illegible] niet quaet partye gebrocht, ende gecocht werdt, want veele schepen met de moussons dit jaer verwacht, ende hebben een mager gewas voorhanden soo dat alle [illegible] [illegible] —

Wat de [illegible] belangt naer seggen van Sr. Sprinckel waeren de schoonste die uyt geset hadde, maer den prys is te hooch naer advenant niet gewest, Ick geloove wel d'Engelsen int vercoopen [illegible] hinderlyck syn, maer men moet vercoopen naer [illegible] want het soo dat niet lange bewaert en dient [illegible] ander man moet gecoft worden, wilde dergelycken nu niet hebben, souden [illegible] [illegible] geraden, [illegible] de [illegible] daer begeert, [illegible] nu [illegible] woorts, daer van niet versien, met het [illegible] te [illegible] [illegible] crygen voor alle [illegible] [illegible], het bedrijf van [illegible] [illegible] duncket my wel dingt, want Sr. Sprinckel die [illegible] heeft [illegible] niet mochte [illegible] te [illegible] [illegible] [illegible], maer het is [illegible] verstaet, want het is met de [illegible] van [illegible] te commen die [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] en het [illegible] als [illegible] bevonden is —

Dat geordineert werdt met het schip Bantam naer [illegible] comme [illegible] te [illegible], wat dat [illegible] tot Jaccatra [illegible] van contanten [illegible] werdt, ende geen apparentie was [illegible] voor handen, [illegible] souden op de 4 V [illegible] niet [illegible] hebben, als hadde [illegible] die becomen, den [illegible] met [illegible] [illegible] [illegible] den 21 Juny ende vertrocke op [illegible] dito [illegible] niet [illegible] Patany niet [illegible] daer heeft, want soo besloten was Ick verhoope dese mousson d'een oft d'ander [illegible] oppen [illegible] —

Den dienst die van [illegible] heeft gepresenteert was [illegible] ende men [illegible] [illegible] niet [illegible] te hebben, want de [illegible] [illegible] syn pardon [illegible] gesonden heeft, maer [illegible] door [illegible] consideratie hem is afgeslagen, [illegible] [illegible] verhoopt ende [illegible] hem tot de goede handt, [illegible] op die reyse synde

[illegible] het [illegible] van [illegible] van [illegible] naer de moussons in [illegible] [illegible] schryven van syne [illegible], [illegible] wel breet geschreven van alles, wat ande [illegible] [illegible] gedaen syn als [illegible] ande Mayt. van Patane, Siam, Johor, [illegible] ende [illegible] [illegible] den te commen [illegible] en [illegible] [illegible] door niet dan [illegible] of onse natie [illegible] want daer en [illegible] niet [illegible], [illegible] met [illegible] [illegible] ambassadeurs [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] costen, [illegible] handel van Siam niet [illegible] onderhouden in woordt als tot noch toe gedaen is, den handel dient [illegible] [illegible] want moet met fondament gedreven worden, Ick sien [illegible] die van [illegible] [illegible] reyse [illegible], In [illegible] [illegible] soo [illegible] duysent [illegible] [illegible] ende andere [illegible] in Japon [illegible] [illegible] ende andere 4 a 5 jaeren daer [illegible], commen niet [illegible] 900 [illegible] proffyt het is voor die [illegible] In [illegible] heeft [illegible], ende de compagn. tot [illegible] schade ende [illegible] is [illegible] wat daer [illegible] hebbe te [illegible] [illegible] stoffe, [illegible] de [illegible] [illegible] niet [illegible] advijs ende [illegible] niet [illegible] [illegible], of [illegible] [illegible] syne [illegible] daer of [illegible] [illegible], maer [illegible] syne [illegible] daer gedaen heeft —

Den Sprinckel heeft voorgewendt dat [illegible] [illegible] [illegible] het in [illegible] presentie [illegible] heeft [illegible] [illegible] het

[illegible] is, Soo dat Ick deselve handel niet en verstaen. U. L. moet
het beste daer inne doen, Ende nimmer wat condt crygen Hamburger
Jacobsens is met het Schip Abraham naer duynkercken Spaensche [illegible]
[illegible] van amsterdam die selve [illegible] voor ongelucke [illegible]
[illegible] behouden reyse [illegible] is [illegible] voor Lant
[illegible] Jacobsz [illegible] naer [illegible], Ende dan weder commen
[illegible] van opinie —

Het Schip de Leeuwe, die Inhoudt van wittes [illegible]
[illegible] quam [illegible] om [illegible] volck [illegible] die niet [illegible] comme
[illegible], [illegible] grootelycke [illegible] sal [illegible]
[illegible] maer twee [illegible] Schepen [illegible] seer swacke van volck
[illegible] het Schip [illegible] dat [illegible] is [illegible]
[illegible] niet [illegible] —

U. L. Jouenate [illegible] syn desen [illegible] [illegible]
[illegible], Ende [illegible] niet anders, [illegible] niet [illegible]
[illegible] Inde [illegible], [illegible] [illegible] was [illegible]
seer [illegible] Sr. Pieter Willemsz [illegible] noch [illegible] onder
mynen [illegible] Ende die brieff [illegible] my af [illegible] seer
[illegible] noch [illegible], [illegible] my [illegible] gecom
[illegible] sal [illegible] by my niet [illegible] worden, [illegible]
[illegible] te [illegible]

V. E. goetgunstich vrindt
Mateo Coteels

Laus Deo [illegible] [illegible]

#

Eersame wel seer discrete Sr.
Hendrick Jansz opperkoopman
vlooten der generale oostindische
compe. residerende

Tot

Patana.

Per t'schip de hoope die godt bewaere

Laus Deo ... Jary ...

Aenden E. Heer Gouverneur Gnal
In eygen handen

23 april 1612 37

Copie

Den Ernstfesten, Manhaften, Vromen, Wijsen, Voorsienigen, E. seer discrete heere
myn heere, den Gouverneur Gnal van Nederlants Oost Indien etc.

Ick hebbe my veer (sic) stout ghestelt U E. in eygen handen toeschryven, overmits my
opt hooch te verbonden houde, aende vaderlycke, voorsichtige wyse, ende seer
discreete forme ende maniere van het tractieren, daer mede U E. my
geeert heeft, over myne door pas ... gepleechde faulten, bestaen in eenige
onbehoorlycke, ende quaet gebruyckte redenen ende woorden, gecausen synde
door den altegroote eergierichheyt, gefondeert opt goet vertrouwen, datt
de E. heeren mede ... van myne ervarentheyt, ende ... ...
waren hebbende, de eerlycke qualiteyt daer in uytgewaren was, den
geschoorden... int gene op de ... ons waren voorgevallen, ende
de oneyndelycke nade myn ... voorpreferentie die U E. ten deele
door last der E. heeren Bewinthebberen uyt Hollant, hadde gebrught
in den ... van Sr Hans de Haese myn goedevrient, te authoriseeren
voor my tot ... van Indien, hem dat ... ... my
... , soo in ... , als voortsetting ... myne grooten ...
ninge, ... die Ick ... was (met ... ende behoorlycke
... gesprooken) my voor hem toequam, om ... ...
... , ende seer wel gefondeerde redenen, U E. myn heere
bekent, ende ... tot discretie van myn heere gestelt ...
ende tot syne goede consideratie gelaet...

Eergiericheyt ... daer ... seer mede syn ...
om ... ... af te snyden van myne saecken, hebbe ...
gepractiseert met groote aendachtigheyt, ende tot ... ... my
altyt ... te ... , ... ende ... ...
... ... , ende voorts ... ...
... ... ende
... ...
daerinne ... gebruyckt soude mogen werden, ... eenige ... ...
hebbe myn best te ... naer myn ... ...
... ... , ende tot de anderen hebbe altyt ... ...
... ... , die ... ... overmits ... eenige ...
voorvallende ... ... saecken, ... by U E. myn
heere ... ... , ...
U E. met syne ... ...
... ...

Uyt het Vaderlant scheydende, hebbe altyt ... ... in myn gemoet, datt
als Stadt in ... raedt ... by U E. myn heere ... ...
tot syne residentie in Indien mochte ... ende blyven, om ...
... , daer door te mogen ... van soo ... ... , ...
my naermaels tot sonderlinge nuttigheyt soude hebben mogen ... ,
ende om met eenen ... te syn by de grootste saecken van
Staete der ... , daer ... ... soude
hebben connen ... , met ... ... myne raedt
door ervarentheyt ende ... ... hebbe ... met
myne ... ... ende vergaderinge der ... ,
ende de particuliere communicatien die myne E. heeren t' Amsterdam
familiaerlycken soo ... ... saecken met my hebben
gehadt ende gebruyckt, als by haere E. brieven ... is
... ... datt ick van ...
... ende vertrouwe, myne ... ende ... ... , met

Ydemit t sall werden by U E voorsichtige ende Ervarene cloucheyt
want Ick den ghenietende want niet uwe E presentie soude wesen, noch hebbe
den ghetrouwe, ghehoorsaem, ende ghestaedich dienaer naer behooren, Maer
nu de saecken aldus gheloopen syn, Soo bidde U E dienstelycken met
alle behoorlycke neederigheyt, datt myne door passie begaene fauten,
ghecommitteert door Ionckheyt, ende oenguerigheyt, ten besten gheduydet
ende met gratieusheyt ende goede ooghen oversien ghesadgen werden, in genadige
vergetentheyt, by U E vaderlycke wysheyt ende discretie, waer inne U E
my uitermaeten groote vrientschap ende gunst bewesen sall, Ende
voornaemlyck datt myn heere niet en consenteere yemant in syne E presentie
sus lindere datt Ick myn persoon voorgedraegen hebbe tot den Iapansen
handel maer wel door by U E gheordineerde Reyse monderinge ende
schriftelycken ten trouwlycken proufstyte ende nuttigen dienst te der
generaliteyt hebbe voorgedraegen, als by myne schriften is te bewysen
gheleken dien ooch by U E heeren is ghedacht gewoont, Op datt alsoo
los mondige, ende quaetsnapwoerende persoonen, hun tanden niet en stellen
in myn absentie met [illegible] redenen tot mynen nadeele, Ende
vertrouwende U E vroomheyt my daer in gunstich ende favorabel sall
syne, [illegible] hier mede daer mede vermaen af te maecken,
Mits U E heere versoeckende, ende beloovende, datt myne [illegible] te
vert naerstigheyt ende devoir soo sall doen om te voorderen den gemeynen
dienst ten meesten en proufstyte der generaliteyt, op de plaetsen
daer comen, ende ooch myn verbonden tyt uitdienen sall, datt U E
heeren daer aen den welgevallen sall hebben, ende voor wel bedaen
houden datt my dese waerts hebt ghemployeert

Sall ooch sonderlinghe in achtinge ende gedachtenis behouden tgene
myn heere belooft hebbe, opt lest te afscheyt, om tselvighe
behoorlycken waerteneemen, gemerckt U E is alles betoonende, dat hem
suelcke aengenaem soude wesen, ende goede Eere die my beloonende
waert, my voornaemlyck ende wercken gedraegende die de waere getuygenis
sullene houden

Den persoon van Capiteyn Apollonius schotte, versoucke dienstelycken aen myn
heere in achtinge te willen houden, persoon in Crychsaecken den bequaemsten
persoon is naer myn oordeel, die de heeren bewinthebberen in Indien
hebben, van den viant meer gevreest dan alle anderen, blyckelycken by
de 1500 realen van achten die op syn hooft hebben gestelt, ende den
faem die van hem door alle de quartieren gaet, als te verneemen is vande
gevangene Spaniaerden, voornaemlyck datt syne gedaene diensten de heeren
meer als sonderlinge aengenaem syn, hebbende daer aen den seer
welgevallen geleden, overmits de goede reysen die hun gegeven heeft
waeromme syne continuatie inde vergaderinge der seventhiene voor den
seer goede dienst te werde gehouden, Ja in suelcken voegen dat hem gelieve
syn vrouwe souden gesonden hebben, by aldien gewetten hadden suelcke hem
aengenaem soude syn geweest, het is ten deele by de poincten vande
resolutien der seven vergaderinge wel te siene, daer int laetste
articul deser woorden staen, Ende insonderheyt den Gouverneur
ofte Coopman Apollonius schotte te mogen continueren, Woorden die
Ick selfs als inden voorsz raedt wt den Bewinthebberen mont genomen
ende ghestelt hebbe, hy is dan syn Ionge jaeren wel geweest, doch van
trouwelycken maetschappye, ende heeft syn middelen die seer goet waeren
doorgebracht, datt de heeren meer tens seer wel bekent is, waeromme
Int eerste te seer [illegible] op den admiraet van Caerden datt hem
niet tens Capiteyn Coopman gemaecht hadde, doch daer naer hebben hun
aen volcomen contentement gehadt overmits daer mede dautoriteyt
Int gheheel bleef, den saecke die optgaen te noodich is op der
plaetse daermen deerst comet in beginninge ende tractaten,
daeromme waermede syne rekeninge naer behooren gevonden wert
daer niet aen en is twyfele, Soo bidde U E seer neederlycken datt is

beroyelycken ende by myn heeren gehouden werde, om soo treffelycken
een tourment aldaer tegen den spaenschen viant te begin houdende, Ende
de saecke vande galleye believe myn heeren in bedachtelycheyt te laeten
leggen want niemant daer groote eere aff sall commen behaelen
tsel ser dient gehouden te werden voor een groot ongeluck ende daer mede te
reden geleyt, — den voornoemden persoon en touchert my int minste
niet, maer beminnende om alle de bovengenoemde redenen, ende om datt
hem houde int syne voor soo bequaem als yemant van U E ondersaten
in geheel Indien

Hoewel het onnoodich is can niet naerlaeten U E te gelyck verstercken in
syne opinie van niet uyt Moluco te scheyden, sonderdatt de plaetse van
Lieutenant Gouverneur Generael over alle de Moluccxsche forten
ende heerlycheden amt vande Coopghandelingen bekleedt syn met
[illegible], getrouwe, [illegible], ervarene, bedaerde, goet [illegible] ende
bequame persoonen, daer aen de Compa. den seer grooten merckelycken dienst
sall geschieden, want achter de voorige ondernemingen heeft ende nydicheyden
de Compa: veelvermaerde costelyck ende schadelycken syn geweest ende
den rechten voet vant werck gehadde saecken, daer hoognoodich is
dient versien, ooch datt de ondienstige dienaers naer huys gesonden
werden, ende datter altyts dubbelt volck blyve van volck tot bedieningen
der Comptoiren, datt den rechten toom is, om de persoonen van alle quaetheden
ten tot deucht te doen trachten, want dan yder soucht door bequaemheyt
voor ander geprefereert te syne, — Ditt schip ende tschip Bantam
Comen tot sulcke wel voorsien, soo dattet naer wensschen can geschieden
Myn ondergegeven vertoon ende [illegible] ende versouck tegens de gebruyckte
[illegible] om beroyelycke redenen, van schipper Willem Jacobs ten
believe U E hebbe ter geleegender tyt by de hant te nemen op datt sich
den selven in syne vermetele onbeleeftheyt ende leugenachtige misbruycken
niet en come te roemen als voor desen gehouden ter plaetse daer hy
meenden meer mis te syne als deese wyse is geweest, gedaen heeft, ende hy
die den dronckaert is uyt der naturen sich schaeme te seggen in U E presen-
tie datt schott int achterlanden vanden viants fregat voor Gammelamme
Soo dronckhen waere geweest als den beest, datt hy als den [illegible]
van tallen tyden sall eygen gemerckt anders van weder die onder gaen
syn geweest vernomen hebbe, ende noch te verwonderen staet naer U E believe
doch de tuychnis te synen werden int voorlyf ende de derst te geweest synde
int ontderen der selver fregat, daer uyt ouderboort gebracht was, toont met watt
valsche viedynicheyt desen syn snoode tonge gebruyckt ende de selve niet commende
snoeden, noch derft seggen datt Ick in Indien de Compa. schadelycken ben
veroorsaecke hem te bethoonen staet ofte te bekennen datt myn Eere valschelycken heeft beloogen
het vercoopen des timmermansgereedtschap tegens advys vanden volcken door my
en myne bedieninge gecommitteerden haedt, gelieve myn heeren niet ongestraft
te laeten om deese onbeleefde trotsheyden te weeren, ende datt de goede discretie
gebruycken voor geslaen werden, alleer soodanigen voetcomen te volgen, want
der menschen natuyr boos is, ende vreese van straffe moet hun dickmael
in dwanck houden

Deesen tot hier toe geschreven hebbende ende van meyningen synde U E hier Int
Generael cargo te schryven, Soo syn gemoedt het schip Banda datt van amboyna
Comt om voorts by U E heere te comen, hebben noch 60 soldaten inne die
wel van doene sullen syn, Bantam soude oock spoedich te volgen als wy
Int bedt vande bevindinge deses sall commen verwonderen waeraen my refererende.
Tott myn groot leetwesen hebbe vernomen uyt de brieven ende Instructien van
de E heeren bewinthebberen met den witten leeuw aen U E gesonden hebben
waer door den [illegible] mis ick moet, daer niet om te doene is, verhoope
daer by niet besonders versuymt sall werden

Ditt schip heeft van Cruyt Capitael ende [illegible] seer sober versien, waer door van
hun niet en commen [illegible] werden, verhoopen Bantam [illegible] moeten
sullen om ontset te crygen, voor Johor ende Patany is Capitael tot Bantam plat

Ende soo in Banda comen conne, daer groote quade toe meenen te speelen (niet wegens tegen soo mogelycken stilte tot noch toe gehat hebben.) soo verhoopen daer ende tot Amboyna te becomen, tegens macassar ende [illegible] van doene sullen hebben, om datte comptoiren voorsz. mogen syn ende de gelegentheden behoorlyck waergenomen werden.

Van Banda meenen eenighe foly ende nooten mede te nemen, van Amboyna een gedeelten nagelen, oock van Bantam ende patany eenighe peper, om van alles in Japan te brengen, ende den tyt van nagelen, nooten, ende foulye, aldaer te voorderen den saecke by de heeren meest tevt seer gerecommandeert

Het schip Bantam soot de gelegentheyt toelaet sall helpen voorderen voor manila by u E heeren come, om den viant alle hof lieutyt te doene, ende vande Jachten die nae Cambaye ende Bantakamar by syn gesonden sullen trachten een vande selve met ons nae Japan segen, om aldaer soot de gelegentheyt vereyscht gebruyckt te werden vande eene op dandere plaetse te

De tocht nae den Embocadero van spilbergho om dat viants huysschepen te verwachten dient myn heeren in sonderlinge recommandatie te hebben, om den tyt nae de Genomene Informatie vanden Engelsman waer te nemen

Oock datte viant op Lucia, Bengay, ende manado gestoort werde, want hebben daer ooch volck leggen, om Incoop van Sagu ende Rys te doen, gelyck myn heeren genouchsaem sall comen vernemen wanneer soo vande gevangene spaniaerden engelsman ende ouerlopers weitige examinatie genomen werde, en wanneer daer afbreuck lyden, Sullen te meer hun gebrech gevoelen en te beter be[illegible] bemercken den afbreuck die myn Heeren hadde Int Cruyssen heeft gedaen die ick achte sonderlinge groot is geweest

Ick vernemme eenighe myne brieuen met den witten Leeuw aen myn heeren syn gesonden versoucke seer vrientelycken, Instantelycken, ende dienstelycken, datt Ick soo veel eere verwerve u E die alleenelycken selver belieue te lesen ende dan versegelt weder aen my gesonden werden, om teeckenis vut de selve te sprecken datt my een seer besondere aengenaeme saecke sall syn

De E heeren bewinthebberen synden voor den rooden Leeuw met zeplen verscheyde prouisien, die by myn heeren ongewioleert behoorden gehouden te werden, tegens datt den Leeuw weder vut Japan in moluco compt, gemerckt een seer mogelycke sucroende [illegible] sullen doen, ende lange vut blyven, wanneer yder Int syne behoort behoorlycken geregtigt te syne, datt billick, redelycken, en behoorlycken is

Nae lange beraetslaginge Is by den breeden raet vande schepen Banda en den Leeuw goet geuonden, datt vant weynich Capittael datt in Banda hebben ons ouer sullen doen drie duysent realen van achten, om te gebruycken nochtans tegens meer sullen comen becomen tot prouisie voor de Comptoiren van Jedo en macassar

Het Is ons een seer gewenste saecke de Engelsen deesen Jaere Banda niet besocht hebben, ende datt hun saecken watt verloopen

Wegen de Secreete Instructie aengaende het poinct van Banda hebbe daer by den Caduthen geweest, ende myn aduys Int breet daer nochtans [illegible] gestelt, ouermits my de E heeren mede teren de Eere doen dat se in margine vande selue Instructie stellen, Ick kenn[illegible] de dese selue saecke hadde ende datt de meeninge der bewinthebberen daer op breeder soude verclaeren connen

Hier mede

Eerentfeste, manhafte, vroome, wyse, voorsienige, ende seer discreete heere beuele u E Inde bescherminge des alderhoochsten, die u E ende [illegible] volcomen gesontheyt verleene een geluckige regeringe ende gewenschte vutcompste in als u E aenslaegen, Gedaen op den rooden Leeuw met pylen tusschen Sirboro ende mafuxe den 3en Aprill A° 1612

ende blyft onderdanigen u E onderdaenigen dienaer henricq brouwer

Gecollationeert ende bevonden te accorderen

By my

Henricq brouwer

Y Anno 1612 ao

Copie vanden brieff In Eygen handen geschre,,
uen Aenden Heer Gouverneur Gnal met
het schip banda den 13 April

No 2

Van [illegible]

16 mei 1612 41

Copie

Eerentfeste, manhafte, vrome wyse voorsienighe ende seer discrete heeren
hier beneffens hebt Copie van mijne laetste die ick aen mijn E. heeren
met Banda geschreven die ick verhope om redenen willen onder mijn heeren
ex manu propria sall becomen ende gelevert zijn /

Oock is voorders dienende om ons wedervaren sints dien tyt te vergaderen
ende achte worden t'gene nodich geacht hebbe U E. heeren aen te
dienen ende te verwittighen /

Den 30en April naer veel moeyte gehadt te hebben zyn ten ancker
gecomen ter Banda met 't Schip het wapen van Amsterdam
alwaer niet gesonders gevonden hebben als dat den gewesen
Commandeur Nicolaes Joris ende ontrent 30 soldaten
sints U E. vertreck van daer, oock datter noch veel sieck ende
cranck te Cochi lagen daer van verscheyden zeer swack waren /
Maer door de vaerten tot ... die gesonden swaer vielen

Voorders dattet weynich ... was om de ledighe ampten te bekleeden
den Lieutenant ende andere voorts langhen tyt gelegen hebben,
dat ons een seer bedroeffde saecke is geweest, insonderheyt om
dat weynich op de geheele middelen altoos ende bracht tot vlietige
troost ende versterckinge deselve eertyts noodich was, welck
blyven sall tot nader ontset dat te duchten is noch lange achter sall
blyven, te meer het Schip 't wapen van Amsterdam naer sy
verclaerden soo gans onnoselycken is ende gevult van ... de
geresolveert te vertrecken, omdemits van groote mast vermasten
moet, ende andere noodighe wercken doen tot Schipsbehoeff daer
weynich tyden is te spreecken, gemerckt de swaerte, groote ende
... sieckheyt vant Schip, Maer door ons volck op de forten
langen tyt sonder Schepen, Jachten ende sloupen sullen moeten wesen
wanneer geducht wert de Bandanesen weder den oorlogh sullen
aenvangen, omdemits vande velen die vande ouderlingen Commandeurs
clouckheyt ende beleytgaden, verloren heeft. oock dat verscheyden
Javaensche Jonckens op Pulowan Lontor ende Wayer gecomen hebben
daer eenige Portugiesen ofte mestiços mede zyn geweest, die
soo veel foelie ende noten sullen wechvoeren als sy selfs begeeren
niet tegenstaende die vant fort de Bandanesen geïnsinueert
hebben sulcx niet toe te laten, die daer op geantwoort hebben bequame
middels, waeren ende ... laten comen alle die begeerden
Ende soo wyt veroveren conden mochten ons ... de dan ... in zyn
... behoorlicke door dien sy by gebreck van middelen sulcx gedoogen
mochten / Ende dat meer is die van Pulowan ... hebben tot
desen jegenwoordigen dach aent fort niet geweest noch daer geene noten
noch foelie tot alsnoch toe te coop gebracht dat niet te verwonderen
is want wy met den ... int voorby zeylen hebben daer op
verscheyden plaetsen acht Jonckens opt droge landt geraeckt, sy leggen
die geene waer gelegentheyt comen wechvoeren, Ende erger
t'geene met consideratien can

Het Schip Banda heeft een groote faulte begaen, dat de Eylanden
van Banda mitsgaders wy hebben die wy ontrent de vyf weken
op Amboina heeft gelegen sonder daer yets te doen te hebben, wat
redenen gehadt hebben om t'selve naer te laten can niet gronderen, dan
[illegible] dinghen die wy verstaen te bouwen gaen, insonderheyt de wyl veel
de speck, olye, azyn, wyn, kaesen, barbiers ende barbiersmedicamenten,
bombasynen, ende goederen gehadden die tot Amboina voor Banda syn
geheel [illegible] ende gelaeten, om derwaerts gevoert te worden, dat
groote absurditeyten syn te meer den Raet van Indien [illegible] doenselve
noch [illegible] van Banda in Amboina comende, het Schip Banda is
gelaten, die wel kennelycken was den stant vant Casteel
ende [illegible] die onder ons volck ontstellen waren, mede de
indispositie vanden Gouverneur ende Lieutenandt // Die de saecke
wel anders hadde connen voorderen naer schuldige plicht ende behooren,
want achte genouchsaem voor desen sal hebben geweten hoe gevaerlycken
de Heeren Meesters Banda achten // want sy in alle haere
schriften brieven ende instructien t'selve seer ernstelycken
recommanderen, nu met clachte hier onder te syne vrees weynich voorderen
sall overmits het odieus is, doch hiervoor wy [illegible] dan sall
t'selve eenichsyns geschiet, ende dattet compt tot een oprecht onge-
veynst heet ende gemoet gedient door een behoorlycken yver tot
der Compagnies meeste proffyt ende het gemeene welvaren
des Vaderlandts // Wy hebben naer ons uyterste vermogen de voorighe
begaene faulten getracht te versoecken, ende alsoo de [illegible]
saecken die [illegible] int fort syn, [illegible] verlangende
naer wyn, speck, bier, wyn tot [illegible] ende [illegible] daer de
inclinatie ende natuyre van ons Natie seer toegenegen is, synde
den eysch der nature mede [illegible], ende
[illegible] het wapen van Amsterdam niet te [illegible] hadde, die
t'fort dickmael [illegible] vermoghen [illegible] hebben,
soo hebben an ditto fort overgedaen [illegible], [illegible]
ende [illegible] speck, vat azyn, alles opgevult, met drie tonnen wyn, drie
tonnen speck ende dertich bequame Hollandtsche kaesen, alles van ons
scheeps provisie, om t'selve weder op Amboina te ontfangen vant gemel-
det Schip Banda daer voor de forten van Banda geeft gelaten,
daer mede grootelyck gerieft waren, wy hebben hun oock geschi-
ckt met [illegible] Hollandtsche Laken, schoone witte [illegible], ende anders
cleyne [illegible] des onnoodich te vergaderen gelycken als Amsterdam
mede hebben gedaen, als [illegible] blyckt, soodat vertrouwen
ons bedancken sullen, ende dat voortaen [illegible] sullen
gehouden werden

De Lieutenandt Christoffel Wock is als Capiteyn gecommitteert
over de forten Nassau ende Belgica [illegible], den
Vaendrich Josias de Moor als Lieutenandt ende den Sergeandt

Pieter Eghz. Vr. als vaendrigh, alles tot naeder ordre
van U.E. Heeren, ende alsoo t'selve met goet ende generael contentement
geschiede, de persoonen tot de selve ampten naer ons geduncken oock wel
bequaem zynde, soo versoucken dienstelyck aen U.E. Heeren dat
U.E. gelieven haer in de selve bedieningen te bevestigen ende confirme-
ren, opdat alsoo met des te meerder couragie hun in haere schuldigheyt
veraght quyten mochten. De Capiteyn Egert Hoffelt heeft geheel-
mael met een provinsiaele commissie voorsien, als uyt U.E. Heeren
by de resolutie ende copie vant gehouden journael suyts ons bericht
van U.E. sal connen sien, dat hem niet [illegible] meesters gehadde. Ons
compste op Banda heeft t'generaelyck groote verheugen ge-
alsoowel hun niet en hebben connen gheven ende afslaen [illegible] als
haere soodaenighe gadde. De voornoemde Luitenant of ge-
Capn. Mochten Vaeckte in drie daeghen uyt de Cochy mede elcken ghe-
bough dat verwondert waeren, soodat d'authorisatie van zyn persoon
blinden opt peeck behoorlicken geschieden.

Wy hebben hedigen Lieuw met advys vanden breeden raet tot Banda
ingenomen vierentwintich bagar vieghtharbelerde rysen ende swaelst
sockkels sonder om naer Japas te gebruycken ende die sijnt daer
in te voorderen. Oock hebben daer getrocken twintich duysent reael
van achten voor 't comptoir van Ternate ende Macassar die daer
mede behoorlycken tot naeder compste van 't capitael verhopen
te voorsien volgens U.E. ordre ons naer gesonden.

Met de sevende Instructie bevelen beswaert geweest [illegible]
voughen de selve op Banda soudaten, want alsoo de E. Heeren
Meesters het strengelyck soo hoochlyck gecommandeert, nu-
siende eenighe middelen altoos by der handt om yets volgens d'ordre
vande selve te [illegible] executeren, soo dochte my beter waere de selve
effecten daer beter met opschort om die te openen als eenighe middelen
op Banda waeren van schepen, sloepen ende jachten om de Bandanesen
[illegible] te houden, dat by de gracht naer uytsiende veraet scaeringhe
mede goet gevonden werde, soodat de selve op Banda met eenen ander
gecommuniceert. Daer wel hebben hedigen breeden raet aengesien
dat de E. Heeren Meesters by de selve instructie expresselyck
ordonneren (tweecke U.E. Heeren oock beswaerde achtervolgt ende
naergecomen te hebben, omdat tegens danende voor de Banda
by U.E. Heeren ende den raet anders waere geresolveert) dat men
hem wachten soude van dese stille procedueren tegens d'Engelschen
te gebruycken, maer wel dat men soude door alle te gebruycken middelen
voorderen de Bandanesen het gemaeckte contract met ons naer-
quamen ende achtervolgden, oock dat men de middelen gebruycken
met [illegible] of [illegible] met schepen, niettegens d'Engelschen, die daer souden
mochten comen, souden haer liggen, om alsoo te beletten de Bandanesen
haer [illegible] specerien aen boort te brenghen, volgens de last vande
Heeren Meesters, omme selve sevende Instructie [illegible]

ende verbaet / welcke Instructie niemermeer geleesen ende
wederleesen hebbe / ende alsoo de E. Heeren Meesters hier te [illegible]
Bandis [illegible] willen dat se die [illegible] Bandis met my
gecommuniceert hebben ende dat ick haere meyninge ende Intentie
U E. breeder soude verclaeren / Soo hebbe ick my tot sulcx gehouden [illegible]
gedwongen bevonden [illegible] myn advys nopende de saecken van Banda
by te [illegible] ampel ende uytloopich geschreven hebbe / als by myn voorgaende
U E. [illegible] hebben, daer van [illegible] Copie [illegible], [illegible] welcke
als myn [illegible] versoeckende dattet [illegible] U E. gelieve dat sonderlinge
op te letten de saecke van Banda opt aldergoedt [illegible] recommandatie
nemende alsoo de E. Heeren Meesters daer sonderlinge an is gelegen /
Want het gaet met Banda hoe langer hoe buytengemeen [illegible] /
als [illegible] is [illegible] / ende myn Heeren genoechsaem bemercken
[illegible] / daer het opt spoedichste te verhelpen moet werden / of de anderen sullen de
saecken gaen verwilden

[illegible] Heeren mach met reden wel seggen dattet een buytengemeen [illegible]
[illegible] ende wat niet [illegible] Indien te doen vindt als op dit [illegible] te sitten
ende commanderen / [illegible] de Heeren Meesters U E. Heeren voorgeseyde
[illegible] godt loven ende dancken voor de Inspiratie tot U E.
verkiesinge / Want gedencken [illegible] niemandt souden gevonden hebben
die alle de saecken met sulcken [illegible] behartichen, regeeren, ende versorgen
soude / Ende alsoo myn E. Heeren soo [illegible] [illegible] / [illegible]
swaere ende gewichtige saecken voorcomen / soude ick de [illegible] te
van U E. [illegible] myn Heeren Raden dat tot [illegible] ontlast [illegible]
[illegible] den raet die [illegible] als [illegible] Mynheer [illegible]
ende [illegible] de Heeren Raden van Indien [illegible] by U E. Heeren
[illegible] de selve secrete Instructie voorgehouden die by de E. Heeren
[illegible] met groote consideratie, voorbedachten rade / ende
rype deliberatie is geraempt ende geordonneert / op dat sy de selve
[illegible] alle andere ordres vande voornoemde Heeren Meesters
[illegible], [illegible] ende [illegible] / Ende op de noodichste poincten
[illegible] te [illegible] nemende de wyle dese soo [illegible]
[illegible] daer het [illegible] vaderlandt soo veele an is gelegen
[illegible] U E. Heeren is [illegible] / Wanneer myn
Heeren groote verlichtinge [illegible] ende de selve Heeren Raden
sullen te [illegible] met aendacht ende voorsichticheyt comen [illegible]
[illegible], ende welcke de saecken syn die de Heeren Meesters
[illegible] recommanderen, Insonderheyt [illegible] vande
selve Heeren Raden [illegible] syn ende Indische saecken /
Want anderssints daer by groote [illegible] soude comen [illegible]
ende U E. [illegible] werden /

Banda [illegible] onse saecken voor [illegible] Coningen ende Potentaten van
Indien [illegible] gemaeckt ende de Portugesen ende Spaengiaerden
[illegible] daer [illegible] stoff [illegible] van [illegible] seggen [illegible] voor [illegible]
van [illegible] tot verachtinge onser saecken [illegible] te doen, [illegible]
[illegible] d'authoriteyt vanden [illegible] Coninck moeten gebruycken

tot uwes behoudenis so acht geloovedighe ... tweeds ge-
moliert door sijn een ... begeeren ende bij stele swaerte ... die
onsse ... hebben gelecht, wandt daer nu de saecken so goe-
ende claer sullen maecken, gelijck dit sonderlinghe op gelet. Die
ick sal daer in arbeijden, tot alles plaetsen daer ick comen sal naer
mijn uterst te vermoghen, want achte t'selve seer dienstich
sal zijn, ende om eenighe authoriteijt voor den Ternaetssen Coninck
in Banda met gelegenheijt te voorderen, sonder mijn gevoelen is
ongeraeden, dunckt wandt alle seer Ternatanen by de Bandanesen
Ulimatessen geducht werden // Ende wanneer er bequamen hooft
derwaerts conde crijgen als een Kimala Hary, Sebadin, of te
dierghelijcke, met 20. 30. 40. of te 50. andere Ternatanen
ende eenighe slaven die wt des Conincx last souden moeghen gelicht
werden van Ouro, Manipo of andere plaetsen ben van opinie
dattet een goede saecke soude wesen, mijn heeren sal daer op
ten besten connen raden; Insonderheijt de wijle de Heeren
Meesters het selfs seer mede in haere orders recommanderen.
Voorders alhoewel in Banda den Lieutenant Egiers tot
Vooght als Capiteijn is geauthoriseert ende Adam Verguet als
oppercoopman, soo dunckt mij onder correctie van beter gevoelen
dattet niet ondienst[illegible] zijn soude zijne derwaerts noch een generael
opperhooft gesonden werde, die met eenich gebiet ende
commandement over Amboina mede worde gegeven, om alsoo de
souveraijniteijt aen een te binden, wanneer dan Amboina beter sorghe
voor Banda sal draghen, dat oock de intentie van de Heeren
Meesters is, ende oock een goede saecke sal wesen, met den
weijnich eenighe persoonen dienen te gaen om te gebruijcken in de
bedieningen by af sterfte van de gene alsnu de ampten bekleeden,
want voorwaer de plaetsen van Amboina ende Banda all te swack
ende sobere van opperhooft sijn, sijn voorsien als mijn heer selver
sal connen afmeten, de wijle geen gelegentheijt eenighlijcke is wat
volck daer is gelaten, ende vermeerdert by U E. Heeren [illegible] toe-
gevoucht sal wesen, insonderheijt van coopluijden en commisen.
Mijn verlanght seer te vernemen hoe alle treves handel met den Spaengiaert
sal zijn afgeloopen, soo meijnende tot eenicheijt niet de heeren
verstaen de Heeren Meesters geven daer hun so volcomen commissie
alsnu wenschen maer, ondersulcx daer weijnich af valt te discoureren,
doch soo men eenich deelick accoort met haer conde treffen, was
soude het geraeden zijn om de saecken van Banda met alle macht
te voorderen, daer U E. Heeren een sonderlinghe eere sout behalen
ende ommeeren voordeel ende profijt voor de Compa.e doen, als
met de Manillasche vaert daer veel macht ende tijt mede
sal geconsumeert worden. Doch ick geve mijn advys voor een
betere, ondertusschen de expresse last der Heeren Meesters

is datter gheen vadich twee ofte meer schepen met eenighe jachten
in Banda sullen gehouden werden, om redenen welcke ons allen bekent
vant daer mede de Bandanesen in toom sullen gehouden werden daer
mijn heeren sonderlinge op te letten hebben

Ende wanneer door het treffen [illegible] met den Spaenjaerden U. E. heeren
in Ternate blijft want niet weder met de schepen naer Banda
sullen connen comen als hebben vermaent van octob. toecomende
Soo sall seer dienen dit weten datter een goet pachuys ende
[illegible] op de [illegible] gelegen plaetse gemaeckt werde vant op
Maquian te grooten ongherief hebben door de [illegible] van de fortes
op Mottaquia is schoone geleghentheyt ende tot soodanighen werck
moeten [illegible] met [illegible] werden connen ons volck mede tot
het werken met billijcken loon gebruycken, soo om calckovens te
maecken als anders, maer van nu heeft [illegible] Banda
hebben gemerckt dat alreede het meeste paert vant werck [illegible]
[illegible] doch alsnoch sonder [illegible] verweringe is geleyt. Soodat metter
tijt het gehele fort meenen op te [illegible] dat swaere onkosten
tot [illegible] van reparatien sall verspaeren als U. E. heeren van Mr. [illegible]
[illegible] sall

Op Maquian dienen hooghnodich wat [illegible] te hebben insonderheyt
met al het werken van Ternate, want genoech op Maquian te
fortificeren ende repareren valt, daer voor wel seer [illegible] hebben
gearbeyt soo dat nu wat gebruyckt begonnen te werden om beter tijt
voor te comen, temeer mij genoechsaem bewust als all [illegible]
[illegible] hoop volck op Ternate conde dat niet besonders wel te
rechten ende [illegible] met allen [illegible]

Oock soomen haer conde [illegible] tot de fortificatie vant begonnen
fort der Portugiesen ontrent Cammsunia daer de beste [illegible]
vant gehele Eylandt is souden hier wel connen ontrent de schoone
plaetse uytermaten wel geleghen, ende naer opinie van verscheyden
[illegible] soo soude [illegible] de vijandt daer all overlanghe het oogh op gehadt
als Capn. Appollonius Schott U. E. heeren sall connen adviseren, men
soude daer oock het eenen pachuys connen maecken, want het
is te seggen, dat wanneer met eenighe quantiteyt van [illegible]
[illegible], sagu, of [illegible] anders voor den dagh comen, [illegible]
om t'schoone als landt te bergen, die men soo [illegible]
plaetsen ende forten besitten vergoeden bij mijn heeren daer het ordre
sall [illegible] werden, want den [illegible] hoe langher
hoe meerder ende grooter sall moeten vallen ende gedaen werden,
so van [illegible], Macassar, Caratira, Taliabo, als Sapas, van waer
vercoopen [illegible] niet comen sall, soodat nyets te becomen is, dat
de tijt sall openbaren.

De Tayors, Lanbos, ende Batchians dienen wat [illegible]
getracteert te zijn om [illegible] als ons te verbinden ende
[illegible] handt gehouden, soo souden wij naer
mijn oordeel [illegible] wel wat meer mogen borghen als voor desen is geschiet
want te vermoeden is sy haer wel betaelen zullen ende daer mede

werden Tydoresen, Inwoonders ende andere soutwaerts gelockt /
alsoo de Ternaten is den af- breuck die den Spaenjaert
is gedaen en haer stoute oorsaecke van Commercie gebreck sall
sijn /

Bij mijn voorige schrijven vermaende ick voorderen soude met Liet
tot Bantam commen, dat het schip Bantam by U. E.
heeren [illegible] Philippinas soude comen, doch de saecken van
Banda vereijschen hoochnoodich dat derwaerts seylen / soodat van
meninge ben t' selve te gaen raden / ende dat bemelte ditto
schip twee jachten naer Banda gesonden worden t'sij den [illegible]
[illegible] of [illegible] maer naer dat met Liet sal tocht op Macassar
[illegible] ende Sambas sullen geëxploicteert hebben / een van welcke
jachten mede naer Japan sall dienen te varen / de [illegible]
commen tot de voorschreven vaert houden ende den [illegible] tot aen
Coromandelsche Custe / soodat inne de selve jachten mochten behol-
den commen als in Banda gebruijcken sijn waere geordineert worde
eenige vandien naer Ternate met provisie quamen. dat oock hooch
noodich gedaen dient te sijn, want daer oock jaerlijcx toevoert moet
geschieden / doch verhope den raedt Lelius met pijlen daer hij het
best so sall doen, ende dat met Liet weder wt Japan commende
goede provisie sall mede ~~mede~~ brengen soomen sulcx tot redelijcken
prijs daer becommen can / dat ons dit tijt doen sall

Wy hebben grooten vlijt gedaen om Banda te crijgen als mijn heeren wt
[illegible] Journael sall connen sien / ende om tijt te commen
hebben [illegible] met een [illegible] geladen naer de provisie die Banda
voor den Lelius met pijlen mede heeft gebracht, waer omme niet
naerlaten can mijn E. heeren andermael te gaen gedencken dat
de selve provisie gemerckt by de E heeren [illegible]
daer toe is gesonden tot den selven [illegible] sijne gehouden
werde, alsoo ditto Lelius geschapen is lange swervende [illegible]
ende allereerde sulcke volck van victualie is [illegible] of dat [illegible]
sijne come ende gehandt wert / ende alsoo ick duchte dat in absentie
vanden Lelius bevonden de selve provisie sullen [illegible] ende bij mijn
E heeren eenige persoonen sijn die [illegible] van [illegible]
ende klachten / doe mijn versoucke dat alsoodanighe [illegible] misbruijc
ken niet [illegible] werden / maer soo [illegible] vande selve genomen
wert datter maer geschieden voorde jachten [illegible]
[illegible] voor [illegible] hebben / want mijn het
[illegible] volcke die op de jachten varen behoort te [illegible]
[illegible] vande groote schepen doet / op dat alsoo Liet [illegible] tot
de [illegible] jachten mogen hebben / gemerckt daer mede soo [illegible]
dient als met de grooten schepen wert gedaen

Het waere te wenschen dat alle als [illegible] in Indien commen
[illegible] niet [illegible]

mogelijcke ~~waere~~ es, want met geringe dingen mach ick wel die
der menschen herten grootelicx can verbinden, ende soo de saecke
gebrecken van weynicheyt te sijn om eenen cleynen schilt gaeren te weten
als Cornelis Claesz ende aen Coert Haen ende helpt gedaen/
sijn vele ende onnuttelijcken verladdende aent schip om gelt veroorsaecke
te hebben sijne oude te gaen, dat es beklagelijcke saecke sijn ende
naer mijn oordeel soodanige dingen behoren niet gedoogt te worden, dat
sulcke boeven de broot vande Lieden waere naer gesonden geweest ende
soo de selve gerescontreert hadden als die Lieden gedaen hebben souden dan
ontwijfelijcken soo niet af geschepen hebben maer die tuchtsloot
ende gevangenis verlaten hebben/

In Amboina te wesen hebben een wat tijts geconsumeert ende eyndelicken
sijn noch voor Ditto geraeckt alwaer ingenomen hebben de nagelen
ende Capitael als mijn E. Heeren by de resolutie ende Journael gecopieert
siet sall commen, Soo dat behoopen acht off tienmael duysent realen
tot Macassar mochten verhandelen ende twintich duysent realen tot
Orero sullen commen brengen Banglandt laeden/

Alles is op Amboina sij redelicken doen vorg. Looger ende Cambello
volcken haere oude vestpaerden ende schaemen hun niet vermetelijck te
seggen tegens ons natie wanneer wij tenden omme eenige saecken hun claeghen
vallen, dat gelt dat niet ons sullen hebben van als mede (gelijck de
Bandanesen) twintich off het dertich van dese op die rugge geven, ende
dat van wel weder hun niet presenten sullen naerloopen om bevredt te
maecken als de Banda hebben gedaen, welcke voortaen sonder
seer groote discreputatie gewicht ende saecken hun die niet gedogen
behooren te worden, als die le Commandeur Jaspar Jansz ende de
oppercoopman Nicolaes Puyck U E. Heeren sullen commen segghen /
mitsgaders t'geene hun meerder passeert daer als mij gedraegen/.

Wij hebben hooch noodich geacht U E. Heeren te adverteren vanden standt
van Banda Soodat door d'een off het ander gelegentheyt die niet
es soedaen off de Nederlanden vant fort als U E. Heeren van hun op
spoedichste sall gesonden werden want grooter te duchten is de
Engelschen met het west vant formulerde vol ... mensen
de Banda sullen commen, wanneer ick mij van eenighe ombiede
de Bandanesen d'Engelsche sullen presenteren van het voort op Pulorun
te nemen/ om ons velle getroost te moghen wesen, dat een quaet spel
soude commen veroorsaecken, waeromme sonderlinge daer op gelet dient
te worden mijn E. Heeren, met sijn gewoone voorsichticheyt wel sall
commen considereren, waeromme te hebben van daer blijven voormaels aff
te maecken/

Ick en hebbe niet naerlaeten mijn E. Heeren de persoon van Cap.n Apollo-
nius Schoot te recommanderen tot overhooft vande Moluckse
forten alsoo van opinie ben het selve sal amt beter sall commen bedienen
als yemandt die tot noch toe ter hande sijn hebbende/

Christiaen Adriaensz der Hoorst al soo wel de Heeren mijn voor
van eenige sijner saecken quaet contentement hebben, mijns ick selfs
goed geduyt het soude evenwel niet noch een fout dat landt te
begeven, om des directeurs vande Negotie de generael voorts van

Molucksche ~~forten~~ Comptoiren te helpen formeren daer hy oock
seer bequaem toe is, oock de ervarentheyt te besitten van de Molucksche
commissen ende kennisse der talen

Het directeurs ampt soude naer myn oordeel niet quaelyck pas[sen] [illegible] Indes
persoon van Cornelis Vlack de Jonghe, de wyl Sr. [illegible] de Haes
als Raet van Indien by U.E. Heeren dient te [illegible]. Doch soo den
Admirael van Caerden vry comende geraeckte soude een gewenscht persoon
tot het ampt van Lieutenant Commandeur Generael wesen
om op Molucco te resideren ende het opperampt over beyde saecken
te bedienen.

Ende tot fiscael generael soude den Commandeur Laurens Reael een
gewenscht persoon zyn, daer mede d'andere fiscaelen met [illegible]
gaer ampten souden mogen cederen.

Oock Gerardt ende Adam W[este]rwolt houde ick voor seer getrouwe
ende cloecke persoonen, ende so wanneer met redelycke verbeteringe
conden weder aengenomen worden om daer [illegible] tyt te continueren
achte dattet al goede saecke soude wesen.

Den naem van Capn. te [illegible] op ydere der buiten Molucksche forten
duncht myn onder correctie seer ongeraeden te wesen. Want daer
deur onnenichheyden worden gecauseert ende als op ydere [illegible]
[illegible] met den naem van Capiteyn [illegible] meer [illegible] te
passen sall oock politycke wesen ende beter [sijn] het [illegible].

Waeren den ouden Ternaetschen Coninck bey te crijgen het soude onse
saecken uytermaten voorderen. Want d'authoriteyt van Ternaetse
[illegible] wert hoe langher hoe grooter tot cleynachtinge vanden
jongen [illegible] Coninck, die sich [illegible] al deerschadelyck te
[illegible]. Commende hem conde [illegible] maecken om Hollandt [illegible] te
gaen besien, om alsoo [illegible] sijn authoriteyt te benemen
het soude een gewenschte saecke zyn. Ende alsoo [illegible] is
[illegible] daer toe wel te induceren soude zyn, ende oock meyne
van [illegible] dattet de Compagnie minder soude costen [illegible]
[illegible] het vaderlandt dan het hier [illegible]
als kennelyck is diegene ende Molucksche
Ternaetsche saecken [illegible] zyn.

Den ouden [illegible] Spaenjaert Juan Martin om [illegible]
blyft noch op den Roode Leeuw, want by gebreck [illegible]
tot Banda ende Amboina is gebracht geweest ende op deser forten
niet dienst soude wesen. Soo dat vermoede weder naer
Ternate gebracht sall worden. Doch tot Bantam comende soot
de gelegentheyt mede brengt sall [illegible] dat naer het Vaderlant
trecke om alsoo vanden quant ontslaegen te geraecken.

Vanden Vendrigh op Amboina ende [illegible] tot
Banda hebbe behandicht [illegible] U.E. Heeren my voor
gesonden hadde mede gegeven.

Deser [illegible] ende [illegible] geweest met ons [illegible] bericht
om [illegible] ende om myn E. Heeren met langer [illegible]
syn sall U.E.

Hiermede

Eerentfeste, manhafte, vroome, wyse, voorsichtige ende zeer

disselfs hier beneden onder bescherminghe des alderhoochsten, lieve
den W. E. [illegible] volcomen gesontheyt, bevelen als geluckighe regeringe
ende gewenschte uytcompste der [illegible] [illegible]. Gedaen
op des [illegible] [illegible] met [illegible] voor Hittoe in Amboina, desen
18 Mey Ao. 16[illegible] [illegible]. Ende was onderteyckent
Henricq Brouwer

Gecollationeert ende bevonden te accordeeren
Bij mij Henricq Brouwer

[illegible] des Roy [illegible] Jany 1676 [illegible]

No 3

Copie vanden brieff aenden E. Heer Gouu: gnal van Amboyna geschreuen den 16en Mayo Ao 1612 —

Van Hendrick Brouwer

No 3

15 Juny 1612

uit schip Middelborch

Erentfeste wyse voorsienighe ende seer discrete heeren

Alsmede ons Godt de gelegentheijt vanden brenger deses
een jacht de Craen, bij de Ed. M. heeren Staten generael
naer Waygats wtgereet, heeft gegeven om uwe E van ons
tegenwoordigen staet ende tgene hier inden passeert alhier
te mogen verwittigen, hebben de occasie niet willen
versuymen, maer goetgevonden de brengers deses Jan Huyssen
ende Cornelis Jacobssen Mayrot beyde onderkooplieden, met het
selve jacht voort te schicken, om uwe E van alles
volcomen informatie te geven alsoo eenluyden alles seer
wel is bekent ende den tijt qualijck toelaten wilt van alles
largo te schrijven, doch op dat uwe E eenluyden te beter sullen
mogen ondervragen sullen hier met corten woorden staet
ende gelegentheijt van Indien als den onsen verhalen

Eerstelijck verhoopen dat de schepen int eerste jaer 1610 ende die
schepen Delft ende Oranje in februario 1611 van Bantam
vertrocken wel int vaderlant sullen sijn gearriveert, waer bij
uwe E het arrivement vanden Gouverneur Generael tot
Bantam ende sijn vertreck naer Amboyna ende Banda wel sullen
hebben verstaen, alwaer ooc daernaer met alle sijn vlooten
wel is gearriveert doch alsoo in Amboyna niet sonderlinx was
te verrichten is naer Banda geloopen mette meninghe het schip
Hollandia dat daer noch sijn ladinghe lach om te sien oft daer yet
voordeelijcke conden verrichten, alwaer gearriveert sijnde ende
het schip Middelborch vindende dat daer lach en verdubbelt
heeft begost een forteken op den berchsken dat over tfort
Nassau commandeerde te maecken, waermede veel tijts door
brengende alsoo het werck door eenighe beletselen niet wel
voorts en ginck is daer blijven leggen tot den 30en Augusti
dat meende naer Ternate te vertrecken met de schepen
den Swarten Leeuw ende Vlissinghen, hoewel vanden goeden
staet van Ternaten alwaer men van geenen peijs wilde
en wilt met verscheyden jachten ende corcorren was
verwittight, latende de schepen twapen van Amsterdam
den Witten Leeuw daer leggen om te laden alsoo het schijnt
de Bandanesen naer eenighe vreede begonnen te luysteren
die wij nochtans achten op het selve fondament als den
voorgaenden gefondeert te sijn, gemerckt anders niet en
soecken haer selven sijnde bemant vindende, als de schepen
die haer meest commen schaden van daer te helpen ende
dan weder met den eersten gelegentheijt haer personagie
te spelen, daer toe achten haer geen gelegentheijt
en sal gebreecken overmits niet en twijfelen oft de
Engelsen sullen met eenighe schepen derwaerts

syn verleden [illegible] ende [illegible] met [illegible]
hinderinge comen dan als de aldereparticulierste vyanden
Wat hy nu met syn comste in de Molucquen sal verricht hebben
sullen mettertyt comen vernemen, doch alsoo hy weynich macht
met hem sal brengen en den noot ooch een mescontentement
vande Ternatanen door de twede gevanckenisse vanden
Admirael van Caerden en anderssints groot is, vreese de
effecten niet naer wensch en sullen wesen. Doch alsoo
tot Bantam by het schip den Arent dat naer de custe
van Choromandel gedestineert was daer gecomen was
den noot ende onse factoors particulieren verstonden hebben
de schepen den Leeuw, Gouda ende den Valck alsoo de
reyse te laet gecomen waren om naer Japon te gaen
derwaerts met alle nootlyckheyt van victualie ende
anderssints affgevaerdicht, dan niet en twyffelen off sullen
in hare goede conjuncturen syn gecomen, alsoo sy September
voorleden naer Grise en Jacatra syn vertrocken.
Het schip Banda en het Jacht de halve maene hebben int
eylant Mauritius gerescontreert van waer den 22en
Decembris voorleden naer Bantam syn vertrocken, hebbende
noch meest gesont volck alsoo sy Santa Lucia hadden
verversst, welcke oock in hare goede gesontheyt sullen
comen om naer Banda te gaen, alsoo de coopluyden en
crysvolck die mede brengen op alle plaetsen seer noodich
van doen syn — Ende alsoo het schip Hollandia
door de moetwillicheyt vant volck volgens den raed vanden
Vice Admirael in Mauritius niet en heeft comen
verdubbelen, syn genootsaeckt geweest de reyse daer mede
in voegen gelyck het was te avontueren ende van Mauri-
tius soe hadde syn in Santa Lucia aengevallen alwaer
in 8 dagen heerlyck naer gelegentheyt hebben gevist
ende sulcx in Santa Elena ook redelyck hen van
alles hebben becomen. Soo syn nochtans vande [illegible]
eylanden herwaerts seer gequelt geweest met sulck volck
alsoo ons den wint niet en dient en nu tegenwoordich
over de 3 weecken met oostelycke wint syn geplaecht
geweest, waerdoor soo swack syn dat tegenwoordich de
schepen qualyck comen fugeren, principalyck
het schip Middelborch daer alreede 26 persoonen syn
overleden en noch wel 30 slecht liggen die het naer
menschelycke verstant geen 8 dagen en sullen hebben
behalven die het noch tamelyck qualyck op de beenen houden
Soo dat niet wel mogelyck en sal syn het schip veel
langher te regeeren indien ons Godt geen [illegible]
en voorspoedige reyse toe en seynt, het schip Hollandia
en is oock soo swack van volck niet maer heeft evenwel
genoech te doen en daer vallende oock dagelycke
veel siecken, Soo dat vreesen deses oostelycke wint
wat continueerende, het ergste last sullen genootsaeckt
syn te lyden — Ende alsoo de schepen door

de lange reyse van alle qualyck versien syn so

van victualie als andere behoeften geheel gebreck hebben ende

principalyck van cabels, hebben wy het goetgevonden de

jacht vooruyt te schicken, hebbende ons van victualie

water ende andersints bygeset dat alsmoghesints gelt

commen missen, opdat uwe E. van onse gelegentheyt ge

verwittight synde ons alsmoghesints vande noodtsakelijckheyt

mochten versien, alsoo het schip Hollandia gaet toeven

en hooft om ons lant aen te doen, daer het alsmoghesints

op souden mogen betrouwen, derhalven uwe E. hertelyck

bleven gebeden hebben, ghedachtich ons door

schip met volck toevoeren ende andersints tegen te schicken

alsoo sonder het selve de schepen onder het lant commende

in veel perickel en sullen loopen. Ende alsoo de

brengers deses uwe E. van alle gelegentheyt soo wel

vanden stant van Indien als vande behoeftigheyt der

schepen volcomentlyck sullen commen informeren

sullen deses nyet al argeven maer ons van allen op hen

refereren. Den Heere bewaere uwe E.

Hiermede eersame wyse voorsienige heere desen sullen

eyndigen, uwe E. te bewaren in langdurige gesontheyt

ende ons behouden voorspoedige reyse [illegible]

Uwe E. dienstwillighe dienaren

Jacq. Cornelisz de Jonge

Frederick de Houtman

Pieter Dircksz [illegible]

Maerten [illegible]

11

Eerentfeste wyse
voorsienige zeer discrete heeren

Myn heeren de
Bewinthebberen der Generale
Oost Indische comp.ie

tott

Amstelredamme.

Met een Jacht de Haes dat Godt bewaere

Uyt Oost Indien 1612

Van Jacques l'Hermitte [illegible]
[illegible] 16 Junij [illegible]

Hendrick van Bourdoet [illegible] anno 1612 [illegible]

20 Juny 1612

[illegible] selve [illegible] [illegible] gehte [illegible] copie [illegible] [illegible] van [illegible]
[illegible] date [illegible] [illegible] [illegible] te behandelt
[illegible] beleyden [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] te
[illegible] voorgebode
[illegible] [illegible] $4\frac{1}{2}$
[illegible] dat oft [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] Bantam te [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Bantam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] naer Bantam
[illegible] [illegible] capiteyn
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dat
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] voor
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible] dienstwillighe vrient
[illegible]

Uyt [illegible] 1612

Van Jacques Lhermite & Frederik de Houtman

Gedat 15 Junii. ontfanghen 3 Julii

Hendrick van Bouwdet [illegible] anno 1612 [illegible]

20 Junij 1612

Eersame seer discrete [illegible] wel [illegible] van [illegible]
voorsaden [illegible] dato van 16 april [illegible] [illegible] behandicht
[illegible] alsoo [illegible]
den [illegible] part [illegible] dat [illegible]
[illegible] als [illegible] daer voor geboden
hebbe te weten 40 realen van [illegible] voor de [illegible] 4½
[illegible] dat oft [illegible]
dat [illegible]
40 [illegible] van [illegible]
52 [illegible] 4½ [illegible]
[illegible] want [illegible]
[illegible] om tot bantam te [illegible]
ooch [illegible] partie [illegible]
want [illegible] dato [illegible] om 12 [illegible]
voor het [illegible] tot bantam [illegible] daer
voor [illegible] dat [illegible] daer [illegible]
[illegible] dat [illegible]
[illegible]
[illegible]
molngens [illegible] af [illegible] van [illegible] naer bantam
van [illegible] om [illegible] rapitayn
te [illegible] alsoo [illegible] dan [illegible] om [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] daer
[illegible]
[illegible]
voor de wint [illegible] dat [illegible]
[illegible] om [illegible] soo dat [illegible]
[illegible] voor
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] willighe vrent

Hendrick [illegible]

[illegible]

27 Juny 1612

Extract uttet brieff van Hendrick Brouwer
In dato 27e Junij Anno 1612.

Van Bantam vertreckende naer langhe beraetslaginghe die hadden vant waeijen der monsoens wel overleggende, soo wy eerst bijden beginne [illegible] goet gevonden, de tyt ons [illegible] uytgedrongen hadden om [illegible] te brenghen, ooch dat ende de beste [illegible] waeren die wel [illegible] consumeeren te meer ende [illegible] te doen in [illegible] begrepen [illegible] voor de tyt van [illegible] [illegible] voorsichtighe wesen dat ons reyse [illegible] beroerden soude bysunder [illegible] om spoedighen voort te moghen comen ende by gebreck van drinck water [illegible] te geraecken [illegible].
Insonderheyt om voort [illegible] te moghen wesen [illegible] soo den viant den oorloghe continueert dat hem [illegible] [illegible] soude [illegible] moghen, soo dat [illegible] door de resolutie tot Bantam genomen van [illegible] om te loopen, [illegible] hebben ons van water [illegible] door de [illegible] van [illegible] ende [illegible] ende voorts by de oost custe van [illegible], op [illegible] water [illegible] schippers op Sonda tot tweemael ende de groote somme [illegible] [illegible] hadden die daer [illegible] bedriegh [illegible]. [illegible] heeft ons sonderlinghe dienstich geweest tot bevorderinghe van ons spoedighe reyse [illegible] mitsgaders [illegible] tusschen Bantam ende [illegible].
[illegible] [illegible] ende de [illegible] noodich [illegible] om ongeluck te schouwen, wy hebben met [illegible] der rooden [illegible] by [illegible] op [illegible] gerecht die van [illegible] [illegible] by [illegible] Madera [illegible] groot [illegible] [illegible] ende [illegible] ongeluck overcomt soo [illegible] te laten [illegible] hebbe [illegible] soo [illegible] ons volck [illegible] [illegible] [illegible] die [illegible] [illegible], [illegible] ende [illegible] [illegible] die [illegible], soo veel [illegible] soo [illegible] [illegible] [illegible] ende [illegible] dienstighe [illegible] [illegible] [illegible] dat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ende [illegible] [illegible] [illegible] Godes [illegible].

Extract uijt den brieff van Hendrick
Brouwer in date 27en Junio Ao 1612

Van Bantam geschreven naer langhe beraetslaginge de
saecke vant wachten der monsons wel overleggende Soo
werde bij den breeden raedt goetgevonden dewijl ons water
leggers uijtgepompt hadden om [illegible] in Moluco te [illegible]
doch dat met de [illegible] bekommert waren die veel
waters consumeerden, te meer mits [illegible] rantsoen
[illegible] in ons drinckwater [illegible] maer voorden maeltijt
waters voorsien conden werden, dat ons reijse naer
Ternaten gevoordert sonder bijsnijden Celebes [illegible] omte
Spoediger voort te mogen comen en bijsonder van
de [illegible] waeren met [illegible] te geraecken, en insonderheijt
om voort begin van Januario in Moluco te mogen
wesen [illegible] den [illegible] vijandt in oorloge continueren
dat hem int rijck [illegible] sonder sijn macht Soo
dat daerdoor de [illegible] tot [illegible] —
van bijnoorden Celebes om te lopen, bevonden hebben
ons van water [illegible] door de [illegible] van
Celebes en Salayer, en voorts bij de Oost [illegible]
van Celebes, op welcke vant water [illegible]
[illegible] op [illegible] tot [illegible] met de
groote [illegible] en groot [illegible] bevonden hadde
ende dat seer wel bevonden was, [illegible] ons
Sonderlinge [illegible] tot bevoorderinge
van Spoedige reijse [illegible] mitsgaders
het van water [illegible] Bantam en Celebes
[illegible] altoos [illegible]
[illegible] om onse reijse te
vervorderen, wij hebben met ons drie den [illegible]
met [illegible] bij [illegible] op de droogte geweest ende van
een Eylandt bijnoorden Madura wel [illegible] groot mijl
in Zee [illegible] ende ander [illegible] mede [illegible] moeten
dat [illegible] ons [illegible] soo [illegible] naer
[illegible] hebbe [illegible] water [illegible]
uijt werpen [illegible] dat ons volck conden, daer van
[illegible] Caertken [illegible] als yemant
[illegible] daer [illegible] af [illegible] met
het doorsoecken vande Journaelen ende dagelijcks Soo beter
te rijs commen Soo van Stuerluijden als andere [illegible]

Sulcx grootte gesterdinghe tegen Evert Kimps ende
Taelber, gemeent het conmer werden dat naer mijn
oordeel eenighe noodighe saecke is / Mijne E. Heeren
gelieven daer [illegible] naer te [illegible] voorsichtigh uyt
het [illegible] Godt [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Dat het [illegible] van [illegible]
[illegible] int [illegible] nemen

Aende E. heeren Bewinthebberen der Camer van Amsterdam

Erentfeste wijse besondere en seer discrete heeren?

V: E: missive van 14 decembris Ao 1611 is mij op 28 novembrij Ao 1612 by

den E. Commandeur Adriaen Block martsen wel gelevert, met de Copije der

[illegible] ers hier vele insaken

[illegible] ris ende sterre,

[illegible] t coff) de dert zu

[illegible] vrede selue conduij

[illegible] dijt Ams:

[illegible] ende Zaprcottes

[illegible] s Mateo Coteres

[illegible] orders Malatere —

[illegible] ila, moet patienti

[illegible] tende, als in mij

[illegible] , de schade in

[illegible] nde proffijt be

[illegible] in hebbe, die us

[illegible] van China, tes seer —

[illegible] versekeringe V: E

[illegible] Mandate procure

[illegible] men gebroeck ende

[illegible] nden becomen, de

[illegible] arde qualijcken ca

[illegible] rs, herrewaerts

[illegible] hadt —

[illegible] voorgaende met

[illegible] rocederen: als wij

[illegible] hebben gedaen: m

[illegible] fissante armade

[illegible] der Chinees —

[illegible] naden vandaer met

[illegible] nde Molucos —

[illegible] off anders Comet

[illegible] houden, ten sij da

[illegible] roeft en bemint

[illegible] V: E: vet de Rapp

[illegible] prinses en Onlijc

[illegible] sonder verbreke

[illegible] geruineerde [illegible]

[illegible] n de middelen waer

[illegible] : voor al met

[illegible] : ende Banda —

[illegible] des de Rechte ha

van V: E: prinsipaelste machten —

Ten tweeden aengaende de Negotien door versekeringe van V: E: ma

ondersaect is gelegen onde den handel vande cleeden op de cust

Eersame seer wijse besondere en seer discrete heeren,

U. E. missive van 14 decembris Ao 1611 is mij op 28 novembrij Ao 1612 (per)
den E. Commandeur Adriaen Block Martsen welgelevert, met de copye der
selve (per) andere schepen, wesende de vlote van 11 schepen hier wel in salvo
gearriveert in twee ghetijen, met advis, de Croone leeuw ende sterre,
de custe van Coromandel gesonden zijn, soodat (Godt lof) de dertien
schepen in Indien wel gearriveert sijn, die heere wil de selve conduij
t'onser avance, gemeijnen welvaren ende salicheijt amen.

De voordere proceduren tsedert de vlote, bij mij aende Zaercortties
E. Commandeur voornoemt, ende den heere Adv(ocae)t Mateo Cotoers
al hiertot Bantam gedragende, daeromme niet voorders verhaelen.

Staen V. E. ontrousen? over d'ongeluck inde Manila, moet patienti
genomen worden, ende met coragie de saecke hervattende, als in mijne
voorgaende geseijt, sal de Comp(agnie)e ongetwijffelijcken, de schaden in
merckelijcke verseeckeringen haerer E. E. staedt ende proffijt becom(en),
daer ick een vast betrouwen op Godt almachtich in hebbe, die wij
bidden moeten om sijn genaede. —

Wat V. E. adviseert op den handel ~~op den handel~~ van China, is seer
wel den selven te postposeren, ende voor eerst de versekeringe V. E.
staet ende besittinghe inde Molucos: Ambona ende Bandare procure
d'welck succederende ten goede, sullen alsdan halmen gesocht ende
bemindt worden, ende den handel bequamelijck connen becomen, die
sonder eenen absoluten hooftvogh? off salvegarde qualijcken can
geschieden, naer opinie van diverse liefhebbers, herwaerts
overe, hebbende daer menighe discoursen van gehadt —

Omme nu tot sulcken effeckt te comen, als in mijne voorgaende met
tschip Delft geseijt, moet men in alle manieren procederen: als wij
in ons landt de armaden op de custe van Spaegnie hebben gedaen: met
onse oorloochschepen, te weten jaerlijcx een suffisante armade
houden: op de custe vande Manilas, om d'incomste der Chinesen te
[illegible], als d'uijtcomeste der Castilliaensche armaden, vandaer met
victualie: ammonitien van oorloghe, ende soldaten inde Molucos —
comende te beletten, de selve vijandelijcken aen te tasten, off anders comet
daer geen vrede in, ende sullen nimmermeer den treves houden, ten sij dat
wij binnen beste sijn, sullende als dan van haer gesocht en bemint
worden, ende beter is't dat sij claeghen als wij —

Tschip Gouda is heel seeckelijcken genomen (als V. E. uijt de rapp(orte)n
dien aengaende sult vernemen) dat schande is. —

Ende gemerckt den handel ende verseeckeringhe van d'quintes en Molucque
eijlanden, den meesten deel bestaet in vier puncten, sonder dewelcke
V. E. nimmermeer sult comen: tot het wit dat vant geaviseerde is, ja
soo seer gewenscht wordt? Soo sal V. E. claerlijck de middelen waer
inne tvoorige is gelegen —

Inden eersten als V. E. adviseert staet te wetten: voor al moet
besorcht worden: wij alleen inde Molucos: Ambona: ende Banda
tfrancke ende libre besit hebben, wesende t'selve als de rechte han(d)
van V. E. Oriëntalische machten —

Ten tweeden aengaende de negotien door versekeringe van V. E. ma(c)ht
ende staedt is gelegen ende den handel vande cleeden op de cust

+

van Coromandel? die welcke den meestendeel inde Mollucos: Ambona: Banda ende Bantam worden gecocht, met seer treffelijcke proffijten, soo is te verstaen, dat de Custe van Coromandel den slincker arm is van de Mollucos ende omliggende eylanden, gemerckt sonder de cleeden vandaer comende de negotie doot is inde Mollucos, ende sonder aviance de forten niet connen onderhouden —

Moet dan hooghnoodich een fort staede, op de voorss. Custe gemaeckt? dat met soldaten, geschut, ende wes ten oorloghe dient, versien worde, t welck soo oock staen in Paliacatte seer noodich, gemerckt dicht bij Sant Thome is, omme de Portugijsen in dwanck te houden, dwelck niet macht ende d inwoonders wesende geenerhande gewelt hebben te doen is, sijnde de mooren ende alle Gentiven niet dan vrienden van interest ende houdent met de sterckste —

Ende sulcke in effecto niet commende, sonder geweldt heeft de Custe voorss. quyt sijn, daerinne onse reputatie ende de drij vierde part vanden handel souden te verliesen: U: E: biddende ter Generale vergaderinghe hier kloeckelijcken op te letten: want sitten hier in Indiën soo vast niet: ende lichtelijcken een comptoir sonder defensie can overcomen worden, met verlies van volck ende goedt, ende sulcken treffelijcken hooftcapitael cargasoen als op de Custe is, oock bewaert moet worden, ende ghemits alle tijt costen daer gedaen moeten sijn, can lichtelijcken een fort onderhouden worden. dits soo wel de Mollucos ende verseeckeringe der Custe soude dienen —

Belangende de Custen van Johor ofte de stadt Bantam in Java, op een van die plaetsen, moesten dan oock eenen rendevous gestipuleert worden, met goede besettinghe van soldaten, omme de coopmanschappen van China ende de Custe int fort te bewaren ende deffenderen, anders sijn brandt ende verloorighe procedueren onderworpende sijn, ende soo lange sulcke niet residentie van eenen Raedt van Indien in getrouwe persoonen bestaende (die de gierigheyt ende [illegible] commende, door de experientie, ende getrouwen dienst der Comp.e niet en prefereren) — geschiet: sijt verseeckert wij wel oriente sullen geraecken, want het is hier niet een cleyntien niet te doen. daer moet volck sijn, nae voorde ende rapport der Commissen te hebbende —

[illegible] wierden als vooren verhaelt, datter getrouwe persoonen gesonden werden die in eenige qualiteit gesonden worden, ende geen andere aenveerden als die daervoor bekent sijn: als ick niet en twijffele: noch andere in Indien tot noch toe (Godt loff) sijn —

Dits soo wel mij kennelijck is U: E: ten hertigende, ende seer aengenaem sal sijn U: E: discours, ~~op discours~~ op d'antwoorde deser resolutie te vernemen —

Int besluijt deser aengaende, moet de verseeckeringe van staedt, de proffijten wel bestaen, de tienjarige rekeninge ondervoghen int tgene door oncosten der hostile procedueren, de selve niet wel soude connen lijden, ae soude men de selve rekeninghe, wat meerder lasten off prolongeren, ongetwijffelijcken soude in twee ofte drie jaeren de selve met groote ende treffelijcke avantagien verbetert worden: ten seggen van U: E: onse meesters ende gemeyne participanten

Dat U: E: adviseert in spatium de brieven van [illegible] Carincke [illegible] lesende, mij daer naer soude reguleren, ende der halven aen mijne [illegible] sijt schrijvende is seer wel —

Daerdoor den breeden raedt ben geordonneert te blijven tot Bantam, [illegible] daer den heer Generale off sijner E: raedt mij meest van [illegible]

gelijckt behoordelijcken is, men de Comptoiren op alle plaetsen moet diene
besonders aende Resolutien nij godragende: die den Heere [illegible] is
Ende ben alsnoch geordonneert tot Bantam te blijven bij den Heere [illegible]
Cotbeers om met hem (gemerckt hier dagelijcx swaere saecken voorvallen)
In aller diligentie te assisteren —

Dat U: E: een vast betrouwen hebt, mij In Patani aende kennisse der
veetensch(app) niet en sal ontbrekcken is seer wel, sal t selve oock niet
meer sijn hont (gelijckt behoordelijcken is) tot Bantam zeggen, ende U: E:
betrouwen daer In secondeeren (dat Godt kenne) soolange bij den Heere
[illegible] ben, ende door den selven Heere [illegible], offte Heer Generael
elders gedestineert worden, t sij Patani offte Jacatra, sal niet laten
goede correspondentie, met den Heer Generael, t Comptoir van Bantam
als andere te houden, Ick sien tot noch toe slaeckelijcken met adviesen
wordt geprocedeert, daer nochtans vut goede advisen proffijten die groot
sijn verkregen worden —

Dat U: E: niet de beloeften van Samorijn van Calicutes, goedt vertrouwen
voldoende (de gelegentheijt voorcomende) is seer wel. want Coninghen
qualijcken connen staen tenisen van beloeften: hebt daer een vast
betrouwen op? daerom moet In voorcomende saecken worden, niet te
beloven, off tersaecke gebroecelijcken met goet proffijt des vijanden
afbreuck Insonderheijt coste geschieden —

Sal nochtans seer goet sijn hem te vrienden te houden, want verwendende
een doot vijandt vande Portugiesen, ons In sulcke procedueren Sijne
Majesteijt seer te passe comt, omme de macht der Portugiesen In
Goa te crencken, alsoo haere Armadden van Indien daer dagelijcx
toe maecken, ende dient hier op gelet, maer eerst als vooren geseijt
de Moluccos: Amboina: ende Banda versekert, ende wes haer plaetsen
van negotien die daer met correspondeeren is belangende —

Is seer wel ende op het ongerieff vande Gegeerden gefonderst is gestelt
sonder bedecke daer anders geen huijs mede te houden is, men moet
ordre volgen, ende niet een mans goetduncken alleen —

Vande E Cornelis Francke is mij seer leet te verstaen, wat hem mede
naer Siam te loopen is mij onbekent, wat redenen In sijne gagie
geset, achte door quade sequeelen gemaeckt. niet derft t huijs comen
wie heb verstaen dat den Soon die door sr. Francke verlost is, met
Simplititeijt van Costumen op Gezonckagies hem vrijs gemaeckt
ende aengeplaeckt heeft, daer mede sijnne boecken met schuldeen
ontlastende ende E Francke blaest, hem seggende de maniere te
wesen, van eerst commenden de Coninghen hooghevercoent —

Maer goet niet soetigheijt costen crijgen, deser Moors worden sal
alsoo die natien doorde tot groote Insurecie, seer aenlockende sijn
doch hebbe sulcke betrouwen op hem niet —

Pieter Sprinckel is hier met mij van Patani met t Jacht den Brac
wel gearriveert op 8 Januarij Ao 1612 — ende hem heeft verlost
Mr. Hendrick Jansz sijn ondercoopman, meijnende naer Vaderlandt te
trecken met Texsel Delft, van Comende tot Bantam, heeft gem
laten aennemen op 30 Januarij Ao 1611 voor drij Jaren, ende is met
den Brack In Patani gecomen, de Heere geve hem geluck ende
welvaren tot U: E: avance ende sijn Eere amen —

Ende alsoo de vlote van Heer Generael Pieter Both seer sober van
Coopluijden versien was, heeft de Heer Generael voornoemt, aengesien
d' experientie vande Caelle, ende landen costume wel wiste, Inmiddels
daer 8: a: 9 Jaren gewoont hadde, de selve bewilligt voor drij
Jaren te dienen, gemerckt daer een Coopman noodich van doen

was, naer Japon met t'Jacht den Brack, omme inde negotie, ende
wat op de Reyse naer Bonen passeert te letten, ende den Heer Commandeur
daer aff te verwittigen. Soo was ick gecommitteert opt spoedichste mij
naer Japon te transporteren, als bij Copije vanden brieff door last
der E. Commandeur mij in Patani gesonden hier mede gaende blijckt.
dwelck bequamelijcken is geschiet, ende ben weder om in Bantam met
d'eersame Victor Sprinckel op 8 January Ao 1612 met goede gesontheijt
gearriveert van Japon: tot Patani Johor ende soo voorts in Bantam
Godt loff —

Sijnde met d'eersame Jacques Specx naer Bonen bij den Keyser geweest
ende verkregen eenige privilegien bouen onse vijanden ende d'eygene
ingesetene dat vereijst, mij voorders aende Rapporten ende resolutien
hier nevens gaende refererende, als mede Pretio Courantj van
Japon, waer op U. E. sonderlinge dient te letten, oock de besonderheden
daer beneffens gaende, die men haer te verstaen soo wel in sijde als sijde lakenen
ende nederlantsche manifacturen, wesende temet meer kunst
te debiteren als inne te coopen, als bij experientie bevonden
de Schenckagien aldaer vallen groot, als bij copije der selue hier
mede gaende, maer sijn vrij van alles, mogen wonen waer wij willen,
sondert twijffele sullen de E. Heeren meesters, daer treffelijcke proffijten
te verwachten — De Portugiesen hebben ontrent 20 jaren in Japan
van Mallacca aff, met groote winninghe gehandelt, eer sij den handel
in Maccau hadden, ende alsoo den handel met Chineesche waeren
meest in Japon bestaedt, sal Patani metter tijt een treffelijck compe-
tentie worden. Dienende oock in Siam die standt gebeer van
hertevellen, die alsoo aldaer treffelijcken handel in Japon ende
goede avance geven, mij gedragende aende Pretio Courantj —
t'Lackwerck in 23 casen met desen hebt gaende, is seer conforme
de memorie vande E. Heeren meesters, dat mij aengenaem is —
was op voordele gemaeckt voor een Castiliaen die gefailleert is,
ende soo in ons handen gecomen, mach met warm water gewasschen
worden sal niet aff gaen —

Wat aengaet den handel in Patani, sullen de brieuen aen Sr
Hendrick Janssen gesonden worden, te refereren hebbe seer veel staens
insonderheijt op den Peper, is seer wel geuen in Patani te coopen
Suits in onse landen nevens den Bantamsche wech gaet, is nochtans
schoonder gemaeckt ende gebrandt, oock veel grover ende swaarder,
dwelck men nieuwe can laten te coopen tot anders U. E. gedre[illegible],
een waere door noodige intercessies [illegible] voor vele, soo moste
men desselve als inne te coopen, Suits den noodt geen occasie gegeven
can —

Is alsoo U. E. sijt schrijvende, de Sijde lakenen uyt China comende
meest de schoonheyt offe ketene van [illegible] sijde is, ende den inslag
van affgesoden? dat is Indien comende uyt t'Vaderlandt, geene ander
goederen gesien hebbe. Ende daer van informatie, (op mijn vertreck
van Patani met V. Sprinckel) aen Hendrick Janss Coopman aldaer
gelaten gegeuen: geen ander ordre aende Chineesen dan Sijde,
waeren als gemaeckt van affgesodene sijde voorts te vinden, als de
Schippers vande Joncken in Patani t'voorleden jaer gecomen geseijt
haer eenige stucken uyt haer Joncken comende, van affgesoden sijde
gemaeckt getoocht, dat sij int toecomende jaer geen andere souden
brengen.

Aende Chineesen tot Bantam hebbe dit jaer door last vanden Heer
president Mateo Coteels op 12 maijo een memorie gemaeckt

+

die mij docht op eenige goederen noodich soo naer Japon als t' Vaderlandt
dienende, gaet hier mede Copia, hadde so belast ψ nota op haer memorie
te stellen door haeren Tolck, ghans gerne damasten met Lonckse sijde
gestreepen te senden, ende geen Cantons goedt, souden brenghen, anders
haer niet beclaegen en souden, soo sij dat brochten, daer aen verlies en
ende niet affnemen sullen, ende bij faute vande quantiteyt stuckgoederen
te meerder fijnne Lonckse sijde souden brenghen, die ick sende U E. heeren
Meesters genouch begeeren, als vaert tot tweehondert picol —
Maer om 't welcken groote partije te coopen waer alleene noodich tot
de fijnne Loncke sijde over de hondert ende 25: dusent realen van achten
ende men moesten soo treffelijcken vloote van 13c lasten met
meerder Contant uytsenden, ende eens een goet Capitael verwinde
dat men t' sessens 4 Joncken costen uytcoopen, sonder mengelinghe
van andere voorcoopers, souden meer sijden in Patani Johor Bantam
ende elders comen, Maer t' heeft voor desen bij tijden van Cornelis
Michielsz Cauwerger gebeuert, datter gelts genouch was, maer daer de
werde niet gekocht, dat met opcoopen van goedt ende quaedt moet
geremedieert worden, haere Joggende brengt t' naestcomende
jaer schoon goedt, als wij hier sijn ontbiedende, maer sulcken goedt
als wij hier nu affnemen niet? want souden't niet nemen, dan is 't al
voor desen aff genomen ut Courtoisie, ende waerschouwen met een
sulcken goedt niet meer en brengt —
met sulcken middelen sijn sij te bewegen, 't welck belooft dat se
jaerlijcke goede quantiteyt fijne sijden sullen brengen, want sij seggen
hebben de Hollanders waeren, wij hebben fijne sijde genouch, das
wij vreesen veel sijden brengende, ende het Comptoir niet gelts genouch
sijnde, de sijden wederom souden moeten voeren naer China, gelijck
voor desen gedaen hebben, doender gelts genouch was, hoe wel
te meer danaff daer gelt te cort is, 't welck sij seyden ten aensien
wij diversche Chijnsen goet van de Coninginne van Patani hebben
moeten leenen om haer te betalen, dat de Deputaties waergaer
daercommen omme groote quantiteyt sijden van 170 a 180 pecul
te senden, maeckt rekeninghe hoe veele dusent picol alleene souden
bedraegen, naementlijck 180 dusent realen van achten, sonder de
sijdewaeren, flos en gewrongene sijde. Voorder ende anders staende
het Comptoir van Siam: is U E. seer dienstich, omme den handel
der hertevellen, die van daer op Japon gedaen wordt, sijnde daer
heerlijcke proffijten te doen, soo in Root Cattoene gaeren, cleeden
als anders van Custe Coromandel ende Bengala comende, daer de
de Portugiesen jaerlijcke goede partijen in Siam brengen, ende
goede winninge doen, maer de persoonen aldaer voor desen geleegen
hebben geen acht op de negotie geslaegen, alleenelijck de Cargasoen
" men gedebiteert ende geremmerveert die hun gesonden waeren
de Portugiesen hebben daer met groote factorijen haer woonplaets liggende
want de plaetse meritable is —
Hoe de Logie op 26 februario Ao 1611 is verbrandt in Patani
ende de Godt betert de Comenie daer over de 4 dusent realen van achten
aen Cargo verloren heeft, ende hoe sick tot den tweeden bouwen
sal U E. genouch het beter schriftelijcke brengen desen staet
de Logie in Bantam is oock op 20 augusto Ao 1612 in brandt
geraeckt, hebbende over acht a 9 maenden te vooren, der Coninck
van Bantam, ... den steenen gewelven, want dack aff tot op de
soldering van de Camer doen affbreken, seggende dat het te
castelachtich was —

ende de Coninck sal ende sulcken huys niet en heeft —
nu is dit jaer dack aff tot op de solderinge vande camer, met Riedt
wederom toegemaeckt, ende door Busschieter, op de eynde Maert by de
Logie in Brandt geraeckt, synde den wint recht op de Logie, ruyn
voorders aen datt 's Staten gedragende —
hebbe noyt soo schrickelycken brandt gesien, men coste pas de lyff
bergen, synde den heere Fiscaels Marco Cotsckes, aen aensicht handen
ende voeten verbrandt geweest, daer van drij weken plat gelegen
heeft. Insumma syn groote ongelucken, desen brandt schynt gesticht
door den Gouverneur, hebbende oock sijn man vande Logie doen
vermoorden, die wij met 200 Re aen Caxies souden naer Jacatra sen-
den moordadelijck, wij weten wel gedaen hebben, den Coninck seyt daer aff
niet te weten, ende soo wijt der [illegible] als hij soudent hem te kennen
geven, hebbende willen weten wiet ons gedyt heeft, d'welck een-
lopende niet geraedsaem is —
Alleen dit quaet spruyt, uyt datter t'sedert 't vertreck van heere Gouverneur
gnaede naer de Molucos geenen schenckagien gedaen en syn, van
alle de volckeren tot op dato, synde de Moren van aerdt
om de schenckagien willen ondergehouden hebben, ende niet en consi-
deren, offte de groote schenckagien, te vooren het groote sonderinge
wel hebben connen gestillen, door de craekeny voordesen, 't sy dat
se niet goedt offte quaet fondament gedaen syn offte niet, willen dat
men begost is ondergehouden hebben, als 't haer maer proffyt is —
Ten anderen het Vertreck van Jacatra is hem seer tegens ende
de meeste cause: omme de verzeringhe die hij weet hem ontrocken
te worden, seggende men hem eerst behoorden te vraeghen, eermen
soo dit hier bij een ander comptoir plantede —
Ick segge het is noodsaeckelycken, dat men met den aldereersten
eenen Bandelooys offte Casteele schynen heeft, want als wel
te mercken, soo als door den Tiende de Intentie vanden Gouverneur
staet ons uyt Orienten te crijgen [illegible] als voechte
inden eersten soo wel de Castilianen [illegible] wyt alles gewint
hebben, op de eylanden Molucos: Amboina: ende Banda, d'onse aldaer
soo veele wercke geven, als blyckelyck is, dat wij onse macht
genoechsaem daer van doen hebben: want het getal der soldaten
die U.E. hier sendende is te cleyn —
Nu de Portugiesen siende de schepen vertrocken te syn vande
Comptoiren, sullen op alle plaetsen loopen op U.E. Cargasoens
ende soo sij met den Mousson comen tot Grissé. Bantam. Johor
en Patani met een Armade, sullen seer lichtelyck overvallen worden, door
dien geen tegenstandt vande Jachten sullen hebben, ende van d'onse
20 mannen is op eenes comptoir niet te bedieden, hebbe de moren
wel seer ons sonden keeren aende Portugiesen, daer op wel hoochste
aengelegen is: Quia nervus Rerum pecunia, ende sonder gelt
offte goedt synde niet oorlogen connen —
Ick segge Achtbare heeren, laet ordre geven, omme een Bandeloys
te stellen, 't sy op Isodeo Condor: Johor offte elders, daer ment hier
best sal bevinden en bequaemste —
Oock drij schepen, 't waeren van Amsterdam: Vlissingen ende
Middelburch, hebben een goet [illegible] getroffen, sonder anders
[illegible] hebben, sonder preadvys [illegible]
schepen soo niet besorgen, hadden advys [illegible] soude ongelyck
beter coope intyts gekocht geweest syn, dit is te beclagen ende sonderlinge
de faute van advyse, sulcken merckelycken schade, hier inne moet
by den [illegible] behoort door U.E. expresse ordre daer inne gestelt worden

om hun toecomende sulcken abuysen ende schaden voor te comen, als u:
E: mijnne voorgaende per ter zee heeft geadviseert —

Hebbe voorder den handel van Japon hier belangende, als voorden staet bij mij laetst verwerende ende Japonse Resolutien: Ansetia Couranten ende Reeckeningen daer van hier mede copye hungaende ende u: E: notabel profyten soeckende daer naer hebt te Reguleren Tegens u: E: geassigneert hebbe te betalen aen mijnne moeder als drij hondert guldens. ende noch 45 Re van de lootes aen Dirrick Spitersz calff bidde t'selve vliet betalen: in minderinghe van mijnne gagie

Hiermede Eerentfeste voorsinnighe ende voorsichtige heeren ben u: E: den almogende bevelende: die u: E: verleene langdurighe gesontheyt: sekeringe u: E: staet ende handel geseghende. mitsgaders wes daer aen ende de Zalicheyt is belangende: ende met grondelycke groetenisse Godt bevolen — Amen. Uyt Bantam den 5 decembre Ao 1612 —

u: E: alle dienstwillige
ende bereyde dienaer
Pieter Segers

No 1

Erentfeste Wyse voorsienige ende Seer Discrete heeren

Mijn heeren Bewinthebbers der Vereen.de Generale Vereenichde Oostindische Compagnie

ter Camer van Amsterdam

[illegible]

[illegible]

Amsterdam

27 Juny 1612

(9 Oct. 1611)

69

Van Henderick Brouwer gedateert den 27 Juny 1612 uyt [illegible]

Erentfeste Wyse Voorsienighe ende Seer discrete Heeren

Myne laetste aen U.E. is geweest den 17en Sep. lato, van Bantam met het schip Middelburch geschreven, Sints syn voor Jacatra wel gearriveert, alwaer d'Eendracht by ons is gecomen, ende hebben in ons drie scheepen ingenomen 117 leggers arrack, als 57 inden Leeuw, 30 in d'Eendracht, ende 30 inde Gouda, daer mede mitsgaders met tydene tot [illegible] ingenomen sal werden, verhoopen by den heere Generael [illegible] den Goeverneur Stant vande Moluccos, Soo willecom sullen syn, als oyt voor desen scheepen syn geweest teenigher plaetse te van Indien

Heer [illegible] voor Jacatra leggende door de extraordinarie delligentie vanden fiscael Abraham [illegible], hebbe den mompelinghe gehoort van seeckere diamanten die den Ondercoopman van Bantam Cornelis Jacobsen souden gecocht hebben van eenighe persoonen te Jacatra woonachtich, ende ditto fiscael versocht hebbende in onsen raedt datter eenighe persoonen souden gecommitteert werden om met deselve hem te gaen ende verhooren watt hy soude connen hooren ende vernemen van dese saecke, Soo werden daer toe gecommitteert de genen die de attestatie hier onder beleght onderteyckent hebben, die U E by ditto fiscael gesonden, ende niet gegeneraliseert tselve meest op ons versoeck waere geschiet, het [illegible] wel insiende hebbe hooch noodich geacht selver daer naerder naer te vernemen, datt niet hebbe connen doen, sonder des fiscaels presentie, Evenwel eerst [illegible], ende daer naer openbaerlycken aenden Sabandaer hier naer vraghende alsoo ten deele de maleysche spraecke watt verstae, ende den Sabandaer van Bantam watt Portugeesch can spreecken, Soo bevinde door de lichtveerdicheyt int spreecken van deese [illegible] ende de weynighe consideratie ende discretie daer tegen hier in gebruyckt by den tolck Pieter Cornelis van der [illegible], ende bevinde alle datt datterstanten ende self bo den fiscael seer weynich of te bynae niet altoos vande maleysche taele en verstaen, datter quaelycken in is gehandelt, Want hebbe gevonden connen vernemen datt ditto Cornelis Jacobsen den 25en 26en ofte 27en Augusti eenighe steenen altoos soude gecocht hebben, Maer wel over drie of vier maenden ombegrepen, den partyen vanden Sabandaer voorss. van ontrent de 50 steenen voor ontrent vyf hondert realen van 8en, den welcken ooch verclaerde noch wetenschap te hebben datt den voornoemden Cornelis voor desen van andere persoonen ooch eenighe steenen soude gecocht hebben maer naer particulariteyt vraghende conde niet vernemen, Ooch verclaerde den Chineeschen waert daer wy thuys laghen, datt den voornoemden Cornelis over eenighen onbegrepen tyt geleden vier of vyf hondert realen aen diamanten soude gecocht hebben by verscheyde partyen, seggende wel te weten dattet verscheyde reysen meer diamanten gecocht hadde, Maer datt vermits hy conde niet particulariseren, Soo onbescheyden syn dese natien in haere discoursen, daer in dusdanighe saecken seer merckelycke consideratie hooch noodich dient op genomen te werden, Want soo veel [illegible] datt de attestatie by den fiscael overgesonden gantsch valsch is, alsoo op dien tyt niet connen verstaen in eenigher manieren, datt den voornoemden Corn. Jacobsen soude gecocht hebben, ditto fiscael heeft my belooft naerder aen U.E. hier op te schryven, doch vermoede dat [illegible] soo naers sich niet en sal syn als int voorderen ende senden van de attestatie. Daeromme dit verhael by my wert gedaen tot ontlastinghe vande attestanten, t'haerder ernstighe versoucke, alsoo sy eyghen niet anders [illegible] hebben connen verclaeren, als tegens wil den tolck verstonden, [illegible] Endermits de seer weynighe consideratie die hy draecht, ende de groote [illegible] lichtveerdicheyt synder naturen, daer ontbedachtelycken in heeft [illegible] waer Immo het formeren van de attestatie ooch schuldich is

Myne Heeren gelieven dese myne corte maniere van schryven int goe

1611

te nemen, Want meerder tyt hebbende, soude u E. int breede verhaelen
ons wedervaren voor Jacatra, ooch copie van Journael ende resolutien sende
twelck naer geladen wert om de Sloup cleyn Zeelandt, die naer Succadana
af vaerdigen niet op te houden, Bemerckt alden siende [illegible] voort
sall geraecken, ende alsoo de meyninge is om hem naer mauritius met
de Ladinge te senden, soo in tyts tot Bantam comet, dient hoochnoodich den tyt
waer te nemen, Hier mede, E. wyse voorsienige ende seer
discreete heeren, bevele u E. inde bescherminge des alderhoochsten, Gedaen
Geschreven opt Schip den Rooden Leeuw met pylen, liggende naer [illegible]
ontrent thien mylen by oosten Jacatra den 9en october Ao 1611 Was
onderteeckent Hendrick Brouwer

Myn heeren de voorgaende is Copie van myne laest aen u E heeren geschreven
naer ons vertreck van Jacatra, met de Sloup of te Jacht cleyn
Zeelandt, die Ick verhoopt hadde Hollandia ende Middelburch tot
Mauritius soude gevonden hebben, doch alsoo de selve schepen
van daer geseylt syn naer Antipura op de goede tydinge die vant
schip Banda vernamen begeerich ende graach wesende naer soo goede
ververschplaetse, Soo heeft het selve Jacht den verloren reyse
gedaen, Het is vreemt dewyle Mr Hermite het hadde [illegible]
dringen ende radden dattmen hun de diamanten met ditto Jacht souden naer
senden datt geen behoorlyck advys hebben gelaeten op hun vertreck
van Mauritius voor het selve Jacht, want souden hun lichtelycken
tot Antipura hebben mogen volgen om datte factoryen niet versuymet
mochten werden volgens u E last t' mette eersten over te voeren
Doch het naerclagen comet altyts te spade, de selve schepen sullen
alsnu godt [illegible] noch den schoone partye van Succadana
met het wapen van Amsterdam naer het Vaderlant gesonden werden
Godt Almachtich verleene hun behouden reyse
Reede van Jacatra thien [illegible], hebben daer den [illegible] of gebaende
wech geladen int geene daer te doene was, de [illegible] vande
[illegible] te nemende daer ons huys [illegible] sall werden (: mits [illegible]
veranderingen doende die naer uyteren te vermogen [illegible]:) Op
de bequaemste plaetse vande [illegible] rivier voor aen int incomen
gelegen ouder de stadt, hebbende aende west zyde de rivier ende aende
noordt zyde de zee strant, de Coninck wilde seer noode vande
plaets scheyden, Insonderheyt om datt hy daer geordineert hadde te
woonen [illegible] Eddelman van Bantam die tot [illegible]
wacht op de Incompste vande Rivier was houdende, doch moeste
de hoope van syns lants verbeteringe [illegible] ons het aenstaen
[illegible] daer toe alder meest [illegible] sall hebben als myne E
heeren breeder sullen connen sien by de resolutie daer op genomen
die int vervolch van myn Journael datt [illegible] mede sende
[illegible] stadt als 1.2.3. waer aen my gedrage —
De nemminge vande selve plaets is [illegible] te pas te
gecomen om de goederen van Coromandel uyt den Hasewint en van Japan
uyt den Brack daer te los[sen] [illegible] den Coninck van Bantam
[illegible] opt lant wil laeten brengen sonder daer van syne tol te hebben
datt al te quaeden Inbreuck soude syn [illegible], [illegible] staet te vermoeden
den selven alleenslyck sall comen te besprecken datt met syn [illegible]
[illegible] niemant schaedelycker is als syn eygen lant [illegible]
Het Schip [illegible] is mede voor Jacatra by ons gecomen daer op
alles is gedaen doende [illegible], Ick bedancke myn heeren seer hoochlycke
voor de eere die my byt selve hebben gedaen, verhoope my in u E
dienst t alsoo te draegen, datt de gunst tot sulcke niet declinerende
maer gestaedich meer ende meer toenemen sall my dies aengaende
tot de [illegible] [illegible] —
Inde voorgaende copie wert gemelt datt 117 [illegible] [illegible] van Jacatra

Bevonden hebben daer van omtrent de 70 en Ternate syn overgelevert dandere tot scheepsprovisie gehouden ende geconsumeert synde —

Oock hebben in ons drie schepen noch tot Jacatra ingenomen 34 grove beesten als ossen ende bullen met omtrent 120 bocken ende hoenders ten uytgenomen schoonen witten ryst daer van 33 grove beesten 100 bocken ende by de 40 last peperryst mede in Molucco syn overgelevert, waer mede soo wellecom by den heer Gouverneur Generael syn geweest als hebben wenschen mochten, Wy souden garne meer vee ende andere provisie mede genomen hebben doch door den oorloge vanden Mattaram tegen den Coninck van Surbaya was het lant soo geruyneert dattet te verwonderen staet waer door niet meer hebben connen becomen —

De Equipagie vande sloup of 't Jacht Cleyn dewyle verhoope myne E. heeren wel gevallen sal alsoo sodanige Jachten als wel onderhouden werden seer merckelycken dienst tot cant commen gedoen, De principaele officianten hebben wy met gewoonlycke behoorlycke verbeteringe hun daer op voor vier Jaren laten verbinden op datt alsoo tot de onderhoudinge vant selfde des temeerder liefde ende sorge souden dragen, gelycken met den vlieghenden draeck gedaen is geweest, want anders de selve te lichte versuymt werden als aen verscheyde hier en Indien gesien hebbe

Wy hebben oock den Coninck van Surbaya voor Gresse met ons drie schepen gecomen synde op de waert synder Jonchen naer Banda mondelinge ende schriftelycken geinsinueert als by de Insinuatie geregistreert int Journael ao 12 desselven maendts daer mede den goede ende seer dienstige saecke gedaen te hebben alsoo de waert der Javanen onderdanen des Conincks de Bandanesen soo stijft datt nader Nederlanders den fort niet veel en vraegen Insonderheyt als in Banda geen sloupen of Jachten syn die de selve Javanen in haer vaert hinderlycken mogen wesen, want op Grisee, Jortan, Jappara, ende andere plaetsen doen in Banda aencomen daer met alle vlyt en ye haer Jonchen met groote haest ende wanneer vertrecken, nemen soo veel foely ende nooten mede als begeeren datt eenemael onder portugesen handen comt het welcke U E heeren alle grooten intrest veroorsaeckt —

Doch het en heeft alsnoch niet besonders tot ons Justificatie gestrecke overmits daer geen of weynich naer gevolcht syn by faulte van Jachten in Banda, daer anders in moet versien werden, of de saecken sullen heel verloopen geraecken, ende als de Javanen eens by ons volck hart aengetast werden datt geschieden moet als men daer den beddinge in wil maecken ende datt hoe eerder hoe beter, Soo sal dan de selve Insinuatie wel te pas becomen, Den Coninck stoorde sich daer door seer ende beclagende ons seer ombeleefdelycken ende alsoot selfde om tyt te winnen by nachte geschiede landewaerts syne volck seyden myeden vande schepen daer oock diverse Bandanesen by sullen syn geweest oock verscheyde van hun toegedaene ende den Engelschen verloopenen, bedreygende meenen dattet niet sonder perijckel en geschiede insonderheyt door den tselfde soo hostilich drivens, doch het werde alsoo goet gevonden ende by ons werde verstaen dattet eens ende voor alle in sulcken wegen diende by der hant genomen te werden, Den Coninck versocht seer ernstelycken datmen hem een stuck geschut souden geven, twelck hem geweygert werde ons op den heer Gouverneur Generael Excuserende, Dus wel syn van daer niet gescheyden sonder hem geschoncken te doen, Den heer Gouvr Generael voornoemt heeft ons geordineert dattmen hem vant Japanse Cargasoen den geheel Zetelen vereeren souden op ons wedercompste aldaer, De weygeringe vant stuck geschut nevens de Insinuatie veraergerden hem soo datt geene wy daer te bevechten hadden als alles byt Journael breeder is te siene, Doch naer alle gepleechde naerstigheyt syn noch ten eersten claer geraeckt vertreckende van daer den 8en november 1611

2.

Den Opperkoopman van Grissee alsoo syn tyt geexpireert was, is alsnoch maer als sijn Eersten Facteur door syn verbintenis te wat verdienende hebben op nieuw voor drie jaeren aengenomen tot advocatie vanden heere Gouverneur Gnael mits verdienende voortaen thien pont vlaems ofte tsestich guldens ter maent, twelcke dito heer Gouvʳ Gnael mede geadvoueert heeft, verstaende datt syn tyt ingaen soude op Primo Januario Aº 1612, Ick houde den selven voor den bequaemsten koopman ende naer myn oordeel tas aensien der [illegible] dient aen U E. [illegible], Ondermits hy des lants gelegentheyt ervaren is, datt een groote saecke is want de nieuw aenkomende leeren grootelijck tot U E. Costen

Ende alsoo myne E. heeren den Incoop vant Cattoene gaeren, soo seer recommandeeren mentie maeckende soo in haere Sendbrieven als Instructien als brieven datt het Grisseesche gaeren haere E. wel bevallen heeft Soo hebbe hem belast daer sonderlinge op te letten ende alsoo den Incoop vant selfde gaeren om op voordeel opgecocht te werden geschieden moet tot den Jaerman Soo werde daer noch een als [illegible] Coopman van maesschen geordineert te blyven op datt des te beter waergenomen soude werden

Voorders alsoo de Chyneesche Jonchen daer nu jaerlijcx veel aenkomen, waer door daer by hen een goeden Incoop van Chyneesche waeren can gedaen werden, Soo hebbe hem mede belast datt daer achtinge op nemen soude, ende op dattet selfde met des te meerder aendachte geschiede soude bevoorderen hebbe hem Copie van alle U E. Instructien dies aengaende ende noodich synde gelaeten, Ooc hadde geen Capitael te bedyden, ende [illegible] schepen ooc geen om hem te mogen laeten — Ditt Comptoir van Grissee ondermits het oncostelijck huyshouden door de abondantie van cost die daer te becomen is Soo ten gerieve van de schepen als anderssints is U E. dienstelijcken doch seer moeyelycken voor groote schepen want de soodanighe buyten setten moeten wel groote vier mylen weeghs vande Stadt ondermits de Lant wint ende Zeewint en cannen niet meer als een tocht met schuyten boots prauwen ofte anderssints int eenmael doen, datt veel tyts consumeert ende ooc periculeus is als die van Arosbay op Madura, ende die van Tuban Jdayo & Jacatra op Java gheten blijven gelijck somtyts doen als by de boot vant schip Hoorn is gebleecken Wij hebben daerdoor hier meer tyts tsoecke gebracht als wel meenden doch verhoopen daer by intmins te niet en sullen versuymt hebben

[illegible] vande Hamer

Van Grissee scheydende naer langhe beraetslaeghinge, de saecke vant waeyen der monsons wel overleggende, Soo werde by den breeden raedt goet gevonden dewyle ons waeter [illegible] uytgecomen hadden om Arrack in Moluco te brengen, Doch datt met de boeg tien volommechte waeren die veel waeters consumeeren te meer met nauwe Lantsoen [illegible] is ons dien schepen geen maer voor een maent waeter voorsien conden wesen // Datt ons desse naer termate bevoorderen souden by Sayden Celebes heenen om te spoedigher voort te moghen comen ende by gebreck van wint waeter niet verlegen te geraecken, ende insonderheyt om voort begin van Januario int Moluco te mogen wesen, vermoedende soo den viant in oorloge continueert datt hem int Cruyssen schaedelycken souden syn mogen, Soo datt daer door de resolutie tot Bantam genomen van by noorden Celebes om te loopen, verandert hebben ons vaerwaeter nemende door de boquehram van Celebes ende Salayer ende voorts by de oost Cust van Celebes op, welcke vaerwaeter [illegible] Schipper op Gouda tot tweemael met de groote somme [illegible] bevaeren hadde die daer selfs wel bekent is, ende heeft ons sonderlinghe dienstich geweest tot bevoorderinge van spoedige reyse // de selve [illegible] mitsgaders het vaerwaeter tusschen Bantam & Celebes

Celebes

Vant schip [illegible] by Celebes [illegible]
in de [illegible]

Dan hebt inde caerten gants geen stoc altoos ende de selve dienen hooch-
nodich verbetert te werden om ongelucken te verhoeden, wy hebben
met ons schip den [illegible] Leeuw met regen bynachte op den drooghte gestoten
die van den Eylant by noorden Madura wel den groot mylen in zee strect
andere can suleke mede gemoeten ende als die den ongeluck ouercomt
soo is het naerdeelygen (?) tolaet Ick hebbe t selve vadermaetse (?) laeten
uitwerpen ten besten datt ons volck onder daer was [illegible] ende den
caerten af te gaen als yemant die en suleke clouck is, daer laet t af
crycht, met het doorsoecken vande Journaelen die jaerlycks soo veele t huys
comen soo was t tydeluyden als andersints, sullen groote ende seer dienstige
verbeteringen inde caerten gemaeckt connen werden datt naer myn oordeel
een hooch noodige saecke is, Myne E heeren gelieven daer inne naer
haere gewoone voorsichticheyt ten besten te raeden, Soo haere E
goede discretie gedraegen ende wel gevallen sall het advys van haere dienaer
int goede nemende ——

Int eynde van december quamen inde Moluccos, ende den staet aldaer hebben
wy in slechten doene gevonden, doch grooten haet twist en onenicheyt
onder onse hooft [illegible] aldaer yder meenende meest te syn dan den anderen willende
wesen daer de [illegible] regieringe vanden Admirael françoys wittert
vice Admirael Simon Jansz Hoen ende President cornelis [illegible] in
crachte de meeste oorsaecke af t syn geweest, Soo met
haere Sammelinge handelinge ende quanselinge (?) als mede met ongehoorde
plaetse in den capiteyn op [illegible] ende met volle authoriteyt te
stellen de welcke noyt te voorn in suleke gebruyckt geweest synde
niet geweten hebben waer naer haer te reguleren hadden, daer van niet
dan alle disordre is uitspruytende, Den eenen heeft den anderen voor den
Heer Gouverneur [illegible] van dieverye geaccuseert en diergelycke meer
soo datter voor eenigen tyt genoech te stellen sall hebben, Vermoede wel
daer op int breedt is schryvende —— De Sublime authoriteyt
is daer seer noodich om eendracht te onderhouden want anders souden de
saecken heel in disordre loopen, Den Heer Gouverneur Generael
heeft den hooman schott mede wey watt [illegible] Sudermits hem deen
selven alte moedich dunckt te syn, hebbende daerdoor veel haet des die
syn eere mincken met alle list sticht (?), doch naer myn oordeel is hy
int syne soo bequaem als yemant die myn heeren en haeren dienst is sinder hebben
een clouck onversaecht ende vroom soldaet, vande viant alleen meer
geducht als alle danderen die in moluccos syn, blyckende by de 20500 [illegible]
die den Spaniaerden op syn hooft gestelt hebben, ooch eenige wercken op
Maquian ende elders gemaeckt, het can wel wesen datt Ick hier in misver-
stant hebbe, doch dit is eenichelycken myn advys noopende den persoon
datt Ondermaelen den Heer Gouverneur Generael aengedient hebbe

De ternataenen syn mede wey watt verandert door de groote noyt by anderen
gebruyckte schenckagien die Symon Hoen hun geduyrende heeft gedaen die niet en
connen geëxcuseert werden, De procedueren vanden Admirael wittert
hebbender ooch veel toe geholpen ende syn daer door niet [illegible]
meer genegen maer eenigen veel trotser geworden meenende hun suleke
toecompt, Staet te verhoopen met de goede oordre die den Heer Gr
Gouverneur daer stellen sall, datt alles weder sall beginnen te beteren

De Spaniaerden op ternate schynen vanden tricus (?) niet te weten
ende alsnoch geen last te hebben, ende continueren hunnen oorloge naer hun
best vermogen, hebben ooch sints den tyt datt den tricus gehoort in
dese landen in tegen eenige goede succes teen op ons gehadt, datt hun
te meerder moet geeft, als syn geweest het verlies vanden
Admirael wittert in manila, de wedergevanckenis vande vanden Admir.
van Caerden op de Goede hope, het in brant schieten vant Jacht de
Jager mede gaen voor Malayo ende de verovering vande plaetsen

van Sabougo en Gilolo, daer de tyden geen andere schaede hebben gedaen
als het verlies haerder galeye die sonder bloetstortinge altoos aen
ons syde verovert is geweest beste wesende van veel singen ende
bocht van Gilolo, Den heer Gouverneur Generael heeft
genoech daer beyongelycken gepracticeert datt geen besonder effect
en heeft veroorsaeckt, Oock heeft met den viant in onderhandelinge
geweest van een bestant te maecken, doch den spaniaert om daer
voordeel uit te spinnen wilde tselve niet langer maecken als ghenoech
moet laet leeden om alsoo syn schouts voorseecker sonder sorge van
aens toot thuys te mogen crygen, doch den heer Generael tselve bemer-
kende begeerde dattet geen Julio ende aug.to laet leeden soude strecken
sodatt deselve handelinge sonder yets te effectueren geschort ende
afgebroocken werde, Ende om niet te versuymen int cruycen
de wyle den tyt was naeckende van des viants compste, Soo werde by den
heer Gouverneur Gnael goet gevonden dattmen deselve verhinderde.
Naer in alle spoet souden trachten te mannen, Soo met het bootsvolck
ende Soldaeten diemen uit de scheepen souden connen missen, als mede met
de vrye manillars ende chynesen die in des Compangies dienst waeren
op de moluckse forten, Soodatter op yedere hondert neffens anderen
ende 140 swarten, want verhoopten met ditto galeye Sonderlinge
dienst met stieren ende anderssints tot voordeel onser saecken en
afbreuck vanden viant te connen geven, daer Capiteyn Appollonius
schott door syn ernstlick versouck voor Commandeur op is gestelt
werde, welcke galeye claer synde vertrocken met allemael in Zee
om te cruycen, sterck wesende vyf scheepen twee Jachten en den
galeye als den Swarten Leeuw, Vlissingen, den Roden Leeuw met pylen
de Vrede, Gouda, de Pauw, den Cruyttoorn ende ditto galeye.
Wy hebben int Oost te cruycen by de thien weecken gecontinueert
by daegh nacht ende dach in Zee houdende met sterck Laveren
ons beste doende om boven ternate te mogen bequamen, datt hadden seer sware
scheepen gemaeckt heeft Insonderheyt door den tegenwind, daer wy ook wel
ende ten eynde hebben omtrent de ruyme heeft vanden viants armade
Secours becomen ende verniet in vier Jonckens die byde Jachten verovert
werden, ende den groote fregat die inde grondt by misselan tant geschooten
werde t volck gevangen becomende, in welcke fregat over de drie
duysent somen rys waeren, yder van omtrent de hondert pont, waer
alles van Coninckx provisie Soo datt deselve wel het vierde part
van haere provande in hadde, het is den viant een groot afbreuck
geweest ende hadden goede victorie bevochten by aldien de selve
niet en waere vermenght met ons ongeluck vande galeye
datt all te beclaeglycken is geweest, doch den viant mach niet
seggen dien verovert te hebben, want werde door te groote moedicheyt
vanden bevelhebber, te weynighe ervarentheyt vande commis [illegible]
daer toe gaf [illegible], Ende te verwelden raet den geenen die ghelegentheyt
niet en wisten, gebracht met all te groote Courragie ter plaetse daer
daer hy bleven most [illegible] als recht voor Gammalamma opt [illegible]
oorde hebbende om de groote hoope by nachte van syn anckers te lichten
daer de viant meer dan 26 metalstucken ter zee conde op syn [illegible]
gebruycken, Wy hebben daer by vry watt volcks gehadt overmits
alle de beste soldaeten vande moluckse forten daer op waeren
bequaemelick om [illegible] by [illegible] Overhooft Appolonius schot te [illegible]
vande welcke wel 40 vande beste syn doot gebleven, ende ander de
40 soldaeten ende bootsgesellen, by de viant swemmende int water en
gevangen gecreghen hun meynende in de boots te salveren die daer toe
by de galey geordonneert waeren, doch den Commandeur over de boots
bemerckende dattet daer soo hett vanden voorteyninck, vertrocken over
mede nae den het goet gedencken verscheyde dooden in syn boot hebbende

het is een groot ongeluck geweest, Ende is geschiet daerom ooch ten besten moet geduydet werden, wy hebbende alleen met den [illegible] dertien man is verlooren, die hun alle soo manmelijcken nae tons alle dandere doot gevochten hebben als vroome soldaten op eenige plaetse souden comen doen. Soodat ons volck van dien tocht by den viant geen schande en sall naer [illegible] groot hen werden. Den viant heeft ooch int schermutsel dat sy meenden te nemen veel volck verlooren, want daer is nae hun eygen seggen sonder het musquetten van hun beste soldaten geschoten hadden, eenige seggen van dertich man ander van veertich ende noch andere van vyftich, doch de waerheyt hebben noyt te weten connen vernemen. Evenwel hebben se ons geclaecht dat hun gequetste meest storven, meenende daer door by ons eenige vergiftige cogels waeren gebruyckt geweest, doch men heeft noyt op de Jacht andere cogels gebruyckt als die gegoten daer is bevonden syn geweest daer verwondt werde, Soo datt aen ons volck is datt stuck de oogen geopent hebben. Naert ongeluck vande Jacht vernemende ooch den viant alle thuys gecregen hadde wattere te verwachten stont, syn met den anderen binnen voor Malayo. Hoorende doch de schepen verlingen ende den Swarten Leeuw met het Jacht den Griffioen waeren geschiet naer Tidore door oorder vanden E. Gouverneur Generael ende den raet om te sien off daer den viant eenighsins afbreuck conden doen, ende om dan voorts van daer te scheijden nae Pangitas daer hun watt souden verversschen, overmits veel volck sieck hadden, hebbende den Swarten Leeuw int cruysen tsien mannen aen siecktens [illegible] gestorven de selve cregen ergens omtrent 3 mylen van Ternaten doch door de contrarie moussons veel tyts tsoeck gebracht hebben om daer te comen.

Voor Malayo liggende naer lange beraetslagingen werde by den heer Gouverneur Generael goet gevonden datt men t'elluco(?) soude versterken, datt een wel gelegen plaets is by oosten Malayo omtrent een half myle daer vandaen gelegen, om datt de Ternataenen die derwaerts hebben moeten alle haer tuynen ende houwen hebben, watt meerder voordeel souden mogen becomen het is den hoochste stuck vande naturen liggende dicht aen zee, ende by nae onwinnelycken te houden. Warmede bequamelycken gefortificeert sall syn. Mede werde aenden viant geschreven om de naemen van de gevangenen, die sy ooch gesonden hebben, vermoede den E. Gouverneur Generael dat daer van copie gesonden(?), ende soo van schryven ende wederschryven quam den viant selver vanden treves te verhandelen om van eenich bestant te tracteren, verclaerende wel duydelycken vanden treves noch geen last van haeren Coninck te hebben, gereet synde om van eenich bestant te handelen, sonder syns Coninckx oorder te verwachten, Committerende daer toe eenige syner Capiteynen die den brodt verhaelt maeckten ende met dobbelsinnige conjecturen om te bewysen datt is Ternate vanden Spaenschen Coninck geen advys op den treves conden hebben, daer is voorwaer voor ons verlooren arbeyt geweest doch toonden daer mede haere scherpsinnicheyt, Alsoo is alle haer doen wel bequamelycken is geweest datt niemant te gewonnen vanden treves hebben gehadt ende datt noch eenighe als wy, de wyle soo bequaem syn geweest om den Admirael van caerden voor geseyt te laeten staen so niet eenige seer weynige dagen, voordatt den treves is doot quartiers behoyrde int Jaer als onderhouden soude werden. De handelinge van bestant stede den heer Gouverneur Generael uyt, overmits syne raeden van Indien Jan Dirricxsz Lam ende Hans de Haze absent waeren ende scheepen vervingen ende den Swarten Leeuw, ende int verwinnen der gevangenen conde niet geaccordeert werden voort derst(?), overmits den Spaniaert syn Capiteynen die wy gevangen hadden niet achten wieden naer behooren het schynt de saecken met gemack eenvoudichheyt(?) moeten getracteert werden ende als by ons daer by gevecht versuymt wert hadden weynich gehoord

de saecken der Spaniaerden tot Manilla tae, ooch Don Jeronimo daer door dat
daer niet meer als 80 man tot versterckinge van hun garnisoen in
Molucco gesonden hebben, met hunnen nieuwen Gouverneur don Geronimo
de Silua, den heer Gouverneur Generael schrijft als U. E. sien sal
op soo biddt datt my excuseert daer op breeder verhael te maecken
Insonderheyt de wyle copie vande Spaensse brieven ende antwoorden
mede sijnt daer ick den E. schrijven hebbe gesonden —

Int Journael a° 12 staet geduerigh breet der informatie vanden stant
der Filippijnen mitsgaders vande Spaniaerden, waerwaerts dien
genomen hebbe door bevel vanden heer Gouverneur Generael
van den Engelsen Piloot die den viant in doorlanden langh haer gedient
heeft ende nu mede gevangen gecregen hebben, die waert is te
annoteren, hebben ooch onsekerheyt daer naer watt verbetert ende
naemen in deselve saecken vande Spaenden geschiet, Soo den oorlogh
Continueert sall deselve ontwijfelijcken seer dienstich wesen

Ende bemerckende mette schepen overmits swack van volck waeren
alhier in Molucco geen sonderlinge diensten conde gedaen werden
ooch datt seer dienstich soude wesen datter noch eenich het treffelijcke
nederlantsse cargasoen eenige schepen nootich naedien peper Chynsche waren
van Succadana Bantam ende Patane in Japan gebracht werden
Insonderheyt de wyle de saecken der Portugesen daer vry watt slaen
sijn Ooch datt de Comptoiren van Macassar, Jaccatra, Johor, ende Patane
hooch noodich met capitael dienden voorsien te werden de wyle langh
onversien waeren geweest — mede door twoorte occupatien omtrent
Banda ende de Moluccos daer by faute van capitael, Soo hebbe den 22en
meert lestleden den heer Gouverneur pr̃ae mondelinge aengedient
datt het seer tijt te sonder byzondere versuymenisse mit den schepen soude
connen bevracht werden, twelcke niet ongeraeden soude wesen
de wyle het cargasoen nodich uit den oorlogh diende gebracht om daer
van ontsetinge te gebruycken, doch siende daer op niet genouch naer
myn oordeel gelette werde, houdende nochtans tselve voor
een overtreffelijcke saecke, Soo hebbet andermael schriftelijcken
den 24e ditto den heer Gouverneur Generael vertoont sonder
de minste gedachten te hebben van datt my de Japanse reyse soude
toevallen, Die eyndelijcken den 28e ditto alsoo swack van staet was
Ordineerde datt ick met den schepen met peper langhs den selven wech
naer Japan soude seylen, my daer toe alle behoorlijcke commissie ende
ordre ampel ende breet gevende die U. E. het niet teno sijne bevinden
als U. E. den heer Pieter Both wel claer hebben connen gevraechten
Waermede vandaer vertrocken sijn met seer weynich hope van
alle die in Ternate waeren datt wy Banda souden hebben connen crygen
alsoo den tijt want monsoen heel en tae verloopen was, want men
niet en weet datt oyt schepen soolaet uit Ternate derwaerts sijn
geseylt, doch hebben daerom den moet niet verloren gegeven als aen
de daet gebleecken is —

den heer Gouverneur Generael aldaer my commissie tot deese
voyagie gaf was gesint naer hy my selfs mondelinge geseyt
heeft om my tot directeur over de Comptoiren vande Molucco te gebruycken
doch naedat gehoort was myn vertoog te sien dinne was opinie veranderen
door saecke van sulcke cas verscheydelijcken geduydet werden, ende naer
myn verstant is mede geaccuseert om datt hier toe gebruycken
Siende den goeden heer tselfs te soo claerlijcken hadde voorgedragen
de wyle het aendoen was soo wel expeditie den in soo corten tyt voor
geen cleyne saecke by velen geacht ende gedoodelt werde —
Doch tot hiertoe is ons alles naer wensche gegaen ende hebben ons
over all gesocht naer onse vermogen volgens schuldiger plicht
ende meenen sonderlinge diensten in Banda gedaen te hebben Insonderheyt
de wyle den Gouverneur Reinst overleeden ende het fort met soo veel siech volck

hoewel wat daer door wy wat versaecht waeren temeer om datt
dit Jaer daer geene schepen altoos vant vaderlant waeren aengecomen
dattet de luyden discouragie veroorsaeckt, dan op ons vertreck hebben
daer alles in goeden doene, den lieutenant [illegible] tot voet werde
als Capiteyn in behoorlycken wegen over beyde de forten geauthoriseert
den vaendrich Josias de moor als lieutenant ende den sargiant als vaendrich
dandere opene officien die by versterven vacerende waeren werden
oock mede becleedt met de bequaemste soldaten vande Compagnie, om
noch te meer onsen yver tot dienst der generaliteyt te betoonen hebben van
ons scheepsprovisie aent fort overgegeven een legger spaense wyn, een aem
olye ende den speckwatt aen alles opgevult met noch drie tonnen vleesch
drie tonnen speck ende dertich kaesen ende behoorlycke [illegible] &c.
om tselve weder op Amboyna te ontfangen van sodanige provisie die het
schip Banda daer voor de forten van Banda gelaaten hadde, dit
voorwaer in Banda sonder eenige versuymenis souden hebben connen
brengen daer mede beter dienst souden gedaen hebben dan met soo lange
in Amboyna te leggen, tselve schip Banda hebben wy gemoet tusschen
Manipe ende Buro den 23en April laetstleeden, syn [illegible] ordre om
nae Molucco te seylen ende wy om nae Banda onse reyse te vervorderen

By ditto schip Banda hebbe aenden heer Gouverneur Generael den brieff
in dyergelycken geschreven, ende om myne E. heeren van alles nae
behooren volcomen kennis te geven, schryde daer aff ten breetsten
de copie, verhoope by myne E. heeren door [illegible] ten besten sall geduydet
werden, ende datt my het groote ongelyck niet geven sullen, dat gedaen
daer ick over clachtich ben, maer datt alles behoorlycken insiende
bevinden sullen, gaderen die naer t'onderdeele [illegible] te hebben, hier by een
is int minste noyt yets van U E. dienst verachtert maer veel eer
gevoordert, de vreye quellinge van [illegible] ende gemoet den menschen
[illegible], ende scherpsinnich maeckt, ende alhoe wel de geringheyt
den snood gebreck is, meene nochtans alle de betrachtende menschen
daer mede besmet syn ende dattet oock een dwingende spoor is om nae
deucht te betrachten, het doet my wee int gront myns herten als ick
myn heeren mentie van deese dingen doen moet, doch werde in myn
gemoet daer toe gedwongen, alsoo tselve my [illegible] lastich belooft
datt myne E. heeren verstaen sullen met sulcke procedueren my
ongelyck geschiet is, Deese materie als daer van tractere maeckt
my verdrietich ende moyelycken, ende duchte over tselve te knaegen
sall soo lange in Indien wesen, sall met menschelycke passie, doch salle
my in U E. dienst niet doen verslappen, vaderomme bidde seer
dienstelycken ende ootmoedelycken aen myne E. heeren datt het selve by
U E. voor geen vermetelheyt ende opgeblasentheyt werde
gehouden, want voorwaer my het schip Banda, in Banda, tot Amboyna
ende hier tot Bantam soo neederich gedraegen hebbe als yemant ter
werelt soude doen, maer dattet geduydet werde als immers faute
moet wesen voor een gemeen menschelyck gebreck

Ich hadde wel verhoopt schryvens van myne E. heeren by ditto schip te becomen
doch hebbe niet vernomen alsoo alle haere schriften met [illegible]
doorsen in den witten Leeuw nae Ternate gesonden hadden, evenwel wel
mondelinge vant volck verstonden U E. eenige victualie voor den Leeuw
byt selve waeren [illegible], ende aenden Commandeur [illegible] daer nae vraegh
gaf my den cleynen memorie van sodanige provisie, die in Banda
voor den Leeuw wert geschickt, ende alsoo den tyt om met den Leeuw in de
Oceanen van Banda te comen hooch noodich vandoene hadden, hebben
niet eens dienstich geacht om die uyt Banda te lichten te meer
gesien deesen Leeuw doch weder in Ternate is [illegible] uyt Javan
met vivres te comen, waermeede tselve vande heer Gouverneur generael
sall mogen versoucken, doch duchte daer niet besonders aff becomen sall

Want in ternate ghelijck mede als andere plaetsen van uytermaten groot
gebreck insonderheyt de schepen die met den heer Gouv^r Generael
syn uytgevaren die ick niet en weet oft all t'mael te gelijck hebben,
doch de Jachten ende fortten is bleeckelijcken ende kennelijcken gebreck
van alles hebben — Nu wy sullen ons van tin bij t'en mouten behelpen
ende alsoo van begin aff naer uyterste vermogen getracht hebben
ons provisie te doen strecken met een extraordinarie diligentie
verhoopen ons te redden met het gheene noch hebben ende coopen sullen
ter plaetse, so daermen yets goedtcoop becomen can, niet tegenstaende ons
seer sobere uytrustinge sonder vermetelen gesprooken, Soo veel als
de beste die voor of te naer ons in Indien gecomen syne

De provisie die by ons van schepsvictualie aende fortten van Banda
is gebleven hebben oock van Amboyna niet connen crijgen alsoo door
onweeder ende harde wint met het schip voort [illegible] niet conden comen
synde overseylt noch tien ofte tien naer veele moeyte en spellingen van
tyt voor Hitoe ten ancker gecomen, Ende overmits het in de
hart weder was door t'en onsboot niet naer [illegible] Eyndeen

Die ons vertreck van ternate heeft my den Sr Gouverneur Generael
de secrete instructie (die myne E. heeren bij ons in Indien gesonden hebben)
gegeven, om die in Banda aende E. [illegible] dienst ofte aenden Gouverneur
prins te behandigen, ende alsoo ditto dienst naer ternate was vertrocken
ende den Gouverneur prins overleden synde, de selve secrete
instructie ooch open wesende, ben beswaert gheweest [illegible] in
wat wegen dien overleden soude gemaeckt aende secrete derselve
tot nadeel der macht in Banda naer myn oordeel vry wat [illegible] was
ende naer de selve noch eenige tijden overleden te hebben, Ende
U Ed. heeren my daer by de [illegible] hebben van in margine te stellen
dat ick de meeninge van U Ed. heeren mondelinge breeder soude
connen verclaeren, Soo hebbe die neffens myn advys aldaer besloten
gelaeten met opschrift om die te openen als der eenighe macht in
Banda was om den Bandanesen te dwingen, verhoope daer inne wel
gedaen sall hebben, Van amboyna hebbe ick copie vant selve ende
myn advys op ditto secrete instructie aenden heer gouv^r generael gesonden
alsoo daer [illegible] werde dattmen in alder manieren ditto S^r.
Gouverneur Generael de doot van prins ende stant van Banda
verwittigen soude door de bequaemste middelen die te vinden waeren,
hier beneffens hebbe [illegible] copie vanden brieff die uyt Amboyna
aen ditto Sr Gouv^r Generael geschreven hebbe neffens myn advys voor
op de saecken van Banda, waer in den stant vant voornoemde Banda
soo breedt verhaelt wert datt onnoodich achte daer mede vermaen
aff te maecken —

Van Banda hebben wy naer Jacatra ende elders mede genomen tot der provisie
veerentwintich bahar ongegarbeleerde nooten en twaelff sockels foely
ende van Amboyna twaelff portugysse bahar giroffel nagelen
Wy sullen naer vermogen den selven daer in betrachten ende meenen
voort over te daer mede genoech sullen hebben —

Tot provisie voor de comptoyren van Macassar en Succadana hebbe ick
aldaer becomen negenentwintich duysent stucken van achten, als te
weten 3U — uyt het schip Banda 16U — vant comptoyr van
Banda 4U — vant schip het Waepen van Amsterdam en 6U — met
32 corjas [illegible] chara macayo voor Macassar van amboyna —

Daer van tot Macassar gelaeten hebben thien duysent stucken met de selve [illegible]
op dat den coopman aldaer alle voorvallende occasien beqwaemelijck
soude waernemen mogen, Macassar placht den magasyn van
[illegible] te syn doch sints eenige jaeren herwaerts hebben quaede gewassen
gehadt, ende oorloge gegeven [illegible] gevoert, daer gegenwoordich syn
in vrede ende den Coninck heerscht over het geheele lant van Celebes

de Portugesen net tselve daer sterck, om de foelie noten ende nagelen die
(die de Macassaren van ons plaetsen, steelsgewyse weeten wech te voeren)
niet tens tyt ende andere waeren op te coopen daer anders in voorsien
moet werden, als breeder meede in myn advys op de secrette Instructie
Ende alsoo den Coninck hem meest met coophandel geneert het gemeene
volck en meest alle syn ondersaeten voor slaeven houdende soo weet syn lant
voor alle vermindelingen op te houden, overmits bemercht daer by het meeste
proufyt gemist tot syn lants welvaeren

Den Oppercoopman aldaer Samuel Denys heeft de tyt syner verbintenis vol
geexpireert was ende vernemende denselven daer wel bemint en gesien
waere, ooch in hem experientie alle goede puncten van een vroom, eerlyc
ende leedich Coopman, Soo hebben hem tot continuatie vanden heeren Gouv^r
Generael wederom voor drie Jaeren aengenomen mits genietende thien
pont Vlaems ter maent of te tsestich gulden
hebben hem ooch oordre gelaten om geen kaadich op voorraet de nagelen
opgecocht te hebben insonderheyt geduerende den maenden van decembris Jan^o en
februario. Wanneer ons schepen die naer de Moluccos willen daer alleen
bequaemelyckheyt commen aenloopen, Ooch hebben hem geordineert
datt wanneer de noten foelij en nagelen daer soo goedt coop conde becomen
als op onse plaetsen gelden, datt hy ons gesicht heeft daer by wyen gebleven
by faute van trech der vermindelingen, in suecken gevalle als het
bequaem goedt waere datt dan tselve soude trachten op te coopen
gelyck alles by de Resolutie int Journael ag^o 25 gehecht breeder
breeder blyckt daer aen my gedraeghe

Wy hebben den Coninck opgewaeckt syne Jonckens naer Banda niet deuren
insinueren door vreese van ons ouden alle te odieus te maecken
en ooch overmits voort dese te weynich middelen by den hant saegen
om de ofte tselven op de Insinuatie te mogen voeren daer het meeste
aengelegen is tselve sall naermaels met gelegentheyt tyt genouch saem
commen geschieden als meerder macht ger kaadich in Banda volgens
U E last gehouden wert tselve alsdan ooch meerder vrucht der
sall commen veroorsaecken

Den Edelen Coninck van Macassar [illegible] over U E geheel slachtich
want seght door handen van slaeves leven [illegible] met sodanigen groot schip sonder
den naem te weeten, U E gesonden heeft twee bazar foelie versouckende
datt hem daer voor gesonden soude werden een clyn canons Japon ende
metaelen stuckgien ende een goeden maley koch, ditte alleen sen
sall myne E. heeren daer van het bescheyt commen te geven
U E. gelieften daer op te letten om den voorn Coninck contentement
te doene, want hy sich met de Portugesen meede soo gewaerant is datt
naerdeelich is de E. van myne E. heeren

Den 4 de Junio syn wy voor de tweede reyse weder te Grete gecomen
daer ons comptoir in goeden doene bevonden, doch het lant vol portugesen
ende synden omtrent 80 of te hondert persoonen sterck, hebbende
dese Jaere daer omtrent de dertich duysent croonen capitael gebracht
alles op den trech van foelij noten ende nagelen die de Javaenen
steelsgewyse van ons plaetsen weeten wech te voeren Ja
datt meer is hebben Edelen in Greedsche Jonckens by de thien duysent
Croonen naer Banda gesonden datt onverdelyc is, ende syn hier niet
wtte cryggen dan met geweet overmits den Coninck en syn ondersaeten
daer by goedt proufyt genieten, daer moet met den eenen ofte anderen
in voorsien werden ende datt in suecken voegen als in myn advys op de
Secrette Instructie meede oft het selve sall niet deugen als den
tyt leeren sall, ditt Jaer is tot Grete maer een Chynese Jonck geweest
ende alsoo dese domme menschen geen neyringe in haer lant weeten
te trecken door haer onweetende bottigheyt want de Chynesen hoe
langer hoe quaelycker tracteren deselve schattende en scheerende soo se begeren

te meer overmits die van Lubos ende Sambas twee joncken van Chynesen genomen hebben, Soo ist te vermoeden hier niet meer voor desen sal comen sullen, waerdoor aldaer niet veel goets handelinge te doen en sall wesen als wel verhoopt hadden, waeromme daer oock niet adviso van den raedt naer 80 — realen van 8en syn geladen meest om den inkoop van Cattoene waeren te mogen doen, daer is voorseyde by faulte van Capitael niet en is geeffectueert

De Sacke van Bantamas hy heeft den groot ontsach voor ons onder dese Moorsche natien over all gemaeckt ende gebracht want den Coninck aldaer gehouden werdt voor den seer machtigen heer, hebbende onder hem wel vyfftich duysent mannen, ende syn seer verwondert datt de stadt die sy meenen een groot geweldt geweest te syn soo lichtelyck verbrant, vernielt ende verdestrueert hebben, hierdoor daer door voortaen tot Succadana sonder sorge sullen mogen wesen, daer vernomen hebbe de handelinge hoe langer hoe beter werdt, doch den geest hebbende meede alhier den Ledygen gebracht dat weder moet werden

Den Oppercoopman Surry tot Sindou hebben meede ordere gegeven om tyen twaelff offte 15 picol Chyneesche syde op te crygen te coopen oft vande Chynesen die hem schuldich syn in betalinge te nemen als die tusschen de 70 ende 90 realen van 8en den picol can becomen om deselve met dese gelegentheyt te senden naer Macassar daer die veel getrocken is ende sal ten minste 200 à 300 winst geven dat wel sal comen om de oncosten van hun souden te helpen draegen, dewyle de Commysen vanden comptoiren niet opcoopen van retouren gelden sonder in plaets dient haer ... hebben comen gedoen maer wel om den oncosten te provideren

Wyder hebbe denselven mondelinge gerecommandeert dat sonder veel nooten of te soey te ontfangen betrachten soude die op te gaderen gelyck de Portugesen naer uyterste vermogen eenige cleyne partyen ten hooghen pryse coopende meest om hun alsoo ... te souten ende peperen, want om veel op te coopen tot diergen ende hoogen prys hebbe niet derven raeden de wyle doch de Portugesen die niet en sullen laeten te coopen en genoech maniere alsoo niets anders van daer te voeren hebben

Den Coninck van Soribaya hebben het stuck vereert dattet den heer Gouverneur Generael ons geordonneert heeft hem schencken souden, hebben daer by den brieff int Portugees inden naeme vanden heer Gouverneur Generael voornoempt, gevoecht, om tselve met meerder ontsach ende eere aenden Coninck te laeten bringen tot spyt der Portugesen insonderheyt dewyle deselve Coninck naer Malacca om den stuck gesonden hadde van waer tot antwoorde creech dattet daer op naer Goa souden schryven, Soo datt hier door des Conincks genegentheyt te meer sullen tonswaerts trecken, Inden selven brieff maeckten wyder mentie op dewaert synde Joncken naer Banda ende dattet den heer Gouverneur geen op hem beneficerende achtinge soude nemen op de insinuatie die hem gedaen is om alle Joncken van slaven voort te comen, als myne E. heeren breeder sullen connen sien by deselve ende de resolutie tot hier genomen int Journael geteekent als ?? Den Gouverneur Caracsadana ontfinge het stuck met den wonderen blytschap ende seyde tselvige den Coninck ... soude wesen, belovende datt aen ons volck ende comptoyr alle behoorlycke tractement ... te gestaadich doen toonen, ... sullen, dan tsyn belooften niet sijn van woorden, Nochtans vermeenen ditt volck continueren ende vaert naer Banda tweelcke sy oock niet laeten sullen comen, overmits hun meest met de handel geneeren, Soo sal den scheuringe moeten volgen datt sy oock bleven wesen, Overwel soo lange de

Eenen comptoyr te hebben om provisie van rys te mogen doen, soude t ons
saecken ende staet quaelycken comen, doch Ich hebbe daer tegen alles
ende wederom den gewenschte saecke vernomen, ende is datt die van
Japara seer begeerich syn om den comptoir van ons volck is haer lant
te hebben, doende daer toe seer eerlycke presentatien, in den brief die
met seeckere Itaciaen [?] waer ende in desse landen met den cleyne Javaensche
Joncke, aende coopman tot Jacatra geschreven hebben daer naerder
op gelet dient want men naer ydereens seggen den rys daer beter coop
ende saudichcan [?] becomen als tott Grissee of te Macassar, vernamen
mede dattmen daer met groote schepen soo naer aenleant moecht leggen/
als tot Bantam, doch datt den Coninck aldaer onder den grooten
keyser of te Mattaram van Java staet, waer over om selver de
gelegentheyt watt beter aen te mercken, ende om de saecke dan tot Bantam
te helpen vorderen ende raeden worden met den scheepsraet geraeden
daer aen te loopen, dewyle t selve sonder besondere versuymenisse
conde geschieden ende ons maer den dmaek [?] ... soude verschelen
den thienden desselvs des avonts syn daer ten ancker gecomen voor den
plaetse Coutol [?] genaemt ende vonden aldaer ter reeden de 15 à 20 Joncken
op de reede leggen van verscheyde quartieren, soo Malayen
Javanen, Clingen, Gusaratten als andere verdemaelingen [?]
die daer comen om rys te coopen — Ende aenleant comende
vernamen den Coninck vertrocken was naer den Mattaram landwaerts in, van
welcke Mattaram met den eygen van hondert en vyftich duysent mannen
naer Soerbaya over 8 dagen soude syn vertrocken soo datt het daer weder hael
schraep sall staen — wy bevonden de plaetse te seer wel gelegen insonder-
heyt overmits de bequaemheyt van de rivier die door den stadt loopt daermen
met schuyten ende boots in ende uyt mach comen tot syn wille overmits hy
incomen met laegh water mede als vier voeten waater heeft ende men
licht met de boots om te losten of te laeden soo dicht aende merckt aenleant
als oft by naer geen den steyger laegh twelcke in Java niet veel gesien [?]
De reede is ooch tamelycken overmits tuschen twee eylanden die
voor den stadt leggen omtrent den vierendeel myel t'lee [?] gevende ...
is op vyf vademen, ende den gotelingh schoot vande stadt is ...
drie vademen diep, den rys is der tot beteren prys te becomen dan
op eenige plaetse in Java ende souden het last nu hebben comen
becomen voor 12 oft 14 realen van 8en ende datt is goede partye, de lyfte [?]
is der ooch beter coop als wederom daer tot noch toe geweest hebbe
als t' wintich hoenderen voor den realen van 8en vier bocken mede voor gelycke
realen ende den groot beest voor 6 realen van 8en andere provande naer
advenant daer is ooch visch in abondantie, de Chynesen
woonende van Jortan ende Bantam veel gecomen claegende daer
te seer geschatt ende geschooren worden ende alles werden beter
getracteert, soo datt het toecomende jaer op dese plaetse ...
uyt China sterck met Joncken meenen te comen ende syn van opinie
datt de meeste Chynesen van Bantam ende Jortan hun alhier sullen
transporteren, vernamen ooch datter over eenige maenden
den Tacht [?] of te schepen waere geweest daer van eenige gevangen [?]
landwaerts inne by den Mattaram die hem over dese plaetse
gevenst [?] hadden, daeromme de gelegentheyt aengemerckt is
door sulcke hebbende plunderen [?] dat ... om onse ... te
verwonderen — Ich achte dattet niet ongeraeden soude wesen
aengemerckt de saecke van Banda dattmen het Comptoyr tot Grissee
op bracht ende weder alhier den ander plaets de wyle ...
voor groote scheepen vonderinge ongelegen is

Ich hebbe dese saecke tot Bantam aenden President Matheo Coteels [?]
Jndien [?] hoeden [?] raedt schriftelycken vertoont nessens eenige andere
poincten meer daer my hooch noodich docht op gereformeert dienen

te werden, doch alsoo de Jachten vande Borneose tocht noch niet thuys gecomen syn, Soo is de saecke voor den tyt uytgestelt
Soo daer op voort seyten was doordesen geresolveert wert sal dan hier beneffens sent noch de copie synde

Alsoo wel myn schryven breedt valt las niet naerlaten U E heeren noch met te syne byt aenroeren van verscheyde saecken, die Ick achte U E hooch noodich dienen geadviseert, Ende niet tegenstaende tot myn eedt wesen moest alles tenderent tot haeden van grooter costen, Soo dunckt my nochtans datt de gelegentheyt verdienen daer merckelycken op gelet te werden

U E heeren hebben sints de vergaderinge der Seventhiene gehouden In Septembri 1610 eenigen veel Soldaeten In Indien gesonden, doch als alle Int leven gebleven waeren, souden de forten met suelcke garnisoen niet beset connen wesen als myne E heeren by haere scheppen Instructie ordineren, Nochtans verschyden de plaetsen seer noodich wel voorsien te syne, hier beneffens gaet een memorie vande Garnisoenen die U E heeren op alle haere forten hebben

De Soldaeten met den schepen Leeuw met pylen, derwelcke, ende Gouda gecomen synde omtrent de 130 Int getal syn op veertich naer doot Soo gebleven onderledene als gevangene

Het Schip Banda brengt maer omtrent de 60 soldaeten, Item Ternate want heeft oock aen siecten vry watt volck verlooren & 25 man ondergegeven aende Jachten den Brack, Hasewint & Halvemaen, om de tochten op Sambas ende Benjarmasin by te hebben uytvoeren, tot wraecke ondermoorden by hunlieden aen ons volck begaen

In Banda syn In den Jaer tyts naert vertreck vanden heer Generael Both by de veertich soldaeten gestorven datt de plaetse is gewest; doch op andere plaetsen In sonderheyt Inde molucos verteeren oock veel volck, Soo aen siecten als door den oorloge met tochten & uytvallen daeromme hoochnoodich is datt U E heeren meer ende andere versch synde was soldaeten continueren gemerckt deser plaetsen het te bewaren hebben ende de twaelf hondert wert, ende hoe datt meerder geoeffent syn Inde militaire discipline hoe U E heeren dienst beter sal syn want Jonge maets ende Ambachtsgesellen geleycke weele onder alle de Incomende coopen, syn veel bequaem om te exerceren, doch niet om met den brave couragie syn want onder ooghen, uyttevallen ladyen te belegen, ende om goede oordre te observeren, datt In molucco ende Banda metten oorloge gestadich tedoene is ende hooch noodich moet wesen, Doch datt daer beneffens bequaeme Capiteynen comen die syn Spede voor capiteynen gedient hebben daer veele aen gelegen is, derwyle U E tseste pleckens plaetse der hun moeten toebetrouwt werden, Den Getrouden Capiteyn Jaques de Cock wiens huysvrouwe op Ternate overleden is heeft sich selven In ongenade vanden heer Gouverneur Reynst gebracht ende wert by de gemeene soldaeten den Soetdaer genaemt Overmits Gedoodineert synde op Bachiam te gaen & syn eygen cost te doen met alle de getrouwde soldaeten, doordien meddy de trou breke, ende gedreygen hebbende uyt den eelen met pypen ende de crudde tot provisie voor syn huys eenige wyn oly asyn ende diergelycke heeft het selve naer overleden was syn huysvrouwe op Malayo onder de soldaeten vercocht daer In versteken wert quadelycken gehandelt heeft doch alsoo Iemandt binnen oos tende heeft gehouden meende daer inne niet te misdoen, Is oock den man die hem In syn ampt niet hoe wel de maet tewougen om bemint synde was syn volck naert schynt te sien genegen tot eygenbaete

Onse Luytenant Martinus cornelis Is overleden, Ende de fortsen syn over alle was gevoeght ende overhoort tocken Is crychsaecken quadelycken voorsien & naer myn oordeel Is het capiteyn wesen gelen coopmans bequaem doch Salve myn opinie voor den beteren, U E heeren

Gelieve daer sonderlinge op te letten naer haere gewoone voorsichticheyt
ende goede discretie wesende verseeckert dattet de saecken hooch noodich
vereyschen, De viant heeft hem jegenwoordich tot garnisoen in Gammalamme
tusschen de 3 ende 400 mannen, daer door ons volck met laegen ende andersints
jegenwoordich plaegen, twelcke wy hun niet connen doen, overmits genouch
te doen hebben met de wachten te besetten ende plaetsen te bewaeren
Den selven viant wort seer ons groote vende Capiteynen ende van
alle die in Moluco syn machtich geen werck meer als van schott geleeck
by haer proceduyren blyckelycken, is daeromme oock in achtinge behoort
gehouden te werden, Is oock soo wel gedenckent vande gaeren geoccupeert
dattet hem tegen syn danck alle syn eeuwen sal moeten heughen
U E heeren mogen seer wel verseeckert syn datt Spaingnaerden ende Portugesen
jegenwoordich loeren om ons eenich voordeel af te sien, Insonderheyt in
dese Indische quartieren, want is van teeckenen te vermoeden, datt by
den Spaenschen raet verstaen wert de Indische trafficque de welvaert
van ons vaderlant is daeromme deselve naer alle(s) vermogen
myneren sullen gelyck te sien is byt geene tot Johor ende Patany als hebben
attenteeren, Gelyck U E heeren van Sr Sprinckel ende andere overgaende
persoonen breeder sullen connen verstaen, Waer aen my gedraege
ende de Marques Spinola Inden haere Excellentie heeft gesecht den Coninck moest
bewogen ... tot handelinge van vrede oft bestant om geen
meerder inbreuck in syne Indien te crygen, Soo dient versorcht datt
het geene U E heeren Inde selve hebben wel bewaert werde voor
deesen tyt gemerckt de Spaingnaerts alsnu syn meest macht alwaer
can gebruycken door dien in Europa geen sonderlinge oorloge heeft
De schepen dienen oock voortaen beter voorsien van bootsvolck te comen ende
uyt te vaeren, Gelyck die onder den heer Gouverneur Generael ende de
geene naer hem in Indien gecomen syn, alsoo anders quaelyck yemant
sullen blyven om over te vaeren naert vaderlant, Dese landen consumeren
wonder machten veel volck, ende niet tegenstaende alle andere schepen
voorde comste vanden heer Gouverneur Generael in Indien
heerlycken gemant syn uytgecomen Insonderheyt de machtige ende
overtreffelycke vloote vanden Admirael Pieter Willemsen Verhoeven
soo syn nochtans int overvaeren schaers van volck geweest als myne
E heeren by alle de overcomende scheepen connen af meeten
U E heeren hebben vry wat schaede geleeden by de swackheyt van volck
der uyt ter Equipagie want soo den heer Gouverneur Generael
machtiger te lande waere geweest, soude ons wyt teeckenen in
Banda Pulowey af gheloopen, ende op Gilolo Sabougo oft te
Gilolo weder vande Spaingnaerts genomen hebben, welcke nu hun
alsnu soo wel gefortificeert syn datt sonder groote macht daer op
niet te attenteeren sal vallen
Dese selve plaetsen van Gilolo ende Sabou is wel verloren, alhoe
wel daer geen nadeelen altoos en vallen, want den Ternataenen daer
by seer ongerust syn overmits hunnen verscheyden sagu ende andere cruyden
van daer plaegen te crygen, oock hoenderen ende veele vruchten
ende verschydt soo wel dattmen daer den hoen voor den halven stael
van achten op Malayo placht te coopen moeten daer nu wel
anderhalf voor en geven dieser bygeleit te ..., Soo datt den
Spaingnaerts wel dubbelt weder gecregen heeft het geryst
datt van Batchiam mis den moet, Evenwel de plaetse van Batchiam
is wel waert gehouden te werden gemerckt het selve tot groot nadeele
vanden viant is ende ons volck daer jegenwoordich goede partye
Sagu can becomen voor de andere moluckse plaetsen, Doch daer
most andere geordent werden gelyck den Jonckman Edwaerd
vanderdus ... gedaen heeft, oft het soude hem in desordre loopen
gelyck den heer Gouverneur Generael U E heeren breeder
schryvende waer aen my refereere

Alle de schepen die alsnoch inde Molucos hebben geleghen syn seer swack
van volck, soo wel de nieuwecomen, witten, lewen, swarten lewen ende Wapen
ven, ende sulcx om naer huys te seylen ... maecken swack syn daer
hooch noodich op gelet dient, overmits de thuysreysen, sloot(?) bettert
gemeenlijcken mede veel volckx consumeeren ende spillen —
Wy syn alsnu op den Hooden Leeuw met pylen maer veerentseventich hooffden
sterck daer onder thien gevangen swarten of te manilars syn
om het werck te helpen, doen myne E. heeren gelieven deselve te bedencken
hoe swack ... sullen alsnoch de ... int lant geschworen hebben
om haer naert vaderlant te vaeren —
Hier benevens is gaet den memorie van ons ouckeepers met den
balanca van de schepsboucken waer by U E. heeren sien sullen mogen
watt de ouckeepers ... hebben alsoo summe verdienende maent gelden
verbeurde daghen van int Jaccatra te sitten ende alle andere appendentie
te bouck gestelt syne
Oock synde hier mede de rekeninghe vande cas la ... ... schepe den
Hooden Leeuw met pylen —
Met den rekeninge die ... hebbe van t Generaels Japansche
Cargasoen, om datt de ... Dirrick ... die met my ... soude mogen stellen
verscheyden ... van de ... ende ... Gouda syn mede quaelijcken
gemant van bootsvolck soo dy ... was deniye als by ouverwaden
op de Intlant blyvende Jachten ende forten van anderen, ende het volck
datt van lant verlost worden moet, is op de forten noodich was ...
Oock dient geconsidereert dat de geene lange int lant geblecken
ende gewesen hebben, als anderscaap ende gedaen ons lant inde Coudelucht
comen veel meer cranckheden ende swackheyt onderworpen syn
als de geene die ... op de scheepen gevaren hebben
Eenighe bequaeme ... als ... Souden alsnu in
Indien noodigh syn als opperkoopluyden daer den heer Gouverneur
Generael nu veel ... voorsien is, om veranderinghe te
mogen maecken op alle plaetsen ... daer gaen welcomen contentement
... , het Jonghe ... volck synde ... verblyven
op gewoelt comen tot geene plaetse ... worden ... tot
avancement gebracht als in U E. dienst te ... oude
doch die int vaderlant niet ... willen dienen hier niet te ... komen
want niet ... , ... de Indie ... waert
het ... ... tuchthuys noempt, Soo is myn opinie overmits
dat lants ... ende ... datter ... inde vroome ...
dan inde ... sall geschiet worden, ende daer ... bouden
gelaecht U E. ... dient daer menichmael ... by ...
Ende heeren ... nu soo veele forten in Indien hebben, tot ...
vande welcke om U E. proffyt te bewoorderen, oock noodich
verscheyde Jachten int lant moeten gehouden worden, dienen
noch voort ... te ... te continueren met goede partye
provisie te seynden, Insonderheyt wyn, speck, oly, asyn ende drooghe ...
want broot of te ... niet te bedincken heeft, tot datt de plaetsen
watt ... mogen wesen want weynige datt deese landen geven
alsoo alsnoch in Molucco ende Banda alles sober is, wy hebben
ons best te gedaen om daer wat tot voortteelinghe te brenghen
als ghaen van ... sullen de sacken met der tyt schoonder comen
te ... , Van Japan verhoope mede goede provisie van
broot tarwe ende ... in Molucco te seynden, doch vleys ende speck om
te souten is all verloorn geet datter ... best ... wort door dien
het niet duuren mach, nochtans ... oock gelt genouch. U E.
gelieven den heer Gouverneur Generael oordre om van Coromandel,
Japan ende ... toelaaten comen alle mogelijcke provisie voor
de forten, doch vernemen van ... datt was ... ... provisie

niet bysonders van Coromandel can comen dan veele geltquistinge
verspaeringe, want de schepen niet hebben mach van daer naer Molucco
gesonden te werden door de langheyt die inde scheepen moet blyven, maer
van Jappan salt genouchsaem connen geschieden; Wijnoll als u Ed. heeren
jaerlycx goede partye gesouten vleys speck oly ende asyn neffens [illegible]
wyn sendende, soo souden daer veele swaricheden by minder verspaert connen werden
De Jachten [illegible] ende [illegible] syn uytermaten quaelycken voorsien van
[illegible] want/speck/ende teer ende het is iammer datt tot soodanige
Jachten als dese syn geen meerder sorge en wert gedraegen om
die te onderhouden; myne E. heeren believen te considereren datt dese
heete landen sonder gelycknis te meer consumeeren door het branden
ende andersints als de koude Europische quartieren ende dienen
oversulcx hooch noodich met dese te geleegentheyt goede partye
seyldoeck ende schegaren, crouwtouwen ende cabeltouwen, speck
ende teer, loopende ende staende want, te senden onder geleyde van
Commissen [illegible] voor de Jachten, want hier
in Indien geen meer dan ander van gebreck claecht ende welcken
quaelycken van den hooghen waere scheppen, dese Jachten dienen
ooch gestaedich eenige bequame timmerlieden op te houden
ende naer myn oordeel soude seer geraeden syn sommige clouche
jongemaets by u Ed. heeren gehuyrt werden onder verbintenisse
van eenige jaeren int lant op de Jachten te vaeren, want
die hier in Indien daer op geraecken moet t'houtmoorders ende
doodemaeckers syn nochtans als hun daer op verbinden
bedingen by weynige goede verbeteringe —— Verhoopen myne
E. heeren volgende haere gewoone voorsichtigheyt daer op ordre sullen
stellen. De forten syn [illegible] voorsien van cruyt, ende de rekeninge van
cont die hier in Indien by gebreck van andere, laeten maecken
van cocos bast [illegible] coopt over al soo hooch op het datt ick my schaeme
t'selve te verhaelen ende moeten de forten iaerlycx met geen
duysent [illegible] aencoint connen toecomen; myne E. heeren
is wel bekent hoe de frontierplaetsen van cont in ons vaderlant
naer advenant het cruyt voorsien werden t'selvige moet op u E.
forten in gelycke vougen geschieden, alsoo over al int besonder
op Amboyna de wacht met brandende conten gehouden werden,
de selve is toch int vaderlant goet coop ende om te gebruycken
is ongelyck bequamer dan den [illegible] hier gemaeckt wert
als de scheepen die herwaerts comen plaets te hebben, commandeert
mede tegens eertyts is wullen dewyle men de wacht om niet heeft
ende daer by souden niet alleenlycken grooten [illegible] verspaert
maer ooch de plaetsen beter [illegible] voorsien geraecken
Cruyt ende schaerp dient mede veel meerder partye te comen alsoo
het [illegible] waer is tegens Bantam brenght sal den E. heer
Gouverneur Generael [illegible] williaem wesen ——
Mede staet is dese landen ondermits de dacken van drooge
palmbladeren gemaeckt syn seer groote perijckel van brant
ende in Banda noch by gebreck van't [illegible] syn soo verlegen
datt geen drooge plaets te hebben om eenige partyen nooten
ende foulie te bergen, datt oorsaecke is het waeren van
amsterdam alle watter in Banda op heeft is medenemen
gegeven u E. [illegible], insonderheyt de nooten ongelyck bedorven
ende alle de foulie doch het hadde moeten wesen by gebreck
van packhuysen, Soo u E. heeren believe het te gedraegen om
voor ballast een groote partye steenen te senden, het soude
naer myn oordeel seer dienstich syn alsoo daer mede wat
werck soude connen gemaeckt werden, Ick soude
wel gaerne hebben willen hebben datt ditto Waeren
van amsterdam, de foulie in Banda plaetsen ende liever in plaets
van die tot Bantam peper ingenomen hadde, doch aensiende datter

gegeven plaetse is, maer om die int fort te mogen bergen is daer
nae in Banda niet connen vallen, ende gemerckt oversulcx veel moet
werden (staet te verhoopen) meest aff te sall comen om inde weddelinge
van dien te continueren, op datt de participanten noch voor de Engelsen
den Engelsen ende Portugesen de merckt sonder u E. besondere schade
mogen bederven. Tessen spreeckende met den oorloge van Banda
veel foelie ende nooten becomen hebben.

Den heer Gouverneur Generael heeft my tot Ternate eenige
nooten ende foelie laten sien die gehaelt ende gepluckt waeren
op den cheant Obilato genaemt, gelijck eenige mede van
Bachiam, ende was van opinie het plucken van die te voorderen
overmits voor desen noyt gebeneficieert en syn geweest.
Doch ick hebbe hem tselve om veele redenen willen afraden
overmits de veele inconvenienten die daer uyt souden spruyten
insonderheyt om datt opt voortplanten van die niet gelett soude
werden, dewyle Banda meer geeft als Europa vertieren
can, waerdoor tselve meest naergelaten voor den anderdaer
of te tot naerder ordre van u E. heeren daer op te hebben.

Item mitsgaders dienen boven alle het goede partye met de eerste
gelegentheyt herwaerts gebracht voor ballast om tot
Bantam ende op alle de forten een goede partye te hebben
want men hier soo lichtelycken hondert realen van achten aen
smidt colen uytgeeft, datt het te verwonderen is, en is een
schande tseggen wattmen voor het gelt crycht, dewyle myne E.
heeren gelegentheyt was sulcks naer wenschen hebben, verhoope
deselve waernemen sullen om de schade voor den tyd te myden soo veel
als doenelycken sall wesen.

Verhoope daer by thiendubbelt geprofyteert sall werden, tegens
andere tabacq die ons mede gegeven is verloren hebben
ende my is hertelycken leet tselve u E. heeren hebbe gescreven
haeden, doch verhoope daer inne niet gecontinueert sall
werden, insonderheyt van yder schip een groote partye medebrengen.
Lyde olyvaten weer ende mede te schepen het taddich veel
faulte bevonden ende by gebreck vande selve pacht men oe de
thuys twyssen vry watt verlyden, het is noodich datt die vooraen
dicken op voordeel van drooch hout gemaeckt werden
ende datt de schippers ordre hebben om die op de wettsyssen
by weder te laten herdeuyssen gelyck de Portugesen doen
die hen besondere lochayen is haere groote partyen die
naer Indien seynden hebben.

Men hoort in Indien hoe langer hoe meer van de desordres moet willigen
den matroosen op de vaerhuysen ende schepen datt voorwaer
beclaegelycken is, de quade regieringe der overhooften
is daer af d' groote oorsaecke, doch den oorspronckelycken
oorspronck is naer myn opinie datt deselve scheepsvolcken
by hunne overheyt uytgesocht werden met het opswaeren
int dies ... als dexent of tot weder gelyck Kerckhof
ende andere gedaen hebben, waerdoor dat de gemeene die niet
besonders anders hebben te gaet hebben of tehouden geen enige
tot het schip ende weerwaert van dien en draegen, noch ooch
verlangen om thuys te comen, dewyle niet te ontfangen hebben
de welcke dan dandere opsoeckenden, ende met malcanderen
spannen spannende treden dauthoriteyt vande gemeene hebben
[illegible] hebben onderworpt ende verloren, alsoo tenemael
het respect ende de vreese van straffe daer veel quader uyt
soude connen comen te spruyten, goeder niet anders is voorsien en wordt
Ick hebbe daer op mette heer Gouverneur Generael gesprooken
ende hier van is discours met hem comende, soo verclaerde my
datt tegenwoordich syn [illegible] inden brederschaft by syne E. [illegible] gedi-
nede waere geweest tot Banda dattmen van den [illegible]

Opperkoopman ofte schipper soude mogen (: soo mint by syne naem
geladen goederen vont :) uytgeven op den cust aent bootsvolck hondert
stuyvers van 8en, van den onderkoopman ofte stierman tsestich st. van 8en
van den onderstierman ende scheepsofficiant dertich stuyvers ende van
den bootsman twintich stuyvers van 8en ende het geeft dattmen
meer by de soodanige quam te vinden soudemen voor de Compagnie
aentasten, mits hun tselve op haere rekeninge tot 47 stuyvers goet
doende, twelcke my duncket niet behoorlycken is, want daer mede
openinge wert gegeven tot verquistinge vande maent gelden
der maettroosen, Ick hebbe tselve naer myn vermogen
tegengesprooken, ende oock verclaert U E. oordre expresse-
lycken was (: alsoo wel die niet schriftelycken mede en bracht :)
dattmen eygen gelt tot eygen interest by eenige wegen
iemanden souden doen, doch sulcke verbooden hadden tebouck te
stellen, synde U E. wille dattmen alle de penningen die by
overleddene gewonnen werden wien het oock soude mogen wesen
voor U E. boecken aentasten souden, ende soomen den eygenaer
wieden int scheepsbouck op syne rekeninge crediteeren datter
niet doen mochten, waerdoor dito heer Commandeur my beloofde
tselve weder af te schaffen niet meer dan staet datter tyt eenich
sall verhoope hier by wanneer het is of niet cortedert der goede
saecke voor U E. haeren dienst sall geworden hebben

De schepen die naert vaderlant varen sonnen naer myn oordeel
geen bequamer verversch plaets vinden als de stede
van Antipera ten ancker loopende onder de eylanden Sta.
Clara ende Sta. Luzia, daermen veel is overvloedt ende veel appelen
ende limoenen (: datt de allerbeste te verversinge is :) voor seden
gevinge prys becomen can, het schip Banda heeft aen
Mauritius, ende daer mede, op de reet reyse geweest, doch voor
de naerhuys varende schepen compt veel beter gelegen alsoo
Inden Oost is, ende sommige daer bequamen tyt waernemen om
de Caap te doubleren, Hollandia ende Middelburch soo haest
de tydinge van Banda cregen syn van Mauritius daer naer toe
geloopen, als voorm. is verhaelt verhoope daerdoor met gesont
volck thuys sullen gecomen syn, Mauritius is een doch bar
lant ende de verversinge diemen daer becompt is meest
visch ende palmito de [illegible] is doen cost ende alle de schepen
naer myn onthoudt die daer aengeweest hebben syn met menichte
van siecken thuys gecomen, Ick hebbe dese saecke hier tot Bantam
vry wat gerecommandeert verhoope den Heeren myn op
gien syne voecht, dat het hem tot voordeel strecken sall daer
Godt almachtich gunne om voortaen van bequamer thuysreysen
te mogen vernemen

Het Jappanse cargasoen hout my seer beducht want vreese datter
de met vry wat is commen sall [illegible] soolange tyt inde
Jitte binnent schip geoost moeten blyven, Ick hebbe op verscheyde
plaetsen den aff vermaent om tselve te verlichten ende noch
eest expresso by den heer Commandeur Generael doch
het werde toelchen [illegible] om veele redenen ongeraeden gevonden
meest doorde cortheyt des tyts die der gelaet gevangen gehad
hebben, ende de geducht werde oock voor schadelycken
gehouden te meer het tschepe quaelyck geschieden mochte
wanneer myne Heeren met eenst becomen sullen
inde Ed. van Eenich tot welck cargasoen gelyck het gedaen
is datt inden entull hebben, sall Ed. den geraeden syn dattet met

Een schip of te Jacht in Septembri uytgesonden werde, t welcke
tot wille ende wenschen geschieden can, op datt alsoo hoope mogen
hebben met Godes hulpe om tegen Mayo ende Junio tot Bantam te comen
wanneer het de rechte monson is om naer Japan te scheepen, anders salt
goet oock een Jaer vande marcht moeten blyven ende inde hette te
broeyende Ruymen sullen worden, off te velders adecant gelaeten werden
daer Sonderlinge op gelett dient

De getrouwde Neederlanders op Amboyna souden nergens naer het
best te huys, ende is voorwaer hoogh ons lichtveerdicheyt voor de Indiaensche
natien, die de vuyligheyt liegt onse vrouwen seer verdoemt dunckt
ende noch aldermeest de quaede manieren die sy mede een
hoop onder hun hebben, als dronckenschap, onbeschaemtheyt, onkuysheyt
quaetspreecken, Stoutheyt, ende dierijdelcke, men heeft van
sulcken Soort niet anders te verwachten, naer myn oordeel
hadde beter geweest t huys gebleven waren, de kinderen diese
procreeren willen niet wel aerden ende sterven meest altemael
datt te vermoeden is veroorsaeckt wert om datt die hun door hette
Landen bevinden ende bewoonen, willen gelycken in ons lant geschiet
t welcke men hun niet afspreecken can, alle die met den eersten Gnal
gecomen syn houden huys op Amboyna, ende die van dewelcke Onder
Souda syn met hun mans op Bachian geordineert, Op Maquian
Syn oock ses of t acht getrouwde met Vrouwen, op Bachian
verhoudert die wel der lichtveerdichste int huyshouden syn, Deese
luyden behoorden voorwaer eenich voordeel te hebben om hun tegenwoordich
gelyck altesaemen gestaedich versoucken, Want hoe sall een
armen soldaet op syne Gagie de Cost ende cleederen voor hem ende
syn vrouwe gecrygen, het loopt met eenighe seer sober af
ende als het soo continueeren soude waeren sommige te beclaegen
Oock souden geen ongelyck hebben int Steden scheyden dewyle eenige
veel onbeschaemdelycken op Amboyna, datt by gebreck hoereeren
moeten, ende lieuer het lichaem wilden laeten gebruycken dan
datt het van gebreck vergaen soude, Met den heer Gouverneur
Houtman Reyniers absentie Amboyna geroolt, Sullen myne E heeren
tselue gewoonelycken connen overleggen, Want acht hy op ditt stuck
beter bedryf sall connen geven dan yemant in Indien, Soo datt
om deesen te abbrevieeren my aen hem deese saecke aengaende refereeren sall

De Predicanten syn hier seer wel gecomen, Staet te verhoopen mettertyt
op Amboyna ende Bachian goede vruchten sullen doen, wanneer
behoorlycken gewin tot den heeren wyngaert hebben, Jan Mart[?]
is op Amboyna, ende Casparus Conradus Wiltens is op Bachian
geordineert, de heere Almachtich verleene daer toe syne
genaedigen segen Amen

Alle de vruchtboomkens ende Wyngaert Spruyten die Ick mede
genomen hadde syn uytgegaen niet tegens laende daer sonderlinge
op gepast hebbe, doch het en is niet te verwonderen dewelcke
in soo corten tyt in soo veele veranderinge van Climaet comen

Wy hebben hier soot cost alsoodde wyngaert op alle hunne
forten in Indien ende het voortplanten is opt hoochste gerecommandeert
doch alles moet syn tyt hebben, Op Amboyna hebbe vande
druyven gegeeten, syn seer waterich ende soo haest Ryp syn
beginnen te schielyck open door de overvloedighe vocht eenighe meynen
daer door dattmen geen wyn off soude connen om te drincken maecken
datt den tyt leeren sall

Van ons tuynsaet hebbe op alle plaets versonden ende het was noch
redelycken wel bequaem soo datt verhoope daer van eenige goede
vruchten becomen sullen, men heeft op Ternate alsoodde menichte van

rool, doch lange pampoenen by den spaniaerden Abobaras genaemt, mede Concommeren, Chyneschen ende hollantse radys soo datt alles mettertyt beteren sall.

Bastiaen den Japander is noch absent door den toeck [illegible] Cornelis sick, legt gestadich te koye het schynt de pocken soo ingewortelt hebben datt quaelycken te genesen is.

De memorie van Sr Dirrick Beack voor de boeckhouderen off der Commyssen mitsgaders copie van alle andere noodige schriften uyt onse boecke hebbe op alle plaetsen den daer geweest ben overgegeven aende opperkoopluyden op dattet ordre daer by gevonden wert naercomen ende achtervolgen souden.

U E hebben geliefen myn broedt ende moeder schryven int goede te nemen, waerhoope de last [illegible] brieven die naer desen aen U E uyt Japan schryven sall datt de selve aengenaemer sullen wesen overmits mede gemengt sullen syn met tydingh van goede ende groote proffyten daer toe alle mogelycke naerstigheyt gepleecht sall. Godt almachtich vergunne daer toe synen genadigen segen amen.

Voor de saecken alhier tot Bantam ende Jacatra staen sullen U E by Sr Matheo Coteels ende Abraham Sterckenmaes soo volcomelycken verstaen datt onnoodich achte daer van yets aen te roeren.

Den Engelsen Robert met Pieter Willemse, Sr Lucas Anthonis syn in tot Bantam geweest ende hebben daer gereedelick met peper geladen, ende syn vertrocken van hun [illegible] naer Siam wiedes [illegible] doch vermoede dattet naer Japan sall syn.

Tot Jacatra hebben wy onder eenich 31 Olipfants tanden overgenomen om in Japan te brengen die mette galeye daer gebracht syn.

Wy hebben daer ooch geladen den [illegible] voldeinge van 2000 [illegible] sy daer door oordre vanden heer Commandeur [illegible] op dattet te gelegender tyt aenden Coninck verdeelt soude worden alsoo hem tselve beloofft hebben.

Ende aldaer twee etmael gelegen hebbende syn voorts geseylt naer de [illegible] daer in den nacht al ons water aenboort creegen.

Den 21e Junio syn tot Bantam gecomen daer ingenomen hebben in sacken duysent ende vyftich sacken peper [illegible] mede [illegible] soo veel [illegible] hebben als eenichsints doenelycken is geweest. Godt almachtich verleene ons door syn grondeloose genade datt alles met [illegible] in Japan mogen brengen ende datt aldaer tselve tonser [illegible], ende U E [illegible] groote proffyten mogen [illegible].

Ick hebbe voor Japan alhier tot Bantam eenen Chynesche [illegible] doende [illegible] niet gevonden [illegible] daer [illegible] partye by de copie in, om datt U E [illegible] souden mogen onderkrygen [illegible] den [illegible] om tot Patane [illegible] partye [illegible].

Den incoop vande Candequyns is [illegible] tot [illegible] gedaen te worden want op [illegible] niet te becomen syn overmits in Jusaratte gemaeckt worden, U E Commyssen souden aldaer [illegible] [illegible] syn alle de plaetsen die de gelegentheyt van [illegible] in van [illegible] dattmen het Comptoir om [illegible] wille behoort in [illegible] te houden.

Noch datt van Siam naer het [illegible] was Victor Sprinckel is onnoodich te onderhouden [illegible] daer niet besonders te doene valt ende om incoop van [illegible], sullen den [illegible] in Patane trachten / tot Patane sall ooch [illegible] partye Cardamomo ende [illegible] was van Cambosa ombieden om datt U E

hebbende was alles naer behooren E. desch thuys moghen brenghen

des Coromandelschen handel. Is deser tweede (?) van geheele Indien

doch is tot nochtoe niet behoorlijcken waergenomen geweest,

soo by faulte van ordre als door de onwetentheden vande E. Comptoiren.

Matheo Cotteel heeft my gesegt alle de schriften die daer noodich waeren

ende by U E. gedaen hadt. In Indien gecomen syn dat desen altemael

derwaerts met den goede gesonden heeft, ende alsoo doende syn met

ons kercken te lichten om te helpen E. alle U E. myn heeren

Hiermede —

E. wyse, voorsienighe, ende seer discrete heeren

Godt almachtich bevolen. Gedaen opt schip den rooden leeuw met

pylen voor Bantam desen 27en Junio A° 1612

U E. onderdaenighen dienaer

Henricq brouwer

Van Hendrick Brouwer
27 Junio 1612 Rco 13 Int schip de
Roode Leeuw met pijlen voor Bantam

No 10

Ersame Wijse voorsienige ende seer discrete Heeren
Mijn Heeren de Bewinthebbers der Generale
vereenichde Oost Indische Compagnie
Tot
Amsterdam mensis

Bantam 17 Sept 1612

Wij onderschreeven certificeeren, hoe dat de logie tot Bantam smaendachs
naer middach op den 20 Augusto (Godt betert) in brant geraeckt, ende dese
packhuis met de afdacken tot inden gront daer door geconsumeert is, alsoo
wij ghesien hebben dat desen brant ghecoomen sijnde voor buijspoeder op de
cleyne mart bij de logie ghesticht door den schelmachtigen achtwaerden
Gouverneur als oock alle andere Javanen sijne adherenten tot diversche plaetsen
is aengestoocken, soo is op ons versoeck van de Raeden tot Bantam, dat
wij tgeene hier van weten & ghesien souden attesteeren in alle sinceriteyt
ons op den eet die wij de compagnie schuldich sijn daer in vermanende gelijc
wij dien volgende verclaren ghesien te hebben.

Inden eersten soo verclaere ick Jan Bommene hoe dat so tijdt ick den brant sach
op gaen, ben gheloopen uit de logie naer de cleyne mart doch door vlacksoy
& niet recht weetende waer den brant was, ben voorts wech strackxen gheloopen
door volckmen op de mart compt volghende Cappiteyn van den engelsche logie
van dateliicken tgheruchte gewaer wordende, ben naer de mart te rugge ghe-
loopen met Jan Sweerssen quartiermeester, die ick te vooren vermaende
seggende mart dats voor volcht mij naer, op de mart coomende bevonden de
brant ghecoomen te sijn uit een Chinees huis die dagelijcx poeder
aldaer maeckten voor den Coninck & gelijck de voorsz ballayen vande
groen vrouwens moyenden af te breecken met Jan Sweersen quartiermeester
hebbe ontrent de hoele cleyne mart in brant ghesien, ben over sulcx
naer de logie geloopen & gelijck ick dateliicken opt Coninckhuis
ben gheclommen omme het opperste riet dat boven opt dack is
daer den atap off strooijen dack aen vast is af te snijden om den brant doort
vallen want dack daer uit te weeren, ghesien hebbe datter in twee cleyne
huisen den brant opginck, daer ick een Javaen stracx int opgaen der
vlamme sach uit loopen, welcke twee huisen stonden achter groote packhuys
ende saele daer wij eeten, ongeveerlijck vanden paggaer offe heyninge
een vadem min off meer onbegreepen, daer niettegenstaende de huisinge van Carou
teghen over de poorte met in brant en stonde, mede ghesien op den atap van
de groote sale ontrent boven de duere bij de water potten een riet
offe hout waer inne het vier vogens sijnnelijck in ghesien hebbende, het
selve hem versaet heeft, & daer uit niet anders en souden connen vermoeden
dan tselve een vierwerck ghewoort te weesen, gemerckt het subito voort
branden eert vande vlamme daer voorsz groeuen brandende huijsen geraeckt
was, & de twee voornoemde cleyne huisen in brant waeren eer sij niettegenstaende
vande vlamme uit d'ander huisen gheraeckt sijn, welcke consequentelijcken
daer uit te verstaen is, dien volgende ben bereijt dit met eede te bevesti-
gen, & tonrconde deesen hebbe met mijn eigen hant onderteeckent, datum
tot Bantam inde logie den 17 Septembris Anno 1612

Jan Jacobssen Bommene

Ten tweeden soo verclare ick Hans Martelis dat soo haest den brant hebbe
sien opgaen, presumeerende op de cleyne mart die bij onse logie stont den selven
te weesen aldaer dateliicken ben gheloopen & gevolcht den engelschen
Capiteyn, die naer sijn huijs liep, ick op de mart comende met Dirrick
Pietersen calfschipper vant schip twapen van Amsterdam, hebbe
ghespeurt naer mijn best vermoeden den brant gesprooten t'sijn uit het
huis van een Chinees die aldaer dagelijcx poeder voor den
Coninck maeckten & hebbe dateliicken gehulpen aende twee voorsz
groen cramen met Dirrick Pietersen voorsz & eenige van sijn volck

Omme die muere te halen, ende ons hebbe daer inne ghedaen met noch eenighe andere cramkens daer bij. dan siende dat den brant dapper voort liep sijn nae de logie gheloopen omme aldaer werck te doen ende het steertken comende van de vismart sach dat den brant op den hoeck vant steeghsken was teghen over Cris bayck daer de planck leijt om over de sloote te gaen, daer nochtans noch geenen brant en was, want beginsel vant steeghsken, twelck naerder aen den brant was als kennelijcke is, voorder naer dat ick eenighe dinghen vande galderie afghesmeeden ende omleeghe geworpen hebbe, sach den brant opgaen in twee cleyne huisen staende bij den gheudt, want groote parthij ontrent een vadem min offte meer onbegroeijen vande pagaer (offte heijninghe) ende van daer hebbe den brant sien aengaen inden gendt die toeghemaect was met kadt ende cadjan, offte matten ende van binnen met hout, want den steenen muer tot op de solderinge, hadde de gouverneur te voren doen afbreken, is voorder brant sien opgaen boven opt stroijen dack ontrent boven daer de waterpotten onderstaen, daer nochtans dier tijt gheen vlamme bij gheweest was, door welck dinck vermoede ick datter vier in gheworpen is. dit is tgene mij daer van kennelijck is, twelck bereijt ben met eede te bevestighen, ende dien volghende dit met mijn eijgen hant onderteekent, datum als boven in bantam

Hans Marcellis

Ten derden soo verclaere ick Jan Sweertsen quartiermeester ghelijck den brant opginck soo ben ick datelijcken met Jan Sommene op de cleijne mart gheloopen alwaer den brant is opgegaen int het huis van een Chinees die daer dagh gelijck een poeder marten voor den Coninck, ende de huijsen beneden de wint waeren in brant ende boven de wint niet, wij sijn met Jan Sommene ende Hans Marcelis strackx aende voorste cramen ghegaen, de selve naer ons beste vermogen omruckende, omme de vlamme daer uijt te houden tot bescherminghe vande logie. dan door den snellen voorganck sijn wij (alsoo ons de vlame ghenaeckten) ras nae de logie geloopen, om wercke te doen voor den brant die wij vreesden daer strackx comen soude. wesende maer op de trappen gecomen om boven te helpen salveeren het noodichste, hebb gesien den brant comen inde sacke, die door den harden wint soo ras voort liepe, datter gheen raet was om te berghen, ende hebben den president vande sloepen die buijten de poort laeghen, moeten van daer draeghen, soude anders vande hitte ghebleven sijn, want het soo verre comen was dat hij aen sijn aengesicht beenen ende handen duer den brant, was dat hij daer wel drij weken van plat gelegen heeft, mij is ock kennelijcken datmen door den snellen brant qualijck tlijf coste berghen, dit is tgeene dat ick vande sake weete, als ock dat den brant op sommighe huijsen verre van den anderen verscheijden gecomen is, waer uit ick eijgentlick sustineere den brant sticht der Javanen te wesen, hebbende oock gestroijt hier ende daer vier ende vlamme gesien, alle twelck ick bereijt ben met eede te bevestighen, tot orconde der onderteeckeninghe deses met mijn eijgen hant datum inde logie tot Bantam als voren

Jan Sweertsen

Ten vierden hoo verklaere Ick dirrick pietersz. raff schipper vant schip twapen van amsterdam (dat soo tyde de loghie van bantam op den 20 sten augusto in brant geraeckt waer door deene loghie met daff dack inden grom gheconsumeert, ghecomen synde uit een chynees huys op de cleyne mart by de logie staende door buspoeder dat hy dagelijcks marckt voor de coninck hoo daer geseyt wort, hebbende daer het te voren noch poeder op de mart sien droogen,) ben gheprest aent kommelhuis omme tselue met brant haken ende assistentie van anderen persoonen die my onbekent ofte vergeten syn affe te breecken, welck kommelhuis (op de cleyne) Ick segge stont aenden hoeck vant packhuis dat boven de wint stont daer wy breecken, den brant voort soude hebben coomen ende oer wy te doen het tselue affbreecken costen, soo was den brant inden gheuel vant packhuis die door de krieken ghedaen bevont deuer vroegen inde solderinge, voorders my is kennelyck dat den brant soo snel voort liepe datter qualyck eenich berginge was, want daer volck genoech aen lant was ende nochtans het nodichste qualyck comen salveren, wesende den president voor den voorsz. kassen brant, oock vbrant dat hy daer dry weken van plat ghelegen heeft, dito tgene my hier van kennelyck is synde bereyt met eede te bevestighen, daer Inne debvoird genoech omme gedaen te syn soo van die vande logie, soldaten als myn volck, hier mede een partye op dat par aen lant waren hebbende over sulckx tot firme dit met myn eygen hant ondertekent. Datum inde logie tot bantam ten dage ende jare als voren —

Dirck pietersz raff

Ten vyffden verclaeren wy onderschreven den brant vande mart comende dat Smattes Cotels president tot bantam sende mannen tis den wint recht op de loghie aende vlechte beyde boven ende voor den snellen brant tselue niet hebben connen doen, alsoo, den heer president gheboode het dack aff te snyden, 't eert selue ghedaen de logie in brant was, hebbende nochtans volck genoech ghehadt inde logie, dan door den snellen brant niet connen bergen, als mede datten president over sulckx is verbrant geweest daer hy wel dry weken van heeft geleghen, dewelck wy eedelyck met onser ondertekeninge firmeeren ten dage ende jare als boven —

Victor Sprinckel

Pieter Bahde
1612

Pieter Segers

Ten lesten attesteren ende bekennen wij onderschreven den 20 augusti
anno sesthienhondert twelff snachmiddachs hebben sien opgaen
op de vismart eenen roock van cruit, nae de welcken rortelingen
een vehement brant is gecomen, welcke brant nochtans naer
noch bij onse logie weesende hebben sien vallen een instrument inden
manniere van een vierpijl, op de logie recht boven de sael daer wij atch
door welcke terstont den brant consumeerde de logie was ende geen middel
en was om uit te bluschen, nademael wij alle gader onse debvoir-
genoech deden, alles twelck bevonden sijn wij te vreden met
eede te verclaren, nademael men gehouden is getuijgenisse der
waerheijt te geven principalijck daer toe versocht sijnde, ende hebben
volgende dit met onse eijgene hant onderteeckent, datum als
vooren inde logie tot Bantam —.

H. v. Sonnevelt

Gerart van Gourle

Joseph Janssen de Wadde

Examinatie gedaen van het volck de hantmane van wegen den brant geschiet den 20 Augusto ontrent de de clock drij uren naer middach tot Bantam int Chinees quartier eerst, ende voorts naer onse logie toe, het gene dat wij gesien hebben.

Jacatra

Verclaren ende bekennen, alsoo wij van Jacatra gecomen, ontrent de clock drij uren quamen aen seilen neffens het Hollants kerckhoff hebben sien op gaen eenen groote blauwen roock een weijnich bouen de logie naer het Chinees quartier toe, ontrent de vismart, wij meijnden datter met een groot stuck geschooten worde, maer metter daet openbaerde eenen groote brant die seer racks naer onse logie toe vlieghe, dat wij metter haest ons haeste vande logie niet meer en saegen vanden roock soo die bij vlooch, en metterdaet oock wel acht offe negen mael ontrent ons logie en rontom onse logie hebben sien op vlieghen van cruijt, wel ut mintende buijten van den roock meijnden dat aen lant verraet was, tegen din wonders, alsoo daer geschooten worde maer geen geluijt gehoort, dan den brant wel sien vernieuwen met een groote vlam, dat het schrickelijck was om sien, soodat alder den brant alsoo wel bouen de logie, als ronts om de logie, met op vlieghen van cruijt geschiet is

Melis Andriessen

Pieter [illegible]

Jan Franssen

Het ✝ marck van Cornelis Dirricx hoochbootsman

Jan Albertss Schrivers

Claes Jue Jans

Lourens Janssen

Jan Lambertsoon

Lambert Pietersz

Adam Adriaensen

Het ✝ marck van Jan Jansz van Ditmars

Het marck A van Aucke Ditches

Het marck ✝ van Evert Gaertsz

Het ✝ marck van Claes Claessen

Anthonij de Klerck

Het marck ✝ van Harman Snijders

Het marck ✝ van Carsten Pauls

Jan Janssen

A

ff

Attestatien beroerende der brant
Ende logie tot Bantam geschiet
den 20 st augusto 1612

No 5

Aende Mog^{de} Heere staten den 25 July 1607.

25 July 1607

1

Ternate

Eersame wyse voorsinnighe Heeren myn Heeren.

Naer alle schuld: recommandatien gebiedt ic my tulwaerts
met wensche van uwer aller gesontheyt mynenthalve ick
dancke den lieven Godt en alsoo ic my verseeckert
houde uwer E mog^t altyt lief en aengenaem sal wesen
tydinge van ons te becoomen wegen het succes van onsen
aengenomen dienst twelck noch weinich is int regart van het
[illegible] dattet noch beter sal worden. hebbe met [illegible] dese
orasy of gelegentheyt waergenomen om uwer E mog^t
onser aller staet te verwittighen.

Voor eerst sullen uwer E mog^t: gelieven te weten dat den
admirael Cor. Matelief de Jonge van hier vertrocken is
den xij July 1607 wesende syn voornemen te vaeren naer China
met drie schepen en heeft ons hier gelaten tot besettinge
van ons fort drie scheepen maer weinich versien van vol-
want hebbende elck schip 44 man een door d'ander
en opt fort 40 man twelck weinich is naert vertreck
vanden admirael drie dagen is ons de vyant coomen be-
vechten met ontrent drie witte ofte castelianen en [illegible]
des vrienden van Tydoor te weten wesende 2 groote galeyen
en 11 coracore maer den heere Godt lof met connen uyt-
rechten maer moeten weder wycken met verlies van sommighe
vande haere diese daer lieten leggen en noch sommighe
die sy daer ~~[illegible]~~ mede droegen wy cantaten Godt
voor dese victorie want naer [illegible] sont onmogelyck
wesen dat wy dat lichaem [illegible]. dattet gemaeckt [illegible]
haer sonden connen [illegible]. [illegible] want mochten van alle
cointen daer is coomen en de stadt al sdoen. noch met [illegible]
[illegible] opde [illegible]. [illegible] want den admirael
voor haestich van hier vertrocken is [illegible]. den moussen
van China scheen verlooren te // Dat in hier [illegible].

Gheeren connen wy wel met soldaten ende den coninck rijc
sterck blyven. sonder hier vrouwen te dienen des
avancerende de continueel: sticht die hier te vijn
daer mede gantsch weder te comen. Aenvoornemen
bennen alle dagen. wat voordeel dat de vyant
hecht met syn twee galeyen want alst steets te commen
daer onwillers hem moete begeven. ick hebbe ordre
Cantoor van Bantam dat alle d'schepen die
daer comen ons op stont wilden. [illegible] ende soo de onse
coninck ververstichgeyt den comen hier van wegen
des viants vloot van Mallacca ende Manilla daer
naer wy hebben connen verstaen al ongenoemden
heeft der begeerte datte seer es ternnen ande oranien
moete provande van deze landen. als oock vande gemeente
vande omleggende eylanden. soo al watte hebben
houden met geweest my is aengedient van eenen
overloopers van Mackian die seyt vanden overste geweest
tellenwen ontoeseggen soo dan als wy daer comen sullen
wij sullen dan doen als metyden van andere fortaden wat
aengaende de denvertichheyt vande Ternatanen. Is niet
veel want is alle dagen nu ende morgen waerdoor men geen
werck van voorderen. Als men wel begeeren soude ende
van noode soude wesen. tot bewaeringe van haer eygen
self maer er comen dat alsoo niet verstaen.
dan hoope sal mette tydt wel worden. wy connen anders
niet verstaen dan dat de castelianen hier ende Comp.
t[illegible] syn scheep compagnie van 60 persoonen ende veel
grenden van Tydoor ende de omleggende eylanden. die alle
daer gecomen waren. waerdoor sy hem sterck bevonden
werden ende het castel omliggende met dewel:
en te dan niet sont het connen [illegible] volcken houden.
beratnoedeloos al vande omleggende eylanden moet
mette macht die de vyant hier heeft comen by ons.
hier niet van dan sijnt mette hulpe van Godt maer
wat werden sal mette macht die comen dat niet
weten dan hoope dat de onse hier [illegible] sullen dan
bewaeren hier mede eyndigende bevelende U E M. Sy.
de [illegible] des aldergrootsten den 25 meij 1605 int
Castrel mette Jacht

Vande Caemer van Rotterdam de dato 26 Junij 1600 [?] — [illegible]

25 July 1607

3

Eersame wijse seer discrete Heeren,
naer hertelijcke gebiedenis soo ben Ick mij seer har-
telijcken recommanderende aen U. E. [illegible] der
benefficien met geluck welvaert ter gesontheyt ende
wat mij aengaende Ick dancke den goeden Godt
alsoo Ick mij wel gesont houde dat U. E. altijt
lief ende aengenaem sal wesen tydinge van mij te
bekomen wesende t'sedert van ons aengenomen dienst
soo wel noch weynich int regart want [illegible]
dat mij noch te doen staet hebbe ic metterwyn dese
nieuwe voyagie offrerende wederomme om U. E.
onse alder staet te verwittigen.

Dat Ick materie hebbe gehadt den desen aen U. E.
mijne besondere Heeren de oorsake daer van is tot
mijn groot leetwesen aengaende mij alhier wort
opgeleyt mij de Compagnie aengenomen heeft om
hier int lant te blijven voor de selfde factorie die
mijn Heeren alhier hebben toe geleyt [illegible] naer
mijn ontgout soo niet en is aengaende mij de Compagnie
daer noyt van voor en heeft gewent noch veel minder
int verding vande factorie hebben bedongen maer alsoo
den Heer admirael heeft by de schriften vande [illegible]
mede gegeven daer in staet dat alle persoonen met
met dese vlote varende gehouden sijn int lant te blijven
wat [illegible] op de margine staet maer alsoo
Ick niet en weet daer van hope Ick niet dat de Compag-
nie mijn Jaeren arbeyt sullen ongeloont laten want het
een groot onderscheyt is voor ondercoopman te varen
dan voor capiteyn ende [illegible] president want
[illegible] ende de drij schepen dan hebbe mij hier niet laten
gebruycken maer hebbe mijn opsien genomen tot discretie
vande Generale Compagnie daer Ick mijn goeden
hope niet en [illegible] sal dan doch gelijckerwijs
mijn aller tijt wat mijn hebben gedaen daer van Ick
niet te vullen en hebbe te bedancken ende hope die
met goeden dienst te thonen indien mij Godt gesont
spaert. Den admirael Cornelis Matelief de Jonge
is van hier vertrocken Januari 1607 [illegible] compagnie van
3 schepen met namen Oranje, Erasmus, Mauritius

haddē over van hier nemende naert was te lant van
China comende hebben laetende tot bewaringe van ons fort
Cock 3 schepen als namelijck Enckhuysen Delft soo op hebbende
volck door denden 44 man opt Casteel beneden 47 man
naest sterck vant Admirael 2 dagen is ons den vyant
comen bevechten aen alle canten maer hebben Godt
lof moeten wijcken met schande van sommige vande haren
die sy daer liten doot leggen van dese nederlage hebben haer
de Inwoonders seer verblijt ende waren wel gemoet
alsoo wel te dencken is hebbende haer besten geslagen
daer wij soo onsterck waren want doen den Admirael
van hier vertrock en waser noch niet een stuck int
geschut noch oock twee derdepart vant bolwerck op
gemaeckt alsoo datmen aen twee canten vaer op loopen
mocht wij becomen hier alle dagen veel overloopers
soo Castilianen als gevangen Ternatanen die ons seggen
dat de Castilianen seer qualyck comen accorderen metten
Inwoonders vande omleggende eylanden als in sonderheyt
die van Machian en Batian die aen mij een man gesonden
hebben ende botschapt dat wij ons hier sterck maken
souden ende wel van daer comen met een schip sy wilden
van weder met ons houden maer door de cleyne macht
die wij alhier hebben en derven sulcx niet bestaen want
aengaende is de mechticheyt vande Ternatanen is niet
veel om t'casteel te fortificeren van hope sal metter
tyt wel comen want samen haer alleenskens d'voorsaeken
van datse soo rae bij den anderen niet en comen is door
desen den Gouverneur vande Castilianen haer wijs maect
dat wij maer hier gecomen sijn om ons beste stal te
[illegible] maer bevinden nu anders alle dagen waer over
sy alleenskens comen en hebbe oock verstaen dat de
Castilianen hier sterck sijn becomt ider comt van
60 persoonen daer neffens alle de gevluchten vande omt
eylanden die alle sijn comen woonen op Ternate Godt
de voorsiet en hebben gants geen macht om ons van
hier te slaen maer hebben advijs over wel gesonden om
hulp soo naer de Manilla als naer Malacca soo die
hier compt alder de onse souden groot perijckel
loopen van hope de onse hier wesen sullen van de andere
d'welcke van noode is want is te beduchten soo wij
nu van lant werden geslagen en sullen van nimmermeer
weder voet opt eylant Ternate comen krygen ge
lyck wel te dencken is maer comment nu lichtel
geraken aengesien de Inwoonders nu noch hier ende daer
haer selven laten vinden maer wel van alle souden moeten
loopen contrarie hier eenige groote rijs loopen souden
oft te gelyck souden hier grooten dienst doen voor dien

Hier moest stie(lts) en wel dan mette schepen gheen voor
en commen doch Ick hebbe ant Comptoor van Bantam gheschre(ven)
datse ons metten eersten schicken herwaerts senden 2 oft
3 schepen om alsoo met ghelycker macht den vyant te
wederstaen dewelck om dat se hebbende hier noch 2 oft
3 schepen souden haer seer benouwen van toevoert dinghe
van buyten moeten bekomen want van haer selven en heb-
bense [illegible] niet.

Wat belanghende tot den handel soo van dit Jaer weynich
wesen hoe wel de nagelen [illegible] boomen hebbe schoon staen
dan en [illegible] niet gheplaet worden door den continuelycken
Oorloch dan hope soo metter tyt noch te worden hier
mede eyndighende. Ick hebbe ant Comptoor van
Bantam gheschreven my metten eersten het Jacht
weder [illegible] te sturen met rys [illegible] want
die hebbe seer noodich van doen is als haer ieder wel
bekent is want de schepen seer qualyck versien syn want
ghenen van nu den maent [illegible] gheen wyn noch [illegible]
meer aent volck waer door veel van haer syn sieckten
vallen hebbende anders niet dan water tot haer
rantsoen. Den vyant is ons den 21 Julius [illegible] weder
comen bevechten wesende sterck groot en cleyn
26 carcorren waer van datter [illegible] binnen [illegible]
die de onze den laetsten slepen aen boort gheschoten
en sommighe van de onse doot gheschoten maer alsoo
wy met een stuck van het bolwerck daer naer schoten
hebben sy weder den wyck ghenomen niet sonder [illegible]
[illegible] bevindende haer groote macht dinghe by haer
hadden den vyant nam den wyck achter den hoeck van
Toluko ontrent een mijl van ons daer hy [illegible] te blyven ligghen
~~[illegible] hier [illegible] [illegible]~~
~~en [illegible] hebben volck [illegible] ghevaren hebben opt~~
~~schip den [illegible] Leeuw en door [illegible] [illegible]~~
~~syn opt schip [illegible] waer onder sy haer ghewonnen~~
~~hebben laten loopen opt schip den [illegible] Leeuw~~

Sterck wesende 26 carcorren en 1 galey
~~[illegible]~~

Somma t' eerste verhaell moeten alle
dagen metten [illegible] [illegible] staen. den hope sal
[illegible] die van Tydoor hebben de Ternatanen [illegible]
geholpen met [illegible] [illegible] maer de Ternatanen
vrienden [illegible] met [illegible] staen. hier mede
eyndigende bevolende [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] hoochte den 25 July 1603 int Casteel
van Maleye gelegen int Eylandt van Ternata ontrent

begeert 25 July 1607

7

Aen Sr Jacques Lhermite tot Bantam.

Derselven seer dienstelijck naer groetenisse bevindinge alles goedt met hoope U.L. gesontheyt mijnenthalven insgelijcx den goeden Godt voorts loovende. Dienende omte companje de brieven van Admirael die U.L. van alles sal claerder van geschiedenisse alhier.

Voor eerst sal U.L. verstaen dat den Admir Cornelis Matelief de Jonge van hier vertrocken is den 12 Mey 1607 ons alhier latende tot bewaeringe van ons eygenen boecken drie schrijvers als namelijck Jan Joost [illegible] die van alle nodenste seer weynich bewesen sijn [illegible]: U.L. wel bekent is waer over van prauwe so datmen is alder gadst provande hartwarts soo als wel van prauwe wegende [illegible] U.L. wel bekent is hier gants geen provande te becomen is d'inkomende van Ternaten liden ondereen anderen groote honger soo datmen tegenwoordich alleenen eens voor eyst [illegible] alwatmen wil dat aengaende dat van't [illegible] vande Castilianen [illegible] seer schroom. [illegible] niet geperteert werden. door den Oorloch waerdoor veel [illegible] so wel den een als den anderen nacht [illegible] vanden Admirael drie dagen is ons den [illegible] comen [illegible] als alleenlijck [illegible] naer [illegible] comen verstaen drie hondert Castilianen. Als oock [illegible] Tydoreen. [illegible] twee [illegible] 11 [illegible] van [illegible] Godt lof [illegible] niet comen [illegible] maer [illegible] met [illegible] van 10 Castilianen die [illegible] bleven [illegible] behalven noch sommighe [illegible] namen. so datmen wel bedencken mach datse so [illegible] met [illegible] comen [illegible] ende met dese macht Godt [illegible] ende commense ons niet [illegible] naer [illegible] -

Omme vande Overloopers. soo hebben wy avisz ghecomen
aen allen canten. omgelegen als nu van Mallacca / en Manilla
waer op de ... sal behoorden te letten. ende hier metten
eersten 2 ofte 3 schepen hier naer te senden op datse hier
mede mogen wesen In tyde op dat den macht die hier is en
die daer comen sal [illegible] hier mach wesen. dan de gansche
want wat ooghen sien die hier eerst compt sal meeste
werden. wy verstaen van sommige overloopers dat de Inge-
setenen vande omleggende plaetsen. wynich genegen syn
tot de Castelianen ook in sonderheyt die van Makian en
Batian die van Makian hebben myn met eenige overloopers
ontboden dat eenige Ternatanen is dat ick my hier wel sterck
soude maecken. en als dan dat comen moet is secht dat
sy als dan doen soude gelyck in tyden van andere fortaen
welck is datse met ons souden vallen. sy souden secht sy
wel gesocht hebben dan door dien de [illegible] ghegrondeert
dat en hebben niet derven bestaen soo dat van noode
is hier met alder haest 2 ofte 3 schepen mogen comen
want anders is alle ons doen niet soo dat armade
voor ons hier compt wat op [illegible] geleet want ick te
beduchten soo wy het lant moeten verlaten wy nimmermeer
met [illegible] voet opt lant souden comen [illegible] ge-
lyck wel te duchten is want souden het dan wel
soo sterck maecken dat wyder niet meer op comen souden
oor souden de Ternatanen alleyaert verloopen die nu
noch hier en dat voor den daer coomen. dat nu aenhaelt
dat moetwillicheyt is gelyck de Malayen van Johor. wat
door het meest op ons af compt want het schynt sy
op ons noch niet en vertrouwen. door dien de Castelianen
daer uyt maecken dat wy niet hier gecomen en syn
om ons achterstallige schulden die wy noch vande
Ternatanen moeten hebben. te ontfangen wat wy oock
alle dagen anders gewaer. wat onder sy allenskens
coomen. dan hadden wy wat meerder macht soude
wel meerder coomen den Cicheli Aly die in Amboyna
by den Admirael was mette corcore en [illegible]
beloofde te coomen met 2 duysent man en is noch
niet gecomen welck ic aende Gouverneur van
Amboyna schryve dat hy hem alhier mettent eerst
wil senden. Ick ben oock schryvende aende compagnie
hoe dat van noode is hier eenige soldaten te senden
als oock [illegible] [illegible] ofte [illegible] om in
stilte ende [illegible] mogen comen [illegible] uyt hier
houden want wy alle dagen wel sien wat voordeel

dat den viant gelegen altijt doen want comen
ende al aenslagen soo u E siet van elucze gelegentheyt
heeft om eluize te becomen dit niet naer laten
want die sijn noodich van doen sijn u E sal believen
haest mette eerst derde heevaerts te senden
want alle de persoonen dat op vaerende sijn gesonden
met de Jacht wedor te keeren dat gesonden zijn
schipper Cornelis Lourensz Jacob Jansz patarke
Ghans dit niet naer laten de Jacht te senden
met rys boonen araek want die sijn seer noodich
van doen is als u E wel bekent is sijn de schepen
seer verhuert Ghien sijn want geliens van mijn lude
maecken schelden gelden rantsoen van wijn noch araek
mee aenet volck dat door velt van hat in
sieckte vallen heellude ander niet dan water
tot hat rantsoen. bidde u E des halven om mettes
eersten te senden alle toe wat die mogelijck sijn
den viant is ons den 21 July 1607 weder comen
bevechten wesende sterck groot ende strijn 23
Corcolen dat van dattelijcke 7 binnen tresyt waren
die de onse die lagen en schepen aen boort ghe
smeten hebben sommige van onse doot slaende.
maer aller wy niet es stucke want borderde
dat men schooten hebben hij weder den wyck ghenomen
met sonder dat geschieden achtende dat groote
macht die se by hat hadden den viant nam sijn
wijck achter des hoeck van Tacomeke onttrent
des myt van ons dat hij is blyven legge

Gedaen int Casteel van malleyë desen 25 Juny 1608

Eersame wyse seer voorsienige heeren

Naer alle behoorl: recommandatie syn wy alleenlijck aen U E ende ons seer hartel: gebiedende met hope van U E alle gesontheyt onsselven hebbende dancke den goeden Godt.

Ende alsoo ick my wel versekert houde U E allen tyden lieft ende aengenaem dat weeten tydinge van ons te becomen wegens het succes van onse aenge comende dienst welcke hoe wel noch weynich is int regart van het welcke dat wy noch te doen sullen hebben, soo is dese met expresse dienende van de compangie bevelen van den admirael U E van alles staet te verhaelen dan hebbe ick te min dese occasie offererende wat aencomende om ons alles staet te verhaelen.

Voor eerst sullen U E gelieven te weten dat d'heer Cornelis Matelief van hier vertrocken is desen 12 Juny 1607 om te vertrecken naer China ons alhier latende tot bewaringe van ons begonnen fortres drie schepen als namel: Enckhuysen, Delft, Goes die alhier sullen blyven wt oorsaecke der ... vande heere tot de comst vande andere vloot gelyck U E sult connen verstaen door de bevelen hier neffens gaende naer vertreck vande admirael 3 dagen wesende den 15 Juny 1607 des morgens metten dage is den vyant ons comen besoecken van alle canten starck wesende naer wy hebben connen verneemen drie hondert castes tanas ende veel ... ende te water 2 galeyen en 11 coracoras maer hebben Godt lof niet connen verrichten maer hebben moeten wycken met groot verlies van haere ... wy noch hebben ... noch niet les stucken op de ... stad. door ... wegens ... by ons door dies hy met het vertrecken van den admirael veel naer ... te wesen gewaers om dat hy vermoedende was dat den viandt es aencomen op ... ... alsoo hy hem eerst wat ... op de syde van ... maer soo den admirael hem gelieft als of hy mede naer ... wilde hebben den vyandt vermaent hem wederom aende custe van ... ontrent ofte onder ... myle van ons fort daer hy ... heeft gehadt 2 dagen ende doe ons

Coomen besprengen als voorens verhaelt soo dat de ternataen
noch niet verdelgen ende haren geroven doen sy ons quaems
bevreesden. Wat belanghende de meesterschap vande
ternatanen is heel verswackt door dien sy op ons noch
niet en verlaten want hadde castilianen
wy maecken dat wy wat hier geroven syn . om
onse oude schulden te halen ende te innen ende andere
niet oor dat wy en cleyne macht hebben om
hare te bevrijden wat bevinden nu andere soo dat ic
hoope sy alle wel coomen sullen want sy alrede
reparatie maecken .

Wy bevonden hier alle dagen veel ontloopers soo cas
telianen als gevangen ternatanen die ons seggen
dat de Indiaenen vande omleggende eylanden niet
wel en coomen accorderen mette castilianen
als in sonderheyt Machian en Batian die sy
niet geweldt maeken souden soo dat te vermoeden
soo wy eenige hulpe in tyts crygen als sy dat sy wel
niet ons souden moghen vallen gelyck my die van Mar
jan door eenen ontlooper hebben doen ontbieden dat
ic my hier wel vast soude maecken ende dan dat
coomen niet en corsip sy vinden dan den gelyck
mette tyden van Andre Fortado dat ic ons ont
fangen. Ende pianen verder vande castilianen
die hier naer sy seggen veel ontlast doen dat
op & sullen believen te letten dat de mettes
Eersten vande patria moeten coomen eenige soldaets
die alhier groote dienst souden coomen doen als oor
groote coo sloepen ofte galeyen die hier door de
continuelycke stilte seer al coude coomen
ende schepen niet . ic schryve aleen cantoor van
Bantam om hier noch 2 ofte 3 schepen te
senden mette eersten om alsoo meester maer die
wy hier hebben ende die coomt sal te bevryden
ons fort want anders ons onmogelyck is wel
uitstaen soo sy eer hulp crygen dan wy want
hebben alen alle cantes gesonden om hulp
aende armade vande portugesen in malacca
ende naer manille al om hulpe soo wy dit ver
hooren dat godt verhoeden wil soude amboina
niet veel beters . oock en soude niemant meer
wat veel op ternaten coomen krygen alst wel
verdoncken ic soude hier dan soo sterck maecken
als sy begeeren souden oor de ternatanen alle
niet verloopen .

Voorts dat aengaende 't tegewicht vande nagelen sal
van dit jaer hier weynich wesen soo wel het
schoon staet dan door den oorloch en wetende
aen beyde syden hier weynich gebruyct soo wel aen
de een syde als aen ander syde.
Den viant is den 21 July 1607 ontrent met omtrent
[illegible] besluyten sterck groot ende cleyn 23
carrolen [illegible] van [illegible] 7 binnen [illegible] daer
die de onse daer lagen en schepen aen boort ghe-
smeten en sommige van onse doot slaende
maer alsoo wy met ons stucken vant bolwerck
daer nae schooten hebben sy weder den wech
genomen niet sonder wat volck aensiende
dat groote macht die sy by hem hadde den
viant nam syn wech achter de hoeck van
Taloeko ontrent een myl van ons daer hy is
blyven leggen
Ick heb [illegible] hier [illegible] alle de schulden ende
verdiende gagie vant volck die gevaren hebben opt
schip de swarte leeuw en door ordonnantie overge-
gaen syn opt schip Enckhuysen daer onder sy hebben
gewonnen gagie laten loopen opt schip de swarte
leeuw. Daer neffens noch sommige obligatie
die naer ic heb connen verstaen [illegible] [illegible]
vande [illegible] syn geschiet daer onder ic my
daer mee niet hebben willen moeyen alsoo de
selue hier [illegible] [illegible] [illegible] vant [illegible] [illegible]
[illegible] dan [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] van
[illegible] [illegible] [illegible] connen [illegible] [illegible] [illegible]
schipper Abraham Matthysz die daer dan op
gevaren heeft hier [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in bewaringe [illegible] [illegible]

Gedaen int Casteel van Malleyen den 25 July 1607

Coppie vande Certifycatie mij gegeven vanden Heer admirael den 11 Juny 1607 — onder Ternaten

Ick verclaere dat Gerrit Gerritsz vander Buys onder mijn vlagge is uit gevaren voor ondercoopman, ende schipper Erasmus ende daer naer bij mij gemaeckt oppercoopman ende Cappiteyn, in welcke staet hij hem tot dienst vande Compaignie in alles wel heeft gedragen ende gequeten tot nu toe, als wij hier gecomen sijn als opperhooftman met volck te staen, ende alsoo ick hem hier gestelt hebbe als cappiteyn ende president vande fortresse van Maleyo gelegen int eylant van Ternaten ende hij selft ongehouden [illegible] te hier int lant te blijven, doch aensiende [illegible] vande sake treckt ick met macht heden, dat begonde sijn voorder regement vande dienst die hij hier doen sal aende discretie vande E. heeren bewinthebberen. Ende alsoo dit waeractich is hebbe hem dese [illegible] mijn persoon met [illegible] onderteyckent. Godarn int schip Orangie den 14 Juny 1607 onder het eylant van Ternaten

Was ondertekent
Matelief de Jonge

Desen den 25 Julij gesonden aen mijn broeder mette Jacht Duyfken

Ter ordonnantie vanden Heer admirael
Abraham vanden Broeck

Aen sr Bornen ende mitsgaders alle d'anderen van raet

Eersamen gunstighe vrinden naer gheluckwenschinghe
en voorspoet Ich hebbe eenen brief ontfanghen
van Jsacken waer wt ic verstae vl van daer
vertrocken is naer Gamkercke daer den coninck al
daer noch niet gecomen en is waer van ic
seer verwondert ben niet wetende wat het beduijden
heeft daer den dichtie xxie van delft dient den hij
onder seil ginck daer waren al gereet dan naer
Ich can verstaen sal bandt connen weesen deert
belet van den viant ten anderen mij noch
verwondert is dat Jsack schrijft dat vl den 12
dezer van daer vertrocken is aende dat den jongen
die den siecke was en maer dat vl aldaer van
dan was den was hij weder gesont - summa siecke en
gesont op eenen dach. weeck niet en can wesen
dan puere schelmerie en daer om niet geraeden
en vinden harwaerts te comen sonder den jongen
ten dat hij siecke ofte niet is want hem hijer
hebbende sal alle dinghen wel weesen maer soo
langen hij daer is en doet niet dan weer houden Ich
verstae dat Hanmanzands geaermeert sijn vier corcornen
van gortale die harwaerts niet anderen comen
de erbreeste van de schepen men mocht eens vernemen
oft waer is ofte niet want soo waer waer mochte
een schip darwaerts senden want wesen sij anders niet
en sullen deraunen comen waert om van hier wech
te maecken dan souden sijt wel deraunen bestaen maer
nu niet want [illegible] eer goeden [illegible] Om met hun

te comen. Ic verstae dat die van Wolt [illegible]
doude [illegible] Sacantre sijn ende mocht haer [illegible]
[illegible] wachters en vaes hier vertreraen sijn
sonder consent en sonder [illegible] soo hij
[illegible] voorts te brengen. Die suffiecant
sijn vaes [illegible] het vertrecken kreght vand
[illegible] [illegible] gedaen te hebben -

Als ooc vande andere of die sonderlinge mynheer.
voorts wat belangende is al hier het onde
deyntie vas voor ung + [illegible] altemet wat
voort das hoofe weer U E haerwaerts.
sal coomen die goede Admirael gedach.
sullen hebben. Wij hebben somtyts onderloopt
das [illegible] wreymers begeyten tegen das
dese [illegible] sijnder twee gecomen die seyde
dat daer Jachte mit de coracora uitgaende.
waeren das [illegible] wanderheyt d'ons hebben
den 12 dezer uit gelevert mit die coyne
pranlo mitten achtste [illegible] gelevert
dat [illegible] voor haer pranlo. Sonder twee
vol bekomen hebben hoe wel sy kregen der
noch veele waeren vas sy [illegible] het grotste
af hielden U E weder [illegible] vas E.
aent castel doet geslagen dat wij
allesins d'e anderen door [illegible]
wat ghesocht hem gien bericht door alle
wreeden van Tydoor. Dat is salt + geene dattie
naer U E bertrecq gepasseert
hier meede bevelende U E Gedeen.
[illegible] des aldergrotste. Die wil
geven dat U E mitten haest
weeder mach hebben want al hier der
slanger. Gedaen int Castel van malayen
desen 14 september 1609.

Memorij ofte Instructie voor mede heer Jacob Pauls(?) daer hij sal hebben vergeselschap(?) Mennoide(?) [illegible]

Inden eersten sult ghij heer wel versorgen opt(?) [illegible] die Banda ende daer omtrent tegen naer vermeide(?) sal voorts daer voornoemde sijn bijstaen daer over te doen om vrundtschap wt verstaent ende andere noodruftigheden te versien aen die Ternatanen die behoevende sijn mocht [illegible] ende eenighe [illegible] op borchtocht(?) tot een bahar ende meer behulpsaem aenden coninck ofte eenighe andere van qualiteijt maer den gemeenen man soo veel niet sal den coninck een vereeringhe doen maer gelegentheijt vande saecke altijt wt int aencomen sult ghij hem geven een witte tamerele(?) 2 salalepsen(?) ende 2 vande beste turbaen(?) ende soo oock die ghij mocht daer noch een carrage(?) van sijnen boven(?) toe doen maer eerst sien hoe de gelegentheijt hem presenteert mochtet sijn den coninck aen ontschult doen dat wij gheen waeren van onse landen en hebben om hem te vereeren oock dat wij gheen coopluyden en sijn maer dat wij hier sijn gebleven om den coninck van Ternate te helpen maer dat naer desen tijt wij hem een andere vereeringhe sullen doen

Sult niet verhinderen het te doen sonder weten vanden schipper mitsgaders alle dienaer [illegible] ende anders wel verfochte(?) [illegible] van [illegible]

Dat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] van niet [illegible] uyt te [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] maer niet [illegible] [illegible] [illegible] schipper [illegible] [illegible] om [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] opt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] te comen [illegible] [illegible] [illegible] sullen [illegible]

Tomate 49

Tomate 69

Tomate 47

Gerrit Gerritsen
vanderBrugo Kapitein
en president int fort
van 't eiland Malayo

Laus Deo anno 1608 den Januwary int fort orange

Eersame wyse seer voorsinnighe naer groetenis ende
wenschinghe van U E gesontheyt mynen thalven is danckende
den heeren godt voorts is desen met anders dienende
dan om U E te adverteren onsen staet alhier. dat
wy voorleden jaer gedaen hadden maer door
faute van fustagien hebben wy sulcx niet connen
te werck brengen tot nu toe dat d'Amboynesen
die hier gecomen syn tot hulpe vande Coninck
van Ternate willen weder varen. soo heb ick niet
connen naer laten den dese an U E te schryven
voor eerst naer dat wy van U E gescheyden waren
syn wy den gecomen aent eylant van
Tidoore daer wy sommige aenslagen hebben op ge-
daen die al quaet ofte niet te achter gecomen
syn. van daer syn wy gecomen onder 't eylant
van Ternaten daer die Ternatanen op den Ad-
mirael versocht hebben om een fort ofte sterckte
te maken tegens den admirael had gecon-
senteert is ende is desen daer wy thans woonen
in syn ende is gelegen ontrent a quartier gaens
van Gammalamma daer de vyant in leyt
ende naer dat den admirael hier dagen gelegen
hadt is hy van hier vertrocken naer China
ende heeft ons hier gelaten drie schepen als
Enckhuysen Erasmus ende Delft die wanlyck
rost hadden voor 6 maenden. ende naer drie dagen
dat den admirael van hier vertrocken was is den
vyant ons coomen bevechten die ons schier uyt
den velde geslagen hadden want waren noch
seer ontbloot hebbende niet een sterckte op
bedeckinge noch ramparden staen noch geen
approchen om de sterckinge in 6 dagen daer te
mogen stellen want hadden placken noch balcken
over vande admirael gelaten dat sommighen
rosten gelyck den admyrael liet ons seer
desolaet. ende naer de belofte aen ons gedaen
dan is godt lof tot noch toe wel bewaert ende de
sterckte gemaeckt met groote moyte ende arbeyt
soo dat ons nu anders niet ontbreeckt dan rost
die noch bevinden ofte gelden hebben dan hope
dat wy alle dagen ontset sullen worden vande
van Bantam met rost ende andere nootdruftes
want nu al maenden geleden is dat wy
starckt duysent daer gesonden hebben dat
achtervolgende hat ordres al welck hier be-
hoorden te syn dat het op houden wy
niet want soo wy geen ontset ende reys is
onmogelyck voor ons te houden. want den vyant is

Deze van Gelderlande verbrant

hier seer sterck soo wel te water alt te
landen: te landen dat sy, daecht op werken
moeten wy, snachts verschenen offe synt quyt
hoe wel wy weynich hollanders syn want
onder den admirael van hier sterck waren wy
47 hoofden sterck wt den vyant en comt
nimmermeer offe hy en is 150 : 100 sys minst
starck castellians behalven alle de swarte
van tyssoren die dat veel connen. soo dat wy
naulix daer rust en hebben dan nu binnen
es maent offe anderhalf hebben wy niemant
vernomen daer naer wy comen ustach vande
overlopers soo verstaen wy alt anders dat hie
hat vloot verwachten en dan niet gelycken
macht op ons te vallen. en daerom niet en
connen wy niet moede te wesen alt den tyt
vander armade die verwacht werde syn te we-
sen dan hebben ander gelt noot dan cost
en amonitie die wy meest vloeren hebben
want het schip Enckhuysen dat voor Ca-
beuke gebleven is hadde wel 30 vaten in sy
poort . alt voor syn selven . dat niet meer
dan gesalveert is . dan 8 vats hadt oock in
70 offe 80 wel nagelen soo gecocht alt gevaet
die meest al in offe onder water legghen
dan hope alst schoon daer uyt wesen sal
datmen licht wel sal connen berghen . het ander
schip wert is van hier gesonden want ge-
bleven sal vant schip Enckhuysen . dan
vermoede dat het al by u e gecomen is hoe
wel den stierman die genaemt is adriaen
cornelisz gedaen heeft alt es schelm want
den ick saech dat hy dat niet connen moecht en
versteende dat hy soude mogen wel rasten . het
ick hem den schipper vander Cleyne sonne af
boort gesonden met last dat hy den stierman
seggen soude . dat hy hem wat beter ade te ma
sende houden en tien offe hy soo Gabonte sou-
moghen becomen maer wes heeft den schipper
quaet antwoort gegeven seggende ick weet
wel hoe ick dat connen sal want hebbe voor
desen dat also wel gedeelt alt ghy hebben de
monson en beter noch wel connen al en siet
ghy my niet wat ick doen sal . wat op die
schipper geantwoort heeft stierman niemant
my niet qualyck want de capiteyn heeft
my sulcx belast te seggen en heeft my hier
gesonden dat ghy u niet en sult vervorderen wel
aende cust van Cabo te loopen maer aen
te water te houden aengesien wy dagelicx den wint

Ende den stroom harde - harde bevinde het gas
anders vaste niet dan ander eylanden wat op den
stuerman geantwoort heeft dat weten de Capiteyn
of dat ic doen mach . wyt het valt het ic weet
wel dat ic doen wil en heeft soo wede laten
ende stad nae de vaste Cust ten hier de spyt
van my en den gantsche vaert des anders dachs
vast het schip wede achter tydere geordineert dat
hy wede geantwoort heeft ic hebbe des anders
dachs dat de prauwe nae gesonden met een brieff
en een soldaet hem belastende dat het
schip niet nae laten en souden dat niet wel
te roomen voor Orangie heeft my met een brieff
geantwoort den stuerman dat hy sulcx doen sou
en dat hy al bouen Gilolo had geloopen dan
door den hard W.N.W. wint wede achter tydere
geordineert wat : twelck niet en can geschieden
dan met expresse moet wil want dien bouen
Gilolo niet en soo danighe wint it can licht
voor de wint inde baye loopen ofte noch beter
de reede want sort dat noch lange leyt dan
Gilolo dat sulcx al niet opset gedaen is alle
wel te dencken is . en alsoo ic noch en daer
wat verwachtende en het schip niet ge
wacht wede hebbe ick Sr. Reselijn af gesonden
met twee corcorre . om hem te besoecken mae
dat comende en vonden hem niet hebben hem
voorts gesocht as Cays dat se ooc niet vonden
vonden dan eenige prauwen vande vyant
dat uyt hy verstonden dat het schip daer door
was roomen loopen tusschen Motir en Marhan
en te en dat syt dat nae niet wel gehen
en bayen noch tot noch toe niet vernomen . wat
in sorte mogelijck ontfangen rijt is en de deel van
onsen rijt soo dat [illegible] nu van 3 maent [illegible] en
rest met [illegible] dat [illegible] hier om ick op
V E. verstandende bij soo vele alst schip
deel dat gecomen is van wegen des Edt.
die wy ende V E aen by [illegible]
gedaen hebben dat V E nu hier in behulpich wilt
wesen om des stuerman Adriaen Cornelissen
met synen aenhanck [illegible]
schepens [illegible] willen [illegible] met alles om
dattse onse [illegible] hebben en laten ons in soo
sobere staet alst hat Mynheeren schepens
wel [illegible] wat voor de [illegible] die
door sulcx anders [illegible] ende de [illegible]
staets dat door can geschieden [illegible] comen
V E aendermael bidde dese Mynheeren schep
[illegible] willen [illegible] ofte dat een ander
hem [illegible] als [illegible] dit [illegible] sal
my ende de Compangie vrindtschap geschieden

hoe lude in wat gevanckenisse dat het schip en
Cruysch sloepen is souden te laten syn te verhalen
dan u E salt connen verstaen bij die gene schip
deelt dies is niet de tweyffel ofte hy dat
wasch aenhangende is de reste van dese stadt
is het gebruick soo wel van cruyt cost dranck
alle andere noodruft waerom ick u E verclare
dat wyt van cost welgen niet langer sullen
connen houden dan ten alderhoochste 1½ maent
ofte 2 maenden daerom soo u E dat eenige
middelen weet om wat cruyt te brengen te slus
souden het geraden wesen voor eenige macht van
Carrools die u E dat wat is can verstaen gelooft
heeft want de Castilians wat wy connen
verstaen sal het machtich connen [illegible] vande
sluijse Is ontbloot want die [illegible] van
20 groote schepen [illegible] ende andere van
50 soo datter [illegible] dat van [illegible] can
[illegible] van [illegible]
sal [illegible] tyt ont[illegible] daerom u E [illegible] mat
wy soo [illegible] cruyt [illegible] niet connen [illegible] dat
het dan op u E [illegible] sal [illegible] Conine
van [illegible] ende syne raet [illegible] op u E [illegible]
[illegible] soo dat eenige [illegible] syn de sluijse
[illegible] om eenige hulp aen
u E [illegible] dat [illegible] accorde [illegible]
tusschen ons ende de [illegible] is wel [illegible]
alle [illegible] want [illegible] connen
wy hadt qualic cryghen dan [illegible] hebben
dat tot nu toe wel gequyt wy mosten [illegible]
dat [illegible] cost [illegible] want syn [illegible]
armt met het sloopen dat door wy [illegible]
qualic met vrouwen ende kinderen connen [illegible]
cryghen altyt [illegible] het beste [illegible] wy
[illegible] houden oor niet [illegible] als [illegible] voor
dies is niet en weet wat wy hadt cost souden
connen cryghen want [illegible] ander [illegible]
Capiteyn dat wy niet de schepen connen
hebben ende [illegible] nu [illegible] ende connen
wy [illegible] niet [illegible] want moeten [illegible]
[illegible] andere houden [illegible] noch an
[illegible] dat [illegible] cost ende cruyt wy
[illegible] niemant dan [illegible] soo [illegible] ist met
3 [illegible] ende [illegible] dan cost [illegible]
[illegible] en Cruyt

Ternate 42

21

Eersame wyse voorsinnighe

Naer groetenis en wensinghe v E gesontheyt mynent
halven Ick dancke den hemel dat Godt [illegible] hoope dat
het met v E alsoo is ende it en met alle onse
vrienden voorts ic en des niet anders dienende. dan
om v E te verhalen van onse staet als hoe dat
wy voor desen gaerne gedaen hadde maer door faute
van [illegible] hebben wy sulcx niet connen te wege
brenghen tot nu dat d'Amboynesen die hier gecomen
syn tot hulpe van Coninck van Ternaten ende nu
weder vertrocken syn. soo en hebbe ic niet connen nalaten
[illegible] desen v E te schryven voor eerst naer
dat wy met den Admirael Cornel. Matelief
sommighe dagen van daer [illegible] waren syn wy en
het eylant van Tidore gecomen dat wy sommighe
[illegible] hebben op [illegible] die al qualyc ofte niet en
[illegible] gecomen syn van dat syn wy gecomen onder het
eylant van Ternaten dat den admirael voort wilde
vande Coninck en syne raet een fort ofte staet
becomen te maken en it [illegible] dat wy [illegible] voor
dees in syn naer dat den admirael hier dagen ge-
bleven had met alle dagen te werken It hy van
daer vertrocken met het schip Orange en met
Erasmus Mauritius met een Jacht naer Ihoor
ons hier latende drie schepen met [illegible] dat
[illegible]. alst v E voor desen wel bekent is gebleven
[illegible] gepraeyeert waren. en naer dat den
admirael hier 3 dagen van daer was gebleven
[illegible] den 15 Julij soo heeft den vyant [illegible]
[illegible] op ons [illegible] ende heeft ons [illegible] uyt
de velde geslagen want waren noch heel [illegible]
[illegible] hebben naer [illegible] becomen [illegible]
stucke op [illegible] noch [illegible] staen noch [illegible]
[illegible] om [illegible] in 6 dagen dat in te
stellen want hadden [illegible] noch balck
by den admirael gelaten summa [illegible] voorts [illegible]
den admirael liet ons [illegible] hier. en met
naer de [illegible] als ons [illegible] van dat hy hier
niet van daer [illegible] voor [illegible]
[illegible] niemant soude [illegible]. maer [illegible] heeft [illegible]
[illegible] niet gebleven. dat [illegible] vermaent
hadde maer het schynt dat alle man yemant
an lant latende [illegible] heeft
voorts hebben wy alle dagen tot noch toe [illegible]
gebleven met wercken soude op [illegible] dat een
[illegible] separatie [illegible] ons en [illegible]
[illegible] soude wel [illegible] dat wy niet
[illegible] want alt wy [illegible]
om [illegible]. soo syn wy [illegible] naer de beste
vrienden naer alt wy [illegible] om te [illegible]
hebben dan [illegible] maer [illegible] tot het is nu

Sal weest gedaen het verhael ende sal nu alle
dagen dat lichter valt voort als voren gehaelt
is heeft den admirael ont sijn plaets drie
schepen als namel: Conne Enckhuysen delft
dat van dy alrede twee van Hoorn hebben
als Enckhuysen die gebleven is inde baye van
Tabenbo met 70 ofte 80 baren nagels ende vele
porceleyn die alle onder water leggen dan hoop
alst schuit daer uyt sal wesen. dat nu dan u
wel is dat vande heeren sullen kryen hoe
ende in wat maniere het schip enckhuysen ge
bleven is sal u E comen verstaen voort schip
delft die in plaetse van in Tabenbo te va
ren ende heeren vant gebleven schip in te
nemen nae u E sijn geloopen hoe wel sy het
wel hadden konnen mogen crusen: maer tis quaet
es schelm van es schelm te sturen te ontcomen
als hyt inde sin heeft geh: delft gedaen
heeft want deen ick segh dat hy langes de
vaste Cust niet comen cost het ick den met
den schipper Melis vande Conne den cuttien
dat hy hen wat seyt soude beginnen te tenaty
ende hij ofte wat so soude heeft comen op comen
want wy alle dagen sien dat de stroom daer
dese ander vaste Cust wat hoe vande dan of ander
Eylanden. maer wat heeft den stierman
Adriaen Cornelissen den schipper quaet antwoort
gegheven seggende is wel wel hoe is in Ta
benbo comen sal ende hebben daer voor deser wel
geweest tegen den Monsen ende salder alt nu noch
wel comen al hy comt hy my niet seggen wat
is doen sal derde ende velt niet ander ende suffisant
tyde verleden heeft hy stierman gebruyckt dat
op den schipper Melis gehandt voort heeft stier
man neempt my niet quali: af want den Capt
heeft my dit gelooven Om dat te seggen
ende belast dat ghy u niet en sult verdervende
welcke andere Cust van Ohelohe te loopen ende
maer u andere hy van tenaty sult houden wat
hy stierman segghe schelm gesicht heeft wat
welcke den Capt: alst wel wel vaert hels en
is wel wel. dat ick doen sal ende die ende
soo wat alst die schipper daer uyt wat heeft
hy welcke syn ouder handen dan naer de vaste
Cust van Ohelohe. het anders gaedt alsoo
met schip delft niet en saghen maenden wy
wel dat het achter tyseren nacht welcks alst soo
wat ende hebben hem es beraet met es brieft

Andries voornoemde stuijrman in houdende dat hy
niet en soude nae [illegible] ende commen met het schip
[illegible] op de reede voor ons fort al wy sagen
dat het niet op commen en soude dat wy vande
stuijrman geantwoort is dat hy sulcx nae comen
soude en dat hy al met de N.N.W. wint konde
[illegible] geseijlt dat nae door de harde wint wel
achter soude dat [illegible] niet en
can [illegible] dan met expresse [illegible]
met voorde wint de baye van [illegible] wel soude
hebben commen [illegible] noch wat beter voort
casteel dat [illegible] nae ons dat uyt de
[illegible] maer dat hy in hat sin [illegible] gehadt
hebben want nae dat [illegible] 2 off 3 dagen [illegible]
en het schip niet en [illegible] commen [illegible]
[illegible] [illegible] met 2 [illegible]
om [illegible] schip niet [illegible] commen [illegible]
te helpen [illegible] quamen [illegible] het
schip niet hebben [illegible] voort gebracht tot [illegible]
[illegible] [illegible] te [illegible] niemant [illegible]
dan [illegible] heeft [illegible] volck [illegible]
[illegible] uyt [illegible] dat het schip heeft
[illegible] door in [illegible] dat [illegible] hebben
[illegible] niet [illegible] soo dat wy niet al
[illegible] het schip [illegible] nae [illegible] alle [illegible]
[illegible] en amonitie van oorloogh die ons [illegible]
[illegible] [illegible] alle hy stuijrman wel
[illegible] is en ons [illegible] [illegible] vande
[illegible] [illegible] daer op [illegible]
[illegible] [illegible] hy soo [illegible] het [illegible]
schip [illegible] dat [illegible] is [illegible] in [illegible]
[illegible] en [illegible] [illegible] en
den stuijrman Adriaen Cornelissen met [illegible]
[illegible] seggen [illegible] niet [illegible]
en [illegible] sulcke [illegible]
[illegible] dat te [illegible] niet [illegible]
dat [illegible] [illegible] hebben en ons
[illegible] in [illegible] staet alle hy [illegible]
wel [illegible] is maer de [illegible] die door
[illegible] staets [illegible] want wy nu
alle dagen [illegible] in commen [illegible]
[illegible] dan door [illegible] van [illegible] moeten [illegible]
[illegible] dan [illegible] hope dat wy [illegible]
de [illegible] [illegible] sal [illegible] en
dat [illegible] sal ons [illegible] groote [illegible]
[illegible] voort dat [illegible] is de [illegible]
vande armade van [illegible] en commen dat [illegible]
[illegible] [illegible] van [illegible] [illegible] alle
dagen meest [illegible] commen van [illegible]
[illegible] want de [illegible] seggen

van 2 ofte 3 schepen en 1 Galeye ofte 2 en dat
fusten en dander [illegible] van 10 groote schepen
en veel Galeyen soo dat ic U E dat ooc niet
beschryven can van sorgende dan datter van deses
vier sal de tyt ons leeren . wy syn seer getroost
hadden wy nommer vrucht want geloof ick U
menich hebbe vande 3 mael [illegible] hebben be-
houden en van 30 vaten die dit schip Enchuysen
ingehadt heeft mael [illegible] van gebleven ic soo dat
wy bouen 10 vats vrucht int gastelet hebben
voort ic alhier den 20 Januarij . gearriveert het
Jacht duyfken van bantam dat wy den 26 July
1607 derwaerts gesonden hadden mette brieven
van ons en den Admirael om hulpe van
rost ende andere nootdrufte gehaelt te
hebben dat goet gedaen heeft is meest ofte al
geladen met ryst en boonen met dat arack
ons heel bekomen die van bantam [illegible]
schryft dattet noch geen tydinge is van onse
mindere vloot dan een Coopman tydinge datter in
Patane souden wesen starck 30 schepen oft daer
ofte niet [illegible] ic wil den tyt leeren het schip
Westvrieslant is mettet volck vast op Maurys
gebleven dan het volck is gesalveert het schip
de groote sonne sal hier in Ternata comen [illegible]
al geweest [illegible] Jacht dat van daer scheyden den
7 Novembris 1607 en heeft dit Jacht noch [illegible]
in [illegible] ontbiedt om [illegible] te hadden
dat door wy alle dagen de groote Sonne syn
verwachtende dat Schipper [illegible] ick [illegible]
Jan Mathysz en Coopman [illegible]
en de provintie syn daer naer Hollant
gestroken [illegible] begonnen [illegible]
[illegible] den Coopman van Marassa [illegible]
seyts naer huys de tydinge is in bantam dat
den Admirael Cor Matelief 2 schoonen [illegible]
[illegible] bekomen hebben en noch 4 andere
schepen [illegible] gebracht de [illegible]
voorsz [illegible] van die van bantam naer [illegible]
[illegible] . die syn aldaer Admirael [illegible]
den Jongen . dese [illegible] gemaect
hebben voortaen wel ick U E niet [illegible]
met de [illegible] vande kleyne ontsettinge
dit Jacht duyfken want dat wy [illegible] hulp
van rost [illegible] hadden en [illegible]
[illegible] hebben dan [illegible] maent en dan

En bidden wy [illegible] haest meer dan [illegible] heeft
het voorsien.

Den Jonghen Coninck van Ternaten en syne
raet [illegible] als v.E. [illegible] dat hy dat eenige
Ternatanen syn [illegible] met [illegible] te willen
sluyten ofte iemant van syn ondersaten dattet
hem [illegible] helpen als voor het selfde op
v.E. is bevolen is hem te willen assisteren
met [illegible] moet [illegible]
geschieden. Ons [illegible] anhaudende is Godt
lof al gedaen en [illegible] niet dan om tselvige
te provideren met broot [illegible] wy nu
[illegible] met het broot vant
gebleven schip Enckhuysen [illegible]
het bestede van ons fort [illegible] het nu godt
lof gemaeckt is hier meede Godt bevolen
die [illegible] v.E. een lanck leven en gesont-
heyt [illegible] Januarij [illegible]
1608 Uut fort Orange gelegen opt Eylant
van Ternaten [illegible]
2 [illegible] van [illegible] dat [illegible]
[illegible].

My souden wel geraden vinden dat v.E. eenige
[illegible] dat het schip [illegible]
[illegible] met de andere
[illegible] behalven de stuerman. Sulcx
hebben wy verstaen [illegible] door [illegible]
[illegible] datter een Engelsch schip soude
In Tidore gearriveert wesen [illegible]
[illegible] van Bantam [illegible] dattet
[illegible] Engelsche [illegible]
[illegible] schryft my van [illegible] dat [illegible]
Michiels tot patany soude [illegible]
[illegible].

Jck verlange seer [illegible] naer [illegible]
en [illegible] [illegible] mynen [illegible] daer
[illegible] den [illegible] [illegible] hoppe ick [illegible] met [illegible]
[illegible] dan alsoo [illegible] [illegible] heb ic
niet connen naer [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] hoopende dat [illegible] alsoo [illegible] naer [illegible]
niet dat [illegible] den staet en [illegible]
van [illegible] [illegible] my [illegible] opt [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dat [illegible]
[illegible] altijt ick [illegible] [illegible] want [illegible]
[illegible] meest op [illegible] uyt [illegible] alsoo
[illegible] [illegible] [illegible] syn en door [illegible]
[illegible] [illegible] ofte [illegible] [illegible] hebben connen
[illegible] so wel van de vyant als van ons
soo dat meest al de [illegible] noch [illegible] boom
staen Jck hebbe altijt [illegible] Kimelaha
[illegible] [illegible] [illegible] met noch [illegible]
van [illegible] den [illegible] sal [illegible]
[illegible] als oor van syn [illegible] Kimelaha
[illegible] [illegible] oor [illegible] [illegible] ick alle
[illegible] [illegible] om dat hy [illegible] betaelt te worden
op [illegible] den 20 January is alhier [illegible]
het Jacht duyfken van Bantam geladen met
provande die hier wel staet comet want hadde
hier niet langer connen houden . dan hoppe int
[illegible] [illegible] dat [illegible] [illegible] ons [illegible] [illegible]
en ick [illegible] [illegible] schryft dat het het schip
[illegible] met syn volle last op Mauritius
gebleven is [illegible] oor dat den Coopman van Mauritius
[illegible] naer [illegible] wel [illegible] met oor dat
de Jacht voor [illegible] by die van Bantam naer
[illegible] [illegible] [illegible] van [illegible] al om [illegible]
[illegible] gebracht syn behalven [illegible] Jonck die
[illegible] [illegible] hebben het Jacht duyfken is
den 7 [illegible] [illegible] van Bantam [illegible]
[illegible] en [illegible] en [illegible] noch met [illegible]
[illegible] [illegible] en dat dan [illegible] [illegible]
[illegible] dattet wel al in [illegible] soude [illegible] met
30 [illegible] [illegible] van [illegible] [illegible] noch [illegible]
schip [illegible] dat Coopman op [illegible] [illegible]
[illegible] ick [illegible] naer [illegible] [illegible] [illegible] alt
oor de provincie den [illegible] [illegible] al
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dat ~~[illegible]~~ Bantam dat den admirael
[illegible] [illegible] de Jonge [illegible] [illegible]
2 [illegible] [illegible] met noch 4 [illegible] schepen
en dat hy in patany soude [illegible] [illegible]
het schip de groote [illegible] [illegible] van [illegible]

heeft oock een goeden buyt bekomen sonder dat
ic my wel beclagen mach hem te leggen sonder
eenige avantagie te hebben den admirael
en andere persoonen duyrken gelooft dat se
hebben alle mael volck as lant laten daer de
den admirael van. geheelt wat eenige dagen
by malcanderen wel gesloten as dan ic goet
[illegible] ten besten geleert ic [illegible] anders admir
gaende af geseyt om hem te blyven dan sende
ic my vrienden seyde om hem int lant te
blyven dat ic nochtans myn leven niet van
geweten hebbe dan nu mach wel seggen nu
van gelt vrienden dan ende noot. by hun hebbe
alle dagen waerschouwe het schip de [illegible]
leeuw den Coopman en schipper ick abraham
Mathyssen en laes al geweest [illegible] Jacht van
dat [illegible] wat [illegible] de schipper
vande vloot uyt de Manielje comende by niet
weten hoe wel ic meest alle dagen overloopers
bekomen dan de [illegible] [illegible] die
[illegible] ic dat van te spreken dan op [illegible]
hebben by de overloopers van tydore bekomen
die seyt dat aldaer gearriveert is een Engels
schip hoe wel het Jacht duyskens niemant in
bantam vernomen heeft dan ic waerachtich dat het
is als tydore seyt wat hy dat doet en comen
wy niet weten dan datter brieven over en
weer gaen vande Castellians en [illegible]
admirael Cor: Matelieff wat hem [illegible]
waren by 47 persoonen wat dan [illegible]
alhier gebleven is en dat [illegible]
die vande vloot lande gestorven is en [illegible]
[illegible] die hem voor vyant gebleven is van
[illegible] doot gesteken [illegible] al die
[illegible] vanden admirael doot gebleven syn
hoe wel by meest alle dagen [illegible] gebleven
syn dan die doot bewaert is wel bewaert
[illegible] ic gelove dat dat by [illegible] is het
schip heeft weynich van myn [illegible]
[illegible] en [illegible]
[illegible] te [illegible] hem [illegible]
[illegible] God bevolen [illegible] my [illegible] als alle
[illegible] vrienden [illegible] Luytenant vant Castell
en andere my onbekent Int fort Orange
gelegen opt eylant van Ternaty [illegible]
[illegible] 2 mylen van [illegible] dat den
vyant is [illegible] Januarij 1608

Instructie ofte ordonnantie daer nae hem sullen hebben te reguleren de pilooten Dirck Franss ende Jan Dircxs van [illegible] in Cabonbo desen 11 february 1600

Voor eerst sal Dirck Franss dat in Cabonbo ... [illegible] met Jan Dircxs ... [illegible] ... in dat niemant en heeft den wagen ... [illegible] ... blyven schip Enchuysen sonder niet bequame ... [illegible] ... dat ... [illegible] ... dat prys ... dat heeft van ... [illegible] ... altyt dat ... [illegible] ... is ... voor den [illegible] ... [illegible] ... 7 [illegible] ... comen as sonder [illegible] ... [illegible] ... dat het ... [illegible] ... dat van ... [illegible] ... maken moet

Item dat den schipper Dirck Franss voor al sal ... [illegible] ... dat hy ... dat volck ... dat noch is ... [illegible] ... om ... [illegible] ... niet ... [illegible] ... uyt ... [illegible] ... al ... [illegible] ... in ... [illegible] ... de wagens ende dat ... [illegible] ... den schip ... as Jan Dircxs staets ende hy ... [illegible] ... met al syn volck ... [illegible]

Voorts dat Jan Dircxs als den schip ... is ... [illegible] ... wachten ... blyven schip Enchuysen ... in ... [illegible] ... de wagens ... [illegible] ... uyt ... [illegible] ... ofte ander ... [illegible] ... van dat ... [illegible] ... het ... [illegible] ... op dat de ... [illegible] ... niet af en ... [illegible] ... [illegible]

29

Groete sy desen allen die ontfangen offte vertoont sal werden

Ick Capiteyn Gerrit Gerritss vande Buys vant
fort Orange geleghen opt eylant van Ternate
geauthoriseert van weghen Syne Ex.cie ende de
heeren Staten van Hollant ende Zeelant dat
bevestende[?] de selve bevint hebbende gecomman
deert . dese [illegible] mogen vertoont werden . den
Onderstaen genaempt den Orangkay van Sapalolo
door dien ick Cap.n voorss. van dito versocht ben hem
te willen verleenen een passpoort offte acte van
weghen hy hem tot diensten vanden Coninck van
Ternate ende dat nu alles het fortificeeren heeft
geemployeert hebbende daerom comende naer lants
met advys van onse tegenwoordich . den
selven te [illegible] . Alsoo hy hem in alle ma
nieren heeft gedraghen . als een vroom Capiteyn
toebehoort . Dat daerom V E gebeden hebbe
tot lof van dito [illegible] alle billicheyt in vrien
delycheyt te bethoonen . indien hy alsoo getrouwe
wilt continueeren . Wilt sulcx doen van weghen
de liefde die [illegible] sy draghende ende alle vrunde
lickheyt van patrien die [illegible] V E sulcx verschuldich
Gedaen int fort Orange geleghen opt Eylant
Ternate . desen vyfden Maert Anno 1606.

Op de gunstigh versoeck des dienst aen
U E om te [illegible] dat den Delegaty van
Zwolle offte van Diepenhole [illegible] ende
Gelderlandse Compagnie 100 £ [illegible] van desse
gelden [illegible] [illegible] [illegible]
om [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Int fort Orange desen 5e Maert 1660

Den Eersamen wijsen seer discreten

Mijnen Lesten aen U E is geweest vanden 13 January
Anno 1608 met de caracol van Cambello die ick hoop wel
voor desen wel behandiget sal wesen waer uyt U E sal
connen hoe ende in wat manieren het schip delft van
hier vertrocken is ende alsoo nu het schip de groote sonne daer
schipper ende coopman op is // sr Abraham matthijsen dese
waerts gaet hebbe niet connen naerlaten U E met dese cleyne
memorie met te groeten en te willen gedencken // tegen in
mijn voorgaende brieff beschrijvende het schip Geldria
is alhier den 17 martij wel gearriveert heeft
Bantam aengeweest ende van daer op Macassar
daer hij een quantiteyt van rijs heeft ingenomen ende alhier
gebracht // gelijck als U E bij sr Abraham matthijsen
sult connen verstaen sr [illegible] schrijft mij van Bantam
dat den Coninck van Johor Jan patuan geluckt is
van Johor op Bintam door dien de portugijsen de [illegible]
opgecomen is met 20 fusten ende 4 galeyen ende hem selven
te swack vindende heeft moeten vluchten waer van de
stadt Batusauwer heel afgebrandt is // dunckt het schip
Erasmus daer verscheyde sal alles ten besten luken
sr Hendrick Janssen van straten brengt tydinge dat den admi
rael van Harden op weghe is om de molucken te ontsetten
ende hebbe gehoopt dat alles wel mach succederen // Ende ons
hier mach stercken // gelijck ick achte U E mede sult
verlangen met de schip de groote sonne is mitsgaders
Capiteyn Jan Rodenburch die alhier vanden raedt veroordeelt
is // om het schip delft dat hij [illegible] daer is mede te brengen
alsoo het selve alhier gedesavoueert is // bidde U E ons daer
inne behulpsaem te wesen ende soodanighe straffinge tot
exempel van andere te straffen // voorts mitsgaders
de staet alhier in Ternate sal U E sr Thomasz [illegible]
betrecken connen bescheyt geven // alsoo den selven alhier
mitsgaders is // hier mede eyndigende Bidde Godt almachtich
U E te behouden in sijn heylige protectie

Gedaen int Fort Orangie opt eylandt
Ternate desen 21 martij Anno 1608.

L

Eersame gunstige vrundt naer groete dient desen
Compagnie sr Abraham Mathijs den [illegible] die hier den
februarij van Bantam wel gearriveert is hebbende
quantiteijt rijs met gebrocht waermede hij ons grootlijck
ontset heeft gedaen, ten waere met sijn comparitie hadde
qualijck mogelijck geweest hier langher te houden waer
door den Admirael Matelief en hier van daen scheijden
waren ons eenen seer groten staet, daer is Godt loff mitten
tegenwoordigen gelucht als ul bij brenger deses sult connen verstaen
die sijck alles presenteeren. Den 17en Martij is het schip
Gelderlant uut patria alhier wel gearriveert
ook mede brengende groote quantiteijt rijs en andere
nodige provande voort fort soo dat ick hope alhier
nu geen noot meer wesen en sal van honger gelijck voor
desen wel is geschiet. Ick verstaen mede vanden coopman
sr Hendrick Janssz nae dat den admirael van
Caerden hier is comende en meijninge hier al t' werck
te maken, wat voorts aengaende is, den standt staet
alhier presenteren mij op sr Abraham Mathijs den welcke
alhier tegenwoordich niet bedoen is, waer tijdt daer ick
ul souden connen melden. Hiermede eyndigende
bevele ul Godt almachtich. Gedaen int fort
Orangie op Ternate adi 21 Martij Ao 1608.

Erbaren Sr Jaques lhermite de Jonge ick myn
lieste beantwoort met het Jacht . alsoo ooc met dit schip
[illegible] Eylant wat dat ic het jaer Sr Jas hebbe de
getrouwheyt van de lieden de goede vrienden . dat het
Jacht hebbe ic opgehouden Carels uyt den boom
[illegible] by groot [illegible] tot provysie
vande schepen en Casteel [illegible] Sr Jas uyt het
schryven vande heer Admirael Matelief dat hy
heeft in China [illegible] [illegible] ic
[illegible] dan [illegible] de kleine mit
[illegible] en dat [illegible] soude misschien [illegible]
dat [illegible] hebben dan ic int [illegible]
Sr abraham Mathyssen met de groote Sonne hier
[illegible] heeft het Casteel [illegible] geproviandeert
hebben van haer [illegible] soldats gesondt ende
de 30 int getal [illegible] dat nu goet lof [illegible]
noch syn tot de comste vande Admirael van
Caerden die ooc Sr Jas [illegible] syn [illegible]
[illegible] met syn comste alle [illegible]
[illegible] alsoo alreede met de [illegible] schepen [illegible]
want haer [illegible] front van 2 schepen die dat
[illegible] die Manuel [illegible] gearriveert syn haer [illegible]
[illegible] want groot [illegible] van [illegible] maer
[illegible] Maer [illegible] Sr Jas [illegible] ende
[illegible] te comen [illegible]
[illegible] want van dit [illegible]
hebben 100 [illegible] mannen . door ic [illegible]
op de [illegible] te [illegible] dan [illegible]
die van Caerden [illegible] groote [illegible]
in die van [illegible] want [illegible] alle
dagh [illegible] om met vrede met de
[illegible] maer de Coninck van Ternate ende
syns raet en [illegible]
[illegible] na by [illegible] ende
[illegible] want [illegible] als ende
[illegible] vande drie schepen die de Admirael
heer Matelief [illegible] gehouden
[illegible] Engelse [illegible]
[illegible] alle [illegible] gebruycken [illegible]
sult Sr Jas die de [illegible] mondeling [illegible] heeft
gehoort het schip [illegible]
quaet [illegible] vande schipper en Coop
man [illegible] gehadt [illegible] met [illegible]
[illegible] dat het [illegible]
[illegible] daerom [illegible] Capiteyn
[illegible] nae [illegible]
[illegible] dat ic [illegible] te gebruycken alsoo
syn [illegible] plaets [illegible] naeulickt [illegible]
[illegible] van myn heer Matelief ende [illegible] van
Sr Abraham Mathyssen hebbe [illegible] ontfangen 500
lasts uyt de quantiteyt [illegible] van boons 200 [illegible]

En soo voorts noch eenighe saecken van wey-
nich importantie altyt in dienende tot forti-
ficatie van Casteel [illegible] acht leggen

Dat belangende de negotie alhier is weynich
van importantie als de [illegible] Xoulas sont door
de groote oorloge niet en connen nagels pluc-
ken [illegible] den vyant als wy die [illegible] niet
syn [illegible] belet van hier [illegible]; als
mede hoorende Engelsman voor die ende Tydor
gelegen heeft; die den 18 Mey [illegible] is
den Engelsman hier vertrocken heeft den vyant
op Tydore [illegible]; heeft gemaeckt cruyt ende
andere amonitie van oorloge soo het hadde
hebbende van de vloote van de patria geeft het
soo dat hy [illegible] den tyt dat hy hier ge-
legen heeft ons niet weynich afbreuck heeft gedaen
waerdoor de [illegible] haer geen [illegible] moeste
[illegible] hebben haer door groot [illegible]
aengeboden om niet haer [illegible] te [illegible] om
Spaensche [illegible] maer heeft
[illegible]
seggende hy dat hy [illegible] niet de Prince van
Hollant maer niet gehouden met [illegible]
[illegible] naer blyft hy [illegible] in [illegible]
[illegible] by de Mr. [illegible] Campo is [illegible]
[illegible] hadde [illegible]
alsoo hy de [illegible] van ons [illegible] hadde [illegible]
[illegible] dat den vyant voor desen noyt en heeft
van ons [illegible] de quantyt [illegible] van volck
als nu [illegible] dan [illegible]
[illegible] hadde [illegible] dat hy [illegible]
Engelsman [illegible] de Ternatanen
met de Coninck van [illegible]
[illegible] in [illegible] de [illegible] by de
[illegible] dat [illegible] Castilianen
[illegible] dat [illegible] vant [illegible]
[illegible] de Ternatanen op de Castiliaens
[illegible] gantsch geen correspondentie met haerlieden
het schip [illegible] als [illegible] is [illegible]
[illegible] daer [illegible] hebben soo [illegible] als
[illegible] Magdalena [illegible] groot [illegible]
[illegible] maer [illegible] is [illegible]
[illegible] naer [illegible] door [illegible]
alsoo het schip [illegible] afgebrandt
is naer dat het schip het geschut geborgen was
[illegible] goede [illegible] dat [illegible]
[illegible] adij 12
Martij [illegible] Eylandt
Ternatj [illegible] Orangie

Gunstige vriendt Sr. Stevens Doedsz naer recommandatie
ende wensch van gesontheyt — // dient desen tot advijsen dat twee
[illegible] brieven met het Jacht wel behandicht syn // waer
uyt ick verstaen dat U.E. het cantoor geerne soude mogen
verlaten door oorsaecke den handel daer wesende van [illegible]
vertaen is als men siet // dat men naer den [illegible]
kuyster — als naer de Coopmanschap als wel te
[illegible] is dat men dan oock [illegible] begint met [illegible]
daer ter [illegible] staen moet dan is Godt loff nu buyten
sorge hebben ontfangen van het Jacht — 237 sacken
met rys 17 sacken boonen voor [illegible] — // behalven die
van't schip die cleyne sonne // die oock [illegible] ontfangen
heeft daer beneffens is oock gearriveert 't schip de
groote sonne Gelderlandt somma [illegible]
nu geen sorge van honger te lyden // desgelycx voor
desen veel is geschiet — // dan met de [illegible]
de armoede het schip Gelderlant is alhier [illegible]
maenden styff van de Patria wel gearriveert daer
coopman op is Hendrick Janssen Craen ende schipper
Jan Janssen Mol die ons seggen dat Paulus van Caerden
admirael van acht schepen dachten voor syn stuck in
Bantam gearriveert is // ende hij selve den admirael is
meninge te syn onder Moluckes te comen // groote met
syn compste // [illegible] die [illegible] veel [illegible] surredden
heeft oock het schip Pataney gelaten in Macassar
om rys te laden ende herwaerts te comen soo datter
Godt loff nu van alles genouch comen sal // om de
Ternatanen goet contentement te geven die anders met
[illegible] hebben als voor den grooten honger [illegible]
gelden vande 3 schepen die den heer Matelieff hier hadde
gelaten en sterck maer [illegible] behouden // het schip Enckhuysen
is Godt betert [illegible] gebleven [illegible] onmachtsaeken als U.E.
brengers deses sult connen verstaen 't schip Enckhuysen // had
in soo [illegible] als [illegible] Banda [illegible]
quantiteyt — [illegible] ende [illegible] soo
dat ick seg die van Enckhuysen veel ongeluckich moeten
wesen // hebbende verlooren in soo corten tyt 2 schepen, dan
moet Godt opgegeven worden // die ick [illegible] alles ten
besten sal keeren // want ick [illegible] noch [illegible]
[illegible] alsoo [illegible] schuldt [illegible]
[illegible] // het schip [illegible] door [illegible]
[illegible] van coopman ende schipper [illegible] gebracht
oft anders door [illegible] matrosen

die ick hier meest oplegge // dan meijne sij niet vorder
te connen verblijven als in Amboina // Ende daerom derhalven
de schadelijcke Capiteijn [illegible] om met schip Delft hier
te brengen daer sijn Edele stinckende plaetse is geheel verdolt
schip de Eendracht [illegible] is noch hier // maer qualijck geconditioneert
// dan het Fortres is na bij // wat belanght
den staet vanden vyant // heeft dit Jaer // uijt de manilha
becomen 2 schepen ende galleijen ende 3 of 4 fregatten
daer in geladen rijs ende andere provande daer mede wel 100
gebaptiseerde mannen dan sijn self geslagen niet de sommige
van dese schepen principaelijck den Co van tidore ende alle
dage de Ternatanen is aensoeckende om wederom niet
haer te maken daer de Ternatanen [illegible]
[illegible] geven [illegible] // seggende [illegible] na
bij dat haer [illegible] gecomen is ende groote [illegible]
[illegible] was het verraet bij den Co van tidore ende haer
[illegible] soo dat ick hope met de sommige
vande Admirael van [illegible] de Moluques [illegible]
[illegible] staet sullen [illegible] // alsoo ick meijne [illegible]
nu ons niet ontslaen [illegible] sal den vyant niet de sommige
[illegible] sijn is stercken met [illegible] sijn schepen
hebbende [illegible] geladen // dan door
[illegible] sijn stercken niet [illegible] van ons
[illegible] soo dat hier maer [illegible] 2 galleijen
[illegible] maer [illegible] te Lande // [illegible]
[illegible] oock een of 2 galleijen hier hadden dan sal
te [illegible] comen hier [illegible] Heeren [illegible]
[illegible] op [illegible] abraham matthijsse die ons altijt volle contentement
heeft gedaen ende daer van hem hoochelijck bedancke
die [illegible] van alles sal [illegible] adverteren of [illegible]
[illegible] by [illegible] hier [illegible]
[illegible] gedaen uijt orangie / 12 martij [illegible]

Aldereersame bysonder vrient naer groetenis dient desen
om te laeten weten myne gesontheyt hoope dat met u l
soo is hebbe voorts met eenen na landt [illegible]
[illegible] te schryven
[illegible] my op den [illegible] die u l
particulariteyt van alhier sal eenen met desen
voorts [illegible] alhier de [illegible] ick van
[illegible] importantie door de [illegible]
en eenen [illegible] nagelen [illegible] haust [illegible]
[illegible] als coopmanschap soo ick
[illegible] te schryven
het schip [illegible] ick alhier [illegible]
den 17 [illegible] coopman op ick [illegible]
[illegible] van Hollant
en [illegible] in [illegible] stadt ick [illegible] den [illegible]
van [illegible] op [illegible] ick [illegible]
met [illegible] soo dat [illegible] hoope [illegible]
den [illegible] sal [illegible] alle [illegible]
[illegible] stadt van [illegible]
van [illegible] van [illegible]
[illegible] 4 [illegible]
met [illegible] 100 [illegible] mans
soo dat [illegible] sal [illegible]
den [illegible] nu met [illegible]
alle [illegible] soo dat [illegible] van
[illegible] sal
[illegible] nu [illegible]
u l [illegible] met [illegible]
en [illegible] van [illegible] voor [illegible]
[illegible] met [illegible]
te eenen [illegible] als myn [illegible]
door [illegible] van [illegible] van
Amboyna [illegible] van [illegible] van
[illegible] voorder tot
[illegible] en [illegible] staets [illegible]
den [illegible] it
van [illegible] de [illegible]
Compagnie in [illegible] soo [illegible] alle
[illegible] 80 bars nagels en groote quantiteyt
[illegible] en [illegible] Godt lof
in [illegible] den [illegible]
en [illegible] met [illegible]
[illegible] uut fort Orangie op Ternate
desen 22 Marty anno 1608.

Admirael Pauls van Caerden

Eersame wijse seer voorsichtighe

Sedert ons desen is [illegible] Willem Jansz schipper van
schip Delft daer wij ingeladen hebben achtervolghende
d'ordre 20 lasten rijs met de oorlochsbehoeften
als verversinghe ende bij de factura // wij hebben op
gisteren uwe brieff ontfanghen van Gilolo waer
uit wij verstaen dat het afloopen van Gilolo [illegible]
seer slechte [illegible] als ooc alle die wonderlijck
daerom seer achtervolgende op 12 oft 20 man te
moghen hebben van ons // insgelijcx tot meerder versterckinghe
van de stadt van Sabougu ooc van cruydt // waerop wij
op gisteren hebben beantwoort // dat ons doch sulx onmo
gelijck te geven maer van cruyt datmen hem 40 oft
50 pondt sonder ghelt ende dat hij dapperlijck soude
te [illegible] [illegible] van [illegible] daeronder [illegible]
[illegible] te [illegible] sullen geven // voorts hebben ooc
verstaen datter 3 oft 4 [illegible] vande Castilianen
[illegible] [illegible] is van het [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nagelen
nagelen maer seer [illegible] [illegible] ander Castilianen dat
soude [illegible] wij verstaen van [illegible] [illegible] nagelen oft
[illegible] [illegible] al [illegible] [illegible] van [illegible] van Sabougu
[illegible] [illegible] sulcx ons [illegible] doen // soo die [illegible] [illegible] op
[illegible] [illegible] te [illegible] ende [illegible] [illegible] [illegible]
voorts hebben op [illegible] noch schrijven ontfanghen van schipper
[illegible] [illegible] ende verstaen dat de [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] hebben ende [illegible] noch datter [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] op [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] van
[illegible] soo de heer Admirael [illegible] [illegible] [illegible]
hebben mocht ons [illegible] [illegible] laten weten // waer wij al
[illegible] [illegible] [illegible] hebben sulx te [illegible] door [illegible] [illegible]
van [illegible] [illegible] is [illegible] [illegible] dat [illegible] noch is Gilolo [illegible]
ende [illegible] Delft naer de heer Admirael is [illegible] soo dat [illegible] [illegible]
blijft als het groot schip dat ons [illegible] [illegible] [illegible] op
[illegible] [illegible] te [illegible] de Ternatanen die [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
brieff van [illegible] [illegible] van [illegible] van dach voort te [illegible] op [illegible] [illegible]
ende [illegible] [illegible] die [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] // [illegible]
Fort Orangie 1608 desen 6 Julij

Lilloda aenden Coninck gesonden
Kitchil Nayck

Eerbare wijse seer voorsienighe

Ick ben verwondert dat adgelis Ablom vanden Hr admirael hier gecomen verschiet niet hem gecomen is de tijt op de ... van Ternaten daer door hij was geschicket ... voor ... alsoo ghij ... raet ... tijt ... dancken ... vanden Hr admirael van Matelieff ... daer dan ... sal ... soo ghij niet ... tijt ... dattet ... u ... soude mogen

Daeromme ... ende ... alsoo wij ... soo ... niet ... Godt bevolen desen 6 Julij 1608.

Eerbare wijse seer voorsienighe

na Gamconore Singagij

Wij verwondert seer dat alsoo wij niet ... voortijden ... soo stilswijghende ... sonder ... vanden ... ons soo veel ... dat ... Kitchil Nayck ... dat u ... alder ... vanden Hr admirael van Matelieff ... ons ... ende ... wij mogen ... Godt bevolen desen 6 Julij 1608

Eerbare wijse seer voorsienighe

Singagij van Sabou

Met mijn ... alhier ... 6 dagen hebbe ick ... met groote droefheit dat ... vande Castilianen is ... ende verbrant ... soo is moetet Godt ... na mijn ... ons ... ende ... ons selfs niet ... vande Ternatanen ... moghen voor ... dit ... sal mij groote vrintschap ... ende groote ... voor de ... van Ternaten ... niet ... dat wij u ... wille ... dat wij u niet alle hulpe sullen ... ende ... voor u ende ... vijanden ... volck ... daer voor ... tijt niet ... groote macht die wij hier hebben ... vande Ternatanen ... Godt bevolen
desen 6 Julij Anno 1608.

Adriaen [illegible]

Eersame goede vriendt Ul schrijvens vanden 9den is mij op heeden wel behandicht waer uyt verstaen hebbe [illegible] gelegentheyt aldaer // Ende daer niet veel hebbe [illegible] gesien [illegible] monsteren vande nagelen die wederom ons seer goet dunckt te wesen ende dan dat de selve waer voorsichtich sijn dan [illegible] heeft sonderlinghe geschreven Voorts aengaende de [illegible] die Ul [illegible] heeft tot opbouwingh vande stadt Gilolo sulde seer geerne betaelen alsoot selven geschiet is tot voordeel ende profijt vande compe. Ende oock dat ghy de schagary te gader gedaen hebt tot [illegible] // dunckt mij oock seer goet te wesen de schagary van [illegible] naer [illegible] staen ende wilt anders niet hebben dan gelt voor de nagelen men moeht sien oftmen de selve niet en soude commen coopen voor lijnden // Ende soo sulx niet wesen en wil // [illegible] Jacob Janss de sleutels niet vande kist vant gelt / bij Ul aldaer wesende sal daer wel nemen dat van noode is. Altijt acht genomen dat ghy beter [illegible] maeckt // met lijnden behandelen als met gelt ..

Voorts belangende eenige nieuwe tijdinge van hier beschreven mij op den brenger desen [illegible] die Ul van alles sal [illegible] Ul schrijft den [illegible] van Gilolo seer is aenhoudende om den [illegible] moght de laten volgen, mits [illegible] [illegible] [illegible] noch bij hem heeft Voorts heeft den [illegible] hier wesende geraeden bevonden dat aenhalende de nagelen [illegible] leggen ende niet [illegible] in Gilolo te brengen te [illegible] [illegible] commen om met desen [illegible] [illegible] [illegible] Ul met [illegible] [illegible] soo Ul [illegible] [illegible] vindt ofte soo niet // van de voorss bedinghen de nagelen vrij aen boordt te leveren // Ende soo sulx niet en souden geschieden in 6 dagen // waer niet geraeden nagelen [illegible] coopen. //

Wij sijn seer verwondert alsoot schip Delft drie dagen [illegible] is // [illegible] geen antwoorde van Makian. [illegible] dan [illegible] door [illegible] niet commen // [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nu al [illegible] loopt. Wat belanght den [illegible] van [illegible] Jans gaet nu [illegible] [illegible] die [illegible] [illegible] [illegible]. Uyt Fort [illegible] desen 10 July A° 1608.

Commandeur vanden voorss.

Wij hadden geerne Ul voor desen [illegible] te senden met desen ingeleyden brief maer alsoo wij dit avondt saegen een schip [illegible] [illegible] van [illegible] commen meynende den Admirael daer in soude wesen maer de morgens bevonden tschip Delft te wesen // Die brenght den Admirael binnen 4 oft 5 dagen sal volghen oock [illegible] dat Ul niet en laet [illegible] met de eerste gelegentheyt van daer [illegible] [illegible] [illegible] //

Om alsoo wy hier tydinge hebben en den Admirael oock dattet [illegible]
ofte Jonckens met die Spaenjaerts sullen [illegible] gaen naer [illegible]
dat wy [illegible] sult [illegible] op de selve te [illegible] bekomen soude
mogelyck is [illegible] fortuyn geeft

Wy hadden wel garen met brenger deses eenige victualie gesonden dan
door faulte van tyde hebben niet connen te wege brengen also
wy [illegible] brenger deses sult connen [illegible] ghy sult wel [illegible]
[illegible] Mr Jan [illegible] [illegible] dat het [illegible]
8 dagen wel mach [illegible] op de [illegible]
[illegible] en die het [illegible] dan voorby [illegible]
[illegible] Om te [illegible] wat daer van valt

Radt op [illegible] manieren [illegible] naer te connen op dat [illegible]
[illegible] als voor desen veel geschiet [illegible] sonder [illegible]
[illegible] Ick belove u by soo verre de Heer Admirael hier [illegible]
[illegible] wel met [illegible] Admirael [illegible] oock wel
[illegible] die of [illegible]

Wat voorders belangt eenige tydinge [illegible] mij of [illegible]
[illegible] die wel mondeling beter sal seggen als [illegible]
sal connen schryven

Het schip Delft dat daer in wel [illegible] 16 [illegible]
was [illegible] naer [illegible] en na [illegible]
[illegible] soo wel aldaer [illegible] naer [illegible] moeten
[illegible] soo [illegible] is wel [illegible]
[illegible] daer was [illegible] met [illegible]
[illegible] wille dan [illegible] desen 11 July Ao 1609

Memory voor Fatacke

Sr Jacob Jansz sal metten eersten [illegible] is gelooft [illegible]
met Adriaen [illegible] en [illegible] Andriesz [illegible] van de nagelen
als oock van alle ander dingen en niet [illegible] voor nagelen te [illegible]
dan [illegible] na luyt des [illegible] Adriaen [illegible]
sal in Sabougu [illegible] ander nagelen hoe die [illegible]
en of de selve niet [illegible] en [illegible] ofte [illegible] niet [illegible]
niet te [illegible] want souden [illegible] gehebbet
daer na moocht ghy u reguleren want sy al wat niet syn

Radt niet metter eerste gelegentheyt naer [illegible] aldaer [illegible] en metten
eersten [illegible] en God gevie dat de Admirael hier quam sal wel metten
eersten adviseren en moocht dan [illegible] sonder [illegible]

En oft gebeurde dat [illegible] Andriesz en Adriaen [illegible] niet gereet vonden
met schip naer Sabougu te [illegible] en [illegible] niet gereet vinden nagelen [illegible]
of [illegible] de nagelen [illegible] voort [illegible] en dat binnen
6 dagen en niet langer

Der same [illegible] ul saul[?] alsoo [illegible] [illegible] [illegible] hebbe[?] haerts[?]
ondercomen is ende mij bekommerlick[?] geleden de memorie van u [illegible] [illegible]
[illegible] mach alsoo hi de gesloote brieve No. A. [illegible] geopent
heeft alsoo dat hi selfs [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] is [illegible] soo [illegible]
ulsoo [illegible] [illegible] [illegible] ons [illegible] [illegible] [illegible]
de quantiteyt. Dan was ons [illegible] alsoo de heer Admirael [illegible]
[illegible] schrijvende en[?] sagen wilt [illegible] soo [illegible] sagen [illegible] alst moge
[illegible] soo [illegible] sagen als [illegible] ende alsoo Jck [illegible] dat mij
[illegible] [illegible] [illegible] is dat ghij [illegible] [illegible] tydt sal [illegible] [illegible] willen
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] schrijvende dat hi [illegible] [illegible] daer
bij u wilt laeten gaen en u in alle behulpich[?] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vanden heer Admirael [illegible] [illegible] u of [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] maer 2 of 3 dagen sal
[illegible] [illegible] [illegible] u [illegible] ende [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
op ons [illegible] ende [illegible] [illegible] [illegible] Jn oraigne den 15 Julij 1608.

Der same [illegible] [illegible] [illegible] schipper Willem Jans[?] [illegible] [illegible]
tot [illegible] vanden Jngelsche die u [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
te [illegible] [illegible] [illegible] ende alsoo den heer Admirael [illegible] [illegible]
en sagen [illegible] [illegible] ende den [illegible] aldaer [illegible] [illegible]
[illegible] soo [illegible] u [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aldaer te
[illegible] [illegible] [illegible] behulpich [illegible] voor soo lange u [illegible] daer is
[illegible] [illegible] sal de compagnie [illegible] ende mij vrientschap [illegible]
Jck soude [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dat alsoo den heer Admirael
[illegible] is ende alle [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mij [illegible] [illegible]
[illegible] is [illegible] u [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ende [illegible]
[illegible] [illegible] den 18[?] Julij 1608 Jan Draigne

Der same Sr schipper Willem Jans[?] mijnen [illegible] [illegible] u [illegible]
[illegible] den 15 Julij [illegible] [illegible] te [illegible] [illegible] [illegible]
sagen alsoo den heer Admirael [illegible] [illegible] te schrijvende ende
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] wilt u [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] die [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ende alsoo [illegible] [illegible] u [illegible] [illegible] [illegible]
ende u aldaer [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
u [illegible] [illegible] desen. [illegible] [illegible] [illegible] voor [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] hebben u [illegible] te mogen [illegible] dat [illegible]
[illegible] desen [illegible] den heer Admirael sal [illegible] [illegible]
u aldaer [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] worden //

Voordt belangende eenige andere dingen hebbe [illegible] de lesten [illegible] brieven ontfangen vanden E. Admirael noch niet derselver besorght.

Het schip de Sonne is op heden [illegible] gearriveert, ende heeft mede verstaen dat nu voor Gammelamme [illegible] hebt twee oft drie fregatten sijn liggen buyten [illegible] welck [illegible] sijn ende ons vianden die hij geschoten heeft daeromme ghij alles [illegible] [illegible] sal [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de Ternatanen die [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] van [illegible] die [illegible] [illegible] gearriveert sijn. Actum desen 19 July 1608 int Fort Oraigne.

Dese [illegible] Jansz sult brengen alles [illegible] [illegible] [illegible] al het Cargesoen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ende morgen met [illegible] Anthonij ende [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ai 21 July 1608 int Fort Oraigne

aen schipper Willem Jansz

[illegible] [illegible] [illegible] als [illegible] [illegible] E. Admirael [illegible] [illegible] [illegible] gearriveert [illegible] ende morgen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Willem Jansz [illegible] Anthonij [illegible] [illegible] [illegible] int Fort Oraigne desen 21 July 1608.

Ternate

Cassa van mij Gerrit Gerritsen is debiteur

Jaar		Datum en omschrijving		£	s	d
1609	adi	13 November aen porceleynne . - - -	£	300	16	—
	adi	20 Ditto aen compaignie . - - - -	£	160	—	8
	adi	3 Mey aen oncosten	£	30	12	—
	adi	12 Juny aen sijne Oraengie - - - -	£	18800	—	—
	adi	— Ditto aen wagge	£	65	16	—
	adi	11 Augusty aen diversche oncosten voort sijne Excellentie gedaen vanden [illegible] tot den 11 augusty - - - - -	£	24	10	12
	adi	29 September aen noch oncosten gedaen vanden 20 Julij 1609 tot den 29 dito . . - - -	£	308	10	8
	adi	10 October aen diversche costen gedaen voort [illegible] met arbeyders ende anders.		2181		12
				21928		8
	adi	12 October rest hier noch tot slot vandese rekeninge 24973 — 6 — 8 per credito als		25071		8
		— — — — —	£	~~24973~~	6	8
		bevonden — — — —		47000	0	—

45

Cassa van mr Gerritsen vander buis is creditrur

adi 13 Nov per Cas[?]	a voornoemp is in bewondt	f 42000

Ternate 47

Ternate 47

Eersame sinnige vrundt naer groete dient desen d[at]
compagnie sr abraham matheusz // die hier ultimo februarij
van Bantam wel aengecomen is hebbende quantiteyt rijs
mede gebracht // waermede hij ons grootelijck ontset heeft gedaen
te vaer met syn comptoir hadde qualyck mogelyck geweest
hier langer te wesen // want doen de Ammiraelt Matelief
hier van daen scheyde waren wij alles sober gelaeten daer
is Godt lof aen 't beste gelukt // als u.e. bij brenger deses
sult comen verstaen die ick alles refereer // den 17
Martij is het schip Zeelandt uyt de Patrie alhier
wel aengecomen ook mede brengende groote quantiteyt
rijs en ander nodige provande voort fort // soo dat
ick hope alhier // nu geen noot meer voor het sal we[illegible]
[illegible] gelijck voor desen wel is gebeurt // ick verstaen
mede van de coopman sr Hendrick Jansz craeck dat de
Admirael van Caerden // het is [illegible] [illegible]
hier al [illegible] te [illegible] // [illegible] voorts aengaende de
[illegible] staet alhier // refereer mij op sr Abraham matheusz
want alhier [illegible] mede [illegible] is // van yets daer
ick u.e. soude connen mede dienen // hiermede [illegible]
bevele u.e. Godt almachtich // gedaen int fort
orangie op ternate Adi 21 martij A° 1608

U.E. dienstwillighe vrundt
Gerrit Gerritsz [illegible]

4

Den eersamen en seer
discreten Sr. Hendrick
van Bergen Coopman

In

Banda

P. s.r abraham mathijsz die
godt bewaere

22 Maart 1608 Ternate 49

Laus Deo adij 22 martius Anno 1608 op het fort Oranje

Eersame manhaftige voorsinige heer discrete goede vrundt
Frederick Houtman u.E. sal verstaen als dat ick [illegible] hebbende
van wegen de Magellanische Compagnie voor Coopman alhier
in Ternate gearriveert den 18 [illegible]
in te [illegible] tot heeden [illegible] oock in Amboyna [illegible]
mijn [illegible] sal presenteren [illegible] u.E. [illegible]
[illegible] hebben als mijn [illegible] vrundt als dat ghij wilt letten
op de missive [illegible] u.E. geschreven van wegen de [illegible] hebben
[illegible] Magellanische Comp. [illegible]
Bartolomeus [illegible]
u.E. goetduncken [illegible] in handen [illegible]
[illegible] groot [illegible] Amboyna
[illegible] mijn [illegible] u.E. [illegible]
[illegible] soo dat ick [illegible] hope
[illegible] soo [illegible] als onse vloote die nu op handen is op den [illegible]
Admirael op [illegible] dat hij [illegible] het
[illegible]
[illegible] den goeden [illegible] te ontfangen [illegible]
[illegible] met het [illegible]
mij Ternate [illegible] in Amboyna [illegible] om
[illegible] met consent van den [illegible] Coninck [illegible]
[illegible] te verwachten [illegible]
mijn [illegible] God [illegible] mijn [illegible]
[illegible] u.E. niet [illegible]
te [illegible] almogende [illegible]
[illegible] u.E. goetwillighe dienaer
Cornelis Barentsz [illegible]

Den eersamen heer Frederick
de Houtman Gouver-
neur op het fort van
Amboina

met vrind[?]

1609
ontfangen de 28
April van de 18 Octob
van Magdalena
Cornelis van [illegible]

Den eersamen ende discreten Sr Dierick
van Aert Bergen coopman
ofte in syn absentie aen
Sr Jaspar Janssen

In

Amboina

P. Sr abraham mathijss
die Godt bewaer

22 Maert 1608 Ternate

Eersame bysondere vrindt naer groete dient desen // U.E.
te adviseren mynen gesontheijt // hope dat met U.E. oock is
hebbe voorts niet connen na laten // dorrende offerende —
dese occasie desgelijcx // te schryven doch refereren mij op de
brenger // deses die U.E. van particulariteijt van alhier // sal
connen medeelen // voorts aengaende alhier de negotie
is van weijnich importantie door den harden oorloch // connen
geen nagelen becomen want luyden meer na den trommel
als coopmanschap // soo dat ick U.E. bidde hier af niet
en hebt te schryven het schip Gelderlant is alhier
gearriveert den 17 martij daer schipper op is Hendrick Jansz
maer die ons tydinge bracht van Zeelant en noch
in goeden staet is // segt oock den heer admirael van
Banden op wege is herwaerts aen te comen met acht schepen
soo dat ick hoope dat lang // door den selven sal slot worden
alsoo oock U.E. wat aengaet de staet vanden vyant
heeft van dit jaer uyt de manillien ontfangen 2 schepen
1 galeij en 3 oft 4 furkes // geladen met rys oock ontfangen
100 gewapende mannen soo na dat ick meijne sy alleenlyck
furken haer fort te houden // want connen ons nu niet meer be
furken als sy plegen // soo dat ick hoope den heer vanden
hier comende wij wat uytrechten sal // alsoo de ternataenen
nu seer sterck gaen // U.E. mocht het goet best aldaer
oock wel doen / en die van Lo Combello en gitto oock
acht weporren en met de eerste gelegentheijt oock comen
na beloften an mij gedaen doch besonders de heer vanden —
commandeur van Amboina // die ick was wegen de c. van ternate
... tot vaderlant en
... gedaen ... gelden //
vaet aengaen is ... dat hier bleven is // achte
U.E. voor desen wel ... hebben ...
dat de generale comp. ... sou ... als —
gecoft 80 baer nagelen en groote quantiteijt ...
... Godt loff en tydt ...
salus // voorts hier mede Godt bevolen // en segge met
den almanach hier na den beter ... orangie
op ternate desen 22 martij @o 1608

U.E. dienstwillige vrunt

Gerrit ... Brandenburgh

22 Maart [illegible]   53

Der[illegible] Sr Jaques lhermite ende schryven so my wel
beandwordt met het Jacht // alsooch met dit schip Gelderlant
overwelck ick selve geerne verstaen hebbe // de gesontheit van ue
ende de goede vrundschap // Wat het Jacht hebbe ick ontfangen
[illegible] tyt ende . . . Borneo . arack leggende voor [illegible]
[illegible] tot [illegible] vande schepen ende [illegible]
ick verstaen wat het schryven vande heer Admirael mate
[illegible] dat hy selfs in China geweest heeft [illegible] door
[illegible] [illegible] dan ick [illegible] ende [illegible]
des selven [illegible] sonder [illegible]
wel [illegible] hebbe dan [illegible]
Sr Abraham Matsysen met de groote Sonne [illegible]
[illegible] heeft het [illegible] wel gevonden
hebbende van haer vrywillige soldaten gehuert // [illegible]
[illegible] 30 int getal soo dat wy [illegible] goet hoop nu
sterck genoech syn // tot de compste vanden Admirael van
Caerden die ick verstaen [illegible] syn hooft [illegible]
hoope met syn compste alles [illegible] sal succederen //
alsoo alreede met desen schepen // de vyandt haer [illegible] toont
van 2 schepen die dit jaer uyt de Manilles gearriveert syn
heeft de vyant groot secours [illegible] van [illegible] maer
[illegible] volck. Maer wy hebben comen [illegible] vande
[illegible] die ons dagelix toecomen soo [illegible] als
ander // souden de vyandt van dit jaer bekomen hebben 100
[illegible] Mannen // doch is [illegible] op de [illegible]
[illegible] // dan [illegible] soo die van [illegible] compst
groote slachtinge [illegible] die van [illegible]
[illegible] alle dage [illegible] met [illegible]
met de Ternatanen // Maer de Coninck van Ternaten
[illegible] gantsch [illegible]
[illegible] de [illegible] is na by gecomen ende de [illegible]
sal hebben . Want [illegible] // vande
drie schepen die de admirael heer Matelief [illegible]
[illegible] af [illegible] gegaen // [illegible] Godt [illegible]
gebleven int [illegible] slechtelyck // als ue by [illegible]
[illegible] die de saecken mondeling [illegible]
[illegible] het schip // het tweede [illegible] door
quaet [illegible] vande schippers ende coopman [illegible]
[illegible] seer schelmachtich // [illegible]
[illegible] dat het in Amboino [illegible]
[illegible] capiteyn [illegible]
[illegible] // Maer Amboino // soo [illegible]

gebroocken hebbende de bruggen alsoo sij geduerende de
gehadt hebben // naer buijten dorsten van mijn heer Mate
lief ons gehadt, van Sr Abraham Matelief hebben
wij ontfangen 50 lasten rijs ende quantiteyt van boonen
200 plancken ende soo voorts noch andere snuijsterije van weijnich
importantie // altijts is dienende tot fortificatie van 't
Casteel mede acht leggers //

Wat belanght de negotie alhier is weijnich van
importantie als de wel gemodereert door de groote
oorloge niet en conne naegelaten worden // soo wel
den vijant als wij die mede niet sijn versien leden
manschap sterck is // als naer ons hooren den Engelsman
oock die onder tydoore gelegen heeft // die den 18 [illegible]
sterck is, den Engelsman hier verseijlt // heeft de vijant
op tydoore gesterckt // haer gebracht cruijt ende andere
ammunitie van oorloge oock hier hadden admiraels van de
vloote tot de Patria gesonden // soo dat hij geduerende
den tydt die hij hier gelegen heeft // ons niet veel diensts en
heeft gedaen // waeren so verbittert hebben het selve meeste
gedaen verstaen // want hebben hem door moot eenmael aen
geboodt om tijd niet hem alles te spreecken op tydoore
want Nederlandt verstaen // maer heeft tselve seer
spijtelijck ende smadelijck geweijgert // seggende hij waer
wel vrient met den Prins van Hollandt maer niet
gehouden met ons te spreecken // hoe wel naer blijckt dat hij
eenmael in de Kamulammo bij den meester del campo
is geweest ende schier aengenomen hadde tegens ons te vechten
alsoo hij den raedt van ons afslaen hadde ende Bantam
dat den vijant voor desen niet geheelt van ons connen
afslaen de quantiteyt van volck // als oock andere be-
houften, van ons castiloen hadde wel gebracht
dat het Engelsman begonnen hadde // de Ternatanen niet
de Crijsstie van deese schepen hoorden heel strack in
tegen de Castilianen bij den [illegible] te [illegible] // soo dat
ick hope van Castilianen wel van Godes sal [illegible]
want wij seer verbittert de Ternatanen op de Castillianen
ende willen gantsch geen correspondentie met haer houden // het
schip Enckhuysen als voorens verhaelt is [illegible] gebleven
daer de [illegible] hebben soo vonden als [illegible] 80
baeren nagelen oock de groote [illegible] soo als de
wel bekent is // maer tydoore ende [illegible] is salvo
ende hoope noch van de nagelen wat te vergaeren doch
onsekere alsoo het [illegible] vande galijen heel [illegible] afgebrant is

Naer dat het schip het geschut geborgen, dat ick hier
mede eyndigende biddende UE [illegible] vertrek [illegible] aldus voorts
verdachte dat ick UE ende de vrienden gesont mach vinden
alsoo ick hope met de compste van dese naeste vloote
vlot sal worden en mij met [illegible] in dese barre werelt
te stellen. Gedaen int fort Oraigne opt eylant Ternate
desen 22 Martij Ao 1608

U l. dienstwillige vrient
Gerrit Gerritsz vander Buys

55

Ternate, 1608 —

van Geerit Gerritsz van
22 martij ontfangen den
25 Jary met d'schip Somer

Den Eersamen en Discreten
Sr Jaques Lhermite
de Jonge Coopman

In

Bantam

p. Sr Abraham mathyssen
die Godt behoed

[illegible] der Vereenichde Oostindische Compe. tot Amsterdam

Copie

Eerwaerde heeren, Mrs. en goede vrunden, dese dient alleen om u.e.
te adverteeren wat ons gebeurt en voorgevallen is van den 21 Julii
ao. 1607 in Ternate waeren [illegible] geschreven met het Jacht
Duijfken (?) [illegible] nae Bantham [illegible] welck [illegible] hope dat u.e.
al behandert sijn, wij hadden verhoopt dattet wel assistentie van
Amboyna en die omleggende Eylanden van Ceram te crijgen ghelijc sij
aen Admirael Madelieff belooft hadden, dat sij wel wouden met 50 orembaijs (?)
in Ternate te comen, dan het sijn al woorden bleven gheweest want sij
quamen den 5 Augusti niet meer dan 3 corcorren gecomen van Amboyna daer
3 duijtschen op waeren die welcke van onse vloot in Amboyna waeren
blijven staen, soo datter anders geen assistentie en quam, alsoo dat
wij seer weijnich hulp van haerlieden hebben, maer moeten ons mede
op onse eijgen macht betrouwen, den 8 dito heeft de vijant op het
lant van [illegible] de stede genaempt Cambelo (?) affgebrant
dan [illegible] volck [illegible] weder [illegible] voor de
forten [illegible] daer sliepen sij [illegible] want sij lieten daer wel
12 man [illegible] tot ons groot [illegible] het schip Enchuijsen voor
Gamalamma gebleven [illegible] het strant aen, twelk voor ons een groote
affbreuck was dan wij hebben alle [illegible] vant schip [illegible] van
[illegible] in de [illegible] gebleven die niet mogelijc waeren
altemael tot het [illegible] te crijgen, den 6 dito is het schip deselfde
[illegible] van al de [illegible] vant schip Enchuijsen [illegible]
[illegible], dan soo [illegible] was [illegible] wint hadden soo dat sij
vast [illegible] niet [illegible] voor [illegible]
wint [illegible] die sij [illegible] hadden, soo dat sij [illegible]
[illegible] soo dat wij het voorschreven schip den 11 dito voor [illegible]
het [illegible] verloren hebben en niet en wisten waer dat het gebleven
moeste gebleven sijn, soo dat [illegible] het [illegible] engelse of [illegible]
[illegible] het voorschreven schip was seer moetwillich volck soo dat
ons [illegible] was dat sij [illegible] waeren [illegible]
[illegible] was soo hadden sij [illegible] als [illegible], want wij
[illegible] staet, want wij [illegible] schip [illegible]
hadden [illegible] dat [illegible] sonder Ammunitie en Victualie, daer [illegible]
Admirael Madelieff wel [illegible] belooft [illegible] te hebben [illegible]
[illegible] wel [illegible] dat sij ons altsamen [illegible]
vijant [illegible] in [illegible] met 2 [illegible]
tot aen het Eylant [illegible] het schip [illegible]
dan hebben [illegible] van [illegible]
[illegible] dat het [illegible] Makian [illegible] in [illegible]
was soo dat [illegible] ons fort dan [illegible] de vijant
[illegible] soo dat [illegible] 25 [illegible] daer wij [illegible]
aff [illegible] die [illegible] den 10 January is voor
[illegible] Engelse Jacht gecomen [illegible] wij [illegible]
[illegible] ons niet [illegible] hebben [illegible] vijant
[illegible] den 20 dito [illegible] 1608 [illegible] voor Ternate gecomen het Jacht [illegible]
[illegible] van Bantham [illegible] was geladen met rijs [illegible] weijnich [illegible]
[illegible] groote blijtschap onder ons volck [illegible] niet
weijnich [illegible] onder die Ternatanen want wij groot gebreck van
[illegible] hadden den 27 dito [illegible] het Jacht [illegible]
[illegible] die van het Eylant Machian quam [illegible]
[illegible] met ontrent 2½ last [illegible] wij
des anderdaechs [illegible] met 2 [illegible]
ontrent 5 [illegible] sij [illegible] meer dan 10 [illegible]
dan [illegible] hebben [illegible] ons [illegible]

1610 [illegible] de vijant hadde macht [illegible]
geravitailleert met 2 jachten [illegible] Galleij [illegible] ende 2 fregatten [illegible]
en brachten maer slechte [illegible] van [illegible] omtrent 200 soldaten / twelck
wij voor deser tijt hier niet en vonden bevestigt / [illegible] dat wij doch te
swack van schepen waren / dan hadde het God belieft dat onse schepen
bij malcanderen gebleven hadden / ick meene dat den vijant van dit jaer
geen assistentie sonde gehaelt hebben twelck grootelijcx tot ons voordeel
soude gedient hebben / dan nu tot ons groot achterdeel / sij laghen het
eerst voor [illegible] van Ternaten [illegible] het [illegible] / daer wij
met het schip Delft [illegible] en het jacht [illegible] naer toe gingen
om haer te besoecken / en hielden 3 dagen bij om haer [illegible] te locken / dan
sij wisten beter / en quamen niet af / het waren 2 [illegible] en 3 [illegible]
het eene met 12 het ander met 8 stucken / overmits sij niet af en quamen
soo liepen wij weder naer ons fort toe / ultimo dito is het schip de
groote Son in Ternaten gearriveert twelck quam van Bantham en was
gedestineert in Banda te laden / brachten ons [illegible] tijdinge [illegible]
soo dat wij nu van [illegible] schepen waren [illegible] vant lant voor
selve in [illegible] waren / en wonden niet toelaten dat het schip soude
vertrecken om dat wij soo swack van schepen waren / dan soude blijven
tot die naestcomende schepen [illegible] / den [illegible] is [illegible] het
schip [illegible] voor in Ternaten gearriveert en quam van Macassar
met [illegible] geladen dat hij of de [illegible] van Macassar [illegible]
twelck [illegible] naer [illegible] door [illegible] daer het volck [illegible] gebleven
was / op dito is het [illegible] van [illegible]
van niet weten waer heen / [illegible] daer naer dat hij naer Bantam soude
gegaen wesen / voor die compste vant schip [illegible] hebben wij [illegible]
dat het schip de groote Son soude vertrecken naer Banda om sijn ladinge te
[illegible] / en dat er in [illegible] soude gaen tot in Amboina om naer
het schip Delft te [illegible] twelck wij [illegible] aldaer te wesen / [illegible]
alsoo den 23 dito van Ternaten [illegible] naer Amboina daer [illegible] den
2 April [illegible] met den schipper Abram [illegible] van het
schip [illegible] soude daer niet [illegible] dat het [illegible]
van den Monsoen was [illegible] voor in Banda moste wesen / ~~Als [illegible]~~
~~wij gevonden den Admirael Paulus van Caerden met sijn vloot, en het schip~~
~~Delft daer [illegible] wil [illegible] met den Admirael naer Ternaten [illegible]~~
~~dan het staet te [illegible] dat den Admirael van Caerden daer niet [illegible]~~
~~sal uitrechten / want voorsaecken is [illegible] dat den Admirael Madelieff die~~
~~[illegible] heeft [illegible] gemaect en heeft de Comp. tot seer groote oncosten gebracht~~
~~daer noch in langen tijt geen proffijt af comen can / want hadde [illegible]~~
~~[illegible] datmen [illegible] niet en hadde begonnen te fortificeren / soo soude de~~
~~vijant gedacht hebben dat het maer coopluyden waren die daer quamen om te~~
~~handelen en dat wij op een ander tijt met een sterke vloot gecomen hadden~~
~~om haer te besoecken / soo soudemen wel met 10 man soo veel gedaen hebben~~
~~alsmen nu met 50 sullen doen / want naer het vertrec van den Admirael Madelieff~~
~~heeft den vijant anders niet gedaen dan sterck te maken / soo dat [illegible]~~
~~dat die staet van [illegible] wel 4 mael sterker is dan doen Madelieff daer~~
~~[illegible] voor quam / en Ternaten van gelijcken alsmen dat wel [illegible]~~
~~want sij [illegible] voor [illegible] / waerom dat wij eens op het lant vast maken ende~~
~~[illegible] dan wij [illegible] wat ons God [illegible] wil / [illegible] ons volck in~~
~~Ternaten [illegible] is niet [illegible] dan alle dingen / waer over den Admirael van~~
~~Caerden [illegible] sal moeten [illegible] dat hij ons iet wat~~
~~[illegible] sal [illegible] moeten [illegible] in Ternaten niet [illegible]~~
~~houden~~ [illegible] hier [illegible] waren [illegible] hebben [illegible] U.E. [illegible]
aldergroosten [illegible] die U.E. altijt wil sparen in den geluckigen [illegible]
Actum desen 6 Mey Ao 1610 int schip Delft leggende voort Casteel Amboina

U.E. Dienstwillighe

Jan [illegible]

Brieff van Jan [illegible]
Dato 8 mey 1605 int schip
Delft liggende voor tcasteel
van Amboina

~~A°. [illegible]~~
n° 10

3 [illegible]
[illegible]

Eersame wijse ende
voorsienighe heeren die
bewinthebbers der [illegible]
[illegible] Comp.

Tot

Amsterdam

19 Junij 1608   Ternate   59

Eersame voorsienige heer Admirael

desen is om U.E. te verwittigen als dat den 17 deser maent Junij // de Corcorre van Ternaten met de Galeye vande Eylanden gecomen is Makian de grote Branael met schepen // niet wetende wat het bediet // den 18 deser 2 Chinesen overgecomen ons seggende datter 8 oft 10 corcorren onder t'landt van by ons waren bengelende op hoope eenich volck te vangen te krijgen en seggen voorders dat de poorten van Ternaten alle dach gesloten staen // sy hadden twee dagen onder wegh geweest eer sy hier quamen // en seggen datter niet en Castilians naer Tydore en was gevluchten // de Maent seggen van hare [?] soo en souden daer binnen Tydore niet de 50 Castilians niet wesen den ditto savonts naer ons duncken hebben wel schoten gehoort 19 ditto smiddaechs is hier een Cafter overcomen waer wt wy verstonden / datter maer in Ternaten 3 Mardijckse Corcorren sijn die twee van t'Jou [?] sijn weder gevaren naer huis // en seyt datter maer 20 Castilians op Tydore gewoont sijn / met de galeye doch seyt desen voorss Cafter datter maer de Compagnie Castilians op Tydore sijn // en twee Galeyen binnen t'redscht [?] van Ternaten // desen Cafter is savonts te voorn synde den 18 dito van Ternaten geschepen [?] //

Voorder seyt hy ons een overlooper den Hollander die naer Ternaten liep heeft hier geseyt datter veel siecken onder ons volck waren // desen Hollander heeft de maistre del campo wys gemaeckt dat de schepen met alle siecken naer Tydore souden varen // en het gesont volck op landt souden blijven // om den anval op Ternaten te doen / t'schijnt met de Jonck sijn wij [?] dagen geleden weder gevaren naer Manilla //

desen 19 Junijo 1608 int fort Craignu [?] int Malayen

Antonius Schrinck [?]

Malayo ——— 1608

Van Antoginits vanden 19 en Junio
ontfangen den 20 en ditto.

Eerwerdigen voorsienigen
Heer Admirael Paul
van Caerden

Tydore

6 July 1608 Ternate 61

Eersame wijse seer voorsienighe

Brenger van desen is Willem Jansz schipper vant schip Delft daer wij ingeladen hebben achtervolgende uwe ordre 20 lasten rijs met de partye cleden als uwe sal connen sien bij de facture // wij hebben op heden uwe brief ontfangen van Gilolo waer uyt wij verstaen dat het aflopen van Gilolo der schepen seer verslagen maeckt // als oock alle die vande vaste cust daeromme seer anhoudende om 12 ofte 20 man te mogen hebben want uwe aldaer tot meerder versekeringe vande stadt van sabongh ooch wat cruijdt // waerop wij op heden hebben geantwoordt dat ons dorst sulcx onnodich te wesen maer van cruijdt dat men haer 40 oft 50 ℔ sonde senden en dat sij de fortificatie souden meenen te bedecken [illegible] van en daermede [illegible] meyne sij wel te vreden sullen wesen voorts hebben oock verstaen datter den 2 [illegible] des [illegible] van de castilyans in Sydor gebleven is so dat het volck meest gesalueert syn de Chineesen desen [illegible] hadden gelaeden in Marhsan nagelen maer seydt geen toebehoorende andere Castillianen // daer souden naer wij verstaen vande swartten diverse nagelen gebracht wesen die al onder handen vande schepen van sabongh gecomen sijn // sulcx ons dient daer soo die goed sijn om met de [illegible] te coopen en herwaerts te laten brengen // voorts hebben op heden noch schryvens ontfangen van de schipper Melis Andriesz en verstaen dat de Jonquen Chineesen souden gheseyt hebben en [illegible] noch // datter de [illegible] gereet leggen // om met [illegible] na Manille te varen van Gammalamma // soo de heer Admirael daer [illegible] wil gedaen hebben moecht ons met de [illegible] laten weten // want wij altijt gantsch geen gelegentheit hebben sulcx te beletten // door dien den 29 van hier vertrocken is [illegible] daer [illegible] noch [illegible] Gilolo leydt // en nu het schip Delft neemt de heer Admirael oock [illegible] soo dat hier niet blijft als het grooter schip dat ons dunckt onbequaem te wesen om tusschen de eylanden te [illegible] //

De declarant die hier [illegible] [illegible] [illegible] was v S
[illegible] was [illegible] van daer voort te varen // en hare vrouwen
ende kinderen te hebben die [illegible] het Bos [illegible] [illegible]
hier mede [illegible] Godt bevolen vut fort Oraigne desen
6 July Anno 1608 —
S. d'Orient

Wy hadden v S voor desen genaemt.
[illegible] [illegible] [illegible] voorders hadden
[illegible] [illegible] niemant [illegible] over
[illegible].

Gerrit gerritsen vander buys.

les [illegible]

tt

Eerentfeste achtbare
seer discrete heer
Admirael inter tydt op
Molucse eylandt

Matchian

Z. Amygo q Dyos Guarda

51

17 oct
1608

Adi 17 october 1608 Int fort orainge

63

Sr. Jan bruijs alsoo Ick Ue. onlancx an ue boort hadde
ghesonden om de doorsien der memorye vande goederen die
binnen satesdage op syn reyse naer bantam is ghesonden
die mij duncken zeer veelen buijten extraordinarien
syn loopen. ende noch naer den eysch van syn ende veele
andere meer souden begeeren, dan seggen alsoo sy hun
dat van groote oncosten hebben syn bewonden, ende met dese
memorye sullen sich de behelpen. soo U. Edt. dunckt niet
gheraeden de syn dese oncosten de lyden, voor mijns salich
ben Ick alle de oorboden, want Ick met het vuijl syndich
van soo veel goederen, sonder dade voor het de outfanghen
niet veel gheduiren ben, + liende hadde dat het en ander
dede, die het prossytelyck vast ghedaen, soo verclaer Ick
[illegible] weder gheven [illegible] dat Ick met [illegible] voort de [illegible]
want dese vuytredinghe [illegible] tot oncosten maer veel
voor de cargasoen dan [illegible] de ghelegentheyt [illegible] dien
tyt moet veel ghedaen werden, niet anders dan God
Almachtich bevoolen

U. dienaer
Arian Wauter

Memorye vande goederen die hy op
Satterdage naer gaden [illegible] noch souden
moeten hebben. dat mij dack souden mogen ansiens

100 blauwe Candekins
20 salalos
10 tinganyen
20 ballatsen
[illegible] schuttels off borden

uyt fort orainge
20 stucken vuyt lynden
21 patcinalen
2 blau armosynen
8 el. root frouwede
een tancoulo
een [illegible] blau laeckens
300 tacken sagou
30 coijens rijs [illegible]
aysyn [illegible] sout

dit alles sonde comen de beloopen der vierden alle de
van vijf hondert realen van achten min off meer
onbegrepen. sonder het contant

Van Lap Wouters van der
15 en october

1 December 1608

Loff bij Godt voor Bantam den 1en decemb. Ao. 1608

Eersame ende seer discreete goede vriendt Sr. Adriaen Wouterssen naer hertelicke groetenisse dient desen om UL te adverteren ons Arivement tot Bantam op den 29en novemb. / oorsaecke dat soo lange aengeloopen is als wij hier sijn geaerriveert. Is onderwijlen wij met tschip de Cleyne sonne in Compe. van tschip Geelandt benoorden Borneo om sijn gesien overmits de wint niet dienen wilde om benoorden Celebes deur te sien / veroorsaeckte sulcx ons expresse de voorsz passagie aen te doen op welcke veel perijckels sijn gepasseert van wegen de droogte die ons daer bejegende ende hadde leckheijt van tschip soo toegenomen dat wij genootsaeckt waren tschip tusschen wint ende de buijtenste hoeck aen te doen ende te veroorsaken / vervolgens voort de Cust van Borneo welck tot noch toe bij geen duijtse schepen voor desen is besocht geweest maer sijn daer wel om den thuijs gesielt geweest is en vaerwaeter dat ick achte na desen niet meer sal besocht werden om dat soo perijckeleus is waer wij godt te dancken hebben sonder schade daer deur sijn geraeckt van Borneo aff sijn wij doort presenteren onder wint op de Cust van Champa offte Cambojen geweest als waer is en baij op de hooghte van 11 graden & 8 minuten ende tschip van noodige reparatie wat versien worden Op welcke wegen ons godt almachtich oock meerderlick bewaeren tot verscheijden reijse voor schrickelicke droogten die ons by tijden bij nachte int vaerwaeter lagen / Uit de baij gescheijt sijnde is ons de groote mast gebroken maer hebben hem noch overeijnde staen soo dat tgeheel van tgeheele schip wel tegenspoet hebben gehadt tot dat wij met tschip Geelandt in Patani arrijveerden, daer tschip Geelandt bleeff tot ons afscheijt liggen om de geheel volgende ladinge is te comen Sevendertich onse reijse tot dat wij ende baert bevonden hebben hier tot Bantam arriveerden beginnende nu te tijt eerst preparatie te maken om tschip te timmeren welcke lang sal aenloopen daer come dencke niet naer de Molucken sullen comen maer naer andere plaetsen dat de wint offte monson sal dienen

Aengaende van UL memorie mij mede gegeven hebbe tot noch niet connen naercomen want de goederen die UL begeert hier al gants niet te becomen sijn Ingevalle noch ijet can becomen tegen dat tschip de groote sonne derwaerts compt salt sijn naer te comen want mijn nu de tijt te cort valt maer dencke niet dat ick ijet sal connen vinden UL dienstelick hebbe is nu tegen de compste vande Chinesen dat alle dingen verciert sijn ende gantsch niet te crijgen is om een degelick eynde te maken als UL weten hebben wel soo bid ick mijne groetenisse aen Sr. hans ... ende alle de goede bekende sult believen te doen hiermede desen eyndende bevele UL inde bescherminge des alderhooghsten die UL spaere in langduerige gesontheijt

bij mij UL dienstwilligen vrient
Albert Maertsz

Hendrick provoost onsen goede vrient doet UL ende al de vrienden seer groeten

Dijn Eersamen en seer discreten
Sr. Adriaen Wontersz Capn.
vant fort Orange opt eylandt

Grenade

met vrient die Godt bewaere

Sr. Jacques Lhermitte [?]

Eersame wijse voorsienige seer discrete

Achtbaere [illegible] op [illegible] 45 [illegible] t' [illegible] nodich [illegible] [illegible] door [illegible] [illegible] verstaen dat [illegible] [illegible] met meerder [illegible] [illegible] maer [illegible] t' [illegible] hier [illegible] [illegible] als [illegible] bij [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sal [illegible] worden [illegible] op [illegible] [illegible] [illegible].

Vos. [?] provintie [illegible]

[illegible] coopman [illegible] [illegible] [illegible] mede [illegible] schipper [illegible] [illegible] broeder [illegible] commen [illegible], [illegible] [illegible] provisien [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] provoosten [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] mede [illegible] [illegible] [illegible] blijven alhier, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Den Admirael Wittert de voorleden 22 septembris 1609 [illegible] [illegible] [illegible] 2 Jachts [illegible] met het schip [illegible] [illegible] [illegible] met de sloupen van het schip [illegible] [illegible] nae Manilhas. [illegible] [illegible] [illegible] van hier [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ditto [illegible] ooch [illegible] na [illegible] het Jacht [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], om [illegible] aldaer [illegible] binden, [illegible] hebben tot [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] van [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] Godes, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ooch [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] het Amsterdam [illegible] Jachts [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sal [illegible] [illegible] [illegible] sonder [illegible] sal [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Spaniaerts [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] t' [illegible] [illegible] [illegible] dat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] dat de Spaniaerts [illegible], [illegible] [illegible] 4 [illegible] [illegible] Manilhas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] den Admirael [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Spaniaerts [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] met [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], den Admirael [illegible] [illegible] [illegible]

doch hoope 't en beter. 't staet seer te besorgen soo
den Admirael overleden is. groote disordre onder
de schepen [illegible] sal hebben,

het schip Delft is de provintien sijn voor desen bijden
Admirael Hoeven, als ooch mede bijden Vice Admirael
Sijmon Jansz Hoen. geordineert geweest om in Patania
te laden, en door de beste [illegible]. dat
door het overlijden van de Hr. Admirael Verhoeff. het schip
Amsterdam mette jachten naer Patania geloopen
sullen wesen. Soo hebben wij dit schip de[n] provisie en
geordonneert van hier recht door te seylen naer
Gressi. en van daer naer Bantam, om aldaer te
laden. belooft U. E. [illegible] sal [illegible]
comen van Gressi. tot Bantam de rechte [illegible] sijn
volle ladinge sal [illegible], met alsulcke
waren en ladinge. als bij U. E. [illegible] sal wesen,
en bijden [illegible] sal worden,

het schip Delft is opden 7en desen van alhier
vertrocken naer Patania om aldaer te laden, en
hebbe daermede gesonden, den opperkoopman Victoor
Sprinckel. soo de jachten gelijck wij vermoeden
van voorn. plaetse. aldaer geordineert sijn, offte
arriveren, sullen met ladinge van rijs en [illegible],
herwaerts [illegible] mette weste te senden, Alsoo ick
onderrecht ben, de jachten geordonneert sijn hierint
lant te blijven, en naer mijn gevoelen beteren dienst
en sullen connen doen. als [illegible] Molucquen, daer
groote swaere schepen aldaer sonderlinge geen dienst
connen doen. en ben daer plaetse op [illegible] te
senden, hoe wel wij hier gaerne [illegible] achtien
schepen hadden, soude te hopen staen. dat den [illegible]
[illegible] blooten. men soude mogen [illegible]
en [illegible] ofte te niette maecken, waer door
naer mijn opinie. allermeest de Spaengiaerts door
honger [illegible] alhier sullen te [illegible] wesen,
want men [illegible] hier [illegible] [illegible],
als ooch [illegible] sullen te [illegible] sijn. daerom
soo de jachten. tot Bantam arriveren soo [illegible]
[illegible] herwaerts aen senden. want sij hier
nodich en dienstich sullen wesen, [illegible]
offte den [illegible] ter plaetsen [illegible] U. E. soude mogen

ordonneren. goede quantiteyt van Arack, want des
U. E. soo ~~[illegible]~~ proviseerde water buytten schepen, en
voorts aen veele ladinghe van rijs, want hier sal
veel van doen sal wesen, bewijsende dit 't geen ~~dat~~
in onse vorige memorie geprejudicieert staet,
'T heeren Robbeint hebben ons Ed. sijn ons in alle haere
schepen en uytrusting. Dese eylanden boven alle
andere sterken, op 't hooghste recommanderen. daer het
't verdruckt in comt. sulcx gelijck op te letten, en
welcke plaetsen aende vele provideren. Op dat
dese plaetsen door hondt en gebreck van rijs en
andere victualien niet verlaten sij moeten worden, want
soo dit door ons 't geluck niet gedient hadden, ~~[illegible]~~
maer hoe van ~~[illegible]~~ en fregatten gelade
met rijs. sonder en richel gebreck hebben
enige dese plaetsen ofte alle te ruimen staet, daerom
in heel en gaer gebracht wesen, alle off te
schepen en fregatten te senden, gelijck[?] voor doch
U. E. ordonnere bij onse gemelde memorie soo
veel van hoe groot provisie, mette vloote eerst
want dese ~~plaetsen~~ het sijt behoorende voor en ~~[illegible]~~
tuyn[?] slijten te besten, en tot ~~[illegible]~~ noch niet
voor hoe maenden geprovideert sijn gebreck, en
dit door gans ontsedert zijn ~~[illegible]~~ van
voorts van wandel[?] schepen. want sonderlinge
geen provisie van olijs, arack, boter[?], olij., [illegible]
vleesforagie sijn geboden. gelijck het Amboina en
Banda. Hebbende ordonneren U. E. bij desen de
~~[illegible]~~ victualie des vice[?] West commandeur bloot
van de Heer Robbeint, gesonden wordt voor
forten ofte uyt lant, dese plaetsen voor
eenige na behooren mochten worden'' en van de ~~[illegible]~~ mette
eerste verbeteringe ~~[illegible]~~ sonden, soo de gelegentheijt
sulcx [illegible] sorte wordt hoe onnodig dat is
Amboina en Banda, de ~~[illegible]~~ gedaen want
voor dat elck van 't meeste der sterckten soo dat
dat is niet anders sochte sult hebben ~~[illegible]~~ bebouwde vanwege[?].
Ook ~~recommanderen~~ verander[?] U. E. op 't allerhooghste volgens
de ingevoegde memorie. welcke mette eerste
gebracht ons noch gesonden worden. want onder

te besorgen staen, wij hier groot perijckel, door
gebreck van victualie souden lijden, [illegible]
oft morgen. door gebreck van victualie aller
souden moeten [illegible] door hongers noot. Soo
dat voor dese plaetse [illegible] sorge gedragen
wort als voor dese [illegible] [illegible]
[illegible] te [illegible] te besorgen, [illegible] niet [illegible]
te [illegible] souden [illegible].

Wij sijn seer verwondert dat wij [illegible] tot noch toe geen schepen
oft advijs ontfangen [illegible] [illegible] met de vloote
die na Banda oft Amboijna [illegible]. dese plaetse
wel [illegible] geprovideert [illegible]. [illegible] wij [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] schepen die hier souden
mogen arriveren, [illegible] [illegible] [illegible] soo wij
[illegible] hebben, [illegible] beter fondament [illegible] schepen
[illegible] [illegible] [illegible] voor dese
forts dit [illegible] [illegible] [illegible] wert, [illegible]
Manieren [illegible] groote quantiteijt [illegible] hier
gesonden worden [illegible] [illegible] goede
proffijten, te weten de [illegible] van 24 [illegible], wert
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hier 400
[illegible] souden wel tot [illegible] gebrocht worden, [illegible]
[illegible] wij voor [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de schepen de [illegible]
[illegible] [illegible] oft [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] tot bantam [illegible] [illegible] [illegible]
dat dit schip voor mijne [illegible] seer ontbloot [illegible]
van victualie. [illegible] [illegible] [illegible]. Daerom
[illegible] [illegible] schepen [illegible] dies beter geprovideert [illegible]
[illegible] sijn [illegible] [illegible] te assisteren.

De particuliere handel is [illegible] beter hier seer [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
confiscatie, van alle de [illegible] die hier uut particulier
gebrocht worden [illegible] [illegible]. [illegible] ooch [illegible]
[illegible] [illegible] particuliere handel [illegible], [illegible] ooch
niet [illegible] [illegible] [illegible] exempel [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Authoriteijt te [illegible]
straffen. [illegible] [illegible] grootelijcx de [illegible] tot
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] seer
geresteert worden, [illegible] proffijten die hier uut
[illegible] [illegible].

[illegible] voor de soldaten
op de forts [illegible]
[illegible] op [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
garnisoen te [illegible]
so dat [illegible]
150 [illegible] arrack
[illegible]
in [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

de vloote vande Engelsen. die wij hooren in Banda
en Amboyna &c. dies wij een groot verlangen hier hebben
gehadt soo ~~groot~~ machtich, en starck hier souden commen
~~tot~~ dattmen [illegible] noch de oorloch blijft hier tot aff-
breuck vanden vijant wel wat goets souden mogen
uijtrechten. om den vijant syn plaetsen offte 2: daer
hij het lant ~~te~~ bedwingt. daeromme moet alle haestelijcken
op den [illegible], daermede Tidoor en Ternata moest
gestraft worden. [illegible] apparentelijck den vijant
hebbende Ternate als van Tidoor door syn
onder middelen te overwinnen, en van hier te verdrijven
soo sullen versien. daeromme dient bij U: E: gelet
op vloote en suffisant volck tot sulcke
[illegible]. [illegible] beneffens de vloote [illegible]
hebben syn middelen [illegible] op U: E: [illegible]
advijseren. souden seer nodich hebben [illegible] met alle de macht
eerst ~~[illegible]~~ vloote [illegible] [illegible]
[illegible] met [illegible] op Tidoor en Ternate
te houden. [illegible] souden op [illegible]
soo die hier in Januario [illegible]
[illegible] van den vijandt. [illegible] vloote
om [illegible]. dit jaer [illegible] laetste
Februario offte [illegible] van Martij [illegible]
arriveerde, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ met onse vloote te
[illegible]. ~~[illegible]~~ te houden en te [illegible]
[illegible] op onse vijant
is bestaende, daeromme sullen oock voor
[illegible] door U: E:
met [illegible] gehouden worden. [illegible]
Januario offte [illegible] van Februario te
[illegible], [illegible] tot U: E: alle [illegible]
[illegible], [illegible] soo [illegible]
om [illegible] voor [illegible] te [illegible] met advijs, wat
[illegible] sijn, om de 2: Jachts
die wij hier hebben te [illegible]
tegens die tijt. mede hier op te houden, om tot
affbreuck vanden vijant te gebruijcken, [illegible]
op andere plaetsen en [illegible]
Alsoo door 't overlijden van den [illegible] Admirael [illegible]
[illegible] [illegible] sijn plaetse [illegible]
[illegible] te bedienen, [illegible] tot [illegible]

[Margin:] [illegible] door 't [illegible] [illegible]

[Margin:] met [illegible]

op daer 15 lijnen sal blijven te blijven, op U. E. te
sluijten. ~~[illegible] sijn daer oock hier~~. Is hier
15 persoonen staen overleden, daeromme moogt
gij gissinge maken dit jaer slecht te worden,
want voorder komt gee borgeraer persoon in plaets op
wederom en U. plaetsen te stellen. Ick sou bijster
gaerne dit vrij krijgen en voldaen/ ofte Amboina na [illegible] tot bontom

daer heb ick het versuijm op can maken.

daerop sloecke U. E. als daer noch te blijven in
U. E. bedieninge. want sulcx ganschnoodich ~~tot~~
dienste vande Comp.[e] sal sijn. Daeromme sulle
U. E. ende redelijckheit laten vinden, Ick hebbe
mij mede door persuasie vanden broeder van ~~althier~~
verobligeert nu daer althier te blijven, alhoewel
ick gaerne naer huijs getrocken soude hebben maer
besonder [illegible] en [illegible] over alle [illegible] forts
te blijven. hebbe mij daer door laten bewegen,
gesegde Adriaen [illegible]. [illegible] mede Christiaen [illegible]
doet hebbe mij bevonden dat de leste gesonden
goederen motten [illegible], sulcx dient gesocht
sijn [illegible] ~~[illegible]~~ ongelijck binder aen de voorgesonden
goederen en [illegible]. Is soo veel dat
beijde hier [illegible] sijn. d'oorsaken van
sulcx sal U. E. ons [illegible] te adviseren.
U. E. sal by alle [illegible] dat [illegible]
geschreven wort. [illegible] addresseren, met
goede en pertinente specificatie mitsgaders
connossementen vande selve goederen.
Voorders believe U. E. op de Instructie by
haer [illegible] te letten. En soo veel doenelijck te
[illegible] comen. Is alles [illegible] en [illegible]
[illegible]. En alle getrouwicheit U. E. [illegible]/ [illegible]
[illegible] U. E. [illegible] alle [illegible] te [illegible].
[illegible]/ [illegible] voor [illegible].

Mijn cosijn Hendrick Simonsz vander Muijl sal
U. E. voor gerecommandeert houden. En na sijn bequaem[heijt]
gebruijcken. [illegible] alsoo sijn tijt geheel [illegible]
sal wesen van hier [illegible] te [illegible]. soo sal
U. E. moeten [illegible] behoorlijcke [illegible]
[illegible], [illegible] soo hij [illegible] [illegible]

gebleft op syn boeckhouw, souder hier veel
diensts gedaen te hebben, tijn [illegible] van het
volck, ende heeft hier veel anders onderhoudinghs van
den [illegible], doch sullen hem gebruycken
in dienste van de Comp.e daert U.E. best by
noodtsaeckelijck sult bevinden. Mits verbeteringe
van goede gagie offte ~~andere~~ conditien ~~tot de~~
Mijn Heeren [illegible] mede [illegible] te gaen. ~~[illegible]~~
offte conditien sullen [illegible] blijven ~~tot~~ Mijn
Heeren [illegible] te gaen, welck hem
is seer [illegible]. Sonder meer U.E.
Comp.e [illegible] Mijn vrientschap.
U.Es dienstw. Bidde Godt Almachtich
U.E. te [illegible].

[illegible] ~~[illegible]~~ voorsiningh [illegible]

Maleyo [illegible] datum 19 Augustus 1610 1

E. Sr Cappiteyn Adriaen Woutersz

Alsoo ick den 1 Augusto van Ternaty ben gheseylden naer
Tafasoro gaende met Annea Mary en Lebory ende onse prau
hebben ons het ghedaen om daer te gheraecken dan en hebben
daer niet connen comen door den harden wint en stroom,
Ick ben den 11 gheanckert met groote moyten in Mianocus
al waer ick Annea [illegible] het ghevonden die 2 daghen te
voren den nacht van ons was ghescheyden, als oock
Cristiaen den [illegible] die daer dagen te voren met den
prau was gheroeyt van Tafasoo ick x hoorde [illegible] ons
[illegible] wedde [illegible] van [illegible] die ick hier ghebrocht heb
[illegible] die [illegible] ende ben des anderen weder t'seyl
ghegaen met ons [illegible] ende hebben alden nacht ghedreven en gheseylt
[illegible] hebben des anderen daechs moeten weder [illegible] door
den harden wint en stroom, den 12 des anderen [illegible]
[illegible] den [illegible] nacht moeten hebben den 13 wedde
[illegible] ende al soo ons volck moede ende met [illegible]
moeten [illegible], hebben den 14 moeten [illegible] den [illegible] hebben
[illegible] met den [illegible] ende tafforo maer die
[illegible] hier ghebrocht hadt en hadden de [illegible]
[illegible] soo dat hij hem in tafforo hadde [illegible]
[illegible] den 15 [illegible] ghebeurt in Minnanoes waer van
wij verslaghen waeren want doen daer ghen middel te
vinden om aen de prau te gheraecken ende oock [illegible]
door den [illegible] dat de [illegible] ghen [illegible]
van ons en [illegible] dat hij met de prau soude door
[illegible] naer [illegible] want hij [illegible] van [illegible]
[illegible], den selfden dito hebben wij ghesproocken
met den [illegible] van [illegible] en met de [illegible]
als oock met Annea Mary en Lebory de welcke beyde
ghen middel te weten om daer te gheraecken soo hebben
wij des anderen met den [illegible] ghesproocken als dat
hij soude nemen de prau van [illegible] die [illegible]
[illegible] prau is ende nemen daer op volck tot onse prauwe
[illegible] van [illegible] soo het hem best [illegible] en hebben
met hem een verdingh ghemaeckt want soo veer hij hem
in tafforo ~~tafforo~~ [illegible] dat wij van elck man
souden gheven een patta tegen de Malayo ende soo hij het niet
en [illegible] en soude hij niet hebben, soo hebben wij [illegible]

de prauwe van Wassiraech ghenomen en hebben daer olderiichen
Jacobmoeghede en lemmen af ghenomen om hen wint te wachten
ende sijn daer met hadt 16 vaem laut in ghegaen met haer
ende den ghindel ende sijn dat dyck af ghevaeren des
avonts / ende sijn den 16 naer middach met vele moyten
en oock op Batchoro ghevarindect al daer hare met
den ghindel met wyt lichaer ende Joncka sijn ontfanghen / den
17 hebben de Joncka uyt ghevoert / ende den 18 van daer
t'seyl ghegaen naer minnioris ditto hebben wy van hoge
laut en seyl ghesien ende sijn daer strack naer
toe ghedroght menende dat het de selve was / doch
al soo wy ontrent 3 mylen ghedroght hadden, worden wy
siende dat het en schip was het welcke wy soude
ende alsoo het legghen den avont ginck ende wy en seyl
sijnde van ons leggen hebben wy onse seylen in ghenomen
en hebben een schoot ghescoten ende hebben recht ende
wint op ghedroght naer het seyl toe / met den sonne
onder ganck waert noch ontrent anderhalf myl
van ons ende alsoo het duyster was om het seyl
niet te missen hebben ons van malcanderen ghescheyst
alsoo dat ick ontrent 3 vren voor dach by de
selve ghecomen ende hebbe strack ghescoten om daer
te waer ghenomen ende hebbent so laeten drijven tot
den dach toe by malcanderen des morgens en hebbe
Ick niemant by my ghevonden van Cornelis Jansen van
hebben strack seyl ghemaeckt settende ons om
noort te lancke doen wy ontrent 2 vren ghesylt
hadden saeghen het schip weder met noch 4 ander
seylen soo hebben wy ten meesten by ghezeylt om de
sydt in te wachten menende dat het Robijn en
Wassiraech was / doen doen wy ons waerden kennende
ende wy haer leeger strack en seyl van haer
af naer bedden ende de ander om noch vier de
vers der volghde naem haer seylen in doen worden
wy siende dat het Castiliaense prauwen waren doch
al soo wy dicht by de selve seylden en hadden

thoonen moet om ons te comen besoecken van al soo
tractaten alleen van ons u ghedraecht hoope dat
hij weder is gheloopen naer Mindanao al daer hij
schorij sal ~~[illegible]~~ blijven met cloude en swaer doch wij van
daer vaerende waert sijn volck op d'ander sijde vant
Lant waeren gheloopen ick hope [illegible] bij de
see ghearriveert sijn so sijnder van daer met [illegible] u
brief dat hij van de tidoresen sal ghenomen wesen
met een schip en vant met wel gheladen van ons
volck ende [illegible] hier menende voor seeckert
Ick ben hier met de [illegible] tusschen schoonen [illegible] ~~[illegible] ghearriveert~~
met [illegible] ende [illegible] mij ick meen ~~te~~
~~[illegible]~~ morghen welck sal wesen den 20
en ~~[illegible]~~ [illegible] te comen soo't comt en weder
wil toe [illegible] soo al daer noch [illegible]
[illegible] op [illegible] om te [illegible] sondt ons
[illegible] [illegible] wel dit volck op
[illegible] sijn soo al [illegible] en [illegible]
[illegible] sent van [illegible] met [illegible]
[illegible] waert de [illegible] wij moghen godt wel
dancken dat wij [illegible] bij de [illegible]
sonder dat en dranck met [illegible] de [illegible]
en sonderander met [illegible] hebben gheweest met
[illegible] gheschreven op [illegible] voor [illegible] van [illegible]
[illegible] soo [illegible] van daer met en comen
sondt ons [illegible] 2 of 3 potten [illegible]
[illegible] van dorst [illegible] is met [illegible] ander
dranck

Van [illegible] sent
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

Wij [illegible] de [illegible]
[illegible]

tt

ontfe adi 20 Augustus ao
1610

3 January 1610

Eersaeme seer voorsienige seer discreten
vriendt Cappiteyn Wanterssen

De Copije van ghe viceadmirael hebbe
ick door ghe hans meerman ontfangen ende uwe
sende van dien wel verstaen hoe dat hier cappiteyn
Laude uut de Coninck van ternaten sijn
versoeck vinst de stadt te salen welck mede
wel sal mogen geschieden want Dodo maer
Orbongen om dat gevaer is nu geen 30 man in de
stadt te hebben, soo daer noch eenige geliefde souden
werden uyt wort mede voorts mede ick de stadt
bewaeren sal, want ick onder de compagnie
seer weel 20 man sterck hebbe, ende de
plaetse is groot om te besetten, soo is mijn
versoeck dit selve den Coninck aen te dienen, en
verwondert den viceadmirael sulcke schrijfte
en ick moet geen achterdencken hebben, dat men soo
grooten plaetse sonder volck niet en can bewaren,
sonders verstaen door ghe meerman dat
... ganse geen wijn en hebt soo sende ick u
bringer desen een keldertgen welck u E in
danck sult believen t'ontfangen hadde ick grooter
comme becomen soude u E grooter gesonden hebben
en verlangt seer by u E eens te wesen soo
daer gelegentheyt voor viel mocht onse eens comen
besoecken, soo daer noch staet in malayo is wel
en noch 4 offte 5 stuckskens sijnde want
ick daer groot gebreck en hebbe desen eyndigende
wenschende u E geluck en welvaren in u E
regeringe Amen desen 3 January 1610 in
Willemstadt

U E dienstwillige
Adriaen Corssen

[illegible]

[illegible]
Arien Evertsz

Eersamen voorsienige
seer discreten Sr Adriaen
Vanderdussen Cattiban
en opperCoopman in

Malayo

met een kodderken

4 January 1610

Eersame wyse voorsinnighe seer discrete heeren

Ick heb . Eerlaetst den v.E. ontfanghen hebbende
bewesteren die tienden deses 6 vaten, inhoudende al
de facture van Sr Cristiaen van Dorst, sal desen
dienen tot beantwoordinghe, v.E. te melden dat wy
eenighe brieven, die onder my syn berustende, toecomende
den Sr Admirael van Caddes. hebbe gegeven Sr selven
Lambert Laeten broeder, dan alsoo hy van syn officier [illegible].
en my belast heeft de selven te bewaren tot dat hy
soude ontbieden, hebbe ick sulcx syne ordre gevolcht, doch als
met die wesende deze aen v.E. sendende, of dat v E. naerder
believen daer van mochten disponeren. wat belanght de
tydinghe van dooden, kan v.E. niet breeder informeren
alsoo den Capiteyn [illegible] aen my sulcx adviseert [illegible]
[illegible] staen alsoo [illegible] 3 dooden [illegible] 13 ofte 14
[illegible] mede dat v.E. belast
[illegible] dat van hier eenighe Corsaren mochten gehouden werden alsoo
[illegible] delft voor [illegible] hebbe van [illegible]
tot noch toe myn beste gedaen, en noch voorder sal doen, den
[illegible] met de ondersten [illegible] hebben my belooft desen
avont met 4 groote [illegible] v.E. [illegible]
af te varen, dan ben met de [illegible] beloften soo
dickmaels bedrogen geweest, dat ick my niet meer op
te betrouwen, doch alle neersticheyt sal gedaen werden
en niet versuymt, [illegible] de [illegible] sullen hier
niet veel gemaeckt connen werden in sulcken tyt, dan sal
myn beste doen, ick hope binnen 2 dagen [illegible]
hebben, want 3 ofte 4 man den last hebben gegeven, om
de grootste over al de [illegible], hebbe eenighe gesien, niet
[illegible] ofte sulcken groot genoech wesen. want veel
grooter syn als ordinarie, hebbe mede ontfanghen de
[illegible] en 1000 vaten [illegible]
veel [illegible] noodich hadden, en alsoo wy hier [illegible]

Ic hebbe an ooch ghien bladsbaelen offe gereetschap, wan
de schuit van Cornelis Eduartsz van hier is ghelick naer
Willemstadt, sal ditto volck wel bewaren, tot dat V. E. mij
ander ordre ende last senden, het Contoir van Willemstadt
te provideren vant Cargason an mij het Eerlacken an
mij over ghesonden, sal niet [illegible] bleden, want hoe
noodich aldaer van doen is, sullen mede ghebracht, mede
quantitijt offe sorteringhe van bathen ghelick V. E. in
schrijven [illegible] alle van de Corredoren van Gamelamor-
Cabongo ende Giloko ghebracht souden ende oock sluyten [illegible]
senden, sal niet naerlaten, by de selve [illegible] V. E.
aff te breken, ende waer ick V. E. dienst kan gedoen, sul
mij tot alle vlijt bereyt vinden, dat kenne God Almachtich
die ick bidde

Hiermede V. E. voorsichtige Heer die sake hier V. E.
staten ghebleven ende bevele dat selige in Sint fort
Orange desen 4 January a° 1610

V. E. dienstwilligen
Arian Wauters

De fingaire van Cymaton is hier geschreven
van machian ende naer Willemstadt ghevaren
ick en hebbe niet connen weten waerom hy hier
is ghecomen, offe wat hier voort heeft oock
souden mijn weten naer Willemstadt ghevaren
soo dat ick V. E. van sulcx niet kan berichten
V. E. doet vermaenen van apologie van de
Prince van Orange [illegible] niemant heeft die mede
naer Willemstadt ghecomen, daer sal ick ontbieden
[illegible] V. E. senden

…walbouch

Dienaer

Wauters

tt

Den erentfeste manhaften wijsen
voorsienigen Sr. Symon Janss
Hoen Vice Amirael van wegen
de Generale Vereenichde Oost
Indische Compe.

voor

Tydor

5 January 1610 9

Erentfeste wyse voorsinnighe seer discreten Sr

Naer mijne hertelycke groetenisse aen V. E. [illegible] aldaer
sal desen dienen tot [illegible] anders gheen dan om V. E. te adviseren
hoe dat [illegible] op [illegible] middach hier is gearriveert ende
de sengagi van Gamma [illegible] met 3 corcorren // [illegible]
[illegible] van Sabougo & Gilolo [illegible] // ende sullen soo wat als
[illegible] // [illegible] // den Coninck doet syn
devoir om alles acht te nemen // soude al op [illegible] avont met
eenighe corcorren bij V. E. gheweest hebben // dan door de [illegible]
vande sengagi [illegible] // als oock met veel [illegible]
tonder [illegible] // op heden morghen syn hier 2 mans met 2 [illegible]
van Tydor ontgecomen [illegible] alles [illegible]
[illegible] niet te [illegible] // dan dat den Coninck syn [illegible]
hebt [illegible] // maer is syn volck te
[illegible] vande [illegible] // ende heeft [illegible]
soo wanneer de Ternataensche [illegible] voor Tydor comen // dat
hij met syn macht daer op uyt sal vallen al soude hij selver doot
blyven ende dat de [illegible] die in Tafongo met die [illegible] wat
gebrocht worden om in [illegible] alsoo de [illegible]
van Jacht Delft [illegible] // of Tydor souden
wel 90 castillen soo in [illegible] als andere plaetsen die [illegible]
hebben comen [illegible] & soo hier yet voorvalt sal niet naelaten
V. E. altyts te adviseren, al waert van cleyne importantie
[illegible] V. E. mij [illegible] ten besten sult [illegible] desen eyndigende sal Godt bidden

Erentfeste wyse voorsinnighe seer discreten Sr V. E. te [illegible]
[illegible] V. E. [illegible] In fort Orangie adij 5 Janij 1610

V. E. dienstwillighen
Arian Wauters

Voor [illegible] & [illegible] hebbe de
corcorren als [illegible] niet comen [illegible] // dan naer mijn
[illegible] soo ic sal [illegible] vande Ternataen niet te [illegible] wanneer alle [illegible]
[illegible] soo [illegible] de Coninck [illegible]
[illegible] // [illegible] de Coninck [illegible]
[illegible] // [illegible] is al voor de [illegible]
[illegible] // [illegible] wel de
[illegible] // & [illegible] // of
alles [illegible] // Ich [illegible] hebbe anders niet [illegible] // [illegible]
de Coninck [illegible] volgens syn belofte [illegible]
[illegible] soo dat [illegible] voor die [illegible]
[illegible] // soo dat V. E. [illegible]
[illegible] // [illegible]
[illegible] op de corcorren die van hier [illegible]
van Gamma [illegible] aldaer [illegible] V. E. sal [illegible]
[illegible] vande Ternataense [illegible] // doch [illegible]
de Coninck anders niet [illegible] // doch mijn hertelycke groetenisse als boven
[illegible] 6 Januarij 1610

V. E. Dienaer
A. Wauters

tt

Zantfort to Manhattes ubiten

voorsienige Sr. Symon Jansz hoen

Vice Admirael van veghtes. de

Generale Octroÿde Compa

was oostindes

Voor

Cridex

6 January 1610

Eerentveste wijse, seer voorsienighe, ende discrete heere van Scharlaken

Het is mij van herten leedt, dat ick niet voorbij en mach, mijn van
gebreck houdende schrivens, aen V. E. eerlanlick t'addresseren, verhopende
doch, t'hen aensien van V. E. discretie ende aengeboren goetdadicheijt t'selve
then besten sal believen te duyden, versouck alsoo hiermede gants vriendtelick
Indien V. E. daer int Schip met eenighe Prisie versien sijn, dat V. E.
mij de vruntschap sal believen te doen, een klein weijnich daervan toe
te comen te laeten, het is om roeden Inct te maecken, Ick bedroeve
mij seer, dat ick V. E. van mijn Jongst gemaeckten Inct mede gedeelt
hebbe omdat hij so slecht valt, gelijck alle dese tegenwoordige schrift
uutwijst, niet wetende hoe dat het comt, het moet wesen dat de materie
haer natuerlicke cracht verloren heeft. Ick en wil niet hopen, dat
V. E. al daermede in sijn boecken sal geschreven hebben, dan ick naer
wel dencken en besproevinge in diverse manieren remedie gevonden
hebbe om dien redelicker wijse te remedieren en swart te maecken,
derwegen Indien dat den Inct noch is, gelijck alle V. E. dien van
mij ontfanghen heeft, so salt V. E. gelieven alst pas geeft mij dien
door eenen Jongen aen boorde te senden, Ick sal sodanige remedie daer
aen gebruycken, ende den Inct sal V. E. aengenaemer wesen, Ick sende
V. E. hierbijgevoecht sijn congnissement wederom, ende hebbe daeronder
aen geteeckent t'geene so ick in absentie van Sr vander Duijssen
door ordre vand' heere vice Admirael geleuert hebbe, ende sal mij
seer groote vruntschap geschieden daertegens. Alst gelegen compt,
wederom eenich schrift t'ontfanghen, vorder niet op dit pas
dan vergeeft mij mijn vrijmoedigheit t'uwaerts, ende bidde t'aller
tijt van V. E. commandement geeonoreert te mogen wesen,
ende V. E. sal mij in aller onderdanigheit meer als dienstwillich
ende bereijt vinden. Kenne Godt, dien Ick bidde voor V. E. geluckhalige
wijst ende vreuchdenrijck langh gedurich leven, Desen
6 Januarij Anno 1610

V. E.

Alderootmoedichste
Dienaer
Jean vander Beesen

Mijn grootenisse aen V. E. Schipper ende hen ickt waerdich
naer V. E. goetduncken, aen den E. heere vice Admirael

Den

Eerentvesten, wijsen seer voorsienighen
ende discreten heere Jacob van Scharlaecken
opper coopman opt schip Hollandia
ende fiscus vande vloote.

Erntfeste wyse seer voorsinnige heere

Alsoo op heden den Coninck van Gilolo bevonden heeft dat hier
Mayck [?] en den ander Coninck hier syn schaerwacht [?] // ende
groote machte des Coninck hebben comen aen Cryssen ende desse drie
Orancaes // sal myn best te doen om de andere te doen volgen // Ick
bidde de heer Vice Admirael my een tractgelt toe te dencken // want
naer myn vuytterste niet meer en can geduren /. U. E. sal believen
den Coninck aen te vraegen // waer vuyt dese tractgelt schryft [?]
want seluer de huysen vuyt ende in moet loopen ende myn volck
om het volck inde Cran te crygen / het schynt hy een liedt [?]
tot syn landt en heeft // en niemandt van syn ondersaeten // en
dorst aen tasten / het vaderlant voor de gene die hier liggen
[illegible] is te lyden // dan moeten schynt naer [illegible]
[illegible] hebbe voorder verstaen dat als morgen // den
Sangaji van Sabouge met den Gogugu sal aencomen // doch en
schryft niet voorsichtich [?] want den tyt sal leeren de tractgelt
van dit volck is my seer schinende [?] // doch moet gedult hebben
en alsoo hier niet anders en is voorgevallen sal Godt bidden

Erntfeste wyse seer voorsinnige Hr. U. E. te spaeren in lange
durige gesontheit. Int fort Orangie di 7 Januaryo Ao. 1610

U. E. dienstwilligen
Adriaen Vanter [?]

Believet U. E. de inliggende [?]
van [illegible] Lenartsz [?] die gesloten [?]
hier is gevallen

tt

Erentfesten seer manhaften wijse
voorsienige Sr Symon Jansz
hoen vice Admirael van weghen de
generale Vereenichde oost Indische
Compe —

Door

Tydor

Eersame wyse voorsinnighe seer discrete heer

Naer U.E. ghewenst hebbende gesontheyt en welvaren, sal desen dienen tot geenen anderen eynde, dan alleenlyck tot mynne behoorlycke recommandatie aen U.E. en de vrienden aldaer. my is van herten leet te verstaen, dat U.E. niet beter te passe is, doch hope met Godts hulpe niet en sal aenhouden. het schynt datmen in dese landen somtyts een aenstoot moet hebben. Ick soude U.E. seer geeren eenighe verversinghe senden, dan wel die niet te becommen, vermidts Ternaeten wat [illegible] ende [illegible] beste [illegible] ende konden niet [illegible] bidde onder [illegible] my believen te excuseren, [illegible] ende [illegible] endelick met eenighe [illegible] en bringhende en soo ick U.E. in eenighe dinghen van hier can gehelpen U.E. sal believen te manderen ende sal naer [illegible] wesen. de Coninck van Ternaten [illegible] anout [illegible] 4 groote [illegible] aff ghehaelt op [illegible] U.E. [illegible] te [illegible] van Sabougo [illegible] ander voorvallende sal eyndighen hier biddende

Eersame wyse voorsinnighe seer discrete heer U.E. [illegible] de heere [illegible] U.E. [illegible] Geschreven in fort Oranje opt Eylandt Ternati desen 8 January 1610

U.E. Dienstwilligen
Adriaen Wauterss

tt

Den Eersaeme manhafte wijse
voorsinige Sr. Symon Janssz Hoen
Vice Admirael van de vloot ende
Generael Bewinthebber der oostindische
Compa.

Voor

Tydoor

13 January 1610

Eersame wijse voorsienige seer discrete Sr. Cap.

Naer vrundelijcke salutatie dient deser dat u E. believe achtervolgende de resolutie begin te comen den waerdragher deser bottelier was [illegible] te ontfangen op handtastinge. Ende des voorss. [illegible] blijcken dat hij sijn soort dadelijcke gereet macht. omme naer Motier te gaen. [illegible] der Comp.e [illegible] te staen. ~~tot~~ [illegible] advijs. Worde also u E. versocht [illegible] jacht gereet te houden [illegible] ofte soo vele meer als u E. ontbeeren can. Waer aen mij vrintschap geschiet sal. De commandeur sijn op gisteren morgen naer ~~[illegible]~~ Tidore gevaren om te sien of hij [illegible] sal [illegible] connen crijgen. Voor desen niet anders hebbende, bevele u E. in de bescherminge des Aldergoorsten. Int schip Hollandia voor Tidoor den 13 January 1610.

Worde bedanckt u E. van de betoonde hulpe ende assistentie mij [illegible] [illegible] tot [illegible] tijdt te [illegible]. Ick wilde wel soo [illegible] waer dat ick alhier bij [illegible] comen.

(van S. Jz. Hoen ondertekent)

44

Den Eersam^e. voorsichtige
heere Dircq [illegible] s.r Adriaens -
Montensz. Cap.^n [illegible]
op de [illegible] mayor [illegible]
Oranjen. op

Maliye [illegible]

27 February 1610

Den eersame wyse voorsienige seer discreten
Sr Cappiteijn Adriaen Maertensz

Deser soo ick op den 26 desen alhier in Willemstadt
gearriveert ben hebbe alles in goede ordre gevonden
ende sien tegen de toecomste van onse vyanden
ick hebbe dadelyck een prauwe uutgesonden om
te sien offe de galeije met de Corcorren noch
voor tarnaten lagen, ende syn des avonts weder
gecomen met bringende het hooft van een mardij-
cker die welcke sy namen in [doorgehaald] tgesicht van
galeije ende Corcorren die by Linatande lagen
sy hadden noch den [?] gesmeten maer is haer
ontvoorcken soo dat sy dat hooft met brochten
ende [?] dato hebbe weder een prauwe uutgesonden
die my tydinge brachten datter niet meer als
4 fregatten ende 2 prauwen voor tarnaten en lagen
de galeije met de prauwen syn al vertrocken
waer dat sy henen syn is godt bekent die
U E wil sparen in langduerige gesontheyt
hier mede den heere bevolen Actum 27 febru
Anno 1610 in Willemstadt

Sr Indieman dit weten ende
desen is gaende sal U E in
alles beter bescheyt aff doen
het wie ick om te referen[?]

U E Dienstwillige
Adriaen Corssen

Den eersamen wijse voorsieni-
ge seer discreten hr Adriaen
Wautersen Cappiteyn ende
opperkoopman in

Malaca.

15 Maart 1610 KA 968 - Ternate II 21

Eerentfeste wijse voorsienighe ende discrete Heeren/

Naer salutatie wenschen alle voorspoet ende geluck. Dient desen, dat wij U. E. opten 22en october lestleden bij brieven over Amboyna verwittight ende te kennen gegeven hebben/ t' gene sint ons vertrecke van banda tot dien tijdt bij ons gepasseert was/ verhopende deselve bij U. E. wel ontfangen sullen wesen/ Welcken brieff onder andere wat behelsende/ dat U. E. ons mitten eersten geraden was soude send t' schip de grote sonne met het volcke daer op sijnde/ omme t' selve schip alhier gesettet ende t' volck op de forten verdeelt te werden/ Ende gemerct wij t' voorsz schip tot noch toe alhier niet en hebben vernomen/ sulcx dat wij derhalven ghenootsaeckt sijn geweest. Commende plaetsen bijons alhier gefortificeert te blijven/ ende voorts bevonden te behoeven t' volcke uijt de schepen te lichten/ ende op de voorsz forten te stellen/ Ende alsoo t' schip Hollandia bijde heeren meesters geordonneert is/ omme naer Amboyna te seijlen/ ende sijn ladinge aldaer te procureren/ Soo hebben wij achtervolgende de voorsz last t' selve schip alhier gewaerdight/ Ende dat het t' voorsz schip van volcke seer geswact ende ontbloot is/ soo door de continuele tochten bij ons alhier gedaen, als mede door besettinge der Cromme, alwaer vant selve schip alleen 39 persoonen aen landt geleijt sijn/ Sijnde t' sedert bij ons noch verovert t' eijlandt van labouwe alwaer de Coninck van batsian sijn residentie op is houdende/ hebbende t' fort met 50 persoonen beset ende naer behoiren gefortificeert ende versien/ waer over als Capiteijn commandeert [illegible] Adriaen vander Dussen. Op welcken fort oock 16 persoonen vant schip Hollandia geleijt sijn/ Sulcx dattet voorsz schip soo door het versterck van volcke als fortificeren vande voorsz plaetsen/ niet meer dan als 70 etters soo Jonck ende out is ophebbende/ Ende alsoo U. E. wel te overleggen is dattet een costelijck schip wesen sal/ soo wanneer het sijn ladinge van nagelen in Amboyna ingenomen sal hebben/ daer voor wij oock groot sorge behoort te draghen [illegible] Comp. daer niet weijnich aen gelegen is/ Soo is het dat wij versocht [illegible] alhier dat U. E. sal gelieven het volcke vande sonne vant selve schip/ naer ontfanck van desen [illegible] mit U. E. [illegible] naer Amboyna te senden/ [illegible] soo veel volcke vande grote sonne als [illegible] nuttelijck [illegible] U. E. sal ons welsoncke [illegible] welcomen naerkomen want selve schip/ Ende bij aldien U. E. [illegible] wij niet [illegible] niet [illegible] die de Comp. ende t' selve schip door [illegible] sijn protestlicke wesen, nagalleis grote schade [illegible] schip wel van wat volcke [illegible] soude noch verlijden/ Wij souden het selve door de continuele tochten bij ons alhier gedaen/ als mede door t' fortificeren van dese plaetsen derhalven sulcx niet te verrichten/ seer van volcke geswact sijn/ hebben [illegible] hebbende/ hebbende wij wel willen U. E. [illegible] op U. E. t' geheel tot dienst van de Comp. is strekkende [illegible] die altijdts sijn tractende/ naer voor moet is [illegible] sullen wij [illegible] Iacht desen [illegible] [illegible] alsoo wij deselve goetgunstich van doene hebben/ [illegible] hebben te weten dat de Heer Vice Admirael Pijeter [illegible] oorde sal U. E. van [illegible] ende [illegible] Godt Almachtich wil sijn siele genadich wesen/

Wij hebben (achtervolgende [illegible] alhier [illegible] gehouden/ omme de [illegible] wij [illegible] te becken [illegible] als [illegible] ende Sultet sijn/ dies t' [illegible] [illegible]

De Spaniaerts daer op [illegible] sijn [illegible] tot ontrent 50 int getal [illegible] monicken ende twee Capiteijnen/ Sijn over de [illegible] [illegible] Wij hebben alhier [illegible] met het tractement [illegible] Francisco [illegible] Admirael van Cavalle/ [illegible] [illegible] Campo [illegible] Admirael [illegible] tractement [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Admirael [illegible]

Voor dese [illegible] hier int landt [illegible] Spaniaerts [illegible] [illegible]

Ten tweeden, het fort van Malleyen met sijn geschut, met samt oock het geschut ende ammonitie van oorloge van de galioen / voor Mosambique gebleven /

ten derden, de twee veroverde prijsen, komende uyt Manilha / als namentlick de fregat ende joncke met alle die waren ende ammonitie van oorloge, volck ende factuer van dien /

ten vierden, dat oock de voorsz. gevangenen de kleederen ende habyten / hun van d' onse ontnomen, ende weder tot op 't alder minste [illegible] sonder [illegible] /

ten vijfden, dat wij hun oock alle gevangenen [illegible] souden, soo bij onsen Admirael Witters inde Manilha souden mogen verovert sijn /

ten sesten, dat wij de [illegible] tot de Manilha / ende van de Manilha tot hier, hun voor de [illegible] [illegible] [illegible] wij hebben souden /

ten sevenden, dat wij in contante penningen souden [illegible] te geven, die somme van tsestich duysent ducaten de spanie.

ten achsten / dat oock de Admirael van Cadiz, naer dat hij [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] naer 't vaderlandt souden [illegible] [illegible] sonder [illegible] [illegible] [illegible] te doen /

Op welcke voorsz. ombillicke ende onredelijcke eysch, bij de [illegible] [illegible] hebben daerop niet connen resolveren, doch quam te gebeuren dat wij selve naer [illegible] [illegible] van den Admirael ende d' andere gevangenen sijn trachtende / hebben [illegible] uyt de stadt gecommitteert die welcke weder gecomen sijn / brengende schrift, waer bij de Mestro de Campo [illegible] [illegible] [illegible] fort van Malleyen [illegible] principale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / noch [illegible] van de stadt te [illegible] / [illegible] aen de Mestro de Campo tot antwoorde te schrijven / [illegible] substantie / dat wij niet van [illegible] waren / [illegible] [illegible] [illegible] met hem te [illegible] / van [illegible] [illegible] hun [illegible] was / dat wij hun [illegible] [illegible] [illegible] van den Admirael van Cadiz, als oock [illegible] van onse [illegible] [illegible] [illegible] / alle [illegible] [illegible] gevangenen willig waren los te laten / [illegible] [illegible] [illegible] / datter [illegible] de [illegible] presentatie was / ende dat wij oock [illegible] niet en [illegible] te doen.

Sulx dat de [illegible] ende Mestro de Campo, alsdoen [illegible] op dertich [illegible] realen van 8 [illegible] [illegible] joncke ende fregat / sonder [illegible] [illegible] [illegible] gevangenen / die bij de Admirael Witters inde Manilha souden mogen [illegible] sijn / als oock de [illegible] tusschen hier ende de Manilha / de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voor [illegible] [illegible] /

Waer op wij hun [illegible] [illegible] antwoort hebben, dat wij [illegible] [illegible] niet van [illegible] waren / [illegible] [illegible] te doen, off te resolveren, dan dat wij [illegible] [illegible] bij het voorgaende / alsoo wij oock anders dan [illegible] niet en vermochten te doen / doch om alle [illegible] niet obstinaet te gebeuren / hebben noch gepresenteert de joncken met de Chinesen, welcke vrij [illegible] sijn / te [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] op haer vrije voeten te stellen / [illegible] [illegible] [illegible] dat de Mestro de Campo met [illegible] [illegible] [illegible] presentatie niet aengenaem en is / [illegible] [illegible] [illegible] onse gevangenen [illegible] [illegible] [illegible] te [illegible] [illegible] [illegible] / sonder van [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] /

Aengaende de gevangenen die bij onsen Admirael Witters inde Manilha souden mogen [illegible] [illegible] / als oock [illegible] de voorgaende [illegible] tusschen hier ende de Manilha [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] noch [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] /

Corts daer naer hebben [illegible] [illegible] [illegible] Admirael van Cadiz [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] uyter [illegible] [illegible] sonde [illegible] gecommitteert / [illegible] [illegible] [illegible] voor ons [illegible] niet [illegible] te [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] voorsz. [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] onse [illegible] gecommitteert / [illegible] voorsz. Admirael [illegible] [illegible] / [illegible] rapporteerde / dat hij de Mestro de Campo [illegible] [illegible] / dat wij niet en vermochten [illegible] [illegible] tot [illegible] van [illegible] [illegible] te [illegible] / doch dat hij ons souden [illegible] / [illegible] voor hem die somme van [illegible] realen van 8 te [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] voor welcke voorsz. somme van [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] presentatie / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gevangenen [illegible] los te [illegible] / Waer op de stadt [illegible] [illegible] /

hebben den voors. Symon de Campo d'selve 6000. realen voorts t' voorschreven —
gepresenteert. Welcke hij oock geaccepteert heeft. Doch is al nu daerenboven noch
versocht de alle die goetwillige Christenen die bij Bassias op Scidon oft Scanderone —
sonder willecomen /. t' welcke hij soo seer mochte [illegible]. alsoo het onderstandt vanden
Coninck was Bassias dijs. Godt gheve dat de selve tot de hoorden sijner maer
[illegible] /.

Vaert, [illegible] hebben wij altijt met provisie [illegible] fortes. was magnias. motive
dat sijn /. [illegible] de personen daer op sijn [illegible]. welcke ander
ende [illegible] gestelt. Voirders salve. E. geliefde te weten. dat oock [illegible]
ons alsijnde strant ongeluck is overgecomen /. te weten. dat bij den Almirante Capitein
Capiteyn op motive. [illegible] Pieter [illegible] oostmaes off Jacht [illegible] met [illegible]
sijn bottelier. ende [illegible] adelborsten. [illegible] francke sijn gevangen. ende [illegible]
naer Scandero te [illegible]. [illegible] welcke [illegible] groote Sidonse [illegible]
aengetast. [illegible] Godt betert alt'samen groot [illegible] gevangenisse. Godt
[illegible] barmhertich [illegible] genadich wesen /.

Op heden. is Sr. Cornelis [illegible] Crackeel. met Sr. Pieter Pietersz [illegible] was
[illegible] gecomen. ende [illegible] met de [illegible] de Campo. soo [illegible]
gedraecht dat wij [illegible] vanden [illegible] Admirael was Capiteyn. ende de
10. [illegible] op de [illegible] sitten. becomen hebben, /. te weten. voor alle
[illegible] gevangenen. [illegible] daerenboven. die somme was 6000. realen van 8. [illegible]
dat wij [illegible] [illegible] alle de Christenen. die
goetwillich. was Bassias. met [illegible] [illegible] willen
vanden Coninck was Bassias /. [illegible] soo wij. de Christenen. niet en connen
[illegible]. [illegible] alsdan daer [illegible] noch 2000. realen van 8. [illegible] moeten
betalen. t'welcke bedraecht [illegible] 8000. realen van 8. [illegible] [illegible].

[illegible] wijse. voor [illegible] [illegible] [illegible] E. [illegible]
[illegible] allerhoochste. [illegible] E. [illegible] alt'samen [illegible] langhe [illegible]
[illegible] te [illegible]. Actum int schip [illegible]. [illegible]
voor [illegible]. [illegible] 15. [illegible] Martii A°. 1610.

Bij mon [illegible]

[illegible] Harlaken

Cornelis Leenaertsz Crackeel

Arian Wauters

Pieter Pietersz [illegible]

Arian Corssen

Eerntfeste, manhafte, wijse —
voorsienighe ende discrete Heer —
Hendrick van Berghel Gouverneur
vanwegen de Generale Geoctroyeerde
Oost Indische Compe. opt Casteel
Nassau in Banda ende
de selver onderhorende plaetsen
aldaer.

Banda.

10 Maart 1620

25

Treshonorable Seig^r & Amys van Caerden saluit,

Nous auons receu L'Agreable vostre, pourquoy nous n'auons volu fallir a vous complaire en vos desiers, qui est de vous enuoyer selon la liste joincte, quant au bas destames nous en tenons nules, mais en fairons faire 2 paires de soy blanche telles, qu'ils vous seront agreable. Nous vous enuoyons encores au surplus a Monsr le Maist^r de campo les 4 femmes prisonniers sans leur marys, requerant pour l'egalite de ceux deux de nostres, telles qu'il plairat a Monsr le Maist^r de campo a nous enuoyer. Et si outre vost^e demande nous vous enuoyons encores un tonnele de vin du meliour qu'nous auons pour vost^r recreation auec Monseig^r le tresvaleureuse et noble Seig^r le Maist^r de Campo. Au reste il nous desplaist grandemen que nous ne pouuons jouyr de la presence de vost^e persone, le remetant tout au grace du trespuissant, Attendant de iour en iour les bonnes nouuelles de l'Accordation du pays, tant en ces terres qu'en Holande quant a Lambert nous fairons ce qu la raison en requererat, & touchant l'Argent qu nous auons receu pour la tractement des prisonniers, nous vserons discretion tel come s'ils estoynt de nos propres & dauantage, En tesmoing & affirmation tel, nous prions le Seig^r dieu vous vouloir assister apres ses saintes graces, auec le don patience. En salutation de tous les Seig^res Capitaines et bons Amys. deuant Malsoo & l'Armade d'Hollande Ce 20 Martij 1620

Par ordre du grand Conseil

Jan van der Bergen

Monsr

Monsr L'Admirael
Paulus van Caerden E

Ternate

12 Maart 1610

Copie

[illegible] den 12 Martij 1610 uyt Ternaten.

Eersame voorsinnige seer discrete goede vrunt Bartolomeus van [illegible], deese dient U E te adverteren van mijne welstand en gesontheyt, verhoopende dattet mede U E mede alsoo is. [illegible] Voorts wat mijn schrijvens aen U E belangende is, is dat wij hier van meyninge met een [illegible] in Amboyn te arriveren ende niet met het Jacht Hollandia, om dies wille ick niet geheel hebbe connen worden, ende ander oorsaken, dattet beter voor hebben sal, dat ick met een praeuw come en brengen [illegible] en Amblau mede, dan anders, en noch seer groote moyte hebbe, int sollicitieren van alle de tollen te ontfangen dan is mijn [illegible] toegedaen, doch meyne dat ick wel in veerthien dagen later ginder commen sal, als het Jacht Hollandia. [illegible] de U E mede grootelijcx [illegible].

Dat die van [illegible] en Combello, of sij sijn in eenige contracht getreden met den Gouverneur om die Coninckx tollen niet te betalen, tewelck ons groot achterdeel souden wesen. Waert dat sulcx waere, [illegible] ick [illegible] Simon Jansen [illegible] hadde, dat hij soo mogelijck waer, de inwoonderen met reden [illegible], dat sij sulcx niet consenteren. Hier hoop ick [illegible] wel sijn.

Van [illegible] nieuwe tijdinghe die alhier [illegible] niet besonders dan dat wij Mathias [illegible] hebben, en noch een fort of [illegible] hebben, bij [illegible] Simon Jansen [illegible] heeft. [illegible] des admirael [illegible] dan een [illegible] hier niet [illegible] fort of [illegible] [illegible] capiteyn [illegible] heeft, die in [illegible] [illegible] afgeschoten met noch 2 off 3 met hem, Simon Jansen is mede [illegible].

Voorder is de vloot vande [illegible] den [illegible] februarij Int Ternate [illegible], vande welcke onse [illegible] [illegible] genomen, soo dattet [illegible] soo stadt off onse admirael [illegible] van [illegible] sal [illegible]

gebracht, want die Spangiaert in Gilolo des Cuysschaert
off sy met eenyghe tydinghe van Azijs uyt de Manilhas
comen, is ons onbekent. Hebben hier noch tydinghe dat de
17 October bij noorden om Ternaten gecomen zijn drie volckens
des admirael, off souden zijn met een Chanut doch met sekeren
ende souden recht doorgegaen zijn nae de Manilhas. Wat de
versekertste is, als dat den admirael Wittert ande Manilhas
off de schepkens verbrant, ende vroetelijck veracht hoeft
ende eenighe Joncken genomen. Wider u. E. niet sonders
meer te schrijven dan de hertelycke groetenisse aen u ende
alle goede vrienden aldaer. Bit godt den almachtighen
hier in genade bewaren. Amen.

Was onderteekent
P. L. alle vrienden
Cornelis M. Sneede

Copie van den brieff door Cornelis
vastrick geschreven. aen Bartolo-
meüs van Straetth. commis
vander Magellanische compagnie.

28

n° ~~28~~ n° 29.

Eersame wijse seer voorsienige ende discrete heere van Schaerlaecken

Naer hertelijcke groettenisse aen U L. ende Sr Pieter Pietersz
so sal U L. believen te verstaen alhoe dat ick niet en hebbe connen
onderlaeten bij dese toevallende geleghentheijt om U E. te saluteren
sonder eenige andere occasie te hebben mij daertoe moverende
als de goede vruntschap die wij eenander hier sijnde toegedragen
hebben, vertrouwende U E. goede dispositie, daerin Godt al-
machtich U E. lange sal believen te gesparen tot salicheijt.
Voorders besonders goe heere ende vrundt, alsoo Ick onlangst t.
in Ternaten geweest benne naer dat ick van Batsian gecoomen
niet en hadde om den Mro del Campo te vereeren, als een
potgien met geconfijte Nooten en Nagelen, t'welck nochtans niet
voor hem geordoneert was, dan vermeijnende mede t'huijs te
brengen, ende meerder vrunden te vereeren, doch alsoo daer veel
andere te becoomen sijn, Soo is mijn vrunttelijck versoeck aen
U E. mij de vruntschap te willen doen ende coopen een potgien
voor mij, ende wat het cost sal Ick U E. te Bantam t'saemen
coomende te danck betaelen, ende en sal In sulcke coomende
U E. oock niet vergeten, bidde derhalven mij in dese vruntschap
niet weijgerlijcken te willen sijn. Als oock mij van mijn
stoutticheijt van U E. te moeijen geexcuseert te willen houden
en Claes Sijmon Maertensz Ick van gelijcken versoeckende
ende hoe dat hem groote vruntschap geschieden sal, dat hij oock met
een potgien dito mochte versorgt worden, Voorders besonders goe
heere ende vrundt en weet Ick op dit pas niet sonderlijcks om
U E. te communiceren, dan het geene so hier passeert sal U E.
int largo verstaen uut het schrijven aen Sr Houtman ende
anderen raet. Ick beger vrunttelijck mijn recommandatie aen
Sr Houtman, sijnen Lieutenant, en Sr Jaspar Jansz te willen doen,
als oock desen bijgevoegden aen Sr Jacob Jansz Loodensteijn
te overleveren, daeraen mij grooten dienst ende vruntschap ge-
schieden salt, hetwelck Ick t'aller tijt naer mijn cleijn vermogen
van hertten geern wederom verschulden, hiermede Godt Al-
machtich in wiens protectie Ick U E. ende ons allen aller-
getrouwelijckst bevele, Dat opt fort Orange den 14 Aprilis 1610

Mijn groettenisse mede aen
den ondercoopman ende
alle goede vrunden.

U E.
dienstwillige vrundt
ende dienaer
Joan vander Hagen

bidde

Eerentuesten, seer discreten Sr.
Jacob van Schaerlaecken, Opper-
coopman opt Schip hollandia,
nu ter tijt voor

Amboijna.

S.r & Amys q.s.
dieu garde.

5 Mei 1610

31

Erentfesten wijsen voorsinnigen seer
discreten vrindt

Ick sende u E per brenger deses eenen pal-
mijt voor den heer admirael die ick mede van
hier gisteren en hebbe connen becomen soo den heer
admirael offte u E yets anders van doen
hadden van tgeene hier is te becomen mach het
met brenger deses adviseren ick sal het ten
eersten bestellen, De soone guisratten die
hier over gecomen sijn versoucken sterck dat se
met onse scheppen naer bantam offte Batavi
mochten seylen, u E sal believen tselve
den heer admirael aen te dienen, u E sult mij
groote vrintschap doen, van mijnent wegen
te versoucken den heer admirael offte mede
den Fresche wijn tuit dienst de scheppen en
soude connen crijgen want wij wel 4 offte 5
soldaten hebben die seer starck aende loop sijn
ende den barbier gansch niet en heeft om
haer te helpen alsoo niet anders niet en
oftewel verdien om schrijven sal desen
eyndigen godt biddende u E te willen sparen
in een langduerige gesontheit en welvaert Actum
in Willemstadt desen 5 meije 1610

u E dienstwillige
Adriaen Corssen

Den eersamen wijsen voorsie-
nigen ende discreten Adriaen
Wantelesse Cappiteyn ende
Oppercoopman in

Malacca

met eenen facmijst

KA 9[...]15 Ternate II
12 Mei 1610

33

Der eerbaerdige seer lieue ende wel beminde huysvrouwe Cecilia Londbys

Alsoo de gelegentheijt presenteert dat brenger deser mijnen
bysonderen vrint, genaempt Sr Johan vanden Velde, geweest
wesende om te vertrecken naer t Vaderlandt, en hebbe niet
connen naerlaten u e een weijnich commisse te doen hebben
van mijne gelegentheijt alhier, niet tegenstaende ick alles
door Jacob van Schaerlaecken in mijn brieuen t selue claer-
lyck genoech verhaelt hebbe, maer overmidts de reysen
seer lange en swaer vallen, soude den eenen off den anderen
brieff niet mogen bestelt werden, voor desen hebbe ick
verhaelt als dat mij den vice admiraelt Symon Janssen
Hoen gestelt en geauthoriseert heeft met commissie van
syn principaelen heeren als Cappiteijn met een compagnie
van hondert man ouer de stadt van Colomi by ons
nu genoempt Willemstadt, hebben de absolute regieringe
soo wel ouer de inwoonders als ouer de Compagnie
welcken tyt innegegaen is den 4 novembris 1609 en sal ex-
pireren den 4 novembris 1611 also dat u e rekeninge mogen
maecken dat ick ontrent mey off Juni anno 1612 thuys
sal comen naer dat ick uytgebleuen sal hebben
seuen jaren en 3 off 4 maenden mij dunckt t selue wel
voor een reyse mach bestaen, en alsoo hier anders niet
en offereert sal deser corten maecken mij refererende
aen t mondelinge rapport van Sr vanden Velde godt
biddende hem te willen verleenen een behouden reyse en u e
met onse cleyne kinderen beuelende alle de godt bewaere
in langduerige gesontheijt en welvaert, geschreuen int
fort in Willemstadt opt eylant Ternate desen
12 May 1610 stilo novo

U e goetjonstighe man
Adriaen Corssen

[...] bedongen
[...] maent 72 guldn

Eerbare deuchtsame Cecilia
Lodewycx huysvrouwe van
Adriaen Cornelisz Tot

Dordrecht

Van Jonas Cen[illegible]
12 May

14 Juny 1610

35

Eerentfesten wysen voorsinnigen seer
discreten Sr Cattilijn [illegible]

Naer presentatie ende wenschinge alles goets is
desen dienende tot advijs // alsoo ick verstaen hebbe
door onse soldaten die laetst maal aenboort geweest
hebben // dat Thomas den trompetter over gaen met
het schip de provintie // U E soude mij groote vrient
schap doen Sr Jan Dircxsz van mijnent wegen aen
te spreken dat ick hier betaelt hebbe 12 realen
van achten voor sijn trompet die hij hier bij Thomas
voorn. gecoft is // ick hebbe den Sr gouverneur daer
van aengesproken als ick jongst in Malayo waer
seyde mij dat de gheele daer hy mede over voor-
den selfde morgen bescheiden ende op sijn rekeninge stellen
U E sal believen de selve daer van mijnent wegen
te ontfangen // waer ick U E in gedienstich can wesen
sult mij altijt bereyt vinden / alsoo hier anders
niet en offereert sal desen eyndigen // godt bidden
U E en alle de vrinden te willen sparen in een
langduerige gesontheyt ~~te [illegible]~~ ende welvaert
Actum in Willemstadt desen 14 Juni 1610

U E vriendt ende dienaer
Adriaen Corssen —

Sr Jan Dircxsz ende Symen
Schipper moeten van desen gr
groet wesen godt bewaer haer
en voorspoedige reyse ende behoede
haer voor ongeluck —

Den eersaemen wysen voorsinnigen
ende discreten Sr Adriaen [illegible]
Capiteijn ende oppercoopman

p.

Malaijo

Sr. Adam Claesz. [illegible]

17 Juny 1610

Gedaen bij de voorsz. [illegible] Bewindhebberen.

Alsoo tschip de Providentie, volgende tschip [illegible] bij
resolutie vanden Admirael [illegible] za. mem., alsnoch
naer sijn overlijden, bij den Vice Admirael Simon Janssen
geordineert is geweest, om op Pattania, daer [illegible] te
laden, Soo hebben geordonneert tselve van hier
recht door sal seijlen naer [illegible]. om aldaer
te laden, sonder tselve als te voren geordonneert
weer na Pattania ende daer te [illegible] voorschreven
sullen wij [illegible] hier naer seijlen,
Ende tschip [illegible] hebben wij geordineert opden 7en deser
naer Pattania om aldaer te laden, [illegible]
te besorgen dat de schepen, daer mede den Admirael
Wittert van hier geseijlt is naer de Manilhas
opden 22en 7bris 1609. mede naer Pattania
sullen gevoecht werden, Alsoo t'hier te bedingen
is, dat den Admirael Wittert overleden sal wesen
gelijck wij t'bericht [illegible] uijt de [illegible]
[illegible] hebben verstaen, waerom oock den Sr.
Admil. Wittert, noch [illegible]. gelijck
wij nochtans hopen, [illegible] hebben
tegen voor desen, [illegible] alsnu hier weder
[illegible] met alle de schepen. [illegible] sijnne
[illegible], [illegible] door dien wij [illegible]
[illegible] wesen, [illegible] voor ons vastelijck
[illegible] tijdinge [illegible],
[illegible] hebben, dat [illegible] overleden sal wesen,
ende dat door de coopluijden [illegible] schip [illegible]
[illegible] werden sijn [illegible] naer [illegible]
[illegible] sullen [illegible] naer Pattania.
[illegible] door [illegible] hebben
t'schip de Providentie naer [illegible] te senden,
[illegible] geordonneert tselve aldaer te laden. [illegible]
[illegible] Alle [illegible]
[illegible], [illegible] te laden,
Soo [illegible] aldaer [illegible] sijn [illegible]
sullen werden, [illegible] Coopman [illegible]
[illegible] vant schip de Providentie
[illegible] sullen [illegible]
[illegible] ende [illegible] de dagelijcxe
[illegible] procedures [illegible] vant

als mede de gelegentheyt vande forten, dat ick
Myn Heeren [illegible] en blijven voorhier. Tot
gebreecke ick my refereren. Oock tot
voldoeninge stelle hier de standt onser forten

Malleijo op Ternaten heeft 5 metale stucken en sijn nu
ontrent 4 ijsere stucken beside. daer capiteyn en opperkoopman
van is Sr. Adriaen [illegible]. bij hem hebbende de
Nederlantsche soldaten. en de Inboorlingen soo mans vrouwen
en kinderen sijn ~~[illegible]~~ tusschen de 2 a 3000 sterck.

Is gesterckt met 5 metale stucken.

De Tronie offte [illegible] stadt opt selve eylant daer
capiteyn over is Sr. Adriaen Cors ~~[illegible]~~ beset met 90 Nederlantse
soldaten. naer gissinge sijn de Inboorlingen met de
duysent zielen. Behoort noch daer bij [illegible] sijn gepasseert
van de gebuyrige Ternataenen.

Opperkoopman
Het eylant Machian daer capiteyn over is Sr. Appolonius
Schotte, beset met 125 Hollantsche soldaten.
~~gesterckt met 10 metale stucken~~. de welcke 4 op
Taffasoho 4 op Noffiquia en 2 op Tabbelola
en de [illegible] met ~~[illegible]~~ 6000 ~~[illegible]~~ zielen
[illegible] met.

Het eylant van Motier mede staende onder het gebiet
van capiteyn Appolonius Schotte en beset met 15
Hollantsche soldaten. De Inboorlingen vant selve
eylant als oock 't volck van Gamma. die bij capiteyn Schotte
daer onder de [illegible] aldaer gebrocht sijn,
sijn ontrent 2000 zielen gesterckt met 3 metale stucken
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~

Het fort van Bachian gelegen op Labova daer capiteyn
en opperkoopman van is Sr. Adriaen vander Dussen, is
gesterckt met 2 metale stucken en beset met 45
Hollantsche soldaten.

De Jachten de Goude Leeuw en de Jager hebben 40 [illegible]
man. [illegible] [illegible] geprovideert van victualie
en alle noodelijcke behoeften.

Is sullen noch de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sterck sijn [illegible]
[illegible] van compagnie 430 man [illegible] hebben [illegible]
voor den 2 maenden tijt, mits de groote last
die wij hebben mette [illegible] en d'Inboorlingen te
onderhouden, sonder [illegible] 400 a 450 [illegible]
Nochte en [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] uyt de compste van de vloote, die [illegible]

Garnisoen sterckt(?) [illegible] [illegible] worden. [illegible] volck. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] soldaten [illegible] [illegible] [illegible]

Uijt Banda ofte Amboijna sijn [illegible]. Voorts hebben
alsnoch geen tijdinge daer aff vernomen, verhopen
bij voordesen de [illegible] de [illegible] off
geabandonneert hebben. maer [illegible]. wij onsen staet
[illegible] niet wel dunckt. [illegible] ont [illegible]
ofte tijdinge te [illegible], t'[illegible] onse [illegible]
den Coninck. de Banda [illegible] oorloge sal ontstaen
[illegible] [illegible] is tot [illegible], [illegible] hebben
[illegible] uijt [illegible] veel [illegible] [illegible]
tijdinge [illegible] [illegible] [illegible] Amboijna
en Banda [illegible] [illegible]. [illegible] sijn [illegible] daer
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] te [illegible].

De schepen die na Banda en Amboijna geordineert sijn
te [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sijn, zijn [illegible]
te [illegible]. [illegible] [illegible] Rotterdam, en Hoorn na Banda,
[illegible] Hollandia na Amboijna. [illegible]
[illegible] hopen [illegible] [illegible] ladinge sullen bekomen.
[illegible] middelen [illegible] [illegible] tot [illegible] toecomste
daer moeten liggen. alsoo [illegible] [illegible] maenden [illegible]
[illegible] 4 maenden [illegible] bekomen [illegible]. [illegible]
hopen [illegible] [illegible] sijn ladinge [illegible] bekomen, [illegible]
[illegible] alsoo te [illegible] [illegible]. dat [illegible]
[illegible] [illegible] maenden 1000 ofte 1200. [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] 100 sal
[illegible] [illegible]. [illegible] 4 [illegible] [illegible] tot sijne
ladinge sal ontbreken hope [illegible] hier op
[illegible] te bekomen [illegible] [illegible]
hier [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] soo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sijn [illegible] uijt Banda
en Amboijna. soo [illegible] te [illegible] datter [illegible] [illegible] [illegible]
sullen [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] comen [illegible]
door [illegible] [illegible] [illegible]. door [illegible] [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] dingen, [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
hier [illegible] te [illegible].

De [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sijn [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
op [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] te sijn, [illegible] [illegible]

Nae becomen voor het maecken [illegible] en sijn gebracht,
[illegible], van [illegible] op Ste Lourentio [illegible]
gecregen [illegible] gebracht, 't [illegible] hier noodich [illegible]
[illegible] vande [illegible], maer [illegible] behoorlicke sorge
[illegible], [illegible] soo 't [illegible] niet [illegible] en [illegible]
dat [illegible] bij onse [illegible] niet becomen en [illegible]
gebracht is [illegible]. [illegible], [illegible] met [illegible]
soude te besorgen [illegible] hebben. [illegible]
noot [illegible] [illegible] plaetsen te [illegible]. [illegible]
[illegible] te [illegible]# soude [illegible], [illegible]
mede [illegible] bringen [illegible] Ste [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. om [illegible] toecomende [illegible]
beter sorge te dragen./ [illegible] also
[illegible] sonder [illegible] [illegible] dat bij [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] om [illegible]
noodtdruftich[illegible]. [illegible] [illegible] comen. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] ordonnere u. niet
[illegible] [illegible] goede quantiteijt Arack op
te coopen, [illegible] procureren [illegible] dit [illegible] de provin[illegible]
daer te [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
comen [illegible] [illegible] bij [illegible] [illegible]
quantiteijt [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
te [illegible] [illegible] commoditeijt, [illegible]
[illegible] niet [illegible] [illegible] groote quantiteijt
op te coopen [illegible] te maken [illegible] tijt,
[illegible] die hier [illegible] [illegible] sal sijn. [illegible]
[illegible] ofte [illegible] oorloge, [illegible] [illegible] plaetsen
naer mijn ordre [illegible] met sterck garnisoen
besett moeten bewaren. [illegible] [illegible]
[illegible] sijn dese plaetsen [illegible] [illegible] gebracht
[illegible] vloote van Admirael [illegible]./

Ick hebbe met [illegible] [illegible] Ste Victor
[illegible] [illegible] van [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] te [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible]. dat [illegible] mochten [illegible] [illegible]
[illegible], ofte [illegible]. [illegible] [illegible] met [illegible]
[illegible] [illegible] Arack. [illegible] te [illegible]. [illegible]
[illegible] mijn ordre met [illegible] vloote, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] hier [illegible] [illegible] te [illegible]. [illegible]
[illegible]/ [illegible] naer dat [illegible] ordre [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

als het andere [illegible] die daer mochten comen.

soo sijn de Jachten bij de Bewinthebbers ooch geordin[eert]
hier uut landt te blijven. Daerom ordonneeren
V: E: ooch mits desen. Voor de eenighe Jachten
der Vloote van Admirael Verhoeven [illegible] bij V:
verminderen. Soo blijft de [illegible] sonder naer
Bantham voorts te senden. / Datselfde gebeurt
met [illegible] senden, daer ontladen alle de vracht die
hij [illegible] comen bekomen, om voorts te gaen naer
Macassar om aldaer ladinge van rijs ende te
comen ende alsoo geladen comen, want [illegible]
de joncke gewoonlijck rijs hier te brengen, [illegible]
hebben. [illegible] de [illegible] t'allen tijden [illegible]
[illegible] can worden. de 24 [illegible] tegen [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
de Jachten alsdan tot affbreuck [illegible] [illegible] mogen
gebruycken, die wij mede dagelijcx hier [illegible]
moeten senden om rijs [illegible] te halen.
Ooch recommanderen ende bevelen V: E: andermaels [illegible] schip de
provisie. de ladingen alle goederen waeren ende coopmanschappen
bij V: gehandelt als die daer sullen te becomen
wesen, [illegible] gesondert. Ooch hebbe alhier
verstaen dat den Vice Admirael Simon Jansz. Hoen V: E:
belast soude hebben [illegible] Ick noch niet gelooven
can [illegible] dat hij de [illegible] die hij alsdaer soude
comen bekomen, [illegible] [illegible] tot [illegible]
[illegible] soude bewaren. Soo ordonneeren
V: E: ten contrarie, om soo wel [illegible] als andere
coopmanschappen, [illegible] [illegible] offte te [illegible]
naer Bantam.

Den particulieren handel [illegible] hier [illegible]
gebruycken wesen, t'welck Ick [illegible] [illegible] aff
geschaft hebbe. met confiscatie. Dan sallen de
goederen die hier van particuliere gebracht
worden om te verhandelen. [illegible] Ick aldaer
[illegible] particulieren handel gedoogen. [illegible]
[illegible] [illegible] ooch [illegible] [illegible] tot [illegible]
exempel van andere. [illegible] omme [illegible] meerder
Autoriteyt te hebben ende straffen, want sulcx
[illegible] tot schade ende nadeel
van de Comp:e want daer door [illegible] gefrustreert
worden van profijten die hier uut connen vallen.

Voorders belaste U: E: op de Instructie van syne Mts vele te Cottan, en is alle noodige [stoff] by sorchvuldich [illegible] te bewaren, en alle getrouwicheyt U: E: aen te betrachten, gelijck wij U: E: [illegible]. Biddende God Almachtich U: E: te segenen.

A

Soo U: E: aldaer eenige sortie van Anfion sout bekomen, gelijck ick vele presumere aldaer [illegible] is, want de Portugysen van Mallacca [illegible] [illegible] van [illegible] sijn gesonden en veel anfion bij haer gebrocht [illegible] bij de Inboorders aldaer gesleten wordt, daeromme moge wel 1 offte 200 [illegible] senden, [dispositie] soo die aldaer tot goede prijs te bekomen waeren. [illegible] alsier tot [illegible] [illegible] wel [illegible] gesleten worden, [illegible] a 16 a 18: R: van 8en. en aen mij wel 30: [illegible] U: E: sal van alle t'geene, dat gepasseert, aff [illegible] [illegible] aen mijn addresseren, mede senden goede en pertinente specificatie, Mitsgaders [illegible] [illegible] van [illegible] goederen,

B

[illegible] Cooplieden gebracht [illegible] ende is Moncowana [illegible] ende loopen. [illegible] belasten [illegible] offte der ponden van daer hier te brengen. alsoo [illegible] niet [illegible] [illegible] hier der Touchiar mede [illegible]. Maer [illegible] van [illegible], overmits het woort offte [illegible], [illegible] meer [illegible], en de [illegible] [illegible] van [illegible]. [illegible] hier nu meer [illegible] [illegible] voor acht offte 10 dagen. Doch mede soo [illegible] en [illegible] [illegible] van [illegible] [illegible] op d'ander [illegible] [illegible] alle [illegible] [illegible]. offte [illegible], en [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] costen, [illegible] de Indianen wat voor haer Arbeit moete geven, [illegible] ooch mede [illegible] dat bij [illegible] [illegible] [illegible] 4. [illegible] gebrocht [illegible] [illegible] hier op [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] tot groot profijt [illegible] [illegible] van syne Mts sal strecken.

[margin:] te [illegible] [illegible] en 2: [illegible]. Mitsgaders de [illegible] [illegible]

43

Dersomme vrijs voor Hindricks Zuydescote,
en Louris Dierickx gesont bevonden. Geschreven
[illegible] Malledo of Ernest int fort Drap[illegible]
den 17 Junij Ao. 1610.

23 Juny 1610 45

Eerentfeste manhafte wijse ende seer voorsinnighe heer

Alsoo Jck bangoli de commoditeyt presenteert, en hebben niet
connen naerlaten u E. desen weynighe regulen te schrijven
waer uyt u E. sal connen verstaen toegen[illegible] [illegible]
hoedat u E. schrijven gepasseert is, of die 2 desen geest[illegible]
bangoli ende todoti ghevanghen ghebrocht tomindtten niet
noch 12 van sijn ~~[illegible]~~ gheselschap ende gisteren ~~[illegible]~~
heeft de Capitain van Hitana of Tidor ghebracht ende
5 mannen ~~aldaer~~ ghevanghen ~~[illegible]~~ ghedraghen
soo dat hier in desen 2 daghen den Ternatanen heeft
gheluckt, ende nu [illegible] sijn alle daghen uyt de
[illegible], dan om naer den dedinghen de vaders [illegible]-
[illegible] moet de [illegible], Jck hebben tomindtten onder=
vraecht naer alle gheleghentheyt soe is Ternate
ende Tidor, sijt seer sijn verwondert om haer, ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ [illegible] sterck te maecken, ende van victualie voor
de soldaten datter ghenoech is, de [illegible] [illegible] ende [illegible]
[illegible] [illegible] abondantie ghevanghen [illegible], dan van
[illegible] ofte ander victualie en hebben [illegible], den [illegible]
is naer [illegible] met 6 corrocorren om den ~~[illegible]~~
[illegible] die van daer comt de [illegible], wat belanght
onse vloote hebben dito seer [illegible] afgheraecht
[illegible] tijdinghe aldaer waer [illegible] voor de waerheyt niet
[illegible] en hadden [illegible] corrocoren die naer amboyna
waer gheweest datter maer 2 schepen in Amboyna en waren
ende [illegible] in banda. Waer of Jck seer [illegible] ofte [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in banda want [illegible] banda
[illegible] [illegible] [illegible] waer, dat [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] anderen en hebben niet connen verstaen [illegible] om schrijven
dan dat alle de macht van Tidor [illegible] is [illegible]
[illegible] [illegible] 23 desen is [illegible] Alfoeren [illegible] met [illegible]
[illegible] ghecomen, [illegible] desen [illegible] aen u E.
[illegible] om [illegible] fort te comen ende met de coninck te
[illegible] [illegible] [illegible] Jck [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] u E. hier niet en waer, [illegible] dat Jck [illegible] [illegible]
van m[r] [illegible] [illegible] is u E. absentie niet en [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] gheboden, ende dat de ghevanghen
[illegible] [illegible] ghehouden worden tot u E. comste ende [illegible]
[illegible], dan alsoo dito ghevanghen [illegible]
[illegible], als oock tomindtten, hebben [illegible] Cap[t] [illegible]

ghedaen heft der selver by [illegible] de dry hondt alsoo [illegible] der
Christenen [illegible] / of dat [illegible] U. E. believe de selve niet
te [illegible] / [illegible] U. E. daer [illegible] maer [illegible]
naer U. E. goede discretie / hier mede als nu [illegible]
sal desen [illegible] Godt Almachtich bidden

Eersame manhaftighe wyse ende voorsinnighe heere
U. E. [illegible] dienstwillighe [illegible] ende stadts [illegible]
Zandvliet [illegible] / met haesten [illegible] ghescreven
Jnt fort Oranye desen 23 Junio anno 1610

23 Junio 1610 Hen
Capn Van Caerden

16 July 1610

49

Dertienste brieff voor ... Capn. Vanderstraten

4 July 1610

47

Sr. Cappiteyn Adriaen Vanderstraten

Volgens t' schryvens van Ue. gouverneur, hebbe Commandeur schaerpelyck ondervraecht van tgene waer op Bachian, seyt dat op de groot monson daer niet meer en waert gepluckt als 60 / 70 / offte 80 baer / maer meest tot 100 baer op de aerde hebben becomen want zy de selve met [illegible] heeft ende den [illegible] [illegible] als zy gelaten [illegible] [illegible] heeft niet meer hier met godt in genade bevolen desen 4 Julij 1610 in Willemstadt

Ue. dienstwillige
Adriaen Corssen

Den eersamen wijsen voorsinni//
ghen seer discreten Sr Adriaen
Wautersz Baptist ende
otte de Coopman

Malaga

1610 Willemsz
Recepta adi — 4 Julij
van [illegible] Corn[illegible]

16 July 1610

49

Dertiende eysch voor Jonnighe en Cap.n Vandercesse

... dato ...

... tydinge

... van Caudes

... gehoort

... seer

... sijn

... ton off

... geduldich

... meer

... tot

... bevolgen

... gen

... 1619 ...

... bewillige

... troffen

1610 Willemsz
Recepta adi — 4 Julius

16 July 1610

Den eersamen wysen voorsinnigen
Cap[s] Vanckesse

... dato wel
... tydinge
... van Calis
... gelyck
... seer
... huys sijn
... ton oft
... goedwillich
... mede
... tot
... bevolen
... 1610

... willige
Adriaen Corssen

1610 Willemst

Recepta

Den ersamen wijsen voorsinnighen
Sr Adriaen Vanderdussen Capn

Malaijo

16 July 1610

49

Eersamen wysen voorsinnighe
heer Cap^n Vranckesen

U E schryvens is my door [illegible] op dato wel
behandicht, waer uyt verstaen de droeve tydinge
van 't gevanckenisse van den Admirael van Caerden
die met de hope genomen is t'schynt het geluck
hem niet. Ick wil dencken dit ons ooch seer
qualyck sal comen dat wy de hope quyt syn
die onse meesten troost was, om sagou off
rys te soecken doch moeten t'selve al geduldich
lyden bidden Godt dat hy ons voortaen meer
geluck wil toesenden als wy tot noch toe
gehadt hebben. Hier mede Godt in genaden bevolen
die U E wil sparen in een langduerige ge-
sontheyt. [illegible] desen 16 Julij 1610 in
Willemstadt

U E dienstwillighe
Adriaen Corssen

Den eersamen wysen voorsie-
nighen heer discreten heer
Adriaen vanneste lange(?)
de oppercoopman in

Malaga

A Monsingneur
Mongr. le m.r de Campo
Christoffle dexqueta
mon chanse

Al S.r Amr del Campo [Agouernador el]
de terrenati pour entrega
en manos de S.r Paulo
van Caerden ~~preso~~ en
Ternati

2 Augustus 1610

Eerentfesten wysen voorsinnigen seer discreten Sr Capn Wauterssen

Alsoo brenger deses Sr Hans Meerman den vbaeckt
vart gaende ick hebbe nyet connen naerlaten dit
cleyn letteken aen u E. t'addresseren dienende
voor advys, of gisteren hebben dese twee caffres
van galeyn gecregen de welcke my seyden dat
de galeyn opt aldernaestliggende toegerust werde
om den Jagen te gaen soecken, met en voornemen
waer sy hem connen becomen aenboort te smyten,
seggen oock dat den schipper Symon Claessen, Adriaen
Wauterssen en den barbier met alsamen syn aen
landt int fuyst van Capn Vidaigne de soldaten
ende bootsgesellen en roeyen nyet, de hope is op den
ag[illegible] passado met den adjudante die laetste gecomen
is nae de Manilles gesylt godt geve sy met den
vollen last tegen t'naeste jaer weder in onse
handen mach geraecken, desen eyndigende bidde
godt u E. in den langdurige gesontheyt te willen
sparen Actum Willemstadt desen 2 Augusti 1610

U E. dienstwillige
Adriaen Corssen

Ick hebbe groot verlangen nae
de vlote het loopt hier soo slecht
aff, dattet nyet en visken werdt
gevangen soo dat wy nauwelyckx
en weten waermen den cost sal
crygen, u E. sonde my groote vrient-
schap doen door den bottelier eenen pot
boter te doen senden ick sal u E. ge-
heel te danck betalen

Den eersamen wÿsen voor=
sinnigen seer discreten ſr
Adriaen Wanteclesse Cap
en oppercoopman in
Malago

E. Capn Wantersen

13 Augustus 1610

U E schryvens met de ingeslotene missyven van
Capn vander Duyssen syn mij door brenger deses wel
behandicht, aengaende de misdaet begaen by
Lieven Martssen, uytwysende t'schryvens van voorn.
vander Duyssen, ende de attestatie van [illegible] gevangen
duncken mij seer swaer te wesen, maer volgens syn
schryvens den misdadigen noch niet geexamineert en
is, noch de confessie daer niet van gehoort
en hebbe, en can niet bevinden dat men den misdadigen
soo haest ter executie soude stellen, voor en aleer
men volcomentlyck geinformeert soude wesen, war
hy inden sinne soude hebben gehadt, want men op de
opinie die den Capn daer van soude mogen hebben
niet te dencken en mach gaen, voor en aleer
hy t'selve confesseert, aengaende dat hy syn
goet daer meest voorest ende alsdan van meyninge
soude wesen naer den vyandt te loopen, waer
van Capn vander Duyssen mentie maeckt in
syn schryven, soo hebbe myn opinie inde ingeslotene
briefken gestelt. Aengaende van 200 realen
van achten die U E aen den Alferes Cotinga
gedaen hebt, voor onse vrinden die inde Manilles
gevangen sijn, vinde het selve seer goet, maer aen-
gaende dat Courtian naer t'affoure is affgevaer-
dicht achte niet veel tot onsen bate te wesen.
Hiermede [illegible] andere niet en offereerende [illegible]
godt biddende U E in langdurige gesontheyt
te willen sparen. In Willemstadt desen 13 Augusti
1610

U E dienstwillige
Adriaen Corssen

Den Erentfesten wijsen voorsienighen Sr
Adriaen vant Wessen Claesz &
opperkoopman in

Malaijo

Recepta. Adij. 13. Augusto —
Anno. 1610. —

62.

55

19 Augustus 1610

Erntfesten wijsen, voorsinnigen seer discreten h^r Capⁿ Adriaen Maertensen

Alsoo onse wercken dagelijcx seer afvallen, ende
staen wel te bedencken niet op en sal houden, voor
dat de hoecken alsamen wederom vermaeckt sullen
sijn, waer over ick U E door desen moegelijck moet
vallen, niet tegenstaende mij wel bekent is, dat
U E van gelt mede qualijck versien zijt, maer over
gedacht hebbe op de coomste van s^r Hans moer-
mans, en door t'lange vertoeven van dien, ben genoot-
saeckt van U E te ontbieden, twee sackens gelt,
die ick U E soo haest wij van gelt versien worden
den sal restitueren, die doende sult mij vrientschap
doen want gansch geen gelt meer en hebbe, om de
soldaten haer costgelt te betalen, ende de vervallen
len wercken souden oock moeten bevoren liggen, overmidts
mijn eijgen gelt meest al bijgeleijt hebbe —
Op den 17 desen ontrent den avont hebben wij de galeijen
hier in zee sien comen en daer nae oock drij
Corrocorren, de welcke de galeijen een sein dede
met 2 schoten met groff geschut te scheiden, ick
achte de selve nae Taffasoho sullen gaen, gisteren
avont werdt hier geseijt dat tusschen den 17 en 18
desen t'snachts vijff Corrocorren aen hier gelegen
hadden, die ick meijne mede de galeijen gevolcht
sullen wesen, dan verhope door het lang vertrecken
dat sij met de Bolo bij het schip nae Manado
geloopen sullen sijn, ick hope het schip ten eersten
hier verwachte sal comen het is een maent geleden dat
hier voor de soldaten geen rijs geschaft en is, noch oock
tegenwoordich en hebben niet een grein voor onse tafel
hier mede desen eijndigende sal godt bidden U E te bewaren
den wensch [illegible] hertten Actum Willemstadt desen
19 Augusti anno 1610

U E dienstwillige
Adriaen Corssen

Den eersamen wijsen voorsinnigen
seer discreten Sr Adriaen Ivan=
terwelt Cap.n ende opperkoop=
man residerende

in

Malayo

Vrient die God bewaere

1610 — ontfe. 19. Augusto

Vliechusen [?]

V. E. Aen Adriaen [illegible]

31 Augustus 1610

U. E. schryvens beneffens de ingesloten rampiaen syn my [illegible]
tabaeck wel behandicht ende hebbe den inhoudt van dien
verstaen aengaende van 1000 R van achten die gesocht [illegible]
in ostagie te geven voor Symon Claessen ende Adriaen Vla[illegible]
duncket my gansch ongeraeden, want besyden [illegible] is, wat [illegible]
belangt van cleeren ende hemden te [illegible] maecken [illegible]
mede geraetsaem wessende U. E.

Aengaende Tomenette hebbe met Jan Ooderi gesproken
[illegible] sonde wesen van 300 R van achten doch meenende
al veel meer daer voor te hebben maer alsoo ick hem ondersocht
hebbe dat hy gansch geen middelen en heeft ende dat den [illegible]
de lampedaer [illegible] en [illegible] voor en sonde willen geven [illegible]
op 300 R voorss. geromen [illegible] dat se voor en [illegible]
Oronbe die beneffens tomenette gevangen is 150 R [illegible]
achten gevraecht hebben U. E. moecht u meyninge hier op [illegible]
[illegible] wat noodich gedaen dient wat voordere hier passeert
refereer my aen Sr. Ocriman hier mede Godt in [illegible]
bevolen desen 31 Augusty 1610

U. E. dienstwillige
Briaen Corssen

31 Augustus 1610

61

59

Eersame wyse voorsienige heeren

Also op den 29 deser heeft eenen Abraham Janssen
lanspesade onder onse compagnie sich soecken te begeven
om naer den vyandt te loopen, de welcke ick op de
t'savonts wacht heb bekomen door eenige aenwysinghe
gevonden hadde om hem te soecken, de welcke heeft onse
tusschen Gammelamme ende Magistr., soo hy daer sach is
gevonden, meynende dat het Mandyquids waren, de welc
met soete woorden ende practike gevangen hebben ende
sy naer Gammelamme souden varen, soo hebbe ick hem die
ter executie van raet gesommeert ende bekent, dat somen
hy naer den vyant wilde loopen als breeder blyckt by de
bekentenisse, ende alsoo wy nu de krygen volgens
sonder den breeden raet daer over justitie te doen, soo
versoeck, soo het de gelegentheyt eenichsins toelaeten wil,
U E. met brenger deses van dage off morgen ten langsten
vaert mocht comen, op dat de justitie met moorde
mocht geschieden, off soo U E. coemste die hier nodich
niet en mach geschieden, sult dan believen U E. sulcx
by geschrift te senden, ick en schryve niet naer macht
niet gelegentheyt van schandelen ende hebbe, ten anderen ooc
middel syn commissie met brengt, dunckt mij wel by
van breeden raet bevestinge den raet van Willemstadt
mach worden, ooc dat men met alsulcken stuck niet en be
te vanderen, want als daer dadelyck justitie onderhouden w
[illegible] drees onder de anderen sal maecken, hier op
U E. coemste off advys, desen eyndigende bidde godt U E.
verleenen een langdurige gesontheyt ende welvaren desen 31 au[gusti]
Anno in Willemstadt

U E. dienstwillige
Adriaen [illegible]

'S RYKS ARCHIEF

Den eersamen wijsen voorsinnighen
Sr Adriaen van Tielt
Carel [illegible] coopman in

Malaga

Capiteyn Schotte

U. E. ongesontheyt is mij van harten leet geweest te verstaen ~~de goede gesontheyt~~ en ben wel verheugt om U. E. [illegible] dat [illegible] U. E. [illegible] // hebbe noyt gesonde [illegible] gehadt maer altijts crancke geweest met pijn in de borst en [illegible] buyck als of [illegible] // doch Godt sij geloeft [illegible] dattet [illegible] begint te beteren/ — Godt geve U. E. verder gesontheyt // [illegible] [illegible] U. E. [illegible] // [illegible] [illegible] met [illegible] ende andere/ die mij [illegible] [illegible] daer [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] ende [illegible] als [illegible] Waringe ende andere [illegible] [illegible] [illegible] // [illegible] [illegible] onder [illegible] alsoo [illegible] [illegible] soo [illegible] getracteert te sijn. // [illegible] [illegible] onder de [illegible] [illegible] [illegible] // [illegible] U. E. [illegible] [illegible] // alsoo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dat [illegible] alsoo [illegible] [illegible] [illegible] // [illegible] U. E. [illegible] qualijck [illegible] [illegible] [illegible] alsoo [illegible] [illegible] [illegible] dat U. E. [illegible] U. E. [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ die U. E. [illegible] [illegible]

Ende dat de brief van den [illegible] vande
[illegible] van [illegible] van [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dat de [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible] dat hy [illegible]
[illegible] van [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dat
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
Ende by de [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Ende [illegible] [illegible] [illegible] dat
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] als
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
soo dat [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] dat
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Lambert [illegible] [illegible]
Ende by [illegible] soo [illegible] ~~[illegible]~~
voor Lambert [illegible] soo [illegible]
~~[illegible]~~ [illegible] soo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible] voor [illegible]
[illegible] Ao. 5 Sept. 16[illegible]

het schip bovengenoemd van den [illegible] Genua [illegible]
[illegible] het [illegible] [illegible] [illegible]
valsche
[illegible] het selve [illegible] [illegible] op den
~~[illegible]~~
~~alle ongelucken [illegible] meyster [illegible]~~
[illegible]

Edele [illegible] [illegible] [illegible] brieffken [illegible] Jasper [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] so
qualyck [illegible], dat het [illegible] so U E. [illegible]
corresponderen [illegible] [illegible] [illegible] hebbe [illegible] U E. [illegible]
[illegible] U E. [illegible] [illegible], ende [illegible] [illegible]
[illegible] U E. handen, ende [illegible] [illegible] [illegible]

63

16 September 1610

65

Erentfeste wyse voorsienige heeren
myn heeren vanden breeden raet

Op dato is myn door eenige Bachianesen geaccompagneert met Budaly een brieff van den Coninck van Bachian inhoudende dat hy dagelycke seer grooten overlast is lyden van den Hollanders, waer dunct wel veel quaets soude mogen rysen, want van haer mondelinge verstaen hoe dat een constabel offte bosschieter den Hockum van Labouha seer gequetst heeft, en dat Capn vander Dussen syn rappier tegen den Coninck uyt trock, en met den vuyst in syn aengesicht geslagen heeft, seggende ick en heb met de andere Cappiteyns niet te doen, ick wil doen dat ick wil, en niemandt en mach my straffen, doch mach wel valschelyck beschuldicht werden, want het syn maer seggende woorden van Bachianesen die my den brieff gebracht hebben, doch seggen den Coninck sulcx door vreese niet en derfft schryven, maer t' selve waerachtich te wesen, waer immer met den vorsten dienst in vrede te wesen, op dat alle het volck niet eens t' samen om den hals en raecke, ick achte U E. soude den brieff behandicht is van Coninck voorn. den van alles beter onderricht sal wesen, als ick hier hebbe connen verstaen, waer door desen corte maecken Godt biddende U E. allesamen te willen sparen in een langduerige gesontheyt en welvaren. Actum in Willemstadt desen 16 septembris 1610

U E. dienstwillige
Adriaen Corssen

Den eersamen wysen voorsinni-
gen seer discreten Capn
Adriaen Swantessen ende
Heere vanden Broeden vader
nu ter tyt in

1610

Malaga

ontfe adj 17 gesonden
9bre van Willemstadt

[illegible] voor [illegible]

Cap^{ta}. Adriaen [illegible]

19 October 1610

Claer [illegible] dese tot [illegible] andere [illegible], U. E. [illegible] [illegible] dat [illegible] schrijven [illegible] vanden [illegible] raed ontfangen hebben [illegible] U. E. [illegible] schrijven [illegible] U. E. antwoord [illegible] [illegible] by den [illegible] raed [illegible] [illegible] U. E. [illegible] dese [illegible] [illegible] [illegible] vuytstellinghe ofte [illegible] [illegible] [illegible] nadelich U. E. schrijven [illegible] ende [illegible] [illegible] raed [illegible] [illegible], alsoo [illegible] [illegible] orders [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] onder [illegible] [illegible] [illegible] Godt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dese [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] onder [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dito [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Godt [illegible] U. E. [illegible] [illegible] [illegible] fort Orange [illegible] desen 19 octob 1610

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vanden raed [illegible] U. E. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] raed [illegible] dat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], als oock [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], soo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] U. E. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Godt [illegible] desen 19 octob 1610

[illegible] voor sommighe specerien [illegible]

21 October 1610

69

U E schrivens ben ick desen jaer my door bonden als wel besonders
I volghende U E order datelijcken des Capt. Corssen ghesonden, dat
hy niet en soude naelaten, mettes dat sy hantwoordinghe oft
tydinghe hebben [illegible] [illegible] der rade gheordonneert is, [illegible]
te souden, wanneer het als nu ghenen langer uytstellen [illegible]
[illegible], als oock dat der rade naer sulck schrivens [illegible]
[illegible], soo is dat [illegible] [illegible] op [illegible]
desen [illegible] [illegible] [illegible], dien [illegible] ditto schrivens [illegible]
[illegible] was, so dat niet [illegible] twijffel ofte door U E [illegible]
ontfanginghe sal wesen. Ende alsoo U E [illegible] bevestende
dat ditto [illegible] daer dat souden commen, als oock het [illegible]
[illegible] cargason [illegible] te senden, hebben [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] te [illegible], [illegible] [illegible]
U E de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] met [illegible]
cargason daer sal moeten ghemist worden, want alsoo [illegible]
[illegible] ja niet [illegible] hebben [illegible] [illegible] [illegible] niet [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] is op houdende, [illegible] [illegible] [illegible]
sal sonder twijffel noch goede partye naghelen [illegible] dat [illegible]
[illegible] volghens U E last [illegible] hebben [illegible] 150 baren [illegible]
over de 100 [illegible] door [illegible] sulcx commen [illegible], [illegible] souden
te memorye ~~[illegible]~~ sonder [illegible] [illegible] alhier [illegible] [illegible]
niet [illegible] daer ghemist [illegible] worden, [illegible] door [illegible]
commen [illegible] oock [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
alhier [illegible], soo [illegible] [illegible] [illegible] ghemist [illegible]
als oock [illegible] damast [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] ofte [illegible] [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible], ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ofte [illegible] dit alles [illegible] [illegible]
sal [illegible] [illegible] te souden [illegible] daer ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] [illegible] ghebrught worden, [illegible] [illegible] [illegible]
bedunckende, ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible]
[illegible] ~~[illegible]~~ want niet [illegible] der [illegible] [illegible]
[illegible] hebben commen [illegible], soo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] goede partye [illegible] ofte [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] door [illegible] ghebrocht worden, sonder [illegible] [illegible]
[illegible] te [illegible], want der Coninck [illegible] [illegible] niet wel [illegible]
[illegible] is dat ditto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], ~~[illegible]~~ [illegible] der Coninck [illegible] [illegible] voorsien sal worden
~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] onse [illegible] is dat [illegible] tot [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] worden [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], want [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] 12 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] te souden, dat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
is, [illegible] partye souden hebben [illegible] als [illegible] [illegible]
door [illegible] sal alles [illegible] — de 200 [illegible] [illegible]
te hebben [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], dat [illegible]
trost sal wesen, want [illegible] sulles [illegible] te [illegible] tot dat [illegible]
Cornelis [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dollick [illegible] [illegible] naer [illegible] [illegible]
alles [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] noch [illegible] [illegible]

[illegible] hebben [illegible] voor [illegible]
[illegible] niet connen [illegible] / [illegible] morgen [illegible]
[illegible] bidden [illegible]
[illegible] — Wat belanght Capt. [illegible]
[illegible] niet voorder [illegible], door dien [illegible] voorgaende [illegible]
[illegible]

[illegible] Corcorren [illegible] Ternate [illegible] Gilolo [illegible] Connick van Gilolo [illegible] Conninck van Gilolo [illegible] Ternate [illegible] Corcorren [illegible] Gongongo [illegible] Conninck [illegible]

[illegible] fort [illegible] Commandeur [illegible]
dat [illegible] Godt Almachtich [illegible] bidden [illegible] Orange
Adi 21 Octob 1610

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

21 octob 1610

Eersaeme wyse voorsinnighe seer discreet

Capiteyn Apollonius Schotte heeft v. E. van dato 19 [illegible]
bevonden [illegible] op 19 [illegible] gheworden, ende [illegible] staen, belanghende
de antwoorde van Capn [illegible] is [illegible] soo mij [illegible]
[illegible] gehouden, dat ick niet en twijffel oft sal aldaer [illegible]
[illegible], ende [illegible] hebben staen. soodat ick [illegible]
[illegible] sal [illegible], [illegible] volghens [illegible] gehouden is
de ordre [illegible] beyde [illegible] volghen [illegible] de heeren [illegible]
niet [illegible] goede voorsichtichyt [illegible] wat [illegible]
[illegible] oft [illegible], [illegible] sal niet [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] voorgaende schrijvens, [illegible]
is [illegible], [illegible] de heeren ontboden hebben, [illegible]
[illegible] dat den Capn [illegible] sal [illegible]
[illegible] soo dat [illegible] commen staen [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] alle [illegible] voor [illegible]
[illegible] Ick dancke v. E. seer hooghelijck van alle goede [illegible]
die v. E. aen mij is bewysende, ende [illegible] v. E. [illegible], soo [illegible]
[illegible] v. E. [illegible] oft [illegible], [illegible] sal
[illegible] v. E. [illegible] worden.
v. E. schrijft dat ick [illegible] soude [illegible] cargasoen [illegible]
dat v. E. [illegible] souden, [illegible] niet veel [illegible], doordien [illegible]
[illegible] wat v. E. sal commen ontbreken, [illegible] generael [illegible]
[illegible] wat [illegible] [illegible] [illegible] staen, [illegible] soo v. E. [illegible] voor de principaelste [illegible]
souden [illegible] [illegible] damast [illegible] oft [illegible]
[illegible] [illegible] balatsor, parcalla, [illegible]
castellas [illegible], [illegible] salalos bafftas [illegible]
patamalam [illegible] oft [illegible] potas, [illegible]
[illegible] potas [illegible] alsoo noch [illegible] niet [illegible]
[illegible], [illegible] v. E. sal [illegible]
[illegible] sal [illegible] gheraden.
[illegible] van [illegible] is [illegible] soo dat [illegible]
[illegible] naer de [illegible] aldaer [illegible] v. E. seer [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] souden [illegible] commen [illegible]
voor desen tijt niet [illegible] door [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] niet [illegible] [illegible] langhe [illegible]
[illegible], ick [illegible] v. E. [illegible] [illegible] alle [illegible]
[illegible] [illegible] journael. [illegible] v. E. [illegible]
[illegible] sal commen [illegible] alsoo alle niet [illegible]
[illegible] [illegible], oock soo [illegible]
wat [illegible], [illegible] soo ick [illegible] souden [illegible]
ick v. E. belooft hebbe, [illegible] niet [illegible], [illegible]
oft [illegible] sal [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible]

Ick soude u. e. vrindelick bidden, dat hij u. e. [illegible] dat [illegible]
u. e. [illegible] gaet met desen [illegible] mochte comen [illegible] soude
lingen [illegible] gesonden, voordere soude u. e. [illegible]
[illegible] vallen om de [illegible] desen [illegible] muschetten, soo u. e.
[illegible] ghemisse, alsoo ons [illegible] onder dat [illegible]
[illegible] hebben om te repareren, doch u. e. sal mij [illegible]
[illegible] neme de [illegible] Ick [illegible] noodich [illegible] sou nie
[illegible] voorderen, vande [illegible] persoone vande [illegible]
[illegible] noch [illegible] u. e. [illegible] soude [illegible]
[illegible] hebben [illegible] alsoo [illegible] fort [illegible] is niet [illegible]
[illegible] sal mijn beste doen om [illegible] op de [illegible]
Op. [illegible] ofte den [illegible] om [illegible] mit
[illegible] wat [illegible] niet [illegible] de galey [illegible]
[illegible] 10 [illegible] op den avont onder [illegible]
veel 20 [illegible], soo dat [illegible] vlaggen [illegible] wat sij
voor hebben [illegible] is mij onbekent [illegible] nachts [illegible]
[illegible] door [illegible]
[illegible] hebben [illegible] soo Ick voorders
[illegible] sal u. e. [illegible]
Ick bidde u. e. dat [illegible] Christiaen [illegible] veel [illegible]
[illegible] voorderen [illegible] schuldich
is [illegible] daer heeft belooft te betaelen [illegible]
soo Ick u. e. ofte [illegible] Christiaen [illegible] dienst [illegible]
[illegible] vindt dat [illegible] God almachtich den Ick bidde

[illegible]

desen 21 october [illegible] fort orange 1610

[illegible] ontfanck [illegible]
[illegible] hebbende [illegible]
[illegible]
[illegible] u. e. [illegible]
[illegible]
[illegible] Engelse [illegible] noch
[illegible] bidde u. e. [illegible]
[illegible] Cops

21 oct. 1610 [illegible]

Den Edelen [illegible] seer discrete
Heeren der [illegible] Raden

30 October 1610

73

Copie

Naer mijn laetste [illegible] den 26 deser hebbe [illegible]
[illegible] cargasoen [illegible]
ontf[illegible] [illegible] [illegible] soo dat [illegible]
[illegible] van de Ternatanen [illegible] hebben dat [illegible]
[illegible] sonder [illegible] maken [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] alle
[illegible] hebben [illegible]
[illegible] [illegible] alhier [illegible]
[illegible] van Malaijo aldaer te comen [illegible]
[illegible] dat de Coninck [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] bij de
hand [illegible] voorgenomen hadde [illegible]
[illegible] vrouwen ende kinderen [illegible] ende [illegible]
[illegible] als [illegible] de voorige [illegible] heeft [illegible]
[illegible] groot oproer [illegible] Doch sal alles
[illegible] te stellen [illegible] tot dat de [illegible]
[illegible] [illegible] gecomen sullen [illegible]
In dese tijt [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] hebben alle [illegible] van de Ternatanen
[illegible] [illegible] dat de [illegible]
van de [illegible] [illegible] [illegible]
te [illegible] [illegible] Sangaji van [illegible]
de Sangaji van [illegible] [illegible]
[illegible] hebben [illegible] als oock de Sangasijs [illegible]
van aldaer [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
In dese [illegible] tijt [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Coninck [illegible]
[illegible] als groot ongeluck [illegible]
sullen [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Ao 30 October 1610 in Malaijo

[illegible] voorcommen [illegible]

De Commandeur [illegible] voortvarende [illegible] Middelburch [illegible] v. E.
[illegible] gevreest [illegible] hebbe [illegible] schuldige
[illegible] niet mogen [illegible] v. E. te [illegible] tijt altijt
[illegible] Dan alsoo den [illegible] Commandeur [illegible] ingecomen
[illegible] en mede [illegible] heeft [illegible] [illegible] vanden
Admirael ende vice Admirael altijts heeft [illegible] ende alle
resolutien [illegible] van alles mondelinghe
[illegible] ende oock [illegible] schriven van
[illegible] van [illegible] schip [illegible] heeft
[illegible] Landen [illegible] aen v. E.
[illegible] ende deselve [illegible] te
[illegible] maecken. [illegible]

[illegible] Edw: [illegible] alle [illegible] schriven [illegible] Landen of
[illegible] voorstaende [illegible] Commandeurs, dan is [illegible] sodrictig
[illegible] noch toe niet [illegible] want met
de [illegible] middelen die [illegible] vijanden
Connen uutrechten, soo [illegible] soude [illegible] trachten naer
[illegible] die [illegible] was [illegible], alsoo de
vijant tot noch toe niet soo machtich [illegible] heeft
als nu alle sijne plaetsen [illegible] sterck gemaeckt, ende
[illegible] middel is om de [illegible] ma-
[illegible] ende te [illegible] van provisie [illegible] alle
[illegible] soldaten [illegible] de onse
[illegible] nu hier
[illegible] te doen om onse plaetsen te bewaren alsoo [illegible]
[illegible] volck [illegible] door [illegible] als anders, als oock
door het quaet tractament van [illegible] want de soldaten hier
opt Landt [illegible] droogen [illegible] buijt
[illegible] moeten [illegible] soude [illegible]
[illegible] ofte [illegible] welcke de-
[illegible] is, [illegible] volck [illegible] tot [illegible] Lande [illegible]
maeckt, want alle [illegible] soldaten [illegible] crijghs Comm[illegible]

30 october 1616
Aen Breeden raet

6 December 1610

Eerw: wyse voorsinnighe seer discrete heeren.

De commoditeyt voorvallende met het schip Middelburch, om u. E. te wenschen geluck ende wolvaert, en hebbe volgende mynen schuldigen plicht niet mogen naerlaten, u. E. te advyseren tgheene alhier gepasseert is, dan alsoo den broeder Cornelis Leenaertsz Cagnerl hier inde 17 maenden heeft gelegen, ende in absentye vanden admirael & vice admirael altyts heeft gepresideert ende alle resolutyen bij hem syn sulx van hem van alles mondelingh beter onderrecht connen werden. als ooc uyt het schrijven van gouverneur Pauls van Caerden gaende nevens het schip Delft ende provintyen, die den estande deser landen int breede aen u. E. is verhaelende, daer ick mij ten deele aen refereere ende dese te corter maecken. ~

Die Eerw: heeren syn bij allen haer schrijvens de Molucse eylanden of het hoochste voordraegende ende recommanderende, dan is sedertien tot noch toe niet beter ter herten en is genoomen, want met de cleyne middelen die wy hebben gehadt en hebben weynich connen uytrechten, hoe wel wy gerne souden trachten naer voorder conquesten, die hier genoech te doen waer en is, alsoo den vyant tot noch toe niet seer machtich is geweest, dan heeft als nu alle syne plaetsen seer royael ende sterck gemaeckt, ende soo verre is gecomen, datter qualyck middel is om de selve met gewelt aen te tasten. ende van provisyen worden alle haer seer wel voorsien, het gheene haere soldaten couragieert & de onse verdriet, doch verhoopen dat het sal beteren. wy hebben nu hier genoech te doen, om onse plaetsen te bewaeren. alsoo wy dagelijcx veel volcx verliesen door siecten als anders, als ooc door het quaet tractament van vivres, want de soldaten hier opt landt of de forten liggende haer met droogen rys buyten het water moeten gelyden, sonder daer toe eenich vleys, spec, boter, smout wyn olye ofte asyn te genieten, het welcke een verdriet is, ende het volck seer tot het lande ongesontheyt maeckt, want alles verteert in armoede wat se krygen connen

Ende soo ijn sulcx niet beter voorsien en gehandelt en wert, sullen
bevinden dat u. E. met groote moeijte en oncosten eenich volck tot
soldaeten voor dese plaetsen sullen connen verwilligen. als ooch
door dien datter geen verlossinge en geschiet op den behoorlijcken
tijt offte ten naesten bij, ende geene die haeren verbonden tijt
uijt hebben gedient, het welcke andere seer doet naedencken.
de Edw: heeren sullen op dit alles believen te letten, en mij dit
vermaen ten besten te willen duijden

van Amonitie van Oorloge, als cruijt, musquetten, roers, picken,
Lont Loot, sijn seer qualijck voorsien, en van geschut tot de stucken
dan principaelijck van cruijt, vande vloote vanden gen. Admirael
Verhoeff hebben seer weijnich genoten, alsoo sij het haere in
Mosambicque en banda meest hebben gelaeten doch banda en
Amboijna van alles wel voorsien, en ons verstelt gelaeten, ende
wat wij becomen hebben, alleen uijt het schip Middelburch en
Amsterdam heeft gebracht, de Edw: heeren connen alles overleggen
Ick hebbe hier in Malaijo 26 stucken, waertoe maer en hebbe 16
halven vaeten cruijt, verdeelt op drij bolwercken, en moet den
Coninck en de ternataenen noch dagelijcx mede voorsien, want den
vijant alle weken voor onse poorten hebben, en bovendien sijn de vloot
uijt de Manilles dagelijcx mede verwachtende, die naer rous
seer starck sal coomen, doch hebbe wel getrost, ende sullen betoonen
getrouwe dienaers Ader Edw: heeren te wesen. wij en twijffelen niet
offte onse vloote sal mede in dien tijt hier wesen, daer mede bij
alle goede provisije hopen voor ons gesonden sal werden.

Belangende dese plaetse van Malaijo off Eylandt ternaten heeft
als nu vier bolwercken en de stadt haere gordijnen, die ick maer
met 73 mannen en can voorsien, het welcke seer weijnich is, doch
moet gedult hebben, alsoo nu geenen anderen middel voor handen
en is, ons mede vertroostende op de ternataenen die nu wel over
de twee duijsent mannen in wapenen bij den coninck brengen, en
dagelijcx noch sijn vermeerderende, ende de stadt niet als de gracht
hebbe moeten vergrooten. Ja noch veelderom sal moeten beginnen, soo
dat ick verhoope dat de Edw: heeren hier naer meerder proffijt
van Malaijo sullen trecken, als sommige verhoopt hadden, dit jaer
heeft hier een groot gewas van nagelen gebracht, dan door faulte
van cost ende reeden, hebben weijnich connen becomen soo datse

meest:

à 430 ℔

macht ongeplucht blyven staen, wij hebben hier ontfanghen omtr.
de twee hondert bahar tot 625 ℔ yder. D. ende gescheept int
Schip Middelburch. daer Schipper op is Cornelis Lenaertsz Ragquaer
twee hondert en acht bahar volgende het Ingeslooten cognossement
en onder de Inwoonderen soude noch veel soo veel nae segghen
gevonden worden, dan door gebreck als boven verhaelt en connen niet
gebrocht werden. soo dat wij naer cleeden van bantham seer seer
verlangende, en sullen alsdan In haeste by een connen handelen,
want hier grooten rout naer cleeden is, en nae bantham geavisert
sullen, mette naeste schepen aen Eerw: heeren overgesonden
werden, doch ter bivelen het. schip Middelburgh met Godts hulpe
soo op Ternaten als Macquian synen vollen last innemt
is weynich schijnt, het gebreck hier voorts en maeckt is de
weinighe schade, want hier In Malayo wel 5 offte 6 hondert
bahar geplucht souden hebben geweest, Oock Talomi offte
Willemstadt naer advenant, het hadde 4 weecken geweest
dat den Amirael Wittert, nochte naer de manilles hadde
gebraden, en dat de Jachten hier tot grooten dienst en proffijt
vande Eerw: heeren hadden gebruyckt geweest, Ovemits wij
nu hier seer ongeprovideert van vivres als rys en sagou sitten
soo voor onse soldaeten als gemeynte, en geene belegeringhe
vanden vyandt en souden connen wederstaen voor twee offte 3.
maenden, ten vreese wij de Inwoonderen verliesen, dat niet
en can geschieden, die oock sulcx bemerckende souden In tyts
soucken te verloopen, en alsdan van onse macht ontbloot, dit is een
sacke die ons hier seer swaer is vallende, dit is de derde reyse
dat wij In malayo soo seer ten eynde syn geweest, doch op
het vuyterste altijs door Godts hulpe voorsien, die ons noch van
selfden, doch sullen naer vermoghen ons vuyterste debvoir doen
om alle ongevallen voor te commen. en onsen eet trouwelijcken
quiten, om de Eerw: heeren te behoeden voor alsulcken grooten schade
Ons wiert hier gelaeten dese twee Jachten, de goede hope
en Jager, die niet suffisant en waeren, om ons te provideren.
Ja om den vyandt te moghen wederstaen, gelijck het blyckt dat
den Gouverneur Pauls van Caerden op den 15. Julio 1610 voor
Tydoor, door de galeyen met ditto Jacht de hoope is genomen
met 20 mannen, en wederom gevanghen In ternaten gebrocht

Inde de Jacht de Jagher op den 13 October 1610 voor malayo door
de galayen in brant gheschoten, niet ghesalveert want de werc
onder en besste, soo dat elff stucken gheschuts en ladinghe van sagou
alles verlooren met 13 mannen doot. 4 ghevanghen en de rest in malayo gesalveert
Dus dat wy van alle Jachten ontbloot syn, en gheen provisye van
eenighe plaetsen connen gehaelen, ten ware met corrocorren.
dat qualyck doende is, de Eerw: heeren connen overdencken hoe onse
poincten staen hier is, doch sullen door Cornelis Lenaertsen seeckerlyck
van Capt. Schotte alles verstaen, soodat Ick van sulcx niet
voorders en mentioneere

Item soo dient by de Eerw: heeren ghelet, dat hier goede medicamenten
werden ghesonden want in 28 maenden dat wy hier hebben
geleghen, niet soo veel en hebben ghehadt om de arme soldaten van
siechte en ghebrecken te moghen cureren, want int schip walcheren
de kiste en alles verlooren bleeff, en van niemant yets becomen,
dan datse missen vielen en qualyck dienstich, doch wenich genoech
en door het groot ghebreck van quade baren en siechten in dese
landen, wel wat vandoen is, tot Bantam Amboyna ende
andere plaetsen naer by gestaen, vinden welcke, alleenlyck
op ons inde Molucquen en wert niet ghedacht, soodat wy hier
in armoede werden ghehouden, en ons sulcx hier meest noodich is
doordien wy den vyandt dagelicx onder de ooghen hebben, en soo
hier en beleegheringhe quame, en veel offe eenich volck
ghequetst, en hebben gans gheenen middel om yemant te helpen
dat voor alle soldaten verdrietich is, en descouragaert

Item noch soude hooch noodich wesen, dat hier eenighe smits ghesonden
werden als slootmaeckers, om alle musquetten roers en andere
wapenen te vysen, want vanneer eenich gheweer onganckbaer is
bynae niet can gheholpen werden, en door sulcx verloren gaen, tot
noch toe en hebbe gheen ghehadt, Ick ben hier van eenighe saecken
wat vrymoedich gheweest, alsoo Ick gheerne sachte dat het de
Eerw: heeren wel ghinck, over sulcx biddende my het selve voor
gheexcuseert te willen houden.

Hier nevens gaet mynen Journael en groot boeck van 28 Julio
a° 1609 tot 28 Julio 1610, waer uyt de Eerw: heeren den handel
alhier sullen connen verstaen, soo eenighe parthyen vergeten waeren oft
abuys, dat de selve moghen gheannoteert werden, Ick hope met
Godts hulpe metten naesten te schepen, ende te comen, om alles te vertellen
en mondelinghe goet onderrecht en rapport te doen vanden generalen

staet

staet dezer landen, soo dat dezen tijt mede sal voorts ein-
digen, Godt Almachtich biddende, etc.

Heere U.E. wyse voorsinnighe, seer discrete heeren, U.E. verleene een gheluckighe
ende langhe regieringhe in gesontheyt tot welvaert der
Vaderlandts. Uut fort Orangie opt Molucxe Eylandt
Ternate desen 6. december Ao 16[illegible]

U. E. Dienaer
Arian Wauterss

[illegible] ende [illegible] dat hij [illegible] var [illegible]
[illegible] [illegible] souder souden [illegible]

H

Eerw: wyse voorsinnighe ende discrete heeren de bewinthebber der vereenichde Oost Indische Compaignye residerende tot Middelburch in Zeelandt tott

Middelburch.

mit vriendt den God bewaren

24 December 1610

Hr Van [illegible]

Op gisteren is mij de clachte gedaen van [illegible]
ende [illegible] Thomas Singalin wesende een van onse
[illegible], soo hij [illegible] gewest was int bosch om
hout te halen, dat aldaer een vrouwe hem verwacht
heeft, ende met gewelt onder de voet smijtende
tot twee reysen, niet tegenstaende hij haer soo
veel geweert als hij conde heeft ten eynde sij
wille volbracht, waer op de vrouwe geexamineert
is in presentie van voorn. Thomas, als mede
bevindende getuygen die het roepen van de
vrouwe gehoort hebben, welcke misdaet naer
mijn oordeel niet ongestraft en behoort te blyven
want daer veel eenige soldaten offe andere op
sonden staen, soo can hier anders niet van
[illegible] als dat de voorn. misdadigen de doot schuldich
heeft welcke executie niet en hebbe willen vol
brengen voor eerst [illegible] UE goetduncken off
stemme gehoort hebbe, waer omme sal believen
UE meeninge te bevestigen soo haest mogelijck
is te senden want sulcken misdaet ~~niet~~ voort ver
eyscht desen eyndigende bidde Godt UE te willen
sparen in een langduerige gesontheyt desen 24
decemb 1610 in Willemstadt

UE dienstwillige
Adriaen Corssen

'S RYKS ARCHIEF.

Aen

Erentfesten voorsinnigen

Sr Adriaen van [illegible] Capn

in

Malaijo

83

Sr Capiteyn Schott —

26 December 1610?

Edele Kimelaha dayse met de Coracoren van Tacame sonder mijne weten van hier gestreken ik sal U E diens tot mijn excusie, want [illegible] ende [illegible] gedebitteert sonder gelt als hier nae sal [illegible] volgen [illegible] bekennen sonder [illegible] sult mij U E sulex voor geexcuseert houden. Op den negentiensten dezer hebben die vijant [illegible] seer [illegible] [illegible] onder het fort van Malayo [illegible] hebben [illegible] drie dooden soldaten met vijf [illegible] gequetsten [illegible] Ternatanen [illegible] vijf gequetsten [illegible] godt [illegible] hebben de victorie [illegible] onder het [illegible] Majoor Fernando [illegible] [illegible] Kapiteyn [illegible] commandeurde hij [illegible] [illegible] andere tijdinge van [illegible] [illegible] Ternatanen [illegible] voordragen van eenige Ternatanen [illegible] [illegible] voorder [illegible] sonder hebben Godt [illegible] [illegible] sulcx ik [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vijant [illegible] [illegible] gebracht [illegible] de vijf [illegible] Malayo [illegible] [illegible] Maertijn [illegible] volgende [illegible] [illegible] ontfangen hebbe [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tot [illegible] [illegible] [illegible] de fortuyn [illegible] met geluck [illegible] [illegible] als getrouwe dienaers voort vaderlant —

Op 22 dito [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] resolutie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dat [illegible] de [illegible] [illegible] dat de [illegible] op 28 dito [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Generael [illegible] sulcx [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] desen 26 december [illegible] [illegible] [illegible] Malayo int fort Orangie op Ternate

[illegible]
Adriaen [illegible]

Sr Capiteyn Schott Kimelaha dayse met de [illegible] van [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sulcx [illegible] de heer Generael [illegible] sult [illegible] excusie [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~de heer generael~~ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] heer generael

met de [illegible] [illegible]

27 Dec 1610

87

85

Manhafte wyse voorsienige seer discrete heeren

Ick en can myne naelaten door schuldighe plicht in myn eerste schryvens aen u E. te verwittigen den tegenwoordighen standt van Moluquen, als mede soo wy die op onse coomste alhier seer desolaet gevonden hebben, ende ten deele tyens gedeelt gepasseert is.

Alsoo wy op den 10en May 1608 met den heer Admirael van Caerden in Ternaten arriveerden, aldaer vindende t'schip Gelderlant, de cleyne Sonne, het Duyfken, ende de stadt van Malayo, die in den bolwercken besloten lach, so wechten wy wel [illegible] met recht hadde moghen noemen) [illegible] Cap op waer gemaeckt [illegible] vande [illegible] met ontrent hondert soldaten van Ternatanen [illegible] met 100 weerbare mannen soude connen uytmaecken hebben.

Den Admirael van Caerden en syne raet vonden goet, eenige persoonen van qualiteyt [illegible] te senden ende vaste ruste, aldaer de Ternatanen gevlucht waren, ten eynde dat Don Pedro de Conge het lant [illegible] om de selve soo veel by eenderen te mogen crygen als mogelyck soude wesen, die wel den 10en Junij in Malayo gecomen syn, ende gemonstert ontrent 350 mannen, het welcke weynich was om den vyandt aen te tasten.

Nyettegenstaende de macht van ~~cleyne~~ Ternatanen cleyn synde, als oock onse vloot seer gekrenckt was voor Mossambique, is goet gevonden op den 15en dito te seylen naer Tidoor, alwaer wy den 16en des avonts op de reede gecomen syn, wel siende daer geen voordeel te vinden [illegible], soo is den heer Admirael met het schip Bantam, den Jacht ende een fregatte den 19 dito vertrocken naer Machian

Als mede de voorn. ternatanen in compagnie hebbende, daer van den 21en dito met ontrent 300 mannen gelant zijn, voor de fortresse genaempt Taffecoa, de selve met gewelt verovert en 't gansche eylant onder subjectie gebrocht, het welck nu met drij forten beset is, namentlijck Taffecoa voorn., Neffaquia en Tabellolle, tsamen beset met 120 soldaten en daer als opperCoopman Apolonius Scotte —

Het voorn. eylant is wel geprovideert, heeft jaerlijcx een goet gewas van nagelen, als oock seer mogen wij door dese nieuwe landen veroveringe, gedaen bij de [illegible] tegen, als Don Pedro de Conge als hij de Molucquen veroverde, welcken voorn. [illegible] nu bij mij gevangen sijdt, —

De veroveringe van Machian heeft wel groote couragie onder de Ternatanen, ende afbreucken den vijandt seer, tegenstaende het groot ongeluck daer toe viel, van 2 sche[pen] op de reede verloren, en op alles ordre gestelt hebbende, den Admirael van daer vertrocken nae Ternaten en aldaer 't schip Bantam, gelderlandt, en de cleyne [illegible] affgeveerdicht nae Bantam, die op den 4 augusti t'seyl gegaen sijn,

Den 20en augusti den Admirael scheydende met de fregatten en meer dan op [illegible] 70 mannen, soo soldaten als bootsgesellen, die op den 17 september nae dat sy Siauw ingenomen ende geraseert hebben (door de Spaensche galeyen ende onder het volck [illegible] verlaten [illegible] de inwoonders altsamen aldaer [illegible] de forten van Malayo op den nieuwe [illegible] versterckt, [illegible] door [illegible] meerder Ternatanen bij een vergadert —

De Spaingarden onse vyanden waren op dese tyt selfs gebreck van victualien, daer quamen dagelyckx veel overgeloopen, ick meyne soo wy eenige macht hadden gehadt, souden wy die tyt wel vaer goet commen bevochten hebben, maer wy vonden ons selven soo swack en gebreck van victualien, ten ware door groot geluck mede de fregatte geladen met rys uyt Malacca comende uyt de Manillas genomen hadde geweest souden groot gebreck hebben moeten lyden.

Den 23 Junij 1609 den vice admirael Franchois Wittert hier arriveerde met 2 schepen en 2 jachten, bracht weynich gebreck om yet uyt te rechten, noch veel min ons met victualie assisteerden, het machtichste als den voorvallende, was om t'eylant Mothier te besetten, welcke inwoonders mede voor de Castilianen gevlucht waren, soo is t selve eylant starck gemaeckt en beset met 40 soldaten, daer capn onder wierde gestelt Adriaen Cornelissen Sloeck, als mede ooch de inwoonders daer weder op gebrocht, dit gedaen synde is den admirael Wittert op den 22 Septemb met het schip Amsterdam 2 jachten en en schaloupe geseylt nae de Manillas, alwaer door de Castilianen tot ons groot leetwesen op den 25 April 1610 den admirael doot gebleven en de schepen verloren zyn.

Den 27 Septemb 1609 den vice admirael Symon Janssen Hoen comende in Ternaten, met het schip Hollandia, de Provintie en t' Wapen de Vacke, die alle daer macht tot Banda gelaten hadden, soo dat hy met ander vyanden niet hebben connen attenteren, maer synde evenwel goet gevonden de stadt van Tasome op t'eylant Ternaten weder te besetten, daer mede de meeste nagelen onder ons gebiet gebrocht syn, ende de Ternatanen die van alle plaetsen daer sy gevlucht waren weder op Ternaten gecomen syn.

Welcke voorn. stadt byden vice Admirael sterck gemaeckt sijnde
is beset met 100 soldaten, waer over ick door den vice Admi-
en den raet geauthoriseert ben als Capn. om over de voorn.
stadt en soldaten volcomentlyck te commanderen, en de selve
soo veel ons mogelyck sijn sal voor alle vyanden te beschermen

T'versterken van voorn. stadt is den eenigen middel geweest
waer door de Tarnatanen meest by een versamelt hebben,
Ick hebbe binnen het eerste jaer met hulpe van eenige
Tarnatanen inde stadt van Tasome nu by ons genoempt Willemstadt, ontrent
300 huysgesinnen gebrocht, die van aen t'vaste lant gingen
versamelen, waer mede wy voor dit gewas gepluckt
hebben 160 baer nagelen, die wy per t'schip Middelburch
gesonden hebben, soo ons geen volck ontbrocken hadde, souden
van Willemstadt over 600 baeren connen leveren hebben,
Oock hebben die van Malayo door t'opmaecken van Wil-
lemstadt voorn. haer nagelen sonder sorge mogen plucken,
soo dat daer oock over de 200 baer ontfangen is

Willemstadt by naer in defentie wesende, is den vice Admi-
Symon Hoen vertrocken met het schip de Provintien ende
veel Tarnataensche Corcorre naer Batchian, daer de
Castilianen een fort hadden, het welck binnen ontrent int laetst
van Novembr. gewonnen wiert, dadelyck versterckt en beset
met 45 soldaten daer Capn. over wiert gestelt Adriaen
vanden Dussen, ick achte daer weynich proffyt voor de
heeren meesters te doen sal sijn, dan alleenlyck den vyandt
daer mede gecrenckt wert, overmidts voor desen veel
sagou vandaer becomen heeft, en oock wel 4 offte 500 mannen
conde lichten om tegens ons inden oorloge te gebruycken

Den vice Admirael Symon Hoen overlydende [illegible] Jan
1610, was mede seer schadelyck, overmidts [illegible] ende hy
hebben de regeringe soo eendrachtich met van gescheyden

want den eenen den anderen qualyck wil verstaen, ende een
yegelyck soude wel den president inden raet willen wesen
hebben, offe sy daer toe bequaem waeren off niet, soo dat
voor die tyt niet bysonders puntgeraeckt en is —

Ao 16 marty 1610 is den Admirael van Caerden uyt de
gevanckenisse gelost, de welcke byden breeden raet op
den 6 Junij gecoren is voor Gouverneur over de Molucques
in welck gouvernement niet lange gebleven is, want hy
[illegible] op den 15 Julij met het Jacht de goede hope door
de Spaensche galeye voor de tweede reyse verovert, het
welcke achter onsen macht die te vooren in Ternate was
ons in cleynachtinge brocht, als mede het veel gespraeck
dat met den Spaigiarden gehouden werdt, aengaen van
t' ransoeneren van den Admirael voorn, en van niet ge...
onder de Ternatanen voorsaecken, de sommige seggen de
Ternatanen en syn ons soo niet toegedaen als voorgaende
maer my dunckt sy daer veel reden toe hebben, want de
veel persoonen groote schult in hebben, die nu haer noch
regeringe syn, als mede een Portes vertrocken, de welcke
om reden wille hier ongenoempt sal laeten, maer alle
tot gelegender tyt als hier een Admirael coompt t'selve
bewysen sal, op datmen soo alle ongelucken die daer door
soude connen ontstaen, voorcomen mach, men behoort met
alle middelen de Ternatanen in vrientschap te behouden, want
Ternaten den wortel van Molucquen is, en soo die besch...
werdt den ganschen boom bederven sal, het is een volck
dat seer op haer vryheit staet en lieuer souden sterven
dan haer onder subjectie van andere natie te geven
dat wy niet en begeeren noch met reden niet en connen
eenige souverainiteyt over haer ter pretenderen, maer als
onse geallieerde vrinden met haer eendrachtich te leven
waer toe sy haer in alle billicheyt wel laten vinden —

Ick hebbe by diversche schriften gesien dat de Heeren onse meesters
de Molucques op het alderhoochste recommanderen, ~~want~~ maer daer
niet veel op gelet, hier en comen geen schepen off
daer macht en victualie sijn al op andere plaetsen gebleven
mijn heeren sullen hebben te bedencken dat op Ternaten,
Machian, Batchian en Mothier leggen ontrent 450 sol-
daten, daer vooren van mij binnen den tijt van 10 maenden
geen vleesch, speck, olij, wijn, offte arack en hebben
gehadt maer ter naeuwer noot rijs en sagou, principa-
lijck hier leggende in een lant daer niet te coop en is
off men moet het veel met gelt op vvegen, ende mij oock
gansch ontbloot sijn van lacken die ons noch rijs offte
sagou mochten halen, mijn heeren connen wel afnemen met
wat middelen men het volck in ordre can houden, dienen
anders niet en hoeft te geven, wij moeten oock t' volck
voor onse oogen sien vergaen die d'een gebreck off d'ander
crijgen de welcke niet en connen geneesen werden, par
faute van medicamenten, die dusdanich op d'eene
plaetse gesonden en d'andere ontsonden werden,
Soo de Molucques niet beter versien en werden als tot noch
toe gedaen is, en van niet anders oorloghen off sullen op
haer hoochste geraeckt hebben, daer nu nochtans appa-
rent is jaerlijcx een goede partije nagelen te becomen,

De Spaengiaerden onse vyanden en slapen niet, soecken oock
met alle middelen t' onder tusschen de Ternatanen en ons
te stoken, het welcke ick tot noch toe soo veel voorgecomen
hebbe als mogelijck is, ten anderen werden de castilianen
toecomende Januarij met macht uyt de Manilles verwacht
doch niet tegenstaende wij soo qualijck van alles
versien sijn, thoonen den goede courage aen ende
versterken onse forten soo veel mogelijck is, en sullen
alle middelen soecken ons beste doende om de macht

Den vyanden te verdedigen(?) staen, maer tot de ternatanen
hare oock gewillich presenteren en men mach op
hare oock wel vast betrouwen dat sy ons niet en
sullen verlaten, soomen haer met eenige reden bejegent

Den handel vande Chinesen door den Admirael van
Caerden versocht om die inde Moluques te trecken, en
can niet bevinden tot voordeel vande heeren meesters
te wesen, hoewel de victualie die sy brengen wy
seer noodich van doen hebben, sy brengen cleyne quant-
teyt van roubbe(?) syde, alle de cattoene cleeden [illegible]
by haer gecontrefeyt en vervalscht die sy met menichte
inde Moluques brengen en geven voor geringen(?) [illegible], waer d[oor]
de handelinge van cleeden heel geheel bedorven souden
werden, nochtans achte de Moluques de meesters(?)
van Coromandel verselmden(?) en met groote winst
vercocht werden, soo dat geen bedenckinge hebbe [illegible]
de Chinesen inde Moluques meer te trecken, want all
de coopmanschap van cleeden door haer te niet souden
gaen, de Chinesen is een volck die seer bedriegelyck
syn, want sy daer geen sonde(?) [illegible] marckten, als sy
comen wachten van vervalschte [illegible] meer geset(?)
te werden, van [illegible] marckten sy weynich [illegible],
dock achte souden sy den dubbel vangen sy souden hem [illegible]
om te vercoopen,

De Moluques syn op de Comptoiren van Bantam en
Patane in cleynachtinge gedeelt(?) die beyde castilianen
vervallen syn geworst(?), om datse binnen 2 offte 3 jaren
weynich cleeden getrocken hebben, maer met de Ternatanen

Nodecommen versamelt sijn, men soude daer veel en
goede partijen ~~grooff~~ veele en alle d'oncosten wel dobbele
gewonnen hebben, ten ware by faulte van Langesoen
van cleeden gebreck, de welcke volgens t'schryven
van Jaques L'hermite tot Bantam int packhuys in
groote abondantie sijn en meest vrocht en vuyl worden,
men sendt meest inde Molucques als dat tot andere plaetsen
sen langen tyt int packhuys gelegen en haer vergaen is
~~ten~~ sijn en meest vrocht en vuyl worden, ende die noch soo
weynich datse al dalelyck vrocht sijn, men soude daer veel
grooter partijen mogen senden, want sy inde Molucques beter
gewortelt sijn als tot Banda off Amboyna. Ick soude veel
met de waerheyt connen seggen soo ons dit jaer geen Langesoen
ontbroken en hadde, meest tegenstaende noch weynich ontboonden
en hebben, souden alleen in Willemstadt over 10000 R van
onse cleeden vrocht hebben sonder de nagelen die noch
ontfangen sijn, men can connen bedencken wat schade dat
het voor de Compagnie is, nochtans en is sulcx by faulte
van t'advijseren meest versuymt, de cleyne somme werden
op den 4 Augusti als vooren verhaelt expresselyck naer
Bantam gesonden om Langesoen en tijts te halen, t'volck
daer op varende waren voor 2 jaren aengenomen om ten
dienste van Compagnie int lant te gebruycken, Tot Bantam
comende heeftmen t'schip gaen timmeren om naer Hol-
landt te senden, en soude voortganck hebben gehadt ten
ware den Admirael verhindert sulcx door sijn schryvens
en hadde belet, nochtans achte seer onbequaem over
midts weynich last conde overbrengen, en ter contrarie
wel goeden dienst int landt bewijsen mochte doen —

Ick en can mijn bedencken op wat fondament haere edelens gefondeert waeren, dat se tot Bantam goet vonden dat t'cleijne schip naer Jambi te senden, daer nochtans groote scheppen int landt genoech sijn om den last over te voeren, maer ick achte dat Aernt Maertsz koopman ende schipper op de voorn. somme sijnen last heeft buyten Admirael van Caerden mede gegeven, mijns volcommentlijck anders raet tot Bantam te verstaen sal gegeven hebben, soo dat hij meer om particulier proffijt als tot dienste vande compe. gevracht heeft naer t'vaderlandt te keeren niettegenstaende hij mede soo wel als de maes- tebor gaen int lant verbonden was, ende de compie. faulte van sijn wederkeeren soo groote schade daer mede doet, alle onse troost / mede Molucquen stondt op de voorn. somme om daer mede victualie, arack, ende cangans te crijgen, maer wij hebben hem noch op dato niet vernomen,

Soo mijn heer dat ick mijn en twijffele / willen tracteren om de Molucquen onder de subjectie van Coninck van Ternaten te brengen / om alsoo alle de nagelen in onse handen te crijgen, waere hoochnoodich dat alhier een Admirael met een goede vloote quam, om op alles ordre te stellen, dat de Molucquen met meerder authoriteyt onder een overhooft geregeert mochten werden, dat oock vesten Banda ende Amboyna onder de selve regeringe mede souden sijn, op dat alsdan den gouverneur over den plaetse soo wel als over d'ander [seggen] soude dragen —

want nu een yegelyck maer voor syn plaetse sorge en
draecht, niet denckende, datse dienaers van een meester
syn, want soo sulcks geschiede dat alle dese plaetse
onder een opperhooft gevoegt werden soude 't strecken
tot grooten dienst van sijn mayesteit, want van
Amboyne souden de Moluques als dan veel schepen
comen crygen, ondermidts daer veel jonckes met rys
en stack geladen comen, oock soude dese regeringe
gevoechelyck comen geschieden, want men alle jaeren
int laetst van noordelycke monson nae Amboyne
en Banda soude mogen seylen om aldaer orden op alles
te stellen en int eerste van Zuyden monson altyt
weder mocht keeren, soo datmen die reyse en alles wat
men daer te verrichten hadde wel binnen ses weken
offe 2 maenden conde doen, soo de Moluques in dien
voegen niet gevoecht en werden, sal mynes bedunckens
groote schade voor de mayesteit wesen, ende nimmermeer
tot een goet eynde comen —

Het ware te wenschen dat den eersten Admirael
die inde Moluques sal arriveren, alles wel grondelyck
doorsochte, ende geen [illegible] geloove en gaff
want voor desen meyne ick all valsche onderrichtinge
syn gedaen aen eenige Admiraels, principalyck aen
Vice Admirael Symon Hoen, waer door in dolinge
wert gebrocht, alsoo den Vice Admirael int laetst
wel conde bemercken, dat de gene die hem onderricht
hadden —

95

Dat meeste door Andrie was toegegaen d'eene tusschen d'ander cadtken alleenlijck om datse daer door geadvanceert souden mogen werden, meynende alsoo te geraecken tot het gouvernement van Moluques, twelck hem ten deele al toegeseyt was, maer achte hem onbequaem tot alsulcke regeringe, want de Ternatanen van soo eenen hastigen Cop niet en souden willen geregeert wesen, ende seer lichtelijck en uytvallen inde Moluques souden comen, —

Tgene ick hier boven verhaelt hebbe sullen myn Heere verstaen niet uyt haet Andrie geschreven te wesen, ofte dat ick met yemant eenige questie soude hebben, daer door ick den anderen mocht haten, maer alleenlijck tselue tot een waerschouwinge schryve, op dat myn Heere daer inne mogen voorsien en alle ongelucken die daer door souden mogen ontstaen, voorgecomen mochten werden, ofte anders souden mijnen schuldigen plicht vergeten. U E mocht vragen aen Sr Cornelis Cornelisz en andere vrunden die ten deele gesien hebben wat hier passeert en wien ick mij oock ben refererende, Ick en soude int particulier soo wytloopende niet geschreven hebben maer alsoo ick versocht werde naer, datmen van wegen den broeder voor aen myn Heeren soude schryven en was niemandt die daer seer toe genegen was, derhalven ben genootsaeckt geweest deselve tegenwoordigen aen U E te addresseren om daer door te vragen,

schrijven

Tgheene myn heer vore aengeleyt is, sal ick alles voor
waerachtich soo bevinden —

Ick sonde myn rekeninge oock gesonden hebben maer myn
heer sullen my voor geexcuseert houden overmidts geen pampier
en hadde die selve mede te sonde(n) verpicht desen Ingedi-
gende sal godt bidden &c.

Eerentfeste manhaftige wyse voorsienige heer te willen
sparen in een langdurige gesontheyt en welvaert dit
27 decemb 1610 in Willemstadt opt Eylant
van Tarnaten

U E goetwillighe dienaer
Adriaen Corssen

Verclaringe gedaen bij Tominette een Poortugees (tegenwoordich bij mij gevangen sittende) aen don Pedro de Conye ten tijde hij de Molucques veroverde wat wijt sulx commen te staen wat nagelen jaerlicx de Molucques jaerlijcke te becommen sijn

Op een groot monson.

Ternaten van 1200 tot 1600 Baar
Machian van 1600 tot 2000 Baar
Tidoor van 800 tot duijsent Baar
Mothier van 300 tot 400 Baar
Batchan van 60 tot 70 Baar

Op een gemeen monson.

Ternaten van 600 tot 1000 Baar
Machian van 800 tot 1200 Baar
Tidoor van 400 tot 600 Baar
Mothier van 200 tot 300 Baar
Batchan 20 offte 30 Baar

Den Erentfeste Manhafte wijse
voorsinnige heeren mijn heeren de
Majores der Vereenichde generaele
Oost Indische Compagnie

in

Zeelandt

December 1610

Capn Jvantersz

U E schrijvens mette twee brieven van Tominette sijn wel behandicht, aengaende dat U E schrijft off yemant vanden raet wat tegen soude hebben omme die soock van ons ende U E aen Admirael van Caerden gesonden is van mijne bedieninge yemant soo onredelijck soude wesen mijne tegenstaende laetst mede resolutie genomen op Machiyan beyden raet voor gebonden in dat men het geel van die soock van achten aen den Admirael senden soude, dwelck contrarie mijne opinie is // maer seggende mijne soo den heer Admirael noch eenich geel van den mochte hebben ende den raet onbillich waer om te senden het selfde voor soo ver mijn credijt sal mogen strecken gerne wille senden, dese eyndigende sal godt bidden U E in gesontheyt te willen sparen desen 20 decemb 1610 in Willemstadt

U E dienstwillige
Adriaen Corssen

De brieven van Tominetto doorgelesen hebbende bevinde naer tschrijven van padre Laurentio als mede van sijn huysvrouwe dat den m. del Campo soude presenteren de Hollanders vande gene by hem gevangen sijn voor transon van Tominetto te geven soo U E geraden dochte eenige vanden onsen te lossen souden tot voorgaende [illegible] [illegible] mogen doen, ende dat men al soude begeren voor transon van d'selve Tominetto een ... te sien wat gedaen offte gelaten soude mogen werden

Den eersamen wysen voorsinnighen ende
discreten Sr Adriaen Wanteassche
[illegible] [illegible] ofte coopman

in

Milano

11

E. Cap Adriaen Maertensz

Ternate

Willemstad Tacome

1

28 February 1612

Desoo dagelycx seer ontbeert werden van ons
mosquetten ende werck, ben genootsaeckt geweest t
onsen Luytenant tot daer te senden, op dat hij tansschen
den Smidt met den [illegible] mocht comen, soo
hij noch yets voor u E te maecken hadde, sonder
het selve mede comen brengen wilde hier maecken,
want ick nu so de gelegentheyt van Francken met
en van vrijgen om derwaerts te senden, oock so
mochten onse schepen wel haest t'deele inne comen
die den Smidt veele soude te gebruycken hebben, hy
den Generael mocht mij daer over noch qualyck
bejegenen waervoor ick mijs [illegible] met dat ick
hadde laten maecken, nademaele hy mij last t
gegeven hadde de selven by tyts te doen hadden —
den schoonen vogel die ons gij thuys door u E sijnder
vandt Galdijn ontvangen ick, sal u den Luytenant
alles mondeling verhaelen doen hoe schoon hy in
handen quam, als wie ick mij refere, mijn sieckte
begint wat te beteren hadde ick eenigen rust dat daer
ick smaeck in hadde, met anders voorvallende
bidde godt om u E gesont heyt ende welvaren
desen 28 February 1612 in Willemstadt

u E dienstwillige
Adriaen Corssen

Ick hadde lange naer u E comeste hier
verlangt als u E mij belooft hadde,
maer het schynt u E gelegentheyt tot hier
niet so veel als de mijne tot [illegible]
strecken, soo u E coste comen ick soude
daer vrientschap door genieten want
ick hebbe veel saken voor [illegible]
dat Cap Schotte t'boeck van Talomo
al wat [illegible] daer by u E meynde
te maecken, daer van met u E wel anders
van soude comen onderrichten Vale

Den eersamen wijsen voorsinnigen
seer discreten Sr Adriaen van-
[illegible] Cas
fr

Malago

1 April 1612

3

Erentfeste seer wijse voorsienighe heer
Pieter Both heere mijn heere de bewint-
hebberen der generael Admirael compagnie

Mijn heer. Ick hebbe U E uit [illegible] E.r
geschreven op den 19 september 1611 waer bij
ick hoope U E verstaen sult hebben ons goet arriveren
tot Bantam so lang onder de [illegible] tocht van de Indien
vermits ick den E ooc ontboden van de heeren
des Indien gecomen waer soo heb ick U E daer
van weynich connen schrijven, doch hebbende
den [illegible] gevonden van de Molucken het
welcke ick hadde gehoort uit de mont van Abraham
[illegible] die welcke van daer
gecomen waer tot Bantam van [illegible]
mondeling by de overcomende met het schip Middelburch
als ooc Hollandia dat waren gedaen die allen volgende
den ordre van [illegible] sijn
Voorders soo hebben wij ons [illegible] recht gewendet naer de
Molucken by den [illegible] gecomen hebben tot
Jaccatra alle ons [illegible] so vele als tijden conden
tot Arrack gedaen aldaer het schip der weer by ons is
gecomen op den 27 September voorts sijn wij op het
spoedichste naer Greci gesorcht hebben aldaer eenige
groot ende [illegible] gecocht ooc eenige rijs die
in de Molucken seer nodich waert sijn wederom op den 8
november met ons [illegible] 3 scheepen van Gresie vertrocken
hebben ons [illegible] coers genomen by Suyden [illegible] aldaer
[illegible] seer bequaem vaerwater hebben bevonden datmen
tot allen tijden dat vaerwater commen [illegible] tegen monson
sijn met Godts hulp gearriveert op den 27 december 1611
tot Ternaten voor Malleyen daer wij vonden leggen het
schip de Swarte Leeuw daer de heer Generael met van
Banda gecomen waer met het schip [illegible] ende het jacht
de [illegible] sijn met malcander opt spoedichste
naer [illegible] gelopen te cruysen [illegible] tegen die comste
van de Spangiaerts haer waer te nemen soot Godt
beliefde [illegible] af te sien hebben. In al dese tijt van ons
cruysen [illegible] 4 joncken met een vergat die te gronde is
geschoten doch het vollick sijn altemael gebergt
ontrent 93 zielen daer onder 19 Spangiaerts die wel
waren [illegible] gecregen hebben
[illegible] Coopman ende Schipper opt schip
[illegible] ontrent een maent voor ons
comst tot Malleyen een galei genomen van de Spangiaerts
[illegible] dito galeij bequaem waert om toe te rusten
[illegible] dito galeij claer te
maken om den tijt gedurende van ons cruysen [illegible]

Daer met besloten te weten als eenighen proponeerden
daer met den vyant meer te afbreck soude
mogen doen geweest ongenoeghelijck soo wat overmits
desen tijdinge wat wel de vloot souden comen
ende mannenschap ontrent 30 schepen dat wij niet
daer ontwaeringe bevonden hebben want [illegible] plaets
vande 30 schepen sijnder gecomen 12 soo cleyn als
groot te weten 3 schepen daer onder was het Jacht
de hoop en t schip St Anna sijn alle 3 [illegible] salve
gecomen 4 galleie daer wij er af sijn de gront
geschoten hebben 5 tonnen die wij 9 af geworpen hebben
welcke tonnen met [illegible] al met buspoet geladen
waren oock eenighe gemaect te [illegible]
en al werpingen sijt worden naer dit vorder is ons
een ongeluck toegevallen alsoo die voorgenoemde
schepen sij salve sijn gecomen ende met [illegible]
[illegible] met schepen uit Monson was [illegible]
het Jacht de hoop voor Gammelamma [illegible]
[illegible] laetst was geproponeert of het niet
doenelijck soude wesen onder het fort [illegible]
[illegible] het Jacht de hoop wij te halen het welcke
[illegible] bevonden waren te onder [illegible] met 4 boots
vande schepen daer over souden commanderen willem
Jacobss schipper opt schip der veer daer comen [illegible]
de glas daer Cattero en appoleun het geheel
op hadt als Cattero en commandeur hebben soo
[illegible] verplont op den 10 Maert 1612 aen gedaen op
de stront dat ons seer tot nadeel was [illegible]
want het schepen die goede hoop daer op
gemuent was hadden sij binnent [illegible]
ende het andere schepen bught en ons [illegible]
die mannenschap alle daer geariveert schijnt die
Spanjaerts vas desen tocht verwittigt waren
hebben ditto schepen met volck wat er opt werf
gewaert dat het vallent wat er vast stont daer
[illegible] met volck [illegible] en met alle
noot drift [illegible] doe is die glas met al fiers ditto
schepen aenboort [illegible] gecampt hebben al [illegible] gedaen
[illegible] tractee gont uit die glas met en
aende gront geraect dat hij vast stont [illegible]
hij gecomen is dat [illegible] voor swackes gevallen
met de glas daer met wel 9 [illegible] waeren
alsoo die niet langs gecomen soo datter eenige doe [illegible]

Sijn gebleven soo wel van ons volck als ook van
de Spaniaerts weijnich 40 van ons volck gevangen
daer onder sijnde Jacop Jansz de patacken en [illegible]
Jacop Loos [illegible] onder coopman met gesicht
der van uijt gevangen

Adi den 27 maert smargens is cattetegen verdangen
gecomen geaccompagneert met de contadoor met
noch een cattetegen en Bendrick bij den heer generael
gecommitteert door ordre van don Geronimo de
Silva met ons volck vanwegen te tracteren van de
Ternate ooch van de gevangenen tegen malcander
los te laten alsoo wij ooch wel 28 Spaniaerts
gevangen hebben behalven de swarten dat tegen
sijn die ooch wel soo veel int getal sijn doch
tijt met wel af gehaelt overmits sij de [illegible]
die wij gevangen hebben weijnich achten van [illegible]
[illegible] of [illegible] te wesen met tegens [illegible] 2
cattetegen van de [illegible] gevangenen [illegible]
de ons [illegible] groote extreme goude [illegible] pataci
meer als van haer cattetegen [illegible] de [illegible]
van ons [illegible] madere [illegible] moetwillich te [illegible]
die heer generael versochte ooch den Coninck van
Ternaten en den Admirael van [illegible] daer sij haer
[illegible] wel te vers [illegible] met [illegible] de ander sold
[illegible] de [illegible] sij de [illegible] goeden
[illegible] van het [illegible] bij haer van ons genomen
hier met [illegible] maer bij de Coninck
[illegible] tot madrid [illegible] aldaer te [illegible] ons [illegible]
is bij den heer generael [illegible] gevonden een fort
te maken [illegible] een [illegible] van [illegible]
[illegible] dat die Spaniaerts
wel [illegible] gehadt hebben

Het schip de rode leeuw met pijlen heeft met
Jaques van [illegible] ons [illegible] naer
Japon waer met [illegible] heeft Hendrick Brouwer
dat [illegible] van de schappes boecken [illegible]
voor [illegible] biddende [illegible]
[illegible] daer in [illegible] te [illegible] is voort [illegible]
[illegible] vant schip de rode leeuw met pijlen
[illegible] die sij [illegible] noch naer Banda
[illegible] om aldaer [illegible] te halen
die met [illegible] souden [illegible] naer Japon want daer
seer nodich van [illegible]

Aengaende den trant vande Indische spe-
cerijen als van dragant en winnemans gevar
ort aert wordt, schrive ick wel mijn vader van men
sioneren voor desen die daer van remonstreren sal
als oock ick schrijvende den de eerwerdigen heer
beter bericht als mij wort gave ick ...
copij an u e alle haer vande ... Gou
verneur het mijn onbetamelijck te wesen is oock
onnoodich daer van an u e te mentioneren

Hiermede Eersame wijse voorsienige heer dit schr
ende mijn heere die bevele (?) ... om in heilig (?) ...
met der vrundelijcke bidde Godt Almachtich u e
in sijn heylige bewaringe ... amen ... Geschreven
ende gedaen in Salinas ... Anno 1612 den
... de April

U e onderdaenige dienaer
Claes Albertsz

Amsterdam

Den Eersamen wijsen voorsienigen heer Dirck
... Generale Compagnie ...

Claes Albertsz
Granata
No
In date den ... april
anno 1612

Ternate 1 july 1612 7

Wij Officieren ende bootsgesellen, beloven bij onsen eedt gedaen op de Artijckel brieff, geteijckent bij sijn Princelijcke Excellentie Mauritius de Nassouw, den Schipper ende Coopman in alles te gehoorsamen ende onse bevelingen te laten gebruijcken tot dienst van de Generael Oostindische Compe. soo binnen als buijten Schepes boort, den Stuerman ende andere Officianten te obedieren, voorts den onder Coopman ende andere bijvaerende subjecten, elck naer sijn qualiteijt naer ordre ende last van den Schipper schuldende ons te dienen den tijt van drije jaeren, sonder verder afscheidinge te pretenderen, voorts beloven wij den geheelen Artijckel brieff onderworpen te blijven, ende alle ordonnantie die bij den heer Gouverneur Generael ende sijnen raet gemaeckt sonde mogen worden, naer te comen sonder daer tegens iet te mogen allegueren ofte seggen Ende uijt tijt van drije jaeren schoon verloopende beloven wij de opper Coopman ende Schipper van het schip [illegible] daer op wij om [illegible] te varen sulcx gestelt worden te respecteren ende gehoorsamen, ende onse te laten gebruijcken van de selve als haer gesien [illegible] dat als het vaderlant met haer gebaren [illegible] onderhuijdert onse gagie ende schateringe. dit alles beloven wij naer te comen als goede getrouwe Officieren ende bootsgesellen toestaet, ende op peene [illegible] oorsaecke naer laeten uit daer toe met meerder sekerheijt met ons onderteijckeninge schuldende. Int jacht de Griffioen desen eersten Julij Ao 1612 liggende ter reede voor Touloulo op't eijlant ternate ende was onderteijkent

Bartel Cornelis
Dominicus Sluijs
Cornelis Koorts
Claes Egberts
Willem Pauls
Merck [mark] van Heijndrick Harmens timmerman
Merck [mark] van Sijmen Mouterts
Merck [mark] van Lambert Cornelis
Merck [mark] van Jacop Jans
Merck [mark] van Adriaen Claes Kalfater
Cornelis Jansen
Merck [mark] van Pieter de Haen
Merck [mark] van Augustijn Harmens
Merck [mark] van Ambroij [illegible]

Pieter Gijsberts
Merck [mark] van Harmen Jans Hooftbootsman
Merck [mark] van Lenert Claes Schiemman
Harmen Jans Constapel
Merck [mark] van Kerst Jans Constapelsmaet
Reijnier Reijnerts Bottelier
Merck [mark] van Jacop Dircx Kock
Merck [mark] van Claes Lamberts Chirurgijn
Coenraet Arentsz Chirurgijn
Reijer Cornelis timmerman
Merck [mark] van Cornelis Aernts timmerman
Merck [mark] van Jan Cornelis Jongeboot
Merck [mark] van Abraham Lijckels
Merck [mark] Hannes Eevers
Gerrit Cornelis
Andries Meijnderts
Joost Jansen

Monsterrolle vant volck vant jacht de Griffioen, die bij de heer Admirael Generael en sijn raedt aengenomen ende bevonden sijn voor de tijt van drie jaeren uut lant te varen, ingaende den eersten Julij Ao 1612

1 Jan Pauls van der Veer schipper uutgevaren op schip der Goes, bet. p maent . . . 8 f 54 - -

2 Claes Maertensz Kok uutgevaren met schip ... onder de Admirael Spilberch voor ... f - - -

3 Pieter Sijbertsz van Medenblijck opperstierman uutgevaren met de witte Leeuw bet. p maent . . . f 36 - -

4 Hans Pauls van Lanckhuijsen hoochbootsman uutgevaren met schip Vlissinge - - - f 18 - -

5 Leenardt Philipsz van Zierixzee bosschieter uutgevaren met Vlissinge bet. - - - f 16 - -

6 Reijnier Dircxz van Vlissinge bottelier ... uutgevaren met Vlissinge bet. f 20 - -

Herman Janss van Hamborch constabel uutgevaren
met tschip den Swarten Leeuw dient — — fl. 18 — . —

Jan Laurensz Stein constabel mede
uutgevaren met tschip Middelburch onder den
Admirael [illegible] dient — — — — fl. 18 — . —

Jan Cornelisz van Amsterdam [illegible]
uutgevaren met de Swarte Leeuw dient fl. 26 — . —

Cornelis Reinsz van Amsterdam timmerman
uutgevaren met de Swarte Leeuw dient — fl. 16 — . —

Reyer Cornelisz van Montfort timmerman
uutgevaren met Vlissingen — — — fl. 14 — . —

Dominicus Cornelisz van Zierixzee onder
barbier uutgevaren met Vlissingen dient — fl. 12 — . —

[illegible] Dircx van Edam kock uutgevaren
met de Witte Leeuw dient p maent . . fl. 15 — . —

14 Claes Cornelisz van [illegible] hellebardier
uutgevaren met de [illegible] [illegible] buut — f 13 — . —

15 Coenraet Rutgersz van Middelburch
hellebardier uutgevaren met Vlissinge — f 15 — . —

16 Thijs Bertelsz van [illegible] bosschieter uutgevaren
met [illegible] Vlissinge — — — f 12 — . —

17 Jan Cornelisz van Willemstadt bosschieter
met Vlissinge uutgevaren — — — f 12 — . —

18 Joost Jansz van Hulst bosschieter uutgevaren
met de [illegible] [illegible] [illegible] onder [illegible] [illegible] f 12 — . —

19 Bartholt Cornelisz van Vlissinge bosschieter
uutgevaren metten [illegible] metten [illegible] buut — f 12 — . —

20 Willem Jansz van [illegible] bootsman
uutgevaren met Vlissinge buut — — — f 10 — . —

21 Ventura de [illegible] met Vlissinge uutgevaren f 9 — . —

22 Cornelis Claesz van Sirixzee boetsluyden
uitgevaren met vier vuyren — — — £ 9 — . —.

23 Adriaen Jansz Keyser van Vlissingen boetsluy
uitgevaren met sesse vier vuyren alst — £ 9 — . —.

Jacob Jansz van Vlissingen boetsluyden uitgevaren
met sesse vier vuyren — — — — £ 9 — . —.

24

25 Andries Mingielsz van Oosthuysen boetsluyden
uitgevaren met vier vuyren — — — — £ 10 — . —.

26 Cornelis Jansz van Harlingen boetsluyden met
vier vuyren uitgevaren — — — — £ 10 — . —.

27 Lambert Gheertsz van Amsterdam boetsluyden
uitgevaren met de silveren kanne — — — £ 8 — . —.

28 Heyndrick Hermansz van Amsterdam overcruyser
uitgevaren met de witte kanne — — £ 12 — . —.

29 Naning Lamertsz van Amsterdam boetsluyden
uitgevaren met de witte kanne — — £ 10 — . —.

30 Symen Wouterss van Vreeningen bootsman utgevaren met de witte Leeuw --- £ 10 - . -

31 Abraham Lucassen van Rotterdam bootsman utgevaren met de witte Leeuw --- £ 10 - . -

32 Barthelt Sluyske van Harderwyck bootsman utgevaren met de witte Leeuw --- £ 10 - . -

33 Laurens van Bergelen bootsman utgevaren met de witte Leeuw ----- £ 10 - . -

34 Andries Gelert van Botten --- £ 5 - . -

35 Augustyn de [illegible] Gelert [illegible] £ 7 - 1 -

36 Anthonij Henry Gelert -- £ 4 - 14 -

Het aennemen der Reeders van Grijpende Leeuw coopman Stuerluijden
officieren ende bootsgesellen op het Jacht de Tristan [illegible] byden
den heer Gouverneur Generael de lijn vaert sonder oock van haer Jagte
te loopen op het Jacht maer dat haer maentgelden den tijt die sij ver-
blijft hier int lant sullen dienen sal loopen als voordes vande Comp.e op de
Jachten hier int lant blijvende. In kennisse der waerheijt soo is
dese Memorie gesloten ende onderteekent op den [illegible] Julij A.o 1612
Leggende te ancker voor Tolucco op't eylant Ternate —

Het aennemen vant Volck van [illegible] Coopluyden Stuyrluyden
Officiers ende bootsgesellen op het Jacht de Vriendtschap gedaen by
den heer Admirael Generael [illegible] waert sonder iets van haer gagie
te loopen op het Jacht maer dat haer maentgelden den tijt die sij over-
geweest hier int lant sullen dienen sal loopen als voordeel vande Compe. op de
Jachten hier int lant resterende. In kennisse der waerheyt soo ghe-
[illegible] geslooten ende [illegible] op den [illegible] Julij A°. 1612
liggende ter ancker voor Tolucco op 't eylant Ternate —

Rolle vant t'voorste. varende ofte
Jaeght schepen. die vaerende
Rondeschepen 3. Jaeren. int lant

n° 1.

Hoele vant werk · waerde opte
[illegible] · dit [illegible]
[illegible]

S.r Mathaeus Coteels 17

20 July 1612

Eerbare S.r saluyt / alsoo godt gelieft heeft dat de schepen Vlissingen ende Swarte Leeuw van Macquian / alwaer sy eenige nagelen innemen op 26 Julij sullen vertrecken / om van daer haer cours na tvaderlant te vervoorderen / de welcke godt almachtich / geluck ende voorspoet op de reyse / ende ons alle wy naer sullen volgen / wil verleenen / hebbe niet connen nalaten V.E. met brieffken te schrijven / van sulcx wy hier nodich van doen hebben / als plancken / schalpen / timmermans gereetschappen / ende wes voorder tot de fortificatie van noode souden mogen wesen / yets van sulcx daer connen becomen / bidde my tselve met de eerste gelegentheyt te senden / ende oock te versorgen / eenige schepen daer comende / dat die so veel quantiteyts van arack tot Jacatra innemen / als sal connen becomen / als mede soo veel rijs tot Macassar / ende gelijck op te coopen als doenlijc is / alsoo van sulcx dese plaetsen / niet te veel versien connen werden / ende noyt soo groote quantiteyt alhier geweest is. datmen met een onbeschroomt hert de ingesetenen tot haer nootdruft geen derven vercopen / waer op V.E. sal gelieven te letten / ende alsoo voordesen veel malen vande victualie / voor de molucques / uit het vaderlant gesonden / gefrustreert sijn geweest / door die van Amboina / ende Banda / sal V.E. gelieven sorge te dragen / ende daer eenige schepen comende / te beslaen dat op geen van die plaetsen / tgunt voor de molucques gedestineert is gelost werde / vermits hier voor de mont niet anders als drooge sagou ende rijs te becomen is ende sij beter aldaer / als wy ons hier connen genieten. / — . . —

Eerw. heer Reyndrast is over 14 dagen naer Motier Macquian ende Batsian vertrocken / om de soldaten te verversen / ende voorder te verrichten / tgunt tot dienst vande comp.e bevinden sullen te behooren ende alsoo ick achte hij V.E. van daer alle gelegentheyt sal schrijven ende mede genouchsaem uit de mondelinge rapporten / vande coopluyden ende schippers sult connen verstaen / duncket mij onnoodich dies aengaende / alhier prolix te vallen.

De goederen per tschip Banda door Leeninckmans gesciept / hebbe wel ontfangen / ende 100 gulden int opleveren vande facture meer bevonden / twelc V.E. sal gelieven te doen remedieren / om accoort te gaen. / — . —

V.E. sal gelieven my de vrientschap te doen / vermits 3 offe vier jaren hier moet blijven / van my te senden drij offe vier dosynen hembden ende onderbroecken van de cust van Coromandel / die goet ende wel genaeyt sijn / twee stucken seer goet swart fluweel / twee stucken satijn swart / ende 2 @ syde grosgreyn / met eenige armosijnen / dit alles verstaen ick van tbeste dat V.E. sal connen becomen / wat het cost sullen V.E. tot danck rembourseren. / offe mocht dit cantoor daer mede belasten / ende salt de companie goet doen / bidde dat daer geen faulte aen sij / vermits hier van sulcx / niet te becomen is / sonder te vergeten ons van een goede partije naeysyde / van diversche coleuren / ende knoopen te verschien / a la parelle, vermits het selve is voor mijn dragen. /

Vinde mede niet ongeraden dat V.E. procureerde van de cust van Cormandel een goede quantiteyt van 1000 offe meer hembden ende eenige gemaecte broecken / als mede diversche sorte van cleeden bequaem om habyten te maecken / gesonden werde / duncken alhier aen soldaten tot goede profyten vande comp.e sal connen vercopen ende daer door de selve oock wel inde cleederen houden / daer onse reputatie ende eere gehouden niet weynich aen dependeert / alsoo sij door gebreck van sulcx voor desen seer naeckt ende qualijck geaccoutreert gingen / ende alsus voor het selfde oock bedurgt (?) ben / by soo verre door V.E. daer in niet versien wert / door t senden van eenige goede damasten / armosijnen / fluweelen / ende tgunt tot maecken van cleeden / voorder dependeert / dit @ advijs. / —

Van eenige regalien U.E. te senden, sijn hier niet te bekomen, U.E. sulcx gelieve mij te excuseren /

Ende alsoo ic genouchsaem daer sijnde vele U.E. goede kennisse hebbe cunnen affspeuren de groote genegentheyt om met U.E. vrienden correspondentie te houden, achte onnoodich U.E. tot sulcx te vermanen, dan ic sal geen gelegentheyt laten passeren om U.E. te begroeten / ende om in geen faulte van sulcx te vallen sal alle occasie waer nemen /—

U.E. sal gelieven sorge te dragen dat wij altijt volgens dese mede gaende facture mochten versien werden te weten /

Van eenige soorteringe van patola van 2 en 4 vadem, maer dat de groote met olifanten daer in gebrocht sijn / alsoo daer de beste proffijten op is, ende de cledyne van diversche wercken /—
Eenige tambaras van diversche coleuren
diversche soorten van salalous /—

Eenige patanische cleetgens van diversche soorten / diversche soorteringe van grooff en fijn porceleijn / ende aldaer sijn oock te bekomen een soorte van groote schotelen porceleijnen, dewelcke altijt noemt pingan baidje, daermede excessive proffijten gedaen / ende met groote begeerte vercocht werden a 50 realen van 8 t'stuck /—

Wij hebben altijt uyt een robiert cargason voor desen bevonden een soorte van geverwde pattas ende sallalous seer fijn / ontrent een span breeder als d'andere ordinarissen, die men hier billick tegen 5 a 6 realen van 8 can vercoopen, daer men van de andere niet meer als 3 en ten hoochsten crijght, ende op de cust seer weijnich different inde prijsen /— Hiermede

Erentfeste wijse seer voorsienige Heeren, bevelen U.E. naer groetenisse inde genadige bescherminge des alder hoochsten, die U.E. verleene het accomplissement U.E. begeerte den 20 julio 1612. Int fort Orangien opt Ternate /—

U.E. dienstwillige
Hans de Haze

vlack 26 November 16

Woonde

die

Jacomo toranio 4 1612

Hans de Hase 20 Julio ontf
op 6. 8ber per tschip Vlissinghen

Beantwoort ...
... Blor...

... 100 ...

Dienst ... voorsinghe
... Matthijs ... vatt
Joan ...
...

Tot

Santsam

Vlack 26 November 1612 ~~Mastiuni~~ Ternate 19

Voorders (als U. E. uyt de gesonden reeckeninge sal connen sien)
hebben U. E. gedebiteert voor 6 stucken yser a 3 gul. t' stuck,
die wij by Christiaen Dorst aen U. E. gerecommandeert hadden te
senden, ende also hy ons adviseert 20 stucken by den Hr. Advocaet
voor U. E. reeckeninge gesonden heeft, ende wij U. E. daer voor
debito de gemelte crediteur gecrediteert hebben, sal gheduren ons accoort
te haen ons noch voor de resterende 14 st. tot crediteren
tot den voorseyden prijs

So U. E. aldaer niets tot de tocht van Simon de Loer geeft,
sult ons daer van debiteren, ende mosten verstaen in memorie
onderseynden ons U. E. te mogen crediteren; Christiaen heeft
den Heer Advocaet den partie goederen gheleveert tot de
voorsz. tocht, so dat t' selve door contrarie resolutie int
geheele ofte deele aen U. E. getransporteert wordt,
sult ons daer voor crediteren, als mede van alle het gunt
aldaer voor de Compagnie souden mogen ontfangen, ons van alles
pertinent advys gevende.

Het verlangen des schachten de Monsterolle van
soldaten, ende wat schepen hier uytgevaren sijn, sonder
wat waeren gesorteert hebben, oock een memorie van
alle de amunitie van oorloch te weeten: Roers, musquetten,
spiesen, sonderlinck bandelieres, rapiers, als mede van alle
het grof geschut, het is 16 ende begrepen de roers ofte
ander amunitie, die U. E. tot coopmanschap gesonden sijn,
het versoecken de reeckeninge daer van gesonden.

Oock hebben U. E. op het hoochste gerecommandeert ons int sterck
wandt haer gedaen mit 2 a 3000 stucx daer te willen
besorgen, also wij het t' selve tot groote costen, ende noch so
veel ons ontbreeckt ende connen bekomen, daer aen wij
te wintschap gedesisteert, sonderdien te prolongeren het ende
groot dienst ende alle de wereld Gods bevolen. den 26 Nove
1612 ... int fort Orangie.

P. L. [illegible]

Hans de Haze

ff

Eersame seer discreten
Sr. Cornelis Veacke
coopman
tott
Batsjan.
.r.

Jarnoto touanio + 1612

Ternate

Larnotto Tomario + 1612 —

Van[illegible]
ende ge[illegible]
blyvende [illegible]
reckeninge [illegible]
Vereenichde Oost-Indische Com-
pagnie int Eylandt [illegible]
onder philips de Meijer als
oppercoopman — //

21

B. Clocken:

B.	Een van 93 ℔ cost gl.	f 52 - -	
	een van 76 ℔ cost	f 46 - -	
	een van 70 ℔ cost	f 40 - -	
	een van 60 ℔ cost	f 36 - -	
	een van 52 ℔ cost	f 33 - -	
	Costen dese 5 Clocken met yserwerck en anders		f 207 — // —

N° 43.

B. Een cassa met spiegelen —

B.	1 heel 17 toern getrocken a 5 gulden	5 - // -	
	1 platten gouden heel 17 met een geslepen glas	6 - 4 -	
	1 heel 10 platten gouden met een geslepen glas	5 - 14 -	
	3 heelen 10 middel fuirsen ad 52 st	7 - 16 -	
	2 heelen middel fuirsen 17 getrocken ad 62 st	6 - // 4 -	
	2 halven 17 middel fuirsen getrocken ad 35 st	3 - 10 -	
	3 halven 10 middel fuirsen getrocken ad 30 st	4 - 10 -	
	2 dosyn half 17 Italiaens ad 48 st	54 - // -	
	2 dosyn dito swart ad 42 st		
	4 dosyn 10 Italiaens N° 5 ad 38 st	45 - 12 -	
	3½ dosyn 10 swarten ad 32 st N° 5	33 - 12 -	
	4½ dosyn quarten van 17 N° 4 swarten ad 21 st	28 - // 7 -	
	6 dosyn quarten van 17 Italiaens N° 4 ad 24 st	43 - // 4 -	
	6 dosyn quarten van 10 Italiaens N° 3 ad 19 st	34 - // 4 -	
	6 dosyn quarten van 10 swarten N° 3 ad 16 st	28 - 16 -	
	3½ dosyn platten Italiaens N° 2 ad 15 st	15 - 15 -	
	2½ dosyn platten swarten N° 2 ad 12 st	9 - // -	
	4 dosyn plattens swarten N° 1 ad 10 st	12 - // -	
	8 ℔ folio ad 21 stuivers	8 - // 8 -	
	1 ℔ lijm 5 stuivers	- // - 5 -	
		352 - 1 -	f 352 // 1 //

N 4

[illegible]	20 // 2 - 0
[illegible]	18 // 16 - 0
[illegible] dito 12 pont [illegible]	30 // 0 - 0
[illegible] dito 10 pont [illegible]	32 // 8 - 0
[illegible]	19 // 0 - 0
[illegible] 5 pont ad [illegible] ½	15 // 10 - 0
[illegible] 10 3 ¼ ponts ad. 13 ½ st	10 // 2 - 0
1000 dito 2 ½ ponts ad. 11 st	8 // 5 - 0
10000 duyckers 2 ponts ad. 12 st	6 // 0 - 0
10000 duyckers 3 ponts ad. 14 st	7 // 0 - 0
Voort vatt 20 stuivers	1 // 0 - 0
	168 // 4 - 0

ƒ 168 // 4 // 0 -

Laxmatio tomus + 16 st

B B N. 20 -

Een casken met malieroex daerin 7 stuck a 12 guldens — ƒ 84 // — // —

B N. 777

Een cassa met cristalyne glasen

100. bierbeckers gestreept en ongestreept ad 4 st	20 — // — //
100. clare beckers met vergulde voetjes ad 6 st	30 — // — //
25. deckers coppen met decksels ende vergulde voetjes ad. 16 st	20 — // — //
12. groene commen verguet ad. 10 st	6 — // — //
12. dito verguet ad. 8 stuivers	4 — 16 —
50. middelbare schotels verguet ad. 8 st	20 — // — //
100. clare commekens ad. 4 st	20 — // — //
50. gesprenkelde commen porsaleins fatsoen	12 — // — //
50. clare cleyne commekens ad 3 st	7 — // — //
4. dubbelde flessen ad. 18 st	3 — 12 — //
13. clare water flessen ad. 6 st	3 — 18 — //
12. water flessen met witte streeps ad 6 st	3 — 12 — //
50. groote piep harms lampets gebeeldt ad 6 st	15 — // — //
50. dito cleyne ad. 4 st	10 — // — //
12. achtcantige vergulde schals a 9 st	5 — 8 —
125. bier glasen van alle soorts ad 4 st	25 — // — //
100. schepkens verguet met voet ad. 6 st	30 — // — //
100. wyn glassen verguet van alle soorts ad 5 st	25 — // — //
De kist de cost	4 — 10 — //
	266 — 16 —

ƒ 266 // 16 // —

B

B

Thee tonne[illegible]
Cost —.

Laecken[illegible]
uyt N° [illegible]

2 halve blaeuwe N° 6 a [illegible] gl.	120			
2 halve craproot N° 5 a 15¾ 20¼ gl.	105			
2 halve bruyn groen N° 7 a 20 [illegible] gl.	119	7		
2 halve craproot N° 8 a 20½ 20½ gl.	120			
2 halve swarte N° 25 a 24 24 gl.	160			
2 halve graeuwe N° 26 a 20½ 20½ gl.	123			
2 halve craproot N° 27 a 21½ 21½ gl.	146			
2 halve blauwe N° 28 a 21 21 gl.	116			
16 halve laeckens costen		ƒ 1009	7	—
1 Reste laken a 16 cost		ƒ 103	15	—

In een casken N° 15 —

49 ℔ Opium cost	ƒ 420	15	—

Coper werck —
stuck wegen 977 catey bamb

Costen	ƒ 588			
2 kassen cost	7	1		
Samen		ƒ 595	1	—

Yser.

48 staven wegende 1530 ℔ a 6 guede 15 st hondert is	ƒ 103	5	8	
25 bos getrocken a 6 gl. 17 st. 2 hondert is	ƒ 84	7	8	
Cost samen		ƒ 187	13	—

Loot —

969 versmolten stucken wegende 18000 ℔ a 4 guede 17½ st	ƒ 877	10	—

N. 5.

... beslote[n] ...	
... grooter ...	2-2-0
...	9-13-0
... voor	
...	3-12-0
... paternosters	2-18-0
... alueren paternosters 10 st	
een dosyn beyttels van 13 st ...	1-11-0
3 dosyn bijls ad 16 st 3 dosyn bijls	
wat grooter ad 24 stuivers	6-0-0
4 yseren gemaelde coffer voor	5-8-0
4 doosnaelds x ad 8½ st ...	1-14-0
1 st spiegel met viercant glas ad 12 st	10-16-0
6 dosyn grooter spiegels met schuiv a 30 st	9-11-0
6 dosyn middel dito ad 24 st	7-4-0
2 ... schaeren ad 34 st	3-8-0
2 dosyn grooter compassen ad 24 st	2-8-0
1 dosyn spaensche schaeren ...	3-11-0
5 dosyn schaeren ad ... st	3-11-0
10 dosyn barbiers schaeren ad 20 st	10-11-0
5 dosyn grooter dito ad 30 st	7-10-0
6 dosyn fyne leers briefkens ...	2-8-0
3 cassen brylls 2 dosyn in de casse a 18 st	2-14-0
3 cassen dito een dosyn in de casse a 15 st	2-5-0
3 cassen dito een dosyn in de casse a 9 st	1-7-0
4 dosyn slechte schermers ad 13 st	2-12-0
4 dosyn middel schermers ad 25	5-11-0
4 dosyn grooter schermers ad 30 st	6-11-0
4 dosyn dubbel schaermessen ad 3 guld	12-11-0
4 dosyn grooter ... in de ...	
ad 15 stuivers ...	3-11-0
2 dosyn dito grooter ad 18 st ...	1-16-0
1 dosyn grooter dubbelde slooten ad	4-10-0
1 dosyn ronde grooter sloots ad ...	2-12-0
2 dosyn driecante & viercante ...	2-11-0
1 dosyn ronde slotes ...	1-12-0
3000 fyne spaensche naelds ...	9-11-0
10 dosyn doosmessen ad 42 st	21-11-0
10 dosyn ... twee sorten a 18 st	9-11-0
10 dosyn met cipressen ... a 30 st	15-11-0

Laxeratio ... +1612

10. [illegible] 16 [illegible]

4½ dosyn groote [illegible]	22–18–0		
3½ dosyn cleyne [illegible]	[illegible]–0–0		
18 [illegible] met [illegible]	3–12–0		
3 dosyn dito groote [illegible]	10–16–0		
5 dosyn verguede tafe[illegible]			
a 3 gueden 3 st t dos	15–15–0		
5 dosyn dito ad 53 st t dosyn …	13–5–0		
5 dosyn dito ad 43 st t dosyn	10–15–0		
5 dosyn dito ad 33 st t dosyn	8–5–0		
	376–16–		
Afgetrocke soo veel het beloopt tgeen int schip Mauritius ende Zomer daer uyt is genomen tot onkosten	49–8–		
Rest noch inde liste		327	8

N. 41.

Een casse met pampier.

15 riem [illegible] a 4 gueden 15 st …	71–15–		
15 riem [illegible] a 4 gueden 5 st …	63–15–		
15 riem [illegible] E a 3 gueden 8 st …	51–"–		
15 riem N 1 F[illegible] a 3 gueden 6 st	49–10–		
2 riem [illegible] a 4 gueden [illegible]	9–"–		
	245.–	245	–"–

N. 84.

Een kist met cramerie.

9½ dosyn groote raemsbieqeers met o glas a 9 st t dosyn	4–5–8		
13½ dosyn dito middel a 8 st	5–8–		
9½ dosyn dito met viercant geraillen	5–4–8		
12 dosyn middel schuif spiegeldosen	12–"–"		
25 dosyn [illegible] met [illegible] 19 st	23–15–"		
20 dosyn dito met witte [illegible] 18 st	18––		
15 dosyn cleyne a 15 st	11–5–"		
36 st blaeu ronde paternosters a 12 st	21–12–		
20 st magridettes van diversche coleur 12 st	12––"		
3 bursels trompen a 42 st t bursel	6–6–		
Somme		119	16

uyt schip [illegible]

62· stormgoed [illegible] a 36· stu[illegible]	111–12·	
[illegible] [illegible]nat[illegible] [illegible]	40–//–	
[illegible] [illegible] son[illegible] [illegible]	18·–//–	
7 [illegible] met [illegible]	21·–//–	
[illegible] [illegible]	1·–//–	
[illegible] syn [illegible]		191// 12//–

Porsseleine –

N· van verscheyden sortinge – als deste costen samen		606// 11// 8–

Schryfboucke uyt N· 100 –

8· In folio met sloten costen van binde	6–8–	
7· In leir met bande van binden	5–12–	
25· In quarto in leir van binden [illegible]	10–//–	
Volgen verscheiden die de sackerlac ken. het percement hadden opgete		
7· In folio costen van binde 14· st	4–18–	
25· In quarto van binden 7· st	8–15–	
25· In 8e costen van binden 3· st	3–15–	
voor 95· boucke pampier a 4· st 1/2	20–//8–	
97· Boucke costen		59// 16//–

N· 9·

Een casse met scheirde

8· met swerte scheden a 4· gl 1 st	32–8–	
8· met gele scheden a 4· gl 3· st	33–4·	
14· met rode scheden a 4· gl 3· st	58–2–	
1· vergult met een fluweele schede	12–//–	
31· Scheirden costen		136// 5//–

Verguerde flesken

Rosewater –

15· a 36· st getaxeert		27//–//–

Laurentius? + 1612

3 Een[...]	
30 schoof g[...] ad 5 st	7 - 10 -
75 schoof beec[...]	
175 schoof beemse b[...]	41 - 5 -
25 schoof blauwe b[...]	
50 schoof beemse fleskens 6 int stroy	7 - 10 -
6 paer dobbel blauwe kams ad 6 st	1 - 16 -
25 paer blauwe beemse kammekens ad 3 st	3 - 15 -
4 paer roode ende witte gestrepte flessen langhe halsen ad 10 st	2 - // -
12 stuck fluyters wit ende blauw ad 11 st	6 - 12 -
6 paer blauwe fleskens met lange halsen	1 - 10 -
4 stuck lyne fluyters gedeckt ad 7 st	1 - 8 -
6 beemse gedeckte glas ad 3 st 8 p[enningen]	1 - 1 -
8 paer geschilderde wyn glas ad 9 st	3 - 12 -
8 paer geschilderde samen ad 10 st	4 - // -
4 paer blauwe [...] baerd schendcams a 5½ st	1 - 2 -
48 stuck witte geschilderde [...] gestrepte commekens ad 5 st	12 - // -
6 dobbel schoof blauwe commekens 4 int stroy	
8 dobbel schoof commekens 6 int stroy ad 3 st deen	6 - 6 -
4 dobbel schoof commekens 8 int stroy enckel schoof	
6 enckel schoof commekens 6 int stroy	
10 stuck fyn vergulde lamps ende schotelen ad 30 stuivers tstuck	15 - // -
6 schoof vergulde beckers ad 26 st	7 - 16 -
40 schoof beemse wyn glas [...] 3 int stroy ad 3 st	6 - // -
800 witte ende blauwe ronde fleskens ad 3 gulden 15 stuiver	30 - // -
De kist	2 - // -
	162 - 3 -

Afgetrocken tgeen in Mauritius tot onkosten ende inde logie voor nagelen daer uyt vermangelt is — 68 - 2 - 4

Rest noch inde casse — 94 - // - 12 -

27

Camelotte

5 Enckel rode carmosyn [illegible]	6[illegible]-//-	
4 Enckel violette N° 3 a 14 guld	56-//-	
2 dobbel [illegible] N° 4 a 30 gulds	60-//-	
1 dobbel carmosyn N° 4 a 30	30-//-	
2 enckel violette N° 5 a 15 gulden	30-//-	
5 dobbel [illegible] N° 5 a 32 gl	160-//-	
2 dobbel carmosyn N° 5 a 32 gl	64-//-	
2 enckel violette N° a 16 guld	32-//-	
4 dobbel [illegible] N° 6 a 33 guld	132-//-	
1 dobbel carmosyn N° 6 a 42 guld	42-//-	
3 dobbel dito N° 7 a 48 gulden	144-//-	
1 dobbel dito N° 8 a 50 guld	50-//-	
32 st camelotte costen		f 865-//-//-

Catoene Letgens

102 Enckel potes
96 dobbel dito
24 grobe trilles
14 Berro maleyes

	236 st a 3½ riael van 8 de sorge tot Bantam in gecocht is	901-4-8	
	93 st witte catoens a 2 rials	437-2-//-	
	49 st gestreepte taffikes a 2½ rial	287-17-8	
2 verdo	10 Bastaes a 5¼ riael	123-7-8	
	12 Chaberys costen 27 rials	63-9-//-	
veroverd	4 rode lacken a 3 rialen	28-4-//-	
	2 tancoelos a 27 rials samen	63-9-//-	
	1 Anckefy a 6 rialen van achten	14-2-//-	
	1 patola a 9 rials van 8	21-3-//-	
	1 sallegatty a 6 rialen van 8	14-2-//-	
veroverd	34 madures a 14 rials van 8 de sorge	55-18-12	
	443 st letgens costen van incoop		f 2009-19-4
	De coopmanschap bedragen		f 9020-10-8

Gereede penningen

	3810 rialen van 8 a 47 stuyvers	8953-10	
	150 dito nieuwe munt is	352-10	
veroverd	201 Larijns de 5 a een riael van 8	94-//-	
	500 nieuwe rosenobels a 8 gul 5 st	4125-//-	
	De gereede penninghe bedragen		f 13525-//-//-
	Het gansche cargasoon soo coopmanschap als gereede penninghe bedraeght samen		f 22545-10-8

[illegible] + 1622

Afstanten vande goederen noch berustende op Ternate onder mij Hans Meerman als broeder bleven bij Pitter Bonte

	Goederen		Folio	ƒ		
—	7 stuck coperen becken a	—	6	2	17	5
—	15 lb 16 ons benzamyn	—	6	9	—	10
—	3 lb 11 onss Champher	—	6	12	19	15
—	11 onss Aguila	—	6	—	19	13
	3224 $\frac{320}{752}$ realen van achten contant	—	8	7577	8	—
—	133 lb Amfioen a	—	13	625	2	—
—	1132 stucken Tolla off Bafta	—	21	929	18	—
—	125 stucken tapi [illegible]	—	23	55	1	9
—	1 bak rost met gouden camer	—	20	58	15	—
—	346 stucken dragons rots	—	28	614	18	4
—	200 stucken fyne tzanini	—	30	156	13	5
—	33104 lb Ternates rys	—	32	768	14	12
—	173 stucken sarassen	—	33	474	1	10
—	273 stucken roode tornolle	—	34	1426	6	—
—	21 stucken Pomadbeins	—	35	21	15	12
—	590 stucken pota van diverse soorten	—	36	1096	4	9
—	10 stucken sallalo	—	31	7	16	4
—	2300 sack sagu van Sula	—	23	243	10	14
—	12000 sack sagu van Ceram	—	36	2170	7	4
—	25600 lb witten rys	—	31			

De ballance per ghebrocht den 30 April Ao: 1612

[illegible] + 1622

Memorie vande versant der
thu Dande oude Hans
Oudemans op Jacomo

N°. 2.

Annotatie + 1612

[illegible] godadas de gte

[illegible] 070 Cornato

[illegible]

[illegible] + 1612

Rolle van soldaten garinsoen houdende op het eylant Tarnate inde plaetsen van Malaio Taluco en Tacomij

Rinnatio Toranio + 1612

Melisp

Rolle vande soldaten in garnisoen leggende op t'geant Servaten inde forto- vande Orange op Malaijen Willem- stadt op tacome to Calonto.

Mathijs hendricksen van ditmarsen Capitijn uijt gevaren inde schip delft onder de vlagge vanden admirael Spoelts vant ter maent - - Guld 70 - - -

Jan hendricksen de wacht luijtenant van Gorcum uijt gevaren inde schip banda onder de compe. van Cap:n cornelis de gocher vant smaents - - Guld 40 - - -

Joost pieter deutscher sergeant uijtgevaren met schip delft onder de vlagge vanden admirael Spoelts vant ter maent - - - - - - Guld 20 - - -

Roudelijn Janssen van hoorn sergeant uijtgevaren met schip der veer onder de compe. van cap:n cock Guld 20 - - -

Barent van brouck corporael vande adelborsten uijt gevaren inde schip banda onder de compe. van Cap:n cornelis de gocher vant ter maent - - Guld 20 - - -

Dirck aelbrechtsen van swol corporael uijtgevaren inde schip geelderlant onder commandeur hendrick Janssen gul 19 - - -

Hendrick Janssen van embden corporael uijtgevaren inde groote sonne onder de vlagge van admirael matelief vant ter maent - - - Guld - 18 - -

Cristoffel Janssen van Lunnenborch corporael van malacca overgeloopen uijt schip van adm:l Matelief gul - 18 - - -

Jan Cornelis lansbesaet van Enckhuijsen uijtgevaren inde schip batavia onder de admiral van caerden Guld - 17 - - -

Jeurian foerwater lansmesaet uijtgevaren met schip hoorn onder den adm:l Spoelts vant ter maent Guld - 16 - - -

Gerrit Leenderts van Benenhuijsen lansmesaet uijtgevaren met schip hoorn onder adm:l Spoelts Guld - 15 - - -

Hendrick Janssen van Paterborne tamboer uijtgevaren inde schip hoorn onder den admirael Spoelts Guld - 14 - - -

Willem boot van delft adelborst uijtgevaren met banda onder de compe. van Cap:n de gocher Guld - - 13 - - -

Marten Janssen van hoorden adelborst uijtgevaren inde tschip erasmus onder den adm:l matelief Guld - 15 - - -

Feddert willekens van embden adelborst uijtgevaren met schip den witten leeuw onder de vlagge vanden heer generael Pieter de boot vant ter mant gul 14 - - -

Harmen Gerritsz Vooght van Embden adelborst uyt gevaren met schip Banda onder de comp.e van Cap.n de Goyer guls 13 - . -

Pieter Gerritsz van Alcmaer adelborst uytgevaren met den Valk onder commandeur H. Brouwer komt guls - 14 - . -

Jan Claessen van Duynkercke adelborst uytgevaren met schip Delft onder den admirael Speult komt guls - 14 - . -

Barent Jansen van Dortmont adelborst uytgevaren met schip Delft onder den admirael Speult komt gulden - 14 - . -

Wolbo Anthonisz van Woerden uyt gevaren met schip Delft onder den admirael Speult komt ter maent - guls 12 - . -

Harmen Jansz van Amsterdam lantsdrager bosschieter uyt gevaren met den Goes onder de vlagge van Heer Generael Pieter Both komt ter maent - - guls 17 - . -

Dirck Hendricxsz van Oldenburch soldaet uytgevaren met schip Hollandia onder den admirael Verhoeven guls - 12 - . -

Hendrick Albrechtsz soldaet van Hoxter sold: uytgevaren met Banda onder de comp.e van Cap.n de Goyer guls 12 - . -

Joost Meyersz van Amersfoort sold uyt gevaren met schip Banda onder de comp.e van capiteyn de Goyer komt guls 12 - . -

Gerrit Adriaensz van Bockenderhoven sold: uyt gevaren met schip Banda onder de comp.e van Goyer guls - - 12 - . -

Isaack Huybrechtsz van Adam soldaet uytgevaren met den Valk onder commandeur H: Brouwer komt smaents guls 13 - . -

Hans Coelder uytgevaren met Zelandia onder den ad. Hoff guls - 12 - . -

Jan Jurriaensz van Linden soldaet uytgevaren met Banda onder de comp.e van Cornelis de Goyer komt smaents gls 12 - . -

Claes Jurriaensz van Jouson uyt gevaren met Banda onder de comp.e van de Goyer komt smaents guls - 12 - . -

Cornelis Cornelisz bosschiet van Munstermon uyt gevaren met Banda onder de Comp.e van de Goyer guls 14 - . -

Lambert Claessen van den Rijp sold: uytgevaren met den Valk onder den commandeur H: Brouwer komt guls - 13 - . -

Gerrit Claessen van Naerden bosschieter uytgevaren met schip Banda onder commandeur L: Pieters Reael komt guls - 15 - . -

Pauls Sybertsz van Utrecht soldaet uytgevaren met de comp.e van Cornelis de Goyer guls - 12 - . -

Jan Pietersz van Ossau bosschieter uytgevaren met den Valk onder commandeur Henrick Brouwer komt guls 15 - . -

Jochum Pietersz van Uraft uyt gevaren met Banda onder commandeur L: Pieters Reael komt ter maent guls 12 - . -

Heycke Sybrantsz van Coluny bosschieter uyt gevaren met Banda onder commandeur Laurens Pietersz Reael komt ter maent guls - 16 - . -

36 Hans de Hase directeur over alle de comptoiren inde molucques uytgevaren met het schip der Veer wint ter maent — — — — — guld. 144 — —

37 Adriaen vanden duyssen uytgevaren met schip Delft onder den admirael Spielbergen — — — —

38 Marcelis Elpa van middelburg uytgevaren met den yacht Bedient t' schip van ondercoopman & secretaris wint ter maent — — guld. 15 — —

39 Jan Tomasssen van amsterdam tolck uytgevaren met schip Banda onder den admirael van Caerden guld. 20 — —

40 Gerrit Pietersen van enckhuysen botteleer & constabel uytgevaren met middelburgh onder d' admr. Spielbergen guld. 31 — —

42 Jacques Contoler jonge van middelburgh uytgevaren met schip der Veer onder commandeur Brouwer wint ter maent — — guld. 8 — —

Mardicos ofte vrye swarten

Toine Capiteyn vande swarten wint ter maent	guld.	12 — —
Antonio wint smaents — — — —	guld.	12 — —
Jeronio de costa wint smaents — —	guld.	12 — —
Sebastiaen wint ter maent — —	guld.	12 — —
Fransisco wint ter maent — — —	guld.	12 — —
Capingan wint ter maent — — —	guld.	12 — —
Kotta wint ter maent — — —	guld.	12 — —
Jeta wint ter maent — — —	guld.	12 — —
Champara by ons bode genoemt — —	guld.	12 — —
Domingo wint smaents — —	guld.	12 — —
Martyn wint smaents — —	guld.	12 — —
Matheu wint ter maent — —	guld.	12 — —
Diego wint ter maent — —	guld.	12 — —
Mateu wint ter maent — —	guld.	12 — —
Lowys wint ter maent — — —	guld.	12 — —
Anthonio trings wint ter maent —	guld.	12 — —
gomma ot wint smaents — —	guld.	12 — —
Lasaro wint ter maent — —	gulden	12 — —
Alonso wint ter maent — —	guld.	12 — —

op taloúco

1a Hans Boel van Creems van Utrecht uyt gevaren met
't schip Middelborch onder den admirael Steven guld 35 - . -

2a Casper Maes uytgevaren met Rotterdam onder
den adm.l Steven Corteraede comt smaents guld 18 - . -

3a Douwe Lubbertsz van Herlingen lansmisaet uytgevaren
met Bantam onder den adm.l van Caerden - - guld 15 - - -

4a Pieter Claessen van Geerbenct adelborst uytgevaren
met Middelburch onder den admirael Steven guld 14 - - -

5a Hendrick Franssen van Aken uytgevaren met
Banda onder de comp.e van Capt. Cor. de Goyer guld 12 - - -

6a Reynier Bartoelomeusz van Amersfoort uytgevaren
met Banda onder de cap.n de Goyer comt smaents guld 12 - -

7a Hans de Roller uytgevaren met den Beer
onder de comp.e van Jacques de Cock comt guld 12 - - -

8a Frans Adriaensz van Breda uytgevaren met
't schip Banda onder de comp.e van de Goyer guld 12 - - -

9a Cornelis Joriss van Embden uyt gevaren met
't schip Banda onder de comp.e van de Goyer guld 12 - -

10a Pieter Janss van Walcheren uyt gevaren met
den Beer onder de comp.e van Jaques de Cock guld 12 - -

11a Evert Janss Bremer uytgevaren met Banda
onder de compagnie van de Goyer comt guld 12 - -

12a Cornelis Adriaensz van Hoffwegen uytge-
varen met Banda onder de comp.e van Goyer guld 12 - -

13a Wynant Jarmentsz van Deventer uytgevaren met
Banda onder comp.e van de Goyer - - guld 12 - -

14a Cristoffel Gonsalo onderloper comt smaents guld 12 - -

15a Jan Janssen van der Putten uytgevaren met Vlissingen
onder den Heer Generael Pieter Bot - - guld 14 - -

16a Cornelis Janss [illegible] metselaer uytgevaren met
de Roode Leeuw met pylen onder commandeur H.r
Brouwer comt ter maent - - guld 24 - -

17a Dirck Tade van Genderen constabel uytgevaren
met Zierickzee onder den adm.l van Caerden - guld 40 - -

18a Willem Barentsz van Danswyck uytgevaren met
Hollandia onder den admirael Steven comt guld 12 - -

19a Dirck Jacobsz van Delft uytgevaren metter
Goes onder den Heer Generael Pieter Bot guld 12 - -

20a Lubbert Janssen van Groe metselaer [illegible] uyt
gevaren met Amsterdam onder d'adm.l Steven - 24 - -

[illegible] + 1622

21a Egbert Barentsz van Embden tamboer uytgevaren
met het schip Banda onder de gouvr Reynst gul. 12 - - -

22a Lambert Willemsz van Gemunde uytgevaren met
schip Delft onder den admirael Verhoeven comt gul. 12 - - -

23a Harmen Jansz van Embden uytgevaren met Hollandia
onder den admiral Verhoeven - - - - gul. 12 - - -

24a Hendrick Hendricksz van Amsterdam constapelsmaet
uyt gevaren met den Swarten Leeu onder den heer
generael Pieter Both comt - - guldens 18 - - -

25a Bartholomeus Jorisz van Rotterdam bosschieter
uyt gevaren met het jacht de Griffioen onder
den admr. Verhoeven comt ter maent - gul. 16 - - -

26a Michiel Jansz van Bergen op Zoom luytenants
jongen uyt gevaren met het schip Banda onder gouvr. gul. 8 - - -

27a Jan Vlas Hontgorst assistent uyt gevaren met den
Arent onder de comye van Caspel Jacquesbeeck gul. 16 - - -

Soldaten garnisoen houdende in Willemstat op Tacommo

1. Wouter de Hooghe van Amersfoort Capn. uyt
gevaren met schip Banda onder commandeur L. ß. Rade gul. 70 - - -

2. Jacob Wygantsz luytenant uyt gevaren met Hollandia
onder den admr. Verhoeven comt ter maent gul. 60 - - -

3. Jan Symonsz van Hoorn vaendrager uyt gevaren
met schip Hollandia onder den admr. Verhoeven gul. 36 - - -

4. Joris Cornelisz van Amsterdam sergant uyt
gevaren met de Provintie onder den admr. Verhoeven gul. 20 - - -

5. Cornelis Jacobsz van Edam sergant uytgevaren
mettet schip Delft onder den admr. Verhoeven gul. 20 - - -

6. Egbert Hermansz van Oldenbrugge capiteyn des
armes en corporael vande adelborsten met be
lofte het eerste offitie van vaendrager te
bedienen uyt gevaren met Middelb. onder Verhoeven gul. 22 - - -

7. Marinus Dingmansz vander Tolen corporael uytge
varen mett den Arent onder den admr. van Caerden gul. 17 - - -

8. Jan Jansz Kruys van Amersfoort corporael uyt
gevaren met Banda onder de comye. [illegible] gul. 17 - - -

9. Gerrit Hendricksz vander Goude corporael uyt
gevaren met Delft onder den admr. Verhoeven gul. 17 - - -

Bartel claessen van amsterdam hansbesaet uytgevaren met hollandia onder den admir. Heeren Guld. 16 — —
Gerbrant Bogaert van enkhuysen hansbesaet uyt gevaren met hollandia middelburch onder den admirael matelief comt ter maent — — guld 15 — —
Obbe Boerk van oldensee hansbesaet uyt gevaren mettet schip banda onder de comp. van der hagen guld 15 — —
Harmen Maertsz van medenblyck adelborst uyt gevaren met delft onder den adm. Heeren comt guld 14 — —
Frans de wyt van antwerpen adelborst uytgevaren met delft onder den adm. Heeren comt ter maent guld 14 — —
Maerten Hendrickssen van quadyck adelborst uyt gevaren met [illegible] guld 15 — —
Jan Janssen van bergen op zoom adelborst uytgevaren met delft onder den admirael Heeren guld 14 — —
Claes Jansz van altmoer adelborst uytgevaren met schip banda onder commandeur S. Jsbr. wael guld 13 — —
Styn dircksen van amersfort adelborst uytgevaren met banda onder den commandeur S. Jsbr. wael guld 13 — —
Jan buys van holbeeck adelborst uyt gevaren met der veer onder den commandeur H brouwer — guld 13 — —
Roelant Jacobs van Duynkerken uyt gevaren met banda onder commandeur S. Jsbr. wael adelborst guld 13 — —
Luytgen Lamberts van groeningen tamboer uyt gevaren met delft onder den adm. Heeren comt guld 16 — —
Balter michielsz van amsterdam sold. uyt gevaren met Ceylon onder den admirael van caerden guld 12 — —
Abraham hendricksen van utrecht soldaet uyt gevaren met de provintie onder den adm. Heeren — guld 13 — —
Arent geertsz serjant van amsterdam uyt gevaren met de provintie onder den adm. Heeren guld 13 — —
Gerrit Janssen van haerlem uyt gevaren onder hollandia onder den admirael Heeren — guld 13 — —
Arent Joossen van amsterdam soldaet uyt gevaren hollandia onder den adm. Heeren comt guld 13 — —
Adriaen Jacobs van delft uyt gevaren met schip delft onder den admirael Heeren — — guld 13 — —
Pieter Janssen van wesel uyt gevaren met de gryffoen onder den adm. Heeren — — guld 12 — —
Crystoffel alberts van S^t tomas soldaet uyt gevaren met schip Rotterdam onder Heeren guld 13 — —
Pieter Jansz van van amsterdam uyt gevaren met hollandia onder den admirael Heeren comt guld 13 — —

a Hendrick Jansz van Bremen soldaet uytgevaren met der Veer onder commandeur H: Brouwer wint 's maents gull 12 - -

b Egeert Claessz van Hegelinghout uytgevaren met der Veer onder commandeur H: Brouwer wint 's maents gull 12 - -

c Dirck Pietersz van Calmer uyt gevaren metter Veer onder commandeur H: Brouwer wint ter maent gull 12 - -

d Mathys Wynantsz uyt Lyfflant uyt gevaren met Banda onder commandeur H: Pr. Capn. de Gooyer gull 12 - -

e Pieter Aemersz bosschieter uyt gevaren met der Veer onder commandeur H: Brouwer wint ter maent gull 15 - -

f Jan Heyndersz van Weeringe bosschieter uytgevaren met der Veer onder commandeur H: Brouwer wint gull 15 - -

g Ludovy Gubertsz sold: uyt gevaren met schip Rotterdam onder den Admirael Verhoeven wint ter maent gull 12 - -

h Dirck Jansz van Embde sold: uytgevaren met Hollandia onder den admirael Verhoeven wint 's maents gull 12 - -

i Pieter Meyndersz van Noorde sold: uytgevaren met der Veer onder de comp. van capiteyn Jaques de Cock gull 12 - -

k Lucas Moddersloot vant Gent uyt gevaren met der Veer onder de comp. van Cap. Jaques de Cock gull 12 - -

l Heemde Lubbertsz van Emden uyt gevaren met Banda onder Capiteyn Cornelis de Gooyer - - gull 12 - -

l Hendrick van Dam sold: uyt gevaren met schip Delft onder den Admt. Verhoeven wint ter maent - gull 12 - -

m Claes Jacobsz van Groeningen sold: uytgevaren met der Veer onder commandeur H: Brouwer wint gull 13 - -

n Jan Jansz van Amsterdam bosschieter uytgevaren met Banda onder commandeur L: Pietersz Raade gull 16 -

o Mighiel Hendricksz van Amsterdam uyt gevaren met Banda onder cap. de Gooyer wint ter maent gull 12 - -

p Jan Jacobsz sold: van Workum uyt gevaren met schip der Veer onder den commandeur H: Brouwer gull 12 - -

q Cornelis Pietersz van Hoorn uytgevaren met Banda onder de comp. van capiteyn Cor. de Gooyer gull 12 - -

r Paulus Pietersz van Amersfoort uyt gevaren met Banda onder de comp. van Capiteyn Cor. de Gooyer wint ter maent - - - - gull 12 - -

s Claes Cornelisz van Amersfoort uyt gevaren met schip Banda onder de comp. van capiteyn Cornelis de Gooyer wint ter maent - - gull - 12 - -

t Hommide Geerts van Jever uyt gevaren met Gouda onder commandeur Hendrick Brouwer wint ter maent gull 12 - -

u Gerrit Claessz van Velsen(?) uyt gevaren met 't schip banda onder commandeur L: Pr.s royaele comt guld. 12 - - -

v Hendrick Strubbe(?) soldaet uyt gevaren met schip banda onder Commandeur L: Pr.s royaele guld. 12 - - -

w Jacob Dinnissen(?) van Delft uyt gevaren als voren onder de compe. van Vogel comt smaendts guld. 12 - - -

x Christoffel Andriessz van Maesterlant uyt gevaren met banda onder commandeur L: Pr.s Reale comt guld. 12 - - -

y Jan de Madringh(?) onder cuyper comt smaendts guld. 12 - - -

z Jan Adriaenssen van Gorcum uyt gevaren met banda comt onder de compagnie van capiteyn Vogel guld. 12 - - -

aa Willem Cornelisz van Bunschoten met banda uyt gevaren onder de Compe. van cap. Vogel guld. 12 - - -

bb Joost Egmelo(?) van Amsterdam bosschieter uyt gevaren met der Veer onder commandeur H. Brouwer guld. 16 - - -

cc Pieter Jansz soldaet en packbewaerder uyt gevaren met banda onder commandeur L. Pr.s Reale guld. 12 - - -

dd Christiaen Anthonisz Potter van Delft uyt gevaren met het schip Delft onder den Heer adm.l Verhoeven guld. 12 - - -

ee Roelof Stoffelsz van Oppenheim bosschieter uyt gevaren met de Provintie onder den Admt. Verhoeven guld. 16 - - -

ff Frederick Willemsz van Edam bosschieter uyt gevaren met banda onder den commandeur L. Pr.s guld. 16 - - -

gg Alexander Cradock(?) barbier uyt gevaren met den swarten Leeu onder commandeur generael Pieter Both comt ter maent - - - guld. 24 - - -

Lorenço Perera onder barbier onder cuyper comt guld. 15 - - -

hh Jacob Antonisz van Middelb. soldaet en cock uyt gevaren met der Veer onder commandeur Hendrick Brouwer comt ter maent - - - guld. 14 - - -

ii Jan Jansz van Amsterdam smit uyt gevaren met schip Rotterdam onder den Admirael Verhoeven guld. 22 - - -

jj Jonas Barn(?) van Dyck(?) [illegible] uyt gevaren met 't schip der Veer onder de compe. van Capn. Cock comt ter maent - - guld. 18 - - -

31. Claes Janssen van Marckenmyde uytgevaren mede schip Hoorn onder den admir.le Vhagen guld. 13 — —

32. Huych Cornelisz van Utrecht soldaet uytgevaren mede de Leeu met pylen onder commandeur Hendrick Brouwer komt ter maent — — — guld. 13 — —

33. Heyske Harmensz van Emden soldaet uytge-varen mede schip West onder den admirael Vhagen 13 — —

34. Gysbert Teunisz van Amsterdam komt — guld. 12 — —
35. Cors Huybertsz vander Goes komt — guld. 12 — —
Willem Reynsz van Brouwershaven — guld. 12 — —
36. Jan Willebertsz van Stave soldaet — guld. 12 — —
37. Adriaen Grimbergen soldaet komt — guld. 12 — —
38. Cornelis Pouwelsz soldaet komt — guld. 12 — —
Jaques Sieur van Rouen soldaet — guld. 12 — —
39. Robert Bell soldaet komt — guld. 12 — —
40. Abraham Huybertsz van Dixlant — guld. 12 — —
41. Nicolaes van Rouen soldaet komt — guld. 12 — —
42. Gerrit Cramer van Venlo — guld. 12 — —
[uyt gevaren mede schip der Veer onder commandeur Hendrick Brouwer]

43a. Andries Jansz Verij van Amersfoort soldaet uyt gevaren mede schip Banda onder de comp.e van Geyn guld. 12 — —

44. Hans Andertyns van Bruyssel sold. — guld. 12 — —
45. Pieter Jansz van Butzghen soldaet — guld. 12 — —
46. Hendrick Aelbrechtsz van Groningen — guld. 12 — —
47. Pieter Jansz van Hoesden soldaet — guld. 12 — —
48. Sander Sandertsz van Campen — guld. 12 — —
49. Hendrick Adamsz van Ausspritz soldaet — guld. 12 — —
50. Jan Hans van Ulyssel soldaet — guld. 12 — —
51. Jan Ysbrantsz van Rotterdam — guld. 12 — —
52. Lourens de Wyn van Zoest soldaet — guld. 12 — —
[uyt gevaren mede schip Banda onder commandeur L. Reael]

53. Cornelis Matysz van Velde in Noorweegen constapel uyt gevaren mede Vlissingen onder d'Heer Pieter Both komt ter maent — — — guld. 28 — —

44. Romme Bottens van Xanten constapelsmaet uyt gevaren mede Banda onder commandeur L. Reael komt ter maent — — guld. 18 — —

45. Jan Roelsz bosschieter van Lier uyt gevaren mede Hollandia onder d'admirael Vhagen — guld. 15 — —

46. Roeloff Jansz van Wintschoten bosschieter uyt gevaren mede schip Hollandia onder Vhagen guld. 15 — —

47. Joost Reyndersz van Alckmaer bosschieter uyt gevaren mede schip der Veer onder commandeur H. Brouwer guld. 15 — —

48. Jan Bertensz van Stockholm bosschieter uyt gevaren mede der Veer onder commandeur H. Brouwer guld. 15 — —

49. Hendrick Jansz van Hamburch bosschieter uyt gevaren mede schip der Veer onder commandeur Hendrick Brouwer komt 's maents — — guld. 15 — —

50. Jacob claessen van edam bosschieter uytgevaren met den vader onder commandeur h. brouwer guls 15 - . -

51. Claes hendricksen van francker timmerman uyt gevaren met banda onder commandeur L. Hz. reael compt 's maent - - - - guls 17 - . -

52. Adriaen gerritsen van amersfoort cuyper uytgevaren met banda onder commandeur L. Hz. reael guls 14 - . -

53. Barent cors van amsterdam barbier uytgevaren met schip banda onder commandeur L. Hz. reael guls 22 - . -

54. Egbert egbertsz van amsterdam sieckebewaerder uyt gevaren met den arent onder Specx guls 18 - . -

55. Joannis dircksen smit van dordrecht uytgevaren met den vader onder commandeur brouwer guls 15 - . -

56. Jacob cornelissz capiteyns jonge uyt gevaren met banda onder commandeur L. Hz. reael guls 8 - . -

57. Cornelis Comans opper coopman uytgevaren met den witte leeuw onder de heer generael guls 46 - . -

58. Claes van naerde assistent uyt gevaren met schip delft onder den admirael Specx guls 24 - . -

59. Cornelis Ysbrantsz tolck uyt gevaren met schip gelderlant onder commandeur h. j. craen guls 20 - . -

60. Jacob Jacobsz van turmerent bottelier uyt gevaren met schip vlissinge onder Pieter both guls 20 - . -

Mardicos ofte vrye swarten

Jan creole commandeur onder de swarten compt	guls	12 - . -
Alofe de grous compt 's maents - - -	guls	12 - . -
Salvador de cocin compt ter maent -	guls	12 - . -
Alonso bellagatte compt ter maent - -	guls	12 - . -
Johan nicolaes compt 's maents - - -	guls	12 - . -
Toma negapatan compt 's maents - - -	guls	12 - . -
Alonso natayo compt ter maent - - -	guls	12 - . -
Johan Romanes compt ter maent - - -	guls	12 - . -
Nicolaes gusaratte compt ter maent - - -	guls	12 - . -
Andre malansa compt ter maent - - -	guls	12 - . -
Antoni de negapatan compt ter maent -	guls	12 - . -
Ambrosco bogis compt ter maent - - -	guls	12 - . -
Jnalo malindo compt ter maent - - -	guls	12 - . -
Augustyn manilha compt 's maents - - -	guls	12 - . -
fransisco Jongo want heys		
Orang chyna compt 's maents - - -	guls	12 - . -

[illegible] + 1622

— 1612 —

A

Memorie vant geene int pacquet

is gesonden aende Camer van Amstelredam

adj: 18 october. —

50. Jacob claessen van edam bosschieter uytgevaren met den Vader onder commandeur H: brouwer guld. 15 - . -

51. Claes henderickss van frenicker timmerman uytgevaren met banda onder commandeur L: Heytt. reael [illegible] maent - - - - guld. 17 - . -

52. Adriaen gerritss van amersfoort cuyper uytgevaren met bantam onder commandeur H: Heytt. reael guld. 14 - . -

53. Barent cors van amsterdam barbier uytgevaren met begin banda onder commandeur L: Heytt. reael guld. 22 - . -

54. [illegible]

55.

56.

57.

58.

59.

60.

Annotatie van [illegible] 1612

— 1612 —

A

Memorie vant geene int pacquet
is gesonden aende Camer van Amsterdam
adi: 18 octobris. —

N.o 14

Rinnata Toranio + 1612

— 1615 —

A

Laus deo Adij 15 decembris Anno 1612 in Bantam 41

in Amsterdam

Memorie van [illegible] naer vaderlant gesonden is met schip [illegible] van
Amsterdam als voorscht inden [illegible] ende [illegible] van Amsterdam
factuere van 104 packen cleeden 377 packen Indigo van Petapoly
door p.r Gillisch van Ravensteyn gesonden – f 6096: 12 5/24 Indigo f 1499
factuere van 225 packen met cleeden als Indigo van Masulipatam door
Jan de la bistrate gesonden f 11001 . 7 1427/1760 [illegible]
factuere van 242 packen met cleeden gesonden door den Directeur van
[illegible] f 10944 . 13 887/349 fanam
factuere van 6 packen gecocht van [illegible] door p.r Gerrits
Bourgoyne
Beloftenisse van [illegible] vt vaderlandt in Masulypatam
opt comptoir [illegible] den [illegible] may a.o 1612 geteekent met N
obligatie van [illegible] van boecke [illegible] te betaellen ende
[illegible] de [illegible] geteekent met [illegible]
Copye der [illegible] gevonden bij vier [illegible] naer borneo
Eenen brieff ende [illegible] naer Londen
Informatie tegen den coopman [illegible] met No 3
Copye van eenen brieff vt de Manilas den 11 January 1611 van gevangen
Copye van eenen brieff geschreven vt de Manilas den 4 January 1612
van [illegible] coopman [illegible] gevangen
Memorie van [illegible] waeren by provisie geconsigneert [illegible]
Copye van eenen brieff vt de Maldives van onse gevangen geschre-
den 16 Aprillis 1611
Missive van Jan Janssen schipper vant jacht ternata dato 29
November A.o 1611
Missive van ditto schipper vant jacht ternata van eenige packen
[illegible] in Jacatra den 10 January 1612
Connossement van Lenaert Janssen vant [illegible] naer [illegible] ge-
consigneert [illegible] van [illegible] a.o 1612
Connossement van Lenaert Janssen vant [illegible] naer patana
[illegible] Janssen geconsigneert [illegible] a.o 1612
Connossement vant [illegible] van Lenaert Janssen naer [illegible] geconsi-
gneert [illegible] datto a.o 1612
Connossement van Jacob [illegible] vant [illegible] naer [illegible]
geconsigneert [illegible] van [illegible] dato a.o 1612
Connossement van [illegible] packen [illegible] int schip [illegible]
[illegible] met [illegible]
Connossement van Symon Janssen schipper op de [illegible]
[illegible] naer [illegible] dato a.o 1612
Connossement van Cornelis [illegible] schipper op den [illegible] 27 Nove
1612 geconsigneert aende [illegible] van [illegible]
Connossement van Dirck Barentss schipper opt jacht [illegible]
den 27 November 1612 geconsigneert aende [illegible] van [illegible]
Connossement van Roeloff Symonssen de Blomme schipper opt
schip de witte Leeuw den 3 November a.o 1612 ende 16

Laus Deo Adij 15e decembris a° 1612 in Bantam

Geconsigneert aende E heeren bewinthebberen der Camere van Ams[terdam]
van 4 besaetkens diamanten
bedraegen de 4 parcelen over d'ander zyde als blyckt vant gene aende Ca[mer]
van Amsterdam is gesonden
24 parcelen
Cognossement van Cornelis Symonssen de Broen schipper opt schip de [illegible]
Lyste vande ingenomen goederen in ditto schip
Cognossement van Cornelis Corneliss Schert schipper vant sch[ip]
genaempt Vlissingen wegen diamanten op [illegible] geconsigneert
aende Camer van Middelborch
Cognossement van Cornelis Corneliss Schert schipper opt schip ge-
naempt Vlissingen wegen dingeladen goederen in ditto schip
Cognossement van Dierick Pieterss Caeff schipper opt schip ge-
naemt 't Wapen van Amsterdame van dingenomen goederen in dit
schip
Facture van 23 cassen met lackwerck int schip Vlissingen
Attestatie beroerende den brant inde logie tot Bantam [illegible]
den 20 augusty a° 1612
Facture van 65½ caraet diamanten en 24 p° besaers steenen van
't Hoorn genomen van Heyndrick van Bourhoet
Transport van [illegible] gedaen aen Heyndrick van Bourgoet
tot 't Hoorn den 2 april 1611
Copie vande brieven vant comptoir van Bantam geschreven aenden
heer generael Pieter Both vanden 4en October a° 1611 tot
op den 16 octobris 1612 inclus
Copie vande [illegible] vande oncosten vande logie tot Bantam v[an]
[illegible] meije 1611 tot den 15e desember 1612
Facture vande ladinge vant schip 't Wapen van Amsterdam
Facture der ladinge vant schip Vlissingen
Facture der ladinge vant schip de witte Leeuw
Facture vant cargasoen den 12 Juley 1612 door Heyndrick Jansz Coopman
na Patani geladen met last den [illegible] naer Japan
Copye van d'oncosten vande [illegible] gedaen vanden 16 July a° 1611 to[t]
den 10 december a° 1612
Copye vande resolutie genomen tot Bantam vanden 25 augusti a°
1612 tot op 14 december a° 1612
1 packet met brieven van Heyndrick Jansz Coopman tot Patani
bewinthebberen van Amsterdam
1 packet brieven van Heyndrick van Borgoet aende E bewint-
hebberen van Hollant en Zeelant
Cargasoen gesonden uyt Bantam vanden 10 september a° 1611
5 december a° 1612
packet brieven vanden E commandeur Adriaen Bloeckmaert

Laus deo Adij 15e decembris a° 1612 in Bantam

Consignement ande E. heeren bewinthebberen der Camere van Ams[terdam]
van all besegelde dyamanten
Bedraegen de 4 parceelen ouer d'ander syde als blyckt vant gene aende Ca[mere]
van Amsterdam is gesonden —
24 parceelen

Cognossement van Cornelis Symonssen de Bom Schipper opt Schip de
Leeu vande ingenomen goederen in ditto schip —
Connossement van Cornelis Cornelissz Geel Schipper Vant s[chip]
genaempt Vlissingen wegen dyamanten op Nouember geconsigneert
ande Cam...
Connossem...
naempt V...
Connossem...
naempt ...
Schip —
facture v...
Attestati...
den 20 au...
facture va...
Sheer gero...
Transport...
tot Sheer...
Copie van...
heer gene...
op den 16 o...
Copie vand...
in May...
facture v...
facture d...
facture d...
facture van...
In Patani g...
Copie van ...
den 10 Dece...
Copie vand...
1612 tot...
een packet...
bewinthe...
een packet...
hebberen...
Cargasoen...
5 decemb...
packet bi...

Armata ... 1612

7 January 1610 Bateman 1

Eersame Gestrenge Wijse voorsienige
seer discrete heere Mede Admiraelen

Na mijn afcompst van 27 Jul. het schip Middelburch ende
ende 30 dito int schip Zeelandia hier [illegible] de
groote reede ende 4 [illegible] Ternate [illegible] bejegeninge
daer wel op [illegible] gedeelt, 't gene
U E [illegible], hij heeft 2 dagen besich geweest
in water ende brant hout te haelen ende [illegible]
voor [illegible] wat te [illegible], [illegible] morgen
t schip [illegible]. U E [illegible] [illegible]
[illegible], ende [illegible] op nauwe [illegible]
[illegible] te [illegible], ende wel [illegible]
[illegible] te [illegible], daer [illegible] naer [illegible]
[illegible], noch niet [illegible] [illegible] sal,
[illegible] met Godes hulpe niet [illegible]
[illegible] Coninck ons [illegible],
door [illegible] niet [illegible] worden, [illegible] noch
[illegible] niet [illegible], als [illegible]
[illegible], ende [illegible] dingen
[illegible] op [illegible] hebbe t sijn [illegible]
te [illegible] als [illegible] geweest
alle [illegible] [illegible] ontrent t [illegible]
[illegible] dat wij door quamen op de [illegible], ende
[illegible] op [illegible] daer de Coninck [illegible]
was, doch [illegible] niet [illegible]
[illegible] te doen.
[illegible] die de Spangiarden ende
[illegible] sijn hebben [illegible]
[illegible] te [illegible] te sijn, nochte
de Coninck die [illegible] hebben
[illegible] daer in [illegible], [illegible] als
Castillianen [illegible] sullen wilden
[illegible] sijn [illegible], niet [illegible]
[illegible] niet [illegible]
tot [illegible] te [illegible]. [illegible] hij [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] kennisse
te [illegible] daer was [illegible] particulariteyt
[illegible] [illegible] sal [illegible]
[illegible] maecken. De [illegible] hebbe naer [illegible]
[illegible] groetenisse aen Coninck en sijn broeders [illegible]
de [illegible] [illegible] [illegible] gemaeckt.
[illegible] hier [illegible] die naer [illegible] ons is
[illegible] sijn diensten [illegible] [illegible] [illegible]
die [illegible] sijn goede dienst naer meriten
[illegible] hebbe te [illegible]. U E [illegible]
[illegible] geen contentement [illegible] niet [illegible] te hebben

ardtneckicheden genootsaeckt tegen ander. sulcx niemant
heeft. vervolgende de voors. gedenckt [illegible] ende de christenen
niet // doch hebben haer verwerckt dat dit in haeste
geschiet is // ende dat de C. haer mette christen gelegentheyt
onder wel bekennende sal // sy doet ons veel goets onder
middelyck van alles dat wy haer [illegible]
participeert // ende heeft twee dagen [illegible]
om te sien ende verlaten off twee te becomen. ende de [illegible]
te senden. dan de vangst heeft niet goet [illegible]
vande christenen. beginnen alreede goede dienst te trecken.
hebbe seer qualick tot noch toe daer toe connen crijgen
datse mette [illegible] in // ende want weynich souden. want
alteenmet waer smorgens de sonne wel 3 uijren hooch ende
namiddach ontrent 4 uijren eerst aent arbeyden quamen.
dan nu [illegible] sijn nu vroech // ende schijnen seer willich
alles ten dienste vant casteel ende tegen haer [illegible]
belasten te sullen doen. // hebbe oock de helft vant
volck licentie van 8 dagen gegeven om sagu te maecken.
vermidts haer continuelen clachten van niet te hebben
om te eten mij genootsaeckt heeft geweest sulcx te
doen, die oock [illegible] tijt wederomme sijn gecomen
ende nu niet ontrent 80 man haer dienst dagelijckx
presenteren. hoe wel seer weynich verrichten. voorders
het mennichte werck dat moeten doen // want twee dagen
naer d'E. vertreck is de landt punt daer d'E. [illegible]
aengewroght heeft [illegible] geschiet // ende daegs daer aen
dese punt van provintie [illegible] gestort,
die alle beyde met 4 Hollanders ende twee vande swarten
sonder [illegible] met vier cant gehouwen
steen, op gisteren sijn beyde de selve punten wederomme
ommegevallen sijn, daer icke niet weynich in becommert ben.
niet wetende wanneer dit voorder sal gedaen worden hebbe
ende tsoet is sijn defentie sal sijn. de [illegible]
is [illegible] volck, sij hebben [illegible]
besich geweest om de [illegible] op de punt te maecken. ende
sullen noch wel 8 dagen werken eer dat sij effect sullen
doen. wel de Coninck selfs meest present is om haer aen
te prijsen // hoe verdrietich het mij valt in dese conjuncture
en hoe menichmael mij gewenst hebbe int veel beraden.
[illegible] te [illegible] dat [illegible] ick bidde
want dit casteel [illegible] te willen [illegible] // ende wederomme [illegible]
hollandt schepen. doch wat baet mij wenschen, [illegible]
tyme ick mij daeromme. hope met goede patientie mijn
troost. hier te doen wat te staen tgebreck der materialen
beswaren de [illegible] van arbeyt ende [illegible]
want omme gewalt werck. want hier [illegible] sijn met
de [illegible] 4 balcken. ende sonder eenigen [illegible]
van provintie te connen becomen. // doch de [illegible]
heb ick hier belast elck een [illegible] te maecken. die sij
inde [illegible] seer wel weten te vinden. onder de acht
[illegible] die becommen hebben sijn 3 off 4 [illegible]
ende oock tweederley qualiteyt [illegible] want de meeste
de [illegible] off de [illegible] afgehaelt sijnde. blijvende staen // niet
tegenstaende [illegible] gestelt sijn // onder [illegible] sal.

der avontuyre geen sal mede scheiden aff sulcke onstelen
weder die wij hier niet sulcx come der verpaerden
derkommen. bidde u. E. hier de fruyt van tacomij uyt de
van tapgasche dadelen en sijn wortels sende. U. E. sal
adeleiden, te verdommeren. dattet een partij tot met een
boxen en eenige om misschien costels te gieten. hadewadelo
aengesonden. Wolt want geen van beyde scheppen t voorss
misse meughen // de provintie heeft by provintie een
party coyghen ons gedaen // onder teruyt van hoofse ontfangh
sijn en hadden. sommige ook teruyt dat het schip hora
te Banda aen ons gelevert heeft // en sulcx want selve
cruyt uyt de provintie noch 3 vaten becomen dat
waigmeth beter is. Aen onse victualje ontbreeck een vatt
specke niet wetende van wien tselve sulcx kregen by
de vroeste mijn heer twee vatgecomen dat aen de provintie gelevert
is. Alexander Carbuijs geschiet te sijn. den Watten
van is ofte niet verwachte van u. E. bescheit ende
verder waer wijt selve hebben te procureren. Want
4 vaten hier verdommelt sijn // ende maer wt de hooft
gelevert doerdien. Wierde by hem al ontgomen was.
hebben alrey uyt de provintie ontfangen is 6 duyn van
de wijn 7 duyn // en hebbe dadelijcke grote lackagie
door dien de Coninck en de kijtsijs de stoutigheijt
gebruijckende van te vraghen om eene wijn te den schencken
Alleleck ick hier niet derff weygeren // ende sulcx continueren
sal tmeeste. den ten waer u. E. is ordre daer op
verdraecht het meeste weck op het gantsche eylandt
sijn sieck claghen al mede bijcte op gestorven sijnde
Alle fijanderen en van dergh. en berachten // angaende ons
volck hebbe sel siecken. Iedereen den toorn is wt de
eenen van crancheyt heb gantsch geen huyssen t sint
u. E. vertreck van hem gehadt dach tegenwoordigh
begint beterschap te voelen // belangende nij dancke
godt van sijn genaede die mij in een goede dispositie
gestelt en van een swaere siecte genesen heeft.
Want 4 en acht dagen ijser geen broot onder mijn
tonge gehadt // en wie hier comt in te vallen den
afsetijt hem streckte uytgaet sonder eenige lust te
hebben van yets te nuttigen. Tsint u. E. vertreck
hebben de soldaten geen water anders gedroncken als
wt de revier by de schaerte gehaelt is en continuelyck
noch doen. daer toe ick 4 off 5 swaerte gestadich goede
achtinge nemende soo veele doenelijck sal sijn op de
gesontheyt der selver. Tot hier toe hebbe
niet anders als van gebrecke en onaengenaeme inwoonders gehad
dan mi hoope u. E. met een beyde tydingen deuchtigh
te maecken. op den 3 ... ... te achter de ...
van gaen met een eenige ... ... met
hem brengende en Hollanders een van tapgasche genade
van u gewaerschawt ... sijde doot gebleven waer. met
een van Middelburgh en een ... ... geesten // die
vyff dagen met thosch sonder iet te nuttigen geloopen.
heeft // en sedert ingraciceerd te ... gebracht sijn
ons ... ... tot het mondelingh rapport van deser
bygaende die u. E. wt sal verhalen in watmanieren sy te gaen geraect

Soo datter maer, ~~noch~~ nochals missens Antonij de Flo gemist wert
daeromme noch geen tijdinge van heeft connen becomen.
maer seckerlijck van Anthonio voor is goet betaelt al
te maken want bij handen is.

Wij verwachten met groot verlangen provisie van
rijs en ... W. E. per notitie gestelt heeft te becomen.
Ten uyttersten hier den barbier gerequireert waer sal de
discretie genoechsaem connen affmeeten, want hier de
siecken en gewonde veele. hoe langer hoe meer beginnen toe
te nemen.

U. E. verwondert dat het schip de Provintie hier soude
blijven tot dat t'fort in sijn defensie soude sijn, 'twelck ick
niet en weet waeromme t'selve wettigh sal wesen
verwondert t'eene opgemaeckt hebbende, t'ander wederomme
dat sijt, daer beneven mijninge het voortcomme met
dobbelde pallissade te besetten, en soecken ons wercke
verder te vorderen. verwachtende hier op advijs off de
Provintie sal wachten tot dat het selve wederomme
opgemaeckt is, van welck hij de pallissade geset sijnde
sal vertrecken. daer naer wij ons in alles sullen hebben
te reguleeren en U. E. ordre naer comen.

Int begrijp van desen is Crystiaen den ...
meester Spaniaert achter weck geraeckt en den
brieff van Caffle schoot over behandicht, daer wij
verstaen hebbende t'accort gemaeckt tusschen de
gouverneur en U. E., int ontbieden vande Cristenen is
de Coninck van Basian in onse vergaderinghe gecomen
en verclaerde dat wij de naemen aenteeckende, en dat den
Spaniaert seyde dat hij de kinderen van Emgagie van hier
~~dan~~ soude lichten met alle de goetwillige Cristenen
heeft daer op geantwoort dat het sijn onderdanen sijn, ende
niet en begeert daer van ontbloot te werden. Dat niet een
kint dat hier geboren is te willen laten volgen.
maer wel alle mesticos en andere vremdelinghen die
hier onder sijn bescherminghe woonen. brengende voorder
tot een billijck redden dat hij niet gemeent en hadde dat de
heer Witte admirael sulcks buyten sijn consent gedaen soude
hebben. en daer onder oock seer verwondert was dat men de
Ternatanen van dit landt soo eijgentlijck in onse vrienden
handen ... souden, meenende t'avont off te morgen als
wij beter mochten, hem den selven ... soude doen ...
wederomme seer verwondert op de heer Witte admirael versoeck
sulcks nimmermeer te willen consenteeren op dat alle quade
presidentie wech genomen mach werden want hier niet
een Christen ... en d'ander oft haer vrij
... gestelt sijn, sullen blijven. en seijt voorder t'selve
tot geen ander eijnde te geschieden, als tot een proeve van
hem tegen de Spaniaerden, hetwelcke hij den Spaniaert
mondelinge ... ... daer van onderricht heeft
en seijt in alle manieren den Spaniaert niet te willen
te wesen.

ende voor eenighe vianden verclaert. Die selve V.
vriendtschap niet te willen laten gaen. daer mede hy ons
niet uytgericht, os [illegible] verwachtende ordre offmen met
geweldt d'selve sal crijghen ofte niet. daer is veel
ladungh gebrocht sal werden. . daer ick meine dat de Castelianen
wel sijn om den Coninck tegen ons in een misverstandt te
brenghen. daer van sy naer myn bedincken de rechte wegh
gevonden en eenen bequamen middel getroffen hebben. om onse
saecken die wy in den handel altoos gevonden hebben te
den Separateren. de wercken soo lichtelijck gebroocken
connen werden. maer tsamen houdende. en niet van
malcanderen gescheyden sijnde souden niet mogen
verminderen: naer dat ick verstae, en de [illegible]
gereede te kennen geven. Dat hier niet een [illegible]
blijven van de [illegible] dochters ofte kinderen
van hier gehaelt werden. Sy segghen selffs dat se niet
begeeren te blijven van de E. [illegible] verlaten
die daer alvoor gebrocht en verkocht is. &c.
Eerst de Castelianen souden geen bequamer persoon uyt
vraghen maecken als desen Spaniaert die hier
eertijts gewoont en soo seer inde kennisse is dat
alle de Ternaten en kinderen hem naer loopen. hy hadde
soo rat gehadt wat of staendt geseydt of Cronica [illegible]
wyst in desaecke, van sijn compste. en ten anderen soo is
den [illegible] met [illegible] macht [illegible], en [illegible]
niet anders als [illegible] van de E. om te troosten. van
gelijcken ooc de Luytenant die op te commende somme-
dagh, bericht wat hier ter [illegible] stadt [illegible]
Landen, en met veel [illegible] sijnde [illegible] die begeeren
te blijven soo van [illegible]. en mettertijt [illegible]
verdeelt ofte mondelingh rapport van [illegible] Christianen
de Coninck sijt noch veel twee maenden dienstich te
moeten hebben. om [illegible] te laden. Ick hebbe [illegible]
een partye op rekeninge te wercken doen hebben, om den
de Soldaten wat te geven. geeft tot antwoort, dat
onder sijn volck groote gebreck van honger, en weynich
te eeten is. Wy hebben tegenwoordich maer voor
3 ofte 4 weecken rijs, en onder de Christianen [illegible]
voort grooten honger, en heeft in deser gelegentheyt
hadt van rijs [illegible] deden.

Om t fort voorspoedich in sijn defentie te hebben
weet geen beter middel voor te wenden als met galley
gaeles te wercken, taerck en steen. souden veel lyts
importeeren en tselvede te brenghen. verwachtende
hier op U. E. meyninghe te verstaen.
De gelegentheyt sulcx op den handen en op t [illegible]
werck stellen. soude ofte niet [illegible] niet
vertrouwen, wesende door de slaeven wat sal seggen
hier sinde
Eerst strenghe manhafte wyse voorsienighe seer
discrete heer Vice-admirael en Broeder mij[n]

[illegible] U. E. naer hartelicke groetenisse aen
alle de vrienden ende genadighe [illegible]
des welvaert [illegible]. Die wille U. E. [illegible] gan[s]
saeke in alle voorvallen [illegible], [illegible]
gedenck [illegible] salich [illegible] ende
biddende U. E. ons [illegible] bij mij [illegible]
[illegible] vorgen [illegible] te [illegible]
[illegible] desen 7 January 1610 [illegible]
[illegible]

U. E. dienstwilligen ende [illegible] Comp[agnon]
ten dienste
A. van der Dussen

[illegible] conings majesteyts
[illegible] gebied[illegible]
[illegible]
[illegible] admirael Simon
Jansz [illegible]
int schip [illegible]
voort [illegible]

25 Maart 1610

7

Aen den Eersamen, Manhafftighen, wijsen, voorsienighen, seer discreten heere, heer Admirael [illegible] van Cadix

Ue. E. aengenaeme van 16 Martij is mij den 23 ghelevert. de Javaen wel behandicht, daer wt ick gaerne verstaen de blijde tydinghe van U. E. verlossinghe, de welcke mij ende t blijschap, off dat de heeren [illegible] besonder inde conjuncture des tyts ende tegenwoordighe ghestaltenisse onser vloot seer vorderlijck ende onse algemeene viande hinderlijck sijn.

Op den ontfanck van voors. hebbe mij datelijck in compangie van Sr [illegible] van Dirckss. by den Coninck vervoecht ende U. E. verlossinghe ghecommuniceert die daer in sijn [illegible] behagen ende groot contentement ghenomen heeft bevindende [illegible] voor desen door sijn gevangenisse int [illegible] nadegheleerd is, nu met alle vrijicheijt ende ghemeene [illegible] sijner ondersaten te [illegible]. Welcke tegenwoordich oock groot begonsel genomen heeft, ende soo [illegible] door U. E. ontlastinghe onser viande [illegible] hebben dat hi ons met alle sijne mogelijcke macht in onse omgevallen [illegible] dagelijcx gheeft aerbeijt. daer is nochtans [illegible] vernoorderende vermidts de continuerende [illegible] die ons hier weten seer hinderlijck is.

Int schrijven van desen is een van onse schepen ter reeden [illegible]. Soo dat wij tegenwoordich [illegible] 4 [illegible] [illegible] voor onse viande [illegible] [illegible] van hebbe alle [illegible] van hout ende [illegible] [illegible] by den [illegible] om t selfde alsoo [illegible] te ontrecken. door dien de tegenwoordighe [illegible] als oock mede [illegible] van gereetschapp om [illegible] te [illegible] met toe ende [illegible] met [illegible] ende [illegible] te wercken. Wij sijn [illegible] [illegible] om [illegible] onse [illegible] werck te stellen daer is wij niet naer [illegible] ende [illegible] naer ons [illegible] vermoghen soo veel te vernoorderen, als mindere mogelijck dat sijn [illegible] t selfde binnen 14 dagen. soo de Coninck ons [illegible] van [illegible] om te [illegible] [illegible] continueren te [illegible] als tegenwoordich doet sijn affect sal sorteeren. Aengaende t accoort tusschen ons ende de [illegible] geraemt hebbe tselfde [illegible] voorgedraegen. die mij [illegible] heeft als vrindt van sijn [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] naer [illegible] [illegible] ghedacht te [illegible] met dien [illegible] [illegible] [illegible] consent te [illegible] ghedaen om te vertrecken. [illegible] soo by de [illegible] daer in [illegible] [illegible] dancke [illegible] datter nimmermeer [illegible] van ons in [illegible] handen te [illegible] als [illegible] te [illegible] ende presenten te [illegible] [illegible] [illegible] maer [illegible] alle gnade [illegible] presumptie [illegible] te nemen ende t [illegible] [illegible] t [illegible] te thoonen. sal alle [illegible] [illegible] met [illegible] dan alle [illegible] procedures tegen onse ende sijne ghemeene vianden by der hant nemen daer toe hij hoopt der [illegible] matterie te hebben. vij [illegible] daer te thoonen. Welck god geve

[illegible] vande [illegible] by den [illegible] [illegible] de [illegible] ghesecondeert was te ontfanghen ende [illegible] [illegible] behandicht blijckende by des [illegible] [illegible] daer [illegible] de schipper [illegible] [illegible] [illegible] heeft seggende [illegible] in sijn absentie daer in

Geschepte ressij water hen is ops niet mede t spesse
anstaens alsoo voorgeven aennemen.
Dat de 2400 fuede [illegible] hebbe niet meer dan 30
[illegible] in betalinghe connen crijgen. Vindende hen
[illegible] [illegible] tot het contentement te
sullen gebruycken.
heder Gelde.

Edele strenghe manhafftighe wijse voorsienighe
heeren deser [illegible] beveele mijn heeren U E
ende mij [illegible] inde genadighe bescherminge
des alderhoochsten [illegible] [illegible] verleenende
gelucksalighe regeeringhe [illegible] de gesont
[illegible] [illegible] [illegible] den 25e maerts op
fort [illegible] op [illegible]

U E dienstwillighen dienaer

Adriaen vander Dussen

Den edelen strengen Man-
afftighe wyse voorsinni-
ghe. Heer den Edelen heer
heer. Admirale paulo
van caerden Ridder de
generaele vn Indische
Compangnie etc.

Cananore

1610
ontfe van . Bantan
van Adriaen vander
Dussen Ao 4 Aprie

29 Maart 1610

9

Edele gestrenghe Manhaftighe wijse seer voorsienighe Heer Admirael Paulo van Caerden.

Den 27en stantij is alhier Sr. Christiaen mette gecomitteerde vande [illegible] gearriveert, die bij naer ons uuterste vermogen hebben gesocht op t'heerlijckste te tracteren, ende [illegible] ons t'schuldich vande Christelicke [illegible] alle vrintschap [illegible] dat van dien niet met hebben connen mede reysen als wijf [illegible] [illegible] goet [illegible] gesinnen, die ooc niet door [illegible] van alhier inde handen vande Castilianen te vallen, ende voort geplaeght te worden, [illegible] geaffectionneerde [illegible] ons [illegible] [illegible] [illegible] mij [illegible] [illegible] ons [illegible] vermits voorde Compie. niet voordeelich [illegible] getrocken conde worden, maer alhier tot grooten oncosten gebleven souden hebben, [illegible] alles gebreckich is.

Mitgaders onse wercken, hebbe in twee dagen niet als [illegible] tot arbeyden connen hebben, vermits t'ouw [illegible] eynde van t'hert vande [illegible] [illegible] [illegible] Coninck, dat van op [illegible] wanden [illegible] gekomen werdt, op morgen [illegible] met alle [illegible] te comen [illegible], ende met alle haest [illegible] dat [illegible] te doen [illegible], Daerop zijn [illegible] [illegible] niet [illegible], vermits in veele dingen ons Coninck om de monte gesmeert heeft, dat van de dat [illegible] woorden [illegible] ongeveerlick is gebleven dan niet te mis sal naer mijn uuterste vermogen, tot [illegible] vande Compe. het t'selfde soecken te [illegible], dat [illegible] Godt [illegible] bidde U E. te willen [illegible], goede dispositie in gelucksalighe regeringhe, mij refererende op t'mondelinge rapport vande [illegible] [illegible] [illegible]

Edele gestrenge manhaftighe wijse voorsienighe Heer [illegible] U E. inde protectie des alderhoochsten [illegible] mij is U E. goede gracie. Desen 29en Marte 1610 int fort Barnevelt.

(Barneveld)

U E. geaffectioneerde dienaer

A. vander Dussen

Den Eersamen Manhaftich
Wijsen ende voorsinnigen
discreten heer Admirael
Paulus van Caerden in
Tertil 1   Jan

Macayo

ontfe van Dastiaen
van Adriaen vander
Dussen Ao: & Aprie

S:rs Jacob van Schaxlaecken ende Pieter pietersen /

1 Mei 1610

11

Eersame voorsinighe discrette goede vrunden /

Salut,

Ick en hebbe niet connen naelaeten, door brenger deses Cornelis bas
teck die ons onderweges commende van Batsian [illegible]
met dese weinighe regelen te begroetten / naer de maele
hij naer Amboina is strekende dan [illegible]
[illegible] voor dien hij van Ternaten comt [illegible]
[illegible] met godts hulpe /

Op den 20en April sijn wij met ons Jacht van Batsian
strekende ende hebben de vrunden aldaer in goede dispositie
gelaeten niet gesondert als Luitenant die [illegible]
het fort is nu van buitten het oude werck / met [illegible]
hout ofte palen [illegible] op gemaeckt / soo dattet nu geheel
[illegible] is / Capitein Schott met het jacht [illegible] met
[illegible] waeren aldaer 4 ofte 5 daegen voor ons
strekende [illegible] om de vruntschap tusschen de Ternataenen
en Batsianen te [illegible] / ende maecken met haer
werck noch een nieuw bolwerck [illegible]
vande [illegible] / ende soo haest dat gedaen is sullen naer
[illegible] strekende om aldaer het werck [illegible]
en op [illegible] te brengen / het [illegible] alles
[illegible] mij aen [illegible] die vande alles
[illegible] sal informeren / Mijne groetenisse bevelende [illegible]
[illegible] Goudtman Jacob [illegible]
[illegible] Luitenant ende voorts alle andere goede vrunden / ende
alsoo [illegible] niet sonder [illegible] te schrijven sal dese
eyndigen /

Biddende godt almachtich dat hij U E. beyde tsaemen
met alle andere goede vrunden [illegible]
[illegible] / Jacques [illegible]
[illegible]
Desen 1 Maij A° 1610 [illegible] voor [illegible] Batsian

U E. vrient

Jan Dircksz Lam

Eersaeme voorsinighe.
Seer discreten Sr. Jacob
van [illegible] opper[illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]40.

per schip Hollandia
Amboyna

1 September 1610

Naer goetduncken hebbe niet connen naerlaten, aengesien de ge-
legentheyt U E met brenger deses hans uytenbroeck te senden een
silvere schelt met het oude, het fatsoen van twintich costen
3 realen van 8ten en weecht ¼ ℔ meer als tsilver datter ontfangen
is, comt samen 3¼ ℔, gaet mede hier nevens een silveren cop
met tsilver en noch een te maken, de welcke niet opgemaeckt
en is, by faulte van gereetschap en sufficientie van goutsmit
het hooftstucken met en silver passeren is volmaeckt, cost
van silver en fatsoen 2½ ℔ van 8ten, is tsamen met de voors 3¼
℔ van tschelt, 5¾ ℔ van 8ten de welcke alhier van hans uytenbroeck
ontfangen hebbe tot voldoeninghe van goutsmidt, die U E aldaer
hem sal believen te restitueren, Voorts by aldien ick U E
alhier ~~[illegible]~~ in eenighe saecken can dienen, sult mij tallen
tijden bereyt vinden

Tsucces en standt van Molucco sal U E in schrijven van Cap
Schotte by wegen de oorloch vaert genoech sien verstaen, der-
halven onnoodich achte alhier iets te verhalen, Ende
alsoo brenger deses met prauwen van Batsian afgeveerdicht
is, waer Cap Schotte gecommitteert en naer Batsian te gaen
twelck niet heeft connen geschieden door een hardtstighe siecte
die hem overgecomen is, derhalven mij naer Batsian gesonden
heeft, en met ~~Cap~~ [illegible] dussen dees opt spoedichste af
te spoeyen, laten Cap Schotte op Tafasoho, heel crancke
Ende alsoo noch geen tijdinge vernomen en hebbe, hope an-
beter hant sal worden, sijnde van meninge op morgen na
Makian te vertrecken

Voorts goede vrient ~~alsoo~~ hebbe niet connen naerlaten
te connen te geven een saecke mij int particulier aengaende
U E opt hoochste bidden de selve bij de hr gouverneur en
raden van mynent wegen believen ~~[illegible]~~, als de
Cap Vrontwen, Schotte, en van Dussen, ick op Malayo
gaende sijnde en de bruydt van Amboyno te lossen daer het
verstant van 150 rosenobels die weder gegeven souden gelieft
hebben, het welcke de waerheyt is, dan alsoo de selve
mede gegeven sijn in een cleyn packen van een van magellanen
bekent hebbende sonder te weten wat daer in was, ende ick in
se quam, tselve in mijn kist bevonde, met een brieff met
den van voors nobels, te schijnen, tot nootdruft van aen-
leggers inde Molucco, dienvolgende met het gelt mij schuldich be-
in Amboyno quamen, onder een verspieders, en daer van ontslagen
te mogen wesen, den heer admirael Caerden waer bo[illegible]

[illegible] tijt en pas
geeft te com-
memoreren

sijn gevanckenisse mede daer al van Sweittight alsoo ick hem t'sel-
ve alles te kennen gegeven hadden, de welcke seyde, daer soo
grooten swaricheyt niet in gelegen en was, overmidts ick daer
so onnooselijck aengecomen was, als mede ~~overmidts door~~ geschickt
sijnde niet dienste van generale oost Indische Compangnie
maer wtgesonden voor de oude Comp. van Amsterdam.
Derhalven alsoo ick sorge dat dese saecke bij sommige van mij
quaetgunstige beswaerlijcken geoordeelt sal werden, als t
in hem selven niet is, hebbe niet connen naerlaten U.E. mine
verhandlinge en assistentie te versoecken, stellen alle mijn hoop
en troost op U.E. als sr. pieter de Carpentier, die daer in bijsonder gecommen-
deert ende ick dat dese saecke opt quaetste bijde
heeren bevinthebbers niet aengedient en werde, daeromme bidde U.E.
dese saecke bijsonder h. gouverneur believen voor gerecommandeert
te houden, als U.E. wel toe betrouwe, ende wel weete
dat U.E. met mijn schade en schande niet beholpen en is, ick
weet niet dat ick geduijrende dese voyage, mijn selven vergeten
in hebbe ofte misdaen hebbe strecken tot het judicie oft
schade van E. heeren bewinthebberen, maer altijts ~~[illegible]~~
de profijten van Comp. benaerstight als mij mogelijck geweest
is, twelck ick achte U.E. van Cap. Schotte wel verstaen sult hebben,
ende alsoo mijn selven wel te prijsen gesocht werdt is, refereere
mij aen rapporten van den goeden, voorder bidde U.E. ander
maels, ~~[illegible]~~ van mijnen twee sijn alle de vrienden
te groeten besonderheyt sr. pieters dien ick bidde mede hier
in het beste believe te doen, Onder beloften van danckbaer-
heyt, soo lanck mij godt in leven sal sparen, sal ick obli-
geert blijven tselve te recompenseren, Cap. Schotte
soude desen aengaen geschreven en mij verexcuseert hebben
maer is door sijn siecktens naergelaten, hier mede
desen eijndende bidde godt almachtich om U.E. lanck du-
rige gesontheyt en welvaren Amen. geschreven met haest
int fort barnevelt op batsian desen vijfden september
Ao. 1610

U.E. dienstwillige vrient
Christiaen [illegible] Voost

Sr. Scharlaken alsoo hier seer qualijck
van rijs en cleeden geprovideert sij souden goet
datter eenige provisie oft sorghe in Comp.
van t'schip te geschieden, bevele icht mochte
werden om herwaerts aen te comen

Ick bidde U.E. dit mijn schrijvens van niemant als van sr. pieter
pietersz geleesen en werde

t'hert barnavelt 1610

Copie

vaen A. van Duych

dat. 24e Novemb.

ontfangen den

Julio 1612

24 December 1610   Batjan   15

Edele Gestrenghe Manhaftte wyse seer voorsinnige Heeren

Het is my leet, dat ick U E. per t' schip Delft met mijn brieven niet versocht hebbe, noch te mijn rekeninge vande vermeerderheden niet gesonden, twelck seer gaerne te wege soude gebracht hebben, dan onse dagelycxse occupatie int fortificeren deser plaetse heeft noyt soo veel tijt gegeven om mijn sinnen tot dese te verpooyen, vermits gerucht vande Manilasche vloot der Spangiaerden altijt soo groot is, dat desen haer teghen wille der inwoonders aen jaeghen, ende ons nacht ende dach doen arbeyden om t' fort in sijn defentie te brengen, ende voor dis een loop beloopt te zyn daer de noch wint noch weder haer niet favorabel was, want d'een punt opgemaeckt synde, dan de derde continueelijck weder [illegible] tot [illegible] Trocte sodat [illegible] meeste noch niet beloopt waeren, de [illegible] stonden ons van buyten te verwaghten, van binnen mochten de geallieerde vrienden, de Conincks van Batsian noch zyne ondersaten niet vertrouwen, ende de Christenen die hier syn waeren niet tot de Castiliaenen dan tot ons geneghen die door de langhdurige conversatie, gemaeckte vrientschappen ende hylicken met de soldaten soo seer ingewortelt waeren, datter noch eenige na datmen allen genochsaem defensijt was door t' beleyt der voorn. heer Admirael van Caerden, ende onse gevangenen t' ondraechlijck jock der slavernye op de galleyen vande [illegible] te werpen op haer eygen vrijheyt volgens het accoort ghemaeckt synde, overginnen ende leven met haer in slavernye dan altijt met ons in vrydom lettende dan altans door de soldaten ende dagelycxse wercken geen ander dienste ende hebben haer meer tot ons dan tot de Portugeesen geneghen te zyn.

Onder andere van deese plaetse achte onnodich te verhaelen, alsoo de mondelinge rapporten U E. genoch daer van onderrecht sullen hebben dan can niet naerlaeten een weynich van bequame gelegentheyt van dit Eylant te verhaelen naer t' gene tot noch toe hebbe connen vernemen, ende is, is het selfde overvloedich in nagel ende sagu boomen, ende soude naer de onderrechtinge van inwoonderen meer nagelboomen hebben dan op eenige andere Eylanden inden mengende wesen, de welck door gebreck van volck niet gehavent connen werden, soodat ick selfs op sommighe plaetsen weet een mijn deerde acht gevallen, naer het hertte [illegible] te hebben, maer t' selve als Machian —

gepeupleert, twyffele niet off wy sout meer proffyten
dan van eenige plaetse te verwachten hebben / Insgelycx het
eylant Wilata ontrent 12 mylen van de [illegible] sorteren onder
dit selffde ryck niet minder dan de wel ryckende noote
muscaten vruchtbaer als het eylant Neyra en Banda is / ende
daerenboven oock veel nagelboomen hebben, die van jaer tot
jaer door t'ontrecken vande inwoonders al vallen ende verrotten.
vergaen de welcke door persuasie vande Conincx
broeder dwelcke hem geconspireert hadde / naer hy de//
stont de Coninck hem wilde ombrengen / op een eylant
genaempt Poulematten gevlogen ontrent 10 mylen van hun
gelegen zyn / ende boven dit alles is het naest gelegen
tegen schuyr der Spangaerden, en deese plaetsen souden
ende altans niet weynich wel gelegen, voor het eylant
Machian dan het waer te wenschen 50 mylen verdreven
vermits de machtichheyt / die hun dagelycx comende de
handelinge van sagu hout beneemen, de welcke ^ander^ sijnde
van eenige proffyten oorsaecke is souden / want opde
sagu (van hun op Machian gehaelt) meer als een tentjens
boven dat het was een drie opde eerden, maer hoe dit omme wert
Het eylant Poulematten dat selve prinsen ende deese coninck ander//
dams syn leyt ontrent 10 mylen van hier / is seer ontwerdich
vande wel gebaeste sagu die onder contachen valt ende
weet dat het veel cinelder prys als hier is gecost ick
sonde de selffde wel by de nederlantsche besigen deren
vergelycken de inwoonders hier van syn ontrent 4 ofte
5000 menschen (behalven de boeren die int lant woonen)
in dierderlye steedjens verdeelt / ende tegens malcanderen
in wapenen waer van by eenige voort versocht vanden
Coninck met het jacht de Jager en comp.e was 10 correcorren
in vrientschap soo niet met gewelt, geresolveert waeren,
te lichten / trock tot de heer Admirael van Caerden,
comende uytgestelt werde, ende tot noch toe door syn tractede
gevanckenisse ende t'vreeren vant jacht de Jager naer
gebleven is / niet naerlatende den toecomenden Admirael
de gelegentheyt vant lant oock voor te dragen / dat het
peperen van deese plaets niet weynich hebben is /
vermits van velle proffytelycke materialen vruchtbaer
ende vande instrumenten (t'welcke de menschen zyn) ontbloot
is laetende niet te min daer soo veel inwoonders datmen
oock een goede handelinge ende quantiteyt van sagu bekomen
mach de welcke door de hyte der zee niet lichtelyck —
bederven can worden, mitsgaders niet waren van dese jachten ende,

geweest zoude alder groot belet geleden hebben, ende geen
menich hint zyn vader te vroech ontvalt, soo is oock deses plaets
van syn conquesteur ende daer naer van ons goot den heer Admirael
van Caerden te vroech beroovt, deurdien ter ydder tijt seer
tracht zyn conquesten te vergrooten ende van alles wilde versien,
Doch vertrouwe van dese plaets hoope de handelinge van Bandan
op het eylant Amboina mette comste van nieuwe vloot
tot seer groot profyte van Compe. te stabileren, ende gemaandt
tot den incoop tot daer te houden, tweeck oock al geschiet
souden zyn geweest daer ick hier van den assistent ofte
ander soodaert diemen hier [illegible] voor mocht vertrouwen,
verlies, ofte vande andere cantoiren daer van geriet maeste
werden, tweeck voorders tyt oock deure gelycke gebruick
niet geschieden, ofte van daer valt soo groote menichte
van Bandan dat het in comparatie der andere omleggende eylanden
niet te bedencken, ende datmen ongehaelde allen manten ofte
tinte ten langsten voor hebben, werden haer tot sij
geringe prys van ongeraecte [illegible] becommen sonde.
Ende alles wat hier van secht gaet onvercoft blyft aldaer
commen, nochtans sonder eenige goede sortelinge van lywaten
te brengen, deurmits men nade menichte van specerijen naer
vandaen gaet ofte fyne want hout … ons venen datmen
men voor twee kandakyn den a $\frac{3}{4}$ riael van 8en, daer voor
en fyne salalo den a 4 rs van 8en t'stuck vercoft werden
coopers soo sodat hier legen gift ende daer mee als een eenige
avance is begaen, in deucht de soecten oock seer
verlegt zyt, ende beter getrocken ende vercocht wert: een bande
sagu compt hier naer den incoop vande … daer
voor gemeynt wert ontfangt 8 … te … , ende
opmackyen a $\frac{3}{4}$ rs van 8en ja oock een regael hebende, ende niet
te veel tot daer gevonden werden besonder alsoo wel ge-
backen ende hart gedroocht is, de regeeringe van dit volck
eylant bestaet in drie coninckrycken namentlijck
Neira, Mishol ende Waygamo zynde niet te min als
vassalen van dese Coninck, sonder met eenige andere
natie in vrundtschap te wesen maer alle hostille procedures
tegen deselve betoonen, niet willende deese gemaant als
deur Caetsamunes handelinge contenteeren zy voor [illegible]
opde custe van Ceram daer te niet weynich sentten van
Bont ende … van daen haelt, syn onder tvolck van deser
Molucques sterck gedraecht, secht ende tot in haer handelinge
te drijven, deur altemael sonde … , begaen haer
coninges ende haer kinderen, die door … van deser Coninck.

haer hebben eenen betynden, ende t'moet gelooft anhangen, niet
trynfeerende off sal mette conste van Conyngen altyt daer van
dach tot dach gebracht worden, dit contract van handelinge
onder verbuntenisse dat niemant eenich sayn als dandre legger
te vercoopen, waer toe ons deser Conninck, als ooc mede onse
ontfanger Adriaen Jacobs heft op zee schip Middelburch,
die om de Conyngen te halen van my af gedordiet is
gemaect gheen eenige hoope gheue, ende vermits wyst
Dat menich daer geluc hebbende seer soemmeel. naer haer
wyse onthaelt worde, ende alsoo ick niet ter schynvoge ende
Englischen vangen, ende veel ongeschickte [illegible] dingen onder
hooplieden, salt hier bylaeten tot dat wy de profyten,
sult zulles doen, overdenken vanden Inlantschen handel alhier
Het Contract vanden sayn tusschen den Coninck ende ons gemaeckt
is seer strekkende tot ons nadeel, ende waer te weynich moyt
limitatie van prys gemaeckt waer, Inwits de steeden onder deen
Inwoonders veel duyrder souden connen vercoopen, als besloten is
maer de aengeslaechde vrees door des Conincx mandementen
doet het selfde wederhouden, En sael ons als dan verbrengen
dat een yder een sich wachte op lyfstraffe hemselfs sorteringe
van synen staet tot hoger prys te coopen, als geraemt is, sodat
ick per force willende, sayn hebben moeten geloofde prys de
steeden moet gheven. Syn regeeringe bestaet meest in
tyrannye ende onbehoorlicke begeerte, Inwits de principaelen
van allen synen onderdanen die syn beste luyden meest soecken
tegen te staen, haet doen om brengen, om d'andere een vrees
aen te jagen, ende syn personagie te vertigen te mogen spelen
is de [illegible] te ontnemen t'gunt sy van eenige trafficken
In haer huys hebben [illegible] tot [illegible] vande [illegible]
gemeente is myn byt dickmael geklaecht is, ja soo arm ende
gont ~~daer~~ datter niemant is, die een goet kleetjen sal
dragen, want hy sulcx te sien, of te door ander overdalen
compt te hooren een ander ons secret verzyck is present sent
sonder datter yemant is, die hem sulcx derft wrijgen, maer
noch met een bengeclaechtich volck handelinge moet hebben,
ofte vallen Inde botte van alle haere geroven ende sterven
te laeten, wat geweigert ofte eens Inde gemeente
om aers staende te verdienen dus danige regeeringe hoe slachte
can men yder by syn discretie wel affmeten, dan de
dagelicxe experientie leert ons dat het werck door dus danige
onbehoorlicke maniere hem gees vertiecht hoonen om
sayn te maecken ofte naeyen te pencken, om voor steeden
te vercoopen, noch eens hebben eenigge wisch ofte andere

wordt waeren ons onderhout, so dat wy altsamen in sulcken armoede
leven, als op geenighe plaetsen gehoort is wordt, & menich maeltyt
met een droghe sagu ende wyn my met der lanten schaeghen,
laette staen de soldaten, die dickwils in thien dagen noch visch
noch vleesch noch te weinighe andere toespyse voor gelt connen
becommen, & t'gunt wy coopen mochten schier met gelt
op weghen, een groot hoen 1 Rs van 8 R, 100 sardynen 1/4 Rs 4 eyeren
1/4 Rs sadderen noch wel voor 2 eyeren soo veel [illegible],
In tyt wy mosten naer haer boose begeerte met gelt &
goede woorden noch contenteren de soldaten ontfangen 1/2 Rs
van 8 R de weecke om toespyse te coopen, tweeck syn
machtich syn in tenen daer laete staen daer was yets ende
te gaen tot cleedinge, te verteeren, ende niemant
voor de mont te coopen vinde, soodat ick genoot saeckt ben
den Jongen Coninck tot eyt saelnighet van [illegible]
soo schoon syndende [illegible] voorde soldaten alle daegen te
schaffen & hen met den gelt heeft de compste waende
noot af te waechten, —

Ick hebbe veel maels deur verwondert afgevraecht, waerom
sy geen naerstichheit deden om sagu te maecken ende visch
te vangen & voor gelt te vercoopen antwoorden sulcke
haer niet te willen komen, in armoede souden mochten
leven dan eenden vanden Coninck, die alles haere tong
sonder recht ende reedenen ontneemt, te begaderen [illegible] &
dat sy onder sodanighe Coninck ende regeringe als de
onwoondelen van Ternaten staende soude [illegible] andere
[illegible] vercoopen haer waren maer
altans schoone by de schepen, & een ander hadt geen
bruyck van wel —

De siecte van Coninck dorst my deren tot bequaemer tyt [illegible]
die op my [illegible] dat ick in syn [illegible] & swaer, siecte
beghelpsamich [illegible], soodat daerinne [illegible]
nacht —

Ende dat ghe occupeert [illegible], [illegible] consent
om thuys te gaen ~~om thuys te gaen~~ [illegible] te connen
becommen den weecke my by door den Jongen Coninck
gerecommandeert heeft, ende alle synne principalen
wel bevael naer my te [illegible], [illegible] fortificatie deeser plaetse
t'oversiende van eenighe correctie, t'maecken vande sagu &
t'plucken der nagelen, alleene voorts de regeringe van dit
Coninckrijck aen vier persoonen namentlick my als [illegible]
ende drie van syn [illegible], ter tyt syn soon totte

regeeringe bequaem gereduceert wert soo dat sy altans niet
vermogen eenige raetslagen te doen offte in hebben
daer oock seggen, ende meene niet offte sonde mettet
tyt door eenige schenckagien als door d'ynwoonders tot het
Christendom bekeert connen brengen die bevoorens tyde
vande Portugesen christenen geweest syn, ende
veelen noch wel een goet hart totte christendom dragen
hebben by 18 ende 22 ditto geheel ontboden voor syn
doot my ende alle de principaelste die hy sy voor hadde
woorden te kennen gaf biddende ende hun begeerte ende
gebodt te willen naercommen daer op sy alles tot
confirmatie naer de moorse wyse den eedt gedaen hebben
Ick twyffele niet offte syn doot sal niet weynich proffyts
voor de E. Co voorsaecken ende [illegible] ynwoonders deser [illegible]
nageven te peincken, de [illegible] [illegible] te geven
ende [illegible] te maecken, ende besonderlyck soo van
alsulcke in vrede mette Castillianen syn, dewyle sy haer
huysen moeten verlaeten, ende haer op andere plaetsen
onderhouden te hebben, daer se niet beschermt syn
maer wel veele de voet vande Tidoresen hebben
verdreven die alle haer wegen [illegible] soo wel als haer
bekent syn

Vande gelegentheyt deser Molucques achte onnodich veel
te verhaelen alsoo U E. de berichten vande andere
Capiteynen ende de mondelinge rapporten genoechsaem
ontfangen sullen soo vande [illegible] want die
ynwoonders de Manillas te draegen hebben, als
vant vertreck vanden Admirael Wittert mette 3
schepen de [illegible] ende Vranckenrijck [illegible] van heer Admirael
van Caerden, met het jacht de [illegible] ende totte
destructie van t'jacht de [illegible] ende de belegeringe
vant fort Orangie op Machian waer door wy niet weynich
in cleyne achtinge onder dese inwoonders geraect syn
ende onse wel gefondeerde naem van [illegible] Batavieren
als [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] syn [illegible]
geel weynich van [illegible] ende [illegible] [illegible], hebbe
tegenwoordich tot 9 stucken met [illegible] niet
meer als acht [illegible] [illegible] ende sonder [illegible]
met [illegible] is als [illegible] daer nochtans gevolmacht
waer, [illegible] met 50 soldaten bequaem [illegible]
te [illegible], [illegible] door [illegible] vande heer [illegible]
Admirael [illegible] [illegible] heeft [illegible] [illegible]
[illegible] ander [illegible] te landt te

vergaderen: wy sijn vast besich om 't fort van provande en
water wel te versien, en de inwoonders ooch der plaetse
te doen sien op te maecken vermits nader gemelde
reys, ende onderrechtinge van sekere overlooperen sal
het hooft opentgeroepen werden, die wy ons alles getroosten
sijn, latende ooch blycken t'hunt alles voor haer
gerecht en dyncke met malcanderen geduerende het
vertreck te verwachten, sonder haer des noot te
maecken, ende alsoo hier van niet te verhaelen ach te
[illegible] te weten salt daer by laten ende dese
vant met der goede conradsie soecken uytte staen: het
fort leyt tegenwoordich maer in slecht staet niet
[illegible] die compste van Castillanen, en
sijn gants [illegible] daer toe my alle
nachten licht gebruycken —

Hiernevens senden U.E. de rekeningen vande verovorde goederen, door
ordre vande broeder [illegible] de [illegible] prinse voor
Malacca ontfangen, waer van de restitutie bij E.
[illegible] saliger gedachte aende heere Admirael
van Caerden overgegeven hebbe [illegible]
reyse, die hier [illegible] ooch goedt, [illegible]
resolveert [illegible] met het schip [illegible]
aen te vaerdigen, dan alsoo [illegible] van t'voors.
schip te laeten [illegible] is het naer ge-
komen, biddende U.E. voor goet [illegible] gevonden
te houden, als ooch mede soo U.E. [illegible] niet
soo net als wel vereyscht [illegible] compt, t'welck
maer voor [illegible] gedachte gehouden hebben om [illegible]
om wys te verschryven ende [illegible] als
[illegible] te leveren t'welck door d'authoriteyt
[illegible] niet hebben connen te weghe brengen, ende de
doodt van myn sal. [illegible] hebbe [illegible] maer [illegible]
sonder dat schip vande [illegible] vice Admirael en
diversche [illegible] als het [illegible] volonten om
aende Admirael [illegible]
[illegible] vande [illegible] moet in Banda als alle
de cantoors te [illegible] t'maecken vant accoort
[illegible] van Bandanesen [illegible]
goederen der [illegible] ende het [illegible] werck totten
dagelycksen arbeydt in fortificeren [illegible] soo
dat ick wel dorf seggen, t'sint my t'beclagen van
oppercoopmanschap [illegible] tot nu toe [illegible]
[illegible]

naerdat de ancker geschildt waren, werde ick commandant
op een geedespedeerde aenslach, om de nieuw gemaeckt
fortjes op Ternaten genaemt San Pedro San Palo
aen te loopen, terwijl by ons int achterdeel te hart
geoordeelt wert, daer naer wierden gesonden met dat
capiteyn Schotte ende Brewsterigh aen te [illegible] —
en tacom te [illegible] alwaer mijn de heer vice —
admirael Penningh met de marckte [illegible] van daer
commende sonder eenich schip te [illegible] werde ge-
dommeert met commys van ons schip [illegible] foet
van Bastian, daer mij seyde Pr. Forte het capiteyn-
schap ende oppercommandantschap op de haer gedrongen wert
niet tegenstaende eenige by het schip gebleven waer —
dan de meer het [illegible] soo geschiet [illegible] weynich [illegible]
[illegible] corte jaeren int vaderlant te wesen [illegible]
de welcke ick vermaent hoe [illegible] van Hollant [illegible]
[illegible], mij latende genoegen [illegible] armoede [illegible]
[illegible]

Int sluyten mijnder reeck. bevinde 34 4/8 realen van achten te
cort te sijn niet wetende waer by het comen mach, [illegible]
int [illegible] van Ambon naer Ternaten mijn [illegible]
ende accorderen bevonden hebbe, dan alsoo mijn papieren
[illegible] als andersints [illegible] sijn
van tegenwoordich het alsmijs niet vinden, biddende [illegible]
daer na te willen [illegible] ende [illegible] partye
van seeckere quantiteyt [illegible] bedragende omtrent [illegible]
van 8en in reeck. gebracht, die ter tyde van mijn
[illegible] sal. [illegible] coopman [illegible] betaelt —
sonder [illegible] van de calculatie [illegible] —
gemaeckt [illegible] sonder [illegible] —
[illegible] te [illegible] ende [illegible]
boeck gestelt [illegible], [illegible] de voorsz somme
vant [illegible] goeden, [illegible] tot [illegible]
vande reeck. das mij [illegible] te [illegible]
[illegible] om op te mogen maken, ende [illegible]
[illegible] van de [illegible] onder [illegible] vinde te
[illegible] ende mijn reeckeninge te sluyten, daer toe
ick [illegible] maer [illegible] hebben
[illegible],

[illegible] van [illegible] tot mijn reeckeninge
gebrucht hebbe, [illegible] discretie, die [illegible] —
[illegible] van mijn [illegible] goeden [illegible] te houden,

als U E goedt duncken sal, voort vorder het luytenant predicato
van alle op het schip verdiende maentgelden a 42 gulden
ter maent als mijn vader Arent Bruynsz. van der Veer
die ingegaen syn 22 Decembris 1605 ende geeyndicht
den 10e ditto 1609 sonder nochtans mijn pretentie van
mijn verbeteringe over het oppercoopmanschap te quiteren
maer soo mijn Oom Dierick Bruynsz. ende mijn vader
volcommen macht met U E daerin te handelen ende
hem te vreden ende met het gundt by U E E goet
gevonden sal werden, te behoorden dat tyt van mijn verbeteringe
is vande 22 May 1608 tot den 10 ~~den~~ Decembris voors.
dat ick niet geauthoriseert ben niet [illegible] ende
U E sal naer haere discretie daerin wel [illegible],

Copie van mijn reeckeninge ende boecken vande
negotie als ick sende by desen sijn gaerne ende schrijve
dan vermits niet als slecht hooft papier meer hebbe,
ende hoe naer gebeden totte compte vande nieuwe
Kerck ende dit tegenwoordich hebbe niet als van mijn
boecken mettet schepen ondersoecken als U E te
verobligeren. Ick sende gaerne twee [illegible]
van de doodt vande Coninck ende het
crooninge van syn soon hebbe niet weynich moeyten
met den smarten by aen te houden [illegible]
tot hier te vergaderen, soodat het selve dien mijn [illegible]
door [illegible]. Ende mij recommanderen Godt Almachtich te
bidden, dat hy U E alle soo met den rijckdom sijner
genade overgiete als ick ontmachtich ben ende met
de armoede mijns dienst [illegible] te betaelen naer
[illegible] ende soo als goede dispositie als ick tegenwoordich
[illegible] verwachtende mijns [illegible]
[illegible] ^ uyt [illegible]

^ tot dat het ons [illegible] saligh by te comen

Datum desen 24e Decembris 1610 op [illegible]
[illegible] op 't fort [illegible] op [illegible]
[illegible] U E dienstwillighe
dienaer [illegible] van der Veer /

18 July 1608

Monsterrolle van tvolck die door Ordre vande
H.r Am. P. v. Caerden alhier tot bescherminge vant
Eylant Maquian gebleven syn.

Appollonius Scotte capitain, uytgevaren met tschip
der Veer, voor vyftich guld. ter maendt ende sal voort
aen genieten, ter maent tnegentich guld. . . . . . fl. 90. —. —.

Christiaen den Dorst. Was uytgevaren voor d'oude
comp.e ende nu aengenomen vanden H.r Ami. Paulus
van Caerden in dienst vande gen.l comp.e sal
genieten twee en tseventich guld. ter maendt . . . fl. 72. —. —.

Carel Boudewyns, vaendrager, uytgevaren met
tschip Ter Veer voor achtien guld. ter maent, ende sal
voort aen genieten dertich guld. ter maendt . . . fl. 30. —. —.

T volck van tschip Walcheren.

Lieven Mertsz. Assistent ende voorleser uyt
gevaren met tschip Walch. met eenentwintich
guld. ter maent. Wint ter maent eenentwintich
gulden . . . . fl. 21. —. —.

Joan Symonsz. constabel, uytgevaren met tschip
Walch. met vyff en twintich guld. thien stuyvers
ter maent. Wint ter maent vyff en twintich gul.
thien stuyvers . . . . fl. 25. 10. —.

Herman Houberge bosschieter uytgevaren met
tschip Walch. soo hy seyt met dertien guld. ter
maent, wint ter maent dertien guld. . . . . . fl. 13. —. —.

Walcheren.

Hans Hock bosschieter uytgevaren met tschip Walch.
soo hy seyt met twaelfff guld. ter maent wint ter
maent twaelff guld. . . . . fl. 12 . — .

Jan Lamberts bosschieter uytgevaren met tschip Wal.
soo hy seyt met viertien guld. ter maent, dat
hier gelaten. wint ter maent viertien guld. . . fl. 14 . —

Jan de Meerlaer bosschieter uytgevaren met
tschip Walch. soo hy seyt met dertien guld. ter
maent, dat hier gelaten. wint ter maent dertien
guldens . . . . fl. 13 . — . —

Cornelis Jansz Swan, bosschieter, uytgevaren met ~~dato~~
tschip Walch. seyght Zee, dat hier van tschip
Walch. gelaten, soo hy seyt met twaelfff guld.
ter maent. wint ter maent twaelff guldens fl. 12 . — . —

Jan Hendricxsz gen. Tobacq, timmerman. uyt
gevaren met tschip Zee dat hier van tschip
Walch. gelaten, soo hy seyt met twee-entwintich
guld. ter maent, wint ter maent twee-entwint.
guld. . . . . fl. 22 . — . —

Jan Gay corporael, uytgevaren met tschip Zee
met vyfthien guldens ter maent dat van tschip
Walch. alhier gelaten. Sal ter maent genieten
seventien guld. thien stuyvers . . . . . . fl. 17 . 10 . —

Jan Verhouwe uytgevaren met tschip der Veer
voor soldaat dat hier van tschip Walch. gelaten
voor corporael, want geweer, seyde gecommen te
hebben tien guldens ter maent. Sal voortaen
ter maent winnen, viertien guld. . . . . . fl. 14 . — . —

Jaquis Vochel uytgevaren met tschip Walcheren
met dertien guld. ter maent dat hier gelaten
wint ter maent dertien guldens . . . . . . fl. 13 . — . —

Hendrick Jansz barbiers jongen uytgevaren met
tschip Walch. met ses guld. ter maent, dat
hier gelaten. wint ter maent ses gul. . . . fl. 6 . — . —

Jan Cocbree, tamboryn, uytgevaren met tschip
der Veer, met dertien guldens ter maent, is
alhier van tschip Walch. gelaten. wint ter
maent dertien guld. . . . . fl. 13 . — . —

Cornelis Mouchiron uytgevaren voor soldaat
met tschip der Veer, met negen guld. ter maent
dat hier van tschip Walch. gelaten voor
adelborst. Sal ter maent genieten twaelff
guld. . . . . fl. 12 . — . —

Aduaert Bruyn, soldaat, uytgevaren met tschip
Walch. met tien guld. ter maent, dat hier gel.
voor adelborst. Sal ter maent genieten twaelff
guldens . . . . fl. 12 .

Isaack Joubbel, soldaat, uytgevaren met tschip
der Veer met tien guld. ter maent, dat hier
van tschip Walch. gelaten voor adelborst. Sal
ter maent genieten twaelff guld. . . . . . fl. 12 . — . —

3

Walcheren

Jacob Lenerts. Soldaet, uutgevaren met tschip Walch, soo hy seyt, met negen guld. tien stuyvers ter maent, ende alhier van tschip Walcheren gelaten. Wint ter maent negen guld. tien st. — ℔ 9 . 10 . —

Cornelis vanden Berghe, soldaet uutgevaren met tschip Walcheren, met tien guld. ter maent ende alhier gelaten. Wint ter maent tien guld. . . . . ℔ 10 . — . —

Weiner Jorisz, soldaet, uutgevaren met tschip Walch. met tien guld. ter maent ende alhier gelaten. Wint ter maent tien guldens . . . ℔ 10 . — . —

Cornelis de Clercq, soldaet uutgevaren met tschip Walch. voor tien guld. ter maent, ende alhier gelaten. Wint ter maent tien guld. . . . . ℔ 10 . — . —

Hans Mych. soldaet, uutgevaren met tschip W: voor negen guld. ter maent ende alhier gelaten. Wint ter maent negen guld. . . . . ℔ 9 . — . —

Joost Pieters Soldaet, uutgevaren met tschip Walch. voor tien guld. ter maent, ende alhier gelaten. Wint ter maent tien guld. . . . . ℔ 10 . — . —

Pauls Cornelis, soldaet uutgevaren met tschip W: voor elff guld. ter maent soo hy seyt, ende alhier gelaten. Wint ter maent elff guldens . . . ℔ 11 . — . —

Dierck Jan, soldaet uutgevaren met tschip W: voor negen guld. tien stuyvers, ende alhier gelaten. Wint ter maent negen guld. tien stuyv. . . . ℔ 9 . 10 . —

Selvi Velin soldaet. uutgevaren met tschip W: voor tien guld. ende alhier gelaten. Wint ter maent tien guld. . . . . ℔ 10 . — . —

Hans Lenerts, soldaet. uutgevaren met tschip W: voor tien guld. ende alhier gelaten. Wint ter maent tien gulden . . . . ℔ 10 . — . —

Willem Jansz uutgevaren met tschip Zee voor Soldaet, met tien guldens ter maent, ende alhier vant schip Walch. gelaten. Wint ter maent tien guld. . . . . ℔ 10 . — . —

Pieter Lukens, soldaet, uutgevaren met tschip W: voor tien guld. ter maent, ende alhier gelaten. Wint ter maent tien guld. . . . . ℔ 10 . — . —

Guillaume Willems, soldaet, uutgevaren met W: voor tien guld. ter maent, ende alhier gelaten. Wint ter maent tien guldens . . . . ℔ 10 . — . —

Pieter Jeroensz, soldaet, uutgevaren met Walch. voor tien guld. ter maent, ende alhier gelaten. Wint ter maent tien guld. . . . . ℔ 10 . — . —

Melis Claesz, soldaet. uutgevaren met Walch. voor negen guld. ende alhier gelaten. Wint ter maent negen guld. . . . . ℔ 9 . — . —

Wo: Walcheren.

Claes Jansz van Amsterdam uitgevaren met
t schip Walch. voor tien guld. ter maent, en
alhier voor soldaet gelaten. Wint nu ter maent
tien guld. . . . fl. 10 — —

Jaques de Pus ter soldaet, uitgevaren met t schip
Walch. en alhier gelaten, genomen hebbe voor
ondertimmerman elff gul. ter maent. Wint
ter maent elff guld. . . . fl. 11 — —

Symon Jacobsz, soldaet, uitgevaren met t schip
Wo: voor seven guld. ter maent, en alhier gelaten
wint ter maent seven guld. . . . fl. 7 — —

Herman Jansz van Delft ten uitgevaren met Wo:
voor acht guldens ter maent, en alhier gelaten
wint ter maendt acht guld. voor soldaet . fl. 8 — —

Symon Jansz, soldaet uitgevaren met Wo: seggende
zee, en alhier van t schip Walcheren gelaten . .
genomen hebben 7. guld. ter maent. Wint ter
maent seven guld. . . . fl. 7 — —

Jan Jansz van Heusden, soldaet, uitgevaren
met t schip der Veer voor seven guld. tien st.
ter maent, en alhier van t schip Wo: gelaten
wint ter maent seven guld. tien stuyv. . . fl. 7 . 10 —

Pauls Jacobs, soldaet uitgevaren met Wal.
voor negen guld. ter maent, en alhier gelaten
wint ter maent negen guld. . . . fl. 9 — —

Jan Baerts uitgevaren met Wo: soo hy seyt voor
negen guld. tien st., en alhier voor soldaet
gelaten. Wint ter maent negen guld. tien st. fl. 9 . 10 —

Joos Caluwaert, soldaet, uitgevaren met Wo:
voor negen guld. ter maent, en alhier gelaten
wint ter maent negen guld. . . . fl. 9 — —

Lambrecht Paschiers, soldaet, uitgevaren met Wo:
voor acht guld. ter maent, en alhier gelaten
wint ter maent acht guld. . . . fl. 8 — —

Tielke Arnoots, soldaet, uitgevaren met Walch.
voor tien guld. ter maende, en alhier gelaten
wint ter maent tien guld. . . . fl. 10 — —

Andries de Vaine, soldaet, uitgevaren met Wo:
voor acht guld. en alhier gelaten. Wint ter
maent acht guld. . . . fl. 8 — —

Herman Jansz van Groeninghen, soldaet, uitgev.
met Wo: voor acht guld. ter maent, en alhier
gelaten. Wint ter maent acht guld. . . . fl. 8 — —

Jer. Françin uitgevaren met der Veer voor seven
guld. ter maent, en alhier van t schip Wal:
voor soldaet gelaten. Wint ter maent seven
guld. . . . fl. 7 — —

Hendrick Wynits, soldaet, uitgevaren met Wo:
voor tien guld. soo hy seyt, ter maent, en alhr.
gelaten. Wint ter maent tien guld. segg. negen
gul. en thien stuyvers. fl. 9 — 10 —

Walcheren.

Adriaen Gerbrants, Soldaet, uytgevaren met Wa:
voor acht guld. tien stuyu. ter maent, Is alhier
gelaten. Wint ter maent acht gul. tien stuyu. f 8 . 10 . –

Herbert Jansß, soldaet, uytgevaren met t schip
Walch. voor tien guld. ter maent, Is alhier gela:
voor corporael. Sal ter maent hebben dertien
guld. . . . . f 13 . – . –

Hendrick Wessels, soldaet. uytgevaren met Wa:
voor tien gul. ter maent, Is alhier gelaten
voor lantspassaet. Sal ter maent hebben
twaelff guld. . . . . f 12 . – . –

Jan Brittel, soldaet, uytgevaren met t schip
Veer, voor negen guld. ter maent, Is
alhier van t schip Wal. gelaten. Wint ter
maent negen guld. . . . . f 9 . – . –

Hans Albrechts, soldaet, uytgevaren met Wa:
voor tien guld. ter maendt Is alhier gelaten
Wint ter maent tien guld. . . . . . . f 10 . – . –

Samson Laurier, soldaet, uytgevaren met der
Veer, voor tien guld. ter maendt, Is alhier
van t schip Walcheren gelaten. Wint ter ma:
tien guld. . . . . f 10 . – . –

François Wambeke, soldaet, uytgevaren met
Walch: voor tien guld. ter maent, Is alh:
gelaten voor lantspassaet. Sal ter maent
hebben twaelff guld. . . . . f 12 . – . –

Benjamyn Mertsß, soldaet, uytgevaren met
Walch: voor acht guld. ter maent, Is alh:
gelaten. Wint ter maent acht guld. . . . f 8 . – . –

Jan Gerrits, soldaet, uytgevaren met Walch.
voor acht guld. ter maent Is alhier gelaten
Wint ter maendt acht guld. . . . . . . f 8 . – . –

Jo: Claesz, soldaet, uytgevaren met Walch:
voor tien guld. ter maendt, segge 10 gl.
Is alhier gelaten van Walch: Wint ter
maendt tien guldens . . . . f 10 . – . –

Jan Jansß de Vries, soldaet, uytgevaren met
Walch: voor tien guld. ter maent, Is alh:
gelaten. Wint ter maent tien guld. . . . f 10 . – . –

Claes Claesz uytgevaren met Walch: voor
tien guld. ter maendt, Is alhier gelaten
Wint ter maent tien guld. . . . . . . f 10 . – . –

Adriaen Meynertsz, soldaet, uytgevaren
met Walch: voor seven guld. ter maent, Is
alhier gelaten. Wint ter maent seven guld. f 7 . – . –

Gillis Gillisß, soldaet. uytgevaren met Walch:
voor acht guld. tien stu: ter maent, Is alhier
gelaten. Wint ter maendt acht guld. tien stu. f 8 . 10 . –

Walcheren.

Reyndert Jerex, soldaet, uytgevaren met Wa: voor acht guld. ter maendt, & alhier gelaten. Wint ter maent acht guld. . . . . 8. f 8 — —

Anna Hermans, soldaet, uytgevaren met Wa: voor acht guld. ter maendt, & alhier gelaten. Wint ter maent acht guld. . . . . f 8 — —

Fernando den capitains jongen uytgevaren met de Walch. voor drie guld. ter maent, & alhier gelaten. Wint ter maent drie gul. f 3 — —

63. —

't Volck van 't schip Chyna.

Chyna. —

Mr. Aert Alberts Barbier uytgevaren met 't schip Chyna voor dertich gulden 's ter maent & alhier gelaten. Wint ter maent dertich guld. . . . . f 30 — —

Jan Cornelisz, botelier, uytgevaren met 't schip Chyna voor vier entwintich gulden ter maent & alhier gelaten. Wint ter maent vier entwintich guld. . . . . f 24 — —

Maerten Roeloff. boteliers maet uytgevaren met 't schip Chyna, voor viertien guld. & alh. gelaten. Wint ter maent viertien guld. f 14 — —

Claes van Dueren. Assistent, uytgevaren met 't schip Chyna voor
& alhier gelaten. Wint ter maent guld
. . . . f

Willem Adriaensz cock uytgevaren met Chyna voor twee-entwintich guld. ter maendt & alhier gelaten. Wint ter maendt twee entwintich guld. . . . . f 22 — —

Jan Mathysz Cuyper, uytgevaren met Chyna voor dertien guld. tien stuyv. ter maent & alhier gelaten. Wint ter maent dertien guld. tien stuyvers . . . . f 13 10 —

Jan Cornelis, timmerman. uytgevaren met 't schip Zee. voor dertich guld. ter maent & alhier van 't schip Chyna gelaten. Wint ter maent dertich guld. . . . . f 30 — —

Jan Symonsz Provoost, uytgevaren met 't schip Chyna voor seventien guld. ter maent & alhier gelaten. Wint ter maent seventien guld. . . . . f 17 — —

Hendrick Wessels, smit, uytgevaren met 't schip Chyna voor seventien guld. ter maent & alhier gelaten. Wint ter maent seventien guld. . . . . f 17 — —

Dirck Brock. bosschieter, uytgevaren met 't schip Chyna voor twaelff guld. tien stuyv. ter maent & alhier gelaten. Wint ter maent twaelff guld. tien stuyv. . . . f 12 10 —

China.

Willem Nicasius, bosschieter. uitgevaren met der selve voor twaelff guld. ter maendt, en alhier gelaten van t schip China. Wint ter maendt twaelff guld. ter maent . . . . . . f 12 — —

Jan Gysbertsz. bosschieter. uitgevaren met t schip China voor tien guld. ter maendt, en alhier gelaten. Wint ter maent tien guld. f 10 — —

Adriaen Evaertsz bosschieter uitgevaren met t schip China voor twaelff guldens ter maent, en alhier gelaten. Wint ter maent twaelff guld. . . . . f 12 — —

Thys Stevens, soldaet, uitgegaen voor corp maet met t schip China, voor elff gul. ter maendt, en alhier gelaten. Wint ter maent elff guld. . . . . f 11 — —

Gerbrant Symons, soldaet, uitgevaren met Chi: voor acht guld. tien stuv ter maent, en alhier gelaten. Wint ter maent acht gul. tien stuv f 8 — 10 —

Willem Gerbrants, soldaet, uitgevaren met Chi: voor seven guld. tien stuyv: en alhier gelaten Wint ter maent seven guld. tien stuyv. f 7 — 10 —

Wessel Lamberts, soldaet, uitgevaren met Chi: voor acht guld. tien stuyv: ter maendt, en alhr. gelaten. Wint ter maent acht guld. tien stuv f 8 — 10 —

Marten Pieters soldaet. uitgevaren met Chi: voor acht guld. tien stuyv: en alhier gelaten. Wat ter maent sodanich seven guld. . . . . f 7 — —

Jan Hans, soldaet uitgevaren met Chi: voor acht guld. tien stuyv: ter maendt, en alhier gelaten. Wint ter maent acht gul. tien stuv. f 8 — 10 —

Jan Jansz van [illegible] soldaet. uitgevaren met t schip China voor negen guld. ter maent en alhier gelaten. Wint ter maent negen gul f 9 — —

Jan Jorisz soldaet, uitgevaren met t schip Chi: voor acht gul. tien stuv. ter maent, en alhr. gelaten. Wint ter maendt acht gul. tien stuv. f 8 — 10 —

Pr. Melis, soldaet. uitgevaren met t schip Chi: voor acht guld. tien stuv ter maent, en alhier gels. Wint ter maent acht guld. tien stuyv: f 8 — 10 —

Cornelis Willems soldaet. uitgevaren met Chi: voor seven gul. ter maent en alhier gelaten Wint ter maendt seven guld. . . . . . . f 7 — —

Frans Heyns soldaet, uitgevaren met Chi: voor negen guld. ter maent, en alhier gelaten Wint ter maent negen guld. . . . . . . f 9 — —

Jan Evertsz soldaet, uitgevaren met Chi: voor negen guld. ter maendt, en alhier gelaten. Wint ter maendt negen guld. . . . . . . f 9 — —

Chyna —

Brave Arent [?], soldaet, uytgevaren met t schip Chy: voor acht guld. tien st. ter maent, ende alhier gelaten blijft ter maent acht guld. tien stuy: ... f 8 — 10 —

Gerrit Jansz, soldaet, uytgevaren met t schip Chy: voor negen guld. ter maent, ende alhier gelaten blijft ter maent negen guld. ... f 9 — 0 — 0

Jan Eymonts [?], soldaet, uytgevaren met Chy: voor acht guld. tien st. ter maent, ende alhier gelaten. Sal ter maent hebben seven guld. f 7 — —

Steven [?] Jansz, soldaet, uytgevaren met Chy: voor acht gul. ter maent ende alhier gelaten blijft ter maent acht guld. ... f 8 — —

Dirck Harmensz [?], soldaet, uytgevaren met Chy: voor negen guld. ter maent, ende alhier gelaten blijft ter maent negen guld. ... f 9 — —

3 Claes Jansz Clomp, soldaet, uytgevaren met Chy: voor negen guld. ter maent, ende alhier gelaten, blijft ter maent negen guld. ... f 9 — —

Cornelis Jansz soldaet, uytgevaren met Chyna voor seven guld. ter maent, ende alhier gelaten blijft ter maent seven guld. ... f 7 — —

Jan Meyndertsz soldaet, uytgevaren met Ezel [?] voor acht guld. tien st. ter maent, ende alh.r van t schip Chyna gelaten. blijft ter maent acht guld. tien stuy: ... f 8 — 10 —

Claes Jansz Schaft [?], soldaet, uytgevaren met Chy: voor seven guld. segge acht guld. tien stuy: ter maent, ende alhier gelaten. blijft ter maent acht guld. tien stuy: ... f 8 — 10 —

Hendrick Jansz, soldaet, uytgevaren met Chyna voor seven guld. ter maent, ende alhier gelaten blijft ter maent seven guld. ... f 7 — —

35 —

t Volck van t schip Banda —

Banda —

Hans Hoen [?] assistent uytgevaren met t schip Banda voor ende alhier gel. blijft ter maent f

Anthony du Floo [?], soldaet, uytgevaren met t schip Ezel [?] voor tien guld. ter maent ende alhier van t schip Banda gelaten voor sergiant. Sal ter maent hebben achtien guld. ... f 18 — —

Benedictus Engel, soldaet, uytgevaren met den Ezel [?], ende alhier van t schip Banda gelaten voor tien guld. ter maent. Sal voor sergiant hebben achtien guld. ... f 18 — —

Abraham Hendricx, soldaet, uytgevaren met den Ezel [?] voor tien guld. ter maent, ende alh.r van t schip Banda gelaten. Sal voor adelborst ter maent hebben twaelf guld. ... f 12 — —

Banda.

Hans Voest, soldaet, uytgevaren met t'schip Zee. voor tien guld. ter maendt, is alhier van t'schip Banda voor adelborst als oock aldermr. gelaten. sal ter maent sdienen viertien gul. fl 14. – . –

Cornelis Jans. bosschieter, uytgevaren met Banda voor twaelff guld. ter maent, is alhier gelaten. wint ter maent twaelff gul. fl 12. – . –

Marten Adriaens. soldaet, uytgevaren met der Veer voor twaelff guld. ter maent is alhier gel. Sal voor corporael ter maent sdienen dertien gul. fl 13. – . –

Anthony Craetman soldaet, uytgevaren met der Veer voor tien guld. ter maent, is alhier gelaten. wint ter maent tien guld. . . . fl 10. – . –

Jacob Boudewyns, soldaet, uytgevaren met Zee voor tien gul. is alhier gelaten. wint ter maent tien guld. . . . . fl 10. – . –

Daniel Wouters, soldaet, uytgevaren met Zee voor acht guld. ter maent, is alhier gelaten wint ter maent acht guld. . . . . . . fl 8. – . –

Jan Hendricxs, soldaet, uytgevaren met Banda voor seven guld. ter maent, is alhier gelaten wint ter maent seven guld. . . . . . fl 7. – . –

't Volck van t'schip Patany.

Patany.

Dirck Bitterman, soldaet, uytgevaren met Pata: voor tien guld. ter maent, is alhier gelaten voor corporael van adelborsten. sal ter maent sdienen dertien guld. . . . . fl 13. – . –

Allert Tomasz, soldaet, uytgevaren met Pat: segget t'schip Gouda. is alhier van t'schip Patany gelaten. volgens hebbende acht guld. ter maent wint ter maent voor adelborst twaelff guld. fl 12. – . –

Meyndert Willems, soldaet, uytgevaren met t'schip Gouda voor acht guld. ter maent, is alhier gelaten, sal ter maent voor adelborst sdienen twaelff guld. . . . . fl 12. – . –

Frans Js. soldaet. uytgevaren met Patany. voor tien guld. ter maent, is alhier gelaten. voor adelborst. sal ter maent sdienen twaelff guld. . . . . . . fl 12. – . –

Jan Rudolphus, soldaet, uytgevaren met Patany voor elff guld. ter maendt, is alhier gelaten sal sdienen voor lantspassaet ter maent twaelff guld. . . . . . . fl 12. – . –

Albert Alberts. bosschieter. uytgevaren met Patany. voor sestien guld. ter maendt, is alhr. gelaten voor constabels maet. wint ter maent sestien guld. . . . . . fl 16. – . –

Lambertus Keyser, soldaet uytgevaren met Gouda voor acht guld. ter maent, is alhier gelaten wint ter maent acht guldens. . . . . . fl 8. – . –

Patani.

Thomas Robberts, soldaet, uytgevaren met Gouda voor negen guld. ter maent, is alhier gelaten van t'schip Patani. Dat voor corporael ter maent dertien guld. . . . . fl 13 — —

Maerten van Woerden, soldaet, uytgevaren met Gouda voor acht guld. ter maent, is alhier van't schip Patani gelaten. Wint ter maent acht guld. . . . . fl 8 — —

Theun Jops. Jonges uytgevaren met Zeelandt voor vier guld. ter maent, is alhier gelaten. Wint ter maent vier guld. . . . . . fl 4 — —

Gelderlandt.

Philips Amelius, Assistent, uytgevaren met Gelderlant voor vijfthien guld. ter maent is alhier gelaten. Wint ter maent vijfthien guld. . . . . fl 15 — —

Abram de Block Assistent, uytgevaren met t'schip Gelderlant voor sesthien guld. ter maent is alhier gelaten. Wint ter maent sesthien guld. . . . . fl 16 — —

Alle Ophevinge van soldie, die in dese rolle gestelt sijn, als mede het aennemen van Christiaen den Dorst is gedaen by den Amm. breeden ende crycheraeden die dese onderteyckent hebben tot bewys dat sulcx by resolutie gedaen ende geschiet, is oock mede belooft dat alle de Soldaten, alle ses maenden twee maenden gagie in gelt comptant betaelt sal werden om haer te mogen cleeden. Aldus gedaen desen 18en Julius Ao. 1606. Inde stadt van Taffasoho op t'Eylandt van Maquian. Onde was onderteyckent, Paulus van Caerden. Jan Bruyn. Adriaen Wouters. Jan Verschingen. Hendrick Janss. Craen. Jan Janss. Mol. Dirck Alberts. Jan Dircks. Cornelis Maertss. Aert Maertss. —

Dese naervolgen persoonen sijn aengenomen ende gestelt op Taffosoho onder Capn. Appollonius Scotte met al sulcke gagie als hier na belaert wort, ende onder selfde tractement als andere Officieren ende soldaten. Desen 11en Augusty Ao. 1606.

Dirck Jans. vander Vont, uytgevaren met t'schip Geldlandt voor Adelborst, ende den 18en meert gestelt op Malayo onder Capitein Gerrit Gerrits. voor sergeant gemaect onder Capn. Adriaen Wouters met gagie van negentien guld. ende nu datum als boven gestelt voor Luytenant onder Capn. Appollo. Scotte met gagie van sessen dertich guld. . . . . fl 36 — —

Tielman Witnos uytgevaren met Vere, ende is van daer gestelt op t'Jacht den Jager, ende nu van t'schip Banda hier gelaten voor soldaet. Wint ter maent ses guld. . . . . fl 6 — —

Jan Janss. Brant van Schiedam, uytgevaren met t'schip Bantam voor puthaer met vijff guld. ter maent, ende op Malayo onder Capn. Adriaen Wo: aengenomen voor soldt. voor seven gul. ende nu op dato als boven gestelt onder Capn. Appoll. Scotte Wint ter maent seven gul. fl 7 — —

Jan Symons van Hamburgh, uytgevaren met Zee voor bossm. met gagie van tien guld. ende van daer gecomen op t'schip Bantam, gelaten in Malayo onder Capn. A. Wo. ende nu datum als boven gestelt onder Capn. A. Scotte. Wint ter maent voor soldaet tien guld. . . . . fl 10 — —

Cornelis Jans. van Ommen, uytgevaren met Zee voor bootsm. met gagie van tien guld. ende daer naer gecomen op t'schip Bantm. ende van daer op t'schip Patani ende alhier gelaten dato als boven, op Taffasoho onder Capn. App. Scotte. Wint ter maent voor sold. tien guld. . . . . fl 10 — —

Wy Officieren soldaten ende bootsgesellen beloven by onsen gedaen eedt op den Artyckel brieff geteyckent by syne Princel. Ex.e Mauritius de Nassauw etc. Den capitain Appollonius Scotte in alles te gehoorsamen tot bescherm.e ende bewaringhe vande stadt Taffasoho ende tgantsche Eylant van Maquian ten dienst vande Ho: mogende heeren Staten generael syne Ex.e ende de generale Oost Indysche Comp.e onse tochten ende wachten behoorlicken waer nemen naer ons uyterste vermogen, ende ons te water ende te lande gewillichlycken laten gebruycken daer de capitain Appollonius Scotte gelieven ende gebieden sal, tsy met corrcorren, chaloupen, schuyten van desen lande ooch mede op de schepen ende Jachten (vande Comp.e die hier sullen [doorgehaald] mogen aencomen off te leggen ende hulpe van ons mochten hebben) te gaen ende te treden tot vermaninghe vande capitain, soo dickwils ende soo menich mael als ons tselffde bevolen ende opgeleyt sal werden ende alsulcke — assistentie ende hulpe doen aen ende op de schepen als ons bevolen sal werden. blyvende mede gehouden om op alle plaetsen te gaen met tien off twintich off dertich minder off meerder soo als den capitain sal ordineren om te houden, beschermen ende bewaren, daermen alsdan sal werden gesonden — sonder eenich wedersprecken, tsy hier opt Eylandt off elders opt vaste landt off ander Eylanden, sulcx alsdan soude mogen voorvallen. Den luytenant, vendrich ende officieren te obedieren, ooch den coopman, ende by gebrecke van dien te respecteren ende obedieren naer d'ordre ende last van den capitain elck naer syn qualiteyt ons in desen dienst verbindende den tydt van dry jaren sonder eenich verlossinghe te mogen versoecken wt eenigherhande onbedachte voorvallende oorsaken. Voorts beloven wy den schepes Artyckelbrieff onderworpen te blyven ende alle andere ordinantien die by den capitain geraemt ende gemaeckt sullen werden naer te comen sonder eenich sins daer tegens yets te mogen alleggeren off te seggen, ende binnen tydt van dry jaren verschenen wesende, ende verlost werdende belove wy den oppercoopman ende schipper van het schip off schepen daer op wy om over te varen gestelt sullen werden te gehoorsamen ende te respecteren, ende ons oock in onse bedieninghe laten gebruycken daer wy voor wtgevaren syn onverminderd onse gagie off verbeteringhe, ende alle scheeps werck doen beneffens andere officianten ende bootsgesellen.

Dit alles beloven wy naer te comen als goede ende getrouwe soldaten ende bootsgesellen toe staet ende niet naerlaten door vreese van [illegible] lyff ende goet noch om geenderhande oorsaken, ons daer toe verbindende met onse onderteyckeninghe by den Eedt die wy gedaen hebben. Desen 10en Julius A° 1605 inde stadt van Taffasoho. — Onder was onderteyckent van alle Officiers ende Bootsgesellen die op de monsterrolle gestelt syn.

Monsterrolle van t volck
gelaten op Maquian onder
Capt Apollonius Schot

77

2 Augustus 1608

N

13

Heer Admirael

Tot noch toe hebben wij geen tijdinge van C[illegible]
aencompst door Malaijen vernomen waer van alles goets
hopen, ende hunden hebben dit francke afgebaedingt
van C. & te schittingen tijmt al hier gepasseert is

Den 7 Meij met vernieuwen van [illegible] al hier gebleven
te sijn [illegible], dodoti ende de jongen van Limatau
oock met en francke, de welcke haer hebben laten
gebruycken. In het sorgen van dack ende hout
tot opbouwinge van onse woningen seer nodich, wij bevinden
seer nodich dingelsten aengespoort werden de welcke
haren wijnigen arbeit vergroeten (met reden) de
Coninck van Ternaten uit verscheijden plaetsen opsitten
ende rijst met hem genomen heeft, die welcke
bevinden wt Tahoma. Gilla. ende Nofaquia tot
het getal te wesen die welcke aen ons
beteren ende nutter dienst souden doen, want dingelsten
om ons te helpen ende haer te bergen met haer volck wel
van doen hebben, met wat verstandt den Coninck alle
sijn saecken beleijt is den heer Admirael bekent
t'welck ick hier niet hoef te melden

Op Nofaquia ende Tacasse wert alle neersticheijt
gedaen ten eijnde beijde plaetsen gelijckelijck
in defensie gebracht mogen worden, waer toe
d'inwoonders seer gewilliglijck arbeiden, op morgen
sal den Sergeant met en corporaelschap soldaten
daer naer toe varen, waer over Anthonij da flo
commandeert, Nicolaes van Deuren onder mits met
de taele van te recht helpt hebben hen daer mede
en wapens corporaelschap ende ordere geladen, van
ettelijcke waer ende ammunitie hebben haer selven, met
onderrichtinge aldaer nodich, ende sal niet naerlaten
haer verrichtinge te schrijven, als tot noch toe gedaen
hebben

Des Jager is hier op gisteren aengecomen daer wede,
om ons te nemen t'gunt uit t'schip Walcheren gebracht
is, alwaer Andries Mota dagelycx met de mas is
doende geweest, ons volcks t'naevolgende gelost

vier en een half legger wyn
1 legger brandewyn } alles seer goet
1 legger olij
1 vat speck } t'welck oock goet bevonden, gelyck mede
Rachtz vleis laetste sorten en [illegible] waer toe by
ons seer verlangt soo dat ons overblyven is 1½ ton soo
dat wy daer van beter diens sullen ~~[illegible]~~ te wesen
daer is oock gelost alle het meeste want mede
nog een partye oudt want datter onder lang
1 pypel inhoudende 383 stucx [illegible] waer van veel
bedorven waren alle t'welck gelaeden is
Jager uitgesondert de [illegible], tot nader
der orde van den heer admirael,
Ons hooren volcks oock doende geweest alwaer
eenige [illegible] ons noodigh uitgesloopt volcks
is gelost 200 stucx [illegible] schoppen veel
meer te becomen waer toe ons de selve sullen des
Int t'schip Walcheren is gedroncken een 1e laest
van sondag t'welck dandere wat doen houden
den volcks daer onder met t'schuytgen, waer onder
haer geloont hebbe,
het nat rijst uit hooren gebracht bevonden
seer goet syn dagelycx doende met droogen
ick hebt tot [illegible] tijden den trouwe,
Ons dienstvoorder by tasaker de welcke alle
dagh seer neerstigh wercken doet ons wy
dagelycx uit twee tonnen rijst mys haer wel
hoe daer by [illegible] syn, naer [illegible] wert hier
oock veel gebracht waer by tot ons
onderhout sullen met den eersten moeten [illegible] wel
alsoo naer het rantsoen brengt dat op
uit hoeyden uitgedeelt sal worden, geen meer
van gelderlants broot connen uitdeelen

Tot rantsoen gaen ter weeck voor 8 man 40 ℔ rijs
25 ℔ broot 8 mutsken olij 8 mutsken azijn 1 stuck
speck met een stuck vleesch dan alsoo t'selven
te weynich bevonden vermits de ongelijckheyt
van stucken hebbent wat verbetert

Wij hebben op de wal buyten t'fort tegen 2
batterijen gemaeckt waer op 3 stucken staen
aen t'selve bolwerck rontom den toren sijn nu
doende meynende van gemeyne werck op te maecken

de groote toren hebben wij binnen de stadt
omringt met een groote batterie waer op
staen 2 galeys [illegible] binnen 4 ijseren
stucken, welcke toren van [illegible] besluyt
gebruyckt hebben

Wij doen de ronde snachts buyten op de muyren
de welcke wij daer toe bequaem gemaeckt hebben
alle onse wachten sijn nu binnen [illegible]

Wij hebben de kerck af doen breken ende thout aen
ons huys verbesicht dat nu bolwerck is seer
bequaem tegen de comste van heer admirael
sullen voorts niet stil wesen

Wij verwachten ons gerief van rijs ende sago met
de eersten de rijs besonderheyt is hier noodich
alle ander nootwendicheden sijn de heer admirael
bekent waer van verantwoording met [illegible]

Den donderdach is alhier gearriveert een prauw
van Gane waer op was de broeder van de
sengaje aldaer, de welcke het ondergaen van
Tafasoa aldaer vernomen hebben, is hier gecomen
sijn behoorlijcke dienst als een ondersaet van
Coninck van Ternaten presenteren, heeft
gemoet het [illegible] comen 4 corcorren
van Tidoor de welcke naer Gane ende Weda
toe gingen om aldaer 4 [illegible] corcorren
daer liggen te vermeesteren, waer over
de selve terstont weder sijn afgevaren

op de fortresse aldaer te laten haer bevinden
soudende de ternatanen nog ghebruijcken, [illegible]
sal [illegible] alles [illegible] by [illegible] deses

Wijders ontrieft ondermits met een swerte haer
behouden hebben tot onse dienst te [illegible]
Matthys heeft de [illegible] met haer [illegible]
de [illegible] u [illegible] weg gesonden, het sal
de heer admirael ghelieven daer op te letten

Naer gewoontenisse as alle goede vrienden
sal desen eijnden godt almachtich bevelen
UE gesontheijt [illegible] [illegible]
den 28 augusty 1608

UE goetwillige dienaer
Apollonius Scotte
1608

Eerentfesten manhaften
wijsen ende seer voorsienigen
Heer

Mijn heer den Admirael
Pauwels van Caerden
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Malaijs

9 Augustus 1608

Machian

19

Heer Admirael

Op huyden morgen is alhier wedergekeert van het Eylant Bachian Brengher dese, die welcke op syn versoeck van mij tot daer gesonden was om te ondersoecken wat aldaer tot welstant van onse natie in dese Oost-landen soude mogen [illegible]

17

den coninck gaeft tot myoet van tabanus 20 man
van gita in man van nofaquia, 20 offte 30 man
van poleuwy, taratas, samsommen, ook uyt taretye
alsoo dat dingeolotens ons weynich behulp daerin
commen wesen [illegible] haer plaetsen beloghende wore
aenvatten [illegible] van ~~[illegible]~~ tafasou meynden hy ook
20 offte 30 te mennen dan hebbende belet van
dander plaetsen hebben [illegible] niet [illegible] dan nade
het [illegible], de heer admirael sal [illegible] de [illegible]
met de eersten weder te doen senden, want
als dit van ander plaetsen hier commen, moeten haer
steden [illegible] huysen ledich laeten, waer over haer niet
seer verlaeten, alsoo de coninck haer niet
[illegible] als tot [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
den hij tot [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
te [illegible], dan niet [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] worden, [illegible] sal hier [illegible]
den last van mij heer [illegible]

[illegible] [illegible] wilden te weten
ende naer t'seggen van Brengher dese soude daer noch eenighe nagelen te becomen wesen

Wij varen dagelijcx voorts met onse wercken naer [illegible] onsen tijt ende seer weinich [illegible] van de [illegible] tot [illegible], hebben daer onder ons niet de [illegible] van [illegible] [illegible]

Hier mede [illegible] [illegible]

Heer [illegible] Heer sal [illegible] godt [illegible]

[illegible] [illegible] Staeten [illegible]

[illegible] dienaer

Apollonius Schotte

de Fornatanus die hier noch syn meijnde met
weijnigh volck op haer Fronteren te meins den hebbe
tselue belet, als soo dijuersooders in stilte aendienen
verlangen oock eenighe vruchte van somigen tijdt
op het volck wederom bij gebreken van volck
en die te bevorderen, hier met sal desen
eijnde godt almachtich bidde om U.E. welvaren
datum als boven

U.E. dienstwillige dienaer

Apollonius Scotte

Heeren is alles wel met geringe te
hebben bij de iou weeten de heer admirael weet
van wat groote consequentie dit toelaten is
ick en weet voorders niet waer om die van teijlenus ende
stedekent soo traech waren om ons behulpsaminge te
wesen maer doorsake hebben hebben mij dit alles aen
gheslanght

Eerentfeste manhafte
wijse ende seer voorsienige
Heer

Mijn Heer de Admirael
Lambert Van Cauwe
... ...

Malaijs

9 Augustus 1608
Machian

19

Heer Admirael

Op huyden morgen is alhier wedergekeert van het
Eylant Bachian Brenghier Doeses, den welcken op sijn versoeck
van mij tot daer gesonden was om te ondersoecken wat
aldaer tot welstant van onse natie in dese Eij-
landen soude mogen bevordert werden de welcke
ons verhaelt heeft, hoe aldaer gearriveert en ont-
haelt is geweest van Coninck, ende hoe naer
seven dagen hij daer gecomen was, oock gearriveert
is een prauwe van Tydore, gemant neffens andere
swarten met 5 Spaengiaerden met brieven van den
Coninck van Tydore en den Maestro de Campo, den
inhout van des Conincks brieff, sal den Brenghier
Doeses beter mondelinck verhalen, neffens andere
omstandicheden, die den tijt niet toe en laet ick
hier soude willen seggen mede op sijn versoeck
van daer, dat den Coninck soude sijn vruntschap
den Heer admirael, en den Coninck van Ternate aen-
geboden hebben met belofte alles wat op hem
soude mogen versoecken, naer sijn vermogen naer
te comen, begerende men hem met den aldaer we-
sen met eenighe macht van Corrocorren soude
assisteren om voort te comen [illegible] van Tydoresen
en Spaengiaerts op sijn Eylant souden mogen gheen
attentaet werden waer toe mij dunckt die Ter-
natanen die hier sijn, seer gewillich te wesen
ende naer t'seggen van Brenghier Doeses soude daer
noch eenighe nagelen te becomen wesen

Wij varen dagelijcx voorts met onse wercken
waer toe onsen rijs ons seer weynich valt
van aen dijckwoonders (?) wt te deelen, bidden daer
onder ons met den eersten van rijs en sago te voorsien

Heer met Erentfeste Manhafte en
seer voorsienige Heer sal ick UE Godt ende
bidden UE E. te [illegible] staen in [illegible] gesontheyt

E.E. dienstwillige dienaer
Apollonius Scotte

a Augusti 1608

Machiam 21

Br Jay
Viandy [illegible]
1608

Maquean 1608

Van Capᵗ Appollonius Schotte
vanden 9en aug ontfangen
den 10en ditto

Eerentfest die manhafften wysen
ende seer voorsienigen heer
Mijn heer den Admirael Cornelis
Claes [illegible], [illegible] ter tyt
voor
Malayen

Met vrindt

9 Augustus 1608 Machian. 21

Dit sünden op Mofaqia Commandeur Gobbe
hier brenger deses ygebonden, die hy
gisteren al op Malayo te wesen,
dan alsoo sy niet en weten dat het meer
stercker ende profijt te trecken is
volgen altijt haer ende gewoonte,
Vorders bidde hy den heer admirael
de selve met den eersten weder
te senden alsoo op sijn ~~[illegible]~~ prauw
meest volck van dit eylandt heeft
met voorweten en toelaten van mij
voor en tijt, wij hebben op heyden
vernomen tusschen Motir en Gilolo, en
scheyst t'walck ghesien hier sal comen
wy sijn hier ook doende om een
bolwerck te maken, op tafasoo
hebben een bolwerck [illegible] de
[illegible] bolwerck, [illegible] de comme
werck van den hoogen toren te lande
en ander te beginnen, de [illegible]
te lande strecken naer de [illegible]
toren sullen die van tabalolo, Kobana en
Cayoa, op maken, die nu doen sijn om hout
daer toe te rissen, sullen alle mogelijcke
arbeyt doen tot sterckmaken van dese
plaetsen, hier mede sal ick dese
eynden godt almachtich bidden ende be
alle goede wijnende gesontheyt uit
Mofaqia desen 9 augusty 1608

U E dienstwillige
Apollonius Scotte

Sr Gasbrecht en Sr [illegible] en ander
vrienden wensche ik naer grootenisse alles
goets
vale

26 Augustus 1608 — Matelief — 23

Heer admirael

Mijn heer is alhier gearriveert
den [illegible] ... Capiteijn [illegible]
synde den volcke tot hier niet [illegible]
is ghe[illegible] naer Malaijen te reijsen
om met den Coninck te spreken,
waer toe met geen bequame [illegible]
en was, alsoo dat ick hem of sijn schuijt
alhier de [illegible] heb
die met sijn eijgen volck [illegible] heeft,
tot dat sijn Majesteijt aldaer gheburlijcken
sommen [illegible] ende ander gheleghentheden
die hij hier ghehadt heeft,

het beghonnen werck is seer ghevordert soo dat
het [illegible] sal volcommelijcken gemaeckt
wesen, sullen voorts [illegible]

Ondertusschen sal ic naer [illegible]
Majesteijt aldaer (naer ghelaeden onder alhier)
twee ofte 3 dagen te [illegible] tot [illegible]
dan het selve werck waer [illegible]
[illegible] sal volghen

[illegible] wat alhier [illegible] het [illegible]
van [illegible], dat den vijandt [illegible]
souden hebben [illegible] met 3 [illegible]
met [illegible]: [illegible] selve [illegible]
andere [illegible] de onse [illegible]
[illegible] de vloot te gebruijcken, waer [illegible]
den [illegible] [illegible] wt [illegible] [illegible],
[illegible] sullen op onse [illegible] nadencken,
naer [illegible] is [illegible] ghebiet [illegible]
[illegible], [illegible], [illegible] met
[illegible] ander [illegible], de [illegible]
[illegible] niet [illegible] Majesteijt [illegible]
[illegible]

Hier mede [illegible] [illegible]
[illegible] Heer, sal [illegible] naer [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible],
al [illegible] bidden [illegible] [illegible]
[illegible] 1608 [illegible]

Eerentfeste seer manhaftte
wyse ende zeer voorsienige
Heer

Mijn Heere den Admirael -
Paulus van Caerde
tegenwoordich op
Malaije

Maquian 1608.

Van Capn Apollonius Schotte den
2 Decemb. Aug. ontfangen den
30 en Ditto

Machian

Edele admirael

Gisteren is alhier bij mij gecommen met de
jonquen van Tabane ende Maquienaes die
op Tydore was gevangen geweest ende als nu
ontloopen, de selve heeft alhier verhaelt
als dat de coninck van Tydore selfs in
persoon is vertrocken met een groote
corrocorren naer, quame wij aldaer de
jonquen van Caijo te becommen, om
meijnen daer een stercte te maken
de groote galleije met 3 andere corrocorren
sende met een partij Spangiaerts naer
Mora vertrocken weesen, ick sal al ons
frankes lasten toemaken op ons houde
wesen alsoo tgeen nijet loopt gelt op
eenige plaets van dit eilant Machian
te attenteren, wij hebben op Tafasoa ende
ander bolwercken alhier op Nofaquia
begonnen, maer en noch al voor dese
bringen daer hebben wij nu de swarten
noch twee reis met twee musquetten
gehaelt, ick meijn de selve met UE hulpe
hier comen sal,

Hier mede eindesende Machian weerde
ende seer voorsienige heer, sal ick deselve
onder godt almachtich bevelen om UE
lanckdurighe gesontheit, Uut Nofaquia
desen 29en augusti 1608

UE dienstwillige dienaer
Apollonius Scotte

Eerentfest manhaftig
wysen ende zeer voorsich-
tige

Mijn heere de Admiraal
Pauwels van Caerden
Jegenwoordich op

Mataijs

8 September 1608

Machian

Goede Vrindt

Capiteyn Wouter E. Wolbaers is mij lief
en hoeren gheweest, de almachtige godt bidde
t selue lange te dueren, hoe wel mij dunckt
de Standaert E. [illegible] van al sterke
wesen niet te sijn, die U.E. dan daghelicx
en hendelijck te sijn [illegible] bekennen,
dat alsoo seker de vrijghe lijden [illegible] wat
ick U.E. seg dan met sijn verwondert
maer veel verplicht, als wesen middelen van
door het abondantie ghebracht, het sal
ooc uut beurt eer weren, wij hier door
ons wercken wat ghecomen sijnde mijn
Was dit gestandt met toelaten van heer
admirael haer [illegible] uit de
stadt [illegible], te wat hier al hier
3 groote [illegible] of dit gestandt sullen gaen
beginnen

onse wercken hebben godt lof eenen goede
voortganck alsoo dat de schepen ee lanck
daer door te sullen wesen, als wanneer met
toelaten van heer admirael U.E. gaen
met [illegible] van hem sonder assisteren
des noodich sijnde, de schepen en slangen naer
de [illegible] te van heer admirael, soo
niet, U.E. dan yets van ons hebben, bidde
ons al hier daer van te [illegible], als wesen
en saeck wat naer slangen, ick bidde
godt hem [illegible] te [illegible]

Dat mijn goet [illegible] schepen [illegible] mij te
besten sult duijden, & [illegible] U.E. dienst
altijt willich & bereijt hat wese [illegible]
U.E. goede gratie, hat [illegible] hier [illegible]
wercken godt bidde [illegible] U.E. welvaren
Uut [illegible] de 8en 7bris 1608 door U.E.

dienstwillighe vrint
Apollonius Schotte

Capiteyn de [illegible] Carolle
[illegible] U.E. met alle [illegible]
vale U.E. [illegible]

Gecertificeert bij mijn
ter versoeckinge

Capitain Adriaen Woutersz op het fort

Dramigne

3 October 1608

Machian

Sr Capitain Wouterssen

Den lesten brief van aldaer heeft [van] hier seer bedroeft
godt betert het ongheluck [dat] daer was overcomen, ick [illegible]
twelck niet [illegible] [illegible] vermits de
schande ende groot verlies/

Nademael den brief van dato den 27 [illegible] quam hier
met [illegible] van selve [illegible] [illegible] van [illegible]
van [illegible] [illegible] [illegible] van dit [illegible], met
[illegible] [illegible] last de selve soude [illegible] worden
op Mofaquia, [illegible] [illegible] van [illegible] [illegible]
[illegible] den selven [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]
[illegible] west op Tafasoho daer [illegible] Mofaquia
den [illegible] van [illegible] [illegible] van [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] last dat [illegible] hadde met
de [illegible] soude [illegible] op de twee [illegible]
plaetsen namentlijck Tafasoho & Mofaquia [illegible] het
twelck niet [illegible] sal [illegible] worden, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ick
[illegible] [illegible] [illegible]/

[illegible] brief [illegible] raedt [illegible]
op [illegible] [illegible] van [illegible] [illegible] [illegible]
van [illegible] den [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dienst
[illegible] heeft, [illegible] heeft daer [illegible] [illegible]
[illegible] de selve aldaer te [illegible] [illegible] [illegible] daer [illegible]
worde alsoo veel [illegible] van [illegible] [illegible]
[illegible] wist te [illegible] [illegible] [illegible] van [illegible]
plaetsen/ [illegible] [illegible] [illegible] met [illegible] [illegible]
[illegible] soude [illegible]/ [illegible] de rapporten [illegible] daer [illegible]
[illegible] [illegible] van [illegible] daer [illegible] van [illegible]
[illegible] [illegible] daer [illegible] [illegible] [illegible] worden
t'[illegible] [illegible] daer [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de [illegible] soude [illegible] [illegible]
[illegible] de selve van het [illegible] landt te [illegible]
[illegible] [illegible] op het [illegible] van [illegible] van [illegible]
[illegible]/ [illegible] [illegible] [illegible]/ [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]/ op [illegible]
[illegible] ick [illegible] [illegible] soude [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] met
[illegible] [illegible] —

hier mede U E. E. bevolen des Almachtigen
Godts bevelen dat deselve sijn godt bidde /
in lange gesontheyt & welvaert / Uut
Cartagena den 13 october 1608 door

goetwilligen vriendt

Hieronimus Scotte

[illegible] despacht & [illegible] alles
dan U E alles seer groots

vale et valeo

Erentfesten wysen
ende zeer voorsienigen
Sr Adriaen Wouters
Capiteyn op het schip
[illegible] Orangie

9 December 1608

31

Eersame Vrienden op heden syn de brieven
van dato den 6en ende 7en deser ontf. alhier wel behandicht
en de volcken meldende dat den coninck van
Batsian ende die van Gamma, hadde tegen de
Batsianders op den 27en novembris [illegible] bij
hen hebben [illegible] in Galalaija met 4 francken van
Gamma (die ons [illegible] oock tegen gheballen sijn) ghe-
attendeert heeft, trachten de gemelde plaets
t'overvallen met alle sijn macht [illegible] commen,
namentlyck, Sahoenaers, Batsianders, met die
van Gamma, de [illegible] haer resolutelijcken
daer tegen stellen (de [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] had daer wel commen) hebben haer
niets te wijst gheweest, dadelijcken en francken
[illegible] afvaerdighen om hulp te versoecken, waer
op den 28en van Sahahoe naer [illegible] mij versocht
hebben, alle de francken van dit eilant daer ontbieden
van waer oock naer [illegible] resolutie [illegible]
dadelijcken onder seijl is ghegaen naer Gamma
[illegible] ondersdaechs [illegible] met in soo groote als
cleijne francken volgens [illegible] ghemaent sijn op
[illegible] ditto des avonts ghelucklijcken tegaen
met allemans [illegible], van waer den vijandt
[illegible] nacht vertrocken was, sonder yet (als
[illegible] [illegible] brandt [illegible] te hebben) uytgerecht
die van Gamma hebben in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] de wederpartij [illegible]
[illegible] [illegible] met [illegible] [illegible] gheblevens [illegible]
[illegible] daer [illegible] [illegible] vijandt [illegible], hebben den
[illegible] [illegible] ander [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] (aldaer) [illegible], als
namentlijcken die [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible] vijanden te [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] met alle [illegible] volck daer naer
met ons te [illegible] op Makian, [illegible] [illegible]
als [illegible] [illegible] plaets [illegible] sterck
te maken, te [illegible] tabalola.

twelck ick met alle mogelijcke voorsichticheyt
soeck te versorgen, sulcx te doen voorsaecken
uyt de dagelijcxsche tydingen en geruchten,
midts de bequame gelegentheyt van tplaets;
Voordesen hebben sy wel verstaen dat bijnaest sijn
voornemen op de gemelde plaets gelevert
hebben van [illegible] was, alle het volck op
de twee plaetsen of [illegible] wesen
aldaer met alle mogelijcke macht te
landen van voorraet wel versorgt sijnde
my al daer als fort op te wercken, waer toe
hem de ruynen van d'oude muren en de begrudingen
van tplaets seer toe souden gedient hebben,
Tegenwoordich van alsulcken voornemen belet
wesen, ende mits aldaer wel 1000 weerbare
mannen sijn, sal ons alsulcx geen cleyne schade
voorsaecken, tsy oock al waer dit van [illegible]
nu sulcx commen voorts is [illegible] van ons vyand
standtvastige ende [illegible] macht te wederstaen
of [illegible] al waer dit van [illegible] al voren
midts dien van [illegible] onderdanich sijn, sal
ick dien van [illegible] ende toelatinge oock doen
commen, als wanneer oock ende mits onse
wercken de gemelde vyanden wederom brengen,
Wy hebben van Capa wel ondergebracht
by de 1500 menschen waer onder seggen te wesen
700 weerbare mannen, dit is naer veel
beraden, op Capa, twelck sy [illegible]
moeten van ons te werck gebracht geweest
door d'apparentie ende aenstaende swaricheden,
die uyt dit succes te verwachten waren,
alles op het hoochste had [illegible] uyt
dingen gevolcht waer toe hij had met
alle mogelijcke middelen behulpich waren

Op den 4en decembris sijn wij met alle het
volck andermael ~~[illegible]~~
Tangerangh [illegible] ende Crakias weder gekeert
ende depen in 't Gael: adverteren met een
schip op de reede voor Jafagua gekomen
naer veel moijten ende ongemack, twelck
wij gaern om te comen hebben, ende mits de
goede arghst ende voordeelen, die ons
natie door d'inlandtsche verscheijden gegeven te
verwachten staet, ten is oock geen cleijn
versterckinge voor dit eijlandt, alsoo de
dese plaetsen 't sterck wordt van volck
ende anders dingen hoe veel tijmmers met
sal spreken, oft en sal ons alles haest
bringen dat comen werden, de Sangagie van
Cajoa heeft met der tijt met ons hulp
tegens den Coninck van Batsian met die
van Ternate, tegen hem sonder oorsaecke bestaen
hebben, te wreken, naer toe [illegible] versocht
hem sonder behulpsaemheijt wesen t'welck naer
ons vermogen hebben beloofft hebben, hij voerde
alles goede tochtgenoten, wij sullen ons met
den eersten versorgen van [illegible] tegens den
den Batsiander naer de coninck sijt heeft
de vorsten bol aengetogen, meijnende alsoo den
Ternatanen te bedriegen, ende ons te versterken
de tijt doen den Standtplaets [illegible] ons
vrienden te wesen, waer tegen ons met
voorsichticheijt ende alle mogelijcke naerstigheijt
d'eenicheijt moeten wachten, de ons tegenden
gebonden met verdragen bekrachtigheden des
devotie souden, op den 7en dito hebben wij van
Ternaten naer Cajoa sijn ons stekende, ende op
Suijden hier ontrent [illegible] de galeijen by
Betarghina, soo mij andermael Cajoa meijnen
sullen voor den tijt sonder vreet verrichten
ende daer voor hadde sijnen comen oorlogen
naer dinbounden sijn op Crakias in beta
[illegible]

Voorts den standt ende gheleghentheyt van dit
eylandt wel insiende, en kan ick niet bevinden
den vyandt met de gheleghentheyt die hy heeft al
wel bekent, yets tot onse merckelycke
schade soude connen bebrenghen, want twee
schepen Ternatanen in den [illegible] hebben noch niet
vermocht, dan verwachten dagelijcx ons goede hope
met haer comste te setten op de overighe
[illegible] lotten, naer comen t'gundt de gheleghent-
heyts sal connen lyden, ende als mijn heeren
ende Capitain wonderde, dat ick met den jacht
off met de schepen, off met een [illegible]
die hier noch onder te schijnen bestellen, alsoo
ick nu onlancx wel kent aen sulcken wonder
~~aen sulcken wonder~~ gheadverteert hebbe, verbeydende niet
wel van U E., onse gheleghentheyt onderlegge
selfs bevindende, ende voorts van wat behoeven
door t'gundt voorschreven is sal by mij niet
versuymt werden, / hier sal de respect van [illegible]
aen [illegible] [illegible] [illegible] alle dender [illegible]
te naesten gedachtig wesen met [illegible],
hier met den Almachtigen godt bidden om
U E. alder welvaren, sit ick desen eynden tot
Amboyna den 9en decembr 1608

U E. alder
dienstberden
Apollonius Schot
1608

1 January 1610

35

Der same onse voorsienighe heer vice Admiraedt

U. E. schryvens van passado is my wel behandicht
achtervolgende tselve, hebbe int schip delft 6 groote ende 2
cleyne packen met diversche sorteringhe van cleeden voor
Malayo en Tacome, inhoudende als int mede gaende factuer,
soude de packen met de coracorren gesonden hebben maer
overmits met minder perryckel ende beter bewaert syn int
schip, als inde prauwen: als mede dat het toemaken vande
coracorren heel langsaem toegaet, ende datter door t anderen
van cleeden eenich profyt voor de Compaignie mochte
versuymt werden, hebbe dese geleegentheyt niet laten passeren,
verhopende U. E.: van daer met de boots ofte prauwen
de packen op Malayo ende Tacome met meerder sekerheyt
als van hier sal cunnen bestellen. 't geene by U. E. geordineert
was naer Batschian te seynden is int Jacht de hope geladen
volgens de mede gaende memorie, uytgesondert den
sigmt [illegible] die door tquade gereetschap van meester niet
cunnen gereet werden. derhalven sullen niet naerlaten
met d'eerste geleegentheyt de selve derwaerts te seynden,
gaet nevens de factuer van cleeden op Batchan een memorie
van prys ende namen van lywaten waer naer Capitain
vander Dussen int vercoopen van cleeden voor eerst sal
cunnen reguleren, hebbende met den heer vice Admiraelt
naem 3. off 4 packen van Batchan ontboden de welcke
alhier en Tacome tot meerder prys als daer, cunnen
vercoft werden. voorts hebbe 4 groote met 2 cleyne
packen met cleeden, een diversche sorteringhe inde hope
geladen tot provisie vant comptoir op Saliabo. 't Jacht
sal op dato deses toegen middach [illegible], want alles voor
syn comste gereet was, niet anders verwachtende als de
packen daer in te laden, godt geve een behouden reyse mach
doen, sullen syn comste met groote devotie verwachten
want blyven van sagu gantsch qualyck geprovideert,
twelck niet als uyt eenige Jagen annsdelen [?] hebben te
gemedyeren: gaet mede met desen 2000 vaem coenstont [?]
met een weynich [?] ende boomen, U. E. biddende tselve
gelieven in dancke te nemen. hadde wel gewilt wat

mede

niet hebbende maer t'haestich vertreck van t'schip niet toe latende, heeft moeten achter blijven tot naerder gelegentheyt.

hier mede Eersame wyse voorsinnige heer nevens de groetenisse. bidde godt almachtich om U.E. langdurige gesontheit ende een geluckzalich nieuwe Jaer. geschreven met haest in Jaccatra desen eersten January A°. 1610.

U.E. dienaer

Christiaen den Oost

Den Erentfesten wijse voorsienighe
ende seer discreten heer vice
Amirael Symon Jansz hoen
liggende voor
Sydon

1 January 1610

37

Den Eersame Voorsienighe Capitain A: Wautersz. Br. S.r Meerman

De memorie van cleeden by U.E. versocht is my door order vande heer Vice Admirael wel behandicht, sonder eenighe quantiteyt van elcke sorteringhe. derhalven hebbe 6. groote & 2 cleyne packen toegemaeckt, Inhoudende als by medegaende factuer, waer van U.E. behoorlycke recepisse sal gelieven toe te senden, ende by soo verre U.E. noch yets van doen hadde mocht ons adviseren, sullen niet naerlaten in alles U.E. naer ons vermogen mede te deylen. Van syde lakens syn gants qualyck versien want meest op de Comptoiren van Mussalaria, Tabalola & Motheyr [illegible] syn: mitsgaders veel root & [illegible], voorts syn alle cleeden in hollandtsche munte getaxeert achter volgende facture van Bantam: belanghende de sorteringhe, syn alle cleeden dit jaer gecomen, syn seer slecht [illegible] tot hoogen pryse ingecoft [illegible] bewaert syn, waer naer U.E. sal moeten reguleren, want op sommighe partheyen meer als de helft inden prys verschilt, op de cleeden want voorleden jaer ontfangen uyt t schip gelderlandt, t welck ic U.E. hebbe willen adviseren: ofmits wy al t samen schuldich syn de selve ten meesten oorbaer & profyte van Comp.e te beneficieren. hier mede godt almachtich biddende om U.E. eerwaerdighe persoon [illegible] sal [illegible] U.E. [illegible] met ons [illegible] grootenisse van Cap.n Cortte. geschreven met haest in Taffasoho desen eersten January A.o 1610.

1609.

U.E. dienstwillighen

Christiaen den Dorst

f

Eerentfeste wyse Ende seer
Voorsienighe Capitain [illegible]
op Malayo Ende Sr. [illegible]
coopman op Patane.

op

Malayo.

Ca Janua 28 [illegible]
[illegible]
[illegible]

3 January 1610
Verovering Batsjan

39

Achtbaer seer voorsienighe heer Gouverneur

Op 20 Octobris waren deese mede gaende brieven door den heer viceadmirael
Sr Symon Janssoon hoen int Jacht de Jager aen U.E. ende den gouverneur van
amboyna afgeveerdight, ende alsoo tselve Jacht door stilte de voorsz
voyage niet heeft cunnen volbrenghen, is primo January ao 1610 wederom
gecomen, ende den Sr viceadmirael de selvighe brieven wederom behandight, die
seer noodich heeft geacht U.E. mochten bestelt worden, mij die in haest
toegesonden heeft om de selve onder dit couvert naer Soula te schicken (int Jacht
de hoope, dat aldaer om sagu te laden gedestineert waer) alsoo hier
verstaen hadden dat Bartholomeus de graeff daer soude wesen, door welcke
deese U.E. ter hant souden mogen comen, mij belastende U.E. te verhalen
tgunt alhier naer sijn schrijven wel tacome, gepasseert is —
Den Coninck van ternate en sijne raet continuelijck met versoecken dat onse
schepen voor tidoore souden comen, aldaer hij hem wel met 25 ofte 30
corcorren beloofde bij te brengen om alsoo de inwoonders vant selve
ghe Eijlant tot de uyterste benautheijt te brengen, alle mogelijcke
afbreuck den viant aendoende, de wercken op tacome nu willemstat
geheeten meest volmaeckt sijnde, heeft den heer viceadmirael tselve
bij de hant genomen, sulcks soude wel niets goets veroorsaecken alst ge-
stadich ende eendrachtelijck gecontinueert werde, doch alsoo
dit volck geen vinck hofting naer behooren aen in binden, twelck
heer admirael desen aengaen, een contrarie wtcompste heeft doen
oordelen, derhalven geraden gevonden het Eijlant batschan, met de
schepen de provintien ende t Jacht de hoope met 15 wel gemande
corcorren aen te tasten, waer toe den Coninck van ternate en sijnen raet
seer genegen waren, Soo ist dat op 25 novembris ao 1609 den heer vice
admirael met de voornoemde schepen en corcorren, naer tselve Eijlant
vertrocken is, alwaer gearriveert sijnde ter plaetse daer de Spangiaer-
den sterckte gemaeckt hadden, heeft tselve fort datelijck met
een brieff doen opeijsschen, de Spaingiaerts geen sprake met ons wil-
lende houden is de reste van dach daer op geschoten, geresolveert den
anderen daechs vroech met alle man te landen, alsoo den dach doen
waren met den Coninck van batschan te tracteren, die eijndelijck
tot stilstant van wapenen gecomen is, des anderen daechs vroech door
order van den Sr viceadmirael aen lant comen hebben bevonden, tfort vande
Spaingiaerts verlaten was, die met alle de Christenen en portugijsen van
Labouwa op eenen hoogen berch te landewaert in gevlucht waren, van
waer sij den spaenschen gouverneur van ternaten nopens haren staet verwittigh
hebben, hulp en bijstant versocht, Den heer viceadmirael trachtende
de selve spaingiaerts en christenen te becomen, heeft Sr Jan Dircxzoon
ende mij met ontrent 100 musketiers om haer te soecken te landewaert
in gesonden, in compa hebbende ontrent 21 ternatanen en batschanders

Vte

hebben wij de selve een dach gemarchiert hebbende door een riviir, gewaer
geworden, op eenen seer hooghen berch daer sij gefortificeert waeren vreesende int
getal 16 spaensche soldaten met een bevelhebber, met 10 getrouwde portugijsen
nevens eenighe Mardikors en Christenen van la bourba, in alles in getale
130 sielen, aen welcken wij eenen swart gesonden hebben, versoeckende om met
haer te moghen spreken, wij ondertusschen opclimmende, sijn soo naer ge-
comen, dat wij malcanderen toegeroepen hebben, den bevelhebber ons afvragende
wat ons begeeren waer, is hem tot antwoort gegeven, als dat wij om hem
ende sijn geselschap aldaer gecomen waeren, hem lijff en leven nevens
andere conditien presenteren, alle twelck bij hem afgeslaghen is, seg-
gende aldaer te willen leven en sterven, soodat wij malcanderen oorlooch
toeroepende voor dien dach vertrocken sijn, met resolutie des anderen
daeghs vroech (nevens ettelicke Ternatanen) dat by heer
viceadmirael verachtende waeren hun aen te tasten, twelck oock soo
aengevanghen vreesende is de plaetse bij stercker hant [illegible], van den
viant doot blijvende den bevelhebber met noch 7 spangiaerts, 5 portu-
gijsen ende een deel swarte Christenen tot 36 offt 37 int getal, alle
de resterende sijn meest in onse handen gecomen, de Christen kinderen
ende vrouwen heeft den heer viceadmirael met groote moeyte, vut
de Ternatanen haer handen gecregen, van d'onse sijn 9 offte 10
duytschen gequetst, waer onder eenighe wel geraeckt waeren, doch
noch geen gestorven, Noopende de vrouwe dat sij den spaenschen gouver-
neur versocht hadden, is 5 offte 6 dagen daernae gecomen onder het
lant van Batsian, met een galeije en 6 corcorren, meijnende hun volck
noch te vinden, twelck den heer viceadmirael vernemende, heeft ge
Jan Dircksz met 80 musquettiers met een deel Batsianders daer nae
toegesonden, als mede ick met de Ternatanen, door order van den
heer viceadmirael, weder gekeert was naer Makian, van welcke
troupe den lieutenant Anthonij du Floo voor vut getrocken is met
22 musquettiers om te besichtighen, die alsoo den viant (die verborgen
lach, waerbij gemarcheert is, ende int vervolghen de selve opt
lijff gecomen, alwaer hij met noch een soldaet doot gebleven is, den
viant onder ons volck confuselick van anderen scheijdende.

Den heer viceadmirael heeft geen moyte gespaert, den coninck van
Batsian tonswaerts te trecken, den selven schijnt oock onse natie
seer toegedaen te wesen, hem verblijdende van Spaengiaerts ont-
last te sijn, 'tfort dat wij daer vonden van steen opgemetselt, hebben
met 4 halve flanckeren bolwercken versterckt, daer is gebleven
voor Capitain en opperkoopman sr Adriaen vander Dussen met 50
[illegible], Den heer viceadmirael een accoort ende verbont met den coninck
van Batsian aengegaen hebbende, is van Batsian vertrocken naer
de schepen voor Tidore, mede brenghende de gevangen spangiaerts, voor
de welcke versocht te lossen de 10 resterende gevangen hollanders die
op de galeije sitten

[illegible]

nader den Spaenschen gouverneur laten volgen sulcke Christenen ende Portugiesen
als gewillich sullen wesen, bij de Spaengiaerts te gaen woonen, waer in
wij met den voorss gouverneur over een gecomen waren, Weijnich dagen
eer wij voor Batochan quamen, sijnder 7 Spaengiaerts met 3 corcorren
van Batochan wech gevaren naer Soula, soo dat apparent is de selve
Spaengiaerts mede in ons handen sullen comen, waer toe den heer vice
admirael ordre gestelt heeft, ende in gevalle sulcks geschiet
sijn wij gehouden de selve over te leveren

Belangende de vrijheijt van heer admirael van Caerden (die U E selfs doet groeten)
is als nu noch niet apparent, ten waere wij wilden voldoen den eijsch
van maistro de Campo, die alhier alte seer geoordeelt wordt, doch
sij verwachten advijs wt de Manilhas

Den Spaengiaert verlanckt seer naer pais waer van haest tijdinge verwachten

Den heer viceadmirael versoeckt seer vrientelijck U E gelieve hem
te verwittigen belangende den stant van Banda, wat aengaet het
eijlant Makian is (Godt loff) alles in goeden doen, ende wel niet
anders weetende te adviseren sal deesen eijndigen

Hier mede Achtbare, seer voorsienige heere, blijft Gode bevo-
len, dien ick bidde U E met de Compa bewaere in lanckdurige
gesontheijt, ende verleene wat salich is. Geschreven met haeste
inde stadt Taffasoho opt Eijlant Makian deesen 3 Januarij anno 161

U E dienst willigen

Apollonius Scotte

Het voornemen van heer viceadmirael ende
sijnen breeden raet is, met het meestendeel
der schepen, voor Ternate te gaen cruijsen
om alsoo de vloote van Manilha te verwachten
die wij meenen alle daechs comen sal

Eerentfesten, manhaften,
wijsen ende seer voorsienigen
heer Hendrick van Berghel
gouverneur inde Eylanden van

Banda

met bewint

43

8 January 1610

Eerentfeste wijse ende seer voorsienige
Heer Viceadmirael

Naer hartelijcke groetenisse, dient desen als dat
U E schrijvens door de Jongen van Limatgam mij wel behandicht
is nevens [illegible] canaster ende 4 ondermusquetten het twelck hebben
tot noch toe niet connen bekommen.
Volgende U E ordre gaen hier nevens 12 gerepareerde
musquetten, duysent bandeliers als oock [illegible]
die U E aldaer gesondert sal wesen, belanghende
de reyse van Sr Christiaen die van hier vertrock
den 4 desen hoope ick dat op morgen oft over
morgen weder hier sal wesen, van waer sonder vertoeven
U E afgesondert sal werden, het is niet mogelijck
geweest dat Christiaen eer wech heeft connen,
alsoo de francken niet eer claer conden geraecken met
tegenstaende alle neersticheyt daer toe gedaen, ten anderen soo
heeft het hier op maendach ende dinsdach seer gewayt
twelck oock veel gehindert heeft, niet tegenstaende
sullen U E beyden van [illegible] van amboyn ende banda wel
bestelt werden over Ceila, de selve sullen niet eer
francken op Ceila gesonden werden. soo Christiaen de hoop
niet heeft connen bestaen.
[illegible] desen [illegible] ende goede ordre met [illegible]
is van myn heer [illegible] voor gedragen gheweest
aen de heer admirael Wittert, niet tegenstaende
dat nochtans gebouwt sijn geweest op alle ander
fortificatien, waer toe dese niet heer geseght
hebben. als oock daer en is niet voor te duchten,
als maer met neersticheyt besorcht en werde, soo
het strack van Sr Jan Bruyn van hier en isser
geen werck gemaeckt als op Lacalochen, alwaer de
Lacalochers alleen aengewerckt hebben, niet willende
lyden anderen daer aen souden helpen. de [illegible]
hebben op dit kant niet gewerckt, maer op Mothye,
[illegible] Tacomij. waer toe swillicht sijn geweest,
soo veel dies aengaet sal de selve volgende U E
schrijven naer vermogen contentement doen,
het waer goet de Ternatanen hun soo strack niet
en lieten, waer van Sr Christiaen U E wytlooping
staet sal doen van sommighe dingen die hier
passeren ende gepasseert sijn, doch werden soo veel
geremedieert als mogelijck is,

belanghende dat U.E. met de schepen herwaerts sonden reysen
achte ick wel een van de noodichste dinghen die nu
ter tijt van ons beyde kant souden mogen gedaen werden
het is apparent dat de vijant aldaer de meeste afbreuck
sal lijden, ende sulcks t'selve seer noodich achten,
het is seecker dat voor Tydore niet als tijt
verloren sal werden, het is oock te bedencken de vijant
sich van troupen redelijck versien sal gelijck gedaen wert
op Batsian is geweest, als mede daer de baerck
genoemt ... geweest om sulcx te beletten,
en soo lange niet het aldaer voor Tydore sal
houden met de françoysen sal de wel tijt ende gaen
geconsumeert werden, maer van niet ... en
tegens het aenstaen saysoen van nagelen al hier,
t'welck naer het seggen van d'inwoonders (ondanks
deses oorlogh) seer schoon opdoet, soo dat hopen een
goeden partij sal ghespeurt werden

Hier mede Eerentfeste wijse ende seer voorsienige
heere sal ick desen eijnden godt bidden om U.E. gesontheyt
ende welvaren. datum in tafasoho den 8 January 1610

U.E. dienst willigen dienaer
Appollonius Scotte

Hier mede gaen oock boontjes met een weynich vruchten
van dit lant die U.E. sal gelieven voor aengenamen te
nemen

Aſt.

Den eerſamen achtbaren
ende wel verſien heere
myn heere de gheldmunter
Symon Janſs Buch

voor

Cewen.

22 February 1610 45

Eersame voorsienighe ende seer discrete
Capitain Wouterssen

Heden 14en deser is ons alhier uwe schryvens wel te
hant gecomen, de daer in verhaelde tydinge van
Corymbe van Ternaten is seer aengenaem geweest,
godt geve sulcx mogen continueren

op den 17en ditto is Sr Jan Dircxsen met het schip
de Prinsen alhier voor Tafasoha gecomen
(ander mael te Batsian geweest synde,) denwelcken by
den selven dage aen boort gebaden, ende hebben onder
andere tydinge vernomen, als dat de Tydoresen met hun
corrocorren gestadich ontrent Batsian geweest
hebben, waer sy op de 3 corrocorren die naer Jula
om Siantagias uit waren, de welcke schip wel
besien hebben ontmoet, en als deselve de anderen
toegesproken, de Tydoresen meynende de Ternatanen
met de gevangene die op Jula bekomen hadden daer
uit de [illegible] prauwen te lichten, twelck soo niet en
haest connen geschieden, oft d'oorsaeck is de
Batsianen wel ter vers gecomen, die op het
strandt gehaelt hebben gevangen van Tydoresen ontslagen
te werden, het perijckel ontvloden

Van 3 corrocorren hebben de Tydoresen er een bekomen
dus seer geladen was en niet wel beroyt, doch
het volck is het meeste ontcomen uitgesondert
5 man en ontrent 30 slaven die op Jula bekomen hadden
het vreemde van de Tydoresen was soo haest de Ternatanen
uit de prauwen souden wesen de Batsianen te matsen, twelck
de Batsianen daer een tretinge ondeelt is,

daer sy het schip van Jan Dircxsen gevangen en
bevrijdt met 3 Spaensche soldaten, die seer wel sullen
connen om ons costelyck volck te lossen

Int dorp van der stadt als dat wy verwondert was
dat Sr Christiaen de Derst de jonghe van ons gesonden
met een Capiteyn Clementsen onvervolght hadde, twelck
ons oock verwonderen doet, ondermits Sr ar ditto Clementsen
den selven jonghe gepresenteert hebben, mits dat op rekeninge
soude stellen 32 oft 33 stuivers dien het woorde selven versocht
hadde, waer op UE het antwoort gaf, met een jonghe
dat hy hadde hem wel soude behelpen, twelck oorsaeck is
geweest dat wy dien een jonge hadden den selven
ons dienst behoorden hebben, doch Sr Batavie de selven
jonghe hem ander mael aentekenen, UE sullen wel
jongen bekomen

het waer goet my dat het volck van Bobona ter
hant souden, want sy als nu dat al een half jaer niet
veel anders als gereyst en gearbeyt hebben, twelck
hun en meer anderen seer verdrietelyck valt

de helft van beide belasten UE te sulcx souden
draghen, doch wat wel buyten UE vermoghen gesonden,
hier mede desen eynde sal godt bidden UE gesontheyt
en wel varen datum Tafasoha den 21en february 1610

UE dienstwillighe Appollonius Schotte

Macquian Ulto Apl 22.
Januarijo & Cap. Schott

Den eersamen wijsen ende
seer voorsinnigen Capitain
Arien Wautersz. op

Malaijo

23 February 1610

Sr Capitain Winter[?]

Dit voordaeghs hebbe ick vande U E schrijvinge verstaen het accomodement vande vijandt hervoors, twelck mij doet verwonderen dat onse schepen de selve niet vernomen en hebben, ende niet haer voornemen wat dicht bij het lant te blijven, doch het schijnt dat godt sulcx niet anders begeert heeft,

dese aengaende hebbe ick den Capitain Clementsen met een brieffken verwittight, ick acht U E een barck wel eenighe andere nieuwe tijdinge sal vernemen, bidde U E mij daer van gelieven deelachtich te maken ick verwachte[?] oock van den heer Admirael wittert met verlangen doch ick acht met als mi tijdinge sullen bekommen.

Den medegaenden brieff sal U E believen wel te bestellen[?] [illegible] sal maken [illegible] verdiende[?] [illegible] godt almachtich bidde ick U E wel varen in gesontheijt datum Batsian[?] den 23 februarij Anno 1610

U E dienstwillighe vriendt
Appollonius Schotte

Soo ick U E eenighe dienst kan doen, off soo U E yet van hier van doen heeft bidde mij sulcx te laten weten, ick vrees voor Batsian dat aldaer de C[illegible] sullen trachten te bekommen. ick sal Sr van daer dusse van alles verwittighen ende naer vermogen behulpsaem sijn – vale et vale

Aen

Eerzaemen vroomen manhafftige
wijsen ende seer voorsichtige
Sr Capitain Adriaen
Wouterssz op

Malayen

met vrindt

1616

Ao: 23 febr.
Capt. Schott op
van
Marchen

26 February 1610

M.

Eersame wijse voorsienige ende seer discrete heer
Capitain Wouterszn

Brenger van desen meijnde ick dat met de [illegible] van Sangagie van Cayoa uutghesterckt was nade Malaijs doch het schijnt weer hij [illegible] franckes t' seer ghewacht heeft t'welck oorsaeck is ghewest eens nacht op Tafasoho ghewacht te hebben.
Belanghende de Jonghe van Clementsz is hier of [illegible] [illegible] ick en niet [illegible] ghewondert was al sulcken manier was doch dese mij wel al wat onredelijck dunckt, aengesien de woorden die Capitain Clementsz dienaengaende ghebruyckt hadde,
Ick ben seer verlanghende nae tijding was al daer gheschiet, soo wel ijets van onsen Admirael sijn vloote als de Manillaes [illegible], ende sulcks declaratie te willen maecken,
Ick vrees weer een ongheluck t'welck onbij dese verraders seer qualijck sonde commen, om wel reden wille, doch ick hoop alles ten besten sal uutcommen. Ick hadde niet ghetwijfelt oft de heer Admirael sonde met de Manillische vloote ghecommen oft tijdinge met [illegible] ghesonden hebben doch het was wel dat de spaengnaert meede nacht ghewacht is, Natura was sij sal de tijt openbaren, hier mede

Eersame wijse ende seer discrete heer Capitain Wouterszn sal ick desen eynde bevelen in Godts alder weldaden ende ghesontheijt
Datum op Tafasoho den 24en februarij 1610

U.E. dienstbereyde
Appollonius Schotte

Aen

Eersaemen ende wysen
seer voorsienigen Sr
Capitain Adriaen [illegible]
[illegible]

Malayen

27 Februarij 1610 — M — 51

Eersame discreten Sr. seer voorsienighe Her
Capitain Adriaen Woutersz

Ick dancke U.E. mits desen hoochlijcken van dat
ons bewillicht hebt adviseren den gelegentheyt
van aldaer, twelck my verobligeert doet blijven,
al hier is sedert myn laetste schrijven niets
gepasseert schrijvenswaerdich, alleenelijck dat hier van
gekommen is van Tydore een Batsiander, die seght
aldaer geresolveert sijn een tocht op Batsian
te doen, waervan ick met den eersten de Capitain
van der Duyssen sal verwittigen,
soo aldaer uyt de gekommen fregat een fatros
te bekommen waer sonde voor capitain van der
Duyssen wel kommen, alsoo van sulcke goet niet
versien en is, ick sal aen den selven een groote
recommenderen met noch 2 bassen daer voor
bestellen, belangende salpeter ende van gen missen
alsoo ons belaeste van Sabalola van gen
schuyt versien is als wel versorcht
U.E. sal gelieven den Coninck ende Kitsijl
alsmede te doen seggen, als dat ick sal sorgen
dat de Coninck van Machian deses hier is met den
eersten tot daer kommen, twelck ick geern
voor desen sonde te weegh gebracht hebben, ick
sullen de sancke wat afbrekken, als wanneer
de selven wel sal laeten maennen
Hier mede desen eyndende sal Godt almachtich
bidden om U.E. lang in gesontheyt en welvaren
Datum in Cafasoha den 27 februarij 1610

U.E. dienstwillighe

Appolonius Scotte

M

Eerentfesten wijsen voor-
sienigen Sr Capitain Adriaen
Woutersz tot

Maluyen

5 Maart 1610

Sr. Capitain Adriaen Woutersz

Uut U E schryven hebben wy verstaen den
persoon die den nieugecommen Gouverneur van Ternaten
gedaen heeft onder het rantsoen van heer Admirael
Pauwels van Caerden, die wel soo onredelyck
als Trompet ghedocht heeft // ondermits het getal
ende qualiteyt van ghevangenen die wy in onse macht syn
van welcke wy niet en behoeven te schryven sonder
daer voor ooc vergenoeght te wesen,
Soo den gouverneur volle last heeft met den onsen
te handelen wegen het lossen van heer Admirael
behoorden syn tractaet wat te brengen naer de
tegenwoordigen tyt, sonder soo punctuelyck
te letten op synen last, alsoo dijt hem de
selven gegeven hebben niet en sullen verdacht syn
ghewest op het nemen van [illegible] fregat
ende soo veel volcx, t welck hy synen heeren niet
gedaen en heeft, ondersulcx ic vertrouwe dat hy
syn begeeren seer modereeren sal, datter niet
en sal konnen gedaen werden, wy uut Vaderlandt
syn schepen ende granen ghevangen gheweest
daer niet soo veel voor ghegeyscht is, hy laet
vande yemandt tot rantsoen daer voren betaelt
hebben, doch het schynt ende blyct dat dese
Spangnaerts weynich oft geen kennis hebben
van het [illegible] ghebruyck in den oorloghe
waer naer wy ons moeten reguleren
alsoo het stuck aldaer sal moeten gement
wordt werden, wy syn seer verlangende naer het
verlossen van den heer Admirael van Caerden, om
veel reden willen ende ondersulcx te meer
bedurght ondermits de onredelyckheyt van de
Spangnaerts, doch alles moet syn tyt hebben,
wy bidden U E soo aldaer vier oft vyf toecomen
voor onse Christenen ende [illegible] te becommen waren
de selve voor ons te coopen, sal ons bysonderlick
geschieden ende ondersulcx verobligeert blyven

Met dat het gebruycken onder de soldaten alhier toeghelaten is, heeft selver alhier versaeckt dat onsen tambour ende noch de [soldaat] sulcke trouwen, U.E. w[illegible]
van geen predicker versien synde bidde U.E.
vrindelijck Lenaerts eens aen te spreken dat sy
predicker voor een cleyne tyt met het
jacht de Jager mogen tot hier ghesonden
worden, hier syn oock twee soldaten onge-
doopt, waer van den een sieckelyck is U.E.
versoeckt ghedoopt te worden, twelck mijns duncken
noodich sal wesen,

Er hadde ghegeven met U.E. schrijvens hier te
verstaen nopende saecken van ons vaderlant,
soo de tranck van Tafasoho ghekommen is wilt
door de selve te hulp senden at soo het naeghel
plucken alhier seer naert, tegen wanneer hy
oock moeten claer maecken, doch tot
[illegible] ander geen dien bidde godt almachtich
U.E. in ghesontheyt te welvaren, datum in
Tafasoho den 5e Martij 1610

U.E. dienstwillighe

Apollonius Scotte

Eerentfesten wijsen
voorsienighe Sr Adriaen
vrauters Capitain op

Malaijo

Machgian 1610
Adi 5 martij [illegible]
[illegible]

55

E* Capitain Adriaen Woutersz.

U E laetste schrijven van dato den 17 Junij is
mij door Verdracht wel ter hant gekomen, uijt den
inhout hebbe gesien ende gehoort tgunt mijns
gelegentheijt heeft connen lijden, niet commissie
ende voorweten van daija die de galeijen voort
aen de Tanjort ende de gongonge geschreven
heeft, U E moet aldaer voort verblijven
als dat het volck absent wesen, dat man
Bastiaen Jo., niet boven de vijf geweeren
connen wel mannen, als wanneer alle
vol frutten ontbloot sijn van wel bevaren
mannen, ende versterkt worden datte mogen
en andere fractie naer amboijna gesonden worden
aldaer voort pannetoerken, aldaer connen
sal U E en sulke secrete saeken van
de Spaensen ende weijnigh van onse
gemeijnde vijanden geschiet wat de
ondercken de galeijen weest U E alles wel versterken
soo U E het verstaende van duijtschen als
anders, het schijnt sal tot daer connen
als ick mijn rekeningh sal verschoont
hebben, niet t'welck ick meede voor
genomen hebbe te connen U E versoucke
Mijn Mannelick sal U E soeken
niet wat gelegentheijt sulcx sal
connen wesen, mits tgunt U E desen haestigen
verhaelt sal U E niet den Mannelick
connen schicken, an wien sulcx ter
deelen geschiet hebbe. Vale et Valeo

Apollonius Scotte

13 Maart 1610

Sr. Scharlaeken

Ick hadde gehoopt dat de onse byeencompst verder
soude syn geweest, twelck my voorsaet heeft
toch doen met ghehoorsaemheyt hebben, Ick twelck
Ick acht dat UE discretie in my wel excuseren
sal. Ick hoop tstaendt an UE was mynent
wegen gerecommandeert (wat) Endrachtich sult syn
geweest, an twelck my geen cleyne vrientschap
sal geschiet syn, Ick sal trachten de was
UE goede genegentheyt vruntschap te vergelden
Ick sulcx, als UE my sal gelieven te gebieden

voorts bidde Ick niet naer te laet my niet
de compst op Magrias te verwachten, als wanneer
Ick hoop my sult vinden met de schilderijen die
UE seyde dat Coer ons belooven soude, als wanneer
Ick mede UE gerijpte sal met sulcx als Ick onse
macht sal wesen UE aengenaem syn
het schrijfflet was Sr. H.to H.reb. is gemaect als
oock al passeeren met noch ander gereetschap
Ick souden wel niet bevinden was deses sinde, maer
Ick geen volck dienen sulcx vertrouwen (mechs) souden niet
wel souden doen (sorgh) dat hun tronye Ick al groot
off vol wateren ~~[illegible]~~ waer geweest & dat
daer deur verloren soude syn/ Ick hoop UE
verwacht soo niet sal wesen off Ick sal wel
niet aen boordt mogen commen/ doch Ick hoop
meest naer de voortganck van sack van
Canada dyn Ick UE & Sr. H.to H.ct onder maet.
voorsleyken by recommanderen, bidden tsaluts
Endrachtich te willen wesen, UE sal my niet
grooter genegentheyt verbinden dat weet
Godt almachtich dyn UE latin bijde [illegible]
geluck & salicheyt datum Ick [illegible] de
13e Martii 1610

UE dienstbereyde

Apollonius Schotte

At

Eersamen Voorsienigen Ende seer
discreten Sr Gharlacke
opper coopman op het schip
hollandia in Teer

Malaye

Sr. Capitain Wouterssen

Met U.E. laetste schrijven werdt mij Uwe vrientschap aengeboden, twelck mij (met mijns macht U.E. te gemoet comen) tot [illegible] soo ick aen U.E. gepresenteert heeft.
Dese verbintenis doet mij noch niet verdeelen, alsoo ick mijns den coninck [illegible] afgestorven was (die oprecht [illegible] op Motghijr aengenomen) U.E. [illegible] tot schrijven vandaegh sal syn gheweest.
Tegenwoordich hebbe ick niet aen U.E. te schrijven, als naer mijns aengeboden dienst, of U.E. te [illegible] tweelange [illegible] tijtsaers, synde de [illegible] tot [illegible] de [illegible], wesende de [illegible] dat ghy hier hebben, staende [illegible], als dat Mr. Moerman [illegible] hebben. Ick wiste wel dattet [illegible] mijn macht [illegible] U.E. te behandighen.
Als [illegible] desen [illegible] bidde ick mede, soo aldaer yet passeert, U.E. gelieve ons hier oock deelachtich te maken.
Hier met Uwe [illegible] discrete Sr. Capitain Wouterssen sal ick desen [illegible] godt almachtich bidden [illegible] U.E. welvaren ende gesontheyt, datum in Tafasoha den 14 Martii 1610

U.E. dienstbereyde

Apollonius Schotte

A

Eerwerdt [illegible] wyse ende
seer voorsienige &c
Capitain Adriaen Wouters
of

Malaijo

1611 ontfangen
14 Maij in Patane
Anno [illegible]

Achtbare wyse en seer voorsinnige heere

Op gisteren hebbe door ubl: E. schryven vernomen, de seer aengename verlossinghe van ubl: E. persoon, welcke tydinghe ons hier al claghen niet weynich verblydt heeft, Ick hope godt almachtich u. E. gesontheyt en geluck verleenen sal,

Het schip hollandia is hier op dinsdach lest geseylt met onse Jacht, sonder dat Sr. Schaerlaken off Pieter Pieterss al hier aen lant syn geweest, soodat wy aldaer niets vernomen en hadden.

Volgens ubl: E. begeren, gaet hier nevens eenen by wan een inventaet, twelck hier gebleven was, door haest van den Sr. Vice Adm: saliger memorie.

Ick sonde u. E. geern als een eenige nieuwe tydinghe dan het schynt de gelegentheyt sulcx niet lyden en can, sulcx off sulcx niet verlangen u. E. hier en almachtich, waerom ick hope en godt bidde dat hy ubl: E. gesontheyt verleenen sal, hier en passeert niets waerdich ubl: E. te schryven, alles is hier op dit Eylandt in seer goeden standt, behalven dat veel naegelen sullen geplucket werden, waer by het volck sich seer oirloodich thoont (godt sy loff) hier mede

Achtbare wyse en seer voorsinnige heere sal ick deese eyndigen godt almachtich biddende om ubl: E. welvaren.

Datum in Tafasoho 20en Marty Ao. 1610

U. E. dienstwillighe

Apollonius Schot

Sr. Christian den dorde en de Lieutenant doen u. E. seer groeten, als oock alle d'ander officieren seer verlanght synde in ubl: E. verlossinghe.

20 Maart 1610

Achtbaren, vromen ende

seer voorsienighen heere

Admirael Pauwels van

Caerden nu ter tyt voor

Malaijo

1610. Malaijen

20 Martij van Caerden

[illegible]

20 Maart 1610

Capitain [illegible]

Dit gistern hebben bij hier verstaen de blijde tydinghe vande verlossinge vanden h[ee]r Adm[ira]l die ons hier alle niet weynich verblijt heeft, hier en passeert niets waerdich om u E: te schrijven, t'welck oorsaecke sal wesen dat ick desen na eenighe [illegible] dient voorder sal maken, vertrouwe op u E: d'schriften de twee exemplaren daer ick voorleden aen U E. om geschreven hadde, de [illegible] die ick hier hebbe [illegible] tot te trae, alsoo het een tot het boot gerede, ende t'ander tot het geschut gerede were, Ick wilde wel dat hier yets waer daer met u E: in tegenwoordicheyt bij dien conde gedienen, dat kenne godt almachtich die U E. wil bewaren Amen. Datum in Tafasolo 20 marty a[nn]o 1610

U E. dienstwillige

Apollonius Scotte

20 Marty van Atten
de [illegible]

Eerbaerfeste, wijse
ende seer voorsinnighe
Capitain Adriaen Brantius
op
Malayo

26 Maart 1610

Heer Admirael

Op gisteren den 25en martij 1610 is het jacht
Delfft (voor mitsgaders twee anckers en sijn roer
verloren hebben) alhier op Magnias tusschen
Tabaqua en Nosaquia ghestrant, alsoo datter
veel water in het schip is, en ter
plaetsen sal moeten ghesloten worden.
Wij hebben den schipper gheraden dat met sijn
volck in het schip soude blijven tot dat
naeder ordre van U.E. sullen bekommen hebben,
twelck oock alsoo naergekomen sal worden,
daer uyt ront daer het schip nu light is
geraecht ancker ghezont ende zeeden op te
setten, by soo veer datter eenighe schepen
quamen.
Den Christiaen den Oost is op gisteren
met de spaensche vaert naer Batsian vertrocken,
het windigh weder is oorsaeck van sijn tarderen
gheweest.
Hier mede eerbare wijse en seer voorsienighe
heer sal U.E. desen eindigen, Godt almachtigh bidden
om U.E. ghesontheyt en welvaren. Datum
in 't fort Mauritius den 26en martij 1610

U.E. dienstwillige dienaer
Apollonius Scotte

A
Eersbaren wysen ende
seer voorsienigen heer
Admiraal Jan Kolb
bas vanden m[i]n ter
tyt voor
Malaye
met vrient

1611
Macassar
Adi 15 maerty van Capᵉ Appol
Schotte

2 Juny 1610

Edelentfeste voorsienighe heer Cap

75

Naer hertelycke grootenisse, hebbe niet connen naerlaten nochte volgens ue schryvens den prys vande sagu te spreinighen, die ue in zolysen het facht de hoofe ontfangen heeft, [illegible]

---

24 Mey 1610

67

Edelentfeste voorsienighe heer Cap Vboutelos

Naer grootenisse, U E aengename is mij in bondiala wel gewoorden, waer in bevinde als datter een madops op de ghtije te cort comt, het selve can wel weesen, dat het abuys in tollen is by soo weere de packen U E wel gedoon ditionelijk behandicht zijn, want de ghtije te clein is om een stuck te stellen, doch geloove seer wel dat U E gen meer ontfangen en heeft, daeromme sijnde in deesen een stuck in tgetal van 25 (twelck alsoo te boeck ge stelt hebben) te voldoen

Voorts U E schryft de mantas niet meer te costen als 47 stz is de waerheyt, ende dat ick de selve op 51 stz 5 (pn) getaxeert hebbe comt overmidts alle de panten basteelas mantas (en met goude merckeen) in een ghtije getrocken (en) costen den voorsanden 51 stz 5 (pn), dergelycken soo U E eenighe met goude mercken plat gewonten belieft te hebben en sullen niet hooger als 51 stz 5 (pn) aengereeckent werden, ende dit is d'oorsaecke datse alsoo getaxeert sijn: U E mach de selve aenteeckenen soo ue belieft

Voorts alsoo in fault van materie deesen moet eyndigen bidde [struck] by aldien ick in eenighe saecken U E can dienen mij daer in te gebruycken, want mij selven altijt aen ue verobligeert door de bewesen vrientschap die ick in mijn siechte van ue ontfangen hebbe, [struck] met gen recompense en can vergelden, tot waere met alle danckbaerheyt mij selven altyt laten vinden in saken die ue mij sal gelieven te gebieden, en hiermede sal godt almachtich bidden om U E lanckdurighe gesontheyt en verlangen, geschreven met haest in taffasoho deesen 24 Maij anno 1610 U E geaffectioneerde dienaer en vrient

Christiaen den Voorst

Eerentfeste voorsie-
nighe Sr Capitain Adri-
aen Vlouters op

Malayo

Macquian.
van Christiaen [illegible]
A° 28. may
1610

2 Juny 1610

Eerentfeste voor sinnigo Sr Cap

75

Naer hertelijcke groetenisse, hebbe niet connen naerlaten nochte volgens ul schrijvens den prijs vande sagu te verseinighen[?], die ul in zwijsen[?] wt[?] facgt de hoope ontfangen heeft, [illegible]

---

26 May 1610

Sr Capitain Wouterssz

69

Naer hertelijcke groetenisse, schrijve ul in dessen om Madops het volck wegen waer, Condiala te geven, om by ul te bestellen de oorsaecke van tselue waer sijt haestich vertrock

Onsen Lieutenant Dirck Pieterss van Veijl bidt ul hij soo vere sijn rekeningh aldaer bij ul is bevrusten[?] hem daer van een Copie belieft te senden soo van tghene hem opt schip Gelderlant noch soude mogen resteren als mede tghene op Malaijo bij tyde van Cap Gerrit Gerritsz en bij ul ~~[illegible]~~ verdient heeft, om [illegible] alhier te boeck te stellen, want hij sonder eenighe rekeninghe van tschip ofte van Malaijo hier gecomen is, hij seijt datter niet veel goets en resteert, maer dat hij tselue soeckt om alhier en sijnder rekeningh te hebben,

Voorts en passeert hier sonder dan dat op gisteren alhier 2 Maliandere van Tidore outgecomen sijn, geven tijdinghe datter een Francbo[?] door (die van Coninck van Tidore wechgesonden) van Amboyno gecomen is (die van 2 dessen alhier hebben sijn voor en seijlen) die aldaer in Hollant [illegible] schepen voor tcasteel ~~[illegible]~~ leggen gevonden hebben (Godt geve dat het waerachtich is) men mach de swarten haer woorden maer talitur qualiter gelooven, door dien dagelijcks op soo veel leugens bevonden werden, datmen qualijck ijets van haer woorden mach naer seggen

Ende alsoo voor dessen niet anders en offereert sal dessen eijndegen Godt almachtich bidden om ul lanckdurige gesontheijt en welvaren met volcomen accomplissement van U.E. begeerten geschreven met haest in Tafasoho dessen 26 Maij Ao 1610

U.E. dienstwillighe vrunt

Christiaen den Dorst

(margin:) rekeningh

Eerentfeste voorsienighen
seer discreten Capitain sr
Adriaen vBontekoez int fort
orange op

Malayo

mit brieuen mit
2 packets

1610
Ontfe A°. 20 maij van
Christiaen den Dorst

2 Juny 1610

Erentfeste voor sinnighe [illegible] Cap[illegible]

75

Naer hertelycke grootenisse, hebbe niet connen naelaten [illegible] volgens de schrijvinge den prijs vande [illegible] te Speinighen, die de in [illegible] het facht de hoope ontfanghen heeft [illegible]

29 Mey 1610

71

Copie

Loeft Godt altyt den 22 Julij anno 1608

Eersame
Duinstige beminde huysvrouwe Maritjen Pieters
naer grootenisse sende u desen om u te adviseren dat
ick noch cloeck ende gesondt ben godt hebbe lof ende hope
van de en onse kinderen oock alsoo te vertrouwen voorders
als mijns schrijvens belangende aen de mijn lieve wijf
Maritjen Pieters als dat ick noch voor dit jaer
daer uut lant van oost Indien sal moeten blijven wederom
ick u mijn gagie hebbe willen ordinneren te wachten
ick u mijn gagie daer blijft ontrent 400 [illegible]
135 gul van mijn gagie daer [illegible]
of daer uut eerst de obligatie dat [illegible] van
volck. Waer van ick Pieter [illegible] last gegeven
hebbe dit in te vorderen ende u selfs dan de [illegible]
bestellen soo wilt vermanen als hij [illegible]
sijn dat ghij hebt [illegible] dat ghij moecht
te recht comen want de moet noch voor het [illegible]
[illegible] noch wat patientie hebben om u niet te verwachten
mijn lieve wijff Maritjen Pieters want het [illegible]
is dat ick niet bij u en can wesen dan doch blijft
[illegible] wij moeten het beste nemen mijn gagie
sal soo veel te meer wesen wanneer ick [illegible] niet
oft de hebt wel verstaen wt mijn voorgaende schrijven
dat ick van den admirael schipper ben gemaeckt ende
den [illegible] den 12 mey 1607 waer van ick hope gaede
betalinge te crijgen want het is mij van den admirael
toegeseijt ende oock goede tractementen hebben van den
[illegible] soo wel als ick begere godt hebbe lof voor
[illegible] soo sult weten voornaementlijck [illegible] dat wij de
den 21 Juny anno 1608 verovert ofte ingenomen hebben
het kasteel op het eijlant Machian [illegible]
bij fortaten dewelck seer vruchtbaer is van [illegible]
ende oock wel aengeleghen is voor die compangie
van Hollant nu [illegible] door dese
victorie soo heeft godt de heer ons wederomme willen
straffen ende heeft [illegible] ende ons laten comen

waer door die hoo so sterck begonnen heeft te loren
dat het schip walcheren uit Zeelant onse vice admirael
geweest is ende het schip van hoorn daer pieter
kesz van winckel op geweest is an die wal gedreven
zijn ende an stucken gestoten maer hebben al dat volck
ende die goederen geberght. Godt die heer wil die rest
van onse vloot bewaren dat wij wederom behouden
mogen comen in ons vaderlant, mit en mijn schrijven te
eyndigen soo wil ick ul ende onse kinderen inde bescherminge
des almachtigen bevelen hem bidden ende dat hij ul ende
ons altsamen wil verlenen dat ons salich is geschreven
met haest in ons jacht genaempt die Jager
leggende op de rede onder het eijlant van Machiandes
22 Junij

Bij mij Jan Hillebrant S.

Voorts soo laet ick ul weten dat Wijnandt Pieter des
Hillebrants soon door is geschoten in t' innemen
van t' Castell. Het opschrift was: Desen
brief sal men bestellen tot Amsterdam aen Marritgen
Pieters d'huijsvrou van Jan Hillebrantsz.

Dit is Collatie tegens d'originele
missive in dato, ongeteekent als boven, is
daermede accoorderende bevonden den
29 Mey 1610

By mij als oorconde der
openbaer Notaris resid. tot Amsterdam
Egbertus Lemmens

2 Juny 1610

Eerentfeste heer Seniorge 8e Cap

Naer hertelycke groetenisse, hebbe niet connen naelaten ons[?]
volgens de schryvens den prys vande sagu te Speninghen, die de
in zulsken dat facht de hoofde ontfangen heeft, [illegible]

Jan Helbrandsz	9 gl.
Dirck Reaelsz	16
Dirck Vletern .	7
Claes Pietersz	
Gerrit Goossens	14
Mr. Jansz Ryze	7
Reynbrand Opsz	7
Dirck Gerretsz .	9
Wm. Willemsz .	15
Dirck Volckersz	12
Harman Jansz .	6
Mr. Evert van Graft	21.
	123

2 Juny 1610

Eerentfeste voorsienighe Sr Cap

75

Naer hertelycke groetenisse, hebbe niet connen naerlaten nochter volgens V.E. schryvens den prijs vande sagu te verwittighen, die V.E. in wysen het jacht de Hope ontfanghen heeft, de welcke pro rato van t geheel cargasoen bedraecht yder tack 16 pen oft den stuyver van beyde partyen, Maer ben seer verwondert dat V.E. schrijft des eerste partye te wesen op 12 februarij, niet meer als 3000 tack ontfanghen te hebben, alsoo op de reeckeninghe van Pieter Heertgens saliger bevinden aldaer aen V.E. gelevert te hebben 4275 tack twelck ick alsoo oock te boeck gestelt hebbe, en kan niet bedencken waer soo grooten abuys mach hercomen, want schrijft wel perfect in syn overgegeven reeckeninge soo veel aen V.E. gelevert te hebben, Ick sonde den stuerman ofte botteliers daer van ondervraecht hebben, dan alsoo t jacht op noffalia laech en hier niemant als den schipper in tafasoho was, hebbe tselve moeten naerlaten

Voorts sende V.E. hier achtervolgen den prijs van goeden geladen waren inde Hope op de tocht van Manado - - -

30	salalos ijtans a 35 st 8 p t stuck comt - - -	f 52-17-8
12	tofalons oft roode tanoonlos a 5 gl 17 st 12 p comt - -	f 70-13-
40	patta fringi 20 gestreept en 20 ongestreept a 40 st vors - -	f 81-5-
80	handaken breeten a 17 st 12½ p t stuck - - -	f 71-2-8
30	stucks camerbant a 23 st 8 p stuck - - -	f 35-5-
34	allerhande pota a 47 st stuck comt - - -	f 79-18-
10	gingams a 47 st t stuck - - - - -	f 23-10-
60	pont kraeltgens in en sack a 2 st 15 p t pont - - -	f 8-16-9
18	korgen porceleyn schotels en copkens a 47 st y korge - -	f 42-6-
5	gevassen handaken daerom gepackt costen - - -	f 1-3-8
	Bedraecht in alles de somma van - somma	f 466-16-12

Ende alsoo hier niet bysonders passeert om V.E. te moghen communiceren sal desen eyndighen, Godt almachtich bevelende V.E. te sparen in lange gesontheyt en welvaren. Met haest in tafasoho desen 2 Juny Ao 1610

V.E. dienstwillighen vrient
Christiaen den Voost

Cap Wouters onse lieutenant
seyt dat Joost grinder syn reeckeningh
heeft, versoeckt aen V.E. believen aen
Joost tselve af te eysschen wale

Erentfesten
den discreeten Capitain
Adriaen Wouters int fort
Orangho op

Malaijo

y amis

Junio 7 Capt Schott

2 Juny 1610

Eerbare wijse voorsienighe heere Admirale.
~~[illegible]~~ Pouwels van Caerden

[I]n ue schrijven van 26 ende 29 passado, belast te maken een generale notitie vande ammonitie van oorloch, van Machian ende Mothier, die welcke gheredt hebben, alleenlijck verwachtende de compste vande capiteyn omme ue de selue te behandighen, aengaende de boucken ende schriften vandt verlooren jacht Delft en hebbe ick niet in handen gehadt noch gesien maer waeren onder Jan Aelberts, voorceedtsse (?) vandt voors jacht beruste[nde] wat belanckt de uytdelingen ende afrekeningen vande gheberghde goeden is alhier gants geen notitie offe memorie gehouden. wandt mijns weetens hier anders niet behoudens en hebben als het timmerwerck vet de kajuyt ende 3 ijsere stucken met haer toebehooren., ende alsoo ick met de spaengiaers naer Batsian getrocken was, doch het voors jacht verlooren werde, kan ue deen aengaende niet weytloopiger antwoorden.

't Jacht de Hope is op 30 passado alhier wel gearriveert, daer datelijck 2 last rijs ~~tot~~ tot provisie van Batsian in geladen hebben, mitsgaders het cargasoen ende brieuen voor Laliabo ende Gapi, ende aen Symon Cleaelloes (?) gelevert 50: tack sagou tot rantsoen van sijn volck met eenighe handelinge ende craeetyens tot verversinghe, is daechs daer naer te weten 31 passado naer Nostalia getrocken. —

Ue belast mede derwaerts te seynden het volck die niet in bonden en sijn langher int lant te blijven, en hebbe alhier gants geen wtghesondert 5 man sijnde vande gene die met ue int fregat gevangen werden —
Alsoo Cornelis Eelandersz. naer ick verstaen een man met naeme Joris Matthijsen van Mothier gheleent heeft van dese 5 sijnde op Mothier noch 2 met naeme Gerrit Jansen van Beverwijck ende Mens Symonsen, de welcke alhier haere maentgelden tot twee reijse meende onse soldaten contant ontfanghen hebben, wtghesondert Joris Matthijsen voors die tot noch toe geen gaige heeft willen ontfanghen. de darde is Hans Jacopsen, nu ter tijt op Tafasoho heeft mede sijn maendtgelden ontfanghen, de vierde is Dirck Jacopsen van Nierop, nu ter tijt op Tabaloeo, heeft sijn 2: maenden gage tweemael ontfanghen, de vijfde is Andries Bos nu teghenwoordich op Nostalia, deese en heeft tot noch toe geen maentgelden ontfanghen is aldaer in plaetse van barbier, om redenen onse barbiers jonghen op Mothijr gesonden hebbe, wandt de barbier van Mothier by tijden van Capiteijn Clements gestorven is, soo dat wij Andries Bos selue qualijck sonder ~~[illegible]~~ connen missen, ten waere mijn heere Admirale, Nostalia met een onderbarbier beliefde te providieren., wandt de soldaten soo selue met quade beenen gequelt sijn, datmen de behoorlijcke waeghtpeadtsen (?) qualijck can beseten, Andries Bos heeft tot diuersche reysen gheseijt bij aldus een redelijcke verbeteringe mochte genieten wel gesindt soude sijn te noch een jaer int landt te blijven, derhaluen wat ue daer in disponeert

ick gheradt vindt, sullen wij alles te E commandement achtervolghen, ende met de complete vande capiteijn, overschijnende die niet langher sijn E. moeten te blijven. De reeckeninghe van Pieter Hendricksz alias Toback, mette reeckeninghe van Pieter Jansoon verclaert er, van Joris Mathijssen schijnende noch eens deser, van Hans Hoor ende andere persoonen die sonder moghen vertrecken sal haere reeckeninghe capiteijn Schotte op sijn vertreck nader Malaijo mede geven. Van capiteijn Schotte offe Mathias Roelofsz Heedert schrijver van Banda geen tijdinghe becomen sal niet naer laten ijets vernemende U E te adviseeren. Ende alsoo hier niet schrijvens weerdichs en passeert, sal deser eyndigen, hier mede.

Eersaeme wijse voorsienighe heer naer hartelijcke groetenisse bevele U E int beschut ende genade des almachtighen, die U E gheve lanck duerighe ghesontheijt ende voorspoedige gheluck. In Cattacoho desen 2 Junij @ 1610

U E dienaer
Christiaen den Dorst

Post scripta

Heer admirael, naer tschrijven van desen is onse provoost genaemt Jan Symonsoon, bij mij gecomen sieckelijck sijnde, versoeckt ende bidt den heer admirael, naerdemael hij een man op sijns daghen is, ende sijn soon op Malaijo gestorven is, ende altijdt opt lant niet veel can arbeijden, dat den heer admirael believe hem met een vande scheepen naer Hollant te senden, ~~want~~ alsoo hij qualijck eenighen dienst meer can doen —

M

Achtbare, wijse,
voorsienighen heer admirael
Pauwels van Caerden nu
ter tijt int fort Orange op

Malayo

y amis

Sr Capitain Wouterss.

Op Woensdach heb ick U E. geschreven wat te handt
ghekomen per Bondialy,
Ick hadde U E. wel geschreven met U E. eens ge-
sprocken door de ghelegentheyt sulcx met
comen [illegible] sal patientye neme, soo haest
Christian weder ghekeert sal wesen, mijns
[illegible] tot dan sal comen met een tranck van
Motghye
Voor dees heb ick hier niet anders gepasseert
aensienende waerdich, alleenelijck dat onder
de ghemeente veel ghesproocken wordt, wegen
de toecomminge macht uyt de Manillas, segghende
onder anderen dat de Coninck van Ternaten met
de toecomminghe vloot uyt de Manillas comen sal
Hier syn sedert mijn laeste schryven [illegible]
twee verscheyden van Tydore ghekomen
met haer [illegible]
belangende de [illegible] van [illegible] ick wel
dat [illegible] is, als wesen [illegible]
[illegible] Coninck van Tydore, voor welcke, den
[illegible] sulcx met godt
ick tot hier sonde comen, ~~[illegible]~~ wes
de selve sal U E. [illegible] met [illegible] al
ghelesen te strecken, mijn dienst ~~[illegible]~~ dat
[illegible] hier [illegible] de meeste [illegible] minst
bedacht werde, Hier mede sal ick deses
eyndighen godt almachtich biddende U E.
welvaren ende ghesontheyt [illegible]
den 16e augusti Ao 1610

U E. dienst bereyde
Appolonius Scotte

Sr Capitain Wouterss. gheschreven [illegible] 1610
Mijn U E. [illegible] want ick wel weet [illegible]
veel U E. [illegible] datter [illegible] getracht
wordt [illegible] ick sal soo veel mogelyck is
[illegible] U E. met [illegible] aldaer met [illegible]
[illegible] mij [illegible] met de [illegible] niet veel [illegible]
[illegible], alsoo daer [illegible] affairen van
[illegible]

81

ghevo

pijnde s

coenelis

adriaen modt

Die Coninck bij

geboorden sitten inde

van onse geselschap

[illegible] wyse
[illegible] Sr
Adriaen [illegible]
op
Malaga

Magdalena

ontf. 17 Augusto 1610

27 Augustus 1610 Sr Cap wouters

Op huyden hebbe ul schryvens in brengher deser wel ontfangen als
mede de medegaende spaensche brieven wel doorlesen, in presentie
van Cap vander Dussen, dient deesen tot antwoort
Eerst op het versoeck van adriaen wouters en symon claeszoon, vinden
wy hier voor ons daer in niet anders te doen en is, als hun met onse
schryvens te laten gaen, dat wy niet en vermogen, iemandt alhier sijn volle
maentgelden te fourneeren, maer dat de betalinghe daer van in het vaderlant
moet gedaen werden, Onder dat ons weder ul bekent, belangende
2000 realen van achten die den mr de campo in ostage versoeckt, vinden niet
geraden aldaer gesonden werden, alsoo ons daer door in meerder swaricheyt
vinden souden, Men mach adriaen wouters en symon claeszoon wel laeten
weeten, dat sulcks geen disiplene van oorloch toe en laet
Mij dunckt sulcks doende, den viant soude versien van tgunt gebreck heeft,
adriaen wouters en den schipper, behooren oock den heer admirael met
dusdanighe versoecken niet moeyelyck te vallen
Belangende thome neto, weet niet wat middel ul en vant souden daer
anders toe soude werden, als sijn persoon voor lambert pleijsant
vry te laten, en soude moest eerst vut handen van dengenen die hem gevan-
gen heeft, gecocht werden, tsoluo te weeg gebracht hebben, mocht sulcks
den mr de campo laten weten, ick ben bedocht daer toe niet sullen willen verstaen
Opt versoeck van hr admirael van tydinghen vut het vaderlant, vinden niet
met de schonck niets anders vernomen, dat aldaer behoudens ulr en wel
soude mogen verwitticht werden, als alleenlyck de articulen van trewes
die ons door den Engelsman gewerden sijn, twelck ick noch wel be-
dunckens weerdich achte en sijn hier daer onder in geschreven gewesen
alsoo de spaengiaerts door den trewes, onder ons veel onlusten meynt
met den ternatanen daer door soude cunnen veroorsaken, Eyndelyck is
ons gebleken, dat dit tegens den heer admirael met behoorlijcke woorden
behoort geexcuseert te werden, alsoo maer loopende tydinghe, en niet vut
het vaderlant en sijn, maer door eenen Engelsman ons behandicht
Wy seynden hier volgent tversoeck van hr admirael en stuck damast
met en swart armosijn, twelck soot ul aldaer geraden dunckt, hem
aldaer mach behandicht werden, het waer te wenschen de spaengiaerden
so dickwils voor malaijo niet en quamen, alsoo alle deese onse vrienden
salt [illegible] werden, ende is seer wel gedaen geen spaensche
meer bouw in het fort en comen
De cleeden tot cleeding moesten van daer gesonden werden, alsoo hier
niet by de hant, dat aldaer soude mogen seynden, Ick achte en is
voorsoeckte dat de mr de campo door deese middelen tracht te weeten
wat verwarentheyt onder ons soude mogen weesen, alsoo het seer on-
gewoone manieren van doene sijn, Ick soude ul hier op geleden wyt lo-
piger schryven, dan den tyt en ongesontheyt beletten mij sulcks, soo haest
[illegible] gecomen sal wesen, sullen met malcanderen, deesen
aengaen moeten spreecken
Den Coninck van ternate hebben wy op met hier comen eerst gewaer
worden sitten inde praw van tahane en was buyten weeten van yemant
van ons geselschap

[signature]

hebben ons best gedaen, den selven tot daer andermael afveerdigen
'tschip in comp.e van S.r Melderman tot daer sal comen, ende voorts tot
den winde op hujden van Tafasoho strecken

Het vrouwen den amphion, is hier overcomen ende bevonden schade 19
pont, soo dat niet soude connen werden, waer aen de faulte soude
mogen sijn, de memorie die wel mij mede gegeven hadde is ten
vollen aen S.r Melderman naergecomen, uytgesondert wel wapen het
welck ick sal sorgen gemaeckt werde, ende met de eerste gele-
gentheyt tot daer bestellen

Soo Cornelis Lenaertsz met sijn schip aldaer eerst quame, wilt ons
in haest verwittigen, wy gelycken sullen van hier doen soo hy hier
eerst comt, volgens wel begeeren sullen naer amboyno schrijven ende
melden de faulte van dat pack met cleeden, als mede 'tsoecken
eenich cargasoen ende rijs ons mochte toegesonden werden

'tJacht de Jager is op hujden hier wel gearriveert mede brengen
7000 tack sagu, die wij hier hebben doen lossen, sonder eenighen
rijs van Japan mede te brengen, wij sullen 'tselve jacht naer 'tmogen
'tschip ende andermael met eenich cargasoen naer Xoula afveerdigen
van waer 'thoopen in corten tijt sijn ladinghe van sagu sal becomen
twelck voor deese reyse door gebreck van cleeden naergebleven is
hier mede

Eerentfeste wyse, voorsienige heeft godt almachtich in genade
bevolen ende van herten gegroet in Tafasoho deesen 27 augusty 1610

U. E. gantz dienstwillige vriendt
Appollonius Scotte
1610

Eersame feste wijse
seer voorsienighe
Heer Adriaen Wouters
op
Malaño

1610
Recepta adi 29 Augusto
van Maerten

28 Augustus 1610

Cxxii

Erentfeste wijse ende seer discrete heeren.

Den 5en Augusty is Jan Ruttenburch brenger van desen met verscheijde brieven van V.E. op Malaijen gearriveert comende van Taffasoa alwaer de prao hadde gehaelt, alsoo door ongeluck geen van de schepen niet en deselve bestaen met de prao naer Malaijen off Maquien te comen, van Malaijen ende Willemstadt sijn in haest eenige coracoras off gebaedderight met een prauw van Taffasoa waer met Christiaen den dersten gegaen is om de schepen soo veel doendelijck waer voor Malaijen te comen brengen.

Met wat periculen hinderingen voor Malaijen gecomen is sal V.E. van brenger deses connen verstaen, alsoo den viant om de schepen te nemen wel was met de galeijen ende vijff tidoresche coracoras.

Op Malaijen ende Willemstadt is de ladinge van de voorss. peper geeerst, alsoo op beyde die plaetssen van alles uijt bloot waeren, van de schepen gesonden sijn, hier mede sende den extract van Capn. Verhoeffs ondertekent, het welcke te wenschen geweest dat het getal van de coracoras nog eens soo veel waere geweest, alsoo de nagelen op Ternaten, Maquian ende Motier seer schoon staen, ende sijn niet versien van kleeden om de pluck te mogen coopen van dit gewas, welcke mits sijn wij versien van rijs ende sagu, seer nodich tot den handel als oock tot onderhout van 't volck dat als nu bij ons hebben.

Op Malaijen sijn wel ontrent vijff duysent sielen op Taroma sijn wel duysent inwoonders, op beyde plaetsen als nu met ons moet adat nagelen plucken alles, soo dat Ternaten een goede quantiteyt nagelen vallen uijt leveren sall, twelck den vyant met een beletten, door de goede ordre ende wacht die van Ternatanen daer tegen ondersoeckt.

Motier is als nu versien met wel als 2 duysent sielen, alwaer mede een goede quantiteyt nagelen sullen wesen ende sullen nu mede plucken. Op Maquian alwaer de nagelen soo schoon staen als bij mans gedencken, sijn nu met alle man doende met plucken, soo dat ick hoope dat het schip Middelburch sijn ladinge ruym becomen sall alleen op Maquian.

Het schip Oost-Indien gedestineert sijnde voor den heer Admirael van Caerden naer Patani ende Grede off gebaedderight, te weten dreeff naer Patani; het ander jacht dreeff is gesloopt, soo dat ons nu alleen overgebleven is het jacht de Jager, twelcke met groot perijckel van de galeijen getracht gesonden moet, ende is niet mogelijck dat alle dese forten als Malaijen, Willemstadt, Motier, Maquian ende Batsiens door dit jacht alleen van sagu ende rijs versien connen werden.

Door Leonardtss. is seer genegen ende gewillich met het schip Middelburch te comen, alhier sijnen dienst te doen, waer toe hem laet gebruijcken, hij was als nu verseylt naer Manado, om daer sijn volck prao off ontfangh tot rijs te handelen, als tmogelijck sal wesen voor de forten; het schip sonder naer Banggaij off te Tuban te verseynden connen met wel raedt saem vinden, overmitte de stilten contrarij stormen ende droochten die tusschen die eylanden vele sijn, soo dat geen raedt samen plaets als Manado om met dat schip te besorgen voor ons hier ontrent is, hoewel een quantiteyt van rijs van daer te verwachten hebben.

Tweede den soldaten beswaerlyck valt / alle d'ander forten
syn mede seer qualyck van volck versien / soo aldaer ooc op Banda
yet tot schouwe van dese plaetse mocht gekomen wesen, sonder
sonder seer wel comen / de hoop is hyervan altyt geweest op
de te verwachten vloot uyt het vaderlant / waer op met
[illegible] te dencken en hebben alsoo wel meerder ons sulcx moeten
behelpen met tgunt byder handt sal wesen / ende de soldaten
vaert alhier gelyck onder [illegible] syn uyt gehouden als sulcx en [illegible] /
ende dat noch weynich gevonden hoede soldaten daer met
gemoet connen wesen dan te overdencken / insonderheyt
nu hier niet te becomen en es / alsoo d'inwoonders [illegible] syn
niet [illegible] te [illegible]

Wy syn alhier niet weynich verwondert dat de saecken in Banda
door den [illegible] in soo slechten staet gebracht syn / alsoo
verstaen hadden dat den selven vande ons seer wel aldaer
[illegible] was geweest / hem wel met hondert schooten
geschut beschadicht / soodat ons bedunckens mede is aldaer
seer weynich cruyt sal moeten gemist worden / den viant heeft
het Jacht de goede hoop op den 3 Augusty naer de
manillas affgevaerdicht met wyt loopich schryvens van ons
staet alhier die wy sy als nu wel weten / alsoo in het [illegible]
vande hoop ook becomen hebben alle [illegible] / met
de antwoort vande schaerschte [illegible] op [illegible] / ende hoe
bij van ammunitie van voorsorgen versien syn / als musquetten rollen
geschut kogels cruyt / victualie voorts van [illegible] naer
het vaderlant / want gheen van ons [illegible] heer Admirael
van [illegible] / [illegible] als [illegible] vande moluques
[illegible] was / syne staet [illegible] hadden / [illegible]
sal seiller te bedencken hoe den viant syn profyt hier mede
doen sal / ende wat daer [illegible] verwachten hebben / [illegible]
sulcx waer het hier den schip quam / alsoo daer door den
viant bevindt sonder machten / want niet sonder wesen wat
schouwen wy met het schip becomen souden hebben / op den 14 deses
hebben de spanjaerden het ander schip (dat uyt de manillas met
advys schryvens ende dese medegaende brieven gecomen was)
andermael naer manilla affgevaerdicht met welcke ende
[illegible] inde manillas gesonden hebben twee hondert realen van achten
[illegible] van dese hebben andermael tot daer [illegible] affgevaerdicht
alsoo besonder sorchvuldich was geweest / int [illegible] van
[illegible] tot hier toe / [illegible] / [illegible]
[illegible] saecken / die den tyt ende gelegentheyt verbieden hier
[illegible]

Het is te verwonderen dat den goeden moet [illegible] die onder
dese indianen gespeurt wert / niet [illegible] dese twee
ongelucken / wy syn hier dagelyckx doende tegen den viant / waer
[illegible] sy hun niet connen en sullen / nu onlancx hebben de ternatanen
op [illegible] de spaensche [illegible] van [illegible] / genomen en
alle het volck doot geslagen / tenwetten 30 christenen / 4
spaniaerden / met 2 paepen / ende hebben noch de [illegible] paep
gevangen / uyt het schryven van [illegible] voor
[illegible] hebben [illegible] dat als dat d'inwoonders aldaer noch
[illegible] ander [illegible] verbrant hebben waer van het volck in
het lant geberght syn / [illegible] verborght [illegible] volck
van [illegible] /

Aengaende den paye [illegible] bestaet weten niet wat daer
van vorderen sullen / aengesien de continuatie ende gebreck
vanden spaniaerden / die my dunckt dat beter als wy van alle

hiet papen sulcks comen maecken / daer door ick achte ons gedaen
ende wij neffens des / op de accoorden hun verlaetten als vorts wel
verhoopende op de machtige vloot daer Suyt gesonden / wel
gelijck vloot met dit saecke sinds affgehandeldt hebben
soo het vervolgh bewijst / waert goet ons meesters wel
onderricht mochten werden / wandt den standt van Indien / en
dat alhier niet meer met naecte swaerden ende [illegible]
voort te gaen te doen en hebben / maer met Spaniaerts die de
vervolgh van Europa gemeenlijck soo wel als ons bekent is
met veel welcke hun tegen contractie verbeelt / om hun
geraemteerde weder onder handen met bewaerheyt forder
te gebruycken
Is niet de Tydoreesen / overal in Indien geacht ons bestant / geschiet
al met autoriteyt van die Maer-gebleven wel sulcks
gedeelt hebben / ende is voort commende vele [illegible]
over de gemeenlijcke standt van Hollant met sijn appendentien
waerdoor is dat Conincks Spaengie voor susperit
[illegible] der grootste standt ende republycke / soo dat
daer met besluyten wert dat het den [illegible] lastich
wesen niet en sal wesen daer op wel mochten verdacht
wesen / en vorder dencke dat als de [illegible] gebonden sal
wesen / de [illegible] sal mochten wanden. —
Bevindende dat voor desen in ons schryven niet gemelt sijnde
hebben / wandt uut Japan / ende 14 Cargasoen gesonden
het Schip Eendracht is geweest door den met reden
van heer Admirael verstert / daer expressie van gescheden
is ander schip Wilhelm Jansz. met tegenstaende selve
sijnde uut desen merck ende expresse ende aenhanden de
clerken tot [illegible] gesonden met het schip de Werbinium sijn
geresteert het selve schip ende tot [illegible] geweest
op Battian / daer van Cap.n ende dusse expresse geschreven
sullen den [illegible] Lay / die als nu voor opper
coopman op het selve schip gestelt was / die voor de
expresse den aenhanden is sijnde soo dat selve te mede
niet naer gedaen is in ons schryven / volgens [illegible]
van [illegible] Jansz / maer wel dat en achten
met de expresse verdaen hadden / waer bij is alhier den
[illegible] handel ende coopmanschappen [illegible]
particulieren toe verstaen / maer wij gelooven
daer hij niet autoriteyt op gestelt des / te wesen
Cap.n in [illegible] op Malayen hans [illegible] op [illegible]
Capitain ende dussen op Battian [illegible] Magnus ende
[illegible] nu [illegible] onder [illegible] gebracht
des / bevindende selver [illegible] van Christian de
[illegible] Philips [illegible] alder gestelt wert
alhier niet ten besten gedaen dan als Christian
[illegible] daer voor [illegible] wort in te brengen
ende selve [illegible] sijn [illegible] sal
[illegible] in het [illegible] lant mochten verantwoorden
[illegible] hans [illegible] wij dat meer
maer mocht met dese [illegible] affgehandelt
werden met tydinge ende [illegible] op ons [illegible]
soude mochten gevordert werden / en [illegible]
[illegible] dat het [illegible] van [illegible]
[illegible] off schip / dat alder soude mogen
geaccepteert werden / tot hier niet [illegible] tot
coopmanschap ende [illegible] tot [illegible] mocht aff
gehandeldt werden / waer in [illegible] alder wel sal comen

bevorderen t'welck tot beter trouwende sullen hier [illegible]
Godt almachtich biddende U E. te bewaren ende
voorspoedt. Uyt Tafasoha den 28en Augusti 1610
ende was onderteyckent
Door [illegible] [illegible]
Appollonius Schotte.

Op t'schrift was
Eerentfeste Manhafte
wijse seer voorsienighe
heeren Gouverneur
Frederick de Houtman
ende beyde Raden op
Amboynen.

Ontfangen met de galiote van Antonio, van Frederick Houtman ende de raet aldaer gedateert van den 6 october 1610
ontfangen den

me Junius 1610 ~.
Appollonia [illegible] Vanden [illegible]
[illegible] [illegible] vell ofte
Sandogma

Sr. Capitain Adriaen Martensz

14 October 1610

91

Den brenger van desen is ons eenen brieff behandight, comende van u. E. Lieutenant der Reeckse [illegible] geopent hebben, [illegible] U. E. sulcx niet quaelyck sal duncken.

gheoorlooft [illegible] naer syn welbehagen oft [illegible] te trachten, U E discretie veel toevertrouwende hebbe dese tydinghe geschreven, U E sal hier op van U E antwoordt verwachten.

Sr Christiaen de [illegible] die hier het maecken van schuytken, lepel, en passer [illegible] hadde, sent alles met brenger van desen aen Sr Pieter Pietersen, die hier bidde [illegible] te gheven, hiermet blyft godt bevolen [illegible] Taffasoha den 26 augusty 1610

U E dienstwillighe

Appollonius Scotte

Eersamen voorsienighen seer discreten Sr Jacob Cornelissen van Scharlaken oppercoopman opt schip Hollandia nu ter tyt tot

Amboyna

28 Augustus 1610

89

S.r Schaedenaets

Tot U.E. schrijven aengaen dat ick 't gesondt U.E. aldaer
hebbe my beswaert souden hebben, want onde niet
onbemerckt en sal wesen ons gheleyden geest selver lijden
Tot antwoort, Waerdat U.E. my schrijft, dat Engelsche
hier noch daer tot wel ghenoechs waer S.r bander
Wouters tyt ontwesen, tot het geruineert van
banda wel souden gheraken, ick dit
vermindert hebbe, dat mijn ghenoech ontfanget wel hier de
Compag. goede dienst te doen soo wel daer als
hier, maer ick kan niet bedencken van wijs
aldaer souden mogen verghedraeghen worden, en tot
dat geruineerdt van banda te gheraken, waer toe
sullen ghenoech sijn, alsoo my dunckt hier aldaer voor
de Compag. wel goede dienst soude connen doen, soo
U.E. an mijn es selver eenighe bequaemheyt schaft van
doen soude schaden, sal my seer aengenaem wesen
En wil trachten selver te geraken, 't welck hier
mijns U.E. wel souden connen doen comende iemandt
van dien over de verkiesinge van de geruineerde souden
mogen wesen U.E. mach hun oock wel te verstaen
gheven dat hier en is arbeit hebben, van de heer admirael
van Caerden onderteeckent, als oock van Francoys
Lenaerts, Symon Marten, Capitain Wouters, Capitain
Coerten, Jan Dircxsz Lam, En bander heeft, waer
by my beloven, onder andere, oock an het geruineerdt van banda
te helpen, als selve sustyn prejuditie van anders sal
comen gheschieden, En dat ick verworpen ben mijn
gedaen dienst alhier, 't welck waerachtelijck
verhaelt, alsoo en yder besonders [illegible] ont

Ontfangen [illegible]

Sr. Capitain Adriaen Maertensz

14 October 1610

Het brenger deses is ons eenen brieff behandigt, commende van u. E. Luitenant dat [illegible] wel geopent hebben, achtende U. E. sulcx niet qualyck sal duyden.

Gedert U. E. vertreck van [illegible] is hier niet schryvens waerdich gepasseert, alleenlyck hebben hier [illegible] ongedenckinge(?) rapport van eenige [illegible] als dat [illegible] [illegible] op Batsian(?) [illegible] gebleven zyn, 't welck ons seer goet bedroeft [illegible] heeft gewerckt(?),

Ick bidde U. E. soo veel by hem is te bevorderen dat hier een bonet met eenige [illegible] gesonden werden, alsoo hier niemandes en comen [illegible] naer Batsian(?) te gaen, ofte uyt [illegible] van [illegible] [illegible] sal niet naerlaten [illegible] loopige [illegible] sendende [illegible] op [illegible] Christiaen [illegible] hebt, [illegible] tot [illegible] [illegible] sal Godt bidden om U. E. gesontheyt ende welvaert. Datum in Tatalohe(?) den 14en Octobris Ao. 1610.

U. E. dienstwillige

Apollonius Schotte

1610

Den erentfesten heijnde voorsinnighe ende
heer discrete Capitain Adriaen
Wautersz o4

Malaga.

Risposta 1610
A 18 ottob. van Macquien

In het schip Middelburch den 14en october

Aen Capiteyn Adriaen Vroetaert 93

14 October 1610

Naer groetenisse dient dese U.E.
te bidden dat ic den U.E. brieven
van Bonijt mach bekommen, en soo het
konde geschieden waer goet dat
capiteyn Wil wanneer tot sijn
genaden, alsoo als hy wel soude
willen voordragen, het antwoordt
dat de Compagnie met den admirael
Witterdt gemaeckt heeft, maer
ic bevinde van tollen sullen
moeten betaelen voor de Ingesetenen
penningen voor de Compagnie sullen
geëffectueert wesen, met 't volck en
met dit volck dat sijn hebben niet
geholpen willen hondelen, alsoo best
achte dat U.E. aldaer eerst met
capiteyn Wil begonstelyck van
handelen, en mijn sijn verstandt by hem
met de eersten laet weten, wilt het
daerby de saecke met de eersten
afvaerdigen alsoo gelyc met het
selve dadelyck sonder vertrecken nae
Batsian, alsoo voor swaricheyt vrees,
hy verwondert sal dat Capiteyn niet
wedir en keert, het waer goet
U.E. brieff an hem geschreven werd
alsoo oock veel volck van Makian
by hem heeft, dit is haest van
U.E. dient

Appolonnius Scotte

Vrientschap bedanckt doet U.E. sal groeten

Au

Prudent fort [?] le Man

gaff [?] ... fell Toer

Sprunghe [?] ... Cappitan

Adrias [?] Wontael [?] op

Malays [?]

Recepta [?] Ulie [?] 15 octob. Jan

Magnier [?]

26 November 1610

Sr. Capiteyn Adriaen Woutersz.

Naer groetenisse is desen om U. E. te [illegible] dat d'acte die my laest vanden [illegible] vant 't quint is, wat mocht verandert worden, alsoo daer in staet dat ick soude moeten rekeninge doen van d'administratie op Batsian, 't welck van my niet naer behooren sal connen te wege gebracht worden, soo Cap.n vander Duyssen daer blyft, gelyck het affgeraeckt is, soodat alle myn maentgelden daer door wel in questie souden connen getrocken worden, 't welck qualyck voor my soude comen, aengesien den mynen [illegible] verclaert, of sulcx bidde daer wat veranderinge in mochte gedaen worden. Wt bysondere myn schryvens an Sr. Cornelis Sandersz, 't welck my dunckt redelyck te wesen, 't gundt U. E. daer in van mynent wegen sal gelieven te doen, sal [illegible] syn te [illegible], waer my mogelyck sal wesen, ende de Correctoires sal ick [illegible] schryven, desen senden 't gundt op my versocht hebt. Hier mede blyft den Heere godt bevolen. In Tafasoho desen 26en November Ao. 1610.

U. E. dienstwillige
Appollonius Scotte
1610

Sr. Capitein Woutersz, U. E. bidde ick niet naer te laeten dit myn schryven aen Sr. Cornelis [illegible] wat te recommanderen, want het onbehoorlyck soude wesen dat myn saecken [illegible] van Batsian te disputeren souden getrocken worden, U. E. sal evenwel alles doen ende helpen bevorderen wat tot myn [illegible] sal wesen, 't gundt U. E. desen voor my sal gelieven te doen, sal niet ondanckbaerlyck [illegible], my dunckt dat dit [illegible] wel [illegible] maer [illegible] gedaen werden, want U. E. [illegible] [illegible], met wat [illegible] voor wat alles sal moeten [illegible] — vaert wel

Appollonius Scotte

Eersamen discreten S[illegible]
[illegible] Overspongh Sr Adriaen
Voort desen [illegible] [illegible]
op
Malagas

1619 [illegible] Marquian
Di 26 Novembe van Calis
Appollonius Schot

3 December 1620

97

Sr. Cappitain Adriaen Woutersz

Naer hertelycke groetenisse sy desen, als dat
U E vandaegh met d'eerste gheleghentheyt als Lontor
tot daer ghesonden werde, [illegible] heeft
noch eenighe [illegible] te maecken, [illegible]
Over dit maal nae ghebleven is
Sr. [illegible] ghesonden te [illegible]
de twaelf [illegible]
te verstaen, dit volck van Markus [illegible]
[illegible] tot de voldoeninge met
[illegible] [illegible] met het volck
[illegible] [illegible] als de [illegible]
[illegible] dat [illegible] dan [illegible]
dat [illegible] uyt dan [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
soo U E my dan [illegible] gheliefst behulpsaem
te wesen, sal my vrientschap gheschieden
[illegible] U E [illegible] [illegible] dienst
te doen, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] gheschieden, alsoo nae
[illegible] met my [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] op my [illegible]
[illegible] dat sal met [illegible] ghesonden werden
desen [illegible] [illegible] [illegible]
godt [illegible] U E [illegible] [illegible]
In [illegible] den 3en decembris ibid

U E goede vrient [illegible]

Apollonius Scotte

[illegible] [illegible] als [illegible]
750 [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

[illegible] als U E broeder

Aen

Edersame voorsienige seer
discrete Sr Cappitain
Adriaen Antonisz of

Malaÿs

met vrindt

[illegible]

Sr Jacob van Schaeckaerken

U E schryvens is my wel behandicht den selven
doorlesen dient desen tot antwoorde —
aengaende Jan Janssen van Gendt bekent wel soo
veel opgenomen te hebben als U E schryft maer
alsoo op syn rekeninge hem 10 gul te goet en
hadde en heeft het selve by U E hier gesonden myn
sommen toreckenen van tgeen hy voort sal verdienen
sullen op syn rekeninge altyt soo veel te goet
laten blyven als hy opt schip Hollandia meer
schuldich is als syn gagie bedraecht op dat daer
niemant by te cort mach comen
wat U E broeder aengaet, en sal myn naer laten
hem met alle middelen t'assisteren soo veel doenlyck
sal zyn, maer ime myn bedunckt en begrypt te
wesen, Ick hope dat hy door den pene verlost sal
worden, en tsamen naer t'vaderlant te keeren
wy van Ternaten het schip Middelburch geladen
155 baren nagelen hadden ons hen Langeson
ontbroocken sonde wel omtr 300 baren geweest
hebben, twelck seer te beclagen is dat door faulte
van Langeson de nagelen hier onvercocht
moeten blyven, waermede ons hen cleeden en hadden
ontbroocken sonden op Tacome wel voor 10000 realen
van de vrucht hebben uytgesondert de nagelen
waer mede ons onkosten wel dry werff meer
betaelt souden syn, wy hebben tegenwoordich myn
en jonge nus noch eenige jachten om ons waer
te haelen, soo ~~[illegible]~~ op de Molucques myn anders
geordt en wordt, achter de selve door nood van
victualie te myn sullen gaen als U E broeder

E. Uwl comste [illegible] starck vuyt het schryven anders broeder raet woorden aen my referende by dwaen ende deser [illegible] sal men godt biddende om u E alsamen gesontheyt te bewaren. Geschreven met haest desen 12 decemb. Anno 16[illegible] int schip middelburch voor Noffakia [illegible]

U E dienstwillende
Adriaen Corssen

De huysvrouwe mocht de vrienden verclaren dat ick noch clouck en gesont ben als [illegible] mynen tyt [illegible] is met de [illegible] [illegible] naer [illegible] sal [illegible]

Ae

Den E. eersamen voorsinnigen
ende discreten Sr Jacob van
Schoonderwoerden Coopman
opt schip Hollandia

in

Amboyne

101

21 December 1610

S[r] [illegible]

Naer groetenisse dit desen alleen dat ick U E bij sonder[illegible] met desen overzende vijf stucken loot [illegible] van 34 off 35 lb met omtrent 25 ijseren bouten tot [illegible] U E [illegible] het contract van [illegible] heeft S[r] [illegible] met [illegible] U E te behandighen, ende dat U E mij met het selfde [illegible] gheschreft hebt sal U E [illegible] belanghende dat [illegible] tot [illegible] [illegible] sal het gheschiet [illegible] mijn [illegible] van [illegible] [illegible] te Cassiteta [illegible] met [illegible] sal U E [illegible] met [illegible] [illegible] op alles [illegible] als mijn [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ende [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] U E [illegible] heeft [illegible] [illegible] [illegible] al dat [illegible] [illegible] [illegible] besorght, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] van Cassiteta [illegible] U E [illegible] dus sal [illegible] van desen [illegible] [illegible] god U E [illegible] 1610

U E goet vrunt [illegible]

Appollonius Scotte
1610

[illegible] [illegible] [illegible]
van [illegible] stucken [illegible] stucken loot
met [illegible] bouten [illegible]

A

[illegible]er Samuel Coubschung[illegible]
[illegible]ur desfortes Capitain
[illegible]dmiraels Wintersz of

Malayo

met Trident

Macgasian 1610.
Ai 19 Decemb van Casp
gestelt

Macgnian 1610.
Vi 18 decemb [illegible]

Achtbaer wyse ende seer voorsienighe heeren.

Alsoo U. E. seddert myn laetste schryven met het schip Banda, door den heer Amirael Witter aengaende den staet van dese Moluques verwitticht sult wesen.

Waer naer den vice Amirael Symon Janssz. Hoen: in ondertyt den heer Amirael P. van Caerden, mede aen U. E. geschreven hebben, met welcke schryven U. E. kenbaer geworden sal zyn den noot ende gebreck van alles dat hier ontcomen moeten.

Alle het welcke daer naer niet af maer aengenomen heeft, insonderheyt nu van factoren ende schepen ontbloot zyn.

Ooc weet niet off U. E. voor desen tot kennisse sal gecomen syn de tweede gevanckenisse vanden Amirael van Caerden, als oock het verovren van ons volck ende schepen in de Manillas, ropende t welcke naer Ambon ende Banda geschreven hadde ende Coracorra tot daer affvaerdigende, ten eynde U. E. van daer met beter gelegentheyt in haest mocht geadviseert werden vanden onsen staet ende tgunt alhier gepasseert is.

Ick verhopende sulx oock geschiet te sullen wesen, sal in desen corter syn, als de materie wel soude vereyschen.

Op den vyfftienden July 1610. den heer Amirael van Caerden van Malayo naer Machian comende met het Jacht de goede hope, is voor Tydoor in stilte bleven dryvende, alwaer van de Spaengsche galay, een fregat, met een Tydoreesche Coracor aengetast is, die hem naer een gevecht van ontrent dry uren verovert hebben, met toeseggen van goet quartier, t welck de wenschen waer noyt hier in gebruyckt en hadde geweest.

De Spaengjaerts hebben den Amirael met het volck en Jacht in hun Stadt op Ternaten gevoert, van waer op den 18. dito naer Malayen gecomen is eenen Spaengschen vendrich met een vrede vaen, wegen den Amirael versouckende dat eenige vanden onsen naer Gamolammo mochten gesonden werden, om ropende zyn rantsoen ende de overige gevangenen te spreken met den Maestro de Campo, ten wat eynde Cornelis Lenerss. met Christiaen den Dorst tot daer gesonden zyn, de selve van den Maestro de Campo den eysch verstaen hebbende ende aen de resterende vanden Breeden raedt gerapporteert zynde is den selven al te hooch walgelyck geoordeelt geweest, alsoo het minstens over de veertich duysent realen van achten soude beloopen hebben. Is over sulx goet gevonden elck andren met geen ydel woorden off manieren van doen te onderhouden maer op synen eysch te antwoorden ende afscheyt te nemen, elck andren vyandtschap aenseggende.

2.

†

Den Amirael sinde een apparentie van verloste te mogen bekomen heeft onder anderen gerecommandeert onse plaetsen soo veel als mogelyck soude wesen van victualien, als rys, sagu sonden versien, ten welcken eynde Cornelis Lenertsz. met syn schip op den 27. July naer Menado verseylt is, om aldaer soo veel padi op te coopen als mogelyck soude wesen.

Op den 3. Augusti is voor het Spaensche casteel een schip met de Manillas, met schouwe voor den Spaengiaerdts, en de mede gaende brieven van ons volck die in Manilla gevangen syn gearriveert, welcke brieven ons vanden Maestro de Campo toe gesonden syn onder assurantie van vrede, met welck schip dat op den 15. dito andermael naer Manilla afgevaerdigt is, gesonden hebben twee hondert real van achten, tot secours van de gevangenen aldaer.

Op den 16. September is het schip Middelburgh van Menado met ontrent twaelff last padi off ongestooten rys voor Malayen gearriveert, tgeen welck wel min was als wy verhoopt hadden, tselve schip op Bangay off Xula te versenden (van waer wy den sagu te verwachten hadden, alsoo daer van ons volck liggen tot versorginge van sulcx) was ongeraden, ofmidts contrarij winden, stroomen (en drooghten die tusschen die selve eylanden veel syn), soo dat geen ander geriet als het Jacht den Jager ons daer toe overgebleven was, tselfde Jacht hebben na ons vermogen alhier op Machian vertimmert, en van gescheurt wat beter versien, ten eynde de Spaensche galeyen ende fregat soude mogen wederstaen tot welcx oock eenige tydt van doen hadden, onder tusschen hebben brieven vanden Capn. den Coninck op Batsian becomen, met welcke versochten, dingen tot daer souden comen, om tot beslechten vanden vrede raedt, tot daer souden comen, om tot beslechten sekere geschil dat tusschen den Capn. ende den Coninck aldaer ontstaen was, als U. E. van bringer deses verstaen sal waer aen my refereere: en welck oorsaecke is gemaeckt dat Cornelis Lenertsz. Capn. Adriaen Woutersz. ende Ick, op den 25. September met Jacht de Jager naer Batsian syn vertrocken, van waer op den 8. October voor Rosakia wel syn wedergekeert, alwaer gevonden hebben twee Javaensche Joncken, met rys en sagu geladen, de welcke ons noodig synde opgecoft hebben tot provisie van onse forten alhier, die seer van vivres ontbloot waren. Int selfde Jacht laddende meest alle de sagu om naer Malayo te vervoeren, met de welcke op den 12. October voor Malayo wel gearriveert is, alwaer in haest hebben begost te lossen door ordre van Capitain Woutersz., soo dat op den selven dach daer wt gelicht hebben ontrent vier duysent tack sagu.

Den vyandt is des nachts met de galeyen (en de Tydoresche Corocorren) voor Malayen op de reede gecomen ontrent twee

gebreck van Jachten pillikant groote schepen —

groot gelucke —

Nota — hoe nodig wy gelucke halven nodich hebben —

Machian 1616.

wa

ende voor daer, het Jacht aentastende, maer wel dapper geschoten werde, soodat in plaets van borderen (gelyck hun voornemen was) achter wel wycken moest, van waer andermael aenvallende, van achter drij stucken in het Jacht geschoten heeft, met welcke het Jacht deur syn eygen cruijt opgevlogen is. doodt blyvende de schipper, Coopman & constabel met noch negen man, vande resterende syndes seuen vanden vyandt gevangen ende dertien op malacca geberght, maer van ettelijcke die sèer gebrant waren, soo wel by den vyandt als op malacca gestorven syn.

Met dat de galey & corracorren het Jacht aentasten, deden den vyandt oock alwaer op malaijen te lande, van waer soo met musquetten & groff geschut gegroet werden, dat hun Ladders, byen werckes en ander gereetschap, wech loopende, buiten liggen.

Op den 13.den novembr is voor Notakia noch een Malaijsche Jonck van Xula gearriveert, geladen met Sagu, welcke wij alle opgecoft hebben. In het schip middelburgh laedende dertich duijsent sack, voor de forten Malaye & Wilmstadt met welcke op den nomentlyck naer malaije seijlt is, om de Capitein die op beyde plaetsen waren, wat in te nemen, waer naer wedder op makian voor Notakia gehaelt is om syn resterende last.

Het arriveren van dese drij Joncken alhier, is voor ons een groot geluck te achten, hoewel de Sagu wat tot hoogen prijs hebben moeten opcoopen, waeronder met dese Joncken ende Cornatamen geen cleijne moeijten gehadt te hebben, als U. E. van bringer deses verstaen sal, waer aen mij Gefordert: mede tot sulcx ons de noot gedwongen heeft, niet tegenstaende U. E. in ettelijcke Brieven contrarie belast. door het opcoopen van dese Sagu wat is my een sacke bekent geworden die wel bedenckelick weerdich is, als hier naer verhalen sal.

Op alle dese forten syn nu alleenlyck hem wat wijt & Sagu versien, sonder yets anders off weynich daer toe te connen becomen, soodat met het gundt daer by hopen te vorgen den tyt van vyff maenden neerlicken mogen harderen, als wanneer alles op het alldernauwste sal gemenageert moeten werden.

Van Medicamenten bleyven mede niet off weynich sijn, alsoo wedt yet anders als vanden Amirael van Caerden becomen te hebben, dat yets te bedieyen heeft.

Van wyn, Arac, oly, speck off vleysch is al ouer de seuen maenden geleden dat van sulcx yets hebben mogen wedderen, van te voren syn ooch op sichere diu versen van sulcx gansch entbloot geweest, niet tegenstaende dit hier alles behoorlijcke onderdanicheijt voorders onderhouden werdt, 6

Die achijn van Banda & Amboyn insonderheijt waer bey

alles beter als hier becomen connen) soo loopt het hier seer
sober met ons aff, welcke plaetsen mede tot noch toe van alles
uyt de schepen ende van Bantam beter als dese versorght sijn
geweest, soo van victualie, amonitie van oorloch als andere
behoeften, sulcx daer niet soo als hier noodich is.

[illegible]

Alle reden van dingen hebbe wel connen mercken, dat dese
Moluquen in sulcken achtinge niet gehouden en worden als
wel behoorden, twelck oock ten deele gebleken is, aende ordre
die op Banda naer Bantam gegeven hebben, met welcke
alleenlijcken ende voor al het selffde Banda gerecommandeert
ende gelast wierde te versorgen, sonder eens op dese plaetsen
die hier sijn te dencken, twelck oock alsoo met sorchvuldicheyt
naer gecomen is, als blijckt dat van alle de jachten die van
hier na Bantam affgevaerdicht sijn, niet een wedergekeert
en is, soo dat een yder hem daer tsoucken maeckt, ende niemant
en soucket in dese Moluques weder te halen,

Van alle het welcke brengers van desen aen U.E. goet rapport
sullen connen doen, alsoo sy met ons alhier alle den tydt van
achtien maenden hebben helpen adviseren, gedurende de welcke
mede aldt sonder becommeringe en sijn geweest.

Proffijtelijckheyt van Moluquen

In wat achtinghe dese Moluques behoorden genomen te
werden, can overdacht wesen uyt de jegenwoordighe
bevindinghe, alsoo op dit Eylandt Mackian alleenlick van
dit saysoen omtrent by tien hondert baer nagelen geplucht sijn,
waer van als nu wel elff hondert in handen hadden, by-
gebreck van cleeden sullen de resterende wat langsamer
becomen, naer het seggen vande inwoonders souden wel
tot de twee duysent baer connen opbrengen, wat daer van
sij sal den tyt leeren, ende wy sullen alle middelen aenwenden
om alle te becomen.

Macqjan 1610.

Hadden wy van cleedinge wel versien geweest souden als nu
ten volle door bevindinge connen weten hebben wat
dit Eylandt jaers aen nagelen hebben connen uytleveren,
ende U.E. mits desen adviseren, waer toe verscheyden
middelen aengewendet hadden, tselve sal nu wat langer aen-
loopen ende noch onseker sijn, alsoo voor contant bin-
nagelen te vercoopen niet seer genegen en sijn, twelck
mede voor de Comp.e soo profytelick niet en is, onder sulcx
qualick gedaen hebben die jegenwoordich aldus danigen saisoen
de cleeden voor gelt verhandelt hebben, welcke noch
meest ver het comptoir op Makian gelicht hebben tot
groot leedtwesen van die het garen anders gesien hadden
ende daer by seyden dat men tot sulcke tyts genouch sonde
connen comen, alsmen van alles overvloedich versien waere,
mede als men den sultoondren de cleeden alleenlicken tegen
aenstaende saisoen bewyst ende in waerden hou[...],
sonder voor gelt yets te coopen, twelck men oock noch

in tyts moet aenvangen, sonde en oorsaeck weesen het nagel
plucken met meerder yver en sorchvuldicheyt sonden aenvangen,
daer ter contrarie alles voor gelt commende becommen, het
nagelplucken van velen aen d'een zyde gestelt werdt, hun
gewonnen synde aen cost en cleeden te commen geraken, alsoo
hier selden na grooter rijckdom trachten. dese dingen weten
de Portugiesen beter als ons volck waer te nemen,
die dit volck allenlicken van soo veel cleeden plachten te
versorgen als tot onderhoudt van doen hadden, waer voor
alles van selve becommen conden, mede dese gronde noch
wel eenige andere redenen commen betracht werden
waer toe ander gelegentheyt sal waernemen.

Voorts soo staet ons ooch wel yets te considereren wat
het gunt van wegen den Coninck van Spaignien alhier
gepleeght werdt om ons te verdrijven, en om syne plaetsen
en garnisoenen Tydoresen te maintineren, waer toe geld
arbeydt volck offe oorloch en spaerdt, sonder eenich ander
voordeel offe proffyt tot noch toe daer voor genoten
te hebben.

Nota

Myn bedunckens (twelck ick stelle onder een beter
oordeel) is, als dat de Spaensche wel mercken wat aen de
uytcomptste vanden oorloch alhier gelegen is: namelick
dat de gantsche wel stant van Indien voor U.E. offe den
Coninck van Spaignien, want onder alle natien van
Oostindien, daer dese molucquen bekent syn van 't gunt
alhier passeert, gesproken werdt, soo dat een yder
van dese natien syn ooge daer op geworpen heeft om de uytcomptste
daer van te verwachten, d'Engelsche natie die na ver-
mercken commen trachten mede eenige vaste aliantie met
eenige van dese natien aen te gaen, waer toe sy schijnen middelen
met versekeringe van onse achterwaert heyt gepleeght hebben
quade geruchten van d'onse uytstroyen, die tot noch toe weynich
vruchten voor hem maer confusien voor ons veroorsaeckt
hebben, den onsen ondergaenck alhier soude in sulcken voor
nemen seer wonderlick commen wesen.

Voorschrift van Spaniaerden -

De Spaengjaerden en Portugiesen weten insonderheyt onse
nadeelen tot hunnen voordeel te schrijven, van gelycken
ooch wel commen te draeyen 't gunt van ons eenichsins hier wel
gepractiseert werdt, insonderheyt onder de hunne garnisoenen
als op ander neutrale plaetsen, waer tegen wy ooch sorge
hebben dat door getuygenisse vanden Ternatanen een
ander geluyt van ons sal wesen, by eenige natien daer sy
ons gesocht hadden te smaken, ten wat synde brieven
geschreven hebben aen eenighe Coningen op Java en Celebis -
onder andere aenden Coninck van Macassar, van waer als
hier maer ordes onderhouden werden groote quantiteyt van
rijs en ander viveres voor dese plaetsen met groot voordeel

w.

van V. E. getrocken [staen] worden.

Mede soo werdt alles vanden Javanen, Malayen ende Chineesen die tot verscheyden reysen, met verscheyden joncken in dese moluquen geweest syn, met verwonderinge aengehoort ende gesien, waer van op veel plaetsen daer sy thuys hooren den handel dryven onder de moren gediscoureert wert soodat tot besluyt van dese reden seggen wil dat alle de op ofte ondergancke vanden Ternatanen veel gelegen is, door welcke den staet van Indyen voor V. E. sal verseckert ofte krenckt worden, insonderheyt Banda waer naer tot verscheyden reysen de Spaengische door Tydoresen advijs gesonden hebben, syn oock van Banda meermaels alhier geadviseert geweest, ende door een dochter van eenen Tydoreschen hitchyl die by den Bandanesen in groote achtinge is, ende onder anderen den oorsaeck van veel quaets voor ons, mitsdese gebruyckende de Portugesen noch ander middelen om Banda in roer te houden, soo dat hun laten voorstaen hun saken beter bericht synde daer niet veel mogten souden houwen te doen

Nota. Dit poinct is geheel bericht ende besocht. Waer over het meer dan het is, datmen daer een soberheyt in heeft

Don Pedro de Cungna Ternaten verovert hebbende heeft getracht te weten de sekere quantiteyt van nagelen die dese Moluquen souden mogen op brengen, is onder anderen onderrecht geweest vanden oudtsten ende ervarentste Portugiesen in dese quartieren woonachtich als dat op den groot gewas valt

Op't Eylandt Mackian. van	1600. tot. 2000.	Baar.
Op't Eylant Ternaten	1200.	Baar nagelen
Op't Eylandt Tydoor	1000.	Baar.
Op't Eylant Motyr	400.	Baar.
Op't Eylant Batsian	70.	Baar.
Op Bota-China ... 5. ofte	6.	Baar
't samen op den groot gewas.	4276.	Baar nagelen.

Groot incomen van nagelen in de Oostindyen ende capitael. Ternate. Manuscript... [illegible]

Twelck wy alsoo verstaen hebben wt eenen Thomanetto woonachtich in gevangen in Wilmstadt, is inden tyt vande Portugiesen den treffelyckste Coopman in dese quartieren geweest, tselve hebben oock met andere Portugiesen gecommuniceert die sulcx verclaerden warachtich te wesen. jegenwoordich is van alle dese plaetsen, alleenlick Tydoor ende een stuck op Ternaten sonder ondersaten onder het Spaengsche gebiedt, de resterende als Ternatanen, Machianesen, Motyresen ende Batsianesen mitsgaders de ondersaten van wester kust van Gillolo syn het met ons houdende.

Het Eylandt Motyr. t welck naer de doodt van Capitain Adriaen Clementsz. (die met noch drij duytschen van den Tydoresen het hooft afgehouwen is) door ordre vanden Hr. Amirael van Caerden onder myn regieringe gebracht is, waer van de ondersaten seer verstroyt ende vermindert waren, hebben soo veel Motyresen daer op gebracht als by den comis [illegible] welcke oock op het selve Eylandt verwaert hebben

Motier ... [illegible]

Macquiian [illegible]

alle.

alle d'Inwoonders van den plaetse genaemt Gane, soo dat al-
rede in alles op het selve Eylandt twee duysent sielen souden
mogen wesen, die omme aldaer eerst vervaert waren het
landt seer woest vonden en mede tot versterckinge vande
selve plaetse tot hun bescherminge gebruyckt syn geworden
twelck oorsake is, op d'een syde van het landt maer
ontrent vyftich off sestich baer nagelen geplückt en
hebben, binnen dry off vier maenden seggen op het selve
Eylandt noch een Monson verwachtende zyn, soo dat het
naeste verkopen van daer een goede partye nagelen
naer huys te senden, nemende die op Machian noch sullen
vergaren, achten wel sal wesen vyff off ses hondert
baer, d'Inwoonders seggen wel meerder quantiteyt.
Het selve fort genaemt Nassouw is nu volmaeckt met
wysende de medegaende figuere, de bolwercken hebbe gantsch
met calck en steen laten ontrecken, soo dat daer mede den
vyandt die over hier soude mogen aentasten, niet en konnen
te vreesen.

Cort. Machian

Belangende het Eylandt Machian is mede met dry
sterckten versien, van welcke de net verpylde hier
nevens gaen, de selve en waren noch niet all noodich
is om groote oncosten van reparatien te schoden gansch
met steen en calck omtrocken, twelck als nu op alle
dry plaetsen gelyckelycken by der hant sullen nemen soo dat t'hoope
binnen den tyt van ses maenden volmaeckt sullen wesen,
in het welcke de Inwoonderen van dit Eylandt seer
behulpsaem syn, van calck en steen ont[illegible].
Hoe dit Eylandt van Inwoonderen en is en wat forme
van regeringe by hun onderhouden wordt acht ick dat ul
hebben uit myn vorige schryvens sullen verstaen hebben, sedert
wanneer althier in sulcx geen veranderinge gevallen en is
voorts alsoo U.E. wel staet naer alle versorginge van
sterckten. Insonderheyt door den Politique regeringe
althier can bevestiget worden, waer deur goede correspondentie
vrientschap met den inwoonderen te onderhouden tot een
onveranderlycke gewoonte sal comen gebracht werden, waer
seer noodich eenige naerder Instructien daer omme mochten
geraempt werden, alsoo alles tot noch toe niet geen sonderlinge
polycie als de gelegentheyt hier wel vereyschende was onder-
houden is gewest, van twelck den Hr. Amirael van Caerden
met syn schryvens per de schepen Delft en Provintie U.E.
ooch verwittiget heeft, waer aen my refererende onnodich
is in desen langer te vallen, alleenlicken sal U.E. wel mogen
overdencken dat alwaer de authoriteyt geneemen is aldaer de
confusien groot syt, insonderheyt daer een hooft ~~ontbreeckt~~
twelck wel begonnen was te ontbreken, van door de tweede ongeluckige

gedenckenisse vanden Hr. Admirael van Caerden (die v. E. hier in sulcx seer wel soude gedient hebben, overmits syn goede ervarentheyt in regeeringe, en authoriteyt die wel weet te maintineren) sulck voornemen geen effect en heeft gehadt.

Tot noch toe hebben alle die hier in authoriteyt syn geweest in gevoelen contrarierende bevonden, alsoo eenighe begeert hebben dat de Souveraine regeeringe gantsch aende Ternatanen soude blyven (die de selve goetwillichlicken in onse handen gestelt hadden, hun eygen ervarentheyt de selve niet toe vertrouwende) en dat bynaest in sulcken forme als tot Bantam en op andere plaetsen, twelck dese inwoonderen niet mede soucken in train te brengen, doch noch soo niet ofte en werden vande selve beter geholpen als op eenighe andere plaetsen, tselve wat onnodich dese luyden in den mont te geven, alsoo van hun selven cloeck genouch syn, en niet soo eenvoudich als men wel soude meynen, mede oock wel weten waerom ons (de Ternatanen) hier geroepen hebben, namentlicken om den oorloch die sy tegen de Spaengjaerts en Portugesen hadden, die sy vreesden dat den Tydoresen welcke den Spaengjaerden en Portugiesen altyts getrou geweest waren, souden boven den Ternatanen staende van gelyck gevallen syn de Tydoresen jegens ons en den Ternatanen: ende sulcx onder het [illegible] van dese twee natien, niet als bedroch en schynt.

Mede soo werden dese Inwoonderen van Maleyen en Javanen genouch onderrecht, soo dat de onse in sulcx daer by te voegen onnodich waer.

Ende alsoo de ervarentheden van alle plaet, en niet onder al wel en can te pas gebracht werden, alsoo de landen van [illegible] eygentschappen, en de Inwoonders van diversche humeuren en conditien syn, nae de welcke sich soo veel te voegen in de regeeringe als mogelyck is, den besten raet sal wesen.

Principaelste is datmen dit volck geen onrecht en doe ofte toe en late te geschieden, niet onredelyck vande selve te versoucken, soo veel hun religie aengaet, maer int minste niet gevoort werden, dit syn de voornaemste oorsaken geweest van het verderff der Portugiesen in dese quartieren.

Door oorsaken van eenighe boven verhaelde redenen, soude men wel soo veel en verscheyden accoorden met dit volck maken alsmen soude mogen voorbrengen, maer hebben niet veel standtvasticheyt inne en begeerent niet te hebben van alle tgeene belooft naer te comen, tensy met behoorlycke authoriteyt daer toe gebracht werden, hoe schadelick flatterende regeeringhen hier syn gebracht comen wy dagelicx genouch bevinden.

Alsoo de Ternatanen en die hier ontrent syn onder de Chrygs-lieden hebben de natien vander werelt niet veel connen gerekent worden, mitgaders behoorlycke authoriteyt

in

[Margin:] En voorschreven [illegible] tuinas [illegible] quaet doende van [illegible] onsen [illegible] alle onder [illegible] andere [illegible]

[Margin:] [illegible] datmen de Tydoresen [illegible] Ternatanen [illegible] maer [illegible]

[Margin, vertical:] Machian [illegible]

in reden gefondeert sijnde gantsch wel lijden, twelck ick tot diversche reyse bevonden hebbe, op verscheyden tochten met Ternatanen ende Machianen gedaen sijnde daer sulcx wel nodich waer, als oock met de selve op diversche plaetsen in fortificatien gearbeydt hebbe, soo dat haer conditien ten naesten by veele anderen hebbe leeren kennen, sijn inden oorlooge de Europaesche manieren seer aennemende, alles haer doen is streckende tot werreltsche eere in sulcx den Coninck seer gelyck sijnde dickwils luiden seer in sulcx den Coninck seer gelyck sijnde dickwils luiden sulle(?) sterven dan tgundt onvroom achter bestaen souden, hartneckichlijck tot der doodt toe vechtende, verachten alle cleynhertige manieren van doen, sijn seer geneghen tot hoocheyt, sien met verwonderinge aen dat men gevangenen wel tracteert, alsoo sij sulcks seer wreedelijc handelen, soma is een moedige ende werelts lust hebbende natie twelck my dunckt dat haer religie veel lyden mach, hoe wel veeldeelen(?) ende discoursen gerne aenhooren, hebben veel liever de daet als belofte, al is de selve dickwils minder, voor onvroomheyt ofte ontrouwheyt vanden Ternatanen jegens ons is gantsch niet te duchten, ten ware van d'onse selfs daer oorsaeck toe gegeven werde als waer ick wel gemerckt hebbe noch soo licht vaerdich als wel andere Mooren niet souden wesen, niet alle schrijvens uit het Vaderlandt werdt ons op het sonderlingste vande heeren gerecommandeert dat souden trachten contracten met dese Coningen te maken, vryheyt van tollen inde selve quartieren, twelck wel te wercke gebracht is, soo vanden hr. Amirael Wittert op Ternaten als vanden Vice Amirael Symon Jansz hoen op Batsian ende andere plaetsen. Op Ternaten is het contract vanden heer Amirael Matelief tinnen(?) bevestigt, welcke vryheyt van tollen daer in begrepen, in twelck ick wel bevonden hebbe dat desen gemeynte ende veel principalen gantsch t'onvreden sijn geweest, seggen dat daer van moest geweten en hadden alsoo tselve in duytsch geschreven was, hebbe de selve met betaellinge redelijck contentement gedaen, soo dat van dit schips ladinge geen tol betaelt en hebben, onvermindert haer pretentie, alsoo sustineren haer Coninck ende der persoonen van qualiteyt met de selve alleenlyck moesten onderhouden, twelck oock inder daet soo is, soo dat het beter waer gevolcht een acoort streckende tot moderatie met de selve gemaeckt hadden, tot welcke ick acht dat de heeren oock sullen te staen van alles wel onderrecht sijnde, in desen moeten ons oock tegen dewelcke(?) naer tgundt de Portugiesen ende Spaengiaerts alhier bestaen ende bestaen hebben, alsoo haer het jegenwoordige

Dese vryheyt van tollen moet gematigt worden, te weten dat men de Co: [illegible] betalen, het welck is gants schadelijk ende dient voor rijcke[?] gehandelt.

on.

wel kenbaer gemaect wordt, en van 't vorighe noch goede
getuygenisse hebben, anders soo souden ons saken hier wel in
een quaet bedencken getrocken connen worden, tot welcke
geen Spaensche practycken en ontbreken, wij sullen de
principale nopende dit stuck voor [illegible]
tot de compste van persoonen van meerder qualityt, als
wanneer op sulcx naerder sal connen gelet worden, als
oock op de tollen vande vreemdelinghen die het wijsende het
contract vanden hr. Amirael Matelieff aende Comp.
opgedragen zijn, welcke tot noch toe door [illegible]
van veel saken den Coninck ofte synen raedt geweerden

Item
Onder den Ternatanen wert jegenwoordich een kryge
voorsaeckt met 't qualick draghen vanden jongen Coninck, soo
dat, het volck van [illegible] oost van Gilolo, en de Makianen
jeghens wien den Coninck sich misgrepen hadde getracht hebben
den selven aff te setten, twelck soo verre gebracht hebben
dat alreede onder Gougougo in de regieringe gedrongen is, tot
welcke [illegible] die om voordeele wille den jongen Coninck
aenhangen met staeten en willen, soo dat nopende dit [illegible]
in twee verdeylt syn, in twelck ons [illegible] niet weten wat
wel gedaen soude mogen wesen niet moeten, alleenlyck trachten
alle nootwendicheden te versorgen, en eenicheyt onder hun
te voorsaecken, jegenwoordich waren de Ternatanen in
bestant met den Tydoresen en dagelicx met malcanderen spreken
twelck soo veel omgestooten hebbe als mogelick is geweest
tot vrees dat den Spaengiaert daer onder werckende was
ondermits syn secours en vloot met de Manillas op de
[illegible] is, die selve [illegible] te sullen wesen laten vlugen
de Tydoresen soo sy dit volck wegh maken [illegible]
met den Ternatanen te maken, souden ons met den Spaengiaert
laten geworden, twelck wel te consideren is dat wy
den Spaengiaert herte gesogen hadden, alsoo de Spaengiaerts
met het nemen vanden heer Amirael van Caerden
becommen hadden alle pampieren, resolutien, memorien
van alles waer deur onsen gantschen staet en standt
hun bekent sal geworden syn, die [illegible] van ons selve
sober weten aen den hr Amirael (die als gouverneur
geauthoriseert was) overgegeven hadden, soo dat dese vrede
soeckinghe van den Tydoren op den Ternaten, mij dunckt buyten
tyt te wesen, maer met wille en voorweten vande Spaengiaerts
die op dese [illegible] schriftelicken [illegible] en door den aengeboren
hovaerdicheyt gedwongen synde [illegible] oordeelen
ende sulcx van alle kant [illegible] maken, van twelcke den [illegible]
[illegible] die nu op Makian waren wel onderrecht hebbe
soo dat hun oogen nu oock wat geopent wesende, my beloefden
niet meer naer hun voordragen te luysteren dan met wille en
voorweten van ons, maer deur verhopende den vyants listicheden

sullen te niet maecken.

De tydinghe was hier dat oock eenighe macht van Malacca verwachtende waren van waer op Tydoor drie fregatten met Coopmanschappen en viures gearriveert waren, van welcke een door den Maestro de Campo dadelijck naer de Manillas afgeveerdicht is, eenighe Portugiesen waren op Tydoor de nagelen jegens alle Inwoonderen handelende die met dit monson daer gevallen syn, maer tot van cleeden wel thuys waren.

Eenighe naerder kuntschap vanden vyandts saken hebben niet connen bekomen die hier waerdich soude weesen te stellen alleenlick dat syn meyninge is yets jegens ons te attenteren waer jegens wy ons oock soo veel gereedt sullen maecken als mogelyck sal weesen om de selve met een goede meyninghe te ontfangen.

Sterckte vande vyants forten.

Soo veel aengaet de sterckten vanden vyandt syn op het Eylandt van Ternaten twee, namentlicken Gamolamme twelck de Spaengjaerts nu heeten Nuestra Señora del Rosario, twelck met syn flanckerende bolwercken gantsch met steen en calck optrocken is. van amonitie van oorloge op voorraedt wel versien en dit jaer hebben oock veel toevoer van viures uyt de Manillas gecregen. het ander fort genaemt Mouwkanora, anders S.t Pedro en S.t Pablo, hebben oock seer sterck gemaeckt, soo dat ~~den~~ op dese beyde plaetsen seer qualick yets met gewelt te doen soude weesen, hunne sterckten op Tydoor gelegen syn tot noch toe niet bysonders, soo dat aldaer met gewelt soude moeten beginnen, twelck ick mijn (aengesien dese natien die ons toegedaen syn, als mede de gelegentheyt van het landt onderleggende) wel een goede uytcompste te verwachten soude wesen waer naer de ander plaetsen uyt de Manillas benout souden moeten werden, alsoo hier nergens anders van daen eenich besonder secours te verwachten hebben, en wy eens voet op Tydoor hebbende souden hun saken gantsch in confusie by de Inwoonderen gebracht connen werden.

Nota. Dat Chineesche handel hier ... schadelyck ...

Belangende den handel van vreemde natien in dese Molucquen te trecken vreese ick dat eyndelicken tot schade en nadeel van U. E. alhier soude strecken, insonderheyt den Chinesen die inden handel seer ervaren synde sullen metter tyt de waren van de Cust van Cormandel instellen maken twelck geen cleyn nadeel (aengesien het profyt dat op die goederen hier gedaen werdt) en soude wesen, dat de Chinesen de selve cleeden naer maken hebben alreede bevonden.

En anders soo is te beduchten dat dese Inwoonders den selven handel met den Chinesen ons niet alleen en sullen toelaten, maer sullen trachten uyt alle partyen hun fortuyn te trecken, twelck wy niet willende toelaten wel eenige [illegible] en confusie soude veroorsaken, maer tot wy hier wel eenighe beginselen hebben connen stellen mede soo syn de Chinesen hier niet alleenlick beligende, maer

+

die ons dienstich syn maer meest sulcx als onder dese
inwoonders best connen vertieren, ten wat eynde de lastste
van hier vertrocken Chinesen veel informatie en monsters
van alles mede genomen hebben.

Voorts soo crijgen dese inwoonders kennisse wat proffyten wij op
alle sijde waren jegens hun syn doende, waer naer hun oock
dickwils willen reguleren, soo dat de proffyten die op de rouwe
ende gewrochte syden souden mogen vallen vermindert werden
door de schade die daer door op ander waren sullen lyden
menichte dese syn noch wel ander oorsaken waerom de Chineschen
handel alhier niet en behoorden in te voeren.

Oorsaeck van 't verloop van den Chineschen handel met Moluccos aff te schaffen

De Portugiesen hebben den selven handel hier oock niet
willen toelaten, op den selven hier meer schade als proffyt
vereckenende, jegenwoordich waren hier eenige Chinesche schepen
verwachtende, welcker ladinge wij soo veel in handen
sullen trachten te becomen als mogelyck sal wesen.

Wat quantiteyt van Coromandelsche waren in dese Moluques
in den tyt van drij jaren ~~in dese~~ souden mogen vertiert werden
sal U.E. connen speuren uyt dese medegaende memorie, die
wy naer Bantam gesonden hebben, ten eynde van daer met
sulcke goederen mochten versorcht werden.

Angaende van eenige Nederlantsche waren en fraijicheden,
refereere mij aenden medegaenden brieff van Christiaen
Adriaensz den Dorst, mede soo is U.E. met myn voorgaende
schryvens verwittigt wat wapenen tot groot voordeel hier
souden connen vertiert werden.

Gebreck van jachten geeft schaden ende [illegible]

Dat alhier van jachten en ander scheepen veel tyts ontbloot syn
geweest is onder andere schaden mede een oorsake geweest, dat
alhier tot noch toe veel noodighe diensten ongedaen syn gebleven,
tot versorginge van alles hebben hier noch ander jachten
mogen gebruycken als den Jager en de Goede Hoop, met de
welcke selve qualick alle dese forten van rijs en sagu
conden versorgt werden, alsoo dat menichte veel tyts op ander
tochten noodtwendichlyck gebruyckt moesten werden, int
selve sal naer desen moeten versien werden, soo niet andere de
proffyten en voordelen die op den handel van sagu en
rijs vallen waer menich wil,

Redenen waerom [illegible]

Ten eynde alle de nagelen van dit mousson mochten geplukt
werden hebben de inwoonders van dit Eylandt met hun
Corocoras moeten toelaten dat op sekere plaetsen
souden vertrecken om sagu te becomen, ten wat eynde hun
van ouden daer toe nodich hebben moeten vinden, welcke
hy op dit gewas van nagelen betaelt hebben.

Tselve hoewel voor de Comp.e schadelyck was, nochtans
noodich is geacht alsoo geen middel en hadden om voor
nagelen dese geboorders van vivres te versorgen, maer
door apparentie veel nagelen ongeplukt souden gebleven
hebben.

Nota.
Dit punt van getrouwde [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

In Amboina was goet gevonden dat de soldaten die
begeerden in dese landen te trouwen hun sulcx soude
toegelaten werden, twelck bij den Hr. Amirael Witter
ende daer naer vanden vice Amirael Symon Janssz Hoen
oock oorbaer gevonden is in alle plaetsen te gedoogen
ten wat eynde de nevensgaende Articulen alhier geraemt
sijn die de getrouwde onderworpen blijven, waerop goet
soude wesen ijets naerder geresolveert werde, insonder-
heijt hoe het met hun gagien wesen sal die op de
schepen verdient hebben, als oock met alsulcke gagien
als in het vaderlandt hun souden mogen toecomen,
want na eenige die alhier getrouwt sijn, klagen, mede
ofte selve als andere soldaten vande Comp.e wesende sullen
gehouden tot onderhout, twelck waerachtich, wel
noodich was of mits op alles tot noch toe geen behoorlicke
ordre geraemt en is geweest.
Item mogen de selve hun [illegible] sonder verlof vande Comp.e
sullen connen geneeren, als hun maer wat meer vrijheijt
toegelaten werde om na haer nootwendicheden te trachten
de welcke met goede ordre soo gelimiteert souden mogen
werden, dat de selve daer geen schade, maer wel
van souden hebben te verwachten, nopende dit sal eenige
ontwerpselen aenden toecomenden Amirael voordragen
die ick achte naerder instructie van U.E. dies aengaende
sal hebben, dat men dit volck int begin selfs wat voort
helpe eenighe Policie onder de selve planten is seer
nootwendich, oversmits alle handelen die daer van te
verwachten sijn, tot noch toe en sijn op geen van allen
forten van een predicant sijn geweest, twelck strecken
is tot cleijnachtinge en quade stichtinge van onse
natie, alsoo eenige meijnen en wel geseijt hebben
dat geen religie en hadden, in twelck de Spaensche
papen groote behulpers sijn geweest, meijnende door
dit middel ons eenighe Christenen die op Batsian
ende andere plaetsen [illegible] hebben te ontrecken.
Dit lange hebben ons beholpen met eenen [illegible]
uutwijsende de ordre die op de schepen is, maer van
noch eenige plaetsen niet sijnde sijt, als Malayen,
Tacome en Batsian insonderheijt, alwaer over de
hondert Christen huijsgesinnen getelt souden connen
werden, ende sulcx het goet waer hier yemandt met
authoriteijt vanden kercken raedt mocht geordineert
werden, alsoo hier veel kinderen en andere nieuwe Christe-
nen dagelijcx gedoopt te werden souden, dat tot

Gebreck van een predicant [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

14.

noch tot den meesten deel van de soldaten op dit Eylandt machian niet getrout en sijn is alleenlijck door gebreck van Christen vrouwen, om de Inwoonders jegens ons geen quaet gevoelen te veroorsaken, hebben daer in noch niet te gelaten, dan met hun wille voorweten, soo dat daer onder geen swaricheyt te verwachten is, de gene die hun tot het houwelicken begeven hebben sijn de naervolgende persoonen die alle met christen vrouwen getrout sijn

Op machian

Lyste vande getrouwde persoonen in India getrout sijn

Carel Boudewijns van Arnhem, Adelborst uytgevaren met schip Enckhuysen getrout op den 15en decemb. 1609, wint ter maent dertich gulden.

Pieter Mertsz. van Enckhuysen Adelborst ende voorleser uytgevaren met schip Walcheren getrout op 24en Junij 1610 wint smaents vijfentwintich gulden.

Jan Gerbrantsz van Lonnen Tamboer uytgevaren met schip der Veer getrout op 9en Maij 1610 wint smaents dertich gulden.

Wolfart Sommer van Geyser Adelborst uytgev. met schip Middelburch getrout op 24en October 1610 wint smaents twaelft gulden.

Iben Jorisz van Hoorn Adelborst uytgevaren met schip China getrout op 24en October 1610 wint smaents twaelft gulden.

Adriaen Michielsz van Bergen op Zoom Tamboer uytgevaren met 't schip Walcheren getrout op den 24en October Ao 1610 wint smaents twaelft gulden

Anthonij van Kraelingen van Antwerpen Adelborst uytgevaren met schip Gouda getrout op 13en decemb. 1610 wint smaents achtien gulden.

8. Pieter Verhouden van Antwerpen Corporael van't geweer ... uytgevaren met schip der Veer getrout op 13en decemb. 1610 wint smaents veertich gulden.

De heeren sullen gelieven te letten op het gene des aengaende voorts noodich ~~sal~~ souden mogen wesen. Hier na volgen de Articulen die de getrouwde in de Moluques gehouden sijn na te comen.

Des eersten blijven onderworpen alle dese Articulen

Artijckelen die de vrijluyden in India onderworpen blijven [?]

ordonnantien als jegenwoordich gemaect sijn, off gemaect souden mogen werden.

Ten tweeden sullen gehouden blijven, dienst te doen aende generale oost Indische compe. op alsulcken plaetsen als den noot en gelegentheyt soude mogen vereysschen onder het beleyt van alsulcken overicheyt als onder hun gestelt sal werden, in hun gedaeninge [?] ende verbonden blijvende.

Ten derden oock sullen gemelde vrijluyden niet vermogen uyt den dienst vande voorverhaelde Compe. te treden, maer gehouden blijven, beneffens de selve alle de sterckten en forten in alle Eylanden te helpen bescherminge jegens alle vyanden, als mede hunne geprocreeerde manlijcke kinderen, sullen van gelijcken gehouden wesen tien jaren oudt sijnde in dienste vande generale Compe. te treden dewijle [?] sij jonck [?] sijnde, mits genietende alsulcken gagie als hun bequaemheyt sal vereysschen, en als dan toegeleyt soude mogen werden.

Ten 4de sullen vermogen handelinge te drijven in sagu en andere, mits gehouden blijvende alsulcken nagelen als vande Inwoonders voor eenige waren souden mogen becomen te leveren aende Coopluyden ter plaetse sijnde, daer [illegible] sullen houden, voor [illegible] [illegible] par baer, off te voor [illegible] gelijck de selve vande Inwoonders gehandelt sullen werden, sonder te vermogen de selve nagelen van eenige plaetsen te voeren, op pene vande gepretendeerde schade daer van naer oordeel vande overicheyt, als den op te sullen leggen, Arbitrale correctie daer en boven onderworpen blijvende.

Ten vijfden soo sullen alle questien die onder gehouden [?] sijn mogen ontstaen, bij de overicheden wegen de generale oost Indische compe. inde Moluques residerende ter neder geleyt werden.

Ten sesten soo sullen haer maentgelden inde selve landen verdient, contant betaelt worden, wtgesondert die maenden gagie die staende aende halve sullen goet houden der verstreckte maentgelden noch te goet hebben sullen voortaen alle drie maenden opgeleyt worden, tsij in contante off te cleeden, twelck sal wesen tot hun believen.

Off Batsian [?] worden ooch eenige getrouwde nederlanders het selve [?] [illegible] de selve noodich soude mogen wesen w. E. te adviseren achte ick door den Capitain aldaer geschiet te sullen sijn.

dat w. E. tot noch toe van het selve Eylandt geen proffijt getrocken en heeft, te wt wederspannige [?] oorsaken voortcomende als w. E. van breder deses sal connen verstaen, naer desen hope ick dat w. E. van het gemelde Eylant

oock eenighe vruchten sal genieten, mits den goede quantiteyt van Sagu die wij alhier tot provisie van dese forten [vandaer] ooch verhopen te becommen, tot noch toe heeft den vyandt deur het verlies van het selve, meer schade en noot geleden als hij voordeel daer mit gedaen hebben, twelcke hopen mitter tydt te sullen commen.

Ladinge van 341 baharen nagelen int schip Middelborch

Jegenwoordich senden U.E. in dit schip Middelburch geladen drijhondert en eenen veertich baer nagelen en hondert twee-entwintich catti, als blijcket by drij alleleens luydende cognossementen, wij hopen met de naestcommende schepen noch omtrent ses hondert baer naer het vaderlant af sullen laden, wij waren jegenwoordich dagelicx noch nagelen ontfangende, de oorsaken waerom de selve tot noch toe niet alle ontfangen en waren sijn in desen genouchsaem verhaelt, als oock in het memorie van schryvinge van Christiaen den dorst waer aen mij oock refereere.

Deur dien tot noch toe op verscheyden forten en in diverse sterckten fortificatien door ordre van den heer alhier meer als anders die memorie mij waren gebrocht het gewelt als oock ofmits de regieringe en sorginge van het Eylandt mitse mij oock op gedragen is, waer door mede de bedieninge van Christiaen Adriaensz den dorst meer beswaert is geworden, hebben ons de heer vanden Broecke raedt tselve insiende eenighe verbeteringe van gagie toegeleyt, als U.E. in het mede gaende resolutie bouck bevinden sal,

Op dese 3 forten verbeteringe doen stellen en hem dienst te houden ist doenlijck

Eenich aencomment ofte verbeteringe is mij tot sichtbaerheyt wijse van diversche persoonen van qualiteyt toegeseyt en belooft geworden als U.E. oock in dit resolutie bouck genouch verhaelt sal vinden, soo dat verhope U.E. in sulcx geen quaet genoegen en sullen nemen, alsoo daer voor arbeyt en moeyte mit groot perijckel tot noch toe genouch onder commen hebbe, twelck alsoo mij dunckt noch niet geeyndicht en is.

In de boven verhaelde partije van nagelen sijn dertich bahar van het gewas van Motir, die onder mits haer ontmeurde schroot ofte van Cornelis Lenaertsz apart geleyt sijn, ten naesten hopen wij oock meerder quantiteyt van het selve Eylandt sullen commen senden, waer toe de inwoonders goeden moet hebben.

Cortheyt van forten schryft hy hem te excuseren.

Uut de memorie gaende mit dese pylen sal U.E. ten deele commen te verstaen worden de gelegentheyt van onse sterckten alhier de welcke alsoo en van die heer, die de selve den vyandt hebben helpen affnemen oock van meyninge ben niet lijtt bloeden te helpen bewaren, tot welvaren van U.E. en der van onse natie, soo dat verhopen onse naeme niet en sullen onder de flupen van sulcken plaetsen als dit sijn aengeteeckent worden.

Alle naerder en meer noodighe advysen voor U.E. sal ick tot stellen tot mijn comst mit godes hulp in het vaderlant.

als bevelhebber trachten sal u. E. in alles genouch te doen
en dat met wijsende mijne schuldighe plicht. Hier mede
achtbare wyse en seer voorsinnighe heeren sal ick de
genadigen godt almachtich biddende om u. E. alder gesontheit
welvaren en geluckighe regieringhe. Met [illegible] desen
negenden Januarij 1611.

Door u. E. dienstberechden dienaer
Appollonius Scotte
1611

Cornelis Lenaertsz. is ons [illegible] Molucques naer syn [illegible]
[illegible] gebleven // oversulcx dat qualijck [illegible]
hy // uytwysende mijn schryvens met reden hem niet soude
commen gebetert werden // maer veel te hebben. oversulcx
[illegible] alhier hebben // [illegible]
blyven tot syt [illegible] // [illegible] dacht voor soude mogen
[illegible] // [illegible] wel [illegible] wel
[illegible] daer eenighe goede dienaers hebben // mijn [illegible]
[illegible] daer eenighe goede [illegible] te maken // Doch
wat noch wel [illegible] soude [illegible] met mij
[illegible] // [illegible]
[illegible] Vaderlandt [illegible] bequame te sullen comen
[illegible] // oversulcx Andermael desen [illegible]
bidde Godt almachtich [illegible] dit schips ladinghe
[illegible] werden [illegible] tot meerder
[illegible] tot [illegible] van desen staet
[illegible] // [illegible] beloften [illegible]
te [illegible] // waer toe ick hoop dat Godt almachtich
u. E. syne [illegible] sal. // Waer mede Andermael
weel — alsulcken dienaer. Appollonius Scotte
u. E. [illegible]

Achtbare wijse Ende zeer voorsichtige Heeren —
Mijn Heeren de Bewinthebb.s vande Oostindische
Compa —

Tott

Middelborch

1611
Apolonius Schotte in Bachian
9 Januarius [illegible]
ontfangen den 9 Julius
[illegible]

N 2.

Achtbare wijse voorsienighe heeren

Copie

Achtbare wyse en hoer voorsienige heeren

Alsoo V. E. hebben myn laetste schryven met het schip Banda door den heer Admirael Witer aengaende den staet van dese Molucques verwittight sullen wesen.

Waer naer den vice Admirael Simon Jansz hoen, insonderheyt den heer Admirael P. van Caerden, mede als V. E. geschreven hebben met welck schryven V. E. konbaer geworden sal syn den noot en gebreck van alles dat hier over comen moeten —

alles het welck daer naer niet aff maer aengenomen heeft, insonderheyt mit van Jachten en schepen ontbloot syn —

Ic weet niet ofte V. E. voor desen tot kennisse sal gecomen syn de tweede gevanckenisse van Admirael van Caerden als oock het verloren van ons volck en schepen in de manillas — hopende tevoren naer Ambon en Banda gesonden hadde een Corracorra tot daer affvaerdinge, ten eynde V. E. van daer met beter gelegentheyt in haest moechte geadviseert worden van onsen staet en t'gene alhier gepasseert is —

Ic hopende sulckx oock geschiet sal wesen, sal in desen corter syn, als de materie wel soude vereyschen —

Op den 18 Julij 1610 den heer Admirael van Caerden van Malaya naer Maquian comende met het Jacht de goede hope, is voor Tidor door in stilte blyven dryvende, alwaer van de Spaensche galeij, een fregat met een tidorische Corra Corra aengetast is, die hem naer een gevecht van ontrent dry uren hebben, met toeseggen van goet quartier, tevoren te wenschen waer nom hier in gebrucht en waere geweest —

De Spaengnaerts hebben den Admirael met het volck en Jacht in hun stadt naer Ternaeten gevoert, van waer op 18en do naer Malayo gecomen is eenen Spaenschen Vendrich met een vrede vaen, wegen den Admirael versoeckende eenige vanden onsen naer Gammolammo mochten gesonden worden, om hopende syn rantsoen en der ofsoeren gevangenen te spreken met den Maestro de Campo, ten wat eynde Cornelis Lenaertsen met Christiaen den Dorst tot daer gesonden syn, de selve van den Maestro del Campo den eysch verstaen hebben en een rekeninge van broeden daer rapporterende is den selven al te beswaerl. geoordeelt geweest, alsoo ten minsten over de 40 duysent R.en van 8en soude beloopen hebben seggende voortien dunsent realen van achten, is oversulckx goet gevonden een andren met geen ydel woorden ofte manieren van doen te onderhouden maer om syn eysch te antwoorden en affschenen te nemen een andere vrientschap aensoggen

Den Admirael siende geen apparentie van verlost te mogen worden heeft ondertusschen geordonnanceert onse plaetsen soo veel als mogel. soude wesen van victualie als anders, sagu sonden versien, ten wat eynde Cornelis Lenertsz met syn schip den 27 Julij naer Menaden versonden is, om aldaer soo veel padij op te coopen mogel. sonde wesen.

Op den 3 Augusty is voor het Spaensche Ternaeten een schip uit de Manillas met secours voor den Spaengnaerts, en de mede gaende br.en van ons volck die in de Manilla gevangen syn geariveert welcke br.en ons van den Maestro de Campo toe gesonden syn onder een teycken van vrede met welcke schip daer

Den 15en deser andermael nae de Manilla affgevaerdicht sijn offe gesonden sijn tewaeter sonder dat wij van achteren tot secoure vande gevangenen aldaer ~

Op den 16en September is het schip Middelb van Menaden met ontrent tee last padij offe ongestooten rijs voor Malayen gearriveert, t'welck wij min was als wij hope hadden, t'selve schip op Bangay offe Xula, t'e senden, om vandaer rijs en sagú te becomen hadden, alsoo daer van ons volck liggen tot versorginge van sulckx) was ongeraeden want, oversulcks contrarie winden, stroomen en droochten die der tusschen de selve eylanden voor sijn was, sooder geen ander gerieff als het jacht den Jager ons daer toe overgebleven, t'selfde jacht hebben nae ons vermogen alhier op Maquian stimmen en van geschut wat beter versien, t'en synde de spaensche galey en de fregat sonder mogen wederstaen tot welckx oock eenigen tyt van doen hadden, ondertusschen hebben bericht van capiteyn en coninck op Batsian becomen, met welcke stochten, eenige van broodt raet, tot daer sonder comen, om te besloten sekere geschil dat tusschen den capiteyn en den coninck aldaer ontstaen was, als U.E. van breeder deses staet sal vaeren als mij refferere: t'welck oorsaecke is geweest dat Cornelis Lenertss capt Adriaen Wantess etc, op den 25en Septemb met jacht de Jager nae Batsian sijn vertrocken, van waer op den 8en octob voor Nofaquia wel sijn weder gekeert, alwaer gevonden hebben twee javaense joncken, met rijs en sagú geladen, de welcke ons noodich synde opgekocht hebben tot provisie van onse forten alhier, die seer van vivres ontbloot waeren, t'en selfde jacht laddende meest alle de sagú om nae Malaya te senden, mede welcke op den 12 october voor Malaya wel gearriveert is, alwaer jn haest hebben begost te lossen door ordre van capt Wantess, soo dat op den selven dach daer wel gelicht hebben ontrent vier duysent tack sagú.

Den vyant is des nachts met de galey en ses Ingdoresche Corrocorren voor Maleyen op de reede gecomen ontrent twee uyr voor dach, het jacht aentastende, waer wel dapper geschoten worde, soo dat jn plaets van borderen (gelyck hun voornemen was) achter uyt wycken moest, van waer andermael aenvallende, van achteren dyn stucken jn het jacht geschoten heeft, met welcke het jacht denr sijn eygen kruyt opgevlogen is, doot blyvende den schipper Adriaen en constabel met noch negen man vande resterende synder seer vanden vyant gevangen en eenighe op Maleyen gebracht, waer van eenige die seer verbrant waeren, soo by den vyant als op Maleyen gestorven sijn, met dat de galley en corrocorren het jacht aentaste, dede den vyant eens generael op Maleyen te lande, van waer soo met muskotten en groff geschut [illegible] weder weirden, dat hun ladders, vierwercken en ander gereetschap, wech loopende lieten liggen ~

Op den 13 novemb is voor Nofaquia noch een malaysche jonck van Xula gearriveert geladen met sagú, welcke wij alle opgekoft hebben. Jn het schip Middelb laddende dertich duysent tacq, voor de forten Maleyen en Wilemstadt met welcke op den novemb nae Maleyen gesonden is, om de naegelen die op beyde plaetsen waeren, eerst jn te nemen, waer nae weder op Maquian boven Nofaquia gekeert is om syn resterende last ~

Het arriveren van dese dry joncken alhier is voor ons een groot geluck te achten, hoewel den sagú en rijs tot hooger prijs hebben moeten opcoopen, waer over met dese jnwoonderen en terrnatanen geen cleyne moeyten gehadt hebben, als U.E. van breeder deses staet sal vaeren als mij refferere. Mede tot sulckx belast door het opcoopen van dese sagú en rijs is mij een saeck bekomen geworden die wel bedunckende weerdich is, als hier nae volgen sal. ~

Op alle dese forten sijn mij alleenelyck van wat rijs en sagú versien, sonder jets anders offe weynich daer toe te connen becomen, soo dat met het gunde daer by hopen te besorgen den tyt van vyff maenden, vorlyckens mogen harden als wanneer alles op het naeste sal gemenageert moeten worden ~

9 January 1611

Achtbare wyse voorsienighe Heeren

Den schrijvens van Capitain Apollonius Schotte Landen

Van Medicamenten blyven mede niet ofte weynich stuck alsoo noyt yet anders als van den Admirael van Caerden becomen hebben, dat jets te bedincken staet van wyn, arac, oly, speck ofte vleysch is al over de seven maenden geleden dat van sulckx jets hebben mogen wtdeelen van te vooren syn oock op verscheyden reysen van sulckx gansch ontbloot geweest, niet tegenstaende dit hier alle behoorl. onderdanicheyt en ordre onderhouden wort,

Tsaensien van Banda en Amboyna insonderheyt, waer van alles beter als hier becomen connen, soo loopt het hier seer sober niet ons aff, welcke plaetsen mede tot noch toe van alles in de schepen en van Bantam beter als dese Moluques syn geweest, soo van victualien, amonitie van oorloch als anders hoewel sulckx daer niet soo als hier noodich is.

In teeden van eenige hebbe wel connen mercken, dat dese Moluques in sulcken achtinge niet gehouden en worden als wel behoorden, t'welck oock ten deele gebleken is, aen ordre die op Banda nae Bantam gegeven hebben, niet welcke alleenl. en voor al het schip Banda gecommandeert is geraest worde te versorgen, sonder eens op dese plaetsen die hier syn te dencken, t'welck oock alsoo niet sorchvuldich naergecomen is, als blyckt dat van alle de jachten die van hier nae Bantam affgevaerdicht syn, niet een weder gekeert en is soo dat een yder hem daer tsoecken maeckt, en niemant en soeckt in dese Moluques weder te keren. Van alle het volck brengers van desen aen U. E. goet rapport sullen connen doen, alsoo sy alhier niet ons alles den tyt van 18 maenden hebben helpen aensien, geduerende welcke mede niet sonder becommeringe en syn geweest ~

Maquian 1500 baer nagelen

In wat achtinge dese Moluques behoorden genomen te worden, can bedacht worden in de tegenwoordige bevindinge, alsoo op dit eylant Maquian alleenl. van dit jaer over de vyfftien hondert baer nagelen geplinckt syn waer van als nu wel de helft houden in handen hadden, by gebreck van cleeden sullen de resterende wat langhsamer becomen, naer het seggen van de inwoonders souden wel tot de twee dinsen baer connen opbrengen, wat daer van sy sal den tyt leeren, en wy sullen alle neersticheyt doen om alles te becomen ~

Hadden wy van cleedinge wel versien geweest souden als nu ten vooren door bevindinge connen weeten hebben wat dit eylant soude aen nagelen connen uytleveren en U. E. mits derselver advisen, waer toe verscheyden middelen aengewesen hadde, t'selve sal nu wat langer aenloopen en noch onseecker syn, alsoo voor contant geen nagelen te kopen niet seer genegen en syn, t'welck mede voor de Comp.a niet soo proffytel. is, over sulckx gnaedl. gedaen hebben die tegens aldus dangeh faisoen de cleeden voor gelt handel hebben, welcke noch meest int het Comptoir van Makian gelicht hebben tot groot leetwesen van die het gaern anders gesien hadden en daer toe seyde datmen tot sulcken tyt genoech soude connen comen, alsmen van alles overbloedich versien waere mede alsmen den inwoonders de cleeden alleenl. tegen aenstaende sanfoens weygeren en in handen hout sonder voor gelt jets te kopen t'welck men oock noch in tyts moest aenvangen) soude een oorsaeck wesen het nagel plincken niet meerder jeer en sorchvuldiger souden aenvangen, daer ter contrarie alles voor gelt connende becomen, het nagel plincken van veelen achter syde gestelt wort, genoech geen synde achter en cleeden te connen geraecken, alsoo hier selden naer grooten rycdom tracten, dese dingen wten de Portugiesen beter als ons volck waer te nemen die dit volck alleenlyck van soo veel cleeden plachten te versorgen als tot onderhoud van doen hadden waer voor alles van haer becomen conden, neffens desen souden noch wel eenige andere redenen connen verhaelt worden waer op ander gelegentheyt sal waernemen ~

Voorts soo staet ons oock wel jets te considereren in het gene van wegen den Coninck van Spagnien alhier geplaetst wort om ons te dwingen en

om sijne plaetsen ende geallieerde Tydoresen te maintineren, waer toe geen arbeyt volck ofte costen en spaeren, sonder eenich ander voordeel ofte proffijt tot noch toe daer voor genoten te hebben.

Myn bedincken (t'welck ick stelle onder een beter oordeel) is als dat de Spaensche wel mercken wat aen de wtcompste van den oorloch alhier gelegen is: naementlijck den gantschen staet ofte wel staet van Indien voor U. E. ofte den Coninck van Spagnien, want onder alle natien van Oost Indien, daer dese Molucquen bekent sijn van t'gene alhier passeert, gesproken wort, soo dat een ider van dese natien sijn ooch daer op gelboerten heeft een wtcompste daer van verwachtende, d'Engelsche natie die nae wy mercken comen tracteren mede eenige vaste aliantie met eenige van dese natien aen te gaen, waer toe verscheyden middelen met verclaeringe van onse achterbaerheyt geploocht hebben quade geruchten van d'onse wtstroyende, die tot noch toe weynich vruchten voor hem maer confusien voor ons veroorsaeckt hebben, den onsen ondergange alhier soude sy sulcken voor nemen seer voordelich comen wesen.

De Spaengnaerts en Portugiesen weeten insonderheyt onse nadeelen tot hunnen voordeele te verbreyden, verbreyen, van gelijcken oock wel comen verbreyden t'gene van ons tegens haer wel wtgevoert wert insonderheyt onder de hunne geallieerde als op andere neutrale plaetsen, waer tegen wy oock versorcht hebben dat door getuygenissen van Ternatanen een ander gevoelen van ons sal wesen, by eenige natien daer sy ons gesocht hadden te maecken, ten wat eynde bestaen hebben aen eenige Coningen op Java en Celebes onder anderen aen Coninck van Macassar, van waer als hier naer ordre onderhouden worde groote quantiteyt van Rys en ander vivres voor dese plaetsen met groot voordeel van U. E. getrocken can worden.

Mede soo wert alle van den Javanen, Maleyen en Chinesen die tot verscheyden tonsen met verscheyden joncken in dese Molucquen gevoert sijn, met verwonderinge aengehoort en gesien, waer van op veel plaetsen daer sy t'hunne hooren en handel drijven onder de Mooren gedivulgeert wert, soo dat tot besluyt van dese reeden seggen wil dat aende op ofte ondergange van Ternatanen veel gelegen is daer welckx den staet van Indien door U. E. sal versekert ofte gemindert worden insonderheyt Banda waer naer tot verscheyden reysen de Spaensche door Tydoresen adens gesonden hebben, sijn oock van Banda Moormaden alhier geadviseert geweest door toedoen van een Tydoresen kitchyl die by den Bandanesen in groot achtinge is en onder andere een oorsaeck van veel quaets voor ons, nevens dese gebruncken de Portugiesen noch ander middelen om Banda in roer te stellen ofte te houden, soo dat hun laeten voorstaen hun saecken hier bericht synde daer met veel moeyten souden hebben te doen.

Don Pedro da Cunha ternmadaer gouverneur hebbende heeft getracht te weeten de seeckere cantiteyt van nagelen die dese Molucquen souden mogen opbrengen, en onder anderen ondersocht geweest van oude en ervarenste Portugiesen in dese quartieren woonachtich als dat op een groot gewas valt

Op t'eylant Mackian van — — —	1600 tot 2000 baar
Op t'eylant Ternaten — — —	1200 Bar nagelen
Op t'eylant Tydoor — — — —	1000 Baar
Op t'eylant Motir — — — —	400 Baar
Op t'eylant Batsian — — —	70 Baar
Op Beta China — — sorte —	6 Baar
tsaemen op een groot gewas —	4276 Bar nagelen

Tselvecke wy alsoo verstaen hebben wel eenen Commandeur voor als mi gevangen in Vilem Stade, de Indien tyt van Portugiesen den treffelycksten coopman in dese quartieren geweest tselve hebben oock met andere Portugiesen gecommuniceert die sulckx verclaerden waerachtich te wesen, tegenwoordich is van

Achtbare wijse voorsienighe heeren

Alle dese plaetsen, alleenl. Tydoor ende een stuck op ternaeten sonder
inwoonders onder den spaensche gebiedt, de resterende als Cornatanes,
Mackianes, Motheres, ende batsianders mitsgaders de inwoonders van
van de kust van gilolo syn hem met ons houdende.
Het eylant Motir d'welck naer de doot van Adriaen Clementsz capiteyn (die
met noch drie duytschen van de tydoresen het hooft afgesneden is) door
ordre vanden H. Admirael van Caerden onder myn Regieringe gebracht
is, waer van de inwoonders soo haer kinderen ende goederen, hebben soo veel
Motheres daer op gebracht als by een conden crygen nevens welcke oock
op het selve eylant verbannen hebbe alle d'inwoonders van een plaetse
genaemt gane, soo dat als nu in alles op het selve eylant twee duysent
sielen souden mogen wesen, die evenwel aldaer een steen waer het
lant seer woest vonden is mede tot sterckinge vande selve plaetse tot
huns bescherminge gebruycken, syn gelooft t'welck oorsaecke is, of
d'een syde van het lant naer ontrent vyfftich oft sestich baer nagel
geplucket hebben, binnen 3 oft vier maenden seggen op het selve eylant
noch een monson verwachtende syn, soo dat ick naer den staet van daer een
goede prys nagelen naer huys te senden, nevens die op Mackian noch sullen
crygen, achten wel sal wesen 5 oft 6 hondert baer, d'inwoonders
seggen wel meerder quantiteyt, het selve fort genaemt nassouw is nu
volmaeckt ~~[illegible]~~ sonde de mede gaende ~~[illegible]~~ de bolwercken hebbe
gantsch met calck ende steen laeten ontrecken, soo dat daer mede den vyant
die ons hier soude mogen aentasten, met [illegible] te weeren.

Belangende het eylant Mackian is mede met drie stercken [illegible] van
welcke de [illegible] hier nevens gaet, de selve [illegible] noch niet
als noodich is om groote oncosten van reparatien te schouwen gantsch met
steen ende kalck ontrecken, t'welck als nu ~~t'welck als nu~~ op alle drie
plaetsen gelyckelycken by der hant sullen nemen soo dat hoop binnen den
tyt van ses maenden volmaeckt sullen wesen in het welcke de
inwoonders van dit eylant ons behulpsaem syn, van calck ende steen ons
besorgende.
Hoe dit eylant van inwoonders [illegible] is ende wat forme van regieringe by haer
onderhouden wort achte ick dat de heeren uyt myn voorige schryven sullen
verstaen hebben, sonder wanneer alhier in sulckx geen veranderinge gevallen
is, voorts alsoo U.E. wel staen naer alle versorginge van stercken
insonderheyt door den politique regieringe alhier [illegible] bevestight worden, [illegible]
[illegible] goede correspondentie ende vrientschap met den inwoonders t'onderhouden
tot een onverandelycke gewoonte sal connen gebracht worden, waer soo
noodich eenige naerder instructien daer over moesten geraemt worden,
alsoo alles tot noch toe met geen sonderlinge politie als de gelegentheyt
hier wel [illegible] heeft onderhouden is geweest, van t'welck den
Heer Admirael van Caerden met syn schryven & de schepen doeff ende provintie
U.E. oock [illegible] heeft, waer aen nu refererende onnoodich is in
desen langer te vallen, alleenlycken sal U.E. wel mogen overdencken dat
allwaer de authoriteyt gemeen is, aldaer de confusien groot syn insonder
daer een hooft ontbreeckt t'welck wel begonnen was te [illegible] dan
door de tweede ongeluckige gevanckenisse van Heer Admirael
van Caerden (die U.E. hier in sulckx seer wel soude gedient
hebben, overmidts syn goede ervarentheyt in regieringe ende authoriteyt die
wel wiste maintineren) sulck voornemen geen effect en heeft gehad

Ja, noch toe hebben alle die hier in authoriteyt sijn geweest in geheelen
contrarieerende bevonden, alsoo eenige begeert hebben dat de souveraine
regieringe gansch aen de ternatanen soude blyven, die de selve goetwillichl.
in onse handen gestelt hadden, hun eyghen ervarentheyt deselve niet toe
vertrouwende) en dat bynaer in sulcken forme als tot Bantam en op anderen
plaetsen, t'volck deser inwoonders int moedwillich in train te brengen,
doch noch soo niet ofte en worden van deselve beter geholpen als op eenige
andere plaetsen t'welck wat onnoodich dese lieden inde mont te geven,
alsoo van huis selven sloock genoech sijn, en niet soo eenvoudich alsmen wel
soude meenen, mede oock wel weeten waerom ons hetomis hier geroepen
hebben, namel. om den oorloch die sy tegen den Spaengnaerden en portugiesen
hadden, die sy vreesden dat den tydoreschen volcke den Spaengnaerden en
portugiesen altyts getrouwe geweest waren, souden boven den ternatanen
hoofften van gel. geboden sijn de tydoresen tegens ons en den ternatanen ofte
sulcx onder vrede hiemit van dese twee natien, niet als bedroch en schuyle

Mede soo worden dese inwoonders van Malanen en Javanen genoech onderrecht,
soodat de onse in sulckx daer by te brengen onnoodich wat.

Ende alsoo de ervarentheden van alle plaetsen niet over al wel en las te pas gebracht
worden, alsoo de landen van verscheyden eygentschappen, en de inwoonders van
diversche humeuren en conditien sijn, naer de volcken sich soowel te voegen
inde regieringe als mogel. is, den besten voet sal wesen.

t'principaelste is datmen dit volck geen omstek en doe ofte toe en late te
geschieden, niet onredelyckx van selve te hoeven, soowel hun religie
als goet, mach int minste niet geroert worden, dit sijn de voornaemste
oorsaecken geweest van het bederff der Portugiesen in dese quartieren door
oorsaecke van eenige boven staende redenen, souden men wel soowel en verscheyden
accoorden met dit volck maecken alsmen soude mogen voorhouden, maer hebben
niet veel verstants innoent en begeeren niet te hebben van alle t'gunt
beloven naer te comen, ten sy met belofte authoriteyt daer toe gebracht
worden, hoe schadel. flaterende regieringhen hier sijn geweest comen wy
dagelyckx genoech bevinden.

Alsoo de ternatanen en die hier ontrent sijn onder de christelicke hebben natien
vander weerelt met reeden connen gerekent worden, menigen behoorlycke
authoriteyt in reeden gefondeert sijnde gansch wel lyden, t'welck ic te
diversche reysen bevonden hebbe, op verscheyden tochten met ternatanen en
mackianen geweest sijnde daer sulckx wel noodich was als oock met deselve
op diversche plaetsen in fortificatien gearbeyt hebbe, soo dat hun conditien ten
naesten by neffens andere hebbe leeren kennen, sijn in oorloch de Europaesche
manieren seer aennemende, alle hun doen is streckende tot wereltsche
eere in sulckx den Romeynen seer gel. sijnde dickwils lieber sullen sterven dan
t'gunt onbeqaem achten het dan souden hartneckel. tot der doot toe vechten,
lachten alle sloffe hertige manieren van doen, sijn seer genegen tot hoocheyt, sien
met verwonderinge aen datmen gevangenen wel tracteert, alsoo sy sulckx
seer wreedel. handelen, Somma is een moedich en weerelt lieff hebben
natie t'welck my dunckt dat hun religie wel lyden mach, hoewel redenen
en discoursen geern aenhooren hebben veel lieber de daet als beloften, al is deselve
dickwils minder, voor onbeqaemheyt ofte ontrouwe vanden ternatanen jegens
ons is gansch niet te duchten, ten waere van d'onse selfs daer oorsaeck toe gegeven
worde als wanneer ic wel gemerckt hebbe noch soo licht vaerdich als wel
andre naetien niet souden wesen, met alle schryven we het vaderlant weer

Achtbare wijse voorsienighe heeren

Cunt op den sonderlinckxste van Hooren gerecommandeert, dat sonder trachten contracten met dit volck te maken ofte met eenen coninghen te maken, vrijdom van tollen in de selve verbonde, t'welck wel te weeg gebracht is, soo van den heer Admirael Witter op ternaten als van vice Admirael Simon Jansen Hoen op Batsian en andere plaetsen,

Op ternaten is het contract van heer Admirael Matelieff vernieut en bevesticht, neffens vrijdom van tollen daer in begrepen, in t'welck wel bevonden hebbe dat dese gemeente en veel principaele gansch tonbre sijn geweest, segghen dat daer van noyt geweest en hadden en alsoo t'selve inductich gesch was, hebbe de selve met een dollers reedens contentement gedaen, soo dat van dit schips volck segge ladinge geen tol betaelt hebben, onbemindert hun protest, alsoo sij binnen hun coninck en ander persoonen van qualiteyt met de selve alleenel. moeten onderhouden, t'welc oock inder daet soo is, soo dat het beter waere geweest een accoort streckende tot moderatie met deselve gemaeckt hadden, tot welckx ick acht dat deseoren oock sullen gestaen van alles wel onderrecht synde, in desen moeten ons oock ten deele voeghen nae t'gunde de portugesen en Spaengnaerts alhier betaen, en betaen hebben, alsoo hun het jegenwordige wel kenbaer gemaeckt wert en van t'vorige noch goede kennisse hebben, anders soo souden ons saken hier wel in een quaet bedenckens gebracht connen worden, tot welckx geen Spaensche practycken en ontbreken, wij sullen de principaele nopende dit stuck geen contentement geven tot compste van persoonen van meerder qualiteyt, als wanneer op sulck naerder sal connen gelet worden, als oock op de tollen van vremdelingen die wesen sonde het contract van heer Admirael Matelieff een comxa opgedragen syn welcke tot noch toe door overdenckinge van veel saken des coninckx ofte synen raet geweygert sijn.

Onder des termataens was tegenwoordich een bequaem oorsaecke om t'quaet draeghen van jongen coninck, soo dat het volck van [illegible] ende van gillolo, en de Makianen tegens wien de coninck sich misgrepen hadde getracht hebben den selven aff te setten, t'welck soo verre gebracht hebben dat eenen onder gongongo in de regieringe gedrongen is, tot welck eenige die ons voordeel wille den jongen coninck aenhangen met [illegible] en willen, soo dat nopende dat pinckt in twee gedeelt sijn, in t'welck ons overmidts niet weten wat wel gedaen soude wesen, segge soude mogen wesen niet moeyen, alleenel. trachten alle nootwendicheden te besorgen, en eenichsins onder hun te voorsaecken, tegenwoordich waeren de termataens in bestant met den tydoresen en dagelyckx met malanderen spreeckende t'welck soo veel omgestooten hebbe als mogel. is geweest om vreese dat den Spaengnaert daer onder werckende wat overmidts sij beloont en vloot om de manille op gekomen is, die seer machtich te sullen wesen laeten [illegible] de tydoresen soo sij dit volck wijs maeken gesochten vrede met den termataens te maken, sonder ons met den Spaengnaert laeten geworden, t'welck wel te consideren is dat om den spaensche herte gesogen hadden, als de Spaengnaerts met het nemen van heer Admirael van Caerden becommen hadden alle pampieren, resolutien, memorien van alles waer deur ons gansche [illegible] staet hun bekent sal geworden sijn, die van [illegible] van ons heer [illegible] Admirael, die als gouverneur geantwoort was [illegible] hadden, soo dat dese vrede soeckinge van tydoresen op den ternaten [illegible] tyt te wesen, maer met wille en voorweten van Spaengnaerts [illegible] schriften lesende en door een aengeboren hoovaerdicheyt [illegible] ons genoech voorstooten, oordelen overslecx van alle [illegible] saken, van t'welck den ternaetschen overicheden die mi op ma[illegible]

waeren wel onderrecht hebbe soo dat hun oogen nu oock wat geopent wesende hun beloofden soo dat hun oogen nu oock wat geopent wesende, hun beloofden niet meer naer hun voordragen te luysteren dan met wille en voorweeten van ons, waer door hoopende den vyants listicheden sullen te niete maecken ~

De tydinge was hier dat oock eenige macht van Malacca verwachtende waeren van waer op Tydoor drie fregatten met coopmanschappen en vivres gearriveert waeren, van welcke den heer den maestro de campo dadel. naer de Manillas affgevaerdicht is, eenige Portugiesen waeren op Tydoor dat naegelen jegens den inwoonderen handelende die met dit moesson daer gebleven syn, waer toe van cleeden wel versien waeren ~

Eenige nadere kuntschap van vyants saecken hebben niet connen becomen die hierwaerdich souden wesen te schryven alleenel. dat syn meyning is yets jegens ons te attenteren waer jegens wy ons oock soo veel geraet sullen maecken als mogel. sal wesen om deselve met een goede meyninge te ontfangen ~

Soo veel aengaet de stercktens van vyande syn op het eylant van Ternaten twee, naementlycken gammolamo t' welck de Spaengnaerts nu heeten nuestra señora del rosario, t' welck met syn flanckerende bolwercken gansch met kalck en steen ontrocken is, van amonitie van orloch op voorraet wel versien en dit jaer hebben oock veel toevoer van vivres uyt de Manillas gecregen. het ander fort genoemt maukanora, anders St. pedro en St. pablo, hebben oock seer sterck gemaeckt, soo dat op dese beyde plaetsen seer quael. yets met geweel te doen sonde wesen, hunne sterckten op Tydoor gelegen syn tot noch toe niet besonders, soo dat aldaer met geweel souden moeten beginnen, van t' welck ick meyn (aengesien dese natien die ons toegedaen syn, als mede de gelegentheyt van het lant ober leggende) wel een goede uytcompste te verwachten sonde wesen waer naer de ander plaetsen uyt de Manillas benaut souden moeten worden, alsoo hier nergens anders van daer eenich besonder secours te verwachten hebben, en uyt oorsaeck op Tydoor hebbende souden hun saecken gansch in confusie by dese inwoonderen gebracht connen worden ~

Belangende den handel van vreemde natien in dese Moluques te trecken vreese is dat eyndelycken tot schade en nadeel van UE alhier sonde strecken insonderheyt den Chinesen die inden handel seer ervaeren synde sullen meester van de waeren vande kust van Cormandel in stallich maecken t' welck geen cleyn nadeel (aengesien het proffyt dat op die goederen hier gedaen wort) wesen sonde wesen / dat de Chinesen de selve cleeden naermaecken hebben alreede bevonden ~

Ten anderen soo is te bedencken dat dese inwoonders den selven handel met den Chinesen ons niet alleen en sullen toelaeten, maer sullen trachten uyt alle syden hun portien te trecken, t' welck wy niet willende toelaeten wel eenige twistingen en confusie sonde veroorsaecken, waer toe wy hier wel eenige beginselen hebben connen speuren mede soo syn de Chinesen hier niet alleenel. brengende waeren die ons nootelich syn maer meest sulcke als onder dese inwoonderen comsaem syn beloibert, en wat eynde de last van hier strecken ~ de ontrouwheyt vanden Ternaten moet men van alles mede genomen hebben. ~ van dense hefft daer oorsaeck toe

Voorder hoo lange dese inwoonders etc. hebbe noch soo licht voordich als ~ schryven uyt het vaderlant etc.

Nota

21

9 January 1611

Achtbare wyse voorsienighe Heeren

waren tegens hun syn doende, waer nade hun oock dickwils willen regneren, soodat de proffyten die op de custe is gebrochte syde mogen vallen, vernietight werden door de schade die daer door op andere plaetsen sullen lyden, nevens dese syn noch veel andere oorsaken waerom den chinesen handel alhier niet en behoorden in te voeren

De portugiesen hebben den selven handel hier noyt niet willen toelaten op den selven hier meer schade als proffyt rekenende, tegenwoordich waren hier eenige chinesche prauwen verwachtende, welcker ladinge wy soo nae in handen sullen tracten te becommen als mogelyck sal werden.

Wat quantityt van coromandelsche waren in dese Molucques in den tyt van 3 jaren souden mogen slyten worden, sal U. E. connen speuren uyt dese mede gaende memorie, die wy naer bantam gesonden hebben, het synde van daer niet sulcke goederen moeten versorcht worden.

Aengaende van eenige nederlantsche waren en francgoeden refereeren my aen nevens gaenden brieff van Christiaen Adriaensz den derde, mede soo U. E. met mynen voorgaenden schryven verwitticht wat waeren tot groot voordeel hier souden connen slyten worden

Dat alhier van jachten en andere schepen veel tyts ontbloot syn geweest is ons anders schade mede een oorsaecke geweest, dat alhier tot noch toe veel noodige diensten ongedaen syn gebleven tot versorginge van alles hebben hier noyt ander jachten mogen gebruycken als den tiger en de goede hoop, met de welcke seer quaelyck alle dese forten met uyt en Bagú conden versorcht worden, alsoo daer nae veel tyts legge daer nevens veel tyts op ander tochten noottwendich gebruyckt moeten worden, In selve sal nader desen moeten versien wesen, soomen anders de proffyten en voordeelen die op den handel van Bagú en uyt vallen wader nemen wil.

Het synde alle de nagelen van dit monson meestendeel gelicht legge gepluckt werden hebben d'inwoonders van dit eylant met hun corrocorren moeten toelaten dat op verscheyden plaetsen souden wech sijn om Bagú te becommen het wat synde hun van slooden daer toe noodich hebben moeten versien, welcke sy op dit gebiet van nagelen beraden hebben.

T selve hoewel voor de comp.e schadel. was, nochtans noodich is geweest alsoo geen middel en hadden om voor nagelen dese inwoonders van vivres te versien, waerdoor apparent veel nagelen ongepluckt souden gebleven hebben.

In Amboina was goet gevonden dat de soldaten die begeerden in dese landen [...] elicken hun sulckx toegelaten souden werden, t'welck by den [...] winter en daer nae van den Vice Admirael Symon Jansz [...] daer gevonden is in dese plaetse te gedoogen het wat [...] gaende articulen alder geraemt syn die de gesonde [...] voor

Nu [...]

onderworpen syn ende blyven, waer op goet soude wesen eens nader en geresolveert, insonderheyt hoe het met hun gagie wesen sal die op de schepen gedient hebben, alsoock met alsulcke goederen als sy het vaderlant hun souden mogen toecomen waer naer eenige die alhier getrout syn verlangen, mede of de selve als andere soldaten van comp. [illegible] sullen [illegible] tot onderhout t'volck voor eerst wel noodich wat overmidts op alles tot noch toe geen behoorl. ordre geraemt en is geweest –

Ic meyne deselve hun genouch sonder toedoen van comp.e sullen comen generen als hun maer wat meer bruyt toegelaten worde om naer haer nootwendicheden te trachten de welcke met goede ordre soo gelimiteert souden mogen worden, dat de heeren daer geen schade maer voordeel van souden hebben te verwachten, waervande ick sal eenige ontwerpselen aen toecomenden admirael voordragen die te achter nader instructie van u. E. dies aengaende sal hebben, datmen dit volck int beginsel wat voorthelpe eenige politien onder de selve raemende is seer nootwendich overmidts de boosheden die daer van te verwachten syn, tot noch toe is syn op geen van alle dese forten van een predicant versien geweest t'welck strecken is tot cleyn achtinge en quade stichtinge van onse natie, alsoo eenige menschen my wel geseyt hebben dat geen religie en hadden, int welck de Spaensche papen groote behulpers syn geweest, meynende door dien middel ons eenige christenen die op Batsian en andere plaetsen woonen, hebben te ontrecken –

Nota

Int lange hebben ons beholpen met eenen voorleser wetende soude de ordre die op de schepen is, waer van noch eenige plaetsen mede versien syn, als Maleye, Tacome, en Batsian insonderheyt, alwaer over de 100 seggen hondert christen huysgesinnen getelt souden connen worden, [illegible] het goet waer hier iemant met authoriteyt van kercken raet mochte geordonneert worden, alsoo hier veel kinderen en andere menschen christendoms daegel. gedoopt te worden soucken, dat tot noch toe den meesten deel van soldaten op dit eylant Machian niet getrout en syn en alleenel. door gebreck van christen vrouwen, om de inboorelingen tegens ons geen quaet genoegen te veroorsaken, hebben daer in noyt eens toegelaten dan met hun wille en voorweten, soodat daer over geen swaericheyt te verwachten is –

De geene die hun tot het hylicken begeven hebben, syn de naergenoemde persoonen die alle met christen vrouwen getrouwet syn –

Op Machian

Carel Bouwens van Nymegen vendrich, uytgevaren met t'schip Zierick Zee, getrout op den 15 decemb. 1609) wint ter maent 30 gl. seggen dertich gulden –

Lieven Maertens van Zierickzee assistent en [illegible] gevaren met t'schip Walcheren getrout op 24 Januario [illegible] twintich gl –

Jan Coebroeck van [illegible] tamboer [illegible] op 9 mey 1610. wint [illegible] maent [illegible]

die [illegible] gevaren met
van [illegible] dese bekoort [illegible]
te ontrouwen van den ternaten
en van dese heffe daer oorsaeck toe
hebbe noch soo licht voordich als [illegible]
en schryven int het vaderlant [illegible]

9 January 1611

135

Achtbare wijse voorsienighe Heeren

[illegible] het schrijven van Capitain Apollonius Schotte van den [illegible]

131

Wolfart Sommer van Goyer Adelborst uitgevaren met t'schip Middelb.e getrout op 24 october 1610 comt smaents twaelff gulden

Jan Joris van Hoorn Adelborst uitgevaren met t'schip China getrouwt op 24 October 1610 comt smaents twaelff gulden

Bonaventura Michielsen van Bergen op Zoom tamboer uitgevaren met tschip Walcheren getrout op den 24 ~~Sep~~ October @ 1610 comt smaents twaelff gulden

Anthony van Elvaelmus van Antwerpen [illegible] uitgevaren met het schip Gouda getrout op 13 december 1610 comt smaents achtien gulden

Pieter Hoobe van Antwerpen corporael van gouverneur & sindt uitgevaren met t'schip den Voor getrout op 13 decemb.r 1610 comt smaents veertien gl

Dese voorn. sullen gehouden teekenen & hebben aengaende voorts noodich soude wesen mogen. hier nae volgen de articulen die de getrouwde ende Molucques gebonden syn nae te volgen

Ten eersten blyven onderworpen alsulcke articulen & ordonnantien als tegenwoordich geraemt syn oft geraemt souden mogen worden

Ten tweeden sullen gehouden blyven, dienst te doen aen de generaele Oost-Indische Comp.a op alsulcke plaetse als den noot & gelegentheyt soude mogen vereyschen onder het beleyt van alsulcke overicheyt als over hun gestelt sal worden in hunne gedaente oock verbonden blyvende

Ten derden oock sullen gedurende haer leven niet vermogen uyt den dienst van de voorschreven Comp.a te treden maer gehouden bleven, omme de selve alle de sterckten & forten in dese eylanden te helpen beschermen tegens alle vyanden, als mede hunne geprocreëerde mannelycke kinderen, sullen van gelyck gehouden wesen t'hun jaeren ende synde in dienste van Comp.a te treden den [illegible] synde, mits genietende alsulcke gagie als hun bequaemheyt sal vereyschen, & alsdan toegeleyt soude mogen worden

Ten vierden sullen vermogen handelinge te drijven in Sagu & anders, mits gehouden blyven alsulcke nagelen als van de inwoonders voor eenige waeren souden mogen becomen te leveren aen coopluyden ter plaetse daer haer residentie sullen houden, voor 50 ƒ.[illegible] van 8 [illegible] baer, oft de voorcleden gel. de selve van inwoonders gehandelt sullen worden, sonder te vermogen de selve nagelen van eenige plaetse te voeren, op pene van geprotendeerde schade [illegible] van dobbelheyt, alsdan op te sullen leggen, arbitraele [illegible] vorpen blyvende.

[illegible] quartieren die onder gehouden plooien mogen ontdaen, binnen [illegible] generaele Oost-Indische Comp.a in de Moluques residerende [illegible] worden

Int besonder soo sullen haere maentgelden in dese landen verdient contant betaelt worden, uytgesondert ses maenden gagie die sadderich als heer sullen goet vinden de resteren maentgelden noch te verdienen sullen voorts alle drij maenden opgeleyt worden tsij in contante penningen offte cleeden, t'welck sal wesen tot hun believen ~

Op Batsian waeren oock eenige getrouwde nederlanders ter goeder tegen deselve noodich souden mogen wesen V. E. te adviseren achter in door den capitain aldaer geschiet te sullen sijn ~

Dat V. E. tot noch toe van het selve eylant geen proffyt getrocken en heeft is uyt verscheyden oorsaecken voortcomende als V. E. van brenger deses sal connen verstaen, naer deses hope ick dat V. E. van het gemelde eylant oock eenige vruchten sal genieten, nevens een goede quantiteyt van sagu die wij alhier van daer tot provisie van dese forten oock hopen te becomen, tot noch toe heeft den vyant door het verlies van het selve, meer schaede en noot geleden als wij voordeel daer mede gedaen hebben, t'welcke hope meer int te sullen comen ~

Jegenwoordich senden V. E. in dit schip Middelburch geladen thien hondert en eenentwintich baer nagelen en honderd twee en twintich catj, als blyckt bij den alleleen hiernevens gaende connossementen, wij hopende met de naestcomende schepen noch ontrent ses hondert baer naer het vaderlant aff sullen schepen, wij waeren tegenwoordich daegel. noch nagelen ontfangen, de oorsaecken waeromme de selve tot noch toe niet alle ontfangen en waeren sijn in desen genouch saem verhaelt, als oock in het neven gaende schrijven van Christiaen den Bort waer aen wij oock refereren ~

Dewijle tot noch toe op verscheyden tochten en in diversche fortificatien door ordre van heeren alhier meer als andere die nevens hem waeren gebruyckt ben geweest als oock overmidts de regieringe en besorginge van het eylant Motir hem oock opgedraegen is, waer door mede de bedieninge van Christiaen den Bort meer beswaert is geworden, hebben ons de heeren van breeden raet t'selve insiende eenige verbeteringe van gagie toegeleyt, als V. E. in het mede gaende resolutie boeck bevinden sal ~

Enich avontueren offte verbeteringe is hem tot diversche reysen van verscheyde persoonen van qualiteyt toe geseyt en belooft geweest als V. E. oock in dit resolutie boeck genouch verhaelt sal vinden soo dat hope V. E. in sulcke goede gnade genegen en sullen nemen, alsoo daer voor arbeyt en moeyten met groot perickel tot noch toe genouch over comen hebbe, t'welck alsoo mij dunckt noch niet geeyndicht en is ~

Inde beneden ptye van nagelen sijn dertich bahar van het gewasch van Motir, die overmidts daer uytnemende schoonheyt van cornelis lenaertsz apart geleyt sijn, ick naer den hope wij oock meerder quantiteyt van het selve eylant sullen connen senden, waer toe de inwoonders goeden moet hebben ~

Ut de nevens gaende rollverploet sal V. E. ten deele connen kenbaer worden de gelegentheyt van onse Forteressen en [illegible] soo een van die ben, die de selve den vyant hebbe de Januario [illegible] van [illegible] ge ben met lyft en leven te helpen bewaren [illegible] ontrouwheyt van den ternnat[illegible] van ons natie, soo dat hope onse man[illegible] van dense [illegible] daer oorsaeck toe [illegible] de verliesen van sulcken plaetsen al[illegible]ke hebbe noch soo lichte [illegible] als [illegible] schrijven uyt het vaderlant

Alle naerdere en meer noodige advysen [illegible] comt met godts hulp in het V[illegible]

9 January 1611 — 1 — 135

Achtbare wijse voorsienighe Heeren

Alsoo ue uut het schrijvens van Capitain Apollonius Schotte van den standt ende gelegentheijt der Moluques ten vollen geinformeert sullen [illegible] deser

133

U. E. in alles genoech te doen ende dat wtwysende mynes schuldigen plicht hiermede -

Achtbare wyse ende seer voorsinnige heeren sal ick deselve eyndigen godt almachtich biddende om U. E. alder gesontheyt wolvaren ende geluckige regeringen. Wt tafasoa desen 9 Januario 1611.

Voor U. E. dienstbereyden dienaer
Apolonius Schotte
1611

Cornelis Lenaertsen is ons in dese Moluques naer syn vermogen behulpsaem geweest // oversulckx dat quaelijck versien syn, wtwysende myn schryven met redes hem niet sonde connen gelboeten worden, maer wel de heeren, overmits synen goeden dienst ende ijver alhier bewesen, als hem vrienden bleven, ter tyt toe eenich recompens daer voor sonde mogen genieten, t'welck oversulcx de heeren wel toe staen wou, hier ende daer eenige goede dienaers hebben, myn meyninge was noch wel hem U. E. kenbaer te maken, doch wt Cooker oorsaken vinde geraeden t'selve met myn comste in het Vaderlant begnaedender te sullen connen geschieden, oversulckx andermael desen eyndigende bidde God almachtich U. E. met dit schip ladinge mogen bewaert worden (met veeles tot meerder eer (strekende tot wolvaren van dese natie als ons plicht syn oversulcx belofte) vorts meer te bevoorderen, waer toe ick hoop dat Godt almachtich U. E. synes seghen verleenen sal. Vaert andermael wel. Als U. E. dienaer

Apolonius Schotte

9 January 1611 —1— 135

Achtbare wijse voorsienighe Heeren

Alsoo U E uit het schrijvens van Capitain Apollonius Schotte vanden
standt ende gelegentheijt der Moluques ten vollen geinformeert sullen
werden, achte onnodich daer weder van te mentioneren, ende sulcks dese
alleenlijck sal dienen, tgunt den coophandel & negotie belanght U E te
verwittighen, waer van naest Capitain A: Schotte, ick de administratie hebbe
van weghen, mijn Heeren t'onser overcompste oft met d'eerste gelegentheijt
volcomen reeckeninghe & reliqua sullen doen, de oorsaecke dat de selve
nu niet en schijnen is, Eerstelijck, overmidts alle de nagelen van tgroot
gewas tot ontrent 1000 bahar in drije maenden hebben waerden, meest al
met cleijne partijen hebben moeten incoopen & ontfangen, Ten anderen
het inmaenen vande uijtstaende schulden, bedragende ontrent 400 bahar
waer van noch ontrent 80 bahar restéren, de welcke opt spoedichste
met alle neerstichheit sullen invorderen, soodat tot opt vertreck van
tschip dagelijcks besich geweest met opcoopen van nagelen & invorderinge
van schulden, derhalven geen tijt overich gehadt om U E by desen van
alles pertinente reeckeninghe te schicken, Ende alsoo uijt dit comptoir
alle d'omleggende plaetsen als Malajo, Tacome, Motije, Batsian, Taliabo
ende Sapij, tot noch toe met coopmanschappen hebben moeten provideren
is oorsaecke, de negotie alhier wat swaerder & grooter valt als van
d'andere comptoiren, twelck mijn Heeren mede in consideratie sullen gelieven
te trecken, dat onse reeckeninghe by faulte van advijsen van d'andere
comptoiren, als mede door restanten van d'uijtstaende schulden (die noch
dagelijcks betaelt werden) om te liquideren, wel eenighen tijt van doen
hebben, als t'sijnder tijt bij de boecken sal blijcken.

Belanghende de medegaende nagelen sijn meest ingecoft voor cleeden, roode
sagu & rijs, tgelt is hier weijnich getrocken, achte niet boven de hon-
dert bahar voor gelt ingecoft te sijn, noch en souden soo veel aen gelt
niet verkoft hebben, ten waere alhier geen 3 oft 4 Javaensche joncken
met sagu & rijs geladen gearriveert waeren, die alhier eenighe Javaensche
coopmanschappen van weijnich importantie aen inwoonders voor gelt
uijtgevent hebben, Ende sulcks bij aldien hier geen vreemde natien
& quamen, soude hier gants geen gelt begeert sijn, want de Portugesen
hier noijt gelt om nagelen te coopen gebracht hebben, wel wetende
hoe veel beter de profijten & treck van cleeden sijn, als van realen van
achten, twelck ooch daer dagelijcksche ervarentheijt wel bevinden, want
de cleeden gereeckent alsoo in Coromandel costen, van 12 tot 15 realen
van 8ten alhier een bahar nagelen cunnen coopen, waer uijt mijn Heeren
lichtelijck oordeelen, hoe nodich dese plaetsen van cleeden jaer-
lijcks geprovideert behooren te werden, principalijck van alsulcken
quantiteijt ende sorteringe als by de bijgaende memorie van Cap Schotte
gesonden, gespecificeert sijn, de welcke uijt last van heer admirael
van Caerden, opt vertreck van schepen, dolft & provintien versamelt
hebbe, uijt eenighe copijen & rapoorten op mijn voorgaen bejaerde int Jonckey
van Tidore, van Portugesen becoomen, de welcke affirmeerden sodanighen
quantiteijt & meer in 3 jaren tijts inde Moluccos geconsumeert
conde werden.

Wat belangt de nagelen die noch onder de Inwoonders zijn achte ontrent 5 ofte 600 bahar te weesen de welcke by faulte van cleeden qualyck uyt haer handen sullen crijgen voor als weder uytsien werden als wanneer in corten tijt alle tростaende veel sullen becomen.

Tgunt van cleeden noch bij ons hebben is weynich ende het uytschot van tgeheel cargasoen, achten alles boven 30 ofte 40 baer ten hoochsten niet weerdich te weesen, zijnde meest sorteringhe hier niet getrocken ende beschadicht, van gelt zijn noch geprovideert met 22000 realen van achten waer mede om nagelen te coopen weynich cunnen uytrechten, ten ware van dit monson hier eenighe Chineesche pelos quamen, als wanneer haer nagelen voor gelt wel souden vercoopen, om met de Chineesen te handelen voor cleeden, damasten, carmosijnen, hoe schadelijck den selven handel voor ons is, achte onnoodich te verhalen, alsoo belangende dese materie mij refereere opt schrijvens van Capitain Schotte, want op alle Chineesche waren van Bantam comende, altijt met avance van den conto eenighe van den, deze proft cunnen werden, dat de Chineesen aen Inwoonders vercoopen, tot minder prijs, als tot Bantam van d'selve ingecoft werdt, dese schade is lichtelijck te verhoeden, als de comptoiren met goede ende wel getrocken sorteringhen van cleeden jaerlijcks geprovideert mochten werden, want by aldien hier van cleeden versien geweest waren, souden nu ter tijt alle de nagelen van Inwoonders opgecoft hebben, waer door haer denselven den middel om met de Chineesen te handelen, hun benomen soude hebben.

Int laetste schrijvens van Capn Schotte aen mijn heeren [illegible] eenighe waeren // die hier wel tot goeden prijs altijt souden vercoopen als schoone gegrauerde [illegible] sonder [illegible] // souden 2 voor een baer connen vercoopen. Lange vogel roers. Musquetten tot goeden prijs // laeckens ende carseyen van allerley couleur // buytgesondert geel ende witt. van de rood 25 stucks souden mede wel getrocken sijn van 4 tot 6 gulden d'elle // Rosenobels hier [illegible] halen tot 1000 stucx. werdt veel naer ghevraecht // schoon [illegible] Barys [illegible] 50 pont als mede 100 spiegels van allerley sorteringhe mitsgaders 3 ofte 4 kisten met Neurenburgerse [illegible] mes[illegible] schaeren ende [illegible] ofte cristallen, hier niet getrocken smalle [illegible] spiegels. [illegible] 300 stucks tot een proef [illegible] van allerley couleuren tot 2 ofte 300 stucks tot een proef achte de 4 ofte 5 stucks voor een baer souden goeden. Alsoo [illegible] by [illegible] Nederlantsche waren gebracht sijn // worden nu [illegible] tijt [illegible] // [illegible] bij soo [illegible] mijn heeren gesocht als [illegible] // [illegible] de voorsz goederen [illegible] sullen alt samen opt [illegible] groot gebracht tot goeden prijs [illegible] werden.

Voorts wat belangt de nagelen van dit Eylant [illegible] middelen gelaeden sijn 1041 Bahar 122 catty a 625 ℔ hollants gewicht de Bahar als blijckt by de medegaende cognossementen // de manier van ontfanck van de nagelen geschiet met een [illegible] ofte [illegible] alsoo deselve Inwoonders ——— ..

Onse balance of den gewichte niet en slaen, ende de Portugesen
altoos niet dergelijcke gewichten hare naegelen ingecocht hebben —
de voorsz. partie is aen s^r Cornelis Schaeps^r. toegewogen, ende
het gewichte daer wij de naegelen mede ontfangen hebben, bedrangh
waer over ofte ondersocht int uytleveren tegens onse bour [illegible]
bevonden hebben, 't an U.E. daer van niet geschreven advysen. Ondermits
alle scheren tol // van 5 per cento [illegible] Ternaetsche Capelle dat hij
of de 's Duytse waeghgelt // die de [illegible] aen ons int leveren
vande naegelen moeten geven, voor den Coninck // waer als hij
21 catty leveren betalen hare niet meer als 20 // Ende alsoo de
naegelen vande tol // noch onder de onse gebracht sijn // sonder de
selve noch betaelt of derhalven de Sabandar daer van geaccordeert
te sijn // Can het noch tot geen seker gewichte weten, waer soo
wij den Coninck 5 per hondert souden geven doch // voor den voorsz. tol
souden wij wel daer bij blijven. Ondermits van 20 te leveren
de 40 catty niet meer als een geven // ende voort naer advenant
soo dat int leveren, wel elcken stijp, van voorsz. tol, boven 3 cat
per cento niet de Coninck behouden // ende van alle partijen bevonden 6
20 en geven niet // derhalven naer 't stuck van tsegit // sullen
aengaende desen tol // met den Sabandar // ende andere gesamentlijcke
vanden Coninck soo naer accorderen als mogelijck sal wesen, achte
boven 3 per cento niet sullen geven, t'welck achtervolgens tijden // Schepe
ons gewichte op de volle stijp, wel wijsen de boucken, wel
te vollen sullen behouden. // Hebben mede int coopen van naegelen
goede opsicht genomen, om soo suyver ende droogh te ontfangen, als hebben
connen bekomen // alle natte ende vuyle naegelen, tot [illegible]
weder om gesonden // doch en sijn soo suyver niet // als de naegelen van
elders gewesen // als wanneer veel tijt [illegible]
selve te suyveren hebben // t'welck op de groote gewichte [illegible] door
quantiteyt die in corten tijt moeten geplueckt worden // soo haest
niet en can geschieden // ondermits niet suffisant en sijn van volck
om alle de naegelen te beneficieren soo dat wel die [illegible] tijts // niet
cunnen plucken tot montnagelen of [illegible]

Belangende den troost van nagelen op Malayo ende Jacome, niet
en maer of de corte [illegible] // dat de inboorlingen onder Mallanderen
hier te lande niet handelen [illegible] ontrent 2 1/4 van onse catty
het gewichte, t'welck sij altijt voor 2 catty gecocht // waer door
de Ternatanen seer tevreden. Wilden niette [illegible] gantsch [illegible]
naegelen leveren, dan op 't gewichte // seggende // vande Portugesen
ende Hollanders voor desen noyt gesien te hebben. den maet te gebruycken
om naegelen te coopen, maer [illegible] niet gewicht te coopen ende te
leveren // soo dat naer veele moeyte hare naegelen [illegible] groot
discontentement gelevert hebben. Seggende // waer

bij aldien op 't gewicht hadden mogen hooren noch wel 100 bahar
of meer gecocht souden hebben // Willen mede op ander
'tgewas [illegible] nae [illegible] leveren als op 't gewicht // gelijck
op [illegible] ende andere plaetsen [illegible] [illegible] [illegible] Scotte
gedaen wert // Ende alsoo de [illegible] de Ternatanen
dit gewas van de [illegible] hadden toe was 5 [illegible] hondert [illegible]
heeft // [illegible] de nagelen van Malaye ende Tacome op de balance
met hollants gewicht [illegible] Cornelis [illegible] gelevert hen
[illegible] [illegible] gewicht [illegible] // de [illegible] [illegible]
anders uut [illegible] als de groote macht // dat de nagelen
mede ingedeelt zijn // ende de hollantsche balance // uutgelevert
werden // want wij hebben wel [illegible] considerende // dat over
wicht [illegible] op nagelen te [illegible] // die [illegible] van de [illegible]
comende ons [illegible] worden // ende [illegible] [illegible] liggende
daer naer met 't selve gewicht // daer mede [illegible] ontfangen heeft
wederom uutgelevert // hebben voor desen als mede de voorleden
reyse altijt door het indroogen te cort bevonden als mede op
de nagelen met 't schip Banda gesonden te weten 250 bahar
waerop ontrent 2 bahar te cort comt. Achte op dese reijse
naer advenant soo veel niet en sal bedragen. Alsoo dit
'tgewas ende uutslach van 't gewicht [illegible] het indroogen van de
nagelen geraeckt // alsoo dese ghewichts [illegible] [illegible]
[illegible] als onse balance want [illegible] 3 1/8 pondt op de
catty [illegible] [illegible] ende is bevonden // dit [illegible] pondt
belangende de negotie // ende nagelen van ons ontfanck // voor desen
[illegible] [illegible] van [illegible] // Ende [illegible] Capt Scott
[illegible] [illegible] gedachtenisse [illegible] [illegible] Molucos
[illegible] sal [illegible] [illegible]. God almachtich [illegible]
[illegible] U.E. langduerige gesontheijt, geluck ende welvaren
In Tafasoa desen 9en Januarij Ao 1611

U.E. dienaer

Christiaen den Dorst

Christiaen den Dorst [illegible]
9 Januarij 1611 [illegible] Tafasoa
N° 1.
1611

29 July 1612

139

Wt Mauritis fort op Machian
den 29en July anno 1612 —

Wy achten dat de heeren noch indachtich syn wat schriftelycke
ordre ons medegegeven is, om aen haerlieden over te schryven
den staet van religie, wat kercken wy alhier souden connen oft
mogen vergaderen, op datse naer geleegentheyt van dien aldaer
souden mogen werden voorsien ende versorcht, waerom oock wy
noodich achten te syn om ons te quyten in onsen opgeleyden last
als oock om in ons ampt hier in niet naelatich te wesen, de
heeren van alles te informeren: verhopende dat de liefde ende den
yver by haerlieden niet en sal vercouwen, om te volbrengen
de goede saecke, die sy nu by de handt genomen hebben: op dat
noch veel menschen die sitten inde duysternisse een deels heydendoms
ende anders inde ketterye vande Mahomet, mochten verlicht
werden ende tot kennisse Jesu Christi gebracht. Tot dien
eynde willen wy alleen spreken vande plaetsen die wy hebben
doorreyst, voorbygaende de omliggende kusten ende eylanden
daer veel duysent zielen sitten en woonen int heydendom
beclagende haeren standt, dat niemandt haer en onderwyst haer
betuygende geerne te willen aennemen allerley onderrechtinge
gelyck sy veel alreede betoont hebben, meynende dat soo wanneer
by hem maer moorse paepen comen, datse haer dadelyck
laeten besnyden, door gebreck van ander onderrichtinge, doch
laet ons keeren op de plaetsen die by den onsen worden gehouden
men sal bevinden datse soo seer syn te beclagen van ons, jae
reden hebben om over ons te claegen meer als de andere.
Siet aen voor eerst Amboyna hoe menigen tyt hebben sy
geweest sonder onderrechtinge inde fondamenten der religie.
Soo lange de plaetse by den onsen is gehouden is hier noyt
dienst voor hen geschiet, jae tot noch toe niemandt bequaem
geweest om dienst te doen het welcke oock oorsaecke heeft
gegeven om dickwils te protesteren tegens ons, jae te
beschuldigen van ontrouwe tyrannye & godloosheyt van
ontrouwe & tyrannye om datmen haer niet en onderwyst
gelyck de Portugysen voor onsen tyden gedaen hebben als sy noch
saten int heydendom de welcke haer niet en hebben ontsien
nacht ende dach landt ende zee te doorreysen om dit volck
door de religie tot hen te brengen in groote salicheyt wy
daerentegen gebruycken seggense tyrannye over haer hen
onttreckende de geestelycke spyse waer naer sy hongeren
niet connende sonder eenige religie leven, waerom veele der
selver hen hebben begeven tegen Mooren at [illegible]
vandt fort daerse te voren onder hebben gestaen ende haer
begevende tot andere heeren int polytycke, & tot Mahumet[illegible]
inde religie gelyck alreede meest de omliggende eylanden
vande Amboina hebben bewesen, die als broodtcarmers [illegible] syn
aent fort niet meer en willen comen, waer door de
Mahumetsche paepen (die sommige daer gecomen syn van
Banda sommige van Hito Louwa & Cambello) meest alle

de

volck tot hen trecken: trachtende oock des Eedickens, seggende
wat verachtich vant fort (doch opt selve Eylandt) daer
toe te brengen, waer toe hen oock veel helpt datse ons
beschuldigen van godloosheyt, als menschen, die sonder godt of
godsdienst leven twelck dan by vele wert gelooft ten deele door
het roeckeloos leven vant crijsvolck, maer insonderheyt als sy
mercken dattet geenen godtsdienst gepleecht en wert, waer com
len vande ons beyden daer comen in een heer gouverneur
generael dienst gedaen heeft voorde nederlanders inde
Jesuiten kercke die noch buyten tfort int velde is: waer door
niet alleen dese opinie en is geweert, maer sy oock selve
dagelycx aen hielden om van padres (twelck sy vande
Jesuiten geleert hebben) te werden voorsien, ende dat niet
alleen de gene die onder tfort woonen, maer oock die drie vier
en meer mylen te landtwaert in woonen. Dien volgens is
noodich dat Amboina geprovideert worde niet van eenen
twee ofte drie dienaers maer van meer. Een casteel wel
is waer is eenen genoch. Maer wat baet dat den genen die
soo verre int landt syn, Ja den genen die op de Eylanden daer
ontrent, welcke Eylanden vyff ofte ses in getal syn
het is dan noodich datter meer gesonden worden om se
verdeelen int landt, alwaer vier ofte vyff dorpen wel
commen tsamen comen, Soo datter opt Eylandt Amboina
ten minsten drie van nooden syn, ende op de andere omliggen
Eylanden twee, de welcke als dan noch geen vaste woon-
stede sullen mogen houden, maer moeten reysen vandt
eene opt ander: gelyck de Jesuiten en Franciscanen
plachten te doen. Hier door sal geschieden dat sy de afge-
vallen syn haer lichtelyck wederom sullen laten bewilligen
tot onser gehoorsaemheyt: twelck met macht vande
wapenen niet soo wel mogelyck en is te doen: gelyck dan tyden
der Portugysen is gebleken, datse de macht van don Pedro de
Curunao hebben wederstaen en geslagen: ende dat door de
gelegentheyt vande plaetsen die voor haer seer voordeelyck syn
Doch boven al behoorde het oogenmerck te syn de eere Godes
ende deser arme menschen salicheyt: die van te voren den
naem hebben gehadt vande christenen, den doop ontfangen
hebbende en nu door onse nalaticheyt ofte door quade onder-
rechtinge der heydenen meest heydens gedaen (het can oock wel syn)
moorische werden: Seggende ick by aldien datse hier in qualyck
doen, dat wy voor haer sullen moeten boeten, als oorsaken
synde des quaets, ende niet sy selve

Dit hebben wy in Batsian oock waerachtich bevonden die oock
altyt hebben gevraecht waerom sy niet versorcht en werden
vande eenen padre, sints van ons syn verovert, daer hen noyt
geenen ontbrack by den Spangiaerts, wesende oock geheelen
oock christenen syt en weten wy niet, seydense menichmael

Seyde

Wandt wij en connen in't lieden geen teeckenen vande
Christelicke Religie speuren, maer als den Heer Gouv:
Generael daer gecomen ende wij dienst deden in openbare
soo hebben sij versocht mede versorcht te worden met eenen
predicant en sonder beijden een is daer geordonneert. Soo
datter merckelijck schijnt dat hier vrucht sal connen
gedaen worden, niet alleen onder die van Lobova die alle
christenen sijn, maer oock onder de Batsianesen, welcke die
moors sijn, waertoe oock seer voorderlijck is het contract
vanden vice admirael Simon Jansz Hoen met hen gemaect
dat alle de gene die christenen willen worden sulcx vermogen
sonder tegenspreecken vanden coninck ofte sterven —
Inde andere Eylanden en is't soo niet gestelt wandt daer
voor tegenwoordich geen sonderlinge vrucht en is te doen
onder den inwoonderen ende dit is deels door de partijen
hartneckicheydt ten deele oock door de contracten door den
Admirael Matelief met hen gemaect als op Ternate
Malayo gestelt welcke den heeren, soo wij achten genoech
bekent is: ende dien sulcx niet noodich dat wij daer van
spreecken. Doch evenwel is't noodwendich datter steden
ende forten van Malayo Taloucko en Tacame versien
worden ten minsten van eenen predicant soo om de
Spaingiaerden wille die ons daer op de neus leggen
ende allerley laster van ons tegen den Ternatanen uyt
spouwen als insonderheydt om de Nederlantsche garnisoen
wille, wandt de Spreuke Salomons is waerachtich
waer de prophetye op hout daer verwildert het volck, het
welcke den mooren selve bewilliget af te voorderen
van ons datter in mochte voorsien worden —

Wat aengaet de Eylanden van Machian en Motir, die staen
oock wel onder den coninck van Ternate, maer hebben sijn
int contract niet begrepen dat Matelief heeft
gemaeckt aengesien naemaels eerst sijn ingenomen en
naer het innemen ingelijcke de occasie noyt gepresenteert
om van conditien met haer te handelen: soo seer gesocht
vande Generaele niet als de Admirael: van Caerden
als vast het bleven vanden Admirael: Wittert inde
Manillas: derhalven sij nu sulcx versoecken aenden H:
Gouverneur Generael: twelck nu voor desen maer niet
wel en soude connen vallen om onser swackheydt wille
van volck: wandt en souden geene voorderlijcke conditien
connen bedingen. 't welck wij achten de heeren hier van
verwittiget werden vanden Heer Gouverneur Generael
ende oversulcx onnoodich dat wij daer van spreecken, Indien
hij comt tot sijn voornemen sonder twijfel op dese twee
Eylanden sullen noodsaeckelijck predicanten van doen sijn

door dien veel der inwoonderen wel tot ons genegen syn, sal geheele dorpen synder die wel willen christen worden; doch werden alsnoch in dwanck gehouden van eenige papen die seer staen & roepen op Mahomets contract alhoewel onge-fondeert: de woorden ghelanghe daer naer syn verworpen, dit is thant voor de kercken staedden aen te dienen vanden standt der religie van andere saecken achten dat de kercken beter sullen onderricht worden van andere persoonen. Tsal ons genouch syn, soo ons onderricht aengenoomen wordt, ende vanden kercken in dese noodsaeckelycke dingen worde voorsien gelyck wy een tot betrouwen onse hoogen staende op de goede beginselen

Onderstandt Jou bedienaers des H. Evangelij inde Molucquen & was onderteeckent Gasparus Vilvensis Antwerpianus & Mathias Paludanus E–

Collationeert

2 November 1612

Machian 2 nov 1612

143

[illegible] [illegible]

Mijn heer [illegible] sedert [illegible] [illegible]
van [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] voor de welvaert [illegible] Comptoir [illegible]
hier weinich te crediteeren. 12 gegraveerde
[illegible] a 6 gul. 5 [illegible] [illegible] noch 12
[illegible] alle [illegible] [illegible] 20 [illegible]
a [illegible] stuck [illegible] [illegible] van [illegible]
[illegible] mochte [illegible] [illegible] ontfanck
adviseren. Voorder bidde U.E. mij de
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] van
[illegible] stadt [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] het werck [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hebben, [illegible] blijcken
bij [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sal [illegible] blijven U.E. [illegible]
[illegible] te [illegible]. [illegible]
[illegible] bidde Godt almachtich
om U.E. [illegible] gesontheyt
Datum 2 November 1612 [illegible]

U.E. dienstwillige vriendt
Christiaen [illegible]

tt

Den eersamen voorsichtige
Hendrick Vlack offte
Coopman —

[illegible]

Bar[illegible]ien

9 Augustus 1610

E. Capiteyn Wouter

Het [illegible] (die ick niet ledich wilde laten bliven)
hebbe U. E. schryven ontfanghen, uyt welcke ick staen het eynde
van ons volck en schepen inde mammeleer.
welck ongewaert alsoo het gheen onder ons voornemen stont
moeten achter nemen. Ende begaen die wy behoorden te [illegible]
en ordt gebracht, weert siet dat gelyck alle de mach sich
alleen claer en schoon vertoont en andere donckere nacht
voor den menschen. alsoo is mede de deucht [illegible] winden bevon
blyckende als alleen schynt tegen te loopen.
den achtentighen: is het [illegible] vrom te schynen maer
verdekte vromheyt bevocht besonderheyt als alleen schynt
tegen te willen spoeden, datmen alsdan sich niet en [illegible]
my gedencke van den beginne mer die [illegible] syne ongeluck
inden staet (seyde) dat als hy alleen tijt [illegible] mogelyck
wat gebracht hadde, strekende tot het [illegible]
van tijnd hem beveelen waer, godt met de beste wilde
laten begaen, en syn ongeluck wilde verwachten
sonder daer voor anders te ontsetten. voor versekert
houdende, dat niemant syn den fine ontgaen en kan, [illegible]
mede. als men u den ongeluckige botschapt met apparentie
van meer ongeluckes die volgen sullen, want selden
een ongeluck alleen compt, dencke en segt daer
tegen. daer is noch tijt eer het toecommende geschieden
en waer sal wesen. en gelyck tijt als hem den
de mammeleer verhuert is, want schuitgen ons oordeel is
soo is't veel ter contrarie. veel dingen die wy wel
vermoyt hadden niet en geschieden, en [illegible] in al scheen
ons yets meer tegen te loopen moest, [illegible] wat voor de
is daer den hooghen sich te ontstellen. daer sal
ontrijgen tijt wesen. als ons yets meer wedervaert
laet ons ondertusschen een beter uytcompt van alle
hopen ten minsten. soo sal daer soo veel goeden tijt
gebeurende wesen en mede soo comen veel dinghen voorwaer
daer welcke tijnt apparent is. dat schier noyt
tegen, een beter uytcompst. te sal niemant [illegible]
desen datter voor den [illegible] sijn [illegible]
[illegible] het leven hebben behouden, sulcke syn der [illegible]
van seer hooch [illegible] synde, hem sacht sonder [illegible]
op d'aerde neder gecomen hebben. alle twelck wel
onderdenckende. En mijn gemoet [illegible]
[illegible]

hoe wel tijt dagelycks mercken en vernemen
hoe wel anders sonde doch bemercken, [illegible] mercke wel
den viant met seer snelle practycken [illegible] ons doende
is, onderwylen met [illegible] niet sonder [illegible]
vermoghen. [illegible] is den onderloop van
tydinge op [illegible] gecomen. die mette eerste [illegible]
als dat de [illegible] met den tydoekeren [illegible]
[illegible]. hadde [illegible] en datter yets soude [illegible]
werden, dat soude op Maricke sijn [illegible]
daer nae meer vernemende. hebben my [illegible]
te [illegible] als vock [illegible] my [illegible]
[illegible] van sulcks met [illegible]
[illegible] hebbe [illegible] als datter den [illegible]
[illegible] tusschen [illegible] en tydoekeren. soude

verwondert werden dat de Tydoresen of de Ternatanen
versocht en aengesocht hebben, den Spaniaerden geheel
te willen maken, t'welck mij dunckt buytens tyts is
insonderheyt met dese victorie, die den viant op
ons begaen heeft, ende sulcx, waer ons wel sonder
swaricheyt hebben. Ook gelooff wel den viant dat tegens
ons krachtichert maer van niet deurven de Ternatanen
verdriege onvromicheyt tegens ons souden willen bestaen
het wijgeren en weg loopen van sommighe persoonen
van Tydoor houde ick voor seer suspect, alsoo sulcx
of mallerijen maken. Cachil al of den tijt te
verdgeschaert is gelevert van Cachil selfs
mij den Coninck (onder anderen) als dat daer de oude
coopen van Tydoor gekomen was, die hem geboot schufft
heeft als dat de Spaniaerts hem andermael tot
vrientschap versochten ende ons te verlaten. van
t'welck hij ons wilde waerschouwen, om daer naer
als ongehoorsaem te mogen gehouden werden. soo daer
yets onder ons quame. Welck schijnende mij seer verwondert
heeft. Insonderheyt dat Mr vander Dussen daer niet
van vermanende is. Ook voor of mallerijen verleden
en maer met den Coninck van gratitudt ondergekomen
sijn, doch van hun kappiteyns hebbe ook niets
verstaen. Ook mercke wel dat wij nu met den ongedesmay
moeten seggen. wilijcket fijn de deurste wat
hij wil. het is seecker dat den Spaniaert seer
kracht ons tegens den Ternatanen. de Ternatanen
tegens ons te vermaenden, doch alle moeten wij
voorkomen met voorsichticheyt de feytelijckheyt
tegens den Quilbonderen: en faisant: en manois fer bomme

Ook hebbe V. E. mijn gevoelen te desen voor een
seer secreet te wesen. Houde alsoo tegens V. E.
alleen mijn meyninge wel dorff seggen, namentlijck
datter tegens ons yets tegen ons gestaert is
immers gestaert is sulcx te doen. maer waer
den God kan ick noch met wel seggen, wat mijn
van V. E. in desen soude, het was voor wel ook
den misverstant sal hebben, alsoomen bij blijcken
vele te seer van sufficient hebbende van werden
van den Spaenschen, acht wij ten deelen bekent sijnde
wel dat dese victorie. soo vrucht daer
sal maken. als mogelijck sal wesen.
minsten. bij den compste met den Spaniaerden
of voor ons den Edele. alsoo dese Indianen alle
willen naer both, en sulcx de apen hebben sijn
elders mede gaen de kleeding van tafft bande
dussen, mij ontanckt bedancket en hem eenen sal
lieve eenen met den gesanten op te bederven
insonderheyt onder den ongelukkigen. staet van
Indiae maertsen. Ook mijn V. E. van hebbe
sal bedrucht wesen, als wel Insinueren.

Insonderheijt met wat blije van schrijven naer
den hemelschen ondergange van d'Ed. [illegible] gedraecht
wert dit doch beclaeghe, met bij ons gebeden is
endt tegenstaende, mij oock voor desen met een
ondanckbaere tonge naer geslachte heeft.

U. E. sal gelieven met lichte oorsake hier opte
letten en kamen wat best tot uw woort
of den meedegaende sullen schrijven, oft U. E. goet
vonden, mij toe senden met een open brief waer
[illegible] mijn goetdunckende sal volgen. Item soo veel
ende U. E. versoeckt vereenichende als doenelijcke
sal wesen, en van hier naer Batavia senden. [illegible]
vaerder hier op te verstercken, [illegible] met eerbaer
voor dat [illegible] conde is gebruijckt sal weder
gekeert wesen van Manada, en [illegible] Christiaen
den eersten naer Tafforo en Manada afgegaen is
geweest. ten eijnde met den schip naer Ternaten
moest wederkeeren. Ende [illegible] alsoo wel
gelegen sal komen, en den besten middel om den
schip in sekerheijt bij ons te crijgen.
Christiaen is op saterdach met een vaerdighe
wint gestrecken. Ick bidde U. E. eenighe
tijdingh van alhier te laeten verstaen.
Insonderheijt van die mij [illegible] vaderlant
en landen gecomen sijn.

Het waer seer goet soo U. E. gelegentheijt
en tijt conde crijgen. wij [illegible] mochte
spreecken. [illegible] bij mij niet te [illegible]
[illegible] alsoo met [illegible]
[illegible] moet bewaeren. en doende hier met
[illegible] of Mothier en [illegible] of
Makian [illegible] soo U. E. eens op Mothier
comen moeste sonde goet en noodich wesen. [illegible]
Ick U. E. verwachten sal. Ick hoop dat
alhier [illegible] noch [illegible] sal
[illegible] achte ick ende [illegible]
[illegible] voor maeltijden coomen sal. alsoo dan den op
Mothier den [illegible] noodich sal wesen.
Ick hadde U. E. wel meer te schrijven doch
sal sulcks naerlaeten en U. E. compste verwachten
[illegible] ende desen eijndigende. Met godt bevelende
[illegible] U. E. [illegible] en ons allen welvaeren.
Datum uijt het fort Nassou op Mothier den
9 Augustij 1650

U. E. goede vrient en dienaer
Apollonius Scotte

Recepta. Ai: 10 Augusti
Ao. 1610. mothier
Capt Schott

Eerentfeste wijse
voorsinnighe seer discreet
Capiteyn Adriaen
Antonisz
op
[illegible]

~~tt~~

Den Erentfesten manhaften
Wijse ende seer voorsienig
heere Simon Jansz Hoen
Vice admirael van wegen
de g(e)nale oost Indische
Compagnie inde

Molucos

7 January 1610 Moter 1

Eerentfeste wyse voorsienige ende seer discrete heeren

Wy hebben volgens UE ordre met t'jacht de hope geleicht
de vianden door UE aen ons gesonden
hebben sedert het vertreck van UE. seer veele siecken
gekregen maer van daer wyt al weder inde
[illegible] syn, alsoo dat van 30 man die wy
tegenwoordich sterck syn nyet boven 14 off 15.
gesonden hebben gerekent met officiers en alle.
Derhalven soo UE eenich volck moecht mis[sen],
bidden ons met 10 off 12 man geliefte te [sien]
Den Luytenant leyt seer cranck te bedde soo dat daer
weynich hope is dat hy het langer sal maecken.
Wouter vanden [illegible] al weder becomen maer
van hy soo lam is dat hy hant noch voet roeren en
kan ende wort noch alle daechs arger
Ende ick selver legge ooch aen de [illegible] postematie
in [illegible] soo dat ick ooch meest [illegible] inde kooy moet
blyven
Het quaetste is dat de gene die gesont worden
wederom seer qualyck tot haer krachten komen
want ick de [illegible] vleys noch speck hebbe te geven
ende alsoo van Macian nyet en kompt; in [illegible]
dat het [illegible] geschapen is (soo de [illegible] swart te komen)
dat het volck hier van honger sullen vergaen
Hiernevens het stuckhen met syn toebehooren
hebben [illegible] wy laten volgen

Hiermede Eerentfeste wyse voorsienige ende
seer discrete heer [illegible] inde [illegible] des alder
hooghsten bevolen Uyt Moter desen 7en
January 1610

UE dienstwillige dienaer

Adriaen [illegible]

28 October 1610

N

Mohr

7

Heer Capitein Wouters

Ick bidde U E dat doch de 2 medegaende
rescatadores mogen met de eersten weder
af geveerdigt werden, met kuytergelt
nevens, waer an U E in begunst van wesen
sullen an de raedt U E capitein Lambert [illegible]
soo het mogelyck is, ick laet niet met
Capitein [illegible] naer Nossaquira te commen
om veel reden die sullen verswegen syn,
dies niet noodich te schryven
het is noodich dat t'gemeent voor ons is afgedaen
werde, anders sal 't strecken tot confusie,
alle t'gemeent geresolveert is moet ondertusschen
te boeck gestelt werden, waer van
copie moeten onder ons bewusten blyven
tot volck my dunct dat coomende Leenaerts
niet sal connen [illegible], ick hebbe [illegible]
maer van alle t'gemeent geresolveert U E [illegible]
resolveert is 't volck [illegible] met U E sonde
communiceren, het is verboden alles watter
passeert wel aengeteyckent werdt, tegen
de compst van commis [illegible], belangen t'gemeent
op U E [illegible] dese [illegible] hebbe, bidde [illegible]
te willen wesen, hier mede [illegible] bidde [illegible]
ons U E bevelende, in t'fort Nassau op Moure
den 28 octobris 1610

U E dienstwillige vriendt

Apollonius Scotte

My dunct dat men Comaniotto [illegible] de
[illegible] wel mochte
roepen, om daer naer yemant daer voor te
[illegible], [illegible] ongelovelycke
[illegible]

Den Eerentfesten wijse
voorsinnighe heer
discreten Capiteyn
ende Commandeur
over Malleya &
Willem Pal
o/o Malleija

ontfz van Capt. Schotte
adij 20 octob. 1610

Adij 22 Jannewaris Ao 1610 Sabouge 3

22 January 1610

2 October 1608 gilolo 1

Laus Deo Adij 2 Octobris Anno 1608 int Sabougou

Goede vrunt Sr Adriaen Wouters [illegible] U E weet ik niet sonders [illegible] schrijven dan dat ik u E onse [illegible] [illegible] sende om [illegible] dat ik [illegible] twee ofte drie dagen [illegible] om soo moghlijck is de jongen mede te brengen soo niet sal met den eersten [illegible] [illegible] dat ik niet sonder hem sal [illegible] hebben [illegible] mede [illegible] dat die van [illegible]. dog [illegible] [illegible] met die van [illegible] houden [illegible] dat [illegible] [illegible] [illegible] is niet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hebben [illegible] niet [illegible] [illegible] verloopen gecomen is [illegible] ons [illegible] [illegible] niet [illegible] [illegible] op [illegible] [illegible] [illegible] hebbe ook belooft soo hij die jongen [illegible] [illegible] [illegible] hem mede brenge dat ik hem [illegible] geven sal tot [illegible] [illegible] [illegible] belooft hebben [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vrunt [illegible] [illegible] met [illegible] hoeft [illegible]

U E [illegible] Cornelis van [illegible]

Wouters [illegible] [illegible] Sabouge [illegible]

Aende eersamen voorsienigen ende discreten Sr Adriaen Woutersz Cappiteyn op het fort Moerdyck

met vrunt dese Godt bewaert

22 January 1610

Gilolo

Ady 22 Januwaris Ao 1610 In Sebouke 3

Manhaftigh heer voorsinnige Mr Adriaen Wouters,
Naer grootenisse gewenste vele saliche gesontheijt sal v E
deser dienen te weeten, alsoo wy op dato in Sebouke
gekeerwaert zyn hebben oorsaeck [illegible] fortresse met gevonden
alsoo hy al [illegible] dagh [illegible] gewrocht was noch gedinch
[illegible] soo veel met als [illegible] was [illegible] want
de [illegible] geopent zyn [illegible] van Mr [illegible] van [illegible]
Claes Jansz timmerman van tschip [illegible] soo dat hy
daer mede is [illegible] v E in corte tyt laten weeten want
ick zyn syn rekeninge noch niet [illegible] connen [illegible]
want ick v E voor tverste hebbe willen adverteren [illegible]
staet vanden [illegible] [illegible] soo [illegible] is alsoo
dat de swarte [illegible] [illegible] moeten [illegible]
[illegible] soo verre [illegible] v E Mr
[illegible] vande [illegible] sal Mr [illegible]
[illegible] daer [illegible] na ick syn rekeninge [illegible] sal hebben
[illegible] van [illegible] is [illegible] is dat v E
by dese [illegible] alle [illegible]
[illegible] 2 pont [illegible] soo v E daer mede wil gedaen hebben
sal v E my gelieven te [illegible]
Daer is [illegible] 2 [illegible] alsoo de
Manilles [illegible] voor zyn doot
gemaeckt [illegible] daer mede is [illegible]
v E sal daer zyn [illegible]
[illegible] 6 realen van achten [illegible]
[illegible] zyn doot [illegible]
met [illegible] sal de [illegible] van [illegible]
[illegible] v E van [illegible] is my [illegible] tyt te
laten [illegible] sal v E my gelieven te [illegible] van [illegible]
[illegible] tot [illegible] want [illegible] is
[illegible] oft andere
[illegible] dese Manilles die [illegible] is [illegible]
[illegible] van quade [illegible]
[illegible] v E daer [illegible]
[illegible] dertich [illegible]
[illegible] sal v E [illegible] soo [illegible]
[illegible] goet [illegible]
v E sal dese [illegible] gelieven te [illegible] van [illegible]
[illegible] hier [illegible] bekant

V. E. dienaer Antony van Gravelinck

1610 [illegible]
w Januari° van Ant°
van Swaden

Manhaften seer voorsienighe
Dirick Wouterss Hoorn / Marg
opt fort Orangien

In
Malayen

21 Maart 1610

Vr Capn Adriaen Wouters

Manhaften seer voorsienigen Heere [illegible]
aen U E. Dienst om U E. t' adverteeren [illegible] Adys
Alsoo hier de tydinge gecomen is dat de Coninck van Ternaten syn
huysvrou te weten de dochter vanden Coninck van [illegible]
[illegible] ofte versocht doot geslagen ende schandelyck int water
laten worpen heeft Soo is dit volck van [illegible] alsoo [illegible] voort
dat sy hier al in rebellie is alsoo dat de spraecke ginck dat sy
desen voorleden nacht alle de Ternaten souden doot geslagen hebben ende
souden / alsoo hier in 4 ofte 5 dagen de galeye met 2 ofte 3 [illegible]
voor de [illegible] gecomen heeft de selvige ontboden hebben [illegible] hen
accort gemaeckt hebben maer den nacht [illegible] synde syn alle de
[illegible] by den gouverneur [illegible] ingecomen [illegible] seggende dat
dat sy recht [illegible] justitie begeeren over de [illegible]
vande dochter van [illegible] / [illegible] van [illegible]
te weten den 22 deser alle de Ternaten buyten [illegible] synde al
[illegible] want dat alle Ternaten die hier comen [illegible] doot [illegible]
ende die [illegible] die hier vandaer willen die moeten van daer [illegible]
want hier na sal niemant geconsenteert worden ofte hy te comen dat
tot der tyt toe dat t' selve recht volcomen is [illegible]
ende alle de Ternatanen die hier syn die moeten stil sitten
Dit is Ick U E. voor desen wel te schryven / [illegible] alle saecke niet
[illegible] op U E. om recht te hebben maer al op [illegible]
vande Ternatanen dit aen U E. [illegible] als [illegible] Adys
[illegible] U E. [illegible] tydinge [illegible] / ende noch [illegible]
[illegible] dat U E. sal gelieven te senden [illegible]
daer ick my seer om geschreven heeft soo U E. mede begeert
hier synde altyt genoech te crygen / hebbe hier ontrent 200 [illegible]
dagen dan ick hebbe gansch geen gelegentheyt gehadt U E. die selvige
te senden [illegible] dat [illegible] gaet hier [illegible]
desen tydinge [illegible] U E. [illegible] U E. wel [illegible]
In [illegible] geschreven Actum [illegible] Adij 21 Maert Ao 1610

U E. dienaer

Anthonij van Waelmon

1610 Edbourgh

A°. 21 Marty van Ant°.

van Obaden

Mr Cornelis Boen Hoorlinninge

op Adriaen Wouterszen

Opt fort Oranje &c

Malaga

Mr 2 Vaerden ...

23 Maert 1610

7

Eersame wijse voorsienige heer dierecteur Ct. Lang
Adriaen Woutersz. ick mijn schrijvens aen u E. is
niet besonders dan dat ick den xx dito smorghens met
goets weer in [illegible] gecomen ben ende des smiddachs
in [illegible] en ben dat terstont bij de ~~[illegible]~~
Sanaye gegaen en heb haer de presenten behandicht
die de Sanaye in danck aen nam ende beloofde mijn
dat sij de gemeen [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] en sonde
doen dan [illegible] ende Justicie over de koninck
en soo dat niet en geschiet sal sij de [illegible]
gien ende die van [illegible] antasten maer seijt dat
sij daerom ~~dat~~ niet met den Spaniaert ofte [illegible]
handen en sal doen, weet wel wie sij met de Hollanders
in het sonde [illegible] [illegible] [illegible] ick hue
x [illegible] dat de Sanaye mij den 22 dito des smarghens de geschreven
presenten [illegible] thuijs gesonden heeft sonder en
ofte anders te seggen dan dat sij die daer na wel
sonde [illegible] & ick hope dat weers wel sal
comen maer vrees dat het den Coninck sijn haer sal
kosten ofte oproer int lant soo het met en geschie
[illegible] mede mijn schrijven endende wie ick den heer
voor u E. bidden om ~~[illegible]~~ dueronde gesontheijt amen
desen 23 des smarghens van maert 1610

U E. dienaer
Bartholomeus van [illegible]

1610 · Hamburgh

adi: 23 marty van Barsse
Flori ...

Jerlame Weyse voor sinnig
Saldi Bretten [illegible] Corgh
[illegible] Wonteren

In marcoijo
3

1610

23

met Bernnt die godt bewaert

3 April 1610

Eersame wyse voorsinnige seer discreten heer Carge[illegible]
Voornoemt ick heb u e schryvens van [illegible] Aprile op dit
des snaeds wel ontfangen en den inhout van dien wel
verstaen dat u e hem seer verwondert dat ick niet
anders en let op het geene u e myn schryft daer
nochtans altyt myn beste doe om ue schryvens na te
comen en dat u e schryft dat ick geen mentie en maeck
in mynen lesten brief vande presenten of ick die de
sanagye wederom gepresenteert hebbe of se niet ick hebbe
de sanagye ten tweede mael gepresenteert dan en wilde
die niet annemen dan dat dat die macht bekraeft
worden tot het recht onder de coninck welbehagt soe sy
biddende daerom u e dat u e het hem niet qualyck en
wilt nemen dat hy de presenten niet an en nemt
maer hem geeraden te besten te houden ende angaende
van een nootlander hier te senden in [illegible] voor een
wanden raet van Sabougo om in Malayo te comen
heb het selfde haer ontwoord gegeven dan gaven
my tot antwoort dat sy niet van meeninge en waren
om in Malayo te comen noch en begeerden geen gee[illegible]
anderen nootlander om van haer saecken weinige schryven
te houden dan myn u e dienaer woort bidt ~~[illegible]~~ raet
de ~~Sanagye~~ ende den raet met de gemeente dat
recht toch metten hadt onder de coninck mocht
uitgevoert worden want daer comt hoe langer
hoe meerder want seer met het lange wachten
want recht tusschen de inwoonders en de Ternatanen
angaende den roof onder gemeene [illegible] luyt [illegible]
soo wanneer men geen recht metten hadt en doet
dat sy met die van Tidoora sullen vrieden
ick heb de [illegible] met den Sman oock gemaeckt of sy
niet schryven en vrieden wouden sy myn tot antwoort
gaven dat sy schryven souden soo heb ick den dach na
haer vertreck om haer brief me te hebben die sy
belooft hadden te senden maer doen ick daerom quam
was den Sman alt vissen en had niet geschreven
niet meer op dit pas dan bevelt godt bewaert
en groet [illegible] [illegible] Sabougo den
3 April 1610

u e dienstwilligen dienaer
Bartholomeus Floris van [illegible]

A° 3 April — van
Bergen — Floris
[illegible] — Jonckh[illegible]

Johanna Weijls woonende
[illegible]
[illegible]

[illegible]

1610

6 Aprie 1610

Eersame wijse voorsinnige seer discrete Heren
Dese mijn schrijvens en dient tot geen ander eynden
dan dat ick u e laet weten dat ick u e de [illegible] [illegible] en
brief gesonden niet wetende of die u e [illegible] [illegible]
niet weete laet ick u e weten hoe die van Gabongo
hem seer [illegible] tegen die van [illegible] die in
macaye en aenkoome [illegible] want sij de [illegible] toe
gaen om de stadt. beletten sij met [illegible] en hebben
ook weer na [illegible] gesonden om haer bystant
den tegen de [illegible] den [illegible] is [illegible] doot [illegible]
[illegible] daerom dient dit [illegible] vande koninck [illegible]
te worden want hier noch wel [illegible] woort
dat anders wel soude gedaen worden soo de [illegible]
gaen [illegible] sterven want sij seer [illegible] werck [illegible] is
[illegible] Januari [illegible] veertien dagen in
[illegible] [illegible] en heeft het werck van Gabongo
en [illegible] seer [illegible] en [illegible] te [illegible]
met [illegible] ende meer ander woorden waerin
de [illegible] noch meer verbittert sijn dan te
voren hier en is niet meer toe te doen tot den [illegible]
maecken want hier geen [illegible] noch goede
woorden meer en [illegible] ick heb [illegible] niet [illegible] vanden
laet dat soo het [illegible] niet [illegible] en vergeet. dat
sij dan [illegible] willen en sij niet weet dan
[illegible] [illegible] [illegible] of sij sterck genoech sal
sijn om de [illegible] met de [illegible] te [illegible]
of de niet en wij niet sterck genoech en sij [illegible]
te doen dan [illegible] sij met de [illegible] [illegible]
hier mede eyndende sal godt bidden om u e [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] groot [illegible] [illegible]
Gabongo den 6 aprille 1610

u e onderdanigen dienaer

Bartholomeus [illegible] van Noorde

[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

4
1610
6

[illegible]

14 April 1610

Manhafften erentfesten wijse voorsinnige heer
Admirael Pouwels van Caerden

13

Desen dient tot geen ander eijnde dan dat ick u e laet
weten dat de carravel van moreaijs den 13 dito in
Gabongo gecomen sijn die de van Gabongo niet te spreken
en wonde staen soo ben ick met den boot gaen naer haer
toe gecomen en heb met haer gesproken ende gevraecht
wat sij versochten seijden dat sij quamen om de schuit van
Cornelis te soecken den voorn. Jan den Teck met mijn
op en waer ick den Canage of hij een brief den dat
carraveel binnen mochten comen so gaf de Canage tot
antwoort dat de carravel van Marthan wel in comen
mocht maer dat ander 4 carravelen daer buijten souden
blijven tot naerder aviso sijn sij 14 dito bij ons
gecomen en hebben naer lange woorden met malcanderen
verdragen op dese manier dat de Cornelis voor eerst
soude want sijn gedeporteert worden ende gevangen
in sijn plaets treden en soude nochtans die de sijn goet
oock ontfangen worden dat hij gans niet te geloven
en sonde hebben maer dan den gemeen gesellen maer
sonde wanden gevangen ende over tij dagen
onder eerst worden in te sien of sij een comen under
lengten tot beter sijns ende daerop ende soo hij tot
onder een bergen gelt soo soude hij worden met sijn
treden en reden af te voeren ende soo niet sonde
achtijt voor lotten bennen daer met is ick de beleeft
en weet ick u e niet
meer te schrijven dan dat u e believe te ontbieden
of ick met de gelegentheijt in sal den of ick die
ende Canage ende ondergift sal comen of ick met
Jan den Teck sonde van de naer over gecomen hebben
dan worden wanden raet op gesonden ick meijne metten
spanisen over te comen en ook mondelingh te
rapporteren ende mijn goet mede te geven den
gevangen comset metten carraveel mede over geven
mede sijnde ende soe ick godt altijt voor u e bidden
om een ~~[illegible]~~ lanck leven en goede
gelontheijt gesprekend metten gnaede des heeren
uit Gabongo den 14 april 1610

U E gehoorsamen onderdanigen dienaer
Bartholomeus [illegible] van [illegible]

[illegible]

Margaretha weduwe
wijlen Pieter Hermans [illegible]
[illegible]
van [illegible] uit het
rode zande in
[illegible]

4
1610
1 17

27 April 1610

Manhafte eerentfesten wijse voorsinnige heer Admirael Pouwels van Caerden

desen dient tot geen andere eijnde dan dat ick u e laet
weeten dat ick u e brief van dato den 8 met die van moluc
wel ontfangen hebbe en ben daer [illegible] bij den Sangage
geweest en heb hem volgende u e last gevraecht of
hem beliefden dat die van moluc mochten vertrecken
na Gijlolo met haere vrouwen ende kinderen die hij
met den [illegible] dat van daer in moluc sende brengen
daer op sij tot antwoort gaven dat het haer onderdanen
niet en waeren maer mochten vertrecken als het haer
beliefden ende [illegible] heeft [illegible] ooch
consent gegeven om te vertrecken maer die van moluc
bidden aen u e dat sij hier soo lang mogen blijven
tot dat sij sien of de [illegible] die van Macaye in
Gijlolo gecomen sijn de huijs comen maecken ofte
niet ende soot geen huijs en wort sullen sij wel
over comen voorts u e brief van dato den 9 is mijn
[illegible] ooch wel behandict en heb
den inhout van den brief verstaen en heb het [illegible]
den Sangage te kennen gegeven van onse woorde
en bat hem dat het [illegible] soude houden dat
dat gij mij beloofden te doen voorts dient desen u e
te adviseren hoe dat de Sangage van Gamcanorra
den 8 voorleden in Sabougo gecomen is met [illegible]
ende sijn [illegible] alsoo liggen op [illegible]
[illegible] mochte [illegible] dat is op het best te
seggen soo hij niet [illegible] wij maer hem [illegible]
nu sonderlinge niet bij hem beraet sleght den
[illegible] uijt den coninck hier mede eijndende
sal ick godt altijt voor u e bidden om u e te
verleenen goede gesontheijt en een lanck leven
uijt Sabougo den [illegible] april 1610

U E gehoorsaeme onderdanigen dienaer

Bartholomeus [illegible] van Weede

#

Aan [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
nu tyt [illegible] in
[illegible] [illegible]

4
1610
10

1616
29 April van [illegible]
Henrick [illegible] of Edbourgh

26 Juny 1610

Gilolo

17

[E]rsamen wysen voorsinnige seer discreten [illegible]
[illegible] dient desen tot
geen anderen eynde dan dat ick u e. [illegible]
ontfangen hebbe op den 26 dito dat u e. [illegible]
dat ick den [illegible] sende souden met
alle de andere [illegible] die hier [illegible] ende
[illegible] sijn ende alle de [illegible] maer
alsoo de [illegible] niet te [illegible] soo en heb ick
[illegible]
[illegible]
[illegible] dat de [illegible] met de [illegible]
[illegible] morgen [illegible].
Ick sende u e. met den brenger deses 4 Juny
[illegible] met 2 [illegible] met [illegible]
[illegible]
of u e. mij [illegible]
met [illegible] niet meer als dit [illegible]
[illegible] ende [illegible]
in genade bevolen die u e. gelieve te sparen
in lanck duyrende gesontheyt amen. Met
[illegible] desen 26 Junius 1610

U e. dienaer

Bartholomeus [illegible] van [illegible]

1610. Edbourgh

Ricevuta adì 27 Giug[n]o
da Baxter [illegible]

6
1610
26

S[r] Jacob Le Hheremyt   Int Casteel Amboyne den 22 July A[o] 1607

22 July 1607

E[r]. naer groetenisse is dese mijne schrijven niet besonders
als mijnen laetsten aen v.e. met den swarten Leeuw
die opden 22en Juny hier vant Casteel naer Hito ende
Combello vertrocken is, om aldaer noch enige nagelen in te
nemen, en dan voorder naer bantam syn reyse te vorderen.
Int scheyt gaen des swarten leeuws. quam hier een duyts
man van Banda. brengen een brieff van hendrick van
Berghel ende haren raet ondertekent daer nevens sijnde
een brieff aenden E[r] Admirael mateliefs, welcken brieff
aen mijn versurcken besteet te mogen worden versaecke
daer in Banda noch lading voor een schip te becomen soude
wesen, waer vuer versurcken daer een schip nu soude
mogen comen welck nu niet soude connen geschieden,
waer vuer ick den brieff den swarten leeuws mede
gegeven hebbe om tot Bantam voor gebbisse besteet
te worden, wat het voorder noodich in Banda gesschiet
ick nu aen brenger dese met Abraham van lier assistent
die daer vijf laer geleghen heeft, voorder E[r] en
sal v.e. niet vergeten provisie van rijse hier voort
Casteel te senden also tegen Januarij hier onse rijse
op sal sijn als daer voor eerst te gesonden wort een
[illegible] van dertich koyang, met enige andre provisie
van speck daer bij, doch ick hope den Gouverneur
die nu verschijn sal hij wel sorge dragen sal, doch
E[r] daer dient enige provisie van nieuwe rijse v
Bantam gesonden te worden om of daer enige schepen
naer macassar gesonden waren het selue miste ge
Medenbleick geschiede, soude het Casteel ongeprovideert
bevinden, tadvijs ick hebbe noch geen tijding van E[r].
Admirael vernomen, anders presentee niet oft dit schrijven
als sijt den heere in genade bevolen vale.

U vrundt wat ic vermach

Frederick de Houtman

Heeft voort sluyten van desen
een briefken van E[r] Wertbruggen
ontfangen schrijft den 17 dito den
swarten Leeuws van Combellen
vertrocken is en in alles ingescheept
is nagelen 343282 ℔ hollants
met noch 531 sockels fuelie. -

Ed.e

Eersame seer discrete

S.r Jacob Lib Schdmuijt

Opperkoopman

in

Bantam

met vrundt die godt bewaer

Amboyna
Frederick Goutman van
22 Julij 1633
ontf. 4 ...

Looft Godt int Casteel Amboine Adi 17 Febuarij 1608

16 February 1608

Sr. Actbrengher van gevoltenisse dient desen dat
van daege geresolveert is om het schip Delft te nacht
[illegible] gaen om de nagelen aent Casteel te brengen
ende alsoo het volck vant schip niet in heel en
weder off daer most [illegible] ander boven den stuerman
gebieden soo is met stemmen goet gevonden dat
den vendrighe sal met het schip tot Cambello toe
varen ende gebiedt nevens den stuerman ende
daer comende sal [illegible] int casteel
comen dan sal ue het [illegible] gebiedt [illegible] schip en
goet hebben ende sal daer mede aent casteel comen
ick sende 11000 cocos notten die ue voort [illegible] en
[illegible] mogen gebruicken ick hebbe het casteel
van rijs geprovideert alsoo [illegible] de joncke van
Makessar voort casteel is Anders en weet ue
niet sonders dan [illegible] seer besich met ~~dicten~~ de
gracht te delven en ander [illegible] werck
tot fortificatie vant casteel Hiermede den
Heere in genade bevolen vale

Ul. vrundt wat ick kan

Frederick de Houtman

Eersame seer discreet
Sr Jacob vanden
Reitbergh of Albert Coo
Combello dz

hamijs
[illegible]
[illegible]

21 February 1608

3

[illegible] Actum [illegible] 21 Februarij 1608

Eersame seer discrete [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] Pieter [illegible]

De

[illegible] heer
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

2 Januarij 1608

In Cambello desen 2 Jannerij Ao 1608

Hendrick van Berckel naer groetenisse desen niet besonders als dat ick ditto [illegible] hier op Cambello [illegible] brieff vande Heer Admirael Matelief ontfanghen [illegible] met dit [illegible] dat ick niet [illegible] hebbe alsoo ick hier op Cambello ben om de naegelen te [illegible] dat van tyde [illegible] ick mij [illegible] [illegible] vant [illegible] het [illegible] is [illegible] vant [illegible] wert belast mij [illegible] ick [illegible] [illegible] alle [illegible] te doen om alle [illegible] in handen te [illegible] is [illegible] [illegible] [illegible] Engels [illegible] tot Bantam is [illegible] groote Engelse [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mede den [illegible] Amen [illegible] vrunden

[illegible] vrundt Frederick de Houtman

[illegible] alsoo wij hier [illegible] Bantam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Cambello [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

+

Den Eersamen voorsinnighen h[ee]r
Heijnderick van Beyell
coopman Schepens
Rott

[illegible]

3

Looft Godt int Casteel Amboina den 22 Februarij 1608

22 February 1608

Ersame Hendrick van Berchem nae groetenisse deser
dient besonders alhier gepasseert sedert het vertreck
vant Jacht Maddegascker, als dat ick opten 31 passa
den brieff ontfangen hebbe van Ternaten onderteyckent
Henderick Jansz, ettc. coopman aldaer in plaetse van
Fernando Mergehides die op den 27 Augusty voorleden
overleden is, schrijft voort den handel daer nu niet
te bedieden heeft, hebben ooc daer ten schepen
gewaert sedert het vertreck vanden Adm^l Cornelis Bastiaensz
[illegible] is ooc een Copie van dato den 11 September,
van voor het geschreven [illegible] van Cornelis Francken
[illegible] hoe de Portugysen met 4 fusten en een galeij
voor Noor gekomen [illegible] van het volck niet
[illegible] menen ooc dien nacht het
huys [illegible] brant [illegible] te hebben, doch alsoo ick
hier van geen [illegible] is beter [illegible],
[illegible] omtrent 2½ maent [illegible] binnen Noor
[illegible] te hebben, [illegible] voor niet [illegible]
[illegible] dat [illegible] een fust vande
Portugysen [illegible] heeft, ick verwachte
alle dagen tJacht Maddegascker [illegible] is
[illegible] dagen naer Cambello om [illegible] gevaren,
[illegible] uit [illegible] vant Jacht [illegible]
ingekomen is van Ternaten door [illegible],
van eenighe [illegible] van schepen off Armada hebbe
noch niet vernomen, ick [illegible] met
het Jacht te senden is nu onnoodich alsoo hier
[illegible] met [illegible] is daer
ick mijn [illegible] hebbe, den handel hier
is nu meest [illegible] hebbe omtrent de 900 [illegible]
[illegible] huysen [illegible] met [illegible] den [illegible] in
[illegible] groet [illegible] vrunden

[illegible] het Jacht [illegible]
[illegible] met 2 off 3
[illegible] vrundt [illegible]
[illegible]

U. L. vrundt [illegible]

Frederick de Houtman

van dato den 29 october

De

Eersame seer discreto

Sr. Hendrick van Beverght

Oppercoopman

op

Banda

19 Maart 1608

[illegible] den 19 maert 1608

Eersame heer gunstige vrundt [illegible]
Eerbiedighe [illegible]
[illegible] volgende [illegible]
Admirael hebben [illegible] heer
[illegible] volck van [illegible]
[illegible]
is 650 [illegible]
[illegible]
[illegible] Jan Jacobsz [illegible]
[illegible]
Admirael [illegible]
[illegible] dat hy [illegible]
[illegible]
[illegible] Jan Jacobsz [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Jan Jacobsz [illegible] 17 [illegible]
[illegible] Admirael [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Admirael [illegible] dat
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Admirael [illegible]
[illegible]
[illegible] 16 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 4 [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] van alle goede
[illegible] groet u

u vrundt
[illegible]

Den E. voordiscrete
Sr. vander Goeberge
Oppercoopman in
't eylandt van

Amboino

[illegible] vrunde

31 Maart 1608

Copie

Anno 1608 Adij 31 Marty —

Uut boeck der Resolucien vanden Breeden raet vande vloote vanden heer Adm.ll Paulus van Caerden is [illegible]

20 Maart 1608

Ut de Reede in Texel adij 20 maert 1608 —

7.

Erentfeste voorsinnige seer discrete heer vander Voortbringer deses niet besonders dan deses bygaende gisteravont van Rombelle [illegible] met advijs vande [illegible] vorderichste te bestellen gebreck geschiet, het schip delft is gisteren nacht met 2 [illegible] uyt den [illegible] gevaren tot ontrent [illegible] de [illegible] kregen [illegible] als hij de[illegible] [illegible] met weynich volcks [illegible] binnen [illegible] gedreven doch de nachtwacht soo wel gehouden dat [illegible] by die [illegible] vanden [illegible] is [illegible] [illegible] het schip [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] die [illegible] [illegible] als den stuyrman [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] met [illegible] [illegible] niet is [illegible] gebleven [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] gevonden hebben [illegible] [illegible] niet anders [illegible] naer [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]

[illegible]

Pieter Almeringh

Henrique Brouwer
als Secret.o

8

Den Eerwerdighen heer
[illegible] van Vlander
Colbrugge der
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

Anvers

[illegible]

31 Maart 1608

Coppye

Anno 1608 Adij 31 Marty

Uut boeck der Resolucien vanden Breden raet vande
vloote vanden heer Adm[ira]l: Paulus van Caerden is
blyckende dat alsoo de Luytenant Cornelis de Soyer
wiens tyt geexpireert is by hem dien sieckelyck synde
seer ernstelyck versocht om verlost te wesen / twelck
wy hem niet en hebben cunnen weygeren / Soo en
bevinden wy op onse vloote niemant bequamer tot
sulcken ampt / als den Fiscael Gysbert van Vianen waer
ouer hem voor den raet ontboden hebbende en tselue
hem voorleggende / met verclaringe dat hy sulcx dry
Jaren sal verbonden syn te bedienen / ten waere by de
heeren de Bewinthebberen / eenen expressen daertoe
gesonden warden waermer hy dan gehouden daer
het soude moeten scheyden / ofte ooch dat by aldien / beyden
heer Gouuerneur en synen raet geordineert worde
vant tselue officie aff te staen / dat hy hem soo hier
in als in alles sal obedieren en Respecteren / Oock alsoot
de Costuyme inde militie is dat de Luytenant aenclager
sy waermer eenige der soldaten onder hem staende voor
eenige bedreuen misdaden straffe verdient hebben / dat
het selue ooch soo sal moeten volgen / heeft hem hier
toe gewillich ten dienste vande Comp[agnie]: getoont doch
alsoo hy in een ander beroep tweede was syn versouck
dat hy gelyckelyck soo int ampt als inde gagie vanden
verlosten Luytenant soude mogen comen / wesende
eenenvyftich guldens ter maent want liet hem
voorstaen tselue hem niet en conde geweygert
warden / Ouermits hy in syn versouck soo billych was
daerouer besloten is datmen hem tselue sal toestaen /
alsoo hy anders niet en is te vreden te stellen / temeer
wy geen ander inde vloote en hebben / die wy hiertoe
souden moeten gebruycken / en wy ooch niet en
twyfelen ofte de Comp[agni]e sall seer goeden dienst van
hem genieten / Onderstont Paulus
van Caerden / Frederick de Houtman / Jan bruyn
Pieter Cornelissen / Adriaen wouters / Dirck Allertss
Jan dircxss / P[iete]r de Bisscop en Jaspar Janss:

Gecollationeert met de Resolucie die te boeck
staet als voors[chreven] is en beuonden te accorderen den 19 April[i] [illegible]

Bij mij

Henrrique brouwer
als secret[ari]s

S. Gerrit gerritsz

8 Mey 1608

1608

Fort Vict uit t' Eylant Amboina den 8en Mey

Eersame heer voorsienige, Ick hebbe uwen brief
van 21en Maert door Abraham Matysen op den eerst
April wel ontfangen, te van 18 Januarij
den 21en April, met twee den brief van Coninck
den welck niet anders hebben ingesien, waer op ick den Coninck
hier uit Maleyes antwoorde, ende het wedervaren
alhier met sijn ondersaten als U L uit brieve condt by
den Admiraels memorien sien, met doen sulcke schriften
als inde memorien van heb verantwoorden, Belangende
het schip Delft is op den 5 Januarij alhier inde bay
gearriveert alle het volck siecken desolaet, soo dat ick soldaten
gesonden hebbe om t'selve voort tot Ternate te brengen, daer
wesende, heeft hy my den stierman een certificatie gesonden
van alle het volck ondertekent vant wegh drijven van
Ternaten, soo is de saecke daer mede gebleven tot
dat den Admirael Paulus van Caerden gecomen is ende
alsdoen goetgevonden sijn de saecke sullen te Ternaten af
doen, alles breeder by resolutie, Den Hr. Admirael van Caerden
is hier den 10en Maert wel gearriveert met 7 schepen
daer onder was het schip Erasmus, die ginck bij de
Banda t' landen, doen goetgevonden (om vrede) en hier sal laten
den Vice Admirael ende het schip Zeelon sijn naer Banda
op te landen, de groot Son ontrent [illegible] wesende
is weder t'gat [illegible] hebben voort met [illegible] 3
Vermoorden en naer Bantam is, want hebben tijdinge
en in Banda gehadt 16 08, Belangende onse verlooringe sijn
worden alle hier verloren als alle oude soldaten ende
Cooplieden, Wertbruggen is Coopman op t schip
Erasmus ende soo voort, doen hebbe ick tot geen verlooringe
connen comen, soo dat ick hier noch een Jaer tegen mijnen wil
ende danck sal moeten blijven, t welck my seer verdriet.
Wat voorder belangende van eenige tijdinge te wedervaren
refereere my aende geheele vloot, Belangende hier
en is niet sonders geschiet, als over 8 dagen
hier een korrekorre van Tydoor was, strackx met
eenige vant lant [illegible] en las de Moor was en
Portugys hier voortijts [illegible] vant [illegible]
ick ginck den [illegible] maer was naer [illegible]
Desen tot geen anders ende dienende als het [illegible]
[illegible] genade beveele [illegible]

U L Vrundt wat ick kan

Frederick de Houtman

Eersame voorsichtighe
ende discrete S[ieu]r Gerrit
Gerritsz Castitelyn ende
Commandeur vant Fort
Malleyo

22 Juny 1608

Copie

Alsoo ick ondergeschreven Gouverneur vant
Castel Amboina tot dienste ende ontlasting
tegen aen Dirck vander Cortbrugge coopman
vant Castel op rekeninge t'selve uit castel
was alles datter in alle de huysen gevonden is
geweest op dat de Comp.e door eenich ongeluck
van brant offte andere [illegible] geschaedicht soude
met het verbranden vande boucken ende schriften
gelyck geschiet is met het afbranden vant huys
op [illegible] geschiet [illegible] doort verlangen
so lange aengeloopen tot de compste vande Heer Admirael
van Caerden [illegible] dat alsoo ick noch in handen
het lant met [illegible] het welck [illegible]
vande boucken [illegible] het goet ende geselle
noodich [illegible] te weesen [illegible] Admirael voorn.
met den Coopman Dirck vander Cortbrugge communicacie
die beloofde [illegible] laten geschieden [illegible]
[illegible] boucken als Journael ende groot boucke
hebbe laten [illegible] soo veel daer [illegible] maer
alsoo wel [illegible] dan de met [illegible]
[illegible] voorden oorsaecke [illegible] ende andere
[illegible] belooft [illegible] geen [illegible]
alsoo [illegible] op syn vertreck vant Castel ick noch
geen volcomen rekeninge [illegible] gelyck hy belooft hadde
dan sonder die boucken vande [illegible]
voor [illegible] versouck [illegible] vande Dat het
Castel dat vander Cortbrugge voor [illegible] ende het Castel
sal [illegible] alle copie vande boucken soo het
Castel als de coopmanschappen aengaende
ende alsoo myn lange versouck [illegible]
noch syne beloffte [illegible] voorschreven
[illegible] volbracht [illegible] Soo protestere ick van
alle schade ende verlies dat de Comp.e ~~dat de~~
~~Comp.e~~ daer onder soude comen geschieden ende het
selve op syn persoon ende goeden te verhaelen. Actum
int Castel Amboina den 22 Junie 1605 ende
waer onderteeckent

Frederick de Houtman

Copie

Wy onderschreven schipper [illegible] verclaren by onse Mannen
waerheijt in plaetse van eede hoe dat Frederick
de Houtman Commandeur vant Casteel Amboina
aende vergaderinge gevoecht heeft ende ons daer voorgelesen
een schrift informa van een protest daer by de schryver vandien
opperkoopman Dirck vander Eertbruggen copie van
alle rekeninge van het gene dat tot onse huijs geweest is als
int Casteel verhandelt of als onse [illegible] het oversende
het voorschreven schrift aende ander syde der Coopman
Dirck vander Eertbruggen hier op geantwoort heeft
hoe qualyck mogelyck waere in tyden het lang
off langer te schryven maer belooft alles voor dat hy int
fort aenden Commandeur te leveren mede tot Bantam
alle de boecken daer toe latten gelyck hy sulcx mede aende [illegible]
te toonen op datse den Commandeur daer sonde mogen seinen
off van daer herwaerts gesonden mochten worden ende sal dat
van [illegible] de kennis [illegible] aende [illegible] doen het
alles [illegible] gedaen ende gesien [illegible] dat ter
meerder sekerheyt dat het gedaen sal worden heeft elck
voor hem mede onderteyckent Actum int Casteel
van Amboina den 21en Junu 1606 Onder was onderteyckent

Dirck vander Eertbruggen den
Jongen

Gysbert van Lyanor

Jasbar Jansoon

Hendrick Stoffelsoon

[illegible]

van Lymor [illegible]

Copie
Protest ende versouck
van Bedinghe van Dirck
vander Hertbrugge

N° 90

10 July 1608

Memorie vande cleeden nodich [illegible]
op dato van [illegible] [illegible]
te [illegible] [illegible] de sortinge [illegible]
naer [illegible]

60. Corgen swarte Cannekins [illegible]
5. Corgen witte Cannekins
30. Corgen Chavonijs.
15. Corgen Salalous Item
15. Corgen rood ditto
40. Corgen roode Taricams
6. Corgen Madafon offte Chelle
6. Corgen witte Tangecoulen offte Bassa.
10 Corgen witte Aslagans off dierghelijcke witte cleeden van brede ende fijnte.
8 Corgen roode Tampij offte polang.
4 Corgen tampij Item
8 Corgen sergetel tampij ende gront grauws met dierante rüijs[illegible]
5. Corgen tapij Carassa
3 Corgen tzindeij off patolen van 2. 2½. 3. en 3½ [illegible]
3 Corgen tapij tzindeis offte patolen.
2 Corgen Carassa Cobar
3 Corgen dragams Cobar.
3 Corgen peta Cobar
600. Ros-nobels.
50 lb Hollantschen Amphioen.

Item eenige vreemde sorteringe van cleeden die by t gesicht moeten gekent werden, die wij refereren op t rapport vanden Coopman Sr. Dirrick vander Eerbrugge ad. desen 10 July Ao. 1608. Jn Combell[illegible]

13 July 1608

Wt het Casteele op Amboyna den 13 July 1608

Eersamen ende seer discreten Sr. Jacques Lhermite de Jonghe
U L schryven vanden 13 feb. voorleden met het Jacht Madacascar, daer
schipper op was Willem Jansen, is ons wel behandicht mette factuere
van 24 packen cleeden, 8 (?) realen van achten, ende 600 rosenobels —
ontfangen by den Coopman Sr. Dierick vander Hertbrugghen, mitsgaders
de copye vande factuere vande cleeden geschept. Ende groote Son
dan soo veel belangt de sorteringe van cleeden hier noodich synde,
van Sr. Hertbrugghen ontboden, mettet schip de swarte Leeuw, en syn daer
niet veel in bevonden, alsoo wy verstaen U L daervan niet versien en waert,
namentlick, Cavicams, Matasoms, roode ende witte fyne tafouwles, —
chaurims fyne ende grove, candekins lanck gebouch(?) ende andere sortering
volgens de memorie hiermede gaende, welcke sorteringen hier meest
getrocken is syn, daervan wy hier mosten … noodich dienen versien te
worden, soo het mogelick is, om alsoo van alles gesorteert te wesen —
de cleeden, dungeris, Moeris, potes, ongebleyckte cleeden, moggen(?), ballatiens —
chineesche damasten, ende fluweele, en connen hier tegenwoordich niet
vercoft worden / In Ternaten is witte cleeden voor Amboyna gedestineert
de meeste sorteringe hier dienende aldaer uytgenomen by Capiteyn —
Evert Gerritsse als daer noodich synde / gelyck wy hebben verstaen
door schipper Abraham Mattheussen, die hier den 29 Marty voorleden —
met t schip voor t landt geweest is, commende om ancker grondt(?)
te …, is onderweech in … / ende ons vermoeden naer Banda
geloopen sal wesen, doch is onseker, alsoo de Javanen die van Banda hier
syn gecomen seggen daer maer twee schepen te leggen, t welcke syn de
schepen der Veer ende Ceylon, beyde vande vlote vanden Heer Admirael
van Caerden, die den 20 marty van hier naer Banda om haer ladinghe
syn gesonden, ende aldaer den 25 Ditto gearriveert, soo dat de resterende
cleeden voor Amboyna gedestineert noch in t schip de Son syn gebleven —
welcke sorteringen hier niet getrocken en syn, dan sullen daermede alle
debvoir doen om die te vercoopen, soo de selve hier comen / Ick sende
hiernevens copye vande getransporteerde goederen, by Sr. Dierick —
vander Hertbrugghen aen my geleevert, daerby U L sien can, wat noch
voor sorteringe van cleeden in Amboyna blyven / Den Heer Admirael
van Caerden heeft het oude volck van t Casteel gerecommandeert ende —
verdeelt op de schepen van syner E. vlote die naer huys sullen varen,
ende wederom een deel nieuw volck geleyt, benevens het volck —
vanden Heer Admirael Matelief, met goede ordre en veel contentement
In t schip genaemt Bantam is geladen 428 portugesen bhaer nagelen, —
met conditien dat soo het schip de Groote Son hier hadde commen …
de selve nagelen ontfangen soude genomen hebben / Voorder soo is hier —

goet gevonden by den Admirael ende synen Br. Raedt het Casteel van
den groot cargasoen realen te versien / naementlick tot den nombre van 48 m
realen van achten. ten dienste vande nagelen die inde maendt novembr. leden
op realen vuttgetaxeert waeren / ende de gene noch onder d'Amboneesen gecocht
zijn ende noch gecocht sullen werden / tot het vertreck van Sr. Dierick
vander Leckbrugghen / soo dat hier int 39 m — realen blijven voor
Amboyna offte daer de selve tot dienst vande Compagnie souden mogen
noodich werden / Noch is alhier gelaten by den heer Admirael van
Caerden den cargasoen van cleeden commende uut Hollandt / te weten
509. stucx geschoyte Armosynkens / 499. swarte gelater satynkens —
538 stucx tamijte satynkens / 697 stucx tamijte caussebanden / item
8000 platte Candelers offte Ladrilles / maken 400 corges / dese candelers
zijn bevroemt voor Mosambyque /

De schepen der Veer ende Ceilon naer Banda gaende is hun mede gegeven een
cargasoen van 65 m realen van achten / hebben hier verstaen by schippers
vande coopluyden aldaer / pr. t'schip Madagascar, dat beyde de voorsz. schepen
wel sullen geraecken met het Mousson van onse poorten / dat inde maent
Augusty valt / verstaen oock dat de coopluyden aldaer ondersouck gedaen
hebben, by ordre vanden heer Admirael van Caerden / oft daer realen
by die van Grissij ende Javaensche Jonquen gedaen waeren op intrest
ende bevonden dat onder diverssche daer leggende over de 7 m realen
van achten a 20 pr. cento op intrest waeren gedaen, behalven daer by geld
schier geheel van de coopluyden, het welcke oock met veel Javaensche
Jonquen alhier op Amboyna commende geschiet / gelyck voor desen by
Sr. Dierick vander Leckbrugghen daervan veel is geschreven / ende wat
groten ondienst dat sulcx is voor de Compagnie / waerdoor de
Javanen met onse realen voort geet, sterck inde vaert syn gecomen
brengende sulcke menichte van Balysche · Madurische · Coricxe ende ander
cleeden / dat wy opt leste met onse cleeden weynich handel sullen hebben,
anders dan met realen van achten. de Javanen geven hier gemeenlick
een corge cleeden Madurees voor 8 oft 9 baret nagelen, oft 8 oft 9 realen van
achten de corge, ende hunne ander cleeden naer advenant / de cleeden
Madurees worden van ons voorschreven in Grissij ingecocht weynich, minder als 8
realen de corge soo dat het weynich scheelt oft de Javanen geven hier
hunne cleeden soo goeden coop, als die by de onse werden ingecocht
waerby U.E. condt verstaen wat voordeel met dese cleeden can gedaen
werden / ende wat schade de Compagnie is lydende door het uutgeven
van soo veel realen op intrest / waere te wenschen dat sulcx mocht
waere belet, ende hier dient op gelet dat sulcx niet meer en geschiet /
het aenstaende Mousson is apparent gering te wesen. naer t'seggen vande
inboorders alhier, gissinge makende in de drie huysen op ontrent 400
Portugesche bhaer nagelen. alsoo het voorgaende jaer een groot
Mousson geweest is, t'schip Erasmus heeft de rest vande nagelen hier
ingenomen synde ontrent 612 Portugesche bhaeren / d'ongaende van
realen en sullen dit aenstaende Mousson geen van doen hebben / alsoo wy
als voren vergadert, by den Admirael van Caerden daervan wel versien sijn

van alsoomen vyt [illegible] niet en can geschien van tacnstaende —
Mouson int Jaer 1609. soo dient noodich dat de schepen die tegens die
tyt de nagelen souden mogen haelen van waelen versien vaeren op dat
wy by faulte van waelen geen nagelen en moeten laeten verderven —
ende dat by de schepen hier niet soo veel waelen gebracht werden als
wy nagelen in nemen. tegen 50 waelen de bhaer, wy vreesende eens wi
de nagelen sonder te houden, hoeveel d'inwoonders alhier, soo veel de —
Javanen lange gewoont hebben om tot hooger prys te commen, dreygende
de nagelen te verbranden, gelyck sy over een jaer hebben begonnen met
en Bantamsche Jonque, die hier seyden, geen op betaelt hadden —
van Sr. versekeren, ende dat wy de nagelen int Comptoir van Bantam
moesten leveren, Jndien sulcx waer is. souden hier met sulcke midde[len]
de nagelen onder onsen prys niet lange bequam, vuermits wy met —
geweet hier niet commen oprechten, om de Javanen te beletten de
nagelen te verbranden, want alhier tegen de tyt als de Javanen —
vertrecken in October ende November, geen schepen ofte Jachten aen
t'Casteel en syn, daerom en dienen de Javanen ofte ander natien
met geen soo niet gestoort te werden. hoewaerts vut Java commende
dat ons grootelycx. onsen handel alhier verrot, ende dese tot
geenen anderen eynde, dan v. L. ende bewaringe vanden Almogenden bevelende —

V. L. goetwillige vrient taller moge[lyckheyt]

Jaspar Janssen

Den eersamen ende seer discreten
Sr. Jacques l'Hermitte de jonghe
opper coopman tot

Bantam

p. schip Erasmus dat Godt bewaere

Uyt Amboina was Jasper Jansz
ontfangen den 28 Augusty 1608
met het schip Erasmus —

Copie brief ... hy Crembelle op Amboina den 13 July 1608

Eersamen ende seer discreten S.r Jacques L'hermite de Jonge, U. L.
schrijven vanden 3 december verleden met het Jacht Madagascar daer
schipper op was Willem Janssen is ons wel behandicht mette facture
van 24 packen cleeden 8 [illegible] walen van achten ende voor provisie welcke
ontfangen by den Coopman S.r Dierick vander Leckbrugghen, mitsgaders
de copie vande facture vande cleeden geschreven ende groote [illegible]
van soo veel belanght de sorteringe van cleeden, hier nodich zijnde
van S.r Leckbrugghen ontboden met het schip de Swarte Leeuw, en zyn
daer mede wel in bevonden alsoo wij verstaen U. L. daervan niet vrij
en waert, naementlick Cariramy, matafons, rode ende witte fyne
tancoulen, Kannekyns fyne ende grove, Candekyns [illegible], ende
andere sorteringe volgens de memorie hiermede gaende welcke
sorteringe hier meest getrocken zyn, daervan wy hier mett eersten
nodich dienen versien te worden soo het mogelick is, om alsoo van
alles gesorteert te wesen, de cleeden dongeryn, Moerij, potas, ongebleycte cleeden, moggen ballaties, chinesche damasten ende fluweelen
en connen hier tegenwoordich niet vercocht worden, In ternaten is
witte cleeden voor Amboina gedestineert de meeste sorteringe aldaer
dienende aldaer uytgenomen by Cap.n Gerrit Engelbertss als daer
nodich zynde, gelyck wy hebben verstaen door schipper Abraham Teunisz,
die hier den 29 marty verleden met t'schip voor t'landt geweest is,
lange soeckende om ancker gront te crygen, is ondertussen in zee gebleven
ende ons vermoeden naer Banda geloopen sal wesen, doch onseker
alsoo de Gabarnier [illegible] van Banda hier zyn gecomen, seggen daer maer
twee schepen te leggen, twelck zyn de schepen der Veer en Coery-
heyde vande vlote vanden heer Admirael van Caerden, die den 20 marty
van hier naer Banda om haer ladinge zyn gesonden ende aldaer den 25 dito
gearriveert, soo dat de resterende cleeden voor Amboina gedestineert
noch int schip de Koe zyn gebleven, welcke sorteringe hier niet
getrocken en zyn wy sullen daermede alle debvoir doen om die te verhandelen
soo de selve hier comen, Ick sende hier nevens copie vande
getransporteerde goederen by S.r Dierick vander Leckbrugghen aen My
geleevert, daeraen U. L. sien can wat noch voor sorteringe van cleeden
in Amboina bleyven, Den heer Admirael van Caerden heeft het oude
volck van t'Casteel geordonneert ende verdeelt opde schepen van zyne
E. vlote die naer huys sullen vaeren, ende weder om een deel nieuw
volck geplaetst, benevens het volck vanden heer Admirael Matelieff
met goede ordre ende elcx contentement, Int schip genaemt
Mantan is geladen 428 [illegible] bharen nagelen, met conditie dat
soo het schip de grote Son hier hadde connen incomen, de selve nagelen
over souden genomen hebben, Verder soo is hier goet gevonden by den
Admirael ende zyner E: raedt het Casteel van een goet cargasoen
walen te versien, naementlick tot de somme van 40 [illegible] walen van achten

[illegible] vande nagelen die jnde maent Novemb. voorleden op Waij uitten
waeren, ende de gene die noch onder Amboinesen geroght syn, ende noch
geroght sullen werden tot het vertreck van Sr. Dierick vander Eertbrugghe)
soo dat hier int 39 ⊖ walen blyven voor Amboina off daer de selve
tot dienst vande Compie. sullen mogen nodich werden, noch is alhier
gelaten by den heer Admirael van Caerden een cargasoen van cleeden
comende vut hollandt te weten
509 stuck gestreepte armosynckens, 449 swarte cleedersatynkens ———
538 stuck tanegte sattynekens, 697 stuck tanegte ramsselanden, Item
8000 platte caudelins offte cadillen, mals 400 ronde [illegible] caudelins
bij geronert voor Mosambyque/ De schepen der Waer en Ceylon
naer Banda gaende is hun inde gegeven een cargasoen van 650 ⊖ walen
van achten, hebben hier verstaen by schryven vande coopluyden aldaer
int Jaght Madagascar dat beyde de voorsz schepen vol sullen raken
met het mousson van naer voorle dat jnde maent Augusty valt,
verstaen ook dat de cooplinden aldaer onder sonck gedaen hebben by
ordre vanden heer Admirael van Caerden, off daer walen by die van
[illegible] Javaensche jonquen gedaen waeren op interest, ende
bevinde dat onder diversche daer liggende, over de 7 ⊖ walen van
achten a 20 pº rente op interest was gedaen, behalven daer by gelen sellergs.
van de renden weten, het welcke ook een deel Javaensche jonken
alhier op Amboina comende geschiet, gelyck voor desen by Sr. Dierick
vander Eertbrugghen daervan veel is geschreven, ende wat groote ondienst
dat sulcx is voor de Compie. waer door de Javaenen met onse Mis
geet sterck jnde vaert syn gecomen, brengende sulcken menighte van
Balische, Maduresche, Cortsche ende andere cleeden, dat wy op leet te
met onse cleeden weynich handel sullen hebben, ander van met walen van
achten, de Javaenen geven hier gemeenlyck een corte cleeden Madure
voor 8 offte 9 bhar nagelen off 8 offte 9 walen van achten de cortse,
ende hunne andere cleeden naer advenant, die cleeden Maduren worden
van ons volck in Grissi ingecoght weynich minder als 8 walen de cortse.
soo dat het weynich schilt off de Javaenen geven hier hunne cleeden
soo goeden coop als die by de onse worden ingecoght, waeruyt v. L.
connen verstaen wat voordeel met dese cleeden can gedaen worden, ende
wat schade de Compie. is lydende door het uytgeven van soo veel
walen op interest, ware te wenschen dat sulcx noyt ware begonst
ende zier dient op gelet dat sulcx niet meer en geschiet, het aenstaende
Mousson is apparent cleyn te wesen, naer seggen vande Inbroonders
alhier, gisteren Maleyde jnde [illegible] hunsen op ontrent 400 portugesche
bhaer nagelen, alsoo het voorgaende Jaer een groot Mousson geweest
is, Capn. Erasmus heeft de rest vande nagelen hier ingenomen, synde
ontrent 612 portugesche bhaer, aengaende vande walen en sullen dit
aenstaende Mousson geen van doen hebben, alsoo wy als voorsz gehadt
by den Admirael van Caerden daervan veel [illegible] syn, dan alsoo oock
naest met en can gissen van toecomende Mousson het Jaer 1609. soo

niet inedien, dat de schepen die tegens die tijt de nagelen souden moghen haelen van walen becrijgen vaerden, op dat wij by faulte van walen, geen nagelen en moeten laeten bederven / ende dat by de schepen hier altijt soo veel walen gelaeten werden, als by nagelen is, premien tegens 50 realen de baer, op welcken prijs wij de nagelen souden te houden, hoewel d'inwoonders alhier soo veel de Javanen laeste gecocht hebben, om tot hooger prijs te comen dreygende de nagelen te bederven / gelijck sy over een jaer gedaen hebben, begonnen by een bantamsche Jonque die hier seyden geset op Antwest hadden van S.r [illegible] ende dat sy de nagelen met t'Comptoir van Bantam moesten leveren, Indien sulcx waer is, souden hier met sulcke middelen de nagelen onder onsen prijs niet laeten blijven / overmits wij niet geboet hier niet connen beletten, om de Javanen te beletten de nagelen te verbreyen want alhier tegens die tijt als de Javanen verwachten in october ende november geen schepen offte Jachten int Casteel en zijn, daerom en dienen de Javanen offte andere natien niet geeft soo niet gestelt te worden, herwaerts uyt Java comende, dat ons onsen handel alhier bederft, ende dese tot geenen anderen is ——

Copie vanden brieff vanden heer Admirael
Paulus van Caerden./

Loff Godt in Amboina op Cambello den 13 July 1608.

Eersame Manhafte ende zeer voorsienige heer — sedert het vertreck van uwer E. en is hier niet bysonders gepasseert dan in Junij voorleden soo is hier gecomen Quimelabaxo, die wel drie maenden te voren van ternaten is wech gevaren, soo wij hier comen verstaen, den welcken altijt groot by den Coninck is geweest / gelijck ick niet en twijffel offte uwer E. voor desen in ternaten zijnde genoech sult hebben verstaen, ende gelijck uwer E. wel is onderrecht van dese inwoonders in Cambello ende Lochoe van haere rebellicheyt, geen gehoor gevende van uwer E. int Casteel geroepen offte ontboden wesende tot drie diversche reysen, om met haer te beraden de bequaemste middelen voor te wenden, daermede men den Coninck van ternaten haeren overheer, in dese oorlogen tegen de spaengiaerden ende portugesen den meesten dienst ende secours souden mogen doen / ende haer selven schriftelijck excuserende, soo ist dat wy hier tot onse groote [illegible] en hebben sien maken, om haeren Coninck te assisteren, het welcke den voorss. Quimelabaxo soo wel hier als op andere plaetsen hier ontrent gelegen, ooc sonst ten eynden gelijck hy gedaen heeft op Boano in [illegible] Lamidsie, ende inde eylanden van [illegible] / maer sy [illegible] en hebben by hem niet willen hooren / hem selven hier tot een hooft opwerpende ende groote authoriteyt gebruyckende de inwoonders alhier ons [illegible] [illegible] in presentie vanden Coopman Dierick vander Eertbrugghen / te welcke ons hebben voorgedragen om volle tol te hebben vande nagelen / twelck 10 per cento plach te wesen, waerop haer is gevraeght off sy vanden Coninck daertoe eenige last offte schriftelicke ordre hadden, seyden neen / maer dat sy voor ons ende onse huysen sorge waeren dragende, ende de selve in noot souden helpen beschermen / daerop haer is geantwoort dat wy niet soo groote

costen, ende andere macht van schepen ende volck, niet alleen haere huysen —
maer oock ende haeren Tornate-tansche landt soocken te bewaren, ende —
tegens de Portugesen haere vyanden een langen tijt bewaert, ende
dat hy selver sonder onderlegghen, ende van soo eenen vertrouwden quant haer
niet willen laeten vaeren, waermede hy voor die tijt soo van ons sijn —
gescheyden, gevende oock wel dat hy de nagelen op meerder prys d' welck stellen,
ende onse reeden seeckers willen tasteren, gelyck hy tevoorens daer —
nader bevonnen hun werck te stellen, dan sijn geresolveert selve niet te gedooghen
al souden wy een tijt lanck stil sitten, ten ware met uwer E. adviijs ende
believen, kennisse vanden Gouverneur / . tot noch toe en hebben geenen offte
weynich handel gedaen, het schip Erasmus heeft hier ontrent 612 Portugesche
bhaer nagelen ingenomen, het aenstaende Mousson is apparent reden te wesen
naer tseggen vande inwoonders en sal daer over de 400 Portugesche bhaer
niet wesen in alle de huysen, daeromme wy alle moyelick debvoir sullen doen —
om de selve in te crijgen, het wel onbiedende een quantiteyt reeden tegens de
eerste gelegentheyt van Bantam hier te mogen crijgen, volgens de memorie
den Sr. Lhermite gesonden, het schip de Grote Son en is in Banda niet —
vernomen, gelyck wy wel vaer hebben door eenige Javanen van Banda —
syn gecomen, ick sende oock hiernevens myn schryven aen Sr. Lhermite de
copie vande getransporteerde goederen, ende rescontren by Sr. Oorbeeck
aen my alhier gedaen waerby uwer E. connen sien hoe dat wy van reeden
noch versien sijn, begaluen de ontfanghenisse ende factuere van uwer E.
vloote alhier gelaeten, daer noch gaens geen tweck in en is, de 40 C walen
sier voor Amboina geordonneert, syn sijnde gebleven naer het vertreck van
t'schip Erasmus 39 C walen, daermede wy tot toecomende Moussoen cuyme
sullen toecomen, ende soo in Banda geet onseker is, gelyck in April voorleden
by de Corpmenders alhier op Amboina is geschreven, van ontrent 22 off 23 C
walen. De wercken op t'Casteel beginnende sullen voor t'moussoen 1609 oock
van walen voorsien sijn, maer evenwel dienen de schepen die tegen —
tijt om nagelen sonder moghen comen van walen versien te wesen, om ten —
minsten hier soo veel walen te laeten als sy nagelen in souden mogen nemen
de bhaer gerekent a 50 walen van onghelen, ontrent op de reeden geen seker
rekeninge is te maecken, alsoo t'eene jaer meer ende t'ander jaer min
getrocken worden, door het wtgeven van geet in Siettsyck ende —
Javanen op betaelt a 20 p(er)cento gelyck uwer E. is bekent, daermede
de Javanen sterck ende vaert sijn gecomen, ende soo het selve noch —
continueert, noch meer ende vaert sullen comen, t'welck de Compagnie
groot nadeel doet int vercopen van onse reeden, soo dat wy groot lot niet
van met walen en sullen handelen, het welcke uwer E. gelieve indachtich
te wesen om daer sulcke ordre op te stellen als uwer E. sal geraden —
vinden tot dienst vande Compe. hiermede etc. — — — — —

Gysb. v. Vianen
17 July 1608

4

Eersame wijse voorsinnighe heer dis kurte mijne
E. heeren Jck en hebbe niet connen naelaeten door
veel redenen die mij daertoe moveren / dit weynich
ghescrift aen v. E. te addresseren / hoope dattet sal
int goede ghenomen warden

Mijne E. heeren Jck hebbe tot Bantam comende eenen
brieff van mijn Broeder Adam van Vianen ontfangen
waeronder ick int lesen niet min versufft en ben
ghestaen / als verblijt int vernemen van sijne
welvaert en ghesontheyt / doordien Jck daerin vant
dingen die bij mij onverwacht waeren en noyt ghehoort
Jae wel mij een beschuldicht ghewest / Maer het
is sooman ghemeynlyck seydt / alst een weynich wel gaet
en ghebreeckender ghaen bemyders / Mijn meyninghe en is niet
van mijne E. heeren lange op te houden met veel te debateren
ofte excuseren / dingen die door nijdt van Kabbaelaen ofte
van Kalbaelen altijt gemaeckt voortcomen / die tselue niet
en souden derven staende houden soo ick present waere / dan
moet tselue int lijden met paciencie / en beqwaemer tijt
verwachten / Doch soo mijne E. heeren souden begeren mijn
voorgaende leven te ondersoecken / Binnen de stat van
Utrecht en sijn niet minder Jonghmans met eeren die
mij buytens lants ghekent hebben / als andere oude
burgherije die wel ghetuyghenis souden connen gheven dat
voor leven ick daer synde altijt gheleeft hebbe / Jck meyne
dattet niet anders en sal strecken als tot mynder eeren
ter contrarie inde stat van Amsterdam / aldaer die
gheene woonen die daer ouders en vrienden hebben / die
mij tot Romen synde door haet en nijt / inde Jnquisicie
verraden hebben / ghelijck dat ghenoechsaem by al de werelt
bekent is / en haere verraderije publyck / en onse
onschult bekent / door onse eerlycke uytcomste / benevens
dien naderhant noch tot Napels ghecomen met haer
4 oft 5 om mij bij nachte te vermoorden / en een ander
in mijn plaetse vermoort hebben / waervoer ick de quetsure
in mijn hant crijch / ghelijck sulckx ghenoech connen
ghetuyghenisse gheven / Jongmans met eeren tot 3 toe
die binnen Utrecht woonen en datmael present waeren
waerom dat ick segge dat sij oft haer ouders binnen de
stadt van Amsterdam woonen / voorat synder drij daer
waervan ick 2 haer ouders niet en ken / dan dat den eene
een plaetsnijder en den anderen een schilder is / Maer den
principaelsten vande verraderije was eenen ghenaempt
Willem Verstienen / wiens vader ick meyne in mijne
E. heeren haeren dienst te sijn opt bushuijs / Jck hebbe
dese ghenoempt om dat v. E. moghen ~~ut wat~~ dencken
uut wat boesem tvoorss. voortghecomen is Basta
Jck wil mijne E. heeren ghebeden hebben / dat haer sal
believen niet meer achtinge te nemen op quade

costen ende andere macht van schepen ende volck [illegible]

tongen / maer veel eer / op mijne goede ghetrouwe diensten
die ick ghedaen hebbe / doen / en noch doen sal soo langhe
als mij godt het leven wil verleenen / Jck ben hier opt
Casteel voor Luytenant vanden Gouverneur aenghenomen
ick sende u hierbij een acte / mij ghegheven vanden heer
Admirael / daerbij u moghen afnemen oft ick qualyck ofte
wel ghedient hebbe / Jck hebbe ooch aen mijn broeder Adam
van Diemen gheschreven en een procuratie ghesonden om mijne
resterende maentgelden te ontfangen / die ick opt schip
Banda verdient hebbe / als tvolck met lieft over ghecomen
sal wesen / u sal believen hem die te laten volghen alsoot
goede betalinghe verstrecken sal / Niet meer dan wil
godt den heer ghebeden hebben / dat hij u wil sparen
in lanckdurighe welvaerdt en ghesontheyt strekende
tot salicheyt. Uut Casteel van Amboyna den 27
Julius @ 1608

al u seer dienstwillighe dienaer
Gijsbrecht van Diemen

Eersame wijse voorsinnighe
Heer discrete de heren
Bewinthebberen vande
Vereenichde Oostindische
Compangie Residerende
tot

Amsterdam

Met het schip Ceilon dat
Godt bewaere

No 5.

missive van [illegible]
[illegible] tot Amboina

Copie

14 Augustus 1608

Edele Mogende wyse hooch gheleerde
discrete seer voorsienighe Heeren
Mynne Heeren de Staten Generael
vande vereenichde nederlantsche provincien

Myn E.E. heeren naer ootmoedighe recommandatie [illegible]
is dese myne schryvens volghens myne schuldighe plicht
hoe wel niet van grooter materie maer alleen tgeen
hier gepasseert is sedert het vertreck vanden
Hr. Admirael Cornelis Matelief de Jonghe van
Amboina naer Ternaten ende Tydoor welcke gheaccordeert
de niet gerencontreert heeft oorsaeck daer te veel
materie van spaengiaerden waeren maer heeft op
Ternaten een oudt fortjen ingenomen Maleyo genaemt
ende het selve met den [illegible] van [illegible] versterckt
welcke den vyant tot tweemael heeft bevochten maer
Godt lof van de onse afgeslagen daer naer
hebben onse volck de Ternatanen die op Gilolo waren
met vrouwen ende kinderen by haer gehaelt met de
drie scheepen die den Admirael tot dese ronde daer
gelaten hadde als het schip Enckhuysen welcke daer
verongeluckt ende gestrandt is het schip Delft ende
de cleyne sonne alsoo datse nu in [illegible] der [illegible]
syn. het voorder wedervaren vanden Hr. Admirael
Matelief naer [illegible] Jornaelen
vande selve. Den 10 maert 1608 is hier in Amboina
gearriveert den Hr. Admirael Paulus van Caerden
met seven scheepen die syne meeninge was naer Ternaten
om aldaer yets vuyt te rechten maer syn naer veel
moeyten door contrarie windt ende stroom hier in Amboina
gecomen wat avontuer haer wedervaren heeft der voyage
ende het verlies voor Mozambique hoop ick uwe
E.E. Mogentheden vande haer alle declaratie sal
gedaen wesen. Den Admirael van Caerden naer dat hy
het schip der Veere ende Zeelant naer Banda om haer
ladinge hadde gesonden ende syn volck ververst ende syn
scheepen versien hadde is op den 10 May van hier
naer Ternaten vertrocken wesende ses scheepen ende
twee jachten. ende in Ternaten is gearriveert het
schip Gelderlant welcke vuyt Hollant tot Bantam
ende voorts met victualie naer Ternaten gesonden
was daer noch hy het schip de cleyne sonne alsoo
datse in Ternaten souden syn acht scheepen met twee
jachten. Godt geve syn wat goets tot godes Eere

ende 'slants welvaren mogen uytwercken. / Belangende
den Standt van Amboina gaet redelycken, waer
datter wat goede [illegible] ende soldaten gesonden werden
den Admirael van Caerden heeft [illegible] 'lande oude
soldaten van hier genomen doch al weder droncke
bootsgesellen inde plaets gelaten / Mogende Heeren
ick hadde wel gehoopt alsoo alle t'volck soo cooplieden
[illegible] als soldaten van hier verlost werden
dat mij niet minder soude geschiet hebben want ick
meer als mijn verbonden tijt uytgedient hebbe
Ick hebbe hier aengaende [illegible] tot antwoordt
sy geen last en hadden om mij te verlossen alsoo dat
ick dit jaer met leetwesen de patientie sal moeten
lyden hoopende uwe EE Mogentheden mijn verdienste
[illegible] ende [illegible] ende [illegible] int eynde sullen
recompenseren / Wat aengaet het fortificeren alhier
ick hebbe de [illegible] bolwercken t'lande met arbeyt
ende vlyt als oock binnen de wallen ende rontomme
[illegible] wel opgemaeckt
maer alsoo door de groote droocht ende [illegible]
den soldaten [illegible] al vergaen alsoo dat ick
daer op niet van acht wordt [illegible]
met sellen / Twelck niet sonder groot [illegible]
[illegible] sal [illegible] ende [illegible]
seer qualyck te maecken ende te becomen is doch
sal mijn [illegible] doen soo veel mij Godt ende den
tijt toelaten sal dat kenne Godt die uwe

Edele Mogende wijse & hooghgeleerde [illegible]
seer [illegible] heeren ende geluckhsalige regeringe
ende den Godt saliche [illegible] wil verleenen.
Amen. Uyt het Casteel Amboina den
14 Augustij Ao 1608

uwe EE mogende wijse hoochgeleerde
Diens[t]willighen Dienaer

Frederick de Houtman

Copie aende EE staten generael

16 Augustus 1608

Sr Jacob le Hermite

1608

Loff Godt Int Casteel Amboina den 14 Augusty

Sr

Naer groetenis, U.E. sal UL weten dat ick d'uwen
vanden 12en Januarij 1608 met schip Erasmus den
10 maert wel ontfangen hebbe met het jacht ende het
met Damar en, doch de Damar is voort naer Banda
gesonden, alsoo den Coopman hier geen noot en hadde de selve
te verhandelen, den Admirael van Caerden die mede
naer de Molucques te loopen, is den 10en Maert met het
schip Erasmus hier door contrarie windt in Amboina
gecomen, ende geordonneert het schip Erasmus hier in
Amboina soude laden, het schip den [illegible] ende Geylen in
Banda gesonden om te laden, alsoo 't schip de groote Son van
Ternaten al hier noch niet gecomen en was, doch is den
eersten April by de drie Eylanden int gat van Hitto gebleven
ende Abraham Matyssen hier int Casteel, doch is het schip
weder vlot geraeckt door stroom ende windt, ende voort
met [illegible], vermoedende het naer Bantam wedder geloopen
is, alsoo het niet in Banda en heeft connen comen,
Den Admirael van Caerden hier den 10en Mey van hier
naer Ternaten vertrocken, heeft hier alle het volck
vant Casteel verlost, soo [illegible] als ander
(bezalens my) die my hier tegen wil ende danck gelaten
heeft, doch hope naer schryvens vande E. Bewinthebberen
den toecomende somer verlost te worden, waeromme UL sult
gelieven my gewoont te houden als daer schepen comen,
dat ick niet van sin en ben langer te blyven, al soude ick
met een Jonck over comen, ende selfs in een ander in my
te laeten stellen, daerom, datter voor al in versien worde
dat ick verlost worde, om een quaet te verhoeden
want my gebreckt ende geen recht en geschiet, Voordt
Sr belangende de Coopmanschap refereere ick my aen
Jaspar Jansen, victualie van wyn ende speck
sal UL voort aen ons soo veel procureren vuyt de
schepen als mogelyck is, oock een party wyn ende spade
vande schepen die in Macar aen loopen, ende hier
comen sullen, Sr. Alsoo Dirck vander Eertbrugghen
den Admirael van Caerden ende my belooft hadde de
Rekeninge van alles hier gegaen [illegible] ende gehandelt
is my hier te laeten, twelck hy niet gedaen en heeft
noch int Cort noch int langh, maer my met dit
bygaende belooft tot Bantam te laeten op dat UL
my tselve oversenden soude moghen, daerom Sr wilt

hadde aenslach om thienen te vroonderen / want de Coninck
daer an gelegen is / so niet dat V.L. van meninge
waere teghen den grooten hertoch ende thienen aende verbintenisse
ontsedt / hy beloofde my seyndt den cardinael naer
Cambello gaende / de rekeninge int cort te senden
waer op ick niet my brieven te sluyten wachtende
was / maer op den 13e voorleden t hijne gegaen sonder
my thienen te senden om den brief van myn nede
te nemen / Anders presentelyck niet om te besenden
wensche V.L. gesontheyt ende welvaert / sende bevelende
V.L. ende groote ter des heeren

V. Vrundt wat ick vermach

Frederick de Houtman

Eersame seer discrete
Sr Jacob le Hermite
Oppercoopman tot

Bantam

Amboyno 1608
van Fredrick de Houtman van
den 4 Augusty ontfangen adi
3 october met het
[illegible]

15 Augustus 1608

Copie vanden brief uyt het fort Amboina den 15 Augusty 1608 17

Eersamen ende seer discreten Sr. Jacques Lhermite de Jonge, myn voorgaend schryven aen u. L. is geweest van den 13 July voorleden, by het schip Erasmus daervan hierinne besloten de copie is medegaende, mitsgaders de copie vanden brieff aenden Marinat ten heer Admirael Paulus van Caerden met het voorschreven schip mede gesonden, tot synen E: compste uyt China, waerby u. L. connen sien, hoe dat wy hier van cleeden versien zyn, ende wat ons voorder nodich is, om mette eerste gelegentheyt van cleeden versien te worden, naementlyck suclke sorteringe als myne voorgesondene memorie mentie maect, tot welcken eynde ick hier mede andermael de copie oversende, ende wat aldaer van eenighe brandende cleeden inder syn als wy wel mentie maecken, de welcke by der ooge moeten gekent worden, twelcke Sr. Dirrick vander Lecq bringhen den Jonghe, Coopman op tschip Erasmus tot Bantam commende heeft aengenomen met permissie van u. L. die te visiteren, ende de beste sorteringe hier nodich, aen u. L. te communiceren, mette quantiteyt omme hier te mogen vercanderen, daervan u. L. gelieve ons voort te senden, ende bysonder van witte fyne cleeden, oock mede Cangans, Ranenys, witte tancoulen, thyndy uyt de patolen, soo oock eenige geschilderde cleeden genaempt Taperasse, ende voorts volwysende de voorn. memorie, op dat wy eenige sorteringen mogen hebben die hier getrocken zyn, want van andere cleeden wy noch wel versien syn, gelyck myn voorgaend mentie maect, blyckende by de mede gaende copie der zelver, Ick hebbe by myn voorgaenden geschreven van tarenstaende gevaer uyt de Monsson van nagelen alhier, apparent te wesen van ontrent 400 portugese bhaer op alle de husen, dat nu naer tseggen vande Inwoonders, over de 200 bhaer niet wesen en sal, het welcke ick u. L. hebbe willen adviseren om soo u. L. geraeden vindet, de scheepen naer Vaderlandt gaende suclke tydinge mochten over brengen, op dat de nagelen op goeden prys mochten gevonden worden, ten goeden bewinde vande E. heeren Bewinthebberen, ende dese tot geenen anderen van u. L. tsamen Ende bewaringe vanden Almogenden bevolen, Date als boven met het schip Ceilon — — —

Sr. Lhermite, den heer Admirael van Caerden hadde hier oorder gegeven, soo daer geelt in Banda overich was, dat tselue hier op Amboina sonde gebleven hebben, ende alsoo daer geen gelt en is gecommen, overmits in Banda al bestedt wesende gelieve u. L. tselue den heer Admirael op synen E: compste aldaer voor te draegen, op dat wy hier tegens het groot Monsson in tjaer 1609 noch van twintich dusent realen van achten mochten versien worden voor Amboina

U. L. Dienstwillighen

Gaspar Janssens r

Gaspar Janssens r

Den achtbaren heer Discreten
Sr. Jacques Lhermite de Jonge
Opperkoopman tot

Bantam

P. schip Ceylon dat Godt
bewaere

Amboyno 1608

Van Steven Doensz. van 15 Augusty
ontfangen den 3 octobris

16 Augustus 1608

Eersame voorsienige seer discrete heeren
Mijne heeren de bewint hebberen der
Vereenichde oostindische Compe. tot
Amsterdam

Mijne heeren mijnen laetste ter aen uwe E. is geweest
van dato 22en Juny 1607 met het schip den swarten
Leeuw van hier vertrocken den 23en Juny 1607 den ick hope
uwe E. alreede sullen behandicht wesen waerin ick
hope uwe E. alles sult connen verstaen den standt
alhier als oock inde Molucos / sedert is hier niet sonders
gepasseert / het voordere sal ternate refereren mij
vanden Hr. Admirael Cornelis Matelief de Jonge
ende sedert syn vertreck refereren mij aenden E. Capiteijn
Evert Gerritss vander Buijse als oock aen Sr. Jan van
Solinghen dien ick hope uwe E. alles int breede sullen
geadviseert hebben / den 10en Maert 1608 is alhier geaarriveert
den Admirael Paulus van Caerden met seven schepen alwaer
het schip Erasmus in compe. waerop welcke sonde eenen
Christiaen van Dorst mij brieven van uwe E. behandicht heeft
int schip vanden Admirael ende aldaer door den principaels
aen mij houdende van dato 0 december 1606 den selven
wel overlesende den ick gehoopt hadde den inhoudt beter
tot mijnen contentement geweest soude hebben als tot mijn
verclaringe / want mijn heeren niet weetende al eer ick
desen uwen brieff ontfangen soude mijn tijt meer als te
vollen verloopen soude wesen / Ick acht het mijn heeren
noch wel indachtich is / doorsaeck waer ick soolang
overgehuert blevē / als dat ick geen drie jaer hier int
lant en wilde verbinden maer accordeerende drie
[illegible] jaer verloopen wesende ick soude mogen ouder
comen sonder dat uwe E. yets op mij te seggen soude
hebben waerover ick mij seer verwondere dat mijn heeren
soo vreemt aen mij schrijven / te weten met al oft
ick drie jaer int lant gecommandeert hadde
maer al off ick in eerst int gouvernement soude
treden / hoe mijn heeren ben ick verhuert geweest
ick ben noch voor geen [illegible] gebracht / den Admirael
Verhaegen weet op wat voet hij mij hier tegen wil
ende danck gelaten heeft ende [illegible] mij ick
binnen twee jaer offte met de eerste schepen soude vertrecken
worden heeft hij mij heeren anders verclaert soo heeft
hy niet als een oorlogh Admirael gedaen den Admirael

Cornelis Matelief de Jonge heeft desgelijcx volck
verlost ende mi den Admirael van Caerden heeft
voorts alle de resterende verlost als Coopluyden
officieren ende alle soldaten, sonder my alleen waer
onder ick dit bygaende versouck ende dat daer naer oock
het bygaende protest aen hem ende den raet gedaen
als oock met desen tegen my U.E. oock een protest
onder het groot ongeluck schade ende gewelt my aen
gedaen wordt, waer onder sodat soo ons hier yets —
overquame daer het Lant ende de Compe. schade
by lede souden my ontschuldicht ende myn plicht volcomende
Myn heeren willen my schrijvens ten besten afnemen doch
soo lange hebben my saecken wel haer sullen gevoelen
ick sulcx niet sonder groote noodtdringende oorsaecke en dan
de goede Instructien vande regeeringe die my hebben
int voors. van haere Ed. hier geschreven vo seer
ypperlycken ende niet te versmaden, maer wat holden
can alhier gehouden worden dewyle ons hier sulck volck
gelaten wordt die noch naer ordre noch naer overicheyt
noch naer Godt ende syn geboot en vraegen maer dach ende
nacht ende dach anders niet als om haren buyck met
dranck te vullen, het verwondert my al seer, ick en
hebbende daer noch sulcke redelycke ordre onder gehouden
wordt, maer de goede correspondentie met de hooge
van Lant hoope ick naer het Lants beste my alsoo
gedraegen hebbe dattet der Admirael Matelief de Jonge
als der Admirael van Caerden een goet contentement
sullen gehadt hebben als ick hoope U Ed. by haere
rapport niet minder en sult gecontenteert syn oock vande
fortificatie ende wel voordigen Arbeyt by my aent
Casteel gedaen ende alsoo ick hier hebbe niemant veel
ende danck gelaten heb, niet tegens staende het groote
my by my gedaen) soo hoope ick soo my Godt gesont spaert
dit haer in soodaenige regeeringe ende met minder fortificat
te continueren doch al syn de gedaene dienste wat
verre buyten oogen vande Compe. gecommitteerden soo hope ick
datse by haer niet ongeloont en sullen blyven, haer oock
mede [illegible] ende de brieff aende Mogende
heeren vande regeeringe van Amboina met de segel
van syn Princel. Ex. gesegelt ende syn hant onderteeckent
van [illegible] schryvens vanden Admirael
Matelief de Jonge van Bantam aen my is tegen het selve
ongeraeckt vinden aen de van Amboina onder 't Landts
off en den Inhoudt ter rechte met te translateren verandert

meyninge niet wel bruchtich doch souden wader onder den Admirael
van [illegible] met d'haentschen vaert gaen gevonden hebben desen
te openen ende 't besyn 't geene gedaen hebben wouden ongemaeckt
die feeten den Admirael hier [illegible] van Amboina ende te Lonthor als
het groot achterdeel van het gouvernement alhier soude brengen
want ick het soo verre gebracht hebbe dat niet alleen het
Eylant Amboina maer de drie Eylanden by oosten gelegen
de Eylanden Uliaser onder het gebiet staen maer moeten haer
anderen niet komen als Vasalen ende goet alsoo die niet gedaen
onder de Ed. Staten ende syne Ex.tie 't staen gelyck sy onder
de Portugiesen gedaen hebben / daeromme als ick het souden
begeeren souden ick het Regiment van syn Princel. Ex.tie te
weten de geschilderde stock orangie blanck et bleu met het
wapen soo ick laeten hebbe met de croone door [illegible] ende om haer
hantschrift met [illegible] onderdanigheit. de wyle sy niet en souden voor
gaen onderschryven [illegible] wouden [illegible] de [illegible] op
souden [illegible] (dat doch noch [illegible] gecomen [illegible]) soo [illegible]
haer niet getoont maer de presenten [illegible] ende andere
gesonden Voorder niet te schryven om alle de nagelen die
hier vallen in onse handen te crygen als tot noch toe geschiet
[illegible] Monsr. [illegible] soo Portugiesche Padres [illegible]
[illegible] van goet [illegible] hadden ende [illegible] Padres
niet veel van goet [illegible] [illegible] sal het [illegible]
bemercken dat [illegible] haer niet sal connen [illegible] Ick
[illegible] onse coopluyden [illegible] op andere plaetsen [illegible]
groot [illegible] ende dat de Inwoonders [illegible] groote [illegible]
[illegible] groot [illegible] als dat tot [illegible]
[illegible] dat [illegible] Coopman [illegible] als
van [illegible] voor dit haer van gelycken dat [illegible] de Inwoonders
geen [illegible] Javanen [illegible] tot [illegible]
van haer [illegible] ende de Banda [illegible] handel
[illegible] dat sy [illegible] nagelen
[illegible] hebben [illegible]
sy brengen voor [illegible]
[illegible] ende moeten alsoo [illegible] souden [illegible] haer
[illegible] de [illegible] ongeluck soo
[illegible] Javanen [illegible] de Inwoonders haer goet
[illegible] handelen [illegible] coopmanschap [illegible]
[illegible] souden [illegible] met groote [illegible] Ick hebbe
niet [illegible]
voor de [illegible] van den Admirael Matelief [illegible] geschreven
als Matelief [illegible] van gelycken / doch sy moeten niet [illegible]
verhandelen [illegible] souden onse cleeden verhandelen maer als de Javanen
[illegible] niet [illegible] daerom niet [illegible] niet [illegible]
[illegible] gebracht worden dat [illegible] de Javanen [illegible]
ander [illegible] [illegible] als madurische
handel ende [illegible] cleeden als sy [illegible]
cleeden [illegible] haer [illegible] ende [illegible] geven als sy
[illegible] alwaer niet [illegible] tot dat
[illegible] cleeden [illegible] niet [illegible] brengen [illegible] licht [illegible]
[illegible] alsoo dat den handel [illegible] niet
haer [illegible] [illegible] [illegible] by haer
[illegible] sal moeten [illegible]

aet [illegible] bevonden op de schepen van Banda den hare hooft
het [illegible] als sy hier comen ick segge in dien van Banda
beschooten het fort niet [illegible] op die muer te leggen want
het water dit fort van Amboina sy hadden al [illegible] op ons werck
worden gaen ontladen [illegible] Coopman aldaer mijn Ed.
breeder sal verclaren mijn Ed. schryft ons het car[illegible]
veel geproviandeert te hebben van cruyt ende ander
Ammonitie daer soo noodich hier sy in hebben seer weynich
Vloot [illegible] maer wat hebben sy het Car[illegible]
begeert Matelieff [illegible] ende van
Candy [illegible] het [illegible] Ten
waere ick hier als practyck gevonden hadde om lont
te maecken vande bast van Cocus noten die ick dagelyck
doe branden. [illegible] hadden van [illegible] voor [illegible]
hadde lont want bij nacht ende dach lont branden moeten
als oock meer hebben soo [illegible] dat het Car[illegible] van
alles geprovideert heeft soo moet mijn Ed. [illegible] tselve [illegible]
seer alleen [illegible] ende [illegible] des schippers op de correctie
van [illegible] hy het selve [illegible] ter plaetse daer het [illegible]
want mijn Ed. heeft int schip Honda [illegible] met [illegible]
geproviandeert [illegible] met medicamenten gesonden [illegible] de
Victualie maer wat het syn [illegible] noch
medicament die des schippers alle sonder noot [illegible]
heeft ende [illegible] het Castel in [illegible] soo ons
des want [illegible] wy hebben [illegible] medicamenten
[illegible] hebben om [illegible] te cureren. heeft ons oock
[illegible] ende ander victualie minder
gesonden als oock [illegible] soo ons [illegible] groot [illegible]
niet [illegible] des schippers vande vloot [illegible] soo salt
hier niet veel [illegible] het [illegible] hier [illegible]
van nooden syn [illegible] comen [illegible] bij [illegible]
Memorien [illegible] ende met [illegible] belangende
de rekeninge van het [illegible] hier [illegible]
[illegible] ick mijn Ed. niet senden alsoo de
selve des Coopman [illegible] vande rekeninge [illegible] niet
[illegible] heeft noch hier [illegible] noch hier lang [illegible]
hy mij ende des Admirael van Candy tselve belooft hadde
waeromme ick volgens [illegible] versouck an
[illegible] hebben mij [illegible] rekeninge hier cort [illegible]
ende tot Bantam hier lang te laten maer ick verwachte
naer de rekeninge int corte om aen mijn Ed. mede [illegible] te
senden. soo hebbe ick verstaen dat het schip Erasmus den
[illegible] July van Cambeio [illegible] gegaen is sonder [illegible]
[illegible] doorsaeck is [illegible] met het schip
Erasmus [illegible] met [illegible] hebben [illegible] soo
mijn Ed. daer [illegible] schade [illegible] off
discontentement [illegible] hadde [illegible] ontschuldicht houden
te houden ende tselve op des Coopman voort te verhalen

wat voorder vande nagelen ende tgewas [illegible]
toecomende Mousson sal sien met veel nagelen vallen
want het een cleyne Mousson ende gewas is. Aengaende
de fortificatie van t Casteel ben ick gestadich doende
met het hermaecken t geene des Admirael Matelief
geordonneert hadde met rijswerck te maecken als de
bolwercken te lande ende de binnen wallen twelck alle
met rijsbosselingen opgemaect syn. gewelt
maer door de groote droochte is het rijswerck [illegible]
ende vergaen alsoo dat het meer [illegible] als gevallen
is twelck ons veel [illegible] geven [illegible] te maecken
maer syn in sulcke plaetsen. op de twee punten ofte bolwercken
te lande met een muer van 8 voeten dicht te becleeden /
waer toe ick nu seven groote calckovens met calck laet
maecken ende daer toe steenen laet halen twelck niet
sonder groote [illegible] arbeyt de [illegible]
want moeten de calcksteenen 2 ofte 3 vadem onder water duycken
van daer halen daer nae met bijlen cleyn geclooft met
groote dicke boomen is moeten gesonden ende met de [illegible]
geslagen alsoo daer calck aen gebrandt wercken.
arbeyt door onse duytschen met 2 soude connen gedaen worden
want 100 slaven ontrent 2 maenden werck werck hebben
om een hondert maecken. de metselsteenen moeten uyt het
gebergte gehaelt worden alsoo dat het metselen [illegible]
geen cleyne arbeyt ende moeyte is twelck tgeene bet
voorderen connen dat bevestigen noch beter dan het [illegible] gedaen
hebben. Alsoo my [illegible] dat wy sullen dese [illegible] toecomende
toerustingen om de twee bolwercken met [illegible]
te becleeden / dat sal soo veel doen als my [illegible]
den tyt sal toelaten / hier sonde seer noodich syn [illegible]
[illegible] op het Casteel met steenen hebben ende
hart dackt maecken want door dese lucht als [illegible]
het Casteel in groot perijckel staet want quamen der
brant het was qualijck te blussen [illegible] waer over ick nacht
ende dach in groote sorge ben ende [illegible] goede [illegible]
om tselve te wege te brengen. als daer meer [illegible]
ick soude [illegible] te doen tselve wel gelucken
soo sal mynen successeur [illegible] geen oorsaeck hebben om tselve
naer te laten. Ock moste waer hier seer noodich
eenige houtsagers ende meysters daer bij om met het [illegible]
gereedschap als in Noorwegen planckjes [illegible] sagen. het [illegible] sal
want als hier scheepen commen de selve seer [illegible]
ooc voort Casteel nu conde [illegible] tot bantam
sonden [illegible] daer groot gelt costen van sagen Voorts

van Portugesen voort Casteel sullen myn heeren gelieven
t' versien van gesontheyt brieven schepen ende Gelt
om de [illegible] te [illegible] het [illegible] staet
het [illegible] dagelicx [illegible] als daer geen
vyant os) cannen [illegible] (Godt lof) [illegible]
kryghen. Hiermede Eerentfeste wensche uwe

E. [illegible] voorsienige stede discreet veel
gesontheyt ende regeringe tot godes eere
ende uwe E. zalicheyt Amen Uut Casteel
van Amboina desen 14en Augusty Ao 1606

Den al uwe E. diens twilligen D[ienaer]

Frederick de Houtman

uwe E. sullen gelieven
myne verloopen maent gelden
aen myn huysvrou ende susters
te laten alsoo myne tyt mede
als verloopen is vale

Memorie vant gene het Casteel van Amboina noodich is

Eerst met alle vlooten vleesch ende speck olye ende wyn voor soudaten maer om in tyden noot te gebruycken

Cruyt ende lonten de menichte

Een partye loot om cogels te gieten

Alle sorteringe van cogels tot de stucken

Twee groote smits blaesbalcken om groot werck mede te smeden

Een groot Ambeelt met 2 smidts om groot ende cleyn werck als [illegible] te smeden

Item laet smidts coolen voor ballast

Houtsagers met groote houtsagen om sagen met den water te stellen ende een meer der [illegible] by

Een goet huysmeester timmerman

Lackens cleeden voor de soldaten.

Een goet barbier met medicamenten.

Item offe ofte vele metselaers

Pannen ende steenbackers seer noodich

N° 6

Missive van Frederick Houtman In Dato 14 Augusti 1600

16 Augustus 1608

Copie

Eerwyse voorsinnighe seer discreten heeren
myn heeren de bewinthebberen der ver=
eenighde Oostindische Comp.e tot amsterdam

Myn heeren mynen laetsten aen uw Eerw. is geweest van dato
22en Juny 1607 met het schip den swarten Leeuw van hier vertrocken
den 23en Juny 1607 dien ick hoope uw E. alle well sullen
behandicht wesen, want vuyt ick hoope uw E. alles sult connen
verstaen den standt als hier als oock inde Moluccos sedert
is hier niet sonderlinx gepasseert het voorder sy te wachte=
refereert my tselven Admirael Cornelis Matelieff de
Jonghe ende sedert syn vertreck refereere my tselven Capt.
eyn Gerrit Gerritsz vander Buys als oock den Sr. Jan
van Gossinghen dies ick hoope uwe E. alles int breede
sullen geadviseert hebben. Den 10en Maert 1608 is al hier
gearriveert den Admirael Pauwels van Caerden met
ses schepen, alwaer het schip Erasmus syn Comp.e was
op welcken synde Adriaen Cristiaen van Dorst myn brieven
uw E. behandicht heeft int schip vanden Admirael ende
alderhande geopent den principalen aen my houdende van
dato 8 December 1606 den selve wel overleesende
dien ick gehoopt hadde den inhoudt myn beter tot myn
contentement soude geweest hebben als tot myn besluyte
want myn heeren wel weetende al eer ick dessen uwe
brieff ontfangen soude my tyt meer als ten volle 3
Jaren soude wesen hoe echter het myn heeren noch wel
indachtigh is doorsaecke waer ick soo lange ontvreemt
gebleeft als dat ick myn geen drie Jaer int lant
en wilde verbinden maer accordeerende de twee
Jaer verloopen wesende ick soude mogen overcoomen
sonder dat uw E. yets op my te seggen soude hebben waer
over my seer verwondere dat myn heeren soo vreemt aen
my schryven, te weeten niet all oft ick drie Jaer
int lant gegouverneert hadde maer oft ick nu alreede
int gouvernement soude treden. Wel myn heeren ben ick
verhuert geweest ick ben noch voor geen eygen procht
den Admirael verthoont waer op wat voet hy my hier
houden wille en danck geraeden heeft en beloofde my ick
binnen twee Jaer ofte met de eerste schepen soude verlost
worden heeft hy myn heeren anders verclaert soo heeft
hy niet als een eerlyck Admirael gedaen den Admirael

Doordien Matelieff heeft een partye volcx verlost en
nu den Admirael van Caerden heeft voorts alle de rest
erende verlost als Capiteijnen officieren en alle soldat
sonder mij all een woorde ende ick dit bijgaende versoucht
ende daer naer oock met bijgaende protest hebben en
den raet gebeden als oock met desen tegen uw E oock
ben protesterende over het groot ongelycke schade en
schandael mij aen gedaen waer over dat soo ons liev
ydts onbequaeme daer het lant en de Compe schade
bij lijden souden mij onschuldich en mijn gagie onverdiend
het mijn heeren willen mij schrijven te beste aff nemen
doch soo mijn heeren mijn saecken wel insien sullen gevoelen
ick sulcx niet sonder groote noot dringen versocht ende
de goede instructie v en ordonnantie die mijn heeren
int voorste van haer brieff syn schrijvende is seer
prysselycke ende niet te versmaden maer wat polecie
can alhier gehouden worden dewijle ons hier sulck
volck gesonden woort die noch naer ordre noch naer
vrijheyt noch naer godt en syn gebodt en vraegen maer
drencken nacht en dach ende dat niet als ons heeren
buyckx met drincken t' vollen het verwondert mij
(al schrijff ick het selver) daer noch sulcke redelycke
ordre onder gehouden woort maer de goede Correspondentie
met de hooffden vant lant hoope ick naer het lantt
wijse mij alsoo te gedragen hebben dattien den
Admirael Matelieff als den Admirael van Caerden
een goet Contentement sullen gehadt hebben als ick
hoope uw. E. bij haer rapport niet minder en sult
gecontenteert syn oock vande fortificatie en wel
vondigen Arbeijt bij mij aent Casteel gedaen en alsoo
ick sulcx tegen mijnen will ende danck gelaeten ben
(niet tegen staende het protest mij bij mij gedaen) soo
hoope ick soo mij godt gesont spaert dit jaer in
soodanige regeeringe ende met minder fortificatie
te continueren doch al syn die gedaen diensten wat
verre uyten ooghen vande E bewinthebberen soo hoope ick
dat se bij haer niet ongeloont en sullen blyven daer is oock
nevens mijnen brieff een brieff ende Mogende heeren
vande regeeringe van Amboina met de segel van
syn Prinss Ex^tie gesegelt en syn hant onderteeckent van
welcke brieff voort schrijven van Admirael Mateli
eff van bantam ~~[illegible]~~ mij in twijffel stellende om-

Ordeden t'vinden ben die van Amboine onder te houden
ofte dan hy houdt het rechtniet te te bruschetteeren want
Mateliefe niet veel vruchten doen en soude weder onder dit
Admirael van Caerden met den geneschen vaert goet
gevonden hebben de selve te openen en te laten, t'selve
hebben vonden ongeraeden de selfde wedere hooffden van
Amboina onder te houden alsoo het groot achterdeel
van het gouvernement alhier soude brengen want ick
het soo verre gebracht hebbe dat niet alleene het
Eylant Amboina maer de drie Eylanden by oost
geneempt de Eylanden Uliasser onder het gebiet staen
mede Ternate haere bunder niet kennen als vasallen en
ende oock den eedt gedaen onder de H H Staten
Ende syne Ex^tie staen gelijck sy onder de portugesen
gestaen hebben daerom als ick tijt sonder het begeere
sende ick het reygement van syne princ Ex^lentie te weten
den geschilderde stock orangie blanck et bleu met het
wapen en hebben sy niet te comen door vreese en
om haere gebreken niet verhovaerdigen. Dewijlen sy inden
brieff voor heeren ende slechte gekent en worden waerdoor
sy den voorst selve op soude stellen (dat doch noch quaet
gevaer is) soo is den brieff haer niet getoont maer
de presenten aen dyse en anderen geleverdet Voorders
uw E schrijft om alle de nagelen die hier vallen in
onse handen te crygen is tot noch toe geschiet behalven
dit mousson isser wel 800 portugesche baren wech gevoe
rt oversulcx wy geen gelt en hadden en soo deese plaets
niet wel van gelt versien werden sal het noch veelen
seer tenbrackelen dat men daer niet niet sall konnen –
Aenwendinghe dan hierdoor hebben onse Cooplieden die op
andere plaetsen leggen groote schult en doen de bewinthebbers
hebben groote schade hoe wel sy geen groote proffyte doen
als dat tot deverst wysen geschiet is dat Steven
Dircksz Coopman hy Oreslote als van verscheyden dit jaer
van gelycke datse de bewinthebbers gelt onder sa
vendus doen op provinstyt tot vuytrustinge van haere
fonteyn omme dien hier ende sy hande den handel te
verderven mits datse geprofereert sullen wesen
wat nagelen sy brengen voor 8 de bare sullen hebben
ben die wy hier om vyfftich ℔ copen en moeten alsoo
om 20 ten hondert hebben haer gelt souyts 2 jaere missen
hoe crijght de fondts een ongeluck soo sy sy haer gelt
quyt sy maer de bewinthebbers haere te handwaerts

Souden ons mede te handelen inde Coopmanschap ende
niet ons op interest te stellen met desijne. Ick hebbe
voorde comipste van Admirael Matelief geschreven
als Matelieff van gelycke doch sy mosten mede wel
het handelen wy souden onse cleeden ver handelen-
inde als de Javanen comen connen wy niet doen dan
ons myn heeren hier moet een hele ander registe gestrocken
worden dat de de Javanen hier uyt te handelen en
alsulcken cleeden als sy hier brengen als madurese cleden
tegen haer vuyt rijs en betere coop geven als sy lieden
dewyl sy hier syn altwaert met verliese tot dat se
sulcken hier niet meer brengen. welcke licht te doen is
hier langer te verhaelen alsoo dat den handel hier
met gewelt en dwanck sal moeten gevonden worden want
sy hier altemet beroepen op de schelmen van Banda
die haer troufft vol bloedsen als sy hier comen. Ick segge
met die van Banda beroven en fort met gewelt of
de inde de liggen want sy waren dit fort van
Amboina sy hadden al en op ons volck weder geattenteert
gelycke den Coopman aldaer uw E breeder sal verclaren
uw E. schryft om het Casteel besett Matelieff vaten cruyt
ende van Banda   vaten cruyt. bosschen lont   Een
welcke ick hier den practyc gevonden hadde om te maken
van bast van coquos noten dien ick dagelyckx doen bran
den ende en hadden van eerst aff voor ons alst haer
lont want wy nacht en dach lont branden moeten
Alsoo myn heeren soo gy wilt dat het Casteel van
als geprovideert blyft soo moet uw E expres ordre en
een schip alleen senden en belasten den schippers opde-
correctie van syn officie het het selve levert ter-
plaetse daer hyt belast want uw E weet int schip
ginder een barbier met een wel geprovideerde kiste met
medecament gesonden nessens de fictualie maer wat
off wy crijgen noch barbier noch medicament dien den
schipper alle sende noot gevonden heeft en stelt het
casteel in sodanigen perquel soo ons den vyant
ende quame want wy staen sonder medecamenten en hebben
ons oock gequesten te cureren hetwelck oock twee egge
wyn en ander victualie minder gesonden alsoo myn
heeren soo ons sulcke groote faute met eenen schipper
vande plaet en vaert soo salt hier niet wel gaen het
garnisoen hier int Casteel sal van node syn comen-

Mijn heeren by dese bygaende Memorie sien ende met
den eersten senden belangende de verclaringhe van het
gene wat dese drie jaer hier gehandelt gepasseert is en
can ick uw. E. niet senden alsoo de selve den Coopman
Dirck vander Eertbrugghe my niet gelevert en heeft noch
int corte noch int langhe hoe wel hy my en den Admirael
van Caerden tselve belooft hadde waerover ick volgens
dit bygaende protest versocht heb hem gebeden hebbe my
belovende de verclaringhen int cort t'geven en tot Bantam
int langhe te laeten maer ick verwachte naer de ver-
claringhe int corte om aen uwe E. mede over te senden—
soo hebbe ick verstaen dat het schip Erasmus den 23 Julij
van Cambello t'seyl gegaen is sonder my eens t'advyseren
welcke voorsaecke is ick mijn heeren met het schip-
Erasmus dese myne brieven niet en hebbe connen senden
soo uw. E. daer eenighe schade overquaeme off discontent
aennemen int hadde sult my ontschuldich gelieve te houden en
tselve op den Coopman voors. t' verhalen— wat voorder
is vande nagelen ende tgewas deser toecomende moussen
sal hier niet veel nagelen vallen want het een cleyne
mousson en gewas is belangende de fortificatie vant-
casteel ben ick gestadich doende met het volmaecken
tgene den Admirael Matelieff geordonneert hadde
met clijswerck te maecken als den bolwercken te
houden ende de binnevallen twelcke alle niet sijn
verstercinghe op gemaeckt sijn geweest maer door de
groote droocht is het clijswerck verdrocht ende vergaen
alsoo dat het meest weder aff gevallen is welcke ons be-
let heeft geene punten ter zee te maecken maer sy
nu seer besich om de twee punten offte bolwercken te lan
de met een muer van 8 voeten dick met een borstwerck
waer toe ick nu seven groote calckovens met calck laete
maecken ende daer toe steenen laeten halen twelck niet
sonder groote swaricheyt en bloedighen arbeyt en geschiet want
moeten de calcsteen uyt drie vadem onder water duycken
van dien halen daer naer met byles cleyn geclooft
met groote dicke boomen in nooten gehouden en met de
steenen gestapelt alsoo daer calck off gebrant welcke
arbeyt door onse Duytsche niet en soude connen gedaen
worden want wy swarten ontrent 2 maenden gewerckt
hebben om een oven te maecken de metselsteen moeten
uyt het geberchte gehaelt worden alsoo dat het metselen
hier geen cleyne arbeyt en moyten is twelck tselve het

Voordelen connen niet besichtigen noch beeter die het beyde
hant hebben alsoo myn heeren dat wy sullen deese coomen toe
bringhen om de twee bolwercken met een weer te becladen
doch sal soo veel doen als my Godt den tyt sal toelaten
hier soude seer nodich syn steen en panne bereckent om het
Castel met steene hutten en hart dacke te maecken want
door deese hitte als strooy hutten het Castel in groot
perykel staet want ghenoemde brant het was quaedlyck
te blussen weder over ieder nacht ende dach in groote sorgen ben
hier is goede aerde gevonden om tselve te wege te bringhen
als daer meesters waeren gelyck hoop een cleyne proffyten
te doen tselve wel gelucken soo sal my successeur geraden
oversonden hebben om tselve naer te laeten. Oock meede
wuste hier wel nodich eenighe hout sagers ende meesters
daer by ons niet het wercke geyeven als sy noodwendighe plan-
cken te sagen. Want als hier sagers quamen de selve
seer veel doen hebben oock voort Castel mit onderste
meede tot Bantam souden dewyle daer groot gelt costen
van sagen. Voorts van provisien voort Castel sullen myn
heeren gelieven te versien van gesoute vleesch speck en
wyn ende olie om in een belegeringe te gebruycken gelyck
broot want het verderft de dyeglycste want oock (als
daer geraeck verstaen is) alumaen hier nu (Godt looff) veel
goede cryghen deesen eyndigende wensche uwe E.

Zeer wyse voorsienighe heeren discreten heeren gesontheyt en
regeringe tot godes eere en uw. E. saligheyt Amen
Ut Castel van Amboina den 14en augustus 1608

Ende was onderteekent Den al uwe E. dienstwillighen die-
Frerit de Houtman

uwe E. sullen gelieven myne verloopen
maent gelden aen myn huysvrouwe
ende susteren te tellen alsoo myne tyt
mede al verloopen is vele

Memorie vant geene het Casteel van Amboina nodich is —

Eerst met alle vlooten vleijs en speck oly ende wijn voor siecken man om tijden noot te gebruijcken —
Cruijt ende Lonten de ruijmte —
Een partij Loot om coegels te gieten
Alle sorteringe van Coegels tot de stucken
Twee groote smits blaesbalcken om grooff wercke mede te smeden
Een groot Aenbelt met 2 smits om grooff en cleijn wercke als spijckers te smeden —
Dertien last smidts colen voor ballast
Houdt schepen met groote hout sagen om sagen met het water te stellen en een meester daer bij.
Een goet huijsmeester timmerman
Lecwaedt cleeden voor de soldaten
Een goet barbier met medicamenten
Drie offte vier metselaers
Panne en steen backers seer nodich

Amboina . 1606

Van Fredrick de Houtman . dato
14e Augusto .

waerinne versocht dat
men hem alle vivres gesonden
soude mogen worden - tot
onderhoudt van de soldaten
partie cleeden [illegible] - als
schoenen —
Oock partie ladinghe tot [illegible]
vergaderinghe versocht . Cruyt
Coegels . / Loot
3 Lasten smidts Cool —
Sagen / timmerlieden [illegible]
spannen en [illegible] —

A^o 1608 den 14 augusti

Seer edelen, eerentfesten, wysen, verstandige H^ren myn heeren
de bewintgebberen der geunieerde Oostindische compagnie, naer
behoorlicken presentatie van mynen dienste met verbiedinge,
ut de gront myner hertes alle voorspoet ende saligheyt inde
Heere wenschende, en can ick uwer E: niet verhoolen, soude
heb ick int corte (gedenckende de groote occupatien u E dage-
lick syn beswaerende) dese naervolgende dingen metter haest
begrepen, die ick u E heeren oversende om te lesen.
Nademael dat Godt de Heere alles durch ordineert, ende voor-
siet, wiens ordelen onbegripelick syn, my reysende naer de
Eylanden van Oostindie, ende tot Amboyna arriuerende, (alwaer
hy den hoowaerdighe Portugeusen verschrickende, het Casteel sonder
eenich schoot van geschut ofte gelodt van menschen hande
onder gebiet vande geunierde reformeerde prouincien gegeven
heeft, ende de selvige tyrannische Natie verjagende, het
casteel door den cloeckesinnigen raedt ende gestadigen
arbeyt des verstandigen Heer Gouverneur Frederici de
Houtmans Goudani alsoo verandert heeft, dat het schynt nu
nu niew) vande Hollanders gebout ende bewoont) aldaer
tot den houwelicken staet met een Amboynesche overste dochter
beroepen heeft. Soo ist dat ick door houwelick belet synde, niet
wederom can reysen om myn gagie aldaer te ontfangen
in Hollant, soo bidde ic myn heeren seer ootmoedelick myn
heeren te believen, myn gagie (de schulden die ick op de reyse
gemaeckt hebbe affgetrocken synde) alhier met de eerste
scheepen over te senden, alwaer ic institueere de ieucht, haer
lesen, schrivin, ende rekenen leerende, onder de welcke all-
rede syn, die vast leesen schriven ende reeckenen koenen
synde intgetalle over de vyfftich die haer vader ons tgeloue
ende thien geboden beyde opt Hollant ende maleysche tale
van myn heer de Gouverneur overgeset perfectelick konnen
bidt ooc u E sal believen te senden etteliche A.B.C. boecken
cathegesis ende andere nuttelicke boecken voor de ieucht
te leeren, die ick tot deser tyt met myn boecken die ick
inde ieucht in de Duytsche schoole geleert hebbe, dan
nu de boecken geconsumeert ende getael der ieucht dage-
lick vermeerderende my boecken ontbrecken om haer
mede te helpen, dan verhoope dat het aen u E niet
sal gebrecken, om Godts eere te vermeerderen, dit doende
sal ick met myn ootmoedigen dienste soecken te verdienen
wenschende u E alle geluck ende salicheyt door Jesu
Christum Amen. gegeven tot Amboyna A^o 1608 den 14
Augusti

Van u E seer ootmoedigen
Dienaer D. Johannes Wogma
Metterinx [illegible]

Den Edelen eerentfesten wysen
ende voorsienighen heeren myn
heeren den bewinthebberen
der geunieerde Oost Indis.
Compaignie tot
Amstelredam
residerende inde warmoes
straet int schip van Sint
Pieter

Per amys que dieu guard

Indie 5
m. 26

16 November 1608

Lof godt int Casteel Amboina den 16 November

Sr.

Sendinck van [illegible] naer grootenisse [illegible] deses, vs mijn lieve gewerft dat [illegible] gesont sijn door de [illegible] met het schip Seylon, alwaer den 18 augustus wel gearriveert, ende [illegible] naer Bantam, de [illegible] admirael was den [illegible] voort [illegible] naer vs [illegible] geworden [illegible] [illegible] door [illegible] gomack, ende [illegible] van date den 24 ende 29 augustus [illegible] ontfangen, waer bij vs [illegible] is dat [illegible] sandel [illegible] soo veel mogelijck vs, tenwelcken ick gedaen hebbe maer van geen nagelen, twelck mij niet [illegible] heeft noch niemant tot de ladinge, want de compagnie daer [illegible] [illegible] souden sijn, daerom [illegible] niemant [illegible] hoofen [illegible] om [illegible] nagelen te [illegible], of dat se [illegible] meer mogen van daer brengen, want de Bandanesen [illegible] sijn ende [illegible] quartier [illegible] als het [illegible] dat onder het Casteel staet, alsoo datse [illegible] als [illegible] mogen, De [illegible] deses vs naer goda memoria die [illegible] door contrarie wint [illegible] is gecomen vs, meenende te gaen naer Bouton maer [illegible] contrarie comende [illegible] weder naer Banda, soo dat [illegible] ick [illegible] hebbe [illegible] ladinge. [illegible] admiraels [illegible] de sandel vs [illegible] onderwindt [illegible] [illegible] gedaen vs, ende [illegible] nagelen [illegible] van [illegible] tijdinge van [illegible] als [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] geene andere [illegible] [illegible] sijt [illegible] [illegible] is [illegible] [illegible] de grootenisse [illegible] aen mijne [illegible] [illegible] Moolenaer ende alle andere aldaer [illegible] vale.

Uwe vrundt wat ick vermach

Frederick de Houtman

Eersamen seer discreten
Sr Hendrick van
Berghe opperkoopman
op
Banda

Den eersamen seer discreten
Sr. Hendrick van Reyghersberch (?)
opper coopman int eylandt
van
Banda
Met vrundt

1609

22

Lof godt in Amboina den 8en martij

8 Maart 1609

Sr Hendrick van Bergell naer groetenisse soo es brengher
deser den grootvaerder van Jnjior is mijn voorgaende
schrijvens gementionneert vande lestgepasseerde den nahoda
tiezon alz mallez aen UL gesonden / hebbende een groote
brieff van Sr Victor Sprinckell Coopman liggende in Patani
van Melchior Sprinckell ick schrijvens ontfangen hebbe van dato
20 octob 1608. onder ander versoeckende dat ick UL sonde
schrijven om hem met brengher deser nae Patani wat
gecomfijte off geprecken noten te senden. soo d'occasie
hem can presenteren / tot Melchior eynde hier [illegible] gaet
en welde damask om tsijne te becostigen ende sulcx doende
sult mij in regard vanden selven Sprinckell / met vrientschap
doen / hiermede t'zamen van herten gegroet tot
nu en hier geen veranderinge van tijdinge dan tgene
met nahoda [illegible] alz aen UL es geschreven

UL vrundt wat ick vermach

Frederick de Houtman

6 Maart 1610

Eersame, achtbare ende seer discrete, Sr Hendrick van Berghe naer mynne gebiedenisse, sall uwer E gelieven te weten, hoe dat sedert het vertreck vanden Lieutenant vander Voort hier mett sonders gepasseert is, heb by schryven van Gaspar Jansz, op primo Januarii voorleden, mett een Jonck Malleyus van Combello afgevaren, in uwer E. geaddresseert, ouck mett sonders inhoudende den schipper vande selve Joncke, genaempt, Nachoda Amat, of die datto, den welcken versochte mett commissie van uwer E. syne Engelaten Baggu te handelen, Dan alsoo Ick den 23 January passado, op Loehoe synde, om te paysseren de oorloge ende vyantschap, onder die van Loehoe geresen, 't welck ick naer grotte moytte, hebbe gemodereert, ende gepayseert, soo is my behandigt een packett mett brieven comende vant Ternaten, over Soulou, mett een pracuus van Ichmaeuls waer inne bebonden deese tibee medegaende brieben, waer door uwer E. den standt van Ternaten, wert geadviseert, tott welcken ick my refereere, Ende alsoo ick mercke, het schryven vanden viceadmirall Symon Jansz Hoen, uudt van date is, te weeten, van 22 october 1609. soo achtte Ick, dat zynne meeninge geweest is, deese brieven tydeeb in Banda, souden hebben gecoomen, om mett 't uitgaen van november, antwoordt te crygen, het welcke, mett een goet vaert, doenel(?) souw geweest hebben, dan het lang aerdeeren(?) deser brieven heeft sulcx verhindert, Ick sende uwer E deese brieven, door Hans Ghouws(?), myn dienaer, mett een pracuus Inwoonders van Combello, tocomende Quipatimare(?), [illegible] alder, die daer syn brengende, eenighe Bagu, om te verhandelen, mett commissie van uwer E. souden geern mett die van Lontor handelen, Doch uwer E. gelieve naer gelegentheyt, ende vermogen, de selve behulpich te syn, syn Luyden daer wy meede handelen, ende alsoo door d'onseeckerheyt van pracuubs, deese brieven, souden mogen een ongeluck crygen, hebben hier goetgevonden, de selve te openen, ende te copieren, om mette eerste vaert, offte scheepen, de copien in uwer E. te senden, Voorder is hier den 13 februarii een Jonck voor [illegible] gecommen mett rys van Macassar, seggen, mett een ander Jonck, in compagnie gecoomen syn, tot onder Bouro, daer een Nederlander, off duytsman op was, die naer Banda wilde, sy seggen ons, In Macassar duytschen leggen, maer wy hebben geen schryven ontfangen, tot onser verwonderinge, Ick sall mett gelegentheyt verbarghen(?), de stucken geschuts, vande grotte [illegible], hier op Amboyna gecoomen(?) ende wert verwacht de nagelen alhier, beginnen op sommighe plaetsen wel te commen, dan d'Inwoonders syn van [illegible]

dattet metten schepen, niet sullen connen affgeladen worden, ende dat de
pluckinge te laett sall vallen, doch wij sullen den tijt verwachten
ende sien wat Godt sal geven, naer ordre vanden heer Viceadmirael
Symon Janssz Hoen, is t'schip Hollandia, hier in Amboyna -
geordonneert de nagelen in te nemen, hiermede deser
eyndigende bidde Godt Almachtich, uwe E. metten sijnen
in sijne heylighe bewaringe te nemen, Int Casteel
Amboyna den 6e Martij Anno 1610.

Uwe E dienstwillighen

Frederick de Houtman

Jaspar Janssz

Erentfesten Manhaften
Voorsienighe ende seer discrete
heer,

Hendrick van Broecke
Gouverneur ... van

Banda

[illegible]

Lest Bodt in Combello den 1 January Ao 1610

24

1 January 1610

E: wysen voorsienighen ende seer discreten. Naer het — vertreck vanden Sergiaent Lieutenant vande Voort, uyt Amboina. en is hier bysonders niet gepasseert, alleenlijck dat tot onsen grooten leetwesen, het Mouson van nagelen op alle de plaetsen van Amboina is qualijck geslagen, door de groote geduerende droogte, gelijck UE: Int breede sijn geadviseert voor desen, Ende alsoo wy verstaen van brenger deser, die van Taliabo compt. en is van t mouson van Nagelen in Ternaten geen apparentie — voor het rest van dit inganende mouson, alsoo de droogte daer mede geweest is. Heeft oock tydinghe dat voor tFort Malleyo drie Chineesche Joncquen liggen, die retour brengen vande 5000 realen van achten, onder andersalt(?) Jaer by den heer Admirael van Caerden naer China gesonden, seght mede dat ons volck op tEylandt Motir, by Tattacor(?) een fort maecken, my voorder refererende op syn rapport. Brenger deser is Jonaemqot(?) Aimorgoda(?) Amatz. oft Dacto. synen Maleyen hier by Combello woonachtich, is syn Jonq — geladen met sagu, die hy aldaer met consent van UE: wil vercoopen(?), tot voorkoop(?) ende hy heeft versocht dit schryven mede te dragen, tweelck hem niet en hebbe connen weygeren, overmits hy ons vrunden(?) syn, dergelijcken gelieve UE: (naer vermogen) hem bequem te wesen In gevalle hy niet doe oft laet doen, tgene de E: Heeren Meesters soude schadelijck wesen, hiermede

E: wysen voorsienighen ende seer discreten. Bidde den Almogenden de selve te sparen in een lanck ende voorspoedich leven, ende met alle de goede vrunden een geluckich nieuwe Jaer,

Van UE: seer gehoorsaemste dienstwillighe vrundt

Gaspar Janssen Jr:

Den: wysen voorsienighen &
seer discreten heer.

Den heer Hendrick van Berckel
Gouverneur. ende quartierd
van Banda. op ~~t Fort~~.

Nassau

8 Maart 1610

25

Manhafte heer discrete vrindt Ich en hebbe niet
connen oft willen naelaeten U.L. met dit weynich
schrift te salueren, en daermede deelachtich te
maecken van ons aller jegenwoordigen welstant
twelck ick mede van U.L. ben verhopende, In
welcken welstant ick den goeden godt ghebeden
wil hebben, U.L. lange daerin oock te laeten
volharden, dese goede occasie heeft mij ghemoveert
de penne in hant te nemen, om dese luttel
regelen aen U.L. te addresseren, hoewel ick
weynich materie hebbe, dan volgens eenighe
redenen onder ons ghehat, wil ick ghebeden hebben
indachtich te wesen van wegen de rustinge, sult
mij aenghenaeme vrintschap doen, mij altijt
wederom verbindende in U.L. diensten, niet meer
dan U.L. alle bevelende in bewaeringhe des
almachtigen, mits mijn vriendelycke groetenisse
aen heer gouverneur en Capiteyn den bout
mitsgaders alle goede vrienden, Int Casteel
van Amboyna den 1 Martij A° 1610

U.L. dienstwillighen vrindt
Gysbrecht van Vianen

Manhaften voorsinnigen seer
discreten Sr. Willem
vander Voorden Lieutenant
Gouverneur opt Fort
Nassou in

Banda

par amis

10 Maert 1610

Laus deo. In Hitou, Ady 10 Maert Anno 1610

Eersamen goede vrundt Sergeant Joost de Gutter
U.E. schrijvens vanden 24 november, mett een rolle blaeu armosyn,
heb ick per de saloupe Rotterdam wel ontfangen, U.E. gesontheyt is mij
lieff geweest om hooren, de mijnne (godt loff) hadt redelijck
well thoe, naer gelegentheyt des tyts, U.E. hooghelijck bedanckende
voor tselffde rolleken armosyn, t'hadde voorwaer onnoodich
geweest tselffde te senden, tot sulcken fyne waert niet
dat U.E. de [illegible] stierde, dan alleenelyck goede
vrundtschap, ende oude kennisse, alsoo well wiste dat U.E.
alduer van geen [illegible] [illegible] wacht, ende [illegible]
mett de goede vrunden daer mede hout vrolick zijn, doch
alsoo het U.E. geliefft heeft, mij tselffde rolleken te
senden, ben voorseydt tselffde allen tyts weerom te verschulden,
U.E. schrijvens hadde op 14 december, beantwoordt, ende [illegible]
U begeerde wat tubarck [illegible], hett welcke mett een van mijn
volck, naer [illegible] stierde, twelck een dagh reysens van
hier is, om in de saloupe te geven, op dat hett U.E. behandigt hadde
moogen worden, dan alsoo de saloupe snachts te voorren vertrocken
was, is mij tselffde wederom gebracht, als oock
voor 2 [illegible] van 8 [illegible] tubarck, voor de Noble daer ghij
mij gelt toegesonden hadde, twelck hem [illegible] [illegible]
wederom gecomen is, [illegible] tselffde [illegible], hadde
[illegible] geweest, U.E. brieven ende tubarck mett de schepen
voort gegaen hadden, dan alsoo het selffde niet heeft willen
wesen, sult mij gelieven geexcuseert te houden, ende
alsoo brenger deses [illegible] [illegible] Jeronimus, [illegible]
hier [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], mett eenighe brieven
gecommen van [illegible], heb niet willen naelaetten U.E.
dit parcken mett tubarck te senden, twelck ick U.E.
sult gelieven te ontfangen, houde well meer gesonden hebben
dan is mett menighte hier op Hitou soo niet te becoomen,
op [illegible] ben, mett eenighe coopmanschap [illegible] [illegible]
[illegible] wederom [illegible] [illegible] gelecht [illegible] over de
14 dagen geweest syn, om mij wat te [illegible],
Hier hebben schryven gehadt hoe dat ons volck Batsiian
ingenoomen hebben, alwaer ontrent 35 persoonen van des vyant
doot gebleven syn, daer onder sommige Spaengiaerts, Portugiesen,
ende eenighe [illegible] christenen daer over commanderen
een vendrich die mede doott gebleven is, voort de rest
alle gevangen, wandt van de [illegible] eenige mael [illegible]

3

heeft voor Tidore hoopende de vesten gewonnen hebben. d'h[ee]r admirael Steven vander Hagen daer mede belast, het casteel hebben de Spaniaerts wel opgemaeckt met calck, d'onse hebben 't hier mett 4 plaetsen off punctten, aldaer is voor gouverneur gebleven ende coopman d'h[ee]r Adriaen vander Dussen, by hem hebben 150 witten. d'h[ee]r admirael Francoys Wittert is nae de Manilha toe mett het schip Amsterdam ende Jacht ende onse galeije, ende den vice-admirael Symon Janssz hoen leyt voor Tidore mett eenighe scheppen, sonder twyffell sullen wat goets uytrechten, waer van het succes dagelijcx hebben te verwachten. Machian is seer wel versien mett 3 forten waermede mede den vijant van wist [illegible], het schip Middelburch is gecondemneert in Ternaette ende daer ontent te laden, ende het schip Hollandia alsier twelcke dagelijcx verwachtende sijn, soo dat men en weet waer dat de probmeijn, oock schip laden sullen alsoo t schip Middelburch aller de last [illegible] [illegible] maer dieder dit jaer [illegible] sullen te wetten [illegible] ende Hollandia [illegible] alle de nagelen [illegible] [illegible] [illegible] dit jaer hier sullen [illegible] [illegible], deser weynighe tydinge heb niet willen naerlaeten u.l. mede te deelen, niets goets voorder [illegible] [illegible] [illegible] mette eerste gelegentheyt [illegible] ende [illegible] [illegible] senden, willt niet naerlaten my te adviseren van u.l. standt [illegible] godt u.l. mett de goede vrunden all gaet, de [illegible] u.l. van my[n]ent wegen sult gelieven te groetten [illegible] [illegible] sonder [illegible] by naem te noemen, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] te lang vallen die hier alle te [illegible], wilt mede [illegible] [illegible] seggen [illegible] [illegible] houdt, [illegible] dat hem [illegible] [illegible] voor syn 2 [illegible] sondt, ende het goet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] bidde godt almachtich u.l. te willen [illegible] in [illegible] [illegible] gesontheyt ende [illegible] van hertten seer [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] u.l. [illegible] [illegible] [illegible] 2 off drie schoonne paradijs voghels [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] watter [illegible] [illegible] u.l. [illegible] [illegible] off [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] goets [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] die [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

u.l. vrundt ende dienaer

[illegible] Coen

Lodewyck [illegible] heeft ter doot toe [illegible] geweest doch godt loff is [illegible] [illegible] better [illegible], hadde [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Vale

Maert 1610

Ceram. Condi Amb.

H

Den eersamen seer discreeten &c.
Joost d'Reutter sergeant van de
Compe. van cap.ⁿ de Bout
in garnisoen leggende opt
fort Nassauwen In

Banda op Nera.

met een sacxken.

Con Amigo que dios guarda.

Maert 1610 — Ceram. (onder Amb.

Eersame seer discreten bysonder goeden vrient. Sr. Jan Upkes.

Naer groetenisse desen. sende u L. p. brenger deser. Hans Verhoeven een sacxken met tabacq. is t'oegheschickt. het welcke u L. sult gelieven in dancke aen te nemen. van eenige nieus uuyt Hollant ofte van Bantam. en is alhier noch geen tydinge gecommen. dan van Ternaten. een weynich tydinge verstaen. Als dat den heere Admirael Wittert. noch gesont ende wel te pas den 23 Sept. voorleden. nae de Manilles is vertrocken. op welcken tyt den vice Admirael Symon Janssoon Hoen. voor Machian. op de reede van Noffocka. gearriveert is. ende aende selven Admirael Wittert verwitticht. als het t'gheene hier in Banda. ende op Amboina. is gepasseert. op Motir. is by den heer Admirael Wittert. een fort geleght. met hulpe vande Ternatanen. ende versorgt met garnisoen. Den heere Admirael van Caerden. is noch gesont ende wel te pas. in handen vande Spangiaerts, den Mr. de Camp vande Spangiaerts. is doot van siecte gestorven. Den vice Admirael Symon Janssoon Hoen. heeft door beleyt van Capn. Scholten ende Jan Dierricxen. t'Casteel van Batsian. ingenomen. daer 36 oft 37. soo Spaensche als Poortugesen. gebleven syn. ende 10 man van d'onse wel gequest. t'Casteel Batsian. versien. ende metten Coninck vande Batsianesen. een accoort gemaeckt, Den vice Admirael voorss. is doende op Ternaten ande westsyde. met noch een fortresse te maecken. Den Coninck van Ternaten. versoeckt ons t'hydors [?] aen te soecken met gewelt. wat daer van vallen sal/sal den tyt leeren. Ick en hebbe niet connen naer laten. u L. van dese tydinge mede te deelen Als ick hope. u L. ooch niet naerlaten en sult. myn mede t'adviseren. wat u L. voor nieuwe tydinge in Banda sonder Moeys gehoort hebben ofte wat aldaer korttelinge is gepasseert. Anders niets offreerende dan den u L. met alle goede vrienden van herten seer groeten. ende bevelen u L. inde handen des Almogenden. vale.

u L. vriendt wat ick vermach.

Jan Ploech.

A

Den eersamen voorsienigen
seer discreten S^r.
Jan [illegible] Coopman
residerende [illegible]

Banda.

Den Erentfeste Wyse
Voorsienige ende seer
Discrete heeren — —

Gouverneur ende Oude
Raeden van wegen de —
Generale Vereenichde Compie.
in ende voor 't Casteel
van

Banda

Erentfeste wyse voorsienige seer discrete heeren

28 Mrt. 1610.

Mynen voorgaenden aen uwer E. is geweest vanden 6 Marty voorleden, met myn dienaer Hans vergoubel daer by gaende twee brieven wt Ternaten / waervan ick hier nevens sende de Copyen der selver / — Voorder hebbe op den 16 desen, door Sr. Samuel Blunt uwer E. schryven wel ontfangen, waer wt ick gaende de quantiteyt van noten ende folie by uwer E. — aldaer inde schepen geladen / het arbeyden vanden Engelsman aldaer, ende de revolte vande Bandanesen, sal de — Compagnie seer schadelick wesen, welck nochtans met de bequaemste middelen die mogelick sullen syn, sal moeten geremedieert ende verhoet worden / Belangende — uwe E: schryft vande Nagelen luyden vallende tot — uwe E: ladinge te senden, de Nagelen hier tegenwoordich inde huysen tsamen syn ontrent 20 portugesche bhaer ende het gewas is niet veel acht te seggen, alsoo het droogh is / want op eenighe plaetsen op hitoe de — nagelen weder tot bloemen verandert syn, ende de Nagelen dier sonden mogen vallen (soo tgemeen raet seyt) eerst in September comen rype syn, Doch dit alles — onversekert soo ist dat uwer E: by dese bygaende vanden Viceadmirael ende den raet, als oock by de Instructie vande Compagnie rond sien / hoe het schip Hollandia geordonneert is, syne ladinge in Amboina — inne te nemen welck schip Hollandia hier op den 24 — courant met en spaensche prys voort t'Castel — geariveert is / waerby verstaende het overlyden vanden heer Viceadmirael Symon Janssen hoen / ende het gene daer voort in ternaten gepasseert is, welcke schriften hier inden raet gecommuniceert syn / als oock anderen van Banda, waervan hier dese bygaende — resolutie gemaect is, welcke ick hope uwer E: niet en sal tegen hebben, te weten van het separteren — dant oock pevato / op dat het schip Hollandia / met oock mochte voorsien worden / want het nu maer 70 ofte op en helft / ende alsoo uwer E: gelevende — lieden syt, weten wel sodanighen grooten schip / niet minder als met 100 ende 110 man en behoort te varen / tweer

ulieder E. discretie wel sullen connen consideren
wy om meesters dienen, tot welcken eynde S[…]
van scharlaken metten eersten herwaerts compt, ende […]
rijs ende plancken weder derwaerts te brengen […]
volgende de voors. bygaende resolutie, wy senden […]
E. volgens de selve resolutie twee kisten met 160[…]
van lijnen, tot versterckinge van tCargasoen op Band[a]
alsoo ulieder E. schrijft daer gebreck soude sijn, soo […]
handel weder continueerde, Ende de wyle de[…]
groote son, niet naer Ternaten en can gaen, ende soo[…]
aldaer van schut versien sijn, soo sal ulieder E. gelievend[e]
een galeij conterrollen te senden, gelijck te voren […]
Vice admirael Symon Janssen hoen, ende den staet
geadvoueert was, ulieder E: schrijft om Italiaen
daer om het fort te besetten tot de timmeringe, [ick]
ick geerne een partie soude senden, maer alsoo
besigh sijn om calck te maecken tot opbouwinge
binnen muren ende soldaten hutten can het selv[e]
te wege brengen, doch my verwondert seer
E: om daer schrijft, nademael daer soo veel ka[lck]
bevinden sijn, daerse de minste soldaet wel uitbr[…]
als het maer een leser en heeft, ick en vinde
ondert, tselve ick Sr. Samuel kindt en Sr. An[…]
gebesigh hebbe, als oock de mannen om calck te
die ick tusschen daer oock bequaem te maecken is, m[…]
by der handt nemen, overmits de coraal d[aer]
licht te becomen is, doch het werck by der handt
weet het hem soeven, ick sende ulieder E. by d[ese]
beesten, 4 coyen ende 2 bullen, om aldaer by h[un]
nen te weyden, hiermede dese eyndigende, wens[che]

U: wyse voorsienige seer discrete heeren te ver[…]
goedige regeeringe tot welvaert van […]
ende profijt van onse Meesters, de groote[…]
alle goede vrienden aldaer, Int casteel Ambon[…]
Marty Ao 1610.

Uwe E. goetwillig[e]
Frederick […]

Alsoo ick met d'eerste scheepen naer het vaderlant
vertrecke, soo is hooghnoodigh behoorende met den eersten
hier in Ambon een ofte der coopman geordineert worde
om hem van alles in tijts van den coophandel
te onderstaen, U E. gelieve daer een te ordineren
alsoo hier niet bequaem en hebben tselve te bedienen

Copie

S.r Jacques lhermite de Jonge

Lofft Godt in Amboina op hoeye den 13 Augusti 1610

Ersamen ende seer Discreten E. In September 1609 hebbe uwer E.
geschreven in t schip hollandia dat van hier nader Ternaten gaende inde in
Marty voorleden weder hier gekeert, sonder onse brieven nader Bantam
bestelt te hebben, maer ons hier weder behandicht, soo is dese Inhoudende
dienende omme den Inhout van dien te repeteren, ende streckt dat ick
volgens u advis ontfangen in t Jacht de Valck nader Ternaten
hebbe gesonden 19 packen diversche catoene cleeden in t schip de provintien
dadr coopman op was S.r Jacob van Hyaerlaken, uitwysens de copie
der facturen hier nevens gaende / Op 12 Septemb. 1609 is mij
behandicht ue schryvens van 22 February anno dato, twelcke soo lange
in Banda voor Alteren heeft gelegen, beneffens drie packen
catoene cleeden, volgens ue facture daer neffens gesonden / dan ue
stelt inde selue facture t pack N.o 141 dragams geladen te wesen,
ende bevinde dat sy tera malon syn, welcke cleeden gaeren der Javanen
hier seer soecken, bysonder met groene hoofden, ende de tera malon
met swarte hoofden, is de dracht van dese Inwoonders, daer wy noch
van ons af versien syn, nevende t monsteren van t Jaer 1609. In sal
ende quartieren van Amboina geen 50 portugese Reaeln waegen te
brengen, door de grootte droochte ende seeker daer geweest, Ick hebbe
ue oock geadviseert ende mits desen noch recommandere de cleeden
Candekins, kaniramb, fyn ongespeckt lynwaet, Chavonis, patoles
ende andere, volgens de gesonden memorie voor Amboyna,
Wy hebben hier int openen van eenige packen van de cleeden in de
grootte Son ontfangen, differentie bevonden, namentlyck in
pack N.o 165 daer hier 200 stucx bintaw behoort te wesen, ende
In bevonden 6 stucx te cort, oock is dit lynwaet meest al gespaet
ende qualyck geconditionneert, noch in een pack N.o O. bevonden
te cort 3 corgh gebouwt Candekins

Voorder hebbe op 16 Marty voorleden ontfangen ue schryvens van 9 Februarij
in t Jacht den Arent, soo daer by geraden myn schryvens bij de Heeren
Banda & Patany ue is behandicht, ende volgens ue begeerte
sende hier nevens copie der gemelde facturen / door t soeff
Jacht ontfangen 42 packen met cleeden ende eenich pot Ampheon,
welcken Ampheon in Banda gebleven & in Ternaten gedaen
is gesonden / hebben van dese cleeden eenige geopent, namentlyck
de petta & Balalons, die soo grofft & gespeckt syn dat d'in-
woonders die niet willen coopen, de rooden tavoulen veel smalder
als die wy van ons gehat hebben, de witte tavoules qualyck
geconditionneert, ende onder sys oock veel cleeden, die wy niet
connen verhandelen als, potoen gobar, grove swarte campy, Moerij
met rooden randen, campy sonder hoofden, grove dragams, madols
ginghams, longis, Basta qualyck geconditionneert, ende andere
dergelycke sortering, derhalven voor het toecomende laet
seeker suelcke suelcke sortering hier ende dient, want de Malayen

26 Augustus 1610

Ende Bonsiratten, ende van Macassar commende, die(?) fyne cleeden
brengen. Groote ende witte Cambaijen voor 4 @ 4½ rial van achten
die wy aldaer voor 8 ende 10 ghecocht hebben, witte Bafta om 2 @ 2½
ende soo andre cleeden naer advenant, soo dat onse cleeden bleven liggen
ende van d'inwoonders niet eens worden aengesien, daerom is noodich
soo uwe E. gelieft, op de kust te adviseren, dat wy voortaen van fyn
fyn goet versien worden, want anders de Macassen ons groote schade
sullen doen, soo oock de Bonsiratten, ende apparentelyck wy niet
veel sullen hebben te handelen dan met reael van achten, ick
sent mede de ruymte van [illegible], daer wy noch van ons [illegible] van
[illegible], soo dat hier tegens toecomen laet geen [illegible] gesonden,
ten ware 2 offte 3 Corgien [illegible] Java, ende eenige [illegible]
Cape [illegible] wyse, Wy hebben mette [illegible] ende andre cleeden
in luij voorleden 15 packen naer Ternate gesonden beneffens den
Schmeede(?) Ampten(?), op t advys vanden E: heer Admirael van Caerden
naervolgende dese copie vande factuere, met een Chineesche Jonq.
by ordre vanden E. breeden raet alhier bevracht, derwaerts brengende
ontrent 19 Coyang rys, ende goede partye Araq, gedestineert
op Macian ende te loopen, om t'prykel vande Galeyen te schouwen

Noch is by ordre als voren goet gevonden, naer Banda te senden, in Martij
voorleden twe kisten met 16 000 reaels van 8en mit cargasoen van Amboina
van twelcke ick niet en twyfel off uwe E: voor desen sulcx wel
sult verstaen hebben, door de compste vande schepen Hoorn & Rotterdam
aldaer mette voordere gelegentheyt ende staet van Banda.

Voorders t'moussoen van nagelen staet nu voor de deure. wy syn om nu
alle dage te peynsen, dat t'schip Hollandia op wacht, om soo veel
inne te nemen als den tyt sal willen toelaten, & by avontuer commen
van meeninge achter Java om te loopen, ende soo tot Bantam, om
de rest syner ladinge te vinden, tot welcken eynde de heer Gouverneur
Houtman ul heeft geadviseert, over Groce met een Jonq den schipper
genaemt [illegible] salen(?), daer toe my refererende, niet twyfelende
t'selffde aldaer is, off sal ul wel behandicht worden, waer nevens
gaet copie vande brieff uyt de Molucques geschreven vanden E. heer
Admirael van Caerden, daer uyt ul de gansche gelegentheyt ende
staet vande Molucken sult connen verstaen

Ul E. adviseert my van een Jonq daer eenen [illegible] schipper aff is, die
in meeninge soude hebben nagelen te crygen, wy sullen daer goede achtinge
op nemen om sulcx te schouwen, bedancke ul vrindelyck bedanckende ons t'
weten de goede tydinge vande paix by ons Vaderlandt besloten mit
Spaengien, dat Godt geve waer te wesen, ul biddende op toecommende
hadde de tyt offererende, van eenige nieuwe tydinge ons mede te deelen,
ende sal ons sonderlinge vrindtschap geschieden, nopende onse
beslissinge, het schynt dat de tyt met goeden hoope sal moeten
verwacht werden, t'welck [illegible]

Eersame & seer discrete Sr. Wil met goede kennisse inde bewaringe
vanden Almogenden bevelen, die ick bidde ul geve een goet lanck
en geluckich salich leven met gesontheyt

Ul seer geaffectionneerde & goede vrinde
Jaspar Janssen [illegible]

Wy hebben hier van [illegible] soo wy hopen [illegible] toecommende [illegible] sal ick met t'schip Hollandia sulcx advyseren —

Tvoorgaende is Copie van mijn schrijven gesonden met een Javaensche jonck naer [illegible] den schipper [illegible] [illegible] om door Sr. Adam van Deijl ul. bestelt te werden/

Sr. Ick sende ul. de Copijen vande facturen, noch andermael geliefde [illegible] hem gesonden hebben/ maer vandemits thaesten [illegible] van dit Jacht de Goutbloem, dat van tCasteel [illegible] / ende dat ick met den thoonder [illegible] ul. en sult [illegible] mijn schrijvens wel ontfangen hebben, met de tweede facturen ll: In Lwege voorschreven desen 26 Augusti 1610.

Gaspar Janssen Sr.

Den Achtbaren voorsienigen
ende seer discreten
Sr. Jacques Lhermite de Jonghe
Oppercoopman van wegen de
Generale Vereenigde Oostindische
Compe. residerende tot

Bantam

Met vrundt die Godt bewaere

Copie

Eersame wyse voorsienighe heeren discrete

Alsser daer occasie presenteert van een Jonck die naer Grissick vertreckt hebben wy niet connen naerlaeten U.E. dese met gaende copie vanden heer Admirael van Caerden te senden, waer aenschaft de verclaringe [illegible] ons aen ditto copie refererende.

De twee scheepen tot Banda te weten Rotterdam ende Hoorn sullen voor desen aldaer gecomen hebben, want sy tot geen ladinghe connen comen, overdien het geheel schier lant teghen t'Casteel in oorloghe was, meynden in Junij van daer naer Grissick ende Bantam te vertrecken, alsoo sy ons in Mey lestleden geadviseert hebben, ende hebben ontrent halff scheepx ladinghe in beyde de scheepen.

Het Schip Hollandia is alhier den 24 meert uyt de Molucquos gearriveert, waer door dat wy verstonden tot ons leetwesen, t'overlyden vanden heer vice Admirael Symon Janssz Hoen, ditto schip is alhier gecomen om de nagelen van dit eylant te laden die hier schynen te wassen dese twee toecomende maenden, soo dat het tot de leste nagelen niet en sal moeten wachten, derhalven hebben 10 ofte 12 hondert baren sal connen innemen, t'welck ontrent de helft vande ladinghe sal syn, maecken hun rekeninge in october te vertrecken ende hopen achter Javan om met Godts hulpe aldaer in Januarij te wesen, derhalven sal U.E. gelieven de reste vande ladinge te procureren ende schicken te vinden teghen syn compste, op dat by faute van dien het aldaer niet en overwintert, off genootsaect is met de helft van syn ladinge over te varen, waer toe de vrachten te duer syn, t'welck tot groot verlies ende interest vande reederen voorde Comp. niet twyffelende off U.E. hoochwysheyt salt t'selve remedieren.

Hebbende ontfanck vanden brieff vanden heer van Caerden hebben geen tydinghe van daer becomen, doch verwondert my door rapport des heeren [illegible] gehoort te hebben, vande verbeterde [illegible] uyt de Manilhas gecomen, als dat den heer Admirael vittaille [illegible] [illegible] gesonden verbetert hebben, ende dat hy sulcx [illegible] [illegible] was, Godt de heere wil hem met voorspoet weder om inde Molucques helpen.

Met dit schip Hollandia sal de heer Gouverneur Frederick de Houtman naer patria vertrecken ende in syn plaetse sal succederen, Jasper Janssz ende Nicolaes [illegible] als opper coopman ende tot geenen anderen blyft hier mede Eersame voorsienighe ende zeer discrete den almoghenden bevolen In Amboyno [illegible] 1610 @ [illegible]

[illegible] bovenste [illegible] vanden laetsten aen U.E. gesonden onder [illegible] met de [illegible] Jonck

dewelcken ul. voor desen wel sullen ontfangen hebben ende alsoo hier
goede ocasie gepresenteert door den opercoopman Cornelis
Cornelisz hert schipper vant jacht den greffoen comende
van Banda hebben mit commen gelaten ul. dese copie als mede
de copie door den heer admirael van caerden tot de molucques
daer van wy slechte geen tydinge en hebben bekomen
dewelcken ul. aende copie remitteeren / wat aengaet
den staet van Banda ul. remitteeren aende brieven vande
heer gouverneur Willem vander Voort daer uut ul. alle
gelegentheyt wel sullen connen verstaen / het monsson
wint naer heden alhier sullen d'oostewinden daechelicx
beginnen te gheucken soo dat het schip hollandia mit
den [illegible] hal connen vertrecken als mit [illegible] van
novembre meynende aldaer mit godts hulp in jan.o te wesen
[illegible] / blyft hier mede
Hiermede [illegible] ende [illegible] des almogenden
bevolen In amboyna dy 27 agosty 1610 etc.

Niclaes Puyck

44.

Eersame voorsienige wijse
discrete d. Jacques
Heremite, Coopman vande
Oost Indische compagnie

Tott

Bantam

Ontfangen met de [illegible] ~~[illegible]~~
was Anthonio vanden Gouverneur
Lontmers, ende Jasper Jansz –
gedateert vanden 28 Augusty Ao
1620 ende ontfangen .

veremite

28 Augustus 1610

1610

Lovet Godt int Casteel Amboina den 28 Augus

Sr

Naer groetenisse desen niet besonders: dat alsoo
ick achte U E tot eenich gelrijssen vermacht sijt
geholpen van voor mij ~~eenich~~ eenighe porceleyne tot
U E selfs te koopen, 't welck tevergeefs door mijn blijven
alhier, weder is vanden Gout verwacht, ende ist dat
ick dit andermael weer geboden hebben, om soo het
mogelijck is tegen mijn comste wat goets te
coopen, van porceleyn ende andere vremdicheden, dus U E
sult dencken om voor U E lieffhebber ende te brengen,
om aen sommighe vrunden te vereeren, 't welck ick
laet tot U E discretie, U E sult wel wat costen
vinden van eenighe fraey sendelwerck dat U E wel schuldich
voort Sr alsoo ick hope met Godes hulpe sonder
twyffel met het schip hollandia daer te comen soo en
wilt niet laten off sonden alle brieven aen mijn luyden
aldaer op, tot mijn comste, soo daer yets van Sr Spilter
sacken sijn aen mij comt vande Custe wilt daer by U E
houden, ick sende U E van andere sakes segrijnes
van vereeren mij alhier gesonden ~~met~~ ende eenen
daer van hier, by van alles copie gaet daerom
desen tot seeckere ende ende dienende als blyft
U E almoghende Godt in genade bevolen vale

U E goeden vrunt wat ick
Frederick de Houtman

Amboina

d'E.

Eersamen seer discreten
Sr. Jacob Lhermite
Opper Coopman
tot
Bantam

met vrindt die Godt bewaer

Jacob van Schaerlaken 13 September 1610

Looff Godt int Casteel Amboina den 13 September 1610

Ick hebbe desen morgen uwen brieff van den 11 courante
door den stierman [illegible] ontfangen, comende met de sloep
met sagu dien wij int Casteel [illegible] opgedaen hebben, waer-
uyt begrijp datt de Javanen den welcken hebben begonnen te
de nagelen te ontfangen, twelck [illegible] hadde oft die
van [illegible] soudt verboden hebben, twelck [illegible] meent sijt
daerom niet laten en sullen, soo soude mij geraden duncken
(om alle toevallen voor onse meesters te beter te [illegible],
dattet hem soude andermael verbieden aende Javanen
niet te betalen, voor en alleer sij ons betaelt hadden
ende sij sulcx niet en blieven doen, tegen haer protesteren,
dat [illegible] [illegible] oft morgen eenich quaet onder
quame tusschen de Javanen oft andere, dat sijlieden de
veroorsaekers daer van sullen wesen, ende soude oock goet
sijn, onder correctie, dat met de Javanen [illegible] accordeerde
op dattmen daer naer in alles te vrijer mogen handelen,
Belanghende van de hooftden [illegible] [illegible] te doen tot
verbeteringe van ons voor de Javanen te betalen: ick
[illegible] daer in U.E. alles handen: doch ick sorge sij
sulle [illegible] van [illegible] daer van [illegible] worden sullen int
verminderen vande prijs van nagelen, naer dat se ons schulden
sullen betaelt hebben, doch Jaspar Jansz can alle
[illegible] bij haer [illegible], die met U.E. en [illegible]
[illegible] met den [illegible] het beste mocht onder letten —
Ick sende naer U.E. een [illegible] tot [illegible] [illegible]
oock gaen hiermede de [illegible], ick laet [illegible] smidts
[illegible] maken om te weder gedaen te hebben, alsoo hier
sullen moeten [illegible] gemaeckt sijn, om [illegible]
te [illegible], den [illegible] sal [illegible] te versamelen dat
hier int Casteel in tyde van noode soude mogen int [illegible] (artikel) van doen
sijn, en dat hij daer [illegible] sijns [illegible] mach, tsij van
amonitie als scherp [illegible] [illegible] en anders twelck
hij selve sall considereren daer van noode te sijn, hiermede
U.E. (naer groetenisse aen alle goede vrienden aldaer) Godt
heere bevolen [illegible] [illegible]

Frederick de Houtman

Eersame seer discrete Sr

Jacob van Schaerlaken ottede

Coopman op het schip Hollandia

nu ter tijt Coppelande

Op

Loerwa

3 stuyv

21 September 1610

1610

Lofft Godt in de Castel [illegible] uutende Amboijna den 21 Septem.

Sr Jaspar Janss. E. Alsoo wij van desen morgen
u. E. brieff door Jan [illegible] uut Banda hebben ontfangen ende verstaen
hebben inde corte de droevighe tijdinghe van 't doot van Jan
den quartiermeester van Ternaten / ende alsoo wij
bevinden dat ulieden noodich dunckt sulcx wesen naer ons
bedunckens dat men ~~[illegible]~~ de Castel naer Bantam besteede
met de mogelijckste middel die wij nu sullen connen bij
brengen / ende wij doch gelijck bedacht hebben onder
[illegible] dat men soude nemen de [illegible] sloep [illegible] vant
Castel [illegible] gesonden hebben / ende soo de schipper
[illegible] vande van de sloep te [illegible] sullen [illegible]
vinden dat men 8 off 10 [illegible] sullen [illegible]
daer noch 2 [illegible] tot [illegible] alsoo mede de [illegible]
sloep mede [illegible] ende [illegible] mochten [illegible] te
te Bantam te comen / om de schepen te bewaren die naer
Nederlant [illegible] / [illegible] dat onse [illegible] hebben
van [illegible] naer te [illegible] / alsoo daer [illegible]
is / [illegible] van dese [illegible]
mochten [illegible] inwerck stellen / ende laten de schipper
de sloep daer toe bequaem maken om voort [illegible] te hebben
ul. [illegible] mocht de [illegible] schrijven als oock
de [illegible] vande stadt van Ambon [illegible]
ende alles dat [illegible] noodich is [illegible] wij hopen onder
[illegible] Castel te wesen / wij hopen op morgen
[illegible] Amboina te wesen ende ons bestaen te [illegible]
soo ons dunckt dat te lange soude vallen / sullen naer [illegible]
[illegible] ende [illegible] comen / ul. sult [illegible] met dit
[illegible] de brieffken [illegible] te antwoorden ul. [illegible]
als [illegible] broeder [illegible] inde [illegible]
[illegible] niet [illegible]

W. L. Geunden

Frederick de Houtman

Niclaes Puijck +

161[illegible]

Eersamen voorsienighen
heere discreten S.
Jasper Janss Jong
[illegible] May

Cott

Amboyna

16 September 1610

34.

Laus deo. Op Hitou. Adij 16 September Anno 1610

Sr.

Eerbaerheden, alsoo ick eergisteren hier gecommen sijn, soo hebbe ick op gisteren Capn. Hitou, mett d'naemen van Orangcaijs hier in ons huijs ontbaedett, ende haer de saeck voorgedraegen, waerom dat sij de Hedikens affgeloopen hebben, sonder mij een woort uut mijnen te laeten weeten, waer tegen sij haer mett diversche excusen, weeten te excuseren, bekennen well sij tegen ons misdaen hebben, maer tegen die van Loeboe mett, alsoo sij eerst haer Hedekens affgeloopen hebben, doch dit overgeslaegen, hebbe haer voorgehouden tgeene die van Loewa seggen (te weeten) dat sij eerst sullen de nagelen plucken, ende daer sien watmen inde saeck doen sullen, ende hebbe op haer begeert, sijluyden oock mett en sullen attenteren, om voorders quaets te doen, dwelck sij mij belooft hebben, willen oock haer saeck in recht stellen, datt den schuldigen sall boeten, t sij sijluyden off die van Loewa, U.E. sullt dit gelieven door Sr. van Neck laten, een Quimela sabedijn te laten rapporteren, dient den mach ende Orangcaijs rapporteren, ende induseren, dat sij onder desgelijck van teebeb, oock mett en attenteren, tott dat de nagelen en weder huijden in sijn, Ick dencke op morgen (belieft Godt) soo hett goett weder is, naer d'Eylanden te vertrecken, mett 3 Corcorren, ende mijn praulo, een van Hitou, een van Hatiwa, die hier gecommen is, om een bunt [illegible], Voorder soo sijtt geadviseert, hoe datt alhier, ontrent 2 . booth drooge naegelen sijn, moocht mett de eerste gelegentheijtt, de selffde doen haellen, om die temeer daer voorts mede te vullen, alleer datter meerder naegelen onder coomen, die int drooghen sullen gewoogen worden, Anders niett als sijtt, den heere bevoolen Vale etc.

U L goeden vrundt
Frederick de Houtman

Den eersamen, voorsinnigen,
seer discreeten Sr.
Jacob van Schaarlaecken, opper-
coopman opt schip Hollandia
Nu ter tyjt [illegible]

L[illegible]a

Mett een kishken

Register vant ...

zegen laken
26 September 1610

Laus deo Ady 26 sett° 1610 tot Hatuwa

Op heden is ons den ul. brieff vanden 24 ditto wel behandicht
alhier tot Hatuwa. desgelijcks hebbe wij tallo
afgehandelt naer de Kalonge deselvighe tydt tot
Hamau om de sagou te laden hem bevelende dat
hy dadelicken naer Lessir wil varen ende aldaer
hem om de remedie tydt ende hy den brieff aen
hem gesonden met dit ende sal comen hebben als
tegen morgen avondt hebbe aen hem geschreven
dat hy hem dadelick met de kalonne naer
Lessir wil begeven sonder naer eenige sagou meer
te wachten als de geene die hy alreede souden
mogen ingehebben deselvighe soo hy eenige in
[illegible] heeft / aldaer naer ul. goetduncken
tot [illegible] [illegible] ick
hoop morgen avondt vaerdich te wesen alwaer
alle de [illegible] naer Lauthgaey ende
Hatiwa [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] tot geene
andere blijft hier mede [illegible] Genade der
alderhoochste bevelende ul. [illegible] [illegible]
de [illegible] [illegible] op [illegible]
om [illegible] [illegible]
[illegible] op dat men naer [illegible]
met [illegible] te wachten blijft hier mede

W. L. Goedenbrundt

Frederick de Houtman

A

Eersamen voorsienigen
wijse discrete Sr.
Jacob van Hoogelande
oudt burgermeester tot
Leijde Holland

Port
Qua

Register vant geschut teghenwoordich staende opt Casteel Amboyna.
Adij 2. en october 1610.

		weeght	cruyt
Stucken vant Casteel.	1. metale camer stuck schietende de weeght	26. lb	11. lb
	1. ditto camer stuck	10.	7.
	1. ditto. camer stuck	10.	7.
	1. metalen sacker	11.	$6\frac{1}{2}$.
	1. camer stuck	15.	$8\frac{1}{2}$.
	1. ditto	12.	9.
	1. ditto	12.	9.
Uyt Erasmus.	1. metale sacker. schietende de weeght	$11\frac{1}{2}$.	$11\frac{1}{2}$.
	1. ditto	$11\frac{1}{2}$.	$11\frac{1}{2}$.
Matelief.	1. ditto	8.	$6\frac{1}{2}$.
	1. ditto	5.	4.
	1. ditto	10.	8.
Hollandtsche.	1. yser gotelinge schietende de weeght	5.	4.
	1. hollants halve cartou schiet de weeght	20.	12.
Uyt 't schip Delft verovert stucken.	1. metale sacker. schiet de weeght	8.	6.
	1. yser gotelinge. schiet de weeght	5.	$3\frac{1}{2}$.
Uyt 't schip Delft	1. metale camer stuck. schiet de weeght	16.	9.
	1. ditto	16.	9.
Uyt 't schip gen mosambicke	2. ysere gehuelde stucken schietende yder	3.	2.

20.

noch. 6. metale bassen ende falconets.

26.

130. musketten. alle voor.

6000. lb bossecruyt. schepen naer advenant.

amonitie van oorloch uyt
fort van ambojna verz
lyst a° 1610 [illegible] october—

ontfn met tschip de provintien
op 3 Julij 1611 —

2 October 1610

[illegible] wyse voorsieninge [illegible] [illegible] de
[illegible] [illegible] van de [illegible] [illegible] [illegible]

13 October 1610

Laus Deo adij 13 october Ao 1610 Int Casteel Amboina

Eersame heer [illegible] memorie ick my [illegible] [illegible] 25 realen van
achten [illegible] der rekeninge [illegible] dan als dan [illegible] noch door
[illegible] van [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qualijck geschiet
[illegible] de L^r [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2½ [illegible]
[illegible] spitael van [illegible] [illegible] gemaeckt 1000: [illegible] van de
[illegible] 1280 [illegible] van [illegible] Casteel [illegible] ende [illegible] [illegible]
van [illegible] [illegible] de schrijf [illegible] [illegible] [illegible] degien
door de [illegible] van [illegible] [illegible] degien [illegible] [illegible] [illegible]
de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] van [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de heer Gouverneur
[illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] te [illegible]
de Consomacie met [illegible] [illegible] al die [illegible]
waerdich sijn want [illegible] 3 [illegible] met [illegible] daer in
[illegible] sijn [illegible] [illegible] sijn [illegible] [illegible] de met
[illegible] [illegible] 2 [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] te [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] met [illegible] ick [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
de 2 [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] met 4½ [illegible] roode
Carmosyn [illegible] [illegible] [illegible] 2 Realen van van [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mijn [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] de mijn [illegible] [illegible] te [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] mijn attestatie [illegible] van mijn [illegible]
[illegible] in mijn [illegible] ontfangen [illegible] [illegible] fort
Tabataca op den 12 Julio Ao 1609 van [illegible] [illegible]
ick noch [illegible] [illegible] met sijne [illegible] [illegible] [illegible]
de [illegible] [illegible] mijn [illegible] in de dienst [illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

Discreten Sr Veronis Jacob Jans
Marcus Dooyman Joost Six
Hollandia

2 October 1610

E. wyse voorsienige seer discrete heeren de
bewinthebberen vande vereenichde oost Indische
comp.ie tot amsterdam.

Mijn heeren: desen bygaende is de copie van den 3 July 1609 met
t'schip banda ende Patany aen U E gesonden; als oock van den
15 Sep. daer nae volgende met den heer viceadmirael Simon
Jansz hoen nae ternaten, om alsoo van daer verder andere
brengen met de schepe ofte jacht naer t vaderlandt af te sen=
deren; t'welck soo't schijnt naegebleven is, syn desen met
t'schip hollandia den 24 maert voorleden alhier wederom
gecomen, ende alsoo t'hardt alhier met besonders gepasseert
den is: hadde wel me gemeent van alle rapport te doen, doch
alsoo den tydt doet veranderen ende de tydinge by ons
ontfangen geraeckt heeft, syn desen met de galeone
hebben gemoedicht naer bantam, op dat U E. mocht
verwittigt worden wat ende maniere ende met wat
is gepasseert, aen welcke admi... mijn ... voor
aengevolgen is, als breeder by onsen gemeenen brieff en de
copyen hier nevens gaende, uyt welcke U E.
alles sult connen verstaen, t'gene alhier gepasseert is
t'sedert t'vertreck vande viceadmirael Simon Jansz hoen,
ons dat het jacht den griffoen den 16 maert hier van
bantam voor amboyna gecomen is, mede brengende
cleeden en arack voor amboyna ende banda, den 24 maert
is het schip hollandia van ternata alhier gecomen om
syn ladinge van nagelen te procureren, t'welck alhier
noch teghenwoordich leydt, ende ick hope daer met goede
hulpe mede over naer t vaderlandt te comen, alsoo
Sulx by den viceadmirael Simon Jansz hoen en den breeden raet
geresolveert is dat Jasper Jansz opperkoopman alhier
in myn plaetse als gouverneur voor den heere sal
succederen, midtsgaders opperkoopman vant
jacht den griffoen sal de plaetse van Jaspar Jansz
voor opperkoopman bekleeden, de nagelen worden
dagelijcx geplukt: heer [illegible] december hier van
daen t'welck te gaen met de ladinge van 10 ofte 12 ..
hondert bare ofte meer nagelen, naer dat de gelegent=
heidt in den tydt sal willen lyden, wandt het nu een
overgroot moeson is: soo dat ick achte datter dit jaer
hier in amboyna wel 20 ... bare vallen sullen, maer
alsoo die van luhu en cambello niet ~~...~~ op haer
woordt ofte accoordt en passen: ...

't landt houden sullen: om andere malaysen en javanen te schanden
en, ofte (seggen sij) menichwerf hondert realen boete hebben
moeten betalen / alsoo dat dese natien niet veel beter
en sijn als de bandanesen: maer onder mijn hebbe niet met
hardicheijt sal moeten dwingen / soo dat niet en geschiet
sullen die van hitu: stelde spoor volgen: gelijck sy overlede
alrede begonnen hebben door 't volck op ter tavenen / hebben
onlanckx 2 cleyne 't castelsche afgeloopen souden mijn
weeten / en staende onder coulee / en de ander cambello /
maer onder coulee en cambello nu verloopen willen tegen
hitu aenneemen / en sulcks geschiende sal quaet speelen
maecken / doch ick sal mijn beste doen om hebben te brengen
en / belangende den 't landt hier aende teaer toe
is godt lof toe wensen wy hebben alhier sedert den 21.
febr.o met malaysche taele sermoenen alle sondagen
ende kerckgebeden gedaen / dien ick niet dunckt niet malaets
over gesien hebbe: en de predicant cornelis adriaense
vander tool afgeschildert heeft / onderhouden de kinderen
inde school te leeren / het welck de swarten vande
landt seer aengenaem is / vande fortificatie alhier /
alle het werck en de 4 mouten 't steene bolwercken
houden hun vertrouwen toe / het hebbe dit voorleden jaer
binnende wallen niet eenen 't steenen muer van 3. vaem
dick moet opgetrocken inde aende voort tyde niet
't steene hutten staen hooge / alsoo dat de wallen nu bijs
souden niet naer om te sijn / en alsoo hebbe haest als
alle gelegentheijt als welcke staende is: dat wonderlyck
de inwoners hier laeten sij by onderlinghen of te veranderen
van de andere gouverneur maer in sij sullen commen tot den
't landt alhier: maer naer sy hebbe sullen commen gouverneur
ick hope van alles het eer toe en amunitie aengaende
versien toe niet over te brengen / desen eindigende wenschen
u.l. Ed. mijne voorsienige toe Ustrecht heeren de
lanck leven ende geluckige regeringe tot saligheit amen
uyt eer toe Amboyna adij 27 october 1610

uwe E. diens twillighen dienaer

Frederick de Houtman

At

D. Edele wyse ende voorsienighe
heeren.
mijn heeren de bewinthebberen
der oost Indische compa.
ter camer t

Tot

Amsterdam

Amboyna

van Frederic de Houtman
vande 2 [illegible] ontfangen
3 July 1611 —

1610

2 October 1610

Eersame wyse voorsienige discrete ende seer weerdige heeren.

Wy hadden gemelt ulieder E. te Amsterdam int largo ende breede met
het schip Hollandia dat nu in Amboina lagh om de nagelen in te
nemen van dit monson 1610 @ d'welcken nu alle daegen gesluyt[?]
worden / dan alsoo den tydt doet veranderen ende de tydinge by ons
ontfangen volle met Luces[?] hebben nodich geacht dese Schypaende[?]
ooghen[?] van hier naer Bantam te vertrecken tot welcken ende
wy den chialoupe afvaerdigen om alsoo met de schepen die daer
seilreedt syn / naert Vaderlandt te brengen. op dat ulieder E.
moght verwittight wesen vandt tgeene gepasseert is inde
Manilhas, ende Moluques, alsoo ons bedunckens daer grootelyx
aen gelegen is / ende oock. dat wy met verwonderen verstaen hebben[?]
dat den Spangaert vande brede[?] in ont Landt. maer als wy moeten
weten. om ons verder daer mede te doen / de Vaders[?] volgens
ulieder E. admo. met kracht de goede keeren[?] hier ende Ternaten[?]
syn naer alle mogelijcke devoir wel versterckt ende meest
ten effecte gecomen naer ulieder E. begeeren ende oock alsoo
bewaerecht[?] dat den Spangaerts ofte Portugysen daer met haere
macht die sy hier connen te wege brengen derven geen oor[?]
bende mogen doen / besonders waert dat eenige vloote ofte
menighe schepen naer de machtige vloote vanden E. Admirael
Verhoeff gevolght hadden. om te secondderen & recommideren de
menighe gemaeckte Casteelen ende forten hier inde Moluques
als Banda waer aen de reputatie vandt Vaderlandt ende ulieder E.
met wenigh gelegen[?] is gelyck by de schepen Banda ende Zealand[?]
hoorn & Rotterdam is geadviseert / d'welcke ongetwyfelt inde
Manilhas sal onse macht te water hier vermindert[?] soo oock sal
door het verlies vandt Jaght de hoorn dat van de galeyen
met eenige caracoren hier bydeen genomen is met d'admirael
van Ternaten[?] daerbenevens eenige brieven & andere papieren.
gelyck ulieder E. breeder conterren[?] by de voorgemelde nevengaende
copyen / soo dat den Spangaert sal sterck[?] hier wel te
considereeren. Wy schryven tot Bantam dat de Jaghten ofte
schepen die daer souden mogen liggen ofte noch souden mogen
coomen met alle neerstigheyt naer de Moluques gesonden moeghten
worden. ten ende sy naert versekeren[?] vande forteressen aldaer
den vyandt te water soo veel afbreuck souden mogen doen alsoo ondert[?]
het Jaght den Griffoen tvolck hier van Banda coomende in haest
op den 12 augusto voorleden naer Bantam is gelooven[?] daer schepen
op is Cornelis Cornelisz[?] tydt[?] met brieven van met het eerste
vandt monsoen met eenige victualie ende araeck tot onderhoudt
vandt Casteel weder in Banda te coomen. / by de schepen Rotterdam
ende hoorn sal ulieder E. den staet ende gelegentheydt van Banda
connen verstaen. daerom ons te refereeren. / staet aengaende den
staet van Amboyna is noch in faemelycke[?] doen. syn alhier 23 may
soo op de drie loogen[?] als het Casteel ware onder eenige siecken.
daer op Amboina alle tvolck dit jaer in besonder seer van gequelt
syn geloovt[?]. ende hebben hier verloren tsedert het vertreck
vande schepen Banda ende Zealand 24 man van siecten gestorven
vande Amboynesen is oock veel volcks gestorven & noch
dagelycx doen

wadt aengaet de fortificatien vande steene bolwercken hebben haer
noch vast ende goet met teghens vallende der grooten swaeren regens
dat haer hier gelevert is binnen de wallen sijn dit jaer meest al
met eenige steenen meer dan 3 voet dick opgetrocken ende achter
wert tsijde met steene gotten alsoo dat het nu de selve wercken
op de wallen van amboyna staen 17 metalen en 4 ijseren stucken
geschuts scheepen ende cruijt volgens de medegaende memorie
soo waer tot ulieder comen [illegible] tegens [illegible] noodt wadt [illegible]
sonde comen voer [illegible] / wij schrijven tot bantham om 14 coyane
rijs tot voorraedt / ende sullen niet laeten start te voorsien van alle
noodtsaecken soo veel den tijdt ende gelegentheijt sal connen toelaeten
om op onse hoede te wesen in gevalle het noodt wierde / het
schip hollandia sullen wij start van cruijt ende scheeps als anders
soo veel oversenden als de gelegentheijt sal connen toelaeten
wat aengaet de moussen van nagelen is en groote moussen
daeromme [illegible] dagelijcx [illegible] sijn te [illegible] die alle
dagen in [illegible] sullen worden [illegible] voorgaende moussen van 1609.
[illegible] sijn [illegible] ofte weijnich nagelen gevallen in alle de [illegible]
ontrent de portugesche bazar door de groote droochte ende [illegible]
hadde gelevert wij verhoopen dat het schip hollandia wel 10. ofte
12 hondert bahare nagelen sal inneijgen soo den tijdt ende
gelegentheijt toelaet [illegible] schip sal worden [illegible]
staet het besonder [illegible] wij souden geerne te wegen
brengen van hier in [illegible] december commende [illegible] te gaen ende
tot bantham aen te [illegible] daer soo alse [illegible] sal
worden gedaen den commandeur houtman is geantwoordt om met
tschip hollandia onder te varen. en in sijn plaetse sal [illegible]
Jaspar Jansz coopman van amboina en [illegible] sal
bekleeden de plaetse van ditto Jansz en wat voorder hier [illegible]
sullen niet laeten met tschip hollandia ulieder [illegible] van alles [illegible]
breeder te adviseren als mede de copijen vande resolutien hier genomen
hier mede.

E. wijse voorsienige discrete ende eerwerdige heeren ulieder
staten ende bewaringe vanden almogenden bevelende die ulieder
wil verleenen de geluckalijke regeringe tot welvaert vant
vaderlandt en de generale [illegible] comp. tot amboyna den
2. octobre 1610

ulieder [illegible] dienaers

Frederick de Houtman

Jaspar Jansz

Niclaes [illegible]

[illegible]

Pieter Pietersz Bruijn

ambojna 1610

van fredrick d' houtman ende
den raedt i ambojna vanden
2e octobe ontfangen den
3e Julij @ 1611

#

Edele Erntfeste Wijse
heeren de bewinthebbers
vande oost indische comp.
ter camer

Port

Amsterdam

Vut Fort op Leyte in Amboina den 28 Augusty 1610

E: wyse voorsienighe discrete ende seer vroedighe Heeren ~

Mit bijgaende schryven van dato 15 Septemb 1609. is tselve met tschip
Hollandia van hier naer Ternaten gaende, gedacht was naer uwe
E: te bestellen, dan door toucomen vanden Vice-admirael Symon Janss
Hoen, ende andere inconvenienten ende molesten voorgevallen niet
geschiet, soo oock des Heer Gouverneurs Houtmans schryven.
Dat ons alhier met tarriveren van tselve schip Hollandia in Amboina
den 24 marty voorleden is wederom begaendt, bij welck schryven
ick uwe E: ben adviserende, hopende tmonsson van Nagelen des
Jaers 1609. bij gissinghe soude wesen 500 bhaer, is tonsen leetwesen
anders gevallen door de groote droochte het selve Jaer gehadt,
soo dat wy opde vier plaetsen in Amboina niet over de 50 bhaer
nagelen en hebben becommen, waer door de schulden van veelen het
selve Jaer ende inwoonders alhier [illegible], niet en hebben connen
betaelt werden, monterende tsamen tot nu tegenwoordich over de
500 bhaer, die welcke nu dit loopende Jaer rijckelick sullen in-
commen, alsoo Godt lof het een groot monsson is, ende de nagelen
dagelicx sullen werden gepluckt, ende naer tseggen vande inwoonders
sal dit monsson op loopen over de 1200 bhaer, ider bhaer 600 ℔ Holl
Hollants, waerop het voornoemde schip Hollandia is wachtende, om soo
vele nagelen in te nemen als mogelick sal wesen, met meeninghe
het eerst van Novemb: toecommende van hier naer Java om te loopen
ende tot Bantam de rest van syne ladinghe in te nemen: dat Godt
bewaere ~

Ick soude uwe E: de gelegentheit van Banda wel schryven, dan alsoo bij
den Heer Gouverneur Willem vande Voort uyt Banda bij dese schepen
Rotterdam ende Hoorn het large wort geschreven, sal my daerop
refereren. Den staet van Amboina is noch in goeden doene, midden
dan dat d'inwoonders alhier aenhouden, om tot meerder prys vande
nagelen te commen, hopende alleen opde realen, die tot noch opde 50
de bhaer gebleven is, ende in Augusty 1609 is haer geboden by saliger
den Vice-admirael Symon Hoen, ende bieden haer 60 realen voor de bhaer,
tselve sy niet en wilden accepteren, ende naer groote moeyten is soo
verde gebracht, dat sy hebben souden soo veel als den Coninck van
Ternaten met onse natie soude accorderen, twelck is 50 realen de
bhaer, volgens de bevestinge van accoort, bij den Heer Admirael
Wittert, metten selven Coninck gemaeckt, wat hiervan can werden
sal ons den tyt leeren. Waervan uwe E: met tschip Hollandia
breeder sullen connen adviseren. ~ Ende sal den Heer Gouverneur
Houtman met tselve schip overvaren, die uwe E: mondelinghe
beter sal connen onderrichten, dan my met schryven soude connen doen,
om syne goede ervarentheit deser Landen, mette kennisse van d'inwoonders

Ick en twyffele niet oft deselve is UE. door den Manhaften
heer Admirael Matelief vermeldet onderricht den standt vande
gansche Indien, als oock mede van Amboina, onder andere t'consent
van trouwen, welcke getrouwde int geheel 15 sterck sijnde, —
verwachten eenige ordre ofte meerder vryheyt als den articul=
brieff is toelatende om op eenige gesette limiten wat coopman=
schap te mogen doen, naer dat UE. sullen sonden geraetsaem vinden//

De voorschreven getrouwde is toegeseyt by den heer Viceadmirael
Symon Hoen ende breeden raet te ontfangen haer achterstellige
gagien die sy hier op 't landt verdient hebben, de welcke sy hun —
volgens de resolutie daervan genomen betaelt is, behalvens dat sy
moeten ses maenden houden staende, ende voorts van ses tot ses —
maenden werden betaelt etc./

Voorder E: heeren alsoo wy niet en vinden eenighe naerder ordre op
'tstuck vande Magalaensche Compagnie als 't contract welck wy
bevinden met octob 1606 geexpireert te wesen, om voorder —
eenige te doen vande Magalaensche schulden in Ternaten, —
alwaer den Commis Cornelis Barentsz van Merk tot geen betalinge
soo hy seght, heeft connen geraecken, ende vanden Commis ghe=
licentieert hier op Amboina dat is Doeye ende Comballo, om
t'ontfangen des Commis Dominicus ofte oppaltij, tot betalinghe der
selver schulden, t'welcke wy sonder UE. ordre niet en willen verhinderen
maer is hier over een resolutie gemaeckt en van verordent, dat
wat nagelen hy Commis voorsz ontfanct, gehouden sal wesen die
te leveren in handen vanden Coopman van Amboina die daervan —
recepisse sal geven, om dat alsoo dito nagelen daer te lande en
UE. handen souden comen, ende by UE. daeraf gedisponeert
te werden naer begeeren./ Want desen hebbende de volbrenginge
van t'accoort by den voorsz Admirael Wittert metten Commis in Ternaten
gemaeckt, alwaer den Commis alle syne goederen ende Dominicus verbindt,
totter tijt van onderrechtinge, ten aensien vande groote excessive —
costen by UE. tot syns landts bevrijden gedaen, soo ist dat wy —
goet gevonden hebben de voorschreven resolutie daervan te nemen, ooc
mede om dat wy hier op Amboina in April voorleden door het onderlinge
van eenen Bartolomeus van Grave bevonden hebben eene recepisse —
daer uyt blyckt dat eenen Cristiaen van Dorst van wegen de —
Magalaensche Compagnie hen van Grave gedaen heeft 150 sture
gelde rosenobels, daervoor hem belastende secretelyck nagelen te —
coopen, die het schip Erasmus sijn geschept, t'welck becomen sal by van
Dorst syn erfgenaem, de welcke met 't schip Hollandia neevens de
voorsz recepisse UE. sullen gesonden werden//

Wy hebben dit jaer getuyginge van eenige schepen uyt Vaderlandt
vernomen, tot onser verwonderinge, sullende dat hier den 16 Martij

vertrecken van Bantam is gecommen 't Jacht den Dolphijn daer
Coopman op was Nicolaes Puyck schipper Cornelis Cornelissen
Kaert, met brengende voor Amboina en Cambello van 42
[illegible] realen. ende voorts naer Banda gelopen, met eenige
waren, laeken ende planken, hebben gebracht uyt Japan ende
China. gelyck uwe E. voor desen. in t begin de [illegible] mette
[illegible] sult gesien hebben, Ende gaet thoens 't Jacht tegen=
woordich, van Amboina naer Banda sette Bantam, om aldaer
den staet van Banda te adviseren, ende syn Ed.t comende weder
naer Banda te gaen, den voorsz. Puyck is geordonneert in
myn plaets te commen als Coopman vande plaetsen in Amboina,
Ende heeft den heer Vice-admirael Symon Janssen Hoen, ende den
Breeden raet my ingeconsenteert te verlaeten de plaets vanden
Commandeur houtman, volgens de resolutie, waerinne ick gebonden
ben te blyven tot in April 1611. tegens welcke tyt ick hope
en Vloote van uwe E. sal arriveren tot verlossinghe, ende
sal mynen tyt gedurende uwe E. saecken op Amboina, ghe=
trouwelyck waernemen, waervan de daden getuyge sullen
wesen, ende vertrouwe Amboina in soo goeden ordre by my sal
gevonden werden. sonder commen gesproken, als my thoens sal syn
geraeckt, ende dese eyndigende ~

Hiermede: Wyse voorsienige discrete ende seer voorsichtige heeren. Godt
biddende de selve te willen spaeren in een geluckige regieringe
tot welvaert van t Vaderlant, ende uwe E: salicheyt ||

Uwe E: seer geaffectioneerde dienaer
Jaspar Janssen

amboijna. 1610

van Jaspar Janszen blijvende
voor gouverneur in amboijna
in plaetse van frederick de
houtman. vanden 20 augusto
ontfangen bij ons 3 julij

nota. dat deesen brieff
verhaelt ende bevolen
van 150 roosennobels
van 3 maenden mede moeten
gegeven sijn —

Laus deo Ady 6 october 1610 @o In amboyna

Wy hebben UE. den 5 augusti lestleden geschreven met de Jonck de
goetgunstheyt van amboyna ende vandt 't schip hollandia oock gesonden
copie onses briefs wtte molucos vanden admirael van caerden nopende
den 't standt aldaer soo wy oock hebben gedaen op 23 augusti lestleden
met het Jacht den griffoen daer andermael de voorss. copyen mede
hys gesonden benevens 't schryven van Jaspar Janss. wt locho
die UE. vanden handel aldaer en wat cleeden noodich voort toecomende
Jaer dienen gesonden is adverterende.
Voorder alsoo wy gesien hebben gevonden dese gelegentheyt affwesende in
alder haest ende aen UE. te senden dese medegaende copyen van
brieven ons hier wtt ternate den 10 sept. lestleden behandicht door den
schraeu van batian ondertusschen wy noodich achten deselve soo het
mogelyck ware ende eenige schepen noch dese tyde naert
vaderlandt mochten gesonden werden gelyck UE. wetenschap der
selfde brieven wildt commen verstaen ende ons op UE. wel
vertrouwende hier mede alle tyt ende devoir wildt doen / oock
mede gedachtich wesen hoe noodich de molucos van rys ende
cleeden dienen versien als oock amboyno alwaer vanwege sal
werden 12 offte 14 coyans rys om tot secours ende voorraedt gebruyckt
te werden / voor desen wilt UE. verstaen hebben door 't schryven
van Jasper Janss. hoe wy hier den Jonck affgevaerdicht hebben
in July lestleden met 19 coyans rys 15 packen catoene cleeden
ende een spoet met 45 lb amphioens van welcke wy advis hebben
aldaer in salvo wel aengecommen is en hoe wellecome 't selve
geweest is sal UE. by de brieff wt de molucos gecommen connen
mercken. doch in saus aldaer voor alle de plaetsen met veel
helpen. Wy willen UE. den heydenen de schepen offte Jachten
die naer macasser souden mogen gaen ons eens te halen dat sy wel
op haer hoede mochten wesen ondertusschen met 't wyfolck offte
den spangaert ende sal aldaer met eenige macht gecommen
wesen te haelen voor sys tochten naer molucos / ende wat voorder
tot bewaeringe van ons 't fort ende molucos banda ende amboina
dient gedaen willen UE. aldaer wel connen considereren / ende
principael hoe noodich de moulbo vloote ons souden dienen
doch hier moulbo vlote commende ende dient met veel ... alle
Jachten offte schepen daer hier ladinge voor te becommen en is
naer de molucques te senden om den vyandt die op sys ...
met en sal plaetsen te becommen soo veel doenlyck is
wandt anders te bedencken is wy daer eenige forten sullen
verliesen, ondertusschen het schryven den spangaert met voorder
voorsien is / wat de vrede met vaderlandt voor brengen
sal het soude jammer wesen daer de compe. soo groote
costen heeft gedaen ende besonders dese gemelde quartieren
soo souden moeten verloren gaen schadelick meest souden ...
by faute van secours waer op wel dient gelet en soo
aldaer gelyck wy hooren eenige admiraels waren

van alles mocht onderricht worden / U.E. sult oock wyders hooren hoe den
schandael ons landes heeft alle schamperen metten admirael van
Caerden becomen te wesen, achter meer toe resolutien van den
Jantschen staedt vande tochten het ghine hare vrij moedigh sal
[illegible] / daerom wij andermael seggen ende goedt vonden
dat soo daer geen schepen en sijn vande molucse vlooten dattet een
schip vande oude vloote met het jacht de cleyne son de
Eendracht en den griffioen mochten naede molucco met eenen
eelbelangh op dat den vyandt mochte duchten datter een molucse
vloote int landt waer ende souden inde molucos geenen
dienst commen doen het is beter hier een schip of te vloote
gelaten als de tochten in perijckel gebracht. U.E. weet hoe
[illegible] onse meer toe schepen over gesonden willen hebben daerom
[illegible] voorsz. [illegible] ofte daer een schip met schepe minder over
comt, daltijts alhier soo hooghnodigh dienst commen sullen
wat aengaet van cruydt ende schepen op amboyna en met
schip Hollandia [illegible] . haltnaten cruydt ende schepen
nadienmael het ware te wenschen hier toe ende molucco
alsoo bevelen waeren. ende alsoo het met [illegible] is ofte
wy mochten oock alhier wel eenich advertentie derselve
[illegible] de voorsz. [illegible] wel ende noodich vanden
hebben hier mede.

[illegible] voorts [illegible] U.E. inde bewaringe
vanden almogenden bevolen, Uyt amboyna den 2 octobre 1618 etc.

U.E. [illegible] dienstwillige vrienden

de [illegible] aende [illegible] met toe
[illegible] op dat U.E. mocht
[illegible] wy hare [illegible]
de [illegible] U.E. [illegible] onder
[illegible]

Uwe E. goeden vrunden

Frederick de Houtman

Jaspar Jans[illegible]

Niclaes [illegible]

alsoo wy [illegible] door [illegible]
vande [illegible] vande naeghelen
alhier dat het cargasoen vant
schip Hollandia als mede alle
tgoet als in hier, synde met [illegible] sal ons op de [illegible]
naeghelen te comen [illegible] soo sal U.E. [illegible] met [illegible]
om [illegible] door te [illegible] hoeverre te [illegible] 20 ofte
25 [illegible] van [illegible] op dat de [illegible] hebben
de [illegible] vande naeghelen naer macasser te brengen daervan door de
[illegible] hebben wy [illegible] groote schade voor de
[illegible] met [illegible] / den [illegible]
quartiermeester vant schip Hollandia met noch 5 matroosen
van ditto schip [illegible] U.E. aldaer sult [illegible]
tot het [illegible] schip [illegible] naer het vaderlandt souden mogen
vertrecken alsoo het schip Hollandia [illegible] sal [illegible]
[illegible] souden [illegible] mogen [illegible]
[illegible] met [illegible] mogen [illegible] / U.E. sal [illegible]

Indulbel aldaer voor dosulick 12 ofte 14 leggers arack als,
mede eenige ladinge gereet te houden want d'Inlanders vangen
derwaerts te vertrecken ter waerschijn 10 ofte 12 hondert lasten
naer haer willen inhebben / des bedunckende dat uytdelingen hebben
wy 12 Rx van d' Velovert op dat hem te voorsien souden
voort spoedich volbrengen van eens aldaer geworpt te behalven
en tot geldings andere blyft.

[illegible]

[illegible]

Pieter Pietersz Bruyne

~~11~~

Verclaringe voor [illegible]
voor [illegible] S: Jacques
Hermite de jonghe
coopman van [illegible] oost
Indische compe

Colt

Sant Sam

21 Octob 1610

42

Actum Fort in Combello den 21 Octob 1610

Eersame ende seer discrete, Ick hebbe gisteren uwer E: schryvens wel ontfangen, ende Ystaen de Salonyo C boodt onder eenige dagen hier sullen commen, daerop wy sullen wachten / op 20 deser hebben hier by my geweest de oranckayen van Combello ende Lessidy. mette alle de schippers vande Javaensche Jourquen, soo veel de gene opde rede te leggen leggende, als oock die hier op de rede van Combello, ende gebracht ick wy niet meer voor de nageelen wilden geven als 50 realen de bhaer — hebbe haer naer eenige redenen, tot corte geantwoort, niet meer te willen geven, waerop de oranckayen besloten. ende — seyden. in presentie vande Javaenen, wel. soo laettet dan op de 50 blyven, ende syn alsoo van my gescheyden, het welcke — Ick uwer E: hebbe willen adviseren, om ick die van Lessidy ofte de Javaenen aldaer, contrarie seyden sulcx niet te gelooven / Oock in dese gelegentheit, daer sal wat moeten geschoncken worden — soo daer eenige vande overste van Lessidy hier op ofte hier logeren quamen, naementlyck / Oranckay Kimela Lessidy, Kimela Waray ende Amansongy die Capitans vant Fort, hun dient wat vereert — geeft uwer E: daer sullen goet vinden, ende Ick sal hier de Sinpaty ende andere naer gelegentheit van hare gebreken des / wederstaende naer dat de Javaenen sullen gebrogen hebben / hiermede den Almogenden bevolen ende syn genade /

Uwer E: seer dienstwillige

Gaspar Janssen &c

Ick Ystaen van Sanpeveck daer wy dan soo hier groote vriende in syn / seer verlangt om wat barbarische te mogen drincken, wel geern wat wy hadde, waerinne uwer E: naer discretie gelieve te handelen

Eersaemen ende seer Discreto Sr:
Jacob van Bergeyck, oppercoopman
ende Pieter Pietersz, schipper op
t schip Hollandia. onde neder van

Loge int Amboina

Scharlaecken . Laus deo. Op hitou, Adij primo Novembris, Anno 1610

44

31 October 1610

43

Lof Godt In Combello den 31 October 1610

Achtbaer ende seer discreten Sr. Jacob van Bijnarenbergh, Jck hebbe
U.E. schrijvens van 29 deser wel ontfangen / met inhout van
200 realen van 8/. Wat aengaet van de Javanen alhier te
waerschouwen, hunne nagelen niet de verkoopen, is noodich gedaen op
dat sy naer haer met beclaegen / soo wel voorledigen tijden
dagen de schipperen van alle de Jonquen soo van Combello als
Loehoe hier motte ... van 't landt by een hebbe ... hun /
haer aenseggende / dat de nagelen by hun ontfangen niet haer
maer ons toequamen, ten aensien van dat onse schepen van over
2 jaren den inboorelingen allegader gedaen, ende dat sy nu maer
6 off 7 maenden hier geleghen en gaende te handelen / verhalende
soo U.E.: gelooft de Javanen niet te waerschouwen, draeght
te wesen, de voorss. redenen haer te doen voordragen / daer beneffens
aenseggende soo dat d'inboorelingen met expresse last vanden
Coninck van Ternaten schepen sijn van de nagelen te doen —
leveren, ende dat een vriendelijcke, de nagelen ...
Rotgans schrijft my daer goet van doen is sende deselve U.E.:
gelieve van Lansi te ontvangen / soo veel daer noch by Casse
is, ende noodich sijnde een off twee sarasen te commen
tsoene in handen van Lansi gelievende / en daervan ...
te nemen, de boot is te nacht hier gearriveert / hiermede
In bewaringe vanden Almogenden bevolen en van herten gegroet

U.E.: dienstwillige vrundt

Jaspar Janssens. U.r

Den Eerbaren discreten ende
seer voorsienighen Sr Jacob van
Schaerlaecken opper Coopman
op t'schip Hollandia, legghende
reede van

Porto

Sr. I. Schaerlaecken.

Laus deo, op Hytou, Adij primo Novembris, Anno 1610

44

1 November 1610

Eersaeme, voorsinnighe, seer discrete Sr. naer
hartgrondiche salutatie, dient dezen, hoe dat Jan Maett op
gisteren avonde, middach achter wel gearriveert is, ende
ghy den selfden wel heeft [illegible], hoe dat de vijff [illegible]
op Tombelle gearriveert, alleenelijck gecomen zijn, den Bouwou,
[illegible] van Lousou, te [illegible], de dochter van Karkyken,
tott een [illegible] vrouwe voor den [illegible] ende assignatie
van Bouwou voorts, ende dat op morgen van Tombelle
wederom sullen [illegible], sonder dat op die van Hytou
yets souden te attenteren, dan alsoo het een [illegible]
secreet is, geeve t'selfde weynich geloof, die
van Hytou willen haer mett devotie [illegible],
mett [illegible], het in [illegible]
dat naeder [illegible] is, op [illegible] versochte [illegible]
Hytou alhier, die noch in [illegible] is, om haer
[illegible] te [illegible], watt hy soeckt te seggen,
sall den tijt mede brengen. Op gisteren
morgen, hebbe Hans [illegible] naer
de [illegible] gesonden, omme Sr. Jaspar Jans
herwaerts te [illegible], ende is op gisteren avont
[illegible] sijnen [illegible] wederom gekeert, sonder
Sr. Jaspar Jansz, offte eenich schryvens van t Casteel
becomen te hebben, waer mett weynich in [illegible]
ben, doch [illegible] de wech van [illegible], offte de
langhe [illegible], hy [illegible] moet slaben ende
andere [illegible], (die hier niet [illegible]) gecomen, weeten
te seggen, dat den heer gouverneur mett syn [illegible]
[illegible] gewest is, leggende [illegible] Casteel,
van waer mett Sr. Pieck over landt op gisteren avont
binnen t Casteel gecomen is, mett groote [illegible], soo
dat Sr. Pieck twee [illegible] in [illegible] gecregen heeft,
door de scharpte vande [illegible], ende alsoo door hem
[illegible] hebbe, dat die [illegible], [illegible] soude
sijn, [illegible] Hans alhier mett langer doende opgehouden
[illegible] presumeer, de schrift, ende [illegible], nootsakelijck
[illegible] sullen te doen hebben, dewelcken soo haest
[illegible] wederom over, [illegible] ende goede
accommodatie, my daer mede gerieft, mett de
[illegible] noch [illegible]
doch in alles [illegible], my [illegible] debvoir doen, tott
het meeste proffijt ende [illegible]
[illegible], spiegels, ende andere [illegible], sall
[illegible], doch [illegible] ende [illegible] mett
[illegible] wederom over senden, [illegible] voord
[illegible] gesonden, als mede voorde Wijs
voor den [illegible], t'welcke ter gelegender tijt, mett
alle [illegible] verbintenisse wederom [illegible] te
recompenseeren, sall mett devotie [illegible],

de boote, omme die naegelen daer in te schepen, op dat alle
periculen van brandt mogen vermijden, het volck sall woensdach
beginnen te wegen, t'ghene datter dagelicx in compt uit wijninghe,
doch vele sijnder die gaerne souden wegen, dan alsoo de naegelen
noch nattachtich sijn, stelle ick 't uijt tot dat sij die geheele
beter gedrooght sullen hebben, ende voor deser tijt anders
gheen materije hebbende om U E te adviseren, sall hier mede
eyndigen, mij recommanderende in U E goede gratie, Godt
almachtich biddende, U E ende Pieter Pietersz, met alle het
geselschap, in langdurige gesontheijt te willen sparen, ende
tijt van herten te samen, met Pieter [illegible] van herten seer
gegroet, met alle de vrienden [illegible], met haest
Actum ut [illegible].

U E aller dienstwillyghe dienaer

C. van Ruuen

Den eersamen, vromen,
voorsinnighen, seer
discreten Sr. Jacob van
Schalckebeke, coopman,
wont [illegible] [illegible] liggende tot

Londen

Con Amigo q^e dios guarde

8 Decemb. 1610

In Castel den 8 December Ao 1610

E[ersame] ... gevalaten naer ... dat ick mijn
... brieffe van ... hebbe ... van Gaspar
Jansz twelck mijn seer leet is: ick hadde wel gemeent
hij ... sonde ... hebbe door patientie/
hebbe voort ... de ... van ... van Cambello
... ick ... uyt de

3 November 1610

45

Lost Fort int casteel Amboyna den 3en November 1610

Monsr. [illegible]

[illegible]

U.E. dienaer

Jacob [illegible]

... gaedt ... met ... voor Gaspar Jansz

Al S.or Jacob de Schedelas
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Bruges

8 Decemb. 1610

In Castele den 8 December Ao 1610

Ersamen naer groetenisse u.l. dient desen dat ick mijn
ontfangen brieff van [illegible] verstaen hebbe de schrijvers van Sr Jaspar
Jansz twelck mijn seer lief is: ick hadde wel gemeent
gij met dander hier souden gecomen hebben doch patientie,
hebbe voort verstaen de [illegible] hijst van die van Cambaye
dattse noch niet weten te willen: ick verstaen niet oft de
groote Jonck gewogen heeft oft niet, als oock oft de
residentie vande [illegible] te weeten gereedt is oft niet
waerop ul mij [illegible] gelegentheyt sult gelieven te
adviseren oock hoe veele nagelen ongevaerlijck [illegible] int
[illegible] sijn, datt ul de [illegible] gecoft hebben [illegible] hebbe
niet wel verstaen / Belangende datt ul Cacas ontbiedt
en hebben [illegible] niet bijder hant, oock en can [illegible] maer niet
meer als voor [illegible] van Sr [illegible] Cacas [illegible] van [illegible] daervan
hebt de noch niet weten en is [illegible] Cacas [illegible] te senden
Albert [illegible] met [illegible] van Cambaye
voor 6 [illegible] gesonden hadde ul doch meer ontboden sonde
meer gesonden hebben daervan sullen [illegible] tot gelegender
tijt [illegible] te [illegible] alsoo die hier niet [illegible] te
crijgen en sijn, hier int Castele sijn ongevaerlijck 30
[illegible] nagelen en [illegible] ick hope
hier haest de sloepen boots ladinge [illegible] sall [illegible]
[illegible], de saecken sijn hier in [illegible] te maken
dat ick van daeg oft morgen sall moeten laten [illegible]
alsoo mijn geconfijte gember niet [illegible] en is soo wilde
wel de [illegible] met de sloepe hierwaert gesonden worden om
te sien watt [illegible] hier aff [illegible] sall met te [illegible]
oft [illegible] / Voorts versoecke ul mij te willen senden 10 oft
12 stucken [illegible] om te [illegible]
datt ick [illegible] maken, [illegible] sult mij vrundtschap
doen: hier mede sijt den Heere bevolen vale

Ulieden goede vrundt

Frederick de Houtman

[illegible] Jaspar Jansz

De
Den eersame sr. discreet
Jacob van Scharlaken
Coopman vt Ghe[illegible]
hollandse lotts
In
[illegible]

27 December 1610

Int Casteel Amboine den 27 Decemb. 1610

Eers.

Jacob van Bergaelen ende Guidt Pietersz [illegible]

[illegible] niet besonders dan alsoo den Jan Portugijs
die hier uyt de boeyen gebroken ende wech geloopen was,
nu weder gecomen, worde op wij hem [illegible]
hebben, vinden niet datt wellich is om voorder te
procederen, want het maer slaven ende swarten geloof
is geweest, waeromme wij hier geraden vonden vinden
van den selven Portugijs op het schip te bestellen,
ende aldaer nevens andere slaven werck te
doen: want [illegible] hij hier niet opslaen en dient,
om vele dieverijen voorsaken, daervan wilt mede
de eerste gelegentheit [illegible] schepen,
voorder alsoo Jaspar Jansz begint wat
[illegible] beter ganck te comen, soo sullen mijn [illegible]
als voorens, om mede de eerste bequame
gelegentheijt als hij wat gesonder is, hem int
gouvernement te stellen, alsoo ick mede
als mijn beloften gedaen hebbe, alsoo datt
mij ende recht niet en can langer aldus
houden, doch indien sende ick [illegible] watt [illegible]
[illegible] van mijn [illegible] watt
int geschrift te stellen, dwelck ick hier
niet [illegible] en can doen, alsoo [illegible] watt
watt ick hier dagelijcx onrust hebbe
bij mede [illegible] ende mede d'ander, soo datt ick
niet [illegible] rust en can hebben, doch als
[illegible] de [illegible] alles getransporteert is
soo can Jaspar Jansz bequamelijck int gouverneren
treden, daervan wilt op de saecke letten:
want ick niet vele langer aldus
blijven sende, anders niet als hier [illegible]
[illegible] in genade bevolen [illegible]
[illegible] alles goeds [illegible]

[illegible]

Frederick de Houtman

Eersame seer discreet
Jacob van Schwalenberg
Otte de Coopman op het schip
Hollandia, of in absentie
[illegible] [illegible] schipper
op dito schip leggende

Cys

Loewa

3 stoop

Copie Brieff uyt Castel Amboine den 30 Decemb

30 Decemb 1610

Erb[are] Seer goede vrunden alle samen desen dient om
UE alsamen tadviseren dat op gisteren alhier gearriveert
is het schip de cleyne Son daer schipper op is Coopman
op is Jan Dircksz Lam commende van Bantam mede
brengende 6 kisten gelts is 48000 R[ealen] mede 563 pac
cleeden met arack ende andere voorder porten tot
nootdruft, brengt tyding datter tot bantam uyt
het vaderlant gecomen is een jacht genaemt den
Haselwint, welck jacht ontrent 2 maenden voor
de vloote van 8 schepen die gereet was uyt Texel
geseylt is naer lisbon om daer de portugijse gesanten
om te [illegible] daer mede hantwoort te commen ende alle
[illegible] de paijs te brengen alsoo die vast besloten is
voor 12 jaren daer hier de gedeputeerde [illegible] ofte sijn
doch alsoo dit jacht niet langer commissie en hadden
als 2 ofte 3 weken tot lisbon te wachten naer de gesanten
ende daer 5 weken geleden heeft is sonder ambassadeur
hantwoort gecomen, alsoo sy niet gereet en conden comen
doch sullen mede haest een portugijse schepen comen
doen dit jacht van lisbon t'seyl ginck quam hem een
schip tegen ~~[illegible]~~ welck seyde de vloot van oostindien
al in zee ofte ten minsten uyt Texel gereet lach,
alsoo datt wy vermoeden syn alle dagen wesen sal
mede dese vloot comt geen volck maer een [illegible] op
een [illegible] gemaeckt [illegible] alle de plaetsen
de hollanders in gehadt [illegible] Indien brengt mede 200
huysgesinden mett wyven om hier int lant te woonen
dese cleyne son is 6 weken van bantam geseylt geweest
sijt de schepen vertrocken, [illegible] ~~[illegible]~~ t'seyl waren
naert vaderlant de provisie lach gereden om mede
t'seyl te gaen daer [illegible] martsz in de plaet van Jan
Dircksz Lam ondergegaen is, [illegible] Symonsz is doot
Jan de Wats in zijn plaets, voor Jakatra is onse
afgesonden sloep mede hare [illegible] gemoet ende voort
naer bantam gelopen, dese son in Makasar aengeweest
daer was den [illegible] ende de paden om [illegible]
[illegible] niet becomen en ~~[illegible]~~ [illegible], om naer [illegible] te
loopen, dit jacht loopt van hier naer Banda [illegible]
niet doen wilt dit [illegible] voort weten laten
ende voor de inwoonders van [illegible] ende [illegible] watt [illegible]
voor laten [illegible], de sloep [illegible] hier vant Castel
geseylt was gisteren morgen noch voort gett[?]

Hiermede [illegible] sal
[illegible] gehouden

Erb[are] [illegible] [illegible]
Frederick de Houtman

deselfde was noch niet
uyt bantam van
[illegible]

[illegible] sal [illegible] hanwaerts
[illegible] [illegible] ontfangen

Eersamen discreten Jacob
van Scravelaken: ende Nicolaes
Pruystk ende [illegible]
Delfhavens [illegible]

Delva

Int Casteel Amboina den 31 Decemb 1610

31 December 1610

Erse vrienden alsoo ick uyt dit [illegible] naer tbegryns alle de schriften ende instructien vande E. bewint hebbers unde soldaeten [illegible] als daer [illegible] dat den handel [illegible] andervoort sall gedreven worden als hij tot [illegible] hier ende op andere plaetsen dus lange gedaen is geweest, want alhier [illegible] jaerlijcksche memorij van haer gesonden wort daer van alle specien ende anderen waren bepaelt staet [illegible] hij jaerlijckx niet [illegible] omme te senden wilen wij hebben ende niet meer: Ja belasten het meerder hier [illegible] te houden tot breeder advijs: alles breeder bij haere memorije en schriften alhier [illegible] [illegible]: alle [illegible] wij well onder gelegt ende [illegible] hebbende, soo souden wij geraeden vinden soo het uwe [illegible] daer mede goedt dochte, te weten, datmen de resolutie om tot de 70 R[illegible] niet meer souden comen maer alleen op de 60 [illegible] in [illegible] gelyck het nu staet: ende dat tot breeder advijs, want daer noch [illegible] in lant zijn die de nagelen souden [illegible] ooch mede dattet wij alle dage de vloot alhier [illegible] zijn ware op [illegible] te laten hebben om die van Ladwa ende Cambello haere [illegible] te toonen welck haer naer dese lester getoont sall worden (well goedt) wij souden goedt vinden het [illegible] daer te laten [illegible] dat den [illegible] [illegible] met [illegible] macht comt [illegible] dattmen de [illegible] van Ladwa ende Cambello van [illegible] zijn om op te [illegible] ende datt wij ~~[illegible]~~ haere macht wille dieses tegen ons getoont hebben [illegible] dat gelycke [illegible] ons niet te [illegible] staen [illegible] de [illegible] van dien, wij [illegible] niet hij sullen anders van opinie worden. Soo niet, wij achten daer weynich swaricheyt in is, want alwaert dattet scheit maer 14 ofte 15 hondert bare ~~[illegible]~~ nagelen [illegible] van [illegible], ende brochte dattet de helft meer is als de bewint hebbers [illegible] begeren onder [illegible] te hebben, waer [illegible] geraden souden vinden de [illegible] watt [illegible] tot breeder advijs, desen bequame [illegible] is [illegible] anders niet als hij [illegible] in genade bevolen [illegible] de [illegible] van [illegible] ende ons [illegible] alle goede [illegible]

De bewint hebbers belasten hebbe alle dat de nagelen hier te [illegible] watert worden daer door [illegible] [illegible] naer U E te [illegible] hebben sult

U L vrunden

Frederick de Houtman

Jaspar Jans[illegible]

D. E.

Eersame seer discrete Sr
Jacob van Scharlaken Coopman
op t schip Hollandia in absen
tie den Schipper Pieter Heijn op

Zo.Elva

20 april 1612

50

Adij 20en Aprilis int Casteel van Amboina 1612

Eerentfeste, Wyse, Voorsienige, zeer discrete Heeren mijne Heeren de Bewinthebberen der Oost Indische camere tot Amsterdamme

Ons laetste aen uwe E.E. is geweest vanden 28 decemb. anno 1611 ondert Eylant Mauritius, twee van eenen inhoudt den eenen onder heer Gouverneur Houtman, d'andere bij Sr l'Hermite gesonden, die op ditto met ons t'zeijl gingen, daer bij desen uwe E.E. de copie gesonden wordt, den eersten Januarius op de hoochte van 14 gr. bij suyden der Equinoctiael creghen de westelycke winden die wij soo haest niet hadden verwacht. Ende soo voorts met goede spoet opden 2 februwarij Godt loff tot Bantam gearriveert alwaer wij op den 3 ditto gesien hebbende de commissie van Sr. Matteo Cottoves hem alle onse brieven hebben overgegeven ende ons in alles nade ordre van [illegible] geregeert, het gebesongneerde aldaer sal uwe E.E. volcomentlijck uyt Sr. Matteo Cottoves zijn brief geaviseert worden als oock t'groot ongeluck van Sr vanden Broeck overcommen, hebben aldaer gelost eenige lakenen, olipeants tanden, en oock 8 kisten met gelt, daer van ick aen uwe E.E. bij desen an cognossement toesende. Het jacht de halve maen met ons aldaer gecommen is geordonneert in compagnie vanden Brack en hasewint te gaen naer Bensarmassie en Sambas om aldaer te versoecken de moort vande inwoonders aende onse gedaen als uwe E.E. breeder onder resolutie sult vernemen

Den 20en ditto lichten wij s'avonts ons ancker en gingen voort daer met den landtwint t'zeyl en opden 21 ditto zijn op de reede voor Jacatra gecommen ende aldaer eenige stenen en arack ingenomen daer wij groote lackagie deur de quade legger ons mede gegeven hebben bekommen

Den 27en ditto creghen wij eenige brieven van Bantam, zij tydinge hadden dat het schip Bantam wel mocht te voor handen zijn, daer over wij resolveerden hier wel zeventich dagen ofte tot den 2en Marty te waerten en alsoo het geheele corporaelschap van Capiteyn Loyers compagnie dat in sulcken gevalle geordonneert was ons met een vande jachten nagesonden worde te verwachten

Den 2en Martij savonts bevonden wy van ons Anckers te slepen / sagen den Jacht naer ons toecommen waer over ons Ancker lieten / leggen met twintich vaem off het schip Bantam was gecommen / en het geruchte welck ons toegeschickt wiert en by ons commende / was het Jacht de Valck maer daer uyt wy verstonden geen / schepen tot Bantam vernomen te zyn, en mede daer los te / bevinden Oliphants lande die tot Bantam uyt ons Schip / geloopen waren

Des snachts omtrent de middernacht ons Ancker gelicht en / t seyl gegaen Den 4 ditto verbyen wy in de Bocht op de / custe van Dama. dan was tot ons groot geluck claer weder / en zyn met de tradade daer naer heel dicht onder claer geset / daer wy met grote moeyte met rommen / op den 7en ditto met de / landtwinden vanda Godt loff weder zyn afgeraeckt en den 26en ditto / des snachts voor het Casteel hier van Amboina zyn gearriveert / daer wy vonden leggen t Schip de Witte Leeuw dat geordonneert / was naer Ternate by den Heer Genl te gaen / welck op den / 6 April van hier is gescheyden /

10

Onder mede.

Eerentfeste, wijse, voorsienige, seer discrete Heeren, ende den Almogende in sijne heylige bescherminghe bevolen.

Uwe E. E. Dienaren

Laurent Aert

Cornelis [illegible] de Jonge

Rodolff Simons de Bloem

Cornelis de Hoop

Missive vant Casteel Amboyna
data 20 April 1612 ontfanghen
per tschip den [illegible] 29 Septemb.
Ao. 1613. onderteeckent bij de
naervolgende.

Laurens Reael
Cornelis [illegible] de Jonghe
Roeloff Symonsz
Cornelis [illegible]

N° 72

(Gedrukt in Matelieffs Journaal bl. 59-61)

Geslachten volcken die op 't eylant Amboyna woonen ende alle onder 't gebiedt vande selve staen te tellen van 18 jaren ende daer boven die wel bevarende Coninck [illegible] gedeelt uyt 't velle [illegible] Hoek [illegible] Labellant / die genaemt oulimas dat is de [illegible] vande [illegible] landen ende oulisivas dat is de negen landen / daer van de oulimas meest Mahometisten syn ende ontfangen vanden [illegible] kerstenen ende heydenen hebben meest verscheyden staeten want sy van de ombeggende landen al daer [illegible] ende gemeenlijck allegader de Malaysche tale meest

aende zyde vant Casteel mannen van 17 jaren endaerboven

Olisiba

atesine	55	
Jauvrj	50	
Salin	150	
Soja	200	
amentera	20	
Soutemorren	300	
ylan	200	
nahor	70	
Satalaj	60	
Baguala	30	onder den rossambe
Sorrj	50	
Mardika	50	
	1235	man alle kerstenen

Olisyma ande zyde vant Casteel

rossanibe	450	half kersten half moors
Puta	150	
amsouffe	30	
Syma	20	
Serj	20	
emma	300	
Sowrolle	100	
Routon	30	
Lesarre	20	
Satearre	20	
Satto	50	
	1190	alle kerstenen behalven de rossanibes

op de zyde van ditto dat is op 't noort eynde vant eylant

alan	150	kerstenen
Leleboj	70	kerstenen
Wachsihu	200	heydenen onder rossanibe
Larike	150	Mahometisten
Way	200	kerstenen onder ditto
Hyan	90	Mahometisten onder ditto
Hia	150	heydenen onder ditto
	1010	man

Olisima aende zyde van ditto

Hitto	200
Latto	200
Lausihou	30
Sojen	85
Porutt	30
abaje	100
Senarron	150
Serisse	50
Massappa	60
Tesalaga	90
Nouhoncarrj	70
ateton	100
essan	50
Wobane	60
Seit	90
onlau	30
Lasutuna	80
~~Lenal~~ Lenalesu	100
nau	70
Pinau	90
Sengeron	100
Aletoulbe	70
Hintarj	70
Ouhe	100
Asseroron	100
Layn	150
Sownutt	50
Senlen	20
Paris	30
tomon	50
	2515 alle Mahometisten

Volgen de bevolckte eylanden die genaemt worden Uliasser vorders Hatuaha / Hemaho / Tuaha & Nusselau

van Hatuaha olilima

Hatuaha ——— 500
Kareau ——— 150
Kailolo ——— 250
Golrro ——— 50

all mahomettisten 950 man

olisyva

Oma ——— 200 kristenen
Haruko ——— 150 kristenen
Wassouwo ——— 100 heydenen
Aborro ——— 50 heydenen

tsamen 500 man

van Hemaho olilima

Hemaho ——— 1000
Worer ——— 150
Lerme ——— 90
Sirsorre ——— 200

1440 al mahomettisten

olisiva van Hemaho

Poj ——— 100
Serra ——— 90
Haria ——— 90

280 man alle heydenen

van 't eylant tuhaha olisiva

tuhaha ——— 150
oulatt ——— 70

220 man heydenen

van 't eylant Nusselau olisiva

Nuselau ——— 200
amett ——— 250
titelwage ——— 80
oralghe ——— 70

600 man alle heydenen

Bovoren de olisivas aen de zyde van 't casteel — 1235 man
de olilimas by 't casteel ——— 1190

de olisivas aen de zyde van Hitto ——— 1010
de olilimas aen de zyde van Hitto ——— 2815

de olilimas van Uliasser ——— 1600
de olisivas van Uliasser ——— 2390

Somma onder 't gebiet van de Hollanders staet — 994[illegible] man weerbaren

[illegible] groote landt [illegible] is [illegible] volckeren
die meest alle onder [illegible] staen ofte hebben gestaen [illegible]
noch [illegible] onbekent [illegible] alle onder [illegible]
[illegible] vanden jongen coninck [illegible]
[illegible] mitsgaders [illegible] vanden ouden coninck [illegible]
is geboort [illegible] den jongen coninck [illegible]
[illegible] ende daer [illegible] alle
[illegible] landt [illegible]
[illegible] ooch [illegible]
[illegible] noch [illegible] vande [illegible]
volcken [illegible] landt [illegible]
[illegible] onbekent [illegible]
[illegible] daer ontallick volck [illegible] noch [illegible]
[illegible] alle
onder [illegible] —

Transport vande cleeden en andere [illegible]
vander Oerbruggen, Coopman [illegible]
Gaspar Janssen, [illegible]
[illegible] Jully [illegible]

Baftastan stucken. 221.

Dragams stucken — 259.
{ 10 stuc. a 17½ pasal [illegible]
{ 4 stuc. costen 2 [illegible] 7½ [illegible]
{ 240. stucken a. 13 [illegible] 10 [illegible]
{ 5 stuc. costen, 3 [illegible] 6¾ fa.
259

Ceta diversche coulleuren. 509.
{ 144. swarte peta a 11¼ fa. stuc. 4.
{ 146. ditto swart.
{ 38 roode ditto. } costen, 43 [illegible] 1¼ fa.
{ 40 blauwe ditto. costen 26 [illegible] 2½ fa.
{ 21 Roode ditto. a. 12 [illegible] 6 fa. de Corge.
{ 120. roode ditto a. 12 [illegible] 6 fa. de Corge.
8a. 509

Madobs stucken — — 18 costen. 3 [illegible] 7 fanom.
Drijvole off Chermalaye. 166. tot 50 Realen de Corge.
Carmosijn laecken ellen. 51¼. cost d'elle 6¼ gulden.
Candekins stucken — 93 tot 7½ Reael de Corge.
Chevanijs stuck — — 1.
Salampoerij stucken — 24 a. 16. fanom [illegible] stuck.
Potta stucken — — 605. a. 12 Realen de Corge.
Catlazijla stucken — 28. a. 1 Reael van 8en [illegible] stuck.
Cajin Consor — — 135. a. 20 Realen de Corge.
Tangcouls mera stuc. 121 daer van 151 stuc costen 293 [illegible] 5½ fa.
Tangcouls poteo stuc. 42 a. 50 Realen de Corge.

Carmozyne Carsaykins.

Een lap laecken ellen — 12½ } Root Carsaey a 39 [illegible] [illegible] stuck.
Een lap laecken ellen — 14.
1 stuck laecken ellen. 15½.
1 stuck laecken ellen — 15.
1 stuck van motten gegeten. 17
1 ditto gegeten laec. ellen. 17 cost 28 guldens.
1 lap root laecken ellen. 4½.

Wit gewaeutt garen stucken. 200. cost 20 stuivers, 1 Reael van 8en.
Doerlacken [illegible] stuc. 4½ a. 13¼ gulden [illegible] stuck.
2 Roode bayen [illegible] 55 ellen.
1 lap 20½ elle [illegible] ellen. 130½ a 30 st. d'elle.
Moij stucken — — 330.
Moeyn [illegible] onder [illegible].
Geplect stucken — 421.
Cotton off dijssche cleeden. 20.

Gevoerde breukens ende Cambaijsche stucken —	224 tot 7 $\frac{1}{4}$ realen t'stuck
Swarte en roode Cannekyns.	119 a 7 $\frac{1}{2}$ fanom t'stuck.
[illegible] stucken ——	1
[illegible] stucken ——	23.
[illegible] ——	47.
Mogga stucken ——	171 a 2 $\frac{1}{2}$ real t'stuck.
Capis Baija stucken —	10 a 7 £. 10 s. 8. de Corge.
Songs stucken ——	10.
Nasangs ongebleyckt.	22 a 20 £ de Corge.
Ongebleyckt grof lijwadt.	26 a 11 $\frac{1}{4}$ real de Corge.
Armosijntges stucken -	62.
Tarassen stucken —	67 a 5 realen t'stuck.
Ginghangs stucken —	10 a 15 fanom stuk: 4 patchorij.
Damasten stucken	17 a 3 realen t'stuck.
Rood Salalos t'stuck:	35 a 12 $\frac{1}{2}$ ƒ de corge.
Gaaren ijsers stuck;	56.
Salalos stam. stucken -	15 a 20 realen de Corge.
Broeken Madura stuk:	78 a 10 laxsa tassen de Corge.
Toulam gult stuck:	1 a 45 realen van 8/8.
Tollou, diversche coleuren.	15
Madura stucken. —	28 a 8 realen de Corge.
Colitbansban stuck -	5 a 2 realen t'stuck.
Geschilderde kleeden —	4 a 5 $\frac{1}{2}$ realen t'stuck.
Sclaes stucken ——	54 a 8 $\frac{1}{2}$ real de Corge.

Noch dese naervolgende partien volgens de factuure, genombert en inhoudende als volght

N°. 28. p^r fine. 10 Corges dungerij met roode strepen tot 13 $\frac{3}{4}$ fanom de 3 patchorij

N°. 35. Inhoudende 100 patchorij dungerij met roode strepen tot 13 $\frac{1}{4}$ fanom. de 3 patchorij

N°. 17. Daer fine. 137 stucx witte en ongebleyckte Salours costende volgens de factuure 90 hoon 13 $\frac{1}{2}$ fanom.

N°. 56. Inhoudende Corges. 8. beachio pota Chialmalaijo. tot 13 ƒ. de Corge.

N°. 129. p^r fine. 75 Rood patas. a — 36 : 9 $\frac{1}{8}$.
— 46. donckere dragoms. a 28 : 3 $\frac{1}{4}$.
— 36 Swarte patas. a 10 : — $\frac{1}{4}$.
— 45 Rood Salalous. a. 85 : 2.

Somma. 161 : 14 $\frac{5}{8}$.

No. 26. Daerinne. 35 patchorij roode en swarte [illegible]
costende als bereckent ——— 52 — 5
18 patchorij off 72 dragoms costen 26 — 6 1/4
26 stucx roode salouts costen 48 — 6
Sa. 126 — [illegible]

No. D. Inhoudende 200 stucx Mugga a 20 Realen de Corge

No. 38. Daerinne. 100 patchorij dungerij met roode strepen
tot 13 1/4 fanom de 3 patchorij

No. 11. Daerinne. 140 salampouris costende de 100 a 17 fa.
22 a 16 1/2 fanom. 18 a 16 fanom.

No. C. Inhoudende 80 stucx gele Moyga gechaleert, a 30 R. de Corge
50 stucx gele gentilesas a 6 Realen de Corge.

No. F. Daerinne 100 stucx gele Moyga a 30 Realen de Corge.
70 stucx gele en witte gentilesas a 6 R. de Corge.

No. 29. Daerinne 100 patchorij off 10 Corges dungerij costende
volgens de facture. 30 Coon 8 1/3 fanom.

No. 32 Inhoudende als volght.

30 1/2 patchorij swarte Campij ——	16	: 2.
34 patchorij dungerij ———	10	: 13 3/4
14 patchorij Fulayre ———	9	: 12.
37 douczen Madoss off 18 1/2 patchorij	15	: — 1/8.
3 geschreepte ginghams ———	1	: 6.
Sa.	53	— 3 7/8.

Stormhoeden met rammen. 39 costende samen. 103 guld. 10 st.
Stormhoeden sonder rammen. 9 a 4 guld. 't stuck.
Portugijsche [illegible]
Roers stucken —— 31. costen samen. 151 guld. 18 st.
Eenige [illegible] met borsten
en rugstucken. —— 4 costen 88 guldens
Vergulde Stormhoeden —— 5 a 12 guld. 't stuck

No 2

N°. 13.

12 July 1612

D'. wyse voorsienige ende seer discrete heeren.
Myne heeren de Bewinthebberen vande Generale
Vereenichde Oostindische Compagnie in Nederlandt
tot

Amstelredamme

Amboina. 1612

Van Jaspar Jansz Indael
12 Julio // ontfangen
van Cornelis van der Stel.
den 6 maerte Ao 1614.

28 Junij 1612

Edele voorsinighe ende seer discrete heeren —

Met groot verlanghen sijn hope ende dat de schepen Hollandia ende
Middelburch daer te lande wel sullen sijn geaerriveert, ende ons
schrijvens uwer E. sal sijn behandicht sedert t hun vertreck ende is
hier op Amboyna niet bijsonders voor gevallen, het principael
is de ongestadighe veranderinghe vande inwoonders, die op de
compste vande Engelschen ende Portugesen begerich sijn, wat
faveur sij die souden doen, ende wij sulcx toeseggen connen seer
lichtveerdich het haer doch [illegible] sijn lichtveerdich om hun contrac-
ten te breken, als oock haer regieringhe bestaet in alle dinghen gehal-
houden, soo dat sij de halft weet het stoten segge van haer
seert het stoten, tander hacht weder wert omgestoten sonder
redenen off fondament te hebben, doch sijn moren het gaet oock
seker dat onder tdecksel vande Macassen Gouseratten ende
Clings, de Portugesen in handel ons souden te [illegible], tsij
door adherenten offte hun goet in handen vande voors. vreemdelingen
te vertrouwen, t geene wij connen niet beletten door de [illegible]
Celeden die nu niet als op ander tijden vande voors. vreemde
natien werden gebracht, het is niet weete doen om sulcx
te verhinderen te waere wij middel hadden van een bequame Jacht
offte twee fregatten om in see onder soucken te doen so int incom-
ter als int vertrecken soude (onder correctie) in haer sulcken
vrees maecken, dattet souder twee [illegible] de onrustich [illegible]
duvelt souden inbrenghen, ende sal moeten noot saeckelijck
gedaen werden want nu sedert dat de tijdinghe vanden
treves gecommen sijn de Portugesen de Gouseratten Clings
Macassaren ende Javanen, seer soecken te practiseeren, omt gene sij
selfs niet connen te wege brenghen, door sulcke middel haer
vrunden wet te richten, welck den dienst vande Compagnie
meer hindert dan oft met alle haer macht in oorloghe
gedaen hebben, Voorts is de waerheit dat de particuliere
Portugesen beginnen te gebruycken de continuatie van oorloghe
der Spaengiaerden, ende Molucco's, dat hun doet naerdencken
dat ons naer den treves niet en sullen geduldigh, ende voort
niet gedoogen sij wij op onse plaetsen souden commen handelen
waerom sij pooghen daer aengevoorts sijn [illegible] off [illegible]
voornemen door andere natien te voorderen, om ons de negotie
op alle plaetsen naer hun vermogen te verhinderen, ende
gemerct de voorss. Indische natien voor dat [illegible] macht
is Indien is gecommen ter zee soo niet en wist te waeren, door
dien sij onterrt bij de Portugesen waren, die haer sulcken handel
niet bevielen toe te laten als sedert [illegible] gedaen gaen
ende commende onder tdecksel van uwer E. macht ter see
ende oock te lande, totten tijt vande insinuatie off notificatie

des gemaeckten treves, ende niet doen dat anders de Portugesen
hadden wel souden verhindert hebben, van welcke sy nu mede ongemolesteert
sullen blyven, soomen wel can bedencken, hebbe betracht dat
den treves hun voortganck hadde, waer door ons handel noch
meer sal verbreyt werden ende sy dat wy met jachten of
fergatten op ijder der respective forten sijn werden om met
goede ordre te procederen naer dat ijder der plaetsen van
sulcken gelegentheyt te disponeren/ — De inwoonderen van
Amboyna dat is Louwa, Cambello ende die daer om-
meesten handel vande nagelen weet worden machtich in volck
ende verspreyden ende vragen naer geen contracten, maer
seggen aen niemandt verbonden te sijn, by sonder Louwa ende Cam-
bello dat haer landt vry is niemandt onderworpen dan den
Coninck van Ternaten daer sy mede weynich op passen
begeeren dat alle natien met haer handelen, openbaer
consent hebbende de nagelen te vervoeren door Malleyen ende
Javanen, [illegible] tegens de conditien ende contracten met
haer gemaeckt souden oock door alle frandulese middelen
soecken te mishandelen tegens sy sedert anno 1609 meer ende meer
hebben laeten blycken, alswanneer sy secretelyck met den
Engelsman in Banda doen was gecontracteert hebben, hem
handel te [illegible] ende plaets vergunnen om een logie op
Cambello te maecken die haer beloofden binnen twee
jaer op Cambello te comen, tegens het welck ick doen
sterck hebbe geadviseert dan tot noch toe en hebben
den Engelsen niet gecomen, sijn noch in Banda, Int voorle-
den jaer is gebleken dat die van Cambello secretelyck met
eenen javaenschen schipper genaempt Kiaypatta gehandelt
hebben, dat dito schipper sijne nagelen die hy vergandert
hadde soude leveren a 66 [illegible] van achten de baer, welcken
schipper de nagelen heeft naedt gemaeckt met versch
water/ gelijck naermaels van eenige der selver inwoonderen
ende onse oppercoopman Niclaes Puyck is aengedient oock
vanden Sabandar selfs twee van ons te voorn niet gehoor-
en was, maer wel dat de Javanen souden water daer toe nam-
als sy in ruymen tyt ende oock op ander haevenen gedaen hadden
vande voorss. nagelen groote quantiteyt gelevert sijnde by de
selve Javanen, ende naer gewoonten int magesijn vande
logie gedragen, by dander nagelen, is bevonden dat en
corten tyt de nagelen seer sachten en seer heet waeren
ende int midden [illegible] tot meel [illegible] geworden soo dat
daer door groote quantiteyt nagelen bedorven sijn die
apart vande goede nagelen [illegible] sijn gescheyden [illegible]

Belangende het verbeteren ende [illegible] vanden Capiteyn Nicolaes Puyck
opperkoopman [illegible] sal uwe E. daer van breeder can informeren

De Inwoonders van Cambello gaende den Spangaert [illegible], hierby
beruset ende den haer voort genaempt Kimelaha Rupatinaro die selve
souden het leven hebben om onse natie haer landt [illegible] te maecken
In somma tsyn moeyten trecken, tot groote schade van uwe E.
het ware den generale saecke weynich [illegible] fort op Louwa hadden
souden met sulcx vande versochte Sergeanten, welcke comen
gerecommandeert werden gelyck uwe E. vanden Commandeur Houtman
voor sulcken comen verstaen, want soo het ons [illegible] vanden E.
heer Admirael Verhoeven in Banda met en hadde gebrocht daer
soude op Louwa al een fort hebben geleghen, Capiteyn
Hito is mede genegen soo hy laet bemercken om op Louwa een
fort te maecken, seght dat die van Louwa ende Cambello
dagelicx op hem beclaemen van haer gewelt dat Hitoe
slaven vande Hollanders syn ende dienstbaer, twelck sy niet
langer van haer en willen hooren, dan of Hito dit doet
om ons wat te hooren, en hebben hem sonderlinge geen antwoort
daer op gegeven, ~~dat~~ dan dat onse E. heeren meesters, mitten
verstaen die van Hito haere slaven syn, maer gealieerde
vrunden, gelyck breeder in haeren brieff wordt [illegible]

Verclarende soo het geraden wert gevonden een fort op Louwa
te maecken dient met consent vanden Coninck van Ternaten
gedaen te werden, gelyck [illegible] voor desen den E. heer Generael
hebben [illegible], op dat geen andere natien tselve voor ons
en doen, Is oock gestelt by resolutie vanden E. generael
ende synen Raet van date den 12 Septembris @ 1618 datum van
[illegible] vooraen geen natie nagelen meer en sal ontfangen, is oock den
voorn. Capiteyn Puyck geauthoriseert om mette Inwoonders
vanden prys vande nagelen te disponeren met [illegible]
van nu, alsoo den heer Generael niet langer en mocht [illegible]
van Banda gecommen synde, om de saecken vande Moluccos die
nodich versochten die expeditie van Generael van [illegible]
[illegible] voorsz. ordre geen nagelen gevallen syn, [illegible] mette
voorn. Inwoonders [illegible] noch niet gesproken sal geen
[illegible] ontbreken, om [illegible] syn ons [illegible]
[illegible] dien [illegible] vande Comp[illegible] te vorderen
op Amboyna is voor opperkoopman verdoubleert [illegible]
[illegible], om Capiteyn Puyck te [illegible] die met dit schip
[illegible] van Amsterdam naer tvaderlandt gaet, waer mede
sende copie [illegible] Journael van tgene [illegible] in Amboyna
gehandelt hebbe voor uwe E., waer [illegible] bevonden sal werden
[illegible] partyen [illegible] opgetaeckelt dat [illegible] partyen open

Sach onder ander oock 2000 realen van achten / welcke vloote
vanden E heer Admirael van Caerden ontfangen in mijn absent
wierden opgetelt, sach sonder te tappen, dan speciale —
partijen in mijn rekeninghe gesloten, die gesloten souden
werden mette stucke van alle sorteringhe van realen bequaemende
twee partijen bij mij ende mijn volck bevonden / welcke
rekeninghe volgende uwer E. ordre gelijck oock E. heer generael
souter overgelevert hebben, op sijn E. compste ofte ordre
in Amboyna / dan alsoo door het sterven van Cleopgat
van sijns ondercoopman op Hito ende eenige afsonderlijcke
stucken niet gereet conde werden, heb mij andermael belast
vanden E heer generael dese rekeninghe gereet te
houden tegen sijn E. compste te Hitto Molucco, door het sterven
van dezen Cleopgat ende sulcx van Caerden sijn op Hito
vele restanten bevinden, haere totte: 32 portugeesche gelt
die niet alle en sullen incommen, alsoo eenighe sijn gestorven
eenighe verloopen ende absent sijn, ende sommighe voorsz restanten
sijn getransporteert, als Nicolaes [illegible] / die niet laeten
mijn best te doen om soo vele mogelijck mogelijck sijnde te
helpen, sende uwer E. hiermede de monsterrolle
van t volck ofte soldaten in Amboyna / Item copie van
t soldaten boeck in mijn tijt gehouden, met copie vande
ordre ende veranderinghe daer hun geschiet, Item —
copie van alle testamenten, bij de gemeenten in mijnen
tijt gemaeckt / op dat uwer E. connen sien wat ydereen van
den overleden ende testament gehadt met alsoo [illegible] —
doincommende persoons / U E gelieve te weten dat weynich obligatien
off testamenten te boeck gestelt sijn, alsoo den heer Gouverneur
Houtman van begin die ordre heeft gegeven, om de groot misbruycken
die onder t volck in desen geschiet, namentlijck door obligatien
malcander laeten ende beroft maecken tot schande vande —
natie, Item de eenighe gesonde haer testamenten maecken
den vrienden die haer niet bestonden, ende hunne bloetvrienden
hare vrouwen ende kinderen geheel daer van sluyten sonder —
recht of redenen daer toe te geven —

Van gelijcken gelieve uwer E. te weten dat alle de soldaten
vette vloote vanden heer Admirael Matelief den heer Admirael
van Caerden ende andere soo in Bandan op t Casteel Amboyna
gecomen sonder rekeninghe vande schepen respective op t Casteel
sijn gestelt / alsoo hunne gagien op de [illegible] dient, op t rijs
vande schepen loopen werde ordre van gelijcken voor
mijn tijt is gegeven vanden E. heer Gouverneur Houtman, blijvende
ick alle met sijn E. last geschiet ende soo gevoecht —

Dije heer Generael is op 21 Maij @ 1612 van Amboyna naer
Banda getrocken, hier de getrouwden soldaten opt Casteel
latende, daerbeneffens oock gelaten den eersamen Matheus
vanden Broucke predicant, met expresse ordre vanden heer
Generael, om int Maleijs te continueren den Amboynen voor te
lesen ende onderwijsen, gelijck den Commandeur Houtman met
groote moeijten ende arbeijt ontworpen heeft gestelt, mette
gebeden ende eenige predicatien uit Duijtsch int Maleijs
te translateren, oock eenige psalmen, die tot noch toe bij
eersamen Cornelisz Aertsz [illegible] met den heer Admirael
thuijswaerts gekeert ende ordentelijck sijn voorgele-
sen ende [illegible] ordinarie dienst van predicken, gelijck
uwe E. door rapport van Commandeur Houtman voorsz sullen
verstaen hebben. Ende naer dat den heer Generael
In Banda gemaeckt heeft het fort Nassau ende voorder ordre
aldaer gestelt, opt [illegible] ende [illegible] van tgarnisoen, is
hij wederom op 11 September @ 1612 in Amboyna aengecomen.
Soo is 't dat den heer Generael bevonden den voornoemden
Matheus vanden Broucke weijgerich was om 't Maleijs vanden
Commandeur Houtman getranslateert den Amboynen voor te lesen,
seggende dat men in ons landt oordeelt [illegible] in brengen
taelen te leeren, ende dat selve naer 't papisdom was riekende.
In somma daer en dorste hij niet aen, [illegible]
tgene hij (soo hij seijde) niet en [illegible] den Amboynen voor lesen
te [illegible] hij sulcx selve getranslateert hadde, dan also
sulcken beginselen mette leeste niet en connen [illegible] sijn sij
nochtans goet gevonden sulcx niet [illegible]
[illegible] hij [illegible] vanden Broucke oock
[illegible] dat den heer Generael niemant bij hem hadde int Latijn
[illegible], om noch [illegible] daer [illegible] sijn te
disputeren, is [illegible] geschreven ende den voorsz
Cornelis Aertsz [illegible] willicht noch te continueren om den eersamen
[illegible] daer toe [illegible] onderrichtinge te doen
ende [illegible] sprake die daer [illegible] heeft
aengenomen naer [illegible] gelegentheijt tot breeder onderricht-
inge van dese saecke sal mij refereren aen den eersamen
Cornelis Aertsz die met ordre vanden heer Generael met
dit schip [illegible] van Amsterdam naer tVaderlandt gaet die
uwe E. [illegible] sal informeren, versoeckende dat
uwe E. [illegible] wilt gehoorsaem gelooven, het waere te
wenschen hij hier hadde mogen continueren, alsoo de inwoonderen hem
seer geseijt hebben ende niet veel gewoon dat hij wech treckt
dat Cornelis Aertsz in Hollandt niet getrouwt en waer
souwende hem noch langer versocht hebben om te blijven.

Vorder zullen U.E. mede verstaen dat voorleden 13 febr°
onder ander Jancquen van Macasser, hier in Amboina op Hitoe
is aengecomen ende mede daer inne was een Schot Poortugees
genaempt Willeme Jorge de Segoria die ontrent 27 Jaer
in Goa is getrouwt geweest, een schotsman geboren, commende
oock uyt Malacca met diversche vertellinghe van oorlogen
om soo hij seyde hem Molluccos ofte op Amboina te stercken
alsoo uytwijsende vanden gemaeckten treves, hem selve verront-
te doen op alle plaetsen daer wij oock haven hadden, t'gene
wij soo niet en hebben connen verstaen, maer alsoo den
Expediert d'oorloge hem Molluccos niet veel sijne
ongelegentheit vorders continuerende, geeft wij door sorgvuldich
vanden heer Generael in februarij lesten hebben verstaen,
ende hij Willeme Georgie in persoon van Hitoe hier after
t'Casteel gecomen sijnde hebben hem wat gesondert ende buyten
t'Casteel doen logeren sijnde geduerende den tijt met eenige
van die van Hitoe daer hij was, hier is becomen ende verclaringhe
te doen alsoo selve op haer landt geschiet van rechte goederen
ende gebruycken wert gegeven ende inventaris daer van gecomen
sijn de quantiteyt ende waerde van dien, die Schot ... Portugys
hem beroupende op de articulen vanden treves die hij seyde in sijn
pampieren waren uyt Spagnien tot Goa overlandt gecomen
sijnde, hebben sijn pampieren oversien, ende daer in bevonden
conform die t'Antwerpen gedruckt sijn, onder ander oock
bevonden eenen brief geschreven van den heere Admirael
over eenige galioens uyt Goa naer Malacca commende
genaempt Michiel sore de Armantel, aen desen Willeme Jorge,
die op dese vloote sorgvuldich generael geweest is, ende voor het
naer Mallacca gecomen is, is commissie onder ander staet
in desen brieven, dat vermits de voors. articulen secrete
brieven vanden Coninck uyt Spagnien waren gecomen, verclaert
ghehouwen was den tijt ende wat te openbaren, alsoo dat men wel
conde mercken dit geen ordinaris Coopman en was, maer wt
gemaeckt van Malacca, om onder dexsel van landen en
plaetsen te bespieden, ende de hercomste op voorschreven is ende
persoon die seer vrundelijck ende amiable hem omgaen ende int
spreken is, heeft tot sulcken ambacht vadich begoort te wesen
is goet gevonden den selven Schotsen Poortugees, met alle sijne
pampieren aenden heer Generael te senden mettet schip, den
witten Leeuw, dat op 4 April voorleden naer de Molluccos is
geseylt, dat banda gecomen sijnde, daer hem van hier is
geschreven bij ordre vanden heer Generael wilde sullen sorgen
ende 6 metalen bassen voor de Molluccos aengecomen sijn, oock
voorseyde Joncq geweest twee swarte uyt Malacca, gecomen
onder schijn van Malcken te besoecken, daer van den eenen genaempt
Lauwerens Mistita, ende wij geadviseert sijn van W. Camiel

Chins opperkoopman in Macao die den [illegible] in Misquita en
sprion was, vanden Gouverneur van Macarro uytgemaect, tgene
wij die van Sito hebben achtervolgt, sijn daer gecommen waeren om tCasteel
ende sijn landt te verspieden, versouckende dat wij de voorss.
swarte Portugesen wilden gevangen stellen, tgene die van Sitoe
soo sij haer huijden wel wilden toelaten, sou souden ons die
in handen leveren dan verstaende dat desen Misquita was
[illegible] van Sito van gevoorten is daer eenige van haer vol
van houden die hem secretelijck hebben gewaerschouwt en
vertrecken, soodat ons desen swarte Portugesen noch niet in
handen gecommen sijn, hoe wel wij veel moeijten daertoe gedaen
hebben soo wel te wege gebracht, dat die van Sito haer
doch niet langer tot hebben onder tdeksel van te bewaren
Soo dat die van Sito niet geern openbaerlijck de Meesters vande
Portugesen willen kranken, maer wel (soo wij meijnen) secretelijck
wat sij daermede voor hebben sal den tijt wijsen, dan haer seggen
is dat sij het niet sterck te moeten houden, want den Coninck wel
[illegible] weet groot betrouwen op sulcke te stellen is, doch sulcken niet
alle beleeftheijt en vrundtschap met haer handelen / Capiteijn
+ Sito is in April voorleden op tCasteel geweest met veele van Sito
ende haer vrunden onthaelt geweest, te kennen hoe dat van Solor
lichtelijck souden afloopen met twee schepen, sijnde [illegible] Portugesen
tgene wij aende heer Generael hebben geadviseert, sijnde [illegible]
stormboden waert het schip Banda, is voorts met goet
contentement naer Sitoe vertrocken, hebben versocht op hem een nieuwe
Logie op Sitoe, die ind gemaect wert, hebben tot [illegible] van
twee [illegible] vanden heer Generael
dat wij achten door tcontinueren vande Oorloge inde Moluccos
sulcx naer gelegen is —
Int eerst van dit jaer Martij is hier wel aengecommen tschip
Banda met den Commandeur [illegible] sijnde volck [illegible] Hier
gelaten sess paer getrouwden soldaten, een weduwvrouw en een [illegible]
met drie kinderen, [illegible] genaempt, welcke [illegible]
ende [illegible] ons [illegible]
van 20 April 1614, tgene in ander maniere sal naer gecommen
worden volgens [illegible] ende [illegible] / Naer ordre vanden heer Generael
op Amboijna gesonden is dit schip mede naer de Moluccos [illegible]
inde maent April [illegible] gebleven van hier mede gesonden [illegible]
[illegible] Resolutie, twee Nederlanders, den eenen genaempt Wouter
[illegible] die vanden heer Generael met Banda commen [illegible]
[illegible] op dit Casteel gebannen was te werken, den anderen
[illegible] soldaet van Groeningen [illegible]
genaempt hebben [illegible]
Amboijna getrouwt, gecommen met de vloote vanden E. heer
Admirael van Caerden item een Swart genaempt Anthonij
Rodrigo die [illegible]
is [illegible] Banda [illegible] Commandeur vande Voort

dese dry quinten langh tot tsamen geconspireert hebben om [illegible]
d'inlandsche middelen om bij den voortganghe te loopen offte in Banda
by den moren, oock mede [illegible] galeijen [illegible] gemeent [illegible] loopen, die
[illegible] de nagelen van Loehoe ende Cambello int castell
hebben gebracht daer [illegible] ende [illegible] ende [illegible]. Item
voorgenomen hebbende eenighe Amboinsche vandt landt te vlichten
en hoe te loopen ende [illegible] ende [illegible] verbrandt [illegible] brandt
den voorss. [illegible] heeft oock bekent dat hij in eenighe
aenslagh betraut hadde [illegible] int castell
[illegible] ende te [illegible] het oock soude [illegible]
hebben, soude oock t'castell [illegible] in brandt gesteecken
hebben, soo hij daer bij hadde connen commen, van alle [illegible]
brede informatie is genomen, met haer eijgen bekentenisse [illegible]
tsamen aende [illegible] Generael gesonden [illegible] dat alle
saecken van verraderije ende muijterije voor [illegible] commen

Met het voorschreven schip Banda is hier gearriveert den [illegible]
Jan Maertsz van Campen predicant, die van uwer E. hier te
lijggen geordonneert is, soo wij hebben verstaen, ende metten eersten
willen [illegible], [illegible] sulcx [illegible], het is noodich datmen alle 14 dagen
[illegible] op [illegible] Amboina ende [illegible] predicatie
int [illegible] voor [illegible] ende alle twee off drie maenden te
onderhouden de kinderen daer te doopen, [illegible] die ordinaris
[illegible] castell, alsoo tot [illegible] int landt [illegible]
[illegible] is: het soude [illegible] om alles
gedaen te [illegible] voornoodich dat hier altijt twee persoonen
te doen [illegible] ende sulcke ordre [illegible] Jan Maertsz
[illegible] last die [illegible]
[illegible] tot de compste van den
heer Generael. [illegible] compste van
[illegible] schip Banda hebben wij verstaen dat daer [illegible]
eenighe persoonen sijn die uwer E. hebben aengebracht [illegible]
op Amboina [illegible] met [illegible] soude [illegible]
hebben. Item datmen water op uwer E. nagelen gegoten heeft
om daer [illegible] uwer E. te [illegible]

E. hebben sulcx voorende, [illegible] om in persoon
om [illegible] te commen, ende [illegible] mondelinghe [illegible] te [illegible]
[illegible] voor [illegible] tijt [illegible] van mijn [illegible]
uwer E. niet [illegible] geschieden, oock door d'absentie van den
E. heer Generael [illegible] soude [illegible] om met
[illegible] twee [illegible] van Amsterdam [illegible] te gaen alsoo mijnen
[illegible] tijt van drie jaeren [illegible] door is

Waerop soo uwer E. gelieven willen antwoorden, bij [illegible]
offt [illegible], het [illegible] met mij als met andere menschen
[illegible] te geschieden [illegible] dat bij mijn
[illegible] sulcx hebbe gehoort, dan [illegible] sulcke [illegible]
[illegible] gesocht hebben [illegible] uwer E. [illegible] te

maeckten, off bij faulte van dien lande, off om mijn diensten
voor uwe Ed. te stellen, ende alsoo ick niet en weet, off mij
selve te last geleght wert, off dattet gemeent wert van
mijne onderkooplieden in uwe E. dienst, op yder logie
respective gestelt, gelijck elcke logie ordinaris een onderkoopman
heeft, die daer met autorisatie van den Admirael werden geordonneert
hebbe nochtans uwe E. willen voordraghen de ordre die daer
is gehouden, om den dienst van uwe Ed. te vorderen, naementlyck
dat yder onderkoopman ordinaris heeft twee assistenten
en bij de [illegible], item oock twee matroosen die ordre
hebben gehadt [illegible] daer boven [illegible]
dat de assistenten mochten selve watter dagelycx verhandelt
wert, heeft elck onderkoopman de sleutels van elcke logie
in handen gehadt gelijck sij tegenwoordich noch doen, ende wat
nagelen sij voor gelt off te voor cleeden handelen, werden by
haer met eenige van de assistenten ende matroosen ontfangen
soodat yder logie op den onderkoopman betrouwt wert, de
nagelen uytleverende aen schepen, levert elck onderkoopman
sijn ontfanghen nagelen volgens haere rekeninghe respective
soo hier onder eenighe [illegible] schijnen, gelieve uwe Ed. te
bedencken, off onder soo veel volcx selve souden connen behoorlyck
[illegible] hebbe noyt in haer connen bevinden, dat uwe
E. dienst by haer te cort gedaen is, want mij sulcx niet [illegible]
[illegible] te seer ende hardt, voorder de wight vande logie is [illegible]
wight vanden heer Admirael Steven vander Hagen ende
by tijden van [illegible] hier gelaten is, op [illegible] ende
[illegible], daer yder vijfthien pont mette inwoonders voor
onsen tijt geaccordeert is te doen, vier en een halff barott, ende
wert by ons yder barott genomen op een pont hollandts
waer by uwe Ed. te goet compt een pont ten hondert op [illegible]
ende t'[illegible] is yder vijfthien pont geaccordeert te doen
vier barott, wert hier van yder barott genomen [illegible]
op t'[illegible] pont hollandts, soodat dit vier ten hondert voor
uwe Ed. te goet compt, het conde wesen dat de voors.
aenbrengers dit [illegible] ende gemeent dat men uwe E.
hiermede souden te frauderen, hierop gelieve uwe Ed. te
weten dat dit niemandt op Amboyna onbekent is
ende dat in mijne rekeninghe niet een pont nagelen compt
ontfangen noch [illegible] gelevert [illegible] mette respective
rekeninghe vanden [illegible], oock en hebben mijne
rekeninghe voor niemandt [illegible], gelijck den
commandeur Houtman, ende alle de onderkooplieden ende
assistenten bekent is daer van eenighe mette schepen
t'huys van Amsterdam [illegible] die mette waerheyt
oock niet anders en sullen connen seggen, sulcx dat t'[illegible]
uwe E. bij den voors. wight, bevonden de avantagie van de
nagelen te goet compt, het souden oock connen wesen

Dat de voorsz. aenbrengers gesien hadden de [illegible] Loodt wight
die naer advenant vande grootte wight wert gemaeckt ende
dit veelts ende menichmael vande Inwoonderen, Javanen
ende vreemdelinghen gebruyckt wert, soo dat men dan wedder-
moet minder wighte maecken, ende Insgelijcx het geschiet
waer dan somtijts soo schael niet gemaeckt is als het wel
behoorden tzijn welck door iemandt vande matroosen geschiet
die sulcx mette ordinaris weeghschaelen doen, dat men het meeste
altijt [illegible] van gemaeckt werden, ende In allen
gevalle soo het groote of te cleen wight [illegible] scherpen souden
Inwoonderen dit tselve soo nauw als wij kennen daer haest-
tigen sijn, want den minste verschil van haer als over verandering
in haere huysen [illegible] van alle onse wighten hebben —
Wat aengaet van water onder de Naegelen te gieten en-
weet ick niet off gemeint wert op alle de Logien dan -
tgemeijn van is se nyet [illegible] te [illegible] de
waerheit dat op de Logien van Cambello daer ick met
mijne residentie hebbe geweest souwt water op de Naegelen
hebbe doen gieten, maer op geen ander plaetsen meer, ende
dat om redenen hiernaer volgende, alsoo naer t vertreck vant schip
Erasmus apart waren geen nagelen te vallen, nochtans door
t lacht vallende [illegible], is gebeurt, datter noch goede
partijen is ingecomen, welck voor t meeste dit van de Javanen
sijn gekocht die de Naegelen laet vallen ende int lest van
tmousson van d'Inwoonderen seer drooch, ende noch groote
sijnde ontfinghen ende ons aenseggende Indien wij de Naegelen
soo over niet en wilden ontfanghen, souden die wech voeren
waer naer ick den Commis dat eerst advyserende, heeft
gesonden drie correctoren om sulcx te [illegible] welck van
[illegible] ende of de Javanen hier van gehoort hadden gehoort
off niet brachten haeren Nagelen op de plaets vande Logie
om te leveren, nochtans vermits de Nagelen soo onvoorsch-
waeren en hebbe op mij alleen niet connen nemen [illegible] te
vallen de selve niet tontfanghen, daer bij voegende de princi-
pale hoofden vant landt, haer aengesien, ons vraghende
wat [illegible] geschieden Indien wij sulcke Nagelen niet en ontfangen
dat sij sulcx niet en behoorden te gedoogen, int Coninckrijck van
Ternaten landt te geschieden, gaven voor antwoort dat de
Javanen die alsoo van haer ontfangen hadden, om dat het moussoen
soo naer verloopen was, ende soo wij die niet en begeerden
mochten de nagelen de Javanen laeten comen, sijnde degen
trots ende dat se [illegible] morgen mochten seggen, [illegible]
de nagelen [illegible] [illegible] belast dat
men die ontfanghen soude ende eenighe sacken die geheel
ondroogh waren wat geschoten, voorts somtijts [illegible]
wel op ondrooghe sacken niet [illegible] schipper gehoort

In somma dese nagelen ontfangen sijnde hebbe dagelijcx daer
naer doen sien ende maecken op andere plaetsen gelegen hebbende
sijn soo heeft gevonden dat men daer in gravende met handen
conde water op hebbe gebracht aen lant, [illegible]
lant [illegible] hier in dit [illegible] vande [illegible] tijt hadde
gelegen sijn oppinie alsoo ick in groote vreese was dat de
nagelen souden bederven sende daer most souter water
over gegoten werden, gelijck [illegible] tijt hadde gedaen
om de nagelen souden bederven, hierover hebbe ick [illegible] noch
gehaelt eenighe inwoonders ende vrindelingen die 't selve
oock seyden, waer over hebbe een maendt off vijff weecken
geduerende alle weecke 10 off 20 [illegible] souter water
daerinne doen storten ende corts daer nae bevonden de nagelen
van binnen droogh waren, gravende van onder daer [illegible]
[illegible] alsmen conde ende dese nagelen daer naer wel [illegible]
op bijeen maecken ende [illegible] liggende is nooyt meer
water daer op gegoten totte aflaedinge, maer sijn aldaer
continuerende binnen op geen vocht geweest, dat de nagelen
ordinaris doen bij sommighe die soo groen geweest waren, int
aflaeden deser nagelen waren sommighe van oppinie
dat men daer corts water op gegoten hadde, omits de
bouwen soo vochtich waren dat [illegible] binnen
onder de nagelen waert [illegible] nagelen seer [illegible] maecte
de nagelen van binnen waren soo hart ende swart gedrooght
dat de matroosen met [illegible] gewoghte doen hadden [illegible]
los te maken, ende werden dese nagelen van Amboino
geladen int jacht de Valck om int schip [illegible] op [illegible]
liggende te bringen welck jacht onderweghen sijnde [illegible]
swaer weer heeft [illegible] tot int overschepen dat hem
noch op de nagelen gedaen heeft, ick hebbe wel noyt
gehoort dat dese schipper Elias de Vries, [illegible] van
sijn schip dicht gewoert heeft, waer door vele groote
schaden op de nagelen can geschieden, dat men somtijts de
[illegible] voor soo veel van
[illegible] vande nagelen, [illegible] dat uwe E. hier van
onpartijdich wilt oordelen, naer haer E. gewoone [illegible]
discretie, [illegible] om soo lange [illegible]
[illegible] tot mijn [illegible] te commen, Godt bewaere
de voorschreven [illegible] uwe E. gelieve noghtans [illegible]
dat ick de connossementen vande voorschreven nagelen schrijvens
gebracht hebbe aende schipper in presentie vanden [illegible]
houtman ende E. [illegible] Brouwer doen coopman was
opt schip Banda, hoe hij die behandelt heeft [illegible]
[illegible] het soo veel was, daer [illegible] ooc [illegible]
sijn mijn schrijvens doen aen uwe E. gesonden —

U E: gelieve mijn lanck schrijven in desen te goede te nemen,
het soude wel weynige materie meer geschreven daer onder mijne
bedenckens dese aenbrengers niet soo [illegible] mijn voort beclaecht hebbe
maer sal t'selve nader stellen op dat uwe E: mogen sien/ende
sonder vast hier bij schrijvende, op [illegible]

Aengaende de fortificatie van t'Casteel Amboyna ende
drooghe moeson van dit loopende jaer gedaen, hebben
voorts gemaeckt de gracht vande Oost punt tot de west
punt daer op een breedte t'sestich voet water, soo
dat voor de drie gordijnen te landewaert nu ordinaris
[illegible] ende bij [illegible] voet water staen, tewaert is gemaeckt
bij die van [illegible] palisado van hardt hout, te landewaert
hebben gemaeckt een houtten brugge op de steenen, met
bantamsche planken naer proportie ende dese want
verdreven mette aerde vande gracht gehaelt, sijn de wallen
van t'Casteel gehooght, oock het [illegible] van t'Casteel
een stuck [illegible] hooger gemaeckt, Item veel druyven(?)
Lymoenen ende ander fruyt boomen daerinne geplant, de binnen
muren van t'Casteel sijn voort opgetrocken, met ander
noodige reparatie daerinne gedaen, het meijnen dat uwe
E: in sulcken tegenwoordich geen sterker fortresse en
heeft als in Amboyna, wat aengaet t'garnisoen de
amunitie van oorloge ende victualie sende uwe E: daer
van de rollen ofte certe(?), In forma soo die tegenwoordich
sijn noodichste te beginnen geschreven ende een alle oorloge
continuerende, sal veel van cruyt ende hollantsche
[illegible] want naer t'[illegible] den vijandt om niet [illegible]
sullen ofte souden met geweer t'Casteel mochten dat
tenemael belegert sijnde, ende alsdan sullen
wachten hier niet weynich [illegible] hopen het daer niet en
sal toecomen ende dat daer toe commende sulcx uwe
E: bevinden sonder van gesproocken getrouwe dienaer te
hebben, dit staet [illegible] sulcken gehadt de getrouwde
van Amboyna geschreven connen haer redelijck(?) [illegible] mochten
haer op geringe gagie onderhouden dat een schade doet landts,
overmits soo [illegible] op het landt commen de mannen
van t'landt soo haest niet en commen weder, men seght door
een gemeen spreeckwoort datmen niet schande oft schande moet
leeren, midts in der [illegible] van dese getrouwden niet eerlijcke
vrouwen en hebben niet veel ter [illegible] noch oock schande
te dragen, overmits arm sijn [illegible] moeten
leeren van [illegible] bedencken, wanneer yemandt
van haer [illegible] sijn mochten uijt het Casteel gesonden
wesende moeten souden [illegible] schade, een seer tot
groote disreputatie van onse natie ende oock bij uwe E:,

haer voorts d'inwoonders tegens ons seer gealtereert
onvermits de onse voor desen alreets hebben geroemt dat van
goede manneren ende vrouwen in onse landen dat veel
beaerghert is / maer dit volck ende is van die soorte niet
het is beter gesonden man te regieren als tegen vrouwen
van desen aert, sulcx dient men alle vlijt voor te wenden
om dit volck en goede maniere soo veel mogelijck is te
winnen, ten dient niet dat er hier meer sulcke gesonden
worden niet: sulcx gelieve te weten dat haer quade
manieren veel ons tegenspoets by den inwoonders heeft
gemaect, dagelijcx malcanderen slaende, smijtende
treckende om haer eer, In somma t'sijn vrouwen die meer
dan d'Amboinesen [illegible] noch niet connen verdragen

De vruchten van 't landt sijn noch en goede doch, doch haerer
gebreecken [illegible] niet presentatie van [illegible]
de soone van [illegible] Antgonitanen van
gelijcken / Capitein Hote soon [illegible] sijn
[illegible] t'Casteel gewelt [illegible] gansch [illegible]
van onse natie, ick meene na alle voordeelen in Hollant
gewest sijt, door dien hij dagelijcx den inwoonders niet
en doet als onse natie verachten, ende veel quaets daer
van weet te seggen / De [illegible] van t'Casteel sijn
in twee jaren herwaert door sieckte veel gestorven
sonder dat men ordre dagelijcx voor t'Casteel [illegible]
soo veel sijn connende, die 't landt van naturen toelaet, werden
niet ontseit maer in devotie gehouden, om geen oorsake
van claegen te geven. Wij hebben hier andermael alle vlijt
aengewent omme het schip [illegible] gerecht te krijgen maer
is niet opgecommen / onder [illegible] sijnde, [illegible] hebbe
hier [illegible] t'Casteel [illegible] geplant
[illegible] combelijck [illegible] dat [illegible] gecommen, sulcx
[illegible] droogen [illegible] onder [illegible] soucken
te plant en om te [illegible] met [illegible] connen
[illegible] ofte [illegible]

omtsach

Wij hebben hier geheel nodich van den grooten ambelet
ende twee [illegible], [illegible] ijser met
[illegible] daer van t'Casteel niet [illegible] is, alsoo
door [illegible] alle de [illegible] van de [illegible] niet
gemaect sijn, daer veel ijser toegaet, souden geern tot [illegible]
[illegible] twee [illegible] gemaect hebben dan alsoo [illegible]
t'Casteel sijn tot [illegible] wercken mede nodich hebben
dient wort [illegible] daer van [illegible] te senden, oock van
eenige 40 ofte 50 [illegible] smitcoolen, om [illegible] van nodt
[illegible] dagelijcx [illegible] ons met houtcolen die
d'Amboinesen daer toe branden, [illegible] nodich dat hier 50 of
60 lasten [illegible] en voorraet [illegible] sijn
te commen —//—

gemaect

Roerende tant tande mouson van Nagelen is mij
seeckers daer van te schrijven, alsoo die nagelen maer eens 't jaers
beginnen te comen, sijn op Amboyna liggen wel groote partij
Nagelen die het schip 't wapen van Amsterdam meijnt
te laden soo hij hier aencompt wat voorts den handel be-
raeckende sal mij referreren an 't rapport van Sr Niclaes
Puijck ende 't schrijven van Steven Cotteels opperkoopm
hier inne is gaet het derde connossement vande Nagelen
dat menns na het schip Hollandia geladen, 't welcke
ende wijde bij mij behouden, hiermede E. wijse voorsinnighe seer —
discrete heeren etc.

Naer 't schrijven van d'heeren hebbe ick tach door eenige jonckens
dat 't voorss schip 't wapen van Amsterdam van hier tegen 't
der maent Junij uijt Banda is t'sijne gegaen sonder op Amboyna
aen te comen, waer 't van verhadden gemeent de nagelen
op Amboyna van anno 1611 te laden volgens d'expresse
ordre van uwe E. van 't twintich April voorleden, met veeles
daerom 't voorss Schip Amboyna voorbij geloopen is, sullen
de Nagelen tot ouder es thans hier inde bewijs de nagel
vande logien Loehoe & Combello liggen int Casteel wel
bewaert, de nagelen van Hitoe sijn inde vande logie op Hito,
sullen metten eersten inde nieuwe logie gebracht werden, wij
hebben geen commoditeijt om int Casteel gebracht te werden
der faulte van plaetse om te hergaten, hier mede

E. wijse voorsinnige ende seer discrete heeren
Bidde ick den almogende ons Godt E. tsamen in sijn heijlige
bewaringh te nemen ende te verleenen des geests
salige ende lange leven met een victorieuse
regeringhe Int 't Casteel Amboijna den 12 Julij
Anno 1612

V. E. seer gewillichste dienaer

Gaspar Janssen de Jonge

2 Augustus 1608 [illegible]   3

20 January 1608   1

Alsoo den 6 January voorleden hier in Banda is gearriveert 't Jacht
daer schipper op is Willem Janssen comende van Bantam, [illegible]
van cleeden ende waeren van de noodich sijnde tot verhandelinge voor de
ande nooten, daer bij schrijvens ontfangen hebbende vanden Admirael
Cornelis Matelieff de Jonger naer in vergaderinge, Indien men 't voorsz.
Jacht gevouchlijck conde affsenden tegens de mouson naer 't Casteel van
Amboina op dat 'tselve met de Westen mouson, weder soude hier coomen
om geladen te worden, nochtans stellende 'tselve tot discretie vanden
Coopluyden als vande gelegentheyt des lants beter onderrecht sijnde,
Oock schrijvens ontfangen vanden Gouverneur Frederick de Houtman
't Jacht terstont aff te veerdigen naer Amboina om de nagelen, soo
op Hitou Lovo ende Cambello te haelen ende naer 't Casteel te brengen
alle 't welcke voorsz. den schipper Willem Janssen versocht heeft, als
hem belast wesende, waer op bij ons ondersoeckinge, rijpelijck is gelet
Aengaende 't Jacht tegens mouson aff te senden en is tegenwoordich
niet mogelijck door harde winden die dagelijcx waeyende sijn, versoucken
mede dagelijcx den Coop te maken met de Orangkeijs van 't lant
om de Engelsen te mogen voorcomen die ons tot op dato buytgestelt
en met practijcquen gespaert hebben, het welcke ons in achterdencken
brengende, ende veel vreemdelingen soo Javanen als Maleyen arriveren
ende dat wij vast belemmert saten met de huysen vol goets, niet
wetende ofte ons schepen dese mouson souden comen ofte niet, oock
verstonden vanden schipper int affscheyden van Amboina aldaer arriveerde
'tschip Delft comende desolatelijck van Ternaten, waer mede
wij hopen den Gouverneur sal gedient sijn — Soo ist dat wij
gesamentlijck hebben goet gevonden insiende 't proffijt van Compa.
dat het voorsz. Jacht Madagascar alhier sal blijven tot begintsel
van d'Oosten mouson ofte tot dat eenige schepen arriveren, want
wij lieden sijn mede gebracht goederen en penningen niet sonderlinge
aen lant te saemen avontueren want alles een groote somme waerdich is
ende d'Inwoonders met de vreemde natien niet veel te betrouwen sijn —
Aldus gedaen en besloten inde logie op Nera desen 20 Januarius Anno
1608 ende bij ons respectivelijck onderteeckent

Hendrick van Bergel
Alexander Moor
Dierck Molenaer
Arnoldt le Fevre

1 Augusto 1808 [illegible]

2 Augusti 1608

Laus Deo Adij 2 Augustus In [illegible]

[D]en [illegible] is geweest [illegible] van 3 decembris
ao 1607 met het Jacht [illegible] door schipper [illegible]
[illegible] mij gelevert [illegible] 26V 400 realen van achten [illegible]
400 [illegible] met noch 26 packen [illegible] cattoene cleeden naer luijt de factura
voorder [illegible] hebben & [illegible] dan [illegible] Engels Jacht
[illegible] groote schepen te verwachten [illegible]
[illegible] hebben [illegible]
met de [illegible] hebben [illegible] gevonden door het [illegible]
[illegible] met veele woorden [illegible] hebben dat het Jacht hier [illegible]
[illegible] arriveerden hier den 6 Januarij [illegible]
den [illegible] tegens 90 [illegible] de baer mits conditie dat met geene vreemde
[illegible] tot datter meer schepen quamen & was contant [illegible]
[illegible] de handelinge van cleeden bij ons met [illegible] voor al
dat de schepen en [illegible] packen vertrocken sijn [illegible] dat tot noch toe
geene [illegible] hebben [illegible]
het Jacht ontfangen hebben

Den 26 meert [illegible] Admirael [illegible]
[illegible]
[illegible] ontfangen hebben van 12 februarij met Martinus [illegible]
[illegible] gevonden, doch [illegible]
[illegible] gelevert met 30 packen cattoene cleeden [illegible]
[illegible] met 130 [illegible] naer luijt de facturen

Uijt het [illegible] hebben ontfangen 30V realen van achten [illegible] tegens
gelevert hebben 1043 [illegible] met [illegible] 3742 [illegible] hondert
en [illegible] 15g400 catti [illegible] noch geladen
int voors. schip [illegible] met [illegible]
320 catti [illegible] catti de [illegible] sijn
[illegible] met welcke [illegible] te
[illegible] profijtelijckste [illegible] voor de Compe

Uijt het schip [illegible] hebben ontfangen 24V realen van 8en daer tegens
gelevert [illegible] datum van heden 1006 [illegible] met [illegible]
[illegible] 830 [illegible] met het voorgen. [illegible]
[illegible] noch niet [illegible] maer daegelijcx doende
[illegible] te vergaderen [illegible] te brengen [illegible]
het contant [illegible] onse meninge [illegible] 20V realen
[illegible] te [illegible] 10V realen is [illegible] begonden
dan de [illegible] onse meninge [illegible]
noch geladen int voors. schip 60 [illegible] met [illegible]
catty bunda a 60 realen de baer

[illegible] de handelinge van cleeden die de [illegible] malleijers & andere [illegible]
hier gebracht hebben [illegible] van Cornelis Pieters [illegible]
[illegible] dit [illegible] dit Jaer [illegible] hebben, [illegible]
[illegible] meer te [illegible] vice Admiraels [illegible]
vrienden & [illegible] naer [illegible] int breede [illegible]
met [illegible] 4 daegen [illegible] hier mede [illegible]
[illegible] met [illegible] datum [illegible]

Eersame seer discrete Sr. hierdoore heeft U.E. desen ons tot handen
brieff uit met het schip den Weer toegesonden vande Nemen deses
volgendes tot advijs et dienende
het schip Leijden is metter gnaden godts wel gelaeden te vertrecken met
1215 schockels met foelie wegende 25774 catty bandanees
940 baer nooten wegende 94000 catty voorss
50 schockels macijs wegende 1093 catty voorss
heeft een geeringhe ladinghe godt gevende door syn genade heelwo is
successo int vaderlant maer vermeeren
van cattoene cleeden syn de geuses voor dit mael oft haer wel versien
de volck de bartes die seyden ick met het jacht Madagasker en tegen
eraspmus syn toegeschreven maer niet ongecoment syn / ende alsoo
het schip de groote somme een goede partije van voorss cleeden soo van ul
nes van Sr. doentes voor onser rekeningh ingelaeden heeft laete mij
voorstaen indien de selue ons ter hant comen voor het toecomende haer
mede genoech versien te worden
ul sal met de naeste schepen dan vol dis Moluckes comen gewesen
geinformeert worden ofte het voorss schip de groote somme met syne
syne ingelaeden cleeden herwaerts comt ofte dat het inde Moluckes
is gebleven daer naer ul sien comen regiteren
ul sal believen met het eerste jacht of te schip dat herwaerts comt
ons te doen schicken twee oft drij hondert bosses rottang alsoo daer
van niet versien en syn ende de selinge hooch nodich van doen hebben
ooch soo dienen de schepen dan naer banda gaen oft gedestineert syn
haer wel te voorsien van sacken om de nooten mede te schepen /
hebben insgelijckx tot behoeft van ghiesen hooch nodich van doen
4 oft 5 leggers met arack twee ofte drij hondert stijckers en
eenige eetwaren als boonen en andersints oock het ul gelieve
ons vant voorgemelde te versien
de vette negren ijets seer qualijc et te becomen en daer over de
montorsten seer hooch loopen tweelcke soo ul ons eenige toeschickinge
deedet ensdeels soude connen geremedieert worden
hier mede ul den almogendes in syn beschermingh bevelende sluite
deses met mijn hartelijcke groetenisse A° 1606 adij 10 Augustus is hen
hier nevens syn gaende twee connossementen het eene belangende
de schepen ladinge van het schip selitos en den tweeden vande gantse
den Thoraet bij Sr. Verwym Lanesteyn

U.E. dienstwillige

Hendrick van Bomgel

Banda 1608

Van Hendrick van Bergel
van 2 augustij ontfangen
den 3en octobris met het schip
[illegible]lon

Den Eersamen seer discreten Sr.
Jacques de Lhermite opperkoopman
wegens de vereenichde Oostindische
compagnie tot

Bantam

Met vrient die Godt bewaert

10 Augustus 1608

7

Eerentfeste wyse voorsinnige ende seer discrete heeren bewinthebberen der vereenichde geoctroyeerde comp.

[illegible]

5

Ick Willem Ravesteyn Opperkoopman op het schip genaempt der Veere bekenne ontfangen te hebben inden voorss schepe vanden Eersamen hendrick van hages opperkoopman in Banda achtienhondert endreyentwintich sockels met foly soo cleyn als groot wegende t'samen sevenendartich dusent dreyhondert en tweentwintich catty Banda noch ontfangen vanden voorss vyftienhondert ende vierentnegentich baernoten wegende eenhondert neyen en vyftich dusent vier hondert catty Banda ge: conditionneert also het selve in deylanden van Banda wort ontfangen welcke voorss specerey ick belove met godes hulpe te leveren aende E bewinthebberen der Vereenichde geoctroyeerde comp. van oost indien oorkont der waerheyt syn hier drey alleens luydende cognossementen van gelyck gemaeckt ende met myn gewoonlyck hanteycken onderteeckent deen voldaen dander van geender weerden Aldus gedaen in deylanden van banda int huys te Nera op den 18 July Anno 1608

Willem Ravestein

[illegible]

10 Augustus 1608

Eersame wyse voorsienighe en seer discrete heeren
de bewinthebberen der vereenichde geoctroyeerde Compe.

[illegible] laetste [illegible] heeft [illegible] verleden jaer geschreven [illegible]
hier ter reede [illegible] mede [illegible] daer is medevertrocken het schip de
Vereenichde Provintien geladen van welcke [illegible] schepen [illegible] en
[illegible] gearriveert welcken naer het vertrecken van schepen
hebben met [illegible] te doen gehadt alsoo wy hem [illegible] van
contant ende andere coopmanschappen voorsien.
Den 6 januarii is alhier gearriveert welcken [illegible] den schipper op het
jacht [illegible] des welcken [illegible] van den heer admirael Cornelis
Matelief de jonge van afgevaerdicht om hier in Banda het cantoor
van contant welcken 26400 realen en 400 [illegible] in specie te versien met
een partye [illegible] welcken 45 packen van diversche sorten [illegible]
[illegible] de voorsz. welcken datter tot Bantam een
engels jacht aengecomen tydinge brengen datter noch 2 groote schepen van
syn compe achter waeren door welcke tydinge wy niet [illegible]
met meer middelen te versterken om den coop van [illegible] met die
[illegible]
[illegible] een wy [illegible] te [illegible]
[illegible] gelyck als het voordelen [illegible]
[illegible] met een [illegible] [illegible] te doen [illegible]
[illegible] die tydinge van [illegible] hebben datter een
engels schip in Bantam was gearriveert en datter noch twee [illegible]
[illegible] van [illegible] [illegible] door welcke
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] syn de
den [illegible] meert van den [illegible].
Op 25 meert is hier gearriveert den [illegible] vice admirael Adriaen [illegible]
met het schip der Veer en [illegible] met het schip [illegible] mede brengen
een goede somme contante penningen waer van wy ontfangen hebben
met het schip der Veer 30 [illegible] realen en van het schip [illegible] 2 [illegible] realen
[illegible] welcken 62 [illegible] voor [illegible] gelevert hebben [illegible]
[illegible] uyt het schip der Veer 1763 sockels met [illegible]
[illegible] 33721 catti [illegible] 1549 [illegible] 159400
[illegible] catti [illegible] reeckeninge
[illegible] catti [illegible] met [illegible]
[illegible] geladen int voorsz. 9 baelen met [illegible]
[illegible] 320 catti [illegible] a 3 realen [illegible] catty welcke
voorsz. 9 baelen [illegible] hebben [illegible]
Bantam en [illegible]
heeren de bewinthebberen.
Int schip [illegible] geladen 1016 sockels met [illegible] en 30 sockels met
[illegible] catti [illegible] a 60 realen de baer
noch gelevert [illegible] 30 baer [illegible] en syn [illegible]
een goede partye [illegible] van [illegible] gelevert

door fauto van sterche winden dieder dagelijcx waeyen
het schip sijn [illegible] gehoorsaem hebben mijn heeren blijcken int breeder geschreven
hett voorleeden Jaer geboden ende ic gecommitteert heme dat het geslooten werde
vanden ghr Admirael Cornelis Matelieff de Jonge inden eersten reys
dat Cornelis Pieterssen ondermeer naer mijn vertreck sonder ordre
voor affercoop [illegible] de dienaeren van landt wonen daer mij is neerstich getoont
gehoor de saecken soo veel te of dienen als mogelijck waer ende alsoo mijn
heer den vice admirael met sijnen breeden raett solliciteerden om Cornelis
Pieterssen den in sijnen schulden te stellen met voorraden en bewilligingen vande
4 [illegible] met [illegible] Anton en onder soo geboden de schulden gett
met willen bewilligen maer begeeren dat ick geen [illegible] daer soude
konnen [illegible] veele schulden gemaeckt sijn ende dat met bewillinge vande
heere vice admirael en sijnen raett betonen met eenen [illegible] bijsto todoen
en de schulden betaelen om welcke [illegible] tot dienst te van
comp.e ende tot voldoeninge vant lant voor een Jaer verbonden hebbe ende
dat sonder eenige verbeteringe van maentgelden maer stellen alles tot
discretie van heeren bewinthebberen.

Gaen dit voor verhaelde schip der veer [illegible] de boecken van alle de
coopmanschappen gehouden door Anthoni [illegible] van A.o 1606 primo augusti
tot den 15 Julij A.o 1608 door den voorss. Anthoni gehouden welcke sijn
boecken te weten 2 Journaels met 1 schult boecken 5 [illegible] boecken
2 [illegible] boecken en een rekeninge waer mede bewesen den [illegible]
vett [illegible] in [illegible] beijnen [illegible] met een bewijs van
[illegible] personen die schulden [illegible]

Naer het senden van [illegible] vermelde boecken soo hebben wij geladen
int voorss. schip der veer 13 packen [illegible] 76 [illegible] met [illegible]
1621 [illegible] als UE sal mogen sien met het schip selve
sal senden [illegible] ende [illegible] sal volgen
hebben [illegible] ontfangen [illegible] schip der veer 13 packen met [illegible]
cleeden ende een [illegible] met 170 damasten als UE sall mogen sien
bij de [illegible] facture de [illegible] die [illegible] het senden van
de [illegible] boecken van het schip der veer ontfangen hebb[illegible] sal
UE bevinden inde rekeninge die UE met het schip selve sal senden
[illegible] vande inventaris van goederen [illegible]
bevonden en vercocht sijn aengaende [illegible] vanden [illegible] den
13 maij A.o 1608 [illegible] naer dat [illegible] daeges
[illegible] gehouden

Hier mede UE den Almogenden Heere in sijn bescherminge bevelende
den UE [illegible] [illegible] durende [illegible] strekkende
tott [illegible] ende tot onser [illegible] saligheijt amen
[illegible] den [illegible] Augustus Anno 1608

Eerentfeste wijse voorsinnighe seer discrete heeren
de bewintgebbers van geoctroyeerde Oostindische comp.e

U E dienstwillighe heeren hebben wij voor acht daeghen des voorgaenden met het schip der veer toeghesonden door welcken wij oock mede door de nevens gaende boeckes cont steuren met wat party van speceryen het voors. schip is geladen, daer sulcx U E gelieven verwittight te wesen dat naer het sluyten van voors. boucken int voornoemde schip noch sijn geladen 76 schockels met foelie weghende 1621 catti bandanees yder bhara gereckent tot 90 ℔ reales van achten bedraghen de voors. partije de somma van ℔ 1450:7 —

Int schip [illegible] daer oppercoopman op is Geurt Bakker sijn geladen

1215	schockels foelie weghende 25774 catti bandanees tegen 90 ℔ de baer compt	℔ 23196:4
948	baer nooten weghende catti banda . . . 93300 tegen negen reales de baer	℔ 8397 —
50	schockels naegelen weghen catti catti bandanees 1095 tegen 60 realen de baer	℔ 657 —
		℔ 32250:4

Soo dat de ladinghe vant voors.e schip is bedraghende ℔ 32250:4 godt geve sijnen seghen het is salvo int vaderlant mach arriveeren

U E sall gelieven te verstaen dat inden voorgaenden vergeten is dat alle de boucken ende nevens dien de rekeninge vande uytstaende schulden alhier verseghelt aenden vice admirael Adriaen Martsen sijn overgelevert dan als wo den vice admirael voors. de rekeninge vande uytstaende schulden de rekeninge apart wilden hebben, hebbe hem daer inne te gevallen gewest en hem de voors.e rekeninge nevens buyten t pacquet van boucken verseghelt overgegeven de rekeninge van dien staet in sijn gelieven

Nevens desen gaet de copie van factura bouck door welcken U E comm steuren dat voor coopmanschappen en contante penninghen ick alhier ontfangen heb gedurende des tijt van drie jaeren hebbe ontfanghen van hier overschot, sulcx door hulpe godts met de eerstcomende schepen goede behoorlijcke rekeninge doen

Hier mede Eerentfeste wijse voorsinnighe seer discrete heeren U E U [illegible] bidde godt U E te willen maintineeren [illegible] protectie des nemmijanden [illegible] Datum in banda desen 10 Augustus A° 1608 [illegible] hier nevens sijn noch gaende twee connossementen van de [illegible] bedruckende [illegible] de ladinghe van schip [illegible]

U E dienstwillighe dienaer

Hendrick van Weerhol

Erentfeste wijse voorsinnige
seer discrete heeren mijn
heeren bewintgebbers vande
geoctroyeerde Oostindische Compa.

soll

Amsterdam

No 38

met [illegible] dat godt bewaert

Laus deo Adi [illegible] Augusti [illegible] 1608 [illegible]

Laus deo Adi 29 May A.o 1610 In Banda.

Copia:

Eersame, wijse, voorsienige ende seer discrete heeren, mijn heeren de bewinthebberen der Generale oostindische Comp.e

Salut, mijn laetste geschreven aen u. E. was den 17 augustij lestleden met het schip Zeelandia waer in ick u. E. advisere tgeene doen tijt voorvallen was te schrijven, sedert is hier op 31 maert lestleden gearriveert het Jacht de gryffoen, daer [illegible] comende van amboina ende bantam [illegible]

Ick onderschreven als Opperkoopman op het schip Ceylon, bekenne mits desen ontfangen te hebben, vande voorsz. schepen, vanden Eersamen Hendrick van Bergel, Opperkoopman In Banda twaelff hondert, ende vijfthien Sockels met folije, wegende vijff ende twintich duijsent, seven hondert, vijer ende t'seventich Cattij Bandonees noch ontfangen vande voorsz. negen hondert acht ende veertich Sacken Nooten, wegende vijer ende t'negentich duijsent, acht hondert Catti Banda voorsz. ende noch vijftich Sockels met Nagelen wegende duijsent vijff ende t'negentich Catti als vooren, geconditionneert, alsoo het selve In d'eijlanden van Banda wert ontfangen, Welcke voorsz. goederen ick belove met Godes hulpe, te leveren, aende E. Bewinthebberen vande Vereenichde, geoctroijeerde Comp.e van Oost Indien, Oorconde der waerheijt hier van drije, alleens luijdende Cognossementen van gemaeckt die met mijn gewoonlijck hant teecken ondertekent d'een voldaen d'ander van geender weerden, Aldus gedaen In d'eijlanden van Banda, Int huijs te Nera desen 10. Augusti. Anno. 1608.

Geurt baskeroff

[illegible] geraeckt [illegible] maer is gestadich voor loge met [illegible] [illegible] volck, dwelck tot het [illegible] [illegible], op den 29 maert 1611, is hier gearriveert [illegible] het Jacht de [illegible] comende van amboyna ende bantam. hebbende alhier [illegible]

Laus Deo Adij 29 May Ao: 1610 In Banda.

Copia:

Erentfeste, wyse, voorsienige ende seer discrete heeren, mijn heeren de bewinthebberen der Generale oostindische Compe:

Mijn heeren,

Salut, mijn laetste schrijven aen u. E. was den 17 augustij lestleden met het schip Zeelandia waer in ick u. E. adviseerde tgene die tijt oorbaer was te schrijven, sedert is hier op 31 maert lestleden gearriveert het Jacht de Griffoen, daer oppercoopman op was S.r Nicolaes Puyck comende van Amboyna ende Bantam. mede brengende 34 packen cleeden gens van alderhande sorteringe. die S.r Jacques l'Hermite coopman aldaer tot Bantam, met voorss. Jacht voor u. E. reeckeninge gescheept heeft, om alhier in Banda aen ons te behandigen, welcke voorss. packen [illegible] wel geconditionneert ontfangen hebbe, mitsgaders 2 kisten inhoudende 16000 R.ls van achten, ende eenen pott wegende 45 lb amfioen, hollants gewicht, ons gesonden van Amboyna door Jaspar Jansz oppercoopman aldaer, Voorders E. heeren alsoo de schepen Rotterdam ende Hoorn, ontrent de 14 maenden alhier in Banda gelegen hebben procurerende haere ladinghe, twelck door de compste vande Engelsman, (alhier in Banda gearriveert den 1 february lestleden. die den handel op Poulo Wey [illegible] vercregen hebben) / niet hebben willen succederen. te meer door d'oorloge. die sedert [illegible] ons compe ende tusschen de Bandanesen: Ende is opgeresen. Maer nu wesende ofte geen apparentie van beteringe. waer door de voorss. schepen genootsaeckt sijn, andere plaetsen te versoecken, ende geresolveert na Grisse te seylen ende [illegible] begonde reyse.

Het schip Rotterdam heeft geladen 519 sockels foelie wegende tsamen 9393 catti Banda ende 31220 catti noten.

Hoorn heeft geladen 341 sockels met foelie wegende tsamen catti Banda 5912½, ende 27262 catti noten, als per cognossementen hiervan [illegible].

De gantsche masse of incoop van foelie en noten beginnende van 24 april 1609 tot ultimo april 1610, monteren 16574 7/10 catti foelie ende 73029 catti noten procedeert van cleeden ende contante penningen.

De indrooginge van foelie ende noten in bende de voorss. schepen Rotterdam ende Hoorn monteren na rato van 7 5/10 procento op de foelie ende 17 1/10 procento op de noten.

Ick sende mede u. E. de generale reeck.e van den gehelen handel gedaen sedert den 29 april 1609, tot de laetste april 1610 bij de welcke u. E. de particulariteyt van dien besonder sult kennen, oock mede een winckel boeck vande cleeden ende reys vercocht, mitsgaders dien staet vant cantoir in Banda, meldende wat goederen ende contante penningen, voor u. E. reeckeninge in mijn handen sijn berustende, desgelijcx de oncosten tot den loop handel ende montcosten, ende de schenckagie, als mede der recepissen van 16243¼ bij Hendrick van Bergen ondertekent.

Voorders sende u. E. de schulden vanden jongesten Generael Willem Killing, alhier gemaeckt, in de eylanden van Banda, ende bij desselve bij admirael Verhoeven geaccordeert de selve [illegible] aen ons te nemen ende [illegible] voorders, ende de generael Willem Killing op Jacques l'Hermite oppercoopman tot Bantam bewesen, van hem de hooft somme vande schulden te ontfangen; soo dat de selve l'Hermite ons de reeckeninge met het Jacht de Griffoen gesonden heeft ende bij de generael Willem Killing onderteyckent waer van de copie u. E. hier by sende mitsgaders de boecken vanden gouverneur Jacob de Bitter etc.

Tgene hier voorders in Banda is passerende refereere mij aent schrijven vanden gouverneur Willem vande Voort, ende S.r Hendrick van Bergen. die u. E. mondelingen de particulariteyt van als sal verkondigen, ende desen tot geen ander effect is dienende. wil ick u. E.

Erentfeste. voorsienige seer discrete heeren. de bewinthebberen der generale oostindische Compa.e den alderhoochste bevelen.

Copia:

Erentfeste wyse voorsienige ende seer discrete heeren, tboven is de copie van mijn leste gesonden per de schepen Rotterdam ende Hoorn, die ick verhope voor desen wel sult ontfangen hebben, tsedert dien hebben tot geen handelinge met d'inboorlingen connen geraecken. maer in gestadige oorloge met hun gecontinueert, alsoo het [illegible] volck is, die tot geen redenen sijn te brengen, ende p.den 29 maert 1611, is hier gearriveert den E. heer generael Pieter Both comende van Amboyna en Bantam. hebbende alhier

(noodich) den fort laten maecken, op den berch gelegen tegens over deselve punt, tot
den bescherminge van het fort nassauwe,

Voorders der werdiger heeren, alsoo hier geen handelinge zijn, hebbe weynich
materie om aen u. E. dies aengaende te schrijven.

belangende de oorloge en watter voorts in banda passeert, refereere mij aent
schrijven vanden gen. generael, en aende mondige verclaringe van heer frederick
de houtman, die nu met t schip hollandia naer Patria sal vertrecken, Godt
den almachtigen verleene dat hij in salvo mach arriveren, Hier neffens is
in plaetse vanden gouverneur willem vander voort gesuccedeert nicolaes puijck
als gouverneur vant fort nassau, met het schip middelborch dat binnen twee
maenden sal volgen sal ick u. E. de particulariteyt van alle breeder verclaren
ende deselve tot goeden handel effecte dienende wil ick u. E.

Hiermede eersame wijse voorsinnige seer discrete heeren de bewinthebberen der generale
oost indische compe., inde bescherminge des allerhoochsten bevolen
desen 31 maij ao. 1611, int casteel nassauwe In Banda.

V. E. dienstwillige dienaer

Pieter barnet
1611

30 April 1610

Copie

Extract uyt Journael gehouden bij pieter Vlackhelt in zijne administratie op t'fort Banda, genombreert met de Letter No. 1.

fol. 9. —

Den lesten April Anno 1610. —

Geoctroyeerde Compe debit aen folij en noten P. 13407, en is voor 519 Corkels soo cleen als groot wegen tsamen 9393 catten folij, en 31220 catten nooten bandanees gewicht gescheept int schip Rotterdam, daer oppercoopman op is Samuel Kindt, als breeder blijckt van recognoysementen van hem onderteekent P. 13407: 7

Geoctroyeerde Compe debit aen folij en nooten P. 1457 ¼, en is voor 778 ¾ catten folij en 6785 catten nooten indroginge bevonden, op de bovenverhaelde specerijen P. 1457: 2

Geoctroyeerde Compe debit aen folij en nooten: P. 8638 ⅞, en is voor 342 Corkels, soo cleen als groot, wegen 8912 ½ catten follij en 27262 catten, nooten van [Ban]danees gewicht, gescheept int schip hoorn daer oppercoopman op is Jan Pietersen Coen, als breeder blijckt bij de recognoissementen van selve onderteekent - - - - - - P. 8638: 7

Geoctroyeerde Compe debit aen folij en noten P. 1082 2/4 en is voor 490 ¼ catten follij, en 5927 catten, nooten indroginge bevonden op de voorsz specerijen, ad 7 5/8 P. [illegible] de folij en 1 ⅞ P. cento de nooten - - - P. 1082: 6.

Copie

Extract uyt t Journael gehouden int
voors. fort, bydes voorn. Pieter
Bahuet, geteeckent N° 2. fo. 25

Adi 6en Maÿus Anno 1612 —

Comptoir van Bantham debit aen
Peper P. 15038½ voor 15038 catty van
deselve gewicht, netto peper geladen int schip Staten
van Amsterdam, daer schipper op is Dirck Pietersz. Valck
als p. Recepisse van hem onderteeckent gepack
in 754 sackels — — — — — — — P. 15038:4

Comptoir van Bantham debit
aen nooten muscaten P. 8701¾ voor
87017½ catty nooten ongegarbuleert
gescheept int schip Staten van Amst.
daer schipper op is Dirck Pietersz
Valck, als p. Recepisse — — — P. 8701:6

Comptoir van Bantham debit aen Peper
P. 2546⅞ voor 2546⅞ catty indrogingh
bevonden op de voors. partye, compt tot
14½ per hondert — — — — — — P. 2546:7

Comptoir van Bantham debit aen
nooten muscaten P. 3397¼ voor
33972½ catty indrogingh bevonden
op de voors. partye a 28 per hondert P. 3397:1:2

28.½ ...

ans deo [illegible] 1600 [illegible]

17

Copie
Extract uyt voors. Journael
f° 26

Comptoir van Bantham debet
aen Foelije P^d 4798 voor 4798 cattij
Bandanees gewicht in 248 sackels gelaeden
int schip den witten Beer ende schipper
op is Claes [illegible] Quithals p. P^d 4798: —

Comptoir van Bantham debet aen
noten muscaten 1009 P^d voor 10092
cattij Bandaneese noten ongegarbuleert
gerekent als boven aen 10 P^d de bhaer P^d 1009: —

Comptoir van Bantham debet aen Foelij
811 P^d voor 811 cattij Bandanees in
drooginge bevonden op de voors. compt fol.
14½ f° — — — — — — — — P^d 811: —

Comptoir van Bantham debet aen
noten muscaten 394¼ P^d voor 394¼
cattij Bandae indrooginge bevonden
op de voors. f° compt tot 28 f° P^d 394: 2

20. pct.

ende stont ondergeteekent. naer col-
latie tegens t Journael, als voren
bevinden ter Camer van Oost-In-
dische Compe zijn dese drie extrac-
ten daer mede bevonden te accorde-
ren, by my, t Amsterdam residerende
openbare notario. Den 23 novemb. 1620
en was onderteekent. J. [illegible] Pub.
nots. 1620

Copie

Extract uijttet Journael van Rutger Marbinck

tot verificatie vant XVIII, XII, XI ende XIIe articlen van additie

Q.

Eersame beminde Oom den ... mijn nader
groetenisse voorende als gesontheijt met alle
welvaren van mijns halven die heere zij gedanckt
Ick geloof dat u mijnen voorgaenden voorts dese sal
hebben ontfanghen als dat wij den 6en
Januarij anno 1605 te Bantom sijn gecomen ende den 10en
dito van Bantom gescheijden ende den 10en van meert
sijn wij te Amboijna gecomen ende den admirael
met sijnen breeden raet hebben twee gesonden
twee schepen naer Banda te laden ende ...
de schepen der veer al waer den vice admirael
op Gelderlant ende het schip Zeelandia al waer
voorman op was ... Busschop ende Pr Sanders
Backer is ... op Zeelant gestelt ende Pr Busschop
is in Backers plaets op het schip Bantom ende
... backer heeft verloren van den admirael
dat hij een moeght ... naer Banda ende den
20en meert zijn wij van Amboijna gescheijden ende hebben
daer gelaeten den admirael ende het schip walcheren
ende den vice admirael is opgevaert ende het schip Bantom
ende het schip voorts ende het schip enchuysen ende
Zeelant ... ende den vice admirael
gesonden ... monsteren ... dat voorgemelt
... was ... ... was door ...
ende den heer admirael vaerde naer de moluccos om
Tarnata te ... ende om ons volck te
hebben Tarnata ... met de minillien
den Coninck met alles sijnen ... naede minillen
... ende ons volck sijn op de ... ...
... den admirael Comen ... ontsetten hebben
... met de minillien mettet ...
... mach ... ons met ons staten off de
... soo moeten wij Tarnata ... ontsetten
ende wij sijn met ons twee schepen ...
te Banda gecomen ende den 25en dito
... den ... ende den 11en Julij sijn ick
... van drij ... is geschiet
door. Recommanderende van ... backer ende heer
... ende ... ghesontheijt ... van heer
... ende ... voorts beminde oom laet
... dat ick 23 ... op het schip

Bantom hebben gheweest ende mijn maendt gelden
daer op [illegible] vande tydt dat [illegible] op hebben gheweest
ende [illegible] leggen. Bantom [illegible] comt u
[illegible] van mijn [illegible]
[illegible] ende wil het tot mijns besten besteden
dit doende sal mij grooter vrientschap geschieden
Voorts oom ick sal u [illegible] schryven
[illegible] met bij van [illegible] ende by van [illegible]
[illegible] Voorts oom u sal [illegible] met
alle de vrienden daer ick u [illegible] ende hebbe
gesandt [illegible] om met [illegible]
te senden Voorts vrunde oom ick bidde vriendelyck
op u dat ghy [illegible] backer [illegible] te [illegible] voor
[illegible] mij vande. [illegible] vrientschap [illegible]
[illegible] ick [illegible] als hem te Edam
[illegible] ick [illegible] dan oom ick soude
u van alles breeder [illegible] hebben [illegible]
[illegible] is dat [illegible] backer sal
u van alles beter [illegible] dan ick
het u soude schryven Voorts vrunde oom
ick bidde u [illegible] te [illegible] schryven [illegible]
ick [illegible] het met u ende mijn
vrunde [illegible] is ende voor alle de vrinde
ick bidde u [illegible] te doen aen
alle de vrinden [illegible] ende mijn
broeders [illegible] al [illegible]
[illegible] dat ick mach
[illegible] ick sal de vrinde [illegible]
bedencken soo [illegible] mij schryft [illegible]
[illegible] by van [illegible] mach
ende het [illegible] bij van [illegible] gegeven
[illegible] by van [illegible] voor [illegible] van achten
ende het [illegible] by van [illegible]
gegeven [illegible] voor [illegible] van achten ende
[illegible] is 5½ pondt hollants
ick bidde u mij te Amsterdam [illegible] met [illegible]
[illegible] oft [illegible]
hebben [illegible] te Bantom met
[illegible] dat de bestand was ghe-
maeckt mette Coninck van Spanien ende
ende mette Artshertooch Albertus
[illegible] was ons saligh [illegible]

Anders niet hebbe voor dees tydts wil ick
u l. des Heeren bevolen hebben, hartelick
gegroet met allen de vrinden Vale

V. E. dienstwillighe Cosyn
Wouter Andries Cnyde
Tot uwes dienst waer ick vermag

+

Eersaemen discreten
Jan vander Eynde
Coopman

Tot

Amsterdam

Port

aen s. Jacques l'Hermite —— Ady Primo Juny 1610 In Banda 23

1 Juny 1610

E. [illegible] voorsienige [illegible] Bewinthebbers [illegible]
naer alle behoorlijcke salutatien, dienen [illegible]
[illegible], om u E. te adviseren, dat [illegible] vanden
9 februarij, op den 31en maert [illegible] met het Jacht
den Griffoen daer [illegible] op [illegible] Nicolaes Puyck
[illegible] behandelt is, [illegible] de 34 [illegible]
catties [illegible], [illegible]
van [illegible], mitsgaders de [illegible]
van [illegible] —

[illegible] de [illegible] vande factura
van de goeden [illegible] de [illegible],
[illegible] Hollant [illegible], [illegible] op
dit schip, [illegible] van [illegible]
[illegible] —

[illegible] Banda [illegible] de [illegible] Oorlogh
op [illegible], [illegible] de [illegible]
[illegible], [illegible] —
[illegible]
[illegible] het [illegible] met het [illegible]
schip [illegible] mitsgaders het [illegible]
[illegible] met het [illegible] Jacht —, [illegible]
[illegible] goede [illegible] mitsgaders
[illegible]
[illegible]
[illegible] —,

[illegible] Eylanden van Banda [illegible]
[illegible] het schip vande heer [illegible]
Willem vander [illegible] mitsgaders de [illegible]
[illegible] schepen Rotterdam, [illegible],
Rotterdam heeft geladen 519 [illegible] met [illegible]
[illegible] catti Banda 9393 [illegible] 31220 catti
[illegible], [illegible] geladen 341 [illegible] met [illegible]
[illegible] catty Banda 5912½ [illegible] 27262
catty [illegible] —

[illegible] voorsz. schepen [illegible]
[illegible] handel
mitsgaders de [illegible] Contoir van alle de goeden
[illegible] in [illegible]

Blmus Boentender — Binnenvelt

[illegible]

[illegible]

[illegible]

V. L. dienstwillige vriendt

Pieter bamet

1610

Eersame voorsienige ende seer
discrete Sr. Jaques
l'Hermite opperkoopman
Tot
Bantam

per xxiiij. die godt bewaert

van Banda ontfangen
met de schepen Rotterdam
ende Horn

begint 11 Mei 1610

Restant der Sententien vuttet Justitie boeck
van casteel nassau in banda

Restanten Copien van der
Sententien Bouck vant
t Casteel nassauwe

Aengesien Barbent van Dortmont, wesende soldaet opt Castele
Montrain, sich op dunderscheijden reijsen, seer grouwelijcken ende criminelijcken
vergrepen ende te buijten gegaen heeft, ende in voornementlijcken
voor etlijcke dagen, hem stercklijcken ende oppersten des [illegible] huis—
verspraeck, ende den persoon die als Commandeur van den gen: gestelt
was, ende den selven metten andere soldaten, uijtdagende buijten den
trouw, met sijn musquet, welcke stucken ende delicten, niet en be=
hooren in een welgestelde, daer Justitie ende recht geadministreert
wordt, ongestraft te blijven, ten exempel van andere, Soo
ist dat de Heeren: ende den krijchsraet, naer dat sij op alles
wel rijpelijck gelet, ende de saecke overleijt hadden (nochtans prefe=
rerende genade, in steede van rigeure van Justitie ende recht) den
voorsz. delinquant ter respecte voorsz, gecondemneert ende verwesen heeft,
hem condemneren ende verwijsen mits desen, drijmael door de piecken
gedreven te worden, Actum gesententieert ende gepronuncieert opt voorsz. Castele
Antum den 11 maij Ao 1610 ende was onderteeckent, Willem
vander Voort, [illegible] van Breugel, Jan Cornelisz [illegible] —
thomasz, Pieter Bastiaensz, Jacob Geeritsz van Bent, Samuel Kint,
Jan Pietersz Boes, ende

Tobias Michielsen van Vaerle als Secretaris

Aengesien Hans van Cleef, wesende Corp: opt Castele Montrain, sich
seer grouwelijcken ende criminelijcken heeft vergrepen ende te buijten gegaen
heeft, als nadementlijcken dat hij wesende een Corp: ende behoorde
de partie ende gemeene sold: int wacht te bewaren, in teu contra=
rie de selve [illegible], die hem anders [illegible]
beschuldich, ende alsoo de troupe in [illegible] gebracht, welcke —
stucken ende delicten niet en behooren in een Castele daer
Justitie ende recht geadministreert wordt, ongestraft
te blijven, ten exempel van andere, Soo ist dat de Heeren=
gen: ende den krijchsraet, naer datse op alles rijpelijck gelet, ende de
saecke overleijt hadden, (nochtans prefererende genade, in steede
van rigeure van Justitie ende recht) den voorsz. delinquant, ter
respecte voorsz, gecondemneert ende verwesen heeft, soo sij
hem condemneren ende verwijsen mits desen, van sijn officie
gedeporteert te worden, ende voorts te schieten als een gemeen sold:
Actum gesententieert, opt voorsz. Castele Antum desen 13 maij
Ao 1610 ende was onderteeckent Willem vander Voort
Pieter Bastiaensz, Jacob Geeritsz van Bent, ende Matthijs Hendricxsz

Tobias Michielsen van Vaerle als Secretaris

Alsoo Robbert Jansz Schotsman, ende geweest was [illegible], [illegible] hem selven uyt [illegible] ende hem soo seer ende criminelijcken heeft te buijten gegaen, als namentlijcken dat hij op [illegible] heeft t' geweer tegens malcanderen hebben getrocken, ende alsoo sulcke saecken van consequentie is, ende in een [illegible] daer justitie en recht geadministreert wert, niet en behoort ongestraft te blijven, tot exempel van anderen, soo ist dat de Borgemeesteren ende [illegible] verstaen, dat de saecken wel doorsien hadden, de voorss. delinquanten ter respecte voorss. gecondemneert ende verbannen hebben, condemneerden ende verbannen uyt deser, [illegible] op peyne van [illegible] te werden, Actum gesententieert opt voorss. casteel desen 8 Junij Ao 1610 ende was ondertekent Willem van der Voort, Ghiertr Bayart, Jacob Gerritsz de Bont, Mattijs Hendricksz ende [illegible]

Tobias Michielsen van Vaerle als secretaris

Alsoo Jasper Jansz was [illegible] bedaert, opt casteel van [illegible], hem soo seer ende criminelijcken heeft te buijten gegaen, als namentlijcken dat hij de gevangenis [illegible] met sijn [illegible] van de [illegible] gehouden, als hij hem de [illegible] had af [illegible], ende hem alsoo tegens het [illegible] van sijn Ex.tie [illegible] ende sulcke [illegible] saecken is, ende soo hooch [illegible] of hij hem tegens de Borgemeesteren ende den [illegible] hadde [illegible] welcke saecken [illegible] op het casteel, daer justitie en recht [illegible] geadministreert wert, niet en behoorde ongestraft te blijven tot exempel van anderen, soo ist dat de Borgemeesteren ende [illegible] verstaen, dat hij was alles door de getuijgen [illegible] ende de saecken wel doorsien hadden, den voorss. delinquant ter respecte voorss. gecondemneert ende verbannen hebben, hem condemneren ende verbannen uyt deser, [illegible] op peyne van [illegible] te werden, actum gesententieert ende gebannen opt voorss. casteel [illegible], Actum desen 7 october Ao 1610. ende was ondertekent Willem van der Voort, Ghiertr Bayart, Jacob Gerritsz der Bont, Mattijs Hendricksz ende [illegible]

Tobias Michielsen van Vaerle als secretaris

Jhr Dirck [illegible] van [illegible], [illegible],
vpt casteel [illegible], heeft hem soo verre arbitralijck [illegible] te
buyten gegaen, als nadien [illegible] eenighe [illegible]
achter den haert gevonden, dat te veel geslacht, ter tijde doen hij som-
mige victualien had maecken doen, daer toe hem de heeren [illegible]
gemeente [illegible] had [illegible], ende alsoo soodane saecke van
consequentie is, t welck sonder straffe niet en mach, niet en
behoort soo te passeren, [illegible] dat de heeren [illegible] der [illegible]
naer dat hij was alleen wel geinformeert [illegible], dat hij tegen be-
[illegible] [illegible] gedaen, (nochtans protesterende [illegible]
in t [illegible] was [illegible] [illegible] recht) der voors. delin-
quent gecondemneert ende gemulcteert, soo hij hem condem-
neert ende mulcteert mits desen, (ter cause voorss) inde boete
van 4 marcken [illegible], ter behoeve vande profijt vanden armen,
ende voorders sijn [illegible] was [illegible], tot [illegible]
vande [illegible], [illegible] alhier, [illegible] gepresenteert
vpt voorss casteel [illegible], Actum desen 20 octobris ao 1610.
ende was onderteeckent Willem vander [illegible] [illegible]
[illegible] Jacob [illegible] der [illegible], Mattijs [illegible]

Johes michielsen van vaerle als secretaris

Alsoo Matthijs Hendricxss van [illegible] bedaecht, opt casteel
[illegible], hem soo verre ende crimineelijcken [illegible] te be-
ter [illegible] ende [illegible], met [illegible], ende dat tot diverssche malen
als nachtelijcken hebben des [illegible], tot [illegible]
sijn [illegible] opgebroocken, d'een [illegible] ontrent ½ jaer
geleden, ende hem alsdoen [illegible], een [illegible] jaer
ende in [illegible] op [illegible] voorleden naer middach —
[illegible] het [illegible] sijn [illegible] uyt [illegible], ende dade
[illegible] uyt [illegible], [illegible], Item hebben mede
voor [illegible] dachten, [illegible] sack [illegible] uyt sijn
[illegible], dat hij [illegible] aen de [illegible], op hande —
[illegible] hoy, Item dat hij [illegible] noch [illegible] maenden geleden
bij nachte [illegible] was [illegible] met een
[illegible] opgebroocken, ende dade [illegible] uyt [illegible]
[illegible] van [illegible], blijckende [illegible] bij sijn [illegible] be-
[illegible] ende [illegible], [illegible] ende [illegible] bekent
ende beleden, ende alsoo [illegible] saecken van quader consequentie
sijn, die [illegible] Justitie en recht [illegible] gedoogen
[illegible], niet en mogen noch behooren ongestraft — te
blijven, Soo is [illegible] dat de [illegible] ende [illegible], naer
dat [illegible] [illegible], ende sijn [illegible]
[illegible] hadden gehoort, [illegible] gedaen
[illegible] van [illegible] Justitie en recht [illegible]
hebben [illegible] ende verclaert, [illegible] ende
[illegible] mits desen, ten respecte voorss, ende tot exempel
van anderen, [illegible], dat men dieff [illegible] op sijn
[illegible], ende driemael [illegible] te [illegible] —
ende voorts [illegible] jaer lanck [illegible] te [illegible], ende [illegible]-
[illegible] tijt [illegible], [illegible] —
ende [illegible], opt voorss [illegible]. Actum den
20 octobris Ao 1610 :- ende was onderteeckent Willem
vander Voort, [illegible], Jacob Gerritsz, [illegible] Matthijs
Hendricxss ende :-

Tobias Michielsen van Vaerle als secret.

Alsoo Hendrick Hendricxss van Brunsbeke, gedaen opt lant van
Matham, hem selven en crimineelijcken heeft te buijten
gegaen, als naementlijcken dat hij vanden heeren [illegible] doore de
gedeputeerde ontboden sijnde, niet heeft willen comen, ende dadelijcken
[illegible] doore den Kap:ⁿ [illegible] gehaelt sijnde, hem heeft [illegible]
gestelt tegen de selve geweldt, sodat hij gewoonlijck sijn geweer
hem met handen en voeten uijt sijn hant te dragen, ende alsoo selve
in saecke van groote consequentie is, als oock hij de heeren
ende de heeren vanden krijsraedt seer verachtende, ende oock
per [illegible] tot [illegible] Comp., als van de krijsraedt
soo [illegible], dat hij hem niet geschaemt heeft
hier te comen, soo wanneer hij ontboden was, daer alle andere
eerlijcke soldaten, hen wel onderworpen submitteeren is buijten,
Soo ist dat de heeren ende den krijsraedt, de voorss. [illegible]
nae datse sijn moetwillige hartneckicheijt geconsidereert
hadden, hem hebben gecondemneert ende condemneren, soo sij hem
condemneeren ende verclaren mits desen, ten respecte voorss.
ende ten exempele van anderen, te [illegible]
worden, Actum [illegible] opt lant van Matham desen
30 december anno 1610 ende was onderteeckent Willem
vander Meert, [illegible], Jacob Gerritss [illegible], Mattijs
Hendricxss ende [illegible]

Tobias michielsen van vaerle als secretaris

Copie
1 Juny 1610

Laus deo Adi Primo Junij 1610 in deylanden
van Banda —

Eerentfeste wyse voorsinnighe ende seer discrete heeren, mijne heeren de
Bewinthebberen der Generale Oostindische Compie Saluyt.
Mijnne leste schrijven aen U.E. was den 17 Junij Anno 1609 met het schip
Zelandia, waerin hebbe U.E. advijsere tgunne doen tyt oirbaer was te
schrijven —
Sedert is hier op den 31 Maert lestleden gearriveert het jacht de
Griffioen, daer oppercoopman op is Nicolaes Puyck, commende van
Amboyna ende Bantam medebrengende 34 packen met cleeden, van
alderhande sorteringhe, die Sr Jacques Lhermite coopman aldaer te
Bantam, int voorss jacht voor U.E. rekeninghe gescheept heeft, om
alhier in Banda aen ons te verhandelen, welcke voorss packen zijn wel
droghe ende wel geconditionneert ontfangen, mitsgaders 2 kisten
inhoudende 16000 realen van achten, ende een pott waerinne 45 lb Amfioen
hollandts gewicht, ons gesonden van Amboyna door Jaspar Janss
oppercoopman aldaer —
Voordert eerwaerdighe heeren, alsoo de schepen Rotterdam ende hoorn
ontrent 14 maenden alhier in Banda gelegen hebben, procurerende
haere ladinghe, welck door de compste vanden Engelsman, alhier
in Banda gearriveert den 16en February lestleden (die den handel op
Poulowaij bedorven heeft) niet en heeft weten succederen, te meer
door oorloghe, ~~[illegible]~~, die sedert sijn compste tusschen
de Bandanesen ende ons is opgeresen, ende als nu weynich ofte geen apparentie
van beteringhe, waerdoor de voorss schepen genootsaeckt sijn andere
plaetsen te besoucken, ende is eyndelijcken geresolveert naer Grisse te
sullen reysen de heere Verhoeve haer bevonde reyse —
het schip Rotterdam heeft geladen 519 sockels met folie wegende
tsamen catty Banda 9393 ende 31220 catty nooten, hoorn heeft geladen 341
sockels met folie wegende tesamen catty Banda 5912½ ende 27262 catty
nooten, als per cognossementen hier nevens gaende —
De gantsche masse vant incoop van folie ende nooten beginnende
vanden 24 April 1609 tot ultimo April 1610 —
monteren 16574⅞ catty folie ende 73829 catty nooten procederende
van cleeden ende contante penninghen —
De incostinghe van folie ende nooten van beyde de voorss schepen
Rotterdam ende hoorn monteren a rato van 7 5/8 ten hondert op de folie
ende 17 1/8 per cento op de nooten —
hier mede sende U.E. de generale reeckeninghe vanden gheheelen
handel gedaen sedert den 24 April 1609 tot den lesten April 1610 —
by de welcke U.E. de particulariteyt van elcx bysonder sien can, ooc
de winckelboecke vanden incoop van cleeden ende rijs nevens dien den
staet vant comptoir in Banda inhoudende wat goeden ende contante
penninghen van [illegible] in mijn handen blijven berustende, ooc mede
de reeckeninghe vande onkosten de oncosten ende andere particulariteyten
als per specificatie vande voorss reeckeninghe —

Voorder sende V. E. de rekeninghe vande schulden vanden engelschen Generael
Willem Keelingh althier gemaeckt in de eylanden van Banda ende syne heer
Vice Admirael Symon Janss Hoen ende in brieven raect accordeert
de selve schulden an ons te nemen ende welcke den Generael betaelt op
Sr. Jacques Lermite tot Bantam de groote somme vande geheele schult
te onts/ maer van de Coopm. ende V. E. is daer bysonders wyders sende
V. E. de boucken van saliger Jacob de Bitter mitsgaders de receptie
van 16243¼ realen van achten in diversse reysen contant getelt aen den
Commis van Berghel 'sguartiers hier voor deses in deylanden van Banda
geraseerende refereere mij tot het schrijven vanden heer Commandeur
Willem vander Voort ende Sr. Hendrick van Berghel die V. E. mondelinge
de particulariteyten van alles int bysonder sal verwittighen —
Ende dese tott geenen andere effecte dienende wil ick V. E.
hier mede —

Erentfeste wyse voorsinnighe ende seer discrete heeren inde
bescherminghe des Alderhoochsten beveelen ///

V. E. onderdanigen dienaer
Pieter [illegible]
1610

S. L'hermite Laus deo anno domini 1610 a

Ed.

Eerentfeste wyse voorsienige ende seer discrete heeren de bewinthebbers der Generael Oostindische Comp.

Tott

Amsterdam

1 Juny Ao 1610
Van Banda
24 Jacques Lagunde

2 Juny 1610

[illegible] de verschijninge [illegible] discretie S.r W: C. [illegible] schrijvens vande 9 februarij 1610
mettet Jacht den Griffioen, t welck hier opden 31 martius arriveerde, is ons
wel geworden, mitsgaders de 600 [illegible] planchen ende 22 leggers Arack, die
ons seer wel sijn te passe gecomen, want andere [illegible] faute van dien, souden
de soldaten, [illegible] gestadich [illegible], [illegible] ende is [illegible]
[illegible] ons [illegible] der [illegible] provideerende, [illegible]
als van de planchen, alwant tot 4000 of 5000 [illegible], want alsoo ons de
[illegible] ingesetenen [illegible] van Stapel [illegible], sullen genootsaect
[illegible] de huisinge [illegible] met planchen te bedecken ——

t Schip [illegible] daer van is schrijvende, is hier opden 16 februarij
gearriveert, welcke sijn ancker voor Lontor inde gront [illegible], meldende met
de band: te landen, [illegible] [illegible] [illegible] ende nae [illegible]
opde reede wort [illegible] door [illegible], alwaer eenige dagen [illegible],
[illegible] aen der raedt te mogen [illegible], om sijn voordere op andere
plaetsen te soecken, [illegible] welcke [illegible], ende [illegible]
[illegible], [illegible] eenige van sijn volck op Poelowaij [illegible], welcke
met de inwoonders [illegible] sijn [illegible], ende twee band: pilooten in-
[illegible], [illegible] gebracht is [illegible] bequame reede opde [illegible]
van [illegible], alwaer hij [illegible] [illegible], daer mede hij sijn
ladinge op Poelowaij ende Poeloron meende te procureren, soodat nae
[illegible] [illegible] van sijn volle ladinge [illegible] is ontbreekende

t [illegible] de [illegible] vande voors. [illegible], sijnde band: [illegible]
van [illegible] met ons inden oorloge [illegible], welcke
[illegible] met [illegible] van [illegible], dagelijcx [illegible] eylant daer [illegible] op
[illegible], sijn [illegible], dat hij in sijn [illegible] comen [illegible]
dan is wel te vermoeden, dat [illegible] eenige [illegible] moeten [illegible]
[illegible] sij [illegible] [illegible], [illegible] tot [illegible]
[illegible] tot [illegible] van dit eylant gevonden, dan alsoo de [illegible]
[illegible], ende wij [illegible] seer swack van volck sijn, als namentlijcken
199 koppen, ende noch dagelijcx verswackende [illegible] faute van [illegible], ende de
[illegible] niet [illegible], dan [illegible] 4 vaten [illegible] ende 2 leggers
[illegible]) [illegible] onder [illegible], niet [illegible], ende [illegible]
vande band: niet [illegible] te [illegible], soodat wij van andere plaetsen
moeten [illegible] worden,) sijn genootsaect [illegible] te laten [illegible], ende
ons [illegible] te houden, tot de [illegible] vande [illegible], [illegible]
[illegible] van [illegible] ende de [illegible] ende [illegible] vande [illegible], [illegible]
[illegible] sullen [illegible] ——

V. E. kan de groote noodt vant fort alhier, de menichvoute dattercomende
admitteren, ende dese landen te hooch niet recommanderen, ——

Voorders gelieven V. E. met d'eerste geleghentheit te senden, een goede par-
tie steenen, kalck ende teer, alsoo wij de selve seer noodich hebben, om
d'een en d'ander af te laten smeden, ende inde daghelijcxse bouwinge
van noode sijnde, als oock een goede quantiteijt loot, om kogels van te
gieten, die wij mede seer hooghnoodich hebben, als daer van weinich ge-
provideert sijnde, item een goede menichte schaepen van 7 of 8 duijm dicte
om de bedden vande stucken te repareren, ende te vernieuwen, als van
de roopaerden, die door der groote regen soo versotten, dat van repar-
atie binnen een jaer, niet op de selve (door dien se vast [illegible] sijn)
niet een stuck sal connen afschieten, ——

Van alles dient ons voor eerst met 5 of 6 eggeds te provideren, ende alsoo
toecomende jaer, alle onse swarten moeten verlost raken, soo salt
hooghnoodich sijn, dat wij van eenige timmerluijden [illegible] werden,
ende voornamentlijck van eenige [illegible], als met seer timmer[illegible]
en diergelijcke, alsoo wij de selve voor al seer noodich hebben, tot de
daghelijcxse timmeragien int fort, ende wij soo weder soodanighe volck ge-
waerdt sullen mogen connen, waerdoor wij sullen connen doen, om hier een
veerdeel lenger [illegible] int lant te crijgen, so dienende oock een goedt [illegible]
affcomen (soo dat den raet goetdunckt) herwaerts te senden, ——

De menichvoute dattercomende, [illegible] te [illegible] sijnde, dient hier wel
te admitteren) soo mogelijck is, dat sulcken [illegible]comende, wel eenige
fregatten dienen mede te nemen, want ons de selve seer nodich sijn
om meest daer te water te crijgen, ende de band.s dattermede te
beletten, want wij hier te water anders geenen afbreuck connen doen,
deselve wij hier, met boots sloepen ofte schuijten, int schieten niet en
connen achterhalen, waertoe de fregatten seer dienstich connen wesen
ende de band.s grooten afbreuck, van veel meerder sullen connen doen, ——

'T jacht den [illegible] is bij den raet gedestineert, om in primo augusti
van hier naer Amboina Bantam ende voorts naer Grissick (daer wij dit
naervolgende sijn verwachtende), 10 of 12 last boonen, eenich gesouten
buffels vleesch, cattoene garen om lonten van te maecken, een goede
quantiteijt gesouten ende gedrooghde visch, buffels botter, [illegible]
ende [illegible] van alderhande [illegible], ende rottangs) te
verhandelen, om mettet een der schepen herwaerts te comen, V. E. ge-

eenige middelen vinden, accordt gemaeckt [illegible] ende noodich is, als oock
tegens elck van de [illegible] [illegible], [illegible], ende dat saecke [illegible]
mette eerste [illegible] gereedts afveerdigen, door ingelegentheit [illegible] voorss
saecke, geduerende [illegible] als in te brengen, sal U. E. niet vergeten, soo het
mogelijck is, ende met d'eerste de gelegentheit van saecken te adviseren, ende
voornamentlijck van [illegible], alsoo de [illegible], tot de [illegible] [illegible] Vlaenderen
niet en sal connen draeghen,

Ende voer der [illegible] aengaet, als oock de 34 packen [illegible]
die U. E. [illegible] gesonden heeft, [illegible] ende [illegible] [illegible]
[illegible], die U. E. daerop sal [illegible] ende antwoorden, —

Hiermede Erentfeste voorsienige seer discrete Sr. ende goede
vrient, wil U. E. inde bescherminge ende bewaeringe des alder-
hoochsten bevelen, die U. E. ende ons allen [illegible] salich
is amen, —

W. L. Printwilliger(?)
Willem vander Voort

Att Baerde

Van Willem vander Voort
Commandeur opt Casteel Nassau
gedateert vanden 2 Julius 1620

De Edele Voorsienighe heeren
Burgemeesteren der stadt [illegible]
Haerlem, [illegible] ende
heeren

Tot
Haerlem

Op huyden den 5en July A[nn]o 1610. Comp[ar]eerden
voor mij Pieter Dircxsz. als secretaris vant schip
Hollandia. IJsbrant IJsbrantsz Crot van Werkmade
out ontrent 29. Jaren /. Cornelis Fransz
vander Velt opperstuyrman out omtrent 30. Jaren.
en Jop Wybrantsz bottelier. out omtrent 30. Jaren.
Ende verclaerden bij alle solemniteyt ter requeste
van Jacob van Segerlanden. opperkoopman en
fiscael vande vloot. waerachtich te wesen. Ende
eerst I. de voorn. IJsbrant IJsbrantsz Crot. hoe
dat hij getuyge het. op [illegible] bij de [illegible]
gesien heeft. dat Claes Gerritsz van Winckele
bootsman /. aen landt sijnde. en beschoncken wesende.
vanden voorn. Cornelis Fransz opperstuyrman /.
gecommandeert werde. naer het schip te gaen /.
Doch en heeft. sulcx niet willen doen. maer de
mes opden voorn. stuyrman uyt toornicheyt
getrocken. waer over de voorn. stuyrman. hem //
slach wederom. tot sijnder defentie. en gesont-
heyt handt te maken. daer mede hij den selven
Claes Gerritsz /. wat aen [illegible] gesneden /.
Verclaren de voorn. Cornelis Fransz opperstuyrman
en Jop Wybrantsz bottelier /. alwaerachtelijke
onder waer te sijn /. dat de voorn. Claes
Gerritsz /. naerdien hij al inde schip te was /.
noch niet en heeft gelaeten. op te houden /.
van quaetwillichlicke woorden te [illegible] /. Ende
dat de voorn. Schipper [illegible] /. geen [illegible]
te [illegible] /. doch en heeft daer niet toe willen
staen /. maer tegen [illegible] gesecht /. met
[illegible] woorden: Ick geve den duyvel
[illegible]. [illegible] had ick [illegible] /. Ick sonde
u met een mes den hals af snijden /.

Verclaert voorder d' voorn. deposanten
dat d' voorsz Jan Dircxsz van Winckel
ter tyde hy hem inde borghe dede seggen /.
Jegens hem seyde tot de drey malen. in
presentie van allen de gasten. had icke u.
op een ander plaetse. Ick soude u een ander
dans. met u. danssen /. Aldus by de voorn.
deposanten verclaert. int schip Regia Hollandia
liggende in Amboyna. ter presentie
van Frans Cornelisz onderstuyrman /. en
Hendrick Fredricx schoutsman. als
getuygen hier over gestaen /.

Ysbrant Ysbrant

Cornelis Frans

Cors [illegible]

t'merck van X Frans Cornelisz onderstuyrman /.

Hendrick Fredrick [illegible]

In kennisse van myn
als secretaris /.
Pieter Dircxsoon
1610.

d' voornoemde Jan Dircxsz van Winckel. op de
voorn. deposanten depositie. gehoort synde /.
en heeft gantschelyck niet willen bekennen /.
seggende dat hy droncken is geweest /. en hoe [illegible]
dat was int minste niet en weet /. Actum
ut supra /.

In kennisse van myn als secretaris
Pieter Dircxsoon
1610.

Des 26 Julii ao 1610

Allestukke behoort
begonnen [illegible] [illegible]
van Amstel[illegible]

Den 26 Julij Ao 1610 [illegible]

Banda

6 July 1610

Gesien ende doorlesen gehadt hebbende/. de attestatie beleyt
jegens Cornelis Pietersoon van Jan Dercxsz van Munickendam bootsman
nopende 't gebeurt ende de quaden dien hy aen landt
ende binnen scheeps boort gebesicht heeft. als te weten/.
dat d'voorsz delinquant (die van sijn opperstuijrman
gecommandeert werde/. naer de schuyte te gaen)
't selve gebot niet en heeft willen naercomen/.
maer sich daer tegens gebrouckt. ende den mede opper
voorsz stuyrman gedreycht/. sulcx dat d'voorsz
stuyrman tot sijnder defensie genootsaect was. een
zwaert inde handt te nemen/. om hem daer mede van
sijn lijf te weeren. hebbende d'voorsz delinquant
(naerdien hy al inde schuyte was) noch niet opgeh-
ouden van onredelycke propoosten te gebruycken/.
maer onder andere redenen. tegens sijn oppercoopman
geseyt (met reverentie gesprooken) Icke hebbe
den bruij van u. ende hadt icke u. alleen. Icke soude
u. met een mes den hals afsnyden. Sulcken
ende dierghelycke redenen. heeft d'voorsz delinquant.
binnenscheeps boort. in presentie van allen ge-
gasten/. mede gesprooken/. ende gebruyckt
't selve crimineele stucken sijn. voornamentlycke
sich alsoo tegens sijn overicheyt te opposeren/.
Soo ist dat icke Jacob van Beghelaecken/. als
fiscael vande vloote/. eysche. ende concluderen/.
achtervolgende den Artyckelbrieff. ende vander
Instructien. ons bijde heeren bewintgebberen mede
gegeven.) dat d'voorsz delinquant. dair mede
gestraft sal werden/. Onder 't gerechte. omme
Godt Almachtich van sijn misdaet bidden/. oock dat
hy in een maent. geen rantsoen van dranck sal genieten.
Actum desen 6. en July 1610.

[illegible]

26 July 1610

Den 26 Julij Ao 1610 [illegible] brieven ende schrijvens [illegible] [illegible] vergadert sijnde, door communicatie vanden [illegible] gouverneur, is geresolveert ende [illegible]

Alsoo opden 23 maijo voorleden, bij de [illegible] raedt alhier is [illegible] geresolveert [illegible], dat de schepen Rotterdam ende Hoorn, op primo Junij naer Grissick ende Bantam, tot [illegible] [illegible] naer Hollandt [illegible] souden [illegible], ende dattet jacht [illegible] [illegible] tot [illegible] primo augusti [illegible], ende niet anders [illegible], [illegible] alsdan [illegible] naer Amboina Bantam [illegible] naer Grissick souden [illegible], om het fort mettet [illegible] te [illegible] van alle nootdruftigheden te providieren, Soo ist dat [illegible] den tijt [illegible] des gemelde jachts [illegible], de brieven ende schrijvens, door [illegible] vanden gouverneur int fort [illegible] sijnde, [illegible] ende geconsidereert hebben, het rapport [illegible] Bandanesen, door ons op 10 Junij [illegible], [illegible] hebben, het [illegible] der inwoonders, [illegible] om [illegible] mette [illegible] te [illegible], [illegible] tot [illegible], op dit eijlant [illegible] omtrent 1700 [illegible] hebben, souden [illegible] ende [illegible] t fort met alle mogelijcke middelen, [illegible] te [illegible], [illegible] als daer door [illegible] vande [illegible] ende [illegible] als volck, [illegible] souden [illegible], [illegible] niet te faillieren, —

alsdan is [illegible] gemelde voornemen [illegible]

Dat [illegible] het rapport der gemelde [illegible] te geven, [illegible] ambuscaden, [illegible] Bandanesen, [illegible] schepen, omtrent het fort buijten, [illegible] het groot [illegible] bij [illegible] [illegible], —

Voorders door alle [illegible] gelegentheden, [illegible], dat d'Engelsche in dit [illegible] Banda [illegible], ende [illegible] is voor goet gevonden dattet gemelde jacht [illegible], alhier [illegible] tot omtrent 16 of 17 augusti, [illegible] alsdan [illegible], op [illegible] intentie der Band[anesen] ende der Engelsche [illegible], [illegible] souden mogen becomen, [illegible] souden mogen [illegible], ende sal naer der gemelder tijt, [illegible] absolute resolutie, [illegible] der —

voorschreven Iacobs genomen worden, alsoomit alsdan (als nu ter
voordeele der dicter landen compagnie) sal blijven ter besoignie
sijnde geinformeert van gelegentheden van de landen ende
datum als boven

Willem van der Voort
Pieter basnet
1610

Gerritsz den Boudt

mattgijs hendricks
Cornelis Cornelisz swart seggen dat die wander
nesten niet meer niet gheweecht en geworden
ter wij die twe scheepen over kerchen
welck doen sij daer voor saggen noch niet
meerder en kan datten sij eenighe middelen
hebben om het haven te brenchen
anders ten waer dat sij haer verstaen
om den brant daer in te krijghen daert
de almoessen den heer voor te waren
wijst daer om sette ick dat ick het hoor
de voorstaende versteltenis naer te komen
ende de kompagnie beter dienst te doen met
seilen dan heer te leggen want ick heer
gheen dienst kan niet setten
Cornelis Cornelisz swart

... den 17 augusti 1610 ... [illegible] ... nadat sijnde, ...

Resolutie [illegible] vant [illegible]
16 10 den 26 Ju...

...ders, soo ick bidde ...
...telt, soo dat ...
...g moet sullen ...
...es schrouwd...
...s rechts, ofte ...
...ldures, bij ...
...[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

fort nassau 17 aug 1610

Den 17 augusti ao 1610 [illegible]
gargoen: opt [illegible] vergadert sijnde, ——— [illegible]

Resolutie te nemen, opt vertrecken vant jacht den [illegible], soo is bij den gargoen: ende den breeden Raet, de saecke wel ingesien ende gedebatteert, hoe dat ter eenre sijde door 't vertreck van dito jacht, de banda: [illegible] mocht stoutter maecken, ende haer opsetten, als oock ter andere dat wij soo veel ontbloot [illegible] van schepen volck, soo dan oock het soude comen geschieden, dat wij een [illegible] ende dattet volck is [illegible] [illegible] ende ter oorsake dattet mede soude comen gebeuren, bij absentie 't voorsz jacht hier niet wesende en arriverende, voor de [illegible] Javaensche ofte andere joncken, dat de voorsz joncken dan souden mogen ancker[en], daer [illegible] souden gebeuren, ende dat de Javanen, door [illegible] ende [illegible] de banda: souden met [illegible] [illegible], [illegible] 't fort [illegible] hant aen te tasten, daer door sij ons souden mogen veel te doen geven, ———

Dat wederom ter andere sijde groot sijnde, op de noodtwendigheit van 't fort, 't welck hoognoodich [illegible] met [illegible] te [illegible] metter [illegible], ende dattet jacht [illegible], hier wederom int [illegible] van Jan: soude comen wesen, ende 't fort [illegible] bequaem [illegible] provideren, daert anders in dubio soude staen, ('t jacht hier blijvende), of wij metter [illegible], eenich jacht of schepen van bantam hier soude[n] [illegible], ofte [illegible] mogen hebben, [illegible] staet te beduchten, dat de [illegible] soude mogen loopen, [illegible] bantam aen te doen, [illegible] nae de molucken soude mogen loopen, waer door wij [illegible] eenich [illegible] vivres, in een [illegible] staet souden moeten sitten, ———

Soo is ten eynde den bijde [illegible], nae [illegible], en [illegible] geresolveert, dattet voorsz jacht sal [illegible] 21 augusti, een dach [illegible] of [illegible] ombe= [illegible] hebbende, ende voor [illegible] hier [illegible] naer Amboina loopen, ende [illegible], ende [illegible] soude nemen, 't gaet niet in te loopen, dan [illegible] of fort toe [illegible] soude nemen, 't gaet niet in te loopen, [illegible] schoot of [illegible] te doen, om eenige [illegible] aenboort te krijgen, en daer door den gargoen: [illegible] met [illegible] van onsen staet altijde te [illegible], ende dan sich voorts nae bantam in [illegible] sich te begeven, [illegible] [illegible] ende ingenomen hebbende [illegible] sal hier [illegible] soude mogen wesen, ende daer te becomen is, [illegible] met [illegible] en [illegible] te [illegible], om int [illegible] van Jan: [illegible] van joncken, altijt wederom te wesen, ———

[illegible] sal het jacht altijt moeten [illegible], [illegible] hier eenich [illegible] sal comen ontbieden, als van eenige [illegible] ende [illegible], ende alsoo wij noch 5 maent [illegible] van [illegible] hebben, sal [illegible] met [illegible] uit 't fort [illegible], ——— [illegible] geresolveert actum als boven ——— Opinie van de gargoen: ende [illegible] [illegible], alsoo 't fort hoochnoodich van vivres [illegible], [illegible], [illegible] nae bantam om 't fort [illegible] te provideren behoort te [illegible], doch [illegible] noodich, 't [illegible] jacht altijt [illegible], om soo wij bij [illegible] (daer godt voor hoede) int fort, door de vijanden eenich [illegible] [illegible] bequaem, wij van 't volck des [illegible] jachts, [illegible] int fort mochten [illegible], ende [illegible], Willem van der Voort, [illegible]

Desen [illegible] [illegible], dattet jacht sal [illegible], ende 't [illegible] noodich [illegible] te [illegible], den [illegible] te [illegible], ——— ende [illegible], [illegible] [illegible], Jacob Gerritsz [illegible], ende Matthes [illegible] ———

[illegible] als [illegible] Secretaris
Tobias michielsen van vaerle

21 Augustus 1610

dus wel, gelijc het Speringer ende partie besocht, waerop den brant-
tetstont volchde, is soo vele dat scheldert dien tijt, geen [illegible] schap en
[illegible], inde bocht van [illegible] gelijc voorden, hebben sijn scheepen
[illegible] ons [illegible] met op 15 ditto met de boot [illegible] schuit van
Jacht, en 2 prauwen wel gemant, de [illegible] inde bocht van [illegible] te
besoecken, doch en hadde [illegible] gansch geen [illegible],
of de [illegible] nu op en [illegible] leggen, [illegible] met parties,
([illegible] sij hadde gansch niet [illegible]) int bos te trecken, of soo den
brant hadde door ongeluc is ontstaen, sij door onmachtheit sijn [illegible]
den, of dat sij hadde aen d'ander sijde des Eylants is [illegible],
([illegible] is [illegible] laten et [illegible], hebben [illegible], en [illegible]
[illegible] gemaect, of dat sij hadde [illegible], dus sij op de [illegible]
[illegible] van ons fort [illegible] hebben, et [illegible] tot de [illegible]
[illegible] hebben en [illegible] hadde [illegible], of dat sij hadde [illegible]
[illegible], maer bij [illegible] sijn [illegible] hebben, omt [illegible] en [illegible]
[illegible] te [illegible] in [illegible], is [illegible] om te
[illegible], door [illegible] en [illegible], [illegible] en [illegible]
[illegible] dat [illegible], hadde wel [illegible] te
[illegible], of onse vianden sich noch op dit Eylant sijn onthoudende, dan
onse macht te swack sijnde, om door lant, (dat seer [illegible]
[illegible], en tot [illegible] te leggen seer [illegible]) is gansch niet
[illegible], en partie [illegible] inde [illegible] te [illegible], dat [illegible] dat ni[illegible]
van [illegible], als [illegible] en god [illegible] int [illegible],
[illegible] en [illegible] te ontbloten, ——

Soo [illegible] lant [illegible] is [illegible], de [illegible] die de [illegible],
te [illegible], [illegible] sijn [illegible], sij soo lange onder den andere
[illegible], soo de [illegible] continueren, laten mij voorstaen [illegible]
[illegible], hadde inde continuatie vande oorloge, seer moeten [illegible]
[illegible], en is [illegible] te [illegible], dat soo de [illegible]
[illegible] en [illegible] sijn, omt [illegible] de [illegible] met [illegible]
[illegible] te houden, [illegible] sij [illegible] tot dien [illegible] op de [illegible]
Eylanden [illegible], dat [illegible] [illegible] te [illegible]
hebben, [illegible] sij [illegible] de [illegible], [illegible]
[illegible], door [illegible] sij [illegible] en hadde [illegible], [illegible] tot [illegible] als tot
[illegible] sijn, ——

Des [illegible] hebben wij op 14 deser, naer de [illegible] en [illegible]
[illegible], door de [illegible], of [illegible] is [illegible]
[illegible],

de plancken, ende door U.E. mettet Jacht de Griffoen toegesonden, sijn bijnaest heel ver=
schimmelt, alsoo alle de beddingen van de stucken hebben moeten vernieuwen, waerdoor tegen=
woordich soo seer van hout ontbloot sijn, dat int fort qualijck eenen vande [illegible]
om onder de beddingen te gebruijcken, te vinden is, wetende U.E. wel het hout dat
alhier valt, gansch onbequaem is tot bouwinge, soo dat de toecomende be=
naer apparentie, hier van wat te veel sal vinden, alsoo de gardijnen en pal=
dat het fort mede bedeckt is, al mede wel verrot sijn, en sullen U.E. van houtwerck
plancken en dicke stalpers, de welcke daer comen, niet te vele [illegible] connen
sullen,

Al 't welck bij voorgaende schrijvens, als mede door mondelingh rapport van
gouv.r van Batavia en d'andere vrienden geinformeert sullen [illegible], 't geene hier noo=
dicht van doen hebben, twijffelen niet of U.E. en sal alle devoir doen, om die
met de [illegible] gelegentheit, dadelijck toe te senden, ——

Opt versoeck van 't Jacht de Griffoen, hebben wij wat [illegible] gevonden, dat de
Bandanesen [illegible] geen [illegible] voorhanden
hebbende, den insonderheit voor 't fort van Nassau dient geprovideert, hebben
van twee quaden een moeten kiesen, [illegible] te bedencken dat sommige van de
voors.e soo sij bij de Band.e van groot quantiteit [illegible] waren, bij [illegible]
[illegible], tot schroomen [illegible] souden worden, [illegible] met alle
[illegible] U.E. geraden [illegible] Jacht, te [illegible] mogelijck sijnde, [illegible]
[illegible] te [illegible], [illegible] door [illegible] de Comp.e groote inte=
resten souden connen lijden, want de Javaenen en andere [illegible] Joncken, met
het [illegible] moussons hier comende, en geen Jacht of [illegible]
hebbende, sullen de Band.e van [illegible] [illegible]
en de Joncken sonder op [illegible] te ancken, op andere plaetsen [illegible] dat
is [illegible] op de [illegible] havens, wetende noch te bedencken sonde
dat de Javaenen hebben [illegible] Joncken in [illegible], [illegible]
[illegible], sommige [illegible], met de Band.e mochten aenspannen, ——

Die alsoo 't Jacht alle 't gelieve van noode hebben, ende niet [illegible] te be=
bedingen, bidden U.E. door ae te betrachten, dattet meest met [illegible]
[illegible] mach worden, U.E. de conditie van onse natie wel kundich
sijnde, want soo de soldaten twee [illegible] [illegible] mochten [illegible], sonden
sij in d'armoede [illegible] contenteren, ——

[illegible] hebben geadviseert, het geraden was, [illegible]
Javanen [illegible], [illegible] is [illegible], voorgenomen bij al=
hier noch [illegible] van [illegible] sijn, [illegible] wij niet [illegible], dat de Band.e
soo lang met ons in oorloge blijven, met [illegible] souden [illegible], soo dese
voorgenomen [illegible] voordeel doet [illegible] sijn, want sij alhier [illegible] met
280 [illegible] en een groote partie [illegible], die bij [illegible] en [illegible]

van handelinge opgeroept hebben, en weinich locht comen, heeft onse goede
in eenige handelinge af te laten, met de band: [illegible], wat betreffende
[illegible], sal mede soo veel [illegible] locht, toecomende maent [illegible] comen
en de voorloop [illegible] van [illegible] de band: continueert, groote confusie onder
de [illegible] maecken, vreesende, haer middelen [illegible] hebbende,
om hun haere goeden af te handelen, en daerentusschen haer hande-
linge met d' inboorlingen [illegible], —

Voorleden maent, soo wy [illegible] commen, sijnde sommige locht voorby
gedreven en op de custe [illegible], wanneer de band: [illegible]
alhier afgeroept en, d'ingesetenen de [illegible] locht, wel niet mochte afgebeden
mogen hebben, want sijn schip niet suffisant is, [illegible]
[illegible] generael, inne te nemen, —

V. E. gelieve indachtich te wesen, dat soo alhier by V. E. eenige [illegible]
[illegible] sijn [illegible], niet nae te laten, (soo die daer niet noodi-
[illegible] sijn,) de selve [illegible] te senden, want de musketten tot [illegible]
en ambuscade niet soo bequaem sijn, als soo voor de [illegible]
[illegible], —

V. E. heeft uit het rapport vande [illegible] van [illegible] (soo ic niet
twijffele, als mede uit onse voorgaende schrijvens, de gelegentheit
vandt [illegible] connen verstaen, om den [illegible] alhier [illegible]
van alles te informeren, hoe noodich eenige [illegible] arbeiders hier sijn
V. E selve bedencken, insonderheit soo [illegible] suffisante [illegible]
sonder werck alhier niet uyt te rechten en is, [illegible]
wel goede resolutie genomen, alsoo bevint hy, [illegible], of
[illegible] int eerst hebben, met locht [illegible]
op de [illegible], en [illegible] de band: tot [illegible]
[illegible] maecken, ende daerbeneffens de handelinge onderhouden, —

Sondert V. E onder correctie van dese, [illegible] resolutie, d'welc betreft
[illegible] jacht der [illegible], en [illegible]
[illegible] V. E. [illegible]
sal connen spreken, —

De heeren [illegible] ende andere heeren met het [illegible]
vant jacht der [illegible], om [illegible]
[illegible]
te willen adviseren of [illegible] te willen [illegible], —

Hiermede [illegible] V. E. [illegible]
inde bescherminge [illegible]
[illegible], Actum [illegible] desen 21 augusti
A° 1610

W. L. [illegible] Willigen
Willem van der Voort

Erentfeste wijse voorsinnige seer discrete heeren, de E. heeren:

Eerentfeste wijse voorsinnighe seer discrete heeren

Mijnne laetste aen U.E. is gheweest den 20.en Januarij met de
scheepen Oragnien ende Delft. Hebbende sedert wij vertrocken vanden H.r Gouver:
Generael met 5. scheepen den 19.en dito t'seijl gegaen naer Amboijna, alwaer
wij met Dergoes (naer dat wij t'Eylandt van Celebes aengheroert hadden)
den 2.en Meert wel gearriveert sijn, alwaer metter haest t'schip vol rijs, vleesch
ende andere virtualie ingenomen, vertrocken wij naer de Eylanden vande
Molucques, gemerckt aldaer niet als [illegible] van doen en waer. Tot
welcken eijnde de gecommitteerde aldaer afgedient (?) hadden den coopman Hans
Meerman, die met den Hampaen (?) in Amboijna arriveerden den 5.en d.o brengende
tijdinghe dat de Spaensche vloote uijt de Manillias voor Gammelamme
gearriveert waer int getal van 30. seijlen soo scheepen gallijen als fregatten.
Waeraender goet gevonden wort dat t'schip Dergoes met den eersten naer
t'Eylandt Mackian stevelen soude, gelijck het geschiet is, den 17.en d.o
inden Mousson, tegen opinie van een yder, [illegible] met goeden voor
spoet den 24.en d.o wel gearriveert. Alwaer wij op Tabelole ende bij Nofirja
etlijcke rijs ende andere vivres gelost hebben, doordien het niet raetsaem bevonden
wert, met het schip voor Malaijo ofte Taconmme (?) te loopen, soodat de
virtualie ontrent 5 mijllen met corre corren moet gebracht worden.
Ende als soodanige brieven van Malaijo vanden Cappiteijn Wouter Heuffen
aenden Cappiteijn Schott gheaddresseert quamen, die welcke onder ander adviseerden
als dat den vijandt vande cust Gilolo weder gearriveert waere,
ende weer landen te seijlen met 10. seijlen, niet wetende waer het gaen wilden
soude. Wert bij den raet vant landt et schip goet gevonden, als bij resolutie
blijckt, dat wij met het schip Dergoes datelijcken souden seijlen, naer Amboijna
ofte Banda, omden h.r Generael bij brieven ende mondelinghe
rapport te stellen t'gunt aldaer passeert. Zoo sijn wij wederomme met
goeden voorspoet den 2.en april bijde vloote in Banda gearriveert,
de brieven gelevert & t'rapport gedaen. Middeler tijt sijn bij tijden door de
gheroepte of de Bandanesche onse vijanden, die tot op datum hetwelck blijven
souden van vrede te willen tractaeren, voor ende als het fort Nassauwe
ende t'gunt tot verlichtinghe derselve gemaeckt worde, verhaelt gedragen
worden, t'welck tot noch toe int minste de meeninghe niet en is
gebleken. U.E. vanden h.r Gouverneur Generael (: als welck t'gunt hier
nagelaten woordt te schrijven:) geadviseert sullen worden, daer ick mij aen
refereere. Ende alsoo volgende de voorgaende van u.e. int generael
goet is gevonden, dat op de cust van Cormandel, eenige dienstelijck buijten alle [illegible]
contoiren hij soude vinden, soo is daertoe gecommitteert bij gebreck van [illegible]
Lieutenante ofte van weghen den [illegible] van d.r Nodumme (?) van Berchem, die
met het schip Dergoes van Bantam derwaerts sal varen. Waerom dat
mij gecommandeert is te transporteren op t'schip Vlissinghen, in plaets vanden
voornoemden van Berchem, als bij resolutie blijckt, alwaer ick den 4.en Junij
op gheaurtoriseert ben. Het schip Dergoes is van hier weederomme naer Ternate
te vertrecken met vleesch ende ghesont volck, den 30.en Mei, om andermael
verbannen aldaer te brenghen, daermede is in mijn plaets gecommen den fiscael Abra
ham Haudenman (?), om in Amboijna & Ternate als gecommiteerde af te
varen, ende daernaer tot Bantam bij mijn broeder te blijven tot
de compste vanden heer Gouverneur Generael.

Den edelen hoochweysen voorsin-
nighen ende discreten heeren
Mynheeren die Gedeput[illegible]
Gecommitteerde der [illegible] ooft
[illegible]

van Zeelandt.

Met 't schip [illegible]
dat Godt bewaere

Eersame wyse voorsinnige seer discrete heeren, de E. heeren:
bewinthebb[ers]: der generale vereenichde oostindischer Comp[agnie]

Salut, dese dient alleenelyck tot couverte van d'ingeslotene copyen gesonden met de schepen Rotterdam en Hoorn, als mede opt schip Hollandia, waer uut u. E: als door mondeling rapport der coopluyden en schippers met ditto schepen gaende, alles int breede sal connen verstaen. t'begonnen fort op den berch werdt redelycken voortgaende en hope selve in weynich dagen gemaeckt sal wesen, alsoo dagelycx starck gearbeyt wort.

Aengaende den handel oft negotie alhier is tegenwoordich heel slap, uut oorsaecke met de bandanesen in oorloge staen en weynich apparentie is tot vrede, deshalven wert u. E: niet sonderlinghs te schryven, mi refererende aen de brieven van E. H[eeren] generale als mede aen t mondeling rapport vanden gouverneur willem vander voort die van meyning is met dit schip Middelborch naer patria te vertrecken, Godt almachtich verleene hun, ende andere die na sonden mogen comen, geluck ende behouden reyse etc.

Voorders, alsoo myn twee ondercoopluyden, Jan huybertsz en abraham sterck, doordien haren tyt geexpireert is, vagen naer patria vertrecken. soo is alhier geordonneert door den E: heer gouverneur generael voorsz, voor ondercoopman te blyven adam verhult, uutgevaren voor asistent opt schip de sonne van middelborch en alle de asistenten hier by mi, soo wel van onse vlote synde, eenstelyck versocht hebbende om van hier verlost te worden, syn door den E. generael altsamen gelicht en op de vlote verdeilt, alhier gelaten den asistent genaemt Isaac Jansz. voor tolck uutgevaren opt schip Middelborch voorsz. wat nu meer voor volck hier gelaten sal worden weet u. E. niet te schryven, alsoo noch niemant meer geordonneert is, wat gedaen sal worden moet de tyt leeren.

Aengaen[de]: de boecken vanden coophandel, door mi voor u. E: rekeninge gedaen, syn gevisiteert en overal bevonden door den gecommitteerde van wegen den E: heer generael, uutwysen den ontlasting my door ditto E: heer generael gegeven, desen tot geen ander effecte dienende: refererende mi als voorsz:
en u e. ende:

Eersame wyse voorsinnige seer discrete heeren u. E: alt samen inde bescherminge des alderhoochsten bevelende, die u. E: een langduerich geluckich en voorspoedich leven ter salicheyt wil behouden. Int fort nassau, opt eylant Nera in Banda, den 17 Julli a[nn]o: 1611.

U. E. dienstwillige dienaer
Pieter batniel
1611

Den Erntfeste wijse voorsienige ende
discrete heeren de H: heeren
bewinthebberen der generael
vereenichde oostindische comp:e
residerende inde Camere

Tot

Middelborch

Per het schip Middelborch dat Godt bewaere

16 maert 1612

Erentfeste, wyse, discrete Heeren
voorsienige Heeren. —

Alsoo op den 20en augusti lestleden, den treves ofte vrede
tusschen ons, ende de Bandanesen gemaect is, is den Heer
gouverneur generael Pieter Both, op den 8en september
lestleden 1611, met vijff schepen, een sloup, te weten
t schip den Swarten Leeuw, Vlissingen, t jacht de paciencie
ende de sloup van t schip Middelburch, van hier na Amboyna
ende Ternaten t'seyl gegaen, ende is gegaen van t schip
t Wapen van Amsterdam, opt schip den Swarten Leeuw,
ende heeft mij geordonneert, te gaen opt schip t Wapen van
Amsterdam, in der qualiteyt van opper coopman, ende presidente
over de twee forten, ende de twee schepen, als den Witten
Leeuw, ende t Wapen van Amsterdam, voorsz. aldaer gelaten
om haer ladinge, te procureren, als oock mede om
om daer eenige engelsche schepen gecomen hadden, haer
met alle behoorlycke middelen, te beletten den handel
linge met de Bandanesen, ende haer van hier te doen
vertrecken, want sij hier comende, ende geen schepen hier
waren, souden lichtelycken, mette Bandanesen in
handelinge connen geraecken, ter oorsaecke de twee
casteelen, dat niet en souden connen beletten, ofte sij
souden, voor Lontoor connen anckeren, sonder van de
casteelen, beschadicht te worden, dan tot noch toe
geen engelsche schepen vernomen. — —

Den Heer generael, ende den raet, hebben hier voor gouverneur
geordonneert over beyde forten in Banda, Nicolaes
Prins, dit selve aenvaert heeft, doch in soberen staet
an hem overgetransporteert is, niet dan alles gebreck
hebbende, want alle dingen, seer onrampaneert, ende
vergaen is, hebben t sedert vertreck van den gouverneur
generael, soo in de wallen, als in de boelwercken, die
van steen omgevallen sijn, gehadt acht bressen, daer wy
bij sommigen, wederom met losse steen op hebben
geset, ende met pallasaden van cocus boomen van buyten
bewaert, doch maeckt, geen geduyrich werck, want
en mach niet langer staen dan 1½ jaer ofte ten langsten twee
jaren, dan hebben begonnen, op een ander maniere de
wercken, te weten met calck, alsoo wy alhier twee
calckovens, hebben gebrant, ende noch met den derden int
werck sijn, ende hebben daer van Rotterdamme punt, ofte
boelwerck, naer de zeecant, de meur meest int
kalck geleyt, tot de borstweringe toe, de meur wesende
[illegible] voeten dick, ende wederom vande punt, de gardijn tot
aende poort, de meur 4 gout voeten dick, tot de borst-
weringe, int kalck geleyt is, ende sijn nu doende, met den
punt, ofte boelwerck, van Amsterdam, die omme gevallen
is, mede int kalck te leggen, van de meur dick
gemaect, ses gout voeten dick, als voren, ende sijn van
meninge, alsoo voort te wercken, om t casteel Nassau,
metter tijt, gansch int kalck te leggen, want soot nu
geweest is, ende sijn noch eenige bressen gemaect hebben
gestelt, tot groote costen van U. E., ende nimmermeer gedaen
werck, want de pallasaden, die buyten om de muyren
geset worden, connen ten langsten maer 1½ ofte 2 jaren staen

Maer soo 't nu by ons begonst is, sal U.E. metter tyt, soo costen niet vallen / het water te wenschen, dat de muer rontom in valt gedeeltelyck waer / hier is ooc int gantsche casteel naeu-welijcx een huys, oft 't wil van onderdoen om vallen / soo dat hier alle dage genouch te timmeren en te wercken is / en hier en gebreeckt niet dan alle dingen / —

Hier op dese twee forten in Banda, is seer noodich eenige smits met volcomen gereetschap gesonden te worden / met een goede quantiteyt smitcoolen / want de coolen hier int lant, seer costen vallen / want wort meest van noten-muscaten boomen gebrant / alsoo hier weynich ofte geen ander hout en is / datter toe bequaem is anders als noten bomen hout, ende noch niet bequaem is om grof werck, mede te maecken / daerom by U.E. dient opgelet te worden / want die schepen, die uyt het vaderlant herwaerts comen / connen lichtelijck tot ballast eenige colen, altyt mede bringen / voorts dient hier mede / eenige timmerluyden / met haer gereetschap soo om huysen, als ooc rapaerden / beddingen tot de stucken en andere noodige wercken te maecken / soot mogelijck waer te doen / om eenige balcken, en plancken, hier waerts te senden / sonder grooten tot dienst van U.E. gebruyckt werden / aen pachuysen / en andere noodige wercken / want het hout, hier in selven, is lofte binnen jaren door de ophittingen vergaet / doch sonden onder behoorlijcke cognossementen, moeten geschieden / want de schippers hier comen, laten hier tgeen sy suyt willen sijn / —

Hoe dese twee forten, gansch niet versien en sijn van spyckers / sal U.E. gelieven, metten eersten gelegentheyt, van alle soorten te weten tot lassies toe, een goede quantiteyt herwaerts te senden / want dese hier seer noodich van doen sijn / en te mede hier niet een smidt en is, die spyckers maecken can / en desen die tegenwoordich is gaet met 't schip t'wapen van amsterdam naer vaderlant / soo dat de spyckers, hier en op ander plaetsen wel van doen sijn / — — —

Ende alsoo de forten alhier, niet wel versien en sijn, van amonitie van oorloge, te weten, van schiet lonten / en wat daer aen dependeert, U.E. sal gelieven, daer sorge voor te dragen / om metten eersten, eenige herwaerts te senden / te weten schiet lonten / schoppen / spaden / en houweelen / den gouverneur prins laet hier lonten maecken, van cocus noten, costen 60 vadem, een reael van 8 / en is niet half, soo goet als die lonten, van ons lant / soo dat ick achte, de lonten uyt Nederlant, gebrocht werden / insonderheyt de 10 fe. geordert door de quantiteyt, van bequame partyen, daer van refereere my, aen den gouverneur prins / —

U.E. gelieve te letten dat hier in dese casteelen seer weynich toespys voor de soldaten te becomen is / daerom seer noodich dient door U.E. herwaert gesonden te worden / vettich, speck wyn / oly / en asyn / ende broot en brandewyn / als U.E. goede discretie daer sy sullen connen gebruycken / want de soldaten hier seer sober getracteert worden / want anders hier niet gegeven wort dan drooge rys in water gesooden / soo dat hier by U.E. wel op dient te letten / en metten eersten daer in mocht versien worden / en die vivres die aen dese / ofte andere forten gesonden worden / onder behoorlijcke cognossementen vande schippers onderteeckent / want anders dickwils niet te voorschyn compt / Considerende t'volc die hier in dese casteelen sijn door het sobere tractement dat sy hebben / altyts een quaet genoegen sullen hebben / daer uyt te besorgen staet / qualycken

sulck / wanneer sulcx van noode soude wesen uytte schepen om hier
te blyven / souden connen verwilligen /
Oock syn hier hooghnoodich van doen eenige lichte Engelsche
kadetkens / offte carsyen / van dickte colevrin / om des soldaten
daer eenighen last te maecken / als oock meede / hembden / hoeden
en van haer naeght goederen af te setten / want sulcx voor de
gemeene soldaten hier niet te becomen is / soo dat se hier veel
gaen als sietten / en vagebonden / tot een schande voor ons en
noch meer voor de bandanesen te sien is / — —
Den treves offte vreede gemaeckt van heer Reynst generael de
met de bandanesen, hebben tot noch toe gevonden dan die princi
palen van pooloway en pooleroy hebben noch noyt aent casteel
geweest / maer van alle d'andere plaetsen hebben hier
geweest / en belooft den payx te onderhouden dan soo hier
Engelsche schepen gecomen hadden / souden wel eenige
veranderinge gemaeckt hebben / want sy seer na de Enge
lsche verlangen / ende soo se int syn hebben den vreede wederom
te brecken / sal geschieden als tschip den witten leeuw / en
t'wapen van amsterdam vertrocken syn / doch den tyt sal
alles openbaren / Op pooloway soude wel nodich een
fortge gemaeckt dienen te worden / daer een fort hebbende
can niet een seyl uytte set / offte van andere plaetsen comen
onder tgesicht van te hebben / want dese casteelen liggen
in een dal / en connen niet van haer sien / als door het somme
gadt een weynich / hier soude wel nodich dienen te wesen een
fragatte te houden / die dagelyck soo by nacht als andere
tyden om de eylanden te houden, daer door veel ontsachs
gemaeckt soude worden onder de bandanesen / daer soude oock
door te wege gebracht worden / dat alle vremde joncken
hier op onse reede souden comen ancheren / en door dese
middel souden wy connen beletten / datter weynich goet
verboert worden soude / maer dat connen wy nu niet
beletten / met dit monsoy syn hier veel joncken geweest
maer meest op pooloway / pooleroy / en op andere plaetsen
geloopen / doch eenige hier door de sloup van buyten inge
bracht / en sont te duchten / de noten hier niet gewees
t waere / dat wy gen rys souden bekomen hebben / de ban
danesen is hier toe gelaten int accorderen vanden treves
dat se de vruchten vant lant sullen plucken / maer ons
vercoopen / doch laten dat al door lader slaen doch / alle de
penningen die wy hier becomen / laten se al door, slaen aent
casteel bringen / het schynt datter noch eenige verschi
onder de principalen moeten wesen / want boriges sayt gedaen
aen admirael verhoeven zaliger / voort de handelinge met
de bandanesen gedaen tsedert vertreck van heer gouverneur
generael / sal u. e. connen sien / by de resolutien daer van
genomen / daer van ick hier nevens de copie sende —
Den 7 january is hier gearriveert uyt amboina de
sloep hier boven van vergadert / mede bringende S.r gisbrecht
van dyanen luytenant geweest in amboyna / en sieur
Barthelemeus florisen / met advys vanden Gouverneur
generael / als dat ick my soude transporteren / opt schip den
witten leeuw / en daer mede opt spoedichste naer ternaten
comen / als u. e. int breede const sien by de copie hier nevens
gaende / dan naer myn duncken / sal den vreede hier in banda
de molucques in een ander stant geset / alse geweest heeft
want die aen een syden draedt gevangen hebben / dan godt
almachtich weet den slamgaert dat door de compste
vanden heer generael weet / wy hebben schryven ontfangen
van Wordsick van andries sourij vanden 10 decembre lestleden
dat aldaer drie schepen waren gearriveert te weten —

+

'Tschip den Leeuw met pylen / Gouda / ende der Veere / daer commandeur op was Jonas Bronckhorst / ende vas daer nae de Molucques sijn vertrocken / die daer wel te passe sullen comen om den Heer Generael te assisteren / soo die stadt gearriveert sijn / en die spaensche vloote uyt de Manilhas / in Ternaten gecomen is / souden die wel dat schade connen doen / wij weeten dat die van spaensche dit jaer niet veel vivres souden crijgen want van daer de Molucques moest gevictualieert worden / ende wij dat een jaer conden weeten / dat de vloot niet en quam souden Ternaten wel aen onse syde connen comen / doch den tyt sal alles openbaren / Godt almachtich wil ons goede victorie verleenen /

Wij hebben eenige dagen herwaerts becomen door de sloup een jonck / comende van Macassar / die mede bracht eenige swarte portugiesen / t'huys hoorende in Malacca met eenich cargasoen van cleeden / om hier aen folij ende noten te verhandelen onder de Bandanesen / maer hebben haer uyt de jonck gelicht met alle haer goet mede gebracht / ende int casteel doen bringen / daer wij hebben met malcanderen goet gevonden die mede nae de Molucques bij den Heer Generael te bringen / op dat bij hem daer van gedisponeert mach worden / ende sijn mede met ons opt schip den witten Leeuw vertrocken / Hier sijnder noch eenige op Lontoor ende Wayer gecomen / die hier wel dachten aent casteel te comen / doch schynt dat sij ons onder de deckse vanden treves gemaect metten Coninck van Spaengien den handel hier souden willen bederven / daer ons dese voor uyt gesonden hebben om te sien oft dit jaer hadde willen lucken / souden toecomende jaer meerder gecomen hebben / met groote cargasoenen daerom seer goet waer, dat wij de resten mede in hechtenis hadden / maer t'schynt sy kontschap hebben gecregen / dat wij dese gesonden hebben / Soo dat se hier aent casteel niet en comen / doch sal geen neersticheyt versuymt worden om sulcx te beletten als mogelyck is / — + —

'tSchip t wapen van Amsterdam heeft geladen 1320 baelen 1/2 catti folij ende 44728 ende 7 1/4 catti noten muschaten Bandanees gewicht / ende hier leyt noch een ettelijcke folie ende noten / gereet om naer ons vertreck / gelaeden te worden / hope sijn last hier wel sal becomen / ofte ten naesten bij / van alsoo deur die jonckens op de andere plaetsen gearriveert sijn / te beduchten staet / dat sij veele gerets van dese bij handen sullen weten / twelck oorsaecke souden connen causeeren dat het schip sijn volle last niet en creegh. De noten ende folie is voor ons niet doenlijck geheel om te garbuleren / ende dat door oorsaecke vande menichfuldige wercken aent casteel gedaen / want weete niet sint t vertreck van den Heer Generael een daech voorbij is gegaen / ofte hebben altyt inden arbeyt geweest / want hebben hier twee calckovens gemaect / ende noch [illegible] aent casteel / die ons over de hant gevallen sijn / ende noodich waren om dat deur gemaect te worden / daer was wij de Rotterdammer punt / met de gardyn tot de poort toe aen watercant in calck geleyt hebben / ende doende sijn met Amsterdammer punt / als vooren vergadert —

Soo Pieter Baginet oppercoopman int casteel Nassau sijnde tyt was geexpireert / ende den dienst versocht verlost te blijven

Soo is goet gevonden dat hij hem sal transporteren opt schip 't wapen van Amsterdam om te bekleeden 't officie van opper coopmanschap / met alsulcke macht en authoriteyt als de voorige gedaen heeft / en in sijn plaetse achter laet sal succederen Adam Verhult als ondercoopman geweest met de selvige authoriteyt als den voorigen gedaen heeft

Hiermede /

Sijnde wil u.e. in de genade des alder hoochsten bevelen / voorders refererende mij op Pieter Bagijn [?] 't brenger deses / die u.e. alle gelegentheyt mondelinge sal verclaren [?] geschreven in ons casteel Nassau in Banda adij 16 Martij Ao 1612. / u.e. dienaer

[illegible]

[illegible]

4

Eerentfeste wijse voorsienige
zeer discrete heeren
de heeren Bewinthebbers
der vereenichde geoctroyeerde
Comp.e residerende
Amsterdam
1612

Steven Doensen van Gwenen
uyt van Banda
[illegible] 26 Marty
1612
No 2

16 Maart 1612

Laus Deo Anno 1612 den 16 Martij In Banda

Naer groetenisse beminde vader / ende lieve moeder sonder te vergeten
mijn beminde susters broeders / ende vrienden / ende bekenden van
alsamen gesontheyt / ende welvaren / gelijck godt lof met mij mede
is / voorder so wilt Ic u.e. / niet vele besonders te schrijven
dan hoe dat op den 1en Junij 1611 vant schip der Goes opt schip
twapen van Amsterdam ofte tschip van generael voor assistent
overgecomen was / den 23 augustij daer aen volgen door tbelieven
van den heer generael van hier na de molucques voor onder
coopman opt selve schip sijn gestelt / door de absentie van
d'E. heer generael ende syne raedt / mitsgaders mede door het
als voren geordonneert / t'secretarischap van beyden de
forten Nassau ende Belgica / als oock over de twee schepen
twapen van Amsterdam / ende witten leeuw / welcke Ic
vlitich met godts hulpe tot op dato bedient hebbende
ben Ic door ordre van den heer generael voornoemt brief van
dato 16 decembre 1611 uyt de molucques geschreven / wederom
in qualiteyt als ondercoopman / opt schip den witten leeuw
gestelt / om daer mede na de molucques te seylen /
daer door u.e. van mijn [illegible] / noch niet en can schrijven
In den tyt sal alles volbrengen / hope als dan de reyse /
met godt hulpe vande [illegible] te [illegible] / ende met gratie daer in
sal vergeten / soo vere de Indische tydinge hier aen hadde
sijn segge ick al vol oorlogh / beminde vader / alsoo Ic
hier dagelijcx sien dat de consientie wat vere van Indien
[illegible] / soude u.e. wel [illegible] gerecommandeert hebben
[illegible] / de copie van voorgaende te senden / want seggen [illegible]
mij de copie van voorgaende te senden / want seggen [illegible]
tyt [illegible] hebben om [illegible] te worden / soo dat [illegible] soo [illegible]
u.e. en [illegible] voorgaende / ende en [illegible] hebben [illegible]
u.e. [illegible] hier wel op letten / mij [illegible] schrijven / schrijft
niet meer als alle de [illegible] te [illegible] / want de
brieven open [illegible] daer door lichtelijck t'samen [illegible]
[illegible] souden comen / hier mede sijt den heere bevolen / den
u.e. ende ons altsamen met de vrienden wel [illegible] wat salichs
[illegible] soo mijn [illegible] ende [illegible]
[illegible] sijn / [illegible] een soetjen van mijnen [illegible]
[illegible] te geven / met [illegible] uyt tschip Amsterdam
datum als boven / —

Mijn [illegible] dagh [illegible] te [illegible] / groet alle de
vrienden / niet mant uytgesondert

U.E. onderdanigen Soone
Raphael Olivier
1612

Eersamen discreten ende
vromen Sr. Francisco
Oliva coopman woonende
op de nieuwe gaete bij
de beckinc straet

Cott.

Middelborch.

1612.

Verclaringe vande Hooch commanderende
hooge officiers, die te lande hadden
[ge]weest, tot Banda, ende
over 't volck hebben commandeert

Den E: Heer Admirael, als Generael
Sr Johan Bruijnes, Luijtenant Generael
Sr Sijmon Jansz hoen, Generael van Artelerije,
Sr Johan de Moelre, Generael vande Wercken,
Sr Jan de Weit, Generael van Amonitie,
Sr Jacob de Witte, quartiermeester Generael
Sr Hendrick van Beeckum, fourier Generael
Pieter Thomasz, Generael van Boots

Naemen vande Cappiteijnen

Cappiteijn Sr Hendrick van Croonenburgh,
vande Compaignie van 't Provintie
Luijtenant Sr Jacob de Bont, van de Compaignie
van Rotterdam
Schipper Dierck Allertsz, vande Comp.e
vande vloote van 't Hart van Cardin,
Luijtenant Jacob Wijbrantsz, van de Compaignie
vant Schip Hollandia
Schipper Willem Jacobsz, van de Compaignie
vant Schip Zeelandia, voorts,
Sergeant Mathijs Hendricxsz vande Comp.e
vant Schip Delft

Ende zijn op desen voorss. officiers
de naervolgende articulen bekent

Articulen, om het Crijchsvolck
tot Banda, aen landt gaende,

Alle officieren, soldaten, ende bootsgesellen,
sullen moeten obedieren, de overicheyt, die over
hun gestelt sal werden, sonder eenige weder
sprekinge, off tegenworp doen, op peyne vande
hoochste straffe,

Ende op dat de Ingesetenen, in ruste mogen blijven,
[illegible], Sal niemant van hooch officier, off
Commandeur vermogen, uyt zijn quartieren te
landtwaert inne te gaen, onder wat pretext
het soude mogen wesen, noch te eenige soldaten
off bootsgesellen, daer toe verlooff geven,
sonder expres consent, bevelen van den E.
Heer Admirael, off zijn Luytenant Generael
op peyne van lijff straffe,

Ende wat soldaten, bootsgesellen, off andere persoonen,
inde Stadt, off opt Eylandt, om te coopen
monsroppen, off andere insolentie te bedrijven,
en de Inwoonderen in haere ruste te turberen,
bevonden werden, sonder consent te hebben van den
E. Heer Admirael, sullen sonder genade,
anderen tot exempel gestraft werden

Iedere man, zal weyders gehouden zijn, in alle andere voorvallende saecken, hem te reguleren, naer den Articulbrief, by zyne Ex.tie tot avancement van de voorgenomen Voyage geordonneert, met date den [illegible] op den 6.en February 1608. onder 't zegel van [illegible] uytgegeven, ende naer behooren, op pene dat de contraventeurs, gestraft zullen werden, als bij den voors. Articulbrieven, Actum onder 't zegel voor Nira, den 25.en April a.o 1609.

By ordonnantie van de E. Heeren Admiraels, ende zijne Raeden,

Johan de Moelre
a.o 1609

Banda

Nicolaes Prins Gouverneur En Capiteyn vande Forte In Banda

Mr. Cristoffel voet Luytenandt
Mr. Balthasar verdelst uyt vendrich
Jacques le Roimer schryver
Bartholt Cessemer Sariandt
Pieter Tyssen Sargiandt
Wilhelmus van Dunwerden Corp. van adelb. nu
Dirick Evondtss Corporael
Jan Jansz van Munster Corp.
Jan van Lidt Corporael
Barent Arentsz van Amersfoort Lancepesadt
Cornelis Corn. wortenysz adelborst t
Wouter Symonsz adelborst t
Harten Tonckens Adelborst t.
Claes Calter Adelborst t
Matthys Deyman Adelborst t
Mr. Pieter Barbier
Sybrant Sybransz opper Tambour
Sybert Wessels onder Tambour
Hans Rodolffels Provost t
Coenraedt valkenaer
Gabert Barthens
Pieter du Jan van Frankfoort
Lodewyck de Blackert
Jan Heyndricksz van Utrecht t
Heyndrick Vries van Wpen
Cristoffel Crijndorp
Abraham vanden Boogaert
Symen Jans van Alckmaer
Joriaen Martensz van Denemercken
Huybert Tysz
Abraham van Beeck
Gillis Porter van Gullick
Lucas Fredricksz
Abraham Massa
Joriaen Jansz van Vemerck
Geert Jansz Bolck
Lenardt Wimmen van Deutecom
Hans Noorman van Brussel
Claes Heck van Brunswyck
Arendt Jansz van Widtmondt
Jan Pietersz Coninck nu timmerman
[illegible] Nassau.

Melchert Rychert van Elwangen
Floris van Zweyck.
Dirck Pietersz Metselaer
Jan Sybransz Metselaer
Joriaen Rychert van Noorenborch
Jan Ridtshaert van Bretkouw
Jan Jansz de Vaulo
Jacop Hartman Backer
Frans Geertsz van Amersfoort
Carsten Sybransz van Berghen
Fredrick Geertsz van Emden
Lauwerens Broers
Jan Pietersz van Hamborch
Wouter Jansz Muyst t
Jacques Siban van Dornick
Jan de Vries van Munster
Casparus Rycken van Lauken
Andries Tyssen van Sypewood
Heyndrick Jansz van Oldenborch
Geert Geertsz van Lier
Jan Pietersz Joriaensz
Cristiaen Heyndricksz van Bremen
Barendt Jansz Veenhoff
Jacop Man van Aeken
Jan Lambertsz van Utrecht

Nieu Aengenoemen Soldaeten

Jan Tersteyn Capiteyns Jongh geweest t nu soldaet.
Cornelis Willemsz Wolff
Commer Bruyn
Jan Jansz van Angeren
Dirick Geertsz bosschieter geweest t nu de huysvrou van Heyndrick Jansz van Leemwerck getrouwdt.
Maurius Bastiaensz
Joriaen Cristael
Willem Carstiaensz den 12 mey uyt Castel van Amboina gestrouwen
Bantam van Jortan.

Dooden Opt schip den witten Leeu

Ao. 1610. –

adij 29en Marto. — Joris harmss hem selven met zijn bussen musket doorschooten.
adij 13en Junius. — Croos Janssen lansepassaat
adij 23en Julius — hans Carel Adelborst
adij 3en Julius — Heijndrick Billkens van Dronten
adij 13en Julius — Sundars harmss – adij – 12en Julius Heijndrick Janss van Emden kistemaecker
16en Julius – Arendt Bruijns.
23en Julius – Jan Geertss van Franckfoort
25en Julius – Daniel Jeuw. –
adij 22en Decembrij Heijndrick Jacobs. –

Dooden Opt Schip den Swarten Leeuw.

Ao. 1610

adij 19en Junius — Claas Dirickss ter Velde
adij primo Julius Barendt Wijbrantss van Amsterdam
adij 11en Julius — Cristoffel Cerbijn Adelborst en Constapel
adij 16en Julius — Claas Arenss van Varick.
adij 17en dito — Jacop van Loo.
adij 17en dito — Pieter Gartens van Conwelt
adij 18en dito — Carsten Jochimss.
adij 23en dito — Jan Ko van Bleijselen
adij 15en Decembrij Jacques de Keijsser
adij 28en Decembrij Jeremias Anthoniss

Ao. 1611. –

adij 13en Januarij Meijnaert Burgherss van Emden.
adij 5en April — Arent Janss van Slooten
adij 10en dito — Jan Rolfss van Enchuss doot geschooten.
adij 8en Meijo — Jdo de vries lansepassaat

Vrouwen gestorven

Ao. 1610

adij 2. meijo — Femmeken Wijbrans huijsvrou geweest van Corias Janss Vemdem
Aeltgen Jans huijsvrou geweest van Jan Janss van Munster Corporal tot Amboina gestorven
haer soonken gestorven op Amboina

69

Dooden uut schip 't Wapen van Amsterdam

Ao 1611

adj 23 January Willem Ruijchauer
adj 31 dito Dirick Heyndricksz van Loenen
adj 26 february Adam ter Nieuhuijs
adj 16 April Adriaen Adriaensz Oostende
adj 20 primo Junij Evert van der Lassastadt

adj 18en february zijn de Soldaeten met haer vrouwen en kinderen
Tot Amboina aen landt gecommandeert te blijven

Frans Jansz met zijn vrou
Pieter Wesselman zijn vrou en dochterken
Robert Eelckens met zijn vrou.
Michiel Willemsz met zijn vrou
Heyndrick Wijns met zijn vrou
Abraham Loowijs met zijn vrou en een soonken
Hecke Didessen met zijn vrou en een soontien
Sijmen Herdersz met zijn vrou.
Heyndrick Brugman met zijn vrou
Rijchert Becker tot Amboina getrouwt en zijn vrou van 't land
Oude soldaeten vant Casteel getrouwt.
Dirick Geeritsz die bosschieter geweest is en de vrou van Heyndrick
Jansz van Veenendaal getrouwt en leijt tot Amboina
Sijmen Jansz Mullerman soldaet sonder vrou leijt tot Amboina

Mr Jacques le Goüre
Schrijver
adj 5 Julius
Ao 1611.

Monsterrolle vân soldaten
ondere Cappiteyn pruyss
geboeckt.

Rolle vande persoonen die inde Forten inden Heere Jesus Christ sijn seedert den 12 December Anno 1611 tot den 16 maij Anno 1612

In Banda::

A. 1611	12	December. dierck pietersz Soldaet & metselaer
A. 1612	1	Januarij. Samuel Staersz Apotteecker
	.	Ditto Jan Theunisz den Bos schieter
	29	ditto Heyndrick Jansz van Belden Soldaet
	.	Ditto Jaques le poivre Schrijuer
A	2	February pieter du Fay soldaet
		Ditto frans Gerritsz soldaet van Amersfoort
	4	ditto Pieter Pietersz Barbier
	6	ditto Gerardt Gerritsz van Leer Soldaet
	.	Ditto Wouter Wijst Soldaet
	8	ditto Jan de Barschott Adelborst
	12	ditto Jochum Harmansz van bockste(r) hot Bos schieter
	19	ditto Adriaen Jansz Soldaet
	21	ditto Loodewijck de bleeckeert Soldaet
	24	ditto Carsten Eijbrantsz soldaet
	26	ditto Jan Lambertsz van Wesick
ud.	2	Martius Jochum Mesman Soldaet
	4	ditto Gillis Jacobs van Bruijsel Soldaet
	6	ditto Nicolaes le nil van Deventer
ud.	4	April willem steuensz Timmerman
	5	ditto Jan Pietersz Juriaensz Soldaet
	11	Ditto Jacob Hartman Soldaet
	15	Ditto Gerrit Gerritsz van Leeuwarden Soldaet
	.	Ditto Jan Juriaensz van IJsebrugge Soldaet
	16	ditto Marten Lindeman Soldaet
	19	ditto Jan van Munster Corporael
	20	ditto Nicolaes Primo Gouuerneur
	21	ditto Claes Albertsz van Hoorn Bos schieter
	25	Ditto Carsten Hendricksz Soldaet
	29	ditto Dierck Ewoudtsz corporael vande Adelborsten
ud.	3	Majus Jan Heyndricksz van Gorcum
	4	ditto Hans Rodolphs gevolmachtichde proovoost
	5	Ditto Carsten Carstensz Bos schieter
	10	ditto Jan de Wild van Munster Soldaet
	14	ditto Bartholt tel Semaer Sargiant
	16	Ditto Arent Gerritsz van Gorcum Soldaet

3 6 door den oppe
hoofde van Banda

11 Juny 1610 · Laus deo Ady 11en Juny Anno 1610 In Sanbosso. 1

Sr Jacques Lermite

D'Eersame voorsienige zeer discrete Sr. U.L. schryvens in dato vanden
11en November en 18en December, zyn myn wel behandicht, mitsgaders de ses
balen met cleeden, een balle Campens en de Spiegels, die Ick met de
Joncke van Anachoda Inguin, uyt handen van Barent Hansz Kuys, wel
ontfangen hebbe. oock hebbe ontfangen uyt de Joncke van Anachoda Bajan
de nombre van 295 plancken, en alsoo U.L. mij schryft van 300 geladen te
hebben, soo dat hyer niet meer als de 295 ontfangen hebbe, [illegible]
U.L. hem den bryff al aen boort gesonden hadde, aleer hij de plancken in zyn
joncke hadde, soo dat Ick alles dit geschreven in credit van U.L. rekeninge
gestelt hebbe./

Ende wat aengaet de tydinge vanden schepe, daer U.L. mij aff geadviseert
hebt, hadden die van Banda, en Ambon, van [illegible], doch alsoo de
Joncke, die ick myn bryffven mede gegeven hadde, ter contrary winde
ende dat de moncon swaer was, niet voorder en conde geraken
als in Bouton, alwaer hij meer als een maendt bleven liggen
om haer tyt te vorderen, soo hebben gedwongen geweest haeren
coers weder hierwaerts naer Macassar te setten alwaer Ick weder om
bryffven wederom gecregen hebbe, mitsgaders de Joncke van [illegible]
waer inne Ick geladen hadde, de nombre van achtien en een quarteel
[illegible] om t'Casteel van Ambon, mede te [illegible], die was hier [illegible]
waeren op den 28en Februarij geladen, (nu om [illegible], dat Ick
de onkosten vande vracht (te weten de helft) niet betaelen en hande
Ende wel wetende U.L. aldaer seer groote [illegible] begeert, soo
hebbe geresolveert, de selve, te schicken naer Succadana, om die aldaer
te laten in handen van Sr. Samuel Blomart, om die aldaer tot des
Compes. proffyt uyt te venten, op dat de Compe. daer geen schade
aen lyden en soude, ende by soo verre, Ick die geschreven tyt weder
uyt de Joncke gelost hadde, soo soude Ick gedwongen geweest
hebben, de helft vande vracht te betaelen alsoo het hier de maniere is
daer zyn dit jaer 5 Joncken uyt dese haven geseylt, die
naer Ambon ende Banda meynden te loopen, vande welcke der in
Bouton gebleven zyn, ende de ander 3 weder in onse haven gecomen
het welcke mij zeer leet geweest is, oversulcx, Ick schryvende
vande E. heer Comm. Frederyck Houtman ontfangen hebbe, die mij
adviseert datter qualyck tyt in t'Casteel was, en aldaer grootelycx
tyt van doene hadde, ende hem zeer verwonderde datter geen Joncken
en quamen.

Noch adviseert myn als dat t'Schip Hollandia aldaer op den 24 Merte
gearriveert is, commende van Ternaten, brocht tydinge hoe dat de
E. heer Admirael Wittert naer de Manilles was, ende hoe dat
hij Battian, ingenomen hadde, ende Sr. vander [illegible] als Capiteyn
daer opgestelt, mede schrijft mij als dat de Vice Admirael
Simon Jansz hoen, op den 13en Januarij ende hebbe gevonden heeft,
voorts brochten een prys mede, vande Manillische Loot met
nog een Chinesche [illegible] met victualij, den heer Admirael van
Cardes was gelost wat de E. heer Admirael Wittert, ende
Manilles uyt gevrecht hebbe en hadden noch geen tydinge.

Ick hebbe mede beschreven, in dato vanden lesten des Maijo uijt Banda —
ontfangen, (door een van mijn volck, die ick aldaer met een Jonck tijt, arrack
ende gesoute buffels vleijsch) gesonden hadde, het welck (soo zij mij beschreven) —
haer wonder wel te passe quam, alsoo sij gants geen arrack noch andere spijse
rechts int casteel meer en hadden; ende dat, alsoo sij, met de Bandanesen
weder in oorloge waren, door de comste van een ingelsch schip —
dat aldaer revolte gemaeckt heeft, soo dat zij in 4 maenden geen —
handelinge met de Bandanesen gehadt en hebben.
Ick ben noch al doende om onse nieuwe logie te laten timmeren, het —
welck ick hoope binnen de 10 a 12 dagen volmaeckt sal zijn, waer omme
mij noch ontrent en hondert plancken gebreckt. Ick hebbe den Coninck al
een gevraeght om stoff tot een [illegible] te crijgen, dan en heeft
het mij noch niet willen toeseggen, Ja daer meer, hij heeft mij over 2 dagen
verboden dat ick het dack vande logie, met geen plancken en soude laten
leggen, noch dat wij de logie met aff schutten souden met plancken, dan heeft
het noch toegelaten, ick hoope, dat ick met de comste vande eerste —
schepen alhier, stoff tot een hoden crijgen sal, alsoo mij Orangkaija
Intche Draman belooft heeft daer in te helpen.
Ende wat aengaet den brenger deses genaempt Jacop Gerritsz, heeft
alhier op mij versocht, dat ick hem naer Bantam soude laten varen, ende —
alsoo de E. Admirael H: H: wittert mij die alhier voor assistent —
volck gelaten hadde, hem een schrift gegeven hebbende, om met de eerste
naer tvaderlandt te keeren, soo en hebbe ick hem dit niet connen
weijgeren, oock en heeft hij tsedert den tijt dat hij hier bij mij geleghen —
heeft qualijcken een gesonden dach gehadt, daerom bidde U.L. hem, te
helpen dat hij mette eerste mach op een schip geraecken, alsoo hij gerne
thuijs ware, ende hoe lange hij int landt gelegen heeft sulcx sal hij U.L. —
wel seggen. —
Ick ben vast doende om U.L. met dese Moncon, een goede party witte
rijs te senden, dan en connen daer qualijcken aen geraecken, overmits
de coninck, starck te velde is, ende geleden ontrent de 6 a 8 dagen
weer thuijs gecommen is, ende binnen 2 maenden weder te velde wilt
soo dat alle timmerwerck gestaect is, dat tegenwoordich seer [illegible] —
staet. Noch heeft mij de coninck van Joa belast U.E. te schrijven
dat U.E. hem een goet musket soude senden, voor een vrau, die hij
U.L. sende, by geschulde U.E. hem sulck belooft heft, die doende sal
hem groote vrientschap geschieden. —
Wat aengaet den handel alhier sal U.E. met de eersten van alles
int breede adviseren, —
Hier mede eersame voorsinnige seer discrete Sr., naer alle behoorlijcke
groetenisse bidde Godt dat hij U.E. [illegible] in zijn heylige bewaren

U.L. dienstwilligen vriendt
Samuel denis

ark
ff
ndameß
ff
al
aff
gar
ff
witte
nitz
oon
sal
allde
warim

Den Eersame voorsienige zeer discrete
Sr. Jacq. L'hermitte, Coopman wegen
der generaelle oost Indische Comp.ie

In

Bantam

ontfangen [illegible] ende Bandanera
adj 13 Augusti 1610

Laus deo Adij 11en Junij Anno 1610, In Cambello.

Sr. Samuel Momart

Desen versendinge heb dienen Sr. naest alle begeerlijcke groetenisse,
dat deser dienen, om U.E. t'adviseren, als dat ick op den 11en Januarij
lestleden, de uwe In dato vanden maendt Decembris geschreven wel ontfangen
hebbe, ende dinhout van dien alles wel verstaen, en alsoo U.E. mij begrijpt
haer verwondert te zijn, dat U.E. niet en brieffken van mij ontfangen en heb,
dat U.E. mij sulcke tijt bekent souden, alsoo die schult van en anagoda
was, die mij beloofde mijn brieffken te commen halen, het welck hij
niet en dede, en maeckten dat buyten mijne weten, ende alsoo ick
nu tegenwoordich de gelegentheyt hebbe U.E. t'adviseren van tgeene hier
gepasseert, Soo en hebbe niet willen naerlaten sulcks te volbrengen,
U.E. sende hier mede den brenger deser, genaempt Hendrick Janssen
de somme van achtien ende een quart Coyans rijs, die geladen zijn
inde joncke vande orankaya Intchie Utchim, daer schipper op is Anagoda
Magomet, de welcke ick hope, dat U.E. die tot proffijte vande
E. heeren bewinthebberen ons meesters ontfangen sullen, ende alsoo deser
rijs geladen was, om het Casteel van Anbon mede te spijsen, ende
verleden den 3 maenden naer Anbon afgesonden hadde, Soo ist gebeurdt
dat deese joncke by faulte van contrarij wint tot Anbon niet geraecken
en conden, en niet wederom conden commen als in Bouton ~~[illegible]~~
Alwaer sij gelegen hebben den tijt van een maendt offe meer, Soodat
sij gedwongen waren haren cours wederom herwaerts naer Maccassar te setten
het welcke mij van herten seer leet is geweest, alsoo ick bevinde
van Anbon gecregen hebbe, dat sij aldaer groot gebreck van rijs hadden
van om doncosten vande vracht te bitaren, Soo hebbe goet gevonden
U.E. dijt over te senden, op dat daer geen schade aen lyden soude, U.E.
biddende het beste daer mede te doen, en oft gebeurde U.E. die
niet al van doen en hadde, Soo bidde U.E. den voornoemden Hendrick
Janss. behulpich te zijn, om den voorseyden rijs aldaer te vercopen
uyt te bestelen, want mij daer mede verwachte (ende de comp.
dienst) dat geschieden, en het retour van dien, met ditto Hendrick
Janssen mede alder eerste wederom over te senden, tsij in gelt
offe slecht goudt, offe in alsulcke waren die alhier wel begeert
mochte zijn.

Wat aengaet den handel alhier gaet hier seer slappelijck voort
alsoo de Portugijsen in alles de handelinge bederven, Soo verre haer
waren gelijcke sij die in Mallacca incoopen, het welck oorsaeckt dat
wij sulcken afftreck in onse cleeden hebben, den rijs is hier onder
16 a 17 Maethen de coyan niet te becommen, te weten witte rijs,
rijs bras branta, offe bras [illegible], hier 13 a 14 maet de coyan
ende noch seer qualijcken te becommen is, overmits dat den Coninck selfs
te velde is om Jegens de Bonguysers te strijden, Soo datter geen zaeyen
het lant gesaeyt wordt, dan alleenlijck soo veel sij tot haer nootdruft van
doene hebben.

Ick en twijffele niet oft U.E. sal wel verstaen hebben, de tydinge
vande generaele treves tusschen den Coninck van Hispanien, ende de
heeren Staten der Generaele Nederlantsche provintien voor den tijt van
12 Jaren, ingegaen den 9en April 1609 en alhier in deze quartieren

Den 9en April 1616 — Alles soo veel als de Coninck van Iacatra aengaende
Offte de heeren Staten door haer gesanten aen hem commen schrijven
welcke tydinge ick van Sr. Lermitte uyt Bantam ontfangen hebbe, met de
welcke, ick die van Amboina, ende Banda, geadviseert hebbe,
Ick hebbe mede schrijvens vant fort Nassau uyt Banda ontfangen gedateert
den ... deser Majo, waer mede sy my adviseeren als dat sy wederom
met de Bandanesen in orloge zijn, ende dat door des engelsen [illegible]
dat aldaer gearriveert is, soo dat hy by naer zyn volle ladinge heeft
soo dat sy geladen de 4 maenden hare handelinge met de Bandanesen gehadt
en hebben,
Ick ben hier binnen 6 weecken verwachtende het schip Hollandia, dat van
Amboina commen sal, om hier de rest van arrack in te nemen
ende soo voorts, van meninge is, om buyten Java omme, naer t Vaderlant
te loopen, ende dat overmits sy tot Amboina, naer 't nieuwe gewas wachten
om zyn ladinge hier te nemen,
De E. heer Comm. Frederick houtman heeft my mede adviserende, als dat
de E heer Admirael de Witte naer de Manillen was, en hoe dat hy
Sebastian ingenomen hadden, en Sr. Vandervolsen als Capiteyn op gestelt
Voorders schryft my dat de Vice Admirael Simon Iansz hoen, op den
13en January van eenige overleden is, en hoe dat t schip Hollandia een
prys vande Manillische vloote mede gebrocht heeft, met noch een
Chinese Ioncke met victualie en voorts der schepen ... gehappeert
Den admirael van Cardes, is tegens andere gevangenen gelost, ende wat
de E: heer Admirael J: Hendricksz Witteert, Inde Manilles uyt gerecht
heeft, en hebbe daer van geen seeckere tydinge.
Met dese Ioncke heeft commen genaemt Aeroy Geritsz de welcke
de E heer Admirael J: Hendricksz, my alhier voor assistent ende tolck
gelaten heeft, ende alsoo den ... Geritsz op my versocht heeft
hem te laten, (met dese Ioncke naer Sucadana) varen, om soo voorts
tot Bantam te geraecken, soo en hebbe hem sulcx niet connen weygeren
aengesien hy een schryft vande E heer Admirael Witteert heeft, om hem
mitten eersten naer t'Vaderlant over te senden, gelyck hy U.E. sal toonen
soo bidde U.E. hem met den eersten naer Bantam te versenden, op dat
hy mach met de eersten naer huys varen, t'sedert den tyt van 14 maenden
dat ick hier gelegen hebbe, heeft ditto Geritsz gheluckich gewrocht
t'welck causeert dat ick hem met dese Ioncke hebbe laten varen, U.E.
biddende hem daerom, met den eersten te willen affsenden op dat hy
als voorn. naer t'Vaderlandt varen mach, U.E doende, sal my
vrientschap geschieden.
Hier mede Eerwaerde voorsienige heer discrete Sr. bidde Godt dat
hy U.E. wil nemen in zyn heylige bewaringe, dat men als voorts

U.E. Dienstwilligen vriendt

Samuel Denys

Erssamen voorsienigen ende discreten
Sr. Samuel Blomart, Coopman
wegen de gener.lle oostindischen
Comp.e

In

Sucadana.

Gedateert den 11 Junij 1610
door Samuel denijs in Sambosse
ontfangen met den [Jonck?]
heijndrick Jansz den 16 Julij
in Sucadana

Sr. Jacques l'Hermite — Laus deo adij 19en October 1610, wt Sanboppo inde baye van Maccassar

19 october 1610

Eersamen voorsienige heer discretes Sr. met mijne voorgaende in dato vanden 11 Junij
gesonden per jonck van Suckadana, door den assistent genaempt Jacop Gerritsz
hebbe UE geadviseert van t'gene hier was passerende, t'gedurende [?] en is hier niet
gepasseert, dan hebbe schrijvens uijt Amboijna ontfangen, van wegen de Commis
Fredrick de Houtman, die mij adviseerde, dat ick eenige provisie halen soude, van
rijs ende arrack, om t'Schip Hollandia (waer mede hij van meninge was hier in
dese baije te commen) te provideren, Soo dat ick een partij arrack opgecocht hadde
te weten ontrent 160 potten, met noch ettelijcke coijens witte rijs, die hier seer
qualicken te becommen is, Inmits den Coninck heeft laten gebieden, datmen geen
witte rijs uijt het landt mach voeren, alsoo hij die gebruijckte tot de Bougisen
die hij nu cortelincke overwonnen heeft, ende vermoort geworden zijn, die welcke
hier [illegible] waren, Ick soude wel grooter partij arrack connen crijgen, dan ten
faulte ick geen potten en hebben, noch vaten om den arrack inne te leggen, hebbe het
moeten naerlaten, omdat hier oock gantsch geen potten te becommen en zijn, Ende alsoo
ick t'Schip Hollandia tot noch toe niet vernomen en hebbe, vreesende het al te bij
mochte wesen, ende den moncon bijnaer gepasseert is, Soo hebbe ick goet gevonden UE
den witten rijs (die ick alhier gecocht hebbe) tot Bantam te senden, de welcke ick
geladen hebbe int joncken van de Coninck Marouanin, daer schipper op is Anachoda
quechil, te weten de nombre van 13½ coijen witte suijveren rijs, met noch 2 coijen
grauwe gemengde rijs, maeckende t'samen 15½ coijens, die UE sal ontfangen uijt
handen van Barent Fransz Thuijs [?], die hier costen met alle oncosten ende vracht
gelijck UE bijde rekeninge sien mocht, den rijs is nu tegenwoordich onder de 17 a
18 maes de coijen niet te becommen te weten witte suijveren rijs, grauwen rijs 15 a 16 maes
de coijen, het meeste gewas heeft dit jaer hier gebreck geweest, door oorsaecke dat
hier geweldich veel padij (ofte velt) vanden [illegible] geroofft is, twelck causeerde
de duerte vanden rijs. Hier zijn nu cortelijck 4 a 5 Javaensche joncken van Banda
ende Amboijna gearriveert, die hier een goede partij nagelen, foelije ende nooten gebracht
hebben, die zij tot Amboijna al stil swijgens opgecocht hebben, het welck haer
wel mochte belet worden, dat zij sulcke niet doen en conden, dan het schijnt dat
ons volck tot Amboijna, daer geen regardt op en hebben, ende dat de joncken die van
daer varen niet gevisiteert en worden, de Javanen hebben hier nagelen, foelie, ende
nooten alhier, aen de Portugisen van Mallacca vercocht, te weten de baer foelije
a 260 R van achten, de nagelen 140. 150 ende 160 R de baer, ende de nooten a 20
tot 25 R de baer, te weten Bandaneesche baer, doorsaecke dat de Portugisen alhier
waer soo dier opgecocht hebben, is dat zij onder malcanderen twee-drachtich waren,
ende dat door haer padre, die niet lijden en wilden, dat zij eenige waren cochten
voor en aleer hij eerst daer van [illegible] was, Soo dat het schijnt, dat hij niet als
voor padre hier gecommen was, dan als een vande grooste marcadors onder haer
allen, zij zijn van hier naer Mallacca op den 4en October gescheyden met een joncke
[illegible], ettelijcke van haer luyden hebben hier een joncke gecocht, het welck zij
hier fregatsche wijse toegemaeckt hebben, waer mede zij op den 25 September geladen
naer Ternaten t'seijl zijn gegaen, ende hebbende geladen ontrent de 20 coijens rijs, die
zij daer meenen te brengen, ende te vercoopen in manghelinge van nagelen, den Coninck
van Goa heeft haer voortgeholpen, ende heeft er mede ontrent de 3 a 4 coijen
rijs geladen, waer op zij belooft hebben zijn retour in nagelen te doen, zij hebben
groote sorge dat zij in handen van onse duijtschen vallen sullen, het welck wel
soude mogen geschieden, soo de onse daer van gewittich waren.
Ick hebbe mede verstaen uijt schrijvens vanden heer Commis de Houtman, dat
dat ons volck inde Molluques groot gebreck van lijfftochten hadden, ende dat ick
haer jaerlicks soude senden, van ontrent de 2 a 300 coijens rijs, het welck qualick
geschieden can, alsoo hier geen joncken en zijn, die daer naer toe souden willen varen
ende oock geen pijlooten en hebben die den wech weten, dan alsoo ick geen cargasoen
in handen en hebbe om sulcke te volbringen, sal ick faulte van dien t'selve moeten
naerlaten, tot beter gelegentheijt, daerom bidde UE mij met den alder eersten

de barck frans thuys, sonder cargasoen te sijn, want ick nu tegenwoordich gheen geen
Cargasoen en hebbe, alsoo mij die van Banda geen retoure gedaen hebben
gelijck U.E. bij die ingesloten Contrarolle sient mocht, ende gelijck U.E. weet dattet
nog in 't tijt rijs naer Sukkadana is, die ick te voren naer Amboyna gesonden hadde
ende hier weer wederom gekeert was, Oock hebbe weder een nieuwe logie getimmert
waer sonne groot gelt gespandeert is, gelijck U.E. wel magh dunken, soodatter gantsch
geen gelt in cassa gebleven is, ick hadde hier geleent over 3 maenden van eenen
Chin genaempt (Nicolas de Silva) 500 realen van achten gelt om te betalen
als ick eenig cargasoen ontfangen hadde, offe als de eerste schepen alhier op de
rede commen souden, waer mede ick dese beschreven rijs en Arrack opgebrocht hadde
om 't schip Hollandia als voorsz. te provianderen, ende alsoo den beschreven de
Silva sach, dat het schip van Amboyna niet en quam, ende dat ick oock rijs
op Bantam schaffte, soo is hij bij mij gecommen om sijn gelt wederom te hebben
het welck ick niet in cassa en hadde, ende niet en wiste waer mede hem te betalen
ende mij dagelicks forceerden omtot sijn betalinge te raken, soo hebbe ick
gedwongen geweest bij den Coninck van Tello te gaen, om hem de
beschreven somme van hem te leenen, het welcke hij mij niet geweigert heeft, ende
mitten daet de somme getelt, waer mede ick den beschreven Silva betaelt
hebbe, ende van hem ontslagen ben, ende den Coninck debiteur blijve, dese beschreven
de Silva, heeft groote vruntschap met onse duytschen te hebben, ende heeft voor
dezen 't Cantoir van Grisse (bij tijden van Sr. Steven Doensen) geholpen, gelijck mede
aen Sr. Adam Claessen van Delft, den welcken hij geleent heeft 1500 R van achten
gelt hadde, om tot diensten vande Compe. geemploijeert te worden, dan het
schijnt dat [illegible] was, dat hij alhier de compe. vruntschap betoont hadde
Nog schijnt mij dat hij tot [illegible] veel moeyte hadde, ende hij oock sijn [illegible]
[illegible] ende hier mede van gelijcke wercken sande. Daerom bidde U.E. geen
gelegentheyt laten passeren, ende stuyren mij ditto rijs met den alder eersten
('t sij met een Jonke offte andersins) wederom, op dat ick alsdan 't Casteel van
Banda bij tijts mach sien, 't sij van rijs, maer principalicken, van buffelvleys
Arrack, ende droogen visch. Waer van ick hier in als hier wel een sien, als
ick eenighe van cargasoen sien mach worden. —
Die van Amboyna sal ick mede met 20 off 25 coyen rijs moeten sien want
sij 't voorleden jaer van hier niet gecregen en hebben, 't gunt mij den Gouverneur
met sijne voorgaende te advijseren heeft. — De dragant [illegible] mallajo
Dragant Matra, Rooden Patta, sijn hier seer wel begeert, die hier a 40 maes
de corge wel gebrocht worden, waer van U.E. vrij en goede partij senden mocht
Sallalous staen worden mede a 2 maes stuck wel gebrocht, dan en dient daer van
niet veel gesonden, Touriaus woorden mede wel getrocken, ende mocht daer
van mede goede partij senden, voorts de roode ende witte chassen woorden mede
gebrocht a 5 ende 6 maes stuck, mede een cleyne partij carassen die fin sijn
Tolinge offte Potas worden hier gebrocht a 25 ende 30 maes de corge, fine moorij
40 maes de corge, Salampurij holden 70 maes de corge, ende belangos van
desgelijcken sa tot 80 maes, waer van U.E. mede een weynich senden mocht
de Portugysen hadden dit jaer veel witte cleeden van Mallacca gebrocht, die
sij alhier tot leegen prijs uyt venten, 't welck oorsaeck is dat wij alsdan stil
sitten moeten. —
De Coningen van Goa en Tello hebben mij seer gebeden, dat U.E. eenige stucken laeckens
meest sturen souden, soo sij bij U.E. te becommen waren, te weten de colleuren
swart, root, groen, ende een weynich blau, oock raeck seer naer hollants goude
offte rosenobels, waer van U.E. een weynich aff senden mocht. Oock bidden
U.E. de beschreven Coningen, dat soo daer eenige nieuwe schepen uyt Hollant
gearriveert waren, dat U.E. saude believen te seinen, offte gheen tydinge en
waren van [illegible] goederen die sij geladen [illegible] waren, en sijn [illegible]
Epovell gesonden hadden, ende off daer nog geen Retour aff en waren, mede
sal U.E. believen 't musket dat de Coninck van Goa te senden, dat U.E. hem
belooft hadde voor sijn vrou, dit doende sal hem believen geschieden —

Aen Barent Franszen kuyp, sal ul. gelieven 100 R van achten tot elcken het welcke
hij aldaer employeren soude om eenige cleeden voor de Coninck te coopen
met noch eenige andere dingen dat hij hem belast hadde, te weten van eenige
cortijnen die sij achter op haer hooft dragen, als sij t'horloge gaen, ende noch
meer andere dingen als fijne porceleynen ende anders, Mij gebreeckt
noch 150 plancken, om de loogie te volmaecken, met noch eenighe cleyne
balckens, om de solderinge te maecken, ende de 2 zijde vant huys toe
te maecken, de welcke noch open staen 3 faulte van plancken, die ick hier niet
crijgen can, daerom sal ul. mij die met den eersten believen te senden op
dat de loogie alsdan gesterckt ende bevrijdt mach wesen, en opdat de
goederen vande E: heeren bewintheberen onse meesters, daer binne bewaert mochten
worden, Desen Castilliano, die ick ul. met deser joncke oversende, is eene
die buyt Ternaten bij ons volck over commen is, ende de onse aldaer dienst
bewesen heeft, gelijck hij ul. wel verhalen mach, ende mijn heer van Amboyna
gesonden is van wegen de heer Gouvr. de houtman, den welcken mij schrift
dat ick hem zoude willen behulpich wesen int gene hij zoude mogen van doen
hebben, van den welcken hij een paspoort heeft, Ende alsoo hij van zinnen was
om met eenige van onse schepen naer hollant te vaeren, soo sende ick
hem met dese joncke aen ul. want ul. hem wel condt helpen dat hij op een
schip mach geraecken, off anders hem employeren int gene hem sal believen
te commanderen.

Ick sende ul. noch met dese joncke, een van mijn volck genaempt Jan Jansen
Duboys, die mij den E: heer Admirael de wittert alhier gelaten hadde, van alsoo
den Admirael op sijn vertreck alhier mij ordre gadt te zeggen, wat officie desen Duboys
alhier inde loogie bedienen soude, soo ist gebeurt dat hij [illegible]
seer onwillich was, int gene ick hem mochte gebieden, seggende hij niet en
wiste waer voren hij aen lande gelaten was, ende dat hij hem alsoo hadt [illegible]
een assistent ende van geen mij te commanderen waende wesen, Noch van haer niet
hooren noch lijden wilden, soodat hij dagelijcx woorden maeckten tegens Barent Fransz
kuyp, alsoo ditto kuyp hem altemets gebieden de handt aen te wercke te setten, So
dat ick aensiende de [illegible] ende kijvinge die hij dagelijcx tegens kuyp
hadde, ende dat zonder ende, soo hebbe gedwongen geweest desen Duboys ul. op
te zenden, alsoo ick vreesde eenich ongeluck onder haer geschieden mochte, eenige
ditto Duboys kuyp ettelijcke reyse buyt gedaen heeft, van alsoo ditto kuyp [illegible]
hem geen quaet toe te dragen, ende oock geen moeyten tegens hem maecken
wilden, heeft sulcks naergelaten, verhoopende op t'gene daer naer volgen mochte
ul. biddende iemandt anders in sijn plaetse te senden, soo ul. iemandt niet
mocht, want ick wel weet ul. met hem raedt weten sult, want de compe. alhier
geenen dienst van hem hebben sal. hij was te voren soldaet op onse vlooten waer
uyt ul. wel sckerven mocht, waer voren hij aen landt soude mogen gebleven
zijn, hij is geweldich trots van humoort, soo dat het schijnt als ick hem daer
van wilde begrijpen, hij naer mijn woorden niet en hoorden, noch en vraechden
soo dat hij mij somptijts seer toegrande, en tegens mij heel spotten, dat
de [illegible] eyndes, die sulcke toe hoorden, niet en wisten wij datter meester
was inde loogie, gelijck ul. wel breeder sult verstaen, buyt den mondt vanden
Spaingnaert, die ul. alles met der waerheyt beter sal mogen vertellen, het welcke
hier te lange om te schrijven zoude zijn.

hier mede sal sampe. voorsienige heer discreten ul. naer hertelijcke groetenisse
bidde godt dat hij ul. wille nemen in zijn heylige bewaeringe.

U. L. dienstwillige vriendt
Samuel Denis

Eersame voorsienige seer discreet Sr. Jacob l'Hermite Coopman wegens der Generaele Oostindische Comp.e

Tot

Bantam

1610 [illegible]

1611 [illegible]

Sant den 9 July 1612 in Sanbosso inde baya van Maccassar

Sr Pieter Bothe

Eersamen voorsinnigen seer discrete Sr, naer presentatie dient desen, hoe dat ick U.E. schrijvens in datto den 3 december 1610 ende 6 Jannewary 1611 wel ontfangen hebbe, ende vinden deselven seer wel staen, Mitshaders, de schaden, die de E heeren Meesters sullen moeten lyden int coopen vande Rys by U.E. aldaer, daer ick my seer in verwondere, dat de Rys aldaer tot sulcke hooge markt ginck, de Rys gelt hier nu tegenwoordich 30 a 32 maes de coyen te weten witte suyvere Rys, bras Jaua 24. 25. a 26. maes de coyen. Ick hebbe alhier den rys opgecocht, voor tschip twapen van Amsterdam, twelcke op den 18 Junyus vande alhier van Banda gecomen is, om soo voorts naer patria te seylen, alwaer Sr Pieter Sehot voor oppercoopman op gaet, sy syn van meeninge om binnen 6 a 7 dagen naer bantam te seylen, godt geve haer geluckich inde begonde reyse

Wy hebben seer ongeeren verstaen het ongeluck dat de onsen in Sambas overcomen is, door d'inwoonders aldaer, ende hoe sy het Jacht de [illegible] met al het volck vermoort hadden hebben, dan hoope sulcx niet ongewroken sal blyven, hier leght mede een bangermassins jonckje tseyl reet, de welcke met een dorstt vande roode leeuw ende dat door het schip, dat alhier light, dan alsoo wel wy hem alhier niet hinderen en mogen over mits den coninck syn free wy hout, hoope niet emmyn sy in onsen handen wel vallen sullen, ende dat sy onse 3 Jachten die aldaer op de custe van bangermassin syn niet ontloopen en sullen, tgeene U.E. voor advijs dienen sal

Op den 29 May is alhier mede aengecomen tschip de Roode Leeuw met pylen, comende van Ternaten, Banda, ende Amboyna alwaer de heer Commandeur Brouwer op is, die de reyse met Jappon doet, alwaer hy sal blyven leggen, van ditto Brouwer is het Cantoor, door last vande E. h. Gouverneur Generael van capitael geprovideert, ende dat meest om de Molluccus, Banda, ende Amboyna van victualye te sien, hoope hadt hebben van alles soo veel mijn mogelycke sal wesen te besorgen, want daer mede de Comp groote dienste geschieden sal

Wy hebben hier schryvens van Amboyna in datto den 4 Juny lestleden onderteeckent van Sr Niclaes Puyck ende Sr Steven Cooteels, die my adviseert als, dat sy aldaer verstaen hadde door den quimelaa Sabadin, den Ternataen, die tot Amboyna met den prau uyt Ternaten gecomen was, als dat de Spaengnarts tschip Sonda (met 38 mannen die daer op waren) verovert hadde, tschip quam van Sonlor, inhebbende Rys ende sagou, sy waren dapper slaeve, tegens de Spangnarts, soo dat sy van haer galleye, ende 4 ander champans, 80 mannen verloren

hadde, t'hoone mede U.E groote affbreuck doen hadden / De
h.r Generael, aldaer zynde, met syn armade van Groote schepen
sonder de Jachten / versta dat hy naer de Manilles vaeren sal
Godt t'hoone haerluyden bequame reyse & geluckich uytcomste
strekkende tot proffyt van onse heeren Meesters / & wel-
vaeren van t'vaderlant

Brenger dess. Nachoda Lzemkom, ont & de leegne van Potany
goede bekende, sal U.E aldaer believen behulpich te wesen int' hem
hy op U.E (sonder prejuditie vande E heeren meesters) sonde
mogen versoecken, dit doende sal ons & hem vrientschap geschieden
t'hoone ick bereyt ben, te erkennen, int t'hoone U.E my sult
believen te manderen

hier mede sal dess. eyndigen, biddende den Almogende dat hy
U.E wilt nemen in syn heylige bewaringhe

U.E. dienstwillige vriendt
Samuel: denis

Eersamen voorsienigen ende discreten
Sr. Pieter Aertsz den Coopman
Op t' Comptoir

Van

Suckedana

Per Nagoda t' Zemhom.

9 July 1612 11

Datum den 9en Julius 1612 in Sanboppo in de baye van Macas[sar]

Sr Hendrick Janssz

Uwe eersamen gunstige brieff uyt Grissee in dato den 14 November 1611, is my op den 28 February 1612 wel geworden per nachoda Tjenhom, mitsgaders het packet voor de E. Hr. Gouverneur generael dat alhier is blyven liggen, door oorsaecke dat alle joncken van Amboyna & banda vertrocken waeren, 't welck seer qualycke voort te commen sal, alsoo daer veel aen gelegen is, dan sal 'tselve met het eerste comoditeyt van schepen ofte joncken doen [...]

Op den 29 May is alhier op de ree gearriveert schip de Rode Leeuw met pylen, comende uyt de Molluccos, banda & Amboyna alwaer de Hr. Hendrick Brouwer, Commandeur op is, die het Canthoor alhier van Coninck Capitael [...] heeft, & alsoo ditto Brouwer macht heeft, om op alle plaetsen, wederom volck aen te neemen, soo hebbe ick my (met hem) wederom verbonden de Comp.e te dienen, voor den tyt van 3 jaeren, gelyck ick hoope U.E. by ditto Brouwer, voor desen genochsaem sult hebben verstaen, daer ick niet aen en twyffelen, ofte sal aldaer by U.E. wel gearriveert syn, om aldaer syn reyse te vervorderen naer Jappon, bidde Godt dat hy haer behouden reyse verleenen.

Aengaende den rys, is hier nu tegenwoordich heel duer & en is onder de 32 maetsen ofte rollen van 8en niet te becomen, te weeten Sinjoren witte rys, graeuwe gemeene rys 24 a 26 R.s de coyan, Ick hadde 't voorleden jaer, den goede [...] rys, arrack, buffels vleet, Santo Crys & wat naer de Molluckos aft gesonden met een schonelsche joncke, daer ick Gerardt Franss Kruis als koopman op gestelt hadde, om 'tselve inde Molluckos te leveren, tegen [...] aldaer seer noodich was, dan alsoo sy ontrent 5 a 6 weken geseylt waeren, hebben ten eynde de joncke op den 23 September 1611 (onbekent) totally op den droochte te voorsien geseylt, alwaer 't geheele cargasoen is gebleven, 't welck die vande Molluckos seer qualijcke commen sal, alsoo sy noodich [...] gebreck hadden.

Ende alsoo dese plaetse, seer wel gelegen is, om de Molluccas, banda & Amboyna van victualie te versien, soo sal U.E. believen met den toecomende Monson, eenige arracke potten, ofte tappayant, over te senden, 't zy met joncken ofte schepen herwaerts comende, waer in de Comp.e een sonderlinghe dienst geschieden sal, ick segge 2 a 300 potten, om den arrack inne te gieten sal, die wy alhier laten branden, doorsaecke dat ick U.E. versekeren, die wy alhier [...], is dat alhier geen potten te becomen syn, daer van Scheepen, die alhier onder den $\frac{3}{4}$ ofte een R.e van 8en stuck niet en commen, die schepen die hier geweest syn, & hebben ons geen [...] noch eenige andere vaten connen laeten, alsoo sy daer van seer qualycken versien waeren, 'tgeene oorsaeck dat wy met potten behelpen moeten, waer op U.E. wy mocht letten ende niet naerlaeten 'tselve met den eersten te volcommen

Op den 10 Junij is alhier mede geaerriveert tschip 't wapen van amsterdam, dat ultimo Junij van banda gescheyden was, om naer t vaderlant te seylen, in hebbende [illegible] foly ende nooten waer mede Sr pieter bognet, naer patria gaet, voor opper coopman biddende godt dat hy haer behouden reyse verleene sy syn van meeninghe, om binnen 7 a 8 dagen, van hier te vertrecken om soo voorts naer grisse, en bantam te loopen [illegible]

Ick hebbe op den 25 Juny eenen schryvens uit Amboyna van Sr Nicolaes puick, en Steven Coteels ontfanghen, de welcke my adviseeren, als dat sy verstaen hebben, door 't gummola Sabadin dat de Spangnoerts in ternate (met haer gallayen en 4 campans) het schip genaemt Sonort sonde hebben, comende van Manila, in hebbende Rys en Cagou, om onse fortes te slaen, de Spangnaerts waeren seer dapper slaecht, soo dat sy van haer gallayen ende campans 80 mannen verloren hebben, tgeens oock voor haer een groote affbreck geweest is, de onse hebben alle gevangen [illegible] tot 35 toe, die daer op waeren, noch verstaen dat de vloote 3 ternate weest, 6 groote schepen sonder de jachten, inden Manilla sullen waeren, godt verleene haer behouden reyse, en geluckich uitcomste, strekende tot proffytte van ons meeste ende welvaeren vant vaderlant

De poortugysen hebben dit jaer hier seer sterck geweest, de welcke haer cleedinge, tot leege prys uit verschoten hebben, ende sommighen van genen sullen dit jaer hier overwinteren, alsoo sy noch goede partye cleedinge, by haer hebben liggen, die qualycken van hant willen, deselyckes van haer luyden hebben hier veel foly en noten opgecocht waer mede sy naer Mallacca vaeren willen de foly coopen sy a 145 en 150 Rs van 8 de baer, noten 20 a 22 Rs de baer, sy seggen dat dit jaer worden een armada uit [illegible] sal, van Mallacca, om op die van patany te stryden, godt geeve dat het tot haer verderf mach strecken

hiermede Eersame voorsinnighe seer discrete Srs naer hertelycke groetenisse, biddende godt dat hy Ul. ende het geheele collegie wil nemen in syn heylyghe bewaryng

U. L. dienstwillighe vrindt

Samuel denis

Den Eersamen voorsienigen ende discreten
Sr. Hendrick Janssen Opperhooft
wegen de Generale Nederl. Oostind.
Compe.

Tot

Patany

Per Nachoda t'Samsom.

Uijt Maccassar adij 9 Julij a° 1612
ontfangen adij 2 augusto
van Samuel Denis

Wat aengaet de Rys, is als ... u tegenwoordich hooch dier, de welcke
nu onder de 32 realle de Coyang ofte last niet te becomen en is
te weeten witte Suyckers Rys / granuwe gemeene Rys / dat sy
alhier noemen / bras Jaua, gelt 25 a 26 realle de Coyang / doorsaecke
van dese dierte, inde Rys, is dat desse Coninck van Goa / de
borgers met geweldt onder syn gemacht getrocken heeft / welcken
borgheren syn inwoonders van Calepa (?) / die heydens waeren
ende haer nu Moors gemaeckt heeft / alwaer sy groote quantiteyt
van Rys consumeeren / dan ick meene dat de Rys wederom
tot synen gemeene prys van 16 a 18 ende 20 realle de Coyang
commen sal / alsoo sy nu een heerlycke goede ... ende
goet Rys jaer gehadt hebben

In tschip twapen van Amsterdam / dat alhier op den 10 Juny van
Banda gearriveert is / hebben 15 Coyang schoone witte Rys innen
geladen tot syn provisie / op de wederom reyse naer tvaderlant
a 32 realle de Coyang / hebbende haer hier teenemaelycken (?) versorst /
Soo dat sy tegenwoordich steyl reet leggen / om met Godes hulpe /
te seylen naer grissee ende Bantam, ende soo voorts / naer tvaderlant
Godt geve / haer behouden reyse

Op den 25 Juny hebbe ick schryvens uyt Amboyna ontfangen van
Sr Nicolaes Puyck (?), ende Sr Steven Coteels / cooplieden aldaer,
gedateert vanden 4 ditto / de welcke my adviseert / als dat sy tydinge
hebben becomen (?) guimela sabadin · con tarnatan (?) / dat de Spangiaerden
tschip Ronde (?) / commende van Sonla (?) verovert hebben, met 55
mannen / die daer op waeren / hadde Rys ende Sagou in / om de
forten te spysen (?) tselfde Schip was geweldich slach tegens
de Gallaye, met noch 4 andere Champans / alwaer de Spangiaerden
mede 80 Mannen verloren hebben / dat voor haer mede /
een grooten affbreuck is geweest / de vloote in Ternate is noch
6 groote Schepen / sonder de Jachten / staen inde Maniollot (?)
Sullen vaeren / den Almogende wil haer lieden een goede uytcomste
geeven strekende tot proffytte vande Comp / ende welvaeren
vant tvaderlandt

Hier mede Eerwaerde wyse voorsienige seer discreete Heeren
naer alle behoorlycke gebedenisse / dat de Almogende bidden
dat hy U E altesamen wil neemen in syn heylyge bewaringe

U L. Dienstwillich vriendt
Samuel : denis

Erentfeste Wijse Voorsienige
Seer discrete Heeren. —

Mijn Heeren de Bewinthebbers
der Gener^{le} Neder^{le} —
Oostindische Comp^{ie}. —
Residerende, op de Camer —

van —

Amsterdam

P. t'schip 't Wapen van Amsterdam

a 60 à 65 R.s de baer, dat beter coop was, als in Amboyna, want
dit t'sleeden jaer in Amboyna, by de onse a 66 R. op gecocht worde,
Ick soude geerne de selve Folye & noote, op gecocht hebben, dan alsoo ick
geen order gehadt en hebbe, om deselve op te coopen, (als mede oock by
faulte van dat Comptoir, alsoo ontrent de 2 jaeren ongeprovideert
geweest, hebbent moeten naerlaeten, hoe wel ick op alle Comptoiren
genouch geadviseert hebbe gewesen, In wat staet dit Comptoir lange tyt
geweest is, twelck veroorsaeckt heeft dat wy altyt en stille hebben moeten
sytten, tegens myn groot leet wesen, sonder yets te connen uyt rechten
doch syn dit jaer wederom veel jonckens van Banda & Amboyna
gecomen, de welcke by de Bandaneesen gehandelt hebben, de welcke
meest met Folye en Nooten, overcomen syn, hoewel de Portugysen,
wederom op gecocht hebben, te weten de Folye a 150 à 155 Ryals de
baer, Nooten 22 a 23 R. de baer, Nagelen 68 a 70 R. de baer, dan en
hebben die niet connen op coopen, overmidts de Portugysen gewoonlych op
dagen, & ten anderen geen order en hebbe, om deselve wederom tot sulcken
prys op te coopen, hoewel U E. voor advys dienen sal

den 29 Mayo lestleden, is alhier gecomen t'schip de Roode Leeu met pylen,
commende van Ternaten, Banda & Amboyna, de welcke t'Comptoir
alhier door last vande E. H.r Gouverneur generael Coen, contant
gelaeten heeft, te weten 10000 Ryals van achten, om t'selve t'employeren
tot de soorte van dese quartieren, waer in ick myn uyterste devoir
doen sal, want sy lyden my adviseeren datter groot gebreck van lywaet
syn, hoewel myn genouch kennelyck geweest is, twelck te voorens by
faulte van provisie niet en hebben connen volbrengen, Ick hebbe my
wederom op des nieu met de heer Commandeur Brouwer, aen de Comp.e verbonden
voor den tyt van 3 jaeren, om myn heeren noch eenighe goede diensten
mogen doen, waer inne ick my hoope soo te quytten, dat myn heeren
daerluyden sullen bedancken, ditto Brouwer heeft my voor myn sallaris
toegeleyt, 60 gul. ter maent, mits t'selve by myn heeren & de heer
Gouverneur Generael, In dese quartieren sal geapprobeert worden
daer ick niet aen en twyffele

U.E. sullen believen te weten, dat alhier de Coninck van Goa & Tollo
by tyden van Claes Lourens 2 baeren Folye gescheept hebben, tot den
behoeve van U.E. & alsoo sy niet en weeten te seggen, wat schip
sy dese Folye geladen hebben, mits sy de naem van t'schip vergeten
hebben, soo versoecken de selve coningen dat U.E. haerluyden believe
met den eersten te adviseren, offe de selve 2 baeren Folye, by U.E. aldaer
te recht gecomen is, waer op myn heeren sullen believen te letten,
wy presumeeren dat het Inde swarten Leeuw sal gescheept weesen
alsoo sy lieden seggen, dat den schipper van dat schip, daer dese goederen
inne geladen hebben, genaemt was, Capitaen Schout, twelck
myn doet presumeeren, dat het schip de swarte Leeuw sal weesen
van Masulipatnam vloote, daer Willem Cornelisz Schout schipper
ende coopman op was

Anno 1612 ady 15en July 1612 In Sanboppo inde Baye van Maccassar

15 July 1612

13

Eerentfeste wyse voorsinnige seer discrete heeren / Myn heeren de
bewinthebberen der Generalle Vereenichde Oostindische Compe
wensche U E: al tsamen geluck voorspoet ende lanck leven —
Alsoo my tot noch toe de geleegentheyt / niet voor gecommen en is,
om U E: te mogen adviseeren / van tgeene alhier in dese plaetse (ten
tyden van myne Residentie) gepasseert is / Soo wil ick U E: in desen
adviseeren / als dat ick alhier aen lant gebleeven ben / door order vanden
E: hr Vice Admirael Franchoys Heyndricksz Witter / met een cleyn
cargasoen / van cattoene cleeden / om daer mede / de plaetse ofte
forten vande Mollucos / Banda / ende Amboyna / te mogen spysen / [illegible]
wel connen naer commen / in dese plaetse / wel gelegen is / om de schepen
forten / van alle lyftochten te mogen spysen / als van Rys buffels
vleys, ende arrack / visch ende meer andere dingen / noodich tot de forten /
Ick hebbe verscheyde reysen / eenige [illegible] / met Joncken / aff —
gescheept / dan weynich ten effecte gecomen / gelyck ick U E: hier
sal verhaelen / te weeten den 28 februwary 1610 hebbe een schip Rys
naer Amboyna gescheept / in de Joncke van d'orankaye Intche [illegible]
de welcke / Inde [illegible] vervallen syn / ende aldaer 3 maenden gelegen / soo
dat de Rys (door stooten vande Joncke op een reyff) nat geworden
is / ende meest al bedorven / ten anderen hadde noch in een Joncke
naer de Mollucos aff gescheept / een schip / van 27 lasten Rys /
een schip arrack / gesouten buffels vleys / ende gesouten visch ende 2 baeren
wax / tgeene alhier opt 3033 . . 5 . . 4 quam te staen / het welcke mede
(Godt betert) op den 23 September 1611 op dese custe voor een plaetse
genaemt Kayly gebleven is / alsoo sy by nachte op een reciff stieten /
alwaer de Joncke in stucken gestooten is / Oorsaecke dat ick myn
cargasoenen / met Joncken gesonden hebbe / is geweest dat alhier tot
noch toe geen Hollantsche scheepen ofte Jachten gecomen syn / omme de
goederen inne te nemen / die al hier inde logie hadden leggen / Ja dat
meer is hadde hier ontrent den 20 maenden gelegen / sonder eenige
scheepen te vernemen / soo dat ick door tversoeck / van die vande
Mollucos / Banda ende Amboyna / genootsaeckt geweest hebbe / de
goederen In Joncken te laden / waer over de ongeluckige gevallen syn
twelck my van herten leet geweest is —
Aengaende de negotie / alhier sullen myn heeren weten / dat de
Portugysen van Mallacca / alle Jaerlyckx / hier commen handelen /
mede bringende / groote quantiteyt cattoene cleeden, die sy hebben
alhier vercoopen / ende nemen voor retour / haer gelt [illegible] /
In folye / nooten, ende nagelen / de welcke met Joncken Jaerlycx /
van Banda / ende Amboyna over commen, ende de selve comptoyr / tot
leege prys becommen / gelyck alst het [illegible] gebeurt is / want
sy de folye 115 ende 120 Ryals de bandamesche baer opgecocht
hadden / nooten naer advenant / de nagelen worden mede gecocht —

Laus deo A° 1608 den 16 April In [illegible] 1

Eersame voorsienige S[inj]r Jaques l'Hermite U.L. schrijvens
van 5 november den 23 octo A° 1607 is mij met het Jacht [illegible]
wel behandicht ende de [illegible] met de rantsoen wel ontfangen hebbe
daer noch in geladen 810 gantan boonen ende 480 gantan rijs [illegible]
[illegible] wel als hy in mochte nemen alsoo het Jacht vrij swaer [illegible]
was ende is den 6 december naer ternaten geseijlt God almachtich
die hem bewaeren [illegible] hebbe hem al hier mede noch
5 man afgeschict alsoo Jacob Janss met een volck den 15
october met een volck uit Malacca hier was gearriveert met
hem brengende die 4 vrije mans die van [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] staen die [illegible] volgens U.L. bevelen daertoe
[illegible] hebben om met het Jacht voort te varen [illegible] begaen
[illegible] Jan Aertss die van heer Admiral In ambona voor soldaet
gestelt was is in een [illegible] maenden gestelt als hy
noch in dienst van de Comp. was ——
Den 16 desemb 1607 is het schip de [illegible] [illegible]
gearriveert [illegible] [illegible] van 3 [illegible]
[illegible] wel ontfangen ende hebbe hem volgens U.L. bevelen
[illegible] van rijs boonen ende ander victualie als ick hebbe connen bekomen
[illegible] In genomen 7750 gantan witte [illegible] rijs [illegible]
malassarse rijs ende 1455 gantan boonen ende is den 27 desem
van hier na ternaten geseijlt God geve hem behouden [illegible]
dat het schip [illegible] [illegible] [illegible] want [illegible] van [illegible]
is [illegible] van [illegible] van Madura door
[illegible] op [illegible] [illegible] zoodat het daer heeft
gelegen tot den 12 Januario 1608 ende is doen God lof
[illegible] gegaen dit schip ende het Jacht hebben hier onseste
[illegible] omtrent 4536 [illegible] In [illegible] 414 [illegible] van [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] betaelt hebbe noch gelade[n] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] op Ambon
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] op Banda
belangende [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] lof [illegible] is [illegible]
[illegible] noch alle daghe [illegible] [illegible] dan [illegible] die [illegible]
op Banda [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] moeste hebben
tot de Comptoir van Banda die ick hoope dan met [illegible]
[illegible] betaelt worden [illegible] [illegible] die op Banda
niet [illegible] [illegible] [illegible] voor die [illegible] al betaelt
[illegible] ende alsoo ick hope het Comptoor al hier
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alle [illegible] [illegible] doch
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] om [illegible] [illegible] [illegible]

Naer [illegible] daer [illegible] moeste [illegible] die niet
betaelt [illegible] [illegible] [illegible] niet [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] man [illegible] [illegible] die [illegible]
[illegible] [illegible] voordere dan ick hoope datter niet
[illegible] [illegible] dan [illegible] is als hier [illegible]
van [illegible] Comptoir [illegible] [illegible] [illegible] van
Heer Admiral [illegible] van [illegible] [illegible] [illegible]

hebbe hier omtrent gereet leggende 1000 picol peper 12
bahar folij 55 baharen nooten 16 picol ditto foulie [illegible]
[illegible] 1 bahar 70 cat nagelen 1 baer 3 cat tartaruggen off
[illegible] 10 balen met wit catoen garen die ick
[illegible] dat al tot bantam [illegible] offte [illegible] schepen
geladen want het geven niet wel voor brant
hebbent [illegible] de peper cost [illegible] 4 1/2 als van 4 1/4 [illegible]
die voor veel gecoft is 4 reals het picol [illegible] aen duurhen [illegible]
quade peper [illegible] ick wacht hier [illegible] van veel [illegible]
hier noch omtrent 3 duisent picol [illegible] 4 reals [illegible] becomen
dan moeten voor deser [illegible] patientie hebben [illegible]
mette [illegible] 4 [illegible] te seer ontbloot dan [illegible] moet
gebrocht [illegible] deser bode [illegible] geweest meest voor coopman
[illegible] gecoft [illegible] becomen naer [illegible] van [illegible]
[illegible] de coopman [illegible] die hier noch [illegible]
loff [illegible] man gebrocht op [illegible] die [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] compt dat
[illegible] [illegible] brenght [illegible] noch [illegible]
peper becomen want [illegible] die niet [illegible]
[illegible] alsoo hier [illegible] 23 maert [illegible] 2 [illegible] gecomen
[illegible] hier [illegible] van [illegible] andere [illegible] gecomen
[illegible] dat [illegible] niet om [illegible] dan [illegible] geel
dan [illegible] 2 [illegible] om hier te comen [illegible]
de 4 [illegible] hebben tot noch toe niet [illegible] [illegible]
[illegible] op [illegible] hebbe [illegible] 100 reals van 8 om [illegible] te betalen
[illegible] dat dit geel [illegible] niet [illegible] comen [illegible] [illegible]
hier [illegible] den brieff van [illegible] abraham van broeck tot
[illegible] die ick den 23 maert hebbe ontfangen daer [illegible]
[illegible] [illegible] daer passeert is [illegible] dat [illegible]
[illegible] hier [illegible] noch [illegible] die ick den 31 hebbe ontfangen
[illegible] [illegible] [illegible] van dander is die [illegible]
mette [illegible] [illegible] [illegible] naer [illegible]
hebbe [illegible] als dat tot bantam den 12 ianuarii [illegible] gearriveert
[illegible] [illegible] uit het vaderlant daer [illegible] admiral
[illegible] pouwels van caerden die terstont naer de molucco
[illegible] [illegible] maertyn [illegible] goede [illegible]
[illegible] tot [illegible] [illegible] [illegible] vaderlant
vaderlant [illegible] ook dat [illegible] in december 1607
ariveert is daer mijn broeder lambert [illegible]
op [illegible] die tot bantam [illegible] [illegible] is [illegible]
[illegible] [illegible] gesproken hebbe maer [illegible] God almachtich
[illegible] bewaert — — — — —

[illegible] Jeremias [illegible] Jansz heeft my hier overgetransporteert 685 4/5
real van 8 so in contant ende in [illegible] als volcht
an extra — — — — — — —
heeft my [illegible] ontfangen van soon [illegible] palimbang — 554
9 [illegible] 17 stucken [illegible] — — 32
[illegible] — — 99 4/5
Somma [illegible] als boven 685 4/5

Dit ist [illegible] dat van [illegible] cantoor van malasar gecomen is

Jacop Janssz is mette [illegible] voor assesteren na ternaten toe
de Jonck der ~~[illegible]~~ naer malacca gesonden daer omme [illegible]
togemelde van don louis en don braz is hier den 28 Januar[illegible]
wel gearriveert maer geen provisie van goet omme te brengen
door de groote [illegible] die daer waren want alle de
principaelste van adel sijn gestorven sijn als den viso rei
don martim affonso de castro don antonio de meneses capiteyn
don paulo portugael [illegible] hier een lijst met [illegible]
dese portugesen [illegible] gaer waren [illegible] potten
met confituren gesonden en broot dat [illegible]
op [illegible] en gaere mette lege potten betaelen [illegible]
de [illegible] gegeven en [illegible] wat gelt gemarckt
marck gissing dat sie hier quamen om meer [illegible]
den 13 Januari [illegible] sijn hier gearriveert de
portugesen uit malacca [illegible] naer banda gegaen
toe [illegible] maer de Javanen hebben gaen mit [illegible]
onder [illegible] brueken des don lobo [illegible]
malacca daer mede [illegible] godt dancken doch om des hemel
te bestellen de paap en [illegible] dalgado sijn na malacca
toe gevoert [illegible] van ambroyn [illegible]
want [illegible] dat hier [illegible] sal [illegible]
van [illegible] met het [illegible] andere mede
dan [illegible] hort [illegible] gesieel [illegible]
[illegible] gegroet [illegible]

[illegible]
[illegible]

[illegible] [illegible] Jacques [illegible] de
Willem Janssz [illegible] te bestellen om [illegible]
[illegible] [illegible]

Grece 1608

from Sr Tho: Glover

16th Aprl

22 Augustus 1608

Laus Deo Ao 1608 adi 22 Augusto In Gresick

Eersame voorsienige Sr Jaques Lermite myne lanste is geweest
van 16 April lestleden met de Jachtloupe(?) van [illegible] mede
die ick hoope ul voor desen sal behandicht syn daerin ul
sult verstaen hebben het arrivement met het Jacht van het
Jacht Delft(?) ende het schip de groote Sonne die hier
met alle haest wegens ul beyden aff geveerdicht syn
Sedert dien syn hier [illegible] Jonckx uyt Banda ende
Ambona gecomen die hier [illegible] foely gebracht hebben
maer weynich nooten hebben daer ick becomen omtrent
9 baer foely 293 bahar noten en muscaten ende 25 baer nagelen
de foely cost 90 realen y baer ende de nooten naer advenant
de nagelen costen 63 realen y baer hier comen noch een Jonck
verwacht uyt [illegible] waer hier die ick hoope [illegible] dat sal
comen het [illegible] de [illegible] sal [illegible]
[illegible] ick [illegible] met de betalinge dan daer is [illegible]
Schipper die ick op Banda gedaen hadde ende die gebleven
met [illegible] [illegible] syn naer Jamby gelopen ende de Jonck
is naer dat hy van Jamby is gekeert [illegible] geladen met
peper door [illegible] [illegible] ende [illegible]
1160 [illegible] Sonnedach is die ick [illegible] in
[illegible] [illegible] door de [illegible] [illegible]
dan sal [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] maent
[illegible] [illegible] syn 1460 Jonckx op Jamby
[illegible] [illegible] [illegible] betalinge al hadde
[illegible] hadde dat ongeluck niet voor gecomen
ende noch een Schipper die uyt
banda gecomen is [illegible] Sonnedach omtrent [illegible]
[illegible] [illegible] betalinge aff [illegible] [illegible]
dit [illegible] op banda geen proffyt gedaen is met den
[illegible] als [illegible] Jonckx gebleven syn
[illegible] [illegible] [illegible] gebrocht hebben maer die
[illegible] hebben gebracht hebben groote proffyten
gedaen [illegible] alle andere die noch gecomen
syn [illegible] Godt loff [illegible] betaelt [illegible]
[illegible] is alles noch omtrent [illegible] [illegible]
dusent Lasten [illegible] [illegible] sal ick noch
[illegible] [illegible] worden

Hebbe [illegible] ontfangen uyt Banda
van Sr van [illegible] gedateert van 4 Junii
lestleden [illegible] ick verstaen hebbe als
dat daer [illegible] syn [illegible] 25 meert
[illegible] [illegible] Admirael onder [illegible] [illegible]

Ick verstae dat het schip Colao die daer inde ladinge lagh
daer doen [illegible] in geladen waeren omtrent 2 duysent
[illegible] soe [illegible] matten nader [illegible] die ick hope
in [illegible] voor [illegible] aldaer [illegible]
ben alle dagen verwachtende het schip [illegible]
om de goederen die [illegible] in [illegible] con mede
[illegible] het [illegible] soo lang maer [illegible] ick wilde
[illegible] dat het [illegible] waeren de goederen [illegible] mede
[illegible] voor [illegible] het [illegible] is qualick om
[illegible] datter [illegible] gaerde [illegible]
[illegible] ick om [illegible] in groote moyte
ende costen [illegible] maken daer om ist [illegible] dat het
Contoor op gebroken [illegible] noch [illegible] tidinge
[illegible] 4 [illegible] in [illegible] geeft
de portugesen [illegible] maent [illegible]
met [illegible] met [illegible]
[illegible] schepes maer [illegible] noch [illegible]
[illegible] [illegible] geeft [illegible]
met [illegible] 4 [illegible] antoni Camelli [illegible]
ambrosio Serrao [illegible] met [illegible] maer de
[illegible] geeft mij [illegible] betaelen
[illegible] noch [illegible] 5 [illegible] die in [illegible]
[illegible].

[illegible] het Contoor [illegible] hadde [illegible]
[illegible] peper becomen hebben daer [illegible] geeft mij om
[illegible] daer de [illegible] is [illegible] om
[illegible] doch die [illegible] die [illegible]
[illegible] het [illegible] geeft mij [illegible]
[illegible] was [illegible]

mij geeft [illegible] is
Contant omtrent [illegible] 16 hondert [illegible]
als t'schip [illegible] mede [illegible]
noch [illegible] peper [illegible] becomen
[illegible] ick [illegible] noch [illegible] 2 offte 3 duysent [illegible]
int lant is [illegible] ende [illegible]
[illegible] mit [illegible] familie inde genade des alder
[illegible] bevolen [illegible]

[illegible] 125 / 130 [illegible] bajar
[illegible] 10 / 12 [illegible] bajar [illegible]
120 / 125 [illegible] bajar

[illegible]
Van [illegible]

Eersamen voorsinnighen
Sr Isahes Larmit
opperkoopman
tot
Bantam

Met vrint die God
bewaer

Van Heer Nicola van Steelant
doch heeft van Gerardijck ontfangen
des 25 September 1600 Ende
maent ...

17 September 1608

Laus deo Adij 17 September A° 1608. In grecé

Eersame discreete Sr Jaques Lhermite naer groetenisse
verhoope UL alles wel te varen, dij sijn alhier gearriveert
den 31 passato met het schip den Leeu (daer den vice admiraell
op is Adriaen Matelieff, en opperkoopman Willem [illegible])
welcke geladen heeft in Banda, desgelijcke is hier gearriveert
het schip Ceijlon (daer opperkoopman op is [illegible])
den 3 deser, die mede sijn ladinge in Banda becomen heeft
Wat hem aldaer gepasseert is int veranderen der coopluijden ende
het schelmis bedroch dat aldaer om gegaen is, soo met de
Inwoonders als met anderen, sall UL gewisselijck verstaen
[illegible] coopman [illegible] vaert naer [illegible] in [illegible]
[illegible], ick hier geordonneert hij te blijven, hier is gans
geen Carragasen, ende de huijsinge byna vervallen sodatt
alles moett. Vermeldt sijn ende UL oock met [illegible]
van Carragasen [illegible] tegens de Memorie hier met [illegible]
gaende, dat met de eerste gelegentheijt moet hebben
gesonden worden, want als hier sitten met [illegible] hondert
[illegible] sall sijne goederen in Jonken laden ende
dan mede naer Bantam comen, met de welcke ick verder hoope
te schrijven, ende hij sall UL beeder onderrechtinge sall
geven, tgeen alhier nodich is, maer [illegible] all dat [illegible]
op [illegible] worden gesorcht. Hier mede UL alle
bevolen inde handen des alderhoochsten, ende hartelijck gegroett.

UL vriendt
Jo vander Meer

A

Eersaemen discreeten Sr Jaques
L'Hermite oppercoopman

In

Bantam

12 October 1608

Laus deo Adij 12. October Ao 1608. In Grissik

Eersame discrete Sr Jaques L'hermite, mijne leste is geweest den 17 passato met het schip der Veer, waerop ick verhope de behandicht is daer bijsonder de geschreven hebbe, aengaende den Carragasen tegenwoordich alhier [illegible] dat moeten [illegible] gesonden, 't is mit de tegenwoordige joncke offte met de eerste schepen die naer de Moeren gaen sal de [illegible] sal gesonden worden.

Ick sal wel wachten hebben [illegible] dordre die hij alhier gelaten heeft, om het huijs alhier te vermaecken, want men [illegible] gaet [illegible] daer in [illegible] [illegible], ende gaer [illegible], doch sulcx daer mede [illegible] tot op [illegible] oosten Monsoy, daer toe ick oock sal geerne [illegible] van [illegible] [illegible], ooc weijnich [illegible], als ick in mijn voorgaende memorij heel verhaelt.

Aengaende den handel alhier, [illegible] mij van den [illegible] [illegible], die ick uit [illegible] [illegible] [illegible].

Bevint dat den chineesen handel alhier [illegible] [illegible] door [illegible] [illegible] die sij betaelen, verhope, dat sij [illegible] Monsoen [illegible] goede partije [illegible] sullen brengen, als sij [illegible] Jaer [illegible] [illegible] [illegible] hebben [illegible] [illegible] genomen, [illegible] [illegible] tot redelicken prijs [illegible] bedragen, in [illegible] [illegible] [illegible] van 130 a 160 [illegible] de picol, daer toe [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], want [illegible] [illegible] [illegible] sullen op ander [illegible] [illegible] brengen.

[illegible] [illegible] beginnen [illegible] te brengen, hier is [illegible] [illegible] [illegible] picol offte [illegible] [illegible] stadt, ende [illegible] tot redelicken prijs te bedragen [illegible] van 4 a 4½ [illegible] de picol, soodat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] door [illegible] van dien, doch [illegible] [illegible] [illegible] aen de chineesen [illegible], sullen die [illegible] in handen te [illegible].

De handel van [illegible] mijn bedunckens is niet [illegible] te bedrijven [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ende [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ende [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] op, [illegible] tegenwoordich 10.12 [illegible] [illegible].

Ick sal mij geerne [illegible] aengaende den Carragasen [illegible] het schip de [illegible], die [illegible] [illegible] Madurese [illegible] van [illegible] [illegible] mede genomen [illegible] Banda [illegible] [illegible], ende [illegible] in Banda [illegible] is geweest, [illegible] [illegible] de [illegible] gehadt [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adij.

[illegible] de memorij [illegible] [illegible] die ick [illegible] [illegible] gesonden [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], ende [illegible] [illegible], die de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]) [illegible] [illegible], ick [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] coopmanschappen in Bantam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] is [illegible] Admirael [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] op Ambon ende Banda [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] ende ander daer [illegible] [illegible] hebben, [illegible] dat [illegible] [illegible] is tot groote schade vande Compagnie, ende [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ende door dien [illegible] aldaer brengen [illegible] [illegible], dat de [illegible] te [illegible] [illegible] [illegible], — Ick bekenne dat ick [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] den handel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sullen de Portugesen [illegible], [illegible] de [illegible] [illegible] tot [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] groote schade sal [illegible], want daer niet [illegible] [illegible] te [illegible] in Amboina ende Banda, door de [illegible] sal gebrocht worden. [illegible] die [illegible] Commissie [illegible], die [illegible]

Hier nevens gaet copie, van de goederen bij mij ontfangen, als oock de uitstaende schulden, so voor de rekeninge vande 14 schepen, als voor de generale geoctroijeerde compagnie.

Deese bijgaende brieven sende H. [illegible], soo veel doenlijck op tellen schepen te bestellen.

Sonder niet meer tegenwoordich te adviseren, bevele UE. den Almachtigen godt die UE. ende ons allen wil neemen in sijn bewaringe. Weest hartelijcken gegroet.

A. L. Dieustkelinghe [?]

D. vander Mer [?]

Eersaemen discreeten Sr
Jaques l'Hermite de Jonge
opper Coopman. In
Bantam

Copia.

12 October 1608

11

Laus deo Ady 12. October Aº 1608. in Gressije.

Eerentfeste wijse voorsienighe seer discrete

Mijne leste is geweest aende H. Bewinthebberen tot Delft van dato den 15 Julijo Aº 1607 uit Banda, met het schip de Ver-eenighde provintien, daer mede gesonden hebbe verklaringe vant voorse schip tot op dato (als voorens) dat ick daer op ben geweest, ook mede verklaringe van het geblevene portugijse schip genaemt St Jago, dat wij veroovert inde Straete van Sabon, ende aldaer verbrant hebben, den 18 Novembr Aº 1606. bijden Admirael Matelief [illegible] afgesonden van voor Malacca, om het Casteel van Amboijna te provideren, als breeder is verhaelt in mijne voorgaende, verhope dat het voorse schip de provintien in salvo is gearriveert ende alles te recht is behandicht aende voornoemde H. Bewinthebberen —

Dat ick vanden Admirael Matelief [illegible] geordonneert wert, in Banda te blijven (tot op de Compste vande naeste vloot offte schepen, omme soo het gebillet te [illegible] in plaets van Heyndrick van Bergel) sal U E. voor desen [illegible] verstaen hebben. —

Soo ick in Banda gearriveert den 25 Martij, vertrocken het schip der Veer, ende tschip Ceijlon, met den Vice-admirael Adriaen Martensz, behoorende vande vloot vanden Admirael Paulus van Caerden (die haer ladinge aldaer hebben bekoomen) ende tgeene aldaer gepasseert is, int veranderen der persoonen sal U E. overvloedelijck van andere daer uit mijne E. hebben sullen oordeelen vande [illegible]

Die geene die d' Inwoonders van Banda kent [illegible] dat het een veranderlijck schelmsch volck is, levende sonder hooft ende [illegible], soo dat ijder eenen meester is, de outste als de jongste, de vrouwen als de kinderen en [illegible] —

Aengaende de veranderinge, is de vergaderinge vande orangkays eerst goedt geweest den 10 Julij voorleden, doen de schepen bijnaer haer ladinge hadden, ende daer [illegible] om t' Contoor te veranderen ende over te geven.

Doen nu de vergaderinge geschiede quamen 4 offte 5 orangkays vande vier steden, ende [illegible] te hebben van alle t volck om een nieuwe accoordt aen te gaen, [illegible] als naemaels wel gebeurlijck is, want soo lange Banda Banda is geweest is noijt vergaderinge geschiet soo gemeenelijck als deese want de maniere vant lant is, int openbaer voor de kerck alles te verrichten, het welcke belet is geweest door den geenen die daer gesocht hebben noch langer te blijven, siende het [illegible] versterckt, alsoo sij vreesde eenighe reformatie in veel dingen soude geschieden,

Deese voorse orangkays doen haer bijden Vice-admirael de Commissie van sijn [illegible] vertoont [illegible] voorgelesen dat, [illegible] nie [illegible] offte begeerden [illegible] te [illegible], dat persoon voor hooft aldaer soude blijven, Het welcke bijden Vice Admirael en Scheepsraet is overleijt ende gesamentlijck mij geordonneert om tot dienst vande Compagnie te blijven, [illegible] deese orangkais verstaen hebbende, seijden daer niet [illegible] te [illegible] [illegible] een persoon hebben, gelijck als Heyndrick van Bergel, die [illegible] haer gebracht sijnde, [illegible], offte door [illegible] offte dat wie mij selven mochte te buijten gegaen hebben tegen d' Inwoonders, dat sij het vrijwillich souden beschermen, seijden gans niet

ende hadt luyden wederom gebraght, seyde dattet eijsaek moste
wesen, waerom sij mij weygerden; ick ectter gaven voor antwoort
dat ick was stuyrs van wesen, [illegible], ende de sprack niet
wel spreeckende, daer op heeft de viceadmirael haer weder is geantwoort
dat hij mij daer van wel soude onderrechten, ende dat het hem verwonderde
dat sij mij weygerden, nademael sij tijden met mij noch niet en hadden
gehandelt, noch niet en wisten mijn conditie, ende dat ick mij stille hadde
gehouden dien tijt dat ick daer was geweest, antwoorden wederom
staet wien ghij wilt maer hem niet, — daer over de viceadmirael
ende de breeden raett mij sulcke heele vergaderinge daer onder ick mij
verwonderde, want noyt in mijn gedachten geweest was dat sij mij souden
weygerich geweest sijn ende seyde dat de tijt voort was, om niet alleen
te vermanen wat door hem mochte comen, hebbe het gestelt in haere
handen, ende datt ick gaerne afstant wilde soo de Compagnie eenighe schade
door mij soude genieten, Soo is de viceadmirael ende de raet gedwongen
geweest haer te voegen in haeren moetwill, om het cant niet te
verachten.

De viceadmirael is daer naer met alle de schepen [illegible] geweest
doen hett was te laett.

Noch moet ick wat verhaelen van Heyndrick van Beguel alsoo sijn dingen
stonden om te verthellen, hadt toe sonder weten van de geens die
[illegible] hem gestelt waren (als maent te voren als de vernieuwing
geschieden) ende heeft offte laet aende orangkayen 4000 realen v 8.
sonder profijt offte voordeel voor de Compagnie te genieten, dat de tijt
dat de schepen daer laegen niet en conde betaelt werden (alsoo de Bandanesen
niet gewoonlick te handelen met gaer orangkayen, soo langer als daer goet
en schepen sijn) welcke orangkayen een groote quantiteyt voor die van
Banda sijn, ende [illegible] daer mede de [illegible] ende [illegible]
op de [illegible] geschreven wordt als sij sien dat de orangkayen door het
[illegible] hebben, ende het [illegible] geweest
en dattet gewendt wordt [illegible] noch [illegible], dattet geen
Bandanesen en [illegible], want de orangkayen daer door en
groote schade souden comen, ende door dien middel worden vele
orangkayen aldaer gelockt, om den naem die de Hollanders in andere
landen crijgen, dat sij de vreemde natien geld leenen en voorthelpen.
Welcke leeninge ick altijts in de [illegible] hebbe gehadt want sij
verhaelen sij dat onse cleeden te minder getrocken worden; ende sij de
Cataniesche ende Madiraesche cleeden op coopen. ende als de [illegible]
sijn terstondt groote [illegible] op is, ende ontrecken ons alsoo de [illegible]
dienen soude [illegible] cleeden en [illegible] in contant [illegible]
geet te voren gegeven, [illegible] verwondert ick mij wat [illegible]
ons de vreemde natien comen gelijck in Banda, want sij niet en goet
[illegible] voor ons mogen [illegible], ick wiede dat ick niemant
mochte hooren eenighe meer gelijck van de voorss leeninge —
Maer den handel in Banda is niet goet tegen aen de orangkayen
gelijck als in andere landen, dan moeten de selve soo veel geholpen
werden als mogelijck is, want wie heeft de [illegible] ende moeten
in handen anders als de [illegible],
Dus verre hebbe ick dit willen aenroeren, want Myn E. Heeren van
[illegible] andere wel sullen onderrecht worden.
Ick en hebbe dit niet verswegen tot eenighe haett off nijt maer
alleenlijck mijne E. Heeren de waerheyt condt te doen,

Het schip [illegible] is den 2 Augusti [illegible] van Banda t'seijl
gegaen, ende sijn den 31 dito hier voor de Barre van Gressie gecomen
daer bij ons quam den 3 [illegible] 't schip [illegible] van [illegible]
seyde eenige [illegible] te coopen.
Den oppercoopman [illegible] verhorght aen de viceadmirael
om niet [illegible] te [illegible] (alsoo de tijt [illegible] sijn drie jaeren geexpireert

waerd) is dan het selve begint, in welcke plaetse my gerecommandeert
hebben voor d' tijt van twee jaren hier te blijven.
Deese plaetse is gansch onderhorich den Carangesen, ende heeft de bewindhebberen
ordre gegeven om het huys toecomende oostmonsson te vertimmeren, want
de huysinge gansch is vervallen, & my het geldt daertoe sonde comen bestellen,
Soo haest dat alles daer ondersocht is, is door dien in deliberatie geweest
is om het Contoir te lichten, door de Coninck negotie die hier valt
soo heeft Steven Doensz den alles quijt gemaeckt, ende sijn schulden
gesorght te innen
Ick hebbe ordinaris l'garnite in Bantam geschreven om Carangesche
tegens alsier noodich is verlanghe t'selve met den eersten gelegentheyt
Den Chineesschen handell schijnt hier tamelijck beter, door den
Coninck toelaet dewijle hier betaelt, hoope dat de Chineesen eenighe
quantiteyt van rouwe sijde sullen mede brenghen, soo sij t'voorleden
jaer belooft hebben, tot welcke dient gecontinueert, want soo sij het
faillieert sonder haer de selve af te nemen, souden daer naer geen meer
brengen. is by Steven Doensz t'voorgaende jaer ingecocht van
136 realen tot 160 realen by d' het picol.
Oock die van Jambi beginnen veele peper te comen maer seyde hier
is ontrent 1000 picol ofte anderhalf tyde staet, maer door
faute van geelt moeten se naer [illegible], den soude vermischt comen
tot Bantam als de Chineesche Joncken arriveren, ende de selve niet en
tot redelijcken prijs is te bekomen sal de selve sich in handen te
crijgen, den prijs tegenwoordich is a 4. & 4¼ realen de picol
Hierbijgaet Copie van de goederen die ick hebbe overgenomen van
Steven Doensz als oock de Debiteuren schulden, 500 voor de
Coninck ende 14 schepen, als voor de Generale geoctroyeerde
Compagnie,
Het gevalt dat de gelegentheyt van [illegible] hier wat aengaet
Refereere ick my aen den opperkoopman Steven Doensz die V.E.
int breede van alles wel sall onderrechten.
Hier mede Eersame wijse voorsienige seer discrete, V.E. bevelende
inde beschermingen des Alderhooghsten die V.E. gelieve wil segenen
tot welvaert des Vaderlants, Amen.

V.E. Dienaer

C. vander Haer

Ae

Erntfeste wijse voorsienighe
seer discreete Heeren. de
Bewinthebberen der generaele
geoctroijeerde Oost-Indische
Compangie.

Van

Hollandt en Zeelandt

No. 96

Sr Alexandrie van Bergel.

8 December 1608

Laus deo Ady 8 December 1608 In grissik.

Eersame discrete, seer wyse voorsienighe, verschrijve ick van [illegible]
d'occasie, die my in verbael, dat mijn schrijven, hoewel ick niet
bysonders nochte hebbende U.E. advijserende van alles den mondeling
verstaen te hebben,

Dese sijn alhier dagelijcx verwachtende t'schip d'Eendracht dat van
Masulipatam is gecomen, ende dat sal presenteren bij Carragasoen. Wordt
alhier de ladinghe rijs en victualie, omme daer mede de gaen naer
Ternate.

Den viceadmirael met dry schepen sijn ontrent 25 dagen
verleden van bantam gescheijt naer Vaderlant, de welcke God
in salvo arriveren.

De twee engelsche schepen sijn tot Bantam ladende, om naer
Engelandt te keeren.

Dit hebbe ick verstaen van de joncke die alhier van Bantam sijn gearriveert
die den coopman [illegible] [illegible] ick hier geordonneert
[illegible] ende alle coopmanschappen te bantam hebben gebrocht
want het schip [illegible] noch [illegible] [illegible].

Naer het schrijven dat ick van bantam sal [illegible] hebben, meene
U.E. te [illegible] [illegible] [illegible] tot ontrent
[illegible] 60 [illegible] ofte daer ontrent [illegible] Amboyna. [illegible]
verwacht wert [illegible], [illegible] de groote [illegible] heeft
gemaeckt, die [illegible] [illegible] Amboyna
[illegible] Banda [illegible], alwaer ick [illegible].

Den 4 deser sijn hier gearriveert de portugesen van Malacca
ghevende tydinghe, eenen nieuwen viceroy uit portugael comt
genaempt don Jan pereiro Conte de fero, met een armade
van 15 galleoens, de helft Biscaijns, en de helft portugesen,
waer van 8 gedestineert sijn in goa te laden en t'ander
naer Malacca — [illegible] Barge van Goa
leggen 14 hollantsche schepen, wachtende om de voorsz
portugesche armade te rencontreren. godt de heere wil
ons geluck ende victorie verleenen.

Dese tydinge is overlandt gecomen van goa op St thome en
van daer in malacca, alwaer een groot schip gearriveert was,

Den Andre Furtado is geordonneert van syne majesteit
Gouverneur generael van malacca ende de Zuydersche
deelen, de welcke met de portugesche armade salt
[illegible] comen

[illegible] [illegible] met [illegible] [illegible] Admirael
[illegible] [illegible] tydinge
[illegible] met het schip d'Eendracht, de [illegible] dit
[illegible] U.E. Hier mede [illegible] gegeven, bevelende
U.E. in handen des alderhoochsten.

U.E. dienstwillighe

[illegible] vander Maer

Looft godt desen 12 decembris 1606.

Sr. naer tschrijven van desen. alsoo de [illegible] noch niet [illegible]
is hier gouvernement op gestaen, de [illegible] Cinnaer [illegible] [illegible]
in 12 daegen van Malacka, geeft tydinge, dat [illegible] hollantsche
schepen syn gesien van [illegible], ontrent pulo parcelar.# sterck 14 sch[epen]
de welcke de tydinge ~~ter stadt~~ gebracht heeft uyt de gouverneur by
Malacca. die ter stadt heeft de buyten stadt doen afbranden. de
[illegible] in de stadt doen comen. [illegible] ter stadt [illegible]
syn, verwachtende belegeringe. [illegible] de portugesche armada. [illegible]
niet [illegible]. wat die [illegible] mogen syn. de portugesen [illegible]
van goa. [illegible] gouvernement hier - dit [illegible] geschreven [illegible]
Malacca. de heere wille ons geven [illegible] tot [illegible]
[illegible] Jan [illegible]

is ontrent 15 mylen van Malacca.

Samuel Blommaert

Laus deo In grese den 26 Maij 1610

26 Mey 1610

17

Eerentfeste gunstighe vrint. U. L. schrijven vanden 30. decemb. en 6. april 1610. hebbe wel ontfangen. en [illegible] t'acordt dat U. L. mette Coninck van Sombas [illegible] heeft. waer van coppie gesonden hebbe, aen de h. adm. Francois Wittert, en aent Comptoir in Amboyne en Banda.

Verstaen door U. L. schrijven vanden 30. decemb. [illegible] [illegible] den [illegible] [illegible] soude [illegible]. ende [illegible] [illegible] [illegible], waer van het [illegible] [illegible] naer t'[illegible] van [illegible]: is Palimbouan de Jonck [illegible] met de [illegible] [illegible] hadde [illegible] naer Selor. meynende [illegible] [illegible], maer [illegible] dat sij [illegible] de Jonck [illegible] [illegible] hebben op de [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], en de [illegible] met de [illegible] tot Tuban gecomen, [illegible] de Coninck van Tuban: naer dat sij [illegible] [illegible] opgebracht hebben [illegible]) [illegible] [illegible] [illegible], en alsoo [illegible] tot [illegible] [illegible], [illegible] dat [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible], en op 10. april van hier naer Selor gevaren.

[illegible] [illegible] [illegible] van t'[illegible] de Coninginne aldaer met U. L. [illegible], van [illegible] [illegible] hebbe met den [illegible]: [illegible] Karaxadana:) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dat [illegible] [illegible]) ende [illegible] hij [illegible] [illegible] [illegible] heeft, en [illegible] het [illegible] niet [illegible], [illegible] dat de voors. Coninginne U. L. [illegible] soude [illegible] hebben [illegible] [illegible], [illegible] U. L. [illegible] [illegible] [illegible], soo dat naer lange [illegible] met malcanderen hebbende, [illegible] heeft belooft dat hij het [illegible] den Coninck van Sorbaya soude [illegible], en alsoo de Ambassadeurs vande voors. Coninginne van [illegible] noch hier [illegible] en sijn, en hebbe [illegible] [illegible] [illegible] de Coninck niet [illegible], [illegible] [illegible] de [illegible] van hier [illegible] [illegible] tot Sorbaya bij de Coninck is:) belooft heeft dat soo wanneer de voors. ambassadeurs: die sij dagelijcx sijn verwachtende:) sullen [illegible] [illegible] [illegible] sal [illegible], en als dan sullen de Coninck het [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], en de [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible] [illegible]:) [illegible] sullen tot ons [illegible] [illegible], en als dan sal de voors. Coninck het [illegible] de ambass. [illegible] [illegible] en hadde [illegible] [illegible] [illegible],

op 22 desen hebbe [illegible] tijdinghe gecreghen dat de Jonck van hier (waer in bij 20 last [illegible] is [illegible] hadde met [illegible] andere [illegible], om naer Banda te [illegible]) soude [illegible] sijn, door [illegible] harde [illegible] [illegible], [illegible] tijdinghe [illegible] [illegible] [illegible] is [illegible] om [illegible], alsoo wij wel weten dat de [illegible] [illegible] wel [illegible] in Banda [illegible], want aldaer t'[illegible] [illegible] groote schepen leggen, [illegible] [illegible] wel 120. mannen in sijn

Degheen gaet er sterck dat den Materam (wesende den
keyser van Java wordt:) op weegen souden sijn, om alle dese
plaetsen te ondervaen, voor de welcke wij geen cleijne
vreese en hebben, alsoo wij hier ontrent hebben leggen
150 last rijs, met de welcke wij qualijck raet
souden weten, maer onse meeste hoop is, dat wij haest
schepen uut de Molukes sullen hebben, doch den tijt
sal leeren, en sullen (:is 't mogelijck:) niet naerlaten U.L.
van alles te adviseren, ooch wat antwoorde (:wij aengaen
de saecke van Sucadana:) sullen krijghen, U.L. versekerende
dat in die saecke geen neersticheijt en sal gespaert werden
alsoo wij wel weten dat de heeren bewinthebbers
daer veel aengelegen is, hier mede.

Eerwaerde gunstighe vrient, godt bevelende U.L.
tot U goede voornemens te laeten comen, Actum als boven

U.L. gunstighe vrient

Adam Claesen van driel

4

Eersamen insonderheijt vrunt
Sr Samuele Bloemart van
wegen de Generale Oost-
Indische Compe Coopman

tot

Sukadana

Per
nachode Goutom ban die Godt
Bewaert

Gedateert den 26 Meij ao 09,
ontfangen den 6 Junij
per nachoda Goulombayn in
Sucadana

Copie. In Grese den 26. maj 1610

26 Mei 1610

Achtbaere wijse gunstige vrunt v. l. schryvens vanden 30 decemb. en 6 april A° 1610 hebbe wel ontfanghen, mits haders t'avoort dat v. l. met den Coninck van Tambar gepassoort hebdt, waer van copie gesonden hebbe, aen d' h. Admirael Francoys Wittert, en aen t' Comtoir op Rubodyna en Banda.

Verstaen door v. l. schryvens vanden 30 decemb. hoe de jonck hier gaert den dienst beneffens sonder wesen onder de portugese navetten, waer van hare selve volck (naest heil vande navetten) op Palembang den jonck rofften mede de volcken sy haer reys naer Solor meynden te vorderen, maer weynich dagen mede de jonck gesylt synde, hebben op den droochte gestooten, waer het meeste volck gebleven is, en de reste mede de Champan tot Tuban gecomen, alwaer hen de coninck van Tuban (naer dat sy eenich gelt opgebracht hebben gesayt) lot heeft gelaten, en alsoo alhier tot Grese gecomen, weynich dagen hier synde hebben den Champan gecoft en op 10. april van hier naer Solor gevaren. —

Ons verwondert seere want hoe de Coninginne aldaer mede v. l. handel van welcke saecken hebbe mettes Gouverneur van Grese genaemt Karangana gehandelt (en is den man die welcke wel in dese saecken doen can) over welcke hij hem seer verwondert heeft, en wilde het selfde niet gelooven, insonderheyt dat de voorss. Coninginne v. l. hinderlyck soude geweest hebben in Cimmate alwaer v. l. ginck om visch te coopen, soo dat naer lange reden met malcanderen hebbende, my heeft beloofft dat hij het selfde den coninck van Sorbaja soude aendienen, en alsoo de ambassadeurs vande voorss. Coninginne van Surbadana noch niet gecomen en syn, en hebbe selver noch by den coninck niet geweest, overmits den Gouverneur van hier (die welcke alletyt tot Sorbaja by den Coninck is) beloofft heeft, dat soo wanneer de voorss. Ambassadeurs (die sy dagelycks syn verwachtende) sullen gecomen syn, my sal doen ontbieden, en als dan sullen den Coninck het selfde uut breeder mogen verhalen, en en twyffele niet (met eenige geschencken) offte sullen tot ons begeerte comen, en als dan sal de voorss. Coninck het selfde der Ambassadeurs mogen belasten, en haer de saecke recommanderen. —

Op 22. desser hebbe alhier tydinge gecregen dat den jonck van hier waer op wy 20. last ryst in gescheept hadde, met eenige andere vrachten om naer Banda te seylen, soude gestrant syn door eenige harde weders winden welcke tydinge ons hartelyck leet is geweest om hooren, alsoo wy wel weten dat de selfde ryst wel noodich in Banda was,

want aldaer t' hant b. grootte scheepen leggen en het Casteel wel 120 mannen in heeft. --

Regider hadde den spraeck dat den Mataram (: welcke hem Keyser van Java seyt :) op wege souden syn, om alle dese plaetsen te overvallen voor de welcke wy geen cleyne vreese en hebben, alsoo wy hier ontrent hebben leggen. 150 last Peper niet de welcke wy qualick raet souden weten, maer onse meeste hoop is, dat wy haest scheepen uyt de Molucken sullen hebben, doch den tyt sal leeren, en sullen (: ist mogelyc :) niet na laten U.L. van alles te adviseren, oock wat antwoorde wy aengaende de saecke van Sucadana sullen crijgen, U.L. versekerende dat geen saecke geen moeyten noch vlijt en sal gespaert werden, alsoo wy wel weten dat de heeren Bewinthebberen daer veel aengelegen is.

Item voorss. is coppie ~~[illegible]~~ U.L. gesonden Anacoda goullosuban. [illegible] hier niet souden [illegible] gelaeden [illegible] 5 daeghe hebben tot Sorbaya gesonden om te weten ofte de ambassadeurs noch niet en waren gecomen dan en syn noch niet [illegible], waer van wy ons seer verwonderen alsoo U.L. schrijft dat sy haest aldaer souden wesen, en weten niet wat beletten, ofte de Jonck gebleven soude syn (: dat sy souden gerobeert syn :) ofte oft de Coninck met de [illegible] daer souden [illegible] hebben, en van sy [illegible] souden [illegible] der laetste [illegible] / [illegible] en souden nae de voorss. ambassadeurs niet [illegible], om het [illegible] des Coninckx te [illegible] [illegible], en [illegible] wat antwoorde wy souden mogen crijgen, dan sullen het [illegible] niet in [illegible] oock des Coninckx [illegible] niet tot Sorbaya niet en [illegible], en [illegible] om syn [illegible] te [illegible] voor den Mataram. Hier mede

Eersame [illegible] U.L. inde bewaringe des Alderhooghsten bevolen, In Grese den 8 Juny 1610

U.L. goetwillighe vrunt
Adam Claesen Van drel

+

Den Eersamen Discreten Samuel
Blomaert Coopman van
wegen de Vereenichde Oost-
Indische Comp.ie

tot

Sucadana

Per

Gedateert den 8 Junij Ao 1610
door Adam Claess van Deift [?] in
Grese [?], ontfangen den 23 Junij
per Nacoda Bandangs [?] [illegible]
[illegible]

19 Octobre 1610

Laus Deo in Grisee den 19 octob. 1610

21

Jaques l'Hermite

E[illegible]

Naer hertgrondelijcke groetenisse aen U.E. dient
desen alleenelijck tot [illegible] van desen ingesloten
weerde van den 29 aug. passado met [illegible]
ontfangen, de welcke met [illegible] alsoo wel alsoo ons
[illegible] dat tot op huyden
[illegible] om U.E. de selve doen behandigen
[illegible] hebben U.E. geschreven om saratte [illegible]
voor dese [illegible] als de [illegible]
[illegible] U.E. biddende [illegible] laeten het selve
[illegible] alsoo wij alsoo dagelijcx
[illegible] gesuppliert worden

Bij soo verre aldaer schepen [illegible] om [illegible]
sal U.E. [illegible] dat sij [illegible]
[illegible] alsoo
[illegible] was [illegible]
wij [illegible] dat [illegible] [illegible]
[illegible] tonban, [illegible] bij soo [illegible]
[illegible] adventure [illegible]
[illegible] aldus [illegible] de schepen Rotter[dam] [illegible]
[illegible] sal U.E. aldaer wel [illegible] hebben
[illegible] dat het Jacht Rotterdam [illegible]
op [illegible] dat het Jacht Rotterdam [illegible]
aldus [illegible] sal [illegible] geselschap [illegible]
Provisie, soo [illegible]
alsoo de schepen ons [illegible]
[illegible] alsoo [illegible]
[illegible] alhier [illegible] hebbende [illegible]
[illegible] want [illegible] gebrant [illegible]
[illegible] om [illegible]
[illegible] hebben
[illegible] Banda [illegible]
[illegible] provisie, alsoo U.E. by de brieven [illegible]
niet [illegible] want [illegible] was
[illegible] importantie, want onse [illegible] dat
[illegible]
oock door [illegible] U.E. [illegible] verlaerden het [illegible]
[illegible] de Provincie [illegible] aldaer [illegible]
te [illegible] was [illegible] oock aldaer [illegible]
te [illegible] was [illegible] hebben
[illegible] U.E. [illegible]
[illegible] bevelende,

U.E. vrindt ende dienst

Adam Claesen van Driel

Eersamen Voorsienighe seer discreten S. Jaques l'Hermite oppercoopman weghens de generale Oost Indische Comp.e etc.

Tot

Bantam

Per [illegible]

Grece [illegible] 16[illegible]

van Adam Claesz van [illegible]

[illegible] 19en October

Sr. Jaques l'Hermite — Laus deo anno 1610. In Gresee den 28. octob.

28 October 1610

De schrijvens diversche van U. L. schepen [illegible]
Enckhuysen van Bergen hebben wel ontfangen, mitsgaders
de 36 packen cleeden per Nro. als volght, van tattapoey
Nro. 5. 6. 10. 11. 12. 14. 15. 19. 20. 21. 22. 24. 34. 35. 17. 25.
28. 29. 30. 31. en 137: van moscopatas. Nro. 25. 29. 30. 32.
41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 81. en 127: en een casse met
tampidos, ooch een packen sonder Nro. met savatte chere
malayo; en alsoo U. L. schrijft te twijffelen dat dese 2
packen sonder Nro. die U. L. meynt dat qualyck geconditioneert
souden wesen, tselvecke soo niet en hebbe bevonden, dan
het tampidos is als niet het weerdt. Is gecomen, soo
dat men op sommighe qualyck sal connen schepen —
Het eerstcommende landevolck [illegible]
Jacht den Hasewint, tweede 18 dito desen van Banda
als pt. commissie met, waer het andere het voorseyde
Jacht alhier aen de Chineesen heeft vercoft a 94 R.
de bade.
belangende eenighe foelij noten offe nagelen [illegible]
alhier t'hebben de oorloghe in Banda [illegible] groot
soo dat alhier nu [illegible] niet te verwachten
en is, alsoo de Javanen alhier ooch seggen dat wij door
de oorloghe in Banda, oorsaeck [illegible] dat den handel alhier
heel verlast, want nu alhier [illegible] 14 dagen die en compt
soo sullen de Portugesen achter blijven, want sij dit Jaer
veel op haer cleeden verloren hebben, twaer sij die aen
de Anachodas vercoft hebben: handelende nae Banda en
Amboyna, en sijn de voorsz. Jonckes alhier wederomme
ledigh gearriveert, soo dat sij haer geschiet hebben
gestelt, ooch de Portugesen ons selve geseydt hebben
alhier niet meer te willen comen, dat sullen dit
toecomende Jaer 4 a 5 mannen schicken om de schult
in te manen, sij hier niet comende sonder onse cleeden
beter mochten getrocken werden.
geleden 14 a 15 dagen is alhier een Jonck gearriveert
inhebbende ontrent 4 a 5 baden nagelen, hebben die
voorgestelt bade Banda 209 R. van [illegible] op haer
geboden hebben 110 jaa 120 R. voor den bade. dan
[illegible] sij die niet minder te geven a 200 R.
twelcke ons [illegible] en ongedaen [illegible] besloten —
op 19 deser hebben U. L. [illegible] den Chineesen, een brieff sonder
van Amboyna gesonden, en noyt tijt offe bequaemheyt
gehadt U. L. die weete schrijven, alhoewel [illegible]
ons schrift aldaer staende [illegible]
U. L. [illegible] behandight sal sijn —

tot mij toe hebben de [illegible] Jonge alhier commende
geld goede tyde gebracht, dat hebben wel mit ons [illegible]
contracht maer hen niet hadde gevonden eenige [illegible]
[illegible] voor sijn [illegible]
op de hant, dat sij beloofden, dit toecomende jaer alhier
te brengen 20 a 40 picol lankin, dog alsoo sij niet
te betrouwen en sijn, en hebbe het selve niet derven aengaen,
maer haer geseijt, soo sij goede tyde brengen, dat wij
die haer sonder [illegible] souden affcoopen, dat sij belooft
[illegible] [illegible] werden

op gisteren 30 dito hadde tot Jortan groot 5 barken [illegible]
alsoo bij den [illegible] [illegible] [illegible], daer voor [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
130 [illegible] [illegible] [illegible] bade, dog alsoo [illegible] op [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], soo [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible]
niet te [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] voor [illegible] [illegible]
soo dat het [illegible] [illegible] gewest is, van het [illegible]
[illegible] [illegible], en daer voor het [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

Adam Claesen van drie[illegible]

Eersaemen voorsienighe ende
discreten Sr. Jaques l'Hermite
de Jonghe Oppercoopman vande Vereenichde
de Verenichde Oost Indische
Compie tot

Bantam

p[er] [illegible] l'Hermite was brengher die Godt
Bewaert

Ontfanghen op 16 November met
Jacht de Halssome van Adam
Claesz is van den coopman
gheschr. gedateert vanden 28 octob
1610.

Copie

30 Oct. 1610

25

†

Dizemos nos abaixo asinados que he verdade que vindo a este porto de grecee en vinte tres de outubre hun pataxe nomeado o galgo, em que vinha por capitão Wemmer van Bercrem, por mandado de los illustre snores stados generais de frandes, para denunciar as treues que fiserão o serenissime principes o archiduque Alberto e Jsabella clara eugenia en nome de su mag.^de el rey de espania con os Illustre snores estados generais de las provencias confederados de frandes. por o tempo de dose anos conforme el contractacion e por isso sertificamos que o dito capitão Wemmer van Bercrem ha nos advertido e denunciado as ditas treues e por passar asy en la verdad tenemos tres sertificasiones de hun tenor de nossas nombres firmado en o porto de grecee en la altura 7 graus de la linie equinoctial oje trinta dias del mes de outubre de 1610 anos

y manifestar

†
Domingos Piz pesoa

Baltasar mendez

domingos vegas

+
gomsalo da silva

+
Baltezar de Carualhais

acte van [illegible]
gemaeckt [illegible]
[illegible]

1616

[illegible] 3 mey [illegible]
de provintie —

Copie
Willem van voort

20 Decembe 1610

Laus deo Anno 1610 In Grece adi 20 decembr

Erentfeste wyse zeer discrete Etc. — U.E. schryvens
per 't schip Rotterdam en Hoorn (die op 20 July van hier vertrocken
naer dien sy alhier goede partye peper ingenomen hadden) —
van dato den 2 Juny is ons den 24 dito wel behandigt / waer door
verstonden hebben wat staet sy aldaer het Casteel gelaten hadden. 't welcke
voorwaer een redelycken is. [illegible] ons van harten [illegible]
dadelyck niet te mogen helpen / mede het ons op den 23 octobr
passado behandigt U.E. schryvens van dato den 21 augto per 't Jacht
den Hasewint comende van Bantam / welcke ons alhier tydinge bracht
vanden gemaeckten trewes tusschen den Coninck en Spaignien en de
Hooghgemelde Heeren Staten Generael, voorden tyt van 12
jaren. als U.E. breeder sult mogen verstaen hebben per 't Jacht de
[illegible] Sonne. 't welck 14 dagen naer vertreck vanden Hasewint
meyndlen gereet te syn om naer Banda te seylen / 't welcke ick hope
met Godts hulpe aldaer wel gearriveert sal syn / die U.E. van alles
sal mogen geadvisseert hebben / waer aen ons refereren. —

Wy syn jegenwoordich vast doende om ick met provande per d'eerste te
versorghen te mogen assisteren (welcke soo veel niet en is als wy wel
souden begeeren) want ick sorgt om een goede partie buffelvleesch
gesouten 't welck hier qualycken geschieden can door de weynighe potten
die hier te becomen syn. Ende oock de Javanen soo sy [illegible] syn dat
sy selve niet te gevallen en willen syn om ons te helpen / maer alhier
[illegible] sonderling mettet haest goede partye [illegible]
't welcke niet naer eaten sal t'onderhouden / wijs gesouten sal ick senden
soo veel als wy sullen becomen / mede 2 a 3 potten gesouten vleys. —
boonen hebben ontrent 7 a 8 last [illegible] / en hebbe niet meer
connen coopen overmits het [illegible] hebben alle [illegible] van dese
syn nu tertyt noch heel hooch / en [illegible] de selve niet
dagelycx te [illegible]. witte ryst hebbe ontrent 7 a 8 last
[illegible] 12 a 14 last voort van boter oly, wijn en wat om
[illegible] naer haren sullen ick soo veel beschicken als doenlyck is
't [illegible] haer hadden ick per een jonck van hier gesonden
ontrent 20 last Ryst rottang [illegible] (die Godbetert
op de Cust van Core naer datse 20 dagen van hier vertrocken
was gebleven / doch een assistent die wy mede sonden is
't [illegible] alhier wel gearriveert. —
als nu syn mede doende om eenige Maduras [illegible] haren te coopen
om naer Amboyna te senden. alhoe wel de selve nu tot
hooghen pryse syn / doch naer het schryven van Sr. Jaspar Jansz
het [illegible] noodich geroeft om door die middel (mits de
Amboynesen van [illegible]) de Javanen mettertyt [illegible]
vaert te helpen. —

Op 11 desen is alhier gearriveert een jonck komende uyt Bantam
hebbende seckere Jusseratten welcke ons alhier tydinge gebracht
hebben dat voor haer vertreck van Bantam aldaer gearriveert
waren 5 Hollantsche schepen, komende uyt Hollant (God
gave dat deselffde seckere syn) want aldaer veel noodich syn, waere
onder seggen een schip te syn, daer ontrent 60 a 80 [illegible]
Hollantsche vrouwen op souden syn wat daer af is sal den tyt leeren
op 13 desen syn alhier uyt Malacca gearriveert ontrent 20
Mestissen mede brengende ontrent 3 a 400 corgis tappe
seraffe, welcke sy alhier vercopen a 18. 19. en 20 Rd de
de corge, en voor haer compste heeft de ouse alhier die
soo haer van schelderie [illegible] geweest syn a 25. 26. en 27 Rd per corgi
soo dat deselffde op alle de reeden grooten affslach veroorsaeckt
hebben. —

Hier syn 5 a 6 joncken die vast met ryst en andere nootdruffticheden
laden om metten eersten naer Banda te seylen, en bevelen haer
vast dat van gereeden haer datmen soo [illegible] geruseert en met haer
gehandelt heeft als offe sy geen vrinden en waren, want seggen
alsoo sy daer comen datmen haer goet niet en wil coopen, maer
toe laeten dat de [illegible] aen Jmant anders magh vercoopen
maer dan haer datelyck van daer vertrecken, en seggen sulcx continuerende
souden haer schaeden, dienmen haer aen door alhier doch betaelt
waer onder alhier al grooten clachten gevallen syn, in 't bedeelende
om op sulcke alhier niet te vallen, met hulp van de Hr.
Eelen aldaer op dien maer worden hier mede

t'gene hier boven staet is copie W. E. gesonden op 18 deses
Anaesode drasalam was Bronden [illegible] alsoo W. E. hier [illegible]
mentie maeckt van 6 joncken die alhier gereet laegen om
naer Banda te seylen: waeronder 3 joncken is die den
commandant was Sorbaya toebehoorde: welcke alhier op [illegible]
den gouverneur was gerest gesonden heeft, om de joncken
den [illegible] te [illegible] [illegible] was [illegible] [illegible] W. E. sae
mogen sien, en alsoo den commandant soo grooten [illegible] beduchte
dat sijn joncken aldaer met de Bandonesen met handelen
en [illegible], [illegible] die onse groote vyanden syn, en met den
oorloge van Banda niet [illegible] en heeft soo hij [illegible]
alsoo dat hij was [illegible] voor sijn joncken [illegible] [illegible]
met Bandonesen niet en mogen handelen, dat en dan
mede andere [illegible] [illegible] [illegible], die W. E. wel mogen
beroerden waer hij voor den ordere [illegible] niet andere [illegible]
[illegible] alhier te [illegible] betaelt want [illegible] W. E. sal hier
mogen [illegible] [illegible], [illegible] W. E. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] den 25 december 1640.
W. E. dienstwillige dienaer
Andries Souri
Onder stondt was — Adam Claessen van der [illegible]

de Krikams mira vercoopt de Portugesen alhier a 32 a 35 Rdr corgi: de Balatios a 30 Rdr corge: de [illegible] Turias a 10 a 11 Rdr corge: —

4

Eerentfesten wijse seer
discreten Sr. Willem vande
Voort Opperkoopman van wegen
de Generale Oost
Indische Comp.ie op 't Casteel
Nassouwe in Banda.

p. [illegible] Sambadakarsa

8 Aug 1612

Laus Deo anno 1612: in Grise den 8. Augusto

Eersame seer Achtbare wijse heer discrete

Heer

bij mijnen voorgaende in datto 28 Junij 1611 per schip Hollandia
heb u e. geadviseert belanghende den Chineeschen handel ende ons t'selffde
al voort goede hoope gehadt alsoo het voorleden jaer hier 3 Chineesche
joncken uyt Chincheo ofte Macao aen quamen, hoe wel sij doen
niet en brachten (als u e. in mijnen voorgaende verhaelt:) dat
geraetsaem waer geacht, ende het volck die niet te vroom
blijf, doch in plaetse van te verbeteren is het vergaen soo erger
sij die jaerlijcx, soo dat dit jaer den principaelste Chineesche achter gebleven
is, ende den meeste Chineeschen handel hier al gestaen
is. Eene jonck is hier gecomen dit jaer, ende geladen als
met grove aerdewerck en weynich ander coopmanschap, alhier onder
dit volck vere getrocken: twee ander Chineesche joncken waren
van meeninghe hier aen te comen, maer werden voor die van Tuban
en Sarauwe binnen waren genomen met alle haer gaffie en
trauwe, waer van die van Tuban betaelde de Chinesen [illegible] comen
souden, t'ghene de Chinesen gaern niet en deden, maer bleven
alhier comen die van Tuban siende niet de wil schap de Chinesen
niet in gaende, hebben haer met forse en gewelt aengetast
en eenighen tijt daer na ander gecosten: soma die van Tuban
en Sarauwe d'overhant hebbende, hebben de Chinesen met haer
joncken naer Sarauwe gevoert (een plaetse bij Tuban leggende:)
alwaer sij se vele gewelt en overlast aen gedaen hebben haer ont-
nemende alle de syde waren die daer inne de [illegible] joncken
waren, als eenighe sijde kringhe fluweele armosijn damast
(: doch alles slecht goet:) alles geconfisqueert voor den coninck
van Tuban: seggende sij lesæ majestade begaen hadden omdat
de Chinesen haer teghens den coninck gaeden te verder souden
soma openbaer gewelt en dieverije, en naer dien sij de joncken
vele berooft en bestolen hadde, sijn de coninck dardes en
met haer eersten joncken den strijt aen aen [illegible] groot aerde-
werck in laedende, waer uyt te presumeren is dat sij dese plaetse
hier verlaten sullen, ende t'selffde door hare [illegible] vock
de principaelste van dese Chinesen is van hier vertrocken
naer Japara, een plaetse daer vele Chinesen haer onthouden
de Chinese joncken die alhier geanckert waren (als boven verhaelt:)
hebben hier onder quaet en getracteert, en hertcomende van
hier vertrocken, onderwijlen hem den coninck dobbele tol heeft
doen betalen, waer in plaetse d'ander joncken die voor dese hier
geweest sijn 160 R[ea]len van [illegible] betaelde voor tol en [illegible]: soo heeft dese
jonck moeten betaelen den bandaer [illegible]: is R[ea]len 335.– daer geno-
men [illegible] aerdewerck en alle t'ghoet dat sij hadden ge[illegible] 1000 R[ea]len [illegible]
[illegible] was, ick geloove het waert den materam die keij-
ser van Java nomt den coninck van Sorbaya souden [illegible] voorsz
woord verhaelt:) die van Tuban verloor aen dat waer die van
Tuban maeckt dese periode heel onrecht

De Portugesen continueren hier sterck int handelen alsoo sij plagen
voorleden int de specerie uijt Banda vervoert hebben, oorsaeck dat sij dit
jaer soo veel capitael als voorheen verdobbelt hebben herwaerts aengecomen
want veel Portugesen naturael die voor desen hier weijnich quamen
gecomen sijn en dat door de groote proffijte die sij van hier hadden
door de Javanen die voor desen op Banda handelden (: is wat hem ende
sijne [illegible] bekent :) alsoo dat presentelijck hier bij de 150
marcadoors sijn soo naturaele als swarte, welcke groote partije
cleeden hier gebracht hebben, die sij de onse grootendeels afgecocht
hebben oock de onse weijnich vertiert hebben soo langhe sij hier duren, waer
haer cleeden soo vertiert [illegible] de [illegible] laeghe :) alsoo het getrocken sijn als de
onse, mede gaen de Javanen uijt Bantam hondert [illegible] [illegible] alle haer
meeste cleeden sijnde naer Banda, als mede groote partije Rijs
ende op [illegible] van specerie, waer van sij de Javanen 1/3 part daer
uijt haer hebben ontrent soo sij seijde als wijs 20 duijsent en was
naer Banda gesonden waer van sij dagelijcx [illegible] retour sijn
verwachtende, t'welcke haer dit jaer alsoo [illegible] [illegible] hebben met
het volck van sr Hendrick Brouwer die op 5 dito deser [illegible] 5 Junij
[illegible] uijt Banda gearriveert sijn, en op 8 dit [illegible] vertrocken naer
Bantam om sijn reijse te vorderen naer Japon, en den handel aldaer
te vorderen (: daer [illegible] [illegible] gemarchandeert sijn seggen tot wie [illegible]
seggen dat [illegible] hebben door dito Brouwer [illegible] de Javaensche
jonckens aldaer int de Bandanesen handelde en bij t'selfde [illegible]
aensiende, alsoo t'selfde int de groote [illegible], en dat oorsaeck
aldaer geen [illegible] ofte [illegible] en waren, waeromme niet de
voorsz. jonckens conde aenhalen. alsoo U E. [illegible] niet conne [illegible]
uijt t'schrijven van dito Brouwer als [illegible] [illegible] waer
aen mij ben [illegible]

Alsoo de schepen de Leeuw met pijlen, Utrecht en Gouda den 6 October
passado alhier uijt Bantam aengeloopen om partije Rijs [illegible] [illegible]
[illegible] t'welcke hier begonnen, heeft den Coninck sijn gouverneur
Karaxadane alhier gesonden om te vernemen wat de voorsz. schepen
hadden en waer haer voijagie was streckende, soo sijn int t'[illegible]
uijt haer naer den Coninck gegaen en naer groote [illegible] hem gedaen de
[illegible] geantwoordt, vraeghde wat ons begeerte was, hem
antwoorde alsoo voor desen hem dirwils aengedient hadde sijn jonckens
op Banda aen de Bandanesen niet souden sijnde, soo hadde t'selfde
dat omme niet naer gelaten, waeromme wij hem andermael vriendelijck
waerschouwden t'selfde naer te laten oft sij eenich niet [illegible] souden
[illegible] wij de selfde [illegible] als Bandanesen t'welcke hem
mede schriftelijck overleverde int Portugees in forme van Insinuatie
t'selfde den gouverneur behandicht hebbende, antwoorde den Coninck
seer verstoort aen de Hollanders niet gehouden te sijn en hij was vrij
Coninck waeromme hij sijn jonckens soude [illegible] daert hem
goet soude duncken, waer op hem verder geinsinueert dat soo
de Coninck sijn jonckens naer Banda laet varen alsmen is oorloghe
int de Bandanesen staet ofte in bestant int de selfde [illegible]
[illegible] van het contract (: door de [illegible] :) is [illegible] [illegible]
datmen daer sonder achte sich t'Comptoir was [illegible] int haer handelen
[illegible] behoorlijck [illegible] dispereren, en soo den Coninck daer
sijn ofte sijnde ondersaten geleden schade bij ons Comptoir [illegible]
soude bestaen te hebben, dat daer mede hij ons uijt sijn [illegible] soude
[illegible], waer wij [illegible] int ons wille daer voort [illegible] [illegible]

snelder dan, doordewijle hem t'selfde was adverterende van den
coninck, ende discoureerende met de [illegible]
[illegible], welcke hier alleen uijt Banda was gecomen, die den
coninck hare wonderen veel beter te maken; met den voorss.
coninck [illegible] dat hem de stucken geschuts [illegible]
werde, dat hij staerck nae stont, seggende alsoo [illegible]
waren voor de stucken moeste [illegible] missen, soo wilt hem belooft
dat t'[illegible] E. H. [illegible] sonde gedaen werden ende bij
aldien de voorss. E. H. daer in consenteerde beloofde hem t'selfde
met d'eerst comende schepen te besorgen, waer in hij hem wat
beter liet genoegen, t'werck hem ende met schip de Leeuw
[illegible] E. H. [illegible] gedaen werde, [illegible]
met tijden [illegible] door [illegible] dito E. H. [illegible] roepende de
[illegible] gemaeckt van de [illegible] [illegible]
materie van Banda, waer op hij [illegible]
[illegible] met t'stuck geschuts, [illegible] hadde de
coninck van Sorbaij sijn ambassadeur naer Malacca gesonden
[illegible] om de stucken geschuts uijt Malacca hebben
waer op die van Malacca hem antwoorde dat men [illegible]
hebben [illegible] dat [illegible] tot Goa aen den visseroij moste [illegible]
werden, en soo de coninck van Sorbaij sijn ambassadeur daer
[illegible] hebben [illegible] soude [illegible] worden belooft
den ambassadeur [illegible] sonde [illegible]
t'[illegible] den coninck van Sorbaij [illegible]
[illegible] van [illegible], t'[illegible]
hadde, [illegible] de [illegible] van t'stuck geschuts [illegible]
[illegible] commoditeijt [illegible] ende [illegible]
van Banda, [illegible]
[illegible] alsoo [illegible] voor de Portugesen [illegible]
groote proffijte die hij [illegible] met [illegible]
Bandonnese [illegible] assistentie [illegible]
die hij [illegible] alsoo [illegible] door de [illegible] Banda
[illegible] dat [illegible] sal [illegible]
om de [illegible] te [illegible], soo [illegible] t'selfde [illegible]
soo [illegible] dat hij [illegible] consideratie
om [illegible] t'comptoir sal [illegible]
als hij [illegible] gedaen soude hebben bij soo [illegible] de beloofte ende
[illegible] dat dit [illegible] sal [illegible]
[illegible] de [illegible] volgens d'instructie [illegible]
[illegible] t'schip de Leeuw met tijden sal [illegible]
[illegible] hadde [illegible]
[illegible] $17\frac{1}{2}$ [illegible] 19 [illegible], hadde
[illegible] voor de [illegible] met dit schip [illegible]
[illegible] van [illegible] de [illegible]
dat [illegible] continueert dat [illegible] van [illegible]
[illegible] t'selfde [illegible] 8000 [illegible]
t'schip de Leeuw met tijden [illegible] tot den [illegible] t'selfde
sal [illegible] op de [illegible] als [illegible]
[illegible] sal [illegible] d'[illegible]
[illegible] de negotie [illegible]
[illegible] dat door [illegible] soo [illegible] met de [illegible], alsoo
[illegible] coninck van [illegible] quam [illegible]
[illegible] te comen, [illegible] sal t'selfde best [illegible]

worden schryven U E. dat ontfanck[illegible] geschiet boeck ontfanck de testamente en Inventarie van t deforincte [illegible], wat hij tot behoufft van rekeninghe gehadt heeft [illegible] voorgaende [illegible] hebbe: bij Adam [illegible] [illegible] tot behoufft van rekeninghe [illegible] [illegible] [illegible] voor [illegible], [illegible] U E. [illegible] [illegible] [illegible] de partye van 70 à [illegible] van Jan [illegible] [illegible] die hij geeyst en [illegible] heeft [illegible] de troubles van [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bij [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] soo dat [illegible] ontfanck [illegible] assisteren [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hebbe [illegible] [illegible] schryven, [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] 300: en 350 Crusade [illegible] van ¾ [illegible]
de [illegible] Banda: [illegible] 50 en 60 Crusado —/

[illegible] [illegible] Achtbare wyse seer discrete H: U E. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bevolen Actum Als Boven.

U E. [illegible] dienstwilighe dienaer
Andries Soury

Missive van Andries [illegible]
[illegible] in [illegible]
in dato 9 Augusti
1612

No 2